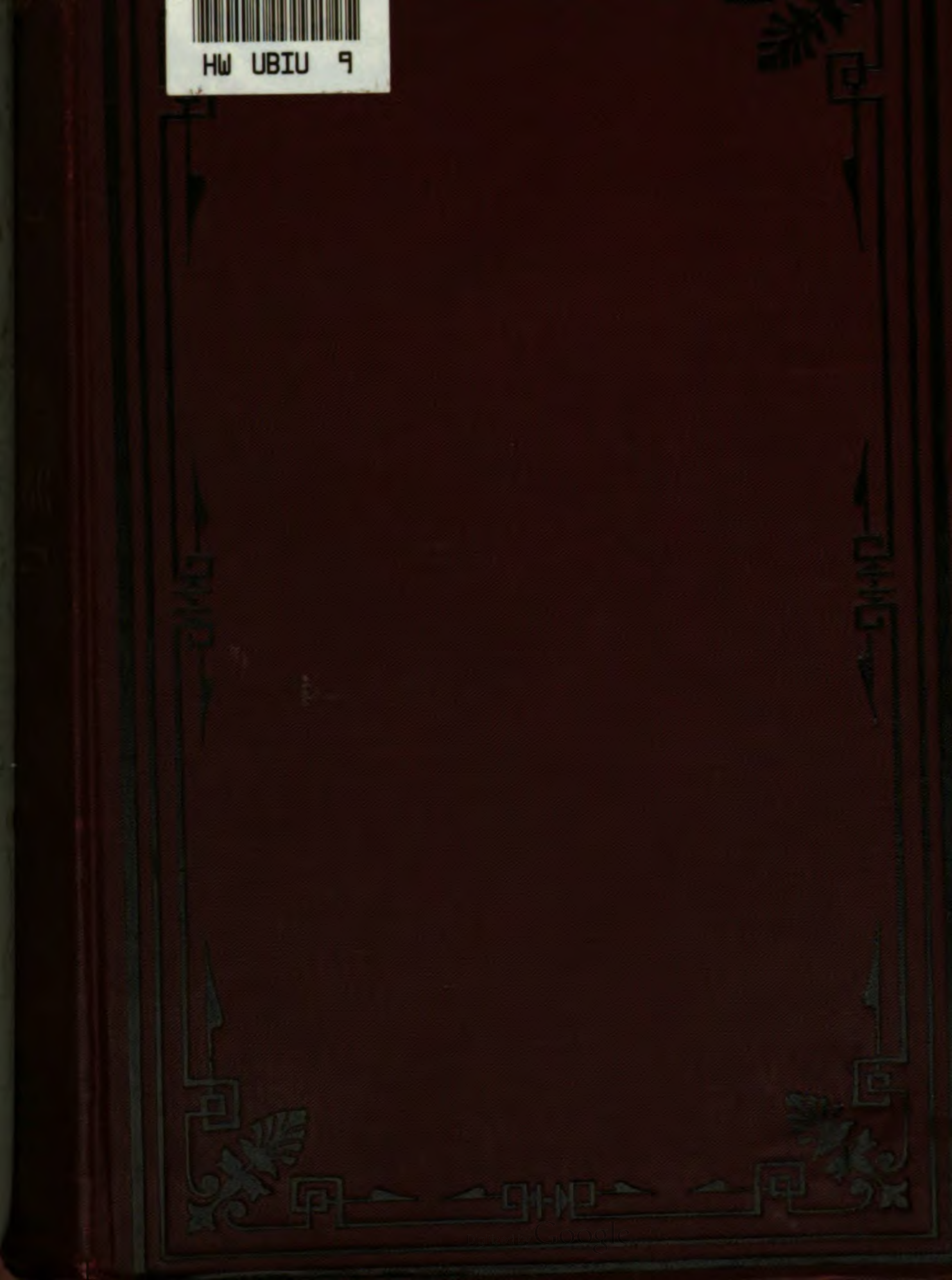

VE RI
TAS

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-TURC

فرانسوی و ترکی لغتنامه‌سی

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-TURC

AVEC LA PRONONCIATION FIGURÉE

PAR

N. MALLOUF

TROISIÈME ÉDITION

SOIGNEUSEMENT CORRIGÉE ET CONSIDÉRABLEMENT AUGMENTÉE

PARIS

MAISONNEUVE ET Cie, LIBRAIRES-ÉDITEURS

25 QUAI VOLTAIRE 25

1881.

Imprimerie de E. J. Brill, à Leide.

PRÉFACE.

Il ne nous appartient pas de faire ici l'éloge des œuvres de M. Nassif Mallouf. Lors même que nous aurions qualité pour entreprendre ce travail, la faveur toujours croissante qui s'attache aux productions sorties de la plume du laborieux levantin, nous dispenserait de ce soin. Les ouvrages de M. Mallouf se trouvent dans toutes les mains; ils sont consultés par les orientalistes qui poursuivent un but scientifique, aussi bien que par les modestes lecteurs qui se livrent, dans des vues purement pratiques, à l'étude de l'une des trois langues musulmanes; les uns et les autres ont donc pu les apprécier à leur juste valeur.

Nous croyons également superflu de nous étendre longuement sur l'intérêt que présente la langue turque au triple point de vue de la philologie, de la politique et des relations commerciales.

La place que la Turquie occupe dans le concert européen, le rôle qu'elle est très-probablement appelée à jouer, un jour, dans l'Asie Occidentale, les relations de commerce qu'un assez grand nombre de maisons françaises entretiennent avec l'Anatolie et la Syrie, parlent assez haut pour qu'il soit inutile de rien ajouter à ce sujet.

Nous nous bornerons donc à rappeler, en quelques mots, dans quelles circonstances et dans quel esprit fut composé le *dictionnaire français-turc* dont nous présentons aujourd'hui au public la troisième édition, et nous ferons connaître, aussi brièvement que possible, en quoi cette édition diffère de celles qui l'ont précédée.

Lorsque M. Mallouf conçut le plan de cet ouvrage, il existait déjà, depuis un certain nombre d'années, un dictionnaire français-turc qui avait pour auteur M. Bianchi, orientaliste distingué, ancien secrétaire interprête du Gouvernement, pour la langue turque. Ce dictionnaire, aussi complet que le comportait l'époque à laquelle il avait été composé, est surtout un ouvrage de cabinet et d'étude; il forme deux gros volumes de plus de deux mille pages et contient, outre tous les mots usuels de la langue française, un grand nombre de termes techniques de toute sorte. Ses dimensions le rendent peu maniable et

d'un transport peu commode pour le voyageur qui désire étudier rapidement et sur place la langue ottomane. De plus, il est rare et, considération qui n'est pas sans quelque intérêt pour beaucoup de personnes, son prix ne laisse pas que d'être assez élevé.

Ajoutons, enfin, que M. Bianchi, en composant cet ouvrage, avait surtout en vue le profit que pourraient en retirer les Ottomans pour l'étude de la langue française; aussi, avait-il dû fréquemment expliquer le sens des mots français par des périphrases ou des à-peu-près, lorsque l'équivalent exact lui faisait défaut ou qu'il l'ignorait.

M. Mallouf pensa, avec raison, qu'à côté d'une œuvre de cette envergure, moins faite pour les Français que pour les Turcs, il y avait place pour un livre de proportions plus restreintes et destiné, surtout, à faciliter l'acquisition d'une langue si utile à tant d'égards, à tous ceux qui ne disposent que de ressources très-modestes, ou qui n'ont que peu de temps à consacrer à l'étude.

Pour atteindre le but qu'il se proposait, M. Mallouf ne fit entrer, dans la composition de son ouvrage, que les mots essentiels de la langue française, auxquels il joignit, quand il en était absolument besoin, quelques exemples généralement intéressants

et bien choisis. Il s'attacha principalement à rendre chaque mot français par le mot propre turc, afin d'éviter autant que possible, l'emploi des périphrases qui sont, presque toujours, aussi inexactes que peu pratiques et peu élégantes.

M. Mallouf se trouvait dans d'excellentes conditions pour mener à bonne fin la tâche qu'il avait entreprise. Né dans le Liban et possédant à fond les trois langues arabe, persane et turque, il n'était pas moins versé dans la connaissance des langues européennes. Ses fonctions de professeur de langues orientales au Collége de la Propagande, de Smyrne, l'avaient familiarisé avec les méthodes de l'enseignement et lui avaient permis de donner à son œuvre un caractère tout spécial d'utilité pratique.

La nouvelle édition de cet ouvrage que nous publions aujourd'hui, n'est pas, comme on pourrait le croire, une simple réimpression. Le *dictionnaire français-turc* entièrement refondu et considérablement augmenté, est réellement devenu un livre nouveau.

Depuis l'époque où parut la seconde édition, la Turquie a fait de grands progrès dans la pratique de la civilisation européenne, empruntant à ses voisins et aux nations avec lesquelles elle est en relations de politique ou de commerce, bon nombre d'idées, de pratiques et d'inventions modernes. Elle

a, par suite, enrichi sa langue d'expressions nouvelles ou donné à des mots déjà existants, des sens nouveaux. Il devenait, dès lors, nécessaire, pour ne pas rester en arrière du mouvement, de combler les lacunes qui devaient forcément s'être produites, de ce chef, dans le dictionnaire français-turc. L'auteur n'étant plus là pour exécuter ce travail, nous avons dû chercher, pour le suppléer, quelqu'un qui offrit, au même degré, la garantie d'une parfaite connaissance de la langue turque.

Sur les bienveillants conseils de M. Barbier de Meynard, Membre de l'Institut et Professeur de langue et de littérature persane au Collége de France et de langue turque à l'École des langues orientales vivantes, nous avons confié à M. O. Saghirian, Répétiteur du cours de Turc à cette École, la délicate mission de revoir l'œuvre de M. Mallouf et de la mettre au niveau des connaissances et des besoins actuels.

M. O. Saghirian est Arménien de naissance; il a longtemps résidé à Constantinople où il a rempli des fonctions dans l'administration ottomane; il connaît à fond toutes les richesses de la langue turque qui est son idiôme maternel, et la langue française lui est familière. Nous ne pouvions donc faire un meilleur choix.

Le travail auquel s'est livré M. Saghirian comprend deux opérations bien distinctes: la révision du texte imprimé et l'addition des mots nouveaux indispensables. La première opération n'était pas moins nécessaire que la seconde; il convenait, en effet, de remplacer, par des expressions plus modernes, celles qui avaient fait leur temps et qui auraient couru le risque de n'être plus comprises aujourd'hui; il n'était pas, non plus, inutile de profiter de cette occasion pour faire disparaître les erreurs qui pouvaient s'être glissées dans l'ouvrage, malgré les soins que l'auteur avait apportés à sa rédaction.

Les additions qui constituent le principal intérêt de la présente édition, ne comprennent pas moins de deux mille articles renfermant ensemble environ six mille mots complètement nouveaux, qui se rapportent aux sciences, aux arts, à l'industrie, au commerce, à l'administration et au droit [1]).

Dans son double travail de révision et d'additions qui a été fait avec beaucoup de soin, M. Saghirian s'est attaché à employer les expressions usitées dans la conversation courante de la bonne société de Constantinople, sans négliger cependant le style

---

1) La troisième édition du *dictionnaire français-turc* comprend environ quinze mille mots.

savant, ni ces mots du langage vulgaire qui intéressent particulièrement le philologue et qui sont d'une si grande utilité pour le voyageur.

Le système de transcription dont M. Mallouf s'est servi, reproduit généralement la prononciation des mots turcs d'une façon suffisamment exacte. La présence des caractères orientaux dispensait, d'ailleurs, l'auteur d'une trop grande précision à cet égard. Il a, néanmoins, paru utile d'apporter à ce système de légères modifications dont nous allons dire quelques mots.

I. La langue turque possède un *i* sourd dont le son se rapproche de l'*e* muet français marqué de l'accent tonique, comme dans les monosyllabes *te*, *de*, *le*, *me*, *se*, etc. Bianchi et, après lui, M. Mallouf, avaient représenté cet *i* par un *y*. Plus tard, M. Mallouf, dans son dictionnaire turc-français remplaça l'*y* par le signe *e̱*. Cette innovation a paru heureuse et elle a été reproduite dans le présent ouvrage; car, bien que cet *e̱* ne soit, à tout prendre, qu'un signe conventionnel comme l'*y*, il a, sur ce dernier, l'avantage de rappeler immédiatement à l'esprit que le son qu'il représente est voisin de l'*e* muet français. L'*y* n'a été maintenu que dans un certain nombre de mots arabes dont la prononciation ne s'est pas suffisamment pliée aux lois de

l'euphonie turque pour qu'on puisse y introduire franchement le son *e̠*.

II. La prononciation turque de la voyelle *e* se rappoche assez de l'*e* ouvert français et peut, à la rigueur, lui être assimilée. On avait cru, jusqu'à présent, inutile d'accentuer cette voyelle lorsqu'elle se trouve suivie d'une consonne; on supposait que l'influence de la consonne suffisait pour donner à la voyelle le son ouvert. Comme il n'en était pas toujours ainsi dans la pratique, et que cette absence d'accentuation pouvait occasionner quelques erreurs dans la prononciation de l'*e*, il a paru préférable de surmonter cette lettre de l'accent grave toutes les fois qu'elle doit avoir le son ouvert, quelle que soit, d'ailleurs, sa place dans le mot dont elle fait partie.

III. Enfin, le *ç* a, partout, été substitué à l'*s* lorsque cette dernière lettre se trouvait entre deux voyelles, afin d'éviter qu'on lui donnât la valeur de *z* et pour uniformiser, autant que possible, la transcription de la sifflante [1]).

La correction des épreuves, qui devait constituer un travail important et minutieux, a été plus spécialement confiée aux soins de M. J. Batifaud,

---

1) Nous joignons à cette Préface un Tableau des différentes formes des lettres composant l'alphabet turc et de leur valeur en transcription française.

ancien élève diplomé de l'École des langues orientales vivantes. M. Batifaud a pu mettre cette circonstance à profit pour introduire dans le texte, en cours d'impression, un certain nombre de mots, d'expressions ou d'exemples relatifs, surtout, à l'administration et à la jurisprudence, etc., et extraits, pour la plupart, de notes manuscrites laissées par le regretté M. Belin, naguère Secrétaire interprête de l'Ambassade de France, à Constantinople [1]).

On voit, par ce qui précède, qu'aucun soin n'a été épargné pour rendre cette nouvelle édition du *dictionnaire français-turc* de M. Mallouf aussi correcte que possible, et aussi complète que le comportent le but de l'ouvrage et son format que nous tenions à conserver.

Nous ferons remarquer que, grâce à d'heureuses dispositions matérielles et aux types nouveaux employés dans la composition, toutes les améliorations que nous avons signalées ont pu être réalisées sans que les dimensions de l'ouvrage aient été sensiblement augmentées.

Nous espérons que le public nous saura gré de nos efforts et qu'il fera, à cette nouvelle édition, un accueil favorable.

1) L'exemplaire du dictionnaire de Bianchi qui contient ces notes est en notre possession.

Nous ne voulons pas terminer cette courte préface, sans exprimer ici toute notre reconnaissance à M. Barbier de Meynard qui a bien voulu nous encourager à entreprendre ce travail, qui l'a suivi pas à pas et qui n'a cessé de prodiguer ses savants conseils à nos collaborateurs.

LES ÉDITEURS.

ALPHABET TURC.

Ordre des lettres.	FIGURE DES LETTRES.				NOM des lettres.	VALEUR des lettres.	VALEUR numérique.
	finales.	médiales.	initiales.	isolées.			
1	ـا	ـا	ا	ا	*èlif*	a, ẹ, è, i, o, ou, eu, u.	1
2.	ـب	ـبـ	بـ	ب	*bè*	b	2
3	ـپ	ـپـ	پـ	پ	*pè*	p	»
4	ـت	ـتـ	تـ	ت	*tè*	t	400
5	ـث	ـثـ	ثـ	ث	*sè*	s, ç	500
6	ـج	ـجـ	جـ	ج	*djîm*	dj	3
7	ـچ	ـچـ	چـ	چ	*tchîm*	tch	»
8	ـح	ـحـ	حـ	ح	*ha*	h	8
9	ـخ	ـخـ	خـ	خ	*khẹ*	kh	600
10	ـد	ـد	د	د	*dal*	d	4
11	ـذ	ـذ	ذ	ذ	*zal*	z	700
12	ـر	ـر	ر	ر	*rè*	r	200
13	ـز	ـز	ز	ز	*zè*	z	7
14	ـژ	ـژ	ژ	ژ	*jè*	j	»
15	ـس	ـسـ	سـ	س	*sin*	s, ç	60
16	ـش	ـشـ	شـ	ش	*chin*	ch	300
17	ـص	ـصـ	صـ	ص	*sad*	s, ç	90

Suite de l'Alphabet.

Ordre des lettres.	FIGURE DES LETTRES. finales.	médiales.	initiales.	isolées.	NOM des lettres.	VALEUR des lettres.	VALEUR numérique.
18	ـض	ـضـ	ضـ	ض	*dhad*	dh, z	800
19	ـط	ـطـ	طـ	ط	*the*	th, t	9
20	ـظ	ـظـ	ظـ	ظ	*zhe*	z	900
21	ـع	ـعـ	عـ	ع	*aïn*	'a, 'e, 'i, 'y, o, 'ou, 'eu, 'u.	70
22	ـغ	ـغـ	غـ	غ	*ghaïn*	gh	1000
23	ـف	ـفـ	فـ	ف	*fè*	f	80
24	ـق	ـقـ	قـ	ق	*qaf*	q	100
25	ـك	ـكـ	كـ	ك	*kièf*	k	20
26[1])	ـگ	ـگـ	گـ	گ	*guièf adjèmi*	gu, g	»
27[2])	ـڭ	ـڭـ	ڭـ	ڭ	*sagher-kièf*	n	»
28	ـل	ـلـ	لـ	ل	*lam*	l	30
29	ـم	ـمـ	مـ	م	*mîm*	m	40
30	ـن	ـنـ	نـ	ن	*noun*	n	50
31	ـو	ـو	و	و	*vav*	v, i, o, ou, eu, u.	6
32	ـه	ـهـ	هـ	ه	*hè*	h, a, è	5
33	ـى	ـيـ	يـ	ى	*yè*	y, e, ou, i, u, a.	10
34	ـلا	ـلا	لا	لا	*lam-èlif*	la	»

1) 2) Les formes des nos 26 et 27 sont peu usitées et sont généralement remplacées par celles du no. 25.

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-TURC.

A.

A, signe du datif, avec mouvement, ه *a* ou *è*, يه *ya* ou *yè*. — Sans mouvement, ده *da* ou *dè*. Après, صکره *sonra*. Avec, ايله *ilè*. Par, دن *dèn* ou *dan*. Selon, اوزره *uzrè*, جه *djè*.

A, troisième personne du singulier, indicatif présent du verbe Avoir, وار *var*, واردر *varder*. — Il a, انك وار *onoun var*.

Abaisse, s. f., يوفقه *ïoufqa*. — خمور ايشينك التي—ديبي *khamour ichinin alte, dibi*.

Abaissement, s. m., ايندرمه *èndirmè*, تنزيل *tènzîl*, تذلل *tèzèllul*, دوشكونلك *duchgunluk*, خورلق *khorlouq*.

Abaisser, v. a., ايندرمك *èndirmèk*. — Humilier, الچقلمق *altchaqlamaq*.

Abajoue, s. f., يناق چوقوری *ïanaq tchouqourou*, حفيره *hafirè*.

Abalourdir, v. a., شاشرمق *chachermaq*, سرسملتمك *sèrsèmlètmek*.

Abandon, s. m., ترك *tèrk*, متروكيت *mètroukièt*.

Abandonnataire, s. m. et f., متهب *muttèhib*, وارث *varis*.

Abandonné, e, adj., متروك *mètrouk*, براغلمش *braghelmech*. — Livré à ses passions, چاپقن *tchapqen*, خوارده *khovarda*.

Abandonnement, s. m., ترك *terk*, فراغت *firaghèt*, مسيبلك *mucèïblik*, خراباتيلك *khorabateleq*, رسوايلك *rousvaïleq*.

Abandonner, v. a., براقمق *braqmaq*, ترك ا *tèrk èt*.

Abasourdi, ie, adj., مدهوش, *mèdhouch*, بيهوش, *bihouch*, سرسم, *sèrsèm*, شاشمش *chachmech*, حيران *haïran*.

Abasourdir, v. a., شاشرمق *chachermaq*, حيران ا *haïran et*, سرسملتمك *sèrsèmlètmèk*, بيهوش ا *bihouch et*.

Abatage, s. m., كسمه *kèsmè*, كسيم *kèsim*, ياترمه *ïaterma*, — des animaux, بوغازلامه, *boghazlama*, ذبح *zèbh*, — dans le jeu de cartes, النى اچمه *élini atchma*.

Abâtardi, ie., adj., متغيّر الاصل *mutéghaïïr ul-asl*, اصلى دكشمش *asle déyichmich*, صويى بوزلمش *soyou bozoulmouch*, آزمش *azmech*, پيچلنمش *pitchlènmich*.

Abâtardir, v. a., اصلى تغيّر—افساد ا *asle taghïïr*, *ifsad èt*, اوّلكى حالنى دكشدرمك *èvvèlki halini déyichdirmèk*, صويىنى بوزمق—آزدرمق *soyounou bozmaq*, *azdermaq*.

Abâtardissement, s. m., تنكّر *tènèkkur*, تحوّل *tèhèvvul*, انقلاب *inqilab*, بوزوقلق *bozouqlouq*, فرومايكى *firoumaïègui*.

Abatis, s. m., قيرندى *querente*, ييقندى *ïequente*, انقاض *ènqaz*, — de gibier, شكار قيرغينى *chikiar querghene*, — طاوق وسائره اكشيليسى — *tavouq vè saïré èkchilisi*.

Abat-jour, s. m., پنجره قفسى *pèndjerè qafèci*.

Abattement, s. m., فتور *futour*, ضعف *z'af*, قيرقلق

quereqleq, كيوشكلك *guèvchèklik*, غيرتسزلك *ghaï-rètsizlik.*

ABATTOIR, s. m., قناره *qanara*, سالخانه, *salkhanè*, *sa-lakhanè.*

ABATTRE, v. a., يره ييقمق *ïèrè ïyqmaq*, بوزمق *bozmaq*, سلكمك *silkmèk*, موجب فتور او *moudjib-i fitour ol.* — S'abattre, en parlant d'un oiseau, قونمق *qonmaq.* — en parlant du vent, اكسلمك *èksilmèk*, دينمك *dinmèk*, تنزل ا *tènèzzul èt*, سكونت بول *sukiounet boul.*

ABAT VENT, s. m., چاتى *tchate*, چيقمه *tcheqma*, اورتى *eurtu*, تخته پرده *takhta perdè.*

ABBAYE, s. f., باش مناستر *bach manaster.*

ABBÉ, s. m., باش پاپاس *bach papas.*

ABC, s. m., الف با *èlif ba*, — ابجد *ebjèd.*

ABCÈS, s. m., چبان *tchiban.*

ABDICATION, s. f., فراغت *fèraghat.*

ABDIQUER, v. a., فراغت ا *fèraghat et*, استعفا ا *isti'fa et*, تعزل ا *tè'azzul èt*, بوشلمق *bochlamaq.*

ABDOMEN, s. m., قرن *qaren*, كوبك التى *gueubèk alte.*

ABÉCÉDAIRE, s. m., الف جزى *èlif djuzi*, كتاب الهجا *kitab ul-hèdja.*

ABEILLE, s. f., ارى *âre*, نحلة *nahlèt.*

ABERRATION, s. f., mouvement apparent des étoiles, حركت متموجه *harèketi mutémèvvidjè.* – Erreur, غلط *ghalath*, ضلال *zelal*, سمهلك *sèmèlik*, سرسملك *sèrsèmlik.*

ABÊTIR, v. a., بودالة ا *boudala et*, شاشرمق *chachermaq.* — (S'), بودالة او *boudala ol*, شاشمق *chachmaq*, حيوان كبى او *haïvan guibi ol.*

Abêtissement, s. m., بودالەلق *boudalaleq*, حیوانلق *haï-vanleq*, آوانقلق *avanaqleq*.

Ab hoc et Ab hac, loc. adv., قارش مورش *qarech mourouch*, نظامسز *nizamsez*, رابطەسز *rabouthasez*, بش اشاغی بش یوقاری *bèch achaghe bèch ïoqare*.

Abhorrer, v. a., اکراه ا *ikrah et*, اکرنمك *iyrènmèk*, تنفر — نفرت ا *tènèffur*, *nèfrèt èt*.

Abîme, s. m., کرداب *guirdab*, ورطه *vartha*, درینك یر *dèrîn ïèr*, اوچروم *outchouroum*.

Abîmer, v. a., بوزمق *bozmaq*, باترمق *batermaq*, یوق ا *ïoq èt*.

Ab intestat, loc. adv., وصیتسز *vaçiyètsiz*.

Ab irato, loc. adv., طارغنلق حالندە *darghenleq halindè*, غضباً *ghazabèn*, اورکه ایله *eurkè ilè*.

Abject, e, adj., الچق *altchaq*, خور *khor*, حقیر *haqyr*.

Abjection, s. f., الچقلق *altchaqleq*, دناءت *dèna' èt*.

Abjuration, s. f., کفردن دونمه *kufrdèn deunmè*, کفردن رجوع *kufrdèn roudjou'*.

Abjurer, v. a., کفردن دونمك *kufrdèn deunmek*.

Ablatif, s. m., المفعول عنه *èl-mèf'oul 'anhou*.

Ablution, s. f., ابدست *âbdèst*.

Abnégation, s. f., کندودن ودنیادن واز کلمه *kènduden vè duniaden vaz guèlmè*, ترك نفس *tèrk-i nèfs*.

Aboiement, s. m., حولامه *havlama*, اورمه *urmè*, اورش *uruch*, عوعو *a'va'v*, کلب صداسی *kelb sèdase*, نبح *nebh*.

Abois, s. m. pl., اولم ساعتی *eulum sa'ate*.

Abolir, v. a., بوزمق *bozmaq*, ابطال ا *ibthal èt*, فسخ — الغا ا *fèskh*, *ilgha èt*.

ABOLITION, s. f., الغا *ilgha*, منسوخيّت *mensoukhiyèt*, ابطال *ibthal*, ازاله *izalè*, بوزلمه *bozoulma*, اورته‌دن قالدرمه *ortadan qalderma*, – d'un crime (pardon), عفو *afv*, صوچ باغشلايش *soutch baghechlaïch*.

ABOMINABLE, adj., مكروه *mèkrouh*.

ABOMINATION, s. f., اكراه *ikrah*, عيب *'ayb*, مكروهيّت *mèkrouhièt*, رذالت *rèzalèt*.

ABONDAMMENT, adv., بول بول *bol bol*, زياده‌سيله *ziadèsiylè*, كثرتله *kèsirètlè*, وفرتله *vèfrètlè*.

ABONDANCE, s. f., بوللق *bollouq*, چوقلق *tchoqlouq*, كثرت *kèsrèt*, بركت *bèrèkèt*.

ABONDANT, E, adj., بول *bol*, چوق *tchoq*, كثير *kècîr*, مباح *mubah*, كور *gur*.

ABONDER, v. n., چوغلمق *tchoghalmaq*, كثرتى او *kèsrèti ol*. – dans son sens, كندو رأينه متمسّك او *kèndi rèyinè mutèmèssik ol*.

ABONNÉ, E, adj. et s., مستاجر *mustédjir*, مشترى *muchtèri*.

ABONNEMENT, s. m., استئجار *istidjar*, كرالمه *kiralama*.

ABONNER (S'), v. pron., اجاره‌يه المق *idjarèïè âlmaq*, مشترى او *muchtèri ol*.

ABONNIR, v. a., ايو ا *èïyi et*, ايولنمك *èïylètmèk*, اوكرمق *onarmaq*, اصلاح — اطابه ا *eslah*, *itabè et*. – S'Abonnir, ايو او *èïyi ol*, اوكمق *onmaq*.

ABORD, s. m., يناشلمه *ianachelma*, وصلت *vouslèt*. — d'abord, اوّل امرده *èvèlèmirdè*.

ABORDABLE, adj., قولاى يناشلور *qolaï yanacheler*, يناشيله بيله‌جك *ïanachela bilèdjèk*, يانه وارلمه‌سى قولاى *ïanena varelmaçe qolaï*. – Qui n'est pas, ممتنع المقاربه

mumtèni ul-mouqaribè, يانكه وارلمز *ïanena varelmaz.*

ABORDAGE, s. m., ياقلاشمه *ïaqlachma*, تراكب *tèrakib*, كميلرك چاتشمسى *guèmilèrin tchatechmaçe*, مصادمه *muçadèmè.*

ABORDER, v. a., يناشمق *ïanachmaq*, يقلاشمق *yaqlachmaq.*

ABORIGÈNE, adj., سكنهٔ قديمه *sèkinè-i-qadimè*, اصل يرلو خلق *asl ïèrli khalq.*

ABOUCHER (S'), v. pron., بر يره كلمك *bir ïèrè guèlmèk*, كورشمك *gueuruchmèk*, سويلشمك *seuïlèchmèk.*

ABOUTIR, v. n., منجر او *mundjerr ol*, وارمق *varmaq.* — Crever, اچلمق *âtchelmak*, دشلمك *dèchilmèk.*

ABOYER, v. n., اورمك *urmèk*, حولامق *havlamaq.*

ABRÉGÉ, s. m., مختصر *moukhtaçar*, اجمال *idjmal.*

ABRÉGER, v. a., قصلتمق *qessalatmaq.*

ABREUVER, v. a., ايچورمك *itchirmèk*, صوارمق *souvarmaq.*

ABREUVOIR, s. m., يلاق *ïalaq*, حوض *havouz*, هافت *haft.*

ABRÉVIATION, s. f., اختصار *ykhtiçar*, حذف *hazf.*

ABRI, s.m., صغنهجق ير *seghenadjaq ïer*, صغنش *seghnech*, ملجأ *mèldja*, پناه *pènah.* — à l'abri, امين *èmin*, محفوظ *mahfouz*, مصون *maçoun.*

ABRICOT, s. m., قيسى *qaïci*, — à noyau amer, زردالو *zèrdali.*

ABRICOTIER, s. m., قيسى اغاجى *qaïci aghadje.*

ABRITER, v. a., صاقلامق *saqlamaq*, درسپر ا *dèrsipèr et*, قورومق *qoroumaq.* — S'abriter, صغنمق *seghenmaq.*

ABROGATION, s. f., ابطال *ibthal*, نسخ *nèskh.*

ABROGER, v. a., قالدرمق *qaldermaq*, ابطال ا — نسخ *nèskh*, *ibthal et.*

ABRUPT, TE, adj., دیك *dik*, صارپ *sarp*.

ABRUPTO (EX), loc. adv., بردن بره *birdèn birè*, آکسزین *ansezen*, بغتةً *baghtètèn*, بالبداهه *bil-bèdahè*.

ABRUTIR, v. a., شاشرمق *chachermaq*. — S'abrutir, شاشمق *chachmaq*, حیوان کبی او *haïvan guibi ol*.

ABRUTISSEMENT, s. m., توحش *tèvahhouch*, سرساملق *sèrsèmlik*, شاشقنلق *chachqenleq*.

ABSENCE, s. f., غیبت *ghaïbet*, ایراقلق *iraqleq*.

ABSENT, E, adj., غایب *ghaïb*. — Être absent, حاضر اولمامق *hazer olmamaq*.

ABSENTER (S'), v. pron., غایب اولمق *ghaïb olmaq*, بولنمامق *boulounmamaq*.

ABSINTHE, s. f., پلین شرابی *pèlîn charabe*.

ABSOLU, UE, adj., مطلق *mouthlaq*, مستقل *moustaqil*, باشلو باشنه *bachle bachena*.

ABSOLUMENT, adv., مطلق *mouthlaq*, البته *èlbèttè*.

ABSOLUTION, s. f., عفو *'afv*, مغفرت *maghfirèt*.

ABSORBER, v. a., سوکرمك *sunurmèk*, یوتمق *ïoutmaq*, بتون آلمق *butun almaq*. — Consumer, توکتمك *tukètmèk*, افنا ا *ifna èt*, استیعاب ا *istiyab èt*. — S'absorber, صوقلمق *soqoulmaq*, طالمق *dalmaq*.

ABSORPTION, s. f., بلع *bèl'*, تجرع *tèdjèrru'*, ابتلاع *ibtila'*, چکوب ایچمه *tchèkib itchmè*, یوتمه *ioutma*.

ABSOUDRE, v. a., بغشلمق *baghechlamaq*, تبریه ا *tèbrïè èt*.

ABSTENIR (S'), v. pron., صقنمق *saqenmaq*, چکنمك *tchekinmèk*, امتناع ا *imtina' et*, کسلمك *kèsilmèk*.

ABSTENTION, s. f., اجتناب *idjtinab*, امتناع *imtina'*, چکنمه *tchèkinmè*, کیرو طورمه *guèri dourma*.

Abstinence, s. f., پرهیز *pèrhîz*, امساك *imsak*.

Abstraction, s. f., تفریق *tèfryq*, تجرد *tèdjèrrud*.

Abstrait, aite, adj., مشكل *muchkil*, مغلق *moughallaq*. — Séparé par abstraction, مجرد *mudjèrrèd*. — Opposé à concret, معنوی *ma'nèvi*. — Enfoncé dans ses méditations, متفكر *mutèfèkkir*, مستغرق *mustaghraq*, طالغون *dalghen*.

Absurde, adj., یاقشماز *ïaqechmaz*, مناسبتسز *minacibètsyz*, بیهوده *bîhoudè*, یولسز *iolsouz*, باطل *batel*.

Absurdité, s. f., مناسبتسزلك *minacibètsyzlik*, عبث *'abès*.

Abus, s. m., فنا عادت *fèna 'adet*, سؤ استعمال *suï istimal*. — désordre, فساد *fèsad*, نظامسزلق *nezamsezleq*.

Abuser, v. n., فنا قوللانمق *fèna qoullanmaq*.

Acabit, s. m., مقوله *maqoulè*, جنس *djins*.

Acacia, s. m., سنط اغاجی *santh aghadje*.

Académicien, s. m., مدرسه اربابی *mèdrècè èrbabe*.

Académie, s. f., مدرسه *mèdrècè*, جماعت علما *djèma'ate 'oulèma*, دار العلوم *dar ul-uloum*.

Acajou, s. m., ماهون اغاجی *mahoun aghadje*.

Acariâtre, adj., تتیز *titîz*, یكاز *ïanaz*.

Accablant, e, adj., ثقلت ویرن *seqlet vîrèn*, ثقیل *saqyl*.

Accabler, v. a., زیادهسیله یوكلتمك *ziadècîlè ïuklètmèk*, باصمق *basmaq*. — Être accablé, fatigué, یورلمق *ïoroulmaq*. — par la maladie, پك خسته اولمق *pèk khasta olmaq*, عاجز و درمانده قالمق *adjiz vè dèrmandè qalmaq*.

Accaparer, v. a., احتكار ا *yhtikiar et*, قپاتمق *qapatmaq*.

Accéder, v. n., التحاق ا *iltihaq et*, قائل او *qaïl ol*, قبول ا *qaboul et*.

Accélérer, v. a., تیز یورتمک *tîz ïurutmèk*, تعجیل ا *ta'-djil èt.*

Accent, s. m., signe orthographique, حرکت *harèkèt*, pl. حرکات *harèkiat.*

Accentuer, v. a., وضع حرکات ا *vaz-i hèrkiat èt*, نقطه‌لر قومق *noqtalar qomaq*, مملمک *mimlèmek.*

Acceptable, adj., قبول اولنور *qaboul olounour*, مقبول *maq-boul.*

Accepter, v. a., قبول ـ اجابت ا *qaboul, idjabèt et*, ـ راضی قایل اولمق *razi, qaïl olmaq.*

Acception, s. f., sens d'un mot, معنی *ma'ana.* — Préférence, محابا *mouhaba*, امتیاز *imtiyaz.*

Accès, s. m., کورشمه *gueuruchmè*, یانشمه *ïanachma.* — de fièvre, استمه طوتمسی *ecetma thoutmace*, نوبت *nèvbèt.*

Accessible, adj., دخولی قابل *dukhouli qabil.*

Accessoire, adj. et s., ضمیم *zamîm*, قاتمه *qatma*, — les accessoires, فروعات *firouat*, لواحق *lèvaheq.*

Accident, s. m., malheur, قضا *qaza*, بلا *bèla.* — Cas fortuit, واقعه *vaqa'a*, حادث *hadis*, عارضه *arizè.*

Acclamation, s. f., القیش *alqech*, تحسین *tahsin*, سپاس *sipas*, اوازهٔ تبجیل ودرود *avazè-i tèbdjil vè duroud.*

Acclimater, v. a., هوایه الشدرمق *havaïè alechtermaq.* — S'acclimater, امتزاج ا *imtizadj èt.*

Accolade, s. f., معنقه *mou'anaqa*, قوجقلمه *qoudjaqlama*, بوینه صارلش *boiouna sarelech.* — trait de plume, خطّ ارتباط *khathth-i irtibath.*

Accoler, v. a., تعانق — در اغوش ا *tèanuq, dèr aghouch et*, قوجاقلمق *qoudjaqlamaq*, بوینه صارلمق *boïouna sarel-*

maq. — Lier ensemble, joindre, قوشمق *qochmaq*, بغلمق *baghlamaq*, خطّ ارتباط ايله بر يره جمع ا *khathth-i irtibath ilè bir ïèrè djèm' et.* — les vignes, آصمه‌يى كرويده — دستكه المق *asmaïe kirèvidè, dèstèyè almaq.*

Accommodement, s. m., بارشق *barecheq.*

Accommoder, v. a., نظام ويرمك *nizam vèrmèk*, بارشترمق *barechtermaq*, دوزمك *duzmèk*, اوزلاشدرمق *ouzlachdermaq*, دوناتمق *donatmaq.*

Accompagner, v. a., يولداش — رفيق اولمق *ïoldach, rèfyq olmaq*, برابر كيتمك *bèraber guitmèk.* — En musique, برابر ساز چالمق *bèraber saz tchalmaq.*

Accompli, e, adj., مكمل *mukèmmel*, تمام *tèmam.* — Parfait, كامل *kiamil.*

Accomplir, v. a., تمام — تكميل ا *tèmam, tèkmîl et*, بجرمك *bèdjèrmèk.*

Accord, s. m., برلك *birlik*, موافقت *muvafaqat.* — d'instruments de musique, پييرولك *pèïrèvlik*, اهنك *ahènk.*

Accorder, v. a., مساعده ا *muça'edè et.* — S'accorder, برلك ا *birlik et*, امتزاج ا *imtizadj èt.*

Accoster, v. a., يناشمق *ïanachmaq*, تقرّب ا *tèqarrub et*, ياننه وارمق *ïanena varmaq*, قونشمق *qonouchmaq.*

Accouchée, s. f., لخوصه *loghouça*, نفسا *nèfèça*, چوجق طوغران قادين *tchodjouq doghouran qaden.*

Accouchement, s. m., طوغرلق *dhoghourlouq.* — Temps et douleurs de l'accouchement, هيلاج *hèïladj.*

Accoucher, v. n., طوغورمق *dhoghourmaq.* — v. a., aider une femme qui accouche, طوغورتمق *dhoghourtmaq.*

ACCOUCHEUR, EUSE, s. m. f., ابه *èbè*, ابه‌لك اوستەسى *èbèlik oustaçe*.

ACCOUDER (S'), v. r., ديرسك اوزره طيانمق *dirsèk uzrè daïanmaq*, تكيه ا *tèkiè et*.

ACCOUPLEMENT, s. m., چفتلشمه *tchiftlèchmè*, جماع *djima'*.

ACCOUPLER, v. a., اش ا *èch et*, چفتلمك *tchiftlèmèk*, چاتمق *tchatmaq*. — les bœufs, اوكوزلرى چفته قوشمق *eukuzleri tchiftè qochmaq*. — S'accoupler, چفتلشمك *tchiftlèchmèk*.

ACCOURCIR, v. a., قصه‌لتمق *qeçaltmaq*, قصر ا — اقتصار *iqtiçar*, *qasr et*, قصمق *qasmaq*, كسمك *kèsmèk*.

ACCOURIR, v. n., تيز يتشمك *tîz ïètichmèk*, قوشمق *qochmaq*.

ACCOUTREMENT, s. m., قليق *quelek*, قيافت *queïafet*, اوست باش *ust bach*.

ACCOUTUMÉ, E, adj., الشمش *alechmech*, معتاد اولان *mu'tad olan*. — Être accoutumé, معتادى اولمق *mu'tadi olmaq*.

ACCOUTUMER, v. a., اوكرتمك *euyrètmèk*, الشدرمق *alechdermaq*, داداندرمق *dadandermaq*. — S'accoutumer, الشمق *alechmaq*, عادتى او *'adèti ol*.

ACCRÉDITER, v. a., نامدارلمق *namdarlamaq*, اعتبار ويرمك *y'tibar vèrmèk*, مأمور ا *mèèmour èt*.

ACCROCHER, v. a., چنكله طوتمق *tchènguèlè thoutmaq*, اصمق *asmaq*. — S'accrocher, صاتشمق *satachmaq*, ايلشمك *ilichmèk*, چاتمق *tchatmaq*.

ACCROISSEMENT, s. m., ازدياد *izdiad*, نماء *nèma'*.

ACCROÎTRE, v. a., ارتمق *artmaq*, زياده ا *ziadè et*, اعظام ا *y'zam èt*. — S'accroître, ازدياد بولمق *izdiad boulmaq*.

ACCROUPIR (S'), v. r., چممك *tcheummèk*, چوملمك *tcheumèl-*

mèk. — En parlant des chameaux, چوكمك *tchukmèk*, اڭخمق *ekhmaq*.

Accueil, s. m., تلقى *tèlaqqy*, استقبال *istiqbal*.

Accueillir, v. a., استقبال ا *istiqbal èt*, تلقى ا *tèlaqqy et*.

Acculer, v. a., قصدرمق *quesdermaq*, طاره صوقمق *dara soqmaq*, صيقشدرمق *sequechdermaq*, تضييق ا *taziïq et*. — S'acculer, استناد ا *istinad et*, طيانمق *dayanmaq*.

Accumulation, s. f., يغين *eghen*, اجتماع *idjtima'*.

Accumuler, v. a., ييغمق *eyghmaq*, بركدرمك *biriktirmèk*, جمع ا *djèm' èt*.

Accusatif, s. m., المفعول به *èl-mèf'oulun bihi*.

Accusation, s. f., غمز *ghamz*, قولايش *qovlaïch*, اتهام *ittiham*, شكايت *chikiayèt*.

Accuser, v. a., اتهام ا *ittiham èt*. — S'accuser, صوچنى اقرار ا *soutchounou yqrar èt*.

Acerbe, adj., سرت *sèrt*, ككره *kèkrè*, كسكين *kèsguin*.

Acétate, s. m., خلّيت *khalliïèt*.

Achalander, v. a., مشترى چوغلتمق — پيدا ا *muchtèri tchoghaltmaq*, *pèïda et*, دكان دوزمك *dukian duzmek*, اشتهار بولمق *ichtihar boulmaq*.

Acharnement, s. m., صواش *savach*, عناد *inad*, شدّت *chiddèt*, خشم *khechm*.

Acharner, v. a., exciter, irriter, قندرمق *quendermaq*, قشقرمق *quechquermaq*, تهييج ا — تحريك *tahrik*, *tèhïïdj et*, قيزشمق *quezechmaq*. — S'Acharner, عناد حدّت ايله ياپشمق — *inad*, *hiddèt ilè iapechmaq*, اوزرينه دوشمك *uzèrinè duchmèk*. — Acharné, attaché

à quelque chose avec excès, دوشکون *duchgun*, افتاده *uftadè*, قیزغین *quezghen*.

Achat, s. m., اشترا *ichtira*, مبایعه *mubaye'a*. — Emplette, آلش *âlech*, المه صاتون *saten alma*.

Acheminer (S'), v. pron., یوله کیرمك *ïola guïrmèk*, عازم روانه او — *a'zim, rèvanè ol*.

Acheter, v. a., صاتون المق *saten âlmaq*.

Acheteur, se, s., مشتری *muchtèri*, صاتون آلیجی *saten âledje*.

Achèvement, s. m., اتمام *itmam*, تكمیل *tekmîl*.

Achever, v. a., بتورمك *bitirmèk*, تمام ا *tèmam èt*.

Achoppement, s. m., ایلشیك *ilichik*. — Pierre d'achoppement, انکل *ènguèl*, مانع *mani'*.

Acide, adj., اکشی *èkchi*, حامض *hamiz*.

Acier, s. m., پولاد *poulad*, چلیك *tchèlîk*.

Acompte, s. m., علی الحساب *a'lèl-hiçab*, محسوبا *mahsoubèn*.

Acoustique, s. f., علم انعکاس الاصوات *ilm inakias ul-asrat*. — Adj., قولاغه — سسه دائر اولان *quolagha, sèsè daïr olan*. — Nerf acoustique, قولاق سیکری *qoulaq siniri*.

Acquérir, v. a., قزانمق *qazanmaq*, کسب — تحصیل ا *kisb, tahsîl èt*.

Acquiescer, v. n., رضا ویرمك *riza vèrmèk*, اویشمق *ouïouchmaq*, باش اکمك *bach èïmèk*.

Acquisition, s. f., Action d'acquérir des biens, تملك *tèmèlluk*, ملك ایدنمه *mulk èdinmè*. — Chose acquise, ملك *mulk*, تحصیل — اشترا اولنان شی *tahsil, ichtira olounan cheï*.

ACQUIT, s. m., ادا تذكرەسی *èda tezkerèci*, ابرا كاغدی *ibra kiaghede*. — Acquit-à-caution, باج تذكرەسی *badj tèzkèrèçi*, مرور — اذن تذكرەسی *mirour*, *izin tèzkèrèçi*. — par manière d'acquit, زوراكی *zoraki*.

ACQUITTEMENT, s. m., عفو *'afv*, اطلاق *ythlaq*.

ACQUITTER, v. a., une dette, بورجدن قورتلمق *bordjdan qourtoulmaq*, بورجنی ادا ا — اودەمك *bordjounou èda èt*, *eudèmèk*, ايفای ذمت ا *ifa-i zimmèt èt*. — Acquitter sa conscience, تبریهٔ نفس *tèbriè-i nèfs*, تطمين قلب *tatmin-i qalb*.

ACRETÉ, s. f., ككرەلك *kèkrèlik*, صرپلق *sarpleq*, حرافت *harafèt*, تيتزلك *titizlik*.

ACROBATE, s. m., جانباز *djanbaz*, ايپ جانبازی *ip djanbaze*.

ACTE, s. m., ايش *ich*, فعل *fy'l*, عمل *'amèl*, سند *sènèd*.

ACTEUR, TRICE, s. m. f., celui qui joue un rôle, مقلد *mouqallid*, اويونجی *oïoundjou*, — qui a part à une action, عامل *amil*, ايش كورن *ich gueurèn*.

ACTIF, VE, adj., ايشلك *ichlèk*, عامل *'amil*. — Prompt, vif, چاپك *tchapouk*. — Verbe actif, فعل معلوم *fy'li ma'loum*. — Créances, آلەجق *aladjaq*, مطلوبات *matloubat*. — Diligent, ايشكذار *ichguzar*.

ACTION, s. f., ايش *ich*, عمل *'amel*, سهم *sèhm*.

ACTIONNAIRE, s. m. f., حصەدار *hissèdar*, صاحب سهم *sahibi sehm*.

ACTIONNER, v. a., دعوا ا *da'va et*, بر كمسنەيی محكمەيە چكمك *bir kimèsnèyi mèhkèmèyè tchèkmèk*.

ACTIVER, v. a., تشويق ا *tèchvyq èt*, تحريك ا *tahrik èt*.

ACTIVITÉ, s. f., سرعت *sur'at*, چاپكلك *tchapoukloug*.

ACTUALITÉ, s. f., حال حاضر *hal-i hazer*, حال وكيفيت حاليه *hal-ou kèyfiyèt-i haliyè.*

ACTUEL, LE, adj., شمديكي *chimdîki*, حاضر اولان *hazer olan.*

ACTUELLEMENT, adv., شمدى *chimdi*, حالا *hala.*

ADAGE, s. m., مثل *mèsèl*, ضروب امثال *zeroub-i èmsal*, اتالر سوزى *atalar seuzu.*

ADAPTER, v. a., اويدرمق *ouïdourmaq*, ياپشترمق *ïapechtermaq.* — S'adapter, ياپشمق *ïapechmaq.*

ADDITION, s. f., علاوه *'ylavè*, جمع *djèm'.*

ADDITIONNER, v. a., جمع ا *djèm' èt*, يكوننى ا *ïèkiounini et.*

ADEPTE, s. m., محرم سر *mahrèm-i serr*, ايچ يوزينه واقف *itch ïuzunè vaqef.*

ADHÉRER, v. n., tenir, مربوط او *mèrbouth ol*, ياپشمق *ïapechmaq.* — à une opinion, تابع او *taby' ol*, موافقت ا *mouvafaqat èt.*

ADIANTE, s. m., بالدرى قره *baldere qara.*

ADIEU, s. m., اسنلك *ècènlik.* — En arrivant, وقت شريفكز خير اولسون *vaqte cherîfiniz khaïr olsoun.* — En partant, اللهه اصمرلدق *allaha esmarladeq*, اللهه امانت اولك *allaha èmanèt oloun*, خوشجه قالك *khochdja qalen.* — On répond: سعادتيله *se'adètilè*, الله بيلنجه اولسون *allah bîlindjè olsoun*, اوغر اوله *oughour ola.* — Se dire mutuellement adieu, ودعلشمق *vèdalachmaq.*

ADJACENT, ENTE, adj., مجاور *mudjavir*, متصل *mouttaçel*, بتشيك *bitichik*, يقين *iaquen.* — Angles adjacens, زوايا متناظره *zèvaïaï mutènazirè.*

ADJECTIF, s. m., وصف *vasf*, صفت *syfèt*, نعت *na't.*

Adjoindre, v. a., قوشمق *qochmaq*, ا ترفيق *tèrfyq et*, بيله ا نصب *bilè nasb èt.*

Adjoint, s. m., ملازم *mulazim*, نايب *naïb*, معين *mou'yn*, مختار ثاني *moukhtar-i sani.*

Adjudant, s. m., صول قول اغاسى *sol qol aghaçe.* — Major, صاغ قول اغاسى *sagh qol aghaçe.*

Adjudication, s. f., تمليك شرعى *tèmlîki chèr'y.*

Adjuger, v. a., حكم شرعيله ويرمك -- تمليك ا *hukmi chèr'y ilè vèrmèk, tèmlîk et*, ا تسليم *tèslim èt.*

Ad libitum, loc. adv., نصل ونوقت استنور ايسه *nasl vè ne vaqt istènir içè*, كيفنه *kèifinè.*

Admettre, v. a., ا قبول *qaboul et.* — Faire admettre, ا ادخال *idkhal èt.* —Admettre pour vrai, كرشكدر ديمك *guèrtchèkdir dèmek.*

Administrateur, s. m., مدير *mudîr*, مدبر *mudèbbir*, وكيل *vekîl*, ناظر *nazyr.* — civil, حاكم *hakim.* — militaire, ضابط *zabyth.* — d'une mosquée, متولى *mutèvèlli.*

Administration, s. f., مدبرلك *mudèbbirlik*, وكالت *vèkialèt*, اداره *idarè.* — Pouvoir administratif, حكومت *hukioumèt.*

Administrer, v. a., gouverner, حكومت سورمك *hukioumèt surmèk*, ا ادارۀ امور مملكت *idarèï oumouri mèmlèkèt èt*, ا امورى تنظيم *oumouri tènzym èt.* — la justice, ا عدالت *'adalet et*, ا اجراى حق *idjraï haqq èt.*

Admirable, adj., عجايب *'adjayib.*

Admirablement, adv., بديعاً *bèdy'en*, عجيباً *adjibèn.*

Admiration, s. f., استعجاب *isty'djab*, حيرت *haïrèt.*

Admirer, v. a., تعجب ا *te'addjub èt*, تعجبده قالمق *te'addjubdè qalmaq*.

Admission, s. f., ادخال *idkhal*, قبول *qaboul*.

Admonition, s. f., تعذير *ta'zîr*, تنبيه *tènbîh*.

Adolescence, s. f., شباب *chèbab*, اوغلانلق *oghlanleq*, دلی قانلولق *dèli qanleleq*.

Adolescent, s. m., اوغلان *oghlan*, يكت *ïeït*, بالغ *balygh*, شاب *chab*.

Adonner (S'), v. pron., ياپنمق *ïapenmaq*, يلتنمك *ïèltènmèk*, مايل او *maïl ol*.

Adopter, v. a., اوغل ايدنمك *oghoul idinmèk*. — Préférer, ترجيح ا *tèrdjyh èt*, التزام ا *iltizam èt*.

Adoptif, ve, adj., fils, اخرت اوغلی *akhirèt oghlou*, اولادلق *èvladleq*, fille. — اخرت قزی *akhirèt qeze*.

Adoption, s. f., تبنّی *tèbènni*, اوغللغه قبول ايتمه *oghoullougha qaboul ètmè*, استصحاب *istishab*, التزام *iltizam*, قبول *qaboul*, اختيار *ikhtiyar*.

Adorable, adj., واجب العبادت *vadjib ul-ibadèt*, پرستشه سزاوار *pèristichè sèzavar*, لايق — *laïeq*, طاپنلهجق *thapeneladjaq*, سجده قلنهجق *sèdjdè qelenadjaq*.

Adoration, s. f., عبادت *'ybadèt*, سجده *sèdjdè*, طاپمقلق *thapmaqleq*.

Adorer, v. a., طاپمق *thapmaq*, سجده قلمق *sèdjdè qelmaq*, عبادت ا *'ybadèt èt*.

Adosser, v. a., طياندرمق *daïandermaq*, طياتمق *daïatmaq*. — S'Adosser, طيانمق *daïanmaq*, ارقه ويرمك *arqa vèrmèk*, استناد ا *istinad et*.

Adoucir, v. a., طاتلولتمك *thatlelatmaq*, يومشاتمق

ïoumchatmaq, تعادیل — تسکین ا *tèadil, tèskin èt.*

Adoucissement, s. m., تسلی *tècèlli.*

Adragant, adj., کتیره *kitirè*, کثیرا *kèsira.*

Ad rem, loc. adv., répondre ad rem, جواب شافی — کافی ویرمک *djèvab-i chafi, kiafi vèrmèk.*

Adresse, s. f., مهارت *mèharet*, کید *kèïd*, اوزلق *ouzlouq.* — de lettre, مکتوب اوستی *mèktoub ustu.*

Adresser, v. a., یوللامق *ïollamaq*, ارسال ا *irsal et*, کوندرمك *gueundèrmèk.* — la parole, خطاب ا *khytab èt.*

Adroit, e, adj., قابل *qabil*, دولك *dulèk*, اوز *ouz.*

Adulation, s. f., مداهنه *mudahènè*, چاپلوسی *tchablouci*, یلتقلنمقلق *ïaltaqlanmaqleq*, تملق *tèmelluk.*

Adulte, adj., بیوك *beuyuk*, یتیك *yètik*, یتشمش *yètichmich*, بالغ *baligh*, مراحق *mèraheq.*

Adultère, s. m., زنا *zina.* — Commettre un adultère, زنا ا *zina èt.* — adj., زناکار *zinakiar*, زانی *zani.*

Adverbe, s. m., de lieu, ظرف مکان *zarfi mèkian.* — de temps, ظرف زمان *zarfi zèman.*

Adversaire, s. m., خصم *khacim*, قارشو طوران *garche dhouran*, مخالف *moukhalif.*

Adverse, adj., مخالف *moukhalif*, ضد *zed.* — Parties adverses, خصما *khouçèma.*

Adversité, s. f., بلا *bèla*, فلاکت *fèlakèt*, مصیبت *mouçibèt.*

Aéré, e, adj., هوادار *havadar*, هوایی *havayi.*

Aérer, v. a., روزکارلنمق *rouzguiarlatmaq*, هوا ویرمك *hava vèrmèk.*

Aéronaute, s. m. f., بالونجى *balondjou*, سافر النسيمى *safir ul-nèçimi.*

Aérostat, s. m., هوا چادری *hava tchadere*, بالون *balon.*

Affabilité, s. f., يواشلق *ïavachleq*, خاطر نوازلق *khater nuvazleq.*

Affable, adj., يواش *ïavach*, كولر يوزلو *gulèr ïuzlu*, خوش صحبتلو *khoch sohbètli.*

Affadir, v. a., طاتسزلتمق *thatsezlatmak*, لذتنى كيدرمك *lèzzètini guèdirmèk*, بوزمق *bozmaq.*

Affaiblir, v. a., قوتسز — طاقتسز ا *qouvvètsyz*, *thaqatsyz èt.* — S'affaiblir, قوتدن دوشمك *qouvvètdèn duchmèk*, ضعيفلنمق *zaïflanmaq.*

Affaiblissement, s. m., ضعف *za'f*, زبونلق *zabounlouq.*

Affaire, s. f., ايش *ich*, شيء *chèï*, مصلحت *maslahat.* — Ce n'est pas mon affaire, بو بنم ايشم دكل *bou bènim ichim dèïl.* — J'ai beaucoup d'affaires, چوق ايشم وار *tchoq ichim var.* — Quelle affaire avez-vous? نه ايشكز وار *nè ichiniz var.* — Chargé d'affaires, مصلحتكذار *maslahatguzar.* — Procès, دعوا *da'va.* — Il a un procès, بر دعواسى وار *bir da'vace var.* — Affaire, خصوص *khouçous.* — Dans cette affaire, بو خصوصده *bou khouçousta.* — Commerce, négoce, الش ويرش *alich verich.*

Affairé, ée, adj., ايشى چوق *ichi tchoq*, مشغول *mèchghoul*, ايشلو كوجلو *ichli gudjlu.*

Affaisser, v. a., اندرمك *èndirmèk*, باصمق *basmaq*, چوكدرمك *tcheukdurmèk.* — S'Affaisser, ضعيفلنمك *zaïflanmaq*, دوشمك *duchmek*, انقباض بولمق *inqueïaz boulmaq.*

Affamé, e, adj., آج *âdj.*

Affamer, v. a., قرنی اجقترمق *quarne adjeqtermaq.*

Affectation, s. f., دوزکون *duzgun*, تصنّع *tèsannu'*, یاپمه *iapma.*

Affecter, v. a., destiner à... ا تعیین — تخصیص *takhsis, t'aïn et.* — faire une impression fâcheuse, ایقاع ضرر ا *iyqa-i zarar et*, اضطراب ویرمك *eztherab vèrmèk*, طوقنمق *thoqounmaq*, تأثیر ا *teèsir et.* — marquer de la prédilection, راغب وهوسکار اول *raghib vè havèskiar ol*, خواهش وعلاقه کوسترمك *khahich vè alaqa gueustèrmèk*, ترجیح ا *terdjih et.* — faire ostentation, صورت کوسترمك *sourèt gueustèrmèk*, کوسترش ا *gueusterich et*, صاتمق *satmaq*, طاسلامق *thaslamaq.* — prétendre, rechercher, ادعا ا *iddi'a et*, حاریص اول *haris ol*, کوز دیکمك *gueuz dikmèk.* — feindre, simuler, تصنّع ا *tèsannu' et*, التزام ا صورت *sourèt iltizam et*, یلان — دوزمه — یاپمه قوللانمق *ïalan, duzmè, yapma qoullanmaq.* — avoir disposition à, اخذ ا — قبول *qaboul, akhz et*, مائل اول *maïl ol*, آلمق *almaq*, طوتمق *thoutmaq.*

Affection, s. f., محبت *mouhabbet*, میل *mèïl*, خیر خواهلق *khaïr khahleq.*

Affectionner, v. a., سومك *sèvmèk*, محبت کوسترمك *mouhabbèt gueustèrmèk*, کوکل باغلامق *gueunul baghlamaq.*

Affectionné, e, adj., محبتلو *mouhabbètli.*

Affermer, v. a., donner à ferme, اجاره — کرایه ویرمك *idjara, kiraïa vèrmèk*, کسیم ایله تفویض — الزام ا *kèçim ilè tèfviz, ilzam et.* — prendre à ferme, استیجار — التزام ا *istidjar, iltizam et.*

Affermir, v. a., قوى ا *qavi èt*, برکتمك *bèrkitmèk*, متانت استحکام ويرمك — *mètanèt, istihkiam vèrmek.*

Affiche, s. f., يافته *ïafta*, اعلان *y'lan.*

Afficher, v. a., يافته ياپشدرمق *ïafta ïapechdermaq*, اعلان ا *i'lan et.* — Publier, تشهير ا *tèchhir et*, اشاعه فاش ا — *ichaè, fach et*, دستان ا *dèstan et*, دلال او *dellal ol*, لسانه کتورمك *lisana guètirmèk.* — Vouloir passer pour, صاتمق *satmaq*, طاسلامق *thaslamaq.*

Affiler, v. a., بلمك *bilèmèk.*

Affiliation, s. f., مشاركت *mucharèkèt*, منسوبيّت *mènsoubiyèt*, ادخال *idkhal.*

Affiner, v. a., تميزلمك *tèmizlèmèk*, آيتلمق *aïtlamaq*, صافيلتمك *safilètmèk*, قال ا *qal et*, تصفيه — تطهير ا *tasfiyè, tathhir et*, ايچلتمك *indjèltmèk*, لطافت ويرمك *lèthafèt vèrmèk.*

Affinité, s. f., مناسبت *munacèbèt*, مجانست *mudjanècèt.*

Affirmation, s. f., تصديق *tastyq*, اقرار *yqrar.*

Affirmer, v. a., اقرار — تصديق ا *yqrar, tastyq et*, تحقيقلمك *tahqyqlèmèk.*

Affixe, adj., ضمير متصل *zamîri muttacil.* — Particule affixe, ادات *edat.*

Affliction, s. f., قساوت *qaçavèt*, الم *èlèm*, کدر *kèdèr*, غم *ghamm*, حزن *huzn.*

Affligé, e, adj., قساوتلو *qaçavètli*, کدرلو *kèdèrli*, محزون *mahzoun.*

Affligeant, e, adj., الم ويرن *èlèm vèrèn*, مکدر *mukèddèr.*

Affliger, v. a., قساوت ويرمك *qaçavèt vermèk.* — S'affliger, قساوت چکمك *qaçavèt tchèkmèk.*

Affluence, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, غلبه‌لق *ghalabaleq*, كثرت *kèsrèt*.

Affluer, v. n., اوشمك *uchmèk*, آقمق *aqmaq*, دوكلمك *deukulmèk*.

Affluent, ente, adj., منصبّ *munsabb*, بوشانن *bochanan*, دوكيلن *deukulèn*, قاتلان *qatelan*, ايرماق چتالى *ermaq tchatale*.

Affoler, v. a., دلى — مفتون — اشفته ا *dèli*, *mèftoun*, *achuftè et*, باشدن چيقارمق *bachdan tcheqarmaq*. — S'Affoler, دلورمك *dèlirmèk*, مجنون او *mèdjnoun ol*.

Affourcher, v. a., t. de mer, دمورلرى چتالله آتمق *dèmirleri tchatallama atmaq*, چتال قومق *tchatal qomaq*. — S'Affourcher, صارلمق *sarelmaq*, قاورامق *qavramaq*.

Affranchi, e, adj., ازاد *âzad*, عتيق *'atyq*.

Affranchir, v. a., ازاد ا *azad èt*, قورتارمق *qourtarmaq*. — une lettre, مكتوبك اجرتنى ويرمك *mèktouboun eudjrètini vèrmèk*.

Affranchissement, s. m., اطلاق *ythlaq*, خلاص *khylas*. — d'une lettre, پوسته پاره‌سى *posta parace*.

Affréter, v. a., كرا ايله كمى طوتمق *kira ilè guèmi thoutmaq*.

Affreux, se, adj., اوركنج *urkèdj*, قورقنج *qorqoundj*.

Affront, s. m., تحقير *tahqyr*, رسوايلق *resvaïleq*.

Affronter, v. a., اقتحام — صولت — هجوم ا *iqtiham*, *savlèt*, *hudjoum et*, صالمق *salmaq*, كوكس كرمك *gueunus guèrmèk*, دليرانه آتلمق *diliranè atelmaq*, بى پروا او *bi pèrva ol*. — Affronter la mort, les dangers, etc.,

استحقار ا *istihqar et*, كوزبنه آلمق *gueuzunè almaq.* — Tromper, دوباره ا *dubarè et.*

Affronterie, s. f., خيانت *khyanèt.*

Affronteur, s. m., خيانتلو *khyanètli.*

Affut, s. m., طوپ عربهسى *thop arabace*, قونداق *goundaq.*

Afin, conj., تا *ta*, تا كه *ta ki*, بويله كه *beuïlè ki*, حتى *hatta*, ايچون *itchin*, كه *ki*, ديو *dèyi.*

Agacer, v. a., ديش قامشترمق *dîch qamachtermaq*, قشقرتمق *qechqertmaq.*

Agate, s. f., باباقورى *babaqourou.*

Age, s. m., ياش *yach.* — Quel âge avez-vous? قاچ ياشندهسن *qatch yachendacen.* — Quel âge a votre sœur? قزقرنداشكز قاچ ياشندهدر *qez qardachenez qatch yachendader.*

Agé, e, adj., ياشلو *yachle.* — C'est une fille âgée de quinze ans, اون بش ياشنده بر قزدر *on bèch yachenda bir qezder.*

Agence, s. f., وكيللك *vèkîllik*, وكالت *vèkialèt.* — des bateaux à vapeur, واپورلر مغازهسى *vaporlar maghazace*, ou واپور مغازهسى *vapor maghazace.*

Agencer, v. a., دوزمك *duzmèk*, ديزمك *dizmèk*, ياپوب ياقشدرمق *ïapoub ïaquechdermaq*, نظام — ترتيب ويرمك *nezam, tèrtib vèrmèk.*

Agenda, s. m., جزدان *djuzdan*, جلبند *djilbend*, يازار بوزار *iazar bozar*, احمق دفترى *ahmaq dèftèri*, مذكره دفترى *muzèkkèrè dèftèri.*

Agenouiller (S'), v. pron., ديز چوكمك *dîz tcheukmèk.*

Agent, s. m., وكيل *vèkîl*, كتخدا *kètkhouda*, vulg. كخيا *kiahia*, مصلحتكذار *maslahatguzar.*

Agglomération, s. f., اجتماع *idjtima'*, تراكم *tèrakum*, يغين *ïeghen*, كومه *keumè*.

Aggraver, v. a., اغرلشدرمق *agherlachdermaq*, بيوتمك *beuïutmèk*, اشتداد ووزانت ويرمك *ichtidad vè vèzanèt vèrmèk*.

Agilité, s. f., چاپقلق *tchapeqleq*, سرعت *sur'at*.

Agio, s. m., باش *bach*, اقچه باشى *aqtchè bache*, كار *kiar*.

Agir, v. n., حركت ا *harèkèt et*, ايش كورمك *ich gueurmèk*.

Agissant, e, adj., چالشقان *tchalechqan*, تاثيرلو *tééçîrli*.

Agitation, s. f., پك صاللنمه *pèk sallanma*, چالقنش *tchalqanech*, صارصلش *sarselech*, اضطراب *ezterab*, تلاش *tèlach*.

Agiter, v. a., صاللمق *sallamaq*, قملداتمق *qemeldatmaq*.

Agneau, s. m., قوزى *qouzou*. — Mon agneau, mon petit, قوزوم *qouzoum*.

Agonie, s. f., جان چكشمه *djan tchèkichmè*, صوك نفس *son nèfès*, نزع *nèz'*. – au fig., ضجرت *zidjrèt*, اضطراب *ezthe-rab*, عذاب درون *azab-i dèroun*, جان صيقنديسى *djan sequenteçe*.

Agoniser, v. n., جان چكشمك *djan tchèkichmèk*.

Agrafe, s. f., چنكل قوپچه *tchènguèl qoptcha*.

Agrandir, v. a., بيوتمك *beuiutmèk*, توسيع ا *tèvsi' èt*. — S'agrandir, بيومك *beuiumèk*.

Agréable, adj., مقبول *maqboul*, لطيف *lathyf*, خوش *khoch*, ظريف *zarîf*.

Agréer, v. a., قبول ا *qaboul èt*.

Agrément, s.m., ذوق *zèvq*, صفا *sèfa*, خوشلانمه *khochlanma*, رضا *riza*, لطافت *lètafèt*, زينت *zinèt*.

Agresseur, s. m., صائل متقدم *saïl-i mutèqaddum*, جنكه خصومته ايلك باشلايان — *djenguè, khouçoumètè ilk bachlaïan*, مبادى اولان *mubadi olan.*

Agression, s. f., مبادات خصومت *mubadat-i khouçoumèt*, هجوم, صولت *hudjoum, savlèt.*

Agriculture, s. f., اكينجيلك *èkindjîlik*, زراعت *zira'at.*

Agronomie, s. f., علم فلاحت *ilm-i fèlahèt*, فنّ زراعت *fènn-i zira'at*, اكينجيلك علمى *èkindjîlik ilmi.*

Aguérri, ie, adj., جنك آور — آزما *djènghiavèr, azma*, جنكه اليشق *djènguè alecheq*, جنكجى *djènguedji.*

Aguets, s. m., être aux aguets, فرصت ارامق — كوزتمك *fersat aramaq, gueuzètmèk*, مترصّد او *mutèrassed ol.* — mettre aux aguets, كمينده ادم قومق — پوصوده *pouçouda, kèmindè adam qomaq.*

Ah ! interj., اه *ah*, واه *vah*, واى *vaï*, امان *aman.*

Ahuri, ie, adj., شاشقين *chachquen*, سرسم *sèrsèm*, بيهوش *bihouch.*

Aide, s. f., ياردم *iardem*, امداد *imdad*, عنايت *'ynaièt*, عون *'avn.* — Avec l'aide de Dieu, اللهك عونى ايله *allahen 'avni ilè.*

Aide, s. m., ياردمجى *ïardemdje*, ياور *ïaver*, ملازم *mulazim.* — Aide de camp, ياور حرب *ïavèr-i harb*, يماق *ïamaq.*

Aider, v. a., ياردم ا *ïardem èt*, اعانه ا *ianè èt.*

Aïe ! int., واى *vaï*, واه *vah*, هاى *haï.*

Aïeul, s. m., pl. aïeux, بيوك اتا *beuïuk ata*, بيوك بابا *beuïuk baba*, دده *dèdè*, اجداد *èdjdad.*

Aïeule, s. f., نينه *nînè*, بيوك انا *beuïuk ana.*

Aigle, s. m., قرتال *qartal*, قره قوش *qara qouch.* — L'aigle

est le roi des oiseaux, قرتال قوشلرك پادشاهیدر *qartal qouchlaren padichaheder.*

Aiglon, s. m., قرتالجق *qartaldjeq*, قرتال یاوریسی *qartal iavrouçou.*

Aigre, adj., اکشی *èkchi*, ترشی *turchu*, ضاتسز *thatsez*, سرت *sèrt.*

Aigre-doux, douce, adj., میخوش *maïkhoch*, اکشیمسی *èkchimsi.*

Aigrefin, s. m., اشك بالغی *èchèk baleghe.*

Aigrette, s. f., جغه *djegha*, صورغوج *sorghoudj*, چلنك *tchèlènk.*

Aigreur, s. f., حموضت *hemouzèt*, اکشیلك *èkchilik*, ککره‌لك *kèkrèlik.* — Amertume, disposition à se fâcher, حدت *hiddèt*, شدت *chiddèt*, خشونت *khouchounèt*, سرتلك *sèrtlik*, تیزلك *tèzlik*, طارغینلق *darghenleq.*

Aigrir, v. a., اکشیتمك *èkchitmèk.*— Irriter, حدتلندرمك *hiddètlèndirmèk*, آزدرمق *azdermaq.* — S'Aigrir, اکشیمك *èkchimèk.* — S'irriter, حدتلنمك *hiddètlènmèk*, سرتلنمك *sèrtlènmèk*, قیزمق *quezmaq*, آزمق *azmaq.*

Aigu, uë, adj., pointu, کسکین — اوجی سوری *oudjou sivri*, *kèsguin.* — Son, voix, تیز *tiz*, دیك سس *dik sès.* — Douleur, کسکین صزی *kèsguin seze.* — Maladie, کسکین خسته‌لك *kèsguin khastaleq*, مرض حد *maraz-i hadd.* — Angle, زاویهٔ حادّه *zavièï haddè.*

Aiguière, s. f., ابریق *ebreq.*

Aiguille, s. f., اکنه *iynè*, *inè.* — de montre, ساعت عقربی

sa'at 'aqrèbi. — à coudre la grosse toile, چوالدز *tchouvaldez.* — Marchand d'aiguilles, اكنهجى *inèdji.*

Aiguillette, s. f., قيطان *qaythan.*

Aiguillon, s. m., Bâton pointu, اوكندره *uvèndèrè.* — Dard d'insecte, ايكنه *iynè*, نيش *nich.* — Tout ce qui excite à faire quelque chose, دورتيجى *durtudju*, قندريجى *quenderedje*, آلت اغرا *alèt-i ighra*, تازيانه *taziané.* — de la chair, غلبۀ شهوت *ghalèbè-i chèhvèt.*

Aiguiser, v. a., بيلهمك *bîlèmèk*, سورتمك *sivritmèk.*

Ail, s. m., صارمساق *sarmeçaq.*

Aile, s. f., قناد *qanad.* — droite, صاغ قول *sagh qol.* — gauche, صول قول *sol qol.*

Ailé, e, adj., قنادلو *qanadle.*

Ailleurs, adv., بشقه يرده *bachqa ïèrdè.* — D'ailleurs, بوندن ماعدا *boundan ma'da*, بشقه يردن *bachqa ïèrdèn.*

Aimable, adj., سوكلجك *sèvilèdjèk*, سوكلو *sèvgulu*, دلبر *dilbèr*, محبوب *mahboub*, خوش *khoch*, شيرين *chirin.*

Aimant, e, adj., سويجى *sèvîdji*, محبتنه مائل *mouhabbetè mayil.*

Aimant (pierre), s. m., مقناطيس *mekhladez*, مقناطيس طاشى *mekhladez thache.*

Aimer, v. a., سومك *sèvmèk*, حظ ا *hazz et*, محبت ا *mouhabbèt èt.* — Je vous aime, سزى سورم *sizi sèvèrim.* — S'aimer, سوشمك *sèvichmèk.*

Aine, s. f., قاسق *qaceq.*

Ainé, e, adj., بيوك *beuïuk*, الك اولاد *ilk èvlad.* — La sœur aînée, بيوك قز قرنداش *beuïuk qez qardach.* — Le frère aîné, بيوك قرنداش *beuïuk qardach.*

AINESSE, s. f., بيوكلك *beuïkluk*, حق تقدّم *haqq-i tèqaddum.*

AINSI, adv., بويله *beuïlè*, شويله *cheuïlè*, اويله *euïlè*, اويله ايسه *euïlè icè.* — Ainsi que, نيجه كه *nîdjè ki.* — Ainsi soit-il, اويله اولسون *euïlè olsoun*, امين *âmîn.* — Je veux ainsi, بويله استرم *beuilè istèrim.*

AIR, s. m., هوا *hava*, روزكار *ruzguiar.* — pour le chant, مقام *maqam.* — Apparence, كوسترش *gueustèrich*, صورت *souret.*

AIRAIN, s. m., پرنج *pirindj*, طونج *thoundj.*

AIRE, s. f., خرمان *harman.*

AISANCE, s. f., قولايلق *qolaïlyq*, ايو حال *eïi hal*, راحتلق *rahatleq.* — Lieux d'aisance, كنف *kènèf*, مشا *mèmcha.*

AISE, s. f., راحت *rahat*, سونج *sèvindj.* — Être à son aise, راحت اولمق *rahat olmaq*, راحتلق سورمك *rahatleq surmek*, حضور ايله اوطورمق *houzour oula othourmaq.*

AISE, adj., خشنود *khochnoud.*

AISÉ, E, adj., قولاى *qolaï*, اسان *âçan*, راحتلو *rahatle*, سربست *sèrbèst.*

AISÉMENT, adv., قولايلغله *qolaïleghela*, سهولت ايله *souhoulèt ilè.*

AISSELLE, s. f., قولتق *qoltouq.*

AJOURNER, v. a., Assigner quelqu'un en justice à un jour marqué, محكميه دعوت — جلب — احضار ا *mèhkèmèyè da'vèt, djèlb, ihzar et.* — Remettre à un autre jour, تأخير ا *tèèkhir et*, بشقه وقته براقمق *bachqa vaqueta braqmaq.*

AJOUTER, v. a., قاتمق *qatmaq*, علاوه ا *'ylavè et*, ضم ا *zamm*

et. — Ajouter foi, اعتقاد ا *y'tiqad èt*, اعتماد ا *y'timad èt*, اينانمق *inanmaq.*

Ajuster, v. a., اويدرمق *ouïdourmaq*, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, عيارلتمق *aïarlatmaq*, قورمق *qourmaq.*

Alambic, s. m., انبك *imbik.*

Alarme, s. f., شماطه *chamatha*, شاشرمه *chacherma*, قورقو *qorqou.* — Donner l'alarme, ولوله — كورلتى براقمق *vèlvèlè, gueurultu braqmaq*, الت اوست ا *alt ust èt.* — Canon d', واردا — اخبار طوپى *varda, ikhbar topou.*

Albatre, s. m., اق مرمر *aq mèrmèr.*

Album, s. m., مجموعه *mèdjmou'a*, محفظه *mahfaza.*

Alcali, s. m., ملح القلى *milh-ulqali*, قاليه طوزى *qalia touzou*, قلى *qali.* — volatil, نشادر روحى *nichader rouhou.*

Alcalin, e, adj., قليه‌لو *qalialou.*

Alchimie, s. f., الكيميا *èl-kîmya.*

Alchimiste, s. m., كيمياجى *kîmyadji*, كيمياكر *kîmyaguèr.*

Alcool, s. m., الكحل *èl-keuhl*, اسپرتو *ispirito.*

Alcoran, s. m., قران *qouran*, القران *èl-qouran.*

Alcôve, s. f., يتاق يرى *ïataq ïèri.*

Aléatoire, adj., ايشى — بخت حالى *bakht hali, ichi*, مبهم *mubhèm*, مشكوك *mèchkiuk.*

Alègre, adj., كيفلى *kèïfli*, نشاطلو *nèchatle*, شن *chèn.*

Alène, s. f., بيز *biz*, تيغ *tegh.*

Alentour, adv., Aux environs, چب جوره *tchèp tchèvrè*, دائـرا ما دار *daïrèn ma dar*, اطرافده *èthrafda.* — Alentours, s. m. pl., lieux circonvoisins, اطراف *èthraf*, جوانب *djèvanib*, حوالى *hèvali*, يانلر *ïanlar.* — Ceux

qui vivent familièrement avec une personne, مصاحب *muçahib*, قرنا *qourèna*, اطرافنده کیلر *èthrafendakilèr*, یاننده کیلر *ianendakilèr*.

Alerte, adj., اویانق *oïaneq*, چیویک *tchèvik*, جیوه‌لک *djivèlèk*, اجیق کوز *atcheq gueuz*. — Alerte! interj., debout, sur vos gardes, حاضر اول *hazer ol*, قالق *qalq*, هایده *haïdè*, السته *alèsta*.

Alezan, ane, adj., ال آت *al at*, قولا *qoula*.

Algèbre, s. f., الجبر *èl-djèbr*.

Algébriste, s. m., علم الجبره آشنا *'ylm ul-djèbrè âchina*.

Aliénation, s. f., vente, transport d'une propriété, فراغ *firagh*, انتقال *intiqal*, بیع *bèï'*, آخره کچورمه *akhèrè guetchirmè*. — des volontés, des esprits, مباینت افکار *mubaïnèt-i èfkiar*, تباعد *tèbaïd*, عداوت *adavèt*, خوشنودسزلک *khochnoutsouzlouq*. — d'esprit, folie, جنون *djunoun*, خفت *kheffèt*, دلیلک *dèlilik*.

Aliéner, v. a., صاتمق *satmaq*, الدن چیقارمق *èldèn tchîqarmaq*, نقل — فراغ ا *naql*, *firagh èt*.

Aligner, v. a., تسویه — تصنیف ا *tèsvið*, *tasnif èt*, دیزمک *dizmèk*, چرپی‌یه چکمک *tcherpeïa tchèkmèk*, بر دیزی اوزره قومق *bir dizi uzerè qomaq*. — des troupes, عسکری صره‌یه دیزمک *askèri seraïa dizmèk*.

Aliment, s. m., طعام *tha'am*, ییه‌جک *yèyèdjek*, نفقه *nafaqa*.

Alimenter, v. a., بسلمک *bèslèmèk*, اطعام ا *ita'm èt*.

Alité, e, adj., دوشکده خسته *deuchèktè khasta*.

Aliter, v. a., یتاغه یاترمق *yatagha yatermaq*.

Alizari, s. m., قزل بویا *qezel boïa*.

Alkermès, s. m., قرمز معاجونی *qermez ma'djounou*.

Allaiter, v. a., سود ویرمك *sud vèrmèk*, امزرمك *èmzirmèk*. — Allaiter un enfant, چوجغه مه ویرمك *tchodjougha mèmè vèrmèk*.

Allant, s. et adj., کیدن *guîdèn*.

Allécher, v. a., داداندرمق *dadandermaq*, اشتاهلندرمك *ichtahlandermaq*, یملمك *ïèmlèmèk*.

Allée, s. f., ایکی یانی اغاجلی یول *iki ïani aghadjle ïol*. — Allées et venues, کیدوب کلمه‌لر *guîdip guèlmèler*.

Alléger, v. a., تخفیف — تقلیل ا *takhfif, taqlil èt*, ییکلتمك *ïènlètmek*, خفیفلتمك *khafiflètmèk*, یوکی اغرلغی — اکسلتمك — آزالتمق *ïuku, agherleghe èksiltmèk, azaltmaq*.

Allégorie, s. f., espèce de fiction, کنایه *kinaïè*, تمثیل *tèmsil*, رموز *roumouz*. — figure de rhétorique, استعاره *istiarè*. — allusion adroite, ایهام *iyham*, ایما *ima*.

Allégresse, s. f., شاذلق *chazleq*, حظ *hazz*, سونج *sèvindj*, سرور *surour*.

Alléguer, v. a., citer une autorité, un fait, un passage, استشهاد ا *istichhad èt*, ذکر ا *zikr èt*, شاهدلکه کتورمك *chahadlegha guètirmèk*, اتیان شهادت ا *itïan-i chèhadèt et*.—mettre en avant, سرد—ایراد—بسط—در میان ا *sèrd, irad, bast, dèr mèïan èt*, کترمك *guètirmèk*, اورته‌یه قومق *ortaïa qomaq*.

Alléluia, s. m., صبحان الله *subhan allah*.

Aller, v. n., کیتمك — کتمك *guitmèk*, وارمق *varmaq*. — à pied, یایان کتمك *yayan guitmèk*. — à cheval, آت ایله کتمك *ât ilè guitmèk*. — en bateau, قایغله کتمك *qaïgh ilè guitmèk*. — par mer, دکزدن کتمك *dènizden guit-*

mèk. — par terre, قرەدن كتمك *qaradan guitmèk.* — en avant, avancer, ايلرو كتمك *ilèri guitmèk.* — Aller et venir, كيدوب كلمك *guîdip guèlmèk.* — à la porte, قپويه وارمق *qapouya varmaq.* — Allons! كيدەلم *guîdèlim.* — Allez-vous-en! va-t'en! هايدە كيت *haïdè guît.* — Marcher, يورومك *ïurumèk.* — Où allez-vous? نرەيە كيديورسكز *nèrèïè guîdiyorsounouz.* — Je vais à Constantinople, استانبوله كيديورم *istambola guîdiyoroum.*

Alliage, s. m., اختلاط *ykhtilath.*

Alliance, s. f., entre les familles, مصاهرت *muçahèrèt*, مقارنت *mouqarinèt*, خصملق *heçemleq.* — entre des Etats, معاهدە *moua'hèdè*, اتّفاق *ittifaq*, برلك *birlik.* — ancienne, nouvelle, عهد قديم — جديد *ahd-i qadim*, *djèdid.* — Bague de mariage, نشان يوزوكى *nichan ïuzuïu.* — Union, mélange, امتزاج *imtizadj*, قاتشدرمه *qatechderma.*

Allié, e, adj., متفق *muttèfyq*, اقربا *aqraba.* — Les alliés, les puissances alliées, دول متفقه *duvèli muttèfyqa.*

Allier, v. a., mêler, incorporer ensemble, تخليط — مزج ا *takhlith*, *mèzdj èt*, قاتشدرمق *qatechdermaq*, قارشدرمق *qarechdermaq.* — S'Allier, s'unir à une famille, عقد مصاهرت ا *aqd-i muçahèrèt èt*, خصملق پيدا ا — بغلمق *heçemleq pèïda èt*, *baghlamaq.* — se liguer, عقد اتفاق — معاهدە ا *a'qd-i ittifaq*, *mouahèdè èt*, برلشمك *birlèchmèk.*

Allocation, s. f., محسوبيّت *mahsoubiyèt*, تخصيصات *takhsiçat*, حواله *havalé*, احسان *ihsan*, عطيّه *athiè.*

Allocution, s. f., خطاب *khytab*, نطق *noutq*.

Allonger, v. a., اوزاتمق *ouzatmaq*. — Allonge tes pieds selon (la longueur de) ta couverture, يورغانكه كوره اياغكى اوزات *ïorghanena gueurè ayaghene ouzat*.

Allouer, v. a., محسوب ا *mahsoub èt*, تعيين ا *taïïn èt*, تخصيص ا *takhsis èt*, حواله ا *hèvalè èt*, احسان—عطيّه—بخش ا — *ihsan, athiè, bakhch èt*.

Allumer, v. a., ياقمق *yaqmaq*. — S'allumer, يانمق *yanmaq*, طوتشمق *thoutouchmaq*.

Allumette, s. m., كبريت *kibrît*.

Allure, s. f., رفتار *rèftar*, روش *rèvich*, طور و حركت *tavr ou harèkèt*, كيديش *guidich*, يورويش *ïeuruïuch*. — du cheval, اشكين *èchguin*.

Allusion, s. f., كنايه *kinaïè*.

Almanach, s. m., سالنامه *salnamè*, روزنامه *rouznamè*, تقويم *taqvîm*.

Aloès, s. m., عود *'eud*. — Bois d'aloès, عود اغاجى *'eud aghadje*.

Aloi, s. m., عيار *'ayar*.

Alors, adv., او زمان *o zaman*, اولوقت *ol vaqet*.

Alouette, s. f., چاير قوشى *tchaïr qouchou*.

Alourdir, v. a., اغرلشدرمك *agherlachdermaq*, بصقلق كتورمك *baçeqleq guètirmek*.

Alphabet, s. m., الف با *èlif ba*.

Altercation, s. f., مجادله *mudjadèlè*, مشاجره *muchadjèrè*, نزاع *niza*, چكشمه *tchèkichmè*.

Altéré, e, adj., صوسز *souçouz*, بوزلمش *bozoulmouch*, حيله قاتلمش *hilè qatelmech*.

ALTÉRER, v. a., دکشدرمک *deïchtirmèk*, بوزمق *bozmaq.*

ALTERNATIF, VE, adj., دکشلن *deïchilèn*, متناوب *mu-ténavib.*

ALTERNATION, s. f., نوبت *nèvbèt.*

ALTESSE, s. f., حضرت *hazrèt.* — Son altesse, leur altesse, حضرتلری *hazrètlèri.* — Son altesse le grand-vizir, دولتلو فخامتلو صدر اعظم حضرتلری *dèvlètlu fakhamètlu sadri a'zam hazrètlèri.*

ALUN, s. m., شاب *chab.*

AMABILITÉ, s. f., سوکلولك *sèvgululuk*, چلبیلك *tchèlèbîlik*, شیرینلك *chîrînlik*, لطافت *lèthafèt.*

AMADOU, s. m., قاو *qav.*

AMADOUER, v. a., مداهنه ا — تملّق *tèmèlluq*, *mudahènè et*, اوخشامق *okhchamaq*, آوتمق *avoutmaq.*

AMAIGRIR, v. a., آریقلتمق *areqlatmaq*, زبون ا *zaboun et*, ضعیفلتمك *zaïflatmaq.*

AMANDE, s. f., بادم *badèm*, مغز *maghz*, ایچ *itch.* — Huile d'amandes, بادم یاغی *badèm ïaghe.*

AMANDIER, s. m., بادم اغاجی *badèm aghadje.*

AMANT, s. m., سوکلو *sèvgulu*, عاشق *'acheq.*

AMANTE, s. f., سوکلو *sèvgulu*, معشوقه *ma'chouqa.*

AMARANTHE, s. f., صولماز چیچك *solmaz tchîtchèk*, قطیفه چیچکی *qadifè tchitchèyi.*

AMARRER, v. a., بغلامق *baghlamaq*, پالامار ایله بغلامق *palamar ilè baghlamaq.*

AMAS, s. m., یغین *yeghen*, کومه *kiomè*, برکنتی *birikinti.*

AMASSER, v. a., طوپلامق *thoplamaq*, یغمق *ïeghmaq*, جمع ا *djèm' èt.*

Amateur, s., سون *seven*, سویجی *sèvîdji*, هوسلی *havèsli*, هوسكار *havèskiar.*

Ambassade, s. f., ایلچیلك *èltchîlik*, سفارت *sèfarèt.* — Hôtel d'ambassade, سفارتخانه *sèfarètkhanè.*

Ambassadeur, s. m., ایلچی *èltchi*, سفیر *sèfîr.*

Ambigu, uë, adj., تلبیس *tèlbis*, ایکی معنالی *iki manale*, مبهم *mubhèm*, چتال *tchatal.*

Ambitieux, se, adj., عزت واكرام استین *'yzzet ou ikram istèyèn*, حریص منصب *haris-i manseb*, اولولق دلوسی *oulouloug dèliçi.*

Ambition, s. f., حسرت *hasrèt*, آرزو *arzou*, مغرورلق *maghrourlouq*, حرص شان *hers-i chan.*

Amble, s. m., اشكین *èchkîn*, یورغه *ïorgha.*

Ambre, s. m., عنبر *'ambèr.* — jaune, كهربار *kèhribar.*

Ambulance, s. f., خستهخانه *khastèkhanè.*

Ame, s. f., جان *djan*, روح *rouh.* — Mon âme, جانم *djanem.* — Individu, نفر *nèfèr*, نفس *nèfs*, pl. نفوس *nufous.*

Améliorer, v. a., اصلاح ا *islah èt*, ایولتمك *èyilètmèk.*

Amen, s. m., آمین *âmîn.*

Amende, s. f., جریمه *djèrîmè*, *djèrèmè.* — Amende honorable, علناً اقرار جرم وطلب عفو *alènèn iqrar-i djurm vè talèb-i a'f.*

Amendement, s. m., اصلاح *eslah*, تصحیح *tashih*, ایولنمه *eïyilènmè*, ایولكه دونمه *èyiliyè deunmè.* — فشقی *fechque.* — Modification d'un projet de loi, تعادیل *tèa'dil*, pl. تعادیلات *tèa'dilat*, تبدل *tèbèddul*, pl. تبدلات *tèbèddulat.*

Amender, v. a., اصلاح — تصحيح ا *eslah, tashih èt*, تبديل — تعاديل ا *tèbdil, tèa'dil èt*, اوكرمق *onarmaq*, طوغرلتمق *doghroultmaq*, اصلولتمق *ousloulatmaq*.

Amener, v. a., كتورمك *guètirmèk*, جلب ا *djèlb èt*.

Aménité, s. f., لطافت *lètafèt*, ظرافت *zèrafèt*, شنلك *chènlik*, كوزللك *guzèllik*, خوشلق *khochlouq*.

Amer, ère, adj., اجى *adje*. — au fig., اجنهجق *adjenadjaq*. — Parole amère, اجى سوز *adje seuz*.

Amertume, s. f., اجيلق *adjeleq*.

Ameublement, s. m., تجملات *tèdjèmmulat*, اشيا *èchïa*, او طاقمى — دوشمهسى *èv taqueme, deuchèmèçi*.

Ami, e, s., دوست *dost*, احباب *ahbab*, يار *yar*. — Mon cher ami, بنم عزيز دوستم *bènim 'azîz dostoum*. — Ancien ami, قديم دوست *qadîm dost*.

Amiable, adj., طاتلو دللى *thatle dilli*, كولر يوزلو *gulèr ïuzlu*. — A l'amiable, طاتلو دل ايله *thatle dil ilè*, بلا نزاع *bila niza*, بالتراضى *bittèrazi*.

Amical, e, adj., محبتلو *mouhabbètli*, محبانه *muhibbanè*.

Amicalement, adv., محبانه *muhibbanè*, دوستانه *dostanè*, دوست كبى *dost guibi*.

Amidon, s. m., اق نشاسته *aq nichasta*.

Amincir, v. a., انجلتمك *indjèltmèk*.

Amiral, s. m., قپودان پاشا *qaptan pacha*. — Vice-amiral, قپودانه بك *qapoudana bèy*, پاترونه بك *patrona bèy*. — Contre-amiral, رهاله بك *rehala bey*.

Amirauté, s. f., دريا قپودانلغى *dèria qapoudanleghe*. — Arsenal, ترسانهٔ عامره *tèrsanèï 'amirè*.

Amitié, s. f., دوستلق *dostlouq*, محبّت *mouhabbèt*, مودّت

muvèddèt. – Ancienne amitié, اسکی دوستلق *èski dostlouq*, محبت قدیمه *mouhabbèti qadîmè.* — Étroite amitié, الفت *ulfèt.*

Ammoniac, s. m., نشادر *nichadir.*

Amnistie, s. f., عفو عمومی *afv-i oumoumi*, نسیان تهمت *nisïan-i teuhmèt*, کچنی اونتمه *guètchèni ounoutma.*

Amoindrir, v. a., تقلیل — تنقیص ا *taqlil, tènqis èt*, اکسلتمک *èksiltmèk*, ازالتمق *azaltmaq.*

Amollir, v. a., يومشاتمق *ïoumchatmaq.* — S'amollir, يومشانمق *ïoumchanmaq*, يومشاق اولمق *ïoumchaq olmaq.*

Amonceler, v. a., ييغمق *yeghmaq*, استف ا *istif èt.*

Amorce, s. f., يم *yèm*, اغز اوتی *aghez otou.*

Amortir, v. a., اخماد—تسکین—کسر—تعادیل ا *ikhmad, tèskin, kèsr, tèa'dil èt*, قیرمق *quermaq*, بصدرمق *basdermaq*, کوشتمك *guèvchètmèk.* — une dette, اطفای اهلاك دین ا — *athfa-i, ihlak-i dèïn et*, بورجی دوکتمك *bordjou tukètmèk.*

Amortissement, s. m., V. ci-dessus. — En arch. تاج *tadj*, کلاه *kulah*, تاقیه *taquïè.*

Amour, s. m., محبت *mouhabbèt*, حب *hubb*, سوکی *sèvgu.* — d'un sexe pour l'autre, عشق *'achq.* — Amours, f. pl., عشقلق *acheqleq.* — Pour l'amour, ایچون *itchin.* — Pour l'amour de lui, d'elle, انك خاطری ایچون *onoun khathere itchin.* — Brûler d'amour, عشق ایله یانمق *'achq ilè ïanmaq.*

Amouracher (S'), v. r., عاشق اولمق *a'cheq ol*, کوکل باغلمق *gueunul baghlamaq*, اورلمق *vouroulmaq*, ابایی یاقمق *abaïe ïaqmak*, (loc. prov.).

Amoureusement, adv., عاشقانه *'achéqanè.*

Amoureux, s. et adj., عاشق *'achéq*, ياوقلو *yavouqlu.* — Amoureuse, معشوقه *ma'chouqa.* — L'amoureux est aveugle, عاشق اولان كوردر *'achéq olan keurdur.*

Amphibie, adj. s. m., هم ابى هم ترابى *hèm abi hèm turabi*, هم قرده هم صوده يشار *hèm qarada hèm souda ïachar.*

Amphigouri, s. m., معنىسز — رابطهسز كلام *manaçéz, rabetaçéz kèlam*, صاچمه — قاربشق سوز *satchma, qarechéq seuz.*

Amphithéatre, s. m., قدمهلو صوفه *qadèmèli soufa.*

Ample, adj., بول *bol*, ككش *guènich*, واسع *vacy'.*

Ampliation, s. f., le double, la copie d'un acte, نسخه *nouskha*, صورت *sourèt.* — Lettres, تفصيلى حاوى مكتوب *tafsili havi mèktoup.*

Amplification, s. f., مبالغه *mubalagha*, تفصيل *tafsil*, تطويل *tathvil*, اوزون اوزاديه سويلمه *ouzoun ouzadéïa seuylèmè.*

Amplifier, v. a., بوللاتمق *bollatmaq*, قبارتمق *qabartmaq.*

Ampoule, s. f., قبارجق *qabardjéq.* — صراحى *surahi.*

Amputer, v. a., كسمك *kèsmèk*, قطع اعضا ا *qathy' a'za èt.*

Amulette, s. f., حمائل *hamaïl.*

Amusant, e, adj., ذوقلى *zèvqli*, صفالى *sèfalé*, اكلنجهلى *eïlèndjèli*, كيف ويرجى *kèïf vèrîdji*, تحف *touhaf.*

Amusement, s. m., ذوق *zèvq*, اكلنجه *eïlèndjè*, جنبش *djumbuch.*

Amuser, v. a., اكلندرمك *eïlèndirmèk*, صفا ويرمك *sèfa vermek*, ذوق باغشلامق *zèvq baghéchlamaq.* — S'amuser, اكلنمك *eïlènmèk*, ذوق ا *zèvq èt.*

Amygdale, s. f., بادمجك *badèmdjik*, لوزتان *lèvztan*.

An, s. m., et **Année**, s. f., ييل *yil*, سنه *sènè*, سال *sal*. — L'an passé, كچن سنه *guètchèn sènè*, بلدر *belder*. — L'année prochaine, كلهجك ييل *guèlèdjek yil*. — Jour de l'an, ييل باشى *yil bache*. — Nouvel an, يكى ييك *ïèni yil*. — Par an, سنهده *sènèdè*, ييلده *yilda*.

Anachorète, s. m., زاهد *zahid*, ابدال *abdal*, منزوى *munzèvi*.

Anachronisme, s. m., سهو — خطأ تاريخ *sèhv-i*, *khatha-i tarikh*, ييل — تاريخ ياكلشلغى *ïel*, *tarikh ïanlechleghe*.

Analogie, s. f., قياس *qyas*, تشبيه *tèchbîh*, مناسبت *munaçibèt*.

Analogue, adj., اويار *ouyar*, موافق *muvafyq*, متناسب *mutènaçib*.

Analyse, s. f., چوزمه *tcheuzmè*, تفريق *tèfryq*, تحليل *tahlil*.

Anarchie, s. f., باشسزلق *bachsezleq*, حكومتسزلك *hukioumètsizlik*.

Anathème, s. m., لعنت *la'nèt*, بد دعا *bèd dou'a*.

Anatomie, s. f., علم تشريح *'ylmi tèchrîh*.

Ancêtres, s. m. pl., اتالر *atalar*, اسلاف *èslaf*, اجداد *èdjdad*.

Anchois, s. m., سارده *sardèla*, خمسى بالغى *khoumsi baleghe*.

Ancien, **ne**, adj., اسكى *èski*, قديم *qadîm*, سابق *sabeq*.

Ancienneté, s. f., اسكيلك *èskîlik*, قدميت *qoudmiyèt*.

Ancre, s. f., لنكر *lènguèr*, كمى تيمورى *guèmi dèmiri*. — Lever l'ancre, دمير قالدرمق *demir qaldermaq*.

Ancrer, v. n., jeter l'ancre, دمير آتمق *dèmîr âtmaq.*
Ane, s. m., اشك *èchèk,* مركب *mèrkèb,* خر *khar.*
Anéantir, v. a., يوق ا *ïogh èt,* اعدام ا *y'dam èt.*
Anecdote, s. f., حكايت *hykiaïèt,* قصه *qessa.*
Anémie, s. f., قان ضعيفلغى *qan zaefleghe,* ضعف دم *za'f-i dèm.*
Anerie, s. f., اشككلك *èchèklik,* حماقت *hamaqat.*
Anesse, s. f., ديشى اشك *dîchi èchèk.* — قانجق *qandjeq.*
Anévrisme, s. m., انورسما *anèvrisma.*
Ange, s. m., ملك *mèlèk,* pl. ملائك *mèla'ïk.*
Angélique, adj., ملائكانه *mèla'ïkianè.*
Angine, s. f., خنّاق *khounnaq,* بوغاز صيقلمهسى *boghaz sequelmaçe,* بوغاز قصلمهسى *boghaz queçelmaçe.*
Angle, s. m., كوشه *keuchè,* بوجاق *boudjaq.*
Angoisse, s. f., ضجرت *zidjrèt,* مضايقه *mouzaïqa,* كدورت *kèdourèt,* غمّ *gham,* الم *èlèm,* تاسا *taça,* تلاش *tèlach.* — Poires d', بوغاز بوران ارمود *boghaz bouran armoud,* اخلاط *akhlath.*
Anguille, s. f., ييلان بالغى *yilan baleghe.*
Animal, s. m., حيوان *haïvan,* pl. حيوانات *haïvanat.*
Animal, e, adj., حيوانى *haïvani.*
Animalité, s. f., حيوانلق *haïvanleq,* حيوانيت *haïvaniyèt.*
Animation, s. f., جانلنمه *djanlanma.* — Vivacité, قيزغنلق *quezghenleq,* جيوجيولك *djivdjivlik.*
Animé, e, adj., جانلى *djanli,* ذى روح *zi rouh.*
Animer, v. a., غيرت ويرمك *ghaïrèt vèrmèk,* جانلندرمق *djanlandermaq.*
Animosité, s. f., غرض *gharèz,* اوكه *eukè,* نفسانيت *nefsaniyèt.*

Anis, s. m., انيسون *anaçon.*

Annales, s. f. pl., تاريخ سنوى *tarikhi sènèvi*, تواريخ *tèvarikh.*

Anneau, s. m., boucle, حلقه *halqa.* — Bague, يوزك *ïuzuk.*

Année, s. f., *Voy.* **An.**

Annexe, s. f., مضافات *mouzafat*, ملحقات *mulhaqat*, توابع *tèvabï.*

Annexer, v. a., اضافه — الحاق ا *izafè, ilhaq èt*, ضمّ — ربط ا *zamm, rabth et*, ارترمق *artermaq*, قاتمق *qatmaq*, برلشدرمك *birlèchdirmèk.*

Annihiler, v. a., *Voy.* **Anéantir.**

Anniversaire, adj., فلانك سنهسى كونى *filanen sèneçi gunu.*

Annonce, s. f., خبر *khaber*, اعلان *y'lan*, pl. اعلانات *y'lanat.*

Annoncer, v. a., خبر ويرمك *khaber vèrmèk*, انها — اعلان اشعار ا *inha, y'lan, ich'ar èt.*

Annoter, v. a., تحشيه ا *tahchiè et*, شرح ويرمك *chèrh vèrmèk.*

Annuaire, s. m., سالنامه *salnamè.*

Annuel, le, adj., سنوى *sènèvi*, ييللق *yilleq.*

Annuité, s. f., سنوى تقسيط *sènèvi taqsith.*

Annulaire (doigt), s. m., اوكسز پارمق *euksuz parmaq.*

Annuler, v. a., بطّال ا *baththal èt*, ابطال ا *ibthal èt.*

Anoblir, v. a., اولولمق *ouloulamaq*, شرف ويرمك *chèrèf vèrmèk.*

Anodin, ine, adj., ضررسز *zararsez*, صزيسز *sezesez*, قوّتسز *qouvvetsez*, بياغى *baïaghe*, اهمّيتسز *èhimmiyètsiz.*

Anomal, ale, adj., قاعدهدن خارج *qaïdèdèn kharedj*,

قانونسز *qanounsouz*, نظامسز *n<u>e</u>zams<u>e</u>z*. — Verbes, سماعی *sèmaï*.

Anon, s. m., صپا *s<u>e</u>pa*, اشك یاوریسی *èchèk ïavrouçou*.

Anonyme, adj., آدسز *âds<u>e</u>z*, اسمی نا معلوم *ismi na ma'loum*.

Anse, s. f., قولپ *qoulp*. — Petit golfe, قوی *qoy*.

Antagonisme, s. m., رقابت *rèqabèt*, خصومت *khouçoumèt*, معارضت *mouar<u>e</u>zèt*.

Antécédent, e, adj., اوّلکی *èvvèlki*, ابتداکی *iptidaki*, الك *ilk*, مقدم *mouqaddèm*, سابق *sab<u>e</u>q*.

Antéchrist, s. m., دجّال *dèdjdjal*.

Antenne, s. f., سرن *sèrèn*, ارتنه *artèna*.

Antérieur, eure, adj., مقدّم *mouqaddèm*, اقدم *aqdèm*, سابق *sab<u>e</u>q*, ایلروکی *ilèriki*, اوککی *eunki*.

Anthologie, s. f., مجموعهٔ منتخبات *mèdjmouè-i muntèkhibat*.

Anthrax, s. m., جمره *djèmrè*, یانی قره *ïan<u>e</u> qara*.

Anthropophage, adj., ادم ییبجی *adam ïèyidji*, مردمخوار *mèrdumkhar*.

Antichambre, s. f., سلاملق *sèlamlyq*, مابین *mabèïn*, قهوه اوطهسی *qahvè odhac<u>e</u>*.

Anticipation, s. f., پشین *pèchîn*. — Par anticipation, پشین اوله‌رق *pèchîn olaraq*.

Anticiper, v. a., وقتندن اوّل کلمك *vaqt<u>e</u>ndèn èvvèl guèlmèk*, تقدّم ا *tèqaddum èt*.

Antidater, v. a., مقدّم تاریخ قومق *mouqaddèm tarikh qomaq*, یلان تاریخ قومق *ïalan tarikh qomaq*.

Antidote, s. m., پادزهر *panzèhir*.

Antimoine, s. m., سورمه طاشی *surmè tach<u>e</u>*, راستق طاشی *rast<u>e</u>q tach<u>e</u>*, انتمون *antimon*.

Antioche, ville, انطاكيه *ènthakiè, anthèkkè.*

Antipathie, s. f., طبيعت ضدى *thabi'at zedde,* نفرت *nèfrèt.*

Antiquaille, s. f., اسكى پوسكى شيلر *esqui pusqu chèïler,* خردوات *khurdèvat.*

Antiquaire, s. m., اثار قديميه واقف *asar-i qadimèyè vaquef,* اسكى زمان شيئلرندن آكلر *èsqui zèman chèïlèrindèn aghnar.*

Antique, adj., اسكى *eski,* قديم *qadîm,* عتيق *'atyq,* انتيقه *antiqa.*

Antiquité, s. f., اسكيلك *èskîlik.* – Antiquités, اثار قديمه *asar-i qadimè.*

Antre, s. m., اين *in,* مغاره *maghara.*

Anus, s. m., كوت *gueut,* بوزك *buzuk.*

Anxiété, s. f., اضطراب *eztherab.*

Aout, s. m., اغستوس *aghostos,* اب *ab.*

Apaiser, v. a., ملايملتمق *mulaïemlatmaq.* — S'apaiser, v. r., راحتلنمق *rahatlanmaq,* سكونت بولمق *sukiounèt boulmaq.*

Apanage, s. m., ملك خاص *mulk-i khass,* ارپهلق *arpaleq,* زعامت *ziamèt.* – Ce qui est le propre de quelqu'un ou de quelque chose, مخصوص *makhsous,* خاص مال *khass mal.*

Apathie, s. f., طويمزلق *dhouïmazleq,* بلادت *bèladèt.*

Apercevoir, v. a., فرقنه وارمق *farqena varmaq.* — S'apercevoir, كورنمك *gueurunmèk,* بلنمك *bilinmèk,* انكلاشلمق *anlachelmaq.*

Aperçu, s. m., خلاصه *khoulacè, khoulaça,* حيله *hailè.*

A peu près, adv., تخمينا *takhmîna,* تقريبا *tèqrîbèn,* صانكه *sanki.*

Apitoyer, v. a., تحريك — تهييج ا *tahrik, tèhyidj et*, مرحمته كتورمك *mèrhamètè guètirmèk.* — S'Apitoyer, مرحمت ا *mèrhamèt et*, آجيمق *adjemaq.*

Aplanir, v. a., دوزلتمك *duzèltmèk*, قولايلمق *qolaïlamaq*, تسويه ا *tèsviyè èt.*

Aplatir, v. a., تصفيح ا *tasfih èt*, يصّيلتمق *ïasseltmaq*, ياصلاتمق *ïaslatmaq*, ازمك *èzmèk.*

Aplomb, s. m., Assurance dans la manière d'agir, ثبات *sèbat*, متانت *mètanèt*, يورك قاويلكى *iurèk qaviliyi*, جسارت *djèçarèt*, پكلك *pèklik*, جان قوتى *djan qouvvèti.* — D'aplomb, مستوازى *mustèvazi*, ديم ديك *dim dik*, طوس طوغرو *dos doghrou.* — fil à....., شاقولى ايپ *chaqouli ip.*

Apocryphe, adj., مظنون *maznoun*, ساختته *sakhtè*, غير معتبر *ghaïre meu'tèbèr*, شبهلو *chupèli*, آصلسز *açelçez.*

Apoplexie, s. f., داملا *damla.*

Apostat, s. et adj., دونمه *deunmè*, مرتدّ *mourtadd.*

Apothicaire, s. m., اجزاجى *èzadji*, اسپنچيار *ispèntchïar.*

Apôtre, s. m., رسول *rèçoul.* — Envoyé de Dieu, رسول الله *rèçoul ullah.*

Apparaître, v. n., كوزكمك *gueuzukmèk*, كورنمك *gueurunmèk*, ظهور ا *zouhour èt*, ظاهر — نمايان او *zahir, numaïan ol.*

Appareil, s. m., طاقم *thaqem*, آلت *âlèt.*

Apparemment, adv., غالبا *ghaliba*, ظاهرده *zahirda*, كورنشده *gueurunuchtè.*

Apparence, s. f., كوسترش *gueustèrich.* — En apparence, صورت ظاهرده *sourèti zahirèdè.*

Apparent, e, adj., كورنن *gueurunèn*, بللى *bèlli*, ظاهر *zahir.*

Appariteur, s. m., محضر *meuhzur*, چاوش *tchavouch.*

Apparition, s. f., كورنمه *gueurunmè.*

Appartement, s. m., اوطهلر *odhalar*, قوناق *qonaq*, قات *qat*, دائره *dairè.*

Appartenance, s. f., علاقه *'alaqa*, متعلّقات *mute'alliqat.*

Appartenant, e, adj., متعلّق *mutè'alliq.*

Appartenir, v. n., متعلّق او *mute'alliq ol*, منسوب او *mènsoub ol.* — Ce livre m'appartient, بو كتاب بنمدر *bou kitab benimdir.*

Appas, s. m. pl., كوزللك *guzèllik*, شيوه *chîvè*, ناز *naz.*

Appat, s. m., يم *yèm*, جذب *djèzb.*

Appauvrir, v. a., فقير ا *faquer èt*, يوخسوللق كتورمك *ïokhsoullouq guètirmèk.* – S'Appauvrir, فقير او *faquer ol*, يوخسوللغه اوغرامق, *ïokhsoullougha oughramaq.*

Appel, s. m., چاغرمه *tchagherma*, ميدان اوقومهسى *mèïdan oqoumace.* — Recours, مراجعت *muradjaat.*

Appelé, e, part., nommé, تسميه اولنمش *tèsmiyè olounmouch.*

Appeler, v. a., چاغرمق *tchaghermaq.* — Appelez le domestique, خدمتكارى چاغر *khyzmètkiari tchagher.* – en justice, محكميه چاغرمق *mèhkèmèiè tchaghermaq.* — Défier, ميدانه دعوت ا *mèïdana da'vèt èt.* — Avoir recours, مراجعت ا *muradjaat èt.*

Appellatif, ve, adj., اسم جنس *ismi djins.*

Appendice, s. m., ذيل *zèïl*, لاحقه *lahiqa*, ضميمه *zamimè*, صكرهدن اكلنمش *sonradan èklènmich.*

Appesantir, v. a., اغرلتمق *aghèrlatmaq*, بصمق *basmaq.*

Appétissant, ante, adj., اشتها ويريجى *ichtah vèridji*, استك آزدريجى — كتوريجى *istèk azderedje, guètiridji.*

Appétit, s. m., اشتها *ichtiha, ichtah*, هوس *havès.* — Avez-vous de l'appétit? اشتهاكز وارمى *ichtihanez varme.* — Oui, monsieur, اوت افندم *èvèt èfèndim.* — Non, monsieur, خير افندم *khaïr èfèndim.*

Applaudir, v. a., ال قاقمق *èl qaqmaq*, ال چرپمق *èl tcherp-maq*, آفرين ديمك *âferîn dèmèk.*

Applaudissement, s. m., ال قاقمه *èl qaqma*, تحسين *tahsîn*, آفرين *âferîn.*

Application, s. f., ياپشدرمه *ïapechterma*, غيرت *ghaïrèt*, دقت *diqqat*, اقدام *yqdam*, سعى *sa'y.* – Adaptation, صرف *sarf.*

Appliquer, v. a., ياپشدرمق *ïapechtermaq*, قومق *qomaq.* — S'Appliquer, چالشمق *tchalechmaq.* — Adapter, صرف ا *sarf èt.*

Appoint, s. m., كسور *kusour.*

Appointement, s. m., وظيفه *vazifè*, علوفه *uloufè*, معاش *ma'ach.*

Apport, s. m., بازار يرى *bazar ïèri*, سرمايه *sèrmaïè*, رأس المال *rèès ul-mal.*

Apportage, s. m., حمّاللق *hammalleq.*

Apporter, v. a., كتورمك *guètirmèk.* — Apportez-moi de l'eau, صو كتور بكا *sou guètir bana.*

Apposer, v. a., قومق *qomaq*, اورمق *vourmaq*, وضع ا *vaz' èt.* — les scellés, مهرلمك *muhurlèmèk.*

Appréciation, s. f., اعتبار *itibar*, تقدير قيمت *taqdir-i queymèt*, قدر وقيمت بيلمه *qadr ou queymèt bilmè.* — Cas, opinion, ظنّ *zann*, قياس *queyas.*

Apprécier, v. a., بها كسمك *paha kèsmèk*, قيمت بلمك *qyimèt bilmèk*.

Appréhender, v. a., Saisir au corps, ضبط ا *zabth èt*, يقعلمق *ïaqalamaq*. — Craindre, احتراز ا *ihtiraz èt*, قورقمق *qorqmaq*, خوف ا *khèvf èt*.

Apprendre, v. a., اوكرنمك *euyrènmèk*, تحصيل ا *tahsîl èt*. — par cœur, ازبر ا *èzbèr et*, ازبرلمك *èzbèrlèmek*. — Instruire, اوكرتمك *euyrètmèk*. — J'apprends la langue turque, لسان تركىيى اوكرنيورم *liçani turkiyi euïrèniyoroum*. — Apprenez-vous le français? فرانسزجهيى اوكرنيورميسن *fransizdjaye euïrèniyormouçoun*.

Apprenti, s. m., شاكرد *chaïrd*, چراق *tcheraq*.

Apprêt, s. m., تدارك *tèdarik*, تهيه *tèhiyè*, تربيه *tèrbïè*.

Apprêter, v. a., حاضرلمق *hazerlamaq*, دوزمك *duzmèk*. — des cuirs, etc, سپيلمك *sèpilemèk*.

Apprivoiser, v. a., تأنيس — تأليف ا *tèènis, tèèlif et*, آلشدرمق *alechdermaq*.

Approbation, s. f., ايو بولمه *eïi boulma*, رضا *riza*, بكنمه *bèyènmè*.

Approchant, e, adj., يقلاشور *yaqlacher*, يقين *yaqen*.

Approcher, v. a., يقلاشترمق *yaqlachtermaq*. — de quelqu'un, برينه يناشمق *birînè ïanachmaq*. — v. n., يقلاشمق *yaqlachmaq*, تقرب ا *tèqarrub èt*.

Approfondir, v. a., تعميق ا *tèa'miq èt*, درين قازمق *dèrin qazmaq*, استكناه ا *istiknah èt*, كنهنه وارمق *kunhinè varmaq*, تدقيق ا *tèdquiq èt*.

Approprier, v. a., rendre propre à... convenable à..., توفيق ا *tevfiq èt*, اويدرمق *ouydourmaq*, ياقشدرمق

ïaquechdermaq, ا تخصيص *takhsis èt.* — S'approprier, ضبط — غصب ا *zabth, ghasb èt,* نفسنه تخصيص ا — اسناد ا — *nèfsinè takhsis, isnad èt.* — Ajuster, تنظيم ا *tanzim èt,* حسن حاله قومق *husnu halè qomaq.*

Approuver, v. a., خوش كورمك *khoch gueurmèk,* بكنمك *beïènmèk,* راضى او *razi ol,* قبول ا *qaboul èt.*

Approvisionnement, s. m., ذخيره *zakhrè,* جبخانه *djebhanè.*

Approximativement, adv., تخميناً *takhminèn,* تقريباً *taqribèn.*

Appui, s. m., دستك *dèstèk,* طيانه‌جق *dhayanadjaq.* — Protection, ارقه *arqa,* ياردم *ïardem,* اعانه *y'anè.*

Appuyer, v. a., طياتمق *dhayatmaq,* طيامق *dhayamaq,* تأييد ا *tèèyid èt.* — S'Appuyer, طيانمق *dhayanmaq.*

Apre, adj., كسكين *kèskîn,* سرت *sèrt,* دك *dik.*

Après, adv., صكره *sonra.* — que, قچانكه *hatchanki.* — D'après, كوره *gueurè.* — Un mois après, بر ايدن صكره *bir aïdan sonra.* — Après tout, لكن *lakin.* — Après-demain, يارن دكل او بر كون *yaren dèïl o bir gun,* يارندنصكره *yarendansonra.* — Après vous, سزدن صكره *sizdèn sonra.*

A présent, adv., شمدى *chimdi.* — J'irai à présent, شمدى كيدرم *chimdi guîdèrim.* — Pour à présent, شمديلك *chimdîlik.*

A propos, s. m., Voy. Propos.

Aptitude, s. f., قابليت *qabilïièt,* استعداد *isti'dad.*

Apurer, v. a., حسابى قطع — تنقيح ا *hisabe qath', tènqih èt,* تميزلمك, كسمك, بتورمك *tèmizlèmèk, kèsmèk, bitirmèk.*

Aqueduc, s. m., صو يولى *sou ïolou,* كنك *kunk.*

Aqueux, se, adj., صولى *soulou*, آبدار *âbdar.*

Arabe, s. et adj., عرب *'arab*, عربى *'arèbi.* — Langue arabe, لسان عربى *liçani 'arèbi.* — En arabe, عربجه *'arabtcha.*

Arabie, pays, عربستان *'arèbistan.* – Heureuse, يمن *yèmèn.* — Déserte, حجاز *hidjaz.*

Arabique, adj., عربى *'arèbi.* – Gomme arabique, صمغ عربى *zamq 'arèbi.*

Araignée, s. f., اورمجك *eurumdjèk.* — Toile d'araignée, اورمجك اغى *eurumdjèk aghe.*

Ararat, montagne, اغر طاغى *agher dhaghe.*

Arbitraire, adj., استبدادى *istibdadi*, عرفى *eurfi*, رائيه باغلو *rèyè baghle*, ارادته منوط *iradètè mènouth.* — Tyrannique, ظلمى *zoulmi*, خود بخود *khod bè khod.*

Arbitre, s. m., ميانجى *miyandje*, اربيترو *arbîtro.*

Arborer, v. a., دكمك *dikmèk*, چكمك *tchèkmèk.* — le drapeau, بيراق چكمك *baïraq tchèkmèk.*

Arbouse, s. f., قوجه يمشى *qodja ïèmichi.*

Arbre, s. m., اغاج *aghadj.* — à fruit, ميوه اغاجى *mèïvè aghadje.*

Arbuste, s. m., فدان *fidan*, چالى *tchale*, اغاجلق *aghadjleq.*

Arc, s. m., ياى *ïaï*, كمان *kèman.*

Arcade, s. f., كمر *kèmèr.*

Arc-en-ciel, s. m., الكم صاغمه *ilèïm saghma.*

Archange, s. m., رييس ملايكه *reïçi melaikè*, باش ملك *bach melek*, ملك مقرّب *meleki mouqarreb.*

Arche, s. f., de pont, كمر *kèmèr.* – de Noé, نوح سفينه‌سى *nouh sèfînèçi.*

Archéologie, s. f., علم اثار قديمه *ilm-i açar-i qadimè.*

Archet, s. m., كمانه *kèmanè,* كمان يايى *kèman ïaïe.*

Archevêque, s. m., باش پسقوپوس *bach piscopos,* ميترپوليت *mîtropolît.*

Archipel, s. m., اطهلر دكزى *adhalar dènizi.* – L'archipel ottoman, اق دكز جزيره‌لرى *aq dèniz djèzîrèlèri,* جزاير بحر سفيد *djèzaïri bahri sèfîd.*

Architecte, s. m., معمار *mi'mar,* بنّا *benna.*

Archives, s. f. pl., دفترخانه *dèftèrkhanè.* – Actes, سندات *sènèdat,* دفترلر *dèftèrler,* قيودات *qouïoudat.*

Archiviste, s. m., دفتر امينى *dèftèr èmîni,* دفتردار *dèftèrdar.*

Ardent, e, adj., اتشلى *âtèchli,* حرارتلى *hararètli,* هوسلو *hèvèsli,* غيرتلو *ghaïrètli,* يانق *ïanyq.*

Ardeur, s. f., غيرت *ghaïrèt,* اتش *âtèch,* حسرت *hasrèt.*

Ardoise, s. f., قره طاش *qara thach,* قياغن *qaïaghan.*

Ardu, e, adj., مشكل *muchkil,* چتين *tchètîn.*

Are, s. m., مربع اعشارى دونم *murebba-i achari deunum.*

Arène, s. f., sable, قوم *qoum.* — Lice, ميدان *mèïdan.*

Arête, s. f., Squelette des poissons, بالق قلچغى ـ دكنى *baleq ueltcheghe, dikèni.* – Terme d'architecture, بالق صرتى *baleq serte.*

Argent, s. m., métal, كومش *gumuch,* سيم *sîm.* — comptant, نقد اقچه *naqt aqtchè.* – Vif-argent, جيوه ـ ژيوه *djîva.* — Monnaie, پاره *para.* — Je n'ai pas d'argent, پاره‌م يوقدر *param ïoqtour.*

Argenté, e, adj., كومشلو *gumuchlu.*

Argenter, v. a., كومشلمك *gumuchlèmèk,* كومشله قاپلامق *gumuchlè qaplamaq,* يالديزلمق *ïaldezlamaq.*

Argenterie, s. f., كومش طاقى *gumuch thaqeme.*

Argile, s. f., كل *kil*, *guil*, بالچق *baltcheq.*

Argument, s. m., terme de Logique, برهان *burhan*, قياس *queyas*, اثبات *ispat.* — Preuve, دليل *dèlil.* — Sujet abrégé d'un livre, اجمال *idjmal*, مضمون *mazmoun.*

Argumentation, s. f., اسبات *ispat.*

Aride, adj., قورو *qourou*, حاصلسز *haçelsez*, قيسر *qeçer*, قوراق *qouraq.*

Aristocratie, s. f., كبارلر *kibarlar*, حكومت شرفا ـ كبرا *hukioumèt-i churèfa, kubèra.*

Arithméticien, s. m., رقمجى *raqamdje*, اهل رقم *èhli raqam.*

Arithmétique, s. f., علم رقم *'ylmi raqam*, علم حساب *'ylmi hyçab*, رقم *raqam.*

Arlequin, s. m., مسخره *maskhara*, قره كوز *qara gueuz.*

Arlequinade, s. f., مسخره لق *maskharaleq.*

Armateur, s. m., négociant, كمى صاحبى *guèmi sahibi.* — en course, قورصان *qoursan.*

Arme, s. f., سلاح *silah.*

Armée, s. f., عسكر *'asker*, pl. عساكر *'açakèr.* — navale, دونانما *donanma.* — Camp, اوردو *ordou.* — Armée régulière, نظام *nizam.* — irrégulière, باشى بوزق *bache bozouq.* — en réserve, رديف *rèdîf.* — L'armée anglo-française, فرانسز وانكليز عسكرلرى *fransez vè inglîz 'askèrlèri.* — Les armées impériales ottomanes, عساكر شاهانه *'açakèri chahanè.*

Armement, s. m., سفر مهماتى *sèfèr muhimmati.*

Arménie, pays, ارمنى ولايتى *èrmèni vilaïèti*, ارمنيستان *èrmènîstan.*

Arménien, ne, adj., ارمنی *èrmèni*. — Femme arménienne, ارمنی قاری *èrmèni qare*.

Armer, v. a., سلاحلندرمق *silahlandermaq*, سلاحلتمق *silahlatmaq*. — S'armer, سلاحلنمق *silahlanmaq*.

Armistice, s. m., متارکه *mutarèkè*.

Armoire, s. f., دولاب *dolab*.

Armoise, s. f., مسك اوتی *misk otou*.

Aromatique, adj., بهارلو *baharle*, معطّر *mouattar*.

Arome, s. m., بهار *bahar*.

Arpent, s. m., دونم *deunum*.

Arpentage, s. m., یر اولچمهسی *ïèr eultchmèçi*, مساحت *mèçahat*.

Arracher, v. a., قوپارمق *qoparmaq*. — une dent, دیش چیقارمق *dîch tcheqarmaq*, دیش چکمك *dich tchèkmèk*.

Arrangement, s. m., نظام *nizam*, ترتیب *tèrtîb*, صره *sera*.

Arranger, v. a., دیزمك *dîzmèk*, دوزمك *duzmèk*, صره‌سنه قومق *seraçena qomaq*, نظام ویرمك *nizam vèrmèk*, دوناتمق *donatmaq*, اوکرمق *onarmaq*.

Arrérages, s. m. pl., قلان *qalan*, قصور *qouçour*, باقی *baqe*.

Arrestation, s. f., توقیف *tèvquif*, اخذ و کرفت *akhz ou guirift*, محبوسیّت *mahbouçiyèt*.

Arrêt, s. m., حکم *hukm*, علام *'ylam*, سجلّ *sidjill*.

Arrêté, s. m., قرار *qarar*, رأی قرار داده *rèy-i qarar dadè*, حکم *hukm*.

Arrêter, v. a., طوتمق *thoutmaq*, الیقومق *aleqomaq*, توقیف ا *tèvqyf et*, طوردرمق *dhourdourmaq*. — S'arrêter, طورمق *dhourmaq*, اکلنمك *eïlènmèk*.

Arrhes, s. f. pl., پی *pèï*.

Arrière, s. m., ارد *ard.* — En arrière, كرو *guèri*, اردن *arddan*, اردندن *ardendan.*

Arrière-garde, s. f., طوندار *thoundar*, لشكر اردی *lèchkèr arde*, ارد قول *ard qol.*

Arrière-pensée, s. f., مرام خفی *mèram i khafii*, فكر مكنون *fikri mèknoun*, كيزلو مرام *guizli mèram.*

Arrière-saison, s. f., كوزك صوك وقتی *guzun son vaqte*, خزانك صوكی *khizanen sonou.* — Viellesse, اختيارلق *ikhtiyarleq.*

Arriéré, e, adj., قالمش *qalmech*, قالان *qalan*, باق *baqe*, باقيه *baqeyè*, كيرو قالان *guèri qalan.*

Arriérer, v. a., تأخير ا *tèèkhir èt*, كيجكدرمك *guèdjikdirmèk*, كيرويه براقمق *guèrouyè beraqmaq.* — S'arriérer, كيرو قالمق *guèri qalmaq*, صوكه قالمق *sona qalmaq.*

Arrivée, s. f., كلش *guèlich*, وصول *vouçoul*, ورود *vuroud.*

Arriver, v. n., يتشمك *ïètichmèk*, كلمك *guèlmèk*, وصول بولمق *vouçoul boulmaq*, واصل اولمق *vaçel olmaq*, وارد اولمق *varid olmaq.* – Survenir, ظهورا *zouhour èt*, واقع اولمق *vaqe' olmaq*, وقوع بولمق *vuqou' boulmaq.* — Le vapeur est-il arrivé? واپور كلديمی *vapor guèldîmi.* — Il lui est arrivé un malheur, بر بلايه اوغرادی *bir bèlaïa oghrade.*

Arrogance, s. f., فضوللق *fodhoullouq*, مغرورلق *maghrourlouq.*

Arrogant, e, adj., فضول *fodhoul*, كوستاه *kustah*, اونكو *eungu.*

Arroger (S') v. a., غصبا اتخاذ ا *ghasbèn ittikhaz èt*, ادعای استحقاق ا *iddia-i istihqaq èt.*

Arrondir, v. a., يوارلق ا *ïouvarlaq èt*, دكرمى — مدوّر ا *dèyirmi, mudèvvèr èt.*

Arrondissement, s. m., دكرميلك *dèïrmilik*, دكرميلتمه *dèïrmiletmè.* — Circonscription administrative, دائره *daïrè*, محلّه *mahallè.*

Arroser, v. a., صوارمق *souvarmaq*, صولامق *soulamaq.*

Arrosoir, s. m., صولامق ايچون قوغه *soulamaq itchin qova.*

Arsenal, s. m., ترسانه *tèrsanè.*

Arsenic, s. m., صچان اوتى *setchan otou*, زرنيخ *zernekh.*

Art, s. m., métier, صنعت *zèna'at.* — Savoir, معرفت *ma'rifèt.* — Méthode, فنّ *fènn*, pl. فنون *funoun.* — L'art oratoire, علم كلام *'ylmi kèlam.*

Artère, s. f., شاه طمر *chah dhamar.*

Artichaut, s. m., انكنار *ènguinar.*

Article, s. m., de foi, قيد دين *qaïdi dîn*, ou دين قيدى *dîn qaïdi.* — d'un traité, مادّه *maddè*, شرط *charth.* — d'un livre, d'un écrit, فصل *fasl*, بند *bènd.* — à l'article de la mort, آخر نفسده *akher-i nèfèsdè.* — Partie du discours qui précède les mots arabes, et qui répond à le, la, les, ال *al* ou *el*; ex.: الكتاب *el-kitab*, le livre. Cet article se nomme grammaticalement لام تعريف *lami ta'rîf* ou حرف تعريف *harfi ta'rîf.* — de marchandise, مقوله *maqoulè*, متاع *mata'.*

Articulation, s. f., اويناق يرى *oïnaq ïèri*, مفاصل *mèfaçel.*

Articuler, v. a., ايو تلفظ ا *eïi tèlèffuz èt*, مادّه مادّه يازمق *maddè maddè ïazmaq.* — S'articuler, اكلشمك *èklèchmèk.*

Artifice, s. m., فن *fènn*, حیله *hylè*, معرفت *ma'rifèt.* — Feu d'artifice, آتش اویونی *âtèch oïounou*, فشنك *fichènk.*

Artificiel, le, adj., یاپمه *ïapma*, دوزمه *duzmè.*

Artillerie, s. f., طوپلر *thoplar*, جبخانه *djèbkhanè.*

Artilleur, s. m., طوپجی *thopdjou*, *thoptchou.*

Artisan, s. m., اهل صنعت *èhli sana'at*, صناعتلو *zana'atle*, اصناف *èsnaf.*

Artiste, s. m., صنعتکار *zèna'atkiar*, اهل معرفت *èhli ma'rifèt*, استاذ *ustaz.*

As, s. m., بک *bèy*, اس *as*, بك *yèk.*

Ascendant, s. m., طالع *thaly'*, قدرت *qoudrèt*, نفوذ *nufouz.*

Ascension, s. f., ارتفاع *irtifa'*, چقش *tcheqech*, صعود *sou'oud*, معراج *my'radj.*

Asiatique, adj., اسیالو *âçiali*, شرقی *charqy.*

Asie (contrée), اسیا *âçia*, مشرق ولایتی *mèchryq vilaïèti.* — Mineure, اناطولی *anadhoulou.*

Asile, s. m., صغنهجق یر *seghenadjaq ïèr*, ملجا *mèldjè.*

Aspect, s. m., کورش *gueuruch*, کورنش *gueurunuch*, یوز *ïuz*, منظر *manzar*, چهره *tchèhrè.*

Asperge, s. m., قوش قونمز *qouch qonmaz.*

Asperger, v. a., سرپمك *sèrpmèk.* — en soufflant de l'eau, پوسکورمك *pusqurmèk.*

Aspérité, s. f., سرتلك *sèrtlik*, صرپلق *sarpleq.* — Au fig., خشونت *khouchounèt*, درشتی *duruchti*, چتین خویلولك *tchètin khoyloulouq.*

Asphalte, s. m., قره ساقز *qara saquez*, قطران *qateran*, قیر *quer.*

Asphyxie, s. f., ضيق نفس *deq nèfès*, بوغلمه *boghoulma*.

Aspic, s. m., صاغر ييلان *sagher ïelan*. — Au fig. دلی زفیرلی *dili zifirli*. — Plante, سنبل هندی *sumbul-i hindi*.

Aspirant, te, s. m. et f., طالب *thalib*, راغب *raghib* طلبكار *thalebkiar*, استكلو *istéklu*, هوسلو *havèsli*.

Aspirer, v. a., نفس المق *nèfès âlmaq*, صولق المق *solouq âlmaq*. — v. n., هوس ا *hèvès èt*, طالب او *talib ol*.

Aspre, s. m., اقچه *aqtchè*.

Assaillir, v. a., باصمق *basmaq*, صالمق *salmaq*, هجوم ا *hudjoum èt*, اوزرينه قويلمق *uzèrinè qouyoulmaq*.

Assainir, v. a., تصحيح - اطابه ا *tashih, itabè et*, صاغلتمق *saghlatmaq*.

Assaisonnement, s. m., تربيه *tèrbiyè*.

Assaisonner, v. a., بهارلمق *baharlamaq*, تربيه ا *tèrbiyè èt*.

Assassin, s. m., يول كسيجی *ïol kèçîdji*, اولدريجی *euldurudju*, حيدود *haïdoud*.

Assassiner, v. a., اولدرمك *euldurmèk*, قتل ا *qatl èt*.

Assaut, s. m., هجوم *hudjoum*, يوريش *ïuruch*. — Prendre d'assaut, هجومله المق *hudjoum ilè almaq*.

Assemblage, s. m., جمع *djèm'*, مجمع *mèdjma'*.

Assemblée, s. f., مجلس *mèdjlis*, جمعيت *djèmïèt*, انجمن *èndjumen*, درنك *dèrnèk*.

Assembler, v. a., جمع ا *djèm' èt*, طوپلامق *thoplamaq*, دوشرمك *dèvchirmèk*. — S'assembler, بر يره كلمك *bir ièrè guelmek*, طوپلانمق *thoplanmaq*.

Asséner, v. a. شديداً ضرب ا *chèdidèn zarb èt*, پك چارپمق - اورمق *pèk tcharpmaq, vourmaq*, قاپدرمق *qapdermaq*.

Assentiment, s. m., رضا *riza*, قبوللمه *qaboullama*.

Asseoir, v. a., اوطورتمق *othourtmaq*, قومق *qomaq*. — S'asseoir, اوطورمق *othourmaq*. — à table, سفره‌ده اوطورمق *sofrada othourmaq*. — Assieds-toi, اوطور *othour*. — Asseyez-vous, اوطورك *othouroun*, اوطوريكز *otourounouz*.

Assermenter, v. a., تحليف ا *tahlif èt*, يمين ويردرمك *ïèmin vèrdirmèk*. — Assermenté, يمينلو *ïèminli*.

Assertion, s. f., تحقيقلمه *tahqyqlèmè*, مدعا *muddèa*.

Asservir, v. a., التنه قومق *altena qomaq*, ضبطنه المق *zabthena almaq*.

Assesseur, s. m. حاكم معاونى *hakim mouavini*, همنشين *hemnichin*, مجالس *mudjalis*.

Assez, adv., يتشور *ïètichir*, يتر *ïètèr*, ال ويرر *èl vèrir*, كفايت ايدر *kifaïèt èdèr*. — Ce n'est pas assez, يتشمز *ïètichmèz*. — Cela suffit, بو يتشور *bou ïètichir*.

Assidu, e, adj., چالشقان *tchalechqan*, غيرتلو *ghaïrètli*, مداوم *mudavim*.

Assiduité, s. f., مداومت *mudavèmèt*, غيرت *ghaïrèt*, مواظبت *muvazebèt*, تقيّد *tèqayud*.

Assiéger, v. a., محاصره ا *mouhaçèrè èt*.

Assiette, s. f., طباق *thabaq*, تپسى *tèpsi*.

Assignation, s. f., حواله *havalè*, تحويل *tahvîl*, احضار حكمى مراسله‌سى — *ihzar hukmu*, *muraçèlèçi*.

Assigner, v. a., حواله ا *havalè èt*, تعيين ا *ta'yn èt*.

Assimiler, v. a., بكزتمك *bènzètmèk*.

Assistance, s. f., امداد *imdad*, ياردم *ïardem*.

Assistant, e, adj., موجود *mèvdjoud*, ياردمجى *ïardemdje*.

Assister, v. a., یاردم ا *ïardem èt*, امداد ا *imdad èt*, قوللامق *qollamaq*. — Être présent, v. n., بولنمق *boulounmaq*, حاضر اولمق *hazer olmaq*, موجود اولمق *mèvdjoud olmaq*.

Association, s. f., اورتاقلق *ortaqleq*, شركت *chirkèt*.

Associé, e, adj. et s., اورتاق *ortaq*, شريك *chèrîk*.

Associer (S'), v. pron., اورتاق اولمق *ortaq olmaq*, اورتاقلق باغلمق *ortaqleq baghlamaq*, شركت ا *chirkèt èt*.

Assommer, v. a., اولدرمك *euldurmèk*, تپهلمك *tèpèlèmèk*. — à coups de pierre, طاشلامق *tachlamaq*. — Accabler, ثقلت ويرمك *seqlèt vèrmèk*, تعجيز ا *ta'djîz èt*.

Assortiment, s. m., convenance, توافق *tèvafeq*, ياقشقلق *ïaquecheqleq*. — Assemblage complet de certaines choses, طاقم *taquem*, اجناس *èdjnas*, انواع *ènva'*.

Assortir, v. a., دوزمك *duzmèk*, اويدرمق *ouïdourmaq*.

Assoupir, v. a., اويوتمق *ouyoutmaq*, اويوشترمق *ouyouchtourmaq*. — S'assoupir, اويوشمق *ouyouchmaq*.

Assoupissement, s. m., léger sommeil, امزغنمقلق *emezghanmaqleq*, پنكلمه *pènèklèmè*, اويقو بصقلغى *ouyqou baçeqleghe*, اويشقلق *ouyouchouqlouq*. — Négligence, غفلت *ghaflèt*, رخاوت *rèkhavèt*, فتور *fitour*, كسل *kèsl*, تنبللك *tènbèllik*.

Assouplir, v. a., يومشاتمق *youmchatmaq*.

Assourdir, v. a., صاغرلتمق *sagherlatmaq*. — S'assourdir, صاغر اولمق *sagher olmaq*.

Assouvir, v. a., طويورمق *doyourmaq*, خيزينى الدرمق *hezene aldermaq*. — S'assouvir, طويمق *doymaq*, قانمق *qanmaq*.

Assujettir, v.a., آلتنه قومق *altena qomaq*, ضبط ا *zabth èt*.

Assumer, v. a., اوزرینه آلمق *uzèrinè almaq*, مسئول اولمق *mèçoul olmaq*.

Assurance, s. f., امینلك *èmînlik*, سقورته *siqourta*.

Assurément, adv., البتّه *èlbèttè*, صحیح *sahyh*, کرچك *guèr-tchèk*, بلی *bèli*, شبهه‌سز *chubhèçiz*.

Assurer, v. a., اثبات ا *isbat èt*, تحقیقلمك *tahqyqlèmèk*, اینانـدرمق *inandermaq*, امین ا *èmin èt*. — S'assurer, صحیح اولمق *sahyh olmaq*, — de quelqu'un, se confier à lui, ایناغق *inanmaq*, اعتماد ا *y'timad èt*. — Payer l'assurance, سقورته ویرمك *siqourta vèrmèk*.

Assyrie, pays, کردستان *kurdistan*.

Asthme, s. m., ضیق نفس *deq nèfès*.

Astre, s. m., یلدز *yeldez*, اختر *âkhtèr*, نجم *nèdjm*.

Astreindre, v. a., قبض ا *qabz èt*, زورلمق *zorlamaq*, مجبور ا *mèdjbour èt*, حصر ا *hasr èt*.

Astringent, e, adj., قبض ایدن *qabz èdèn*.

Astrologie, s. f., علم نجوم *'ylmi nudjoum*.

Astrologue, s. m., منجّم *munèdjdjim*.

Astronome, s. m., اهل هیئت *ehli hèyèt*, فلکی *fèlèki*.

Astronomie, s. f., علم هیئت *'ylmi hèyèt*.

Astuce, s. f., مکر *mèkr*, حیله *hilè*, حیله بازلق *hilè bazleq*, دوبارهجیلك *dubarèdjilik*.

Atelier, s. m., کارخانه *kèrkhanè*, دکان *dukian*.

Atermoiement, s. m., مهلت *meuhlèt*, وعده *vadè*. — Retard, faux-fuyant, سورکلمه *suruklèmè*, قچامق *qatcha-maq*, اصلی یوقدن عذر — بهانه *asle ïoqdan euzur*, *bèhanè*.

Athée, s. m., دینسز *dînsyz*, ملحد *mulhid*.

Athènes, ville, اتینا *atîna*.

Athénien, ne, adj., اتينالو *atînale.*

Athlète, s. m., پهلوان *pèhlivan.*

Atlas, s. m., اطلس *athlas.* — Mont Atlas, درن جبلی *dèrn djèbèli.*

Atlantique (Océan), بحر محیط *bahri muhyth.*

Atmosphère, s. m., جوّ هوا *djèvvi hava.*

Atome, s. m., ذرّه *zèrrè.*

Atours, s. m., تجمّل *tèdjèmmul*, زينت *zinèt*, بزك *bèzik.*

Atout, s. m., قوز *qoz.*

Atroce, adj., مکروه *mèkrouh*, ظالم *zalim*, یاوز *ïavouz.*

Atrocité, s. f., ظلم جسیم *zoulm-i djèçim*, خیانت شدیده *kheïanèt-i chèdidè.*

Atrophie, s. f., ورم *vèrèm*, هزال *huzal.*

Attabler (S'), v. pr., سفره‌یه اوتورمق *soufraya otourmaq.*

Attache, s. f., باغ *bagh*, بند *bènd*, قید *qaïd.* — Au fig., کوکل باغلمه *gueunul baghlama*, علاقه *alaqa*, مبتلا اولمه *mubtèla olma.*

Attachement, s. m., محبت *mouhabbet*, علاقه *'alaqa*, میل *mèïl.*

Attacher, v. a., یاپشدرمق *ïapechtermaq*, باغلامق *baghlamaq.* — Attache d'abord ton âne, puis tu le recommanderas à Dieu, اشککی اوّل باغله صکره تکری‌یه اصمرله *èchèyini èvvèl baghla sonra tanreyè esmarla.* — S'attacher, یاپشمق *ïapechmaq*, باغلانمق *baghlanmaq*, اوزرینه دوشمك *uzèrînè duchmèk.* — S'attacher d'affection, سومك *sèvmèk.*

Attaque, s. f., هجوم *hudjoum*, اورش *vourouch.*

Attaquer, v. a., هجوم ا *hudjoum èt*, اورشمق *vourouch-maq*, دوشمك *duchmèk*.

Attarder, v. a., كچ قومق — براقمق *guèdj qomaq*, *braq-maq*. — S'attarder, كچ قالمق *guèdj qalmaq*, كاجكمك *guèdjikmèk*, كيرو قالمق *guèri qalmaq*.

Atteindre, v.a., يتشمك *ïètichmèk*, راست كتورمك *rast guè-tirmèk*, اورمق *vourmaq*. — Pourrez-vous atteindre ce soir Varna? بو اخشام وارنهيه يتشه بلورميسكز *bou akh-cham varnaya ïètichè bilirmìciniz*. — Je puis y at-teindre, يتشه بلورم *ïètichè bilirim*. — Je n'y puis at-teindre, يتشهمم *ïètichèmèm*.

Attelage, s. m., قوشوم *qochoum*, قوشوم حيوانى *qochoum haïvane*, چفت حيوانى *tchift haïvane*.

Atteler, v. a., قوشمق *qochmaq*.

Attenant, e, adj., بتشك *bitichik*, متصل *mouttaçel*.

Attendre, v. a., بكلمك *bèklèmèk*, طورمق *dhourmaq*. — S'attendre, اوممق *oummaq*, بر شيه حساب ا *bir chèyè hyçab èt*. — Attendez un peu, طور بر از *dhour bir az*, بكله ازجق *bèklè azadjek*. — Attendons, بكليهلم *bèklèyèlim*.

Attendrir, v. a., يومشاتمق *youmchatmaq*, يوركنى قالدرمق *iurèyni qaldermaq*. — S'attendrir, رقته كلمك *riq-qata guelmek*, اجيمق *adjîmaq*.

Attendu, adv., چونكه *tchunki*, باقهرق *baqaraq*.

Attentat, s. m., قباحت *qabahat*, قصد *qast*.

Attente, s. f., بكلمه *bèklèmè*, اميد *umîd*, *oumoud*, انتظار *intizar*.

Attenter, v. a., ال اوزاتمق *èl ouzatmaq*, قصد — تعرّض ا *qast*, *tèarruz èt*.

Attentif, **ive**, adj., دقتلو *diqqatle*, مقيّد *mouqayièd*.

Attention, s. f., دقت *diqqat*, رعايت *riayèt*, التفات *iltifat*. — Faire attention à, دقت ا *diqqat èt*.

Atténuer, v. a., اضعاف - توهين ا *iz'af*, *tèvhin èt*, - تقليل - ترقيق ا *taqlil*, *terqiq èt*, اكسلتمك *èksiltmèk*, زبونلق, درمانسزلق *zabounlouq*, *dèrmansezleq*, كتورمك , وبرمك *guètirmèk*, *vermèk*.

Atterrer, v. a., يره ييقمق *ïèrè ïeqmaq*, قره‌يه چيقمق *qaraya tcheqmaq*.

Attestation, s. f., شهادتنامه *chahadètnamè*.

Attester, v. a., شاهدلك ا *chahidlik èt*.

Attirail, s. m., آلات *alat*, طاقم *thaquem*, ادوات *èdèvat*, اغرلق *agherleq*, غلبه‌لق *qalabaleq*, يوك *ïuk*, لوازمات *lèvazimat*.

Attirer, v. a., كندينه چكمك *kendînè tchèkmèk*, جلب ا *djèlb èt*.

Attiser, v. a., اتشى چاتمق — طوتشدرمق *atèchi tchatmaq*, *toutouchdourmaq*.

Attitré, **ée**, adj., منصوب *mensoub*, عادى *adi*, مخصوص *makhsous*.

Attitude, s. f., حركت *harèkèt*, طورش *dhourouch*, طور *tavr*.

Attouchement, s. m., ملامسه *mulamèçè*, مسّ *mèss*, ال ايله يوقلمه *èl ilè ïoqlama*, ال سورمه *èl surmè*, ال دكمه *èl dèymè*, اللمه *èllèmè*, طوقنمه *doqounma*.

Attraction, s. f., چكش *tchèkich*, انجذاب *indjizab*.

Attraire, v. a., جذب — جلب ا *djèzb*, *djèlb èt*, چكمك *tchèkmèk*.

Attrait, s. m., قندرمه *qe̱nde̱rma*, جذبه *djèzbè*, طاتلولق *thatle̱le̱q*.

Attraper, v. a., tromper, الداتمق *aldatmaq*. — Saisir, طوتمق *thoutmaq*. — Acquérir, اله کچورمك *elè guètchirmèk*, قاپمق *qapmaq*.

Attrayant, e, adj., جازب *djazib*, خوش *hoch*.

Attribuer, v. a., ويرمك *vèrmèk*, صايمق *saïmaq*, حمل - عزو - اسناد ا - *haml*, *azv*, *isnad èt*.

Attribut, s. m., صفت *syfèt*, كيفيت *kèïfiyèt*, خاصيت *khassiyèt*, خبر *khabèr*. — L'attribut de Dieu, الله صفتى *allah syfèti*, ou صفات بارى *syfati bari*. — Le sujet et l'attribut, المبتدا والخبر *èl-mubtèda vèl-khabèr*.

Attribution, s. f. امور مخصوصه و مأموره *oumour-i makhsouçè vè mèèmourè*, امتياز *imtiyaz*.

Attrister, v. a., مللندرمك *mèlillèndirmèk*, كدر ويرمك *kèdèr vèrmèk*.

Attrition, s. f., توبه *teubè*, پشمانلق *puchmanle̱q*.

Attroupement, s. m., غلبهلق *ghalabale̱q*.

Au, art. m., اكا *ona*, انده *onda*, انكله *onounla*.

Aubaine, s. f., يبانجيلرك تركهسى - ميراثى *ïabandje̱lare̱n tèrèkèçi*, *miraçe̱*. — Bien inattendu, نعمت غير مترقبه *nimèt-i ghairi mutèraqibè*, خداويردى نعمت *khudaverdi nimèt*.

Aube, s. f., فجر *fèdjr*, شفق *chafaq*, كون اغرمهسى *gun aghe̱rmace̱*, طان يرى *dhan ïèri*.

Aubépine, s. f., اق ديكن *aq dîkèn*.

Auberge, s. f., لوقنده *loqanda*, قوناق *qonaq*, خان *khan*.

Aubergine, s. f., پاطلجان *pathlidjan*.

AUBERGISTE, s. m., لوقاندەجی *loqandadje*, خان صاحبی *khan sahybi.*

AUCUN, E, adj., کمسه *kimsè*, هیچ بر کمسه *hîtch bir kimsè.*

AUCUNEMENT, adv., هیچ بر وجه ایله *hîtch bir vèdjh ilè.*

AUDACE, s. f., جسارت *djèçarèt*, یورك *yurèk.*

AUDACIEUX, SE, adj., جسارتلو *djèçarètli*, جسور *djeçour*, پرواسز *pèrvaçez.*

AU DEÇÀ, adv., بو طرفده *bou tarafda*, برو طرفده *bèri tarafda.*

AU DEDANS, adv., ایچنده *itchindè.*

AU DEHORS, adv., طیشنده *techenda.*

AU DELÀ, adv., اوتەدە *eutèdè*, اوتەدن *eutèdèn*, او بر طرفده *o bir tharafta.*

AU-DESSOUS, prép., آلتنده *altenda.* — adv., آلتندن *altendan*, زیر *zîr.*

AU-DESSUS, prép., اوستنده *ustundè.* — adv., اوستندن *ustundèn.*

AU-DEVANT, adv. et prép., قرشو *qarche.*

AUDIENCE, s. f., ملاقات *mulaqat*, بولشمقلق *boulouchmaqleq.* — Audience royale, دیوان همایون *dîvani humaïoun.* — Salle d'audience, دیوانخانه *dîvankhanè.*

AUDITEUR, s. m., سامع *sami.* — Titre de certaines charges, ممیز *mumèyiz.*

AUDITION, s. f., استماع *istima'*, ایشتمه *èchitmè*, دکلمه *dinlèmè.*

AUDITOIRE, s. m., دکلینلر *dinlèyènler.*

AUGE, s. f., تکنه *tèknè*, قوغه *qova.*

AUGMENTATION, s. f., ترقی *tèrèqqy*, ازدیاد *izdiad*, آرتمه *artma.*

Augmenter, v. a., زیاده ویرمك *zïadè vèrmèk*, ارترمق *artermaq*, بیوتمك *beuïutmèk*, علاوه ا *'ylavè èt.*

Augure, s. m., اوغور *oghour*, فال *fal.* — De bon augure, اوغورلو *oghourlou.* — De mauvais augure, اوغورسز *oghoursouz.*

Auguste, adj., عظمتلو *'azamètlu*, همایون *humaïoun*, شوكتلو *chèvkètlu.*

Aujourd'hui, adv., بو كون *bou gun*, الیوم *èl-ièvm*, امروز *imrouz.* — Le pain d'aujourd'hui, بو كونكی اكمك *bou gunki èkmèk.* — L'œuf d'aujourd'hui vaut mieux que la poule de demain, بو كونكی یمورطه یارنكی طاوقدن ایودر *bou gunki ioumourtha ïarenki thavouqtan eïidir.*

Aumône, s. f., صدقه *sadaqa*, زكات *zèkiat.*

Aumônier, s. m., صدقه ناظری *sadaqa nazere*, امام *imam.*

Aune, s. f., ارشون *archin*, اندازه *èndazè.*

Auner, v. a., ارشونله اولچمك *archinla eultchmèk.*

Auparavant, adv., اوّل *evvel*, مقدم *mouqaddem.* — Antérieurement, مقدما *mouqaddema.* — Deux ans auparavant, ایكی سنه اوّل *iki sènè èvvèl.*

Auprès, prép., یقین *ïaqen*, یان *ïan*, یاننده *ïanenda.* — Auprès de l'école, مكتبه یقین *mèktèbè ïaqen.* — Il est auprès de moi, یانمده در *ïanemdader.* — Celui, ce qui est auprès de toi, یانكده كی *ïanendaki.*

Auréole, s. f., نورلو دائره — چوره *nourlou daïrè, tchevrè.*

Auriculaire (doigt), s. m., سرچه پارمق *sertcha parmaq.*

Aurore, s. f., كون اغرمسی *gun agharmace*, فجر *fèdjr.*

Auscultation, s. f., دكلمه *dinlèmè.*

Auspice, s. m., همّت *himmèt*, حمایت *himaïet*, سایه *saïè.* —

Sous les auspices du monarque, سايۀ شاهانەده *saïèi chahanèdè.*

AUSSI, conj., دخی *dakhy,* دها *daha,* هم *hèm,* ده *da, dè.* — Elle est aussi belle que polie, هم ادبلو هم كوزلدر *hèm èdèbli hèm guzèldir.*

AUSSITÔT, adv., همان *hèman,* فى الحال *fil-hal,* انيده *ânîdè.*

AUSTÈRE, adj., سرت *sèrt,* قبا *qaba,* كسكين *kèskîn.*

AUSTRAL, E, adj., جنوبى *djènoubi.*

AUSTRALIE, (pays), اوسترالیا *ostralia,* جنوب ممالكى *djènoub mèmaliki.*

AUTANT, adv., قدر *qadar,* اولقدر *olqadar,* او قدر *o qadar.* — Autant qu'il faut, لازم اولديغى قدر *lazem oldoughou qadar.* — Autant que je vous aime, سزى سوديكم قدر *sizi sèvdiym qadar.* — Autant que, هر نه قدر كه *hèr nè qadar ki.*

AUTEL, s. m., محراب *myhrab.*

AUTEUR, s. m., سبب *sèbèb,* اصل *asl,* ايجاد ايدن *idjad eden.* — d'un livre, مؤلف *muèllif.*

AUTHENTIQUE, adj., صحيح *sahyh,* معتبر *mutèbèr.*

AUTOCRATE, s. m., سلطان مستقل *soulthani mustaqyll,* ايمپراطور *impèrathor.*

AUTOGRAPHE, adj. et s., كندو اليله يازلمش *kèndi èlîlè ïazel-mech.*

AUTOMNE, s. m., صوك بهار *son bahar,* كوز *guz.*

AUTONOMIE, s. f., ادارۀ مخصوصه *idarè-i makhsouçè.*

AUTOPSIE, s.f., كشف *kèchf,* معاينه *mouayènè,* تشريح *tèchrih.*

AUTORISATION, s. f., اذن *izn, izin,* رخصت *roukhsat,* اجازت *idjazèt.*

Autoriser, v. a., رخصت ويرمك *roukhsat vèrmèk.*

Autorité, s. f., اقتدار *yqtidar,* حكومت *hukumèt,* نفوذ *noufouz.* — Autorité locale, حكومت بلده *hukumèti bèldè.*

Autour (oiseau), s. m., چاقر قوشى *tchaqer qouchou.*

Autour, prép. et adv., اطرافنده *èthrafenda.* — Autour de la ville, شهرك اطرافنده *chèhirin èthrafenda.*

Autre, adj., بشقه *bachqa,* غيرى *ghaïre,* اخر *akhèr.* — Je viendrai une autre fois, بر بشقه دفعه كلورم *bir bachqa dèf'a guèlirim.* — L'un et l'autre, tous deux, ايكيسيده *ikîçîdè.*

Autrefois, adv., بر زمان *ber zèman,* كچنلرده *guètchèn-lèrdè,* اوّل زمانده *èvvèl zèmanda,* سابقا *sabeqa.*

Autrement, adv., بشقه درلو *bachqa turlu,* يوغسه - يوخسه *ïoqsa.*

Autre part, adv., بشقه يرده *bachqa ïèrdè.* — D'autre part, بشقه يردن *bachqa ïèrden.*

Autriche, (pays), اوستريا *ostria, avstria,* نمچه *nèmtchè,* بچ مملكتى *bètch mèmlèkèti.* — L'Autriche, ou le gouvernement autrichien, نمچه دولتى *nèmtchè dèvlèti,* et mieux, نمچه دولت فخيمهسى *nèmtchè dèvlèti fakhymèçî.*

Autrichien, ne, adj. et s., اوستريالو *ostriali,* نمچهلو *nèm-tchèli.*

Autruche, s. f., دوه قوشى *dèvè qouchou.*

Autrui, s. m., بشقهسى *bachqaçe,* بشقه كمسه *bachqa kimsè.*

Auxiliaire, adj., ياردمجى *ïardemdje,* اعانه ايدن *y'anè èdèn.*

Avalanche, s. f., قار يغيني *qar yighene.*

Avaler, v. a., يوتمق *youtmaq.*

Avance, s. f., argent payé d'avance, پشين پاره *pèchîn para.* — D'avance, پشين *pèchîn.*

Avancer, v. a., pousser en avant, ايلرو كوتورمك *ilèri gueuturmèk*, ايلرو سورمك *ilèri surmèk*, ايلرو چكمك *ilèri tchèkmèk.* — v. n., aller en avant, ايلرو كيتمك *ilèri guîtmèk*, ايلرولمك *ilèrilèmèk.* — S'avancer, ايلرو كيتمك *ilèri guîtmèk*, يقلاشمق *yaqlachmaq.* — Dépasser, كچمك *guètchmèk.*

Avanie, s. f., افترا *iftîra*, ظلم *zoulm*, صارقيندليلق *sarqenteleq.*

Avant, prép., اوّل *èvvèl.* — Avant d'aller, كيتمزدن اوّل *guitmèzdèn èvvèl.* — Avant de venir, كلمزدن اوّل *guèlmèzdèn èvvèl.*

Avantage, s. f., فائده *faïdè*, pl. فوائد *fèvaïd*, منفعت *mènfa'at*, كار *kiar.*

Avantageux, se, adj., فائده‌لو *faidèli.*

Avant-cour, s. f., الك حولى *ilk havlou.*

Avant-coureur, s. m., قلاوز *qelavouz*, خبرجى *khabèrdji*, مقدّمه *mouqaddèmè.*

Avant-garde, s. f., چرقاجيلر *tcharqadjelar*, عسكر اوكى *'askèr eunu*, طليعه *taliè*, ايلرو قول *ilèri qol.*

Avant-hier, adv., دون دكل اوّلى كون *dun dèyil èvvèli gun.*

Avant midi, s. m., قوشلق *qouchlouq.*

Avant-propos, s. m., مقدّمه *mouqaddèmè.*

Avant tout, adv., اوّلا *èvvèla.* — Avant toute chose, هر شيدن اوّل *hèr chèidèn èvvèl.*

Avare, adj. et s., طمعكار *thama'kiar*, خسيس *khaçîs*, پنتى *pente*.

Avarice, s. f., طمعكارلق *thama'kiarleq*, طمع *thama'*.

Avarie, s. f., ضرر *zarar*, سقطلق *saqathleq*.

Avec, prép., ايله *ilè*, له *lè*, *la*. — Avec moi, بنم ايله *bènim ilè*. — Avec votre permission, اذنكز ايله *iznìniz ilè*.

Avenant, ante, adj., خوش ادالو *khoch edale*, لطيف *latif*, كوزل *guzèl*. – A l'avenant, اكا كوره *ona gueurè*, اويغون *ouyghoun*.

Avénement, s. m., تخته چيقمه *takhta tcheqma*, جلوس *djulous*.

Avenir, s. m., كلهجك *guèlèdjèk*, اولهجق *oladjaq*. — A l'avenir, بوندنصكره *boundansonra*, بوندن بويله *boundan beuïlè*, كلهجك وقت *guèlèdjèk vaqet*, كلهجك زمان *guèlèdjèk zèman*.

Aventure, s. f., واقعه *vaqa'a*, قضا *qaza*, اتّفاق *ittifaq*. — D'aventure, par aventure, اتّفاقا *ittifaqa*, راست كله *rast guèlè*.

Aventurer, v. a., تهلكهيه قومق — صالدرمق *tèhlikèyè qomaq, saldermaq*, مخاطرهيه براقمق *moukhataraya beraqmaq*. — S'aventurer, تهلكهيه آتلمق — صالمق *tèhlikèyè atelmaq, salmaq*.

Aventurier, s. m., اوباش *obach*, سرسرى *sèrsèri*, باشى بوش *bache boch*, دربدر *dèrbèdèr*.

Avenue, s. f., allée d'arbres, اغاجلق يول *aghatchleq ïol*. – Passage, كزركاه *guzèrguiah*, معبر *mèabir*, مورد *mèvrèd*, كچيد *guètchid*.

Avérer, v. a., تحقيق — تصديق ا *tahquiq, tasdiq èt,* اثبات ا *ispat èt.*

Averse, s., f., صغناق *saghanaq.*

Aversion, s. f., نفرت *nèfrèt,* استکراه *istikrah,* ابا *iba,* ضدلق *z̲e̲dle̲q,* اكرنش *iyrènich.*

Averti, e, adj., خبردار — اكاه اولمش *khabèrdar, aguiah olmouch.* — Être averti, خبردار اولمق *khabèrdar olmaq.*

Avertir, v. a., خبر ويرمك *khabèr vèrmèk,* نصيحت ويرمك *naçahat vèrmèk,* تنبيه ايتمك *tèmbîh ètmèk.*

Avertissement, s. m., خبر *khabèr, habèr,* تنبيه *tèmbîh,* نصيحت *naçyhat, naçahat.*

Aveu, s. m., تقرير *taqrîr,* اقرار *yqrar.*

Aveugle, adj., كور *keur,* اعمى *a'ama,* نابينا *nabina.*

Aveuglement, s. m., كورلك *keurluk.*

Aveugler, v. a., كورلتمك *keurlètmèk.*

Avide, adj., اج كوزلو *adj gueuzlu,* حريص *haris.*

Avidité, s. f., اج كوزلولك *adj gueuzluluk,* طمع *thama'.*

Avilir, v. a., الچقلتمق *altchaqlatmaq,* ادنا ا *èdna èt,* تحقير ا *tahqyr èt.*

Avilissement, s. m., مذلت *mèzèllèt,* رذالت *rèzalèt,* حقارت *haqarèt,* خورلق *khorlouq,* آلچقلق *altchaqle̲q,* كپازه‌لك *kèpazèlik.*

Aviron, s. m., قايق كوركى *qaye̲q kurèyi.*

Avis, s. m., opinion, قياش *qyias.* – Avertissement, خبر *khabèr,* نصيحت *naçyhat, naçahat,* تنبيه *tèmbih.* – Annonce, اعلان *y'lan.*

Avisé, e, adj., عقللو *'aqe̲lle̲.*

Aviser, v. a., خبر ويرمك *khabèr vèrmèk.* — **S'aviser,**

بر شیئه دوشنمك *bir chèïè duchunmèk.* — S'aviser de, عقلنه كتورمك *'aqlena guètirmèk.*

Avocat, s. m., دعوا وكيلى *da'va vèkîli,* اوقت *avoqat.*

Avoine, s. f., يولاف *youlaf.*

Avoir, v. a., مالك اولمق *malik olmaq.* — Ce verbe se rend en turc par le verbe unipersonnel وار *var* ou واردر *varder* (il y a), et يوق *ïoq* ou يوقدر *ïoqtour* (il n'y a pas). — J'ai, بنم وار *bènim var.* – Tu as, سنك وار *sènin var.* — Il ou elle a, انك وار *onoun var.* — Nous avons, بزم وار *bizim var.* — Vous avez, سزك وار *sizin var.* – Ils ou elles ont, انلرك وار *onlaren var.* – J'avais, بنم وار ایدی *bènim var idi,* ou وار ایمش *var imich.* — J'aurai, بنم اولهجق *bènim oladjaq.* — Si j'ai, بنم وار ایسه *bènim var iça.* — J'ai des affaires, ایشم وار *ichim var.* — Tu avais de l'argent, پارهك وار ایدی *paran var idi,* ou وار ایمش *var imich.* — Il aura un bon maître, ایو خواجهسی اولهجق *eïi khodjaçe oladjaq.* — Si nous avons le temps, وقتمز وار ایسه *vaqtemez var iça,* ou اولور ایسه *olour ouça.* — Si vous avez l'intention, نیتكز اولسه *niyètiniz olsa.* — S'ils avaient le droit, حقلری اولا یدی *haqqlare olaï ede.* — Y a-t-il? وارمی *varme.* — N'y a-t-il pas? یوقمی *ïoqmou.*

Avorter, v. n., دوشرمك *duchurmèk* (چوجق *tchodjouq,* یاوری *ïavrou*).

Avorton, s. m., دوشك *duchuk,* خام *kham,* پیچ *pitch.*

Avouer, v. a., اقرار ا *iqrar èt,* طوغری سویلمك *dhoghrou seuïlèmèk.*

Avril, s. m., نیسان *nîçan,* ابریل *abrîl.*

Axe, s. m., محور *myhvèr.*

Axiome, s. m., قاعده *qa'ydè.*

Azerole, s. f., هلج *haledj,* يبان وشنه *yaban vichnè.*

Azof (Mer d'), ازاق دکزی *azaq dènizi.*

Azur, s. m., لاجورد *ladjivèrd,* ماوی *mavi,* کوك رنکی *gueuk rèngui.*

Azuré, e, adj., لاجوردی *ladjivèrdi.*

Azyme, adj. (pain), مایەسز اکمك *maïaçez èkmèk,* خمیرسز *khamoursouz,* جبز فطیر *khoubzi fathyr.* — Fête des azymes, خمیرسز بیرامی *khamoursouz baïrame.*

B.

Babel, ville, بابل *babèl.* — Tour de Babel, برج نمرود *burdji nèmroud.*

Bab el-Mandeb, géog., باب المندب *bab èl-mandèb.*

Babil, Babillage, s. m., یاکشقلق *ïanchaqleq,* لافزنلق *lafazanleq,* کوزه‌لك *guèvèzèlik.*

Babillard, e, adj., یاکشق *ïanchaq,* لافزن *lafazan,* کوزه *guèvèzè,* چوق سویلیجی *tchoq seuïleïdji.* — Femme babillarde, لافزن قاری *lafazan qare.* — Enfant babillard, لافزن چوجق *lafazan tchodjouq.*

Babiller, v. n., لافزنلق ا *lafazanleq èt.*

Babord, s. m., کمینك صول یانی *guemînin sol ïane.*

Babouches, s. f. pl., پاپوش *papouch.*

Babylone ou Baghdad, ville, بغداد *baghdad.*

Bac, s. m., اسپلاته *isplata,* تومباز *tombaz,* کچید صندالی *guètchid sandale.*

Bacchanal, s. m., كورلتى *gurultu*, شماته *chamata*.

Bachique, adj., شرابه دائر *charaba daïr*.

Bacler, v. a., سوركلمك *surgulèmèk*, تيز بتورمك *tèz bitirmèk*.

Badaud, s. m., شاشقن *chachqen*, احمق *ahmaq*, بودالا *boudala*.

Badigeonner, v. a., بادانا ا — اورمق *badana èt*, *vourmaq*, بادانلامق *badanalamaq*.

Badin, adj. et s., شقاجى *chaqadje*, شقراق *chaqraq*.

Badinage, s. m., خوراطه *khoratha*, شقا *chaqa*, لطيفه *lathyfè*.

Badine, s. f., انجه ال دكنكى *indjè èl deïnèyi*, يلغين *ïelghen*.

Badiner, v. n., شقا ا *chaqa et*, مزهلمك *mèzèlèmèk*.

Bafouer, v. a., ذوقلنمك *zèvqlènmèk*, مسخرهيه المق *maskharaïa almaq*, استهزا ا *istihza èt*.

Bagage, s. m., روبا *rouba*, vulg. *ourouba*, اثواب *espap*, اشيا *echia*, غلبهلق *qalabaleq*, پرتى *perte*.

Bagarre, s. f., شماته *chamata*, عربده *arbèdè*, غوغا *qavgha*, كورلتى *gurultu*.

Bagatelle, s. f., بوش شى *boch chèï*, جزى بر شى *djuzi bir chèï*, اوفاق تفك *oufaq tèfèk*.

Bagne, s. m., كورك *kurèk*.

Bague, s. f., يوزك *yuzuk*. — en brillant, پرلانطه يوزك *pirlantha yuzuk*.

Baguette, s. f., انجه دكنك *indjè dèïnèk*, چبوق *tchibouq*, انجه چبوق *indjè tchibouq*. — de fusil, تفنك چبوغى *tufènk tchiboughou*.

Bai (cheval), adj., دورى آت *dorou ât*.

Baie, s. f., آچق ليمان *âtcheq lîman*, كوچك كورفز *kutchuk keurfèz*. – Petit fruit mou, دانه *danè*, حبّ *habb*.

Baigner, v. a., ییقامق *yiqamaq*. — Se baigner, ییقانمق *yiqanmaq*, حمّامه کیرمک *hammama guîrmèk.*

Baignoire, s. f., قورنه *qourna*. — (en arabe) قرنه *qourna*.

Bail, s. m., اجاره سندی *idjarè sènèdi*, کرا سندی *kira sènèdi*, التزام - ضبط تمسکی *iltizam, zabt tèmèçiyi.*

Baillement, s. m., اسنمه *èsnèmè*.

Bailler, v. n., اسنمک *èsnèmèk*.

Bailler, v. a., (donner) اعطا - تسلیم - تفویض ا *ita, tèslim, tèvfiz èt*, ویرمک *vèrmèk*. Voy. **Affermer**.

Bain, s. m., حمّام *hammam*. — public, چارشو حمّامی *tharche hammame*. — Garçon de bain, تلاق *tèllaq*. — Bains d'eaux chaudes naturelles, قپلوجه حمّاملری *qaploudja hammamlare*, ایلجه *eledja*. — Bain de mer, دکز حمّامی *dènyz hammame*, ou دکزه کیرمه *dènyzè guîrmè*. — de pieds, ایاقلری صویه قومه *ayaqlare souya qoma*. — Aller au bain, حمّامه کتمک *hammama guitmèk*. — Prendre un bain, حمّام آلمق *hammam âlmaq*, حمّامه کیرمک *hammama guîrmèk*.

Baïonnette, s. f., سنکو *sungu*, حربه *harba*. — Croiser la baïonnette, سنکو طاورانمق *sungu dhavranmaq*. – Fusil à baïonnette, سنکولو تفنك *sungulu tufènk*.

Baïram, s. m., fête turque, بیرام *baïram*. — Fête des sacrifices, قربان بیرام *qourban baïram*.

Baiser, v. a., اوپمک *eupmèk*, بوس ا *bous èt*, تقبیل ا *taqbîl èt*. — Se baiser, اوپشمک *eupuchmèk*.

Baiser, s. m., اوپش *eupuch*, پوسه *pouçè*. — de paix, بارشق اوپمهسی *barecheq eupmèçi*.

Baisse, s. f., بهانك اینمهسی *pahanen ènmèçi*, تنزل *tènèzzul*.

Baisser, v. a., ایندرمک *èndirmèk*, تنزیل ا *tènzîl èt*, اشاغی قومق *achaghe qomaq*. – v. n., انمك *ènmèk*, اکسلمك *eksilmèk*. – Se baisser, اینمك *ènmèk*, دوشمک *duchmèk*. – Devenir à bon marché, اوجوزلنمق *oudjouzlanmaq*.

Bal, s. m., رقص *raqs*, خوره مجلسی *khora mèdjliçi*, بالو *balo*. — Allons-nous ce soir au bal? بو اخشام بالویه کیدهلممی *bou akhcham baloya guîdèlimmi*.

Balafrer, v. a., یوزی یارهلمق *ïuzu ïaralamaq*, یوزی برهلمك *ïuzu bèrèlèmèk*.

Balai, s. m., سپورکه *supurguè*.

Balance, s. f., ترازو *tèrazi*, وزنه *vèznè*.

Balancer, v. a., طارتمق *thartmaq*, صاللمق *sallamaq*. — Se balancer, صاللنمق *sallanmaq*.

Balançoire, s. f., صالنجاق *salendjaq*.

Balayer, v. a., سپورمک *supurmèk*.

Balayeur, se, s., سپوریجی *supurudju*.

Balayures, s. f. pl., سپورنتی *supruntu*.

Balbutier, v. n., پپلهمک *pèpèlèmèk*, دغدغلمق *deghdeghlamaq*.

Balcon, s. m., شاهنشین *chahnichîn*.

Baldaquin, s. m., سایهبان *saïèban*, اوست اورتو *ust eurtu*.

Baleine, s. f., اطه بالغی *adha baleghe*, قادرغه بالغی *qadergha baleghe*.

Baliverne, s. f., شقا *chaqa*, ترهات *turèhat*, اباطیل *èbatel*.

Balle, s. f., à jouer, طوب *thop*. — de plomb, قرشون *qourchoun*. – de marchandises, دنك *dènk*, فرده *fèrdè*, بالیه *balia*.

Ballet, s. m., تیاترودە رقص *tèatroda raqs*.

Ballon, s. m., à jouer, طوب *thop.* – Aérostat, بالون *balon.*

Ballonner, v. a., شيشرمك *chichirmèk*, قبارتمق *qabartmaq.*

Ballot, s. m., دنك *dènk*, فرده *fèrdè.*

Ballottage, s. m., قرعه *qour'a.*

Ballotter, v. a., قرعه ا *qour'a èt*, صاللمق *sallamaq.*

Balourdise, s. f., احمقلق *ahmaqleq*, قبالق *qabaleq*, يولسزلق *ïolsouzlouq*, خورپادلق *khorïadleq.*

Balsamique, adj., بلساملى *balsamli*, معطر *mou'aththar.*

Baltique (Mer), بالتيقه دكزى *baltîqa dènizi*, بحر بالطيق *bahri balthyq.*

Balustrade, s. f., پارمقلق *parmaqleq.*

Bambin, s. m., كوچك چوجق *kutchuk tchodjouq*, معصوم *ma'çoum*, چاغا *tchagha.*

Bambou, s. m., هند قامشى *hind qameche.*

Ban, s. m. proclamation, publication, اعلان *i'lan*, اشاعه *ichaè'*, منادات *munadat.* — Exil, نفى *nèfi*, اجلا *idjla*, سوركون *surgun.* — Mettre au ban de l'empire, بر كمسنهنك يرينى حك ا *bir kimèsnènin ïèrini hakk èt*, قيدينى ترقين ا *qaïdene tèrquin èt.* — Convoquer le ban et l'arrière-ban, وارينى يوغينى جمع *varene ïoghounou djèm' èt*, اولوب اولنجهسنى طوپلامق *oloup olandjaçene toplamaq.* — Chef d'un banat, حاكم *hakim*, سردار *sèrdar*, بان *bann.*

Banal, ale, adj., Commun, qui sert à tout le monde, عمومى *oumoumi*, اورتانك *ortanen.* — Trivial, مبتذل *mubtèzèl*, بياغى *baïaghe.*

Banane, s. f., موز *mouz.*

Bananier, s. m., موز اغاجی *mouz aghadje.*

Banc, s. m., اوتوراق *otouraq*, بانقه *banqa*, اوزون اسکمله *ouzoun iskèmlè*, رحله *rahlè*. — de sable, قومسال *qoumsal.*

Bancal, ale, adj., بجاقسز *badjaqsez*, اکری بجاقلو *èyri badjaqle.*

Bandage, s. m., باغلمه *baghlama*, باغ *bagh*, قاسق باغی *qaçeq baghe.*

Bande, s. f., باغ *bagh*, بند *bènd*, چنبر *tchènbèr*, شریت *chèrît*, صارغی *sarghe.*

Bandelette, s. f., انجه صارغی *indjè sarghe.*

Bander, v. a., باغلمق *baghlamaq*, صارمق *sarmaq*, کرمک *guèrmèk.*

Banderolle, s. f., پسکول *puskul.*

Bandit, s. m., یول کسیجی *ïol kèçîdji*, ازباندید *ezbandid.*

Bandoulière, s. f., اومـوز قایـشـی — قـولانی *omouz qaïeche*, *qolane.*

Banlieue, s. f., ناحیه *nahiè*, شهرك اطـراف و حـوالیسی *chèhirin èthraf vè hèvaliçi.*

Bannière, s. f., بیراق *baïraq*, سنجاق *sandjaq.*

Bannir, v. a., سورمک *surmèk*, سورکن ا *surgun èt*, نفی ا *nèfi èt.*

Banque, s. f., صرّافلق *sarrafleq*, صرّافخانه *sarrafkhanè*, بانقه *banqa*, مبایعه *mubay'a.*

Banqueroute, s. f., مفلسلک *muflusluk*, افلاس *iflas.* — Faire banqueroute, مفلس اولمق *muflus olmaq*, افلاسه چقمق *iflaça tcheqmaq.*

Banqueroutier, s. m., مفلس *muflus.*

Banquet, s. m., ضیافت *ziafèt*, مجلس *mèdjlis.*

Banquette, s. f., اوتوراق تختهسی *otouraq takhtaçe*, قولسز اسکمله *qolsouz isquèmlè.* — Terme de fortifications, يايا سکردمی *ïaïa sèyirdimi.*

Banquier, s. m., صرّاف *sarraf*, *saraf*, مبايعهجی *mubay'adje.*

Baptême, s. m., وافتيز *vaftîz.*

Baptiser, v. a., وافتيز ا *vaftîz èt.*

Baquet, s. m., تکنه *tèknè.*

Baraque, s. f., قولبه *qoulibè.*

Baraterie, s. f., قپودان خرسزلغی *qaptan khersezleghe.*

Baratte, s. f., يايق *ïaïeq.*

Barbare, adj., ظلمکار *zouloumkiar*, ظالم *zalim*, وحشی *vahchi.*

Barbarie, s. f., ظلم *zoulm*, ظالملق *zalimlyq.*

Barbarie, pays, مغرب ولايتی *maghreb vilaïeti.*

Barbe, s. f., صقال *saqal.* — Qui a la barbe blanche, اق صقاللو *aq saqalle.* — Qui a la barbe clair-semée, کوسه *keuçè.* — Faire la barbe, raser, تراش ا *trach èt.* — Se raser, تراش او *trach ol.*

Barbeau, s. m., تکير بالغی *tèkîr baleghe*, باربونيا *barbounia.*

Barbet, s. m., chien, تويلو کوپک *tuïlu keupèk*, براق *baraq.*

Barbier, s. m., بربر *bèrbèr.* – Boutique de barbier, بربر دکانی *bèrbèr dukkiane.* — Appelle le barbier, بربری چاغر *bèrbèri tchagher.* – Barbier, ne frottez pas si fort, بربر پک اووالمه *bèrbèr pek ouvalama.*

Barboter, v. n., وق وق ا *vaq vaq èt.* — Marcher dans

la boue, چامور ایچنده یوریمک *tchamour itchindè ïurumèk.*

Barboteur (canard privé), s. m., او اوردکی *èv eurdèyi.*

Barboteuse, s. f., صوقاق روسپوسی *zoqaq rospouçou, zoqaq orospouçou.*

Barbouillage, s. m., مردارلق *mourdarleq,* برباد *bèrbat.*

Barbouiller, v. a., salir, مردارلمق *mourdarlamaq.* — Peindre mal, قبا نقش چکمک *qaba naqch tchèkmèk.* — Mal écrire, فنا یازمق *fèna ïazmaq,* کاغد قرالمق *kiahat qaralamaq.*

Barbu, e, adj., صقاللی *saqalle,* تویلو *tuïlu.*

Barbue, s. f., قلقان بالغی *qalqan baleghe.*

Baril, s. m., فوچی *fetche,* واریل *varîl.*

Bariolé, e, adj., الاجه بولاجة *aladja bouladja,* رنکارنک *rènghiarènk.*

Baromètre, s. m., هوا ترازوسی *hava tèraziçi,* میزان الهوا *mîzan ul-hava.*

Baroque, adj., عجائب *adjaïb,* مشوش *muchèvvèch,* اکری بوکری *èyri buyru,* قاریشق *qarecheq.*

Barque, s. f., قایق *qaïq,* صندال *sandal.* — Arrêtez la barque, صندالی طوت *sandali thout.*

Barre, s. f., de bois, صرق *sereq.* — de fer, قول دمری *qol dèmiri,* دمر چبوغی *dèmir tchiboughou.* — Trait de plume, چزغی *tchezghe.*

Barrer, v. a., قپامق *qapamaq,* سورکولمک *surgulèmèk.*

Barricade, s. f., مترس *mètèris,* طابور *thabor.*

Barricader, v. a., مترس ایله قپامق *mètèris ilè qapamaq,* سد ا *sèdd èt.*

Barrière, s. f., پارمقلق *parmaqleq*, قپو سورمهسی *qapou surmèçi*, سد *sèdd*, حدود *houdoud*.

Bas, s. m., چوراب *tchorab*. — de soie, ایپک چورابی *ipèk tchorabe*.

Bas, s. m., partie inférieure, اشاغی *achaghe*. — En bas, اشاغده *achaghda*. — Tomber en bas, اشاغی دوشمک *achaghe duchmèk*.

Bas, adv., یواشی *yavach*. — Parler bas, یواش سویلمک *yavach seuïlèmèk*. — Tout bas, یواش یواش *yavach yavach*.

Bas, se, adj., vil, الچق *altchaq*, ادنا *èdna*. — A bas prix, اوجوز *oudjouz*.

Basane, s. f., کوسله *keuçèlè*, کودری *kudèri*.

Basané, e, adj., اسمر *èsmèr*.

Bascule, s. f., صالنجق *salendjaq*.

Base, s. f., تمل *tèmèl*, اساس *èças*, قاعده *qa'ydè*, طبان *thaban*.

Baser, v. a., طیاتمق *dhaïatmaq*. — Se baser, طیانمق *dhaïanmaq*, اسناد ا *isnad èt*.

Bas-fond, s. m., چقور یر *tchouqour ïèr*. — de mer, صغ *segh*.

Basilic, s. m., فسلکن *fèsliyèn*.

Bas-relief, s. m., اویمه *oïma*, قبارتمه *qabartma*.

Basse, s. f., بیوك کمانچه *beuïuk kèmantchè*, قبا سس *qaba sès*.

Basse-cour, s. f., حیوان حولیسی *haïvan havlouçou*.

Bassesse, s. f., الچقلق *altchaqleq*.

Bassin, s. m., لگن *lèyèn*. — de jardin, حوض *havouz*. — avec jet d'eau, فسقیه *fisqyè*, شادروان *chadirvan*.

Bassiner, v. a., دوشكى اصتمق *deuchèyi eçetmaq.*
Bassinet, s. m., فاليه *falia.*
Bassinoire, s. f., دوشك تندورى *deuchèk tèndourou*, يتاق اوتوسى *ïataq outouçou.*
Bassora, ville, بصره *basra.*
Bastion, s. m., حصار *hyçar*, طابيه *thabia*, باستيون *bastioun.*
Bastonnade, s. f., طياق *dhaïaq*, كوتك *keutèk.* — sur la plante des pieds, فلقه *falaqa.*
Bas-ventre, s. m., قاسق *qaçeq.*
Bat, s. m., سمر *sèmèr*, پلان *palan.*
Bataille, s. f., جنك *djènk*, محاربه *mouharèbè.* — La bataille d'Inkerman, اينكرمان محاربهسى *inkirman mouharèbèçi.* — Ranger l'armée en ordre de bataille, عسكرى صف صف قومق *'askèri saf saf qomaq.* — Livrer bataille, محاربهيه مبادرت ا *mouharèbèïè mubadèrèt èt.* — Gagner la bataille, غالب او *ghalib ol*, قزانمق *qazanmaq.* — Perdre la bataille, مغلوب او *maghloub ol*, غيب ا *ghaïb èt.* — Champ de bataille, ميدان محاربه *mèïdani mouharèbè.*
Bataillon, s. m., طابور *thabour.* — Chef de bataillon, بيك باشى *bîn bache.*
Batard, e, adj. et s., روسپو اوغلى *rospou oghlou*, پيچ *pîtch*, ولد زنا *vèlèdi zina.*
Bateau, s. m., پياده *pïadè*, قايق *qaïq.* — Grand bateau, ماهونه *mahona.* — à vapeur, واپور *vapor*, چرخ كميسى *tcharkh guèmîçi.*
Batelier, ère, s., قايقچى *qaïqtche.*
Batifoler, v. n., ارشكنلك ا *èrichguinlik èt*, شاقالشمق

chaqalachmaq, اكلنمك *èïlènmèk*, اويناشمق *oïnachmaq*.

Batiment, s. m., édifice, بنا *bina*, او *èv*. — Navire, كمى *guemi*, سفينه *sèfînè*, تكنه *tèknè*.

Batir, v. a., بنا ا *bina èt*, بنا قورمق *bina qourmaq*, ياپو ياپمق *ïapou ïapmaq*. — une maison, او ياپمق *èv ïapmaq*.

Batisse, s. f., ياپو *ïapi*, *ïapou*, بنا *bina*.

Baton, s. m., دكنك *deïnèk*. — Petit bâton, دكنكجك *deïnèdjik*. — Gros bâton, صوپه *sopa*.

Battant, s. m., de porte, قپو قنادى *qapou qanade*. — de cloche, چان ديلى *tchan dîli*.

Battement, s. m. — des mains, ال چرپمه *èl tcherpma*. — du cœur, du pouls, يورك — ضمار اتمسى *yurèk*, *dhamar atmaçe*. — d'ailes, قناد قاقمه — چرپمه *qanad qaqma*, *tcherpma*.

Batterie, s. f., pièces d'artillerie, طوپلر *thoplar*, طابيه *thabïa*, بطاريه *bataria*. — de vaisseau de guerre, طوپ انبارى *thop anbare*. — de cuisine, مطبخ طاقمى *mouthvakh thaqeme*.

Battre, v. a., دوكمك *deuïmèk*, اورمق *vourmaq*. – l'ennemi, دشمنه غالب كلمك *duchmana ghalib guèlmèk*. — le tambour, طاول چالمق *dhavoul tchalmaq*. — les cartes, اويون كاغدلرى قارشترمق *ouïoun kiaghatlare garechtermaq*. — des œufs, چالقامق *tchalqamaq*. — le blé, خرمنى دوكمك *kharmane deuïmèk*. — un tapis, بر خاليى سلكمك *bir khaleye silkmèk*. – v. n., ديپرەنمك *tèprènmèk*, دترەمك *titrèmèk*. — des mains, ال قاقمق *el qaqmaq*. — en retraite, جنكدن كرو چكلمك *djènktèn gueri tchèkilmèk*. — Le cœur lui bat, يوركى اوريور

ïurèyi vourouïor. — Se battre, دوکشمک *deuïuchmèk*, اورشمق *vourouchmaq.*

Battu, e, adj., دوکلمش *deuïulmuch*, اورلمش *vouroulmouch.*

Baudet, s. m., اشاجک *èchèdjik.* Voy. Ane.

Baudrier, s. m., قلج باغی *qeledj baghe.*

Baume, s. m., بلسام *balsam.*

Bavard, e, adj., لافزن *lafazan*, کوەزە *guèvèzè*, زوزك *zèvzèk.*

Bavardage, s. m., لافزنلق *lafazanleq*, لاف *laf.*

Bavarder, v. n., لافزنلق ا *lafazanleq èt.*

Bave, s. f., صالیار *salïar* ou صالیا *salïa*, اغز صویی *aghez souyou.*

Baver, v. n., صالیا آقتمق *salia aquetmaq.* — Baver sur (souiller), مرداړلمق *mourdarlamaq*, لکەلمک *lèkèlèmèk.*

Bavette, s. f., کوکسلک *gueunusluk*, اوکلک *eunluk.*

Bavière, pays, باویره *bavièra.*

Bayer, v. n., اغزینی آچوب باقمق *aghezene atchep baqmaq*, شاشقین شاشقین باقمق *chachquen chachquen baqmaq.*– (Bayer aux corneilles).

Bazar, s. m., بازار *bazar*, چارشو *tcharche.*

Béant, ante, adj., آچیق *atcheq*, آغزی آچیق *agheze atcheq.*

Béatitude, s. f., سعادت *sè'adèt*, موتلولق *moutlouloug.*

Beau, Bel, Belle, adj., کوزل *guzèl.* — Le plus beau, la plus belle, اك کوزل *èn guzèl.* – Il fait beau, هوا کوزلدر *hava guzèldir.* — Il a beau dire, نافله سویلر *nafilè seuïlèr.* – Les beaux-arts, فنون شریفه *funouni chèrîfè.* – Les belles-lettres, فنون نفیسه *funouni nèfîçè.* — Le beau sexe, قاری قسمی *qare qesme.*

Beaucoup, adv., چوق *tchoq*, خیلی *khaïle*, زیاده *zïadè*. — Je n'en veux pas beaucoup, چوق استمم *tchoq istèmèm.*

Beau-fils, s. m., gendre, کویکو *guvèyi*, داماد *damad.*

Beau-frère, s. m., frère de l'épouse, قاین *qaïn.* — Mari de la sœur, انشته *ènichtè.* — Épousant la sœur de la femme d'un autre, بجناق *badjanaq.* – Ils sont beaux-frères, بجناقدرلر *badjanaqdirlèr.*

Beau-père, s. m., قاین اتا *qaïn ata*, اوکه بابا *euyè baba.*

Beauté, s. f., کوزللك *guzèllik*, حسن *husn*, جمال *djèmal*, دلبرلك *dilbèrlik*, خوبلك *khoublek*, لطافت *lèthafèt.*

Bec, s. m., d'oiseau, قوش بورنی *qouch bournou*, غغا *ghagha*, بورن *bouroun.* – d'une plume, قلم اوجی *qalèm oudjou.* — d'une aiguière, ابریغك امزکی *ibryghyn èmzyi.* — d'un alambic, انبیك لولهسی *inbîk lulèçi.*

Bécasse, s. f., بقاتسه *beqatsa*, چولیق *tchoulouq.*

Becfigue, s. m., انجیر قوشی *indjîr qouchou.*

Bêche, s. f., چبا *tchaba*, بل *bèl.*

Bêcher, v. a., چبا ایله قازمق *tchaba ilè qazmaq*, بللهمك *bèllèmèk.*

Becqueter, v. a., قوش بورنیله زدهلمك *qouch bournou ilè zèdèlèmèk*, غغالامق *ghaghalamaq.* — Se becqueter, بورون ایله اورشمق - اوپشمك *bouroun ilè vourouchmaq – eupuchmèk.*

Bedaine, s. f., بیوك قارن *beuïuk qaren.*

Bégayer, v. n. et a., پپهلمك *pèpèlèmèk*, ککهلمك *kèkèlèmèk.*

Bègue, s., پپه *pèpè*, پلتك *pèltek.*

Bêler, v. n., ملهمك *mèlèmèk.*

Belette, s. f., کلنجك *guèlindjik.*

Belgique, pays, بلجيقا *bèldjîqa*, بلجيقا مملكتی *bèldjîqa mèmlèkèti.*

Belgrade, ville, بلغراد *bèlghrad.*

Bélier, s. m., قوچ *qotch.* — Signe du Bélier, حمل برجی *hamèl bourdjou.*

Belladone, s. f., حشیشة الحمرة *hachichèt ul-hamrat.*

Belle, adj. f. Voy. **Beau.**

Belle-de-jour, s. f., صاری زنبق *sare zanbaq*, یبان سوسنی *ïaban souçèni.*

Belle-de-nuit, s. f., کیجه صفاسی *guèdjè sèfaçe.*

Belle-fille, s. f., bru, کلین *guèlîn.*

Belle-mère, s. f., قاین انا *qaïn ana*, اوکه انا *euyè ana.*

Belle-soeur, s. f., بالدز *baldez*, کورمجه *gueurumdjè.*

Belligérant, e, adj., جنك ایدن *djènk èdèn*, حرب اوزره اولان *harb uzrè olan*, محارب *mouharib.*

Belliqueux, se, adj., جنکاور *djènguiavèr.*

Belvéder, s. m., سیرانکاه *sèïranguiah*, کوشك *keuchk*, چارداق *tchardaq.*

Bénédiction, s. f., برکت *bèrèkèt*, خیر دعا *khaïr dou'a.*

Bénéfice, s. m., کار *kiar*, فائده *faïdè.*

Bénévole, adj., خیرخواه *khaïrkhah*, موافق *mouvafeq*, التفات ایدیجی *iltifat èdidji*, خاطر شناس *khater chinas.*

Bénin, igne, adj., طاتلو *thatle*, یواش *ïavach*, حلیم *halim*, موافق *mouvafeq*, مساعد *muçaïd.* — Maladie bénigne, مرض سلیم *maraz-i sèlim.*

Bénir, v. a., مبارك - تقدیس ا *mubarèk, taqdîs èt*, برکتلمك *bèrèketlèmek*, خیر دعا ا *khaïr dou'a èt*, شکر ا *chukr èt.*

Bénit, e, adj., مبارك *mubarèk,* مقدس *mouqaddès.* – **Pain bénit,** نان مبارك *nani mubarèk.*

Benjoin, s. m., عسلبند *'açelbènd.*

Béquille, s. f., قولتق دكنكى *qoltouq dèïnèyi.*

Bercail, s. m., اغل *aghel,* ماندره *mandra.*

Berceau, s. m., بشك *bèchik.*

Bercer, v. a., بشك صاللامق *bèchik sallamaq,* اويوتمق *ouyoutmaq,* آويدمق *avoutmaq,* اكلندرمك *èylèndirmèk.*

Berger, ère, s., چوبان *tchoban.*

Bergerie, s. f., ماندره *mandra,* قيون ماندرهسى *qoïoun mandraçe.*

Berlue, s. f., كوز بولانقلغى *gueuz boulaneqleghe.*

Berner, v. a., صاللمق *sallamaq,* صچراتمق *setchratmaq,* صقاله كولمك *saqala gulmèk,* ذوقلنمك *zèvqlènmèk,* مسخرهلغه آلمق *maskharalegha almaq.*

Besace, s. f., طوربه *thorba,* هكبه *hèïbè.*

Besogne, s. f., ايش *ich,* خدمت *khyzmèt,* مصلحت *maslahat.*

Besoigneux, euse, adj., محتاج *muhtadj,* فقير *faqir,* طارده *darda.*

Besoin, s. m., اقتضا *iqtiza,* احتياج *ihtiadj,* حاجت *hadjet,* لزوم *luzoum.* – **J'ai besoin,** احتياجم وار *ihtiadjem var,* بكا لازمدر *bana lazemder.* — **Il a eu besoin de vous,** سزه محتاج اولدى *sizè muhtadj oldou.*

Bestial, e, adj., حيوانى *haïvani.*

Bestiaux, s. m. pl., حيوانات *haïvanat,* مال *mal.*

Bétail, s. m., حيوانات *haïvanat,* مواشى *mèvachi,* مال *mal.*

Bête, s. f., حيوان *haïvan,* احمق *ahmaq.* — **de somme,**

بارکیر *bèguîr.* — sauvage, وحشی حیوان *vahchi haïran.* — féroce, یرتیجی حیوان *ïrtîdji haïvan.*

Bêtise, s. f., حیوانلق *haïvanleq,* اشکلک *èchèklik,* حماقت *hamaqat,* عقلسزلق *'aqelsezleq,* زورکلک *zèvzèklik.*

Bétoine, s. f., کستره *kèstèrè.*

Betterave, s. f., پنجار *pandjar,* چوکندر *tchukundur.*

Beugler, v. n., بوکرمک *beuïurmèk.*

Beurre, s. m., صای یاغی *say ïaghe.* – frais, تره یاغی *tèrè ïaghe.* – salé, طوزلو یاغ *thouzlou ïagh.*

Bévue, s. f., سهو *sèhv,* یاکلمه *ïanelma,* غلط *ghalat.*

Bey, s. m., seigneur turc, بک *bèy.*– Le bey Ali, علی بک *'ali bèy.* – Monsieur l'ambassadeur, ایلچی بک *èltchi bèy.*

Beyrouth, ville, بیروت *bèyrout.*

Biais, s. m., اکریلک *èyrîlik,* انحراف *inhyraf.* — De biais, اکری *èyri,* صاپق *sapeq,* قاچیق *qatcheq.*

Bible, s. f., تورات *tèvrat,* کتاب المقدس *kitab ul-mouqaddès.*

Bibliothécaire, s. m., کتابخانه ناظری *kitabkhanè nazere.*

Bibliothèque, s. f., کتابخانه *kitabkhanè,* کتبخانه *kutubkhanè.*

Bibelots, s. m. pl., تحف *touhaf,* اوفاق تفک شیلر *oufaq tèfèk chèïlèr.*

Biberon, s. m., امزکلو بارداق *èmzikli bardaq,* امزک *èmzik.*

Biche, s. f., دیشی کیک *dichi guèyik.*

Bien, s. m., ایو *èyi,* ایولک *èyilik.* – Faire du bien, ایولک ا *èyilik èt.* — Homme de bien, ایو ادم *èyi adam.* — Possession, مال *mal,* رزق *rezq,* ملك *mulk.* — Qui a de grands biens, مالدار ادم *maldar adam,* مال صاحبی *mal sahybi.*

Bien, adv., ايو *èyi*, خوش *khoch*, كوزل *guzèl.* — **Très-bien**, پك ايو *pèk èyi*, كوزل پك *pèk guzèl.* – **C'est une bien belle femme**, پك كوزل بر قاريدر *pèk guzèl bir qareder.* — **Beaucoup**, چوق *tchoq.* — **Il y a bien du monde**, چوق ادم وار *tchoq adam var.*

Bien-aimé, e, adj. et s., سوكلو *sèvgulu*, پك سوكلو *pèk sèvgulu.*

Bien aise, adj., خشنود *khochnoud*, محظوظ *mahzouz.*

Bien-dire, s. m., فصاحت *fèçahat.*

Bien-être, s. m., خوش حال *khoch hal*, رفاه حال *rèfahi hal*, راحتلق *rahatleq.*

Bienfaisance, s. f., ايولك *èyilik*, كرم *kèrèm*, نعمت *ni'mèt.*

Bienfaisant, e, adj., ايولك ايديجي *èyilik idîdji.*

Bienfait, s. m., ايولك *èyilik*, احسان *yhsan*, لطف *louthf.*

Bienfaiteur, trice, adj., ايولكدار *èyilikdar*, كرمكار *kèrèmkiar*, كريم *kèrîm*, ولى نعمت *vèli ni'mèt*, ولى النعم *vèli un-ni'am.*

Bien-fonds, s. m., ملك *mulk*, pl. املاك *èmlak*, عقارات *'aqarat.*

Bienheureux, se, adj., سعادتلو *sè'adètli*, موتلو *moutlou.*

Bien que, conj., كرچك كه *guèrtchèk ki*, ايسده *içèdè.*

Bienséance, s. f., ياقشق *ïaqecheq*, ادب *èdèb*, اركان *èrkian.*

Bientôt, adv., همان *hèmèn*, چابق - چابوق *tchapouq*, عن قريب *'an qarib*, ياقينده *ïaqenda.*

Bienveillance, s. f., همت *himmèt*, عنايت *'ynaïèt*, حسن نظر *husnu nazar*, خير خواهلق *khaïr khahleq.*

Bienveillant, e, adj., همتلو *himmètli*, عنايتلو *inayètlou.*

Bienvenu, e, adj., خوش *khoch*, مقبول *maqboul.* — Soyez le bienvenu, خوش كلديكز *khoch guèldiniz.*

Bienvenue, s. f., خوش كلمه *khoch guèlmè*, قدوم *qoudoum.*

Bière, s. f., cercueil, تابوت *tabout.* — Boisson, بيره *bîra*, اربه صويى *arpa souyou.* — Y a-t-il de la bière? بيره وارمى *bîra varme.*

Biffer, v. a., سلمك *silmèk*, نسخ *naskh èt*, چيزمك *tchezmaq.*

Bifurquer, v. r., ايكى يه بولنمك *ikiyè beulunmèk*, چتاللنمق *tchatallanmaq*, آيرلمق *aïrelmaq*, شقّ او *chaqq ol.*

Bigame, s. et adj., ايكى عورتلى *iki 'avrètli*, ou ايكى قوجهلى *iki qodjale.*

Bigarré, e, adj., الاجه *aladja.*

Bigarrer, v. a., الاجهلمق *aladjalamaq.*

Bigot, s. m., صوفى *sofou*, متعصّب *mutèasseb*, منافق *munafeq.*

Bijou, s. m., جوهر *djèvhèr*, pl. جواهر *djèvahir*, مجوهر *mudjèvhèr.*

Bijoutier, s. m., جواهرجى *djèvahirdji.*

Bilan, s. m., پوصله *pousla*, موازنه دفترى *mouvazènè dèftèri.*

Bilboquet, s. m., حاجى ياتمز *hadji ïatmaz.*

Bile, s. f., صفره *safra.*

Bilieux, se, adj., صفره لى *safrale.*

Billard, s. m., بيلارد *biliardo*, *billart.*

Bille, s. f., يووارلق *youvarlaq*, طوپجغز *thopdjighyz.* — de billard, بيلارد طاشى *billart thache.*

BILLET, s. m., تذكره *tèzkèrè*, شقه *chiqqa*.

BIOGRAPHIE, s. f., سيرت *sîrèt*, بر كمسنه‌نك عمرينك حكايتى *bir kimsènin 'eumrunun hikiaïèti*, ترجمهٔ احوال *tèrdjumè-i ahval*.

BIS (pain), adj., قره‌جه *qaradja*, سياه *siah*.

BIS, adv., تكرار *tèkrar*, ايكى كره *iki kèrè*.

BISAÏEUL, s. m., دده‌نك باباسى *dèdènin babaçe*.

BISAÏEULE, s. f., بيوك والده‌نك اناسى *beuïuk validènin anaçe*.

BISCUIT, s. m., پكسماد *pèksimèt*.

BISSAC, s. m., هكبه *heïbè*.

BISTOURI, s. m., جرّاح اوستره‌سى *djèrrah oustouraçe*, نشتر *nichtèr*.

BITUME, s. m., زفت *zift*.

BIVOUAC, s. m., اچقده اولان اوردو *atcheqta olan ordou*.

BIVOUAQUER, v. a., اچقده اوردو قورمق *atcheqta ordou qourmaq*.

BIZARRE, adj., تحف *tohaf*, عجايب *'adjaïb*. – Capricieux, يكاز *ïanaz*.

BLAGUE, s. f., توتون كيسه‌سى *tutun kèçèçi*. — Mensonge, vanterie, هرزه *hèrzè*, خلط *khalth*, قوصقوصلامه *qosqoslanma*.

BLAMABLE, adj., عيبلنه‌جق *'ayblanadjaq*.

BLAME, s. m., عيبلمه *'ayblama*, ذمّ *zèmm*, ازار *azar*, لوم *lèvm*, توبيخ *tèvbikh*.

BLAMER, v. a., عيبلامق *'ayblamaq*, ذمّ ا *zèmm èt*.

BLANC, CHE, adj., بياض *bèyaz*, اق *aq*. — Linge blanc, تميز چماشور *tèmîz tchamacher*.

BLANCHEUR, s. f., بياضلق *bèyazleq*.

Blanchir, v. a., بياضلمق *bèyazlamaq*, اغرتمق *aghartmaq*. — le linge, چماشير ييقامق *tchamacher yiqamaq*. — v. n., اغرمق *agharmaq*.

Blanchissage, s. m., ييقامقلق *yiqamaqleq*.

Blanchisserie, s. f., قصارخانه *qaçarkhanè*.

Blanchisseur, se, adj., چماشيرجى *tchamacherdje*, قصار *qaçar*.

Blasé, e, adj., اورسەلنمش *eursèlènmich*, بزمش *bèzmich*, بيقمش *beqmech*, فارمش *faremech*.

Blasphémer, v. a., كفر ا *kufr èt*, كفر سويلمك *kufur seuïlèmèk*.

Blé, s. m., بغدای *boghdaï*, حنطه *hyntha*. – de Turquie, maïs, مصر بغدايى *mecer boghdaïi*. — Couper le blé, اكين بچمك *èkîn bitchmèk*. — Blé noir, ارناوت دارەسى *arnavout darece*.

Blême, adj., بكزى صاررمش — آتمش *bènzi sararmech* — *atmech*.

Blessé, e, adj., يارەلنمش *ïaralanmech*, يارەلى *ïarale*, مجروح *mèdjrouh*. — Je vais voir les blessés, مجروحلرى باقمغه كيدييورم *medjrouhlare baqmagha guîdiyoroum*. – Donnez cela au soldat blessé, بونى يارەلو نفره وير *bounou ïarale nèfèrè vèr*.

Blesser, v. a., يارەلمق *ïaralamaq*. — Offenser, انجتمك *indjitmèk*. – Se blesser, يارەلنمق *ïaralanmaq*, كندينه ضرر ا *kèndînè zarar èt*.

Blessure, s. f., يارە *ïara*, جرح *djurh*, انجنمه *indjinmè*, ضرر *zarar*.

Bleu, e, adj., ماوى *mavi*. – céleste, كوك ماوى *gueuk mavi*.

BLINDER, v. a., سپرلمک *sipèrlèmèk*, سـتـر - محـفـظـه ا *sètr, mouhafaza èt.*

BLOC, s. m., gros morceau, طومروق *thomrouq*, بـيـوك پارچه *beuïuk partcha.* – Amas de diverses choses, كومه *keumè*, ييغين *ïeghen.* – En bloc, كوترى ou كوتورى *gueuturu*, طوپدن *thobdan.*

BLOCUS, s. m., محاصره *mouhaçèrè.*

BLOND, E, adj., قرمزى *qermeze*, صارى *sare.*

BLOQUER, v. a., محاصره ا *mouhaçèrè èt.*

BLOTTIR (SE), v. r., طور طوب بوزلمك *thor thob buzulmèk*, چوكمك *tcheukmèk*, سينمك *sinmèk.*

BOBINE, s. f., ايك *iy.* — pour la soie, ايپك مقرهسى *ipèk maqaraçe*, ماصوره *maçoura.*

BOEUF, s. m., اوكوز *eukuz*, صـغـر *segher.* — Viande de bœuf, صغر اتى *segher èti.* — Bœuf marin, ايى بالغى *aye baleghe.*

BOHÊME, pays, چه مملكتى *tchèh mèmlèkèti.*

BOHÉMIEN, ENNE, s., چنكانه *tchinguianè.*

BOIRE, v. a., ايچمك *itchmèk.* — de l'eau صـو ايچمك *sou itchmèk* – du vin, شراب ايچمك *charab itchmèk.* — à la santé, عشقنه ايـچـمـك *'achqena itchmèk*, صاغلغنه ايچمك *saghleghena itchmèk.* – Que voulez-vous boire? نه ايچمك استـرسـكـز *nè itchmèk istèrsiniz.*

BOIS, s. m., اودون *odoun.* — de construction, كـرسـتـه *kèrèstè.* — Fôret, اورمان *orman.* – En bois, اغاجدن *aghadjtan.*

BOISER, v. a., تخته دوشهمك - قپلامق *takhta deuchèmèk*,

qaplamaq, دیکمك اغاج *aghadj dikmèk*, اغاج ایله دوناتمق *aghadj ilè donatmaq*.

Boisson, s. f., ایچکی *itchki*.

Boîte, s. f., قوطی *qouthou*. – Une boîte de figues, بر قوطی انجیر *bir qouthou indjîr*.

Boiter, v. n., اقسامق *aqsamaq*, طوپال او *thopal ol*.

Boiteux, se, adj., اقساق *aqsaq*, طوپال *thopal*.

Bol, s. m., coupe, vase hémisphérique, کاسه *kiaçè*, طاس *thas*.

Bombardement, s. m., قنبره اتمه *qoumbara atma*.

Bombarder, v. a., خنبره آتمق *qoumbara âtmaq*, طوپه طوتمق *topa toutmaq*.

Bombardier, s. m., خنبره‌جی *qoumbaradje̱*.

Bombe, s. f., قنبره — خنبره *qoumbara*.

Bon, s. m., valeur, بنو *bono*. — Permis, اذن تذکره‌سی *izin tèzkèrèçi*.

Bon! interj., وای *vaï*, هه *hè*, اویلمه‌می *euïlèmi*. – C'est bien! پك ایو *pèk èyi*. — Soit! اولسون *olsoun*.

Bon, ne, adj., ایو *èyi*, خوش *khoch*. — Dieu est bon, الله کریمدر *allah kèrîmdir*. — Les hommes bons, ایو ادملر *èyi adamlar*. — Très-bon, پك کوزل *pèk guzèl*. — Tout de bon, کرچکدن *guèrchèktèn*. — De bonne heure, ارکن *èrkèn*. — A bon marché, اوجوز *oudjouz*.

Bonace, s. f., لیمانلق *ilîmanle̱q*.

Bon appétit! interj., عافیتلر اوله *'afiyètlèr ola*, ou عافیتلر اولسون *'afiyètlèr olsoun*. – On répond, en turc: الله راضی اوله *allah razi ola*, ou الله راضی اولسون *allah razi olsoun*.

Bonbon, s. m., شکر *chèkèr*, شکرلمه *chèkèrlemè*.

Bond, s. m., صچرمه setchrama, پرتاب pèrtav, قالغش qalghech.

Bonder, v. a., طيقه باصه طولدرمق thèqa baça doldourmaq, دپلمك dèpèlèmèk.

Bondir, v. n., صچرمق setchramaq. — Cela fait bondir le cœur, يورك بولاندرر ïurèk boulanderer.

Bondon, s. m., طپه thapa, طقاج theqadj.

Bonheur, s. m., دولت dèvlèt, اقبال iqbal, بخت bakht, طالع thaly', اوغور oughour.

Bonhomme, s. m., صافدرون safdèroun, سادهدل sadèdil, بون beun.

Bonifier, v. a., ايو ا èyi èt, اصلاح ا yslah èt.

Boniment, s. m., حقهبازلق hoqqabazleq, اويون oyoun, دوباره dubarè.

Bonjour, s. m., صباحلر خير اوله sabahlar khaïr ola, صباح شريفكز خير اولسون sabahy chèrîfiniz khaïr olsoun. (On répond en turc par le même terme.)

Bonne, s. f., بسلمه bèslèmè, دايه daïè, سود انا sud ana, پارامانا paramana.

Bonne nuit, s. f., كيجهكز خير اوله guèdjèniz khaïr ola, ou كيجهلر خير اولسون guèdjèlèr khaïr olsoun. — On répond: خيره قارشو khaïrè qarche.

Bonnet, s. m., بونته bonèta, قلپاق qalpaq. — blanc, تاقيه taqyè. – rouge, فس fès. – de nuit, كيجهلك guèdjèlik, اسكوفيه eskoufia.

Bonnetier, s. m., فسجى fèsdji, چوراجى tchorabdje.

Bon sens, s. m., فراست firaçèt, عقل 'aql.

Bonsoir, s. m., اخشامكز خير اوله akhchamenez khaïr

ola. – On répond par le même terme: اخشاملر خیر اولسون *akhchamlar khaïr olsoun.*

Bonté, s. f., ایولك *èyilik,* کرم *kèrèm,* التفات *iltifat.* — Ayez la bonté, کرم ایدك *kèrèm edin,* ou کرم ایدوب *kèrèm èdip.* — Ayez la bonté de me donner une plume et un peu de papier, کرم ایدوب بر از کاغد ایله بر قلم ویر بکا *kèrèm èdip bir az kiaghat èla bir qalèm vèr bana.*

Bord, s. m., کمر *kèmèr,* اتك *ètèk.* – de la mer دکز کناری *deniz kenare,* یالی *ïale,* ساحل *sahil.*

Bordée, s. f., اولته *volta,* الاباندە *alabanda.*

Border, v. a., زنجفلمك *zèndjèflèmèk,* کنار قومق *kènar qomaq,* اطرافنی چویرمك *etrafene tchèvirmèk,* بوینه اوزانمق *bouyouna ouzanmaq.*

Bordure, s. f., کنار *kènar,* پرواز *pèrvaz.* – Frange, صچاق *satchaq,* زنجف *zèndjèf.*

Boréal, e, adj., شمالی *chimali.*

Borée, s. m., پویراز *poïraz.*

Borgne, adj., تك کوزلی *tèk gueuzlu,* یك چشم *ïèk tchèchm.*

Borne, s. f., سنور *sinor, sener,* سنور طاشی *sener thache,* حدود *houdoud.*

Borner, v. a., سنور کسمك *sinor kèsmèk,* سنور چکمك *sinor tchèkmèk,* محدود قلمق *mahdoud qelmaq.*

Bosnie, pays, بوسنه ایالتی *bosna èyalèti.*

Bosphore, s. m., بوغاز *boghaz,* استانبول بوغازی *istambol boghaze,* بوغاز ایچی *boghaz itchi.*

Bosquet, s. m., اورمانجق *ormandjeq.*

Bosse, s. f., اورکج *eurkudj,* قنبورلق *qambourlouq,* شیش

chîch, قبارتمه *qabartma*. – du chameau, دوه اورکاجی *dèvè eurkudju.*

Bossu, e, adj., قنبور *qambour*, قنبورلی *qambourlu.*

Botanique, s. f., علم نباتات *'ylmi nèbatat.*

Botaniste, s. m., علم نباتاته آشنا *'ylmi nebatata âchina.*

Botte, s. f., چزمه *tchizmè.* – Une paire de bottes, بر چفت چزمه *bir tchift tchizmè.*

Botteler, v. a., دمت ا *dèmèt èt.*

Bottier, s. m., چزمهجی *tchizmèdji.*

Bottine, s. f., بوتین *bottîn*, یارم چزمه *ïarem tchizmè.*

Bouc, s. m., ارکج *èrkèdj.*

Bouche, s. f., اغز *aghz, aghez.* — De bouche, لسانًا *liçanèn*, دل ایله *dil ilè.* – Bouches à feu, طوپ اغزی *thop aghze*, آتش اوکی *atèch eunu.*

Bouchée, s. f., لقمه *loqma.*

Boucher, ère, s., قصاب *qassab.*

Boucher, v. a., قپامق *qapamaq*, طیقامق *theqamaq.*

Boucherie, s. f., سلخانه *salkhanè.* – Boutique de boucher, قصّاب دکانی *qassab dukkiane.*

Bouchon, s. m., طپه *thapa.*

Boucle, s. f., حلقه *halqa*, قوبچه *qobtcha*, طوقه *thoqa.* – de cheveux, زلف *zuluf.*

Boucler, v. a., قوبچهلمق *qobtchalamaq*, طوقالمق *thoqalamaq.* — les cheveux, زلف یاپمق *zuluf ïapmaq.*

Bouclier, s. m., قلقان *qalqan.*

Bouder, v. n., صورت ا *sourat èt*, اکشی صورت ا *èkchi sourat èt*, کوسمك *kusmèk.*

Boudeur, se, adj., صورت ایدن *sourat èdèn.*

Boue, s. f., چامور *tchamour.*

Boueux, se, adj., چامورلو *tchamourlou*, چامورلق *tchamourlouq.*

Bouffée, s. f., بوره *bora*, دومان *douman*, اسمه *èsmè.*

Bouffir, v. a., شيشورمك, *chichirmèk*, قبارتمق *qabartmaq.*

Bouffon, s. m., مسخره *maskhara.*

Bouffonnerie, s. f., مسخره لق *maskharaleq.*

Bougeoir, s. m., ال شمعدانى *èl chamdane.*

Bouger, v. n., قملدانمق *qemeldanmaq*, قپردانمق *qeperdanmaq.*

Bougie, s. f., موم *moum*, بال مومى *bal moumou*, شمعه *cham'a.* — Allume la bougie, مومى ياق *moumou yaq.*

Bouilli, s. m., سوكش *seuïuch*, خشلامه *khachlama*, قينامش ات *qaïnamech èt.*

Bouillie, s. f., لپا *lapa.*

Bouillir, v. n., قينامق *qaïnamaq.*

Bouillon, s. m., ات صويى *èt souyou.*

Bouillonner, v. n., غليان ا *ghalian èt*, قينامق *qaïnamaq*, فشقرمق *fechquermaq.*

Boulanger, ère, s., اكمكچى *èkmèktchi.*

Boulangerie, s. f., اكمكچيلك *ekmektchîlik.*

Boule, s. f., طوپ *thop*, يوارلق *ïouvarlaq.* — de neige, قار طوپى *qar thopou.*

Boulet, s. m., گله *gullè*, vulg. *gurlè.*

Boulette, s. f., كفته *keuftè*, طوپ *top.*

Bouleverser, v. a., دويرمك *dèvîrmèk*, آلت اوست ا *alt ust èt*, آلتنى اوستنه چويرمك *altene ustunè tchèvirmèk.*

Bouquet, s. m., چیچك دمتی *tchîtchèk dèmèti*, دسته *dèstè*, باغ *bagh*.

Bourbier, s. m., بتاق *bataq*, بتاقلق *bataqleq*.

Bourde, s. f., هزیان *hèzèïan*, صاچمه سوز *satchma seuz*, یالان طولان *ïalan dolan*.

Bourdonner, v. n., وزلدامق *vezeldamaq*.

Bourg, s. m., قصبه *qaçaba*.

Bourgeois, s. m., شهرلو *chehirli*, اهل بلد *èhli bèlèd*.

Bourgeoisie, s. f., شهرلولر *chèhirlilèr*.

Bourgeon, s. m., فلیس *filîs*.

Bournabat, géogr., بیرون اباد *bîroun abad*.

Bourrasque, s. f., قای *qay*, قصرغه *qaçergha*.

Bourre, s. f., عبا *'aba*. — d'une arme à feu, قرقندی *qerqente*. — de soie, de laine, تفتك *tiftik*, قتق *qeteq*. — de soie, خام ایپك *kham ipèk*.

Bourreau s. m., جلاد *djèllad*.

Bourreler, v. a., تکدیر ا *tèkdîr èt*, خاطرنی یقمق *khatherene yqmaq*.

Bourrer, v. a., طولدرمق *doldourmaq*, باصمق *basmaq*.

Bourrique, s. f., دیشی اشك *dîchi èchèk*.

Bourse, s. f., کیسه *kèçè*. – de cuir, طوربه *thorba*. – à tabac, توتن کیسه‌سی *tutun kèçèçi*. – Cinq cents piastres font une bourse, بشیوز غروش بر کیسه ایدر *bèch ïuz ghourouch bir kèçè èdèr*.–Bourse à pasteur (plante), چوبان چنته‌سی *tchoban tchantaçe*.

Boursoufler, v. a., شیشرمك *chîchirmèk*.

Bousculer, v. a., الت اوست ا *alt ust èt*, ایتمك *itmèk*, قاقمق *qaqmaq*.

Boussole, s. f., پوصوله *pouçoula*, قبله نما *qyblè numa*.

Bout, s. m., اوج *oudj*, كوشه *keuchè*. — Venir à bout, باشه چيقارمق *bacha tcheqarmaq*. — Être à bout, بتمك *bitmèk*. — Au bout du compte, صوكنده *sonounda*, نهايت *nihayèt*, نهايت الكلام *nihayèt ul-kèlam*.

Boutargue, s. f., بالق يمورطه‌سى *baleq ïoumourthaçe*.

Bouteille, s. f., بوقال *bouqal*, شيشه *chîchè*. – Une bouteille de vin, بر بوقال شراب *bir bouqal charab*.

Boutique, s. f., دكان *dukkian*.

Boutiquier, s. m., دكانجى *dukkiandje*.

Bouton, s. m., sur la peau, قبارجق *qabardjeq*, شيش *chîch*. — de rose, غونچه *ghontcha*, كل غونچه‌سى *gul ghontchaçe*. — d'habit, دوكمه *deuïmè*. — Agrafe, قوپچه *qoptcha*.

Boutonner, v. a., ايلكلمك *iliklèmèk*, دوكمه‌لمك *deuïmèlèmèk*, قوپچه‌لمق *qoptchalamaq*.

Boutonnière, s. f., ايلك *ilik*.

Bouture, s. f., فدان *fidan*.

Bouvier, s. m., صغر چوبانى *segher tchobane*.

Boyau, s. m., بغرساق *baghersaq*.

Bracelet, s. m., بلازك *bilèzik*.

Braconnier, s. m., اذنسز وكيزلوجه اولايان *izinsiz vè guizlidjè avlayan*.

Brailler, v. n., باغرمق *baghermaq*, حيقرمق *haïquermaq*.

Braire, v. n., اكرمق *anermaq*.

Braise, s. f., كوز اتش *keuz atèch*.

Brancard, s. m., تجكره *tèdjguèrè*.

Branche, s. f., دال *dal*, بوداق *boudaq*.

Branchu, e, adj., داللو *dalle.*

Brandir, v. a., اويناتمق *oïnatmaq*, صاللمق *sallamaq.*

Branler, v. a., تحريك ا *tahrik èt*, صاللمق *sallamaq.* — v. n., صارصلمق *sarselmaq*, قلداغمق *quemeldanmaq.*

Braquer, v. a., طوغرولتمق *dhoghroultmaq.* — le canon, طوپى دكمك - قورمق *thopou dikmèk, qourmaq.*

Bras, s. m., قول *qol.*

Brasier, s. m., آتش قورى *atèch qorou*, منقال *manqal.*

Brasse, s. f., قولاچ *qouladj.*

Brasserie, s. f., بيرهخانه *bîrakhanè.*

Bravache, s. m., قبا طايى *qaba daye.*

Bravade, s. f., چيقش *tcheqech.*

Brave, adj., يوركلى *ïurèkli*, جسور *djèçour*, قهرمان *qahreman*, يرار *ïarar*, ياقشقلى *ïaqecheqli.*

Bravement, adv., شجيعانه *chèdjî'anè.*

Braver, v. a., ne pas craindre, قورقممق *qorqmamaq.* — la mort, اولمدن قورقممق *eulumdèn qorqmamaq.* — insulter, سوكمك *seuymèk.* — mépriser, بر شى يرينه قوممق *bir cheï ïèrînè qomamaq.*

Bravo, interj., افرين *afèrîn.*

Bravoure, s. f., يكتلك *yitlik*, مردلك *mèrdlik.*

Brebis, s. f., ديشى قيون *dîchi qoïoun*, ماريه *marïa.*

Brèche, s. f., كدك *guèdik*, ديوار دلكى *douvar dèliyi.* — Ouvrir la brèche, حصاره كدك اچمق *hyçara guèdik atchmaq.*

Bredouiller, v. n. et a., پپه سويلمك *pèpè seuïlèmèk*, پلتكلنمك *pèltèklènmèk*, كوهلمك *guèvèlèmèk.*

Bref, **Brève**, adj., قصه *qeça*, مختصر *moukhtaçar.*

Brésil (bois de), s. m., بقم *baqam.*

Bretelles, s. f. pl., پانطالون اصقیسی *panthalon asqeçe,* ترانتی *tiranti.*

Brevet, s. m., برات *bèrat.* — de décoration, نشان براتی *nichan bèrate.*

Bric-a-Brac, s. m., خردوات *khurdèvat,* اسکی پوسکی *èsqui pusqu.*

Brick, s. m., بریق *bryq.*

Bride, s. f., کم *guèm,* دزکین *dizguîn.*

Brider, v. a., کم قومق *guèm qomaq,* اویانلمق *oyanlamaq.*

Brièvement, adv., قصه‌جه *qeçadja,* مختصرجه *moukhtaçardja,* بالاختصار *bil-ykhtiçar.*

Brigade, s. f., لوا *lira.*– Général de brigade, میرلوا *mîri lira.*

Brigadier, s. m., اتلو اون باشیسی *atle on bacheçe.*

Brigand, s. m., حیدود *haïdoud,* حرامی *harami,* شقی *chaqe,* pl. اشقیا *èchqeya,* یول کسیجی *ïol kèçîdji.*

Brigandage, s. m., حیدودلق *haïdoudlouq,* خرسزلق *khersezleq.*

Briguer, v. a., بر شیئک تحصیلنه چالشمق *bir chèïïn tahçilinè tchalechmaq,* اراشدرمق *arachdermaq,* طالب او *thalib ol,* جان آتمق *djan atmaq,* ارقه‌سنه دوشمک *arqaçena duchmèk,* کوز دیکمک *gueuz dikmèk.*

Brillant, s. m., diamant, الماس *èlmas,* پرلانتی *perlante,* پرلانته *pirlantha.*

Brillant, e, adj., پارلاق *parlaq.*

Briller, v. n., پارلمق *parlamaq.*

Brin, s. m., صاپ *sap,* چوب *tcheup,* تل *tèl,* فلیس *filis.*

Brique, s. f., کرپیچ *kèrpidj,* طوغله *thoughla.*

Briquet, s. m., چاقمق *tchaqmaq.* — Battre le briquet, اتش چاقمق *atèch tchaqmaq.*

Briqueterie, s. f., كرميدلك *kirèmîdlik,* كرپجخانه *kerpidjkhanè.*

Brise, s. f., باد صبا *badi saba.*

Briser, v. a., قيرمق *qermaq,* پارهلامق *paralamaq,* پارچه پارچه ا *partcha partcha èt.* – Se briser, چاتلامق *tchatlamaq,* قيرلمق *qerelmaq.*

Broc, s. m., قوغه *qova,* كوكم *guyum.*

Brocanteur, s. m., يايمهجى *ïaïmadje,* تحفهجى *tohafdje.*

Brocart, s. m., ديبا *diba.*

Broche, s. f., شيش *chîch,* بروش *broch.*

Brocher, v. a., باغلامق *baghlamaq,* ايشلمك *ichlèmèk,* اورمك *eurmèk.*

Brochet, s. m., طورنا بالغى *thourna baleghe.*

Brochure, s. f., كتابجق *kitabdjeq,* رساله *risalè.*

Broder, v. a., نقش ايشلمك *naqch ichlèmèk,* سوزنى ايشلمك *suzèni ichlèmèk.*

Broderie, s. f., نقش *naqch,* سوزنى *suzèni,* زينت *zînèt.*

Broncher, v. n., اياغى توكزيمك *aïaghe teukèzimèk,* سورچمك *surtchmèk.*

Bronze, s. m., تونج *toundj,* پرنج *pirindj.*

Brosse, s. f., فورچه *fertcha,* كفه *kèfè.*

Brosser, v. a., فورچهلمق *fertchalamaq,* كفهلمك *kèfèlemek.*

Brouillard, s. m., پوس *pous,* دومان *douman.*

Brouiller, v. a., قارشترمق *qarechtermaq,* قارمه قارش ا *qarma qarech èt,* شاشرمق *chachermaq.* – Se brouiller, شاشمق *chachmaq.*

Brouillon, s. m., مسودّه *musvèddè*, قرالمه *qaralama*. — (homme), قارشترېجى *qarechderedje*.

Brousse, ville, بروسه *brouça*. – La population de Brousse s'élève à environ soixante-dix mille âmes, بروسه‌نك اهالیسی تخمینًا یتمش بیك نفوسه بالغ اولور *brouçanen èhaliçi takhmînèn ïètmich bîn nufouça balegh olour*. – Province de Brousse, خداوندكار ایالتی *khoudavènd-guiar èïalèti*.

Brouter, v. n. et a., اوتلامق *otlamaq*.

Broyer, v. a., ازمك *èzmèk*.

Bru, s. f., كلین *guèlîn*.

Bruant, s. m., صارى قوش *sare qouch*.

Bruit, s. m., شماطه *chamatha*, پاتردى *paterde*, كورلتى *gurultu*. – Nouvelle, خبر *khabèr*, سس *sès*, حوادث *havadis*.

Brulé, e, adj., یانق *ïaneq*, محروق *mahrouq*, یانمش *ïanmech*.

Bruler, v. a., یاقمق *ïaqmaq*, احراق ا *ihraq èt*. — v. n., یانمق *ïanmaq*. — Brûler d'amour, عشقله یانمق *'achq ila ïanmaq*.

Brulot, s. m., حرّاقه *harraqa*, اتش براقان كمی *atèch braqan guèmi*.

Brun, e, adj., اسمر *èsmèr*. — Sur la brune, اخشام صولرنده *akhcham soularenda*, قرانلق باصار ایكن *qaranleq baçar ikèn*.

Brunir, v. a., جیلا ویرمك *djîla vèrmèk*, پارلاتمق *parlatmaq*.

Brunisseur, s. m., جیلاجی *djîladje*.

Brunissoir, s. m., مصقله *masqala*.

Brusque, adj., سرت *sèrt*, قبا *qaba*, خورباد *khoriat*, تتیز *titiz*.

Brusquement, adv., خورپادجه *khoriatdja.*

Brutal, e, adj., خورياد *khoriat*, وحشى *vahchi*, سرت طبيعتلو *sèrt thaby'ètli.*

Brutalité, s. f., خورپادلق *khoriatleq*, حيوانلق *haïvanleq.*

Brute, s. f., حيوان *haïvan*, بهيمه *bèhîmè.* — Personne sans esprit, بودالا *boudala.*

Bruyant, ante, adj., شماتهلو *chamatale*, كورلتيلو *gurultulu.*

Buanderie, s. f., چماشورلق *tchamacherleq.*

Bucharest, ville, بكرش *boukrèch.*

Buche, s. f., كوتوك *kutuk*, دال *dal*, طوترق *toutrouq.*

Bucheron, s. m., اودونجى *odoundjou*, اودون كسيجى *odoun kèçîdji.*

Bude, ville, بودن *boudun.*

Budget, s. m., خرج وايراد *khardj vè irad.*

Buffet, s. m., دولاب *dolab.*

Buffle, s. m., مانده *manda*, صو صغرى *sou seghere*, جاموس *djamous.*

Buis, s. m., چمشير *tchimchîr.*

Buisson, s. m., چالى *tchale*, چالياق *tchaleleq.*

Bulbe, s. f., چيچك صوغانى *tchîtchèk soghane.*

Bulgarie, pays, بلغار *bulghar*, بلغار مملكتى *bulghar mèmlèkèti.*

Bulle, s. f., قبارجق *qabardjeq.*

Bulletin, s. m., حوادثنامه *havadisnamè*, تذكره *tèzkerè.*

Bure, s. f., عبا *'aba* ou آبا *aba.*

Bureau, s. m., cabinet, يازوخانه *ïazekhanè*, يازو اوطهسى *ïaze odhaçe.* — d'administration, قلم *qalem*, pl. اقلام *aqlam.* — Table à écrire, يازوخانه *ïazekhanè*, چكمجه

tchèkmèdjè, پیشتخته *pèchtakhta*, اقچه تختهسی *aqtchè takhtaçe*. — Bureau de traduction, ترجمه اوطهسی *terdjumè odhaçe*.

Burin, s. m., دمر قلم *dèmir qalèm*.

Burlesque, adj., خوراتهجی *khoratadje*.

Buste, s. m., نصف بدن تصویری *nesf bèdèn tasviri*, یاری بوی صورت *ïare boy sourèt*.

But, s. m., مرام *mèram*, مقصود *maqsoud*, نیت *niyèt*.

Butin, s. m., یغما *ïaghma*, چاپول *tchapoul*, غنیمت *ghanîmèt*.

Butiner, v. n., یغمالمق *ïaghmalamaq*.

Butte, s. f., تپه *tèpè*. — être en butte, هدف او *hèdèf ol*, مظهر او *mazhèr ol*.

Buvable, adj., ایچلور *itchilir*.

Buveur, s. m., ایچکیجی *itchkîdji*, عشرت اربابی *'ychrèt èrbabi*.

C

Ça, pron., cela, بو *bou*.

Ça, interj., هایده *haïdè*. — Or ça, ایمدی *imdi*. — adv., بوراده *bourada*. — Çà et là, اوته بری *eutè bèri*.

Cabale, s. f., کیزلو اتّفاق *guîzli ittifaq*.

Cabane, s. f., قولبه *qolouba*, *goulibè*, ایزبه *izbè*.

Cabaret, s. m., میخانه *meïkhanè*. — à thé, چای طاقمی *tchaï thaqeme*.

Cabaretier, ère, s., میخانهجی *meïkhanèdji*.

Cabas, s. m., کوفه *kufè*.

Cabestan, s. m., بوجورغات *bodjourghat*, حلات جیقریغی *halat djeqreghe*.

Cabinet, s. m., ایچ اوطه *itch odha*, یازو اوطهسی *ïaze odhaçe*, خلوتخانه *khalvètkhanè*. – d'un gouvernement, رجال دولت *ridjali dèvlèt*, وکلای سلطنت *vukèlaï salthanat*, دیوان پادشاهی *dîvani padichahi.*

Cable, s. m., پالامار *palamar*, غومنه *ghomèna.*

Cabotage, s. m., کمینك قیبی صره کزمهسی *guèminin queye sera guèzmèçi.*

Cabrer (Se), v. pron., شاخلنمق *chakhlanmaq.*

Cabri, s. m., اوغلاق *oghlaq.*

Cacher, v. a., کیزلمك *guîzlèmèk*, صاقلمق *saqlamaq*. — Se cacher, صاقلنمق *saqlanmaq.*

Cachet, s. m., مهر *meuhur*, نقش ورنك *naqch ou rènk.*

Cacheter, v. a., مهرلمك *meuhurlèmèk.*

Cachette, s. f., کیزلو یر *guîzli ïèr*, تنها یر *tènha ïèr*, خلوت *khalvèt*. — En cachette, کیزلوجه *guîzlidjè*, خفیةً *khafiètèn.*

Cachot, s. m., زندان *zendan*, قفس *qafès.*

Cadastre, s. m., ولایت دفترخانهسی *vilayèt dèftèrkhanèçi*, املاك دفتری *èmlak dèftèri.*

Cadavre, s. m., جنازه *djènazè*. — d'un animal, لش *lèch.*

Cadeau, s. m., پشکش *pèchkèch*, هدیه *hèdiyè*, بخشیش *bakhchîch.*

Cadenas, s. m., اصمه کلید *asma kilîd.*

Cadet, te, adj., کوچك *kutchuk*. — Son frère cadet, کوچك قرنداشی *kutchuk qardache.*

Cadi, s. m., قاضی *qadhe.*

Cadran, s. m., کونش ساعتی *gunèch sa'ate*. — d'une montre, مینه *minè.*

Cadre, s. m., پرواز *pèrvaz*, چرچوه *tchèrtchivè*. — Tableau, تصویر *tasvîr*.

Cadrer, v. n., اویمق *ouïmaq*, یاقشمق *ïaqechmaq*.

Caduc, **que**, adj., دوشکن *duchgun*.

Café, s. m., قهوه *qahvè*. — Moka, یمن قهوه‌سی *ïemen qahvèçi*. — Brûler le café, قهوه‌یی قاورمق *qahvèïi qavourmaq*. — Moudre le café, قهوه‌یی اوکتمك *qahvèïi uïutmèk*. — Battre le café, قهوه‌یی دوکمك *qahvèïi deuïmèk*. — Lieu où l'on brûle le café, تحمیص *tahmys*. — Entrons dans un café, بر قهوه‌یه کیره‌لم *bir qahvèïè guîrèlim*.

Cafetier, s. m., قهوه‌جی *qahvèdji*.

Cafetière, s. f., قهوه ابریغی *qahvè ibryghy* (*yebreghe*).

Cage, s. f., قفس *qafès*. — en fil de laiton, تل قفس *tèl qafès*.

Cagot, s. m., مرایی *murayi*, صوفیلق صاتیجی *sofoulouq satedje*.

Cahier, s. m., دفتر *dèftèr*, *tèftèr*.

Cahoter, v. a., صارصمق *sarsmaq*, اویناتمق *oynatmaq*, دپرتمك *tèprètmèk*.

Caille, s. f., بلدرجن *belderdjen*.

Caillé, s. m. (lait), یوغورت *ïoghourt*.

Caillou, s. m., چاقمق طاشی *tchaqmaq thache*, چاقل *tchaqel*.

Caire (Le), ville, مصر القاهره *meçer el-qahirè*, مصر قاهره *meçer qahirè*.

Caisse, s. f., صندق *sandeq*, صندوق *sandouq* (*sandeq*).

Caissier, s. m., خزینه‌دار *khaznadar*, تحصیلدار *taksîldar*, صندق امینی *sandeq èmîni*.

Caisson, s. m., جبه‌خانه صندوغی *djèbèkhanè sandoughou*, ذخیره صندوغی *zakhirè sandoughou.*

Cajolerie, s. f., اوخشامه *okhchama*, یلتاقلق *ïaltaqleq.*

Calamité, s. f., بلا *bèla*, مصیبت *mouçybèt*, فلاکت *fèlakèt.*

Calcédoine, pays, قاضیکوی *qadi keuï.*

Calcul, s. m., حساب *hyçab.* — pierre, قوم *qoum*, طاش *tach.*

Calculateur, s. m., محاسبه‌جی *mouhaçèbèdji.*

Calculer, v. a., صایمق *saïmaq*, حساب ا *hyçab èt.*

Cale, s. f., کمی انباری *guèmi ambare*, قوی *qoï.* — Morceau de bois pour redresser quelque chose, بسلمه *bèslèmè.*

Caleçon, s. m., دیزلك *dîzlik*, طون *dhon.*

Calembour, s. m., تجنیس *tèdjnis.*

Calendrier, s. m., تقویم *taqvîm.* — perpétuel, روز نامه *rouz namè.*

Calfater, v. a., قلفات ا *qalafat èt.*

Calibre, s. m., اغز *aghez*, قالب *qaleb*, چاپ *tchap*, عیار *'aïar.*

Calice, s. m., قدح *qadèh*, کاس *kias.*

Califourchon (à), loc. adv., آپشی آیرەرق *apeche aïeraraq.*

Calligraphe, s. m., خطاط *khaththath.*

Calligraphie, s. f., حسن الخط *husn ul-khathth*, یازو کوزللکی *ïaze guzèlliyi.* — Modèle de calligraphie, یازو اورنکی *ïaze eurnèyi.*

Calme, adj., راحت *rahat.* — Il est calme, راحتدر *rahatter.* — La mer est calme, دکز لیماندر *dèniz lîmander.* — s. m., راحتلق *rahatleq*, لیمانلق *lîmanleq.* — Avec calme, سوس *sous.*

Calmer, v. a., راحتلندرمق *rahatlandermaq*, تسكين ا *tèskin èt.*

Calomnie, s. f., افترا *iftira*, بهتان *beuhtan.*

Calomnier, v. a., افترا ا *iftira èt.*

Calotte, s. f., كلّهپوش *kèllèpoch*, تاقيه *taqyè*, فس *fès.*

Calvitie, s. f., طاسلق *dazleq.*

Camarade, s. m , ارقداش *arqadach.*

Cambrer, v. a., بوكمك *bukmèk*, كمرلمك *kèmèrlèmèk.*

Caméléon, s. m., بوقلمون *bouqalèmoun.*

Camelot, s. m., صوف *sof*, شالى *chale.*

Camelote, s. f., باصمه قالب *basma qaleb*, خروس ايشى *khoroz ichi.*

Camisole, s. f., زبون *zeboun*, يلك *ïèlèk.*

Camomille, s. f., پاپاتيه *papatia.*

Camp, s. m., اوردو *ordou*, اردوگاه *ordouguiah.*

Campagnard, s. m., كويلو *keuylu*, قير ادمى *qer adame.*

Campagne, s. f., كوى *keuï*, قير *qer*, صحرا *sahra.* — Plaine, اوه *ova.* – Guerre, سفر *sèfèr.* – Maison de campagne, كوى اوى *keuï èvi*, چفتلك *tchïftlik.* – Allons à la campagne, كويه كيدهلم *keuyè guîdèlim.*

Campêche, s. m., بقم *baqam*, بقم اغاجى *baqam aghadje.*

Camper, v. n., اوردو قورمق *ordou qourmaq.*

Camphre, s. m., كافور *kiafour*, vulg. كافورى *kiafiri.*

Camus, use, adj., چوكك *tcheukuk*, ياصى بورون *ïasse bouroun*, پطط بورون *pot bouroun.*

Canaille, s. f., الچق خلق *altchaq khalq*, رزيل *rèzîl*, خذله طاقمى *khèzlè taqeme*, كلخانى *kulkhani.*

Canal, s. m., صو يولى *sou ïolou*, اولق *olouq.* — de mer,

بوغاز *boghaz*, جدول *djèdvèl.* — Moyen, واسطه *vaçitha.*

Canapé, s. m., قناپه *qanapè*, صوفا *sofa.*

Canard, s. m., اوردك *eurdèk.*

Canarder, v. a., پوصيدن آتمق *pouçoudan atmaq* اوزاقدن اورمق *ouzaqdan vourmaq.*

Cancan, s. m., شماطه *chamata*, ديدى قودى *dèdi qodou*, دردر *d<u>e</u>rd<u>e</u>r.*

Cancer, s. m., tumeur, شيرپنچه *chirpèntchè*, اينجتمه بنى *indjitmè bèni.* — Signe du zodiaque, سرطان *sèrètan.*

Candélabre, s. m., قوللو شمعدان *qollou cham'dan.*

Candeur, s. f., خلوص *khulous*, صفوت *safvèt*, يورك تميزلكى *ïurèk tèmizliyi*, طوغرولق *doghroulouq.*

Candi (sucre), s. m., نبات شكرى *neubèt chèkèri.*

Candidat, s. m., طالب *talib*, ملازم *mulaz<u>e</u>m*, نامزد *namzèd.*

Candide, adj., صادق *sad<u>e</u>q*, صافى درون *safdèroun.*

Cane, s. f., ديشى اوردك *dîchi eurdèk.*

Caneton, s. m., اوردك پالازى *eurdèk palaz<u>e</u>*, پالاز *palaz.*

Canette, s. f., petite cane, ديشى اوردك ياوريسى *dichi eurdèk ïavrouçou.* — Mesure de liquide, بيرا قناتهسى *bira qanataç<u>e</u>*, قناطه *qanata.*

Canevas, s. m., قانوىچه *qanovitcha*, كنذير بزى *kèndir bèzi*, بيوك كوزلو بز *beuyuk gueuzlu bèz.* — Ebauche, plan, رسم *rèsm*, طاسلاق *taslaq*, مسوّده *muçèvvèdè.*

Caniche, s. f., اوزون تويلو كوپك *ouzoun tuylu keupèk.*

Canicule, s. f., ايّام باحوريه (vulg.) *èyam bohour.* — Constellation, كلب اكبر *kèlbi èkbèr.*

Canif s. m., چاقى *tchaq<u>e</u>*, قلمتراش *qalèmtrach.*

Canine, (faim), s. f., جوع الكلب *djou' ul-kèlb.* — Dent canine, ازو دیشی *aze dîchi.*

Canne, s. f., قامش *qamech.* — à sucre, شکر قامشی *chèkèr qameche.* — Bâton, دکنك *deïnèk.*

Cannelle, s. f., طارچین *thartchîn.*

Cannibale, s. m., آدم ییبیجی *adam ïèyidji*, یاوز *ïavouz*, یمان *ïaman.*

Canon, s. m., طوپ *thop.* – d'un fusil, قونداق *qoundaq.* – d'un cheval, قوری انجك *qourou indjik.* — Canons, pl. قانون *qanoun*, فتوا *fètva.*

Canonnade, s. f., طوب پاتردیسی *thop paterdeçe.*

Canonnier, s. m., طوپجی *thopdjou.*

Canot, s. m., صندال *sandal*, فلوقه *filouqa.*

Cantharide, s. f., قدوز بوجکی *qoudouz beudjèyni.*

Cantine, s. f., سفر صندوغی *sèfèr sandoughou*, اوردو میخانه‌سی *ordou mèykhanèçi*, قولتق *qoltouq.*

Cantique, s. m., مزمور *mèzmour*, تسبیحات *tèsbîhat*, ترتیل *tèrtîl*, الاهی *ilahi.*

Canton, s. m., سمت *sèmt*, محلّه *mahallè.*

Cantonner, v. a., عسکره قوناق تعیین ا *askèrè qonaq taïïn èt.* — Se cantonner, صیغنمق *seghenmaq*, تحصن ا *tèhassun èt*, عسکر قوناق طوتمق *askèr qonaq toutmaq.*

Cap, s. m., دل *dil*, بورن *bouroun.*

Capable, adj., قادر *qader*, قابل *qabil*, معرفتلو *ma'rifètli*, علملو *'ylmli.*

Capacité, s. f., عقل *'aql*, معرفت *ma'rifèt*, قابلیّت *qabiliïèt*, قدرت *qoudrèt.*

Caparaçon, s. m, ات ارتیسی *at eurtuçu*, چول *tchoul.*

Cape, s. f., قوقلته *gouqoulèta*, يغمورلق *ïaghmourlouq.*

Capitaine, s. m., d'un navire, قپودان *qaptan*, رئس *rèis.* – d'un port, ليمان رئسى *lîman rèiçi.* – de cent hommes, يوزباشى *ïuz bache.* — de mille hommes, بيكباشى *bîn bache.*

Capital, s. m., سرمايه *sèrmaïè*, رأس المال *rèès ul-mal.*

Capital, e, adj., باشلى *bachle*, اصلى *asli.*

Capitale, s. f., پايتخت *païtakht.*

Capitaliste, s. m., سرمايه‌دار *sèrmaïèdar.*

Capitation, s. f., خراج *kharadj*, جزيه *djèzïè.*

Capiteux, euse, adj., كسكين *kèsguin*, باشه اوران *bacha vouran*, باش دوندرر *bach deundurur.*

Capitonné, ée, adj., مبخلو *mekhle* مبخلامه *mekhlama.*

Capitulation, s. f., معاهده *mou'ahidè*, صلح *soulh*, مصالحه *muçalèha*, ويره *virè*, استيمان *istiman*, تسليم *tèslim.*

Capituler, v. n., مصالحه ا *muçalèha èt*, صلح اولمق *soulh olmaq*, تسليم اولمق *tèslîm olmaq.*

Caporal, s. m., اون باشى *on bache.*

Capote, s. f., قپوت *qapot*, يغمورلق *ïaghmourlouq.*

Capre, s. f., كبره *kèbèrè.*

Caprice, s. m., كيف *kèïf*, عناد *'ynad.*

Capricieux, se, adj., مراقلو *meraqle*, كيفلى *kèïfli*, تيتز *tîtiz*, چالق *tchaleq*, يكاز *ïanaz.*

Capsule, s. f., قپاق *qapaq*, كيسه *kèsè*, قاپسول *qapsol.*

Captieux, euse, adj., تلبيسلو *tèlbisli*, اغفل آميز *ighfal amiz*, الداديجى *aldadedje*, مغلط *moughallat.*

Captif, ve, adj., اسير *yèçîr*, طوتلمش *thoutoulmouch.*

CAPTIVER, v. a., اسیر - کوله ا *yèçîr, keulè èt*, محکوم قلمق *mahkioum qelmaq*, اولامق *avlamaq*.
CAPTIVITÉ, s. f., اسیرلك *yèçîrlik*.
CAPTURE, s. f., طوتمه *thoutma*, قاپمه *qapma*, یغما *ïaghma*, ضبط *zabth*.
CAPUCHON, s. m., باشلق *bachleq*, قوقله *qouqoula*.
CAPUCINE, s. f., هند ترەسی *hind tèrèçi*.
CAQUET, s. m., کوزەلك *guèvèzèlik*, لقلق *laqlaq*, جارجار *djardjar*.
CAR, conj., زیرا *zîra*.
CARABINE, s. f., قربینه *qarabîna*.
CARABINIER, s. m., قربینەلو *qarabînale*.
CARACOLER, v. n., آت اویناتمق *at oynatmaq*.
CARACTÈRE, s. m., naturel, طبیعت *thabî'at*, مشرب *mèchrèb*. — Dignité, رتبه *rutbè*, مرتبه *mèrtèbè*, صفت *sefèt*. — Lettre, حرف *harf*, یازو *yaze*.
CARACTÉRISER, v. a., تصویر — توصیف ا *tasvir — tavsif èt*, وصف ا *vasf èt*.
CARAFE, s. f., شیشه *chîchè*.
CARAMANIE, pays, قرمان مملکتی *qaraman mèmlèkèti*.
CARAMEL, s. m., عقیدە شکری *'aqydè chèkèri*.
CARAT, s. m., قیراط *qerath*, چکردك *tchèkirdèk*.
CARAVANE, s. f., کروان *kèrvan*, قافله *qafilè*.
CARAVANSÉRAIL, s. m., کروان سرای *kèrvan seraï*, خان *khan*.
CARCAN, s. m., دمر تاصمه *dèmir tasma*.
CARCASSE, s. f., قابورغه کمیکلری *qabourgha kèmîklèri*.
CARDER, v. a., de la laine, یوك طرامق - آتمق *yun tharamaq, atmaq*.

Cardeur, se, s., حلّاج *halladj*, طرايجى *tharay<u>e</u>dj<u>e</u>*.

Cardon, s. m., يبان انكينارى *ïaban ènguînar<u>e</u>*.

Carême, s. m., بيوك اورج *beuïuk oroudj*, بيوك پرهيز *beuïuk pèrhîz*.

Carénage, s. m., قلفات *qalafat*.

Carène, s. f., كمى اونورغاسى *guèmi onourghaç<u>e</u>*.

Caresse, s. f., جلوه *djilvè*, محبّت *mouhabbet*, اوخشامه *okhchama*, تلطيف *tèltif*, نوازش *nuvazich*.

Caresser, v. a., اوخشامق *okhchamaq*. — un enfant, بر چوجغى اوخشامق *bir tchodjoughou okhchamaq*.

Cargaison, s. m., كمى يوكى *guèmi ïuku*, حمولۀ سفينه *hamoulèï sèfînè*.

Carié, e, adj., چورك *tchuruk*. — Dent cariée, چورك ديش *tchuruk dîch*.

Carnage, s. m., قرغن *q<u>e</u>rgh<u>e</u>n*, قتل عامّ *qatl-i aam*, مقاتله *mouqatèlè*.

Carnassier, ère, adj., ات ييياجى *èt ïèyidji*.

Carnaval, s. m., قارنوال *qarnaval*, ات كسيمى *èt kèçîmi*.

Carnet, s. m., دفترجك *dèftèrdjik*.

Carotte, s. f., هاوج *havoutch*.

Caroube, s. f., كچى بوينوزى *kètchi bouynouzou*.

Carpe, s. f., سازان بالغى *sazan bal<u>e</u>gh<u>e</u>*.

Carpette, s. f., قاليچه *qalitchè*, خالى *khal<u>e</u>*.

Carquois, s. m., تيركش *tirkèch*, اوق قبورى *oq qoubourou*.

Carré, e, adj., درت كوشه‌لو *deurt keuchèli*, مربع شكل *murabba' chèkl*.

Carreau, s. m., de terre cuite, طوغله *thougla*. – de vitre,

پنجره جامی *pèndjèrè djame.* — du jeu de cartes, اوریا *orïa.*

Carrefour, s. m., درت یول اغزی *deurt ïol aghze.*

Carrelé, ée, adj., طوغله دوشنمش *thougla deuchènmich.*

Carrément, adv., درت کوشه اولرق *deurt keuchè olaraq,* مربعاً *murèbbièn.* — d'une manière décidée, کسمه‌جه *kèsmedjè,* جسورانه *djèçouranè,* بی پروا *bi pèrva.*

Carrière, s. f., cours de la vie, عمر *'eumur, 'eumr,* مدت عمر *muddeti 'eumr.* – État, طریقت *tharîqat.* – Lice, میدان *mèïdan.* — lieu d'où l'on tire de la pierre, طاش معدنی اوجاغی – *tach madèni, odjaghe.*

Carrosse, s. m., عربه *'araba,* قوچی *qotchou,* هنطو *hintov.*

Carte, s. f., géographique, خریطه *khartha.* – marine, دکز خریطه‌سی *dènyz kharthaçe.* — à jouer, اویون کاغدی *oïoun kiaghate,* قومار *qoumar.*

Cartel, s. m., میدانه دعوت تذکره‌سی *meïdana da'vet tèzkèrèçi.*

Cartilage, s. m., غضروف *ghazrouf,* قیقرداق *qaïquerdaq,* کمرتلک *kèmèrtlèk.*

Carton, s. m., مقوی *mouqavva.*

Cartouche, s. f., فشک *fichèk,* قرتوش *qartouch.*

Cas, s. m., حال *hal.* — Accident, واقعه *vaqe'a,* قضا *qaza,* حادثه *hadiçè.* — En tout cas, هر حالده *hèr haldè,* بهر حال *bèhèr hal.* – Faire cas d'une chose, بر شیئ بیوك صایمق *bir cheïi beuïuk saïmaq.* – En cas que..., اکر که *èyèr ki,* ایسه *içè.*

Casanier, ière, adj., اونده اوتوریجی *èvindè otouroudjou,* اودن چقمز *èvdèn tcheqmaz.*

CASAQUE, s. f., قپوت *qapot.*

CASCADE, s. f., سلسبيل *silsèbîl,* چاغلغان *tchaghlaghan,* صو اوچان *sou outchan.*

CASE, s. f., او *èv,* خانه *khanè,* ير *ïèr.*

CASER, v. a., يرلشدرمك *ïèrlèchdirmèk.* — au jeu de trictrac, قپو ياپمق *qapou ïapmaq.*

CASERNE, s. f., قشلا *qechla,* قشلاق *qechlaq.*

CASERNER, v. a., قشلايه قومق *qechlaïa qomaq.*

CASPIENNE (Mer), بحر حزر *bahri hazèz,* كيلان دكزى *guilan dènizi.*

CASQUE, s. m., طولغه *thoulgha,* دمر كلاه *dèmir kulah.*

CASQUETTE, s. f., كسكته *kaskèta.*

CASSE, s. f., خيار شنبر *khiar chèmbè.*

CASSÉ, E, adj., قريق *qereq,* قرلمش *qerelmech.*

CASSER, v. a., قرمق *qermaq.* — Diviser, پارهلامق *paralamaq.* — Détruire, ابطال ا *ibthal èt.* — Destituer, عزل ا *'azl èt.*

CASSEROLE, s. f., تنجره *tèndjèrè.*

CASSE-TÊTE, s. m., باش يارجى *bach ïaredje.* — vin capiteux, باش قاورايجى *bach qavraïedje.* — massue, چوماق *tchomaq,* طوپوز *thopouz.*

CASSETTE, s. f., كوچك صندق *kutchuk sandeq,* صندقجغز *sandeqdjeghaz,* صندقچه *sandeqtcha.* — du souverain, جيب همايون *djèbi humaïoun.*

CASSOLETTE, s. f., بخوردان *boukhourdan.*

CASSURE, s. f., قريق *qereq,* يارق *ïareq,* قريق يرى *qereq ïèri.*

CASTAGNETTES, s. f. pl., چالپاره *tchalparè.*

CASTOR, s. m., قوندز *qoundouz.*

Casuel, elle, adj., عارض *àrez*, عارضى *arezi*, راست كله *rast guèlè*, ظهورات *zouhourat.*

Catacombes, s. f. pl., ير التنده مزار *ïèr altenda mèzar*, لحد *laht.*

Catalogue, s. m., اسامى دفترى *èçami tèftèri*, كتب دفترى *kiutub tèftèri.*

Cataplasme, s. m., مرهم *mèlhèm*, لپه *lapa.*

Cataracte, s. f., كوز پردهسى *gueuz pèrdèçi.* – d'un fleuve, جندل *djèndil.*

Catarrhe, s. m., زكام *zukkiam*, نزله *nèzlè*, نوازل *nèvazil.*

Catéchisme, s. m., تعليم دين *ta'lîmi dîn.*

Catégorie, s. f., مقوله *maqoulè.*

Catégorique, adj., يرنده *ïèrindè*, بللى *bèlli.*

Catégoriquement, adv., تميزجه *tèmîzdjè*, اچقدن اچغه *atcheqtan atchegha.*

Cathédrale, s. f., باش كليسه *bach kiliçè.*

Catholicisme, s. m., et **Catholicité**, s. f., قتوليككلك *qatolîklik.*

Catholique, adj., قتوليك *qatolîk.*

Caucase (Mont), چركس طاغلرى *tchèrkès dhaghlare.*

Cauchemar, s. m., اغر باصان *agher baçan*, اغر باصمه *agher basma*, كابوس *kiabous.*

Cause, s. f., سبب *sèbèb*, باعث *ba'ys*, موجب *moudjib.* — A cause de, ايچون *itchin*, اوترو *euturu.* — A cause de vous, سزك ايچون *sizin itchin.* — A cause de cela, اندن اوترو *ondan euturu.*

Causer, v. a., ايتمك *ètmèk*, كتورمك *guètirmèk.* – v. n., converser, سويلشمك *seuïlèchmèk*, قونشمق *qonouchmaq.*

Cautère, s. m., ياقى *ïaqe*.

Cautériser, v. a., ياقمق *ïaqmaq*, داغلمق *daghlamaq*.

Caution, s. f., كفيل *kèfîl*. — La caution, كفالت *kèfalèt*.

Cautionnement, s. m., كفالت *kèfalèt*, رهين *rèhin*.

Cavalcade, s. f., آتلو الايى *atle alaïe*, آت ايله كزمه *at ilè guèzmè*.

Cavalerie, s. f., اتلو عسكر *atle 'askèr*.

Cavalier, s. m., اتلو *atle*, سوارى *suvari*, سپاهى *sipahi*.

Cave, s. f., كيلار *kilar*, بودرم *bodroum*, ير التنده مغاره *ïèr altenda maghara*.

Caverne, s. f., اين *èn*, مغاره *maghara*, غار *ghar*.

Caviar, s. m., خاويار *khavïar*.

Cavité, s. f., چقور *tchouqour*, اويق *oyouq*.

Ce, Cet, Cette, pl. Ces, pron. dém., بو *bou*, شو *chou*, اشبو *ichbou*. — Ce livre, بو كتاب *bou kitab*. — Cet homme, بو ادم *bou adam*. — Cette femme, شو قارى *chou qare*, شو عورت *chou 'avrèt*. — Ces enfants, او چوجقلر *o tchodjouqlar*. — Ce qui, ce que, او كه *o ki*.

Ceci, Celle-ci, pron. dém., بو *bou*, شو *chou*. — Donnez-moi ceci, شونى بكا وير *chounou bana vèr*.

Cécité, s. f., كورلك *keurluk*.

Céder, v. a., ير ويرمك *ïèr vèrmèk*, فراغت ا *fèraghat èt*, ترك ا *tèrk èt*. — v. n., اويمق *ouïmaq*, راضى او *razi ol*.

Cédrat, s. m., اغاج قاونى *aghadj qavounou*.

Cèdre, s. m., سرو ازاد *sèrvi azad*. — du Liban, ارز لبنان *èrzi libnan*.

Ceindre, v. a., قوشاتمق *qouchatmaq*.

Ceinture, s. f., قوشاق *qouchaq*, كمر *kèmèr*.

Cela, Celui-la, Celle-la, pron. dém., اول *ol*, او *o*.

Célèbre, adj., نامدار *namdar*, مشهور *mèchhour*, شهرتلو *cheuhrètli*. — Devenir célèbre, شهرت بولمق *cheuhrèt boulmaq*.

Célébrer, v. a., مدح ا *mèdh èt*, اوکمک *euïmèk*, اعزاز ا – تمجید *izaz* – *tèmdjid èt*.

Célébrité, s. f., شهرت *cheuhrèt*, نام *nam*.

Céléri, s. m., کرویز *kèrèvîz*.

Célérité, s. f., سرعت *sur'at*, استعجال *isti'djal*, عاجله *adjèlè*, تیزلك *tèzlik*, چاپکلك *tchapouklouk*.

Céleste, adj., کوکلی *gueuklu*, سماوی *sèmavi*. — Bleu céleste, کوك ماوی *gueuk mavi*.

Célibat, s. m., بکارلق *bèkiarleq*, ارکنلك *èrguènlik*.

Célibataire, s., بکار *bèkiar* ارکن *èrguen*.

Cellier, s. m., کیلار *kîlar*.

Cellule, s. f., زاویه *zavïiè*, حجره *hudjrè*.

Celui, Celui-ci, pron. dém., بو *bou*, شو *chou*.

Celui-la, pron. dém., اول *ol*.

Cendre, s. f., کل *kul*. — de plomb, صاچمه *satchma*.

Censé, ée, adj., صاییلور *saïeler*, صایلمش *saielmech*, عد اولنور *add olounour*.

Censeur, s. m., مفتش *mufèttich*.

Censure, s. f., تفتیش *tèftîch*, امتحان *imtihan*.

Censurer, v. a., تفتیش ا *tèftîch èt*. — reprendre, قنامق *qenamaq*, تعزیر ا *ta'zir èt*. – un livre, فحص – اصلاح ا *fahs* – *islah èt*.

Cent, adj. num., یوز *ïuz*. – Trois cents hommes, اوچ یوز ادم *utch ïuz adam*.

CENTRAL, E, adj., مركزى *mèrkèzi.*

CENTRE, s. m., مركز *mèrkèz,* اورته ير *orta ïèr.*

CEP, s. m., اصمه كوتكى *asma kutuyu,* اوزوم چيبوغى *uzum tchouboughou.*

CEPENDANT, adv., لكن *lakin,* امّا *amma,* ايسهده *içèdè.*

CERCEAU, s. m., چنبر *tchèmbèr,* قصناق *qesnaq.*

CERCLE, s. m., دائره *daïrè,* چنبر *tchèmbèr.* — Réunion, مجلس *mèdjlis.*

CERCUEIL, s. m., تابوت *tabout.*

CÉRÉALES, s. f. pl., حبوبات *houboubat,* ذخيره *zakhirè.*

CÉRÉBRAL, ALE, adj., بينه مخصوص *bèyinè makhsous.*

CÉRÉMONIE, s. f., آيين *âyin,* رسوم *rouçoum.* – de politesse, تكليف *tèklîf,* اكرام *ikram.*

CERF, s. m., كيك *guèyik.*

CERFEUIL, s. m., فرنك معدنوسى *frènk madènoçou, maydanoçou.*

CERF-VOLANT, s. m., اوچرمه *outchourma.*

CERISE, s. f., كراز *kiraz.* — noire, griotte, وشنه *vichnè.*

CERISIER, s. m., كراز اغاجى *kiraz aghadje.*

CERNER, v. a., اطرافنى طوتمق *èthrafene thoutmaq,* محاصره ا *mouhaçara èt,* احاطه ا *ihatè èt,* قوشاتمق *qouchatmaq.*

CERTAIN, E, adj., كرچك *guèrtchèk,* صحيح *sahyh,* محقق *mouhaqqaq.*

CERTAINEMENT, adv., البتّه *èlbèttè,* صحيحًا *sahyhèn.*

CERTES, adv., كرچك *guèrtchèk,* حقيقت *haqyqat,* واقعا *vaqe'a.*

CERTIFICAT, s. m., شهادتنامه *chèhadètnamè.*

Certifier, v. a., شهادت ا *chèhadèt èt*, تأييد ا - تصديق *tasdiq – tèèyid èt.*

Certitude, s. f., كرچكلك *guèrtchèklik*, علم اليقين *ilm èlïaqin.* — Stabilité, دوام *dèvam*, ثبات *sèbat*, قرار *qarar.*

Cerveau, s. m., et Cervelle, s. f., بين *bèïn*, دماغ *dimagh.*

Ces, pron. dém. pl., بونلر *bounlar.*

Cesse (Sans), loc. adv., طورمقسزين *dhourmaqsezen.*

Cesser, v. a., طورمق *dhourmaq*, دينمك *dînmèk*, كسلمك *kèçilmèk.*

Cession, s. f., فراغت *fèraghat*, بوشلمه *bochlama.*

C'est, v. unip., در *der*, *dour*, *dir*, بو در *bou dour.* — Ce n'est pas, دكل *dèïl.* — C'est égal, اولسون *olsoun*, ضرر يوق *zarar ïoq.* — C'est-à-dire, يعنى *ia'ni*, ديمكدركه *dèmèktirki.*

Ceux, pron. dém. pl., انلر *onlar*, شونلر *chounlar.*

Chacal, s. m., چقال *tchaqal.*

Chacun, e, pron., هر برى *hèr biri*, هر كس *hèr kès.*

Chagrin, s. m., درد *dèrd*, قساوت *qaçavèt*, تاسه *taça*, قيغى *qaïghe*, كدر *kèdèr*, الم *èlèm*, غمّ *ghamm*, غصّه *ghoussa.*

Chagrin, e, adj., قساوتلو *qaçavètli*, دردلو *dèrdli*, تاسهلو *taçale*, مكدّر *mukèddèr*, محزون *mahzoun*, متأسف *mutèèçif.*

Chagriner, v. a., جان صقمق *djan seqmaq*, قساوت ويرمك *qaçavet vèrmèk*, محزون ا *mahzoun et.* — Se chagriner, v. pr., قساوت ايتمك - چكمك *qaçavèt ètmèk*, *tchèkmèk*, تسهلنمق *tassalanmaq.*

Chaîne, s. f., زنجير *zindjîr.* — de montre, ساعت كوستكى

sa'at keustèyi. — de prison, كورك *kurèk.* — de montagnes, صره واردى طاغلر *sera varde dhaglar.*

CHAIR, s. f., ات *èt*, تن *tèn.*

CHAIRE, s. f., منبر *mèmbèr*, كرسى *kursu.*

CHAISE, s. f., اسكمله *iskèmlè*, صندالية *sandaliyè.* – percée, حوروزلو اسكمله *havrouzlou iskèmlè.*

CHALAND, ANDE, s., مشترى *muchtèri.* — grand bateau pour le transport des marchandises, ماعونه *maouna.*

CHÂLE, s. m., شال *chal.*

CHALEUR, s. f., صيجاق - اسيجاق *sedjaq*, صيجاقلق *sedjaqleq*, حرارت *hararèt.*

CHALOUPE, s.f., شالوپه *chaloupa*, صندال *sandal*, فلوقه - فلكه *filouqa.*

CHALUMEAU, s. m., قامشجق *qamechdjeq*, صمان چوپى *saman tcheupu.* — Flûte, چوبان نيى *tchoban nèyi*, دودك *duduk*, قوال *qaval.*

CHAMAILLER (Se), v. réc., غوغا ا *qavgha èt*, ايتشمك *itichmèk*, چكشمك *tchèkichmèk*, بوغوشمق *boghouchmaq*, طالشمق *dalachmaq.*

CHAMBELLAN, s. m., قپوجى باشى *qapoudjou bache*, حاجب *hadjib.*

CHAMBRE, s. f., اوطه *odha.* — Avez-vous une chambre à louer? كرايه ويريلهجك بر اوطه كز وارمى *kiraïa vèrîlèdjèk bir odhanez varme.* — Parlement, مجلس *mèdjlis*, ديوان *divan.*

CHAMEAU, s. m., دوه *dèvè.* — Poil de chameau, دوه تويى *dèvè tuyu.*

CHAMELIER, s. m., دوهجى *dèvèdji.*

CHAMELLE, s. f., ناقه *naqa.*

CHAMOIS, s. m., طاغ كچيسى *dagh kètchiçi.*

CHAMP, s. m., تارلا *tarla,* صحرا *sahra.* — Les champs, قر *qer.* — Plaine, اوه *ova.* — Sur-le-champ, چاپجق *tchapoudjaq.* — En plein champ, اچقده *atcheqta.* — Champ de bataille, جنك ميدانى *djènk mèïdane.*

CHAMPÊTRE, adj., صحرايى *sahraï,* يبانى *ïabani,* قر *qer.*

CHAMPIGNON, s. m., منتار *mantar.*

CHAMPION, s. m., مبارز *mubarez,* پهلوان *pèhlivan,* كورشجى *gurèchdji.* — Au fig., défenseur, حامى *hami,* دستكير *dèstguir,* ياردمجى *ïardemdje.*

CHANCE, s. f., بخت *bakht,* اقبال *iqbal.*

CHANCELER, v. n., صاللنمق *sallanmaq,* صارصلمق *sarselmaq,* سندرهمك *sèndirèmèk,* تردد ا — تذبذب *tezebzub* — *tèrèddud èt,* شبههلنمك *chubhèlènmèk.*

CHANCELIER, s. m., ديوان كاتبى *dîvan kiatibi,* قانچيلر *qantchèlèr.* — de l'empire, de l'état, خارجيه ناظرى *kharidjïiè nazere,* باش وكيل *bach vèkil.*

CHANCELLERIE, s. f., ديونخانه *dîvankhanè,* قانچيلريه *qantcheleria.*

CHANCRE, s. m., آكله *akilè.*

CHANDELIER, s. m., شمعدان *cham'dan.* — Qui fait ou vend la chandelle, مومجى *moumdjou.*

CHANDELLE, s. f., موم *moum,* ياغ مومى *ïagh moumou.* — de cire, بال مومى *bal moumou.*

CHANGE, s. m., دكش *dèïich,* ترامپه *trampa.* — de monnaies, قامبيو *qambïo.* — Lettre de change, پوليچه *polîtcha,* حواله *havalè.*

Changement, s. m., تغيّر *tèghaïïur*, تبدّل *tèbèddul*.

Changer, v. a., دکشتورمك *dèïichtirmèk*, دکشمك *dèïichmèk*, ترامپه ا *trampa èt*, تبديل ا *tèbdîl èt*. – de l'argent, اقچه بوزمق *aqtchè bozmaq*.

Changeur, s. m., صرّاف *sarraf*.

Chanson, s. f., ترکی *turku*, مانى *mani*, شرق *charqe*.

Chant, s. m., ترکی *turku*, نغمه *naghmè*, ترتيل *tèrtîl*, ترنّم *tèrènnum*. — Air, مقام *maqam*.

Chanter, v. a., ترکی چاغرمق *turku tchaghermaq*, مانى اوقومق *mani oqoumaq*. — En parlant des prières, اوقومق *oqoumaq*, اوقومق الاهى *ilahi oqoumaq*. — En parlant des oiseaux, اوتمك *eutmèk*. — Les oiseaux chantent, قوشلر اوتيورلر *qouchlar eutuyorlar*.

Chantier, s. m., ترسانه *tèrsanè*, اودونلق *odounlouq*.

Chantre, s. m., دعا اوقويجى *dou'a oqouyoudjou*. — de mosquée, مؤذن *muèzzin*.

Chanvre, s. m., کنوير *kènèvîr*.

Chaos, s. m., هرج مرج *hèrdj mèrdj*, قارش مورش *qarech mourouch*, انا بابا کونى *ana baba gunu*.

Chapeau, s. m., شپقه *chapqa*.

Chapelet, s. m., تسبيح *tèsbyh*.

Chapelier, s. m., شپقه‌جى *chapqadje*.

Chapelle, s. f., کوچك کليسه *kutchuk kilîçè*, مسجد *mèsdjid*.

Chapiteau, s. m., درك باشى - تپه‌سى *dirèk bache*, *dèpèçi*, تپه‌لك *dèpèlik*.

Chapitre, s. m., فصل *fasl*, باب *bab*. — du Coran, سوره *sourè*.

Chapon, s. m., ابلق *e̲ble̲q.*

Chaque, pron., هر *hèr*, هر بر *hèr bir.* – Chaque fois, هر دفعه *hèr dèf'a.*

Char, s. m., عربه *'araba.*

Charançon, s. m., بغدای بتی *boughdaï biti*, تخل بتی *takhe̲l biti.*

Charbon, s. m., کمور *keumur.* — de terre, معدن کموری *ma'dèn keumuru.* – Entrepôt de charbon, کمور مغازه‌سی *keumur maghazaçe̲*, کمورلک *keumurluk.*

Charbonnier, s. m., کمورجی *keumurdju.*

Chardon, s. m., دیکن *dîkèn*, دیکنلی چالی *dîkènli tchale̲.*

Chardonneret, s. m., سقا قوشی *saqa qouchou.*

Chargé, s. f., fardeau, یوك *ïuk.* — Commission, مصلحت *maslahat*, مأموریت *mèèmourïièt.* – Fonctions, منصب *manse̲b*, پایه *païè.*

Chargé, e, adj., یوکلنمش *ïuklènmich*, یوکلو *ïuklu*, محمول *mạhmoul.* — de dettes, بورجی چوق *bordjou tchoq.* — d'affaires, مصلحتکذار *maslahatguzar.* – Représentant d'un particulier, وکیل *vekîl*, قپو کتخداسی *qapou kèt-hhoudaçe̲*, vulg. قپو کحیاسی *qape̲ kiahiaçe̲.*

Chargement, s. m., d'un navire, کمی یوکی *guèmi ïuku*, کمی حمولەسی *guèmi hamoulèçi.*

Charger, v. a., یوکلتمك *ïuklètmèk*, تحمیل ا *tahmîl èt*, توکیل ا *tèvkil èt.* – une pipe, une arme à feu, طولدرمق *dhol-dourmaq.* — quelqu'un, اصمرلمق *e̲smarlamaq*, سپارش حواله ا *se̲pare̲ch, havalè èt.* — Je me charge de cette affaire, بو ماده‌یی اوزریمه الورم *bou mattèïi uzerîmè*

alerem. — (terme militaire), هجوم ا - صولت *savlèt, hudjoum èt,* صالمق *salmaq.*

Chariot, s. m., يوك عربهسى *ïuk 'arabaçe.*

Charitable, adj., مرحمتلو *mèrhamètli,* ثوابلو *sèvable.*

Charité, s. f., مرحمت *mèrhamèt,* محبت *mouhabbèt,* صدقه *sadaqa.*

Charivari, s. m., شماطه *chamatha,* كورلتى *gueurultu,* پاتردى *paterde.*

Charlatan, s. m., لافزن *lafazan,* اينهجى *aïnadje,* ياپمه حكيم *ïapma hèkîm.*

Charlatanisme, s. m., لافزنلق *lafazanleq,* لاف و كذاف *laf u guzaf.*

Charmant, e, adj., پك كوزل *pèk guzèl,* خوش *khoch,* بغايت مقبول *bèghaïèt maqboul,* لطيف *lathyf,* دلبر *dilbèr.*

Charme, s. m., جلوه *djilvè,* كوزللك *guzèllik,* دلبرلك *dilbèrlik.*

Charmer, v. a., سحرلمك *sehyrlèmèk,* حيران ا *hèïran èt.* – Plaire, زيادهسيله مقبوله كچمك *zïadèçîlè maqboula guetchmèk.* – Être charmé, حظ ا *hazz èt,* سونمك *sèvinmèk.*

Charogne, s. f., لش *lèch.*

Charpente, s. f., كرسته *kèrèstè.* — Bois de charpente, كرستهلك اغاج *kèrèstèlik aghadj.*

Charpentier, s. m., دولكر *dulguèr,* طوغرامهجى *dhoghramadje,* مرانغوز *maranghoz.*

Charpie, s. f., فتيل *fitîl,* تفتك *tiftik.*

Charretier, s. m., عربهجى *'arabadje.*

Charrette, s. f., يوك عربهسى *ïuk 'arabaçe,* قاريولا *qarïola.*

CHARRIER, v. a., عربه ایله کوترمك *'araba ila gueuturmèk*, آلوب کوتورمك *âlep gueuturmèk.*

CHARRON, s. m., عربه یاپیجی *'araba ïapedje.*

CHARRUE, s. f., صبان *saban*, چفت *tchift.*

CHARTE et CHARTRE, s. f., شرط *charth*, قانوننامه *qanoun-namè*, فرمان *fèrman.*

CHASSE, s. f., آو *âv*, صید *saïd*, شکار *chikar.* — Aller à la chasse, آوه کتمك *âva guitmèk.*

CHASSER, v. a., قوومق *qovmaq*, قوولامق *qovalamaq.* — les bêtes, اولامق *âvlamaq.*

CHASSEUR, CHASSERESSE, s., آوجی *âvdje.*

CHASSIE, s. f., چپاق *tchapaq.*

CHASTE, adj., عفتلو *'yffètlu*, عصمتلو *'ysmètlu*, اهل عفت *èhli 'yffèt*, پاکدامن *pakdamen.*

CHAT, s. m., کدی *kèdi.*

CHÂTAIGNE, s. f., کستانه *kestanè.*

CHÂTAIGNIER, s. m., کستانه اغاجی *kèstanè aghadje.*

CHÂTEAU, s. m., قلعه *qal'è*, حصار *hyçar.* — Palais, سرای *saraï*, قوناق *qonaq.*

CHAT-HUANT, s. m., بایقوش *baïqouch.*

CHÂTIER, v. a., تأدیب ا *tèèdîb èt*, جزا ویرمك *djèza vèr-mèk*, حقندن کلمك *haqqendan guèlmèk.*

CHÂTIMENT, s. m., جزا *djèza*, غضب - عذاب *qazèb.*

CHATOUILLEMENT, s. m., قدق *qedeq.*

CHATOUILLER, v. a., قدقلمق *qedeqlamaq.*

CHATOUILLEUX, SE, adj., چاپق قدقلانور *tchapouq qedeq-laner.*

CHÂTRÉ, E, adj., خادم *khadem.* – en parlant des animaux,

انه‌نمش *inènmich.* — (cheval), اكديش *iydich.*

Chaud, e, adj., صيجاق *sedjaq.* — Fer chaud, قزغن دمر *qezghen dèmir.* – Je veux de l'eau chaude, صيجاق صو استرم *sedjaq sou istèrim.* – Il fait bien chaud, چوق صيجاق ياپيور *tchoq sedjaq ïapeyor*, هوا پك صيجاقدر *hava pèk sedjaqter.* — J'ai chaud, حرارتم وار *hèrarètim var.*

Chaudière, s. f., قزغان *qazan.*

Chaudron, s. m., تنجره *tèndjerè.*

Chaudronnier, s. m., باقرجى *baqerdje*, قزغانجى *qazandje.*

Chauffer, v. a., اصتمق *essetmaq.* — au fig., قزدرمق *qezdermaq.* — Se chauffer, اصنمق *essenmaq*, صيجاق اولمق *sedjaq olmaq.*

Chaufour, s. m., كرج فورنى *kirèdj ferene.*

Chaume, s. m., اكز *anez*, صمان صاپى *saman sape.*

Chaumière, s. f., صماندن قولبه *samandan qolouba*, صمان ايله اورتلو او *saman ilè eurtulu ev.*

Chausse-pied, s. m., قوندره كمكى *goundoura kèmiyi.*

Chausser, v. a., اياق قابى - چوراب - قوندره - چزمه كيدرمك *aïaq qabe, tchorab, goundoura, tchizmè guèydirmèk.* — Se chausser, v. pr., اياق قابى كيمك *aïaq qabe guèymèk*, چوراب - قوندره كيمك - قومق *tchorab, goundoura guèymèk, qomaq.*

Chausses, s. f. pl., شلوار *chalvar*, چاقشير *tchaqcher.*

Chaussette, s. f., قصه چوراب *qeça tchorab.*

Chausson, s. m., ترلك *tèrlik*, مست *mèst.*

Chaussure, s. f., اياق قابى *aïaq qabe.*

Chauve, adj., طاسلق *dhazlaq*, طاس باشلو *dhaz bachle.*

CHAUVE-SOURIS, s. f., كجه قوشی *guèdjè qouchou*, يراسه *ïaraça*.

CHAUX, s. f., كرج *kirèdj*. — Four à chaux, كرج اوجاغی *kirèdj odjaghe*.

CHAVIRER, v. a., دويرمك *dèvîrmèk*.– v.n., دورلمك *dèvrilmèk*.

CHEF, s. m., باش *bach*, رئيس *rèïs*, امير *èmîr*.

CHEF-D'OEUVRE, s. m., ايشك اعلاسی *ichin a'laçi*, اوستا ايشی *ousta ichi*. — ouvrage parfait, كار مكمل *kiar-i mukèmmèl*.

CHEF-LIEU, s. m., كرسئ مملكت *kurçii mèmlèket*, مركز ايالت *mèrkèzi èyalèt*, سنجاق باشی *sandjaq bache*.

CHEMIN, s. m., يول *ïol*, طريق *tharyq*, راه *rah*.

CHEMINÉE, s. f., اوجاق *odjaq*.

CHEMISE, s. f., كوملك *gueumlèk*.

CHENAPAN, s. m., بالدری چبلاق *baldere tcheblaq*, يرامز *ïaramaz*, نابكار *nabèkiar*.

CHÊNE, s. m., مشه *mèchè*.

CHENIL, s. m., ايت يتاغی *it ïataghe*, كوپك طامی *keupèk dame*.

CHENILLE, s. f., طرتل *tertel*, *terter*, يپراق قوردی *ïapraq qourdou*. – Passementerie, قطيفه شريت *qadifè chèrit*.

CHER, ÈRE, adj., بهالو *pahale*. — Il est très-cher, پك بهالودر *pek pahaleder*. — Non, il n'est pas cher, خير بهالو دكلدر *khaïr pahale dèïldir*. — Aimé, عزيز *'azîz*, سوكلو *sèvgulu*.

CHERCHER, v. a., آرامق *âramaq*, تجسس ا *tèdjèssus èt*. — Va chercher, كيت ارا *guît âra*. — Il la cherche, انی آرايور *onou ârayor*. — On vous cherche, سزی آرايورلر *sizi ârayorlar*.

CHÈRE, s. f., يمك *ïèmèk*, طعام *tha'am.* — Bonne chère, ضيافت *zïafèt.* — Faire bonne chère, ضيافت *zïafèt èt*, يبوب ايچمك *ïèïp itchmèk.*

CHÉRI, E, adj., سوكلو *sèvgulu*, محبوب *mahboub*, عزيز *'azîz.*

CHÉRIR, v. a., سومك *sèvmèk*, جاندن سومك *djandan sèvmèk.*

CHERTÉ, s. f., بهالولق *pahalelеq.*

CHÉTIF, VE, adj., زواللو *zavalle*, دردمند *dèrdimènd*, مسكين *miskîn.*

CHEVAL, s. m., آت *ât*, حيوان *haïvan.* — hongre, باركير *beguîr.* — J'ai monté à cheval, آته بندم *âta bindim.*

CHEVALET, s. m., طياق *dayaq*, دستك *dèstèk.* — mince pièce de bois qui supporte les cordes d'un violon, etc., اشك *èchèk.* — Instrument de supplice, اشكنجه اغاجى *ichkèndjè aghadje.*

CHEVALIER, s. m., بك زاده *bèy zadè*, قواليير *qavalièr.*

CHEVAUCHER, v. n., آتلانمق *atlanmaq*, آته بنمك *ata binmèk*, برى برينه كچمك *biri birinè guètchmèk.*

CHEVELU, E, adj., اوزون صاچلى *ouzoun satchle.*

CHEVELURE, s. f., صاچ *satch*, پرچم *pèrtchèm.*

CHEVET, s. m., باش يصديغى *bach ïasdeghe*, يتاغك باشى *ïataghen bache.*

CHEVEU, s. m., صاچ *satch.*

CHEVILLE, s. f., چيوى *tchîvi.* — du pied, طوپوق *thopouq.*

CHÈVRE, s. f., كچى *kètchi.*

CHEVREAU, s. m., اوغلاق *oghlaq.*

CHÈVREFEUILLE, s. m., كچى يپراغى *kètchi ïapraghe.*

ÇHEVREUIL, s. m., قرهجه *qaradja*, طاغ كچيسى *dagh kètchiçi*, چوپور *tchoupour.*

CHEZ, prép., اوده *èvdè*, یاننده *ïanenda*, ده *da*, *dè*.
CHICANE, s.f., شرّتلك *chirrètlik*, تلبیسلك *tèlbîslik*, نزاع *niza'*.
CHICANER, v. a., شرّتلك ا *chirrètlik èt*.
CHICANEUR, s. m., شرّت *chirrèt*, مزوّر *muzevvir*. — au jeu, بزیقجی *bezeqdje*, جینقجی *djeneqdje*.
CHICHE, adj., خسیس *khaçis*, الی پك - صقی *èli pèk*, *seqe*, پنتی *pente*. — pois chiche, نخود *nohoud*.
CHICORÉE, s. f., هندبه *hindiba*, رادیکیه *radîkïa*.
CHIEN, s. m., کوپك *keupèk*, ایت *it*, کلب *kèlb*. — de chasse, تازو *taze*, زغار *zaghar*.
CHIENDENT, s. m., آیرق *aïreq*.
CHIER, v. a. et n., صیچمق *setchmaq*, بیوك صو دوکمك *beuïuk sou deukmèk*, ایشنی یاپمق *ichini ïapmaq*.
CHIFFON, s. m., اسکی بز پارچهسی *èski bèz partchace*, پاچاورا *patchavra*.
CHIFFONNER, v. a., ازوب بوزمك *èzib buzmèk*, اورسهلمك *eursèlèmèk*.
CHIFFONNIER, ÈRE, s., اسکیجی *èskîdji*, اسکیلر آراییجی *èskilèr arayedje*.
CHIFFRE, s. m., رقم *raqam*, نشان *nichan*.
CHIGNON, s. m., اکسه *ènsè*, اکسه صاچی *ènsè satche*.
CHIMÈRE, s. f., خیال *khèïal*, شاجا *chèdja*.
CHIMIE, s. f., کیمیا *kîmïa*.
CHIMISTE, s. m., کیمیاجی *kîmiadje*.
CHINE, pays, چین *tchîn*, صین *syn*.
CHINOIS, E, adj., چینلی *tchînli*.
CHIO, île, ساقز *saqez*. — Les oranges de Chio, ساقز پورتقالی *saqez portouqale*.

Chiper, v. a., آپارمق *aparmaq*, چالمق *tchalmaq*, چرپمق *tcherpmaq*, چارپمق *tcharpmaq*.

Chiquenaude, s. f., چتنك *tchitnik*, فسكه *fiskè*.

Chirurgie, s. f., جرّاحلق *djèrrahleq*.

Chirurgien, s. m., جرّاح *djèrrah*.

Chiure, s. f., سنك بوقى *sinèk boqou*, سنك اوتورمسى *sinèk otourmaçe*.

Choc, s. m., اوروش *vourouch*, چاتشمه *tchatechma*, مصادمه *muçadèmè*, چارپشمه *tcharpechma*.

Chocolat, s. m., چوقلاته *tchoqolata*.

Choir, v. n., دوشمك *duchmèk*.

Choisir, v. a., سچمك *sètchmèk*, آيرمق *âyermaq*, انتخاب ا *intikhab èt*.

Choix, s. m., سچمه *sètchmè*, انتخاب *intikhab*.

Choléra, s. m., قولره *qolèra*, قولره علّتى *qolèra 'ylleti*.

Chômer, v. n., تعطيل ا *ta'thel èt*, ايشلمامك *ichlèmèmèk*, پايدوس ا *païdoss èt*, بوش قالمق - طورمق *boch qalmaq*, *dourmaq*.

Choquer, v. a., اورمق *vourmaq*. — Au fig., انجتمك *indjitmèk*, خاطره ضوقنمق *khathera dhoqanmaq*. — Se choquer, اورلمق *vouroulmaq*. — Au fig., كوجنه كلمك *gudjunè guèlmèk*, انجنمك *indjinmèk*.

Chose, s. f., شى *chèï*, pl., اشيا *èchia*, نسنه *nèsnè*. — Veut-il quelque chose? بر شى استرمى *bir chèï istèrmi*.

Chou, s. m., لخنه *lakhana*, *lahana*.

Chouette, s. f., بايقوش *baïqouch*, كيجه قوشى *guèdjè qouchou*.

Chou-fleur, s. m., قرنبيت *qarnabît*.

Choumla, ville, شمنى *chèmni*.

Choyer, v.a., حمایه ا - وقایه *viqayè, himayè èt*, قایرمق *qaïer-maq*, كوزتمك *gueuzètmèk*, اوزرینه دترمك *uzèrinè ti-tremèk*, اسيركمك *èçirguèmèk*.

Chrétien, ne, adj., خرستيان *khrystïan*, عيسوى *'yçèvi*, ذمّى *zimmi*, نصرانى *nasrani*.

Chrétienté, s. f., خرستيانلق *khrystïanleq*.

Christ, s. m., حضرت عیسی *hazrèti 'yça*, المسيح *èl-mèçyh*.

Christianisme, s. m., دين عيسوى *dîni 'yçèvi*, خرستيانلق *khrystïanleq*.

Chronologie, s. f., تاريخ حسابى *tarykh hyçabe*, حساب الزمان *hyçab ul-zèman*.

Chuchoter, v. n., فسلدامق *feçeldamaq*.

Chuchoterie, s. f., فسلتى *feçelte*.

Chut, interj., سوس *sous*, سوس اول *sous ol*.

Chûte, s. f., دوشش *duchuch*, دوشمه *duchmè*, مصيبت *mouçybèt*.

Chypre, île, قبرس اطهسى *qebres adhaçe*.

Ci, adv., بونده *bounda*, بواراده *bourada*, بورادە *bourda*. — Ci-après, بوندنصكره *boundansonra*. — Ci-devant, بوندن اوّل *boundan èvvèl*, بوندن اقدم *boundan aqdèm*, اوّلكى *èvvèlki*, سابق *sabeq*. — Ci-inclus, لفّا *lèffèn*. — Ci-joint, بونكله برابر *bounounla bèrabèr*.

Ciboule, s. f., اوفاق صوغان *oufaq soghan*.

Cicatrice, s. f., يارە نشانى *ïara nichane*, برە *bèrè*.

Cicérone, s. m., قيلاغوز *quelaouz*, رهنما *rèhnuma*, كزدريجى *guèzdiridji*.

Cidre, s. m., الما شرابى *èlma charabe*, الما ناردنكى *èlma nar-dèngui*.

Ciel, pl. Cieux, s. m., كوك *gueuk.* – Paradis, جنّت *djènnèt.*
Cierge, s. m., بال مومى *bal moumou.*
Cigale, s. f., جرجر *djerdjer*, قوشى اوراق *èvrak qouchou*, اغستوس بوجكى *aghostos beudjèyi.*
Cigogne, s. f., ليلك *leïlèk.*
Ciguë, s. f., شوكران *choukèran*, بالدران *balderan.*
Cil, s. m., كرپك *kirpik.*
Cime, s. f., اوج *oudj*, تپه *tèpè*, دوروق *dorouq.*
Ciment, s. m., كرج خورسان *kirèdj khoraçan.*
Cimeterre, s. m., قلج *qeledj*, سيف *sèïf.*
Cimetière, s. m., مزارلق *mèzarleq*, مقبره لك *maqbèrèlik*, قبرستان *qabristan.*
Cingler, v. a., طولو يلكن كيتمك *dolou yèlkèn guitmèk*, اپازلامق *apazlamaq.*–Frapper, اورمق *vourmaq*, چالمق *tchalmaq.*
Cinq, adj. num., بش *bèch.*
Cinquantaine, s. f., اللى عدد *èlli 'adèd.*
Cinquante, adj. num., اللى *èlli.*
Cinquantième, adj., اللنجى *èllindji.*
Cinquième, adj., بشنجى *bèchindji.*
Cinquièmement, adv., بشنجى *bèchindji.*
Cirage, s. m., مومله *moumlama*, لوستره *loustro*, بويامه *boyama*, قوندره بوياسى *qoundoura boyaçe.*
Circassien, ne, adj., چركس *tchèrkès.*
Circoncision, s. f., سنّت *sunnèt*, ختان *khetan.*
Circonférence, s. f., چوره *tchèvrè*, دائره *daïrè.*
Circonlocution, s. f., تطويف *tatvif*, اطناب *itnab*, لاقرديبى طولاشدرمه *laquerdeye dolachderma.*

CIRCONSCRIPTION, s. f., دائره *daïrè*, حدود *houdoud*, انحصار *inhiçar*.

CIRCONSPECT, E, adj., كوز اچق *atcheq gueuz*, اطرافه باقان *èthrafa baqan*.

CIRCONSPECTION, s. f., كوز اچقلغی *gueuz atcheqleghe* بصیرت *baçyrèt*.

CIRCONSTANCE, s. f., كیفیت *keïfiïet*, حال *hal*.

CIRCUIT, s. m., دوره *dèvrè*, چوره *tchèvrè*, طولاشمه *dolachma*.

CIRCULAIRE, s. f., عمومی نامه *'umoumi namè*.

CIRCULATION, s. f., دوران *dèvran*, جولان *djèvèlan*, جریان *djèrïan*, تداول *tèdavul*, الدن اله كزمه *èldèn èlè guèzmè*, كچمه *guètchmè*, طولانمه *dolanma*.

CIRCULER, v. n., طولاشمق *dholachmaq*, كچمك *guètchmèk*.

CIRE, s. f., بال مومی *bal moumou*. – d'Espagne, مهر مومی *meuhur moumou*, لوك *leuk*.

CIRÉ, E, adj., مشمع *mouchamma'*.

CIRER, v. a., مومملمق *moumlamaq*. – les souliers, قوندره‌یه بویا اورمق *qoundouraïa boïa vourmaq*, جلا ویرمك *djila vèrmèk*.

CIRQUE, s. m., قوشو میدانی *qochou mèydane*, جانبازخانه *djambaz khanè*.

CISEAU, s. m., ارده *arda*, آی دمیری *aï dèmiri*.

CISEAUX, s. m. pl., مقص *maqas*.

CISELER, v. a., اویمق *oymaq*, قازمق *qazmaq*, یونمق *ïonmaq*, قلم ایله ایشلمك *qalèm ilè ichlèmèk*.

CITADELLE, s. f., ایچ قلعه *itch qal'è*.

CITATION, s. f., ایراد *irad*, نقل *naql*, ذكر *zikr*, شریعته چاغرمه *cheriata tchagherma*.

CITÉ, s. f., شهر *chèhir*, بلده *bèldè*, مدینه *mèdînè*.
CITÉ, E, adj., مذکور *mèzkiour*, مرقوم *mèrqoum*.
CITER, v. a., ایراد - نقل - ذکر ا *irad, naql, zikr èt*. — en justice, شریعته چاغرمق *chèrî'ata tchaghermaq*, دعوت ا *da'vèt èt*.
CITERNE, s. f., سارنج *sarnidj, sarnedj*.
CITOYEN, NE, s., شهرلی *chèhirli*, یرلی *ïèrli*.
CITRON, s. m., لیمون *lîmon*.
CITRONNIER, s. m., لیمون اغاجی *lîmon aghadje*.
CITROUILLE, s. f., قباق *qabaq*, قش قباغی *qech qabaghe*.
CIVETTE, s. f., مسك كدیسی *misk kèdîçi*.
CIVIL, E, adj., poli, تربیه‌لو *tèrbiyèli*, ارکانلو *èrkianle*, چلبی *tchèlèbi*. – Guerre civile, حرب داخلی *harbi dakhyli*. – Autorité civile, حکومت بلده *hukioumèti bèldè*.
CIVILISATION, s. f., سیویلزاسیون *sîvîlizaçion*, مدنیت *mèdèniyet*.
CIVILISER, v. a., مدنی ا *mèdèni èt*, تظرف ا *tèzarruf èt*, تربیه ا *tèrbiyè èt*.
CIVILITÉ, s. f., ادب *èdèb*, ارکان *èrkian*, چلبیلك *tchèlèbîlik*, تربیه *tèrbiyè*. — Au pl., تلطف *tèlaththuf*.
CLAIR, E, adj., بللو *bèlli*, اچق *atcheq*, اشکار *achikiar*, طوری *dourou*, صویق *seveq*.
CLAIREMENT, adv., اچقجه *atcheqdja*, اشکاره *achikiarè*.
CLAIR-SEMÉ, ÉE, adj., سیرك *sèïrèk*, پراکنده *pèrakèndè*.
CLAIRVOYANT, E, adj., انجه فکرلی *indjè fikirli*, عریف *'arîf*.
CLAMEUR, s. f., هایقرش *haïqerech*, کورلتی *gurultu*, ولوله *vèlvèlè*, بایغره *ïaïghara*.
CLANDESTIN, E, adj., کیزلو *guîzli*.

Claquer, v. n., چاترداتمق *tchaterdatmaq*, قجرداتمق *quedjerdatmaq*, سسلندرمك *sèslèndirmèk*. — v. a., سلّه - شمار اورمك, آتمق *sillè, chamar vourmaq, atmaq*. — des mains, ال چرپمق *èl tcherpmaq*.

Clarifier, v. a., تصفيه ا *tasfiyè èt*, طورلتمق *douroultmaq*, سوزمك *suzmèk*.

Clarine, s. f., حيوان چاڼى *haïvan tchane*.

Clarinette, s. f., قلارنت *qlarnet*.

Clarté, s. f., ايدنلق *aïdenleq*, نور *nour*, روشنلك *ruchènlik*, ايشق *echeq*.

Classe, s. f., بولك *beuluk*, صره *sera*, رتبه *rutbè*, مرتبه *mèrtèbè*, صنف *senef*. — Salle de collége, درس يرى *dèrs ïèri*.

Classer, v. a., تنظيم ا *tanzîm èt*, صره‌يه قومق *seraïa qomaq*.

Classification, s. f., صره‌يه قومه *seraïa qoma*, بابت *babèt*.

Classique, adj., معتبر *meu'tèbèr*, مقبول *maqboul*.

Clause, s. f., شرط مادّه‌سى *charth maddèçi*.

Clef, s. f., اخنتار *anakhtar*. — Fausse-clef, طاوشان *thavchan*.

Clémence, s. f., مرحمت *mèrhèmèt*.

Clément, e, adj., مرحمتلو *mèrhèmètli*, شفقتلو *chèfqatle*.

Clergé, s. m., كشيشلر *kèchîchlèr*, پاپاسلر *papaslar*, رهبان كروهى *rouhban guirouhou*.

Client, e, s., مشترى *muchtèri*.

Clignoter, v. a., كوز قرپمق *gueuz qerpmaq*.

Climat, s. m., اقليم *eqlem*, هوا *hava*. — Le climat d'ici, بورانك آب وهواسى *bouranen âb u havaçe*.

Clin d'oeil, s. m., كوز يوموب اچلمه *gueuz ïoumoup atchel-ma*, طرفة العين *tharfèt ul-'aïn.*

Clinquant, s. m., شماطه تلی *chamatha tèli.*

Cloaque, s. m., لغم *lagham*, كريز *guèriz*, كنف *kènèf.*

Cloche, s. f., چاك *tchan.*

Clocher, s. m., چاك قولهسی *tchan qoulèçi.*

Clochette, s. f., چنغردق *tchengherdaq.*

Cloison, s. f., پرده *perdè*, زار *zar*, چيت ديوار *tchit divar.*

Cloître, s. m., مناستر *manaster.*

Clore, v. a., قپامق *qapamaq*, اورتمك *eurtmèk.*

Clos, e, adj., قپالو *qapale*, قپانمش *qapanmech.*

Cloture, s. f. اختتام *ikhtitam*, اتمام *itmam*, قپانمه *qa-panma*, چيت *tchît.*

Clou, s. m., چيوی *tchîvi*, اكسر *èksèr.* — de girofle, قوری قرنفل *qourou qarènfil.*

Clouer, v. a., مخلامق *mekhlamaq*, چيويلمك *tchîvîlèmèk.*

Clystère, s. m., حقنه *hoqna*, احتقان *yhtiqan.*

Coagulation, s. f., انعقاد *in'iqad*, قويولنمه *qoyoulanma.*

Coaliser (Se), v. réc., بيرلشمك *birlèchmèk*, تعهد ا *te'ahhud èt.*

Cochenille s. f., قرمز *qermez.* – L'insecte qui la produit, قرمز بوجكی *qermez beudjèyi.*

Cocher, s. m., عربهجی *'arabadje.*

Cochon, s. m., طوكوز – طوموز *dhomouz*, خنزير *khenzer.*

Cochonnerie, s. f., مردارلق *mourdarleq*, پيسلك *pîslik.*

Cocon, s. m., قوزه *qoza.*

Code, s. m., قانوننامه *qanounnamè.* – pénal, جزا نامه *djèza namè.*

Coërcition, s. f., زجر *zidjr*, زور *zor*.

Coeur, s. m., يورك *iurèk*, كوكل *gueunul*, قلب *qalb*, خاطر *khather*. — Par cœur, ازبردن *èzbèrdèn*.

Coffre, s. m., صندق *sandeq*. – Coffre-fort, اقچه صندغی *aqtchè sandeghe*.

Cogner, v. a., قاقمق *qaqmaq*, اورمق *vourmaq*, چارپمق *tcharpmaq*.

Cohésion, s. f., جهت وحدت *djihèt-i vahdèt*, التصاق *iltiçaq*, یاپشمقلق *iapechmaqleq*.

Coiffer, v. a., باش اورتمك *bach eurtmèk*, صاچ دوزتمك *satch duzètmèk*. — (Se), v. p., باشنی اورتمك *bachene eurtmèk*, صاچنی دوزتمك *satchene duzètmèk*.

Coin, s. m., کوشه *keuchè*, بوجاق *boudjaq*.

Coïncidence, s. f., التقا *iltiqa*, اتّفاق *ittifaq*, تصادف *tèçaduf*.

Coïncider, v. n., بر وقتده راست كلمك *bir vaqta rast guèlmèk*, برابر وقوع بولمق *bèrabèr vouqou' boulmaq*.

Coing, s. m., آیوا *âïva*.

Col, s. m., بوغاز *boghaz*, یقه *ïaqa*.

Colère, s. f., اوكه *euvkè*, حرص *hers*. — En colère, طارغون *dharghen*, غضبه كلمش *ghazèbè guèlmich*.

Colique, s., f., ساجی *sandje*, قولنج *qouloundj*.

Colis, s. m., یوك *iuk*, دنك *dènk*, صندوق *sandouq*, پرتی *perte*, اشیا *èchia*.

Collation, s. f., قهوه التی *qahvè alte*.

Colle, s. f., قوله *qola*, طوتقال *thoutqal*, چریش *tchirîch*. — Colle-forte, دری طوتقالی *dèri thoutqale*.

Collectif, ve, adj., جامع *djamy'*.

Collection, s. f., مجموعه *mèdjmou'a*.

Collége, s. m., مدرسه *mèdrèçè*, مكتب *mèktèb*.

Collégien, s. m., شاكرد *chaïrd*, مدرسه شاكردى *mèdrèçè chaïrde*.

Collègue, s. m., رفيق *rèfyq*, شريك *chèrîk*, همپايه *hèmpayè*, اياقداش *aïaqdach*, اقران *aqran*.

Coller, v. a., ياپشدرمق *ïapechtermaq*. — Se coller, ياپشمق *ïapechmaq*.

Collet, s. m., يقه *ïaqa*.

Collier, s. m., كردانلق *guèrdanleq*, حلقه *halqa*.

Colline, s. f., تپه *tèpè*, باير *bayer*.

Collision, s. f., مصادمه *muçadèmè*, چارپشمه *tcharpechma*, طوقشمه *doqouchma*, معارضه *mouaraza*.

Colombe, s. f., كوكرجين *gueuvèrdjin*.

Colonel, s. m., مير الاى *mîr alaï*.

Colonie, s. f., نواقل *nèvaqel*, كوچلر *gueutchler*, قبيله *qabîlè*.

Colonne, s. f., ديرك *dîrèk*.

Colorer, v. a., بويامق *boïamaq*, رنك ويرمك *rènk vèrmèk*.

Coloris, s. m., رنك *rènk*, الوان *èlvan*.

Colosse, s. m., افراط ايرى *ifrath iri*, جسيم *djèçim*, قوص قوجه *qos qodja*, قوجه‌مان *qodjaman*, بالابان *balaban*, زپر *zeper*.

Colporter, v. a., كزدروب صاتمق *guèzdirib satmaq*, نشر ا *nèchr èt*, يايمق *ïaïmaq*.

Combat, s. m., جنك *djènk*.

Combattant, s. m., جنكجى *djènktchi*, محارب *mouharib*.

Combattre, v. a. et n., اورشمق *vourouchmaq*, جنك ا *djènk èt*, دوكشمك *deuïuchmèk*, مدافعه — مقاومت ا *mudèfèa*, *mouqavèmèt èt*.

COMBIEN, adv., قاچ *qatch*, نه قدر *nè qadar.* — Combien de piastres? قاچ غروش *qatch ghourouch.* — Combien veulent-ils? نقدر استرلر *nèqadar istèrlèr.*

COMBINAISON, s. f., توفیق *tèvfyq.* — En chimie, ترکّب *tèrèkkub.*

COMBINER, v. a., برلشترمك *birlèchtirmèk*, توفیق ا *tevfyq èt.*

COMBLE, adj., طولی *dholou.*

COMBLE, s. m., باش *bach*, اوج *oudj*, تپه *dèpè.* — De fond en comble, باشدن اياغه قدر *bachdan ayagha qadar.* — Pour comble, علاوهٔ *ilavetèn*, آرتق اولەرق *arteq olaraq.*

COMBLER, v. a., طولدرمق *dholdourmaq*, تکمیل ا *tèkmîl èt.*

COMBUSTIBLE, adj., يانيجى *ïanedje*, طوتشيجى *toutouchoudjou*, يناجق *ïanadjaq*, ياقەلەجق *ïaqueladjaq*, ياقەجق *ïaqadjaq.*

COMÉDIE, s. f., قومديه *qomedïa*, تقليد اويونى *taqlîd oïounou.*

COMEDIEN, NE, s., تقليدجى *taqlîdji.*

COMESTIBLE, adj., ييەجك *yèyèdjek*, ينور *yènir.*

COMÈTE, s. f., قويرقلى يلدز *qouïrouqlou ïeldez.*

COMIQUE, adj., مقلّد *mouqallid.*

COMITÉ, s. m., مجلس خاص *mèdjliçi khas*, هيئت موقّته *hèyèt-i mouvaqqatè.*

COMMANDANT, s. m., محافظ *mouhafez*, ضابط *zabeth*, والى *vali*, حاكم *hakim.* — en chef, سردار اکرم *sèrdari èkrèm.*

COMMANDE, s. f., اصمرلمه *esmarlama*, شپارش *separech.*

COMMANDEMENT, s. m., امر *èmr*, تنبيه *tèmbîh*, حكم *hukm.* — Les commandements de Dieu, اللهك تنبيهاتى *allahèn tèmbîhate.*

Commander, v. a., بیورمق *bouyourmaq*, امر ا *èmr èt*, اصمرلمق *esmarlamaq*.

Comme, adv., کبی *guibi*, مثللو *miçillu*.

Commémoration, s. f., یاد *ïad*, ذکر *zikr*.

Commençant, s. m., باشلایجی *bachlaïdje*, مبتدی *mubtèdi*.

Commencement, s. m., ابتدا *ibtida*, باشلانغج *bachlanghedj*, اوّل *èvvèl*, باش *bach*.

Commencer, v. a., باشلامق *bachlamaq*. — Je commence à parler le turc, ترکچه‌یی سویلمکه باشلایورم *turktchèyi seuïlèmèyè bachlaïoroum*.

Comment, adv., نصل *naçel*, نیجه *nîdjè*. — Comment vous portez-vous, Monsieur? نصل سکز افندم *naçel senez èfèndim*.–Comment fera-t-il? نصل یاپه‌جق *naçel ïapadjaq*.

Commentaire, s. m., شرح *chèrh*, تفسیر *tèfsîr*.

Commerçant, s. m., بازرکان *bazirguian*.

Commerce, s. m., الش ویرش *alech vèrich*, بازرکانلق *bazirguianleq*, تجارت *tidjarèt*, اخذ وعطا *akhz ou 'atha*.

Commère, s. f., صاغدج قادین *saghdedj qaden*.

Commettre, v. a., ایشلمك *ichlèmèk*, ایتمك *ètmèk*, ارتکاب ا *irtikiab èt*.

Commis, s. m., یازیجی *ïazedje*, کاتب *kiatib*, اوطه اوشاغی *odha ouchaghe*, مأمور *mèèmour*.

Commissaire, s. m., مباشر *mubacher*, ضابط *zabeth*, وکیل *vèkîl*. — de bateaux, یازیجی *ïazedje*, قومیسر *qomîçèr*.

Commission, s. f., امر *èmr*, شپارش *separech*, مأموریت *mèèmouriyèt*, قومسیون *qomiçïon*.

Commissionnaire, s. m., مأمور *mèèmour*, وکیل *vèkîl*, قومسیونجی *qomiçïondjou*.

Commode, s. f., روبا صندغی *ourouba sandeghe*, چکمجه *tchèkmèdjè.*

Commode, adj., قولای *qolaï*, اسان *açan*, راحت *rahat.*

Commodité, s. f., راحت *rahat*, راحتلق *rahatleq*, قولایلق *qolaïleq*, حضور *houzour.* — Commodités, کنف *kènèf*, ممشا *mèmcha.*

Commotion, s. f., صرسلمه *sarselma*, دپرنمه *tèprènmè*, اضطراب *eztherab.*

Commuer, v. a., تبدیل — تحویل ا *tahvil, tèbdil èt*, دکشترمك *dèyichtirmèk.*

Commun, e. adj., مشترك *muchtèrèk*, عمومی *'oumoumi.* — En commun, اشتراکاً *ichtirakèn.* — (ordinaire), بیاغی *baïyaghe*, قبا *qaba.*

Communauté, s. f., جماعت *djèma'at*, کروه *guirouh.* — de biens, مال برابرلکی *mal bèrabèrliyi.*

Commune, s. f., ناحیه *nahiè.*

Communier, v. n., قداس الملق *qouddas almaq.*

Communiquer, v. a., حصددار ا *hessadar èt*, ویرمك *vèrmèk*, کچیرمك *guètchirmèk*, خبر ویرمك *khabèr vèrmèk*, اخبار ا *ykhbar èt.*

Compact, e, adj., صیق *seq*, پك *pèk*, صوم *som.*

Compagne, s. f., ایاقداش *ayaqdach.* — Épouse, زوجه *zèvdjè.*

Compagnie, s. f., مجلس *mèdjlis*, جمعیت *djèmi'èt*, ارقداشلق *arqadachleq.* – de marchands, اورتاقلق *ortaqleq*, شرکت *chirkèt.* — de soldats, بولك *beuluk.*

Compagnon, s. m., یولداش *ïoldach*, رفیق *rèfyq*, شریك *chèrîk.*

Comparaison, s. f., تشبیه *tèchbîh*, تمثیل *tèmçîl*, قیاس *qyas*.
Comparatif, ve, adj., اسم تشبیه *ismi tèchbîh*.
Comparer, v. a., روبارو ا *roubèrou èt*, تشبیه ا *tèchbîh èt*, بکزتمک *bènzètmèk*.
Compartiment, s. m., خانه *khanè*, کوز *gueuz*, قوغوش *qoghouch*.
Compas, s. m., پرکل *pèrguèl*. — de mer, بوصله *pouçoula*.
Compassion, s. f., شفقت *chèfqèt*, مرحمت *mèrhamèt*, آجیمه *âdjema*. — Avoir compassion, آجیمق *âdjemaq*.
Compatriote, s., همشهری *hèmchehri*.
Compensation, s. f., بدل *bèdèl*, مقابله *mouqabèlè*.
Compère, s. m., صاغدج *saghdèdj*, ارقداش *arqadach*, حیلهکار *hilèkiar*.
Compétence, s. f., قدرت *qoudrèt*, حق *haqq*, صلاحیّت *sèlahiyèt*, قابلیّت *qabiliyèt*.
Compilateur, s. m., اندن بوندن الوب جمع ایدن *ondan boundan alep djem' eden*.
Complaisance, s. f., خاطرشناسلق *khatherchinasleq*.– Ayez la complaisance, کرم ایله *kèrèm eïlè*. – Auriez-vous la complaisance...? عنایت ایدرمیسکز *'ynaïèt èdèrmîçiniz*.
Complaisant, e, adj., خاطرشناس *khatherchinas*, خاطر یاپان *khather ïapan*.
Complet, ète, adj., تمام *tamam*, تکمیل *tèkmîl*, کامل *kiamil*, مکمّل *mukèmmèl*.
Compléter, v. a., تماملمق *tamamlamaq*, تکمیل – اتمام ا *tèkmîl*, *itmam èt*.
Complication, s. f., قارشقلق *garecheqleq*, طولاشقلق *dholacheqleq*.

Complice, adj., شريك *chèrik*, قباحت اورتاغى *qabahat ortaghe*, همدم *hèmdèm*, هوادار *hèvadar*, جرمداش *djurmdach*, مداخلهسى اولان *mudakhèlèçi olan*.

Compliment, s. m., salutation, سلام *sèlam*. – Félicitation, تبريك *tèbrîk*, تهنيه *tèhniyè*. – Honneur, تكريم *tèkrîm*.

Complimenter, v. a., سلام ويرمك *sèlam vèrmèk*, خوش امدى ديمك *khoch âmèdi dèmèk*, تبريك ا *tèbrîk èt*.

Compliqué, e, adj., قارشق *qarecheq*, ايچ ايچه *itch itchè*.

Compliquer, v. a., قارشترمق *qarechtermaq*, كوجلتمك *gudjlètmèk*.

Complot, s. m., كيزلو اتفاق *guizli ittifaq*, سوز برلكى *seuz birliyi*, خيانت *kheyanèt*, فساد *fèçad*.

Comporter, v. a., كوترمك *gueuturmèk*, تحملى او *tèhammuli ol*, مساغ او *mèçagh ol*. — Se comporter, طاورانمق *davranmaq*, حركت ا *harèkèt èt*.

Composer, v. a., تركيب ا *tèrkîb èt*, تأليف ا *tèèlîf èt*, دوزمك *duzmèk*.

Composition, s. f., تركيب *tèrkîb*, تأليف *tèèlîf*, ياپمه *ïapma*.

Compote, s. f., رچل *rètchèl*, مربّا *mourabba*.

Compotier, s. m., طاتلو كاسهسى *thatle kiaçèçi*.

Compréhensible, adj., اكلاشلور *anlacheler*.

Comprendre, v. a., اكلامق *anlamaq*, *aghnamaq*, فهم ا *fèhm èt*.

Compresse, s. f., ياره باغى *ïara baghe*.

Comprimer, v. a., باصمق *basmaq*, ازمك *èzmèk*, صيقشدرمق *seqechdermaq*.

Compris, e, adj., اكلاشلمش *anlachelmech*, مفهوم *mèfhoum*, معلوم *ma'loum*. — Y compris, ايچنده *itchindè*,

درونندە *dèrounindè*, ايله *ilè*. — Non compris, ماعدا *ma 'ada*, ديشارو *dîchare*, avec abl.

Compromettre, v.a., تهلكهيه قومق *tèhlikèïè qomaq*, مخاطرهيه قومق *moukhatharaïa qomaq*, عرضنى بولاشدرمق *erzene boulachdermaq*. — Il s'est compromis dans cette affaire, بو مصلحتدە بلايه اوغرادى *bou mas-lahatta bèlaïa oghrade*.

Compromis, s. m., مقاولە سندى *mouqavèlè sènèdi*, قومپرمسو *qompirmisso*.

Comptabilité, s. f., محاسبەلك *mouhaçèbèlik*.

Comptable, adj. et s., دفتر طوتان *dèftèr thoutan*, محاسب *mouhaçèb*.

Comptant, adj., پشين *pèchîn*, نقد *naqd*, pl. نقود *nouqoud*.

Compte, s. m., حساب *hyçab*. — A-compte, تسليم *tèslîm*, على الحساب *'ala èl-hyçab*, محسوبًا *mahçoubèn*. — A bon compte, اوجوز *oudjouz*. — J'y trouve mon compte, ينه كار ايدرم *ïnè kiar èdèrim*.

Compter, v. a., صايمق *saïmaq*, حساب ا *hyçab èt*.

Comptoir, s. m., مغازه *maghaza*. — Bureau, يازوخانه *yaze-khanè*. — Table, پشتاختە *pèchtakhta*.

Comte, s. m., قونته *qontè*, غروف *ghrof*.

Comtesse, s. f., قونتسا *qontèça*.

Concave, adj., چقور *tchouqour*, قووق *qovouq*.

Concentrer, v. a., بر يره جمع ا *bir ïèrè djèm' èt*, بركدرمك *birikdirmèk*, طوپلامق *toplamaq*, حصر ا *hasr èt*.

Conception, s. f., كبەلك *guèbèlik*, حاملەلك *hamilèlik*. — تصوّر *taçavvour*, فهم *fèhm*, ادراك *idrak*, اكلايش *an-laïech*.

Concernant, prép., متعلّق *muta'allyq*, دائر *daïr*, طولايى *dholaye*.

Concert, s. m., اهنك *ahèng*, چالغى مجلسى *tchalghe mèdjliçi*. — برلك *birlik*, اتّفاق *ittifaq*. — De concert, سوز برلكيله *seuz birliyilè*.

Concerter, v. a., بالاتّفاق ترتيب ا *bil ittifaq tèrtib èt*, قرارلشدرمق *qararlachdermaq*. — (Se), v. pr., سويلشمك *seuïlèchmèk*, سوزى بر ا *seuzu bir èt*, اتّفاق ا *ittifaq èt*.

Concession, s. f., احسان *yhsan*, اذن *izin*, دستور *dèstour*.

Concevoir, v. a., comprendre, اكلامق *anlamaq*. – Devenir grosse, حامله او *hamilè ol*, كبه اولمق *guèbè olmaq*.

Concierge, s., قپوجى *qapoudjou*, ناظر *nazer*.

Concile, s. m., ديرنكلر *dîrnèklèr*, پسقوپلر مجلسى *pisqop-lar mèdjliçi*.

Conciliation, s. f., بارش *barech*.

Concilier, v. a., بارشترمق *barechtermaq*.

Concis, **e**, adj., قصه *qeça*, مختصر *moukhtaçar*.

Concitoyen, **ne**, s., شهرداش *chèhirdach*, همشهرى *hèmchèhri*.

Conclure, v. a., بتورمك *bitirmèk*, قرار ويرمك *qarar vèrmèk*.

Conclusion, s. f., نتيجه *nètidjè*, قرار *qarar*.

Concombre, s. m , خيار *kheyar*.

Concorde, s. f., اتّفاق *ittifaq*, اتّحاد *ittihad*, كوكل برلكى *gueunul birliyi*.

Concourir, v. n., يارش طوتمق *ïarech thoutmaq*, اوستلك دعواسى سورمك *ustluk da'vaçe surmèk*, برابر ايشلمك *bèrabèr ichlèmèk*.

Concours, s. m., ياردم *ïardem*, اعانت *y'anèt*. — اجتماع

idjtima', ازدحام *izdiham*. – دعوا *dava*, امتحان *imtihan*.

CONCUBINAIRE, s. m., زنپاره *zèmparè*.

CONCUBINE, s. f., اوطهلق *odhaleq*.

CONCUPISCENCE, s. f., شهوت *chèhvèt*.

CONCURRENCE, s. f., هم مطلبلك *hèm mathlèblik*, يارش *ïarech*.

CONCURRENT, E, s., هم مطلب *hèm mathlèb*, رقيب *raqeb*.

CONDAMNATION, s. f., محكوميت *mahkoumïièt*, حكم *hukm*.

CONDAMNÉ, E, adj., محكوم *mahkoum*, حكم اولنمش *hukm olounmouch*.

CONDAMNER, v. a., حكم ا *hukm èt*.

CONDESCENDANCE, s. f., تنزّل *tènèzzul*, مساعده *muçaadè*, رضا كوسترمه *riza gueustèrmè*.

CONDIMENT, s. m., تربيّه *tèrbiyè*.

CONDISCIPLE, s. m., خواجهداش *khodjadach*, رفيق *rèfyq*.

CONDITION, s. f., شرط *charth*, حال *hal*, قول *qavl*. – A condition que, بو قول ايله كه *bou qavl ilè ki*.

CONDOLÉANCE, s. f., تعزيه *ta'zïè*. – Lettre de condoléance, تعزيه نامه *ta'zïè namè*.

CONDOR, s. m., عنقا قوشى *'anqa qouchou*, رخ *roukh*.

CONDUCTEUR, TRICE, s., قلاغوز *qelavouz*, دليل *dèlil*, يول كوسترجى *ïol gueustèrîdji*, رهنما *rèhnuma*.

CONDUIRE, v. a., كوترمك *gueuturmèk*, قلاغوزلق ا *qelavouzlouq èt*. — Se conduire, حركت ا *harèkèt èt*, طاورانمق *dhavranmaq*.

CONDUIT, s. m., يول *ïol*, كونك *kung*, كريز *guèrîz*.

CONDUITE, s. f., سلوك *sulouk*, حركت *harèkèt*, كيدش *guîdich*.

CONFÉDÉRATION, s. f., عهد *'ahd*, معاهده *mou'ahèdè*, اتّفاق *ittifaq*.

Confédéré, e, adj., عهدداش *'ahtdach*, متّفق *muttèfyq*.

Conférence, s. f., سويلشمه *seuïlèchmè*, مكالمه *mukialèmè*, مشاوره *muchavèrè*.

Confesser, v. a., اقرار ا *yqrar èt*, اعتراف ا *y'tiraf èt*.

Confiance, s. f., كونش *guvènich*, اعتماد *y'timad*, امنيت *èmniïèt*.

Confidence, s. f., اعتماد *y'timad*, سرداشلق *serdachleq*, محرميت *mahrèmiïèt*.

Confident, e, s., سرداش *serdach*, مصاحب *mouçahyb*, محرم *mahrem*, سرّ محرمسى *serr mahrèmèçi*.

Confidentiel, le, adj., محرمانه *mahrèmanè*, كيزلو *guîzli*, سرّى *serri*. – Correspondances confidentielles, مراسلات سرّيه *muraçèlati serriïè*.

Confidentiellement, adv., محرمانه *mahrèmanè*, كيزلوجه *guîzlidjè*, سرداشلغله *serdachleghylè*.

Confier, v. a., ايناغق *inanmaq*, تسليم ا *tèslîm èt*, امانت ا *èmanet èt*. — (Se), v. pr., كونمك *guvènmèk*, تسليم او *tèslîm olmaq*.

Confins, s. m. pl., حدود *houdoud*, سنورلر *senerlar*.

Confirmer, v. a., اثبات ا *isbat èt*, تحقيق ا *tahqyq èt*.

Confiseur, s. m., شكرجى *chèkèrdji*.

Confisquer, v. a., ضبط ا *zabth èt*, ميريه ضبط ا *mîrïè zabth èt*, مصادره ا *mouçadèrè èt*.

Confiture, s. f., طاتلو *thatle*, رچل *rètchèl*.

Conflagration, s. f., طوتشمه *toutouchma*, آلوئنمه *alèflènmè*, اختلال و انقلاب عمومى *ikhtilal vè inquilabe oumoumi*.

Conflit, s. m., دوكش *deuyuch*, جنك *djènk*, چارپشمه *tcharpechma*, معارضه *mouaraza*.

CONFLUENT, s. m., ملتقا *multaqa*, ایکی چایک قاوشدقلری ییر *iki tchaïen qavouchdouqlare ïèr*, منصب *mansab*.

CONFONDRE, v. a., mêler, خلط ا *khalth èt*, قارشترمق *qarechtermaq*. — Couvrir de honte, اوتاندرمق *outandermaq*, محجوب ا *mahdjoub èt*.

CONFONDU, E, adj., mêlé, قارمه قارشق *qarma qarecheq*. — Troublé, شاشمش *chachmech*.

CONFORME, adj., مطابق *mouthabeq*, موافق *mouvafeq*.

CONFORMÉMENT, adv., موجبنجه *moudjèbindjè*, مقتضاسنجه *mouqtèzaçendja*.

CONFORMER, v. a., اویدرمق *ouïdourmaq*, بکزتمك *bènzètmèk*. — Se conformer, اویمق *ouïmaq*.

CONFORMITÉ, s. f., مطابقلق *mouthabeqleq*, مطابقت *mouthabiqèt*, اویغونلق *ouïghounlouq*.

CONFORTABLE, adj., حضورلو *houzourlou*, راحتلو *rahatle*.

CONFRÈRE, s. m., هم قرداش *hem qardach*, رفیق *rèfyq*.

CONFRONTATION, s. f., مواجهه *mouvadjèhè*, یوزلشترمه *iuzlèchdirmè*. — d'écritures, مقابله *mouqabèlè*, تطبیق *tatbiq*.

CONFUS, E, adj., mêlé, قارشق *qarecheq*. – Honteux, اوتانمش *outanmech*, محجوب *mahdjoub*, شرمسار *chèrmçar*.

CONFUSION, s. f., honte, اوتانمقلق *outanmaqleq*, حجاب *hydjab*. — Embarras, غلبهلق *qalabaleq*. — Désordre, قارشقلق *qarecheqleq*, نظامسزلق *nizamsezleq*.

CONGÉ, s. m., تعطیل *ta'thel*. — Permission de s'en aller, de se retirer, اذن *izin*, اجازت *idjazèt*. — Demander son congé, استیذان ا *istîzan èt*.

CONGÉDIER, v. a., قومق *qovmaq*, صالیویرمك *salevèrmèk*.

CONGÉLATION, s. f., طوكمه *donma*, جمود *djumoud*, انجماد *indjimad*.
CONGESTION, s. f., تراكم اخلاط *tèrakum-i akhlat*.
CONGRÉGATION, s. f., جماعت *djèma'at*, راهبان *rahiban*.
CONGRÈS, s. m., مشاوره *muchavèrè*.
CONJECTURE, s. f., تخمين *takhmîn* اورانلمه *oranlama*.
CONJONCTION, s. f., وصل *vasl*, عطف *'athf*.
CONJUGAISON, s. f., تصريف *tasrîf*, وزن *vèzn*.
CONJUGAL, E, adj., نكاحلو *nikiahle*, اولو *èvli*.
CONJUGUER, v. a., تصريف ا *tasrîf èt*.
CONJURER, v. a., prier, يالوارمق *ïalvarmaq*, رجا - نياز ا *ridja*, *nïaz èt*. — Conspirer, كيزلو سوز برلكى ا *guîzli seuz birliyi èt*. — Détourner, صاوشدرمق *savouch-dourmaq*, اتلاتمق *atlatmaq*.
CONNAISSANCE, s. f., طانيش *thaneyech*, اشنالق *achinaleq*, معرفت *ma'rifet*, علم وخبر *'ylm u khabèr*. — Faire connaissance, كورشمك *gueuruchmèk*.
CONNAISSEMENT, s. m., ناولون تذكرهسى *navloun tèzkèrèçi*.
CONNAISSEUR, s. m., بيليجى *bîlîdji*, عارف *'arif*, اشنا *achina*.
CONNAÎTRE, v. a., طانيمق *thanemaq*, بلمك *bilmèk*.
CONNIVENCE, s. f., اغماض *ighmaz*, مسامحه *muçamihè*, تغافل *tèghaful*, مشاركت *mucharèkèt*. — Etre de connivence, كوز يومق *gueuz ïoummaq*.
CONNU, E, adj., بلنمش *bilinmich*, بللو *bèlli*, معلوم *ma'loum*, معروف *ma'rouf*.
CONQUÉRANT, s. m., فاتح *fatyh*, جهانكير *djihanguir*.
CONQUÉRIR, v. a., فتح ا *fèth èt*, تسخير ا *tèskhir èt*.
CONQUÊTE, s. f., فتح *fèth*, pl. فتوحات *futouhat*.

CONSACRER, v. a., مبارك قلمق *mubarèk qelmaq*, تقديس ا *taqdîs èt*, وقف ا *vaqf èt*, ابدى اكدرمق *èbèdi andermaq*, تخصيص - صرف ا *takhsis, sarf ètmèk.*

CONSCIENCE, s. f., ذمّت *zimmèt*, انصاف *insaf.* — En conscience, كرچك *guèrtchèk.*

CONSCIENCIEUX, SE, adj., انصافلو *insafle*, قلبى پاك *qalbi pak.*

CONSCRIPTION, s. f., عسكر يازمه - طوپلامه *'askèr ïazma, thoplama.*

CONSCRIT, s. m., يكى نفر *ïèni nèfèr*, عسكر يازلمش *'askèr ïazelmech.*

CONSÉCRATION, s. f., تقديس *taqdîs.*

CONSÉCUTIF, TIVE, adj., برى برى اردنجه *biri biri ardendja*, برى برينه متعاقب *biri birinè mutèaqib*, متواليا *mutèvaliyèn.*

CONSEIL, s. m., avis, اوكت *euyut*, نصيحت *naçahat.* – Assemblée, مجلس *mèdjlis*, مشوره *mèchverè*, ديوان *dîvan.* – d'état, grand conseil, مجلس والا *mèdjlîçi vala.* –privé, ou des ministres, مجلس خاص *mèdjlîçi khas.* — de justice, مجلس احكام عدليه *mèdjlîçi ahkiame 'adliè.* – de l'instruction publique, مجلس معارف عموميه *mèdjliçi mè'arifi 'oumoumiyè.* — de la guerre, عسكريه *'askèriyè*, ou دار شورى *dare choura.* — de la marine, بحريه *bahriyè.* — de l'artillerie, طوپخانهٔ عامره *thophanèï 'amirè.* – des finances, ماليه *maliyè.* – de l'agriculture, زراعت *zera'at.* — d'utilité publique, نافعه *nafi'a.* — des mines, معدن *ma'dèn.* — du commerce, تجارت *tidjarèt.* — de la police, ضبطيه *zabthyè.* – criminel, جنايت *djènayet*, ou مجلس جنايت *medjliçi*

djènayèt. — impérial, ديوان همايون *dîvane humaïoun.*

Conseiller, v. a., نصيحت - اوكت ويرمك *naçyhat, euyut vèrmèk.*

Conseiller, s. m., مشاور *muchavir* مستشار *mustèchar.*

Consentant, e, adj., راضى *razi,* قائل *qaïl.*

Consentement, s. m., رضا *riza.*

Consentir, v. n. et a., قبول ا *qaboul èt,* راضى - قائل او *razi, qaïl ol.*

Conséquence, s. f., ملازمه *mulazemè,* نتيجه *nètidjè,* اهميت *èhimmiyèt.*

Conséquent (Par), adv., انك ايچون *onoun itchin,* بناً عليه *binaèn alèih.*

Conservateur, trice, s., حافظ *hafez,* صقلايجى *saqlaïdje.*

Conservation, s. f., صاقلمه *saqlama,* حفظ *hefz.*

Conserve, s. f. sorte de confiture, رچل *rètchèl.* – de poisson, petits pois, haricots, etc. قوطى بالغى - بزليهسى فاصوليهسى – *goutou baleghe – bizèlyaçe – façouliaçe.*

Conserver, v. a., صقلامق *saqlamaq,* حفظ ا *hefz èt.*

Considérable, adj., كليتلو *kulïiètli,* غايت بيوك *ghaïèt beuïuk,* جسيم *djèçîm.*

Considération, s. f., ملاحظه *moulahaza,* اعتبار *y'tibar.*

Consignation, s. f., امانت *èmanèt,* رهن *rèhin.*

Consigne, s. f., ordre, امر *èmr,* تنبيه *tènbih.* — punition militaire, كوز حبسى *gueuz hapeze.*

Consigner, v. a., امانت قومق *èmanèt qomaq,* تسليم ا *tèslîm èt,* امر - تنبيه ا *èmr – tènbih èt,* حبس ا *haps èt.*

Consistance, s. f., قويلك *qavîlik,* محكملك *muhkèmlik.*

Consister, v. n., اولمق *olmaq,* عبارت او *'ybarèt ol.*

Consolateur, trice, s., تسلّى ويريجى *tèçèlli vèrîdji.*

Consolation, s. f., تسلّى *tèçèlli,* تسليت *tèsliïèt.*

Consolé, e, adj., متسلّى *mutèçèlli.*

Consoler, v. a., تسلّى ا *tèçèlli èt.* – Se consoler, تسلّى او *tèçèlli ol.* — Je ne peux pas m'en consoler, تسلّى اولهمم *tèçèlli olamam.*

Consolider, v. a., پكشدرمك *pèkèchdirmèk.* — Affermir, تحكيم ا *tahkim èt,* تقويه ا *taqviyè èt,* تأكيد ا *tèèkid èt,* قاويلشدرمك *qavilèchdirmèk.* — une dette publique, دين دولته قرار و استحكام ويرمك *dèïn-i dèvlètè qarar vè istihkiam vèrmèk,* صاغلتمق *saghlatmaq.*

Consommer, v. a., قوللانمق *qoullanmaq,* ييمك *yèmèk,* اكل ا *èkl èt,* خرج ا *khardj et,* توكتمك *tukètmèk,* استهلاك ا *istihlak èt.* — Se consommer, توكنمك *tukènmek.*

Consonne, s. f., حرف سالم *harfi salim.*

Conspiration, s. f., سوز برلكى *seuz birliyi,* اتحاد فساد *ittihad-i fèçad.*

Conspirer, v. n., بر او *bir ol,* فساد قورمق *fèçad qormaq.*

Constamment, adv., قرار اوزره *qarar uzrè,* بر دوام *bèr dèvam.*

Constance, s. f., قرار *qarar,* ثبات *sèbat.*

Constant, e, adj., قرارلو *qararle,* ثابت *sabit.*

Constantin, n. pr., قسطنطين *qosthanthîn.*

Constantinople, ville, استانبول *istambol,* اسلامبول *islambol,* قسطنطينيّه *qosthanthîniïè,* در عليّه *dèri 'aliïè,* در سعادت *deri sè'adèt,* آستانه *âçitanè.*– Constantinople est la capitale de l'empire ottoman, استانبول ممالك عثمانيەنك پايتختيدر *istambol mèmaliki 'osmaniïènin païtakhteder.*

Constater, v. a., صحیحلمك *sahyhlèmèk*, اثبات ایلمك *isbat èylèmèk*.

Constellation, s. f., صورت كوكبيّه *sourèt-i kèvkèbiyè*, برج *bourdj*. – Étoile de naissance, طالع *thali'*, یلدز *ïeldez*.

Consternation, s. f., عظیم قورقو *'azim qorqou*, دهشت *dèhchèt*, حیرت *haïrèt*, انكسار قلب *inkiçar-i qalb*, ضجرت *zidjrèt*.

Constipation, s. f., قبض *qabz*.

Constituer, v. a., ایجاد ا *idjad èt*, یاپمق *ïapmaq*.

Constitution, s. f., ایجاد *idjad*, نصب *nasb*, تعیین *ta'yin*. — d'un état, قانون اساسی *qanoun-i èçaçi*. — Complexion, یاپو *ïape*, مزاج *mizadj*.

Construction, s. f., بنا *bina*, یاپو *ïape*, انشا *incha*.

Construire, v. a., یاپمق *ïapmaq*, بنا ا *bina èt*, قورمق *qourmaq*.

Consul, s. m., قونسلوس *qonsolos*, قونسلوس بك *qonsolos bey*, بالیوس *balïoz*. — général, باش قونسلوس *bach qonsolos*, جنرال قونسلوس *djènèral qonsolos*. – Vice-consul, قونسلوس وكیلی *qonsolos vèkîli*.

Consulat, s. m., hôtel consulaire, قونسلوس قوناغی *qonsolos qonaghe*.

Consultation, s. f., طانشق *dhanecheq*, مشاوره *muchavèrè*, استشاره *isticharè*.

Consulter, v. a., طانشمق *dhanechmaq*, صورمق *sormaq*, مشاوره ا *muchavèrè èt*.

Consumer, v. a, اسراف ا *israf èt*, تلف ا *tèlèf èt*.

Contact, s. m., طوقنمه *dhoqounma*, علاقه *'alaqa*, مماست *mèmassèt*.

CONTAGIEUX, SE, adj., بولشغان *boulachghan*, بولاشق *boulacheq*, ساری *sari*.

CONTAGION, s. f., اولاشمه *oulachma*, بولاشمه *boulachma*, اولاشقلق *oulacheqleq*. – Peste, يومرجق *youmourdjaq*.

CONTE, s. m., مثل *maçal*, حکایت *hykiaïèt*, روایت *rivaïèt*, نقل *naql*.

CONTEMPLATION, s. f., دوشنمه *duchunmè*, مطالعه *mouthalè'a*.

CONTEMPLER, v. a., دوشنمک *duchunmek*, مطالعه ا *mouthalè'a èt*, سیر ا *sèïr èt*, حیران ا *hèïran èt*.

CONTEMPORAIN, E, adj., همزمان *hèmzèman*, معاصر *mouaçer*.

CONTENANCE, s. f., گکشلك *guènichlik*, استیعاب *isty'ab*. — Maintien, وضع *vaz'*, هیئت *hèïyèt*, قورم *qouroum*.

CONTENANT, s. m., ایچنه الان *itchinè alan*, طوتان *thoutan*, شامل *chamil*.

CONTENANT, part., آلور *âler*, ایچنه صغار *itchinè seghar*.

CONTENIR, v. a., الماق *almaq*, طوتمق *thoutmaq*, ضبط ا *zabt èt*.

CONTENT, E, adj., خشنود *khochnoud*.

CONTENTER, v. a., خشنود ا *khochnoud èt*. – Se contenter, خشنود او *khochnoud ol*, راضی او *razi ol*, قناعت - اکتفا ا *qanaat - iktifa èt*.

CONTENU, E, adj., ایچنده کی *itchindèki*, مضمون *mazmoun*, مآل *mèal*.

CONTER, v. a., نقل ا *naql èt*, مثل سویلمک *maçal seuïlèmèk*.

CONTESTATION, s. f., دعوا *da'va*, نزاع *niza'*.

CONTESTER, v. a., چکشمك *tchèkichmèk*, نزاع ا *niza' èt*, انکار ا *inkiar èt*, اعتراض ا *itiraz èt*.

CONTIGU, E, adj., بتشك *bitichik*, متّصل *mouttaçel*.

CONTINENCE, s. f., پرهیزکارلق *pèrhizkiarleq*, عفت *effet*,

ضبط نفس *zabth-i nèfs*, كندويبى طوتمه *kèndiyi tout-ma*, صاقنمه *saqenma*

Continent, s. m., قره *qara*.

Contingent, s. m., بهره *bèhrè*, پاى *paï*, حصّه *hissè*.

Continuation, s. f., مداومت *mudavèmèt*, دوام *dèvam*.

Continuel, le, adj., دائم *dayim*, مداوم *mudavim*.

Continuellement, adv., دائما *daïma*, هر دائم *hèr dayim*.

Continuer, v. a., ايلرو كوتورمك *ilèri gueuturmèk*, دوام ا *devam èt*, سورمك *surmèk*, طورمامق *dhourmamaq*.

Contour, s. m., چوره *tchèvrè*, دائره *daïrè*, اطراف *èthraf*.

Contracter, v. a., faire un contrat, قول ا *qavl èt*, عقد ا *aqd èt*. — amitié, دوستلق باغلامق *dostlouq baghla-maq*. — une maladie, علّت قزانمق *'yllèt qazanmaq*, علّته دوچار اولمق *'yllètè doutchar olmaq*, مبتلا او *mub-tèla ol*, خستهلغه كرفتار اولمق *khastalegha guiriftar olmaq*. — des dettes, بورج ا *bordj èt*.

Contradiction, s. f., قارشو سويلمه *qarche seuïlemè*, ضدّيت *zeddiyèt*, *zettiyèt*.

Contradictoire, adj., برى برينه قارشو *biri birînè qarche*, مناقض *munaqez*.

Contraindre, v. a., زور ا *zor èt*, صقىيه قومق *seqeya qo-maq*, جبر ا *djèbr èt*.

Contrainte, s. f., زور *zor*, جبر *djèbr*. – Retenue, مجبوريّت *mèdjbouriïèt*, اضطرار *ezthèrar*. – Gêne, pour être trop serré, صيقى *seqe*, طارلق *darleq*. — par corps, حبس ايله تضييق *haps ilè tazïïq*. — dans le style, ضرورت *zarourèt*.

Contraire, s. m., ضدّ *zedd*. — Au contraire, اكا قارشو *ona*

qarche. — adj., قارشو *qarche*, مغاير *moughayr*, مخالف *moukhalif.*

CONTRARIER, v. a., قارشو سويلمك *qarche seuïlèmèk*, قارشو طورمق *qarche dhourmaq*, ضد كلمك *zedd guèlmèk.*

CONTRARIÉTÉ, s. f., قارشولق *qarcheleq*, مخالفت *moukhalifèt*, ممانعت *mèmana't.*

CONTRASTE, s. m., تضاد *tèzadd*, منافات *munafat*, تناقض *tènaqez*, مخالفت *moukhalifèt*, ضدلق *zedleq.*

CONTRAT, s.m., قول *qavl*, مقاوله *mouqavèlè*, قونتراتو *qontrato.*

CONTRAVENTION, s. f., خلاف *khylaf*, تجاوز *tèdjavouz*, منافات *munafat.*

CONTRE, prép., قارشو *qarche.*

CONTRE-AMIRAL, s. m., رهالا بك *rèhala bèy.*

CONTREBANDE, s. f., كمركدن مال قاچرمه *gueumruktèn mal qatcherma*, اموال ممنوعه *èmval-i mèmnouè.*

CONTRECARRER, v. a., مخالفت ا *moukhalifèt èt*, قارشو طوتمق *qarche toutmaq*, ضد كلمك *zed guèlmèk.*

CONTRE-COEUR (A), adv., زوره كى *zora ki*, كرها *kerhèn.*

CONTRE-COUP, s. m., كرو تپمه *guèri tèpmè*, تأثير *tèèçîr*, عكس *aks.*

CONTREDIRE, v. a., قارشو سويلمك *qarche seuïlèmèk.*

CONTREDIT, s. m., قارشو سوز *qarche seuz.* — Sans contredit, شبهه‌سز *chubhèçiz*, سوز يوق *seuz ïoq.*

CONTRÉE, s. f., سمت *sèmt*, ناحيت *nahyèt.*

CONTRE-ÉCHANGE, s. m., دكش *dèyich*, ترامپه *trampa.*

CONTREFAÇON, s. f., تقليد *taqlîd*, ساختەكارلق *sakhtèkiarleq.*

CONTREFAIRE, v. a., تقليد ا *taqlîd èt.*

Contrefait, e, adj., قلب *qalb*, یاپمه *yapma*, ساخته *sakhtè*.

Contremander, v. a., خلافنه امر ویرمک *khilafena èmr vèrmèk*.

Contre-mine, s. f., لغمه قارشو لغم *laghema qarche laghem*.

Contre-ordre, s. m., امره قارشو امر *èmrè qarche emr*.

Contre poids, s. m., دنك *dènk*.

Contre-poil, s. m., ترس *tèrs*, دك *dik*.

Contre-poison, s. m., پادزهر *panzèhir*.

Contre-sens, s. m., عکس معنا *'aksi ma'na*.

Contre-signer, v. a., امضا ذیلنده امضا قومق *imza zèïlindè imza qomaq*, کوچك صح چکمك *kutchuk sahh tchèkmèk*.

Contre-temps, s. m., مخالفت وقت وحال *moukhalifèt-i vaqt ou hal*, عکسیلك *aksilik*, پخل *pahal*. — à contre-temps, وقتسز *vaqetsez*.

Contre-venir, v. n., مغایر حرکت ا *moughaïr harèkèt èt*, خلافنه یوریمك *khilafena ïeurumèk*, خلافنی ایشلمك *khilafene ichlèmèk*, قارشو کلمك *qarche guèlmèk*.

Contribuer, v. n., امداد ا *imdad èt*, وسیله و آلت اولمق *vèçilè vè alèt ol*, تکلیف ویرمك *tèklif vèrmèk*.

Contribution, s. f., ویرکو *vèrgui*, امداد *imdad*.

Contrister, v. a., تاسەلندرمك *taçalandermaq*, جفا ویرمك *djèfa vèrmèk*, کدرلتمك *kèdèrlètmèk*.

Contrit, e, adj., پشیمان *puchman*.

Contrition, s. f., پشیمانلق *puchmanleq*, انکسار *inkiçar*.

Contrôle, s. m., مقابله دفتری *mouqabèlè dèftèri*, تفتیش *tèftich*. — d'argenterie, دامغه *damgha*.

Contrôler, v. a., دفتره کچورمك dèftèrè guètchirmèk, صحیحلمك sahyhlèmèk, تفتیش ا tèftîch èt. — l'argenterie, دامغه باصمق damgha basmaq.

Contrôleur, s. m., مقابلەجی mouqabèlèdji, محاسبەجی mouhaçèbèdji.

Controuver, v. a., یلان دوزمك ïalan duzmèk, اختراع کذب ا ikhtira-i kèzb èt, افترا ا îftira èt.

Controverse, s. f., مجادله mudjadèlè.

Contumace, s. f., مرافعەدن قاچنمه murafèadan qatchenma, مرافعەدن اجتناب - امتناع اتمه murafèadan idjtinab – imtina' ètmè.

Contusion, s. f., ازلمه èzilmè, ازلمش تن èzilmich tèn.

Convaincre, v. a., قاندرمق qandermaq, اثبات ا isbat èt, الزام ا ilzam ètmèk. — (Se), v. pr., قانمق qanmaq, الزام او ilzam olmaq.

Convalescence, s. f., افاقت ifaqat, شفا chifa.

Convalescent, e, adj., شفا بولان chifa boulan, خستەلقدن یکی قالقمش khastaleqdan ïèni qalqmech.

Convenable, adj., یاقشق yaqecheq, لایق layeq, مناسب munaçib, یوللو ïollou, جائز djayiz.

Convenance, s. f., مناسبت munaçibèt, یاقشقلق yaqecheqleq.

Convenir, v. n., یاقشمق yaqechmaq, مناسب او munaçib ol, جائز او djayiz ol. — Demeurer d'accord, قولشمق qavillechmeq, اوزلشمق ouzlachmaq.

Convention, s. f., قول qavl, عهد 'aht, معاهده mou'ahèdè.

Converger, v. n., تمایل ا tèmaïl èt, توجّه ا tèvèdjdjuh èt, معطوف او maathouf ol.

Conversation, s. f., صحبت *seuhbèt*, تكلّم *tèkèllum*, سويلشمه *seuïlèchmè*.

Converser, v. n., سويلشمك *seuïlèchmèk*, صحبت ا *seuhbèt èt*, قونشمق *qonouchmaq*.

Conversion, s. f., دونمه *deunmè*.

Convertir, v. a., دكشترمك *dèïchtirmèk*, تبديل ا *tèbdîl èt*. — à la foi, ايمانه كتورمك *imana guètirmèk*, دوندرمك *deundurmèk*, طوغرو يوله كتورمك *dhogrou ïola guètirmèk*.

Convexe, adj., قبّهلى *qoubbèli*, محدّب *mouhaddèb*, قنبور *qanbour*.

Conviction, s. f., جزم *djèzm*, يقين *ïaqen*, جزماً - يقيناً بيلش *djèzmèn* – *ïaqenèn bilich*. — Preuve certaine, اثبات *isbat*, تحقّق *tèhaqqouq*.

Convier, v. a., دعوت ا *da'vèt èt*.

Convive, s. m., مسافر *muçafir*, دعوتلى *da'vètli*.

Convoi, s. m., d'un mort, جنازهٔ الايى *djènazè alaye*, قطر *qatar*.

Convoiter, v. a., آرزو ا *arzou èt*.

Convoitise, s. f., آرزو *arzou*, عشق *'achq*, سودا *sèvda*.

Convoler, v. n., تكرار اولنمك *tèkrar èvlènmèk*.

Convoquer, v. a., مجلسه چاغرمق *mèdjliçè tchaghermaq*, جمع ا *djèm èt*, طوب ا *thop èt*.

Convulsion, s. f., سكر چكلمسى *sinir tchèkilmèçi*, اختلاج *ikhtiladj*.

Coopérateur, s. m., بله چالشان *bilè tchalechan*, ياردمجى *yardemdje*.

Coopérer, v. n., بله چالشمق *bilè tchalechmaq*, ياردم ا *yardem èt*.

Coordonner, v. a., تنظیم ا tanzim èt.

Copeau, s. m., یونغه youngha.

Copie, s. f., صورت sourèt, اورنك eurnèk. — d'une lettre, مکتوب صورتی mèktoub sourèti.

Copier, v. a., استنساخ ا istinsakh èt, صورتنی آلمق sourètini almaq. – Imiter, تقلید ا taqlid èt, اویمق ouïmaq, بکزتمك bènzètmèk.

Copieux, euse, adj., بول bol, کور gur, چوق tchoq, وافر vafir, کثیر kèçir.

Copiste, s. m., یازیجی yazedje, قوپیاجی qopïadje, صورت چیقاریجی sourèt tcheqaredje.

Coq, s. m., خروس khoros.

Coq-a-l'ane, s. m., مناسبتسز لقردی munaçibètçez laqerde.

Coque, s. f., قبوق qabouq. – Œufs à la coque, صولی یمورطه soulou youmourtha, رفادان یمورطه rafadan youmourtha.

Coquelicot, s. m., کلینجك چیچکی guèlîndjik tchitchèyi.

Coqueluche, بوغمه جه اوکسورك boghmadja euksuruk, سعال کلبی soual-i kèlbi.

Coquet, te, adj., جلوه کار djilvèguèr, ظریف zarîf, ظرافتلو zarafètlu, نازك nazik.

Coquetterie, s. f., جلوه djilvè, ظریفلك zarîflik, ظرافت zarafèt.

Coquillage, s. m., قبوقلی بوجك qabouqlou beudjèk.

Coquille, s. f., قبوق qabouq, صدف sèdèf, pl., اصداف asdaf.

Coquin, e, s., یرامز yaramaz, فنا fèna, کوتی keutu, کلخانی kulkhani.

Cor, s. m., durillon, ناصور *naçer*. – de chasse, بورو *borou*.
Corail, s. m., مرجان *mèrdjan*.
Corbeau, s. m., قرغه *qargha*, قوزغون *qouzghoun*.
Corbeille, s. f., سپت *sèpèt*, زنبيل *zèmbîl*, كوفه *kufè*, سله *sèlè*.
Corbillard, s. m., اولو عربه‌سی - ميت *mèït*, *eulu arabaçe*.
Cordage, s. m., ايپلری - كمی حلاتلری *guèmi halatlare*, *iplèri*.
Corde, s. f., ايپ *ip*. – Grosse corde, اورغان *orghan*, قولاج *qouladj*, حلات *halat*. — d'instrument de musique, تل *tèl*, كريش *kirîch*.
Cordeau, s. m., سجيم *sidjîm*.
Cordelière, s. f., پروستلا باغی *prostèla baghe*.
Cordial, e, adj., درونی *dèrouni*, قلبی *qalbi*, صادق *sadeq*.
Cordon, s. m., ايپ *ip*, شريد *chèrît*, قردون *qordon*.
Cordonnet, s. m., قيطان *qaïthan*.
Cordonnier, s. m., پاپوچجی *papoutchdjou*, قوندره‌جی *goundouradje*.
Coreligionnaire, s., ديندash *dîndach*.
Corfou, île, قورفه *qorfa*, كورفز *keurfèz*.
Coriace, adj., قتی *qate*, سرت *sèrt*, قارت *qart*, پك *pèk*. — Avare, خسيس *khaçis*, نكس *nèkès*.
Coriandre, s. f., كشنش *kichnich*.
Corme, s. f., اوز *uvèz*.
Cornac, s. m., فيلجی *fîldji*.
Cornaline, s. f., عقيق طاشی *'aqyq thache*.
Cornard, s. m., كراته *kèrata*, قلتبان *qaltaban*, پزونك *pèzèvènk*.

Corne, s. f., بوینوز *bouïnouz.*
Cornée, s. f., کوز اقی *gueuz aqe.*
Corneille, s. f., قره قرغه *qara qargha.*
Cornemuse, s. f., طلوم *thouloum,* غیدا *ghayda.*
Corner, v. n., زورنا چالمق *zourna tchalmaq.* – aux oreilles, قولاق چنلمك *qoulaq tchinlèmèk,* – اوتمك *eutmèk.*
Cornet, s. m , بوری *borou,* زورنا *zourna.*
Corniche, s. f., پرواز *pèrvaz,* راف *raf.*
Cornichon, s. m., تورشیلق کوچك خیار *tourchoulouq kutchuk khiyar.* — قلاغوز *qelavouz.*
Cornouille, s. f., قزلجق *qezeldjeq.*
Cornu, e, adj., بوینوزلی *bouïnouzlou,* کوشهلی *keuchèli.*
Corollaire, s. m., لازمهٔ الاثبات *lazemèt ul-isbat,* نتیجه *nètidjè.*
Corporation, s. f., طائفه *thaïfè,* کروه *gurouh,* اصناف *èsnaf,* طاقم *thaqem.*
Corporel, le, adj., تنلی *tènli,* جسدی *djèçèdi,* جسمانی *djismani.*
Corps, s. m., تن *ten,* وجود *vudjoud,* جسد *djèçèd.*
Corps de garde, s. m., قوللق *qoulloug.*
Corpulence, s. f., سمیزلك *sèmîzlik.*
Corpulent, e, adj., کودهلی *guevdèli,* سمیز *sèmîz,* اتنه طولغون *ètinè dolghoun.*
Correct, e, adj., یاكلشسز *ïanlechsez,* طوغرو *dhoghrou,* غلطسز *ghalathsez,* دوزکن *duzgun.*
Correctement, adv., یاكلشسز *ïanlechsez,* طوغرو *dhoghrou,* املا ایله *imla ilè.*
Correcteur, s. m., دوزلدیجی *duzèldîdji,* مصحح *muçahhih.*

Correction, s. m., دوزلتمه *duzèltmè*, طوغرولتمه *dhoghroultma*, اصلاح ایتمه *islah etmè*, تصحیح *tashyh.* — Châtiment, تربیه *tèrbiyè*, جزا *djèza.*

Correspondance, s. f., مکتوبلشمه *mektoublèchmè*, مکاتبه *mukiatibè*, مراسله *muraçèlè.* — La correspondance est la moitié de la présence, المراسله نصف المواصله *èl-muraçèlè nesful-muvaçèlè.*

Correspondant, s. m., مکتوبلشن *mèktoublèchèn*, مکاتب *mukiatib*, مراسل *muraçil.* - d'un journal, مخبر *moukhbir.* — d'un jeune homme, وکیل *vèkil.*

Correspondre, v. n., se rapporter, اویمق *ouïmaq*, مطابق او *muthabeq ol.* - Par lettres, مکتوبلشمك *mèktoublèchmèk*, مخابره آ *moukhabèrè èt.*

Corridor, s. m., روانکاه *rèvanguiah*, حیات *hayat*, کچید *guètchid.*

Corriger, v. a., دوزلتمك *duzèltmèk*, اصلاح ا *islah èt*, املایه کتورمك *imlaya guètirmèk.* — Châtier, جزاسنی ویرمك *djèzaçene vèrmèk*, تأدیب ا *tèèdib èt.*- Tempérer, قیرمق *qermaq.*

Corrigible, adj., دوزلور *duzèlir.*

Corroborer, v. a., قوت - تقویه - استحکام ویرمك *qouvvèt*, *taqvïè*, *istihkiam vèrmèk.*

Corroi, s. m., سپی *sèpi*, سپمه *sèpmè*; دباغت *dèbaghèt.*

Corrompre, v. a., بوزمق *bozmaq.* — Séduire, رشوت ا *richvèt èt*, ازدرمق *azdermaq.* — Se corrompre, بوزلمق *bozoulmaq.*

Corrosif, ve, adj., ییجی *yeyidji*, یاقیجی *yaqedje.*

Corroyer, v. a., سپلمك *sèplèmèk*, دباغ ا *dèbagh èt.*

Corroyeur, s. m., دبّاغ *dèbbagh*, vulg. *tabaq*.

Corruption, s. f., بوزلمه *bozoulma*, بوزلمقلق *bouzoulmaqleq*, فساد *fèçad*. — des mots, تحريف *tahrif*. — d'un fonctionnaire, رشوت *rickvèt*.

Corsaire, s. m., قورصان *qoursan*, قورصان كميسى *qoursan guèmîçi*.

Corset, s. m., كوكسلك *gueunusluk*, قورسه *qorsè*.

Cortége, s. m., الاى *alaï*, مرافقت *murafaqat*.

Corvée, s. f., انغاريه *angharïa*.

Corvette, s. f., قوروته *qorvèta*, قوروت *qorvèt*.

Cosmographie, s. f., علم رسم جهان *y'lmi resmi djihan*, علم هيئت العالم *'ylmi hèyèt ul-'alèm*.

Cosmopolite, s. m., ابن الارض *ibn ul-arz*, دنيا وطنى اولان *dunia vatane olan*.

Cosse, s. f., قبوق *qabouq*.

Costume, s. m., قيافت *qeïafèt*, قليق *qeleq*.

Cote, s. f., حصّه *hissè*, پاى *paï*, نشان *nichan*, رقم *raqam*, فيئات *fiyat*.

Côte, s. f., os, قبورغه *qabourgha*. – Rivage, دكز كنارى – قيى *dèniz kènare*, *qeye*.

Côté, s. m., يان *yan*, طرف *tharaf*. — A côté, ياننده *yanenda*. — De côté, ياندن *yanendan*, ياندن *yandan*.

Coteau, s. m., باير *bayer*, بل *bèl*.

Cotelette, s. f., قبورغه *qabourgha*, كلبصدى *kulbaste*, اسقاره *isqara*.

Coter, v. a., نشان قومق *nichan qomaq*, بهاسنى يازمق *pahaçene yazmaq*.

Coterie, s. f., قفادار جمعيّتى *qafadar djèmièti*.

COTISATION, s. f., حریفانه *harifanè*, پیسو *piço*.

COTON, s. m., پنبوق *pambouq*, پنبه *pèmbè*.

COTONNADE, s. f., پنبوق بزی *pambouq bèzi*, باصمه *basma*, چیت *tchit*.

COU, s. m., بوین *boyoun*. – Derrière du cou, اکسه *ènsè*. – Devant du cou, کردان *guèrdan*.

COUARDISE, s. f., قورققلق *qorqaqleq*, یورکسزلک *ïurèksizlik*, رذیللک *rèzillik*.

COUCHANT, s. m., باطی *bathe*, کون باطیسی *gun batheçe*, مغرب *maghreb*, غرب *gharb*.

COUCHE, s. f., lit, دوشک *duchèk*. – Enfantement, طوغرمه *dhoghourma*. – Fausse-couche, چوجق کچورمه *tchodjouq guètchirmè*, چوجق دوشرمه *tchodjouq duchurmè*. — Femme en couche, لخوسه *lokhouça*.

COUCHÉE, s. f., یتاق *yataq*.

COUCHER, s. m., du soleil, کونش باتمسی *gunèch batmaçe*.

COUCHER, v. a., یاترمق *yatermaq*. — Se coucher, یاتمق *yatmaq*.

COUCOU, s. m., قوقو قوشی *qouqou qouchou*.

COUDE, s. m., دیرسك *dîrsèk*.

COUDÉE, s. f., ذراع *zira'*.

COUDOYER, v. a., دیرسك ایله اورمق *dîrsèk ilè vourmaq*.

COUDRE, v. a., دکمك *dikmèk*.

COULER, v. n., اقمق *aqmaq*, جاری او *djari ol*. — A fond, bas, باتمق *batmaq*, باترمق *batermaq*.

COULEUR, s. f., رنك *rènk*, بویا *boïa*.

COULEUVRE, s. f., قره ییلان *qara ïelan*.

COUP, s. m., اورش *vourouch*. — d'œil, نظر *nazar*, باقش

baqech, كورش *gueuruch.* — Tout à coup, اپاكسزدن *apansezdan.* — A coup sûr, صحيح *sahyh.* — Coup sur coup, ارد ارده *ard arda.* – Tout d'un coup, بردن *birdèn*, في الحال *fil-hal.* – Après coup, ايش بتدكدنصكره *ich bittiktènsonra.*

COUPABLE, adj., صوچلو *soutchlou*, قباحتلو *qabahatle.*

COUPE, s. f., vase, كاسه *kiaçè*, طاس *thas*, قدح *qadèh.* — Action de couper, كسمه *kesmè*, قطع *qath'*, كسيم *kèçim*, بيچيم *bitchim.*

COUPE-GORGE, s. m., خرسز يتاغى *khersez iataghe*, بتاقخانه *bataqkhanè.*

COUPE-JARRET, s. m., يول كسيجى *ïol kèçîdji.*

COUPER, v. a., كسمك *kèsmèk*, قطع ا *qath' èt.* — en morceaux, پارچه پارچه كسمك *partcha partcha kèsmèk.*

COUPLE, s. f., چفت *tchift.*

COUPLER, v. a., چفتلمك *tchiftlèmèk.*

COUPLET, s. m., قطعه *qeth'a*, بيت *bèït.*

COUPOLE, s. f., قبه *qoubbè.*

COUPON, s. m., ارتق *arteq*, پارچه *partcha*, قوپون *coupon.*

COUPURE, s. f., كسك *kèçik*, كسكلك *kèçiklik.*

COUR, s. m , d'une maison, حولى *havlou.* — Place, ميدان *meïdan.* – d'un souverain, سراى همايون *sèrayi humaïoun.* — Gouvernement, دولت *dèvlèt.* — de justice, محكمه *mèhkèmè*, ديوان *divan.* – Faire la cour, تلطيف ا *talthyf èt*, يالتشلنمق *yaltachlanmaq*, الفت ا *ulfèt èt*, يشللنمك *ïèchillènmèk.*

COURAGE, s. m., غيرت *ghaïrèt*, جسارت *djèçarèt.*

COURAGEUSEMENT, adv., غيرتله *ghaïrètlè*, جسارتله *djèçarètlè*, دليرانه *dilîranè.*

COURAGEUX, SE, adj., غيرتلو *ghaïrètli*, جسارتلو *djèçarètli*, جسور *djèçour.*

COURAMMENT, adv., تيز *tèz*, چاپوقلق ايله *tchapouqloughylè*, سرعتله *sur'atilè*, سريعًا *sèrî'an.* – Avec facilité, سهولت ايله *souhoulèt ilè*, ايلشمكسزين *ilichmèksizin.*

COURANT, s. m., fil de l'eau, اقنتى *aq͟ent͟e.*

COURANT, E, adj., présent, جارى *djari.* — Le troisième jour du mois courant, ماه جارينك اوچنجى كونى *mahi djarînin utchundju gunu.* — Tout courant, قوشەرق *qocharaq*, چاپوجق *tchapoudjaq.* – Monnaie courante, كچر اقچه *guètchèr aqtchè.* — Eau courante, اقار صو *aqar sou*, اقان صو *aqan sou.*

COURBATURE, s. f., كسكلك *kèçiklik*, قيرقلق *q͟er͟eql͟eq.*

COURBE, adj., اكرى *èyri.*

COURBÉ, E, adj., اكرى *èyri*, اكلمش *èyilmich.*

COURBER, v. a., اكمك *èymèk.* – Se courber, اكلمك *èyilmèk.*

COURBURE, s. f., اكريلك *èyrîlik*, اكلش *èyilich.*

COUREUR, s. m., سكرديجى *seïrdîdji*, قوشيجى *qochoudjou*, سرتوك *surtuk.*

COURGE, s.f., قباق *qabaq.*–longue, آصمه قباق *asma qabaq.*

COURIR, v. n., سكرتمك *sèïrtmèk*, قوشمق *qochmaq.* — en parlant du temps, ايشلمك *ichlèmèk*, كچمك *guètchmèk.* — des bruits, شيوع بولمق *choyou boulmaq*, يايلمق *ïaïe͟lmaq.* — la chance, تهلكەدە اولمق *tèhlèkèdè olmaq*, مخاطرەيە كيرمك *moukhatharaïa guîrmèk.*

Couronne, s. f., تاج *tadj.*

Couronner, v. a., تاج قومق *tadj qomaq.* — Entourer, اطرافنى المق *ethrafene almaq,* احاطه ا *ihatha èt.* — Récompenser, اجرتنى ويرمك *udjrètini vèrmèk.* — Apporter la dernière perfection à quelque chose, ختم - تكميل ا *khatm, tèkmil èt.* — Se couronner, s'orner, دونانمق *donanmaq,* بزنمك *bèzènmèk.*

Courrier, s. m., تاتار *tatar,* پوستە *posta,* اولاق *oulaq,* ساعى *sa'yi.*

Courroie, s. f., قايش *qayech.*

Courroucer, v. a., طارلتمق *dhareltmaq,* اغضاب ا *yghzab èt.* — Se courroucer, طارلمق *dharelmaq,* غضبە كلمك *ghazèbè guèlmèk.*

Courroux, s. m., اوكە *euvkè,* طارغونلق *dharghenleq,* خشم *khechm.*

Cours, s. m., flux, اقش *aqech,* صو اقمەسى *sou aqmaçe.* — Durée, دور *dèvr.* — Étude, درس *ders.* — Prix, débit, vogue, رواج *rèvadj,* بها *paha,* قامبيو *qambio,* كچمە *guètchmè,* اعتبار *y'tibar.* — Promenade, كزەجك ير *guèzèdjèk ïèr.*

Course, s. f., قوشمە *qochma,* كزمە *guèzmè.* — Voyage, يولجيلق *ïoldjoulouq.* — de chevaux, ات يارشى *ât ïareche.*

Coursier, s. m., يوكرك ات *ïukruk at,* كهلان *keuhlan.*

Court, e, adj., قصە *qeça.* — de taille, قصە بويلو *qeça boïlou.* — Rester court, muet, ديەجكنى بلممك *dèïèdjèïni bilmèmèk,* طورە قالمق *doura qalmaq,* قالە قالمق *qala qalmaq.*

COURTAGE, s. m., سمسارلق *semsarleq*, دلاّللق *tèllalleq*.

COURTAUD, s, m., بودور *bodour*, طقناز *teqnaz*.

COURTE-HALEINE, s. f., ضيق نفس *deq nèfès*.

COURTIER, s. m., سمسار *semsar*, دلاّل *tèllal*, متوسّط *mutèvasseth*.

COURTISAN, s. m., سرايلو *sèraïle*, قپو ادمی *qapou adame*. – Celui qui fait la cour, تلطيف ايديجی *talthyf èdîdji*, يالتقلنان *ïaltaqlanan*.

COURTISANE, s. f., روسپو *orospou*, قحبه *qahpè*, فاحشه *fahychè*.

COURTISER, v. a., يالتقلنمق *ïaltaqlanmaq*, تلطيف ا *talthyf èt*.

COURTOISIE, s. f., اركان *èrkian*, تربيه *tèrbiyè*, انسانيت *insaniyèt*, چلبيلك *tchèlèbîlik*.

COUSIN, s. m., insecte, سوری سنك *sivri sinèk*.

COUSIN, E, s., d'oncle, عموجه اوغلی *'amoudja oghlou*, دايی اوغلی *dayi oghlou*. – de tante, خاله اوغلی *khala oghlou*, تيزه اوغلی *teïzè oghlou*. — Pour le féminin, on dit قزی *qeze* au lieu de اوغلی *oghlou*.

COUSINIÈRE, s. f., جبينلك *djibînlik*, ناموسيه *namouçïè*, موسقتيرا *mousqytïèra*.

COUSSIN, s. m., يصدق *yasteq*. — Oreiller, يوز يصدغی *yuz yasteghe*.

COUSU, E, part., دكلمش *dikilmich*.

COÛT, s. m., خرج *khardj*, دكر *dèyèr*, بها *baha* (*paha*).

COÛTANT, (Prix), s. m., دكر بهاسی *dèyèr pahaçe*, اولديغی بها *oldoughou paha*.

COUTEAU, s. m., بچاق *betchaq*. — Petit couteau, canif, چاق *tchaqe*.

Coutelas, s. m., يتاغان *yataghan*, خنجر *khantchèr*, پاله *pala.*

Coutelier, s. m., بچاقجی *b̲etchaqtch̲e.*

Coûter, v. n., دكمك *deïmèk.* — Combien coûte cela? بونك بهاسی ندر *bounoun pahaç̲e nèdir.* — Coûter cher, بهالی اولمق *pahal̲e olmaq.* — Cela coûte bien cher, چوق بهالو در *tchoq pahal̲e d̲er.* — Être cause de..., چوغه اوتورمق *tchogha otourmaq,* چوق كسمك *tchoq kèsmèk.*

Coûteux, se, adj., خرجی چوق *khardi̲e tchoq,* بهالی *pahal̲e.*

Coutil, s. m., كنوير بزی *kinèvir bèzi.*

Coutume, s. f., عادت *'adet,* معتاد *mu'tad.* — De coutume, عادتا *'adèta.* - Droit, عوائد *'avayd,* رسم *rèsm,* pl. رسوم *rouçoum.*

Couture, s. f., دیكش - دكش *dikich.*

Couturière, s. f., دكشجی قاری *dikichdji qar̲e.*

Couvée, s. f., قولچقه *qolotchqa.*

Couvent, s. m., مناستر *manast̲er,* كشيش خانه *kèchîch khanè.* — de religieuses, قزلر مناستری *q̲ezlar manas-t̲er̲e.* — de derviches, تكه *tèkkè.*

Couver, v. a., et n., قولچقه‌يه اوطورمق *qolotchqaïa othourmaq,* يمورطه‌يه اوتورمق *ïoumourthaïa otourmaq.* — au fig., اورتمك *eurtmèk,* صاقلمق *saqlamaq,* كيزلمك *guizlèmèk.*

Couvercle, s. m., قپاق *qapaq.*

Couvert, s. m., de table, سفره طاقمی *sofra thaq̲em̲e,* طاقم *thaq̲em.*

Couvert, e, adj., قپالی *qapal̲e,* كيزلی *guîzli.* — Temps cou-

vert, بولانق هوا *boulaneq hava.* — A couvert, طام آلتنده *dham altenda,* سپرده *sipèrdè,* امين *èmîn.*

Couverture, s. f., de lit, يورغان *ïorghan.* — de livre, قاب *qab,* جلد *djild.*– Au fig., عذر *euzur,* بهانه *bèhanè,* اورتو *eurtu.*

Couvre-pied, s. m., دوشك اورتوسى *deuchèk eurtuçu.*

Couvrir, v. a., اورتمك *eurtmèk,* قپامق *qapamaq.* — Se couvrir, اورتنمك *eurtunmèk,* قپانمق *qapanmaq.* — S'obscurcir, قرارمق *qararmaq.*

Crabe, s. m., چغانوس *tchaghanos.*

Crachat, s. m., توكرك *tukruk.*

Crachement, s. m , توكرمه *tukurmè.*

Cracher, v. a. et n., توكرمك *tukurmèk.* — le sang, قان توكرمك - قوصمق *qan tukurmèk, qousmaq.*

Crachoir, s. m., توكرك حقّهسى *tukruk hoqqaçe,* توكردان *tukurdan.*

Craie, s. f., تباشير *tèbèchîr.*

Craindre, v. a., قورقمق *qorqmaq,* خوف ا *khavf èt.*

Crainte, s. f., قورقو *qorqou,* خوف *khavf.*

Craintif, ve, adj., قورقاق *qorqaq.* — Négociant craintif ne fait ni gain ni perte, قورقاق بازركان نه كار ايدر نه ضرر *qorqaq bazirguian nè kiar èdèr nè zarar.*

Cramoisi, adj., قرمز رنكنده *qermez rènguindè.*

Crampe, s. f., سكر چكلمسى *sinir tchèkilmèçi,* تشنّج *tèchènnudj.*

Crampon, s. m., چنكل *tchènguèl.*

Cramponner, v. a., كنتلمك *kènètlèmèk.* – Se cramponner, ياپشمق *ïapechmaq,* صارلمق *sarelmaq.*

Crâne, s. m., قفا *qafa*, باش چناغی *bach tchanaghe*.
Crânerie, s. f., قبا طايبلق *qaba daïeleq*.
Crapaud, s. m., قره قورباغی *qara qourbagha*.
Crapule, s. f., بكريلك *bèkrilik*, سرخوشلق *sèrkhochlouq*. – بكرى – سرخوش طاقمى *bèkri – sèrkhoch taqeme*, مست مدام *mèst-i mudam*.
Craquer, v. n., چاتردامق *tchaterdamaq*, پاتلامق *patlamaq*, قجردامق *qedjerdamaq*.
Crasse, s. f., كر *kir*, مردارلق *mourdarleq*. — Avarice sordide, جمريلك *djimrilik*. – adj., grossier, épais, غليظ *ghaliz*, قالين *qalen*.
Crasseux, adj., كيرلو *kîrli*, مردار *mourdar*, جمرى *djimri*.
Cravache, s. f., قامچی *qamtche*, قرباج *qerbadj*.
Cravate, s. f., بوين باغی *boïoun baghe*, قراواته *qravata*.
Crayon, s. m., قرشون قلم *qourchoun qalèm*.
Crayonner, v. a., قرالمق *qaralamaq*, رسم تسويد ا *rèsmi tèsvîd èt*.
Créance, s. f., الهجق *aladjaq*, مطلوب *mathloub*. – Lettre de créance, توصيه نامه *tavsïè namè*, شهادتنامه *chahadètnamè*, اعتماد نامه *y'timad namè*.
Créancier, s. m., الهجقلی *aladjaqle*, الهجغی اولان *aladjaghe olan*, داين *daïn*.
Créateur, s. m., يارادیجی *yaradedje*, خالق *khaleq*, خلّاق *khallaq*.
Création, s. f., يارادلش *yaradelech*. — Fondation, ايجاد *idjad*, احداث *yhdas*.
Créature, s. f., مخلوق *makhlouq*, pl. مخلوقات *makhlouqat*, — Protégé, چراغ *tchiragh*.

Crécelle, s. f., چكراق *tchenraq*, تخته چاك *takhta tchan.*

Crèche, s. f., يملك *ïèmlik*, طام *dham.*

Crédence, s. f., كيلار *kîlar.*

Crédit, s. m., autorité, اعتبار *y'tibar.* – A crédit, ويرهسيه *vèrèçiyè*, ويرهسه *vèrèçè.*

Créditer, v. a., الهجق دفترينه كچورمك *aladjaq dèfterînè guètchirmèk.*

Crédule, adj., تيز اينانور *tèz inaner*, اينانيجى *inanedje.*

Crédulité, s. f., تيز اينانمه *tèz inanma*, قولاى اينانيجيلك *qolaï inanedjeleq.*

Créé, e, adj., يارادلمش *yaradelmech*, مخلوق *makhlouq.*

Créer, v. a., ياراتمق *yaratmaq.* — des dettes, بورج عقد – پيدا ا *bordj aqd, pèïda èt*, بورج ايدنمك *bordj èdinmèk.*

Crémation, s. f., جنازه احراقى *djènazè ihraqe*, اولولرك ياقمهسى *eululèrin ïaqmaçe.*

Crème, s. f., قيمق *qaïmaq.*

Créneau, s. m., بدن *bèdèn*, كونكره *kunkurè.*

Crénelure, s. f., كونكرهلى ايش *kunkurèli ich.*

Crêpe, s. m., بورنجك *burundjuk.*

Crêper, v. a., قويرمق *qevermaq*, قويرتمق *qevertmaq.*

Crépi, s. m., صوا *seva.*

Crépine, s. f., پسكول *puskul*, صچاق *satchaq.*

Crépir, v. a., صوامق *sevamaq.*

Crépitation, s. f., چاتردى *tchaterde*, چيردى *tcheyerte.*

Crépu, e, adj., قويرجق *qeverdjeq.*

Crépuscule, s. f., du matin, شفق *chafaq.* — du soir, اخشام ايدنلغى *akhcham aïdenleghe.*

Cresson, s. m., صو ترهسی *sou tèrèçi.*

Crète, s. f., ایبک *ibik.* — Cime, تپه *tèpè.*

Crète, île, كريد اطهسی *guirît adhaçe.*

Crétin, s. m., سفیه *sèfih,* ذهنی پریشان *zèhni pèrichan,* بودالا *boudala,* ابله *èblèh.*

Creuser, v. a., قازمق *qazmaq,* حفر ا *hafr èt.*

Creuset, s. m., پوته *pota.*

Creux, s. m., Cavité, چقور *tchoqour,* درینلک *dèrinlik.* — de la main, آوج ایچی *âvoudj itchi.*

Creux, se, adj., qui a une cavité, قووق *qovouq,* چقور *tchouqour.* — Profond, درین *dèrîn,* عمیق *'amyq.* — Au fig., بوش *boch.*

Crevasse, s. f, یارق *ïareq,* چتلاق *tchatlaq,* یارقلق *ïareqleq.*

Crevasser, v. a., چاتلتمق *tchatlatmaq.* — Se crevasser, چاتلامق *tchatlamaq,* یارلمق *yarelmaq.*

Crevé, e, adj., چاتلامش *tchatlamech,* كبرمش *guèbèrmich.*

Crever, v. a., چاتلاتمق *tchatlatmaq,* یارمق *yarmaq.* — Se crever, چاتلامق *tchatlamaq,* پاتلامق *patlamaq.* — Mourir, كبرمك *guèbèrmèk.* - l'œil, كوز چقارمق *gueuz tcheqarmaq.* — Crever de rire, كولمكدن چاتلامق - بایلمق *gulmèktèn tchatlamaq, baïelmaq.*

Crevette, s. f., تكه *tèkè.*

Cri, s. m., سس *sès,* صدا *sèda,* شماطه *chamatha,* فریاد *fèrïad,* باغرمه *bagherma,* هایقرمه - حیقرمه *haïqerma,* فغان *fighan.*

Criard, e, adj., باغران *bagheran,* باغریجی *bagheredje,* یایغارەجی *ïaïgharadje.*

Crible, s. m., قلبور *qalbour*, الك *èlèk.*
Cribler, v. a., قلبورلمق *qalbourlamaq*, الدمك *èlèmek.*
Cribleur, s. m., قلبورجى *qalbourdjou.*
Criblure, s. f., النتى *èlènti.*
Cric, s. m., يوك چرقى *ïuk tcharqe.* — Onomatopée, جارت *djart*, جيرت *djert.*
Cric-crac, s. m., چاترِدى *tchaterde.* — Onomatopée, چات چات *tchat tchat.*
Crier, v. a. et n., باغرمق *baghermaq*, چاغرمق *tchaghermaq*, فرياد ا *fèrïad èt.* — au secours, امداده چاغرمق *imdada tchaghermaq.*
Crieur, s. m., باغران *bagheran.* — public, دلّال *tèllal.* — de mosquée, مؤذن *muèzzin.*
Crime, s. m., صوچ *soutch*, قباحت *qabahat.* — Péché, كناه *gunah.*
Crimée, pays, قريم *qerem*, قريم اطهسى *qerem adhaçe* ou جزيرەسى *djèzîrèçi.*
Criminel, le, adj., صوچلو *soutchlou*, قباحتلو *qabahatle.*
Crin, s. m., ات قلى *at qele*, يلى *yèli.*
Crinière, s. f., يله *yèlè*, پرچم *pèrtchèm.*
Crinoline, s. f., ملاقوف *malakoff*, ميسو *miço.*
Crise, s. f., بحران *bouhran*, چالقنتيلى وقت *tchalqantele vaqet.*
Crisper, v. a., قويرمق *qevermaq*, قويرتمق *qevertmaq*, بورشترمق *bourouchtourmaq*, بوزمك *buzmèk.* — Se crisper, بوزلمق *buzulmèk*, قويرلمق *qeverelmaq.*
Cristal, s. m., بلور *billour.*
Cristalliser, v. a., بلّور شكلنه قويمق *billour chèklinè*

qoïmaq, طوكدرمق *dondourmaq.* — v. n., بلّوره دونمك *billoura deunmek*, طوكمق *donmaq.*

Critérium, s. m., دليل حقيقت *dèlili haquiqèt*, آيت بيّنه *ayèt-i bèyinè.*

Critique, s. m., censeur, تفتيشجى *tèftîchdji*, مميّز *mu-mèyîz.* — s. f., censure, تفتيش *tèftîch*, تمييز *temyiz.* — adj., قضالو *qazale.*

Critiquer, v. a., تفتيش - تمييز ا *tèftîch*, *tèmyiz èt*, قصور آرامق *qouçour âramaq*, قينامق *qenamaq.*

Croassement, s. m., قرغه سسى *qargha sèçi.*

Croasser, v. n., قرغه كبى اوتمك *qargha guibi eut-mèk.*

Croatie, pays, خرواتلق *khervatleq.*

Croc, Crochet, s. m., چنكل *tchènguèl*, قانجه *qandja.*

Croc-en-jambe, s. m., آياق چلمه *ayaq tchèlmè.*

Crocodile, s. m., تمساح *timsah.*

Croire, v. a., اينانمق *inanmaq.* — Avoir confiance, اعتماد ا *y'timad èt*, اعتقاد ا *y'tiqad èt*, كونمك *guvènmèk.* — Présumer, ظنّ ا *zann èt.*

Croisade, s. f., جهاد *djihad*, غزا *ghaza.*

Croisée, s. f., پنجره *pèndjerè.*

Croiser, v. a., خاچوارى قومق *khatchvari qomaq*, چاتشدرمق *tchatechdermaq.* — Parcourir la mer, دكزده قول كزمق *denizdè qol guèzmek*, طولاشمق *dho-lachmaq*, كيدوب كلمك *guîdip guèlmèk.* — Se croiser les bras, rester les bras croisés, بوش بوشنه طورمق *boch bochouna dhourmaq.* — les jambes, بغداش قورمق *baghdach qourmaq.*

Croiseur s. m., طولاشوب قول كزن كمی *dholachep qol guèzèn guèmi.*

Croisière, s. f., كمينك قول كزمهسی *guèminin qol guèzmèçi*, قول كزن كميلر *qol guèzèn guèmilèr.*

Croissance, s. f., ترقی *tèraqqy*, ازدياد *izdiad*, بيومه *beuïumè*, ارتمه *artma.*

Croissant, s. m., يارم آی *ïarem ây*, هلال *hilal.*

Croître, v. n., بيومك *beuïumèk*, ارتمق *artmaq*, بتمك *bitmèk*, حاصل او *haçel ol*, نشو ونما بولمق *nèchv u numa boulmaq.*

Croix, s. f., خاچ *khatch, hatch*, استاوروس *istavros.* – Au fig., محنت *mihnèt*, بلا *bèla.*

Cronstadt, ville, قرونشتاد *qronchtad.* — Port de Cronstadt, قرونشتاد ليمانی *qronchtad lîmane.*

Croque-mitaine, s. m., بوجوك *budjuk*, اوجق *eudjuk.*

Croque-mort, s. m., مورتوجی *mortodje*, جنازه قالديران *djènazè qalderan.*

Croquer, v. n., ديش التنده قتردامق *dîch altenda qeterdamaq.*

Croquet, s. m., كورك *guèvrèk.*

Croquis, s. m., مسوّده *muçèvvèdè*, vulg., *musvèddè*, كرنامه *kèrnamè*, قرهلمه *qaralama.*

Crosse, s. f., bâton pastoral, پسقوب عصاسی *pisqop 'açaçe.* — de fusil, تفنك قونداغی *tufènk qoundaghe*, تفنك ديبی *tufènk dîbi.*

Crotte, s. f., چامور *tchamour.*

Crotté, e, adj., چامورلی *tchamourlou.*

Crotter, v. a., چامورلمق *tchamourlamaq*, چاموره بولاشدرمق

tchamoura boulachdermaq. — (Se), v. pr., چامورە بولاشمق *tchamoura boulachmaq.*

Crouler, v. n., ییقلمق *yeqelmaq*, چوکمك *tcheukmèk.*

Croup, s. m., قوش بوغان *qouch boghan.*

Croupe, s. f., صغری *saghre.*

Croupière, s. f., قوصغون *qousghoun.*

Croupion, s. m., کیرو *guèri*, قویرق دیبی *qouïrouq dîbi*, قویرق صوقومی *qouïrouq soqoumou.*

Croupir, v. n., باتوب قالمق *batep qalmaq*, ایچندە چوریمك *itchindè tchurumèk.* — dans le vice, بد خویلر ایچندە چوریمك *bèd khouïlar itchindè tchurumèk.*

Croute, s. f., قابوق *qabouq*, کنار *kènar.*

Croyable, adj., اینانلور *inaneler*, اینانلەجق *inaneladjaq.*

Croyance, s. f., قیاس *qyias*, اعتقاد *y'tiqad.*–Foi, ایمان *iman.*

Croyant, s. m., دیندار *dîndar*, اهل ایمان *èhli iman.*

Cru, e, adj., چیك *tchiy*, پشممش *pichmèmich*, خام *kham.* — Viande crue, چیك ات *tchiy èt.* — Soie crue, خام ایپك *kham ipèk.*

Crû, s. m., produit en nature d'une terre, یر محصولی *ïèr mahçoulou.*

Cruauté, s. f., مرحمتسزلك *mèrhamètsizlik*, ظالملك *zalemlek.*

Cruche, s. f., دستی *dèsti*, *tèsti*, قناتە *qanata.*

Crucifier, v. a., خاچە چقارمق *khatcha tcheqarmaq.*

Crucifix, s. m., خاچ - حاچ *khatch*, *hatch*, استاوروس *istavros.*

Crudité, s. f., چیکلك *tchyilik*, خاملق *khamleq.*

Crue, s. f., ارتش *artech*, ترقّی *tèraqqy.* — des eaux, صو

طـاشـمـهسى - قبارمـهسى *sou qabarmaçe, thachmaçe,* طغيان *toughian.*

Cruel, le, adj., مرحمتسز *mèrhamètsiz,* ظالم *zalim,* بى شفقت *bi chafqat,* بلا مرحمت *bila mèrhamèt.*

Cruellement, adv., مرحمتسزلكله *mèrhamètsizliyilè.*

Crustacé, adj., قابوقلى *qabouqlou.*

Cube, s. m., زار *zar,* كعب *ki'ab.*

Cubique, adj., كعبلى *ki'able.*

Cueillette, s. f., ديوشرم *dèvchirim,* ديوشرمه *dèvchirmè,* بوزمه *bozma,* بوزوم *bozoum.*

Cueillir, v. a., دوشرمك *dèvchirmèk,* قوپارمق *qoparmaq.* – Faites-moi le plaisir de me cueillir cette rose, كرم ايدوب بو كلى قوپار بكا *kèrèm èdip bou gulu qopar bana.*

Cuiller, s. f., قاشق *qacheq.* — d'argent, كومشدن قاشق *gumuchtèn qacheq.* — à pot, كپچه *kèptchè.*

Cuillerée, s. f., بر قاشق طوليسى *bir qacheq dholouçou.*

Cuir, s. m., مشين *mèchîn.* — à rasoir, قايش *qaïch.* — Maroquin, سختيان *sakhtïan.*

Cuirasse, s. f., زره *zirh, zerh,* جبه *djèbè.*

Cuirassier, s. m., جبهلو نفر *djèbèli nèfèr,* جبهلو سوارى *djèbèli souvari.*

Cuire, v. a., پشورمك *pichirmèk,* طبخ ا *thabkh èt.* – v. n., پشمك *pichmèk.* – En méd., يانمق *ïanmaq.* – Cuire la brique, طوغله ياقمق *thoughla yaqmaq.*

Cuisant, ante, adj., ياقيجى *ïaqedje,* اغرديجى *aghrededje,* جكرسوز *djiyèrsouz.*

Cuisine, s. f., مطبخ *mathbakh, moutvaq.* – Bonne cuisine,

كوزل يمك *guzèl yèmèk.* — Faire la cuisine, اشچيلق ا *achtcheleq èt.*

Cuisiner, v. a., اشچيلق ا *achtcheleq èt,* يمك پشورمك *yèmèk pichirmèk,* طعام پشورمك *tha'am pichirmèk.*

Cuisinier, ère, s., اشچى *achtche.*

Cuisse, s. f., بوط *bouth, boud,* قالچق *qaltchaq,* قالچه *qaltcha.*

Cuit, e, adj., پشمش *pichmich.*

Cuivre, s. m., باقر *baqer,* نحاس *nahas.* – jaune, پرنج *pirindj.*

Cuivrer, v. a., باقر ايله قپلامق *baqer ilè qaplamaq.*

Cul, s. m., كوت *gueut,* مقعد *maq'ad,* قيچ *qetch,* ديب *dib.*

Culasse, s. f., قويروق *qouyrouq,* ارد *ard,* ارقه *arqa.*

Culbute, s. f., تاقله *taqla.* – Chute, دوشمه *duchmè.* – Faire la culbute, تاقله قلمق *taqla qelmaq.*

Culbuter, v. a. باش اشاغى كتورمك *bach achaghe guètirmèk,* ييقمق *yeqmaq.* – v. n., تاقله قلمق *taqla qelmaq.* – Tomber, دوشمك *duchmèk.*

Culotte, s. f., طون *dhon,* ديزلك *dîzlik.* — à l'usage des Orientaux, شلوار *chalvar,* چاقشر *tchaqcher.*

Culte, s. m., عبادت *'ybadèt,* دين *dîn.*

Cultivateur, s. m., چفتجى *tchiftdji,* اكينجى *èkîndji,* اهل زراعت *èhli zira'at.*

Cultiver, v. a., يرى سورمك *yèri surmèk,* چفت سورمك *tchift surmèk,* اكين ا *èkîn èt.* — les sciences, l'esprit, كسب – تحصيل ا *kèsb, tahçyl èt,* ايلرو كوتورمك *ilèri gueuturmek,* تربيه ا *tèrbiyè èt.*

Culture, s. f., چفتجيلك *tchiftdjîlik,* زراعت *zira'at.* — de l'esprit, تعليم *ta'alîm,* تربيه *tèrbiyè.*

Cumin, s. m., كميون *kimïon.*

Cumul, s. m., ييغن *yeghen,* انضمام *inzimam.*

Cumuler, v. a., ييغمق *yeghmaq,* جمع - ضمّ ا *djèm', zamm èt.*

Cupide, adj., طمعكار *thama'kiar,* حريص *harys,* ارزومند *arzoumènd.*

Cupidité, s. f., ارزوله *arzoulama,* حرص *hers,* طمعكارلق *thama'kiarleq.*

Curatif, ve, adj., شفاكار *chifakiar,* شفا ويريجى *chifa vèrîdji.*

Cure, s. f., محلّه اماملغى - پاپازلغى *mahallè imamleghe, papazleghe,* امامق *imamleq,* پاپازلق *papazleq.* — En médecine, تيمار *tîmar,* مداوات *mudavat.*

Curé, s. m., امام *imam,* پاپاز *papaz,* محلّه امامى - پاپازى *mahallè imame, papaze.*

Cure-dent, s. m., ديش خلالى *dîch helale.*

Cure-oreille, s. m., خلال *helal,* قولاق خلالى *qoulaq helale.*

Curer, v. a., تميزلمك *tèmizlèmèk,* قارشترمق *qarechtermaq.*

Curieux, se, adj., مستقصى *moustaqsi,* اراشديرجى *arachderedje.* — Au fig., عجايب *'adjaïb,* تحف *touhaf.*

Curiosité, s. f., اراشترمه *arachterma,* استقصا *istyqsa.* — Chose rare et curieuse, نادر - تحف - كورلهجك شى *nadir, touhaf, gueurulèdjèk chèï.*

Cuve, s. f., مصتله *mastèla,* لازه *laza,* تكنه *tèknè.* — de bain, قورنا *qourna.*

Cuver, v. n., شيرهيى كوپه قومق *chirèyi kupè qomaq.* — سرخوشلغى كچرمك *serkhochloughou guètchirmèk.*

Cuvette, s. f., لكن *lèyèn,* چناق *tchanaq.*

Cuvier, s. m., تكنه *tèknè.*

Cygne, s. m., طوى قوشى *thoï qouchou*, قوغو *qoughou.*

Cylindre, s. m., اوقلوا *oqlava*, اوقلاغى *oqlaghe*, اسطوانه *ustuvanè.*

Cymbale, s. f., زل *zil.*

Cynisme, s. m., ادبسزلك *èdèbsizlik*, عارسزلق *arsezleq.*

Cyprès, s. m., سرو *sèrv*, vulg. *sèlvi*, ou سلوى اغاجى *sèlvi aghadje.*

Czar, s. m., چار *tchar*, مسقوف قرالى *mosqof qrale.*

Czarine, s. f., مسقوف قراليچهسى *mosqof qralîtchaçe*, چاريچه *tcharitcha.*

D.

D'abord, adv., اوّل *èvvèl*, اوّلا *èvvèla.*

Dactylologie, s. f., ال ايله سويلشمه *èl ilè seuïlèchmè.*

Dada, s. m., داهداه *dahdah.*

Dadais, s. m., چولپا *tcholpa*, خوبپا *hobba.*

Dague, s. f., پالا *pala*, خنجر *khandjèr.*

Daigner, v. a., تنزّل بيورمق *tènèzzul bouïourmaq*, تنزّل ا *tènèzzul èt.*

D'ailleurs, loc. adv., بشقه جهتدن *bachqa djihètdèn*, بشقه يوزدن *bachqa ïuzdèn.*

Daim, s. m., جيران *djeïran.*

Dais, s. m., سايبان *saïèban*, شايوان *chaïvan*, چتر *tchètr*, تخت *takht.*

Dalle, s. f., تخته طاش *takhta tach*, اينجه و دوز قالدرم طاشى *indjè vè duz qalderem tache.*

Dalmatie, pays, دالمچيه *dalmatchïa.*

Damas, ville, شام *cham*, شام شريف *chami chèrîf*, دمشق *dimichq*. — Prune de Damas, شام اركى *cham èriyi*. — Étoffe de Damas, كمخا *kèmkha*, شام قماشى *cham qoumache*.

Dame, s. f., قادين *qaden*, خانم *khanem*. — Aux cartes, قيز *qez*. — Dames, jeu, دامه *dama*. — Jouer aux dames, دامه اوينامق *dama oïnamaq*.

Dame-jeanne, s. f., دامجانه *damèdjana*, حصيرلو شيشه *haçerle chichè*.

Damier, s. m., دامه تختهسى *dama takhtâçe*, دامه طاولهسى *dama thavlaçe*.

Damiette, ville, دمياط *dimïath*.

Damnable, adj., جهنمه مستحق *djèhènnèmè mustaheqq*.

Damnation, s. f., جهنمه كتمه *djèhènnèmè guitmè*. — Malédiction, لعنت *la'nèt*.

Damné, e, adj., جهنملى *djèhènnèmli*, اهل جهنم *èhli djèhènnèm*.

Damner, v. a., جهنمه حكم ا - يوللامق *djèhènnèmè hukm èt*, *ïollamaq*.

Dandin, s. m., شاشقن *chachqen*, بون *beun*, احمق *ahmaq*.

Dandiner (Se), v. pr., صالنمق *salenmaq*, سلپوك طورمق *seulpuk dourmaq*.

Danemarck, pays, دانيمارقه مملكتى *danîmarqa mèmlèkèti*.

Danger, s. m., مخاطره *moukhathara*, تهلكه *tèhlikè*.

Dangereusement, adv., مخاطره ايله *moukhathara ilè*.

Dangereux, se, adj., مخاطرهلو *moukhatharale*, تهلكهلو *tèhlikèli*, قورقولى *qorqoulou*.

Dans, prép., ده *da*, *dè*. – Dans le livre, کتابده *kitabda*. – Dans le jardin, باغچەده *baghtchèdè*. — Dans trois jours, اوچ کون ایچنده *utch gun itchindè*, اوچکون ظرفنده *utch gun zarfenda*. — Dans un mois, بر آیدن صکره *bir âïdan sonra*.

Danse, s. f., خوره *khora*, رقص *raqs*.

Danser, v. n., خوره تپمک *khora tèpmèk*, رقص ا *raqs èt*, اوینامق *oïnamaq*.

Danseur, se, s., رقّاص *raqqas*, خوره تپن *khora tèpèn*. — de profession, چنکی *tchengui*. — de corde, جنباز *djambaz*, ایپ جنبازی *ip djambaze*.

Danube, fleuve, طونه *thouna*, نهر طونه *nèhri thouna*.

D'après, loc. adv., تمثیلاً *tèmsilèn*, تطبیقاً *tatbiqèn*, کبی *guibi*, کوره *gueurè*.

Dard, s. m. javelot, خشت *khecht*, مزراق *mezraq*. – non ferré, جرید *djèrîd*. — Flèche, اوق *oq*.

Dardanelles, géogr., چناق قلعەسی *tchanaq qal'aça*, قلعۀ سلطانیه *qal'aï soulthaniïè*.

Darder, v. a., جرید اتمق *djèrîd atmaq*, مزراق اتمق *mezraq atmaq*, مزراقله اورمق *mezraqla vourmaq*. — Lancer, اتمق *atmaq*, صالمق *salmaq*.

Dartre, s. f., تمرکی *tèmrèyi*.

Dartreux, se, adj., تمرکیلی *tèmrèyili*.

Date, s. f., تاریخ *tarykh*, مکتوب تاریخی *mèktoub tarykhi*.

Dater, v. a., تاریخ قومق - یازمق *tarykh qomaq*, *ïazmaq*.

Datif, s. m., مفعول الیه *mef'oul ilèyh*.

Datte, s. f., خورمه *khourma*.

DATTIER, s. m., خورمه اغاجی *khourma aghadje.*

DAUPHIN, s. m., یونس بالغی *yonous baleghe.*

DAVANTAGE, adv., زیاده *zïadè,* ارتق *arteq,* دها *daha.*

DAVIER, s. m., دیش کلپتین *dîch kèlpètîn.*

DE, prép., دن *dan, dèn.* – Il vient de Balaklava, بالقلاوادن کلیور *baleqlavadan guèlïor.* — De l'église, کلیسهدن *kilîçèdèn.*

DÉ, s. m., à coudre, یوکسك *ïuksuk.* — à jouer, زار *zar.*

DÉBÂCLE, s. f., بوش کمیلری لیماندن دیشارو چیقارمهسی *boch guèmîleri lîmandan dîchare tcheqarmaçe,* بوز چوزنتیسی *bouz tcheuzuntuçu,* سوکندی *seukuntu.*

DÉBALLER, v. a., یوکی چوزمك *ïuku tcheuzmèk,* دنکی آچمق *dèngui âtchmaq.*

DÉBANDER, v. a., باغی چوزمك *baghe tcheuzmèk,* کوشتمك *guèvchètmèk.* – Se débander, فرحلنمق *fèrahlanmaq.* – داغلمق *daghelmaq.*

DÉBARBOUILLER, v. a., یوز ییقامق *yuz yeqamaq.* — Se débarbouiller, یوزینی ییقانمق *yuzunu yeqanmaq.*

DÉBARCADÈRE, s. m., اسکله *iskèlè.* — de chemin de fer, دمر یولی منزلخانهسی *dèmir ïolou mènzilkhanèçi.*

DÉBARQUEMENT, s. m., کمیدن چیقمه - خروج *guèmîden tcheqma, khouroudj.*

DÉBARQUER, v. a., کمیدن چیقارمق *guèmîden tcheqarmaq,* کمیدن نقل ا *guèmîdèn naql èt,* اندرمك *èndirmèk.* — v. n., کمیدن چیقمق - اینمك *guèmîden tcheqmaq, ènmèk.*

DÉBARRAS, s. m., قورتلمه *qourtoulma,* خلاص *khalas.*

DÉBARRASSER, v. a., ثقلتی دفع ا *seqlèti dèf' èt,* قورتارمق

qourtarmaq. — Se débarrasser, قورتلمق *qourtoulmaq*, خلاص اولمق *khalas olmaq.*

Débarrer, v. a., طرقازی چیقارمق *therqaze tcheqarmaq.*

Débat, s. m., نزاع *niza'*, چکش *tchèkich*, مجادله *mudjadèlè*, مباحثه *mubahèçè.*

Débattre, v. a., چکشمك *tchèkichmèk*, مجادله ا *mudjadèlè èt.* — Se débattre, چبالنمق *tchabalanmaq.*

Débauche, s. f., سفیهلك *sèfîhlik.*

Débaucher, v. a., ازدرمق *azdermaq*, باشدن چیقارمق *bachtan tcheqarmaq*, ایارتمق *aïartmaq.* — Se débaucher, ازمق *azmaq*, سفیهلکه اورمق *sèfîhliyè vourmaq.*

Débilité, s. f., ضعیفلك *za'ïflik*, زبونلق *zabounlouq*, قوتسزلك *qouvvètsizlik.*

Débit, s. m., صاتمه *satma*, سورمه *surmè*, رواج *rèvadj*, رواجلق *rèvadjleq.*

Débiter, v. a., صاتمق *satmaq*, سورمك *surmèk*, ذمت دفترینه قید ا *zimmèt dèftèrînè qaïd èt.*

Débiteur, trice, s., بورجلو *bordjlou*, ویره‌جکلی *vèrèdjekli*, مدیون *medïoun.*

Déblayer, v. a., طپراغی قالدرمق *thopraghe qaldermaq.*

Débloquer, v. a., محاصره‌یی قالدرمق *mouhaçaraye qaldermaq.*

Débonnaire, adj., یواش خویلو *ïavach khoïlou*, حلیم *halîm.*

Débordement, s. m., طغیان *thoughian*, طاشقنلق *thachqenleq*, بوشانمه *bochanma*, هجوم *hudjoum*, برباداق *bèrbadleq.*

Débordeur, v. n., طاشمق *thachmaq.*

Débotter, v. a., چزمه‌یی چیقارمق *tchizmèïi tcheqarmaq.* — Se débotter, چزمه‌سنی چیقارمق *tchizmèçini tcheqarmaq.*

Déboucher, v. a., اچمق *atchmaq*, طپه‌یی چیقارمق *thapaye tcheqarmaq.* — v. n., چیقمق *tcheqmaq.*

Déboucler, v. a., قوپچه‌یی چوزمك *qoptchaye tcheuzmèk.*

Débours, s. m., پشین ویریلان اقچه *pèchîn vèrîlen aqtchè.*

Débourser, v. a., بهاسنی ویرمك *pahaçene vèrmèk*, اوده‌مك *eudèmèk.*

Debout, adv., اياقده *ayaqta*, اياق اوزره *ayaq uzrè*, اياق اوستنده *ayaq ustunè.* — Debout! interj., قالق *qalq*, قالقكز *qalqenez.*

Débouter, v. a., رد ا *rèdd èt*, شرعاً مقبول طوتمامق *chèr'an maqboul toutmamaq.*

Déboutonner, v. a., چوزمك *tcheuzmèk*, دوكمه‌لری چوزمك *deuïmèlèri tcheuzmèk.*

Débrider, v. a., كمنی چیقارمق *guèmini tcheqarmaq*, یولاربنی چیقارمق *ïoularene tcheqarmaq.*

Débris, s. m., قرنتی *qerente*, دوكندی *deukuntu.*

Débrouiller, v. a., صره‌یه قومق *seraïa qomaq*, دوزلتمك *duzèltmèk*, تنقیح ا *tènquih èt*, پروزینی ایرتلمق *puruzunu aïertlamaq.*

Débusquer, v. a., یرندن چیقارمق *ïèrindèn tcheqarmaq*, قاچرمق *qatchermaq*, قوغمق *qovmaq*, سورمك *surmèk*, چلمك *tchèlmèk.*

Début, s. m., باشلانغج *bachlanghedj*, ابتدا *iptida.*

Débuter, v. n., باشلامق *bachlamaq*, شروع ا *chourou' èt.*

Deçà, loc. prép., برو *bèri*, بو طرف *bou tharaf.*

Décacheter, v. a., بوزمق - اچمق مهری *meuhuru atchmaq, bozmaq.*

Décadence, s. f., دوشش *duchuch*, نقصان *noqsan*, زوال *zèval*, انهدام *inhidam*, انحطاط *inhitat.*

Décalogue, s. m., اللهك بيوردیغی اون سپارش *allahen bouïourdoughou on separech*, اون تنبيه *on tènbih.*

Décampement, s. m., اوردو قالقمهسی *ordou qalqmaçe.*

Décamper, v. n., اوردویی قالدرمق *ordouyou qaldermaq*, قاچمق *qatchmaq.*

Décapiter, v. a., باشنی کسمك *bachene kèsmèk*, کله کسمك *kellè kèsmèk.*

Décédé, e, adj., اولمش *eulmuch*, متوفی *mutèvèffa*, مرحوم *mèrhoum.*

Décéder, v. n., اولمك *eulmèk*, وفات ا *vèfat èt.*

Déceler, v. a., فاش - افشا - کشف - عيان ا *fach, ifcha, kèchf, aïan èt*, آچمق *atchmaq*, اچيغه - ميدانه چيقارمق *atchegha, mèïdana tcheqarmaq.* — Se Déceler, طویلمق *douïoulmaq*, شيوع بولمق *choïou boulmaq.*

Décembre, s. m., کانون اوّل *kianouni èvvèl.*

Décence, s. f., ياقشقلق *yaqecheqleq*, ادب *èdèb*, ارکان *èrkian.*

Décent, e, adj., ياقشقلی *yaqecheqle*, يوللو *yollou*, واجب *vadjib*, ادبلو *èdèbli.*

Déception, s. f., بوشه چقمه *bocha tcheqma*, الدانمه *aldanma*, غبن *ghabin.*

De ce que, conj., زيرا که *zîra ki*, بوسبب ايله که *bou sèbèb ilè ki.*

Décerner, v. a., حکم - فصل ا *hukm, fasl èt*, بيورمق *bouïourmaq.*

Décès, s. m., اولم *eulum*, وفات *vèfat*, اجل *èdjèl*.

Décevoir, v. a., الداتمق *aldatmaq*.

Déchaîner, v. a., زنجیر چوزمك *zèndjir tcheuzmèk*. – Exciter contre quelqu'un, تهییج ا *tèhïïdj èt*, آتشلندرمك *atèchlèndirmèk*, کیشدرمك *kichdirmèk*. – Se déchaîner, طاریلوب آتش پوسکرمك *darelep atèch puskurmèk*. — En parlant d'un grand orage, بوشانمق *bochanmaq*.

Décharge, s. f., ایندرمه *èndirmè*, بوشاتمه *bochatma*, ادا تذکرهسی *èda tèzkèrèçi*, تبریهٔ ذمّت *tèbriyè-i zimmèt*.

Décharger, v. a., بوشاتمق *bochatmaq*, یوك ایندرمك *ïuk èndirmèk*.

Décharné, e, adj., اتسز *ètsiz*, ارق *areq*, نحیف *nahyf*.

Décharner, v. a., اتی چیقارمق *èti tcheqarmaq*, اتسز ا *ètsiz èt*, اتنی صویمق *ètini soymaq*.

Déchausser, v. a., ایاق قابنی چیقارمق *aïaq qabene tcheqarmaq*. — les dents, دیش اتنی صیرمق *dich ètini seyermaq*.

Déchéance, s. f., دوشمه *duchmè*, سقوط *sougouth*. — Déposition, خلع *khal'*.

Déchet, s. m., اکسلمه *èksilmè*, نقصان *noqsan*.

Déchiffrer, v. a., اوقومق *oqoumaq*, چیقارمق *tcheqarmaq*.

Déchiqueter, v. a., طوغرامق *doghramaq*, پارچه پارچه کسمك *partcha partcha kèsmèk*, دیدمك *didmèk*.

Déchirant, ante, adj., یورکی پارچه پارچه ایدن *ïurèyi partcha partcha èdèn*, سینه خراش *sinè kherach*.

Déchirer, v. a., یرتمق *yertmaq*, شقّ ا *chaqq èt*. — Se déchirer, یرتلمق *yertelmaq*.

Déchirure, s. f., یرتق *yerteq.*

Déchoir, v. n., دوشمك *duchmèk*, حالندن دوشمك *halendan duchmèk*, اعتبارندن دوشمك *y'tibarendan duchmèk.*

Décidément, adv., رسما *rèsmèn*, البتّه *èlbèttè.*

Décider, v. a., كسمك *kèsmèk*, قرار ویرمك *qarar vèrmèk*, ارضا ا *irza èt.*

Décimal, e, adj., عشری *'achare.*

Décimer, v. a., اون كشیدن برینی المق *on kichîdèn birîni almaq.*

Décisif, ve, adj., قطعی *qath'y.*

Décision, s. f., حكم *hukm*, فتوا *fètva*, قرار *qarar.*

Décisivement, adv., قطعا *qath'èn*, قطعیجه *qath'ydjè.*

Déclamation, s. f., خطاب *khethab*, الفاظلی تكلّم *èlfazle tèkèllum.*

Déclamer, v. a. et n., خطاب ا *khethab èt.*

Déclaration, s. f., بیان *bèïan*, اعلان *y'lan.* — du roi, امر *èmr*, فرمان *fèrman.* – de guerre, اعلان حرب *y'lani harb.*

Declarer, v. a., بلدرمك *bildirmèk*, خبر ویرمك *khabèr vèrmèk*, بیان – اعلان ا *bèïan, y'lan èt.*

Déclasser, v. a., پایه – درجه – مرتبه‌دن چیقارمق *païè – dèrèdjè – mèrtèbèdèn tcheqarmaq.*

Déclin, s. m., دوشمه *duchmè*, اینمه *ènmè*, زوال *zèval.*

Déclinaison, s. f., تصریف *tasrîf*, تصریف اسامی *tasrîfi èçamî.*

Décliner, v. n., دوشمك *duchmèk*, اینمك *ènmèk.* – v. a., t. de grammaire, تصریف ا *tasrîf èt.* – une juridiction حكمی انكار ا *hukmu inkiar èt.* — Éviter, اجتناب ا *idjt'nab èt*, قاچنمق *qatchenmaq.*

Décloîtrer, v. a., مناستردن چيقارمق *manasterdan tcheqarmaq.*

Déclouer, v. a., اكسرى چيقارمق *èksèri tcheqarmaq.*

Décocher, v. a., une flèche, اوق اتمق *oq atmaq.*

Décoction, s. f., مطبوخ *mathboukh*, قينايش *qaïnaïch.*

Décoiffer, v. a., باش اورتيسى چيقارمق *bach urtuçu tcheqarmaq*, صارغى بوزمق *sareghe bozmaq.*

Décoller, v. a., طوتقالى سوكمك *thoutqale seukmèk.* — Couper la tête, باشى كسمك *bache kèsmèk.*

Décolleter (Se), v. pr., اموزينى اچمق *omouzounou atchmaq*, كوكسنى كوسترمك *gueuksunu gueustèrmèk.*

Décolorer, v. a., رنكى بوزمق *rèngui bozmaq.*

Décombres, s. m. pl., ملوز *moloz.*

Décomposer, v. a., آيرمق *aïermaq*, چوزمك *tcheuzmèk*, حل - تفريق ا *hall, tèfriq èt*, آچمق *atchmaq.* — Se décomposer, بوزلمق *bozoulmaq*, چوريمك *tchurumèk.*

Décompter, v. a., ايندرمك *èndirmèk*, اشاغى وارمق *achaghe varmaq*, تنزيل ا *tènzil èt.*

Déconcerter, v. a., اهنكى بوزمق *ahèngui bozmaq*, قارمه قارش ا *qarma qarech èt.* — Se déconcerter, الت اوست او *alt ust ol*, پوصلەسنى غيب ا *pouçoulaçene ghaïb èt*, شاشمق *chachmaq.*

Déconfiture, s. f. V. Défaite, Faillite.

Déconsidérer, v. a., اعتبارسز ا *itibarsez èt*, نظردن دوشرمك *nazardan duchurmèk.*

Décoration, s. f., marque d'honneur, نشان *nichan.* — Ornement, زينت *zînèt.* — La décoration du nouvel

ordre ottoman, مجیدیه *mèdjîdiïè*, ou مجیدیه نشانی *mèdjîdiïè nichane.*

Décorer, v. a., دوناتمق *donatmaq*, شهرت ویرمك *cheuhrèt vèrmèk*, نشان ویرمك *nichan vèrmèk.*

Découcher, v. n., دیشاروده یاتمق *dîcharda ïatmaq.*

Découdre, v. a., سوكمك *seukmèk*, ایپی چوزمك *ipi tcheuzmèk.*

Découler, v. n., اقمق *aqmaq*, دوكلمك *deukulmèk.* — Au fig., حاصل او *haçel ol.*

Découper, v. a., اوفاق اوفاق كسمك *oufaq oufaq kèsmèk*, طوغرامق *dhoghramaq.*

Découragé, e, adj., یوركسز *ïurèksiz.*

Décourageant, e, adj., یوركسزلندرن *ïurèksizlèndirèn.*

Découragement, s. m., یوركسزلك *ïurèksizlik*, فتور *futour.*

Décourager, v. a., غیرتی كسمك *ghaïrèti kèsmèk*, غیرتدن دوشرمك *ghaïrètten duchurmèk*, یوركسزلندرمك *ïurèksizlèndirmèk.* – Se décourager, غیرتدن دوشمك *ghaïrèttèn duchmèk.*

Décousu, e, adj., سوكلمش *seukulmuch.*

Découvert, e, adj., اچق *atcheq.*

Découverte, s. f., كشف *kèchf*, بولمه *boulma.* – Invention, ایجاد *idjad.*

Découvrir, v. a., اچمق *atchmaq*, میدانه چیقارمق *meïdana tcheqarmaq*, بیان ا *bèïan èt.* — Inventer, ایجاد ا *idjad èt.* — Se découvrir, باشنی اچمق *bachene atchmaq*, اورتهیه چیقمق *ortaïa tcheqmaq*, بللی او *bèlli ol.* — Trahir, خیانتلك - ضرر ا *khyianètlik, zarar èt.*

Décrasser, v. a., كيرى چيقارمق *kîri tcheqarmaq*, تميزلمك *tèmîzlèmèk.*

Décréditer, v. a., اعتبارندن دوشرمك *y'tibarendan duchurmek*, اعتبارنه ذلّ ا *y'tibarena zull èt.*

Décrépit, e, adj., بونامش *bounamech*, اختيار پك *pèk ykhtïar*, معتوه *ma'touh.*

Décret, s. m., امر *èmr*, فرمان *fèrman*, بيورلدى *bouïouroultou*, برات *bèrat*, اراده *iradè.* — Décret impérial, ارادهٔ شاهانه *iradèï chahanè.*

Décréter, v. a., سجلّ كسمك *sidjill kèsmèk*, حكم ا *hukm èt*, اراده چيقارمق *iradè tcheqarmaq.*

Décrier, v. a., ادنى چكمك *adene tchèkmèk*, رسواى ا *rousvaï èt*, ديللمك *dillèmèk.*

Décrire, v. a., وصف ا *vasf èt.*

Décrocher, v. a., قوپارمق *qoparmaq*, چنكلدن چيقارمق *tchènguèldèn tcheqarmaq.*

Décroître, v. n., اكسلمك *èksilmèk*, اينمك *ènmèk*, ازالمق *azalmaq.*

Décrotter, v. a., چامورنى تميزلمك *tchamourounou tèmizlèmèk.*

Décupler, v. a., اون قات ا *on qat èt.*

Dédaigner, v. a., تنزّل ايتممك *tènèzzul ètmèmèk*, خورلمق *khorlamaq*, استحقار ا *istyhqar èt*, ارتكاب ايتمامك *irtikiab ètmèmèk.*

Dédaigneux, se, adj., خورلايجى *khorlaïdje*, فضول *fodhoul.*

Dédain, s. m., تحقير *tahqyr*, اهانت *ihanèt.*

Dédale, s. m., ياكلتماج *ïaneltmadj*, قارشقلق *qarecheqleq.*

Dedans, adv., ايچرو *itchèri*, ايچروده *itchèrdè*, ايچنه

itchinè, ایچنده *itchindè*. — Le dedans, ایچی *itchi*, درونی *derouni*, داخلی *dakhyli*.

Dédicace, s. f., تقدیس *taqdîs*, اتحافنامه *ithafnamè*, رسم تبرك *rèsm-i tèbèrruk*.

Dédier, v. a., تقدیس ا *taqdîs èt*, اتحاف ا *ithaf èt*, تقدیم ا *taqdîm èt*, صونمق *sounmaq*.

Dédire, v. a., انکار ا *inkiar èt*. — Se dédire, سوزندن دونمك *seuzundèn deunmèk*, نکول ا *nukioul èt*, خلافنی سویلمك *khilafene seuïlèmèk*.

Dédommagement, s. m., ضرر بدلی *zarar bèdèli*, تضمین *tazmîn*.

Dédommager, v. a., ضرری اوده‌مك *zarare eudèmèk*, زیانی ادا ا *zïane eda èt*.

Déduction, s. f., اخراج *ykhradj*, تنزیل *tènzîl*, حسابدن کسمه *hyçabdan kesmè*, اشاغی وارمه *achaghy varma*.

Déduire, v. a., اخراج ا *ykhradj èt*, چیقارمق *tcheqarmaq*, اکسلتمك *èksiltmèk*. — Tirer une conséquence, استنباط ا *istimbath èt*.

Déesse, s. f., دیشی پوت *dîchi pout*, الاهه *ilahè*.

Défâcher (Se), v. pron., طارغونلغی کچمك *dharghenleghe guètchmèk*.

Défaillir, v. n., بایلمق *baïelmaq*, درمانسزلغه دوشمك *dèrmansezlegha duchmèk*.

Défaire, v. a., بوزمق *bozmaq*, سوکمك *seukmèk*. — Se défaire de..., فراغت ا *fèraghat èt*, واز کچمك *vaz guètchmèk*, قورتلمق *qourtoulmaq*, دفع ا *dèf' èt*.

Défaite, s. f., عسکر قرغنی *'askèr qerghene*, بوزغونلق

bozghounlouq, هزيمت *hèzimèt*. — Excuse artificieuse, بينماز عذرى *binamaz euzru*.

DÉFALQUER, v. a., افراز - تنزيل ا *ifraz, tènzîl èt*, چيقارمق *tcheqarmaq*.

DÉFAUT, s. m., عيب *'aïb*, اكسكلك *èksiklik*, قصور *qouçour*, قصورات *qouçourat*, تقصيرات *taqsyrat*. – A défaut de..., اولمديغندن *olmadeghendan*, بولنمديغى ايچون *bounlounmadeghe itchin*, يرينه *ïèrînè*.

DÉFAVEUR, s. f., نظردن دوشمه *nazardan duchmè*, نظردن چيقمه *nazardan tcheqma*.

DÉFAVORABLE, adj., ضد *zedd, zett*, قارشو *qarche*, ناموافق *namouvafeq*, مخالف *moukhalif*, نا مساعد *na muçaïd*.

DÉFECTUEUX, SE, adj., قصورلى *qouçourlou*.

DÉFECTUOSITÉ, s. f., اكسكلك *èksiklik*, سقطلق *saqathleq*, عيب *'aïb*.

DÉFENDRE, v. a., يساق ا *yaçaq èt*, منع ا *men' èt*. — Protéger, حمايت - صيانت ا *hymaïèt, syanèt èt*, قورومق *qoroumaq*. — Prendre le parti de, صاحب چيقمق *sahyb tcheqmaq*, طرفدار او *tharafdar ol*.– Se défendre, حفظ اولنمق *hefz olounmaq*, صاقنمق *saqenmaq*.

DÉFENDU, E, adj., محفوظ *mahfouz*, يساق اولمش *yaçaq olmouch*, ممنوع *mèmnou'*, pl. ممنوعات *mèmnou'at*.

DÉFENSE, s. f., يساق *yaçaq*, محافظه *mouhafaza*. — Protection, حمايت *hymaïèt*, صيانت *syanèt*, حفظ *hefz*, صاحبلك *sahyblik*. – Résistance, مقاومت *muqavèmèt*, مدافعه *mudafè'a*. — Fortifications, استحكامات *istyhkiamat*. — des animaux, ازو ديشى *azou dichi*.

Défenseur, s. m., قوروبجى *qorouïoudjou*, ارقه *arqa*, محامى *mouhami*, حامى *hami*, محافظ *mouhafez*.

Défensif, ve, adj., تحفظى *tèhaffuzy*, تدافعى *tèdaf'y*. — Défensive, مدافعه *mudafè'a*. — Être sur la défensive, مقام مدافعهده اولمق *maqami mudafè'ada olmaq*.

Déférence, s. f., رعايت *ri'ayèt*, حرمت *hurmèt*.

Déférer, v. a., رعايت ا *ri'ayèt èt*, تسليم ا *tèslîm èt*. — v. n., تسليم او *tèslîm ol*.

Déferrer, v. a., نعلى چيقارمق *na'li tcheqarmaq*. — Se déferrer, نعل دوشورمك *na'l duchurmèk*.

Défi, s. m., جنكه دعوت *djenguè da'vèt*, ميدانه اوقومه *meïdana oqouma*.

Défiance, s. f., اعتمادسزلق *y'timadsezleq*, كونمزلك *guvènmèmèzlik*.

Défiant, e, adj., اعتماد ايتمين *y'timad ètmèyèn*, اشكللى *ichkilli*.

Déficit, s. m., اچق *atcheq*, نقصان *noqsan*.

Défier, v. a., provoquer, ميدانه چاغرمق *meïdana tchaghermaq*, ميدانه اوقومق *meïdana oqoumaq*. – Se défier, اعتماد ايتممك *y'timad ètmèmèk*, امنيت ويرممك *èmniyèt vèrmèmèk*, قوجنمق *qodjounmaq*.

Défigurer, v. a., تبديل صورت ا *tèbdîli sourèt èt*, بوزمق *bozmaq*.

Défilé, s. m., طار يول *dhar ïol*, بوغاز *boghaz*, كچيد *guètchîd*.

Défiler, v. a., ايپلكى چيقارمق *ipliyi tcheqarmaq*. — v. n., aller à la file, صره ايله كچمك *sera ilè guètchmèk*.

Définir, v. a., تعريف ا *ta'rîf èt*, وصف ا *vasf èt*.

DÉFINITIF, VE, adj., قطعی *qath'y.* – En définitive, والحاصل *vèl-haçel,* خلاصهٔ کلام *khoulaçèï kèlam.*

DÉFINITION, s. f., تعریف *ta'rîf,* شرح *chèrh.*

DÉFINITIVEMENT, adv., قطعاً *qath'èn,* قطعیاً *qathy'èn.*

DÉFLEURIR, v. n., چیچکلر دوکلمک *tchîtchèkler deukulmèk.*

DÉFLORER, v. a., بوزمق *bozmaq,* اورسلمک *eursèlèmèk.*

DÉFONCER, v. a., دیبینی سوکمک *dibini seukmèk,* یری قازمق *ïèri qazmaq,* کیرزمه ا *guirizmè èt.* — T. milit. بوزمق *bozmaq,* طاغتمق *dhaghetmaq.*

DÉFORMER, v. a., شکلنی بوزمق *chèklini bozmaq,* چرکینلتمک *tchirkînlètmèk.*

DÉFRAYER, v. a., خرج کورمک *khardj gueurmèk,* مصارف ویرمک *mèçarif vèrmèk,* – اودهمک *eudèmèk.* — Amuser une société, اکلندرمک *èylèndirmèk,* کولدرمک *guldurmèk,* شنلتمک *chènèltmèk.*

DÉFRICHER, v. a., تارلا سورمک *tarla surmèk,* آچمق *atchmaq.*

DÉFRICHEUR, s. m., اکینجی *èkîndji,* سورجی *surudju.*

DÉFUNT, E, adj., مرحوم *mèrhoum,* متوفّی *mutèvèffa.*

DÉGAGER, v. a., آزاد ا *azad èt,* چوزمک *tcheuzmèk,* – ککشلک فرحلق ویرمک *guènichlik, fèrahleq vèrmèk,* خلاص ا *khalas èt.*

DÉGAÎNER, v. a., قلجی قیننددن چیقارمق *qeledje qenendan tcheqarmaq.*

DÉGARNIR, v. a., صویمق *soïmaq,* چبلاتمق *tcheblatmaq,* اکسلتمک *èksiltmèk,* خفیفلندرمک *khafiflèndirmèk.*

DÉGAT, s. m., ییقمه *yeqma,* ضرر *zarar,* خسارت *khaçarèt.*

DÉGEL, s. m., بوز اریمهسی *bouz èrîmèçi.*

DÉGÉNÉRATION, s. f., نسلندن ازمه *nèslindèn azma.*

DÉGÉNÉRER, v. n., نسلندن ازمق *nèslindèn azmaq*, بوزلمق *bozoulmaq*.

DÉGOURDIR, v. a., اویشقلغی صاودرمق - کیدرمک *ouïchouqloughou savdermaq, guidirmèk*, آچمق *atchmaq*, تربیه ا *tèrbiyè èt*.

DÉGOUT, s. m., نفرت *nèfrèt*, استکراه *istikrah*, اوصانچ *oçandj*.

DÉGOUTANT, E, adj., مکروه *mèkrouh*, کریه *kèrîh*, ناخوش *na khoch*, تیتسنه‌جک *tîtsinèdjèk*.

DÉGOUTER, v. a., اوصاندرمق *oçandermaq*, اکرندرمک *iyrèndirmèk*. — Se dégoûter, اوصانمق *ouçanmaq*, بیقمق *beqmaq*.

DÉGOUTTER, v. n., طاملمق *damlamaq*, سزمق *sezmaq*.

DÉGRADER, v. a., رتبه‌سندن ایندرمك *rutbèçindèn èndirmèk*, الچقلتمق *altchaqlatmaq*.

DÉGRAISSER, v. a., یاغ - لکه چیقارمق *yagh, lèkè tcheqarmaq*.

DEGRÉ, s. m., درجه *dèrèdjè*. – Escalier, نردبان *mèrdivèn*. – Marche d'escalier, ایاق *ayaq*. — Titre, dignité, رتبه *rutbè*, پایه *payè*.

DÉGRÈVEMENT, s. m., عفو *àfv*, تخفیف *takhfif*, تنزیل *tènzil*.

DÉGRINGOLER, v. a., تکرلنمک *tèkèrlènmèk*, یوارلنمق *ïouvarlanmaq*.

DÉGROSSIR, v. a., قباسنی آلمق *qabaçene almaq*, یونمق *ïonmaq*, انجه‌لتمك *indjèltmèk*.

DÉGUENILLÉ, E, adj., اوستی باشی دوکك *ustu bache deukuk*, اسکی پوسکی ایله اورتولو *èski pusku ilè eurtulu*.

DÉGUERPIR, v. a., براقمق *braqmaq*, ال چکمک *èl tchèkmèk*, ترك ا *tèrk èt*. — Au fig., قاچمق *qatchmaq*.

Déguiser, v. a., تبديل ا *tèbdîl èt.* — (Se), تبديل او *tèbdîl ol.*

Déguster, v. a., طاتمق *tatmaq*, چاشنيسنى آلمق *tchèchniçini almaq.*

Dehors, adv., ديشارو *dîchare*, خارج *kharidj.* — Il est dehors, ديشاروده در *dîchardader.* – Il vient de dehors, ديشاروده ن كليور *dîchardan guèlior.*

Déja, adv., همان *hèman*, سابقا *sabiqa*, اوّلدن *èvvèldèn*, چوقدن *tchoqtan*, شمديدن *chimdîdèn*, ارتق *arteq.* — Vous voilà déjà prêt, اشته ارتق حاضرسن *ichtè arteq hazerçen.*

Déjection, s. f., نجاست *nèdjaçèt* عمل *a'mèl.*

Déjeuner, s. m., قهوه آلتى *qahvalte.*

Déjeuner, v. n., قهوه آلتى ا *qahvalte èt.*

Déjouer, v. a., بوشه چيقارمق *bocha tcheqarmaq.*

Déjuger (Se), v. r., تبديل افكار ا *tèbdil-i èfkiar èt*, رأى دكشمك *rèy dèyichmèk*, جايمق *djaïmaq.*

Delà (Au), adv., اوته *eutè*, اوتهده *eutèdè*, اوتهيه *eutèyè*, اشورى *achere.*

Délabré, e, adj., مخروب *makhroub*, مهدوم *mehdoum.*

Délabrer, v. a., يرتمق *yertmaq*, پارهلامق *paralamaq*, ييقمق *yeqmaq*, برباد ا *bèrbat èt*, خراب ا *kharab èt.*

Délai, s. m., مهلت *meuhlèt*, وعده *va'dè*, تأخير *tèèkhyr.*

Délaisser, v. a., براقمق *braqmaq*, ال چكمك *èl tchèkmèk*, ترك ا *tèrk èt.*

Délasser, v. a., يورغونلغنى كچورمك *ïorghounloughounou guètchirmèk.* — Se délasser, يورغونلق المق *ïorghounlouq almaq.*

DÉLATEUR, s. m., قوغیجی *qoghoudjou*, قوغلایجی *qovlaïedje*, غمّاز *ghammaz*, نمّام *nèmmam*.

DÉLAYER, v. a., صو ایچنده ازمك *sou itchindè èzmèk*, اریتمك *èritmèk*.

DÉLÉGATION, s. f., وکالت *vèkialèt*, مأموریت *mèèmouriėt*. — Commission, حواله *hèvalè*.

DÉLIBÉRATION, s. f., مشاوره *muchavèrè*, مشورت *mèchvèrèt*, قرار *qarar*, مذاکره *muzakèrè*.

DÉLIBÉRER, v. n., تدبیر ا *tedbîr èt*, مشاوره ا *muchavèrè èt*.

DÉLICAT, E, adj., انجه *indjè*, نازك *nazik*, نزاکتلی *nèzakètli*, نازلی *nazle*, ظریف *zarîf*. — Difficile, مشکل *muchkil*, کوج *gudj*.

DÉLICATESSE, s. f., انجه‌لك *indjèlik*, نزاکت *nèzakèt*, نازکلك *naziklik*, ظرافت *zèrafèt*.

DÉLICE, s. m., ذوق *zèvq*, صفا *sèfa*, لذّت *lèzzèt*, حظّ درون *hazzi deroun*.

DÉLICIEUX, SE, adj., صفالو *sèfale*, لذتلو *lèzzètli*, خوش *khoch*, نازنین *naznîn*.

DÉLIÉ, E, adj., چوزك *tcheuzuk*, چوزلمش *tcheuzulmuch*. — Fin, انجه *indjè*.

DÉLIER, v. a., چوزمك *tcheuzmèk*, اچمق *atchmaq*, فكّ ا *fèkk èt*, حلّ ا *hall èt*.

DÉLIMITATION, s. f., تحدید *tahdid*, تعیین حدود *tèaïîn-i houdoud*, سنور کسمه *sener kèsmè*.

DÉLIRE, s. m., صایقلمه *sayeqlama*, صایقلمقلق *sayeqlamaqleq*, هذیان *hèzèyan*.

DÉLIT, s. m., صوچ *soutch*, قباحت *qabahat*, کناه *gunah*,

جرم *djurm.* – En flagrant délit, قباحت ایشلدیکی وقت *qabahat ichlèdiyi vaqet.*

DÉLIVRANCE, s. f., قورتلش *qourtoulouch,* خلاص *khalas.*

DÉLIVRER, v. a., قورتارمق *qourtarmaq,* خلاص – ازاد ا *azad, khalas èt.* – Se délivrer, قورتلمق *qourtoulmaq,* خلاص بولمق *khalas boulmaq.*

DÉLOGER, v. a., قومق *qovmaq.* – v. n., چیقمق *tcheqmaq.*

DÉLUGE, s. m., طوفان *thoufan.*

DÉMAGOGIE, s. f., قیادة الناس *qeïadèt un-nas.*

DEMAIN, adv., یارن – یارین *ïaren.* — Après-demain, اول بر کون *ol bir gun,* یارین دکل او بر کون *ïaren dèïl o bir gun.* — Demain j'irai à la campagne, یارین کویه کیدهجکم *iaren keuyè guîdèdjeïm.* — Oui, j'irai demain à la chasse, اوت یارین آوه کیدهجکم *èvèt ïaren âva guîdèdjèïm.*

DEMANDE, s. f., دیلک *dîlèk,* مطلوب *mathloub,* سؤال *su'al.*

DEMANDER, v. a., سؤال ا *suval èt,* دیلمك *dîlèmèk,* صورمق *sormaq,* استمك *istèmèk.* — S'informer, سؤال ا *su'al èt,* استفسار ا *istifsar èt,* صورمق *sormaq.*

DÉMANGEAISON, s. f., کجیش *guidjîch.* – Envie, هوس *hèvès.*

DÉMANGER, v. a., کجیشمك *guidjîchmèk.*

DÉMANTELER, v. a., هدم – یکسان ا *hèdm, ïèksan èt,* ییقمق *ïeqmaq,* سوکمك *seukmèk.*

DÉMARCATION, s. f. (Ligne de), خطّ امتیاز *khatt-i imtiyaz,* حدود *houdoud.*

DÉMARCHE, s. f., یوریش *yuruch,* حرکت *harèkèt,* کیدش *guîdich,* طورانش *davranech.*

DÉMASQUER, v. a., صورتی یوزندن چیقارمق *sourate ïuzun-*

dèn tchegarmaq. — Au fig., اچیغه چیقاردق *atchegha tchegarmaq.*

Démêler, v. a., ایرمق *ayermaq*, اچمق *atchmaq.* — Quereller, چکشمک *tchèkichmèk.*

Démêloir, s. m., سیرك طراق *sèïrèk tharaq.*

Démembrer, v. a., پارهلامق *paralamaq*, بولمك *beulmèk*, پارچهلامق *partchalamaq*, افراز - تفریق ا *ifraz*, *tèfriq èt*, ایرمق *aïermaq.*

De même que, conj., دخی *dakhi*, بیله *bîlè*, اولسه *olsa.*

Déménagement, s. m., طاشنمه *thachenma*, کوچ *gueutch.*

Déménager, v. a., بوشاتمق *bochatmaq.* — v. n., طاشمق *thachemaq*, چیقمق *tcheqmaq.*

Démence, s. f., جنون *djunoun*, اختلال عقل *ikhtilal-i aql*, دليلك *dèlilik*, دیوانهلك *divanèlik.*

Démener (Se), v. r., چارپنمق *tcharpenmaq*, چالقنمق *tchalqanmaq*, چبالنمق *tchabalanmaq.*

Démentir, v. a., یلان چیقارمق *ïalan tcheqarmaq*, تکذیب ا *tèkzib èt.*

Démesurément, adv., افراطله *ifrathla*, فوق الحد *fèvq èl-hadd*, آشوری *achere*, آیقوری *aïqere.*

Démettre, v. a., بورقمق *bourqmaq*, برتمك *bèrtmèk.* — Destituer, منصبدن چیقارمق *mançebdan tcheqarmaq*, عزل ا *'azl èt.* — Se démettre, استعفا ا *istifa èt.* — en faveur de... منصبی فراغت ا *mançebe fèraghèt èt.*

Démeubler, v. a., بوشاتمق *bochatmaq.* – la maison, اوی بوشاتمق *èvi bochatmaq.*

Demeurant, adj., اوتوران *otouran*, متمکن *mutèmèkkin*, ساکن *sakin*, مقیم *muqym.* — Demeurant à Smyrne,

ازميرده متمكّن - ساكن - مقيم *izmîrdè mutèmèkkin, sakin, muqym.*

DEMEURE, s. f., قوناق *qonaq*, مكان *mèkian*, مسكن *mèskèn.*

DEMEURER, v. n., اوطورمق - اوتورمق *othourmaq*, طورمق *dhourmaq*, قالمق *qalmaq*, اكلنمك *èïlènmèk*, ساكن او *sakin ol.* — Il n'y est rien demeuré, resté, هيچ بر شي قالمدى *hîtch bir chèï qalmade.*

DEMI, E, adj., يارم *ïarem*, بچوق *boutchouq.* – Une heure et demie, بر بچوق ساعت *bir boutchouq sa'at.* – A demi, يارى *ïare*, نصف *nesf.*

DÉMISSION, s. f., استعفا *isty'fa.* — Donner sa démission, استعفا ا *isty'fa èt.*

DÉMISSIONNAIRE, adj., استعفا ايدن *isty'fa èdèn.*

DÉMOCRATIE, s. f., عوام ناسك حكومتى *avam-i naçen hukioumèti.*

DEMOISELLE, s. f., خانم *khanem*, قادينجق *qadendjeq*, دودو *doudou.*

DÉMOLIR, v. a., ييقمق *yeqmaq*, خراب ا *kharab èt.*

DÉMOLITION, s. f., ييقش *yeqech*, خراب *kharab*, يقندى *ïeqente.*

DÉMON, s. m., شيطان *chèïthan*, ابليس *iblîs.*

DÉMONSTRATION, s. f., اثبات *ispat*, برهان *burhan*, نمايش *numaïch*, كوسترش *gueustèrich.*

DÉMONTER, v. a., اندرمك *èndirmèk*, اشاغى المق *achaghe almaq.* — سوكمك *seukmèk*, طاغتمق *daghetmaq.*

DÉMONTRER, v. a., اثبات ا *ispat èt*, كوسترمك *gueustèrmèk*, دليل - دلالت ا *dèlîl, dèlalèt èt.*

DÉMORALISATION, s. f., فساد الاخلاق *feçad ul-akhlaq*, انفساد *infiçad*, ادبسزلك *èdèbsizlik.*

Démoraliser, v. a., ادبی - ارکانی بوزمق *èdèbi, èrkiane bozmaq.*

Dénaturer, v. a., طبیعتنی دکیشدرمك *thaby'ètini dèyichdirmèk*, بوزمق *bozmaq.*

Dénégation, s. f., انکار *inkiar*, امتناع *imtina'*, خیر دیمه *khaïr dèmè.*

Déni, s. m., انکار *inkiar*, امتناع *imtina'.*

Dénicher, v. a., یوه‌دن چیقارمق - آلمق *ïouvadan tcheqarmaq, almaq.* — قوغمق *qovmaq*, قاچرمق *qatchermaq*, طرد ا *tard èt.* — بولمق *boulmaq.*

Dénigrer, v. a., آد بوزمق *âd bozmaq*, لسانه کتورمك *liçana guètirmèk.*

Dénombrement, s. m., صایمه *saïma*, تعداد *te'adad.*

Dénoncer, v. a., طویرمق *dhouïourmaq*, بلدرمك *bildirmèk*, غمّازلمق *ghammazlamaq.*

Dénouer, v. a., چوزمك *tcheuzmèk*, حلّ ا *hall èt.*

Denrée, s. f., مأکولات *mèèkulat*, ذخیره *zakhirè*, امتعه *èmtia'.*

Densité, s. f., صقلق *seqleq*, قتیلق *qateleq.*

Dent, s. f., دیش *dîch.* — Mal de dents, دیش اغریسی *dîch aghreçe.* — J'ai mal aux dents, دیشم اغریور *dîchim aghreyor.*

Dentelé, e, adj., دیش دیش کرتلنمش *dìch dîch kèrtlènmich*, دیشلوجه *dîchlidjè.*

Dentelle, s. f., دانتلا *dantèla*, برنجك *beurundjuk.*

Déntifrice, s. m., دیش توزی *dîch tozou.*

Dentiste, s. m., دیشجی *dîchdji.*

Dénuer, v. a., محروم - عری قلمق *mahroum, 'ari qelmaq,*

چپلاتمق *tcheplatmaq*, بی بهره - مایهسز ا *bi bèhrè, maïèçiz èt.*

Dépareiller, v. a., آیرمق *aïermaq*, چفتنی بوزمق *tchiftini bozmaq.*

Déparer, v. a., بوزمق *bozmaq*, صویمق *soïmaq*, ازالتمق *azaltmaq.*

Départ, s. m., کیدش *guîdich*, عزیمت *'azîmèt*, حرکت *harèkèt.*

Département, s. m., partie d'un royaume, ایالت *èyalèt*, ناحیه *nahyè.* — Bureau, قلم *qalèm*, اوطه *odha*, نظارت *nazarèt.*

Départir, v. a., پای - تقسیم ا *paï, taqsim èt*, اعطا ا *ita èt.* — Se départir, واز کچمک *vaz guètchmèk*, آیرلمق *aïerelmaq*, مباعدت ا *mubaadèt èt.*

Dépasser, v. a., کچورمك *guètchirmèk*, کچمك *guètchmèk.*

Dépecer, v. a., پاره پاره ا *parè parè èt*, پارچه پارچه کسمك *partcha partcha kèsmèk*, دیدمك *didmèk*, طوغرامق *doghramaq.*

Dépêche, s. f., تحریرات *tahrîrat*, اوراق *èvraq*, مکتوب *mektoub.* — du gouvernement, دولت تحریراتی *dèvlèt tahrîrate.* — télégraphique, تلغرافنامه *tèlègrafnamè.*

Dépêcher, v. a., یوللامق *ïollamaq*, ارسال ا *irsal èt*, عجله ایله کوندرمك *'adjèlè ilè gueundèrmèk.* – Se dépêcher, عجله ا - ایلمک *'adjèlè èt, èïlèmèk*, چابق او *tchabouq ol.*

Dépeindre, v. a., تعریف ا *ta'rîf èt*, وصف ا *vasf èt.*

Dépendance, s. f., تعلقات *te'alluqat*, تابعلك *taby'lik.*

Dépendant, e, adj., تابع *taby'*, متعلق *mutè'allyq.*

DÉPENDRE, v. n., منوط - تابع - متعلّق او *mènouth*, *tabi'*, *mutèalliq ol*, الده - حكمده او *èldè*, *hukioumdè ol*, لازم كلمك *lazem guèlmèk*. — v. a., اشاغى اندرمك *achaghe èndirmèk*, قالدرمق *qaldermaq*.

DÉPENS, s. m. pl., خرج *khardj*, مصرف *masraf*. — زيان *zian*, ضرار *zarar*.

DÉPENSE, s. f., خرج *khardj*, مصروف *masrouf*, مصرف *masraf*, pl. مصارف *maçarif*. — Argent pour la dépense, خرجلق *khardjleq*.

DÉPENSER, v. a., خرج ا *khardj èt*, مصرف ا *masraf èt*. — Il dépense trop, چوق مصرف ايديور *tchoq masraf èdïior*. — J'ai dépensé beaucoup, چوق خرج ايتدم *tchoq khardj èttim*.

DÉPÉRIR, v. n., خرابه يوز طوتمق *kharaba ïuz toutmaq*, دوشمك *duchmèk*, بوزلمق *bozoulmaq*, ضعيفلنمق *zaïflanmaq*.

DÉPILATOIRE, s. m., قيل دوكدرجى *qel deukdurudju*.

DÉPISTER, v. a., ايزلمك *izlèmèk*, ايزينى بولمق *izini boulmaq*, كشف اثر ا *kèchf-i èçèr èt*.

DÉPIT, s. m., نسبت *nisbèt*. — En dépit, نسبتًا *nisbètèn*.

DÉPLACER, v. a., يرندن چيقارمق *ïèrindèn tcheqarmaq*. — Déplacé, ناسزا *na sèza*, نابجا *na bèdja*, ياقشقسز *ïaqecheqsez*.

DÉPLAIRE, v. n., حظ اولنمامق *hazz olounmamaq*, نا مقبول او *na maqboul ol*. — Se déplaire, حظ ايتممك *hazz ètmèmèk*, جانى سومممك *djane sèvmèmèk*.

DÉPLAISIR, s. m., كدر *kèdèr*, غمّ *ghamm*.

DÉPLORABLE, adj., اجينهجق *adjenadjaq*, اغلانهجق

aghlanadjaq. — **Il est dans un état déplorable,** اجینەجق حالدەدر *adjenadjaq haldadir.*

Déplorer, v. a., اغلامق *aghlamaq*, آجیمق *âdjemaq.*

Déployer, v. a., یایمق *yaïmaq*, اچمق *atchmaq*, کوسترمك *gueustèrmèk.*

Déplumer, v. a., توینی - توسنی یولمق - قوپارمق *tuïunu, tuçunu ïolmaq, qoparmaq.* – Se déplumer, توی دوکلمك *tuï deukulmèk.*

Dépoli, ie, adj., جلاسز *djilaçez*, پرداخسز *perdakhsez*, طونق *dounouq.*

Déportation, s. f., سورکنلك *surgunluk*, نفی *nèfi.*

Déporter, v. a., سورمك *surmèk.*

Déposer, v. a., قومق *qomaq.* — mettre en dépôt, امانت قومق *èmanèt qomaq*, امانت ویرمك *èmanèt vèrmèk.* — Destituer, عزل ا *'azl èt.*

Déposition, s. f., عزل *'azl.* — Témoignage, تقریر *taqrîr.*

Déposséder, v. a., تصرفدن چیقارمق *taçarroufdan tchegarmaq*, الندن آلمق *èlindèn almaq.*

Dépôt, s. m., امانت *èmanèt*, ذخیره *zakhrè.* — (Lieu de), مخزن *makhzèn*, مغازه *maghaza.*

Dépouiller, v. a., صویمق *soïmaq.* — Se dépouiller, صوینمق *soïounmaq.*

Dépourvu (Au), adv., اپ انسز *ap ansez*, تدارکسز *tèdariksiz.*

Dépravation, s. f., فساد *fèçad*, بوزوقلق *bozouqlouq*, بوزغنلق *bozghounlouq.*

Déprécation, s. f., دعا *dou'a*, تضرع *tèzarru'*, دیلمه *dilèmè*, یلوارمه *ïalvarma.*

Déprécier, v. a., بهاسنى - قيمتنى اكسلتمك *pahaçene, qeymètini èksiltmèk.*

Déprédation, s. f., يغماجيلق *ïaghmadjeleq*, يغما *ïaghma*, غارت *gharèt*, تاراج *taradj.*

Dépression, s. f., ازيلوب چقورلنمه *èzilip tchouqourlanma*, بصمه *basma*, اينمه *ènmè*, چوكمه *tcheukmè.*

Depuis, prép., برو *bèri.* — Depuis trois jours, اوچ كوندن برو *utch gundèn bèri.*

Dépuratif, ive, adj., قان تميزليجى *qan tèmizlèïdji.*

Députation, s. f., مأموريت *mèèmourïièt*, وكيل كوندرمه *vèkîl gueundèrmè.* - وكيللر *vèkillèr*, مأمورلر *mèèmourler.*

Député, s. m., وكيل *vèkîl*, مامور *mèèmour*, مبعوث *mèbous.*

Déraciner, v. a., كوكندن چيقارمق *keukundèn tcheqarmaq.*

Dérailer, / **Déráiller**, } v. n., تكر يولدن - چيغردن چيقمق *tèkèr ïoldan, tchegherdan tcheqmaq.*

Déraisonner, v. n., عقلسز احمق كبى سويلمك *'aqelsez ahmaq guibi seuïlèmèk*, فراستسز سويلمك *firaçètsyz seuïlèmek.*

Dérangement, s. m., قارشقلق *qarecheqleq*, نظامسزلق *nizamsezleq*, طاغنقلق *daghencqleq*, اختلال *ikhtilal.* — Incommodité, تعجيز *ta'djîz.*

Déranger, v. a., قارشترمق *qarechtermaq*, يرندن چيقارمق *ïèrindèn tcheqarmaq*, تعجيز ا *ta'djîz èt.*

Déréglé, e, adj., نظامسز *nizamsez*, نظامى بوزلمش *nizame bozoulmouch*, مسيّب *muçèyib*, يولسز *ïolsouz.*

Dérision, s. f., استهزا *istihza*, مسخره‌لق *maskharaleq*, ذوقلنمه *zèvqlènmè.*

Dérivation, s. f., اشتقاق *ichtiqaq*, يول *ïol*, مجرا *mèdjra*.

Dérivé, e, adj., مشتق *muchtaqq*. — Nom dérivé, اسم مشتق *ismi muchtaqq*.

Dernier, ère, adj., صوك *son*, آخر *âkher*.

Dérobé, e, adj., چالنمش *tchalenmich*, مسروق *mèsrouq*. — A la dérobée, كيزلوجه *guîzlidjè*.

Dérober, v. a., چالمق *tchalmaq*, اوغورلمق *oghourlamaq*, خرسزلق ا *khersezleq èt*, سرقت ا *serqat èt*.

Dérogation, s. f., نسخ *nèskh*, نقض *naqz*, بوزمه *bozma*.

Dérouiller, v. a., پاسنى آچمق - چيقارمق *paçene atchmaq*, *tcheqarmaq*.

Dérouler, v. a., بسط ا *bast èt*, آچمق *atchmaq*, يايمق *ïaïmaq*.

Déroute, s. f., انهزام *inhizam*, فرار *firar*, پريشانلق *pèrîchanleq*.

Derrière, prép., ارد *ard*, اكسه *ènsè*, كيرو *guèri*.

Dès, prép., دن *dan* ou *dèn*. — Dès ce soir, بو اخشامدن *bou akhchamdan*. — Dès mon arrivée, كلديكمدن برو *guèldiymdèn bèri*.

Désabuser, v. a., ياكلشى اكلتمق *ïanleche anlatmaq*, كوزى آچدرمق *gueuzu atchdermaq*.

Désaccorder, v. a., دوزنى بوزمق *duzèni bozmaq*, اهنكى بوزمق *ahèngui bozmaq*.

Désagréable, adj., فنا *fèna*, نامقبول *namaqboul*, ناخوش *nakhoch*.

Désagrément, s. m., بلا *bèla*, ثقلت *seqlèt*, ناخوشلق *nakhochlouq*.

Désaltérer, v. a., حرارت سوندرمك *hararèt seundurmèk*,

صوسزلغی بصدرمق - تسکین ا souçouzloughou basdermaq, tèskin èt. — (Se), قانمق qanmaq, صوسزلغنی کیدرمک souçouzlougounou guidèrmèk.

Désappointement, s. m., خیبت khaïbèt, الی بوشه چیقمه èli bocha tcheqma, امید یرینه وارمامق oumoud ïèrinè varmamaq.

Désapprouver, v. a., بکنممک bèyènmèmèk, قبول ایتممک qaboul ètmèmèk.

Désarmer, v. a., سلاحنی صویمق silahene soïmaq.

Désarroi, s. m., قرشقلق qarecheqleq, پریشانلق pèrichanleq, الت اوستلک altustluk.

Désastre, s. m., بلا bèla, فلاکت fèlakèt, نحوست nouhouçèt.

Désastreux, se, adj., مصیبتلو mouçybètli.

Désavantage, s. m., ضرر zarar, زیان zïan.

Désavantageux, se, adj.. ضررلو zararle.

Désaveu, s. m., انکار inkiar.

Désavouer, v. a., انکار ا inkiar èt, حاشا دیمك hacha dèmèk.

Descendre, v. n., اینمک ènmèk. — Descendez en bas, اشاغی این achaghe èn.

Descente, s. f., اینمه ènmè, اینش ènich, نزول nuzoul.

Description, s. f., وصف vasf, تعریف ta'rîf.

Désert, s. m., چول tcheul.

Désert, e, adj., ایسسز issiz, یبان ïaban, ویران vèran, خالی khali, خراب kharab.

Déserter, v. n., عسکرلکدن قاچمق 'askèrliktèn qatchmaq.

Déserteur, s. m., قاچقن qatchqen. — Au fig., مرتد mourtadd.

Désespéré, e, adj., اميدسز *umîdsiz, oumoutsouz.*

Désespérer, v. n., اميدينى كسمك *umîdîni (oumoudounou) kesmèk,* مأيوس او *mèèïous ol.* — v. a., اميدينى كسدرمك *umîdini (oumoudounou) kèstirmèk,* مأيوس ا *mèèïous èt.*

Désespoir, s. m., اميدسزلك *umîdsizlik, (oumoudsouzlouk)* قطع رجا *qathy' ridja,* يأس *ïèès.*

Déshabiller, v. a., صويمق *soïmaq.* — **Se déshabiller,** سوينمق *soïounmaq.*

Déshabituer, v. a., عادتنى براقدرمق *'adètini braqtermaq.* — (Se), v. r., عادتنى براقمق - ترك ا *'adètini braqmaq, tèrk èt.*

Déshériter, v. a., وراثتدن چيقارمق *vèraçètdèn tchegarmaq,* محروم قلمق *mahroum qelmaq.*

Déshonnête, adj., ادبسز *èdèbsiz,* عارسز *'arsez.*

Déshonneur, s. m., رزالت *rèzalèt,* ذلّ *zull,* اعتبارسزلق *y'tibarsezleq,* رسوايلق *risvaïleq,* عرضسزلق *erzsezleq.*

Déshonorer, v. a., رسواى ا *risvaï èt,* عرضنى بوزمق *erzene bozmaq,* رزيل ا *rèzîl èt.*

Désignation, s. f., نشانلمه *nichanlama,* تعيين *ta'yin,* تخصيص *takhsis,* وصف *vasf.*

Désigner, v. a., كوسترمك *gueustèrmek,* اشارت ا *icharèt èt.*

Désillusionner, v. a., كوزينى آچمق *gueuzunu atchmaq,* خيالى كيدرمك *khaïale guidirmèk.*

Désinfecter, v. a., دفع عفونت ا *dèf-'i oufounèt èt,* مردار قوقويى كيدرمك *murdar qoqouïou guidirmèk.*

Désintéressé, e, adj., كندو چيقارنه باقميان *kèndi tchegarena baqmayan,* بى غرض *bigharaz.*

Désir, s. m., استك *istèk,* ارزو *arzou,* هوس *hèvès,* مرام *mèram,* اشتياق *ichtïaq.*

DÉSIRABLE, adj., ارزو اولنەجق *arzou olounadjaq.*

DÉSIRER, v. a., ارزولمق *arzoulamaq,* استمك *istèmèk.* – Que désirez-vous? نه ارزولرسكز *nè arzoularsenez.*

DÉSIREUX, SE, adj., ارزوليان *arzoulayan,* استين *istèïèn.*

DÉSISTER (Se), v. r., ال چكمك *èl tchèkmèk,* واز كچمك *vaz guètchmèk,* فارغ او *farigh ol.*

DÈS LORS, adv., او زمان *o zèman,* اندنبرو *ondan bèri.*

DÉSOBÉIR, v. n., اطاعت ايتممك *itha'at ètmèmèk,* اطاعتسزلق ا *itha'atsezleq èt.*

DÉSOBÉISSANCE, s. f., اطاعتسزلق *itha'atsezleq.*

DÉSOBÉISSANT, E, adj., اطاعتسز اولان *itha'atsez olan.*

DÉSOCCUPÉ, E, adj., اواره *âvara,* ايشسز *ichsiz.*

DÉSŒUVREMENT, s. m., ايشسزلك *ichsizlik,* اوارەلك *avaraleq,* بطالت *bèthalèt,* بيكارى *bikiari.*

DÉSOLANT, E, adj., ياسلى *yasli,* چكلمز *tchèkilmèz.*

DÉSOLATION, s. f., ييقم *yeqem,* درد *dèrd,* الم *èlèm,* كدر *kèdèr.*

DÉSOLÉ, E, adj., تسلى اولماز *tèçèlli olmaz,* تاسەلو *taçale,* مكدّر *mukèddèr.*

DÉSOLER, v. a., ييقمق *yeqmaq,* خراب ا *kharab èt,* كدر و *kèdèr vèr.*

DÉSORDRE, s. m., نظامسزلق *nizamsezleq,* قارشقلق *qarecheqleq,* الت اوستلك *alt ustluk,* بوزوقلق *bozouqlouq,* اختلال *ikhtilal.*

DÉSORGANISATION, s. f., نظامسزلك *nezamsezleq,* بوزوقلق *bozouqlouq.*

DÉSORIENTER, v. a., شاشورمق *chachermaq.*

DÉSORMAIS, adv., بوندن صكره *boundan sonra,* شمديدنصكره

chimdîdènsonra, بونلدن بويله *boundan beuïlè*, بعدازين *ba'dèzîn*, بعدما *ba'dima*, فيما بعد *fîma ba'd*.

Despote, s.m., مسلّط *mouçallath*, جبّار *djèbbar*, استديكنى امر ايدن *istèdîyni emr èden*.

Dessécher, v. a., قورونمق *qouroutmaq*.

Dessein, s. m., قصد *qast*, مراد *murad*, مرام *mèram*, نيّت *niïèt*. — A dessein, قصدًا *qasden*, مخصوص *makhsous*.

Desseller, v. a., ايرى چيقارمق *èyèri tcheqarmaq*.

Desserrer, v. a., كوشتمك *guèvchètmèk*.

Dessert, s. m., يمش *yèmich*, چرز *tchèrèz*.

Desservir, v. a., نائبلك ا *naïblik èt*. — سفره‌يى قالدرمق *soufraïe qaldermaq*. — ضرر - زيان كتورمك *zarar*, *zian guètirmèk*.

Dessin, s. m., رسم *rèsm*, *rèçim*, تصوير *tasvir*.

Dessinateur, s. m., رسمجى *rèçimdji*, رسم الجى *rèçim aledje*, رسّام *rèssam*.

Dessiner, v. a., رسم چكمك *rèçim tchèkmèk*.

Dessous, adv., الت *alt*, تحت *taht*, زير *zîr*, التنه *altena*, التنده *altenda*. — Au-dessous, اشاغه *achagha*. — Au-dessous de nous, بزم التمزده *bizim altemezda*. — Par-dessous, التندن *altendan*. — Avoir le dessous, الت او *alt ol*, يكيلمك *yènilmèk*.

Dessus, adv., اوست *ust*, اوستنه *ustunè*, اوزرينه *uzèrînè*, اوستنده *ustundè*. — Au-dessus de la table, سفره‌نك اوستنده *sofranen ustundè*, ou سفره اوستنده *sofra ustundè*. — Par-dessus tout, هر شيدن زياده *hèr chèïden ziadè*. — Là-dessus, بونك اوزرينه *bounoun uzèrînè*, اندن طولايى *ondan dholaye*. — Ci-dessus, يوقارده

yoqarda, بالاده *balada.* — Au-dessus, يوقارى *yoqare.* — Avoir le dessus, اوستن او *ustun ol*, غالب او *ghalib ol*, قزانمق *qazanmaq.*

DESTIN, s. m., قدر *qadèr*, قسمت *qesmèt*, بخت *bakht*, نصيب *naçyb.*— Malheur, قضا *qaza.*

DESTINATION, s. f., محلّ مخصوص *mahèll-i makhsous*, محلّ مامورِيّت *mahèll-i mèèmouriïèt.*

DESTINÉE, s. f., تقدير *taqdîr*, نصيب *naçyb.*

DESTINER, v. a., تعيين ا *ta'yin èt*, نصب ا *nasb èt.*

DESTITUER, v. a., عزل ا *'azl èt.*

DESTITUTION, s. f., عزل *'azl.*

DESTRUCTEUR, s. m., خراب ايديجى *kharab èdîdji.*

DESTRUCTIF, VE, adj., بوزيجى *bozoudjou.*

DESTRUCTION, s. f., ييقم *yeqem*, خراب *kharab*, اندفع *indifa'.*

DÉSUNION, s. f., اتّفاقسزلق *ittifaqsezleq.*

DÉSUNIR, v. a., ايرمق *âyermaq*, بولمك *beulmèk.*

DÉTACHEMENT, s. m., بلوك *beuluk*, عسكر بلوكى *'askèr beuluyu.*

DÉTACHER, v. a., آيرمق *âyermaq.* — Se détacher, ايرلمق *ayerelmaq*, قوپمق *qopmaq*, چوزلمك *tcheuzulmèk.*

DÉTAIL, s. m., تفصيل *tafsyl*, خصوصيّت *khouçouçiyèt.* — En détail, تفصيلاً *tafsylèn.* - Vendre en détail, پارچه پارچه صاتمق *partcha partcha satmaq.*

DÉTAILLER, v. a., expliquer, تفصيلجه نقل ا *tafsyldjè naql èt.*

DÉTEINDRE, v. n., رنكنى اتمق *rènguini âtmaq*, صولمق *solmaq.*

DÉTELER, v. a., اتلری عربه‌دن چوزمك *atlare 'arabadan tcheuzmèk.*

DÉTENDRE, v. a., كوشتمك *guèvchètmèk.* — Au fig., Détendre son esprit, ذهنی راحتلندرمق *zihni rahatlandermaq.*

DÉTENIR, v. a., الیقومق *aleqomaq,* ضبط ا *zabth èt.* — en prison, حبس ا *habs èt.*

DÉTENTE, s. f., تتك *tètik.*

DÉTENU, E, adj., الیقونمش *aleqonmouch,* طوتق *thoutouq,* محبوس *mahbous.*

DÉTÉRIORER, v. a., بوزمق *bozmaq,* بدتر ا *bèdtèr èt.*

DÉTERMINANT, E, adj., كسیجی *kèçîdji,* قاطع *qathy'.*

DÉTERMINATIF, VE, adj., تعریفی *ta'rîfi.*

DÉTERMINATION, s. f., قرار *qarar,* رأی *rèï.*

DÉTERMINÉ, E, adj., قرار ویرلمش *qarar vèrilmich,* مقرر *muqarrèr.*

DÉTERMINER, v. a., قرار و *qarar vèr,* كسمك *kèsmèk.*

DÉTERRER, v. a., طپراقدن - مزاردن چیقارمق *thopraqtan, mèzardan tcheqarmaq,* یر التندن اخراج ا *ïèr altendan ikhradj èt.*

DÉTESTABLE, adj., اكراه اولنه‌جق *ikrah olounadjaq,* كریه *kèrîh,* مكروه *mèkrouh.*

DÉTESTER, v. a., اكراه ا *ikrah èt.*

DÉTONATION, s. f., پاتلایش *patlayich.*

DÉTONER, v. n., پاتلامق *patlamaq.*

DÉTORDRE, v. a., بوكمی سوكمك *bukumu seukmèk.*

DÉTOUR, s. m., طولاشقلق *dholacheqleq,* بورغاج *bourghadj.* — دك *dèk,* اویون *oïoun.*

DÉTOURNER, v. a., چویرمك *tchèvîrmèk*, آیرمق *âyermaq*, صاپتمق *sapetmaq*.

DÉTRACTEUR, s. m., غیبت سویلیجی *ghaïbèt seuïlèïdji*, لایم *laïm*, ذمّام *zèmmam*, فصل ایدیجی *fasl èdidji*.

DÉTREMPER, v. a., ازمك *èzmèk*, حلّ ا *hall èt*.

DÉTRESSE, s.f., کوکل طارلغی *gueunul darleghe*, کدر *kèdèr*, مضایقه *muzaïqa*.–(Signal de), قضا نشانی *qaza nichane*.

DÉTRIMENT, s. m., ضرر *zarar*, زیان *ziyan*.

DÉTROIT, s. m., بوغاز *boghaz*.

DÉTROMPER, v. a., کوزی اچدرمق *gueuzu atchtermaq*. — Se détromper, الدانمقدن قورتلمق *aldanmaqtan qourtoulmaq*.

DÉTRÔNER, v. a., تختدن ایندرمك *takhttan èndirmèk*, خلع ا *khal' èt*.

DÉTROUSSER, v. a., صیغانمهیی اشاغی صالیویرمك *seghanmaïe achaghe salevèrmèk*. — Au fig., صویمق *soymaq*.

DÉTRUIRE, v. a., بوزمق *bozmaq*, خراب ا *kharab èt*. — Se détruire, ییقلمق *yeqelmaq*, خراب او *kharab ol*, دفع – یوق او *dèf'*, *ïoq ol*.

DETTE, s. f., بورج *bordj*, دین *dèïn*, pl., دیون *duyoun*. — active, الهجق *aladjaq*, مطلوب *mathloub*, pl., مطلوبات *mathloubat*. — passive, ویرهجك *vèrèdjek*. — Acquitter une dette, ادای دین ا *èdaï dèïn èt*.

DEUIL, s. m., یاس *yas*, ماتم *matèm*. — Porter le deuil, یاس طوتمق *yas thoutmaq*, یاسه کیرمك *yaça guîrmèk*. — Être en deuil, یاسلی او *yasle ol*.

DEUX, adj. num., ایکی *iki*. — Deux fois, ایکی دفعه *iki dèf'a*.

Deuxième, adj., ایکنجی *ikindji*, ثانی *sani*.

Deuxièmement, adv., ایکنجیده *ikindjîdè*, ثانیًا *sanièn*.

Dévaliser, v. a., صویمق *soïmaq*, یغمالمق *yaghmalamaq*, غارت ا *gharet èt*.

Devancer, v. a., ایلرولمك *ilèrilèmèk*, کچمك *guètchmèk*, اشمق *achmaq*.

Devant, prép., اوك *eun*, قارشو *qarche*. — Otez-vous de devant moi, اوکمدن قاچ - چکل *eunumdèn qatch, tchèkil*. — En présence, حضورنده *houzourounda*. — Aller au-devant, قارشوسنه کتمك *qarcheçena guitmèk*. — Prendre le devant, اوکنی المق *eununu almaq*. — Ci-devant, اقدم *aqdèm*.

Dévastation, s. f., خراب *kharab*.

Dévaster, v. a., خراب ا *kharab èt*.

Déveine, s. f., کور بخت *kior bakht*, بخل *pahal*.

Développer, v. a., اچمق *atchmaq*, میدانه چیقارمق *meïdana tcheqarmaq*, شرح ویرمك *chèrh vèrmèk*.

Devenir, v. n., اولمق *olmaq*, اولنمق *olounmaq*.

Dévergondé, e, adj., عارسز *'arsez*.

Dévergonder (Se), v. pron., عارسز او *'arsez ol*.

Déverguer, v. a., کمی سرنلرینی ایندرمك *guèmî sèrènlèrîni èndirmèk*.

Dévider, v. a., صارمق *sarmaq*.

Dévier, v. n., یولدان شاشمق *ïoldan chachmaq*, صاپمق *sapmaq*.

Devin, s. m., فالجی *faldje*, رمال *rèmmal*.

Deviner, v. a., فال اچمق *fal atchmaq*, غائب سویلمك *ghaïb seuïlèmek*. — بولمق *boulmaq*, سزمك *sèzmèk*.

Devis, s. m., بر ياپيلنك تخميناً مصرفى *bir yapenen takhmînèn masrafi.*

Devise, s. f., علامت *'alamèt.* — Mot, حسبحال *hasbihal.*

Dévoiement, s. m., اسهال *ishal.*

Dévoiler, v. a., اورتوبى اچمق *eurtuyu atchmaq*, بيان ا *bèyan èt*, اشكاره چيقارمق *achkiarè tcheqarmaq.*

Devoir, s. m., فرض *farz*, بورج *bordj*, واجب *vadjib*, واجبه *vadjibè*, ذمّت *zimmèt.* — d'un écolier, درس *dèrs.* — Charge, obligation, وظيفه *vazyfè.*

Devoir, v. a, être obligé, بورجلو او *bordjlou ol*, مجبور او *mèdjbour ol.*

Dévolution, s. f., استحقاق *istyhqaq.*

Dévorer, v. a., يوتمق *youtmaq*, ييمك *yèmèk.*

Dévot, e, عبادتكار *'ybadètkiar*, ديندار *dîndar*, اهل تقوا *ehli taqva*, زاهد *zahid*, صوفى *sofou*, پارسا *pariça.*

Dévotion, s. f., عبادت *'ybadèt*, زاهدلك *zahidlik.*

Dévoué, e, adj., مخلص *moukhlys*, صادق *sadeq.*

Dévouement, s. m., عبوديت *'ouboudiïet*, اطاعت *itha'at*, تسليميت *tèslîmiïèt.* — Dévouement sincère, صدق عبوديّت *sedqe 'ouboudiïet.*

Dévouer (Se), v. réfl., كندويى و *kendiyi vèr*, تسليم او *tèslîm ol.*

Dévoyer, v. a., يولدن شاشرمق *ïoldan chachermaq*, صاپتمق *sapetmaq.* – En méd. معدهيى بوزمق *midèïi bozmaq*, اسهال ا *ishal èt.*

Dextérité, s.f., هنر *hunèr*, قابليت *qabiliïet*, مهارت *mèharèt.*

Diabète, s. m., دولاب علّتى *dolab 'illèti*, شكر علّتى *chèkèr 'illèti.*

DIABLE, s. m., شيطان *cheïthan.*

DIABLERIE, s. f., شيطانلق *cheïthanleq.*

DIABOLIQUE, adj., شيطانلو *cheïthanle*, شيطانى *cheïthani.*

DIABOLIQUEMENT, adv., شيطان كبى *cheïthan guibi*, شيطانجه *cheïthandja.*

DIACHYLON, s. m., طاليون ياقيسى *thalion ïaqeçe.*

DIACONAT, s. m., شمّاسلق *chèmmasleq.*

DIACRE, s. m., شمّاس *chèmmas.*

DIADÈME, s. m., تاج *tadj.*

DIAGNOSTIC, s. m., امارت كاشفه *èmarèt-i kiachifè*, علامت مرض *alamèt-i maraz.* — Diagnostique, adj., كاشف *kiachif*, كوستريجى *gueustèridji.*

DIALECTE, s. m., ولايت لسانى - دلى *vilaïet liçane*, *dili.*

DIALOGUE, s. m., مكالمه *mukialèmè.*

DIAMANT, s. m., الماس *èlmas.*

DIAMÈTRE, s. m., قطر *qouthr.*

DIANE, s. f., ارتاميس *èrtamîs.* — L'étoile du matin, صباح يلدزى *sabah yildeze.*

DIAPHANE, adj., شفاف *chèffaf*, نورلو *nourlou.*

DIARBÉKIR, pays, دياربكر *dïarbèkir.*

DIARRHÉE, s. f., اسهال *ishal*, يورك سورمهسى *ïurèk surmèçi.*

DICTATEUR, s. m., حاكم مطلق *hakim-i moutlaq*, آمر مطلق *amir-i moutlaq.*

DICTÉE, s. f., املا *imla*, تلقين *tèlqyn.*

DICTER, v. a., سويليوب يازدرمق *seuïleïp ïazdermaq*, تلقين ا *tèlqyn èt*, املا يازدرمق *imla ïazdermaq.*

DICTIONNAIRE, s. m., لغت *loughèt*, *loughat*, لغت كتابى *loughèt kitabe*, قاموس *qamous.*

Diète, s. f., پرهيز *perhîz*.

Dieu, s. m., الله *allah*, تكرى *tanre*, خدا *khouda*, ربّ *rabb*, بارى *bari*, حقّ *haqq*. — Le Très-Haut, الله تعالى *allah tè'ala*. — O Dieu! يا الله *ïa allah*. — O mon Dieu! يا ربّى *ïa rabbi*, يا ربّم *ïa rabbim*. — Dieu! grand Dieu! الله الله *allah allah*.— Dieu saint! عزيز الله *'azîz allah*. — Plaise à Dieu, s'il plaît à Dieu, انشا الله *inchallah*. — Pour l'amour de Dieu, اللهى سورايسهك *allahe sèvèrçèn*, اللهى سورسهكز *allahe sèvèrçèniz*. – Dieu nous en préserve! الله كوسترمسون *allah gueustèrmèçin*, الله صقلاسون *allah saqlaçen*. — Avec la permission de Dieu, اللهك اذنيله *allahen iznîlè*. — Par l'ordre de Dieu, امر بارى ايله *èmri bari ilè*, ou امر ربانى ايله *èmri rabbani ilè*. — Dieu fasse! الله ويره *allah vèrè*, الله ويرسون *allah vèrsin*. — Par Dieu! والله *vallah*, واللهه *vallaha*, الله حقى ايچون *allah haqqe itchin*, بحق خدا *bi-haqqe khouda*.

Diffamer, v. a., بد نام ا *bètnam èt*, ادنى بوزمق *adene bozmaq*, فصل ا *fasl èt*, ديللندرمك *dillèndirmèk*.

Différence, s. f., فرق *farq*.

Différend, s. m., فرق *farq*, نزاع *niza'*.

Différent, e, adj., بشقه *bachqa*, بكزمز *bènzèmèz*, مختلف *mukhtèlif*.

Différer, v. a., اوزاتمق *ouzatmaq*, اوزاغه براقمق *ouzagha braqmaq*, تأخير ا *tèèkhir èt*. — v. n., فرقى او *farqy ol*, بكزممك *bènzèmèmek*.

Difficile, adj., كوج *gudj*, كوچ *gutch*, زور *zor*, چتين *tchètîn*, مشكل *muchkil*.

Difficulté, s. f., كوجلك *gudjluk*, چتينلك *tchètînlik.*
Difforme, adj., اسلوبسز *usloubsouz*, بچمسز *bitchimsiz.*
Diffusion, s. f., يايلمه *yayelma*, انتشار *intichar.*
Digérer, v. a., سندرمك *sindirmèk*, هضم ا *hazm èt.*
Digestif, ve, adj., هاضم *hazim*, سندريجى *sindirîdji.*
Digestion, s. f., سندرمه *sindirmè*, سنمه *sinmè*, هضم *hazm.*
Digne, adj., لايق *layq*, مستحق *moustahaqq.*
Dignité, s. f., charge, منصب *mançeb*, *mançoub*, مقام *maqam*, پايه *païè*, اهليّت *èhliyèt.* — Mérite, لايقلق *layqleq*, لياقت *liyaqat.*
Digression, s. f., استطراد *istitrad.* — Faire une digression, سوزى صاپتمق *seuzu sapetmaq.*
Digue, s. f., بند *bènd.*
Dilapider, v. a., اتلاف اموال ا *itlafi èmval èt*, اسراف اموال ا *israf-i èmval èt*, عبث يره خرج ا *abès ïèrè khardj èt.*
Dilater, v. a., يايمق *yaïmaq*, اچمق *atchmaq*, ككشلمك *guènichlèmèk.*
Dilemme, s. m., چتال مسئله *tchatal mèçèlè.*
Diligence, s. f., application, اهتمام *ihtimam*, اقدام *yqdam*, غيرت *ghaïrèt*, تقيّد *tèqayyud.* – Voiture, منزل عربه‌سى *mènzil 'arabaçe*, تيز كيدن عربه *tèz guîdèn 'araba.*
Diligent, e, adj., prompt, چاپوق *tchapouq*, تيز *tèz.* — Soigneux, چالشقان *tchalechqan*, مقيّد *mouqayièd.*
Diluvien, ne, adj., طوفانى *thoufani.*
Dimanche, s. m., بازار كونى *bazar gunu.*
Dîme, s. f., عشر *'euchur*, pl. اعشار *'achar.*
Dimension, s. f., بيوكلك *beuïuklik*, مساحت *mèçahèt*, بعد *bou'd*, pl. ابعاد *èb'ad.*

DIMINUER, v. a., اكسلتمك ا *èksiltmèk*, ازالتمق *azaltmaq*, تقليل - تنقيص ا *taqlîl, tènqis èt.* — v. n., اكسلمك *èksilmèk*, ازالمق *azalmaq*, نقصان بولمق *noqsan boulmaq.*

DIMINUTIF, s. m., اسم تصغير *ismi tasghyr.*

DIMINUTION, s. f., اكسكلك *èksiklik*, نقصان *noqsan*, تنزيل *tènzîl.*

DINDE, s. f., هند طاوغى *hind thavoughou*, مصر طاوغى *meçer thavoughou.* — عقلسز قارى *aqelsez qare.*

DINDON, s. m., هند طاوغى *hind thavoughou*, ou اركك هند طاوغى *èrkèk hind thavoughou*, هندى *hindi.*

DINDONNEAU, s. m., هند طاوغى ياوريسى *hind thavoughou ïavrouçou*, هندى پلازى *hindi palaze.*

DÎNÉ et DÎNER, s. m., اويلن ماجهسى *euïlèn mandjaçe*, اويله ماجهسى *euïlè mandjaçe*, اويلن يمكى - طعامى *euïlèn yèmèyi, tha'ame*, قوشلق طعامى *qouchlouq tha'ame.* — Qu'on prépare le dîner, طعامى حاضرلسونلر *tha'ame hazerlaçenlar.*

DÎNER, v. n., اويلن طعامى ا *euïlèn tha'ame èt.*

DIOCÈSE, s. m., پسقپوسلق *pisqoposlouq.*

DIPHTHONGUE, s. f., ايكى حرفك سسى *iki harfin sèçi.*

DIPLOMATE, s. m., دیپلومات *dîplomat*, معاملت دولته اشنا *mou'amèlèti devlètè achna.*

DIPLOMATIE, s. f., معاملت دول علمى *mou'amèlèti duvèl 'ylmi.*

DIPLÔME, s. m., برات *bèrat.*

DIRE, v. a., ديمك *dèmèk*, سويلمك *seuïlèmèk*, افاده ا *ifadè èt.* — Que dites-vous? نه ديورسن *nè deïorsoun.* — Que dit-on? نه ديورلر *nè deïorlar.* — Comment dit-on

cela en turc? بوكا تركجەدە نصل ديرلر *bouna turktchèdè naçel dèrlèr.* — Cela va sans dire, او بللى بر شى در *o bèlli bir chèï dir.* – C'est-à-dire, يعنى *y'ani*, ديمك اولور كه *dèmèk olour ki.* — Se dire, دينلمك *dènilmèk*, سويلنمك *seuïlènmèk.*

Direct, e, adj., طوغرى *dhoghrou.*

Directement, adv., دوز طوغرى *duz dhoghrou*, ou mieux طوس طوغرى *dhos dhogrou.*

Directeur, trice, s., ناظر *nazer*, مدير *mudîr*, باش وكيل *bach vèkîl*, متولى *mutèvèlli.*

Direction, s. f., voie, طوغريلق *dhoghroulouq*, سمت *sèmt*, يول *ïol*, طرف *tharaf.* – Emploi, نظارت *nèzarèt*, ناظرلق *nazerleq*, اداره *idarè.* – Manière de se conduire, مسلك *mèslèk.*

Diriger, v. a., يول كوسترمك *ïol gueustèrmèk*, اداره ا *idarè èt.* — Se diriger, يول طوتمق *ïol thoutmaq.*

Discerner, v. a., فرق ا *farq èt*, سچمك *sètchmèk*, تمييز تشخيص ا – *tèmyiz, tèchkhis èt*, سزمك *sèzmèk.*

Disciple, s. m., شاكرد *chaguird, chayird*, تلميذ *tèlmîz.* – de Jésus-Christ, حوارى *havari*, pl. حواريون *havarïoun.*

Discipline, s. f., تربيه *tèrbiyè*, ادب *èdèb*, تعليم *ta'lîm*, ضابطه *zabeta*, نظام *nizam.*

Discipliné, e, adj., تربيه اولنمش *tèrbiyè olounmouch*, اركان اولنمش *erkian olounmouch*, ادبلو *èdèbli.*

Discipliner, v. a., تربيه – ادب ايله ضبط ا *tèrbiyè, èdèb ilè zabth èt*, ادب اوكرتمك *èdèb euïrètmèk.*

Discontinuer, v. a., ارا‌سنى كسمك *araçene kèsmèk*, فاصله ويرمك *façela vèrmèk.* – v. n., كسلمك *kèçilmèk*, طورمق *dhourmaq.*

DISCONVENANCE, s. f., اويغونسزلق *ouïghounsouzlouq*, عدم موافقت *adèmi muvafaqat*, فرق *farq*. — اتفاقسزلق *ittifaqsezleq*, انكار *inkiar*.

DISCORDE, s. f., اتفاقسزلق *ittifaqsezleq*, فتنه *fitnè*, غوغا *qavgha*.

DISCOURS, s. m., كلام *kèlam*, صحبت *sohbèt*, خطاب *khythab*. — La nourriture d'abord, puis le discours, اوّل طعام صكره كلام *èvvèl tha'am sonra kèlam*.

DISCRÉDIT, s. m., اعتبارسزلق *y'tibarsezleq*.

DISCRÉDITER, v. a., اعتبارنى بوزمق *y'tibarene bozmaq*.

DISCRET, ÈTE, adj., ملاحظه‌لو *mulahazale*, فراستلو *firaçètli*, سرّ صقلايان *serr saqlayan*.

DISCRÉTION, s. f., فراست *firaçèt*, ملاحظه *mulahaza*, انصاف *insaf*. — A discrétion, استديكى كبى *istèdiyi guibi*, استديكنه كوره *istèdiyinè gueurè*, استديكى قدر *istèdiyi qadar*.

DISCULPER, v. a., صوچدن پاكه چيقارمق *soutchtan paka tcheqarmaq*. — Se disculper, تهمتدن چيقمق *teuhmèttèn tcheqmaq*.

DISCUSSION, s. f., مباحثه *mubahaçè*, نزاع *niza'*.

DISCUTER, v. a., مباحثه ا‌ *mubahaçè èt*, دقتله تجسس ا‌ *deqqatlè tèdjèssus èt*, تفحّص ا‌ *tèfahhous èt*, اكتناه ا‌ *iktinah èt*.

DISETTE, s. f., قحطلق *qahthleq*, vulg., *qehthleq*, قحط و غلا *qahth u ghala*.

DISGRÂCE, s. f., بلا *bèla*, قضا *qaza*, مصيبت *muçybèt*, بختسزلق *bakhtsezleq*, كوزدن چيقمه *gueuzdèn tcheqma*. – Tomber dans la disgrâce, كوزدن چيقمق *gueuzdèn tcheqmaq*, اعتباردن دوشمك *y'tibardan duchmèk*.

Disgrâcier, v. a., كوزدن چيقارمق *gueuzdèn tcheqarmaq.*
Disgrâcieux, se, adj., نا مقبول *na maqboul.*
Disjoindre, v. a., آيرمق *âyermaq.*
Disloquer, v. a., يرندن چيقارمق *ïèrindèn tcheqarmaq*, بورمق *bourmaq.*
Disparaître, v. n., غائب او *ghaïb ol*, نابديد او *na bèdîd ol.*
Disparition, s. f., نابديد اولمقلق *na bèdîd olmaqleq.*
Dispendieux, se, adj., چوق مصرفلو *tchoq masrafli*, كثير المصاريف *kèçîr ul-mèçarîf.*
Dispense, s. f., اذن *izin*, رخصت *roukhsat*, اجازت *idjazèt*, عفو *'af*, معافيّت *mou'afiïèt.*
Dispenser, v. a., معاف ا *mou'af èt*, عفو ا *'af èt.* – Se dispenser, واز كچمك *vaz guètchmèk*, فراغت ا *fèraghèt èt.*
Disperser, v. a., طاغتمق *dhaghetmaq*, پريشان ا *pèrîchan èt*, تار و مار ا *tar ou mar èt.*
Dispersion, s. f., طاغلمه *dhaghelma*, پريشانلق *pèrîchanleq.*
Disponible, adj., آلده *èldè*, حاضر *hazer*, دردست *dèrdèst.*
Disposé, e, adj., حاضر *hazer.*
Disposer, v. a., ترتيب ا *tèrtîb èt*, حاضرلمق *hazerlamaq.*
Disposition, s. f., دوزن *duzèn*, ترتيب *tèrtîb*, نظام *nizam.* — Capacité, قدرت *qoudrèt*, قابليّت *qabiliyèt.* — État de la santé, مزاج *mizadj*, كيف *kèïf.*
Disproportion, s. f., اورانسزلق *oransezleq*, اويغونسزلق *ouïghounsouzlouq*, قياسسزلق *qeyassezleq.*
Dispute, s. f., چكش *tchèkich*, نزاع *niza'*, غوغا *qavgha*, مجادله *mudjadèlè.*
Disputer, v. n., چكشمك *tchèkichmèk*, نزاع ا *niza' èt*, مجادله ا *mudjadèlè èt.*

Disque, s.m., طبق *thabaq*, جرم *djirm*, قرص *qours*, دائره *daïrè*.

Dissection, s. f., تشريح *tèchryh*.

Dissemblance, s. f., عدم مشابهت *'adèmi muchabèhat*, بكزمزلك *bènzèmèzlik*.

Disséminer, v. a., اوته برى طاغتمق *eutè bèri dhaghetmaq*, نشر ا *nèchr èt*.

Dissension, s. f., شقاق *chiqaq*, منازعه *munazaa*, اتّفاقسزلق *ittifaqsezleq*, غوغا *qavgha*, خرلشمه *kherlachma*.

Disséquer, v. a., تشريح ا *tèchryh èt*, اولونك قرننى اچمق *eulunun qarnene atchmaq*.

Dissertation, s. f., علم مذكره *'ylmi muzakerè*, مباحثه *mubahaça*.

Dissident, e, adj., مختلف *moukhtèlif*, اخر مذهبلى *akhèr mèzhèbli*.

Dissimulé, e, adj., مرايى *murayi*, ايكى يوزلو *iki ïuzlu*.

Dissimuler, v. a. et n., صاقلامق *saqlamaq*, مدارا ا *mudara èt*.

Dissipateur, s., اسرافجى *israfdje*, مسرف *musrif*.

Dissipation, s. f., قباحت *qabahat*, تلف *tèlèf*, اسراف *israf*.

Dissipé, e, adj., طاغلمش *dhaguelmech*. — قباحتلو *qabahatle*. — Enfant dissipé, يرامز چوجق *ïaramaz tchodjouq*.

Dissiper, v. a., طاغتمق *dhaghetmaq*, تلف ا *tèlèf èt*.

Dissolution, s. f., چوزلمه *tcheuzulmè*, اريمه *èrîmè*. — Rupture, انفساخ *infiçakh*, بوزلمه *bozoulma*. — Déréglement de moeurs, خراباتيلق *khorabateleq*.

Dissoudre, v. a., چوزمك *tcheuzmèk*, اريتمك *èrîtmèk*.

Dissuader, v. a., جايدرمك *djaïdermèk*, چويرمك *tchèvîrmèk*.

Dissyllabe, adj., ایکی هجالو *iki hèdjèli*.

Distance, s. f., ارالق *araleq*, اوزاقلق *ouzaqleq*, فرق *farq*, بعد *bou'd*.

Distiller, v. a., انبکدن کچورمک *èmbiktèn guètchirmèk*.

Distinct, e, adj., آیری *aïre*, بشقه *bachqa*, ممتاز *mumtaz*. — Au fig., بللو *bèlli*, اشکار *achikiar*.

Distinctement, adv., ایریجه *aïredja*, دانه دانه *tanè tanè*.

Distinction, s. f., فرق *farq*, ایریلق *aïreleq*. — Considération, عزّت *'yzzèt*, اعتبار *y'tibar*, یوجهلك *ïudjèlik*.

Distingué, e, adj., فرقلی *farqle*, بشقه *bachqa*. — Homme distingué, اعتبارلو ادم *y'tibarle adam*, شهرتلو *cheuhrètli*, نامدار *namdar*.

Distinguer, v. a., فرق ا *farq èt*, سچمك *sètchmèk*. — Se distinguer, مشهور او *mènchour ol*, ایلرو کتمك *ilèri guitmèk*.

Distraction, s. f., پریشانلق *pèrîchanleq*, فکر طاغنقلغی *fikir dhagheneqleghe*. — Amusement, اکلنجه *èïlèndjè*.

Distraire, v. a., پریشان فکر ا *pèrîchani fikir èt*, ایرمق *ayermaq*, فکرنی طاغتمق *fikrini dhaghetmaq*, اکلندرمك *èïlèndirmèk*.

Distrait, e, adj., فکری طاغنق *fikri dhagheneq*.

Distribuer, v. a., طاغتمق *dhaghetmaq*, تقسیم - توزیع ا *taqsîm*, *tèvzy' èt*, بولمك *beulmèk*.

Distribution, s. f., توزیع *tèvzy'*, اولشترمه *ulèchtirmè*.

District, s. m., ناحیه *nahyè*.

Dit, e, adj , ذکر اولان *zikr olan*, ذکر اولنان *zikr olounan*. — Pour les choses, مذکور *mèzkour*, مزبور *mèzbour*. — Pour les personnes, مرقوم *mèrqoum*, مسفور *mèsfour*. —

Pour les grands personnages, مومى اليه *mouma ileïh*, مشار اليه *muchar ileïh.*

DIVAGUER, v. n., صاپتمق *sapetmaq*, صايقلامق *saïeqlamaq.*

DIVERS, E, adj., ايرى *aïre*, بشقه *bachqa*, درلو درلو *turlu turlu.*

DIVERSIFIER, v. a., تنويع - تجنيس ا *tènvy'*, *tèdjnîs èt.*

DIVERTIR (Se), v. pron., اكلنمك *èïlènmèk*, فرحلنمق *fèrahlanmaq.*

DIVERTISSANT, E, adj., كيف باغشلايجى *kèïf baghechlaïdje.*

DIVERTISSEMENT, s. m., اكلنجه *èïlèndjè*, ذوق *zèvq*, شنلك *chènlik.*

DIVIDENDE, s. m., عدد مقسوم عليه *adèd-i maqsoum alèïh*, كار پايى *kiar païe*, - حصه سى *hissèçi.*

DIVIN, E, adj., الاهى *ilahi*, ربانى *rabbani*, سماوى *sèmavi.*

DIVINATION, s. f., فال *fal.*

DIVINITÉ, s. f., اللهلق *allahleq*, تكريلق *tanreleq*, الوهيت *ulouhïièt.*

DIVISER, v. a., بولمك *beulmèk*, ايرمق *ayermaq*, پاى ا *paï èt*, تقسيم - توزيع ا *taqsîm*, *tèvzy' èt.*

DIVISION, s. f., بولمه *beulmè*, ايرلمه *aïrelma*, تقسيم *taqsîm*, انقسام *inqyçam*, اتفاقسزلق *ittifaqsezleq*. – Corps d'armée, بولك *beuluk*, فرقه *firqa.*

DIVORCE, s. m., نكاح بوشانمه سى *nikiah bochanmaçe*, طلاق *thalaq.*

DIVULGUER, v. a., تواتر ا *tèvatour èt*, چوا *tchèv èt*, شيوع ا *chouïou' èt.*

DIX, adj. num., اون *on.*

DIXIÈME, adj., اوننجى *onoundjou.*

Dixièmement, adv., اوننجى اولهرق *onoundjou olaraq.*

Dizaine, s. f., اونلق *onlouq*, اون دانه *on tanè.*

Docile, adj., يواش خويلو *ïavach khouïlou*, تعلّمه قابل *tè'allumè qabil.*

Docilité, s. f., يواش خويلولق *ïavach khouïloulouq.*

Docte, adj., اوقومش *oqoumouch*, علمدار *'ylmdar*, عالم *'alim.*

Docteur, s. m., savant, عالم *'alim*, اوقومش *oqoumouch.* — Professeur, مدرّس *mudèrris*, معلّم *mou'allim*, خواجه *khodja.* – en droit, اهل فقه *èhli feqeh.* – en médecine, حكيم *hèkîm*, طبيب *thabîb*, دوقطور *doqthor.*

Doctorat, s. m., مدرّسلك *mudèrrislik.*

Doctrine, s. f., مذهب *mèzhèb*, تعليم *ta'lîm.*

Document, s. m., حجّت *heudjdjèt*, سند *sènèd*, pl. سندات *sènèdat*, اثبات *isbat*, pl. اثباتات *isbatat.*

Dodo, s. m., ننى *nènni.*

Dodu, ue, adj., سميز *sèmiz*, ششمان *chichman*, طولغون *dolghoun.*

Dogme, s. m., حكم دين *hukmi dîn*, عقيده *'aqydè.*

Dogue, s. m., صامسون *samsoun*, چوبان كوپكى *tchoban keupèyi.*

Doigt, s. m., پارمق *parmaq.*

Doléance, s. f., تظلّم *tèzallum*, شكايت *chikiayèt.*

Domaine, s. m., ملك *mulk*, pl. املاك *èmlak*, مال *mal*, pl. اموال *èmval.* — de l'état, بكلك *bèïlik.*

Dôme, s. m., قبّه *qoubbè.*

Domestique, s. m., خذمتكار *khyzmètkiar*, اوشاق *ouchaq.* – adj., الشق *alecheq*, يبانجى اولميان *ïabandje olmaïan.*

Domicile, s. m., ير *ïèr*, مكان *mèkian*, محلّ *mahall*, او *èv*, خانه *khanè.*

DOMINANT, E, adj., بيوريجى *bouïouroudjou*, غالب *ghalib*, جملهدن اوست *djumlèdèn ust.*

DOMINATION, s. f., حكومت *hukioumèt.*

DOMINER, v. a. et n., بيورمق *bouïourmaq*, حكم ا *hukm èt.* — حكمدار او *hukumdar ol*, حواله او *hèvalè ol*, باقمق *baqmaq.*

DOMMAGE, s. m., ضرر *zarar*, زيان *zïan*, كدر *kèdèr.* – C'est dommage! يازق *ïazeq.*

DOMPTER, v. a., ضبط ا *zabth èt*, مقهور قيلمق *maqhour qelmaq.*

DON, s. m., هديه *hedïè*, بخشيش *bakhchîch*, عطيه *'athyè*, پشكش *pèchkèch.*

DONATION, s. f., هبه *hiba*, باغشلمه *baghechlama.*

DONC, conj., ايمدى *imdi*, *oumdou*, اويله ايسه *euïlè içè.*

DONJON, s. m., بكچى قلّهسى *bèktchi qoullèçi.*

DONNÉ, E, part., ويرلمش *vèrilmich*, اعطا اولنمش *y'tha olounmouch.*

DONNER, v. a., ويرمك *vèrmèk*, اعطا ا *y'tha èt.* – Accorder, احسان ا *yhsan èt.* — Remettre, تسليم ا *tèslîm èt.* — Faire don, باغشلامق *baghechlamaq*, اهدا ا *ihda èt*, عطيه ا *'athyè èt.*

DONT, pron. rel., انك *onoun*, اندن *ondan*, انكله *onounèla.*

DORADE, s. f., دولكر بالغى *dulguèr baleghe.*

DORÉ, E, adj., يالدزلو *ïaldezle.*

DORÉNAVANT, adv., بوندنصكره *boundan sonra*, شمديدن صكره *chimdidèn sonra*, بوندن بويله *boundan beuïlè.*

DORER, v. a., يالدزلمق *ïaldezlamaq*, التونلمق *altenlamaq.*

DOREUR, SE, s., يالدزجى *ïaldeztche*, يالدزليجى *ïaldezlaïdje.*

Dorloter, v. a., اوخشامق *okhchamaq*, چوق يوز ويرمك *tchoq ïuz vèrmèk.*

Dormir, v. n., اويومق *ouïoumaq.* – L'eau dort, l'ennemi ne dort pas, صو اويور دشمن اويومز *sou ouïour duchman ouïoumaz.*

Dortoir, s. m., قوغش *qoghouch* (*qovouch*), يتاجق ير *ïatadjaq ïèr*, يتاق اوطهسى *ïataq odhaçe.*

Dorure, s. f., يالدز *ïaldez*, التون *alten.*

Dos, s. m., ارقه *arqa*, صرت *sert.*

Dose, s. f., علاج اولچيسى *'yladj eultchuçu*, دوزه *doza.*

Dossier, s. m., ارقه *arqa.* — اوراق *èvraq.*

Dot, s. f., جهاز *djèhèz*, نكاحلق *nikiahleq.*

Doter, v. a., جهاز و *djèhèz vèr*, جهازلمك *djèhèzlèmèk*, جهازلمق *djihazlamaq*, تجهيز ا *tèdjhîz èt.*

Douane, s. f., كمرك *gueumruk.* — Droit de douane, كمرك رسمى *gueumruk rèsmi.* — Intendant de la douane, كمرك امينى *gueumruk èmîni.*

Douanier, s. m., كمركچى *gueumruktchu*, كمرك امينى *gueumruk èmîni.*

Double et Doublé, e, adj., ايكى قات *iki qat.* – Rose double, قتمر كل *qatmer gul.* — En double, ايكى قاتلو *iki qatle.*

Doubler, v. a., ايكى قات ا *iki qat èt*, استرلمق *astarlamaq.*

Doublon, s. m., دوبلون *doubloun, dobroun.*

Doublure, s. f., استر *astar*, قپلامه *qaplama.* – Étoffe pour doublure, استرلق *astarleq.*

Doucement, adv., يواش *ïavach*, يواش يواش *ïavach ïavach.*

Douceur, s. f., طاتلو *thatle*, طاتلولق *thatleleq*, شيرينلك *chîrînlik*, لذت *lèzzèt.* — du visage, لطافت وجه *lè-*

thafèti vèdjh. — du temps, ملايمت هوا *mulaïèmèti hava.* — Indulgence, يواشلق *ïavachleq.* — Friandises, شكرلمه *chèkèrlèmè,* سكرى *sukkèri,* نفايس *nèfaïs.* — Avec douceur, طاتلوجه *thatledja.* — Parler avec douceur, طاتلو سويلمك *thatle seuïlèmèk.*

Douche, s. f., سلسبيل *zèrzèbil.*

Doué, e, adj., موصوف *mèvsouf,* صاحب *sahyb,* اهل *èhl,* لو *lu.*

Douillet, ette, adj., يومشاق *ïoumchaq.* — نازنده *nazèndè,* نازك *nazik.*

Douleur, s. f., اغرى *aghre,* وجع *vèdja',* سيزى *seze.*

Douloureux, se, adj., اغريلو *aghrele,* اجيلى *adjele,* دردلى *dèrdli,* جفالى *djèfale.*

Doute, s. m., شبهه *chubhè,* اشتباه *ichtibah.* – Sans doute, شبههسز *chubhèçiz.*

Douter, v. n., شبههلنمك *chubhèlènmèk.* — (Se), v. r., وسوسه ا *vèsvèçè èt.*

Douteux, se, adj., شبههلو *chubhèli,* بلليسز *bèllîçiz.*

Doux, ce, adj., طاتلو *thatle,* شيرين *chîrîn.* – Mou, يومشاق *ïoumchaq.* — Affable, ملايم *mulaïm,* لطيف *lathyf.*

Douzaine, s. f., دسته *destè, testè,* اون ايكى دانه *on iki tanè,* دوزينه *duzîna.*

Douze, adj. num., اون ايكى *on iki.*

Douzième, adj., اون ايكنجى *on ikindji,* اون ايكى پايك برى *on iki païn biri.*

Doyen, s. m., هپسندن ياشلوسى *hèpsindèn ïachleçe,* پير *pîr,* عرفت باشى *'urfèt bache.*

Drachme, s. f., درهم *dirhèm.* – Monnaie grecque, دراخمى *drahmi.*

Dragée, s. f., شكرمه *chèkèrlemè*, بادم شكرى *badèm chèkèri*. — صاچمه *satchma*.

Drageon, s. m., پيچ *pidj*.

Dragon, s. m., اژدر *èjdèr*. — Cavalier, دراغون عسكرى *draghoun 'askèri*.

Drame, s. m., درامه *drama*, تياترو اويونى *tèatro oïounou*.

Drap, s. m., چوقه *tchoqa*. — de lit, چارشب *tcharchaf*.

Drapeau, s. m., بيراق *baïraq*, سنجاق *sandjaq*, علم *'alèm*, بانديرا *bandièra*.

Drapier, s. m., چوقه‌جى *tchoqadje*.

Dresser, v. a., طوغرولتمق *dhoghroultmaq*, قورمق *qourmaq*, تعليم ا *tèalim èt*. — une table, une tente, سفره - چادر قورمق *sofra, tchader qourmaq*. — Se dresser, قالقمق *qalqmaq*, اياغه قالقمق *ayagha qalqmaq*, طوغرى طورمق *dhoghrou dhourmaq*, ديكلمك *dikilmèk*.

Drogman, s. m., ترجمان *tèrdjuman*. – Premier drogman, باش ترجمان *bach tèrdjuman*.

Drogmanat, s. m., ترجمانلق *tèrdjumanleq*. — La carrière du drogmanat, ترجمانلق طريقتى *tèrdjumanleq tharîqate*.

Drogue, s. f., اجزا *èza*, بهار *bahar*.

Droguiste, s. m., اجزاجى *èzadje*, عطار *'atthar*, vulg., *'akthar*.

Droit, s. m., حق *haqq*, رسم *rèsm*.

Droit, e, adj., طوغرى *dhoghrou*. — Opposé à gauche, صاغ *sagh*. — La main droite, صاغ ال *sagh èl*. — Tout droit, طوس طوغرى *dhos dhoghrou*. – La parole droite est amère, طوغرى سوز آجيدر *dhoghrou seuz âdjeder*.

Droite, s. f., صاغ ال *sagh èl*, صاغ طرف *sagh tharaf*. — A

droite, صاغ طرفه *sagh tharafa*, صاغ طرفده *sagh tharafta.*

Droiture, s. f., طوغريلق *dhoghrouloug*, استقامت *istiqamèt.* — En droiture, طوغرى *dhoghrou*, مستقيم *mustaqym.*

Drôle, adj., عجايب *'adjaïb*, تحف *touhaf*, يرامز *ïaramaz.*

Dru, ue, adj., صيق *seq*, ايرى *iri.*

Druze, s., habitant du Liban, درزى *durzi*, pl. دروز *dourouz*, درزيلر *durzîlèr.*

Du, part. signe du gén. et de l'abl. — Du livre, كتابك *kitaben*, gén.; كتابدن *kitabdan*, abl.

Dû, s. m., بورج *bordj*, حق *haqq.*

Dû, e, part., بورجلو *bordjlou*, واجب اولان *vadjib olan*, مجبور *mèdjbour.*

Duc, s. m., دوقه *douqa.*

Ducat, s. m., التون *alten.* — de Hongrie, مجار التونى *madjar altene.*

Duchesse, s. f., دوقه خانم *douqa khanem*, دوقسه *douqèssa.*

Duel, s, m., مسايفت *muçayèfèt*, دوألو *douèlo.* — Terme de gram., تثنيه *tesnïè.*

Dûment, adv., كركى كبى *guèrègui guibi*, لايقى اوزره *laïeqe uzrè*, مقتضاسى وجهله *mouqtèzaçe vètchhilè*, رسوم معتادهسنجه *rouçoum-i meutadèçindjè.*

Dupe, s. f., الدانمش *aldanmech*, دكه كلمش *dèkè guèlmich*, احمق *ahmaq.*

Duper, v. a., الداتمق *aldatmaq*, دكه كتورمك *dèkè guètirmèk.*

Duperie, s. f., الداتمه *aldatma*, دوباره *doubara*, حيله بازلق *hylè bazleq*, اويون *oïoun.*

Duplicata, s. m., اورنك *eurnèk*, عينى *'aïni*, صورت *sourèt*, نسخه *nouskha*.

Duplicité, s. f., ايكيلك *ikîlik*, ايكى يوزلولك *iki ïuzluluk*.

Dur, e, adj., پك *pèk*, سرت *sèrt*, قتى *qate*. — Difficile, كوچ *gutch*. — Lourd, آغر *âgher*.

Durable, adj., طيانور *dhaïaner*, پايدار *païdar*.

Durant, prép., اثناسنده *esnaçenda*, زماننده *zèmanenda*, اراسنده *araçenda*, هنكامنده *hènguiamenda*.

Durcir, v. a., پكلتمك *pèklètmèk*, سرتلتمك *sèrtlètmèk*. — v. n., پكلنمك *pèklènmèk*, سرتلمك *sèrtèlmèk*.

Durée, s. f., دوام *dèvam*, طيانمقلق *dhaïanmaqleq*, مدت *muddèt*.

Durement, adv., سرتلكله *sèrtliklè*.

Durer, v. n., طيانمق *dhaïanmaq*, طورمق *dhourmaq*, سورمك *surmèk*.

Dureté, s. f., پكلك *pèklik*, سرتلك *sèrtlik*.

Durillon, s. m., ناصور *naçour*, *naçer*.

Duvet, s. m., آيوا تويى *âïva tuyu*, قوش تويى *qouch tuyu*.

Duveteux, se, adj., تويلو *tuïlu*.

Dynastie, s. f., پادشاهلر نسلى *padichahlar nèsli*, دودمان خاندان شاهان - *doudèman*, *khanèdan-i chahan*.

Dyssenterie, s. f., قان سورمهسى *qan surmèçi*.

Dysurie, s. f., سدك طوتلمهسى *sidik thoutoulmaçe*, سدك زورى *sidik zorou*.

E.

Eau, s. f., صو *sou*. — fraîche, تازه صو *tazè sou*. — chaude, صيجاق صو *sedjaq sou*. – tiède, ايليجق صو *eledjaq sou*.

— douce, طاتلو صو *thatle sou.* — de mer, دكز صويى *dèniz souïou*, طوزلى صو *thouzlou sou.* — pure, تميز صو *tèmîz sou.* — bonne à boire, ايچەجك صو *itchèdjèk sou.* — trouble, بولانق صو *boulaneq sou.* — bourbeuse, چامورلى صو *tchamourlou sou.* — légère, خفيف صو *khafîf sou.* — pesante, اغر صو *agher sou.* — courante, اقر صو *aqar sou*, ماء جارى *maï djari*, اب روان *abi rèvan.* — de rose, كل صويى *gul souïou.* — de fleurs d'oranger, چيچك صويى *tchîtchèk souïou.* — Eaux thermales, ايليجه صويى *eledja souïou*, قپلوجه *qaploudja*, حمّاملر *hammamlar.*

EAU DE VIE, s. f., عرقى *raqe.*

EAU-FORTE, s. f., كزاب *kèzab*, pour تيز آب *tèz âb.*

EBAHIR (S'), v. n., شاشمق *chachmaq*, حيرتده - تعجبده قالمق *haïrètdè, tèaddjubdè qalmaq.*

ÉBATS, s. m. pl. Prendre ses ébats, اكلنمك *eïlènmèk*, ذوق وصفا ا *zèvq u sèfa èt.*

ÉBAUCHE, s. f., مسوّده *muçèvèddè*, طسلق *thaslaq*, ايلك رسم *ilk rèsm*, تصرلمه *taçarlama.*

ÉBAUCHER, v. a., ايلك رسمنى المق *ilk rèsmini almaq*, تسويد ا *tèsvîd èt*, مسوّدەسنى چيقارمق *muçèvèddèçini tcheqarmaq*, تصرلمق *taçarlamaq.*

ÉBÈNE, s. f, ابنوس *abanos.* — de l'Inde, ساج *sadj.*

ÉBÉNISTE, s. m., دوغراجى *doghramadje*, مارنغوس *maranghos.*

ÉBLOUIR, v. a., كوز قامشترمق *gueuz qamachtermaq*, سرمست ا *sèrmèst èt*, عقلى شاشورمق *aqle chachermaq.*

ÉBLOUISSANT, E, adj., كوزلرى قامشتريجى *gueuzlèri qamachteredje.*

Éboulement, s. m., ييقلمه *yeqelma*, دوكلمه *deukulmè*.

Ébouler (S'), v. pron., ييقلمق *yeqelmaq*, خراب او *kharab ol*.

Ébouriffé, e, adj., صاچلری قارمه قارش *satchlare qarma qarech*, الاق ملاق *alaq malaq*.

Ébrancher, v. a., داللری کسمک *dallare kèsmèk*.

Ébranler, v. a., صارسمق *sarsmaq*, یرندن اويناتمق *ïèrindèn oïnatmaq*, ارغتمق *erghatmaq*.

Ébréché, e, adj., کدوك *guèduk* (*guèdik*). – Dent ébréchée, قيرق ديش *qereq dîch*.

Ébriété, s. f., سرخوشلق *sèrkhochlouq*.

Ébruiter, v. a., افشا - تواتر ا *ifcha*, *tèvater èt*, یایمق *ïaïmaq*. — S'ébruiter, یایلمق *ïaïelmaq*, شيوع بولمق *chouïou' boulmaq*.

Ébullition, s. f., قينامه *qaïnama*.

Écaille, s. f., پول *poul*.

Écailler, v. a., بالغك پولنی چيقارمق *baleghen poulounou tcheqarmaq*. — des huîtres, استردیا اچمق *istridia atchmaq*. — (S') v. r., پول پول دوكلمك *poul poul deukulmèk*.

Écarlate, s. f., ال *âl*, ال رنك *âl renk*.

Écarquiller, v. a, باجاقلری آچمق - آیرمق *badjaqlare atchmaq*, *aïermaq*, آپشمق *apechmaq*, اپشی آیرمق *apeche aïermaq*, كوزلری پك آچمق *gueuzlèri pèk atchmaq*.

Écart, s. m., تجنب *tèdjènnub*, آرا *ara*, صاپش *sapech*, خروج *khouroudj*. — A l'écart, صاپه یرده *sapa ïèrdè*, كنار یرده *kènar ïèrdè*. – A part, بشقه‌جه *bachqadja*. –

Mettre à l'écart, بر طرفه قومق - براقمق *bir tarafa qomaq, braqmaq.*

ÉCARTÉ, E, adj., صاپه *sapa,* تنها *tènha.* — Endroit écarté, تنها یر *tènha ïèr.*

ÉCARTELER, v. a., درت پارچه ا *deurt partcha èt.*

ÉCARTER, v. a., ایرمق *ayermaq,* طاغتمق *daghetmaq,* صاپتمق *sapetmaq,* بر طرف ا *bèr taraf èt.*

ÉCCLÉSIASTIQUE, adj., کلیشه‌یه متعلّق *kilîçèïè mutè'allyq.* — پاپاس *papas,* راهب *rahib.*

ÉCERVELÉ, E, adj., عقلی طاغلمش *'aqle dhaghelmech.*

ÉCHAFAUD, ÉCHAFAUDAGE, s. m., اسکله *iskèlè.* — pour l'exécution d'un criminel, قتلگاه *qatlguiah.*

ÉCHALAS, s. m., هرك *hèrèk,* دستك *dèstèk.*

ÉCHALOTTE, s. f., ارپه‌جق صوغانی *arpadjeq soghane.*

ÉCHANCRURE, s. f., دکرمی اویونتیلق *dèyirmi oyountoulouq,* قوارت *qouvarèt.*

ÉCHANGE, s. m., دکش *dèyich,* مبادله *mubadèlè.* بدل *bèdèl,* مقابله *mouqabèlè,* ترامپه *trampa,* تحویل *tahvîl,* تقس *taqas.*

ÉCHANGER, v. a., دکشترمك *dèyichtirmèk,* ترامپه ا *trampa èt.*

ÉCHANTILLON, s. m., اورنك *eurnèk,* موستره *mostra,* نمونه *noumounè,* عینی *'aïne.*

ÉCHAPPATOIRE, s. f., قچمق *qatchamaq.*

ÉCHAPPER, v. n., قاچمق *qatchmaq,* فرار ا *firar èt,* قورتلمق *qourtoulmaq.*

ÉCHARPER, v. a., یارەلمق *ïaralamaq,* قیلجدن کچورمك *qeledjdan guètchirmèk,* قیروب کچورمك *qereb guètchirmèk.*

Échaudé, s. m., سميد *simît.*

Échauffer, v. a., اصتمق *eçetmaq*, قزدرمق *qezdermaq*, حرارت و *hararèt vèr.* — S'échauffer, اصنمق *eçenmaq*, قزمق *qezmaq.*

Échéance, s. f., وعده *va'dè*, مهلت *meuhlèt*, حلول - انقضاى وعده *huloul, inqiza-i vadè.*

Échec, s. m., قيرغن *qerghen*, سكته *sèktè*, رخنه *rakhnè*, انهزام *inhizam*, بوزغونلق *bozghounlouq.*

Échecs, s. m. pl., شطرنج (*chatrandj*) *sathrandj.*

Échelle, s. f., نردبان *mèrdivèn.* — Port, اسكله *iskèlè.* — L'échelle de Smyrne, ازمير اسكلهسى *izmîr iskèlèçi.*

Échelon, s. m., نردبان اياغى *mèrdivèn aïaghe*, درجه *dèrèdjè.*

Échelonner, v. a., درجه درجه ديزمك *dèrèdjè dèrèdjè dizmèk.*

Écheniller, v. a., طرتل ايقلامق *tertel aïeqlamaq.*

Écheveau, s. m., چيله *tchîlè.*

Échevelé, e, adj., طاغنق صاچلى *dhagheneq satchle.*

Échevin, s. m., اعيان *a'yan*, قوجه باشى *qodja bache.*

Échiquier, s. m., شطرنج تختهسى *sathrandj takhtaçe*, دامه تختهسى *dama takhtaçe.*

Écho, s. m., ينقو *ïanqo*, صدا *sèda.*

Échoir, v. n., كلمك *guèlmèk*, دوشمك *duchmèk*, اولمق *olmaq.*

Échouer, v. n., اوطورمق *othourmaq*, قرهيه اوطورمق *qaraïa othourmaq*, قيايه اورمق *qaïaïa vourmaq.* — Ne pas réussir, باشه چيقمامق *bacha tcheqmamaq*, بجرهمامك *bèdjèrèmèmèk.*

Éclabousser, v. a., چامور صچراتمق *tchamour setch-ratmaq.*

Éclair, s. m., شمشك *chimchèk*, يلدرم *yelderem.*

Éclaircir, v. a., برّاقلندرمق *bèrraqlandermaq*, طورلتمق *dhouroultmaq*, اچمق *atchmaq*, بيان ا *bèïan èt.* — Le temps s'est éclairci, هوا اچلدى *hava atcheldę.*

Éclaircissement, s. m., ايضاحيّت *izahïyèt*, شرح *chèrh*, بيان *bèïan.* — d'une difficulté, كشف *kèchf*, حلّ *hall.*

Éclairer, v. a., اشق و *echeq vèr*, نور و *nour vèr.* – Faire comprendre, اكلاتمق *aghnatmaq*, *anlatmaq.* – v. imp. شمشك چاقمق *chimchèk tchaqmaq.*

Éclaireur, s. m., چرخەجى *tcharkhadje.*

Éclat, s. m., پارلاقلق *parlaqleq*, شهرت *cheuhrèt*, سلطنت *salthanat.* — پارچە *partcha*, قيرنتى *qerente*, اوفانتى *oufante.* — Rumeur, scandale, قيل و قال *qil ou qal*, صيزلدى *sezelte.*

Éclatant, e, adj., ايدنلو *aïdenle*, نورلو *nourlou*, پارلاق *parlaq*, روشن *rouchèn.*

Éclater, v. n., چاتلامق *tchatlamaq*, پاتلامق *patlamaq*, عالمە شايع او *'alèmè chay' ol*, فرلمق *ferlamaq*, قوپمق *qopmaq.*

Éclipse, s. f., de soleil, كونش طوتلمسى *gunèch thoutoulmaçe.* — de lune, آى طوتلمسى *âï thoutoulmaçe.*

Éclipser, v. a., قرارتمق *qarartmaq*, باترمق *batermaq.*

Éclore, v. n., sortir de la coque, يمورطەدن چيقمق *ïomourthadan tcheqmaq.* — S'épanouir, اچلمق *atchelmaq.* — Le jour commence à éclore, صباح اوليور *sabah olouïor.*

Écluse, s. f., صو بندى *sou bendi*, اصمه قپو *asma qapou*.

École, s. f., مكتب *mèktèb*. — L'école impériale, مكتب شاهانه *mèktèbi chahanè*. — de médecine, مكتب طبّيه *mèktèbi thebbiïè*. – militaire, مكتب حربيّه *mèktèbi harbiïè*. – du génie, مهندسخانه *muhèndiskhanè*. – École publique de quartier, محلّه مكتبى *mahallè mèktèbi*.

Écolier, ère, s., شاكرد *chayird*, مكتب چوجغى *mèktèb tchodjoughou*, چراق *tcheraq*.

Économe, s. et adj., وكيل خرج *vèkîl khardj*, خزينه‌دار *khaznadar*, اداره‌لو *idarèli*, اداره‌جى *idarèdji*.

Économie, s. f., اداره *idarè*, خانه اداره‌سى *khanè idarèçi*, ترتيب منزل *tèrtîbi menzil*.

Économiquement, adv., اداره ايله *idarè ilè*.

Économiser, v. a., اداره ا *idarè èt*, اداره ايله كچنمك *idarè ilè guètchinmèk*.

Écorce, s. f., قابوق *qabouq*.

Écorcer, v. a., قابوغنى چيقارمق *qaboughounou tcheqarmaq*.

Écorcher, v. a., دريسنى چيقارمق *dèrîçini tcheqarmaq*, صويمق *soïmaq*, صيرمق *seyermaq*, يوزمك *ïuzmèk*. – la langue, لسانك باشنى يارمق *liçanen bachene ïarmaq*.

Écorchure, s. f., صيرلمه *seyerelma*.

Écorner, v. a., بوينوز قيرمق *bouïnouz qermaq*. — اكسلتمك *èksiltmèk*, قصّه‌لتمق *qessaltmaq*.

Écosser, v. a., قبوق صويمق - چيقارمق *qabouq soïmaq*, *tcheqarmaq*.

Écot, s. m., عارفانه *arifanè*, رفنه *rèfènè* (*fèrfènè*), پاى *paï*, پيصو *piço*, خرج *khardj*, مصرفيه *masrafiè*.

Écoulement, s. m., اقش *aqech.*

Écouler (S'), v. pron., اقمق *aqmaq,* دوكلمك *deukulmèk,* — goutte à goutte, داملامق *damlamaq,* كچمك *guètchmèk.*

Écourter, v. a., قصه‌لتمق *qessaltmaq,* اكسلتمك *èksiltmèk,* دیبدن كسمك *dibdèn kèsmèk.*

Écouter, v. a., دكلمك *dinlèmèk, diynèmèk,* اشتمك *ichitmèk.*

Écran, s. m., اوجاق پرده‌سی *odjaq pèrdèçi.*

Écraser, v. a., قیرمق *qermak,* ازمك *èzmèk,* پارچەلمق *partchalamaq.*

Écrevisse, s. f., استاقوس *istaqos.*

Écrier (S'), v. pron., چاغرمق *tchaghermaq,* باغرمق *baghermaq,* فریاد ا *fèrïad èt.*

Écrin, s. m., جواهر قوطیسی *djèvahir qouthouçou,* قاب *qab.*

Écrire, v. a., یازمق *ïazmaq,* تحریر ا *tahrîr èt.*

Écrit, s. m., یارو *ïaze,* تحریر *tahrîr.*

Écriteau, s. m., یافته *iafta,* آویزو *avizo.*

Écritoire, s. f., دیویت *dîvît,* حقه *hoqqa.*

Écriture, s. f., یازو *ïaze.* — sainte, توراة *tèvrat.*

Écrivain, s. m., یازیجی *ïazedje.* — Copiste, كاتب *kiatib.* — Auteur, مؤلف *muèllif.*

Écrou, s. m., دیشی بورمه *dîchi bourma.*

Écrouelles, s. f. pl., اور *our,* صراجه *seradja.*

Écrouer, v. a., حبسخانه دفترینه قید ا *habskhanè dèftèrinè qaïd èt.*

Écrouler (S'), v. pron., ییقلمق *yeqelmaq,* چوكمك *tcheukmèk.*

Écru, ue, adj., خام *kham*, چیک *tchiy*.

Écueil, s. m., دکز قیاسی *dèniz qaïaçe*. — آفت *afèt*, خطر *khatèr*.

Écuelle, s. f., چناق *tchanaq*, صحن *sahan*, کاسه *kiaçè*, طاس *thas*.

Écume, s. f., کوپك *keupuk*.

Écumer, v. n., کوپرمک *keupurmèk*, کوپکلنمك *keupuklènmèk*. — v. a., کوپك الهق *keupuk almaq*.

Écumoire, s. f., کفکیر *kèfguîr*.

Écurer, v. a., تمیزلمك *temîzlèmèk*, سیلمك *silmèk*.

Écureuil, s. m., سنجاب *sindjab*, vulg., *zindjab*.

Écurie, s. f., اخور *âkher*, اصطبل *ysthabl*.

Écuyer, s. m., میر اخور *mîrakhor*, اصطبل عامره مدیری *ysthabli 'amirè mudîri*.

Édenté, ée, adj., دیشلری دوکلمش *dichlèri deukulmuch*, دیشسز *dichsiz*.

Édifiant, e, adj., ایو عبرت ویرن *eïi 'ybrèt vèrèn*. — یاپان *ïapan*.

Édification, s. f., یاپو *ïapou*, بنا *bina*, عمارت *imarèt*. — Bon exemple, عبرت *'ybrèt*.

Édifice, s. m., یاپو *yape*, بنا *bina*.

Édifier, v. a., construire, یاپمق *yapmaq*, بنا ا *bina èt*. — Donner le bon exemple, ایو عبرت و *eïi 'ybrèt vèr*.

Édilité, s. f., بلدیه *bèlèdiyè*.

Édit, s. m., فرمان *fèrman*, امر *èmr*. – impérial, خطّ شریف *khaththy chèrîf*.

Éditeur, s. m., بر مؤلّفك کتابنی طبع ونشر ایدن کمسه *bir muèllifin kitabene thab' ou nèchr èdèn kimsè*.

Édition, s. f., بصمه *basma*, طبع و نشر *tab' ou nèchr.*
Éducation, s. f., تربيه *tèrbiyè.*
Effacer, v. a., بوزمق *bozmaq*, سلمك *silmèk.*
Effarer, v. a., بريني شاشورمق *birîni chachermaq.*
Effaroucher, v. a., اوركتمك *urkutmèk*, قورقدوب قاچرمق *qorqoudoub qatchermaq.* — S'effaroucher, اوركمك *urkmèk.*
Effectif, ve, adj., كرچك *guèrtchèk*, كرچكدن *guèrtchèktèn*, بالفعل *bil-fy'l*, حقيقى *haqyqy.*
Effectuer, v. a., اجرا ا *idjra èt*, عمله كتورمك *'amèlè guètirmèk.*
Efféminé, e, adj., زنه‌يه بكزر *zènnèïè benzer*, كوشك *guèvchek.*
Efféminer, v. a., عورته چويرمك *'avrètè tchèvîrmèk*, زنه مزاج ا *zènnè mizadj èt.*
Effervescence, s. f., قپرتمه *qepertama*, كوپروب طاشمه *keupurup thachma*, هيجان *hèïdjan.*
Effet, s. m., résultat, عمل *'amèl*, ايش *ich*, تأثير *tèèçîr.* — Exécution, اجرا *idjra.* – A cet effet, بونك ايچون *bounoun itchin.* – A l'effet de..., ديو *deï*, نيتيله *niyètîlè.* – En effet, واقعا *vaqa'a*, فى الواقع *fil-vaqy'*, كرچك *guèrtchèk.* — Billet, پوليچه *polîtcha.* — Effets, مال *mal*, pl. اموال *èmval*, شى *cheï*, pl. اشيا *èchïa.*
Effeuiller, v. a., يپراق يولمق - قوپارمق *ïapraq ïolmaq, qoparmaq.* — S'effeuiller, يپراق دوكلمك *ïapraq deukulmèk*, غزللنمك *ghazèllènmèk.*
Efficace, adj., قوتلو *qouvvètli*, كسكين *kèskîn*, تأثيرلو *tèèçîrli*, عملى *'amèlli.*
Effigie, s. f., تصوير *tasvîr*, صورت *sourèt.*

EFFILÉ, s. m., صچاق *satchaq.*

EFFILÉ, E, adj., صچاقلی *satchaqle̲.* — Mince, انجه اوزون *indjè ouzoun.*

EFFILER, v. a., صچاقلمق *satchaqlamaq*, تفتیك ا *tiftîk èt*, تل تل چوزمك *tèl tèl tcheuzmèk*, دیدمك *didmèk.*

EFFLEURER, v. a., زدەلمك *zèdèlèmèk*, صیروب کچمك *se̲ye̲re̲p guètchmèk*, طوقنمق *dhoqanmaq.*

EFFONDRER, v. a., قیرمق *qe̲rmaq*, ییقمق *ïe̲qmaq.* — Creuser, یری قازمق *ïèri qazmaq.* — Remuer la terre en y mêlant du fumier, یری اقتاروب کبرەلمك *ïèri aqtare̲b gubrèlèmèk.*

EFFORCER (S'), v. pron., چالشمق *tchale̲chmaq*, غیرت ا *ghaïrèt èt*, سعی - جهد ا *sa'y, djahd èt.*

EFFORT, s. m., چالشمه *tchale̲chma*, جهد *djahd*, اقدام *yqdam*, اهتمام *ihtimam*, غیرت *ghaïrèt.*

EFFRACTION, s. f., قیرش *qe̲re̲ch*, قیرمقلق *qe̲rmaqle̲q.*

EFFRAYANT, E, adj., قورقولی *qorqoulou*, قورقەجق *qorqadjaq*, قورقنج *qorqoundj*, مخوف *mèkhouf.*

EFFRAYÉ, E, adj., قورقمش *qorqmouch*, مرعوب *mer'oub.*

EFFRAYER, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, تخویف ا *takhvîf èt*, اورکتمك *urkutmèk.* — S'effrayer, قورقمق *qorqmaq.*

EFFRÉNÉ, E, adj., ضبط اولنمیان *zabth olounmaïan*, غیر مضبوط *ghaïri mazbouth.*

EFFROI, s. m., قورقو *qorqou*, خوف *khavf.*

EFFRONTÉ, E, adj., صورتسز *souratse̲z*, عارسز *'arse̲z*, ادبسز *èdèbsiz.* — Femme effrontée, عارسز قاری *'arse̲z qare̲.*

EFFRONTERIE, s. f., عارسزلق *'arse̲zle̲q*, ادبسزلك *èdèbsizlik.*

Effroyable, adj., قورقولی *qorqoulou*, اورکجك *urkèdjèk*, قورقنج *qorqoundj*.

Effusion, s. f., دوکلش *deukuluch*, اقمه *aqma*, طاشمه *thachma*, دوکلمه *deukulmè*.— du cœur, کوکل بایلمسی *gueunul ïaïelmaçe*.

Égal, s. m., قرین *qarîn*, pl. اقران *aqran*, نظیر *nazyr*. — Sans égal, بی نظیر *bi nazyr*, لا نظیر *la nazyr*, مثلی یوق *misli ïoq*, بی مانند *bi manènd*, بی همتا *bi hèmta*.

Égal, e, adj., برابر *bèraber*, مساوی *muçavi*, معادل *mou'adil*, اقران *aqran*, یکسان *yèksan*.

Également, adv., هم *hèm*, دخی *dakhy*, برابرجه *bèrabèrdjè*, علی السویه *'alès-sèviyè*.

Égaler, v. a., برابر ا *bèraber èt*, بکزتمك *bènzètmèk*. — Être égal, برابر او *bèraber ol*, مساوی او *muçavi ol*.

Égalisation, s. f., برابرلشمه *bèrabèrlèchmè*, تعدیل *ta'dîl*.

Égaliser, v. a., تعدیل ا *ta'dîl èt*, برابر ا *bèraber èt*.

Égalité, s. f, مساوات *muçavat*, برابرلك *bèrabèrlik*.

Égard, s. m., اکرام *ikram*, رعایت *ri'ayèt*, اعتبار *y'tibar*, خاطر *khather*. – Par égard pour vous, خاطرکز ایچون *khatherenez itchin*. – N'aura-t-on pas quelque égard pour moi? خاطرم یوقمی *khatherem ïoqmou*.

Égarer, v. a., یولی شاشرمق *ïolou chachermaq*, یولدن چیقارمق *ïoldan tcheqarmaq*, غیب ا *ghaïb èt*. — S'égarer, یولدن شاشمق *ïoldan chachmaq*, غائب او *ghaïb ol*.

Égayer, v. a., خوش - شاذ ا *chaz, khoch èt*, فرحلندرمق *fèrahlandermaq*.

Églantine, s. f., یبان کل *ïaban gul*.

Église, s. f., كليسه *kilîçè.* — L'église grecque, ايين روم *ayini roum.* — latine, ايين لاطين *ayini lathyn.*

Églogue, s. f., چوبان تركيسى *tchoban turkuçu.*

Égoïsme, s. m., بنلك *bènlik.*

Égoïste, s. m. f., اهل انانيت *èhl-i inaniyèt*, بنلك دعواسنده اولان *bènlik davaçenda olan*, كندو چيقارينه باقان *kèndi tcheqarena baqan.*

Égorger, v. a., بوغازلمق *boghazlamaq*, ذبح ا *zèbh èt.*

Égout, s. m., لغم *lagham*, كريز *guèrîz*, اولق *olouq.*

Égratigner, v. a., طرملامق *thermalamaq.*

Égypte, pays, مصر *meçer*, مصر ولايتى *meçer vilaïèti.* — haute, صعيد *sa'yd.* — moyenne, وسطانى *vosthani.* — basse, بحرى *bahri.*

Égyptien, ne, adj., مصرلو *meçerle.*

Eh! interj., اى *eï*, يا *ïa*, واى *vaï*, هاى هاى *haï haï.*

Éhonté, e, adj., عارسز *'arsez*, ادبسز *èdèbsiz*, اوتانمز *otanmaz.*

Éjaculation, s. f., منى بوشانمسى *mèni bochanmaçe.*

Élaborer, v. a., دقت ايله ايشلمك *diqqat ilè ichlèmèk*, اوزنمك *euzènmèk.*

Élaguer, v. a., بودامق *boudamaq*, پاكلمك *paklèmek.*

Élan, s. m., animal, صغن *seyhen.* — خيز *khez*, صولت *savlèt*, حمله *hamlè.*

Élancer (S'), v. pron., اتلمق *atelmaq*, صچرايوب اتلمق *setchrayeb atelmaq.*

Élargir, v. a., بوللاتمق *bollatmaq*, بول ا *bol èt.* - Rendre libre, قويويرمك *qoïvèrmèk*, حبسدن چيقارمق *hapestan tcheqarmaq.*-S'élargir, بوللانمق *bollanmaq*, بول او *bol ol.*

Élasticité, s. f., قوت تحوليه *qouvvèti tehavvulïè.*

Élection, s. f., سچمه *sètchmè*, انتخاب *intikhab*.
Électricité, s. f., قوّت الكتريقه *qouvvèti èlèktrîqa*.
Électrique, adj., جاذبی *djazibi*, الكتريقى *èlèktrîqi*.
Électriser, v. a., بر نسنه‌يه قوّت جاذبيه‌يى ويرمك *bir nès-nèïè qouvvèti djazibïèï vèrmèk*. — Exciter, تحريك ا *tahrîk èt*, ييوركلندرمك *ïurèklèndirmèk*.
Électuaire, s. m., معاجون *ma'djoun*.
Élégamment, adv., ظرافت ايله *zarafèt ilè*, ظريفانه *zarî-fanè*, كوزلجه *guzèldjè*.
Élégance, s. f., كوزللك *guzèllik*, لطافت *lèthafèt*, حسن *husn*, ظرافت *zarafèt*, ظريفلك *zariflik*. — du langage, بلاغت *bèlaghèt*.-du style, فصاحت كلام *feçahati kèlam*.
Élégant. e, adj., كوزل *guzèl*, ظريف *zarîf*, لطيف *lathyf*, — Orné, مزيّن *muzèyèn*. — Éloquent, فصيح *façyh*.
Élégie, s. f., اغنجى تركى *aghendje turku*, مرثيت *mèrsïet*.
Élément, s. m., عنصر *'ounçour*, pl. عناصر *'anaçyr*. — Principes, اصول *ouçoul*, مبادى *mèbadi*.
Éléphant, s. m., فيل *fil*.
Élevage, s. m., بسلمه *bèslèmè*, طوتمه *toutma*, تربيه *tèrbiyè*.
Élévation, s. f., يوكسكلك *ïuksèklik*, ارتفاع *irtifa'*. — Grandeur, اولولق *oloulouq*, قدر *qadr*.
Élève, s. m., شاكرد *chayird*, چراق *tcheraq*, تلميذ *tèlmîz*.
Élever, v. a., قالدرمق *qaldermaq*, يوكستمك *ïuksètmèk*, يوجه‌لمك *ïudjèlèmèk*, يوقارى چيقارمق *ïoqare tcheqar-maq*, ترفيع ا *tèrfy' èt*. — S'élever, چيقمق *tcheqmaq*, يوكسلمك *ïuksèlmèk*. — Nourrir, بسلمك *bèslèmèk*, تربيه ا *tèrbiyè èt*. — Donner de l'éducation, اوكرتمك *euïrètmek*, تعليم ا *ta'lîm èt*.

Élie, n. pr., خضر *khezer*, الياس *ilias*, ايليا *ilia*.

Élimination, s. f., طرد *tard*, ارادن چيقارمه *aradan tcheqarma*.

Élire, v. a., سچمك *sètchmèk*, اختيار ا *ykhtïar èt*, انتخاب ا *intikhab èt*.

Élision, s. f., حذف *hazf*.

Élite, s. f., اعلاسى *a'laçe*, ايوسى *èn èïiçi*, سچمه *sètchmè*, باشدن باش *bachtan bach*.

Élixir, s. m., اكسير *iksîr*.

Elle, pr. p. f. de la 3e p., او *o*, اول *ol* (ديشى *dîchi*); pl. انلر *onlar*.

Élocution, s. f., سويليش *seuïlèïch*, تقرير *taqrîr*, نطق *nouthq*.

Éloge, s. m., مدح *mèdh*, ثنا *sèna*.

Éloigné, e, adj., اوزاق *ouzaq*, ايراق *yeraq*, بعيد *ba'yd*.

Éloignement, s. m., اوزاقلق *ouzaqleq*, ايراقلق *yeraqleq*. — Distance, مسافه *mèçafè*, بعد *bu'ud*.

Éloigner, v. a., ايرمق *ayermaq*, اوزاقلتمق *ouzaqlatmaq*, ايراقلتمق *yeraqlatmaq*. – S'éloigner, اوزاقلنمق *ouzaqlanmaq*, صاوشمق *savouchmaq*. — S'absenter, غيب او *ghaïb ol*.

Éloquemment, adv., فصاحت ايله *fèçahat ilè*, بلاغتله *bèlaghètlè*.

Éloquence, s. f., فصاحت *fèçahat*, بلاغت *bèlaghèt*,

Éloquent, e, adj., فصيح *façyh*, دلباز *dilbaz*, الفاضلى *èlfazli*.

Élu, e, adj., سچلمش *sètchilmich*, مختار *moukhtar*. – اهل جنت *èhli djènnèt*.

Élucider, v. a. V. Éclaircir.

Éluder, v. a., قاچنمق *qatchenmaq*, تجنّب ا *tèdjènnub èt*, صاوشمق *savouchmaq*.

Émail, s. m., مينا *mînè*.

Émaillé, e, adj., مينالو *mînèli*.

Émailler, v. a., مينالمك *mînèlèmèk*.

Émaillure, s. f., مينا ايشى *mînè ichi*.

Émanation, s. f., چيقمه *tcheqma*, صدور *soudour*.

Émanciper, v. a., ازاد ا *azad èt*, خلاص ا *khalas èt*.

Émaner, v. n., چيقمق *tcheqmaq*, صادر او *sader ol*.

Émarger, v. a., در كنار ا *dèr kènar èt*, وظيفه – معاش آلمق *vazifè, maach almaq*.

Emballage, s. m., دنك باغلمه *dènk baghlama*, يوك باغلمه *ïuk baghlama*.

Emballer, v. a., يوك باغلامق *ïuk baghlamaq*, دنك ا *dènk èt*, صارمق *sarmaq*.

Emballeur, s. m., يوك باغلايجى *ïuk baghlaïdje*.

Embarcadère, s. m., اسكله *iskèlè*, مال آلەجق ير *mal âladjaq ïer*. — de chemin de fer, دمر يولى منزلخانەسى *dèmir ïolou mènzilkhanèçi*.

Embarcation, s. f., قايق *qayeq*, صندال *sandal*, بارقه *barqa*.

Embarquement, s. m., كمى يه بنمه *guèmiïè binmè*, سفينه يه اركاب *sèfînèïè irkiab*. — d'une chose, كمى يه يوكلتمه *guèmiïè ïuklètmè*, تحميل سفينه *tahmîli sèfînè*.

Embarquer, v. a., كمى يه قومق – يوكلتمك *guèmiïè qomaq, ïuklètmèk*, تحميل ا *tahmîl èt*. — S'embarquer, كمى يه بنمك *guèmiïè binmèk*, كمى يه كيرمك *guèmiïè guîrmèk*, راكب او *rakib ol*.

Embarras, s. m., peine, انكل *ènguèl*, بلا *bèla*. — Souci,

غايله *ghaïlè*, pl. غوايل *ghavaïl.* — Confusion, غلبهلق *qalabaleq*, قارشقلق *qarechegleq.* — Faire de l'embarras, امور ا *oumour èt.*

Embarrassant, e, adj., صقنتی ویریجی *seqente vèrîdji*, ثقلت ويرن *seqlèt vèrèn*, صقنتيلو *seqentele.*

Embarrassé, e, adj., منع اولنمش *men' olounmouch*, طوتقن *thoutqoun.*

Embarrasser, v. a., ثقلت ويرمك *seqlèt vèrmèk*, مانع او *many' ol.* — S'embarrasser, شاشمق *chachmaq*, ثقلت چكمك *seqlèt tchèkmèk*, ايدهجكنى بلممك *idèdjeïni bilmèmèk*, شاشوب قالمق *chachep qalmaq.* — Se tourmenter, تلاشى ا *tèlacha èt.*

Embaucher, v. a., آيارتمق *aïartmaq.*

Embaumé, e, adj., قوقولى *qoqoulou*, معطّر *mou'aththar.*

Embaumer, v. a., بهار ايله صارمق *bahar ilè sarmaq*, قوقولى ياغلر ايله ياغلامق *qoqoulou ïaghlar ilè ïaghlamaq*, تحنيط ا *tahnyth èt.*

Embellir, v. a., كوزل ا *guzèl èt*, كوزللندرمك *guzèllèndirmèk*, زينتلتمك *zînètlètmèk*, دوناتمق *donatmaq*, تزيين ا *teziîn èt.* — v. n., زينتلنمك *zînètlènmèk.*

Embêter, v. a., انسانلقدن چيقارمق *insanleqdan tchequarmaq.* — جان صيقمق *djan seqmaq*, جانه ازان اوقومق *djana èzèn oqoumaq.*

Emblavure, s. f., بغداى تارلهسى *boghdaï tarlaçe.*

Emblée (D'), loc. adv., بردن *birdèn*, ها دييناجه *ha dèyindjè*, همان *hèman.*

Emblème, s. m., علامت *'alamèt*, تمثيل *tèmsîl*, صورت مماثله *sourèti mumaçilè.*

Emboîter, v. a., طاقمق *thaqmaq*, كچورمك *guètchirmèk*, چاتشدرمق *tchatechdermaq*.

Embonpoint, s. m., سميزلك *sèmîzlik*, طولغونلق *dolghounlouq*.

Emboucher, v. a., اغزه المق *aghza almaq*, دودكى اغزنه قومق *duduïu aghzena qomaq*.

Embouchure, s. f., d'une rivière, چاى اغزى *tchaï aghze*. — d'un instrument, اغز *aghez*, اغزلق *aghezleq*.

Embourber, v. a., چاموره باترمق - صوقمق - دوشرمك *tchamoura batermaq*, *soqmaq*, *duchurmèk*, بولاشدرمق *boulachdermaq*.

Embout, s. m., اغزلق *aghezleq*, باشلق *bachleq*.

Embranchement, s. m., يول آيرمى *ïol aïereme*.

Embraser, v. a., ياقمق *ïaqmaq*, ياندرمق *ïandermaq*, احراق ا *yhraq èt*.—S'embraser, يانمق *ïanmaq*, اتشلنمك *atèchlènmèk*.

Embrassement, s. m., قوجقلمه *qoudjaqlama*, قوجقلايش *qoudjaqlaïch*, معانقه *mou'anaqa*, مصافحه *muçafaha*.

Embrasser, v. a., قوجقلمق *qoudjaqlamaq*, اوپمك *eupmèk*. — Environner, قوشاتمق *qouchatmaq*. — Renfermer, استيعاب ا *istiyab èt*, احاطه ا *ihatè èt*. — Entreprendre, التزام - در عهده ا *iltizam* - *dèr euhdè èt*. — S'embrasser, قوجشمق *qoudjouchmaq*, اوپشمك *eupuchmèk*.

Embrouillé, e, adj., قارشق *qarecheq*, قرمه‌قارش *qarmaqarech*.

Embrouiller, v. a., قارشترمق *qarechtermaq*, قرمه‌قارش ا *qarmaqarech èt*.

Embryon, s. m., جنين *djènin*, دول *deul*.

EMBÛCHE, s. f., طوزاق *dhouzaq*, حیله *hylè*. — Intrigue, دسیسه *dèçîçè*.

EMBUSCADE, s. f., پوصی *pouçou*, کمین *kèmîn*.

EMBUSQUER, v. a., پوصویه قومق *pouçouïa qomaq*. – S'embusquer, پوصویه کیرمك *pouçouïa guîrmèk*.

ÉMERAUDE, s. f., زمرد *zumrud*.

ÉMERI, s. m., صنپاره *sonpara*, vulg., زمپاره *zempara*, سنباذج *sumbadedj*.

ÉMÉRITE, adj., امکدار *èmèkdar*, متقاعد *mutèqaïd*.

ÉMERVEILLER, v. a., حیران ا *haïran èt*, شاشرمق *chachermaq*. — S'émerveiller, حیران او *haïran ol*, شاشمق *chachmaq*, تعجب ا *te'adjdjub èt*.

ÉMÉTIQUE, s. m., قوصترمه *qoustourma*, قوصدریجی *qoustouroudjou*, اماتیقو *èmètiqo*.

ÉMETTRE, v. a., میدانه قومق *meïdanè qomaq*, ظهوره کتورمك *zouhoura guètirmèk*, چیقارمق *tcheqarmaq*, ترویج ا *tèrvidj èt*.

ÉMEUTE, s. f., زوربالق *zorbaleq*, ولوله *vèlvèlè*, فساد *fèçad*, اختلال *ikhtilal*, قرغشهلق *qargachaleq*.

ÉMIETTER, v. a., اکمکی اوفاق اوفاق ا *èkmèïi oufaq oufaq èt*, اوفاتمق *oufatmaq*.

ÉMIGRATION, s. f., کوچمه *gueutchmè*, ترك الوطن *terk ulvathan*, نواقل *nèvaqyl*, مهاجرت *mèhadjirèt*.

ÉMIGRÉ, E, adj., وطنی ترك ایدن *vathane tèrk èdèn*.

ÉMIGRER, v. n., کوچمك *gueutchmèk*, وطنی ترك ا *vathane tèrk èt*.

ÉMINEMMENT, adv., کمال مرتبه *kèmali mèrtèbè*, زیادهسیله *zïadèçîlè*.

ÉMINENCE, s. f., تپهجك *tèpèdjik*, یوکسك یر *ïuksèk ïèr*. —

Titre, فضل *fazl*, فضيلت *fazylèt*, شرف *chèrèf*. — Son éminence, فضيلتلو *fazylètli*.

Éminent, e, adj., يوكسك *ïuksèk*, يوجه *ïudjè*, رفيع *rèfy'*. — Excellent, شريف *chèrîf*, اعلا *a'la*, اشرف *èchrèf*.

Émir, s. m., امير *èmîr*, pl. امرا *umèra*.

Émissaire, s. m., جاسوس *tchachit*, مستخبر *mustakhbir*.

Émission, s. f., چيقمه *tcheqma*, اخراج *ikhradj*, ابراز *ibraz*.

Emmagasiner, v. a., مخزنه قومق *makhzènè qomaq*, در انبار ا *dèr ènbar èt*.

Emmaillotter, v. a., قونداقلمق *qoundaqlamaq*.

Emménagement, s. m., او طاقمنى دوزمه - يرلشدرمه *èv taqemene duzmè*, *ïèrlèchdirmè*.

Emmener, v. a., الوب كوتورمك *alep gueuturmèk*.

Émoi, s. m., الت اوستلك *altustluk*, درد *dèrd*.

Émollient, e, adj., يومشادیجى *ïoumchadedje*.

Émolument, s. m., كار *kiar*, منفعت *menfaat*, قزنج *qazandj*.

Émonder, v. a., بودامق *boudamaq*, آيتلمق *aïetlamaq*, تميزلمك *tèmizlèmèk*.

Émotion, s. f., يورك تپرنمسى *ïurèk tèprènmèçi*, كوكل راحتسزلغى *gueunul rahatsezleghe*, اضطراب *ezthèrab*, اضطراب قلب *ezthèrabe qalb*, هيجان *hèïdjan*.

Émouchoir, s. m., سينكلك *sînèklik*, يلپازه *ïèlpazè*.

Émousser, v. a., كورلتمك *keurlètmèk*.

Émouvoir, v. a., يرينى تپرتمك *ïèrîni tèprètmèk*, تحريك ا *tahrîk èt*. — de compassion, مرحمته كتورمك *mèrhèmètè guètirmèk*. — S'émouvoir, تحريك اولنمق *tahrîk olounmaq*, يورك تپرنمك *ïurèk tèprènmèk*. — S'agiter, حركته كلمك *harèkètè guèlmèk*.

Empailler, v. a., صمانه صارمق *samana sarmaq*, صمان ايله اورتمك *saman ilè eurtmèk*, صمان طولدرمق *saman doldourmaq*.

Empalement, s. m., قازقلمه *qazeqlama*.

Empaler, v. a., قازقلمق *qazeqlamaq*, قازغه اورمق *qazegha vourmaq*.

Empan, s. m., قارش *qarech*.

Emparer (S'), v. pron., ضبط ا *zabth èt*, غلبه - استيلا ا *ghalèbè, istila èt*.

Empâter, v. a., خاموره دوندرمك *khamoura deundurmèk*, يومشاتمق *ïoumchatmaq*.

Empêché, e, adj., ممنوع *mèmnou'*, منع اولنمش *mèn' olounmouch*.

Empêchement, s. m., مانع *many'*, ممانعت *mumanè'at*, انكل *ènguel*.

Empêcher, v. a., منع ا *mèn' èt*, مانع او *many' ol*, براقمامق *braqmamaq*, قومامق *qomamaq*.

Empereur, s. m., پادشاه *padichah*, ايمپراطور *imperathor*.– Vive l'empereur! بيك يشا ايمپراطور *bîn ïacha imperathor*. – Vive notre empereur! پادشاهمز بيك يشا *padichahemez bîn ïacha*.

Empeser, v. a., قولەلمق *qolalamaq*, نشاستەلمق *nichastalamaq*, اهارلمق *aharlamaq*.

Empesté, e, adj., يمورجقلى *ïoumourdjaqle*.

Empester, v. a., فنا قوقتمق *fèna qoqoutmaq*. — Infecter de la peste, يمورجغه اولاشترمق *ïoumourdjagha oulachtermaq*.

Emphase, s.f., تأكيد *tèèkîd*, سوز كسكينلكى *seuz keskînliyi*.

Emphatique, adj., الفاظلى *èlfazle*, طمطراقلى *thamtharaqle*.

Empiéter, v. n., نا حق ضبط ا *na haqq zabth èt*, ال اوزاتمق *èl ouzatmaq*, تعدّى - تجاوزلق ا *tèaddi, tèdjavouzlouq èt*.

Empiler, v. a., يغمق *yeghmaq*, استيف ا *istif èt*.

Empire, s. m., دولت *dèvlèt*, سلطنت *salthanat*, مملكت *mèmlèket*, پادشاهلق *padichahleq*. — L'empire ottoman, ممالك عثمانيه *mèmaliki 'osmanïè*, ممالك محروسه *mèmaliki mahrouçè*. — حكم *hukm*.

Empirer, v. a., بدتر ا *bètèr èt*, كوتولتمك *keutulètmèk*.

Empirique, s. m., عملى طبيب *amèli tabib*.

Emplacement, s. m., ير *ïèr*, محل *mahall*, ميدان *mèïdan*, موقع *mèvqa'*, عرصه *'arsa*.

Emplâtre, s. m., مرهم pron. vulg., *mèlhèm*, ياق *ïaqe*.

Emplette, s. f., صاتون الما *saten alma*, اشترا *ichtira*. – Des emplettes, اوفاق تفك شيلر *oufaq tèfèk chèïler*. – Choses achetées, صاتون النمش اشيا *saten alenmech èchïa*.

Emplir, v. a., طولدرمق *dhouldourmaq*, طولى ا *dholou èt*.

Emploi, s. m., usage, قوللانمه *qoullanma*, استعمال *isty'mal*. – Service, خدمت *khezmèt*. – Occupation, ايش *ich*. – Charge, office, مأموريت *mèèmourïïet*, منصب *mansoub*.

Employé, s. m., commis de bureau, مأمور *mèèmour*, خلفا *khalfa*. — Serviteur, خدمتكار *khezmètkiar*, اوشاق *ouchaq*.

Employé, e, adj., قوللانلمش *qoullanelmech*, استعمال اولنمش *isty'mal olounmouch*, مستعمل *musta'mèl*. — En service, مستخدم *moustakhdèm*, خدمه *khadèmè*. — Dépensé, مصروف *masrouf*.

Employer, v. a., قوللانمق *qoullanmaq*, استعمال ا *isty'mal èt*, استخدام ا *istykhdam èt*.

Empoigner, v. a., طوتمق *thoutmaq*, اله المق *elè almaq*, قاپمق *qapmaq*.

Empois, s. m., قوله *qola*, نشاسته قولهسی *nichasta qolaçe*, آهار *ahar*.

Empoisonner, v. a., زهرلمك *zèhirlèmèk*. — S'empoisonner, زهرلنمك *zèhirlènmèk*.

Emporté, e, adj., اوكهلى *eukèli*, طارغون *dharghen*, تيز مزاج *tèz mizadj*.

Emportement, s. m., اوكه *eukè*, خرس *khers*, فرلايش *ferlaïch*.

Emporter, v. a., قالدروب كوتورمك *qalderep gueuturmèk*. — Obtenir, دسترس او *dèstrès ol*. – Emporter d'assaut, هجوم ايله المق *hudjoum ilè almaq*. — S'emporter, خرسلانمق *kherslanmaq*, غضبه كلمك *ghazèbè guèlmèk*, فرلمق *ferlamaq*.

Empreinte, s. f., نشان *nichan*, اشارت *icharèt*, دامغه *damgha*.

Empressé, e, adj., غيرتلو *ghaïrètli*, مقيد *mouqaïèd*, عجلهلى *'adjèlèli*.

Empressement, s. m., غيرت *ghaïrèt*, جهد *djahd*, اهتمام *ihtimam*.

Empresser (S'), v. pron., عجله ا *'adjèlè èt*, مبادرت ا *mubadèrèt èt*, غيرت كوسترمك *ghaïrèt gueustèrmèk*.

Emprisonné, e, adj., محبوس *mahbous*.

Emprisonner, v. a., حبس ا *haps èt*, زندانه قومق *zèndana qomaq*.

Emprunt, s. m., اودنج *eudundj*, استقراض *istyqraz*, استدانه *istidanè*. — Argent emprunté, قرض اقچه *qarz aqtchè*.

Emprunter, v. a., اودنج المق *eudundj almaq.*

Émulation, s. f., غيرت *ghaïrèt,* رقيبلك *raqyblik,* امرنمه *imrènmè.*

Émule, s. m., رقيب *raqyb,* امرنمه ايدن *imrènmè èdèn.*

En, prép., ده *da, dè,* ايچنده *itchindè,* ايچنه *itchinè,* ه *a, è,* يه *ïa, ïè,* دن *dan, dèn,* ايله *ilè.* — En turc, تركچه *turktchè.* — En français, فرانسزجه *fransezdja.* — En allant, كيدر ايكن *guîdèr ikèn.* — En venant, كلديكى وقت *guèldîyi vaqet.* — En Russie, روسيهده *rouçïada.* — D'en bas, اشاغدن *achaghdan.* — Il ira en Angleterre, انكلترهيه كيدهجك *inguiltèraïa guîdèdjèk.* – En huit jours, سكز كون ايچنده *sèkiz gun itchindè.* — En esprit, عقل ايله *'aqel ilè.* — J'en viens, اندن كليورم *ondan guèliïoroum.*

Encadrement, s. m., پروازلمه *pèrvazlama.*

Encaisser, v. a., صندغه قومق *sandegha qomaq,* تحصيل ا *tahçyl èt.*

Encan, s. m., مزاد *mèzad.* — Vendre à l'encan, مزادده صاتمق *mèzadta satmaq.*

Encéinte, s. f., دائره *daïrè,* چوره *tchèvrè.*

Enceinte, adj. fém., كبه *guèbè,* حامله *hamilè.*

Encens, s. m., كونلك *kunluk,* بخور *boukhour.* — Éloge, پياز *pïaz,* شتاف *chètaf.* – Flatterie, مداهنه *mudahènè.*

Encenser, v. a., كونلكلمك *kunluklèmèk,* بخورلمق *boukhourlamaq.* — Louer, مدح ا *mèth èt.*

Encensoir, s. m., بخوردان *boukhourdan.*

Enchaîné, e, adj., زنجيرده *zindjîrdè,* زنجيرلنمش *zindjîrlènmich,* زنجيرلى *zindjîrli.*

Enchaînement, s. m., صره *s<u>e</u>ra*, ارتباط *irtibath*, تسلسل *tèçèlsul.*

Enchaîner, v. a., زنجيرلمك *zindjîrlèmèk*, زنجيره قومق *zindjîrè qomaq*, ا ضبط *zabth èt.*

Enchantement, s. m., charme, بوكو *buyu.* — Admiration, حيران اولمه *hèyran olma*, استغراب *istyghrab.*

Enchanter, v. a., بوكولمك *buyulèmèk*, جاديلمق *djad<u>e</u>lamaq.* — Surprendre, ا استغراب - حيران *hèyran, istyghrab èt.* — Il a été enchanté de vous voir, سزى كورديكندن پك حظ ايندى *sizi gueurdîyindèn pèk hazz ètti.*

Enchâsser, v. a., ايچينه يرلشدرمك *itchinè ïèrlèchdirmèk*, صوقشدرمق *soqouchdourmaq.* — Monter en bague, قاشلمق *qachlamaq.* — Insérer un passage dans un écrit, ا درج *dèrdj èt.*

Enchère, s. f., مزاد *mèzad.* — Je l'ai acheté à l'enchère, مزادده صاتون الدم *mèzadta sat<u>e</u>n ald<u>e</u>m.*

Enchérir, v. a., بهاسنى ارترمق *pahaç<u>e</u>n<u>e</u> art<u>e</u>rmaq.* — v. n., بهايه چيقمق *pahaïa tch<u>e</u>qmaq*, بهالو او *pahal<u>e</u> ol*, ا تزايد - تفوّق *tèfèvvuq, tèzaïud èt.*

Enchevêtrer, v. a., طاقمق - يولار اورمق *ïoular vourmaq, taqmaq*, يولارلمق *ïoularlamaq.* — S'enchevêtrer, ايپه اياق طولاشمق *ipè aïaq dolachmaq.* – Au fig. dans une affaire, كيرشمك *guirichmèk*, طولانمق *dolanmaq*, بولاشمق *boulachmaq.*

Enclaver, v. a., چاتدرمق *tchatt<u>e</u>rmaq*, ا ادخال - الحاق *ilhaq, idkhal èt.*

Enclin, e, adj., مائل *maïl*, كوكلى چكر *gueunulu tchèkèr.*

Enclos, adj., قوشادلمش *qouchadelmech*, چويرلمش *tchèvîrilmich.*

Enclouer, v. a., اكسر- ميخ اورمق *èksèr, mykh vourmaq*, چويلمك *tchivîlèmèk.*

Enclume, s. f., اورس *eurs.*

Enclumeau, s. m., ال اورسى *èl eursu.*

Encoignure, s. f., ديوار كوشەسى *divar keuchèçi*, بوجاق *boudjaq.*

Encolure, s. f., آت بوينى *at boynou.*

Encombrer, v. a., طقامق *dheqamaq*, سدّ ا *sèdd èt.*

Encore, adv., دخى *dakhy*, دها *daha.* — De nouveau, ينه *inè.* — Encore une fois, بر دها *bir daha.* – Il n'est pas encore venu, دها كلمدى *daha guèlmèdi.*

Encouragement, s. m., تشويق *tèchvyq.*

Encourager, v. a., غيرت ويرمك *ghaïrèt vèrmèk*, تشويق ا *tèchvyq èt.*

Encourir, v. a., مظهر او *mazhèr ol*, اوغرامق *oughramaq*, دوشمك *duchmèk*, استجلاب ا *istidjlab èt.*

Encre, s. f., مركّب *murèkkèb.* – rouge, قرمزى مركّب *qermeze murèkkèb.* — de Chine, چين مركّبى *tchîn murèkkèbi.*

Encrier, s. m., ديويت *dîvît*, مركّب حقەسى *murèkkèb hoqqaçe.*

Encyclopédie, s. f., مجموعة العلوم والفنون *mèdjmou'at ul-'ouloum vèl-funoun.*

Endetter, v. a., بورج يوكلتمك *bordj ïuklètmèk*, بورجلو ا *bordjlou èt.* — S'endetter, بورجه كيرمك *bordja guîrmèk*, بورجلو او *bordjlou ol*, مديون او *mèdïoun ol.*

Endommager, v. a., ضررلمق *zurarlamaq*, زیان - خراب ا *zïan, kharab èt.*

Endormir (S'), v. pron., اویومق *ouïoumaq*, اویقویه وارمق *ouïqouïa varmaq.*

Endossement, s. m., ظهریّه *zahrïè*, جیرو حوالەسی *djiro hèvalèçi.*

Endosser, v. a., صرتنه الهق *sertena almaq.* — un billet, بر پولیچەنك ظهرینه یازمق *bir polîtchanen zahrînè ïazmaq*, جیرو ا *djîro èt.*

Endroit, s. m., یر *ïer*, محل *mahall*, مکان *mèkian.* – Partie, طرف *tharaf*, pl. اطراف *èthraf.* — Avez-vous vu l'endroit où je suis allé? کیتدیکم یری کوردکمی *guittîyim ïèri gueurdunmu.* — d'une étoffe, یوز *ïuz.*

Enduire, v. a., صوامق *sevamaq*, سورمك *surmèk.*

Enduit, s. m., صوا *seva.*

Endurcir, v. a., پکلتمك *pèklètmèk*, سرتلتمك *sèrtlètmèk.*

Endurcissement, s. m., قساوت قلب *qaçavèti qalb.*

Endurer, v. a., چکمك *tchèkmèk*, طیانمق *dhaïanmaq*, صبر ا *sabr èt.* – Permettre, جائز کورمك *djaïz gueurmèk.*

Énergie, s. f., قوّت *qouvvèt*, قدرت *qoudrèt*, شدّت *chiddèt.*

Énergique, adj., قوّتلو *qouvvètli*, تأثیرلی *tèèçîrli.*

Énergiquement, adv., قوّتله *qouvvètlè*, کسکینلك ایله *kèskinlik ilè.*

Énergumène, s. m. f., جن چارپمش *djin tcharpmech*, مجذوب *mèdjzoub.*

Énerver, v. a., ایراث فتور ورخاوت ا *iras-i fitour vè rèkhavèt èt*, کوشتمك *guèvchètmèk*, ضعف کتورمك *za'f guètirmèk.*

Enfance, s. f., چوجقلق *tchodjouqlouq*, صباوت *sabavèt*, طفولیّت *thoufoulïèt.*

Enfant, s. m., چوجق *tchodjouq*, اوغلان *oghlan.* — à la mamelle, ممه اوغلانی *mèmè oghlane.* — Fils, اوغل *oghl*, فرزند *fèrzènd*, ولد *vèlèd*, pl. اولاد *èvlad.* — Mon fils, اوغلم *oghloum*, اولادم *èvladem.*

Enfantement, s. m., طوغرمه *dhoghourma.*

Enfanter, v. a., طوغرمق *dhoghourmaq*, اولاد کتورمك *èvlad guètirmèk.* — Engendrer, تولید ا *tèvlîd èt.* — Une vierge concevra, et elle enfantera un fils, اشته قز اوغلان قز حامله اولوب بر اوغل طوغره جقدر *ichtè qez oghlan qez hamilè oloup bir oghl dhoghradjaqder.*

Enfantillage, s. m., چوجقلق *tchodjouqlouq*, چوجق حرکتی *tchodjouq harèkèti.*

Enfer, s. m., جهنّم *djèhènnèm.*

Enfermé, e, adj., قپالو *qapale*, قپانمش *qapanmech.*

Enfermer, v. a., ایچرو قویوب قپامق *itchèri qoïoup qapamaq.* — Contenir, اشتمال ا *ichtimal èt.* — S'enfermer, قپانمق *qapanmaq.*

Enfiler, v. a., کچورمك *guètchirmèk*, دیزمك *dîzmèk.*

Enfin, adv., هله *hèlè*, صوکنده *sonounda*, صوك صوکنده *son sonounda*, نهایت *nihaïet*, عاقبت *'aqebèt*, الحاصل *èlhaçel.*

Enflammer, v. a., علولندرمك *'alèvlèndirmèk*, طوتشدرمق *thoutouchtourmaq.* — S'enflammer, علولنمك *'alèvlènmèk*, طوتشمق *thoutouchmaq*, شعلهلنمك *cheu'lèlènmèk.*

Enflé, e, adj., شیشمش *chîchmich.*

Enfler, v. a., شیشرتمك *chîchirtmèk*, قبارتمق *qabartmaq.* — v. n., شیشمك *chichmèk.*

Enflure, s. f., شيش *chîch.* – Tumeur, قبارجق *qabardjeq.*

Enfoncement, s. m., صوقمقلق *soqmaqleq*, درينلك *dèrînlik.*

Enfoncer, v. a., صوقمق *soqmaq*, باتدرمق *battermaq*, زور ايله اچمق *zorela atchmaq*, قيرمق *qermaq.* — S'enfoncer, باتمق *batmaq.*

Enfouir, v. a., كومك *gueummèk*, حفظ ا *hefz èt.*

Enfreindre, v. a., نقض ا *naqz èt*, مغاير حركت ا *moughaïr harèkèt èt*, بوزمق *bozmaq.*

Enfuir (S'), v. pron., قاچمق *qatchmaq*, فرار ا *firar èt.* — آقمق *aqmaq.*

Engagé, e, adj., مجبور *mèdjbour.*

Engagement, s. m., سوز *seuz*, وعد *va'd.*

Engager, v. a., قندرمق *qandermaq*, دعوت ا *da'vèt èt.* — un domestique, اوشاق طوتمق *ouchaq thoutmaq.* — le combat, جنكي باشلامق *djèngui bachlamaq.* — S'engager, سوز و *seuz vèr*, اوستنه الق *ustunè almaq*, كفيل او *kèfîl ol*, تعهّد ا *tè'ahhud èt*, ضامن او *zamin ol.* — dans le mariage, عقد نكاح ا *'aqdi nikiah èt.* — S'enrôler, عسكر يازلمق *'askèr ïazelmaq.*

Engaîner, v. a., قيننه قومق - صوقمق *qenena qomaq*, *soqmaq.*

Engelure, s. f., صوغوق اورمه *sovouq vourma*, صوغوقدن چاتلامه *sovouqtan tchatlama.*

Engendré, e, adj., طوغمش *dhoghmouch.*

Engendrer, v. a., طوغرمق *dhoghourmaq*, طوغرتمق *dhoghourtmaq*, توليد ا *tèvlîd èt.* — Abraham engendra Isaac, ابراهيم اسحقي توليد ايلدى *ibrahîm ishaqe*

tèvlîd èïlèdi. – S'engendrer, طوغمق *dhoghmaq*, تولّد ا *tèvèllud èt.*

Engin, s. m., آلت *alèt*, منجینق *mandjeneq.*

Englober, v. a., طوپلمق *thoplamaq*, ایچنه المق *itchinè almaq*, جمع ا *djèm' èt*, ضمّ و الحاق ا *zamm vè ilhaq èt*, یوتمق *ïoutmaq.*

Engloutir, v. a., یوتمق *ïoutmaq.* — (S'), v. pr., باتمق *batmaq.*

Engluer, v. a., اوکسه سورمك *euksè surmèk.* – S'engluer, اوکسه‌ده یاپشوب قالمق *euksèdè ïapechep qalmaq.*

Engorger, v. a., یولی طیقامق *ïolou theqamaq*, سدّ ا *sèdd èt*, بند ا *bènd èt.* — (S'), v. pr., طیقانمق *theqanmaq.*

Engouement, s. m., بوغاز طیقانمه‌سی *boghaz theqanmaçe.* – عقل صارمه‌سی *aqel sarmaçe*, کوکل ویرمه *gueunul vèrmè*, قاپلمه *qapelma.*

Engouffrer (S'), v. r., (en parlant du vent), قصرغه اینمك *qaçergha ènmèk.* – (id. des rivières), یره باتمق *ïèrè batmaq*, صوقشمق *soqouchmaq.*

Engourdi, e, adj., اویشمش *ouïouchmouch.*

Engourdir, v. a., اویشترمق *ouïouchtourmaq.*

Engrais, s. m., کبره *gubrè*, قشقی *fechqe*, ترس *tèrs.*

Engraisser, v. a., سمیزلتمك *sèmîzlètmèk*, سمیرتمك *sèmîrtmèk*, — v. n., سمیرمك *sèmîrmèk*, سمیز او *sèmîz ol.*

Engrener (S') v. pr., تکرلك دیشلری بری برینه کیرشمك *tèkerlèk dichlèri biribirinè guirichmèk*, صوقشمق *soqouchmaq*, چاتشمق *tchatechmaq.*

Enhardir, v. a., جسارتلندرمك *djèçarètlèndirmèk*, جراٴتلندرمك *djuraètlèndirmèk*, شمارتمق *chimartmaq.*

ENHARNACHER, v. a., آته طاقم اورمق *ata taq͟em vourmaq.*
ÉNIGMATIQUE, adj., كيزلو *guîzli*, مغلق *moughlaq.*
ÉNIGME, s. f., كيزلو سوز *guîzli seuz*, بيلمجه *bilmèdjè*, معمّا *mou'amma.*
ÉNIVRER, v. a., سرخوش ا *sèrkhoch èt.* – S'enivrer, سرخوش او *sèrkhoch ol.*
ENJAMBER, v. a., آتلامق *atlamaq*, اديملامق *ad͟emlamaq.* — Dépasser, آشمق *achmaq*, اوزانمق *ouzanmaq.* — Empiéter, usurper, تجاوزلق ا *tèdjavouzl͟eq èt.*
ENJEU, s. m., اويونده قونلان پاره *oïounda qonoulan para.*
ENJOLIVEMENT, s. m., كوزللك *guzèllik*, زينت *zînèt.*
ENJOLIVER, v. a., كوزللتمك *guzèllètmèk*, دوناتمق *donatmaq.*
ENJOUÉ, E, adj., شاز *chaz*, كيفلو *kèïfli*, شقراق *chaqraq.*
ENLACER, v. a., بر برينه كچورمك *bir birinè guètchirmèk*, صارمشدرمق *sarmachd͟ermaq*, كيرشدرمك *guirichdirmèk*, اليكلمك *iliklèmèk*, باغلامق *baghlamaq.*
ENLEVER, v. a., قالدرمق *qald͟ermaq*, المق *almaq*, قپمق *qapmaq*, قاپوب كوتورمك *qap͟ep gueuturmèk.*
ENLUMINER, v. a., آلاجه بويامق *aladja boyamaq*, رنك ويرمك *rènk vèrmèk*, قب قزل ا *q͟eb q͟ez͟el èt.*
ENNEMI, E, adj., دشمن *duchman*, عدو *'adou.*
ENNOBLIR, v. a., شرف و *chèrèf vèr.*
ENNUI, s. m., اوصانج *oçandj*, اوصانق *oçan͟eq.*
ENNUYANT, E, adj., اوصاندريجى *oçand͟er͟edj͟e.*
ENNUYÉ, E, adj., اوصانمش *oçanm͟ech.*
ENNUYER, v. a., اوصاندرمق *oçand͟ermaq*, ثقلت و *s͟eqlèt vèr.*

— S'ennuyer, اوصانمق *oçanmaq*, جانی صقلمق *djane seqelmaq*.

Ennuyeux, se, adj., اوصاندریجی *oçanderedje*, ثقیل *saqyl*.

Énoncé, e, adj., انها اولنمش *inha olounmouch*. — Chose énoncée, Exposé, s. m., انها *inha*, فادە *ifadè*, اشعار *ich'ar*, بیان *bèïan*, تقریر *taqrîr*.

Énoncer, v. a., بلدرمک *bildirmèk*, بیان ا *bèïan èt*, افادۀ مرام ا *ifadèï mèram èt*.

Énonciation, s. f., سوز *seuz*, تعبیر *ta'bîr*, لفظ *lafz*.

Énorgueilli, e, part., مغرور *maghrour*, فضوللنمش *fodhoullanmech*, متکبّر *mutèkèbbir*, کبرادم *kibir adam*.

Énorgueillir (S'), v. pron., مغرورلنمق *maghrourlanmaq*.

Énorme, adj., اورانسز *oransez*, پك بیوك *pèk beuïuk*, حددن افزون *haddèn èfzoun*.

Énormément, adv., حددن دیشارو *haddèn dîchare*, غایتله *ghaïetlè*.

Énormité, s. f., اورانسزلق *oransezleq*, نهایتسزلك *nihaïètsizlik*, جسامت *djèçamèt*.

Enquérir (S'), v. r., استفسار - تفحّص - تفتیش ا *istifsar, tèfahhous, tèftich èt*, صورشدرمق *sorouchdourmaq*, اراشدرمق *arachdermaq*.

Enquête, s. f., اراشترمه *arachterma*, سؤال *su'al*, تفتیش *tèftîch*, تجسس *tèdjèssus*.

Enraciner (S'), v. pron., کوکلنمك *keuklènmèk*. — Au fig., استحکام بولمق *istyhkiam boulmaq*.

Enragé, e, adj., قودرمش *qoudourmouch*, قودز *qoudouz*. — Chien enragé, قودز کوپك *qoudouz keupèk*.

Enrageant, e, adj., طارغونلق ویرن *dharghenleq vèrèn*.

Enrager, v. n., قودرمق *qoudourmaq*, اوكلنمك *eukèlènmèk.*

Enrayer, v. a., garnir une roue de rais, تكرلكه ديش دوزمك *tèkerlèyè dich duzmèk.* — Arrêter une roue par les rais, تكرلكى كوستكلمك - باغلامق *tèkèrlèyi keustèklèmèk, baghlamaq.* — S'arrêter, توقف ا *tèvaqqef èt*, كسلمك *kèçilmèk.* — En agriculture, تارلانك ايلك اريغنى اچمق *tarlanen ilk areghene atchmaq.*

Enregistré, e, adj., قيد اولنمش *qaïd olounmouch.*

Enregistrer, v. a., قيد ا *qaïd èt*, دفتره يازمق *dèftèrè ïazmaq.*

Enrhumer (S'), v. pron., زكام او *zukiam ol*, نوازل او *nèvazil ol.* — Enrhumé, e, زكاملو *zukiamle.*

Enrichir (S'), v. pron., زنكينلنمك *zènguînlènmèk*, زنكين - مالدار او *zènguîn, maldar ol.* – Enrichi, e, زنكينلنمش *zènguînlènmich*, معمورلنمش *maamourlanmech.*

Enrôler, v. a., عسكر يازمق *'asker ïazmaq.* — S'enrôler, عسكر يازلمق *'asker ïazelmaq.*

Enrouer (S') v. pron., سسى بوغلمق *sèçi boghoulmaq*, بوغازى طوتلمق *boghaze thoutoulmaq.*

Enrouler, v. a., ايچنه صارمق *itchinè sarmaq*, طولامق *dolamaq*, دورمك *durmèk.*

Ensabler, v. a., قومه اوتورتمق *qouma otourtmaq*, قومه صاپلمق *qouma saplamaq.* — (S'), v. pr., قومده اوتورمق *qoumda otourmaq.*

Ensanglanter, v. a., قانه بولاشدرمق *qana boulachtermaq.*

Enseigne, s. m., porte-drapeau, بيراقدار *baïraqdar.*

Enseigne, s. f., نشان *nichan*, علامت *'alamèt*, بيراق *baïraq*, باندره *bandèra*.

Enseignement, s. m., تعليم *ta'lîm*, درس *dèrs*.

Enseigner, v. a., اوکرتمك *euïrètmek*, تعليم ا *ta'lîm èt*, درس و *dèrs vèr*, تدريس ا *tèdrîs èt*.

Ensemble, adv., برابر *bèrabèr*, *barabar*, برلكده *birliktè*, بله *bilè*. — L'ensemble, le tout, بتونی *butunu*, جملهسی *djumlèçi*.

Ensemencé, e, adj., اکلمش *ekilmich*, مزروع *mèzrou'*.

Ensemencer, v. a., اكين اكمك *ekîn èkmèk*, تخم اكمك *tokhoum èkmèk*.

Ensevelir, v. a., كومك *gueummèk*, دفن ا *dèfn èt*. — Envelopper d'un linceul, كفنلمك *kèfinlèmèk*, تكفين ا *tèfkîn èt*.

Ensorceler, v. a., باغمق *baghmaq* (*baïmaq*), سحرلمك *sihrlèmèk*, بوكولمك *buïulèmèk*.

Ensuite, adv., صكره *sonra*, بعده *ba'dèhou*. — Ensuite de cela, اندنصكره *ondansonra*, بعد ذلك *ba'di zalik*.

Ensuivre (S'), v. r., نشأت ا *nèchèt èt*, چيقمق *tcheqmaq*, لازم كلمك *lazem guèlmèk*, ترتّب ا *tèrèttub èt*.

Entacher, v. a., لكهلندرمك *lèkèlèndirmèk*, مردارلمق *murdarlamaq*.

Entaille, s. f., كرتك *kèrtik*, ياريق *ïareq*, كسيم *kèçim*.

Entamer, v. a., كسمك *kèsmèk*, بر دليم كسمك *bir dilim kèsmèk*. — شروع ا - مباشرت *mubachèrèt*, *churou' èt*. — صندرمق *sendermaq*.

Entasser, v. a., ييغمق *yeghmaq*.

Entendre, v. a., ايشتمك *ichitmèk*. – Comprendre, اكلامق

aghnamaq, ضويمق *dhouïmaq*, فهم ا *fèhm èt*. — Faire entendre, اكلاتمق *anlatmaq*, ايناندرمق *inandermaq*. — Qu'avez-vous entendu? نه ايشديكز *nè ichittîniz*, نه ضويديكز *nè dhouïdounouz*.

ENTENDU, E, part., اشدلمش *ichidilmich*, مسموع *mèsmou'*. — Sous-entendu, معلوم *ma'loum*, مفهوم *mèfhoum*, مجزوم *mèdjzoum*. — Bien entendu, البتّه *èlbèttè*, ظاهر *zahir*. — Bien entendu que..., بوشرطله كه *bou charth ilè ki*.

ENTENTE, s. f., معنا *maana*, توجيه *tèvdjih*. – dans les arts, etc, حسن طبيعت *husn-i tabièt*. – Bonne intelligence, حسن اتّفاق *husn-i ittifaq*.

ENTER, v. a., اشيلامق *achlamaq*.

ENTERREMENT, s. m., كومه *gueummè*, دفن *dèfn*. — Funérailles, جنازه *djènazè*, جنازه الايى *djènazè alaye*. — Convoi, نعش *na'ch*, اولو *eulu*.

ENTERRER, v. a., كومك *gueummèk*, دفن ا *dèfn èt*, اولو قالدرمق *eulu qaldermaq*. – Enterré, e, كوملمش *gueumulmuch*, مدفون *mèdfoun*.

ENTÊTÉ, E, adj., عنادجى *'ynadtche*, عنيد *'anîd*, معاند *mou'anid*.

ENTÊTEMENT, s. m., عناد *'ynad*, عنادجيلق *'ynadtcheleq*.

ENTÊTER (S'), v. pron., عناد ا *'ynad èt*.

ENTHOUSIASME, s. m., الهام *ilham*, عشق *'ychq*, مفتونيّت *mèftouniïet*, فرط تعجّب *farthe tè'adjdjub*.

ENTHOUSIASMER, v. a., حيرن ا *hèïran èt*, مجنون ا *mèdjnoun èt*, كوكل قاپمق *gueunul qapmaq*. — S'enthousiasmer, حيران او *hèïran ol*.

Enthousiaste, adj., حيران *hèïran*, مفتون *mèftoun*, مجذوب *mèdjzoub.*

Entiché, adj., مدنّس *mudènnès*, ملزوم *mèlzoum*, بيلاشمش *boulachmech*, چوريمكه يوز طوتمش *tchurumèyè ïuz toutmouch.*

Entier, ère, adj., تمام *tamam*, بتون *butun*, كامل *kiamil.* — Le monde entier, جملهٔ عالم *djumlèï 'alèm.* — En entier, بسبتون *busbutun.*

Entièrement, adv., بر تمام *bir tamam*, بالتمام *bit-tamam*, بالكليه *bil-kulïïè*, تماماً *tamamèn*, تكميلاً *tèkmilèn.*

Entonnoir, s. m., خونى *khouni.*

Entorse, s. f., بورقمه *bourqma.* — Au fig. donner une entorse, سكته كتورمك *sèktè guètirmèk.*

Entortiller, v. a., صارمق *sarmaq*, بورمك *burmèk.* — Embrouiller, چپرشلتمك *tchèprèchlètmèk.* — S'entortiller, قيورلمق *qevrelmaq*, چورلنمك *tchèvrèklènmèk*, چپرشمك *tchèprèchmèk*, طولانمق *dolanmaq*, صارلمق *sarelmaq.*

Entour (A l'), prép., چوره *tchèvrè*, اطرافنده *èthrafenda.*

Entourage, s. m., اطرافنده اولان *èthrafenda olan.*

Entourer, v. a., اطرافنى المق *èthrafene almaq*, قوشاتمق *qouchatmaq.* — Entouré, e, اطرافى چويرلمش *èthrafe tchevîrilmich*, احاطه اولنمش *ihatha olounmouch.*

Entours, s. m. pl., چوره *tchèvrè*, اطراف *ethraf*, دائره *daïrè.*

Entr'aider (S'), v. récip., بر برلرينه ياردم ا *bir birlèrînè ïardem èt*, ياردملشمق *ïardemlachmaq.*

Entrailles, s. f. pl., قرن ایچی *qarn itchi*, بغرساق *ba-ghersaq*, احشا *ahcha.* — Au fig., عطوفت *'athoufèt*, مرحمت *mèrhèmet.*

Entr'aimer (S'), v. récip., سوشمك *sèvichmèk.*

Entrain, s. m., کیف *kèf*, استك *istèk*, هوس *havès*, شنلك *chènlik*, نشاط *nèchat.*

Entraîner, v. a., چکمك *tchèkmèk*, سورکلمك *suruklèmèk*, چکوب کتورمك *tchèkib gueuturmèk*, جلب ا *djèlb èt.*

Entrant, e, adj., کیرن *guîrèn*, کیریجی *guîrîdji*, داخل *dakhyl.*

Entraver, v. a., کوستکلمك *keustèklèmèk*, مانع او *many' ol.*

Entraves, s. f. pl., کوستکی ات *ât keustèyi.* — Au fig., مانع *many'*, انکل *ènguel.*

Entre, prép., آرا – اره *âra*, ارادة *arada*, بین *bèïn*, مابین *mabèïn*, ایچ *itch.* — Entre nous, ارامزده *aramezda*, بینمزده *beïnimizdè.* — Entre amis point de cérémonies, دوستلر اراسنده تکلیف یوقدر *dostlar araçenda tèklîf ïoqtour.*— Entre autres, بشقه‌لر ایله *bachqalar ilè*, باخصوص *ba-khouçous.* — D'entre, ایچندن *itchindèn.*

Entre-bailler, v. a., یاری آچمق *ïare atchmaq*, جزئیجه آچمق *djuzidjè atchmaq.*

Entrée, s. f., کیره‌جك یر *guîrèdjek ïèr*, کیریش *guîrich*, قپو *qapou*, مدخل *mèdkhèl*, دخول *doukhoul.* — Droit d'entrée, رسم *rèsm*, pl. رسوم *rouçoum*, دخولیه *dukhouliè.*

Entrefaites, s. f. pl., (Sur ces), اول اثنالرده *ol èsnalarda*, اول خلالده *ol khilalda.* — حالده *haldè.*

Entrelacer, v. a., ارایه کیرشدرمك *araya guirichdirmèk*, صوقشدرمق *soqouchdourmaq.*

Entremêler, v. a., ارایه قومق - قاتمق - قارشدرمق *araya qomaq, qatmaq, qarechdermaq.*

Entremetteur, se, s., میانجی *mïandje,* ارایه کیریجی *araïa guîridji,* متوسط *mutèvèssyth.*

Entremettre (S'), v. pron., ارایه کیرمك - کلمك *araïa guîrmèk, guèlmèk.*

Entremise, s. f., میانجیلق *mïandjeleq,* واسطه *vacitha,* معرفت *ma'rifèt.* — Par son entremise, انک معرفتیله *onoun ma'rifètîlè,* انك واسطه‌سیله *onoun vacithaçela.*

Entrepôt, s. m., مال مغازه‌سی *mal maghazaçe,* میری انباری *mîri ambare.*

Entreprenant, ante, adj., صالدریجی *salderedje,* کیرکین *guirguin,* جسور *djèçour,* متصدی *mutèçaddi.*

Entreprendre, v. a., ال اورمق *èl vourmaq,* باشلامق *bach-lamaq,* ایشه مبادرت ا *ichè mubadèrèt it.*

Entrepreneur, s. m., التزام ایدیجی *iltizam èdîdji,* ملتزم *multèzim.*

Entreprise, s. f., ایش *ich,* مباشرت *mubachèrèt,* عزیمت *'azîmèt.*

Entrer, v. n., کیرمك *guîrmèk,* داخل او *dakhyl ol,* دخول ا *dukhoul èt.* — dans une affaire, قارشمق *qarechmaq,* مداخله ا *mudakhèlè èt.*

Entresol, s. m., برنجی قات *birindji qat,* تحتانی *tahtani,* اشاغی قات *achaghe qat.*

Entretenir, v. a., en bon état, صقلامق *saqlamaq,* باقمق *baqmaq,* کوزتمك *gueuzètmèk.* – Faire subsister, بسلمك *bèslèmek,* قایرمق *qaïermaq.* – Parler à quelqu'un, l'occuper, لقردی‌یه طوتمق *laqerdeïa thoutmaq.* – S'en-

tretenir, سویلشمك seuïlèchmèk, صحبت ا seuhbèt èt, قونشمق qonouchmaq. — Se fournir, کندینی بسلمك kèndîni bèslèmek.

Entretien, s. m., نفقه nèfaqa, مصرف masraf, معاش ma-'ach, ییهجك ïèïèdjèk, کیینهجك guiïnèdjek. — Conversation, صحبت seuhbèt, لقردی laqerde, مکالمه mukialèmè, مذاکره muzakèrè.

Entrevoir, v. a., از بچق کورمك az boutchouq gueurmèk, سزمك sèzmèk, خیال میال کورمك khaïal maïal gueurmèk.

Entrevue, s. f., کورشمه gueuruchmè, ملاقات mulaqat.

Énumération, s. f., صایلش saïlich, تعداد tè'adad.

Énumérer, v. a., برر برر صایمق birèr birèr saïmaq.

Envahir, v. a., زورایله المق zorela almaq, باصمق basmaq, غصب ا ghasp èt, جبرًا المق djèbren almaq.

Envahissement, s. m., غصب ghasp, اغتصاب yghtiçab, تسخیر tèskhyr.

Enveloppe, s. f., صارغی sarghe, اورتی eurtu, قاب qab. — du grain, قشره qychrè. — de fève, قابوق qabouq. — de châtaigne, کرپی kirpu. — de lettre et d'autre chose, ظرف zarf.

Envelopper, v a., صارمق sarmaq. — Cacher, اورتمك eurtmèk. — Mettre une enveloppe, ظرفلمق zarflamaq.— Enveloppé, e, صارلمش sarelmech, ملفوف mèlfouf.

Envenimer, v. a., زهرلمك zèhirlèmèk, تسمیم ا tèsmîm èt. — Parole envenimée, زهرلو سوز zèhirli seuz.

Envers, s. m., ترس tèrs. — A l'envers, ترسنه tèrsinè, عکسنه 'aksinè.

Envers, prép., حقنه *haqqena*, حقنده *haqqenda*, طرفنه *tharafena*. — Envers vous, حقکزده *haqqenezda*.

Envi (A l'), adv., بری برینه نسبت *biri birînè nisbèt*, یارش ایله *ïarech ilè*.

Envie, s. f., قزقنجلق *qezqandjleq*, قزقانمه *qezqanma*, حسد *haçèd*, ارزو *arzou*. — Avoir envie, ارزو ا *arzou èt*.

Envier, v. a., قزقانمق *qezqanmaq*, حسد چکمك *haçèd tchèkmèk*, ارزولمق *arzoulamaq*, امرنمك *imrènmèk*.

Envieux, se, adj., قزقانجی *qezqanedje*, حسود *haçoud*, حاسد *haçid*.

Environ, adv., قدر *qadar*, تخمیناً *takhmînèn*, تقریباً *taqrîbèn*, یقین *ïaqen*.

Environner, v. a., قوشاتمق *qouchatmaq*, اطرافنی المق *ethrafene almaq*, احاطه ا *èhatha èt*.

Environs, s. m. pl., اطراف *èthraf*, اکناف *èknaf*, سمت *sèmt*, حوالی *havali*, جوار *djivar*.

Envisager, v. a., یوزه باقمق *ïuzè baqmaq*, دوشنمك *duchunmèk*, ملاحظه ا *mulahaza èt*.

Envoi, s. m., کوندرمه *gueundèrmè*, یوللامه *ïollama*, ارسال *irsal*, ارسالیه *irsalïïè*, اسبال *isbal*, تسییر *tèçïïr*.

Envoler (S'), v. pron., اوچمق *outchmaq*. — Au fig., کچمك *guètchmèk*.

Envoyé, s. m., ایلچی *eltchi*, وکیل *vèkîl*. — Porteur de dépêches, ساعی *sa'y*. — Apôtre, prophète, رسول *rèçoul*.

Envoyé, e, adj., کوندرلمش *gueundèrilmich*, ارسال اولنمش *irsal olounmouch*, مرسول *mèrsoul*, مبعوث *mèb'ous*. — Qui est envoyé, ارسال اولنان *irsal olounan*.

ENVOYER, v. a., كوندرمك *gueundèrmèk*, يوللامق *iollamaq*, ارسال ا *irsal èt*, اسبال ا *isbal èt*, ابعاث ا *ib'as èt*, بعث ا *ba's èt*, تسيير ا *tèçiïr èt*, فرستاده بيورمق *fèristadè bouïourmaq*, تسبيل ا *tèsbîl èt*.

ÉPAIS, SE, adj., قالن *qalen*, قتى *qate*, قيو *qouïou*. – Serré, صق *seq*. – Nuit épaisse, قرانلق كيجه *qaranleq guèdjè*.

ÉPAISSEUR, s. f., صقلق *seqleq*, قالنلق *qalenleq*, قتيلق *qateleq*.

ÉPAISSIR, v. a., قالنلتمق *qalenlatmaq*, قتيلاتمق *qatelatmaq*, قيو - صق ا *qoïou, seq èt*. — v. n., قتيلنمق *qatelanmaq*, قويولنمق *qouïoulanmaq*, صق او *seq ol*.

ÉPANCHEMENT, s. m., دوكلمه *deukulmè*, دوكلش *deukuluch*.

ÉPANCHER (S'), v. pron., دوكلمك *deukulmèk*, يوركنى اچمق *iurèyini atchmaq*.

ÉPANOUIR (S), v. pron., اچلمق *atchelmaq*.

ÉPARGNE, s. f., اداره *idarè*, تصرّف *taçarrouf*, اسركمه *èçirguèmè*. – Avarice, چركسلك *tchèrkèslik*, چنكانه‌لك *tchinguènèlik*.

ÉPARGNER, v. a., اداره ا *idarè èt*. — Avoir compassion, اجيمق *adjemaq*. — Ne pas donner la peine, زحمت چكدرممك *zahmèt tchèktirmèmèk*, زحمت ويرممك *zahmèt vèrmèmèk*.

ÉPARPILLER, v. a., طاغتمق *dhaghetmaq*, پريشان - تلف ا *pèrîchan, tèlèf èt*.

EPATER, v. a., تاكلاتمق *danlatmaq*, شاشرتمق *chachertmaq*.

ÉPAULE, s. f., اوموز *omouz*.

ÉPAULETTE, s. f., اوموزلق *omouzlouq*, اپولت *èpolèt*.

ÉPAVE, adj., صاحبسز *sahibsiz*, يتك *iïtik*.

ÉPÉE, s. f., قليج *q̲el̲edj*, شيش *chîch*, سيف *sèïf*, شمشير *chèmchîr*. – Passer au fil de l'épée, قلجدن كچورمك *q̲el̲edjtan guètchirmèk*.

ÉPELER, v. a., هجالمك *hèdjèlèmèk*, هجا ايله اوقومق *hèdjè ilè oqoumaq*.

ÉPERDUMENT, adv., مبالغه ايله *mubalagha ilè*, آشورى *ach̲er̲e̲*, عقلنى شاشرمق درجهسنده *aql̲en̲e̲ chach̲e̲rmaq dèrèdjèçindè*.

ÉPERLAN, s. m., كموش بالغى *gumuch bal̲e̲gu̲e̲*.

ÉPERON, s. m., مهموز *mahmouz*.

ÉPERONNER, v. a., مهموزلمق *mahmouzlamaq*.

ÉPERVIER, s. m., آتمجه *atmadja*.

ÉPHÉMÈRE, adj., بر كونلك *bir gunluk*, يومى *ïèvmi*.

ÉPHÈSE, ville, اياصولق *aïaçolouq*, ايازلق *aïazl̲e̲q*.

ÉPI, s. m., بشاق *bachaq*.

ÉPICE, s. f., بهار *bahar*.

ÉPICÉ, E, adj., بهارلو *baharl̲e̲*.

ÉPICER, v. a., بهارلمق *baharlamaq*, تربيه ا *tèrbïè èt*.

ÉPICERIE, s. f., هر درلو بهار *her turlu bahar*. – Commerce d'épices, عطارلق *aktharl̲e̲q*. — Boutique d'épicier, عطار دكانى *akthar dukkian̲e̲*, بقال دكانى *baqqal dukkian̲e̲*.

ÉPICIER, s. m., بقال *baqqal*. — Droguiste, عطار *akthar*.

ÉPIDÉMIE, s. f., بولاشق خستهلق *boulach̲e̲q khastal̲e̲q*, علت ساريه *illèt-i sariyè*.

ÉPIER, v. n., monter en épis, بشاق طوتمق *bachaq thoutmaq*. — v. a., Observer, كوزلمك *gueuzlèmèk*, جاسوسلق ا *tchachitlyq èt*. – Épier l'occasion, فرصته منتظر اولمق *f̲e̲rsata muntazyr olmaq*.

Épieu, s. m., خشت *khecht*, حربه *harba*.

Épigramme, s. f., طوقنقلی سوز *dhoqounouqlou seuz*.

Épigraphe, s. f., كتابت *kitabèt*.

Épilepsie, s. f., طوترق *thoutareq*, صرعه *sar'a*.

Épiler, v. a., توی - قیل چیقارمق - دوشرمك *tuï, qel tcheqarmaq, duchurmèk*, تویی كیدرمك - دوكدرمك *tuïu guidirmèk, deukdurmèk*.

Épilogue, s. f., خاتمه *khatimè*.

Épinards, s. m. pl., اسپاناق *espanaq*.

Épine, s. f., دیكن *dîkèn*. — dorsale, ارقه كمیكی *arqa kèmiyi*, اوكورغه *onourgha*. — vinette, قادین طوزلغی *qaden touzloughou*, قراموق *qaramouq*.

Épineux, se, adj., دیكنلی *dîkènli*. – Au fig., چتین *tchètîn*, مشكل *muchkil*.

Épingle, s. f., طوپلو *thoplou*. — en diamants, الماس طوپلو *èlmas thoplou*. — Au pl., présents, هدیه *hèdiïè*.

Épiphanie, s. f., هوشان یورتیسی *houchan ïortouçou*.

Épique, adj., شعر قهرمانی *chy'ri qahrèmani*.

Épire, pays, ارناود ولایتی *arnaout vilaïeti*, ارناودلق *arnaoutlouq*.

Épiscopat, s. m., پسقپوسلق *pisqoposlouq*.

Épisode, s. m., لاحقة *lahyqat*, pl. لاحقات *lahyqât*.

Épistolaire, adj., مكتوبلره دائر *mèktoublara daïr*. – Style épistolaire, فن انشا *fènni incha*.

Épitaphe, s. f., میت تاریخی *meït tarîkhy*, مزار طاشی یازوسی *mèzar thache ïazeçe*.

Épithalame, s. m., دوكن تركیسی *duïun turkuçu*.

Épithète, s. f., وصف *vasf*, نعت *na'at*, صفت *se̱fat*, لقب *laqab*, *laghab*, pl. القاب *èlqab*.

Épître, s. f., رسالت *riçalèt*, رساله *riçalè*, مكتوب *mektoub*, نامه *namè*, كاغد *kiaghat*.

Éplucher, v. a., ايتلامق *aïe̱tlamaq*, تميزلمك *tèmîzlemèk*.

Épluchures, s. f. pl., سپورنتى *supruntu*, دوكنتى *deukuntu*.

Épointer, v. a., اوجى بوزمق *oudjou bozmaq*, اوجنى قيرمق *oudjounou qe̱rmaq*.

Éponge, s. f., سونكر *sunguèr*.

Éponger, v. a., سونكر ايله سيلمك *sunguèr ilè sîlmèk*.

Épopée, s. f., قصيده *qaçydè*.

Époque, s. f., زمان *zèman*, وقت *vaqe̱t*, تاريخ *tarykh*.

Épouse, s. f., قارى *qare̱*, زوجه *zèvdjè*, اهل *èhl*.

Épousée, s. f., كلين *guèlîn* عروس *'arous*.

Épouser, v. a., prendre un époux, اولنمك *èvlènmèk*, قوجهيه وارمق *qodjaïa varmaq*. – Prendre une épouse, اولنمك *èvlènmèk*, كلين المق *guèlîn almaq*. – S'attacher à, طرفكير او *tharafguîr ol*, طرفدار او *tharafdar ol*, كوكل باغلامق *gueunul baghlamaq*.

Épousseter, v. a., چرپمق – توز سلكمك *toz silkmèk*, *tche̱rpmaq*, فرچهلق *fe̱rtchalamaq*.

Épouvantable, adj., قورقنج *qorqoundj*, قورقدهجق *qorqoudadjaq*, مخوف *makhouf*.

Épouvantail, s. m., قورقولق *qorqoulouq*.

Épouvante, s. f., قورقو *qorqou*, بيوك قورقو *beuïuk qorqou*.

Épouvanté, e, adj., قورقمش *qorqmouch*.

Épouvanter, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, تخويف ا *takhvîf èt*. – S'épouvanter, قورقمق *qorqmaq*, اوركمك *eurkmèk*.

Époux, s. m., كويكو *guvèyi*, قوجه *qodja*. — Les époux, le mari et la femme, كلين و كويكو *guèlîn vè guvèyi*, زوج و زوجه *zèvdj u zèvdjè*.

Epreuve, s. f., تجربه *tèdjrubè*, امتحان *imtihan*, صنامه *senama*.

Épris, e, adj., عاشق اولمش *'acheq olmouch*, سودايه دوشمش *sèvdaïa duchmuch*.

Éprouver, v. a., امتحان - تجربه ا *tèdjrubè, imtihan èt*, دنمك *dènèmèk*.

Épucer, v. a., پيره چيقارمق *pîrè tcheqarmaq*. – S'épucer, پيره‌لنمك *pîrèlènmèk*.

Épuisable, adj., توكنور *tukènir*, قوتسزلنور *qouvvètsizlènir*.

Épuisement, s. m., perte des forces, قوتسزلك *qouvvètsizlik*, طاقتسزلق *thaqatsezleq*, ضعف *za'f*. — État de ce qui est épuisé, توكنمه *tukènmè*, بوشانمه *bochanma*.

Épuiser, v. a., tarir, توكتمك *tukètmèk*, بوشاتمق *bochatmaq*. — Affaiblir, قوتدن دوشرمك *qouvvètten duchurmèk*, ضعيفلتمق *za'yflatmaq*. — S'épuiser, بوشانمق *bochanmaq*, توكنمك *tukènmèk*. — Perdre ses forces, قوتدن دوشمك *qouvètten duchmèk*, ضعيفلنمق *za'yflanmaq*. — Épuisé, e, توكنمش *tukènmich*, بوشادلمش *bochadelmech*, قوتسز *qouvvètsiz*.

Épurer, v. a., تميزلمك *tèmîzlèmèk*, تطهير ا *tathhîr èt*, طوريلتمق *douroultmaq*, تصفيه ا *tasfiyè èt*. — تهذيب تنقيح ا – *tèhzib, tènqih èt*.

Équateur, s. m., خط استوا *khatt-i istiva*.

Équation, s. f., تساوى *tèçavi*.

Équerre, s. f., كونيه *gueunié*, زيوه *ziva*.

Équilibre, s. m., دنك *dènk*, معادلت *mou'adèlèt*, موازنه *muvazènè*.

Équinoxe, s. m., كيجه وكوندز اعتدالى *guèdjè vè gunduz y'tidale*, اعتدال الليل والنهار *y'tidal ul-leïl vèn-nèhar*.

Équipage, s. m., train, suite, طاقم *thaqem*, غلبهلق *qalabaleq*, اتباع *ètba'*, دائره خلقى *daïrè khalqe*. — de navire, طائفه *thaïfè*, كمى طائفهسى *guèmi thaïfèçi*. — d'armée, اردو طاقمى *ordou thaqeme*. — Carrosse et chevaux de luxe, هنتو *hintov*, قوچى *qotchou*.

Équiper, v. a., حاضرلمق *hazerlamaq*, دوناتمق *donatmaq*. — Équipé, e, دونانمش *donanmech*.

Équitable, adj., عدالتلى *'adalètli*, انصافلى *insafle*, حق *haqq*.

Équitation, s. f., بنيجيلك *binîdjîlik*, ركوب *rukioub*.

Équité, s. f., عدالت *'adalèt*, انصاف *insaf*, حقانيت *haqqaniïèt*.

Équivalent, e, adj., بدل *bèdèl*, بدل مثل *bèdèli misl*, معادل *mou'adil*, مقابل *mouqabil*.

Équivaloir, v. n., بر بهاده او *bir pahada ol*, همبها او *hèmpaha ol*, برابر او - مساوى *muçavi*, *bèrabèr ol*.

Équivoque, s. f., مبهم *mubhèm*, تجنيس *tèdjnîs*. — adj., شبهه‌لو *cheubhèli*, ايكى فكرلى *iki fikirli*.

Érailler, v. a., ديدكلمك *didiklèmèk*, چكشدرمك *tchèkichdirmèk*. — Yeux éraillés, قزل چيزكيلو كوز *qezel tchezguele gueuz*.

Ère, s. f., تاريخ *tarykh*, pl. تواريخ *tèvarykh*. — L'ère chrétienne, تاريخ عيسوى *tarîkhy 'yçèvi*.

Érection, s. f., دكش *dikich*, دكلش *dikilich*, نصب *nasb*, اقامه *iqamè*.

ÉREINTER, v. a., بلنی قیرمق *bèlini q͟ermaq.*

ERGOTER, v. a., شرّتلك ا *chirrètlik èt*, چکشمك *tchèkichmèk*, ایتشمك *itichmèk.*

ÉRIGER, v. a., دکمك *dikmèk*, نصب ا *nasb èt.*

ERMITAGE, s. m., وحدتخانه *vahdètkhanè*, زاویه *zavïè*, خلوتخانه *khalvètkhanè.*

ERMITE, s. m., زاهد *zahid*, ابدال *abdal*, اهل وحدت *èhli vahdèt.*

ERRANT, E, adj., کزیجی *guèzîdji*, بوشده کزن *bochta guèzèn*, سرسری *sèrsèri.*

ERRATA, s. m., بصمه یاکلشلری *basma ïanl͟echlar͟e*, سهویات *sèhvïat*, خطا وصواب فهرستی *khatha vu savab fihristi.*

ERRER, v. n., اواره کزمك *avarè guèzmèk*, اوتهیه برویه کتمك *eutèïè beriïè guitmèk.*

ERREUR, s. f., یاکلش *ïanl͟ech*, غلط *ghalath*, خطا *khatha*, سهو *sèhv.*

ERRONÉ, ÉE, adj., یاکلش *ïanl͟ech*, غلط *ghalat.*

ÉRUCTATION, s. f., ککرمه *guènirmè.*

ÉRUDIT, s. et adj., اوقومش *oqoumouch*, بلکج *bilguidj*, عالم *'alim*, علیم *'alîm*, اهل علم *èhli 'ylm*, دانشمند *danichmènd*, دانا *dana.*

ÉRUDITION, s. f., علم *'ylm*, بلکجلك *bilguidjlik*, فضل *fazl.*

ÉRUPTION, s. f., چقش *tch͟eq͟ech*, خروج *khouroudj.*

ÉRYSIPÈLE, s. m., یلانجق *ï͟elandj͟eq.*

ERZEROUM, ville, ارضروم *arz͟eroum.*

ESCADRE, s. f., دونانمه *donanma*, کوچك دریا دونانماسی *kutchuk dèrïa donanmaç͟e.*

Escadron, s. m., اتلو عسكر بلوکی *atle 'asker beuluyu*, سواری بلوکی *suvari beuluyu.*

Escalader, v. a., نردبان ایله یورش ا *mèrdivèn ilè ïuruyuch èt*, چیقمق *tcheqmaq.*

Escalier, s. m., نردبان pron. vulg., *mèrdivèn.*

Escamoter, v. a., حقه‌بازلق ا *hoqqabazleq èt*, چارپمق *tcharpmaq.*

Escamoteur, s. m., حقه‌باز *hoqqabaz*, طاقیه قاپیجی *taqiè qapedje.*

Escarcelle, s. f., طوربه *thorba*, بیوك کیسه *beuïuk kèçè.*

Escargot, s. m., سموکلو بوجك *sumuklu beudjèk*, سالیانکوز *saliangueuz.*

Escarmouche, s. f., چارقه‌جیلر جنکی *tcharqadjelar djèngui*, چارقه‌جیلق *tcharqadjeleq*

Escarmoucher, v. n., چارقلشمق *tcharqalachmaq*, چارقه‌جیلق ا *tcharqadjeleq èt.*

Escarmoucheur, s. m., چارقه‌جی *tcharqadje.*

Escarpé, e, adj., دیك *dîk*, اوچرملی *outchouroumlou.*

Escarpin, s. m., خفیف قوندره *khafîf qoundoura*, انجه پاپوش *indjè papouch*, اسقارپن *èsqarpèn.*

Escient, s. m., V. **Sciemment.**

Esclavage, s. m., اسیرلك *ïèçîrlik.*

Esclave, adj., اسیر *ïèçîr*, کوله *keulè*, قول *qoul*, مملوك *mèmlouk.* — Femme esclave, جاریه *djarïè*, خلایق *khalayq.*

Esclavonie, pays, خروات مملکتی *khervat mèmlèkèti.*

Escompte, s. m., اسقونتو *èsqonto*, تنزیل *tènzîl*, بر پولیچه‌دن تنزیل *bir polîtchadan tènzîl.*

Escompter, v. a., قیرمق *qermaq*, تنزیل - اسقونتو ا *tènzil*, *èsqonto èt*.

Escorte, s. f., ارقداشلق *arqadachleq*, یولداشلق *ïoldachleq*, یولده بکچی *ïolda bèktchi*, مرافقت *murafaqat*.

Escrime, s. f., مطرقچیلق *mathraqtcheleq*, قلیج اویناتمه *qeledj oïnatma*, مسایفت *muçayèfèt*, اسقریم *isqrym*.

Escroc, s. m., طولاندریجی *dholanderedje*, حیله کار *hylèkiar*.

Espace, s. m., étendue, یر *ïèr*, میدان *mèïdan*. — Distance, مسافه *mèçafè*. – Superficie, مساحه *mèçaha*. – Intervalle, ارالق *araleq*, ارا *ara*, مابین *mabèïn*. — Espace de temps, مدت *muddèt*. — s. f., t. d'imprimerie, ارالق *araleq*.

Espadon, s. m., بیوك قلیج *beuïuk qeledj*. – Poisson, قلیج بالغی *qeledj baleghe*.

Espagne, pays, اسپانیا *ispanïa*, اسپانیا مملکتی *ispanïa mèmlèkèti*.

Espagnol, e, adj., اسپانیول *ispanïol*, اسپانیالی *ispanïale*.

Espèce, s. f., درلو *turlu*, نوع *nèv'*, صوی *soï*, جنس *djins*, pl. اجناس *èdjnas*.

Espérance, s. f., امید *oumoud*, امل *èmèl*, مأمول *mèèmoul*, رجا *ridja*. – Sans espérance, امیدسز *umîdsiz* (*oumoud-souz*). — Perdre l'espérance, امیدی کسمك *umîdini* (*oumoudounou*) *kèsmèk*.

Espéré, e, adj., مأمول *mèèmoul*, مرجو *merdjou*, رجا *ridja*.

Espérer, v. a., اوممق *oummaq*, امید ا *umîd* (*oumoud*) *èt*.

Espiègle, adj., اچق کوزلو *atcheq gueuzlu*, شیطان *chèïthan*.

Espion, s. m., جاسوس *djaçous*, چاشود *tchachet*, *tchachoud*.

Espionnage, s. m., جاسوسلق pron. vulg., *tchachetleq*.

Espionner, v. a., كوزلمك *gueuzlèmèk*, جاسوسلق ا *tchachetleq èt.*

Esplanade, s. f., دوز يير *duz ïèr*, ميدان *mèïdan.*

Espoir, s. m. Voy. Espérance.

Esprit, s. m., روح *rouh*, عقل *'aqel.* — Homme d'esprit, عقللو ادم *'aqelle adam.* – Intelligence, فهم *fèhm*, ذهن *zihn.* – Pensée, فكر *fikr.* – Âme, جان *djan.* – Caractère, مشرب *mèchreb.* — Bon sens, ادراك *idrak.*

Esquif, s. m., قايق *qayeq*, صندال *sandal.*

Esquisse, s. f., طسلق *thaslaq*, مسودّه *musvèddè.*

Esquiver, v. a., صاوشمق *savouchmaq*, قاچمق *qatchmaq*, صاقنمق *saqenmaq.* — S'esquiver, قاچمق *qatchmaq*, سويشمك *sivîchmèk.*

Essai, s. m., تجربه *tèdjrubè*, نمونه *numounè.*

Essaim, s. m., d'abeilles, آری سوريسی *âre suruçu.* – Multitude, الای *alaï*, سوری *suru.*

Essayer, v. a., تجربه ا *tèdjrubè èt*, صنامق *senamaq*, دنمك - دكهمك *dènèmèk.* – Faire un essai, امتحان ا *imtihan èt*, يوقلامق *ïoqlamaq.*

Essence, s. f., ذات *zat*, جوهر *djèvhèr*, خلاصه *khulaçè.* — Huile, ياغ *ïagh.* — Parfum, عطر *'ythr.*

Essentiel, le, adj., ذاتی *zati*, اصلی *asli.* — Important, لازملی *lazemle*, مهمّ *muhimm*, الزم *èlzèm.*

Essentiellement, adv., ذاتنده *zatenda*, بالذات *biz-zat.*

Essieu, s. m., دنكيل *dinguîl*, تكرلكك اوقی *tèkèrlèyin oqou.*

Essor, s. m., اوچش *outchouch*, اوچمقلق *outchmaqleq.*

Essoufflé, e, adj., صولغی كسلمش *soloughou kèçilmich.*

Essouffler, v. a., نفسی بوغمق *nèfèçi boghmaq*, صولق كسمك *solouq kèsmèk.*

Essuie-main, s. m., ال پشكيرى *èl pèchkîri*, حولو *havlou.*

Essuyer, v. a., سلمك *silmèk.* — des pertes, ضرر چكمك *zarar tchèkmèk*, ضرر وزيان كورمك *zarar u zïan gueurmèk.*

Est, s. m., كون طوغيسى *gun dhoghouçou*, شرق *charq.*

Estafette, s. m., تاتار *tatar*, ساعى *sa'y*, اولاق *oulaq.*

Estampe, s. f., استانبه *istampa*, بصمه *basma.*

Estamper, v. a., باصمق *basmaq.*

Estampille, s. f., دامغه *damgha.*

Estimable, adj., اعتبارلو *y'tibarle*, رغبتلو *raghbètli*, معتبر *mu'tèbèr.*

Estimateur, s. m., بها كسيجى *paha kèçîdji*, تخمينجى *takhmîndji.*

Estimation, s. f., بها *paha*, بها كسمه *paha kèsmè.*

Estime, s. f., اعتبار *y'tibar*, حرمت *heurmèt*, قيمت *qeymèt.*

Estimer, v. a., évaluer, بها كسمك *paha kèsmèk*, تخمين ا *takhmîn èt*, دكرتمك *dèyèrtmèk.* — Faire cas de..., اعتبار ا *y'tibar èt.* — Croire, صانمق *sanmaq*, ظن ا *zann èt.*

Estomac, s. m., معده *my'dè.* — des oiseaux, قورساق *qoursaq.*

Estrade, s. f., صوفه *sofa*, اوتوراق *otouraq*, صدير *sèdir.*

Estragon, s. m., ترخون *tarkhoun.*

Estropié, e, adj., سقط *saqath.*

Estropier, v. a., سقطلمق *saqathlamaq.* — S'estropier, سقطلنمق *saqathlanmaq.*

Esturgeon, s. m., مرسین بالغی *mèrsin baleghe.*

Et, conj., و *vè*, هم *hèm*, ایله *ilè*, ده *dè.*

Étable, s. f., اخور *akher*, اصطبل *isthabl.*

Établir, v. a., قومق *qomaq*, قورمق *qourmaq*, قرار و یر *qarar ver*, وضع ا *vaz' èt.* — une loi, قانون ایتمک *qanoun ètmèk.* — S'établir, یرلشمک *ïèrlèchmèk*, اوطورمق *othourmaq.*

Établissement, s. m., de commerce, محل تجارت *mahalli tidjarèt.* — Institution, مکتب *mèkteb.*

Étage, s. m , قات *qat*, طبقه *thabaqa.*

Etagère, s. f., دولاب تختهلری *dolab takhtalare*, راف *raf.*

Étai, s. m., طیاق *dhaïaq*, دستك *dèstèk.*

Étain, s. m., قلای *qalaï.*

Étal, s. m., قصاب تختهسی *qassab takhtaçe.*

Étalage, s. m., سرکی *sèrgui.*

Étaler, v. a., مالی اصمق *male asmaq*, سرمك *sèrmèk*, صاتمق *satmaq*, کوسترمك *gueustèrmèk*, یایمق *ïaïmaq.*

Étalon, s. m., ایغر *aïgher*, اولچی عیاری *eultchu 'aïare.*

Étamer, v. a., قلایلمق *qalaïlamaq.*

Etancher, v. a., دکدرمك *dindirmèk*, طوردرمق *dourdourmaq*, کسمك *kèsmèk.* – la soif, صوسزلغی باصدرمق *souçouzloughou basdermaq*, قاندرمق *qandermaq*, تسکین ا *tèskin èt.*

Étang, s. m., کول *gueul*, بالق کوکلی *baleq gueulu.*

Étape, s. f., یولده ذخیره مغازهسی *ïolda zakhrè maghazaçe*, انبار *ambar.* — Station, منزل *menzil*, قوناق *qonaq.*

État, s. m., position, حال *hal*, pl. احوال *èhval*, کیفیت

keïfiïet. – Profession, صناعت *sana'at.* — de la santé, كيف *kèïf,* مزاج *mizadj.* — Gouvernement, دولت *dèvlèt,* اولكه *eulkè,* مملكت *mèmlèkèt,* pl. ممالك *mèmalik.*

État-major, s. m., ضابطان *zabithan,* امراى عسكريه *umèraï askèrïè,* اركان حرب *èrkiani harb.*

Étau, s. m., منكنه *mènguènè,* قصاج *qeçadj.*

Étayer, v. a., طياتمق *daïatmaq,* طياندرمق *daïandermaq.*

Été, s. m., ياز *ïaz.*

Éteindre, v. a., سوندرمك *seuïundurmèk.* — S'éteindre, سونمك *seuïunmèk.*

Éteint, e, adj., سونمش *seuïunmuch.*

Étendart, s. m., بيراق *baïraq,* سنجاق *sandjaq.* — du prophète, سنجاق شريف *sandjaqe chèrîf.*

Étendre, v. a., سرمك *sermèk,* اوزتمق *ouzatmaq,* يايمق *ïaïmaq.* — S'étendre, يايلمق *ïaïelmaq.*

Étendu, e, adj., ياتمش *ïatmich,* اچلمش *atchelmech,* ممتد *mumtèdd,* بول *bol.*

Étendue, s. f., اوزنلق *ouzounlouq,* ككشلك *guènichlik,* امتداد *imtidad.* — de temps, مدت *muddèt.* — en espace, مسافه *mèçafè,* وسعت *vuç'at.*

Éternel, le, adj., ابدى *èbèdi,* ازلى *èzèli,* باقى *baqy,* صوكى يوق *sonou ïoq.* – L'Éternel, الله *allah.* – La vie éternelle, اخرت *akhyrèt,* دار بقا *dari baqa.* — On lit sur les tombeaux turcs: هو الخلاق الباقى *huval-khallaq ul-baqy,* Lui, Dieu, est le créateur éternel.

Éternellement, adv., دائما *daïma,* ابد الابد *èbèdil-èbèd.*

Éterniser, v. a., ابدى ا *èbèdi èt.*

ÉTERNITÉ, s. f., ابديلك *èbèdîlik*, اخرت *akhyrèt*, ابديّت *èbèdiïèt*.

ÉTERNUER, v. n., اقسرمق *aqsermaq*, اكسرمك *ansermaq*.

ÉTERNUMENT, s. m., اقسرمه *aqserma*, اقسرق *aqsereq*.

ÉTHER, s. m., اثير *èçir*.

ÉTINCELLE, s. f., قغلجم *qeveldjem*.

ÉTIOLER (S'), v. r., صولمق *solmaq*, پورسيمك *peursumèk*, تاوى كيتمك *tave guitmèk*.

ÉTIQUE, adj., ورملى *vèrèmli*.

ÉTIQUETTE, s. f., نشان *nichan*, يافته *ïafta*. — Cérémonial, رسم تشريفات *rèsmi tèchrîfat*, تشريفات قاعدهسى *tèchrîfat qa'ydèçi*.

ÉTISIE, s. f., ورم *vèrèm*.

ÉTOFFE, s. f., قماش *qoumach*.

ÉTOILE, s. f., يلدز *yeldez*.

ÉTONNANT, E, adj., شاشلهجق *chacheladjaq*, عجايب *'adjaïb*.

ÉTONNÉ, E, adj., شاشمش *chachmech*.

ÉTONNEMENT, s. m., تعجّب *tè'adjdjub*.

ÉTONNER, v. a., شاشرمق *chachermaq*.–S'étonner, شاشمق *chachmaq*, تعجب ا *tè'adjdjub èt*, حيران او *haïran ol*.

ÉTOUFFANT, E, adj., بوغجى *boghoudjou*, ثقلتلى *seqlètli*.

ÉTOUFFEMENT, s. m., بوغش *boghouch*, بوغلش *boghoulouch*, نفس طوتلمهسى *nèfès thoutoulmaçe*.

ÉTOUFFER, v. a., بوغمق *boghmaq*, بصدرمق *basdermaq*. — S'étouffer, بوغلمق *boghoulmaq*.

ÉTOUPE, s. f., اوستپى *ustupu*. — pour l'encrier turc, ليقه *lîqa*.

Étourderie, s. f., شاشقنلق *chachqenleq*, غفلت *ghaflèt*, عقلسزلق *'aqlsezleq*.

Étourdi, e, adj., شاشقن *chachqen*, غافل *ghafil*, يرامز *ïaramaz*.

Étourdiment, adv., شاشقنلغله *chachqenleghela*, غافلانه *ghafilanè*.

Étourdir, v. a., سرسملتمك *sèrsèmlètmèk*, باش اغرتمق *bach aghretmaq*, تصديع ا *tasdy' èt*. — S'étourdir, شاشمق *chachmaq*, سرسم او *sèrsèm ol*.

Étourdissant, e, adj., باش اغرديجى *bach aghrededje*, تصديع ايدن *tasdy' èdèn*.

Étourdissement, s. m., سرسملك *sèrsèmlik*, باش دونمەسى *bach deunmèçi*.

Étourneau, s. m., صغرجق *segherdjeq*.

Étrange, adj., عجايب *'adjaïb*, غريب *gharîb*, عادتدن ديشارى *'adèttèn dîchare*.

Étranger, ère, s. et adj., غريب *gharîb*, يبانجى *ïabandje*, اجنبى *èdjnèbi*. — Hôte, مسافر *muçafir*. — Étranger en pays musulman, مستأمن *mustèèmin*. — Les puissances étrangères, دول اجنبيه *duvèli èdjnèbiïè*. — Le ministre des affaires étrangères, خارجيه ناظرى *kharidjiïè nazere*, خارجيه مشيرى *kharidjiïè muchîri*.

Étranglement, s. m., بوغمقلق *boghmaqleq*.

Étrangler, v. a., بوغمق *boghmaq*. – S'étrangler, بوغلمق *boghoulmaq*. — Étranglé, e, بوغلمش *boghoulmouch*, مخنوق *makhnouq*.

Être, s. m., وجود *vudjoud*, حال *hal*, كون *kèvn*, وارلق *varleq*. — Ce qui est, وار *var*, كائن *kiaïn*, pl. كائنات

kiaïnat, موجود *mèvdjoud*, pl. موجودات *mèvdjoudat*. — Le bien-être, رفاه حال *rèfahi hal*, خوشحال *khochhal*.

ÉTRE, v. aux., exister, devenir, اولمق *olmaq*. — Il est dans la maison, اوده در *èvdèdir*. — Il est trois heures, ساعت اوچدر *sa'at utchtur*. — Ce livre est à moi, بو كتاب بنمدر *bou kitab benimdir*. — Cela est ainsi, بويله در *beuïlèdir*. — Cela n'est pas ainsi, بويله دكل *beuïlè deïl*, ou دكلدر *deïldir*. – Quelle heure est-il? ساعت قاچدر *sa'at qatchdir*. — Il est midi, اويلندر *euïlèndir*. — Qu'est-ce? او ندر *o nèdir*. — Ce n'est rien, بر شى دكل *bir chèï deïl*. — C'est à vous de dire, سوز سزه دوشر *seuz sizè duchèr*. — C'est à vous de me dire, سز بكا سويلمليسكز *siz bana seuïlèmèlîçiniz*.

ÉTREINDRE, v. a., صقمق *seqmaq*, صقى باغلامق *seqe baghlamaq*. — Embrasser, پك قوجمق *pèk qoudjmaq*.

ÉTREINTE, s. f., صيقى باغلمه *seqe baghlama*, صيقمه *seqma*, قصمه *qesma*.

ÉTRENNE, s.f., ييل باشى هديه سى *yel bache hèdïèçi*, بيراملق *baïramleq*, بخشيش *bakhchîch*. – Première recette d'un marchand, سفته *sèftè*, استفتاح *istiftah*, سفتاح *siftah*.

ÉTRIER, s. m., اوزنكى *euzèngui*. — L'étrier impérial, ركاب همايون *rikiabi humaïoun*.

ÉTRILLE, s. f., قشاغى *qachaghe*.

ÉTRILLER, v. a., قشاغلامق *qachaghelamaq*.

ÉTRIVIÈRE, s. f., اوزنكى قايشى - تاصمه سى *euzèngui qaïche*, *tasmaçe*.

ÉTROIT, E, adj., طار *dhar*, صقى *seqe*. – Pantalon étroit, طار پانطالون *dhar panthalon*. – Qui a l'esprit étroit, عقلى

قصه *'aqle qeça.* — Intime, strict, اكيد *èkîd*, قوى *qavi.*

Étroitement, adv., طارجه *dhardja.* – Intimement, صقيجه *seqedja*, جان كوكلدن *djane gueunuldèn.*

Étude, s. f., اوقومه *oqouma*, اوقومقلق *oqoumaqleq*, درس *dèrs*, مشق *mèchq.* — Faire ses études, اوقومق *oqoumaq*, اوكرنمك *euïrènmèk*, علمى تحصيل ا *'ylmi tahsyl èt.* — S'adonner à l'étude, علمه طالب او *'ylmè thalib ol.* — Salle d'étude, درس مطالعه خانهسى *dèrs mouthala'a khanèçi.*

Étudiant, s. m., اوقويان *oqouïan*, شاكرد *chaïrd*, طالب *thalib*, pl. طلبه *thalèbè.* — Les étudiants musulmans dans les mosquées, سوخته *sokhta*, صوفته *softa.*

Étudier, v. a., اوقومق *oqoumaq*, اوكرنمك *euïrènmèk.* — Travailler, s'efforcer, چالشمق *tchalechmaq*, دقت ا *diqqat èt.* — Apprendre par cœur, ازبرلمك *èzbèrlèmèk.*

Étui, s. m., قبور *qoubour*, قاب *qab*, محفظه *mahfaza.* — à rasoirs, اوستره لق *oustraleq.* — pour les aiguilles, اكنهلك *inèlik.* — de ciseaux, مقصدان *maqasdan.* — Enveloppe, ظرف *zarf.* — Nécessaire, پوسات *pouçat.* – La mémoire est l'étui de la science, حافظه علمك محفظهسيدر *hafiza 'ylmin mahfazaçeder.*

Étuve, s. f., حمام *hammam*, تر اوطهسى *tèr odhaçe.*

Étymologie, s. f., لغت اصلى *loughèt asle*, اشتقاق *ichtiqaq.*

Eucharistie, s. f. قدّاس *qouddas*, قربان *qourban.*

Eunuque, s. m., خادم *khadem.* — de naissance, انادن طوغمه خادم *anadan dhoghma khadem.* — Chef des eunuques, قزلر اغاسى *qezlar aghaçe*, دار السعاده اغاسى *dar us-sè'adè aghaçe.*

Eupatoria, ville, كوزلەوە *guzlèvè.*

Euphonie, s. f., لطافتلو تلفظ *lèthafètli tèlèffouz.* — Son agréable, كوزل سس *guzèl sès,* طاتلو صدا *thatle sèda.*

Euphrate, fleuve, نهر فراط *nèhri furath.*

Europe, géog., اوروپا *èvropa.* — La Turquie d'Europe, روم ايلى *roum èli.*

Européen, ne, adj., اوروپالو *èvropale,* فرنك *firènk.*

Eux, fém., Elles, pron. pers. pl. de la 3e pers., انلر *onlar.*

Évacuation, s. f., بوشاتمە *bochatma,* تخليە *takhlïè.*

Évacuer, v. a., بوشاتمق *bochatmaq,* بوشامق *bochamaq.*

Évader (S'), v. r., فرار ا *firar èt,* قاچمق *qatchmaq,* سيوشمك *sivichmèk,* صيرلمق *seïerelmaq,* قورتلمق *qourtoulmaq.*

Évaluer, v. a., بها كسمك *paha kèsmèk,* قيمت قومق *qeymèt qomaq,* تخمين - تقدير ا *takhmin, taqdir èt.* — دكرتمك *dèyèrtmèk.*

Évangéliste, s.m., انجيلى *indjîli,* انجيل نويس *indjîl nèvîs.*

Évangile, s. m., انجيل *indjîl,* انجيل شريف *indjîli chèrîf.*

Évanoui, e, adj., بايلمش *baïelmech.*

Évanouir (S'), v. pron., بايلمق *baïelmaq.*

Évanouissement, s. m., بايلمە *baïelma,* بايلش *baïelech.*

Évaporer (S'), v. pron., بوغلنمق *boughoulanmaq,* اوچمق *outchmaq,* هوالنمق *havalanmaq.*

Évasement, s. m., بوللق *bollouq,* ككشلك *guènichlik,* فسحت *fushat,* وسعت *vuç'at.*

Évaser, v. a., اچمق *atchmaq,* ككشلمك *guènichlèmèk.*

Évasif, ve, adj., قاچمقلق ويرىجى *qatchamaqleq vèrîdji,* قاچمقلى *qatchamaqle,* باشدن صاومە *bachdan savma.*

Évasion, s. f., قاچەمقلق *qatchamaqleq,* فرار *firar.*

Ève, n. pr., حوا *hèva.*

Évêché, s. m., پسقوپلق *pisqoplouq.* – Maison de l'évêque, پسقوپ قوناغی *pisqop qonaghe.*

Éveil, s. m., خبر *khabèr*, ایقاظ *iqaz*, اگاهی *aguiahi.*

Éveillé, e, adj., اویانق *oïaneq*, اویانمش *oïanmech*, اچق کوز *atcheq gueuz.*

Éveiller, v. a., اویاندرمق *oïandermaq.* – S'éveiller, اویانمق *oïanmaq.*

Événement, s. m., واقعه *vaqa'a*, pl. وقایع *viqay'*, ظهورات *zouhourat.*

Éventail, s. m., یلپازه *ïèlpazè.* – Jouer de l'éventail, یلپازه چالمق *ïèlpazè tchalmaq.*

Éventaire, s. m., طابله *thabla.*

Éventer, v. a., یلپازهلمك *ïèlpazèlèmèk*, یللمك *ïèllemèk*, هوالتمق *havalatmaq*, آچمق *atchmaq*, بوزمق *bozmaq.* – S'éventer, بوزلمق *bozoulmaq*, هوالنمق *havalanmaq.*

Éventrer, v. a., دیشمك – قرنی یارمق *qarene ïarmaq*, *dèchmèk.*

Éventualité, s. f., عرضیّت *'arazyièt*, واقعه *vaqa'a.*

Éventuel, le, adj., ظهوراتی ممکن *zouhourati mumkin*, اتّفاقی *ittifaqy.*

Évêque, s. m., پسقپوس *pisqopos*, پسقوپ *pisqop*, دسپوت *despot*, قره باش *qara bach.*

Évertuer (S'), v. r., سعی – اقدام – غیرت ا *saï*, *iqdam*, *ghaïrèt èt*, چالشمق *tchalechmaq.*

Évidemment, adv., اشکاره *achikiarè*, ظاهرًا *zahirèn.*

Évidence, s. f., اشکارلق *achikiarleq*, ظاهرلك *zahirlik.* – Mettre en évidence, اشکار ا *achikiar èt.*

Évident, e, adj., بللو *bèlli*, اشكار *achikiar*, ظاهر *zahir*, دركار *dèrkiar*.

Évincer, v. a., تصرّفدن چيقارمق *taçarroufdan tchegarmaq*, محروم قلمق *mahroum qelmaq*, الندن المق *èlinden almaq*.

Éviter, v. a., صاوشمق *savouchmaq*, صاقنمق *saqenmaq*, صاولمق *savoulmaq*, احتراز ا *yhtiraz èt*.

Évocation, s. f., چاغرمه *tchagherma*, دعوت *da'vèt*.

Évolution, s. f., عسكر مجاولاتی *'askèr mudjavèlati*.

Évoquer, v. a., چاغرمق *tchaghermaq*, دعوت ا *da'vèt èt*.

Exact, e, adj., vrai, طوغری *dhoghrou*, صحيح *sahyh*, تمام *tamam*. — Qui tient parole, سوزنده طورر *seuzundè dhourour*. – Attentif, دقتلو *diqqatle*, مقيد *mouqaïèd*.

Exaction, s. f., ظلم *zoulm*, تعدّی *tèaddi*.

Exactitude, s. f., دقت *diqqat*, تقيّد *tèqaïïud*, طوغريلق *doghroulouq*, صحّت *sehhèt*.

Exagération, s. f., مبالغه *moubalagha*. — Par exagération, مبالغه ايله *moubalagha ilè*.

Exagérer, v. a., بيوتمك *beuïutmèk*, اوفرتمق *ofourtmaq*.

Exaltation, s. f., يوجه‌لك *ïudjèlik*, ارتفاع *irtifa'*.

Exalté, e, adj., يوقاری‌يه چيقمش *ïoqareïa tcheqmich*, ارتفاع اولنمش *irtifa' olounmouch*, مرتفع *murtèfy'*.

Exalter, v. a., élever, يوجه‌لمك *ïudjèlèmèk*, ارتفاع ا *irtifa' èt*. — Louer, مدح ا *medh èt*, اوكمك *euïmèk*. — S'exalter, يوجه‌لنمك *ïudjèlènmèk*, اولولنمق *oloulanmaq*.

Examen, s. m., امتحان *imtihan*, تفتيش *tèftîch*.

Examinateur, s. m., امتحان ايديجی *imtihan èdîdji*, مفتّش *mufèttich*, فاحص *fahys*.

Examiner, v. a., امتحان - تفتيش - تفحّص ا *imtihan, teftîch, tèfahhous èt.*–les étudiants, شاكردلرى امتحان ا *chaïrdlare imtihan èt.* – un ouvrage, كوزدن كچورمك *gueuzdèn guètchirmèk*, دقت ايله كورمك *diqqat ilè gueurmèk.*

Exaspération, s. f., اوكه *euvkè*, غضب *ghazèb.*

Exaspérer, v. a., قزدرمق *qezdermaq*, ازدرمق *azdermaq*, زياده اضطراب ويرمك *zïadè eztherab vèrmèk.*

Exaucer, v. a., دكلمك *diynèmèk*, ايشتمك *ichitmèk*, رجايى قبول ا *ridjaï qaboul èt*, استماع - اجابت ا *istima', idjabèt èt.*

Excavation, s. f., چقور *tchouqour.*

Excaver, v. a., قازمق *qazmaq*, حفر ا *hafr èt.*

Excédant, e, adj., قالان *qalan*, باقى *baqe*, قصور *qouçour*, باقى قالان *baqe qalan*, ارتان *artan*, زياده *zïadè*, فضله *fazla.*

Excéder, v. a., كچمك *guètchmèk*, تجاوز ا *tèdjavouz èt.*

Excellence, s. f., vertu, فضلت *fazylèt.* — Préférence, امتياز *imtïaz.* – Titre d'honneur, جناب *djènab*, حضرت *hazrèt.* — Les Turcs se servent entre eux du mot حضرت *hazrèt*, et en parlant aux chrétiens, du mot جناب *djènab.* — Son excellence le gouverneur de Smyrne, ازمير واليسى حضرتلرى *izmîr valîçi hazrètlèri.* – Son excellence l'ambassadeur, ايلچى جنابلرى *èltchi djènablare.* – Votre excellence, حضرتكز *hazrètiniz*, جنابكز *djènabenez.*

Excellent, e, adj., پك ايو *pèk eïi*, پك اعلا *pèk a'la*, مشهور *mèchhour.*–au goût, لذتلو *lèzzètli*, نفيس *nèfîs.*

Exceller, v. n., سائرلرى كچمك *saïrlèri guètchmèk*,

اوستن اولمق *ustun olmaq*, ا كسب تفوّق *kèsbi tèfèv-vuq èt.*

Excentricité, s. f., خارج مركزلك *kharidj mèrkèzlik.* — Au fig., عجائبلك *'adjaïblik.*

Excentrique, adj., خارج المركز *kharidj ul-merkez*, مركزدن خارج *mèrkèzden kharidj.* — Au fig., عجائب *'adjaïb.*

Excepté, prép., غيرى *ghaïri*, بشقه *bachqa*, ماعدا *ma'adè.* — Excepté lui, اندن بشقه *ondan bachqa.*

Excepter, v. a., چيقارمق *tchegarmaq*, ا اخراج *ykhradj èt*, ا استثنا *istisna èt.*

Exception, s. f., استثنا *istisna*, اخراج *ykhradj.* — A l'exception de..., ماعدا *ma'adè*, سائرى *saïri.* — Sans exception, بلا استثنا *bila istisna.*

Exceptionnel, le, adj., شاذ *chaz*, قاعدهدن خارج *qa'ydèdèn kharidj.*

Excès, s. m., افراط *ifrath*, تجاوز *tèdjavouz*, كثرت *kèsrèt.* – A l'excès, اشورى *achere*, افراط ايله *ifrath ilè*, مبالغه ايله *mubalagha ilè.*

Excessif, ve, adj., حددن زياده *haddèn zïadè*, پك چوق *pek tchoq*, فوق الغايه *fèvq ul-ghaïè*, مفرط *mufryth*, شديد *chèdîd.*

Excessivement, adv., افراط ايله *ifrath ilè*, فوق الحد *fèvq ul-hadd.*

Excitation, s. f., قندرمه *qenderma*, تحريك *tahrîk.*

Exciter, v. a., قندرمق *qendermaq*, ا تحريك *tahrîk èt*, و غيرت *ghaïrèt vèr*, ا تشويق - ترغيب *tèchvyq*, *tèrghyb èt.*

Exclamation, s. f., چاغرش *tchagherech*, فغان *fighan*,

فریاد *fèrïad*, استغراب *istyghrab*. — Point d'exclamation, اشارت تعجّب *icharèti tè'adjdjub*.

Exclure, v. a., دیشاری چیقارمق *dîchare tcheqarmaq*, اخراج ا *ykhradj èt*, ردّ ا *rèdd èt*. — Exclu, e, چیقارلمش *tcheqarelmech*, محروم *mèhroum*.

Exclusif, ve, adj., ردّ ایدیجی *rèdd èdîdji*, مخصوص *makhsous*.

Exclusivement, adv., خارج قالەرق *kharidj qalaraq*, مشتمل اولمیەرق *muchtèmil olmaïaraq*.

Excommunication, s. f., افروز *aforoz*, لعنت *la'nèt*, *na'lèt*.

Excommunié, e, adj., افروزلو *aforozlou*, محروم *mahroum*.

Excommunier, v. a., افروزلمق *aforozlamaq*, افروز ا *aforoz èt*.

Excorier, v. a., طرمەلمق *thermalamaq*, دریسنی صیرمق *dèrîçini seyermaq*.

Excrément, s. m., نجاست *nèdjaçèt*, مردارلق *mourdarleq*.

Excrétion, s. f., نجاستی دیشارو سورمه *nèdjaçèti dîchare surmè*.

Excroissance, s. f., شیش *chîch*, یومرو *ïoumrou*, قبارق *qabaraq*, فضلت *fazlèt*, اور *our*, دوكم *duyum*.

Excursion, s. f., چته *tchètè*, چاپول *tchapoul*, سكردم *seïrdim*, هجوم *hudjoum*, سیر *sèïr*, كزمه *ghèzmè*.

Excusable, adj., معذور *ma'zour*, عذرلو *'euzurlu*, شایان معذرت *chaïani ma'ziret*, عفو اولنەجق *'af olounadjaq*.

Excuse, s. f., عذر *'euzr*, اعتذار *y'tizar*, عفو *'af*. — Prétexte, بهانه (*bèhanè*) *mahana*.

Excuser, v. a., عفو ا *'af èt*, معذور بیورمق *ma'zour bouïourmaq*, عذری قبول ا *'euzru qaboul èt*. — Excusez ! معذور بیورك *ma'zour bouïouroun*, عفو ایدرسكز

'af èdèrçiniz. — S'excuser, كندينى صوچسز چيقارمق *kèndîni soutchsouz tcheqarmaq.* — Excusé, e, معذور *ma'zour*, عذرلو *'euzurlu.*

Exécrable, adj., اكراه اولنەجق *ikrah olounadjaq*, مكروه *mèkrouh.*

Exécrablement, adv., مكروهًا *mèkrouhèn.*

Exécration, s. f., استكراه *istikrah*, نفرت *nèfrèt.*

Exécuter, v. a., mettre à exécution, اجرا ا *idjra èt*, ياپمق *ïapmaq.* — un morceau de musique, چاغرمق *tchaghermaq.* — une pièce de théâtre, چالمق *tchalmaq.* — un criminel, قتل ا *qatl èt*, اولدرمك *euldurmèk.*

Exécuteur, s. m., اجرا ايديجى *idjra edîdji.* — testamentaire, وصى *vaçy.* - Bourreau, جلاد *djèllad.*

Exécutif, ve, adj. — (Pouvoir), قوۀ اجرائيه *qouvvè-i idjraïïè*, حكومت اجرائيه *hukioumet-i idjraïïè.*

Exécution, s. f., اجرا *idjra*, عمل *'amèl*, قتل *qatl.*

Exemplaire, s. m., d'un livre, نسخه *nouskha.* — à imiter, اورنك *eurnèk*, عبرت *'ybrèt.*

Exemple, s. m., modèle, اورنك *eurnèk.* - d'écriture, مشق *mèchq*, يازو اورنكى *ïaze eurnèyi.* — à imiter, عبرت *'ybrèt.* — Pareil, مثل *mèçèl*, *misl*, pl. امثال *èmsal.* — Par exemple, مثلا *mèçèla.*

Exempt, e, adj., ازاد *azad*, معاف *mou'af.* — Préservé, مصون *mèçoun*, ازاده *azadè.* — Affranchi, مسلّم *muçèllèm.*

Exempter, v. a., ازاد ا *azad èt*, معاف ا *mou'af èt.*

Exemption, s. f., ازادلق *azadleq*, معافلق *mou'afleq.*

Exéquatur, s. m., بيورلدى *bouïroultou*, اذننامه *izinnamè.*

EXERCER, v. a., instruire, تعليم ا *ta'lîm èt*, الشدرمق *alechdermaq*. — Faire usage, قوللانمق *goullanmaq*, استعمال ا *isty'mal èt*. – Pratiquer, ايشلمك *ichlèmèk*. – Exécuter, اجرا ا *idjra èt*.

EXERCICE, s. m., ايشلمه *ichlèmè*, تعليم *ta'lîm*, اجرا *idjra*, استعمال *isty'mal*. — Mouvement, حركت *harèket*. — Service, خدمت *khezmet*. — Exercice à feu, اتش تعليمي *atèch ta'lîmi*.

EXHALAISON, s. f., بوغ *bough*, بوغی *boughou*.

EXHALATION, s. f., بخار *boukhar*.

EXHALER, v. a., بخار صالمق *boukhar salmaq*, بخار چيقارمق *boukhar tcheqarmaq*. — une odeur, قوقو چيقارمق *qoqou tcheqarmaq*, رايحه ويرمك *raïha vèrmèk*. — S'exhaler, بخار چيقمق *boukhar tcheqmaq*, بوغولنمق *boughoulanmaq*.

EXHAUSSER, v. a., يوكسلتمك *ïuksèltmèk*.

EXHÉRÉDER, v. a., ميراثدن محروم قيلمق *mîrasdan mahroum qelmaq*, ميراثدن چيقارمق *mîrastan tcheqarmaq*.

EXHIBER, v. a., ابراز - اظهار ا *ibraz, izhar èt*, كوسترمك *gueustèrmèk*, عرض ا *arz èt*.

EXHORTATION, s. f., conseil, اوكت *euïut*, نصيحت *naçyhat*. – Action d'exhorter, ترغيب *targhyb*, قندرمه *qenderma*.

EXHORTER, v. a., اوكت - نصيحت و *euïut, naçyhat vèr*, ترغيب ا *targhyb èt*, غيرت و *ghaïrèt vèr*.

EXHUMER, v. a., مزاردن چيقارمق *mèzardan tcheqarmaq*.

EXIGEANT, E, adj., چوق شی استين *tchoq chèï istèïen*, طالب *thalib*.

EXIGENCE, s. f., طلب *thalèb*, اقتضا *yqtiza*, مقتضا *mouq-*

tèza. — Selon l'exigence, اقتضاسنجه *yqtizaçendja,* حسب الاقتضا *hasp èl-yqtiza.*

Exiger, v. a., مطلق استمك *mouthlaq istèmèk,* طلب ا *thalèb èt,* طالب او *thalib ol.* — Cette affaire exige beaucoup de temps, بو مصلحت چوق وقته محتاجدر *bou maslahat tchoq vaqta muhtadjdir,* ou بو ايشه چوق وقت لازم *bou ichè tchoq vaqet lazem.*

Exigu, uë, adj., از *az,* كوچك *kutchuk,* اوفاق *oufaq,* قليل *qalil.*

Exil, s. m., سوركن *surgun,* نفي *nèfi.*

Exilé, e, adj., سوركون *surgun,* منفي *mènfi.*

Exiler, v. a., سورمك *surmèk,* سوركن ا *surgun èt,* اجلا ا *idjla èt.*

Existant, e, adj., اولان *olan,* بولنان *boulounan,* وار *var,* وار اولان *var olan,* موجود *mèvdjoud,* دركار *dèrkiar.*

Existence, s. f., وجود *vudjoud,* وارلق *varleq.*—Vie, عمر *'eumr.* — Donner l'existence, وجود ويرمك *vudjoud vèrmèk.*

Exister, v. n., وار اولمق *var olmaq,* موجود اولمق *mèvdjoud olmaq,* بولنمق *boulounmaq.* — Demeurer, rester, طورمق *dhourmaq,* قالمق *qalmaq.*

Exonération, s. f., تخفيف *takhfif,* خفيفلتمه *khafiflètmè,* قورتارمه *yourtarma.*

Exorbitant, e, adj., حددن متجاوز *haddèn mutèdjaviz,* اورانسز *oransez.*

Exorciser, v. a., جن چيقارمق *djin tcheqarmaq,* جنلري دفع ا *djinlèri dèf' èt.*

Exotique, adj., يباني *ïabani,* اجنبي *èdjnèbi,* خارجي *kharidji.*

Expansif, ve, adj., يايلور *ïaïeler,* الحاق ايدیجي *ilhaq èdîdji,* يوركي آچق *ïurèyi âtcheq.*

Expansion, s. f., يايلمه *ïaïelma,* اچلمه *atchelma,* اوزانمه *ouzanma,* انبساط *inbiçat.*

Expatrier, v. a., وطننددن سورمك *vathanendan surmèk.* — S'expatrier, وطن ترك ا *tèrki vathan èt,* وطننى براقمق *vathanene braqmaq.*

Expectant, ante, adj., مترقّب *mutèraqqib,* مترصّد *mutèrassed.*

Expectorer, v. a., بلغم چيقارمق *balgham tcheqarmaq.*

Expédient, s. m., چاره *tcharè,* قولايلق *qolaïleq,* تدبير *tèdbîr.*

Expédier, v. a., كوندرمك *gueundèrmèk,* يوللامق *ïollamaq.* — چاپوق بتورمك *tchapouq bitirmèk.*

Expéditeur, s. m., مال كوندررن *mal gueundèrèn,* مرسل *mursil.*

Expéditif, ve, adj., چاپوق *tchapouq,* ايشكذار *ichguzar,* سريع العمل *sèry' ul-'amèl.*

Expédition, s. f., envoi, مال كوندرمه *mal gueundèrmè,* ارسال *irsal.* — militaire, ارسال عساكر *irsali 'açakir,* سفر *sèfèr.* — Diligence, سرعت *sur'at.* — Dépêches, تحريرات *tahrîrat,* اوراق *èvraq.*

Expéditionnaire, s. m., كوندريجى *gueundèrîdji,* مرسل *mursil.* — كاتب *kiatib.*

Expérience, s. f., تجربه *tèdjrubè,* مهارت *mèharèt,* وقوف *vouqouf.* — Par expérience, بالتجربه *bit-tèdjrubè.*

Expérimenté, e, adj., تجربه اولنمش *tèdjrubè olounmouch.* — پشكين *pichkîn,* صاحب وقوف *sahibi vouqouf.*

Expérimenter, v. a., تجربه ا *tèdjrubè èt,* دنمك *dènèmèk,* صنامق *senamaq.*

Expert, **e**, adj., ماهر *mahir*, اوستا *ousta*, اهل خبره *èhli khybrè*, ارباب *èrbab*.

Expertise, s. f., كشف *kèchf*.

Expiation, s. f., كفارت *kèfarèt*. — Prix du sang, ديت *diïèt*.

Expier, v. a., كفارت ا *kèfarèt èt*, كناهي كفر ا *gunahi kèfir èt*, سلدرمك *sildirmèk*.

Expirer, v. n., جاننى تسليم ا *djanene tèslîm èt*, اولمك *eulmèk*, وفات ا *vèfat èt*. — Finir, ختام بولمق *khytam boulmaq*, بتمك *bitmèk*.

Explicatif, **ve**, adj., معنا ويريجى *ma'na vèrîdji*, مفسر *mufèssir*.

Explication, s. f., بيان *bèïan*, تعبير *ta'bîr*, تفسير *tèfsîr*, افاده *ifadè*, معنا *ma'na*.

Expliquer, v. a., معنا و *ma'na vèr*, افاده ا *ifadè èt*.

Exploit, s. m., غزاوات *ghazèvat*, فتوحات *futouhat*. — Assignation, مراسله *muraçèlè*.

Exploiter, v. a., كار چيقارمق *kiar tcheqarmaq*, منفعت ايله قوللانمق *menfa'at ilè qoullanmaq*. — une mine, معدنى ايشلتمك *m'adèni ichlètmèk*. — la terre, la cultiver, سورمك *surmèk*, زراعت ا *zira'at èt*.

Exploration, s. f., يوقلايش *ïoqlaïch*, تجسس *tèdjèssus*. — Information, استخبار *istykhbar*, استعلام *isty'lam*.

Explorer, v. a., examiner, chercher, يوقلامق *ïoqlamaq*, كوزتمك *gueuzètmèk*, تجسس - تفحص ا *tèdjèssus*, *tèfahhous èt*. — Espionner, جاسوسلق ا *tchachetleq èt*.

Explosion, s. f., پاتلمه *patlama*, كورلتى *gueurultu*. — de la poudre, باروت پاتلمه سى *barout patlamaçe*.

Exportation, s. f., اخراج *ykhradj*, مملكتدن چيقارمه *mèmlèkèttèn tcheqarma.* — des marchandises, اخراج اموال *ykhradji èmval*, بشقه مملكته مال كتورمه *bachqa mèmlèkètè mal gueuturmè.*

Exporter, v. a., كوتورمك *gueuturmèk*, بشقه مملكته مال كوندرمك *bachqa mèmlèkètè mal gueundèrmèk.*

Exposant, e, adj., عرض ايدن *'arz èdèn.*

Exposé, s. m., انها *inha*, عرض *'arz*, تقرير *taqrîr.* — Supplique, عرضحال *'arzouhal.*

Exposé, e, adj., كوسترلمش *gueustèrilmich*, معروض *ma'rouz.*

Exposer, v. a., ميدانه قومق *mèïdana qomaq*, كوسترمك *gueustèrmèk.* — Mettre en danger, مخاطرهيه قومق *moukhatharaïa qomaq.* — S'exposer, تهلكهيه كيرمك *tèhlikèïè guîrmèk*, اوغرامق *oghramaq.*

Exposition, s. f., ميدانه قومه *mèïdana qoma*, عرض *'arz.* — Explication, بيان *bèïan.* — Narration, تقرير *taqrîr.* — Exposition de produits, etc., سركى *sèrgui*, اكسپوزيسيون *ekspozîçïon.* — Pour être envoyé à l'exposition qui aura lieu cette année à Paris, بو سنه پارسده كشاد اولنهجق اكسپوزيسيونه كوندرلملك اوزره *bou sènè parisdè kuchad olounadjaq ekspozîçïona gueundèrilmèk uzrè.*

Exprès, s. m., مخصوص *makhsous.* – Courrier, تاتار *tatar.* – à pied, ساعى *sa'y.* — On dit aussi, قورير *qourïèr.*

Exprès, adv., مخصوص *makhsous.* — adj., clair, اچق *atcheq*, آشكار *achikiar.* — Absolu, مطلق *mouthlaq.*

Expressément, adv., مخصوصًا *makhsouçèn*, اچقدن اچغه *atcheqtan atchegha.*

Expression, s. f., كوسترش *gueustèrich*, اظهار *izhar*, ايضاح *izah*, تعبير *ta'bîr*, توصيف *tèvsîf*, ابراز *ibraz*.

Exprimer, v. a., سويلمك *seuïlèmèk*, افاده ا *ifadè èt*, وصف ا *vasf èt*. — S'exprimer, سويلمك *seuïlèmèk*, افادۀ مرام ا *ifadèï mèram èt*, ايراد مقال ا *iradi maqal èt*.

Expropriation, s. f., ضبط *zabt*, تصرّفدن چيقرمه *taçarroufdan tcheqarma*.

Expulser, v. a., قومق *qovmaq*, دفع ا *dèf' èt*, طرد ا *thard èt*.

Exquis, e, adj., اعلا *a'la*, لذيذ *lazîz*, نفيس *nèfîs*, پك ايو *pèk eïi*.

Extase, s. f., vive admiration, حيرت *haïrèt*, دنك قالمه *dènk qalma*. — État particulier, وجد *vèdjèd*, حال مبهونيّت *hal-i mèbhouniïèt*.

Extension, s. f., يايلمه *ïaïelma*, اوزانمه *ouzanma*, امتداد *imtidad*.

Extérieur, s. m., ديشاروسی *dîchareçe*, يوزی *ïuzu*, ظاهری *zahiri*.

Extérieur, e, adj., ديشارودەکی *dîchardaki*, خارج *kharidj*.

Extérieurement, adv., طشره‌دن *dichardan*, ظاهرا *zahirèn*, صورتا *sourèta*, كورنشده *gueurunuchtè*.

Extermination, s. f., يوق ايتمه *ïoq ètmè*, انعدام *in'ydam*.

Exterminer, v. a., يوق ا *ïoq èt*, برباد ا *bèrbat èt*, اصلنی قطع ا *aslene qath' èt*.

Externat, s. m., كوندز مكتبی *gunduz mèktèbi*, كوندزلری شاكرد الان مكتب *gunduzlèri chaïrd alan mèktèb*.

Externe, s. m., كوندز شاكردی *gunduz chaïrdi*. — adj., خارجی *kharidji*, ديشارولی *dîcharle*.

EXTINCTION, s. f., سونمه seuïunmè, كسلمه kèçilmè, انقطاع inqytha', انقراض inqyraz.

EXTIRPATEUR, s. m., ديبندن قوپارجى dîbindèn qoparedje.

EXTIRPER, v. a., كوكندن چيقارمق keukundèn tcheqarmaq, قوپارمق qoparmaq, قلع ا qal' èt.

EXTORQUER, v. a., زور ايله آلمق zor ilè almaq, جبرًا تحصيل ا djèbrèn tahsil èt.

EXTRADITION, s. f., اعاده iadè, كيرو ويرلمه guèri vèrilmè, تسليم tèslim.

EXTRAIRE, v. a., چيقارمق tcheqarmaq, استخراج ا isti-khradj èt, اخذ ا akhz èt. — Faire un abrégé, مختصر - اجمال - خلاصه ا moukhtaçar, idjmal, khoulaça èt.

EXTRAIT, adj., چيقارلمش tcheqarelmech, اخراج اولنمش ykhradj olounmouch. - s. m., مختصر moukhtaçar, خلاصه khoulaça.

EXTRAORDINAIRE, adj., عادتدن ديشارو 'adèttèn dîchare, عادتدن خارج 'adèttèn kharidj, فوق العاده fèvq ul-'adè. — Ridicule, عجايب 'adjaïb.

EXTRAVAGANCE, s. f., ديوانه‌لك dîvanèlik, دليلك dèlîlik.

EXTRAVAGANT, E, adj., ديوانه dîvanè, دلى dèli.

EXTRÊME, adj., غايت ghaïèt, حددن ديشارو haddèn dîchare, شديد chèdîd.

EXTRÊMEMENT, adv., پك چوق pèk tchoq, غايتله ghaïètlè, افراط اوزره ifrath uzrè.

EXTREMIS (IN), loc. adv., صوك نفسده son nèfèsdè, صوك ساعتده - وقتده son saatda, vaqetda.

EXTRÉMITÉ, s. f., bout, اوج oudj. — Fin, صوك son, اخر akher, نهايت nèhaïèt. — Nécessité, مضايقه mouzaïqa,

احتیاج كلّی *yhtïadji kulli.* — Il est à l'extrémité, صوك نفسندەدر *son nèfèçindèdir.*

Exubérance, s. f., طاشمقلق *tachmaqleq*, طاشقنلق *tachqenleq*, آرتقلق *arteqleq*, فضالت *fouzalèt*, طولولق *doloulouq.*

F.

Fable, s. f., مثل *maçal.*

Fabricant, s. m., فابریقەجی *fabrîqadje*, فابریقه صاحبی *fabrîqa sahybi.*

Fabricateur, s. m., یاپیجی *ïapedje*, ایشلایجی *ichlèïdji.* — de fausse-monnaie, قلبزان *qalbazan.*

Fabrication, s. f., یاپلمه *ïapelma*, ایشلمه *ichlèmè.* — des étoffes, طوقمه *dhoqouma.*

Fabrique, s. f., كارخانه *kèrkhanè*, فابریقه *fabrîqa.* — Edifice, construction, یاپو *ïape*, بنا *bina.*

Fabriquer, v. a., یاپمق *ïapmaq*, اعمال ا *y'mal èt*, ایشلمك *ichlèmèk.* — Au fig., اویدرمق *ouïdourmaq.* — de la monnaie, سكه اورمق *sikkè vourmaq.* — de la fausse-monnaie, قلب اقچه دوزمك *qalb aqtchè duzmèk.*

Fabuleux, se, adj., دوزمه *duzmè*, اصلی یوق *asle ïoq*, بی اصل *bi asl.*

Fabuliste, s. m., مثلجی *maçaldje.*

Façade, s. f., بنا یوزی *bina ïuzu*, اوك *eun.*

Face, s. f., یوز *ïuz.* — de la terre, یر یوزی *ïèr ïuzu.* - En face, یوزندە *ïuzundè.* — Vis-à-vis, قرشوسندە *qarcheçenda.* - Faire face, كفایت ا *kifayèt èt*, قادر او *qadir ol.*

Facétieux, se, adj., لطيفه‌جى *lathyfèdji*, شقاجى *chaqadje*, خوراته‌جى *khoratadje*.

Facette, s. f., فاسته *facèta*.

Fâché, e, adj., كوجنمش *gudjènmich*, طارلمش *dharelmech*.

Fâcher, v. a., اڭجتمك *indjitmèk*, طارلتمق *dhareltmaq*, كوجندرمك *gudjèndirmèk*. — Se fâcher, طارلمق *dharelmaq*, كوجنمك *gudjènmèk*. — Il me fâche, il me fait de la peine, كوجمه كلور *gudjumè guèlir*. — Elle en a été très-fâchée, پك كوجنه كيتدى *pek gudjunè guitti*, چوق طارلدى *tchoq dharelde*.

Fâcheux, se, adj., كدرلو *kèdèrli*, مولم *moulim*. — C'est fâcheux, يازقدر *ïazeqter*. — Bizarre, peu traitable, چپرشيك - چتين خويلو *tchèprèchik, tchètin khouïlou*.

Facile, adj., قولاى *qolaï*, آسان *âçan*. — Cela est très-facile, بو پك قولايدر *bou pek qolaïder*.

Facilement, adv., قولايلغله *qolaïleghla*, قولايجه *qolaïdja*, سهولت ايله *souhoulèt ilè*.

Facilité, s. f., قولايلق *qolaïleq*, آسانلق *âçanleq*. — Disposition, استعداد *isty'dad*.

Faciliter, v. a., قولاى ا *qolaï èt*, تسهيل ا *tèshîl èt*, ميسر ايلمك *muyèssèr eïlèmèk*.

Façon, s. f., manière, طرز *tharz*, وجه *vèdjh*, شكل *chèkil*, منوال *minval*, اسلوب *usloub*. — Travail, ايش *ich*, ايشلمه *ichlèmè*. — Maintien, طور *thavr*.

Facteur, s. m., faiseur, ايشلايجى *ichlèïdji*. — Porteur, كتورن *guètirèn*. - Commis, يازيجى *ïazedje*, وكيل *vèkîl*. — En arithm., اصل الحاصل *asl ul-haçel*.

Factice, adj., یاپمه *ïapma*, دوزمه *duzmè*, ساختنه *sakhtè*.

Factieux, se, adj., فتنهجی *fitnèdji*, مفسد *mufsid*.

Faction, s. f., parti, بلوك *beuluk*, فرقه *firqa*. – de soldat, بكجیلك *bèktchîlik*, قراغول نوبتی *qaraqol nèvbèti*.

Factionnaire, s. m., بكجی *bèktchi*, نوبتجی *nèvbètchi*.

Facture, s.f., بها تذكرهسی *paha tèzkèrèçi*, ارسالیه قائمهسی *irsalïè qaïmèçi*, مال پوصولهسی *mal pouçoulaçe*, فاتوره *fatoura*.

Facultatif, ive, adj , اختیاری *ikhtiari*, اقتداری *iqtidari*.

Faculté, s. f., قوت *qouvvèt*, قدرت *qoudrèt*, قابلیت *qabiliïet*. — Droit, autorisation, رخصت *roukhsat*. – Corps de savants, جماعت معلمین *djèmaat-i mouallèmin*.

Fadaise, s. f., ترهات *turrèhat*, هرزه *herzè*, مألسز شی *mèalsiz chèï*.

Fade, adj., طاتسز *thatsez*, لذتسز *lèzzètsiz*.

Fadeur, s. f., طاتسزلق *thatsezleq*, دادسزلق *dadsezleq*.

Fagot, s. m., de bois, دمت *dèmèt*. — Au fig., بیهوده *bîhoudè*.

Faible, adj., ضعیف *za'yf*, قوتسز *qouvvètsiz*, طاقتسز *thaqatsez*. — Mince, انجه *indjè*.

Faiblement, adv., ضعیفانه *za'yfanè*, عاجزانه *'adjizanè*.

Faiblesse, s. f., ضعیفلق *za'yflyq*, قوتسزلك *qouvvètsizlik*, كوشكلك *guèvchèklik*, ضعف *za'f*.

Faiblir, v. n., ضعیفلنمق *za'yflanmaq*, طاقتسز قالمق *thaqatsez qalmaq*, طاقتدن دوشمك *thaqattan duchmèk*, فتور كتورمك *fitour guètirmèk*.

Faïence, s. f., فارفوری *farfouri*.

Failli, s. m., مفلس (*muflis*) *muflus*.

Faillir, v. n., faire faillite, مفلس او *muflus ol*, افلاس ا *iflas èt*, مفلس جيقمق - افلاسه *iflaça, muflus tcheq-maq*, طوب اتمق *thop atmaq*. — Faire une faute, ياكلمق *ïanelmaq*, خطا ا *khatha èt*. — Manquer, از قالمق *az qalmaq*. — J'ai failli tomber, از قالدى دوشيور ايدم *az qalde duchuïor oudoum*.

Faillite, s. f., مفلسلك *muflusluk*, افلاس *iflas*.

Faim, s. m., اجلق *adjleq*. — Avoir faim, اج او *adj ol*, اجيقمق *adjeqmaq*. — J'ai faim, قرنم اجدر *qarnem adjder*, اجم *adjem*. — Je meurs de faim, اجلقدن اولييورم *adjleqtan euluïoroum*. — Faim canine, جوع الكلب *djou' ul-kelb*.

Fainéant, e, adj., بوش كزن *boch guèzèn*, تنبل *tènbèl*, ايشسز *ichsiz*, كاهل *kiahil*.

Faire, v. a., ايتمك *ètmèk*, ايلمك *eïlèmèk*, قيلمق *qelmaq*, بيورمق *bouïourmaq*. — Produire, ياپمق *ïapmaq*. — Opérer, ايشلمك *ichlèmèk*. — Faire faire, ايتدرمك *èttirmèk*, ياپدرمق *ïaptermaq*. — Faire cas, اعتبار ا *y'tibar èt*. — Que ferons-nous? نه ياپهلم *nè ïapalem*, نه ياپهجغز *nè ïapadjaghez*. — Il fait la prière, il prie, دعا ايديور *dou'a èdèïor*. — Cela ne fait rien, ضرر ايتمز *zarar ètmèz*, ضرر يوق *zarar ïoq*. — Mon ami, je ne vous fais point de tort, دوستم بن سكا غدر ايتمم *dostoum bèn sana ghadr ètmèm*. — Il fait jour, صباح اوليور *sabah olouïour*, صباح - كون اولدى *sabah, gun oldou*. – Il fait jour, ne vous éveillez-vous pas? صباح اولدى اويانمزميسكز *sabah oldou oïanmazmeçenez*. — Deux verbes, en turc, sont considérés comme verbes

auxiliaires, ایتمك *ètmèk*, faire, et اولمق *olmaq*, se faire, être, devenir. Placés après les substantifs ou les adjectifs arabes et persans, ils deviennent verbes composés; ex.: خشنود ایتمك *khochnoud ètmèk*, contenter, et خشنود اولمق *khochnoud olmaq*, se contenter, être content; حاضر ایتمك *hazer ètmèk*, préparer, حاضر اولمق *hazer olmaq*, être prêt, présent. Le premier est actif et le second neutre. (Voir ce que nous avons dit du Verbe dans notre Précis de Grammaire turque, p. XLV.)

FAISABLE, adj., ایدەجك *èdèdjèk*, ایدلور *èdilir*, یاپلور *ïapeler*, قابل *qabil*, جائز *djaïz*.

FAISAN, s. m., سوكلن *suïlun*.

FAISANDER, v. a., آو اتنی قوقوتمق *av ètini qoqoutmaq*.— Se faisander, آو اتی قوقمق - اكمك *av èti qoqmaq, iymèk*.

FAISCEAU, s. m., دمت *dèmèt*, دستە *tèstè*.

FAISEUR, s. m., ایدن *èdèn*, یاپیجی *ïapedje*, عامل *'amil*.

FAIT, s. m., ایش *ich*, عمل *'amèl*, فعل *fy'l*. — Événement, واقعە *vaqa'a*, ظهور *zouhour*. — Être au fait, آگاه اول *aguiah ol*, واقف اول *vaqef ol*, وقوف اول *vouqouf ol*. — Mettre au fait, بلدرمك *bildirmèk*, وقوف ا *vouqouf èt*. — Prendre sur le fait, اوستە ینتشمك *ustè ïètichmèk*. — Tout à fait, بسبتون *busbutun*, بالكلیە *bil-kulliïè*. — De fait, فی الواقع *fil-vaqe'*, فی الحقیقە *fil-haqeqa*. — En fait de..., خصوصندە *khouçouçounda*, بابندە *babindè*, اوزرە *uzrè*.

FAÎTE, s. m., comble, طام *dham*. — Sommet, تپە *tèpè*, اوست *ust*.

Falaise, s. f., يالى قييسينك يوكسك يرلرى *ïale qeïeçenen ïuksèk ïèrlèri*, كنار *kènar*.

Falloir, v. imp., لازم او *lazem ol*, اقتضا ا *yqtiza èt*. — Il faut, il est nécessaire, لازمدر *lazemder*. — Il manque, استر *istèr*. — Il ne faut pas, لازم دكل *lazem dèïl*, استمز *istèmèz*. — Il faut, il coûte, ايدر *èdèr*. — Il me faut un livre, بكا بر كتاب لازم *bana bir kitab lazem*, ou بر كتابه احتياجم واردر *bir kitaba yhtïadjem varder*. — Il faut, il convient, لايقدر *layeqter*. — Autant qu'il faut, لازم اولديغى قدر *lazem oldoughou qadar*. — Il faut aller, كتملى *guitmèli*, كتمك كرك *guitmèk guèrèk*. — Il faut écrire, يازملى *ïazmale*. — Peu s'en est fallu que..., آز قالدى كه *âz qalde ki*.

Falsification, s. f., ساختهلك *sakhtèlik*, قلبزانلق *qalbazanleq*.

Falsifier, v. a., ساخته ا *sakhtè èt*, تقليديني يابمق *taqlîdîni ïapmaq*.

Fameux, se, adj., نامدار *namdar*, شهرتلو *cheuhrètli*, مشهور *mèchhour*. — La fameuse bataille de Tchétané, چتانه محاربهٔ مشهورهسى *tchètanè mouharèbèï mèchhourèçi*.

Familiariser, v. a., الشدرمق *alechtermaq*. — Se familiariser, الشمق *alechmaq*, تكليفسز او *tèklîfsiz ol*.

Familiarité, s. f., تكليفسزلك *tèklîfsizlik*, الفت *ulfèt*, اشنالق *achinaleq*.

Familier, ère, adj., تكليفسز *tèklîfsiz*, الشق *alecheq*, بى تكليف *bi tèklîf*. — Devenu facile, قولاى *qolaï*, سهل *sèhil*. — Intime, مصاحب *mouçahyb*, اشنا *achina*.

Familièrement, adv., تكليفسزجه *tèklîfsizdjè*.

FAMILLE, s. f., اعيال *a'yal*, فاميليا *famîlïa*, او برق *èv barq*. – La femme, اهل بيت *èhli bèït*. – Les enfants, چولق چوجق *tcholouq tchodjouq*. – Maison, race, نسل *nesl*, خاندان *khanèdan*, آل *âl*. — Les empereurs de la famille ottomane, سلاطين آل عثمان *sèlathyni âli 'osman*. — En bot., فصيله *façilè*.

FAMINE, s. f., قحط *qahth*, قحطلق (*qahthleq*) *qetleq*.

FANAL, s. m., فنر *fènèr*.

FANATIQUE, adj., متعصّب *mutè'assyb*, ايقرى صوفى *aïqere sofou*.

FANATISER, v. a., متعصّب ايلمك *mutè'assyb èïlèmèk*, ايقرى صوفى ا *aïqere sofou èt*.

FANATISME, s. m., تعصّب *tè'assub*.

FANER, v. a., قورتمق *qouroutmaq*, صولدرمق *soldourmaq*. — Se faner, صولمق *solmaq*, پژمرده او *pèjmurdè ol*.

FANFARON, ONNE, adj., يكتلك - بهادرلق صاتان *ïiguitlik*, *bèhaderleq satan*, لافزن *lafazan*, فارفره *farfara*.

FANGE, s. f., boue, چامور *tchamour*, بالچق *baltcheq*. — Basse extraction, بد اصل *bèd asl*.

FANTAISIE, s. f., خيال *khayal*. — Pensée, فكر *fikr*. — Envie, goût, استك *istèk*, مراد *murad*, كيف *kèïf*.

FANTASSIN, s. m., پياده *pïadè*, يايان نفر *ïaïan nèfèr*.

FANTASTIQUE, adj., خياللو *khayalle*, اصلسز *aslsez*.

FANTÔME, s. m., خيال *khayal*, جنّ *djinn*, قرالتى *qaralte*.

FAON, s. m., كيك ياوريسى *guèïk ïavrouçou*.

FAQUIN, s. m., چاپقن *tchapqen*, خوارده *khovarda*.

FARCE, s. f., hâchis, دولمه - طولمه *dholma*, قيمه *qeïma*. —

Bouffonnerie, مسخره‌لق *maskharaleq*, خوراته *khorata*, شقا *chaqa*.

Farceur, s. m., مسخره‌جی *maskharadje*, حیله‌کار *hylèkiar*.

Fard, s. m., قزلجه *qezeldjè*. — Le blanc et le rouge, اقلق و قزللق *aqleq u qezelleq*.

Fardeau, s. m., یوك *ïuk*.

Farder, v. a., قزلجه سورمك *qezeldjè surmèk*. — Parer, دوزن ویرمك *duzèn vèrmèk*.

Farine, s. f., اون *oun*, دقیق *daqyq*.

Farinière, s. f., اون انباری *oun ambare*.

Farouche, adj., یبانی *ïabani*, قبا *qaba*, خوریات *khoriat*. — Air farouche, طارغین چهره *darghen tchèhrè*.

Fascicule, s. m., طوتام *toutam*, دسته *dèstè*.

Fasciner, v. a., ensorceler, کوز باغلامق *gueuz baghlamaq*, بوکو ا *buïu èt*. — Charmer, سحرلمك *sihyrlèmèk*. — Tromper, الداتمق *aldatmaq*.

Faséole, s. f., فاصولیه *façoulïa*, لوبیه *lobïa*. — Petite faséole, بوکرلجه *beuyruldjè*.

Faste, s. m., طفره *thafra*, فانتزیا *fantazïa*, عنوان *'unvan*, دبدبه *dèbdèbè*.

Fastes, s. m. pl., تاریخ *tarykh*, pl. تواریخ *tèvarykh*, تقویم *taqvîm*, pl. تقاویم *tèqavîm*.

Fastidieux, euse, adj., ثقیل *saqil*, بزدریجی *bèzdiridji*, اوصاندریجی *oçanderedje*.

Fastueux, se, adj., طفره‌لی *thafrale*, دبدبه‌لی *dèbdèbèli*, عظمتلو *'azamètlu*.

Fatal, e, adj., قضایی *qazaïi*, مقدر *mouqadder*, اجلی *èdjèli*, اوغورسز *oghoursouz*, مصیبتلو *mouçibètlu*.

Fatalisme, s. m., قدرجيلك *qadèrdjîlik*, مذهب الجبريّه *mèzheb ul-djèbriïè.*

Fataliste, s. m., قدرجى *qadèrdji*, قسمته ايناناں *qesmètè inanan.*

Fatalité, s. f., destinée inévitable, قدر *qadèr*, قضا *qaza*, تقدير *taqdîr*, الن يازوسى (*alen*) *ann ïazeçe.* – Malheur, قضا *qaza*, بلا *bèla*, بختسزلق *bakhtsezleq.*

Fatigant, e, adj., يورغونلق ويريجى *ïorghounlouq vèrîdji*, زحمت ويريجى *zahmèt vèrîdji.* — Ennuyeux, importun, اوصاندريجى *oçanderedje*, ثقيل *saqyl.*

Fatigue, s. f., يورغونلق *ïorghounlouq*, زحمت *zahmèt*, مشقت *michaqqat.*

Fatigué, e, adj., يورغون *ïorghoun*, يورلمش *ïoroulmouch.*

Fatiguer, v. a., يورمق *ïormaq.* — Se fatiguer, يورلمق *ïoroulmaq.* — Prendre de la peine, زحمت چكمك *zahmèt tchèkmèk.*

Fatras, s. m., قارمه قارش يغين *qarma qarech yeghen.* — de paroles, ترّهات *turrèhat*, خلطيات *khaltheyat.*

Fatuité, s. f., خود پسندلك *khod pèçèndlik*, خود بينلك *khod binlik.* — Sottise, احمقلق *ahmaqleq*, سفاهت *sèfahèt.*

Faubourg, s. m., واروش *varouch*, شهر كنارى *chèhir kènare.*

Faucher, v. a., بچمك *bitchmèk.*

Faucheur, s. m., اوراقچى *oraqtche*, بچيجى *bitchîdji.*

Faucille, s. f., اوراقجق *oraqdjeq*, اوراق *oraq.*

Faucon, s. m., شاهين *chahin*, دوغان *doghan.*

Faufiler, v. a., شلال ا *choulal èt*, چاتمق *tchatmaq.* — Se faufiler, صوقلمق *soqoulmaq.*

FAUSSE-CLEF, s. f., طاوشان *thavchan.*

FAUSSE-COUCHE, s. f., چوجق دوشرمه - کچورمه *tchodjouq duchurmè, guètchirmè.*

FAUSSEMENT, adv., يلاندن *ïalandan,* خلافجه *khelafdja,* كاذبًا *kiazibèn.*

FAUSSE-MONNAIE, s. f., قلب اقچه *qalb aqtchè.*

FAUSSE-PORTE, s. f., ايرتى قپو (اكرتى) *eïrèti qapou.*

FAUSSER, v. a., ايمك *èïmèk,* اورسلمك *eursèlèmèk,* بوزمق *bozmaq.* – sa parole, سوزنده طورممق *seuzundè dhourmamaq.*

FAUSSETÉ, s. f., يلان *ïalan,* يلانجيلق *ïalandjeleq,* كذب *kizb,* خلاف *khelaf,* عدم صحت *adèmi sehhat.* — ساختەلك *sakhtèlik.*

FAUTE, s. f., صوچ *soutch,* قباحت *qabahat,* قصور *qouçour,* تقصيرات *taqsyrat,* ياكلش *ïanlech.* — Péché, كناه *gunah,* خطا *khatha.* — Erreur, ياكلش *ïanlech,* غلط *ghalath,* سهو *sèhv.* — C'est sa faute, قباحت انكدر *qabahat onoundour.* — Ce n'est pas ma faute, قباحت بنم دكل *qabahat benim dèïl.* — Sans faute, شبهەسز *chubhèçiz,* البتّه *èlbèttè,* مطلقا *mouthlaqa.* — Dans tous les cas, هر حالده *hèr halda,* بهر حال *bèhèr hal.* – Faute d'argent, پاره اولمديغندن *para olmadeghendan.* — En faute, قباحتلو *qabahatle.* — Plein de fautes, ياكلشى چوق *ïanleche tchoq.*

FAUTEUIL, s. m., قوللو صندالیه *qollou sandalïè,* قولتقلو صندالیه *qoultouqlou sandalïè.*

FAUTIF, IVE, adj., قباحتلو *qabahatle,* صوچلو *soutchlou,* اكسكلو *èksikli,* ياكلور *ïaneler,* ياكلشى چوق *ïanleche tchoq.*

Fauve, adj., آلتون رنكلو *altoun rènkli*, قمرال *qoumral*. — Bête fauve, كچى قسمى *kètchi qesme*.

Fauvette, s. f., اوتلكن قوشى *eutluguèn qouchou*.

Faux, s. f., اوراق *oraq*, بچقى *betchqe*.

Faux, Fausse, adj., يلان *ïalan*, كاذب *kiazib*. – Contrefait, دوزمه *duzmè*, ياپمه *ïapma*, ساخته *sakhtè*. — C'est faux, يلاندر *ïalander*, خلافدر *khelafder*. — Faux, hypocrite, ايكى يوزلو *iki ïuzlu*. — Fausse-dent, ياپمه ديش *ïapma dîch*. — A faux, ياكلش اولەرق *ïanlech olaraq*.

Faux-fuyant, s. m., قچامق *qatchamaq*, صپا ير *sapa ïèr*, اوغرين يول *oghroun ïol*. – Au fig., اصلى يوقدن بر عذر *asle ïoqdan bir euzr*, عذر باطل- كاذب *euzr-i bathel*, *kiazib*, بوش بهانه *boch bèhanè*, اللم قاللم *allem qallem*.

Faux-monnayeur, s. m., قلبزان *qalbazan*.

Faux-pas, s. m., اياق سورچمەسى *aïaq surtchmèçi*. — Au fig., خطا *khatha*. — Faire un faux-pas, ياكلمق *ïanelmaq*, ياكلش يول طوتمق *ïanlech ïol thoutmaq*.

Faux-prophète, s. m., نبىء كاذب *nèbii kiazib*.

Faux-témoin, s. m., يلان شاهد *ïalan chahid*.

Faveur, s. f., bonté, ايولك *èïilik*, كرم *kèrèm*. — Grâce, لطف *louthf*, pl. الطاف *èlthaf*, نعمت *ny'mèt*, عنايت *'ynaïèt*. — Don, احسان *yhsan*, انعام *in'am*. — Protection, حمايت *hymaïèt*. – Bonnes grâces, نظر *nazar*, حسن توجّه *husni tèvèdjdjuh*, pl. حسن توجّهات *husni tèvèdjdjuhat*.. — En faveur de..., اعتباراً *y'tibarèn*, ايچون *itchin*. — En faveur de moi, بكا لطفاً *bana louthfèn*, بنم حقمده *bènim haqqemda*, بنم خاطرم

أيچون *bènim khatherem itchin.* — A la faveur de..., ايله *ilè.*

Favorable, adj., موافق *muvafeq,* مساعد *muça'yd,* ملايم *mulaïm,* ياردمجى *ïardemdje.* — Avantageux, فائده‌لو *faïdèli,* كارلى *kiarle.*

Favorablement, adv., موافقانه *muvafeqanè,* مساعده ايله *muça'ydè ilè,* خوشلق ايله *khochlouq ilè.*

Favori, te, adj., سوكلو *sèvgulu.* — d'un prince, نديم *nèdîm.*

Favoriser, v. a., ياردم ا *ïardem èt,* اعانت - همت ا *y'anèt, himmèt èt,* صاحب چيقمق *sahib tcheqmaq.*

Fébrile, adj., استمه‌يه متعلق *eçetmaïa mutèalliq,* حموى *houmèvii.*

Fécond, e, adj., چوق ويرور *tchoq vèrir,* محصوللى *mahçoullou,* بركتلى *bèrèkètli.*

Fécondité, s. f., بركت *bèrèkèt,* بوللق *bollouq.*

Fécule, s. f., خاص اون *khas oun.*

Fédération, s. f., اتفاق *ittifaq,* محالفت *mohalifèt,* برلك *birlik.*

Fée, s. f., حورى *houri,* جنيه *djinnïè,* ديو *dèv,* پرى *pèri.*

Feindre, v. a., صورتا كوسترمك *sourèta gueustèrmèk,* مرايیلق ! *muraïeleq èt.*

Feinte, s. f., ياپمه *ïapma,* كوسترش *gueustèrich,* تصنع *tèçannu',* مرايیلق *muraïeleq.*

Féler, v. a., يارمق *ïarmaq,* چاتلامق *tchatlamaq.*

Félicitation, s. f., تبريك *tèbrîk,* تهنيه *tèhnïè.* — Lettre de félicitation, تبريكنامه *tèbrîknamè.*

Félicité, s. f., موتلولق *moutloulouq*, سعادت *sè'adèt*, دولت *dèvlèt*, اقبال *yqbal*.

Féliciter, v. a., تبریک ا *tèbrîk èt*, تهنیه ا *tèhnïè èt*, کوز ایدین دیمک *gueuz aïden dèmèk*, اوغورلو اوله دیمک *oghourlou ola dèmèk*. — Se féliciter, سونمک *sèvinmèk*, حظ ا *hazz èt*.

Félonie, s. f., خیانت *kheïanèt*, خائنلك *khaïnlik*.

Fêlure, s. f., يارق *ïareq*, چتلاق *tchatlaq*.

Femelle, s. f., دیشی *dîchi*, قانجق *qandjeq*. — Le mâle et la femelle, ارکك ودیشی *èrkèk vè dîchi*.

Féminin, e, adj., قاریه مخصوص *qareïa makhsous*, مؤنث *muènnis*. — Le masculin et le féminin, مذکر و مؤنث *muzèkker vè muènnis*.

Femme, s. f., قاری *qare*, عورت *'avrèt*, زن *zèn*, زنّه *zènnè*. — veuve, طول قاری *dhoul qare*. — grosse, کبه قاری *guèbè qare*. – de chambre, بسلمه *bèslèmè*. – publique, روسپو *orospou*, قحپه *qahpè*. — Les femmes, pour dire le sexe, طایفهٔ نسوان *thaïfèï nisvan*, نسا قسمی *niça qesme*. — Les femmes et les filles, قاریلر و قزلر *qarelar vè qezlar*. — Femmes turques, ou leur appartement, حرم *harèm*. — Vous êtes bénie entre toutes les femmes, بتون زنّه‌لر مابیننده مبارکسن *butun zènnèler mabeïnindè mubarèksin*.

Fenaison, s. f., اوت بچیمی *ot bitchimi*.

Fendre, v. a., یارمق *ïarmaq*. — Se fendre, یارلمق *ïarelmaq*.

Fenêtre, s. f., پنجره *pèndjèrè*.

Fenouil, s. m., رازیانه *razianè*, رزنه *rèzènè*.

Fente, s. f., يارق *ïareq*, چتلاق *tchatlaq*, فرجه *fèrdjè.*

Fenugrec, s. m., بوى اوتى *boï otou.*

Fer, s. m., دمر - دمير - تيمور, *dèmir.* – Mine de fer, دمر معدنى *dèmir ma'dèni.* – Tête de fer, دمر باشلى *dèmir bachle.* – Fer à repasser, اوتى *utu.* — à cheval, نعل *na'l.* — de charrue, صپان دمرى *sapan dèmiri.* — Fers, chaînes, captivité, اسيرلك *ïèçîrlik.* — Mettre aux fers, زنجيره قومق *zèndjîrè qomaq.*

Fer-blanc, s. m., تنكه *tènèkè.*

Ferblantier, s. m., تنكهجى *tènèkèdji.*

Férir, v. a. – Sans coup férir, دوكشمكسزين *deuyuchmèk-sizin*, محاربهسز *mouharèbèçiz*, زحمتسز *zahmètsiz*, بر درلو مانعه اوغرامقسز *bir turlu mania oughramaqsez.*

Ferme, s. f., چفتلك *tchiftlik.* — Chose donnée à ferme, اجاره *idjarè.* — des revenus publics, التزام *iltizam.* — Ferme annuelle, مقاطعه *mouqathy'a.*

Ferme, adj., قوى *qavi*, پك *pèk.* — Terre-ferme, قره *qara*, بر *bèrr.* — Tenir ferme, قوى طورمق - طاورانق *qavi dhourmaq, dhavranmaq.* — Tenez ferme! courage! هايده *haïdè*, غيرت ايدك *ghaïrèt èdin.*

Ferme et Fermement, adv., قويًا *qaviïèn*, ثبات ايله *sèbat ilè.*

Fermé, e, adj., قپانمش *qapanmech*, قپالى *qapale*, باغلى *baghle.* — La porte est fermée, قپو قپالى *qapou qapale.* — Les yeux fermés, كوزلرينى قپايهرق *gueuzlèrîni qapaïaraq*, امنيتله *èmniïètlè.*

Ferment, s. m., مايه *maïa*, خمير *khamour.* — Au fig., باعث *ba'ys*, سبب *sèbèb.*

Fermentation, s. f., مايهلنمه *maïalanma*, قينامه *qaïnama.*

Fermenter, v. n., مایەلنمق *maïalanmaq*. — En parlant des esprits, قینامق *qaïnamaq*, حرکتە کلمک *hèrèkètè guèlmèk*, هیجان ا *hèïdjan èt*.

Fermer, v. a., قپامق *qapamaq*. — Lier, باغلامق *baghlamaq*. — à clef, کلیدلمک *kilîtlèmèk*. — les yeux, کوز قپامق *gueuz qapamaq*. — id. au fig., اغماض عین ا *yghmazi 'aïn èt*. — Faire fermer, قپاتمق *qapatmaq*. — Se fermer, قپانمق *qapanmaq*.

Fermeté, s. f., قویلك *qavîlik*, متانت *mètanèt*. – Courage, غیرت *ghaïrèt*, جسارت *djèçarèt*. — Résolution, ثبات *sèbat*. — de cœur, ثبات قلب *sèbati qalb*.

Fermeture, s. f., قپو باغی *qapou baghe*, کلید *kilîd*, قپانمە *qapanma*.

Fermier, ère, s., چفتلکچی *tchiftliktchi*, چفتلك کتخداسی *tchiftlik kiahyaçe*. — Qui tient les fermes de l'État, ملتزم *multèzim*, التزامجی *iltizamdje*, مقاطعەجی *mouqathy'adje*.

Fermoir, s. m., قوپچە *qoptcha*, تکمە *tèkmè*.

Féroce, adj., جانوار *djanavar*, وحشی *vahchi*, سرت *sèrt*. – Animal féroce, یرتجی حیوان *ïrtedje haïvan*.

Ferrant (Maréchal), s. m., نعلبند *na'lbènd*.

Ferrer, v. a., un cheval, نعللمق *na'llamaq*, نعل اورمق *na'l vourmaq*. — Ferré, e, دمر قابلی *dèmir qable*.

Ferronnier, s. m., دمرجی *dèmirdji*.

Fertile, adj., محصوللی *mahçoullou*, برکتلی *bèrèkètli*, ویرملی *vèrimli*.

Fertiliser, v. a., محصولدار ا *mahçouldar èt*.

Fertilité, s. f., بوللق *bollouq*, برکت *bèrèkèt*.

Férule, s. f., قامچی *qamtche*, خواجه قامچیسی *khodja qamtcheçe*, طوره *toura*.

Fervent, e, adj., غیرتلو *ghaïrètli*, غیور *ghaïour*, آتشلی *atèchli*, یورکلن *ïurèktèn*.

Ferveur, s. f., غیرت *ghaïrèt*, کرمیّت *guèrmiïet*.

Fesse, s. f., قیناق *qaïnaq*. – Les fesses, اوتراق *otouraq*. – des animaux, صغری *saghri*.

Festin, s. m., ضیافت *zyafèt*. — de noce, دوکون ضیافتی *duïun zyafèti*. — Inviter à un festin, ضیافته دعوت ا *zyafètè da'vèt èt*.

Feston, s. m., میوه و چیچك دمتی *meïvè vè tchîtchèk dèmèti*. — نخل *nakhl*.

Fête, s. f., یورتی *ïortou*, بیرام *baïram*, عید *'yd*, — des sacrifices, قربان بیرام *qourban baïram*. — publique, دونما *donanma*. — Jour de réjouissance, شنلك کونی *chènlik gunu*. — Fêtes de Pâques, پاسقالیه یورتیسی *pasqalïa ïortouçou*. — Je vous souhaite une bonne fête, عید شریفکز مبارك اوله *'ydi chèrîfiniz mubarèk ola*. — On répond: الله راضی اوله *allah razi ola*, je vous remercie.

Fêter, v. a., یورتی طوتمق *ïortou thoutmaq*. — Bien accueillir, حسن التفات ا *husni iltifat èt*.

Fétide, adj., فنا قوقولی *fèna qoqoulou*, قوقمش *qoqmouch*, رایحهٔ کریهه *raïhaï kèrîhè*.

Feu, s. m., آتش *atèch*, نار *nar*. — Incendie, یانغن *ïanghen*. — Souffler le feu, آتشی اوفرمك *atèchi ufurmèk*. — Éteindre le feu, آتشی سوندرمك *atèchi seundurmèk*. – Le feu de l'enfer, نار جهنّم *nari djèhènnem*. — Le feu

de la séparation m'a brûlé, یاقدی بنی نار فراق *ïaqte bèni nari firaq.*

Feu, e, adj., مرحوم *mèrhoum*, متوفّی *mutèvèffa.*

Feuillage, s.m., اغاجك يپراقلری - اوراق *aghadjen ïapraqlare, èvraqe.*

Feuille, s. f., يپراق *ïapraq.* — verte, يشيل يپراق *ïèchîl ïapraq.* — de chou, لحنه يپراغی *lahana ïapraghe.* — de rose, كل يپراغی *gul ïapraghe.* — Une feuille de papier, بر يپراق كاغد *bir ïapraq kiaghat*, بر طبقه كاغد *bir thabaqa kiaghat.* – de métal, تنكه *tènèkè.* — d'or, التون ورق *alten varaq.*

Feuillet, s. m., ايكی صحيفه‌يی مشتمل يپراق - كاغد *iki sahyfèïi muchtèmil ïapraq, kiaghat*, ورق *varaq.*

Feuilleté, s. m., قتمر *qatmèr, qatimèr.*

Feuilleter, v. a., كتابك كاغدلرينی چويرمك *kitaben kiaghatlarene tchèvîrmèk*, اراشدرمق *arachtermaq*, تتبّع ا *tètèbbu' èt.*

Feuilleton, s. m., غزته التنده اولان تصنيف *ghazèta altenda olan tasnîf*, فوائد *fèvaïd*, لاحقه *lahiqa.*

Feutre, s. m., كچه *kètchè.*

Fève, s. f., بقله *baqla.* — fraîche, تازه بقله *tazè baqla.* — Écorcer la fève, بقله صويمق *baqla soïmaq.*

Février, s. m., شباط *chubath.*

Fez, ville, فاس *fès*, فاس شهری *fès chèhri.* – Bonnet rouge, en Turquie, فس *fès.*

Fi! interj., اوف *ouf*, هايده *haïdè.*— Fi donc! اوف ايمدی *ouf imdi.*

Fiacre, s. m., كرا عربه‌سی *kira 'arabaçe.*

Fiançailles, s. f. pl., نشان *nichan.*

Fiancé, s. m., نشانلو *nichanle̱*, ياوقلى *ïavouqlou*, كويكو *guvèïi.*

Fiancée, s. f., نشانلو قز *nichanle̱ qe̱z*, كلين *guèlîn.*

Fiancer, v. a., نشانلامق *nichanlamaq.* — Se fiancer, نشانلنمق *nichanlanmaq.*

Fiasco, s. m.– Faire fiasco, جلخ چيقمق *dje̱lkh tche̱qmaq.*

Fiat! interj., اولسون *olsoun.*

Fibre, s. f., انجه سكر *indjè sinir*, انجه طمر *indjè dhamar*, ديدك *dîdik.*

Ficelle, s. f., سجم *sidjim*, قنب *qe̱nnab.*

Ficher, v. a., دكمك *dikmèk*, صوقمق *soqmaq.*

Fichu, s. m., مقرمه *maqrama*, بيون دستمالى *boïoun dès-timale̱.*

Fictif, ive, adj., وجودى يوق *vudjoudou ïoq*, اعتبارى *y'tibari.*

Fiction, s. f., صورت *sourèt*, خيال *khaïal*, مرايبلق *mu-raïe̱le̱q.*

Fidèle, adj., امين *èmîn*, صادق *sade̱q.* — Droit, طوغرى *dhoghrou.* — Sincère, صداقتلو *sadaqatle̱.* – Véritable, صحيح *sahyh*, حقيقى *haqyqy.* — Attaché à la foi, ديندار *dîndar*, اهل ايمان *èhli iman.* – Croyant, مؤمن *muumin.* — Musulman, اهل اسلام *èhli islam*, مسلمان *muçulman.*

Fidèlement, adv., صادقانه *sadiqanè*, صداقت ايله *sada-qat ilè.*

Fidélité, s. f., صداقت *sadaqat*, وفادارلق *vèfadarle̱q.*

Fiel, s. m., اود *eud.* — كين *kin.*

Fiente, s. f., بوق *boq.* — d'animal, كبره *gubrè,* فشقى *fechqe,* ترس *tèrs.* – d'oiseau, قوش ترسى *qouch tèrsi.* – de moutons, قيغ *qegh.*

Fier, v. a., امانت ا *èmanèt èt,* ايناىمق – اانىمق *inanmaq,* تسليم ا *tèslîm èt.* — Se fier, كوىمك *guvènmèk,* امنيّت ا *èmniïèt èt,* اعتماد ا *y'timad èt.*

Fier, ère, adj., مغرور *maghrour,* فضول *fodhoul,* متكبّر *mutèkèbbir.* — Intrépide, جسور *djèçour.*

Fierté, s. f., مغرورلق *maghrourlouq.*

Fièvre, s. f., استما *eçetma,* vulg., صتمه *setma,* حمّا *houmma.* — Il a la fièvre, صتمهسى وار *setmaçe var.*

Fiévreux, se, adj., صتمهلى *setmale.*

Figue, s. f., انجير *indjîr.* — sèche, قورى انجير *qourou indjîr.*

Figuier, s. m., انجير اغاجى *indjîr aghadje.*

Figure, s. f., صورت *sourèt,* يوز *ïuz,* شكل *chèkil.* — Regardez à sa figure, صورتنه باق *sourètinè baq.*

Figurer, v. a., تشكيل – تصوير – ترسيم ا *tèchkil, tasvir, tèrsim èt,* بكزتمك *bènzètmèk.* — Avoir de la convenance, de la symétrie avec une autre chose, ياقشمق *ïaqechmaq,* موافق كلمك *muvafeq guèlmèk.* – Se figurer, تصوّر ا *taçavvour èt,* اانىمق *inanmaq.*

Fil, s. m., ايپلك *iplik.* — de soie simple, ايپك *ipèk.* — de soie tordu, ابرشيم *ibrichîm.* — d'argent trait doré, تل *tèl,* قليدان *qelapdan.* — de coton, پنبوق ايپلكى *pambouq ipliyi.* — de fer, دمر تلى *dèmir tèli.*

Filandreux, euse, adj., سكرلو *sinirli,* طمرلو *damarle.* — چاپارز *tchaparez.*

Filature, s. f., ايپلك كارخانه‌سى *iplik kèrkhanèçi.*

File, s. f., rang, صره *sera*, صف *saff*, ديزى *dîzi.* — A la file, صره ايله *sera ilè.*

Filé (Or), s. m., سرمه *serma.*

Filer, v. a., اكرمك *èïrmèk*, اوركه ايشلمك *eurèkè ichlèmèk.* — Aller à la file, صره ايله كتمك *seraïla guitmèk*, ارد ارده كچمك *ard arda guètchmèk.* - Couler, اقمق *aqmaq.* — S'esquiver, چكلمك *tchèkilmèk.* — Filé, e اكرلمش *èïrilmich.*-Coton filé, رچتهٔ پنبه *ritchtèï pèmbè.*

Filet, s. m., اغ *agh*, بالق اغى *baleq aghe.* — Piége, طوزاق *dhouzaq.*

Filial, e, adj., ولدى *vèlèdi*, فرزندى *fèrzèndi.* -- Votre amour filial, محبت فرزندانه‌كز *mouhabbèti fèrzèndanèniz.*

Filière, s. f., حدّه *hèddè.*

Fille, s. f., قز *qez*, بنت *bint*, دختر *dokhtèr.* — En parlant de la fille d'une personne de distinction, كريمه *kèrîmè.* — Belle-fille, اوكه قز *euyè qez*, كلين *guèlîn.* — Petite-fille, قز طورون *qez thoroun.* — Marie, fille de Georges, مريم بنت جورجى *mèrïem binti djordji.*

Fillette, s. f., قزجغز *qezdjeghaz*, كوچك قز *kutchuk qez.*

Filleul, s. m., وافتيز اوغلو *vaftîz oghlou.*

Filleule, s. f., وافتيز قزى *vaftîz qeze.*

Filou, s. m., يان كسيجى *ïan kèçîdji*, خرسز *khersez.*

Fils, s. m., اوغل *oghl*, ولد *vèlèd*, pl. اولاد *èvlad*, ابن *ibn*, فرزند *fèrzènd*, زاده *zadè.* — légitime, حلال زاده *halal zadè.* — illégitime, ولد زنا *vèlèdi zina*, پيچ *pîtch.* — adoptif, اخرت اوغلى *akhyrèt oghlou*, جان اولادى *djan*

èvladḙ. — unique, تك اوغل *tèk oghoul*, ولد وحيد *vèlèdi vahîd.* — de famille, gentilhomme, بكزاده *bèï-zadè.* — Mon fils, اوغلم *oghloum*, اولادم *èvladḙm*, فرزندم *fèrzèndim.* – Moustapha, fils d'Ahmed, مصطفى ابن احمد *mousthafa ibni ahmed.*

FILTRE, s. m., سوزكچ *suzguètch.*

FILTRER, v. a., سوزمك *suzmèk.* — v. n., كچمك *guètch-mèk*, تأثير ا *tèèçîr èt*, داملامق *damlamaq.*

FIN, s. f., صوك *son*, اخر *akhḙr*, نهايت *nihaïèt*, عاقبت *'aqḙbèt.* — Bout, اوج *oudj.* — But, مقصود *maqsoud*, غرض *gharaz*, مرام *mèram.* – Résultat, نتيجه *nètîdjè.* – Accomplissement, اتمام *itmam.* — Mettre fin, بتورمك *bitirmèk.* — A la fin, صوكنده *sonounda.*

FIN, E, adj., mince, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*, اوفاق *oufaq.* — Délicat, نازك *nazik*, ظريف *zarîf.* — Rusé, حلهباز *hylèbaz*, قلاش *qalach.* — Vrai, pur, خالص *khalys*, صافى *safi.* — Très-beau, كوزل *guzèl*, ايو پك *pèk èïi*, پك اعلا *pèk a'la.* – Papier fin, انجه كاغد *indjè kiaghat.* — Plume fine, انجه قلم *indjè qalèm.*

FINAL, E, adj., صوك *son*, صوكنده كى *sonoundaki*, اخرى *akhḙri*, قطعى *qath'y.*

FINANCE, s. f., نقد اقچه *naqd aqtchè.* — Les finances, ماليه *maliïè.*–Ministre des finances, ماليه ناظرى – مشيرى *maliïè nazḙrḙ, muchîri.* — Deniers publics, اموال ميريه *èmvali mîriïè.*

FINESSE, s. f., انجهلك *indjèlik*, ظرفلك *zariflik*, لطافت *lèthafèt.* — Ruse, adresse, اوستالق *oustalḙq*, عريفلك *'arîflik*, اوصول *ouçoul.*

Fini, e, adj., بتمش *bitmich*, تمام *tamam*, تكميل *tèkmîl*. — Travail fait, یاپلمش *ïapelmech*. — s. m., تکمیللک *tèkmillik*, کمالیّت *kèmaliïèt*.

Finir, v. a., بتورمك *bitirmèk*, تكميل ا *tèkmîl èt*, توکتمك *tukètmèk*. — v. n., بتمك *bitmèk*, ختام بولمق *khetam boulmaq*.

Firmament, s. m., فلك ثوابت *fèlèk-i sèvabit*, كوك *gueuk*.

Fisc, s. m., بكلك مال *bèïlik male*, میری *mîri*.

Fistule, s. f., یاره *ïara*, مائیه *matïè*. — lacrymale, ناسور *naçour*.

Fixe, adj., قوی *qavi*, قرارلو *qararle*, بر قرار *bèr qarar*, معیّن *mouaïyèn*.

Fixer, v. a., attacher, قویلمك *qavîlèmèk*, یرلشدرمك *ïèrlèchtirmèk*. — Déterminer, قرار ویرمك *qarar vèrmèk*, کسمك *kèsmèk*, تعیین ا *ta'yin èt*. – le prix, بها کسمك *paha kèsmèk*, نرق (نرخ) قومق *narq (narkh) qomaq*. — Se fixer, قرار ا *qarar èt*, اقامت ا *iqamèt èt*, اوطورمق *othourmaq*.

Flacon, s. m., شیشه‌جك *chîchèdjik*. – pour les drogues, اجزا شیشه‌سی *èza (èdjza) chîchèçi*.

Flageller, v. a., قامچیلمق *qamtchelamaq*, قامچی ایله اورمق *qamtche ilè vourmaq*.

Flageolet, s. m., دودك *duduk*, چیغرتمه *tcheghertma*. — Jouer du flageolet, دودك چالمق *duduk tchalmaq*.

Flagorner, v. a., یالتقلنمق *ïaltaqlanmaq*.

Flagrant, e, adj., حاضر *hazer*.– En flagrant délit, قباحتنی ایشلدیکی وقت *qabahate ichlèdiyi vaqet*.

Flairer, v. a., قوقلمق *qoqlamaq*, سزمق *sèzmèk*.

FLAMBEAU, s. m., مشعله *mach'ala*, يل مومى *ïèl moumou*. — Chandelle, موم *moum*, بال مومى *bal moumou*, چراغ *tchiragh*.

FLAMBER, v. n., آلولنمك *alèvlènmèk*, طوتشمق *toutouchmaq*. — v. a., كوسترمك - اتشه ويرمك *atèchè vèrmèk*, *gueustèrmèk*.

FLAMBOYER, v. n., پارلامق *paralamaq*.

FLAMME, s. f., علو *'alèv*, شعله *cheu'lè*. — de l'enfer, جهنّم اتشى *djèhènnèm atèchi*. – d'un navire, فلاندره *flandra*, علو *'alèv*.

FLAMMÈCHE, s. f., قغلجم *q̲ev̲eldj̲em*.

FLANC, s. m., يان *ïan*, بل *bèl*, بوكر *beuïur* بغر *bagh̲er*.

FLANELLE, s. f., فانله *fanèla*.

FLÂNER, v. n., كزوب توزمق *guèzib tozmaq*, يلمك *ïèlmèk*, كزنمك *guèzinmèk*.

FLANQUER, v. a., اتمق *atmaq*, فرلامق *f̲erlamaq*. — un soufflet, توقات اورمق *toqat vourmaq*.

FLASQUE, adj., كوشك *guèvchèk*, قوّتسز *qouvvètsiz*, يومشاق *ïoumchaq*.

FLATTER, v. a., يالتقلنمق *ïaltaqlanmaq*, مداهنه ا *muda hanè èt*. — Caresser, اوخشامق *okhchamaq*. — Se flatter, اوممق *oummaq*, مأمول ا *mèèmoul èt*, اميده دوشمك *umîdè duchmèk*.

FLATTERIE, s. f., يالتقلق *ïaltaqleq*, تلكيجيلك *tilkîdjîlik*, جلوه *djilvè*, مداهنه *mudahanè*.

FLATTEUR, SE, adj., يالتقلنجى *ïaltaqlan̲edj̲e*, مداهنجى *mudahanèdji*, خوش امد *khoch amèd*, مرغوب *mèrghoub*.

Fléau, s. m., instrument, دوكن *duyèn.* — de balance, مترس *mitrès,* ترازو قولو *tèrazi qolou.* — Calamité, بلا *bèla,* فلاكت *fèlakèt.*

Flèche, s. f., اوق *oq.*

Fléchir, v. a., بوكمك *bukmèk,* اكمك *èïmèk.* – les genoux, ديز چوكمك *dîz tcheukmèk.*

Flegmatique, adj., بلغملى *balghamle,* قانى صوغوق *qane sovouq.*

Flegme, s. m., بلغم *balgham.*

Flegmon, s. m., قانلى ورم *qanle vèrèm.*

Flétrir, v. a., صولدرمق *soldourmaq,* بوزمق *bozmaq,* تشبين ا *tèchiyin èt.* – Se flétrir, صولمق *solmaq,* بوزلمق *bozoulmaq,* اولمق – لكهدار رسواى *rousvaï, lèkèdar olmaq.*

Fleur, s. f., چيچك *tchîtchèk.* — Un bouquet de fleurs, بر طوتم چيچك *bir thoutam tchîtchèk,* بر دمت چيچك *bir dèmèt tchîtchèk.* — La fleur, la fraîcheur, تازهلك *tazèlik.*

Fleurir, v. n., چيچكلنمك *tchîtchèklènmèk,* چيچك اچمق *tchîtchèk atchmaq,* اچلمق *atchelmaq.* – Être florissant, معتبر او *mu'tèbèr ol,* اشتهارده اولمق *ichtiharda olmaq.*

Fleuriste, s. m., چيچكجى *tchîtchèkdji.*

Fleuron, s. m., كل *gul,* چيچكدن زينت *tchîtchèktèn zînèt.*

Fleuve, s. m., چاى *tchaï,* ايرمق *irmaq, ermaq,* نهر *nèhr.*

Flexibilité, s. f., ملايمت *mulaïèmèt,* ليانت *lïanèt.*

Flexible, adj., اكلور *èyilir,* يومشاق *ïoumchaq.*

Flocon, s. m., de neige, قار دانهسى *qar tanèçi,* قوش باشى *qouch bache.* – de soie, پسكل *puskul.* – de laine, etc.,

يوك طوپى *ïun thopou,* يوك طوزاغى *ïun thouzaghe.* — Il neige à gros flocons, قوش باشى قار ياغيور *qouch bache qar ïaghaïor.*

Florissant, e, adj., معمور *ma'mour,* مشهور *mèchhour,* معتبر *mu'tèbèr.*

Flot, s. m., دالغه *dalgha.* — Les flots de la mer, دكز دالغهلرى *dèniz dalghalare,* امواج دريا *èmvadji dèrïa.* — Le battement des flots, تلاطم امواج *tèlathumi èmvadj.*

Flotille, s. f., كوچك دوننما *kutchuk donanma.*

Flotte, s. f., دوننما *donanma.* – La flotte anglaise, انكليز دوننماسى *inguilîz donanmaçe.* — La flotte française, فرانسز دوننماسى *fransez donanmaçe.* – La flotte ottomane, عثمانلو دوننماسى *'osmanle donanmaçe.* — La flotte russe, مسقو دوننماسى *mosqov donanmaçe.* — Les flottes alliées, دول متّفقه دوننمالرى *duvèli muttèfiqa donanmalare.*

Flotter, v. n., صويك اوستنه يوزمك *souïoun ustunè ïuzmèk,* صاللنمق *sallanmaq,* چالقنمق *tchalqanmaq,* تذبذب ا *tèzèbzub èt,* متردد - قرارسز اول *mutèrèddid, qararsez ol.*

Fluctuation, s. f., چالقندى *tchalqante,* تذبذب *tèzèbzub.*

Fluide, s. m., اقار شى *aqar chèï,* صولى نسنه *soulou nesnè,* مايعت *maï'at,* سايل *saïl.*

Fluide, adj., اقار *aqar,* جارى *djari,* صولو *soulou,* صيويق *seveq.*

Flûte, s. f., دودك *duduk.* — de berger, قوال *qaval.* — des derviches, ناى *nèï.*

Flux, s. m., دكز صولرك ارتمهسى *dèniz soularen artmaçe,* مدّ دريا *mèddi dèria.* – de sang, قان سورمسى *qan surmèçi.*

Fluxion, s. f., اينمه *ènmè*, نزله *nèzlè*, pl. نوازل *nèvazil.* – de poitrine, يان اغريسى *ïan aghreçe.*

Foetus, s. m., جنين *djènîn*, دول *deul.*

Foi, s. f., ايمان *iman.* — Religion, دين *dîn* — Croyance, اعتقاد *y'tiqad.* – Confiance, اعتماد *y'timad.* – Article de foi, عقيده *'aqydè*, pl. عقايد *'aqaïd.* — Digne de foi, معتمد *mu'tèmèd.* – Bonne foi, طوغريلق *dhoghroulouq*, استقامت *istiqamèt.* — Ma foi! par ma foi! دينم حقى ايچون *dînim haqqe itchin*, اينانكه *inanki.*

Foie, s. m., جكر *djiyèr.* — Maladie du foie, جكر مرضى *djiyèr maraze.*

Foin, s. m., قورو اوت *qourou ot*, اوتلق *otlouq.*

Foire, s. f., پناير *panaïr.*

Fois, s. f., كرّه *kèrrè*, دفعه *dèf'a.* — Première fois, الك دفعه *ilk dèf'a.* — La dernière fois, صوك دفعه *son dèf'a.* — Cette fois, بو دفعه *bou dèf'a*, بو كرّه *bou kèrrè.* — Quelques fois, بعض دفعه *ba'ze dèf'a.* — Plusieurs fois, بر قاچ دفعه *bir qatch dèf'a*, چوق كرّه *tchoq kèrrè*, بالدفعات *bid-dèf'ât.* — Combien de fois? قاچ دفعه *qatch dèf'a.* — Tout à la fois, بردن *birdèn.* – Une fois pour toutes, صوك دفعه *son dèf'a.* — Une autre fois, بشقه دفعه *bachqa dèf'a.* – Deux fois deux font quatre, ايكى دفعه ايكى درت ايدر *iki dèf'a iki deurt èdèr.* — Mille fois, بيك كرّه *bîn kèrrè*, هزار كرّه *hèzar kèrrè.*

Fol, le. Voy. **Fou.**

Folie, s. f., دليلك *dèlîlik*, ديوانه‌لك *dîvanèlik.* – Imprudence, عقلسزلق *'aqelsezleq.*–Sottise, حماقت *hamaqat.*

FOLLEMENT, adv., دلیجه *dèlîdjè*, دیوانه کبی *dîvanè guibi.*

FOMENTER, v. a., علاجلو پچاوره اورمق *iladjle patchavra vourmaq.* — Au fig., ادامه - تأیید - تاکید ا *tèèkid, tèèïid, idamè èt.*

FONCÉ, E, adj., قویو *qoïou.*

FONCIER, IÈRE, adj., ارضی *arzi*, ارضه مربوط - متعلّق *arza mèrbout, mutèalliq.*

FONCTION, s. f., خدمت *khezmet*, وظیفه *vazyfè*, منصب *mansoub*, مأموریّت *mèèmouriïet.*

FONCTIONNAIRE, s. m., خدمت صاحبی *khezmèt sahybi*, منصبدار *mansoubdar*, مأمور *mèèmour.*

FONCTIONNER, v. n., ایشلمک *ichlèmèk*, یوریمك *ïurumèk.*

FOND, s. m., دیب *dîb*, الت *alt.* — A fond, درین *dèrîn*, تمللیجه *tèmèllîdjè*, تکمیل *tèkmîl.* — Couler à fond, باتدرمق *battermaq.* — Aller, couler à fond, باتمق *batmaq.* — Intérieur, ایچی *itchi*, درونی *dèrouni.* — Du fond du cœur, درون یورکدن *dèrouni ïurèktèn.* — Faire fond, استناد ا *istinad èt*, کونمك *guvènmèk*, بل باغلمق *bèl baghlamaq.* — d'une chose, d'une affaire, کنه *kunh*, نفس الامر *nèfs ul-èmr.* — d'une étoffe, زمین *zèmin.*

FONDAMENTAL, E, adj., تمله دائر *tèmèlè daïr*, الك *ilk*, باش *bach*, اساسی *èçaçi*, اصلی *asli.*

FONDATEUR, TRICE, s., تمل قویان *tèmèl qoïan*, مؤسس *muèssis*, بانی *bani.* — d'un legs pieux, واقف *vaqef.*

FONDATION, s. f., وضع اساس *vazy' èças*, تاسیس *tèèçîs.* — Au fig., commencement, ابتدا *ibtida.*

FONDÉ, E, adj., chargé de..., وکیل *vèkîl.* — Bien fondé,

vrai, صحيح *sahyh*, اصلی اولان *asle olan*. – Mal fondé, اصلسز *aslsez.*

Fondement, s. m., تمل *tèmèl*, اساس *èças*. – Motif, سبب *sèbèb*, اصل *asl*. — Sans fondement, سببسز *sèbèbsiz*, بی اصل *bi asl*.

Fonder, v. a., تمل قومق *tèmèl qomaq*, قورمق *qourmaq*. – une école, بر مکتب بنا ا *bir mèktèb bina èt*, احداث ا *yhdas èt*. — Établir, پیدا ا *pèïda èt*, نصب ا *nasb èt*. – Fondé, e, بنا اولنمش *bina olounmouch*, مبنی *mèbni*.

Fonderie, s. f., دوکمه‌خانه *deukmèkhanè*, دوکمه‌جی کارخانه‌سی *deukmèdji kèrkhanèçi* – de canons, طوپخانه *thopkhanè*.

Fondeur, s. m., دوکمه‌جی *deukmèdji*.

Fondre, v. a., ارتمک *èritmèk*. — des métaux, دوکمك *deukmèk*, اساغه ا *içagha èt*. – v. n., اریمک *èrîmèk*. – La neige fond, قار اریور *qar èrïïor*. — Se lancer, tomber impétueusement sur..., اوزرینه اتلمق *uzèrinè atelmaq*, صالمق *salmaq*, هجوم ا *hudjoum èt*. – En parlant des orages, قوپمق *qopmaq*.

Fondrière, s. f., چقور *tchouqour*. — Précipice, یار *ïar*, بایر *baïer*. – Terrain marécageux, بتاق یر *bataq ïèr*, بتاقلق *bataqleq*.

Fonds, s. m., capital, سرمایه *sèrmaïè*. — Argent, پاره *para*, اقچه *aqtchè*. — Immeubles, ملك *mulk*, pl. املاك *èmlak*, عقارات *'aqarat*, طپراق *thopraq*. – Au fig., مایه *maïè*.

Fontaine, s. f., چشمه *tchèchmè*. – avec jet d'eau, شادروان *chadervan*, فسقیه *fisqyiè*. – Source, بکار *binar*, *bounar*, پیکار *pounar*.

Fontainier, s. m., چشمه‌جی *tchèchmèdji*, صو یولجی *sou ïoldjou*, مصلوقجی *mouslouqdjou.*

Fonte, s. f., دوکمه *deukmè*, اریمه *èrîmè.*

Fonts, s. m. pl., وافتیز حوضی *vaftîz havouzou.*

Forçat, s. m., کورك اسیری *kurèk èçiri*, پایزن *païzèn.*

Force, s. f., قوّت *qouvvèt*, قدرت *qoudrèt.* — Je n'ai pas de force, قوّتم یوقدر *qouvvètim ïoqtour.* — Par force, bon gré, mal gré, استر استمز *istèr istèmèz*, ضروری *zarouri*, خواه ناخواه *khah nakhah*, طوعًا وکرهًا *thav'èn vè kèrhèn.* — La force militaire, قوّت عسکریّه *qouvvèti 'askèriïè.*

Forcément, adv., زور ایله *zor ila*, استر استمز *istèr istèmèz*, جبرًا *djèbrèn*, بالمجبوریّه *bil-medjbouriïè*, کرهًا وقهرًا *kèrhèn vè qahrèn.*

Forcené, e, adj., چیلغن *tchelghen*, مجنون *mèdjnoun*, دلورمش *dèlirmich.*

Forcer, v. a., زورلمق *zorlamaq*, زور ا *zor èt.* – une porte, بر قپویی زور ایله اچمق *bir qapeye zor ila atchmaq.* – une clef, انختاری بوزمق *anakhtare bozmaq.* — Rompre, قیرمق *qermaq.* – Forcé, e, زورلنمش *zorlanmech*, مجبور *mèdjbour.*

Forêt, s. f., اورمان *orman.* — Grande forêt, اورمانلق *ormanleq.*

Forfait, s. m., قباحت عظیمه *qabahati 'azymè*, جرم کبیر *djurmi kèbîr.*

Forfanterie, s. f., لاف *laf*, لاف وکذاف *laf u guzaf*, لافزانلق *lafazanleq*, قبا طاییلق *qaba daïeleq.*

Forge, s. f., دمر خانه *dèmir khanè*, دمرجی اوجاغی *dè-*

mirdji odjaghe. — Boutique de maréchal, نعلبند دکانی *na'lbènd dukkiane*.

Forger, v. a., دمرجیلک ا - یاپمق *dèmirdjîlik èt*, *ïapmaq*, دمر ایشلمک *dèmir ichlèmèk*, دوکمک *deuymèk*. — Au fig., دوزمک *duzmèk*, ایجاد ا *idjad èt*, چیقارمق *tche-qarmaq*.

Forgeron, s. m., دمرجی *dèmirdji*.

Formaliser (Se), v. pron., کوجنمک *gudjènmèk*, خاطری قالمق *khathere qalmaq*, النمق *alenmaq*.

Formalité, s. f., عادت *'adèt*, اسلوب *ousloub*, رسم معتاد *resmi mu'tad*, pl. رسوم معتاده *rouçoumi mu'tadè*.

Format, s. m., کتابك قطعه‌سی *kitaben qeth'açe*. — Le format en est très-joli, قطعه‌سی پک کوزلدر *qeth'açe pèk guzèldir*.

Formation, s. f., تشکیل *tèchkîl*. — du monde, تکوین *tèkvîn*. — T. de gram., تفرّع *tèfèrru'*, تشکّل *tèchèkkul*, ترکیب *tèrkîb*.

Forme, s. f., صورت *sourèt*, شکل *chèkil*, طرز *tharz*, هیئت *hèïèt*, وجه *vèdjh*. — Modèle, قالب *qaleb*. — Pour la forme, رسومه رعایةً *rouçouma ri'aïètèn*.

Formel, le, adj., رسمی *rèsmi*, مخصوص *makhsous*, صریح *saryh* (*sareh*), آشکار *achikiar*.

Formellement, adv., رسمًا *rèsmèn*, مخصوصًا *makhsouçèn*, صریحًا *saryhèn*.

Former, v. a., donner la forme, صورت و *sourèt vèr*, دوزمك *duzmèk*, یاپمق *ïapmaq*, ترتیب ا *tèrtîb èt*. — Établir, تشکیل ا *tèchkîl èt*. - une association, اورتقلق باغلمق *ortaleq baghlamaq*. — Élever, instruire, تربیه ا *tèrbïè*

èt, تعليم ا *ta'lîm èt*, اوكرتمك *euïrètmèk*. — des vœux, دعا ا *dou'a èt*. — Conjuguer, تصريف فعل ا *tasrîfi fy'l èt*. — Composer, تركيب ا *tèrkîb èt*.

Formidable, adj., قورقنج *qorqoundj*, هيبتلو *hèïbètli*, مخوف *makhouf*.

Formulaire, s. m., تحريرات مجموعهسى *tahrîrat mèdjmou'açe*, انشا *incha*.

Formule, s. f., اورنك *eurnèk*, اسلوب *ousloub*, رسم *rèsm*. — de médecin, ترتيب *tèrtîb*, رچته *rètchèta*.

Fort, s. m., قلعه *qal'a*, *qal'è*.

Fort, adv., beaucoup, پك *pèk*, چوق *tchoq*. — Ne criez pas si fort, اوقدر پك چاغرمه *oqadar pèk tchagherma*. – Fort beau, پك كوزل *pèk guzèl*, چوق كوزل *tchoq guzèl*.

Fort, e, adj., قوّتلو *qouvvètli*, كسكين *kèskîn*, شدّتلو *chiddètli*, قوى *qavi*, متين *mètîn*. — Rude, difficile, چتين *tchètîn*, كوچ *gudj*, سرت *sèrt*.

Fortement, adv., قويًا *qaviïen*, قويجه *qavîdjè*.

Forteresse, s. f., قلعه *qal'è*, pl. قلاع *qela'*.

Fortification, s. f., استحكام *istyhkiam*, pl. استحكامات *istyhkiamat*, متانت *mètanèt*, حصار *hyçar*, تحصّن *tèhassun*.

Fortifier, v. a., قوّت ويرمك *qouvvèt vèrmèk*, استحكام و *istyhkiam vèr*, متانت - تقويه و *mètanèt*, *taqvïè vèr*. — Donner du courage, غيرت ويرمك *ghaïrèt vèrmèk*. — Se fortifier, قوّتلنمك *qouvvètlènmèk*, كسب قوّت ا *kèsbi qouvvèt èt*, مترسلنمك *mètèrislènmèk*.

Fortuit, ite, adj., اتّفاقى *ittifaqi*, عارضى *arizi*, قضايى *qazaï*, راست كله *rast guèlè*.

Fortune, s. f., sort, طالع *thaly'*, بخت *bakht*, نصيب *naçyb*, قسمت *qesmèt*. — Sort favorable, اوغور *oughour*. – contraire, طالعسزلك *thaly'sizlik*, اوغورسزلق *oughoursouzlouq*. — Bonheur, prospérité, اقبال *yqbal*, دولت *dèvlèt*. — Richesse, مال *mal*, زنكينلك *zènguînlik*, واريت *variïèt*. — Au fig., فلك *fèlèk*.

Fortuné, e, adj., favorisé, طالعلو *thaly'li*, اوغورلو *oughourlou*, نيك بخت *nîk bakht*, بختلو *bakhtle*. — Heureux, دولتلو *dèvlètli*, مسعود *mèç'oud*.

Fosse, s. f., چقور *tchouqour*. — pour enterrer, مزار *mèzar*.

Fossé, s. m., خندق (*khandaq*) *hèndèk*. – Les fossés d'une place forte, قلعەنك خندقلری *qal'ènin hèndèklèri*.

Fossoyeur, s. m., مزار قازیجی *mèzar qazedje*, حفار *haffar*.

Fou, **Fol**, **Folle**, adj., دلی *dèli*, دیوانه *dîvanè*, مجنون *mèdjnoun*. — Devenir fou, دلی اولمق *dèli olmaq*. — Homme fou, دلی ادم *dèli adam*. — Femme folle, دیوانه قاری *dîvanè qare*.

Foudre, s. f., یلدرم *yelderem*.

Foudroyant, e, adj., یلدرم یاغدریجی *yelderem ïaghderedje*, انتشبار *atèchbar*.

Fouet, s. m., قامچی *qamtche*. — de cuir de bœuf, قرباج *qerbadj*. — avec lequel on châtie les enfants, کوتك *keutèk*. — Donner le fouet, کوتك و *keutèk vèr*. — Recevoir le fouet, کوتك ییمك *keutèk ïèmèk*.

Fouetter, v. a., قامچیلامق *qamtchelamaq*, قامچیله اورمق *qamtchela vourmaq*.

Fougue, s. f., خرص *khers*, سرتلك *sèrtlik*, حدت *hyddèt*, تهور *tèhèvvur*.

Fougueux, se, adj., حدّتلو *hyddètli*, اتشلى *atèchli*, تيز مزاج *tèz mizadj*, حديد المزاج *hadîd ul-mizadj*. — En parlant d'un cheval, چاموش *tchamouch*, هارين *haren*.

Fouiller, v. a., قازمق *qazmaq*, اراشدرمق *arachtermaq*. — dans sa poche, جيبينى آرامق *djèbîni âramaq*. — — dans les livres, تتبع و تفحّص ا *tètèbbu' vè tèfahhous èt*. — En parlant des oiseaux, اشمك *èchmèk*, يرى اشمك *ïèri èchmèk*.

Fouine, s. f., سنسار *sansar*.

Foulard, s. m., ايپك ياغلغى *ipèk ïaghleghe*.

Foule, s. f., خلق *khalq*, غلبهلق *qalabaleq*. – Une foule d'affaires, بر طاقم ايشلر *bir thaqem ichlèr*. – En foule, چوقلق ايله *tchoqlouq ilè*, غلبهلق ايله *qalabaleq ilè*, جمعيّت ايله *djèm'yièt ilè*.

Fouler, v. a., باصمق *basmaq*, چينمك *tchiïnèmèk*. — Presser, صقمق *seqmaq*. — Écraser, ازمك *èzmèk*, اياق النته آلمق *aïaq altena almaq*.

Foulure, s. f., ازنتى *èzinti*. – de cerf, كيك ايزى *guèïk izi*.

Four, s. m., فرن - فرون *fouroun*.

Fourbe, adj., دوبارهجى *dubaradje*, حيلهباز *hylèbaz*, الداديجى *aldadedje*.

Fourberie, s. f., دوباره *dubara*, حيله *hylè*, تلبيسلك *tèlbîslik*.

Fourbir, v. a., سلمك *silmèk*, جلا ويرمك *djila vèrmèk*, پرلاتمق *parlatmaq*.

Fourchette, s. f., چتال *tchatal*.

Fourgon, s. m., يوك عربهسى *ïuk 'arabaçe*, مهمّات عربهسى *muhimmat 'arabaçe*. — Instrument, كوسكى *keuski*.

FOURMI, s. f., قرنجه *qarendja.*

FOURMILIÈRE, s. f., قرنجه يواسى *qarendja ïouvaçe.*

FOURMILLER, v. n., قرنجه كبى قينامق *qarendja guibi qaynamaq,* چوق او *tchoq ol,* قيورامق *qevramaq.*

FOURNEAU, s. m., اوجاق *odjaq.*

FOURNÉE, s. f., فرونلق *fourounlouq,* بر فرون طوليسى *bir fouroun dholouçou.*

FOURNIR, v. a., ويرمك *vèrmèk,* تدارك ا *tèdarik èt,* اليويرمك *alevèrmèk,* تدارك كورمك *tèdarik gueurmèk.* — Livrer, تسليم ا *tèslîm èt.*

FOURNISSEUR, s. m., ذخيرەجى *zakhrèdji,* وكيل خرج *vèkîl khardj.*

FOURNITURE, s. f., ذخره *zakhrè,* تدارك *tèdarik,* خرج *khardj,* لوازمات *lèvazimat.*

FOURRAGE, s. m., اوتلق *otlouq,* يم *ïèm.* — vert, تازه يم *tazè ïèm.* — sec, قورى يم *qourou ïèm.*

FOURRAGER, v. n., اوت - اوتلق بچمك *ot, otlouq bitchmèk.*

FOURREAU, s. m., قين *qen.*

FOURRER, v. a., صوقمق *soqmaq,* ايچرو قومق *itchèri qomaq.* – Se fourrer, صوقلمق *soqoulmaq,* كيرمك *guîrmèk.* — – Se mêler, مداخله ا *mudakhèlè èt,* قارشمق *qarechmaq.*

FOURRURE, s. f., كورك *kurk.*

FOURVOYER, v. a., يولدن چيقارمق *ïoldan tcheqarmaq,* يول ازدرمق *ïol azdermaq,* يولى شاشرتمق *ïolou chachertmaq.* — Au fig., اضلال ا *izlal èt.* — (Se), v. pr., يولدن چيقمق *ïoldan tcheqmaq,* يولى شاشمق - غايب ا *ïolou chachmaq, ghaïb èt,* طوغرى يولدن صاپمق *dhogrou ïoldan sapmaq.*

Foyer, s. m., اوجاق *odjaq.* — Au pl., او *èv,* مسكن *mès-kèn.* — La patrie, وطن *vathan.*

Fracas, s. m., كورلتى *gueurultu,* قيرلتى *qerelte,* پاتردى *paterde,* شماطه *chamatha,* ولوله *vèlvèlè.*

Fracasser, v. a., قيرمق *qermaq,* پارچه پارچه ا *parcha partcha èt,* چاترداتمق *tchaterdatmaq.*

Fraction, s. f., action de rompre, قيرلش *qerelech,* كسر *kèsr.* – Partie, پارچه *partcha,* حصّه *hyssa,* فرقه *ferqa.* — Partie de l'unité, كسور عدد *kuçour 'adèd,* كسر حساب *kèsri hyçab.*

Fractionnaire, adj., كسورلو *kuçourlou.*

Fracture, s. f., قيرش *qerech,* قيرقلق *qereqleq.*

Fragile, adj., قولاى قيرلور *qolaï qereler,* قيرلجى *qere-ledje,* كورك *guèvrek.* — De peu de durée, دوامسز *dè-vamsez.*

Fragilité, s. f., دوامسزلق *dèvamsezleq,* قرارسزلق *qarar-sezleq,* نارينلك *narînlik.*

Fragment, s. m., قيرنتى *qerente,* پارچه *partcha.* — de vases, ساقسى پارهلرى *saqse parèlèri.* — d'or, التون اوفاغى *alten oufaghe.* — d'un écrit, جزء *djuz,* قطعه *qeth'a.*

Frai, s. m., بالقلرك چفتلشمهسى *baleqlaren tchiftlèchmèçi.* — اوفاق بالق *oufaq baleq.* — سكّهنك اشنمهسى *sik-kènin achenmaçe.*

Fraîcheur, s. f., سرينلك *sèrînlik,* تازهلك *tazèlik,* طراوت *theravèt.*

Frais, s. m. pl., خرج *khardj,* مصرف *masraf,* pl. مصارف *mèçarif.* — de route, يول مصرفى *ïol masrafe.* — A peu

de frais, از خرج ايله *az khardj ila.* — A frais communs, مصارف مشتركه ايله *mèçarifi muchtèrikè ilè,* اورتهدن *ortadan.*

Frais, Fraîche, adj., سرين *sèrîn,* تازه *tazè,* يكى *ïèni.* — — Cette rose est toute fraîche, بو كل پك تازه‌در *bou gul pèk tazèdir.* — Le temps est frais, هوا صوغوقدر *hava sovouqtour.*

Fraise, s. f., چلك *tchilèk.*

Framboise, s. f., بوكرتلن *beuïurtlèn,* زماوله *zmaoula.*

Franc, s. m., monnaie, فرانقه *franqa.* – La pièce de cinq francs vaut vingt-cinq piastres, بش فرانقلق اولان ريال يكرمى بش غروش ايدر *bèch franqale olan rïal ïèrmi bèch ghourouch èdèr.*

Franc, che, adj., sincère, طوغرى *dhoghrou,* درست *durust,* صافى درون *safdèroun.* — Parler franc, تميزجه سويلمك *tèmîzdjè seuïlèmèk.*

Franc, que, adj., européen, فرنك *frènk.* – Quartier franc, rue franque, فرنك محلّه‌سى *frènk mahallèçi.* — Notre maison est dans le quartier franc, اومز فرنك محلّه‌سنده‌در *èvimiz frènk mahallèçindèdir.*

Français, e, s. et adj., فرانسز *fransez.* — Un Français, بر فرانسز ادم *bir fransez adam.* — Une Française, بر فرانسز قارى *bir fransez qare.* — La langue française, فرانسز لسانى *fransez liçane,* لسان فرانساوى *liçani françèvi.* — En français, فرانسزجه *fransezdja.* — Parlez-vous français? فرانسزجه سويلرميسن *fransezdja seuïlèrmîçin.* — Traduire en français, فرانسزجه ترجمه ايتمك *fransezdja tèrdjumè ètmèk.* — A la française,

فرانسزكارى *fransezkiare*, فرانسزوارى *fransezvare*, الافرانسيز *alafransez.* — Le gouvernement français, فرانسز دولتى *fransez dèvlèti*, فرانسز دولت فخيمهسى *fransez dèvlèti fakhymèçi.* – Sa majesté Napoléon III, empereur des Français, حشمتلو فرانسه ايمپراطورى اوچنجى ناپوليون حضرتلرى *hachmètlu fransa impèrathorou utchundju napolïon hazrètlèri.*

France, pays, فرانسه *fransa*, فرانسه مملكتى *fransa mèmlèkèti*, فرانسه ممالكى *fransa mèmaliki.* – Je dois aller en France, فرانسهيه كيدهجكم *fransaïa guîdèdjèïm.*

Franchement, adv., طوغرى طوغرويه *dhoghrou dhoghrouïa*, حقيقت اوزره *haqeqat uzrè*, سربستچه *sèrbèstdjè.*

Franchir, v. a., كچمك *guètchmèk*, آشمق *achmaq.*

Franchise, s. f., sincérité, طوغريلق *dhoghroulouq*, صافدرونلق *safdèrounlouq*, صداقت *sadaqat.* — Liberté, سربستلك *sèrbèstlik.* — Exemption, معافلق *mou'afleq.*

Franciser, v. a., فرانسزلتمق *fransezlatmaq.* – Se franciser, فرانسزلنمق *fransezlanmaq.*

Franc-maçon, s. m., فارماسون *farmaçoun.*

Franco, adv., فرانقو *franqo*, مصرفسز *masrafsez.*

Francolin, s. m., چيل *tchil.*

Frange, s. f., صچاق *satchaq.* — d'or, صرمهلى صچاق *sermale satchaq.*

Franger, v. a., صچاقلمق *satchaqlamaq*, صچاق قومق *satchaq qomaq.*

Frappé, e, adj., اورلمش *vouroulmouch.* — d'étonnement, شاشمش *chachmech.* — Affecté, متأثر *mutèèçir.* – En parlant de la monnaie, سكه *sikkè.*

Frapper, v. a., اورمق *vourmaq.* — Battre, دوكمك *deuymèk.* — à la porte, قپوبى چالمق *qapeye tchalmaq.* — monnaie, سكّه كسمك *sikkè kèsmèk*, ضرب سكّه ايتمك *zarbi sikkè etmèk.* – des mains, ال قاقمق *èl qaqmaq.* – Faire impression, تأثير ا *tèèçîr èt*, حيران ا *haïran èt.* – Se frapper, اورولمق *vouroulmaq.*

Fraternel, le, adj., قرنداشه دائر *qardacha daïr*, برادره مخصوص *biradèrè makhsous*, برادرانه *biradèranè.*

Fraternellement, adv., قرنداش كبى *qardach guibi*, برادرانه *biradèranè*, قرنداشجه *qardachdja.*

Fraterniser, v. n., قرنداش او *qardach ol.*

Fraternité, s. f., قرنداشلق *qardachleq*, اخوّت *oukhouvvèt.*

Fratricide, s. m., قرنداشنى اولدرن *qardachene euldurèn*, قاتل الاخ *qatil ul-akhkh.*

Fraude, s. f., حيله *hylè*, دوباره *doubara.* — En fraude, حيله ايله *hylè ilè*, دسيسه ايله *dèçîçè ilè.*

Frauder, v. a., tromper, الداتمق *aldatmaq*, حيله ا *hylè èt.* — Faire de la contrebande, مال قاچرمق *mal qatchermaq.*

Fraudeur, euse, s., الداديجى *aldadedje*, حيلهباز *hylèbaz*, دوبارهجى *doubaradje.*

Frayer, v. a., يول اچمق *ïol atchmaq*, يول كوسترمك *ïol gueustèrmèk*, فتح طريق ا *fathy tharyq èt.*

Frayeur, s. f., قورقو *qorqou*, اوچونمه *outchounma.*

Fredaine, s. f., شوخلق *choukhlouq*, كنجلك - جاهللك بلاسى *guèndjlik, djahillik bèlaçe.* – جنبش *djunbuch*, اكلنجه *èylèndjè.*

Fredonner, v. n., ترنّم ا *tèrènnum èt.*

Frégate, s. f., فرقاته *fe̲rqata*, فرقتين *fe̲rqatîn*.

Frein, s. m., كم *guèm*, ديزكين *dizguin*.

Frelater, v. a., شرابه حيله قاتمق *charaba hiylè qatmaq*.

Frelon, s. m., اشك اريسى *èchèk are̲çe̲*, زنبور *zèmbour*.

Frémir, v. n., دترهمك *titrèmèk*, اوركمك *eurkmèk*.

Frémissement, s. m., دترمه *titrèmè*, كورلتى *gurultu*, باغرمه *baghe̲rma*.

Frêne, s. m., ديش بوداق اغاجى *dich boudaq aghadje̲*.

Fréquemment, adv., صق صق *se̲q se̲q*, چوق دفعه *tchoq dèf'a*.

Fréquent, e, adj., صق *se̲q*, صق صق كلان *se̲q se̲q guèlèn*.

Fréquenter, v. a., صقلجه وارمق *se̲qdja varmaq*, واروب كلمك *vare̲p guèlmèk*, معاشرت - ملازمت ا *mou'achèrèt*, *mulazèmèt èt*. — Se fréquenter, چوق قونشمق *tchoq qonouchmaq*, صق صق كورشمك *se̲q se̲q gucuruchmèk*.

Frère, s. m., قرنداش (*qare̲ndach*) *qardach*, برادر *biradèr*. – aîné, بيوك قرنداش *beuïuk qardach*. — cadet, كوچك قرنداش *kutchuk qardach*.– jumeau, ايكيز *ikîz*.– d'armes, جنكداش *djenkdach*. – de lait, سود قرنداشى *sud qardache̲*. – Mon cher frère, بنم عزيز قرنداشم *bènim 'azîz qare̲ndache̲m*.

Fret, s. m., ناولون *navloun*, كمى كراسى *guèmi kiraçe̲*, سفينه اجرتى *sèfînè udjrèti*.

Fréter, v. a., كمى يى كرايه ويرمك *guèmiyi kiraïa vèrmèk*. – سفينه يى ناولون ايله طوتمق *sèfînèii navloun ilè thoutmaq*. – كمى يى دوناتمق - يوكلتمك *guèmiyi donatmaq*, *ïuklètmèk*.

Friand, e, adj., طعامك اعلاسنى سون *tha'ame̲n a'laçe̲ne̲*

sèvèn, لذيذ خور *lèzîz khor*. — Délicat, لذتلو *lèzzètli*, طاتلو *thatle*, نفيس *nèfîs*.

Friandise, s. f., لذيذ خورلق *lèzîz khorlouq*. — Au pl., لذيذ طعاملر *lèzîz tha'amlar*, اطعمهٔ نفيسه *ath'ymèï nèfîçè*. — Sucreries, نفائس *nèfaïs*, شكرلمه *chekèrlèmè*.

Fricassée, s. f., قاورمه *qavourma*.

Fricasser, v. a., قاورمق *qavourmaq*. – Fricassé, e, قاورلمش *qavouroulmouch*.

Friche, s. f., معطّل يير *mouattal ïèr*, بوز *boz*.

Friction, s. f., اوووش *ovouch*, اومه *ovma*, اووالمه *ouvalama*, اووشدرمه *ovouchtourma*.

Frictionner, v. a., اووالمق *ouvalamaq*, اومق *ovmaq*.

Frileux, se, adj., تز اوشيين *tèz uchuïèn*.

Fripier, ère, s., اسكيجى *èskîdji*, بوزمه‌جى *bozmadje*.

Fripon, ne, s., voleur, خرسز *khersez*, حرامى *harami*. — Trompeur, دوباره‌جى *doubaradje*, دولاندريجى *dolanderedje*, حيله‌باز *hylèbaz*. — Vaurien et voleur, يرامز *ïaramaz*, حرامزاده *haramzadè*.

Friponnerie, s. f., دوباره *doubara*, خرسزلق *khersezleq*, دولاب *dolab*, مخاتله *moukhatèlè*.

Frire, v. a., تاوه‌ده پشورمك *tavada pichirmèk*, قزارتمق *qezartmaq*. – Frit, e, تاوه‌ده پشمش *tavada pichmich*. – Poisson frit, تاوه‌ده پشمش بالق *tavada pichmich baleq*.

Friser, v. a., صاچى قيويرجق ا *satche qeverdjeq èt*, قيويرمق *qevermaq*. — v. n., قيويرلمق *qevrelmaq*, بوكلمك *bukulmèk*. — Effleurer, صييروب كچمك *seyerep guètchmèk*.

Frisson, s. m., دترمه *titrèmè*, اوشمه *uchumè*. — de fièvre, صتمه دترمسى *setma titrèmèçi*.

FRISSONNER, v. n., دترمك *titrèmèk.*

FRIVOLE, adj., بيهوده *bîhoudè,* بوش *boch,* ياوان *ïavan.* — Parole frivole, ياوان سوز *ïavan seuz.*

FRIVOLITÉ, s. f., فائدهسزلك *faïdèçizlik,* بوشلق *bochlouq.*

FROID, s. m., صوغوق - صوق *sovouq.* — Souffrir du froid, صوق چكمك *sovouq tchèkmèk,* اوشمك *uchumèk.* — Prendre froid, صوغوق المق *sovouq almaq,* صوقلنمق *sovouqlanmaq.* — Trembler de froid, صوقدن دترمك *sovouqtan titrèmèk.* – Supporter le froid, صوغه طاينمق *sovougha dhaïanmaq.*– J'ai froid, اوشيورم *uchuïoroum.*

FROID, E, adj., صوغوق *sovouq,* بارد *barid.* – Temps froid, صوق هوا *sovouq hava.*

FROIDEMENT, adv., صووقچه *sovouqdja,* صوقلغله *sovouqloughla.*

FROIDEUR, s. f., صوقلق *sovouqlouq,* برودت *buroudèt.*

FROISSER, v. a., بورشترمق *bourouchtourmaq,* انجتمك *indjitmèk.*

FROMAGE, s. m., پينير *pèïnîr.* – de Hollande, فلمنك پينيرى *filèmènk pèïnîri.*

FROMENT, s. m., بوغداى *boughdaï,* حنطه *h̲enta.*

FRONCER, v. a., بورشترمق *bourouchtourmaq,* بوكمك *bukmèk.* — les sourcils, قاش بورشترمق *qach bourouchtourmaq.* — Froncé, e, بورشمش *bourouchmouch.*

FRONDE, s. f., صپان *sapan.*

FRONDER, v. a., critiquer, سوز اتمق *seuz atmaq,* طعن ا *tha'n èt,* قرشو سويلمك *qarche̲ seuïlèmèk.*

FRONT, s. m., الن *ale̲n, ann,* جبهه *djèbhè.* — Face, قرشو *qarche̲.* — Au fig., اوك *eun,* يوز *ïuz.*

Frontière, s.f., سنور *sener*, سرحد *sèrhadd*, حدود *houdoud*.

Frontispice, s. m., اوك *eun*, يوز *ïuz*. — d'un livre, كتاب عنوانى *kitab 'unvane*, سر نويشت *sèr nuvîcht*.

Frottement, s. m., سورتنمه *surtunmè*, سورنمه *surunmè*.

Frotter, v. a., اومق *ovmaq*, اووشترمق *ovouchtourmaq*, سورمك *surmèk*, سورتمك *surtmèk*. — Essuyer, سلمك *silmèk*.

Frottoir, s. m., سلهجك *silèdjèk*, محرمه *mahrama*, پاچاوره *patchavra*. — de barbier, بربر بزى *bèrbèr bèzi*.

Fructifier, v. n., ميوه ويرمك *mèïvè vèrmèk*. – Rapporter, فايده كتورمك *faidè guètirmèk*.

Fructueux, se, adj., ميوهلى *mèïvèli*, يمشلى *ïèmichli*, ميوهدار *meïvèdar*, مثمر *musmir*. – Qui rapporte, فائدهلو *faïdèli*, منفعتلو *mènfa'atli*.

Frugal, e, adj., ازه قناعت ايدن *aza qana'at èdèn*. — Repas frugal, بياغى طعام *baïaghe tha'am*.

Frugalité, s. f., ازه قناعت *aza qana'at*, از ييمه *az yèmè*.

Fruit, s. m., ميوه *mèïvè*, يمش *ïèmich*. — Primeurs, طورفنده *thourfanda*. — Profit, avantage, فائده *faïdè*, pl. فوائد *fèvaïd*, ثمره *sèmrè*.

Fruiterie, s. f., يمشلك *ïèmichlik*, ميوهلك *mèïvèlik*. — يمشجيلك *ïèmichdjilik*.

Fruitier, s. m., يمشجى *ïèmichdji*. – adj., يمشلى *ïèmichli*, ميوهلى *mèïvèli*.

Frustrer, v. a., دولاندرمق *dolandermaq*, محروم ا *mahroum èt*, بوشه چيقارمق *bocha tcheqarmaq*.

Fugitif, ve, adj., قاچقن *qatchqen*, قاچيجى *qatchedje*, هارب *harib*. — Esclave fugitif, ابق *abeq*.

Fuir, v. n., قاچمق *qatchmaq*, فرار ا *firar èt.*

Fuite, s. f., قاچمه *qatchma*, فرار *firar*, انهزام *inhizam.* — Prendre la fuite, قاچمق *qatchmaq*, فراره يوز طوتمق *firarè ïuz thoutmaq.* — Mettre en fuite, قاچرمق *qatchermaq.*

Fumée, s. f., توتون *tutun*, دومان *douman.* — Beaucoup de fumée sans rôti, توتون چوق كباب يوق *tutun tchoq kèbab ïoq.*

Fumer, v. n., توتنمك *tutmèk.* — Aspirer du tabac, توتون ايچمك *tutun itchmèk*, چيبوق ايچمك *tchoubouq itchmèk.* — le narguilé, ناركيله ايچمك *narguîlè itchmèk.* — Passer à la fumée, توتسيلمك *tutsulèmèk.*

Fumeur, s. m., توتون ايچن *tutun itchèn.*

Fumier, s. m., كبره *gubrè*, فشقى *fechqe*, ترس *tèrs.*

Fumigation, s. f., توتسى *tutsu*, توتسيلمه *tutsulèmè.*

Fumiger, v. a., توتسيلمك *tutsulèmèk*, تبخير ا *tèbkhyr èt.*

Fumiste, s. m., اوجاقجى *odjaqtche*, صوباجى *sobadje*, فرون - اوجاق سپوريجى *fouroun, odjaq supurudju.*

Funambule, s., ايپ جنبازى *ip djanbaze.*

Funèbre, adj., ميته متعلق *mèïtè mutè'allyq*, جنازه‌يه دائر *djènazèïè daïr.* – Lugubre, ياسلو *ïasle.* – Triste, حزين *hazîn*, تاسه‌لو *taçale.*

Funérailles, s.f. pl., جنازه *djènazè*, ميت *mèït*, نعش *na'ch.*

Funéraire, adj., دفنه متعلق *dèfnè mutè'allyq.*

Funeste, adj., مصيبتلو *mouçybètli*, اوغورسز *oughoursouz.*

Fur (Au) et a mesure, loc., adv., اكا كوره *ona gueurè*, قدر *qadar*, ايله *ilè*, جه *djè.*

Fureter, v. a., fouiller partout, آراشدرمق *arachdermaq*,

هر درلو ایشه بورننی صوقمق *hèr turlu ichè bournounou soqmaq*, ا تجسس *tèdjèssus èt.*

Fureur, s. f., طارغونلق *dharghenleq*, خشم *khechm*, قودزلق *goudouzlouq*, دیوانه‌لك *dîvanèlik.*

Furieusement, adv., مجنون کبی *mèdjnoun guibi*, حدّت ایله *hyddèt ilè*, فوق الغایه *fevq ul-ghaïè.*

Furieux, se, adj., قودرمش *goudourmouch*, مجنون *mèdjnoun*, شدید *chèdîd.*

Furoncle, s. m., چیبان *tchiban.*

Furtif, ve, adj., کیزلو *guîzli*, خفیّ *khafii.*

Furtivement, adv., کیزلوجه *guîzlidjè*, ال التندن *èl altendan*, خفیةً *khafiïètèn.*

Fuseau, s. m., ایک *iy.*

Fusée, s. f., فشك *fichèk*, فشنك *fichènk.*

Fusil, s. m., تفنك *tufènk*, *tufèk*.—à deux coups, چفته *tchiftè.*

Fusillade, s. f., تفنك اتلمسی *tufènk atelmaçe.*

Fusiller, v. a., تفنکلمك *tufenklèmèk*, قورشون ایله اولدرمك *qourchoun ilè euldurmèk*, قورشونه طوتمق *qourchouna toutmaq.*

Fusion, s. f., اریمه *èrîmè*, اذابت *izabèt.* — اتّحاد *ittihad*, انضمام *inzimam*, برلشمه *birlèchmè.*

Fût, s. m., صاپ *sap*, سریق *sereq.* — d'une arme à feu, قونداق *goundaq.* — d'une colonne, طومروق *tomrouq*, کوتك *kutuk*, کوده *gueuvdè.* — V. Futaille.

Futaie, s. f., یوکسك اغاجلو اورمان *ïuksèk aghatchle orman.*

Futaille, s. f., فوچی *foutchou.*

Futile, adj., بوش *boch*, بیهوده *bîhoudè*, بطّال *baththal*, نافله *nafilè.*

Futilité, s. f., بوش شی *boch chèï*, فرفره‌لق *farfaraleq*. بیهوده‌لک *bihoudèlik*.

Futur, **e**, s. et adj., کله‌جک *guèlèdjèk*, اوله‌جق *oladjaq*. — T. de gram., مستقبل *mustaqbil*, استقبالی *istyqbali*. — Le futur, le fiancé, کویکو اوله‌جغی *guvèïi oladjaghe*, نشانلو *nichanle*. — La future, la fiancée, کلین اوله‌جغی *guèlîn oladjaghe*, نشانلو قز *nichanle qez*. — Le temps futur, کله‌جک زمان *guèlèdjèk zèman*, زمان مستقبل *zèmani mustaqbil*.

Fuyard, s. m., قاچقن *qatchqen*, قاچیجی *qatchedje*.

G.

Gabare, s. f., لونده‌ره *londra*, شایقه *chaïqa*, ماعونه *ma'ouna*.

Gabarier, s. m., ماعونه‌جی *ma'ounadje*.

Gabelle, s. f., طوز رسمی *thouz rèsmi*, طوز میریسی *thouz mîrîçi*. — Grenier à sel, طوز انباری *thouz anbare*, طوز مغازه‌سی *thouz maghazaçe*. — Saline, مملحه *mèmlaha*, طوزله *thouzla*.

Gabion, s. m., مترس سپدی *mètèris sèpèdi*, طپراق سپدی *topraq sèpèdi*.

Gabriel, n. pr., جبرائیل *djèbraïl*.

Gâcher, v. a., کرج ازمک *kirèdj èzmèk*. — Au fig., بوزمق *bozmaq*, بولاشدرمق *boulachdermaq*.

Gâchette, s. f. d'une serrure, فرنکی دیلی *frèngui dili*. — d'un fusil, تتک *tètik*.

Gâchis, s. m., چامور *tchamour*, بتاق *bataq*. — بولاشقلق *boulacheqleq*, قاریشقلق *qarecheqleq*.

Gadoue, s. f., نجاست *nèdjaçèt*, كريز مردارلغى *kèriz murdarleghe*, بوق *boq*.

Gaffe, s. f., كمى قانجەسى *guèmi qandjaçe*, چنكللو قانجه *tchènguèlli qandja*.

Gage, s. m., رهن *rèhin*, امانت *èmanèt*. — Salaire, معاش *ma'ach*. — pour une semaine, هفتەلق *haftaleq*. — pour un mois, ايلق *aïleq*, ماهيه *mahïè*. — pour un an, ييللق *yelleq*, سنويه *sènèviïè*.

Gager, v. a., بحث ا *bahs èt*, بحث طوتمق *bahs thoutmaq*.

Gageure, s. f., بحث *bahs*. — بحث اولنمش شئى *bahs olounmouch chèï*.

Gagne-pain, s. m., كچنەجك *guètchinèdjèk*, اكمكلك *èkmèklik*, كوندەلك قزنج *gundèlik qazandj*.

Gagner, v. a., قزانمق *qazanmaq*, كسب ا *kèsb èt*, اله كتورمك *èlè guètirmèk*. – Vaincre, غالب او *ghalib ol*. – Triompher, ظفر بولمق *zafèr boulmaq*. — Nous n'avons rien gagné aujourd'hui, بوكون هيچ بر شى قزانمدق *bou gun hîtch bir chèï qazanmadeq*. — Faire des progrès, s'étendre, كچمك *guètchmèk*, سرايت ا *sirayèt èt*, باصمق *basmaq*.

Gai, e, adj., كيفلو *kèïfli*, شاذ *chaz*, شن *chèn*, مسرور *mèsrour*.

Gaiement, adv., شنلك ايله *chènlik ilè*.

Gaieté, s. f., شنلك *chènlik*, كيف *kèïf*, *kèf*.

Gaillard, e, adj., joyeux, كيفلى *kèïfli*. — Dispos, جسور *djèçour*, دنج *dindj*, اچق كوز *atcheq gueuz*.

Gain, s. m., كار *kiar*, قزانج *qazandj*, كسب *kisb*, فائده *faïdè*, كار وكسب *kiar u kisb*.

Gaîne, s. f., قن *qen*, قاب *qab*, محفظه *mahfaza*.

Gala, s. m., réjouissance, شنلك *chènlik.* — Fête, عيد *yïd.* — Réception, cérémonie de cour, آلای *alaï.* — Festin, ضيافت *ziafèt.*

Galant, e, adj., agréable, aimable, ظريف *zarîf*, لطيف *lathyf.* — Qui cherche à plaire aux dames, زنپرست *zènpèrèst*, زنباره *zènparè*, زندوست *zèndost.* — Femme galante, اچيق مشربلی قاری *atcheq mèchrèbli qare*, يوصمه *ïosma.* — Un galant homme, اهل عرض بر ادم *èhli 'erz (èhlerez) bir adam.*

Galanterie, s. f., politesse, ظرافت *zèrafèt*, چلبيلك *tchèlèbîlik.* — auprès des dames, زنپارهلك *zènparèlik*, زندوستلق *zèndostlouq.*

Gale, s. f., اويوز *ouïouz.*

Galère, s. f., bâtiment à rames, قادرغه *qadergha*, چكدری *tchèktiri.* — Au pl., travaux forcés, كورك *kurèk.* — Condamner aux galères, كوركه اتمق *kurèïè atmaq.*

Galerie, s. f., كچيد *guètchîd.* – de tableaux, تصويرخانه *tasvirkhanè.* — de vaisseau, كورته *guvèrtè*, قوغوش *qovouch.* — Balustrade, پارمقلق *parmaqleq.*

Galetas, s. m., طوان ايچی *tavan itchi*, ويرانه *viranè.*

Galette, s. f., پيته *pîtè*, پيده *pîdè*, بوغاچه *boghatcha.* — Biscuit, پكسمات *pèksimèt.*

Galimatias, s. m., صاچمه سوز *satchma seuz.*

Galion, s. m., قاليون *qalïoun.*

Galiote, s. f., قاليوته كميسی *qalïota guèmîçi.*

Galle, s. f., مازی *maze.*

Gallicisme, s. m., فرانسز اصطلاحی *fransez esthelahe.*

Gallipoli, ville, كليبولی *guèlîboli.*

Galoches, s. f. pl., نعلين *na'lèïn*, غالوش *galoch.*

Galon, s. m., شريت *chèrît.*

Galop, s. m., دِرتلمه *deurtlèmè*, درت نعل *deurt na'l.* — ·Allons au galop, هايده درتلمه كيدهلم *haïdè deurtlèmè guîdèlim.*

Galoper, v. n., درتلمه كتمك *deurtlèmè guitmèk.*

Galopin, s. m., اوشاق *ouchaq.* — قره قوللقجى *qara qoullouqdjou.* — چاپقين *tchapqen.*

Galvauder, v. a., چيقش ا *tcheqech èt*, بوزمق *bozmaq*, يوزينه - كوزينه بولاشدرمق *ïuzunè, gueuzunè boulachdermaq.* — سوكمك *seuymèk.*

Gambader, v. n., طپردامق *thaperdamaq*, صچرامق *setchramaq.*

Gamelle, s. f., قواطه *qavatha.*

Gamin, s. m., چاپقن *tchapqen*, خوارده چوجق *khovarda tchodjouq.*

Ganache, s. f., آتك آلت چكهسى *aten alt tchènèçi.* — Au fig., عقلى قيت *aqle qet*, زواللو *zavalle.*

Ganglion, s. m., بز *bèz.*

Gangrène, s. f., اكله *akilè*, قنقرنا *qanqrèna.*

Gangréner (Se), v. pron., اكلهلنمك *akilèlènmèk*, چورمك *tchurumèk*, اكله علتنه اوغرامق *akilè 'yllètinè oughramaq.*

Gangréneux, se, adj., اكلهلى *akilèli.*

Ganse, s. f., قيطان *qaïthan.*

Gant, s. m., الدوان *èldivèn*, الجك *èldjèk.* — Porter des gants, الدوان كيمك *èldivèn guèïmèk.* – Jeter le gant, défier, ميدان اوقومق *mèïdan oqoumaq.*

Gantier, ère, s., الدواجى *èldivèndji.*

Garance, s. f., کوك بویا *keuk boïa*, قزل بویا *qezel boïa*, فوّه *fuvvè*.

Garant, s. m., کفیل *kèfîl*, ضامن *zamin*. – Au fig., شاهد *chahid*.

Garantie, s. f., کفیللك *kèfîllik*, کفالت *kèfalèt*, تأمينات *tèèminât*. — Sûreté, امنیّت *èmniïèt*. — Sans garantie, کفالتسز *kèfalètsiz*.

Garantir, v. a., cautionner, کفیل او *kèfîl ol*, ضامن او *zamin ol*, امین ا *èmîn èt*, تکفّل ا *tèkèfful èt*. — Préserver, صاقلمق *saqlamaq*, وقایه ا *viqaïè èt*. – Je vous le garantis, سکا کفیل اولورم *sana kèfîl olouroum*.

Garçon, s. m., اوغلان *oghlan*. — Petit garçon, اوغلانجق *oghlandjeq*. — Valet, garçon de boutique, اوشاق *ouchaq*. — de bain, دلّاق *tèllaq*. — Célibataire, بکار *bèkiar*.

Garde, s. m., بکجی *bèktchi*, نوبتجی *nèvbètchi*, قراغول *qaraqoul*.

Garde, s. f., d'une épée, قلیج قبضه‌سی *qeledj qabzaçe*. – Prendre garde, صاقنمق *saqenmaq*. — Prends garde! صاقن ها *saqen ha*. — Avoir soin, دقّت ا *deqqat èt*. – Monter la garde, نوبت بکلمك *nèvbèt bèklèmèk*.– Garde impériale, عسکر خاصّه *'askèri khassa*, عساکر خاصّهٔ شاهانه *'açakiri khassaï chahanè*. — Protection, défense, حمایت *himayèt*, صیانت *syanèt*, حراست *hiraçèt*, محافظه *mouhafaza*, وقایه *viqaïè*.

Garde-boutique, s. m., صاتلمز نسنه *satelmaz nèsnè*.

Garde des sceaux, s. m., مهردار *meuhurdar*.

Garde-fou, s. m., پارمقلق *parmaqleq*.

Garde-magasin, s. m., مخزن بکچیسی *makhzèn bèktchîçi.*
Garde-malade, s., خسته بکچیسی *khasta bèktchîçi.*
Garde-manger, s. m., کیلار *kîlèr*, یمك دولابی *ïèmèk dolabe.*
Garde nationale, s. f., ردیف *rèdîf*, عساکر ملیه *açakir-i miliyè.*

Garder, v. a., conserver, صاقلمق *saqlamaq*, حفظ ا *hefz èt.* — le secret, سرّی صاقلمق *serre saqlamaq*, حفظ سرّ ا *hefze serr èt.* — Retenir, الیقومق *aleqomaq*, طوتمق *thoutmaq.* — Surveiller, کوزتمك *gueuzètmèk*, بکلمك *bèklèmèk.* — les moutons, چوبانلق ا *tchobanleq èt.* — la chambre, اوطه‌دن چیقمامق *odhadan tcheq-mamaq.* – Protéger, صیانت ا *syanèt èt.* – Dieu garde! الله صقلاسون *allah saqlaçen.* — Se garder, صاقلنمق *saqlanmaq*, اجتناب ا *idjtinab èt.* – Gardé, e, صاقلنمش *saqlanmech*, محفوظ *mahfouz*, مصون *mèçoun.* — Ville bien gardée (Constantinople), محروسه *mahrouça.*

Garde-robe, s. f., pour les habits, اثواب دولابی *èsbab dolabe.* — Lieux d'aisances, ممشا *mèmcha*, ایاق یولی *aïaq ïolou*, کنف *kènèf.*

Gardien, s. m., بکچی *bèktchi*, ناظر *nazer*, حافظ *hafez*, حارس *haris.* — dans un lazaret, غاردیان *ghardïan*, واردیان *vardïan*, قولجی *qoldjou.* – en chef, باش غاردیان *bach ghardïan.* — L'ange gardien, ملاك حارس *mèlèki haris.*

Gare, s. f., pour les bateaux, قایق خانه *qaïeq khanè.* — de chemin de fer, منزلخانه *mènzilkhanè.*

Gare! interj., صاول *savoul*, صاولك *savouloun*, صاقن *saqen*, وارده *varda.*

Garer, v. a., سپر ا *sipèr èt*, قوریمق *qoroumaq*. – Se garer, صقنمق *saq̱enmaq*, صاولمق *savoulmaq*, بر طرفه چکلمک *bir tarafa tchèkilmèk*.

Gargariser (Se), v. pron., غرغره ا *gharghara èt*, اغز - بوغاز چالقمق *aghe̱z, boghaz tchalqamaq*.

Gargouille, s. f., طاش اولوق *tach olouq*. — اولوق اغزی - بوغازی - *olouq aghze̱, boghaze̱*.

Gargouiller, v. n., غور غور ا *gour gour èt*, – چامورده صوده کزمک *tchamourda, souda guèzmèk*.

Garnement, s. m., یرامز *ïaramaz*, اپسز صاپسز *ipsiz saps̱e̱z*.

Garnir, v. a., دونانمق *donatmaq*, دوزمك *duzmèk*, اطرافنه چکمک *èthrafe̱na tchèkmèk*. — un magasin, مغازه‌یی تجهیز ا *maghazaïe̱ tèdjhîz èt*. — Garni, e, طاقملی *thaqe̱mle̱*, طاقمیله *thaqe̱me̱ ila*, دوشه‌ملی *deuchèmèli*.

Garnison, s. f., محافظه عسکری *mouhafaza 'askèri*.

Garniture, s. f., دونانمه *donanma*, زینت *zînèt*. — Fourniture, خرج *khardj*, شریت *chèrît*. — Assortiment complet, طاقم *thaqe̱m*.

Garrotter, v. a., صق صق بغلامق *se̱q se̱q baghlamaq*, قید وبند ا *qaïd u bènd èt*. – Garrotté, e, باغلی *baghle̱*.

Gascon, ne, adj., لافزن *lafazan*.

Gasconnade, s. f., هزیان *hèzèïan*, مرطوال *martaval*, چرتاویلك *tchirtavilik*, لاف و کزاف *laf u guzaf*.

Gaspillage, s. m., تلف *tèlèf*, اسراف *israf*.

Gaspilleur, s. m., مسرف *musrif*, مالنی تلف ایدیجی *male̱ne̱ tèlèf èdîdji*.

Gastronome, s. m., بوغاز دوشکونی *boghaz duchgunu*, نفیس طعاملری سون *nèfîs tha'amlare̱ sèvèn*.

Gâté, e, adj., بوزلمش *bozoulmouch*, بوزق *bozouq*. — Corrompu, چورك *tchuruk*, چورمش *tchurumuch*. — par trop d'indulgence, باشدن چيقمش *bachtan tcheqmech*, يوز المش *ïuz almech*. — Sali, مردار *murdar*, بولاشق *boulacheq*.

Gâteau, s.m., gras, بوغاچه *boghatcha*, پيده *pidè*, *pîtè*, خامور ايشى *khamour ichi*. – feuilleté, قتمر *qatmèr*. – avec du beurre, du sucre et des œufs, dont la population chrétienne de Smyrne et de Constantinople fait usage aux fêtes de Pâques, چورك *tcheurèk*. – au miel et aux amandes, sorte de douceur très estimée en Turquie, بقلوا *baqlava*. — de fleur de farine, de miel, etc., قدايف *qadaïf*. – Pâte douce faite avec du miel, de la farine roussie, etc., حلوا *halva*. – Petit pâté, بورك *beurèk*.

Gâter, v. a., بوزمق *bozmaq*, بربات ا *bèrbat èt*. – Détruire, ييقمق *yeqmaq*, خراب ا *kharab èt*. – Corrompre, ازدرمق *azdermaq*, افساد ا *ifsad èt*. — Être trop indulgent, چوق يوز ويروب بوزمق *tchoq ïuz vèrip bozmaq*. — Se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*.

Gauche, adj., صول *sol*, يسار *ïèçar*. – A gauche, صوله *sola*, صول طرفه *sol tharafa*, صول يانه *sol ïana*. — Voici la main gauche, اشته صول ال *ichtè sol èl*. — Maladroit, ياقشقسز *ïaqcheqsez*, چولپا *tcholpa*.

Gaucher, ère, adj., صولاق *solaq*.

Gaucherie, s. f., ياقشقسزلق *ïaqcheqsezleq*, چولپالق *tcholpaleq*, يولسزلق *ïolsouzlouq*.

Gaufre, s. f., كومج *gueumèdj*. — كاغد حلواسى *kiahad halvaçe*.

Gausser (Se), v. r., ذوقلنمك zèvqlènmèk.

Gaz, s. m., بخار خفی boukhari khafiï, غاز ghaz.

Gaze, s. f., بورنجك burundjuk, تل tul. – Au fig., پرده pèrdè.

Gazelle, s. f., جیران djèïran, غزال ghazal.

Gazette, s. f., غزته ghazèta. – de Constantinople, استانبول غزتهسی istambol ghazètaçe.

Gazeux, se, adj., غازلو ghazle.

Gazon, s. m., چمن tchimèn, چایر tchaïr, یشیللك ièchîllik, چمنلك tchimènlik.

Gazouillement, s. m., des oiseaux, قوش اوتمهسی qouch eutmèçi, قوشلرك جویلتیسی qouchlaren djivîltîçi.

Gazouiller, v. n., اوتمك eutmèk, جویلدامق djivîldamaq.

Geai, s. m., الا قرغه ala qargha.

Géant, e, s., دیو div, dèv, عفریت 'afrît.

Gélatine, s. f., پلته peltè, هلمه helmè.

Gelé, e, adj., طوكمش dhonmouch, بوزلنمش bouzlanmech. — Eau gelée, طوكمش صو dhonmouch sou. — Il est gelé de froid, اوشدی uchudu, پك صوغوق الدی pèk sovouq alde.

Gelée, s. f., بوز bouz, طوك dhon. — blanche, قراغی qeraghe. — de fruits, پالوزه palouzè, پلته peltè, مربّا mourabba.

Geler, v. a., طوكدرمق dondourmaq. — v. n., دوكمق donmaq. — Se Geler, طوكمق donmaq, بوزلانمق bouzlanmaq, منجمد اول mundjèmid ol.

Gémir, v. n., اینلمك inlèmèk, فغان ا fighan èt.

Gémissement, s. m., اینلیش inlèïch, اینلتی inilti, انین ènîn, فغان fighan, آه و انین ah u ènîn.

Gemme, adj., sel, قيا طوزى *qaïa thouzou.*

Gênant, e, adj., صقنتيلى *seqentele*, ثقلت ويرن *seqlèt vèrèn.*

Gencive, s. f., ديش اتى *dîch èti.*

Gendarme, s. m., قوّاس *qavvas.* — Cavalier, اتلو عسكر *atle 'asker*, سوارى *suvari.* — Au pl., bluettes de feu, قغلجم *qeveldjem.*

Gendre, s. m., كويكو *guvèyi*, داماد *damad.* – Mon gendre, دامادم *damadem.*

Gêne, s. f., ثقلت *seqlèt*, صقنتى *seqente*, زحمت *zahmèt.* — Pénurie, مضايقه *mouzaïqa.*

Gêné, e, adj., صقلمش *seqelmech*, صقنتيلو *seqentele.* – Qui est dans le besoin, مضايقه چكن *mouzaïqa tchèkèn.*

Généalogie, s. f., سلسله نامه *sinsilè namè.*

Gêner, v. a., ثقلت و *seqlèt vèr*, صقمق *seqmaq*, صقشترمق *seqechtermaq*, راحتسز ا *rahatsez èt.* – Se gêner, صقلمق *seqelmaq*, ثقلت چكمك *seqlèt tchèkmèk*, چكنمك *tchèkinmèk.*

Général, s. m., باش *bach*, جنرال *djènèral*, پاشا *pacha.* — d'armée, عسكر پاشا *'askèr pacha.* — de brigade, ميرلوا *mîri liva.* – de division, فريق *fèryq.* – en chef, سر عسكر *sèr 'asker*, مشير *muchîr.* — d'un ordre religieux chrétien, باش پاپاس *bach papas.* — musulman, شيخ *chèykh.*

Général, e, adj., عمومى *'oumoumi*, هپسنه مخصوص *hèpsinè makhsous.* — En général, généralement, عموما *'oumoumèn*, بالجمله *bil-djumlè*, على السويه *'alès-sèviïè*, اكثرى *èksèri.*

Généraliser, v. a., عمومی ا *'oumoumi èt.*

Généralissime, s. m., سر عسکر *sèr 'asker,* سردار اکرم *sèrdar èkrèm.*

Généralité, s. f., عمومیّت *oumoumiïèt,* عموم *oumoum.*

Génération, s. f., طوغرمقلق *dhoghourmaqlḙq,* تولّد *tèvèllud,* تناسل *tènaçul.* — Postérité, نسل *nèsl.* – Epoque, عصر *'asr.*

Généreusement, adv., جومردلك ایله *djeumèrdlik ilè,* کریمانه *kèrîmanè.*

Généreux, se, adj., جومرد *djeumèrd,* کریم *kèrîm.*

Générosité, s. f., جومردلك *djeumèrdlik,* کرم *kèrèm,* مکرمت *mèkrèmèt,* سخاوت *sakhavèt.*

Gênes, ville, جنویز *djènèvîz.*

Génèse, s. f., سفر تکوین المخلوقات *sifri tèkvîn ul-makhlouqat.*

Genêt, s. m., قاطر طرمغی *qathḙr thḙrmaghḙ.*

Génie, s. m., عقل *'aqḙl,* ذهن *zihn,* معرفت *ma'rifèt.* — Esprit (bon ou mauvais), جن *djinn.* — Art, فن *fènn.* – Le génie militaire, فن هندسهٔ حربیّه *fènni hèndèçèï harbiïè.* – Le génie de la langue turque, لسان ترکی‌نك ترکیبی – شیوه‌سی *liçani turkinin tèrkîbi, chîvèçi.*

Genièvre, s. m., اردج *ardḙdj.*

Génisse, s. f., دانا *dana,* بوزاغی *bouzaghḙ.*

Génitif, s. m., اضافه *izafè.*

Géniture, s. f., اولاد *èvlad,* یاوری *ïavrou,* دول *deul.*

Genou, s. m., دیز *dîz.* – Se mettre à genoux, دیز چوکمك *dîz tcheukmèk.* — A genoux, دیز اوستنده *dîz ustundè,* دیز چوکرك *dîz tcheukèrèk.*

GENRE, s. m., صوى *soy*, جنس *djins*, pl. اجناس *èdjnas*, نوع *nèv'*, pl. انواع *ènva'*. – Le genre humain, نوع بنى ادم *nèv'y bèni adèm*.

GENS, s. pl., ادملر *adamlar*, كمسنەلر *kimèsnèlèr*, خلق *khalq*. — Gens de bien, اهل خير ادملر *ehli khaïr adamlar*. — Tous les honnêtes gens, ارباب كمال اولان ادملر *èrbabi kèmal olan adamlar*. — Gens de lettres, ارباب علوم و معارف *èrbabi 'ouloum u ma'arif*. — de guerre, ارباب محاربه *èrbabi mouharèbè*, علم محاربەده ماهر *'ylmi mouharèbèdè mahir*.

GENT, s. f., طايفه *taïfè*, ملت *millèt*.

GENTIL, LE, adj., ظريف *zarîf*, كوزل *guzèl*, نازك *nazik*, شرين *chirîn*.

GENTILHOMME, s. m., بكزاده *beïzadè*, كشى زاده *kichi zadè*, اصلزاده *aslzadè*.

GENTILLESSE, s. f., كوزللك *guzèllik*, شرينلك *chirînlik*, لطافت *lèthafèt*, ظرافت *zèrafèt*, نزاكت *nèzakèt*.

GÉNUFLEXION, s. f., دبز چوكمه *dîz tcheukmè*, چوكش *tcheukuch*.

GÉODÉSIE, s. f., علم مساحه *ilm-i mèçaha*.

GÉOGRAPHE, s. m., اهل جغرافيا *ehli djoghrafïa*, كرۂ ارضى بيلن *kurrèï arze bîlèn*.

GÉOGRAPHIE, s. f., جغرافيا *djoghrafïa*, علم جغرافيا *'ylmi djoghrafïa*, تخطيط بلاد *takhthethe bilad*. — Carte de géographie, خريطه *khartha*.

GEÔLE, s. f., حبس *haps*, زندان *zendan*.

GEÔLIER, s. m., زنداجى *zendandje*, زندان بكچيسى *zendan bektchîçi*.

Géologie, s. f., وصف الارض *vasf ul-arz.*
Géomètre, s. m., مهندس *muhèndis.*
Géométrie, s. f., علم هندسه *'ylmi hèndèçè.*
Géométrique, adj., هندسهیه متعلق *hèndèçèïè mutè'allyq.*
Géorama, s. m., منظرة الارض *mènzarèt ul-arz.*
Géorgie, pays, كورجستان *gurdjistan.*
Géorgien, ne, adj., كورجى *gurdji.*
Gérance, s. f., اداره *idarè,* مأموريّت *mèèmouriïèt.*
Gérant, s. m., مدير *mudîr,* اموره بقان *oumoura baqan.*
Gerbe, s.f., دمت *dèmèt.*–de blé, بشاق دمتى *bachaq dèmèti.*
Gerber, v. a., دمتلمك *dèmètlèmèk.*
Gercer, v. a., يارمق *ïarmaq,* چاتلاتمق *tchatlatmaq,* تپسرتمك *tèpsirtmèk.* — Se gercer, يارلمق *ïarelmaq,* چاتلامق *tchatlamaq,* تپسرمك *tèpsirmèk.*
Gerçure, s. f., چتلاق *tchatlaq.* – dans le bois, يارق *ïareq.*
Gérer, v. a., مصلحتلرى كورمك *maslahatlare gueurmèk,* ادارهٔ امور ا *idarèï oumour èt.*
Germain, e, adj., cousin issu de frères, ايكى قرنداشك اوغللرى *iki qardachen oghoullare,* عموجه اوغلو *'amidja oghlou.* — de deux sœurs, خاله اوغلو *khala oghlou,* تيزه اوغلو *tèïzè oghlou.* — Enfants des deux cousins, خاله زاده اوغلو *khala zadè oghlou.* — Frères et sœurs germains, issus des mêmes père et mère, اوز قرنداش *euz qardach,* اوز قز قرنداش *euz qez qardach.*
Germanique, adj., نمچهلو *nèmtchèli.*
Germe, s. m., فليس *filîs,* تخم *tokhoum.*
Germer, v.n., سورمك *surmèk,* اورپرمك *eurpèrmèk,* فليسلنمك *filislènmèk.*

Gérondif, s. m., صيغهٔ ربط *seygha-i rabt.*
Gésier, s. m., طاشلق *tachleq.*
Gestation, s. f., كبه‌لك وقتى *guèbèlik vaqte.*
Geste, s. m., حركت *harèkèt*, اشارت *icharèt*, تپرنش *tèprènich*, جنبش *djunbuch.*
Gesticuler, v. n., اشارت ايله كوسترمك - سويلمك *icharèt ilè gueustèrmèk, seuïlèmèk.*
Gibecière, s. f., طغرجق *daghardjeq*, آوجى چانته‌سى *avdje tchantaçe*, توربه *torba.*
Giberne, s. f., فشنكلك *fichènklik.*
Gibet, s. m., دار اغاجى *dar aghadje.*
Gibier, s. m., آو *âv*, صيد *saïd*, شكار *chikiar.*
Giboulée, s. f., صاغناقلو ياغمور *saghanaqle ïaghmour.*
Giboyeux, euse, adj., آولاق *avlaq*, آو طولو ير *av dolou ïèr*, آو يرى *av ïèri.*
Gibraltar, ville, جبلتر *djibèltar*, جبل طارق *djèbèli thareq.* – Détroit de Gibraltar, سبته بوغازى *sibtè boghaze.*
Gifle, s. f., توقات *toqat*, شمار *chamar*, شاپلامه *chaplama.*
Gigantesque, adj., پك ايرى *pèk iri*, ديو مثللو *dèv miçilli.*
Gigot, s. m., بوط - بود *bouth*, قيون بوطى *qoïoun boudhou.*
Gilet, s. m., يلك *ïèlèk*, زبون *zuboun*, جبله *djîlè.*
Gingembre, s. m., زنجفيل *zèndjèfil.*
Girafe, s. f., زرافه *zurafè.*
Girofle, s. m., قرنفل *qarènfil.* — Clou de girofle, قورى قرنفل *qorou qarènfil.*
Giroflée, s. f., شهبوى (*chèhboï*) *chèbbouy*, فرنك بنفشه‌سى *frènk* (*bènèfchè*) *mènèkchèçi.*
Giroflier, s. m., قرنفل اغاجى *qarènfil aghadje.*

Giron, s. m., قويون *qoïoun*, قوجاق *qoudjaq*.

Girouette, s. f., يل قوان *ïèl qovan*, باد نما *bad numa*.

Gîte, s. m., قوناق *qonaq*, مرحله *mèrhalè*, ياتهجق ير *ïata-djaq ïèr*, يتاق *ïataq*.

Givre, s. m., قراغو *q̱eraghe̱*.

Glace, s. f., بوز *bouz*. — Comme la glace, بوز كبى *bouz guibi*. — Liqueur glacée, طوكدرمه *dhondourma*. — au citron, ليمون طوكدرمهسى *lîmon dhondourmaçe̱*. — Miroir, اينه *aïna*.

Glacer, v. a., طوكدرمق *dhondourmaq*. — Se glacer, طوكمق *dhonmaq*, بوزلنمق *bouzlanmaq*. — Glacé, e, طوكمش *dhonmouch*, منجمد *mundjèmid*.

Glaciale (Mer), s. f., بحر منجمد *bahri mundjèmid*.

Glacier, s. m., طوكدرمهجى *dhondourmadje̱*, شربتجى *chèrbètchi*.

Glaçon, s. m., بوز پارچهسى *bouz partchaçe̱*.

Glaire, s. f., بلغم *balgham*.

Glaise, s. f., بالچق *baltche̱q*, چوملكجى طوپراغى *tcheumlèkdji topraghe̱*.

Glaive, s. m., سيف *sèïf*, قلج *q̱eḻedj*.

Gland, s. m., fruit du chêne, پلامود - پلاموط *palamouth*. — Ornement, پسكل *puskul*.

Glande, s. f., ات بزى *èt bèzi*, اور *our*.

Glane, s. f., بشاق *bachaq*, كسمك *kèsmuk*. — de poires, ارمود صالقمى *armout salq̱em̱e̱*. — d'oignons, صوغان دمتى *soghan dèmèti*.

Glaner, v. n., ترلاده قالان بشاقلرى دوشرمك *tarlada qalan bachaqlare̱ dèvchirmèk*.

GLAPIR, v. n., اولومق *ovloumaq*, سينلمك *sînlèmèk*. — En parlant des personnes, خرلدامق *khereldamaq*, چاغلدامق *tchagheldamaq*.

GLISSANT, E, adj., قيغان *qaïghan*, قايجى *qaïedje*.

GLISSEMENT, s. m., اياق قايمسى *aïaq qaïmaçe*.

GLISSER, v. n., قايمق *qaïmaq*. — Broncher, سورچمك *surtchmèk*. – Se glisser, s'insinuer, صوقلمق *soqoulmaq*.

GLOBE, s. m., كرّه *kurrè*, طوپ *thop*. – Le globe terrestre, كرّهٔ ارض *kurrèï arz*.

GLOIRE, s. f., افتخار *iftikhar*, شان *chan*, شهرت *cheuhrèt*, مجد *mèdjd*, عظمت *'azamèt*, جلالت *djèlalèt*.

GLORIEUSEMENT, adv., افتخار ايله *iftikhar ilè*.

GLORIEUX, SE, adj., شانلو *chanle*, عظيم الشان *'azym uch-chan*.

GLORIFICATION, s. f., تمجيد *tèmdjîd*.

GLORIFIER, v. a., تمجيد ا *tèmdjîd èt*, تعظيم ا *ta'zym èt*.

GLOSE, s. f., شرح *chèrh*, تفسير *tèfsîr*, حاشيه *hachïè*, معنا *ma'na*.

GLOSSAIRE, s. m., شرحنامه *chèrhnamè*, لغت الفاظ غامضه *loughèt-i èlfaz-i ghamizè*.

GLOUSSER, v. a., غداقلامق *ghedaqlamaq*.

GLOUTON, s. m., اچ كوزلو *atch gueuzlu*, طويماز *dhoïmaz*.

GLU, s. f., اوكسه *euksè*.

GLUTEN, s. m., اوكسه *euksè*, چريش *tchirich*, طوتقال *toutqal*.

GOBELET, s. m., طاس *tass*, كاسه *kiaçè*. – de joueur, حقّه *hoqqa*.

GOBER, v. a., يوتمق *ïoutmaq*, چاپوجق طوتمق *tchapoudjaq thoutmaq*, قاپلمق *qapelmaq*.

Godet, s. m., قلبسوز قدح *qoulbsouz qadèh*, بويا قبوغى *boïa qaboughou.*

Gogo (À), loc. adv., بوللق ايچنده *bollouq itchindè*, غنى غنى *ghani ghani.*

Goguenard, arde, adj., ذوقلنيجى *zèvqlènidji.*

Goguettes, s. f. pl., لطيفه سوزلرى *latifè seuzlèri*, شالاف *chèllaf.* — (Être en), تللنمك *tèllènmèk*, كيفى چاتمق *kèfi tchatmaq.*

Goinfrer, v. n., هارل هارل ييمك *harel harel ïèmèk.*

Goître, s. m., بوغاز اورى *boghaz ourou.*

Golfe, s. m., كورفز *keurfèz*, خليج *khalîdj.*

Gomme, s. f., صمغ *zamq.* — arabique, صمغ عربى *zamq 'arèbi.* – élastique, غوملاستيك *ghomèlastik.* – résine, ساقز *saqez.*

Gommer, v. a., صمغلامق *zamqlamaq*, صمغ سورمك *zamq surmèk.*

Gond, s. m , رزه *rèzè.*

Gonflement, s. m., شيش *chîch.*

Gonfler, v. a., شيشورمك *chîchirmèk.* — v. n., شيشمك *chîchmèk*, قبارمق *qabarmaq.* — Gonflé, e, شيشمش *chîchmich*, قبارمش *qabarmech.* — d'orgueil, مغرور *maghrour.*

Gorge, s. f., بوغاز *boghaz.* — Il l'a pris par la gorge, بوغازندن طوتدى *boghazendan thouttou.*

Gorgée, s. f., ايچم *itchim*, يوتم *ïoutoum.*

Gosier, s. m., بوغاز *boghaz.* – des oiseaux, قورساق *qoursaq.*

Goudron, s. m., قطران *qathran.*

Gouffre, s. m., كرداب *guirdab.*

Goujat, s. m., عسكر اوغلانى *askèr oghlane.* – ارغات *erghat,* كوچك *keutchèk.* — پزونك *pèzèvènk.*

Goujon, s. m., قيا بالغى *qaïa baleghe.* — cheville, چيوى *tchivi.*

Goulet, s. m., ليمان اغزى - بوغازى *liman aghze, boghaze.*

Goulot, s. m., بوغاز *boghaz.*

Goulu, e, adj., اشتهالو *ichtahle,* چوق ييين *tchoq ïèïèn.*

Gourgandine, s. f., قاحبه *qahbè,* قحپه *qahpè,* – روسپو, روسپى *rospou.*

Gourmand, e, adj., اچ كوزلو *atch gueuzlu.*

Gourmander, v. a., ازارلمق *azarlamaq,* الاباندە ويرمك *alabanda vèrmèk,* ويرشدرمك *vèrichdirmèk.*

Gourmandise, s. f., اچ كوزلولك *atch gueuzluluk.*

Gourmet, s. m., اغزينك طادينى بيلور *aghzenen dadene bilir,* بوغاز اشنا *boghaz achna.*

Gousse, s. f., قابوق *qabouq.* — d'ail, صارمساق ديشى *sarmsaq dichi.*

Gousset, s. m., قولتق التى *qoltouq alte.* — Petite poche, ساعت جيبى *saat djèbi.*

Goût, s. m., طاد *dhad,* طات *that,* لذت *lèzzèt,* چشنى *tchèchni.* – Inclination, هوس *hèvès,* ميل *mèïl,* ارزو *arzou.* — Plaisir, حظ *hazz.* — Manière, طرز *tharz,* اسلوب *ousloub.* — Selon mon goût, مزاجمه كوره *mizadjema gueurè.* — Selon le goût, طبيعتجه *thaby'attcha,* مزاججه *mizadjdja.*

Goûter, v. a., طاتمق *dhatmaq,* لذت المق *lèzzèt almaq.* — Essayer, لذتنى باقمق *lèzzètini baqmaq,* تجربه ا *tèdjrubè èt.* – Au fig., حظ ا *hazz èt,* بكنمك *bèïènmèk.*

Goûter, s. m., ایکندی طعامی *ikindi tha'ame*, ایکندی قهوه التیسی *ikindi qahvalteçe*.

Goutte, s. f., دامله *damla*, قطره *qathra*. – Maladie, نقرس *niqris*, یل *ïèl*.

Gouttière, s. f., اولوق *olouq*, چورتان *tcheurtèn*.

Gouvernail, s. m., دومن *dumèn*. – Barre de gouvernail, دومن اغاجی *dumèn aghadje*.

Gouvernante, s. f., اوسته قادین *ousta qaden*, دایه *daïè*.

Gouvernement, s. m., دولت *dèvlèt*, حکومت *hukioumèt*. – Le gouvernement ottoman, دولت علیه *dèvlèti 'aliïè*. — anglais, انکلیز دولتی *inguilîz dèvlèti*. — général, ایالت *èïalèt*. — Province, سنجاق *sandjaq*. – Charge de gouverneur, والیلك *valîlik*.

Gouverner, v. a., کوزلمك *gueuzlèmèk*, کوزتمك *gueuzètmèk*, ضبط ا *zabth èt*, اداره ا *idarè èt*, بیورمق *bouïourmaq*, حکومت ا *hukioumèt èt*. — Faire l'éducation, تربیه ا *tèrbiïè èt*.

Gouverneur, s. m., ضابط *zabyth*, حاکم *hakim*, پاشا *pacha*. — d'une ville, d'une place, محافظ *mouhafez*, متصرّف *mutèçarrif*. – d'une province, والی *vali*, مشیر *muchîr*. – d'une petite province ou ville, ou qui remplace le titulaire, قائمقام *qaïmmaqam*. — de Trébizonde, طرابزون والیسی *thrabzoun valîçi*. – de Damas, شام شریف والیسی *chami chèrîf valîçi*. — de Sinope, سنوب قائمقامی *sinop qaïmmaqame*. — d'Amasie, اماسیه متصرّفی *amaçïa mutèçarrifi*.

Grabat, s. m., کوتی یتاق *keutu ïataq*.

Grâce, s. f., faveur, لطف *louthf*, کرم *kèrèm*, احسان *yhsan*,

عنايت *'ynaïèt*, ايولك *èiilik*. — Amabilité, لطافت *lèthafèt*, ظرافت *zarafèt*, خوش ادا *khoch èda*. – Pardon, عفو *'af*. – Remercîment, شكر *chukr*, تشكر *tèchèkkur*. – Rendre grâces, شكر ا *chukr èt*. – Faire grâce, عفو ا *'af èt*, باغشلامق *baghechlamaq*. — Grâce à Dieu! شكر اللهه *chukr allaha*, الحمد لله *èl-hamdu lillah*. — Bonnes grâces, حسن نظر *husni nazar*, حسن توجّهات *husni tèvèdjdjuhat*. – Être dans les bonnes grâces de quelqu'un, سوكلوسى او *sèvguluçu ol*. — De grâce, كرم ايت *kèrèm èt*, رجا ايدرم *ridja èdèrim*, امان *aman*. — Par grâce, لطفا وكرما *louthfèn vè kèrèmèn*.

Grâcier, v. a., عفو ا *'afv èt*, باغشلامق *baghechlamaq*, احسان ا *ihsan èt*.

Grâcieusement, adv., لطف ايله *louthf ilè*, لطيفانه *lathyfanè*.

Grâcieux, se, adj., agréable, لطيف *lathyf*, طاتلو دللى *thatle dilli*, شرين *chirîn*, خوش *khoch*, چلبى *tchèlèbi*. — Joli, élégant, ظريف *zarîf*, كوزل *guzèl*, دلبر *dilbèr*, ياقشقلى *ïaqecheqle*.

Gradation, s. f., تدريج *tèdridj*.

Grade, s. m., مرتبه *mèrtèbè*, درجه *dèrèdjè*, رتبه *rutbè*, پايه *païè*. — Qui a un grade, رتبه‌لو *rutbèli*.

Gradin, s. m., درجه *dèrèdjè*, راف *raf*.

Graduel, le, adj., درجه‌لى *dèrèdjèli*.

Graduellement, adv., پايه پايه *païè païè*, درجه درجه *dèrèdjè dèrèdjè*, يواش يواش *ïavach ïavach*, تدريجا *tèdridjèn*.

Graduer, v. a., درجه درجه ا *dèrèdjè dèrèdjè èt*, درجه ايله تقسيم ا *dèrèdjè ilè taqsîm èt*.

Grain, s. m., دانه *tanè*, چكردك *tchèkirdèk*, حبّه *habbè*. — Au pl., les légumes secs, حبوبات *houboubat*. — En gén., pour blé, etc., بغداى *boghdaï*, حنطه *hentha*.

Graine, s. f., تخم *tokhoum*, دانه *danè*, *tanè*.

Graisse, s. f., ياغ *ïagh*, شحم *chahm*, دهن *dèhn*.

Graisser, v. a., ياغلمق *ïaghlamaq*, ياغ سورمك *ïagh surmèk*.

Grammaire, s. f., صرف *sarf*, علم صرف *'ylmi sarf*. — Les deux parties ensemble, la grammaire et la syntaxe, صرف و نحو *sarf u nahv*.

Grammairien, s. m., علم صرف اربابى *'ylmi sarf èrbabe*, مؤلّف صرف *muèllifi sarf*.

Grammatical, e, adj., صرفى *sarfi*, نحوى *nahvi*.

Grammaticalement, adv., قواعد صرفيّه اوزره *qava'ydi sarfiïè uzrè*.

Grand, e, adj., بيوك *beuïuk*, عظيم *'azym*, كبير *kèbîr*, كلّى *kulli*, كلّيتلو *kulliïètli*, جسيم *djèçîm*. – Fort, شديد *chèdîd*, شدّتلو *chiddètli*. — Élevé, يوجه *ïudjè*, اولو *oulou*. — Grand jour, كوندز *gunduz*. — Le grand monde, رجال كبار *ridjali kibar*. — Le grand-chambellan, مابينجى *mabèïndji*, قپوجى باشى *qapoudjou bache*. – Le grand-maître des cérémonies, تشريفاتچى *tèchrîfatche*. – Le grand-maître de l'artillerie, à Constantinople, طوپخانهٔ عامره مشيرى *thopkhanèï 'amirè muchîri*, autrem. طوپجى باشى *thoptchou bache*. – Le grand-vizir, صدر اعظم (*sadre a'zam*) *sadr-a'zam*. — Le grand-seigneur, l'empereur des Ottomans, سلطان *soulthan*, پادشاه آل عثمان *padichahi âli 'osman*. — En grand, آغرجه *âgherdja*, بيوكچه *beuïuktchè*. – Dieu

est grand, libéral! الله كريم *allah kèrîm.* – Faire le grand, avoir des prétentions, مغرور – فضول او *maghrour, fodhoul ol,* مغرورلق – كبيرلك ا *maghrourlouq, kèbîrlik èt.*

GRANDEMENT, adv., بيوكچه *beuïuktchè,* ككشجه *guènichdjè.*

GRANDEUR, s. f., بيوكلك *beuïukluk,* عظمت *'azamèt,* سلطنت *salthanat.* — d'âme, كرامت *kèramèt.* – Mesure, مقدار *meqdar.* — Élévation, ارتفاع *irtifa',* يوجه‌لك *ïudjèlik.* — Honneur, اعتبار *y'tibar.*

GRANDIOSE, adj., عظمتلو *'azamètli,* احتشاملو *yhtichamle,* حشمتلو *huchmètli.*

GRANDIR, v. n., بيومك *beuïumèk,* بوى چكمك *boï tchèkmèk.* – Grandi, e, بيومش *beuïumuch,* بوى سورمش *boï surmuch.*

GRAND'MÈRE, s. f., ننه *nènè, ninè.*

GRAND'MESSE, s. f., بيوك ليتوريه *beuïuk lîtourïa.*

GRAND-OEUVRE, s. m., la pierre philosophale, اكسير اعظم *iksîri a'zam.*

GRAND-ONCLE, s. m., بيوك عموجه *beuïuk 'amdja.*

GRAND-PÈRE, s. m., دده *dèdè.*

GRAND'RUE, s. f., بيوك صوقاق *beuïuk soqaq.* — Voie publique, طريق عام *tharîqy 'amm,* جادّه *djaddè.*

GRANGE, s. f., بغداى انبارى – مخزنى *boghdaï ambare, makhzèni.*

GRANIT, s. m., پالاندز طاشى *palandez thache.*

GRAPPE, s. f., صالقم *salqem.* – Une grappe de raisin, بر اوزم صالقمى *bir uzum salqeme.*

GRAPPILLON, s. m., صالقمجق *salqemdjeq.*

Grappin, s. m., چنكل *tchènguèl*, چنكللو قاجه *tchènguèlli qandja*, درت چنكللو قاجه *deurt tchènguèlli qandja*.

Gras, s. m., ياغلو *ïaghle*, سميز *sèmîz*. — Faire gras, ات ييمك *èt ïèmèk*. — de la jambe, بالدر *balder*.

Gras, se, adj., سميز *sèmîz*, ياغلو *ïaghle*. – En parlant des personnes, ششمان *chichman*. — Les jours gras, ات ينور كونلر *èt ïènir gunlèr*.

Grasseyer, v. n., پلتكلمك *pèltèklèmèk*, بوغازدن سويلمك *boghazdan seuïlèmèk*.

Gratification, s. f., احسان *yhsan*, عطيه *'athyiè*, انعام *in'am*, بخشش *bakhchich*.

Gratifier, v. a., احسان ا *yhsan èt*, باغشلامق *baghechlamaq*. — Gratifié, e, مظهر انعام اولمش *mazhèri in'am olmouch*.

Gratis, adv., جبا *djaba*, بادهوا *badhava*, مجانًا *mèdjanèn*. – Sans être payé, اجرتسز *eudjrètsiz*, پارەسز *paraçez*.

Gratitude, s. f., ايولك بلمه *èïlik bilmè*, شكر نعمت *chukri ny'mèt*. – Avoir de la gratitude, ايولك طانيمق *èïilik thanemaq*, متشكر نعمت او *mutèchèkkiri ny'mèt ol*.

Gratter, v. a., قاشيمق *qachemaq*. – Ratisser, قازيمق *qazemaq*. – la terre, اشمك *èchmèk*. – Se gratter, قاشنمق *qachenmaq*.

Grattoir, s. m., قازيجق قلم *qazeadjaq qalèm*, محك *mèhèkk*.

Gratuit, e, adj., بادهوا *badhava*, مفت *mouft*, جبا *djaba*.

Gratuitement, adv., بادهوا *badhava*.

Grave, adj., اغر *agher*, ثقيل *saqyl*, جسيم *djèçîm*. — Important, مهمّ *muhimm*.

Gravelle, s. f., طاش-قوم علتّى *tach*, *qoum illèti*, حصاة *haçat*.

Gravement, adv., اغرجه *agherdja.* — Dangereusement, تهلكه ايله *tèhlikè ilè*, تهلكه‌لوجه *tèhlikèlidjè.*

Graver, v. a., قازمق *qazmaq*, قازيمق *qazemaq*, حكّ ا *hèkk èt*, اويمق *oïmaq.* – Gravé, e, قازنمش *qazennmech*, محكوك *mahkouk*, منقوش *mènqouch.*

Graveur, s. m., قازيجى *qazedje*, قلمكار *qalèmkiar.* — de cachets, مهر قازيجى *meuhur qazedje*, مهرجى *meuhurdju.*

Gravier, s. m., ايرى قوم *iri qoum*, چاقل طاشى *tchaqel thache.*

Gravir, v. a., يوقارى چيقمق *ïoqare tcheqmaq*, طرماشوب صعود ا *thermachep sou'oud èt.*

Gravité, s. f., اغرلق *agherleq*, رزانت *rèzanèt.* — Importance, جسامت *djèçamèt.*

Graviter, v. n., ميللنمك *mèïllènmèk*, صارقمق *sarqmaq.*

Gravure, s. f., art, قلمكارلق *qalèmkiarleq.* – Objet, قلمكار ايشى *qalèmkiar ichi.* — Dessin, صورت *sourèt*, تصوير *tasvîr.*

Gré, s. m., كوكل خشنودلغى *gueunul khochnoudloughou*, مراد *murad*, كيف *kèïf.* – De bon gré, استيه‌رك *istèïèrèk*, حسن ارادت ايله *husni iradèt ilè.* – De son gré, كندى حسن رضاسيله *kèndi husni rizaçela.* — Bon gré, mal gré, استر استمز *istèr istèmèz*, طوعًا وكرهًا *thav'èn vè kèrhèn.* — Au gré, كيفنجه *kèïfindjè.* — Savoir gré, تشكّر ا *tèchèkkur èt.* — Je vous saurai gré toute ma vie, بتون عمرمده سزه متشكّر اولورم *butun 'eumrumdè sizè mutèchèkkir olouroum.*

Grec, que, adj., moderne, روم *roum*, *ouroum.* — ancien, يونانى *ïounani.* — Savez-vous le grec? رومجه بيلورميسن

•

roumdja bilirmîçin. — Comment dit-on cela en grec? بوكا رومجه نه ديرلر *bouna roumdja nè dèrlèr.*

Grèce, pays, موره *mora*, يونانستان *ïounanistan.*

Gréement, s. m., كمى طاقمى *guèmi thaqeme.*

Greffe, s. m., dépôt des registres, دفتر خانه *dèftèr khanè*, سجلات *sidjillat.* – S. f., ente, اشى *ach*, اشى فدانى *ach fidane*, اشى قلمى *ach qalèmi.*

Greffer, v. a., اشيلامق *achlamaq.*

Greffier, s. m., سجلات كاتبى *sidjillat kiatibi*, دفتر خانه مأمورى *dèftèr khanè mèèmourou.*

Grégeois, adj. m., (Feu), صوده يانان اتش *souda ïanan atèch.*

Grêle, s. f., دولو - طولو *dholou.*

Grêler, v. imp., دولو ياغمق *dolou ïaghmaq.*

Grelot, s. m., چكراق *tchenraq*, چكغراق *tchengheraq.*

Grelotter, v. n., صوقدن دترهمك *sovouqtan titrèmèk*, اوشومك *uchumèk*, زانغردامق *zangherdamak.*

Grenade, s. f., نار *nar*, vulg. انار *ènar.* — aigre, اكشى نار *èkchi nar.* — Graine de grenade, نار دانهسى *nar tanèçi.* — Boulet, ال قنبرهسى *èl qoumbaraçe.*

Grenadier, s. m., نار اغاجى *nar aghadje.*

Grenadière, s. f., خنبره تورباسى *khoumbara torbaçe.*

Grenat, s. m., سيلان *sèïlan.*

Grener, v. n., تخملنمق *tokhoumlanmaq*, دانهلنمك *tanèlènmèk.*

Grènetier, s. m., بوغدايجى *boghdaïdje*, تخمجى *tokhoumdjou*

Grenier, s. m., بغداى انبارى *boghdaï ambare.* — طوان ايچى *tharan itchi.* — à sel, طوز انبارى *thouz ambare.*

GRENOUILLE, s. f., (قورباغه *qourbagha*) قورباغی *qourbaghe.*

GRENU, E, adj., دانه‌لی *tanèli.*

GRÈS, s. m., چاقل طاشی *tchaqel tache,* قوملو طاش *qoumlou tach.*

GRÉSILLER, v. n., اینجه قار دوشمك *indjè qar duchmèk,* طولو توزندیسی یاغمق *dolou tozountouçou ïaghmaq.* — Froncer, racornir, v. a., بورشدرمق *bourouchdourmaq.*

GRÈVE, s. f., قوملق *qoumlouq,* چاقللو دوز یالی *tchaqelle duz ïale.* — تعطیل *taatil,* پایدوس *païdoss.*

GRÉVER, v. a., غدر - ضرر ا *ghadr, zarar èt.* — یوکلتمك *ïuklètmèk,* بندرمك *bindirmèk.*

GRIBOUILLER, v. a., دقتسز یازمق *diqqatsez ïazmaq,* چرپشدرمق *tcherpechdermaq,* قره‌لمق *qaralamaq.*

GRIEF, s. m., ضرر *zarar,* کدر *kèdèr,* زیان *zïan,* شکایت *chikiayèt.*

GRIÈVEMENT, adv., چوق *tchoq,* پك *pèk,* غایتله *ghaïètlè,* زیاده‌سیله *ziadèçiylè,* اغرجه *agherdja.*

GRIFFE, s. f., پنچه *pèntchè.*

GRIFFER, v. a., پنچه‌لمك *pèntchèlèmèk,* جیناقلمق *djinaqlamaq,* vulg., *djermalamaq.*

GRIFFONNAGE, s. m., قارش مورش یازو *qarech mourouch ïaze.*

GRIFFONNER, v. a., قرالمق *qaralamaq,* قارش مورش یازمق *qarech mourouch ïazmaq.* — Griffonné, e, قارش مورش یازلمش *qarech mourouch ïazelmech.*

GRIGNOTER, v. a., یواش یواش کمرمك *ïavach ïavach kèmirmèk,* دیش اوجیله یمك *dich oudjou ilè ïèmèk,* چمتنمك *tchimtinmèk.*

GRIL, s. m., اسقره *esqara.*

GRILLE, s. f., دمر پارمقلق *dèmir parmaqleq*, پارمقلق *parmaqleq*, قفس *qafès*.

GRILLER, v. a., اسقره‌ده پشورمك *esqarada pichirmèk*, قاورمق *qavourmaq*. – Brûler subitement, آتش چالمق *atèch tchalmaq*, ياقمق *ïaqmaq*, كونش چالمق *gunèch tchalmaq*. — Fermer avec une grille, پرمقلق طاقمق *parmaqleq taqmaq*, قفسلمك *qafèslèmèk*.

GRILLON, s. m., چرتلاق *tchertlaq*.

GRIMACE, s. f., اكشى صورت *èkchi sourèt*, چهره *tchèhrè*, يوز بورشترمه *ïuz bourouchtourma*. – Faire la grimace, يوزينى اكشتمك *ïuzunu èkchitmèk*, اكشى يوز كوسترمك *èkchi ïuz gueustèrmèk*.

GRIMPER, v. n., طرمليه‌رق چيقمق *thermalaïaraq tcheqmaq*, طرمانمق *dermanmaq*.

GRINCEMENT. s. m., قجرادامه *qedjerdama*, ديش قجرداتمه‌سى *dîch qedjerdatmaçe*.

GRINCER, v. a., les dents, ديش قجرداتمق *dîch qedjerdatmaq*, چاترداتمق *tchaterdatmaq*.

GRIOTTE, s. f., وشنه *vichnè*.

GRIPPE, s. f., كريپ *grîp*, اغر زكام *agher zukiam*, بوغاز طوتلمسى *boghaz thoutoulmaçe*.

GRIPPER, v. a., قاپمق *qapmaq*. — Se gripper, se froncer, بورشمق *bourouchmaq*.

GRIS, E, adj., قر *qer*, كل رنكى *kul rèngui*, زنجابى *zindjabi*. — Cheval gris, قر آت *qer ât*. — A demi ivre, كيفلو *kèïfli*, چاقر كيف *tchaqer kèïf*.

GRISÂTRE, adj., قيرجه *qerdja*, كل رنكى *kul rèngui*, قيره مايل *qera maïl*, قير چالر *qer tchalar*.

GRISER, v. a., كيفلندرمك *kèïflèndirmèk*, چاقر كيف ا *tchaqer kèïf èt.* — Se griser, كيفلنمك *kèïflènmèk*, كيفلو او *kèïfli ol.*

GRISETTE, s. f., ادى بوزق قارى يا قز *âde bozouq qare ïa qez.*

GRISONNER, v. n., صاچى اغرمق *satche agharmaq*, صقالى اغرمق *saqale agharmaq.*

GRIVE, s. f., اردج قوشى *ardedj qouchou.*

GRIVOIS, OISE, adj., اويناق *oynaq*, آچيق كوز *atcheq gueuz*, آچيق *atcheq*, سربست *sèrbèst*, قيوراق *qevraq.*

GROGNER, v. n., خرلدامق *khereldamaq.* — Au fig., مرلدانمق *mereldanmaq.*

GROGNON, s. m., مرلدانجى *mereldanedje.*

GROMMELER, v. n., صومردانمق *somourdanmaq*, خومردانمق *homourdanmaq.*

GRONDER, v. a., مرلدانمق *mereldanmaq*, آزارلمق *azarlamaq*, تعذير ا *ta'zîr èt.* — v. n., en parlant du tonnerre, كورلدمك *guruldèmèk.*

GROS, SE, adj., ايرى *iri*, قالن *qalen*, قبا *qaba.* – de corps, ششمان *chichman*, شيشقو *chîchqo.* — en parlant du temps, فرطنهلو هوا *ferthenale hava.* — La mer est grosse, دكز فورطنهلودر *dèniz ferthenaleder.* – En gros, طوپدن *thoptan.* – Femme grosse, enceinte, كبه *guèbè*, حامله *hamilè.*

GROSEILLE, s. f., فرنك اوزمى *frènk uzumu.*

GROSSE, s. f., اون ايكى دوزينه - دسته *on iki douzina*, *dèstè.* — معتبر صورت *meutèbèr sourèt.*

GROSSESSE, s. f., كبهلك *guèbèlik*, حاملهلك *hamilèlik.*

Grosseur, s. f., قالنلق *qalenleq*, ايريلك *irîlik*, جسامت *djèçamèt.*

Grossier, ère, adj., قبا *qaba*, يوغون *ïoghoun*, خورياد *khorïat*, غليظ *ghalyz.* — Impoli, ادبسز *èdèbsiz.*

Grossièrement, adv., قباجه *qabadja.*

Grossièreté, s. f., قبالق *qabaleq*, خوريادلق *khorïatleq.*

Grossir, v. a., قبارتمق *qabartmaq*, قبالتمق *qabalatmaq*, شيشرمك *chichirmèk*, مبالغه ا *mubalagha èt*, بيوتمك *beuïutmèk.* – v. n., ايريلنمك *irilènmèk*, قبارمق *qabarmaq*, شيشمك *chichmèk*, بيومك *beuïumèk*, سمرمك *sèmirmèk.*

Grotesque, adj., غريب الشكل *gharib uch-chèkl*, اسلوبسز *usloubsouz.* – مسخره *maskhara*, كولجك *gulèdjèk.* – Un homme grotesque, مسخره *maskhara*, سويتارى ou صويطرى *soïtare.*

Grotte, s. f., مغاره *maghara*, اين *in*, غار *ghar.*

Grouiller, v. n., قپردانمق *qeperdanmaq*, قيورامق *qevramaq.* — En parlant des intestins, قارن غورلدامق *qaren gourouldamaq.* — id. de la tête, باش صارصلمق *bach sarselmaq.*

Group, s. m., d'argent, صرّه *sourrè*, طوربه *thorba*, امانت *èmanèt.*

Groupe, s. m., طوب *thop*, طوپلامه *thoplama*, يغننى *ïeghente.*

Grouper, v. a., طوب ا *thop èt*, ييغمق *ïeghmaq.*

Gruau, s. m., بلغور *boulghour.*

Grue, s. f., oiseau, طورنا *thourna.* — Machine, بوجورغاد *boudjourghad.*

Gruger, v. a., ديش ايله قيرمق *dich ilè qermaq.* — يمك *ièmèk*, يوتمق *ïoutmaq.*

Gruyère, s. m., قشقوال پینیری *qachqaval pèïnîri.*

Gué, s. m., کچید *guètchîd.*

Guenille, s. f., اسکی پوسکی روبا *èski pusku rouba.* — Chiffon, پاچوره *patchavra.* — Haillon, یامه *ïama.*

Guêpe, s. f., یبان آریسی *ïaban âreçe*, اشک آریسی *èchèk âreçe*, صاری آری *sare âre.*

Guère, adv., از *az*, اولقدر دکل *olqadar dèïl.*

Guéridon, s. m., بر ایاقلو دکرمی سفره *bir aïaqle dèyirmi soufra*, طبله *tabla.*

Guérir, v. a., شفا ویرمك *chifa vèrmèk*, و صاغلق *saghleq vèr*, دوزتمك *duzètmèk.* — v. n., شفا بولمق *chifa boulmaq*, شفایاب او *chifaïab ol*, افاقت بولمق *ifaqat boulmaq*, دوزلمك *duzèlmèk.*

Guérison, s. f., شفا *chifa.*

Guérissable, adj., شفا اولور *chifa olour.*

Guérite, s. f., نوبتخانه *nèvbètkhanè*, قراغولخانه *qaraqoul-khanè.* – sur une tour, بکچی قلهسی *bèktchi qoullèçi.*

Guerre, s. f., سفر *sèfèr*, جنك *djènk*, محاربه *mouharèbè*, حرب *harb.* — Déclarer la guerre, اعلان حرب ا *y'lani harb èt.*

Guerrier, ère, adj., جنکچی *djènktchi*, حربی *harbi.*

Guet, s. m., بکچیلك *bèktchîlik*, نوبتچیلك *nèvbèttchîlik.* – Ceux qui font le guet, قراغول *qaraqoul*, قوللق *qoullouq.*

Guet-apens, s. m., دوزاق *douzaq*, پوصی *pouçou*, دولاب *dolab.*

Guêtre, s. f., چارق *tchareq*, توزلق *tozlouq.*

Guetter, v. a., کوزلمك *gueuzlèmèk*, کوزتمك *gueuzètmèk*, مترقب او *mutèraqqyb ol.*

Gueule, s. f., اغز *aghez*, بوغاز *boghaz*.

Gueuler, v. n., باغرمق *baghermaq*, بوكرمك *beuyurmèk*, اكرمق *anermaq*.

Gueux, se, adj., mendiant, دلنجى *dilèndji*, فقرا *fouqara*, *fouqarè*, محتاج *muhtadj*. — Fripon, چاپقن *tchapqen*, خوارده *khovarda*, سفيه *sèfîh*.

Guichet, s. m., كوچك پنجره *kutchuk pèndjèrè*, كوچك قپو *kutchuk qapou*, (ياورى *ïavrou*).

Guide, s. m., قلاغوز *qelavouz*, دليل *dèlîl*, رهنما *rèhnuma*, رهبر *rèhbèr*. — Au fig., مرشد *murchid*. — Guide de la conversation en turc, en arabe et en persan, تركى وعربى وفارسى تكلّم رسالهسى *turki vè 'arabi vè fariçi tèkèllum riçalèçi*.

Guider, v. a., يول كوسترمك *ïol gueustèrmèk*, قلاغوزلق ا *qelavouzlouq èt*.

Guigner, v. a., كوز قپمق *gueuz qepmaq*. — كوز ديكمك *gueuz dikmèk*.

Guignon, s. m., اوغورسزلق *oughoursouzlouq*, بخل *pahal*.

Guilleret, ette, adj., كيفلو *kèfli*, قيوراق *qevraq*.

Guillotine, s. f., باش كسهجك آلت *bach kèçèdjèk alèt*.

Guimauve, s. f., كل خاتم *gul khatèm*.

Guinder, v. a., آلت ايله يوقارى قالدرمق *alèt ilè ïoqare qaldermaq*. — يوكسكلمه كوسترمك *ïuksèklèmè gueustèrmèk*. — Se guinder, اظهار علوّ و سموّ ا *ezhar-i ulouvv vè sumouvv èt*.

Guinguette, s. f., ميخانه *mèïkhanè*, كوچك ميخانهجى دكانى *kutchuk mèïkhanèdji dukkiane*.

Guipure, s. f., كوپور *kupur*.

Guirlande, s. f., چیچکدن تاج *tchîtchèktèn tadj*, استفان *istifan.*

Guise, s. f., طرز *tharz* طور *thavr*, اسلوب *ousloub*, اوزره *uzrè.*

Guitare, s. f., طنبور *thambour*, کتاره *kitara.* — Pincer de la guitare, طنبور چالمق *thambour tchalmaq.*

Guitariste, s., کتاره چالان *kitara tchalan.*

Guttural, ale, adj., حلقی *halqïï*, بوغازدن *boghazdan.*— Artère gutturale, بوغاز طمری *boghaz damarẹ.*

Gymnase, s. m., جمناستیق مدرسه‌سی *djimnastyq mèdrè-cèçi.* — تعلیمخانه *ta'lîm khanè*, بیوك مدرسه *beuïuk mèdrèçè.*

Gymnastique, s. f., جمناستیق *djimnastyq*, حرکت تعلیمی *harèkèt ta'lîmi.*

Gynécée, s. m., حرم *harèm*, حرملك *harèmlik.*

Gypse, s. m., الچی *altchẹ*, قوملی کرج *qoumlou kirèdj.*

H.

Ha! interj. de surprise, یا *ïa*, وای *vaï.* — de douleur, آخ *âkh*, آه *âh.* — d'admiration, های *haï*, هی *hèï*, آی *âï.*

Habile, adj., معرفتلو *ma'rifètli*, قابلیتلو *qabiliïètli*, ماهر *ma-hir*, ایش کورور *ich gueurur.* – Médecin habile, طبیب حاذق *thabîbi hazyq.*

Habileté, s. f., معرفت *ma'rifèt*, قابلیت *qabiliïèt*, مهارت *mèharèt*, اوستالق *oustalẹq.*

Habillement, s. m., اثواب *èsbab*, اوروبا *ourouba*, کسوه *kisvè*, لباس *libas*, pl. البسه *èlbiçè.*

Habiller, v. a., کییدرمك *guiïdirmèk*, ا اکسا *iksa èt*,

ا الباس *ilbaz èt.* – S'habiller, كينمك *guiïnmèk,* كيمك *guiïmèk.* — Habillé, e, كينمش *guiïnmich.*

HABIT, s. m., روبا *rouba,* vulg. اوروبا *ourouba,* اثواب *èsbab,* لباس *libas.* — à la franque, قويرقلو ستری *qouïrouqlou sètri.* — Cet habit est bien fait, بو روبا ايو ياپلمش *bou ourouba èïi ïapelmech.*

HABITANT, E, adj. et s., ساكن *sakin,* متمكّن *mutèmèkkin,* يرلی *ïèrli,* اهالی *èhali.* — Les habitants de la Crimée, قريم اهاليسی *qerem èhalîçi.*

HABITATION, s. f., قوناق *qonaq,* مسكن *mèskèn,* اوطورهجق ير *othouradjaq ïèr,* محلّ اقامت *mahalli iqamèt.*

HABITER, v. a., ا اقامت *iqamèt èt,* ساكن او - متمكّن *mutèmèkkin, sakin ol,* اوطورمق *othourmaq.*

HABITUDE, s. f., عادت *'adèt,* معتاد *mu'tad.* – Selon l'habitude, عادت اوزره *'adèt uzrè.*

HABITUEL, LE, adj., معتاد اولان *mu'tad olan,* عادت اولمش *'adèt olmouch.*

HABITUELLEMENT, adv., عادتا *'adèta,* عادت اوزره *'adèt uzrè.*

HABITUER, v. a., الشترمق *alechtermaq,* عادت ايتدرمك *'adèt èttirmèk.* – S'habituer, الشمق *alechmaq,* ا عادت *'adèt èt.* – Habitué, e, الشمش *alechmech,* مالوف *mèèlouf.*

HÂBLEUR, s. m., لافزان *lafazan,* بوبرلنيجی *beuburlènîdji.*

HACHE, s. f., بالته *balta.*

HACHER, v. a., طوغرامق *dhoghramaq,* قيمالمق *qeïmalamaq.*

HACHETTE, s. f., بالتهجق *baltadjeq.*

HACHIS, s. m., قيمه *qeïma.*

HAIE, s. f., چيت *tchît,* چالی ديواری *tchale douvare.*

HAILLON, s. m., اسكی پوسكی روبا *èski pusku rouba.*

Haine, s. f., کین *kîn*, غرض *gharèz*, بغض *boughz.* — Inimitié, دشمانلق *duchmanle̱q*, عداوت *'adavèt.*

Haineux, se, adj., کینلو *kînli*, کین الیجی *kîn ale̱dje̱*, غرضلو *gharèzli.*

Haïr, v. a., غرض طوتمق *gharèz thoutmaq*, عداوت ا *'adavèt èt*, دشمن او *duchman ol*, اکراه ا *ikrah èt.*

Halage, s. m., یدك چکمه *ïèdèk tchèkmè*, کمی چکمه *guèmi tchèkmè.*

Hâlé, ée, adj., کویوك *gueuïuk*, یانمش *ïanme̱ch.*

Haleine, s. f., صولق - صولوق *solouq*, نفس *nèfès.* – Courte haleine, صولق طارلغی *solouq darleghe̱*, ضیق نفس *de̱q nèfès.*

Haler, v. a., un bateau, یدك - کمی چکمك *ïèdèk*, *guèmi tchèkmèk.* — Hâler, en parlant du soleil ou du vent, کویندرمك *gueuïundurmèk*, چالمق *tchalmaq.* — Rendre basané, اسمر ا *èsmèr èt*, قرارتمق *qarartmaq.*

Haleter, v. n., صولومق *soloumaq.*

Halle, s. f., بازار *bazar*, بازار یری *bazar ïèri*, چارشو *tcharche̱.*

Hallucination, s. f., خیال مرضی *khaïal-i marazi*, صایقلمه *saye̱qlama.*

Halo, s. m., آغیل *aghe̱l.*

Halte, s. f. Faire halte, اکلنمك *èïlènmèk*, طورمق *dhourmaq*, یورغونلق الموق *ïorghounlouq âlmaq.* – Halte! طور *dhour*, اکلن *èïlèn.*

Hameau, s. m., کویجکز *keuïdjèïz.*

Hameçon, s. m., اولته اکنهسی *olta iynèçi.*

Hanche, s. f., اویلق *ouïlouq*, اوجه *oudja*, قالچه باشی *qaltcha bache̱.*

Hangar, s. m., چرکه *tchèrguè*, عربه طورەجق یر *'araba dhouradjaq ïèr*, عربەلق *arabaleq.*

Hanneton, s. m., گل بوجکی *gul beudjèïi*, توت بوجکی *tout beudjèïi*, آلتون بوجکی *altoun beudjèïi.*

Hanter, v. a., چوق کیدوب کلمك *tchoq guîdip guèlmèk*, صقچه قونشمق *seqtcha qonouchmaq.*

Happer, v. a., اغز ایله قاپمق *aghez ilè qapmaq*, اختطاف ا - *ikhtitaf èt*, قاورامق *qavramaq.*

Harangue, s. f., خطابت *khethabèt*, نطق *nouthq*, کلام *kèlam.*

Haras, s. m., حرجله *hardjèlè*, هرکله - خرکله *hèrguèlè.*

Harasser, v. a., پك یورمق *pèk ïormaq*, اتعاب ا *itab èt.*

Harceler, v. a., خرپالمق *kherpalamaq*, یورمق *ïormaq*, اجتنمك *indjitmèk.*

Hardes, s. f. pl., اوروبا *ourouba*, اثواب *èsbab.*

Hardi, e, adj., یورکلی *ïurèkli*, جسور *djèçour.*

Hardiesse, s. f., جسارت *djèçarèt.* – Impudence, ادبسزلك *èdèbsizlik.*

Hardiment, adv., جسارتله *djèçarètlè.* — Sans crainte, قورقوسز *qorqouçouz.*

Harem, s. m., حرم *harèm.* – Lieu où se trouve le harem, حرملك *harèmlik.*

Hareng, s. m., رنغا بالغی *ringha baleghe*, طرحوز *tirhos.*

Hargneux, se, adj., تیتز *tîtiz*, خرچین *khertchîn.* — En parlant des animaux, اصرغان *eçerghan.*

Haricot, s. m., فاصولیه *façoulïa.* - Petits haricots, بوکرلجه *beuïuruldjè.* — Faséole, لوبیه *lobïa.*

Harmonie, s. f., سسلرك اویغونلغی *sèslèrin ouïghounlou-*

ghou, اهنك *ahènk*. – Accord, اتّفاق *ittifaq*, حسن امتزاج *husni imtizadj*.

HARMONIEUX, SE, adj., اهنكلو *ahènkli*.

HARMONIQUE, adj., اهنكلى *ahènkli*, طاتلو *thatle*, خوش *khoch*.

HARMONISER, v. a., اهنكلشترمك *ahènklèchtirmèk*.

HARNACHÉ, E, adj., رختلو *rakhtle*. — Cheval harnaché, طاقملى آت *thaqemle ât*.

HARNACHER, v. a., آتك طاقمنى كچورمك *âten thaqemene guètchirmèk*.

HARNAIS, s. m., آت طاقمى *ât thaqeme*, رخت *rakht*.

HARO, s. m., طوت *tout*, طوتك *toutoun*, قومه *qoma*.

HARPON, s. m., چنكللى قانجه *tchènguèlli qandja*.

HASARD, s. m., بخت *bakht*, قسمت *qesmèt*. — Jeu de hasard, قمار اويونى *qoumar ouïounou*. — A tout hasard, هر حالده *hèr haldè*, هر نه اولورايسه اولسون *hèr nè olourouça olsoun*. — Par hasard, قضا ايله *qaza ilè*, اتّفاقًا *ittifaqèn*. — Au hasard, راست كله *rast guèlè*, كلشى كوزل *guèlichi guzèl*.

HASARDER, v. a., تهلكهيه قومق *tèhlèkèïè qomaq*, مخاطرهيه براقمق *moukhatharaïa braqmaq*.

HÂTE, s. f., عجله *'adjèlè*, سرعت *sur'at*, چاپوقلق *tchapouqlouq*. – A la hâte, en toute hâte, عجله ايله *'adjèlè ilè*, سريعًا *sèrî'èn*, تيز *tèz*, چاپوق *tchapouq*.

HÂTER, v. a., عجله ايتدرمك *'adjèlè èttirmèk*, تعجيل ا *ta'djîl èt*, صقشدرمق *seqechtermaq*. – Se hâter, عجله ا *'adjèlè èt*, اوتلمك *èvètlèmèk*.

HÂTIF, TIVE, adj., اير اولان *èr olan*, اير يتشان *èr ïètichèn*, وقتندن اوّل يتشمش *vaqtendan èvvèl ïètichmich*.

Hausse, s.f., بهانك چيقمەسى - ارتمەسى - ارتفاعى *pahanen tcheqmaçe, artmaçe, irtifa'y.*

Hausser, v. a., يوكسلتمك *ïuksèltmèk*, ترقّى - ازدياد و *taraqqe, izdïad vèr.* — v. n., يوكسلمك *ïuksèlmèk*, ترقّى بولمق *taraqqe boulmaq*, كسب ارتفاع *kisbi irtifa' èt*, فرلامق *ferlamaq.* — Haussé, e, ارتمش *artmech*, مترقّى *mutèraqqe.*

Haut, e, adj., يوكسك *ïuksèk*, يوجه *ïudjè*, بالا *bala*, اوست *ust.* – de taille, اوزون *ouzoun*, اوزون بويلو *ouzoun boïlu.* — Le haut, يوقارى *ïoqare*, يوقاريسى *ïoqareçe.* — En haut, يوقاريده *ïoqarda.* – Le Très-Haut, حق تعالى *haqq tè'ala.* — Le haut conseil, مجلس والا *mèdjliçi vala.* — Ce qui est mentionné ci-haut, بالاده مذكور *balada mezkour.* — Parler haut, پك سويلمك *pèk seuïlèmèk.* — A haute voix, يوكسك سس ايله *ïuksèk sès ilè*, بلند اواز ايله *bulènd avaz ilè.* — Haute mer, انكين *ènguîn*, اچق *atcheq.*

Hautain, e, adj., كبير *kibîr*, فضول *fodhoul*, مغرور *maghrour*, متكبّر *mutèkèbbir.*

Hautement, adv., اشكاره *achikiarè*, سربستجه *sèrbèstdjè.*

Hautesse, s. f., حضرت *hazrèt.* — Sa hautesse, حضرتلرى *hazrètlèri.* Voy. Majesté.

Hauteur, s. f., يوكسكلك *ïuksèklik*, رفعت *rif'at*, ارتفاع *irtifa'.* — ديه *tèpè.* — مغروريّت *maghrouriïèt.*

Havresac, s. m., چانته *tchanta*, هكبه *hèïbè.*

Hé! interj., يا *ïa*, ياهو *ïahou*, به *bè*, اى *èy.* – Pour appeler, باق سكا *baq sana*, بكا باق *bana baq.*

Hebdomadaire, adj., هفتەلق *haftaleq.*

Hébêté, tée, adj., آحمق *ahmaq*, شاشقین *chachqen*, سمه *sèmè*, بودالا *boudala*.
Hébraïque, adj., عبرانی *'ybrani*. — La langue hébraïque, لسان عبرانی *liçani 'ybrani*, يهوديجه *ïahoudîdja*.
Hébreu, s. m., عبرانی *'ybrani*, يهودی *ïahoudi*.
Hégire, s. f., هجرت *hidjrèt*. — L'an de l'hégire, سنهٔ هجريّه *sènèï hidjriïè*.
Hélas! interj., واه *vah*, واه واه *vah vah*, يازق *ïazeq*, حيف *haïf*, ای واه *èy vah*.
Héler, v. a., کمی چاغرمق *guèmi tchaghermaq*.
Héliotrope, s. m., آی - کون چچکی *aï, gun tchitchèyi*, دوه طبانی *dèvè dabane*. — Sorte de jaspe, خطایی يشم *khataï ïèchim*.
Hellénique, adj., يونانی *ïounani*, النيكا *èlènîka*. – Le gouvernement hellénique, يونان دولتی *ïounan dèvlèti*.
Hellespont, géogr., کليبولی بوغازی *guèlîboli boghaze*.
Hémisphère, s. m., نصف الکرّه *nesf ul-kurrè*.
Hémoptysie, s. f., قان توکرمه *qan tukurmè*.
Hémorragie, s. f., قان اقمهسی *qan aqmaçe*.
Hémorroïdes, s. f. pl., ماياسيل *maïaçel*, باسور *baçour*.
Hennir, v. n., کشنمك *kichnèmèk*.
Hennissement, s. m., کشنمه *kichnèmè*.
Héraut, s. m., دلّال *tellal*, منادی *munadi*.
Herbage, s. m., اوتلق *outlouq*, سبزوات (*sèbzèvat*) *zarzavat*.
Herbe, s. f., اوت *ot*, نبات *nèbat*, pl. نباتات *nèbatat*. — des prés, چمن *tchimèn*, چاير *tchaïr*, يشيللك *ïèchîllik*. — Pâturage, اوتلاق *otlaq*, چايرلك *tchaïrlik*.
Herboriser, v. n., اوت طوپلامق *ot thoplamaq*.

Herboriste, s. m., اوتلقجی *otlouqtchou.*

Héréditaire, adj., میراثلو *mîrasle*, میراث قالمه *mîras qalma.*

Hérédité, s. f., میراث *mîras*, وارثلك *varislik*, وراثت *vèraçèt.* — Biens qu'on laisse en mourant, میراث *mîras*, ترکه *tèrèkè.* — Au pl. متروکات *mètroukiat.*

Hérésie, s. f., رافضیلق *rafezeleq*, بدعت *bid'at.*

Hérétique, adj., رافضی *rafeze*, ملحد *mulhyd.*

Hérisser, v. a., دکمك *dikmèk*, قبارتمق *qabartmaq.* — Se hérisser, دکلمك *dikilmèk*, اورپرمك *eurpèrmèk.*

Hérisson, s. m., کرپی *kirpi.*

Héritage, s. m., میراث *mîras*, ارث *èrs.* — Par héritage, ارثاً *èrsèn.*

Hériter, v. a. et n., میراث المق *mîras almaq*, میراث ییمك *mîras ïèmèk*, وارث او *varis ol.*

Héritier, ère, s., وارث *varis*, میراثخور *mîraskhor.* — naturel, وارث طبیعی *variçi thabî'y.* — légitime, وارث شرعی *variçi chèr'y.* — universel, وارث مطلق *variçi mouthlaq.* – du trône, ولی العهد *vèli ul-'aht.* – Au fig., خلف *khalèf.*

Hermaphrodite, adj. et s. m., خنثی *khunsa.* – Eunuque, خادم *khadem.*

Hermétiquement, adv. — fermé, محکم قپالو *meuhkèm qapale*, صقی صقی به *seqe seqeya.*

Hermine, s. f., قاقوم *qaqoum.*

Hernie, s. f., دبهلك *dèbèlik*, اینمه *ènmè.*

Héroïne, s. f., قهرمان قاری *qahreman qare.*

Héroïque, adj., قهرمانی *qahremani.*

Héroïquement, adv., دليرانه *dilîranè*, قهرمان كبى *qahreman guibi.*

Héroïsme, s. m., قهرمانلق *qahremanleq*, يكتلك *iyitlik.*

Héron, s. m., بالقچين *baleqtchîn*, مارتى *marte.*

Héros, s. m., قهرمان *qahreman*, غازى *ghazi.*

Herse, s. f., سوركو *surgu.*

Hésitation, s. f., پپلمه *pèpèlèmè*, شبهه *chubhè*, وسوسه *vèsvèçè.*

Hésiter, v. n., شبهه‌لنمك *chubhèlènmèk*, سوزى كچ سويلمك *seuzu guètch seuïlèmèk*, تردد ا *tèrèddud èt.*

Hétérodoxe, adj., رافضى *rafeze*, كافر *kiafir.*

Hétérogène, adj., بشقه جنس *bachqa djins.*

Hêtre, s. m., قاين اغاجى *qaïn aghadje*, قوغوش اغاجى *qoghouch aghadje.*

Heure, s. f., ساعت *sa'at.* — Une demi-heure, يارم ساعت *ïarem sa'at.* — Une heure et demie, بر بچوق ساعت *bir boutchouq sa'at.* — Quelle heure est-il? ساعت قاچدر *sa'at qatchder.* — L'heure vient de sonner, ساعت شمدى اوردى *sa'at chimdi vourdou.* — De bonne heure, اركن *èrkèn.* — A la bonne heure, پك ايو *pèk èïi*, هاى هاى *haï haï*, اويله اولسون *euïlè olsoun.* — Tout à l'heure, شمدى *chimdi*, بر ازدن *bir azdan.*

Heureux, se, adj., موتلو *moutlou*, سعادتلو *sa'adètli.* — Fortuné, اوغورلو *oughourlou*, خيرلو *khaïrle*, مبارك *mubarèk.*

Heureusement, adv., سعادتله *sa'adèt ilè*, سلامتله *sèlamètlè*, اوغور ايله *oughour ilè.* — Heureusement que..., شكر كه *chukr ki*, ايو كه *èïi ki.*

HEURTER, v. a., اورمق *vourmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*, چارپمق *tcharpmaq*, چاتمق *tchatmaq*. — la porte, قپوبی چالمق *qapeye tchalmaq*.

HEURTOIR, s. m., قپو طوقمغی *qapou thoqmaghe*.

HIBOU, s. m., بايقوش *baïqouch*.

HIDEUX, SE, adj., قورقەجق *qorqadjaq*, غايت چركين *ghayèt tchirkin*.

HIE, s. f., طوقمق *dhoqmaq*.

HIER, adv., دون *dun*. — Hier matin, دون صباح *dun sabah*. — Hier soir, دون اخشام *dun akhcham*.

HIÉRARCHIE, s. f., سلسلة المراتب *silsilèt ul-mèratib*.

HILARITÉ, s. f., انبساط *inbiçat*, كولر يوزلولك *gulèr ïuzluluk*, شينلك *chènlik*, آچيقلق *atcheqleq*.

HIPPODROME, s. m., ات ميدانی *ât mèïdane*.

HIPPOPOTAME, s. m., صو آتی *sou âte*, اسب دريا *èsbi dèrïa*.

HIRONDELLE, s. f., قرلنغچ *qerlanghetch*.

HISSER, v. a., قالدرمق *qaldermaq*, رفع ا *rèf èt*. – la voile, يلكن قالدرمق *ïèlkèn qaldermaq*.

HISTOIRE, s. f., تاريخ *tarykh*, pl. تواريخ *tèvarykh*. – sainte, تاريخ مقدّس *tarîkhy mouqaddès*. — ottomane, عثمانلو تاريخی *'osmanle tarîkhy*. — Conte, حكايه *hykiaïè*.

HISTORIEN, s. m., تواريخجی *tèvarykhdji*, مورّخ *muvèrrykh*.

HISTORIETTE, s. f., حكايه *hykiaïè*, قصّه *qyssa*, مثلجك *maçaldjik*.

HISTORIOGRAPHE, s. m., وقايع يازان *vaqay' ïazan*, تواريخجی *tèvarykhdji*.

HISTORIQUE, adj., تواريخه مخصوص *tèvarykhè makhsous*.

HISTRION, s. m., مقلّد *mouqallid*, ايازلجی *èïazildji*.

HIVER, s. m., قش *qech.* — En hiver, قيشن *qechen.*

HIVERNER, v. n., قشلامق *qechlamaq.*

HOBEREAU, s. m., بر نوع چایلاق *bir nèv' tchaïlaq.* — Au fig., كوچك كويك بيوك اغاسى *kutchuk keuïun beuïuk aghaçe.*

HOCHER, v. a., صاللمق *sallamaq,* صارصمق *sarsmaq,* سيلكمك *silkmèk.*

HOLA! interj., ياعو *ïahou,* هى *hèï,* بكا باق *bana baq.* — Holà! qui est là? ياعو كيمدر *ïahou kîmdir.* — Adv., tout beau, c'est assez, يتر *ïètèr.*

HOLLANDE, pays, فلمنك ولايتى *filèmènk vilaïèti.*

HOLLANDAIS, E, s. et adj., فلمنك *filèmènk,* فلمنكلو *filèmènkli.*

HOLOCAUSTE, s. m., قربان *qourban,* محرقه *mouhraqa.*

HOMARD, s. m., استاقوس *istaqos.*

HOMÉLIE, s. f., وعظ *va'z,* موعظه *mèv'yza.*

HOMICIDE, s. m., meurtre, ادم اولدرمه *adam euldurmè,* قتل *qatl.* — adj., meurtrier, ادم اولدريجى *adam euldurudju,* قاتل *qatil,* قانلو *qanle.*

HOMMAGE, s. m., عبوديت *'ouboudiïèt.* – Respect, حرمت *heurmèt,* رعايت *ri'aïèt.* — Au pl., اكرام و ملاطفت *ikram u mulathèfèt.* — En présentant mes hommages à votre excellence, خاكپايكزه يوزم و كوزم سورەرك *khakipaïnizè ïuzum vè gueuzum surèrèk.*

HOMME, s. m., ادم *adam,* انسان *insan.* — Jeune homme, كنج ادام *guèndj adam,* نو جوان *nèv djivan,* دلى قانلو *dèli qanle.* – Homme d'honneur, اهل عرض ادم *èhli 'erz adam.* – d'affaires, مصلحتكذار *maslahatguzar,* كتخدا

kiahia. – de lettres, اوقومش ادم *oqoumouch adam*, عالم *'alim.* — Les hommes et les femmes, رجال ونسا *ridjal u niça.*

Homogène, adj., همجنس *hèmdjins.*

Hongre, adj., (cheval), اكديش *iydich.*

Hongrie, pays, مجارستان *madjaristan.*

Hongrois, e, adj. et s., مجار *madjar*, مجارلو *madjarle.*

Honnête, adj., ادبلو *èdèbli*, چلبی *tchèlèbi*, اهل عرض *èhli 'erz*, صادق *sadeq.*

Honnêtement, adv., صادقانه *sadeqanè*, ادب ایله *èdèb ilè*, اهل عرضجه *èhli 'erzdja.*

Honnêteté, s. f., ادب *èdèb*, چلبیلك *tchèlèbîlik*, اهل عرضلق *èhli 'erzleq.*

Honneur, s. m., عرض *'erz*, ناموس *namous.* – Gloire, شان *chan*, شرف *chèrèf*, اولولق *ouloulouq.* — Égards, اکرام *ikram*, حرمت *heurmèt*, احترام *yhtiram*, اعتبار *y'tibar*, تعظیم *ta'zym*, تکریم *tèkrîm.* — Dame d'honneur, رفیقه خانم *rèfyqè khanem.* — Parole d'honneur, عرضه مبنی وعد صحیح *'erza mèbni va'di sahyh.* — Sur mon honneur, عرضم حقی ایچون *'erzem haqqe itchin.* — Faire les honneurs, ایفای مراسم اکرام ا *ifaï mèraçimi ikram èt.* — Dignités, منصبلر *mansoublar.*

Honnir, v. a., اوتاندرمق *outandermaq*, تعییب ا *taaïb èt.*

Honorable, adj., شانلو *chanle*, شرفلو *chèrèfli*, عزتلو *'yzzètli.*

Honorablement, adv., عزت و اکرام ایله *'yzzèt u ikram ilè*, عزت ایله *'yzzèt ilè.*

Honoraires, s. m. pl., علوفه *'eufoufè.* — d'un médecin, ایاق تری *aïaq tèri.*

Honorer, v. a., اكرام - عزّت ا *ikram*, *'yzzèt èt*. — quelqu'un d'une visite, تشريق بيورمق *tèchrîf bouïourmaq*. — Honoré, e, مشرف *muchèrrèf*, شرفيافته *chèrèfiaftè*.

Honorifique, adj., اعتبارى *itibari*, با پايه *ba païè*.

Honte, s. f., عيب *'aïb*, اوتانمه *outanma*, اوتانمقلق *outanmaqleq*, عار *'ar*, حجاب *hydjab*. — Déshonneur, ذل *zul*, رذالت *rèzalèt*.–Avoir honte, اوتانمق *outanmaq*, محجوب او *mahdjoub ol*. — N'as-tu pas honte? اوتانمزميسن *outanmazmeçen*. — Faire honte, اوتاندرمق *outandermaq*.

Honteusement, adv., اوتانهرق *outanaraq*, رذالت ايله *rèzalèt ilè*.

Honteux, se, adj., qui a de la honte, اوتانمش *outanmech*, محجوب *mahdjoub*, اوتانغان *outanghan*. — Déshonorant, رزيل *rèzîl*, اوتانهجق *outanadjaq*, رسواى *risvaï*. – C'est honteux, عيب *'aïb*, عيبدر *'aïbtir*.

Hôpital, s. m., خستهخانه *khastakhanè*, اوسپيتاليه *ospîtalïa*. — militaire, اردو خستهخانهسى *ordou khastakhanèçi*.

Hoquet, s. m., انچقيرق *intchqereq*. — Avoir le hoquet, انچقيرق چكمك *intchqereq tchèkmèk*. — Faire passer le hoquet, انچقيرغى دفع ا *intchqereghe dèf' èt*.

Horde, s. f., طايفه *thaïfè*, قوم *qavm*, عشيرت *'achîrèt*.

Horizon, s. m., اوفق *oufouq*.

Horizontal, e, adj., دوز *duz*.

Horloge, s. f., ساعت *sa'at*, چالار ساعتى *tchalar sa'at*. – solaire, كونش ساعتى *gunèch sa'ate*. — de sable, قوم ساعتى *qoum sa'ate*.

HORLOGER, s. m., ساعتجی sa'atche.

HORMIS, prép., ماعدا maada, الّا illa, بشقه bachqa, غیری ghaïere.

HOROSCOPE, s. m., طالع tali', فال fal.

HORREUR, s. f., دترمه titrèmè, هیبت hèïbèt, نفرت nèfrèt, قورقو qorqou.

HORRIBLE, adj., هیبتلو hèïbètli, قورقنج qorqoundj, غایت فنا ghaïèt fèna.

HORRIBLEMENT, adv., excessivement, پك pèk, غایت ghaïèt, افراط ifrath.

HORRIPILATION, s. f., تویلر دیكلمك - اورپرمك tuïlèr dïkilmèk, eurpèrmèk, اقشعرار ïqchi'rar.

HORS, prép., دیشارو dîchare, بشقه bachqa, غیری ghaïre, خارج kharidj, ماعدا maada. — Hors de la ville, شهردن دیشارو chèhirdèn dîchare. — Être hors de combat, جنك اینمكه قادر اولمامق djènk ètmèïè qader olmamaq. — de danger, تهلكه‌یی كچورمك tèhlikèïi guètchirmèk.

HORTENSIA, s. m., اورتانجه ortandja, جاپون كلی djapon gulu.

HORTICULTURE, s. f., باغچه‌بانلق علمی baghtchèbanleq ilmi.

HOSPICE, s. m., خسته خانه khasta khanè, عمارت 'ymarèt. — des orphelins, یتیم خانه ïètîm khanè.

HOSPITALIER, ÈRE, adj., مسافر قبول ایدیجی muçafir qaboul èdîdji, مهماندار mihmandar, قونقچی qonouqtchou.

HOSPITALITÉ, s. f., مهماندارلق mihmandarleq, مسافر قبول اینمسی muçafir qaboul ètmèçi, مسافرلك muçafirlik.

HOSPODAR, s. m., ویوده voïvoda, بك bèï.

Hostie, s. f., victime, قربان *qourban.* — Pain consacré, قربان مقدّس *qourbani mouqaddès.*

Hostile, adj., دشمنی *duchmani.*

Hostilement, adv., دشمنجه *duchmandja*, عداوت اوزره *'adavèt uzrè.*

Hostilité, s. f., دشمنلق *duchmanleq*, دشمنلق حركتی *duchmanleq harèkèti*, معادات *mouadat*, خصومت *khouçoumèt.*

Hôte, Hôtesse, s., qui tient une auberge, لوقاندهجی *loqandadje*, خانجی *khandje*, لوستاریهجی *lostarïadje.* — Qui donne l'hospitalité, قوناق ویرن *qonaq vèrèn*, مهماندار *mihmandar.* — Qui la reçoit, مسافر *muçafir.* — Maître de la maison, او صاحبی *èv sahybi.*

Hôtel, s. m., grande maison, قوناق *qonaq*, سرای *saraï.* — Auberge, لوقانده *loqanda*, خان *khan.* — Hôtel des monnaies, ضربخانه *zarbkhanè.* — Maître d'hôtel, سفرهجی باشی *sofradje bache*, لوقانده صاحبی *loqanda sahybi.* — Hôtel d'ambassade, سفارتخانه *sèfarètkhanè.* — consulaire, قونسلوس قوناغی *qonçolos qonaghe.*

Houblon, s. m., حمل *hèmèl.*

Houe, s. f., قازمه *qazma*, چپا *tchapa.*

Houille, s. f., طاش كموری *thach keumuru.*

Houlette, s. f., چوبان دكنكی *tchoban dèïnèyi.*

Houleux, se, adj., دالغهلو *dalghale.*

Houppe, s. f., پسكل *puskul*, شانه *chanè*, ایبیك *ibik.*

Hourra, s. m., یاشا *ïacha*, بیك یشا *bîn ïacha.*

Housse, s. f., de cheval, زنپوش *zinpoch*, چول *tchoul*, خشا *khacha.* — de meubles, اورتی *eurtu.*

Houssine, s. f., انجه چبوق *indjè tchibouq.*

Houspiller, v. a., چکشدرمك *tchèkichdirmèk,* اوزمك *uzmèk,* بد معامله ا *bèd mouamèlè èt.*

Hoyau, s. m., چپا *tchapa,* چتال قازمه *tchatal qazma.*

Huche, s. f., اتمك - خمير تكنهسى *èkmèk, khamour tèknèçi.*

Huée, s. f., يوها *ïouha,* يوها يوها *ïouha ïouha.*

Huer, v. a., يوها يوها ديو چاغرمق *ïouha ïouha dèïi tchaghermaq,* يوهايه المق *ïouhaïa almaq.*

Huile, s. f., ياغ *ïagh,* روغن *roughan.* – d'olive, زيتون ياغى *zèïtin ïaghe,* روغن زيت *roughani zèït.* — de rose, كل ياغى *gul ïaghe,* عطر *'ythr.*

Huiler, v. a., ياغلامق *ïaghlamaq,* ياغلاتمق *ïaghlatmaq,* تدهين ا *tèdhîn èt.*

Huissier, s. m., قپوجى *qapoudjou,* محضر *mouhzyr,* چاوش *tchaouch.*

Huit, adj. num., سكز *sèkiz.*

Huitaine, s. f., سكز كونلك *sèkiz gunluk.*

Huitième, adj., سكزنجى *sèkizindji.* – Le huitième, سكزده بر *sèkizdè bir,* سكز پايك برى *sèkiz païn biri.*

Huitièmement, adv., سكزنجى *sèkizindji,* سكزنجيده *sèkizindjîdè.*

Huître, s. f., استرديا *istridïa.* – L'huître n'a pas besoin de bouger, car la mer lui apporte sa nourriture, استرديانك قملدانمغه احتياجى يوقدر زيرا دكز اكا رزقنى كتورر *istridïanen qemeldanmagha yhtïadje ïoqtour zira dèniz ona rezqene guètirir.*

Humain, e, adj., انسانى *insani,* انسانيتلى *insanïïètli.*

Humanité, s. f., ادملق *adamleq,* انسانيت *insanïïèt.* —

Bonté, مروّت *muruvvèt*, لطف *louthf*. – Études, ادبيّات *èdèbiïat.*

Humble, adj., modeste, الچق كوكللو *altchaq guenullu*, اهل تواضع *èhli tèvazou'*. — Bas, الچق *altchaq*, حقير *haqyr*, عاجز *'adjiz*. — Votre très-humble serviteur, حقير قولكز *haqyr qoulounouz*, احقر قولكز *ahqar qoulounouz*, ادنى قولكز *èdna qoulounouz*, كمتر چاكركز *kèmtèr tchakiriniz*, اياق ترابى قولكز *aïaq turabi qoulounouz.* — Ma lettre humble (formule très-usitée chez les Ottomans), عريضهٔ حقيرانهم *'arîzaï haqyranèm*, شقّهٔ عاجزانهم *chouqqaï 'adjizanèm.* – Je vous prie d'agréer mes très-humbles remercîments, تشكّر عاجزانهم قبول بيورلمسنى سزدن استرحام ايدرم *tèchèkkuri 'adjizanèm qaboul bouïouroulmaçene sizdèn istirham èdèrim.*

Humblement, adv., تواضع ايله *tèvazou' ilè*, كوكل الچقلغيله *gueunul altchaqleghela*, حقيرانه *haqyranè.*

Humecter, v. a., اصلاتمق *eslatmaq*, نملتمك *nèmlètmèk.*

Humer, v. a., صورمق *sormaq*, يوتمق *ïoutmaq*, چكمك *tchèkmèk*, ارتشاف – جرع *irtichaf*, *djèr' èt.*

Humeur, s. f., pus, مادّه *maddè.* – Fluide, اخلاط *akhlath*, نملك *nèmlik.* – Qualité de tempérament, مزاج *mizadj*, مشرب *mèchrèb*, طبيعت *thaby'at.* – Disposition d'esprit, caprice, خوى *khouï*, طبيعت *thaby'at*, كيف *kèïf.* — Il est de bonne humeur, كيفى واردر *kèïfi varder.* — Il est de mauvaise humeur, طارغوندر *dharghender.*

Humide, adj., ياش *ïach*, نم *nèm*, اصلانمش *eslanmech*, رطوبتلو *routhoubètli.*

HUMIDITÉ, s. f., ياشلق *ïachleq*, نملك *nèmlik*, نم *nèm*, رطوبت *routhoubèt.*

HUMILIANT, E, adj., الچقلادیجی *altchaqladedje*, تحقیر ایدیجی *tahqyr èdîdji.*

HUMILIATION, s. f., الچقلق *altchaqleq*, حقارت *haqarèt*, تواضع *tèvazou'.*

HUMILIER, v. a., الچقلتمق *altchaqlatmaq*, خورلمق *khorlamaq*, ایندرمك *èndirmèk*, تذلیل ا *tèzlil èt.* — S'humilier, الچقلنمق *altchaqlanmaq*, کندینی خورطوتمق *kèndîni khorthoutmaq*, تذلل ا *tèzèllul èt.* – Humilié, e, متواضع *mutèvazy'*, تواضع کوسترمش *tèvazou' gueustèrmich.*

HUMILITÉ, s. f., الچق کوکللك *altchaq gueunulluk*, تواضع *tèvazou'.* — Par humilité, بروجه تواضع *bèr vèdjhi tèvazou'*, متواضعانه *mutèvazy'anè.*

HURE, s. f., باش *bach*, کلّه *kèllè.*

HURLER, v. n., اولومق *ouloumaq*, حولامق *havlamaq*, هایقرمق *haïqermaq.* — Le loup hurle, قورد اولور *qourt oulour.* — Le chien hurle, کوپك حولار *keupèk havlar.* — En parlant des hommes, سزلامق *sezlamaq*, باغرمق *baghermaq.*

HUSSARD, s. m., هوسار *houçar*, سواری عسکری *suvari 'askèri.*

HUTTE, s. f., قولبه *qouliba, qoulibè.*

HYACINTHE, s. f., fleur, سنبل (*sunbul*) *zunbul.* — Pierre précieuse, کوك یاقوت *gueuk ïaqout.*

HYDROMEL, s. m., بال صویی *bal souïou*, بال شربتی *bal chèrbèti.*

Hydrophobe, adj. et s., صودن قورقان *soudan qorqan.* — Enragé, قودوز *qoudouz.*

Hydrophobie, s. f., صودن قورقمه *soudan qorqma.* — La rage, قودوزلق *qoudouzlouq.*

Hydropique, s. et adj., مستسقی *mustèsqi,* صیسقه *sesqa.*

Hydropisie, s. f., استسقا *istisqa.*

Hydrostatique, s. f., فنّ میزان میاه *fènni mîzani mèïah.* — adj., آب میزاننه دائر *âb mîzanena daïr.*

Hyène, s. f., سرتلان (*sertlan*) *zertlan,* یلیلو قورد *ïèlîli qourt.*

Hygiène, s. f., علم حفظ صحت *'ylmi hefze sahhat.*

Hygromètre, s. m., نملك ترازوسی *nèmlik tèrazeçe,* میزان رطوبة الهوا *mîzani routhoubèt ul-hava.*

Hymen, s. m., mariage, دوكون *duïun,* نكاح *nikiah.*

Hymne, s. m. et f., الاهی *ilahi,* تسبیح *tèsbyh,* مدیحه *mèdîha,* نشیده *nèchîdè,* قصیده *qaçydè.*

Hyperbole, s. f., مبالغه *mubalagha.*

Hypertrophie, s. f., مبالغۀ بدل ما یتحلّل *mubalagha-i bèdèl-i ma ïètahallul,* شیشكنلك *chichguinlik.*

Hypocondriaque, adj., مراقلو *mèraqli,* سودالو *sèvdale.*

Hypocondrie, s. f., مراق *mèraq,* سودا *sèvda.*

Hypocrisie, s. f., ایکی یوزلولك *iki ïuzluluk,* منافقلق *munafeqleq,* ریا *rïa.*

Hypocrite, adj. et s., ایکی یوزلو *iki ïuzlu,* مرایی *muraïi,* اهل نفاق *èhli nèfaq.* — Il fait l'hypocrite, مراییلك ایدیور *muraïilik èdèïor.*

Hypothèque, s. f., امانت *èmanèt,* رهن *rèhin,* طوتو *toutou,* رهین *rèhîn,* استغلال *istighlal.*

Hypothéquer, v. a., رهن قومق *rèhin qomaq.*

Hypothèse, s. f., فرض *farz*, قياس *q̲e̲yas*.
Hypothétique, adj., فرضى *farzy*, قياسى *q̲e̲yaçi*.
Hysope, s. f., زوفا *zoufa*, زوفا اوتى *zoufa otou*.
Hystérie, s.f., اختناق الرحم *ikhtinaq ul-rahm*, قارى سيكرى *qare̲ siniri*.

I.

Ibis, s. m., قره ليلك *qara lèïlèk*.
Icarie, île, قوز اطهسى *qoz adhaçe̲*.
Ici, adv., بونده *bounda*, شونده *chounda*, بوراده *bourada*, شوراده *chourada*, بو يرده *bou ïèrdè*, بو طرفده *bou tharafta*. — Il est ici, بوراده‌در *bouradade̲r*. — Venez ici, بورايه كل *bouraïa guèl*. — Sortez d'ici! چيق بورادن *tche̲q bouradan*. — Jusqu'ici, شمدى‌يه قدر *chimdiïè qadar*, شمدى‌يه‌دك *chimdiïèdèk*. — Il est venu jusqu'ici, بورايه‌دك كلدى *bouraïadèk guèldi*. — Ici, dans ce monde, بو دنياده *bou dunïada*. — Ici, de ce côté, بو طرفده *bou tharafta*. — Il est parti d'ici la semaine dernière, بو طرفدن كچن هفته عزيمت ايتدى *bou tharaftan guètchèn hafta 'azîmèt ètti*. — Restez ici ce soir, بو اخشام بوراده قالبكز *bou akhcham bourada qale̲ne̲z*. — Il fait trop chaud ici, بوراسى پك صجاق *bouraçe̲ pèk se̲djaq*.
Icon ou Iconium, ville, قونيه *qonièh*.
Ictère, s. m., صاريلق *sare̲le̲q*, صفرا طشقينلغى *safra tachqe̲nle̲ghe̲*.
Idéal, le, adj., خيالى *khaïali*, فكرلى *fikirli*.

Idée, s. f., خيال *khaïal*, فكر *fikr*, قياس *qeyas*, ظنّ *zann*, تصوّر *tèçavvour*, معنا *mana*.

Idem, adv., كذلك *kèzalik*, ينه *yinè*, انك كبى *onoun guibi*. — De nouveau, تكرار *tèkrar*. — Autre, ديكر *dîguèr*.

Identifier, v. a., بر ا *bir èt*. — S'identifier, بر او *bir ol*.

Identique, adj., بر *bir*, اويغون *ouïghoun*.

Identité, s. f., برلك *birlik*, يكسانلق *ïèksanleq*, مساوات *muçavat*, مطابقت *moutabaqat*, مشابهت *muchabihèt*.

Idiome, s. m., دل *dil*, لسان *liçan*.

Idiot, e, adj., بودالا *boudala*, احمق *ahmaq*, جاهل *djahil*, نادان *nadan*, عاجمى *'adjèmi*, حيوان كبى *haïvan guibi*.

Idiotisme, s. m., اصطلاح *estelah*. — Caractère de l'idiot, بودالالق *boudalaleq*, سفاهت *sèfahèt*.

Idolâtre, adj., پت پرست *poutpèrest*.

Idolâtrie, s. f., پتپرستلك *poutpèrèstlik*.

Idole, s. f., پت *pout*, صنم *sanam*. — Au fig., معبود *ma'boud*.

If, s. m., بورصوق *boursouq*.

Ignoble, adj., الچق *altchaq*, رذيل *rèzîl*, حقير *haqyr*.

Ignominie, s. f., عيب *'aïb*, رزالت *rèzalèt*, رسوايلق *risvaïleq*, كپازهلك *kèpazèlik*.

Ignominieux, se, adj., رسواى *risvaï*, رذيل *rèzîl*.

Ignorance, s. f., بلمزلك *bilmèzlik*, علمسزلك *'ylmsizlik*, عاجميلك *'adjèmîlik*, جاهللك *djahillik*, جهالت *djèhalet*.

Ignorant, e, adj., جاهل *djahil*, نادان *nadan*, علمسز *'ylmsiz*, بلمز *bilmèz*, بلمين *bilmèïèn*, اوقومامش *oqoumamech*.

Ignoré, e, adj., مجهول *mèdjhoul*, نا معلوم *na ma'loum*, بلليسز *bèllîçiz*.

Ignorer, v. a., بلممك *bilmèmèk.*

Il, pron. masc. sing. de la 3e p., او *o*, اول *ol.*

Île, s. f., اطه *adha*, جزيره *djèzîrè*, pl. جزاير *djèzaïr.* — L'île de Rhodes, ردوس اطهسي *rados adhaçe*, ou ردوس جزيرهسي *rados djèzîrèçi.*

Illégal, e, adj., قانونه مغائر *qanouna moughaïr*, قانونه مخالف *qanouna moukhalif*, نا شرعي *na chèr'y.*

Illégitime, adj., شرعي دكل *chèr'y dèïl*, حرام *haram*, يولسز *ïolsouz*, نا حق *na haqq.*

Illicite, adj., جائز دكل *djaïz dèïl*, يساق *ïaçaq*, ممنوع *mèmnou'.*

Illimité, e, adj., نا محدود *na mahdoud*, غير محدود *ghaïri mahdoud*, حدّسز *haddsez*, حسابسز *hyçabsez.*

Illisible, adj., اوقونمز *oqounmaz.* — C'est une écriture illisible, اوقونمز بر يازودر *oqounmaz bir ïazeder.*

Illumination, s. f., قنديل دونانماسي *qandîl donanmaçe.*

Illuminer, v. a., ايدنلق ويرمك *aïdenleq vermèk*, اشق و *icheq vèr*, نورلندرمق *nourlandermaq*, قنديل ايله دوناتمق *qandil ilè donatmaq.* — Illuminé, e, نورلو *nourlou*, ايدنلو *aïdenle*, منوّر *munèvvèr*, روشن *rouchèn.*

Illusion, s. f., خيال *khaïal*, رويا *rouïa*, وهم *vèhm.*

Illusoire, adj., الداديجي *aldadedje*, يلان *ïalan.*

Illustration, s. f., شان *chan*, شهرت *cheuhrèt*, شرف *chèrèf.*

Illustre, adj., شهرتلو *cheuhrètli*, شانلو *chanle*, مشهور *mèchhour*, نامدار *namdar*, جليل الشان *djèlîl uch-chan*, معتبر *mu'tèbèr*, عظمتلو *'azamètli.*

Illustrer, v. a., شان - شهرت و *chan, cheuhrèt vèr.* — S'illustrer, شهرت بولمق *cheuhrèt boulmaq.*

Illustrissime, adj., عزتلو *'yzzètli*, رفعتلو *rif'atle*, شرفلو *chèrèfli.*

Illyrie ou Esclavonie, province, اسلوبين *usloubîn*, اسقلاون ولايتى *isqlavoun vilaïèti.*

Ilot, s. m., اطهجق *adhadjeq.*

Image, s. f., صورت *sourèt*, تصوير *tasvîr*, تمثيل *tèmsîl.*

Imaginable, adj., تصوّر اولنه بلور *tèçavvur olouna bilir*, خيال اولنه بلور *khaïal olouna bilir.*

Imaginaire, adj., خيالى *khaïali*, خياللو *khaïalli.*

Imagination, s. f., خيال *khaïal*, فكر *fikr*, توهّم *tèvèhhum.*

Imaginer (S'), v. pron., خياللنمق *khaïallanmaq*, صانمق *sanmaq*, ظنّ ا *zann èt.*

Imam, s. m., امام *imam.*

Imbécile, adj., بودالا *boudala*, احمق *ahmaq*, عقلسز *'aqelsez*, زوزك *zèvzèk*, بون *beun.*

Imbécillité, s. f., بودالالق *boudalaleq*, احمقلق *ahmaqleq.*

Imberbe, adj., صقالسز *saqalsez*, كوسه *keuçè.*

Imbiber, v. a., اصلاتمق *eslatmaq*, ايچورمك *itchirmèk.*

Imbiber (S'), v. pr., اصلانمق *eslanmaq*, صويى ايچمك *souyou itchmèk*, تشرّب ا - ارتوا - نشف *nèchèf*, *irtiva*, *tèchèrrub èt.*

Imbroglio, s. m., قارمه قارشقلق *qarma qarecheqleq.*

Imbu, e, adj., فكرى طولمش *fikri dholmouch*, اطّلاعى محيط اولمش *ittilae mouhit olmouch.*

Imitateur, s. m., بكزديجى *bènzèdîdji*, اقتدا ايديجى *yqtida èdîdji.*

Imitation, s. f., تقليد *taqlîd*, بكزش *bènzich*, اويمقلق *ouïmaqleq*, اقتدا *yqtida.*

Imiter, v. a., بکزتمک *bènzètmèk*, تقلید ا - اقتدا *yqtida*, *taqlîd èt.*

Immaculé, e, adj., لکهسز *lèkèçiz*, کناهسز *gunahsez.*

Immangeable, adj., ینمز *ïènmèz.*

Immanquable, adj., شبههسز *chubhèçiz*, مطلقا اولور *mouthlaqa olour*, بی تخلف *bi tèkhalluf*, لابد *labudd.*

Immatériel, le, adj., مادهسز *maddèçiz*, نا ماده *na maddè.*

Immédiat, e, adj., بالذات *biz-zat*, واسطهسز *vaçithaçez.*

Immédiatement, adv., چاپیجق *tchapoudjaq*, اردنجه *ardendja*, اول ساعت *ol sa'at*, همانده *hèmadèm*, فی الحال *fil-hal.*

Immémorial, e, adj., خاطرده قالمامش *khatherda qalmamech*, اسکی *èski.*

Immense, adj., اولچوسز *eultchuçuz*, نا محصور *na mahçour*, بی حساب *bi hyçab*, حدسز *haddsez.*

Immensément, adv., افراط *ifrath*, غایت *ghaïèt*, فوق الغایه *fèvq ul-ghaïè.*

Immensité, s. f., حدسزلق *haddsezleq*, نهایتسزلق *nèhaïètsizlik.*

Immerger, v. a., صویه باترمق *souïa batermaq.*

Immersion, s. f., باترمه *baterma*, باتمه *batma*, دالدرمه *dalderma*, تغطیس *taghthys.*

Immeuble, s. m., ملك *mulk*, عقارت *'aqarèt*, pl. عقارات *'aqarat.*

Immigration, s. f., کوچی *gueutchu.*

Imminent, e, adj., پك یقین *pèk ïaqen*, امادهٔ ظهور *amadèi zouhour*, مشرف الحلول *muchrif ul-huloul.* — Lutte imminente, محاربهٔ قریبه *mouharibèï qarîbè*, یقینده یتشهجك جنك *ïaqenda ïètichèdjèk djènk.*

Immiscer (S'), v. pron., قارشمق *qare̱chmaq*, مداخله ا *mu-dakhèlè èt*, ایچنه کیرمك *itchinè guîrmèk*.

Immobile, adj., حرکتسز *harèkètsiz*, قمیلدانمز *qe̱me̱ldan-maz*, ثابت *sabit*, طورغون *dourghoun*.

Immobilité, s. f., حرکتسزلك *harèkètsizlik*.

Immodéré, e, adj., اورانسز *oranse̱z*, آشوری *âche̱re̱*, مفرط *mufryth*, اعتدالسز *itidalse̱z*.

Immodérément, adv., اولچیسز *eultchuçuz*, افراط *ifrath*.

Immodeste, adj., ادبسز *èdèbsiz*, اوتانمز *otanmaz*.

Immoler, v. a., فدا ا *fèda èt*, قربان ا *qourban èt*, ذبح ا *zèbh èt*, قربان کسمك *qourban kèsmèk*.

Immondices, s. f. pl., مردارلق *mourdarle̱q*, پسلك *pislik*, چوپلك *tcheupluk*.

Immoral, e, adj., ارکانسز *èrkianse̱z*, ادبه قارشو *èdèbè qarche̱*.

Immoralité, s. f., بد اخلاق *bèd akhlaq*, ادبسزلك *èdèb-sizlik*.

Immortaliser, v. a., ابدی ا *èbèdi èt*, تأبید ا *tèèbîd èt*. — S'immortaliser, نامی ابدی او *nami èbèdi ol*.

Immortalité, s. f., اولمزلك *eulmèmèzlik*, ابدیلك *èbèdîlik*, عدم فنا *'adèmi fèna*.

Immortel, le, adj., اولمز *eulmèz*, باقی *baqy*, ابدی *èbèdi*. — Le corps est mortel, mais l'âme est immortelle, تن فانی امّا جان باقیدر *tèn fani amma djan baqydir*. — Son nom sera immortel, اسمی ابدی قالهجق *ismi èbèdi qaladjaq*.

Immuable, adj., دکشلمز *deïchilmèz*, لا یتغیّر *la ïutèghaïèr*.

Immunité, s. f., معافلق *mou'afle̱q*, ازادلق *azadle̱q*.

Impair, adj., تك *tèk*.

IMPARDONNABLE, adj., عف اولنمز *'af olounmaz.*

IMPARFAIT, E, adj., اكسك *èksik,* ناقص *naqys,* كمالسز *kèmalsez,* غير تام *ghaïri tamm.* – T. de gram., حكايه *hykiaïè.*

IMPARTIAL, E, adj., طرف طوتماز *tharaf thoutmaz,* بی طرف *bi tharaf,* طرفدار اولمیان *tharafdar olmaïan.*

IMPARTIALEMENT, adv., طرف طوتمیه‌رق *tharaf thoutmaïaraq,* طرفدار اولمیه‌رق *tharafdar olmaïaraq,* بیغرضانه *bigharazanè.*

IMPARTIALITÉ, s. f., بی طرفلق *bi tharafleq,* طرفکیر اولممه *tharafguîr olmama.*

IMPASSE, s. f., چیقماز صوقاق *tcheqmaz soqaq.*

IMPASSIBLE, adj., المسز *èlèmsiz,* درد چکمین *dèrd tchèkmèïèn,* عدیم التاثر *adim uttèèssur.*

IMPATIEMMENT, adv., صبرسزلغله *sabersezleghela,* اشتیاق ایله *ichtïaq ilè.*

IMPATIENCE, s. f., صبرسزلق *sabersezleq,* تحملسزلك *tèhammulsuzluk,* اشتیاق *ichtïaq.*

IMPATIENTER, v.a., صبرسزلندرمق *sabersezlandermaq,* صبرنی توکتمك *sabrene tukètmèk.*— S'impatienter, صبرسز او *sabersez ol,* صبری توکنمك *sabre tukènmèk.*

IMPAYABLE, adj., قیمتی یوق *qeïmèti ïoq,* ادا اولنماز *èda olounmaz.*

IMPÉNÉTRABLE, adj., ایچنه کچمز *itchinè guètchmèz.* — Au fig., عقل ایرمز *'aqel èrmèz.*

IMPÉNITENT, E, adj., توبه‌سز *teubèçiz.*

IMPÉRATIF, s. m., امر *èmr,* امر حاضر *èmri hazer.*

IMPÉRATIF, IVE, adj., بیوریجی *bouyouroudjou,* متحکم *mutèhakkim,* قطعی *qathii.*

Impérativement, adv., امر ایدرك èmr èdèrek, حكم ايله *hukm ilè.*

Impératrice, s. f., ايمپراطوريچه *impèratorîtcha.*

Imperceptible, adj., كورنمز *gueurunmèz*, بلورسز *bèlirsiz*, غايت خفيف *ghaïèt khafif.*

Imperfection, s. f., اكسكلك *èksiklik*, قصور *qouçour*, نقصان *noqsan*, تقصير *taqsyr*, عيب *'aïb.*

Impérial, e, adj., پادشاهى *padichahi*, شاهانى *chahani*, شاهانه *chahanè*, سلطانى *soulthani*, همايون *humaïoun*, همايونى *humaïouni*, ملوكى *mulouki*, ملوكانه *mulou-kianè.* — de l'empereur, ايمپراطورك *impèrathoroun.* — Ordre impérial, امر همايون *èmri humaïoun.* — Par volonté impériale, باارادهٔ ملوكانه *ba-iradèï mouloukianè.* – Conformément à mon firman impérial, فرمان شاهانهم موجبنجه *fèrmani chahanèm moudjibindjè.*

Impérialisme, s. m., حكومت ايمپراطوريه *hukioumèt-i im-pèratoriè.*

Impérieusement, adv., غرور ايله *ghourour ilè*, طفره ايله *thafra ilè*, حكم ايله *hukm ilè*, متحكمانه *mutèhakku-manè*, متجبرانه *mutèdjèbbiranè*, متكبرانه *mutèkèbbiranè.*

Impérieux, se, adj., مغرور *maghrour*, كبير *kibîr*, متكبر *mutèkèbbir*, طفرهلو *thafrale.*

Impérissable, adj., بوزلمز *bozoulmaz*, زوالى يوق *zavale ïoq.*

Impéritie, s. f., عاجميلك *'adjèmîlik.*

Imperméable, adj., صو - ياش كچمز *sou, ïach guètchmèz*, نم آلمز *nèm almaz.*

Impertinence, s. f., عارسزلق *'arsezleq*, ادبسزلك *èdèbsizlik*, دكسزلك *dènsizlik.*

Impertinent, e, adj., عارسز *'arsez,* ادبسز *èdèbsiz,* دكسز *dènsiz.*

Imperturbable, adj., شاشماز *chachmaz,* اضطرابسز *ezthe-rabsez.*

Impétuosité, s. f., خيز *khez,* حدّت *hyddèt,* شدّت *chiddèt.*

Impie, adj., دينسز *dînsiz,* كافر *kiafir.*

Impitoyable, adj., مرحمتسز *mèrhèmètsiz,* شفقتسز *chèf-qatsez.*

Implacable, adj., تسكين اولماز *tèskîn olmaz,* ظالم *zalim.*

Implanter, v. a., قومق *qomaq,* صوقمق *soqmaq,* كيردرمك *guirdirmèk.*

Implicitement, adv., ضمناً *zemnèn.*

Impliquer, v. a., قارشترمق *qarechtermaq,* صوقمق *soqmaq,* ادخال ا *idkhal èt.* — Impliqué, e, مدخلى اولان *mèd-khèli olan.*

Implorer, v. a., يالوارمق *ïalvarmaq,* نياز ا *nïaz èt,* تمنّى ا *tèmènna èt,* دلمك *dilèmèk.*

Impoli, e, adj., تربيهسز *tèrbïïèçiz,* ادبسز *èdèbsiz,* قبا *qaba,* خورياد *khorïat.*

Impolitesse, s. f., تربيهسزلك *tèrbïïèçizlik,* خوريادلق *kho-rïatleq.*

Importance, s. f., اقتضا *yqtiza,* لزوم *louzoum,* اهميت *èhèmmiyèt.*

Important, e, adj., اقتضالو *yqtizale,* لازملى *lazemle,* لزوملو *louzoumlou,* مهمّ *muhimm,* جيد *bèdjîd,* اغر *agher,* الزم *èlzèm.* — J'ai des affaires bien importantes, پك مهمّ مصلحتلرم وار *pèk muhimm maslahatlarem var.* — Mis-sion importante, مأموريّت مهمّه *mèèmouriïèti muhimmè.*

Importation, s. f., ادخال امتعه *idkhali èmty'a*, خارجدن كلمه مال *kharidjdèn guèlmè mal.*

Importer, v. a., ايچوری كتورمك *itchèri guètirmèk.* — v. n., اقتضالو او *yqtizale ol.* — Qu'importe? نيه لازم *nèïè lazem*, نه حاجت *nè hadjèt.* — Que m'importe? بكا نه *bana nè*, نمه لازم *nèmè lazem.* — Que vous importe? سكا نه *sana nè*, نهكه لازم *nènè lazem*, نه وظيفهك *nè vazyfèn.* – N'importe! ضرری يوق *zarare ïoq.*

Importun, e, adj., تعجيز ايدن *ta'djîz èdèn*, اوصاندريجی *oçanderedje*, بلالو *bèlale.*

Importuner, v. a., تعجيز ا *ta'djîz èt*, ثقلت و *seqlèt vèr*, باش اغرتمق *bach aghertmaq*, تصديع ا *tasdy' èt.*

Importunité, s. f., تعجيز *ta'djîz*, تصديع *tasdy'*, صيقندی *seqente.*

Imposant, e, adj., هيبتلو *hèïbètli*, وقارتلو *vaqarètli.*

Imposer, v. a., اوزرينه قومق *uzèrînè qomaq*, امر ا *èmr èt*, هيبتلو كورنمك *hèïbètli gueurunmèk*, تحميل - الزام ا *tahmil, ilzam èt*, طرح ا *tarh èt*, صالمق *salmaq.* — une taxe, des contributions, طرح تكاليف ا *tarhi tèkialîf èt*, بر ويركو طرح ا *bir vèrgui tarh èt*, تكليف ا *tèklîf èt.* — Inspirer du respect, ايقاع هيبت ا *iqa-i hèïbèt èt*, ادب طاقندرمق *èdèb taqendermaq.* — S'imposer, اوزرينه المق *uzèrînè almaq.*

Imposition, s. f., ويركو *vèrgui*, تكليف *tèklîf*, رسم *rèsm.*

Impossibilité, s. f., ممكنسزلك *mumkinsizlik*, قابلسزلك *qabilsizlik*, عدم امكان *adèmi imkian.*

Impossible, adj., ممكن دكل *mumkin dèïl*, ممكنسز *mumkinsiz*, قابلسز *qabilsiz*, محال *mouhal.* — C'est impos-

sible, اولماز - اولمز *olmaz*, اولەمز *olamaz*, ممكنسزدر *mumkinsizdir*, اولەجق دكل *oladjaq dèïl.* — Cela m'est impossible, بو بكا ممكنسزدر *bou bana mumkinsizdir.*

Imposteur, s. m., تلبيس *tèlbîs*, الدادجى *aldadedje*, مفترى *muftèri*, كاذب *kiazib.*

Imposture, s. f., تلبيسلك *tèlbîslik*, افترا *iftira.*

Impôt, s. m., ويركو *vèrgu*, *vèrgui*, رسم *rèsm*, pl. رسومات *rouçoumat*, خراج *kharadj*, ساليانه *salïanè.*

Impotent, e, adj., سقط *saqath*, كوترم *keutrum.*

Impraticable, adj., ادلمز *èdilmèz*, ايشلنمز *ichlènmèz*, كچلمز *guètchilmèz.*

Imprécation, s. f., بد دعا *bèd dou'a*, لعنت *la'nèt.*

Imprégner, v. a., اشباع ا *ichba' èt*, باندرمق *bandermaq*, طويورمق *doïourmaq.*

Imprenable, adj., النمسى محال *alenmaçe mouhal.*

Imprescriptible, adj., مرور زمان ايله استحقاقى ابطال اولنميان *mirour-i zèman ilè istihqaqe ibtal olounmaïan*, تصرّفنه نهايت يوق *taçarroufouna nihaïèt ïoq.*

Impression, s. f., trace, vestige, اثر *èçèr*, تأثير *tèèçîr.* — Gravure, باصمه *basma*, سكه *sikkè.* — d'imprimerie, بصمه *basma*, طبع *thab'.* — Belle impression, كوزل باصمه *guzèl basma.*

Impressionnable, adj., قولاى متأثر اولان *qolaï mutèèçir olan.*

Impressionner, v. a., تأثير ا *tèèçîr èt.* — Être impressionné, متأثر او *mutèèçir ol.*

Imprévoyance, s. f., غافللك *ghafillik*, عدم بصيرت *'adèmi baçyrèt*, احتياطسزلق *ihtiatsezleq.*

Imprévoyant, e, adj., بصيرتسز *baçyrètsiz*, غافل *ghafil*, احتياطسز *ihtiatsez*, صوكى دوشنمز *sonou duchunmèz.*

Imprévu, e, adj., اپانسز *apansez*, ناكاه *naguiah*, على الغفلة *'alèl-ghaflè*, غير مأمول *ghaïr-i mèèmoul*, غير ملحوظ *ghaïr-i mèlhouz.*

Imprimer, v. a., باصمق *basmaq*, طبع ا *thab' èt.* — S'imprimer, باصلمق *baçelmaq*, طبع اولنمق *thab' olounmaq.* — Ce livre a été imprimé à Paris, بو كتاب پارسده باصلمشدر - طبع اولنمشدر *bou kitab paristè baçelmechter, thab' olounmouchtour.* — Faire imprimer, باصدرمق *bastermaq.* – Imprimé, e, باصلمش *baçelmech*, مطبوع *mathbou'.*

Imprimerie, s. f., art, باصمه *basma*, فنّ الطبع *fènn uththab'.* — Lieu, باصمه خانه *basma khanè*, طبعخانه *thab'khanè*, مطبعه *mathba'a.*

Imprimeur, s. m., بصمه‌جى - باصمه‌جى *basmadje.*

Improbable, adj., احتمالسز *yhtimalsez.*

Improbation, s. f., استقباح *istiqbah*, عدم التحسين *adèmuttahçin*, عدم قبول *adèmi qaboul*, بكنمامزلك *bèïènmèmèzlik.*

Impromptu, s. m., بداهت *bèdahèt.* — بالبداهه *bilbèdahè*, بداهةً *bèdahètèn*, حاضرلقسز *hazerleqsez.*

Impropre, adj., نا مخصوص *na makhsous*, اويغونسز *ouïghounsouz.*

Improvisateur, s. m., تدارکسز شعر سويلين *tèdariksiz chy'r seuïlèïèn*, مرتجل *meurtèdjil.*

Improvisation, s. f., بداهت *bèdahèt*, ارتجال *irtidjal.*

Improviser, v. a., تدارکسز شعر سويلمك *tèdariksiz chy'r*

seuïlèmèk, حاضر جواب سویلمك *hazer djèvab seuïlèmèk*, خطابت ا *khethabèt èt.*

Improviste (A l'), adv., اپ انسز *apansez*, بغتةً *baghtètèn.*

Imprudemment, adv., عقلسزلغله *aqelsezleghela*, غافلانه *ghafilanè.*

Imprudence, s. f., عقلسزلق *'aqelsezleq*, درایتسزلك *diraïèt-sizlik*, تدبیرسزلك *tèdbîrsizlik.*

Imprudent, e, adj., عقلسز *'aqelsez*, تدبیرسز *tèdbîrsiz*, بی درایت *bi diraïèt*, صوکی دوشنمین *sonou duchunmèïèn.*

Impudemment, adv., اوتانمەدن *outanmadan*, عارسزلغله *'ar-sezleghela.*

Impudent, e, adj., اوتانمز *outanmaz*, ادبسز *èdèbsiz*, عدیم الحیا *'adîm ul-haïa.*

Impudicité, s. f., عارسزلق *'arsezleq*, ناپاکلك *napaklik*, قحپەلك *qahpèlik.*

Impuissance, s. f., قوّتسزلك *qouvvètsizlik*, قدرتسزلك *qou-drètsizlik*, ناتوانلق *natèvanleq*, عدم اقتدار *'adèmi yqtidar.*

Impuissant, e, adj., قوّتسز *qouvvètsiz*, قدرتسز *qoudrètsiz*, عاجز *'adjiz.*

Impulsion, s. f., حرکت *harèkèt*, دفع *dèf'.* — ابرام *ibram.*

Impunément, adv., غضبسز *ghazèbsiz*, جزاسز *djèzaçez*, بی محابا *bi mouhaba.*

Impunité, s. f., عذابسزلك *'yzabsezlek*, غضبسزلك *ghazèb-sizlik*, تأدیبسزلك *tèèdibsizlik*, یاننه قالمه *ïanena qalma.*

Impur, e, adj., ناپاك *napak*, عارسز *'arsez.*

Impureté, s.f., ناپاکلك *napaklik*, عارسزلق *'arsezleq*, عفتسزلك *'yffètsizlik.* — Au fig., زنا *zina.*

Imputation, s. f., افترا *iftira*, شكوا *chèkva*, اسناد *isnad*. — Terme de finance, محسوبيّت *mahçoubiyèt*.

Imputer, v. a., اسناد - عزو ا *isnad, azv èt*, صوچلمق *soutchlamaq*, اوستنه براقمق *ustunè braqmaq*. — en terme de finance, محسوب - حواله ا *mahçoub, havalè èt*.

Inabordable, adj., يانشلماز *ïanachelmaz*.

Inacceptable, adj., قبول اولنماز *qaboul olounmaz*.

Inaccessible, adj., ممتنع الوصول *mumtèni ul-vuçoul*, ياننه وارلمز *ïanena varelmaz*, ال ينتشمز *èl ïètichmèz*.

Inaccoutumé, e, adj., الشمامش *alechmamech*, عادت اولمامش *'adèt olmamech*.

Inactif, ve, adj., حركتسز *harèkètsiz*, غير عامل *ghaïri 'amil*.

Inadmissible, adj., مقبول اولماز *maqboul olmaz*.

Inadvertance, s. f., غافللك *ghafillik*, غفلت *ghaflèt*, سهو *sèhv*, دقّتسزلق *diqqatsezleq*, اهتمامسزلق *ihtimam-sezleq*.

Inaliénable, adj., انتقال و فراغ قبول اينمز *intiqal vè firagh qaboul ètmèz*, افراز اولنمز *ifraz olounmaz*, تصرّفدن چيقمز *taçarroufdan tcheqmaz*.

Inaltérable, adj., دكشلمز *dèïchilmèz*, بوزلماز *bozoulmaz*.

Inamovible, adj., يرندن دكشلمز *ïèrindèn dèïchilmèz*, تغيّر بولماز *tèghaïur boulmaz*, عزل و تبديلدن برئ *azl ou tèbdildèn bèri*.

Inanimé, e, adj., جانسز *djansez*, غير ذى روح *ghaïri zi rouh*.

Inanité, s. f., بوشلق *bochlouq*, باطللق *batelleq*.

Inanition, s. f., عدم نفقدن تهبّط *adèm-i nafaqadan tè-habbut*, آجلقدن اريمه *adjleqdan èrimè*, هبط من القهم *habt min el-qahm*.

INAPERÇU, E, adj., كورلمهمش *gueurulmèmich*, كورنمز *gueurunmèz.*

INAPPRÉCIABLE, adj., قيمتسز *q̱eïmètsiz*, بر شى دكمز *bir chèï dèïmèz.*

INATTENDU, E, adj., اپ انسز *apansẹz*, اومهزدن *oummazdan*, غير منتظر *ghaïri muntazẹr.*

INATTENTIF, VE, adj., دقتسز *dyqqatsẹz*, دقتى يوق *dyqqatẹ ïoq.* — Un élève inattentif, دقتسز بر شاكرد *dyqqatsẹz bir chaïrd.*

INATTENTION, s. f., دقتسزلق *dyqqatsẹzlẹq*, غفلت *ghaflèt.*

INAUGURATION, s. f., تقديس *taqtîs*, جلوس *djulous*, رسم كشاد *rèsm-i kuchad.*

INAUGURER, v. a., تقديس ا *taqtîs èt.*

INCALCULABLE, adj., صاييسز *saïïçẹz*, حسابه كلمز *hiçaba guèlmèz.*

INCANDESCENT, ENTE, adj., شدت حرارتدن بياضلنمش *chiddèt-i hararètdèn bèyazlanmẹch.*

INCAPABLE, adj., النلدن كلمز *èlindèn guèlmèz*, قابليتسز *qabiliïètsiz*, اهليتى يوق *èhlïèti ïoq.*

INCAPACITÉ, s. f., قابليتسزلك *qabiliïètsizlik*, عدم لياقت *'adèmi liïaqat.*

INCARCÉRATION, s. f., حبس *habs*, محبوسيت *mahbouçiïèt.*

INCARCÉRER, v. a., حبس ا *habs èt*, زندانه قومق *zẹndana qomaq.* – Incarcéré, e, حبسلو *habslẹ*, محبوس *mahbous.*

INCARNATION, s. f., تن المه *tèn alma*, اتخاذ جسد *ittikhazi djèçèd*, تجسد *tèdjèççud.*

INCARNER (S'), v. pron., تن آلمق *tèn âlmaq.* – Incarné, e, متجسد *mutèdjèssèd*, كودلنمش *guèvdèlènmich.*

Incartade, s. f., brusquerie, تيز مزاجلق *tèz mizadjleq*, تيتزلك *titizlik*, چيقش *tcheqech*. — Extravagances, دلی طولو ایشلر *dèli dolou ichlèr*.

Incendiaire, s. m., قونداقچی *qondaqtche*. — Au fig., فتنه انكيز *fitnè ènguîz*.

Incendie, s. m., یانغن *ïanghen*, حریق *haryq*, احراق *yhraq*.

Incendier, v. a., یاقمق *ïaqmaq*, احراق ا *yhraq èt*. — Incendié, e, یانمش *ïanmech*, محروق *mahrouq*.

Incertain, e, adj., بللوسز *bèlliçiz*, بللو دكل *bèlli dèïl*, شبهه‌لو *chubhèli*, نا معلوم *na ma'loum*, مشكوك *mèchkiouk*.

Incertitude, s. f., بللوسزلك *bèlliçizlik*, شبهه *chubhè*, ارتیاب *irtïab*. — du temps, قرارسزلق *qararsezleq*, عدم ثبات *'adèmi sèbat*.

Incessamment, adv., بلا تاخیر *bila tèèkhyr*, كچكترمدن *guèdjiktirmèdèn*. — Continuellement, بر دوزیه *bir duzïè*, لا ینقطع *la ïounqathy'*.

Inceste, s. m., زنا القرابه *zina ul-qarabè*.

Incident, s. m., قضا *qaza*, عارضه *'ariza*, حادثه *hadiçè*, ظهورات *zouhourat*.

Incident, e, adj., صكره‌دن ظهور ایدن *sonradan zouhour èdèn*, لاحقه *laheqa*.

Incinération, s. f., ترمّد *tèrèmmud*, كول اولمه *kul olma*, كوله دونمه *kulè deunmè*.

Incisif, ive, adj., كسكين *kèsguin*. — Incisives (dents), ازو دیشلری *azou dichlèri*.

Incision, s. f., یارق *ïareq*, كسش *kèçich*, شقّ *chaqq*.

Incitation, s. f., قندرمه *qenderma*, تحریك *tahrîk*, اغوا *yghva*.

Incivil, e, adj., بى ادب bi èdèb, قبا qaba, بى ظرافت bi zarafèt.

Incivilité, s. f., ادبسزلك èdèbsizlik, تربيهسزلك terbiïèçiz-lik, خورپادلق khorïatleq.

Inclinaison, s. f., انحراف inhiraf, ميلولت mèïloulèt.

Inclination, s. f., ميل mèïl, علاقه 'alaqa. — Disposition, هوس hèvès, استعداد isty'dad. — Affection, رغبت raghbèt, ميل درون mèïli dèroun.

Incliner, v. a., اكمك èïmèk, اماله ا imalè èt. — v. n., اكلمك èïlmèk, بوكلمك bukulmèk, ميل و mèïl vèr, مائل او maïl ol.

Inclus, e, adj., ايچنه قونمش itchinè qonmouch, دروننده dèrounindè, موضوعًا mèvzou'èn, لفًا lèffèn.

Inclusivement, adv., برابر آلەرق bèrabèr âlaraq, معًا ma'èn, صايلەرق saïelaraq.

Incognito, adv., تبديل tèbdîl, تبديلا tèbdîlèn, تبديل قيافت ايله tèbdîli qeyafèt ilè.

Incohérence, s. f., عدم ارتباط - اتصال adèm-i irtibat, ittiçal, مناسبتسزلك munaçibètsizlik.

Incomber, v. n., عائد او aïd ol, دوشمك duchmèk.

Income-tax, s. f., ايراد اوزرينه وضع اولنان ويركو irad uzèrinè vaz' olounan vèrgui.

Incommode, adj., راحتسز rahatsez, اويغونسز ouïghounsouz.

Incommoder, v. a., زحمت و zahmèt vèr, راحتسز ا rahatsez èt, بى حضور ا bi houzour èt, صقنتى و seqente vèr. — Incommodé, e, راحتسز rahatsez, بى حضور bi houzour.

Incommodité, s. f., زحمت zahmèt, راحتسزلق rahatsezleq.

Incomparable, adj., مثلى يوق misli ïoq, بى نظير bi nazyr,

مانندسز *manèndsiz.* — Beauté incomparable, حسن بی نظیر *husni bi nazyr,* مانندسز جمال *manèndsiz djèmal.*

Incomparablement, adv., بی تشبیه *bi tèchbîh,* بلا قیاس *bila qeyas.*

Incompatible, adj., اویماز *ouïmaz,* امتزاجسز *imtizadjsez,* ممتنع الاجتمع *mumtèni ul-idjtima.*

Incompétence, s. f., حکمه عدم استحقاق *hukmè 'adèmi istyhqaq,* نا سزالق *na sèzaleq.*

Incompétent, e, adj., قضایه غیر مستحق *qazaïè ghaïri mustahaqq,* حکومتی اولمیان *huhioumèti olmaïan,* حکمی کچمز *hukmu guètchmèz.*

Incomplet, ète, adj., قصورلو *qouçourlou,* ناقص *naqys,* نا کامل *na kiamil.*

Incompréhensible, adj., اکلاشلمز *anlachelmaz,* غیر مفهوم *ghaïri mèfhoum.*

Inconcevable, adj., اکلاشلمز *anlachelmaz,* فهم اولنماز *fèhm olounmaz.*

Inconciliable, adj., بارشترلماز *barechterelmaz,* اویشمز *ouïouchmaz.*

Incongruité, s. f., سقامت *saqamèt,* یولسزلق *ïolsouzlouq,* مناسبتسزلك *munaçibètsizlik,* چیرکنلك *tchirkinlik.*

Inconnu, e, adj., نا معلوم *na ma'loum,* یبانجی *ïabandje,* مجهول *mèdjhoul.*

Inconséquence, s. f., نتیجهسزلك *nètîdjèçizlik,* رابطهسزلك *rabethaçezleq.*

Inconséquent, e, adj., رابطهسز *rabethaçez,* نتیجهسز *nètîdjèçiz,* اویغونسز *ouïghounsouz.*

Inconsolable, adj., تسلّيسز *tèçèllîçiz*, تسلّی بولماز *tèçèlli boulmaz*, مأيوس *mèïous*.

Inconsolablement, adv., تسليسزلكله *tèçèllîçizlikilè*.

Inconstance, s. f., قرارسزلق *qararsezleq*, دوامسزلق *dèvamsezleq*, عدم ثبات *'adèmi sèbat*.

Inconstant, e, adj., قرارسز *qararsez*, دوامسز *dèvamsez*, بی قرار *bi qarar*, عديم الثبات *'adîm us-sèbat*.

Incontestable, adj., شبهسز *chubhèçiz*, نزاع يوق *niza' ïoq*.

Incontestablement, adv., سوز اولميهرق *seuz olmaïaraq*, من غير اعتراض *min ghaïri y'tiraz*.

Inconvenance, s. f., مناسبتسزلك *munaçibètsizlik*, عدم لياقت *'adèmi lïaqat*.

Inconvenant, e, adj., مناسبتسز *munaçibètsiz*, ياقشقسز *ïaqecheqsez*.

Inconvénient, s.m., انكل *ènguèl*, مانع *many'*, محذور *mahzour*, pl. محاذير *mèhazîr*, بأس *bèès*, ضرر *zarar*.

Incorporation, s. f., برلشمه *birlèchmè*, الحاق *ilhaq*.

Incorporel, le, adj., تنسز *tènsiz*, وجودسز *vudjoudsouz*.

Incorporer, v. a., برلشترمك *birlèchtirmèk*, ضمّ ا *zamm èt*, علاوه ا *'ylavè èt*. — S'incorporer, برلشمك *birlèchmèk*, ضمّ - الحاق اولنمق *zamm, ilhaq olounmaq*.

Incorrect, e, adj., يكلشلو *ïanlechle*, غلطلو *ghalathle*, غير مستقيم *ghaïri mustaqym*.

Incorrigible, adj., اصلاح اولماز *yslah olmaz*, اصلاحه كلمز *yslaha guèlmèz*, دوزلمز *duzèlmèz*.

Incorruptible, adj., بوزلماز *bozoulmaz*, رشوت قبول ايتمز *richvèt qaboul ètmèz*, فساددن عاری *fèçadtèn 'ari*.

Incrédule, adj., اينانمز *inanmaz*, ايمانسز *imansez*.

Incrédulité, s. f., اینانمزلق *inanmazleq*, عدم اعتماد *'adèmi y'timad.* — Manque de foi, ایمانسزلق *imansezleq.*

Incréé, e, adj., یرادلمامش *ïaradelmamech*, غیر مخلوق *ghaïri makhlouq.* — Engendré et non créé, مولود غیر مخلوق *mèvloud ghaïri makhlouq.*

Incrimination, s. f., اتّهام *ittiham*, تقبیح *taqbih.*

Incroyable, adj., ایناناملمز *inanelmaz*, عدیم التصدیق *'adîm ut-tasdyq.* – Excessif, وصفه کلمز *vasfè guèlmèz.* – Extraordinaire, عقله صغمز *'aqlè seghmaz.*

Incruster, v. a., قاپلامق *qaplamaq*, قاقمق *qaqmaq*, صوامق *sevamaq.*

Inculper. v. a., صوچلمق *soutchlamaq*, حمل - اسناد ا *haml, isnad èt*, تحمیل تهمت ا *tahmil-i teuhmèt èt.*

Inculquer, v. a., تلقین ا *tèlqin èt*, اکلتمق *anlatmaq*, ذهنه صوقمق *zihnè soqmaq.*

Inculte, adj., ایشلانمامش *ichlènmèmich*, سورلمش *surulmèmich*, ویران *vîran*, معطّل یر *mou'aththal ïèr*, غیر معمور *ghaïri ma'mour*, کورکوسز *gueurguçuz.* — En parlant de l'esprit, تربیهسز *terbïèçiz*, قبا *qaba.*

Incurable, adj., دوزلمز *duzèlmèz*, علاجسز *'yladjsez*, شفا بولماز *chifa boulmaz.*

Incurie, s. f., اهمالجیلق *ihmaldjeleq*, اهماللق *ihmalleq*, اهتمامسزلق *ihtimamsezleq*, غفلت *ghaflèt.*

Incursion, s. f., اقین *aqen*, چته *tchètè*, غارت *gharèt*, چاپول *tchapoul.*

Inde, contrée, هندستان *hindistan.* — Indes occidentales, هند غربی *hindi gharbi.*

INDÉCEMMENT, adv., یاقشمز بر طرز اوزره *ïaqe̱chmaz bir tharz uzrè*, بی ادبانه *bi èdèbanè*.

INDÉCENCE, s. f., یاقشقسز *ïaqe̱che̱qse̱z*, نا سزالك *na sèzalik*.

INDÉCENT, E, adj., یاقشماز *ïaqe̱chmaz*, ادبسز *èdèbsiz*, نا سزا *na sèza*.

INDÉCHIFFRABLE, adj., اوقونمز *oqounmaz*, بلنمز *bilinmèz*, سوكلمز *seukulmèz*.

INDÉCIS, E, adj., قرارسز *qararse̱z*, غیر مقرّر *ghaïri mouqarrèr*.

INDÉCISION, s. f., قرارسزلق *qararse̱zle̱q*, ارتیاب *irtïab*, تردّد *tèrèddud*.

INDÉCLINABLE, adj., تصریف اولنماز *tasrîf olounmaz*, مبنی *mèbnii*.

INDÉFINI, E, adj., نا محدود *na mahdoud*, غیر معیّن *ghaïri mou'aïïèn*.

INDÉFINIMENT, adv., وجه نا معیّن اوزره *vedjhi na mou'aïïèn uzrè*.

INDEMNISER, v. a., ضررنی اودهمك *zarare̱ne̱ eudèmèk*.

INDEMNITÉ, s. f., تضمین *tazmîn*, ضررنی ویرمه *zarare̱ne̱ vermè*.

INDÉPENDAMMENT, adv., بلا تعلّق *bila tè'alluq*, علاقهسی اولمیهرق *'alaqaçe̱ olmaïaraq*. — Outre, ماعدا *ma'ada*, قطع نظر *qath'y nazar*. — Indépendamment de cela, بوندن بشقه *boundan bachqa*, بو جمله ایله *bou djumlè ilè*.

INDÉPENDANCE, s. f., ازادلق *azadle̱q*, سربستلك *sèrbèstlik*, استقلال *istyqlal*.

INDÉPENDANT, E, adj., ازادلو *azadle̱*, باشلو باشنه *bachle̱ bache̱na*, مستقل *mustaqyll*. — L'empire ottoman est un

grand état indépendant, دولت عليّه مستقلّ بر عظيم دولتدر *dèvlèti 'aliïè mustaqyll bir 'azym dèvlèttir.*

Index, s. m., table d'un livre, فهرست *fihrist.* — Doigt, شهادت پارمغى *chèhadèt parmaghe*, صلوات پارمغى *salavat parmaghe.*

Indicatif, s. m., t. de gram., مضارع *mouzary'*, حال *hal.*

Indicatif, ve, adj., دليل *dèlîl*, كوستريجى *gueustèrîdji.*

Indication, s. f., اشارت *icharèt*, دلالت *dèlalèt.*

Indice, s. m., نشان *nichan*, علامت *'alamèt.*

Indicible, adj., دينلمز *dènilmèz*, تعبير اولنمز *taabir olounmaz*, وصفه كلمز *vasfa guèlmèz*, ما لا كلام *ma la kèlam.*

Indien, ne, adj., هندى *hindi.* — La langue indienne, ou l'hindoustani, زبان هندى *zèbani hindi.*

Indienne, s. f., هند الاجهسى *hind aladiaçe*, هند قماشى *hind qoumache.*

Indifféremment, adv., فرقسز *farqsez*, على السويّه *'alès-sèviïè*, بلا استثنا *bila istisna.*

Indifférence, s. f., صوفلق *sovouqlouq*, قيدسزلق *qaïdsezleq.*

Indifférent, e, adj., محبّتسز *mouhabbètsiz*, بيطرف *bitharaf*, بيغرض *bigharaz*, فرقسز *farqsez*, هپ بر *hèp bir.* — Cela m'est indifférent, بو بكا طوقنماز *bou bana dhoqounmaz*, بكا بردر *bana birdir.*

Indigence, s. f., احتياج *yhtïadj*, فاقت *faqat*, ضرورت *zarourèt.*

Indigène, adj., يرلو *ïèrli.*

Indigent, e, adj., فقير *faqyr*, محتاج *muhtadj*, يوخسل *ïokhsoul.*

INDIGESTE, adj., سندرمسی چتین *sindirmèçi tchètîn*, هضمی کوچ *hazmi gudj.*

INDIGESTION, s. f., سنمه *sinmèmè*, هضمسزلق *hazmsezleq*, معده بوزقلغی *my'dè bozouqloughou.*

INDIGNATION, s. f., طارغونلق *dharghenleq*, خرص *khers*, غضب *ghazab*, اویکه *eukè.*

INDIGNE, adj., لایق اولمیان *layq olmaïan*, نا مستحق *na mustahaqq.* — Honteux, عیب *'aïb.* — کوتی *keutu*, آلچق *altchaq.*

INDIGNEMENT, adv., نا لایقنه *na laïqanè*, من غیر حد *min ghaïri haddin.*

INDIGNER, v. a., طارلتمق *dhareltmaq*, اوکه‌لندرمك *eukèlèndirmèk.* – S'indigner, طارلمق *dharelmaq*, پك کوجنه کلمك *pèk gudjunè guèlmèk.*

INDIGNITÉ, s. f., نا لایقلق *na laïqleq*, نا سزالق *na sèzaleq*, کوتیلك *keutuluk.*

INDIGO, s. m., چوید *tchivîd*, چوید اوتی *tchivîd otou.*

INDIQUER, v. a., کوسترمك *gueustèrmèk*, اشارت ا *icharèt èt*, دلالت ا *dèlalèt èt.*

INDIRECT, E, adj., طولاشق *dholacheq*, اکری *èïri*, صاپه *sapa*, کیزلو *guîzli.*

INDIRECTEMENT, adv., طولاشق یول ایله *dholacheq ïol ilè*, طولاییدن *dolaïedan.*

INDISCIPLINABLE, adj., ضبط اولنماز *zabth olounmaz.*

INDISCIPLINÉ, E, adj., تعلیمسز *ta'lîmsiz*, بی تعلیم *bi ta'lîm.*

INDISCRET, ÈTE, adj., ملاحظه‌سز *moulahazaçez*, بی انصاف *bi insaf*, اغزی کوشك *aghze guèvchèk*, بوش بوغاز *boch boghaz.*

Indiscrètement, adv., ملاحظه ايتميه‌رك *moulahaza ètmèïèrèk*, انصافسزلغله *insafsezleghela*.

Indiscrétion, s. f., ملاحظه‌سزلق *moulahazasezleq*, انصافسزلق *insafsezleq*, صايغيسزلق *saïgheçezleq*.

Indispensable, adj., پك لازملو *pèk lazemle*, پك اقتضالو *pèk yqtizale*, الزم *èlzèm*, براغلمغه كلمز *braghelmagha guèlmèz*. — C'est une chose indispensable, پك لازملو بر شيدر *pèk lazemle bir chèïdir*.

Indisposé, e, adj., كيفسز *kèïfsiz*, مزاجسز *mizadjsez*, ناخوش *nakhoch*, راحتسز *rahatsez*. — Êtes-vous indisposé? كيفسزميسكز *kèïfsizmîçiniz*, راحتسزميسكز *rahatsezmeçenez*.

Indisposition, s. f., كيفسزلك *kèïfsizlik*, نامزاجلق *namizadjleq*, انحراف مزاج *inhyrafi mizadj*.

Indistinctement, adv., بيان اولمقسزين *bèïan olmaqsezen*. — Sans distinction, بى فرق *bi farq*, قنغيسى اولورسه اولسون *hangheçe oloursa olsoun*, سچميه‌رك *sètchmèyèrèk*.

Individu, s. m., كشى *kichi*, شخص *chakhs*, حريف *hèrîf*, ذات *zat*.

Individuel, le, adj., شخصى *chakhsy*, ذاتى *zati*, هر بر كشى‌يه دائر *hèr bir kichiïè daïr*.

Indocile, adj., اطاعتسز *itha'atsez*, سوز دكلمز *seuz diinèmèz*, خرچين *khertchin*, سركش *sèrkèch*.

Indolence, s. f., اهمالجيلق *ihmaldjeleq*, تنبللك *tèmbèllik*, قيدسزلق *qaïdsezleq*.

Indolent, e, adj., اهمال ايديجى *ihmal èdîdji*, كاهل *kiahil*.

Indomptable, adj., ضبط اولنماز *zabth olounmaz*.

Indu, ue, adj., contre l'usage, ياقشقسز *iaqecheqsez*, عادته

مغاير *adètè moughaïr.* — Heure indue, وقتسز ساعت *vaqetsez saat,* بى وقت *bi vaqt.* — Hors de propos, محلسز *mahalsiz,* بلا موجب *bila moudjib.*

Indubitable, adj., شبهسز *chubhèçiz,* بى اشتباه *bi ichtibah.*

Indubitablement, adv., هيچ شبهه اولميهرق *hîtch chubhè olmaïaraq.*

Induire, v. a., سورمك *surmèk,* دوشورمك *duchurmèk,* تحريك ا *tahrik èt.* — Inférer, استنباط ا *istinbat èt,* حكم چيقارمق *hukm tcheqarmaq.*

Indulgence, s. f., كوز قپامه *gueuz qapama,* اغماض عين *yghmazy 'aïn,* مسامحه *muçamèha,* غفران *ghoufran,* عفو *'af,* مرحمت *mèrhamèt.* — plénière, مغفرت كامله *maghfirèti kiamilè,* غفران كامل *ghoufrani kiamil.*

Indulgent, e, adj., مرحمتلو *mèrhèmètli,* عفو ايديجى *'af èdîdji* كثير المسامحه *kèçîr ul-muçamèha.*

Industrie, s. f., هنر *hunèr,* معرفت *ma'rifèt,* صناعت *sènaat.*

Industrieux, se, adj., هنرلو *hunèrli,* معرفتلو *ma'rifètli,* اهل هنر ومعرفت *èhli hunèr u ma'rifèt.*

Inébranlable, adj., صارصلمز *sarselmaz,* قملدانمز *qemeldanmaz,* قوى *qavi.* — Stable, قرارلو *qararle.*

Inédit, e, adj., باصلمامش *bacelmamech,* شيوع بولمامش *chouïou' boulmamech.* – Fables inédites, دها باصلمامش مثللر *daha bacelmamech maçallar.*

Ineffable, adj., تعريفه كلمز *ta'rîfè guèlmèz.*

Ineffaçable, adj., بوزلمز *bozoulmaz,* چيقمز *tcheqmaz,* سلنمز *silinmèz,* محو اولنماز *mahv olounmaz.*

Inefficace, adj., كار ايتمز *kiar ètmèz,* بى عمل *bi 'amèl.*

Inefficacité, s. f., عدم تأثير *'adèmi tèèçîr.*

Inégal, e, adj., نا مساوى *na muçavi*, اكرى بوكرى *èïri buïuru*, اويماز *ouïmaz*, غير معادل *ghaïri mou'adil.*

Inégalité, s. f., اويغونسزلق *ouïghounsouzlouq*, يامرى يومريلق *ïamri ïoumroulouq*, عدم مساوات *'adèmi muçavat.*

Inélégance, s. f., ظرافتسزلك *zarafètsizlik.*

Inepte, adj., قابليتسز *qabiliïètsiz*, استعدادسز *isty'dadsez*, باطل *batel.*

Inépuisable, adj., توكنمز *tukènmèz*, نهايتسز *nèhaïètsiz.* — Trésor inépuisable, توكنمز خزينه *tukènmèz khaznè.* — Que Dieu Très-Haut daigne accorder à notre auguste souverain une vie inépuisable (formule très-usitée chez les Ottomans)! حق تعالى شوكتلو پادشاهمز افنديمز حضرتلرينه بتمز و توكنمز عمرلر احسان بيورسون *haqq tè'ala chèvkètlu padichahemez èfèndimiz hazrètlèrînè bitmèz vè tukènmèz 'eumrlèr yhsan bouïoursoun.*

Inertie, s. f., عدم حركت *adèm-i harèkèt*, سكونت *sukiounèt*, بيقيدى *biqaïdi*, طورغنلق *dourghounlouq.*

Inespéré, e, adj., اوملميان *oumoulmaïan*, غير مأمول *ghaïri mèèmoul.* — Par une occasion inespérée, فرصت غير مترقبه ايله *firsati ghaïri mutèraqqybè ilè.*

Inévitable, adj., وقوعبولماسى ممكنسز *vouqou'boulmaçe mumkinsiz*, صاوشلماز *savouchoulmaz*, اندفاعى قابل اولميان *indifa'y qabil olmaïan*, ضرورى *zarouri.*

Inévitablement, adv., البته *èlbèttè*, لا محاله *la muhalè.*

Inexact, e, adj., طوغرى اولميان *dhoghrou olmaïan*, غير صحيح *ghaïri sahyh.* — Négligent, دقتسز *dyqqatsez*, اهتمامسز *ihtimamsez.*

Inexactitude, s. f., اهمالسزلق *ihmalsezleq*, عدم دقت *'adèmi dyqqat.*

Inexcusable, adj., عذرسز *'euzursuz*, عذر اولنماز *'euzr olounmaz*, غير معذور *ghaïri ma'zour.*

Inexercé, e, adj., تعليمسز *ta'lîmsiz*, بى تعليم *bi ta'lîm.*

Inexorable, adj., سرت *sèrt*, طاش يوركلو *thach ïurèkli.*

Inexpérience, s. f., تجربهسزلك *tèdjrubèçizlik*, عاجميلك *'adjèmîlik*, وقوفسزلق *vouqoufsouzlouq*, عدم خبرت *'adèmi khybrèt.*

Inexplicable, adj., معنا ويرلمز *ma'na vèrilmèz*, تعبير اولنماز *ta'bîr olounmaz*, ممتنع التفسير *mumtèny' ul-tèfsîr.*

Inexprimable, adj., تعبير اولنماز *ta'bîr olounmaz*, وصفه كلمز *vasfè guèlmèz.*

Inexpugnable, adj., جنك ايله النماز *djènk ilè alenmaz*, تسخيرى - ضبطى محال *tèskhyri, zabthy mouhal.*

Infaillible, adj., ياكلماز *ïanelmaz*, خطادن برى *khathadan bèri.* — Dieu seul est infaillible, ياكلميان بر الله *ïanelmaïan bir allah.*

Infailliblement, adv., محققا *mouhaqqaqan.*

Infamation, s. f., رسوايلق *resvaïleq*, يوز قرهلغى *ïuz qaraleghe.*

Infâme, adj., بد نام *bèd nam*, رسواى *risvaï*, رزيل *rèzîl.*

Infanterie, s. f., پياده *pïadè*, يايا عسكر *ïaïa 'askèr.*

Infatigable, adj., يورلماز *ïoroulmaz*, بى فتور *bi futour.*

Infatuation, s. f., مفتونيّت *mèftouniïèt*, عقل صاپلنمهسى *aql saplanmaçe.*

Infécond, e, adj., بركتسز *bèrèkètsiz*, محصول ويرمز *mahçoul vèrmèz.*

Infect, e, adj., فنا قوقر *fèna qoqar,* قوقمش *qoqmouch.*

Infecter, v. a., فنا قوقوتمق *fèna qoqoutmaq,* بولاشترمق *boulachtermaq.* — Au fig., بوزمق *bozmaq,* افساد ا *ifsad èt.*

Inférieur, e, adj., اشاغكى *achagheki,* ادنا *èdna,* كمتر *kèmtèr.* — D'un inférieur à un supérieur, اعلايه ادنادن *èdnadan a'laïa.*

Infériorité, s. f., اشاغيلق *achagheleq,* ادنالق *èdnaleq.*

Infernal, e, adj., جهنمى *djèhènnèmi.*

Infertile, adj., بركتسز *bèrèkètsiz,* محصولسز *mahçoulsouz.*

Infester, v. a., يول كسمك *ïol kèsmèk,* قطع طريق ا *qathy' tharyq èt,* نهب و غارت ا *nèhb u gharèt èt.*

Infidèle, adj., صداقتسز *sadaqatsez,* خاين *khaïn,* بى وفا *bi vèfa.* — Qui n'a pas la vraie foi, ايمانسز *imansez,* دينسز *dînsiz,* كافر *kiafir,* كاور *guiaour.* — Les infidèles, كافرلر *kiafirlèr,* كفره *kèfèrè,* كاورلر *guiaourlar.*

Infidélité, s. f., صداقتسزلق *sadaqatsezleq,* خاينلك *khaïnlek,* خيانت *kheyanèt,* عدم صداقت *'adèmi sadaqat.* — En parlant des amants, بى وفالق *bi vèfaleq,* جفا كارلق *djèfa kiarleq.*

Infime, adj., ادنا *èdna,* اسفل *èsfèl,* كمترين *kèmtèrin,* اك الچغى *èn altchaghe,* اك اشاغيكى *èn achagheki.*

Infini, e, adj., نهايتسز *nèhaïètsiz,* حدسز *haddsez.*

Infiniment, adv., نهايتسز *nèhaïètsiz,* فوق الغايه *fèvq ulghaïè.*

Infinité, s. f., نهايتسزلك *nèhaïètsizlik.* — Grande quantité, چوقلق *tchoqlouq,* كثرت *kèsrèt,* وفرت *vèfrèt.*

Infinitif, s. m., مصدر *masdar,* اسم مصدر *ismi mastar.*

INFIRME, adj., خسته مزاج *khasta mizadj*, خسته *khasta*, كيفسز *kèïfsiz*, عليل *'alîl.* — Verbe infirme, فعل معتلّ *fy'li mou'tèll.* – Lettres infirmes (voyelles), حروف علّه *houroufi 'yllè.*

INFIRMERIE, s. f., خستەلر اوطەسى *khastalar odhaçe*, بيمارخانه *bîmarkhanè*, خستەخانه *khastakhanè.*

INFIRMIER, ÈRE, adj., خستەلرە بقان *khastalara baqan*, خسته بكجيسى *khasta bèktchîçi.*

INFIRMITÉ, s. f., خستەلق *khastaleq*, علّت *'yllèt.*

INFLAMMABLE, adj., طوتشه بلور *thoutoucha bilir.*

INFLAMMATION, s. f., يانمه *ïanma*, طوتشمه *thoutouchma*, احتراق *yhtiraq.* — Maladie, التهاب *iltihab*, حرارت *hararèt.*

INFLEXIBILITÉ, s.f., سرتلك *sèrtlik*, قساوت قلب *qaçavèti qalb.*

INFLEXIBLE, adj., اكلمز *èïlmèz*, سرت *sèrt*, عديم الرقّت *'adîm ur-ryqqat*, يوركى پك *ïurèyi pèk*, قاسى القلب *qaçi ul-qalb.*

INFLEXION, s. f., اكلمه *èïlmè*, تحوّل *tèhavvul.* – T. de gram., بنا *bina*, اعراب *y'rab*, تصريف *tasrîf.*

INFLIGER, v. a., جزاسنى ترتيب ا *djèzaçene tèrtîb èt.*

INFLUENCE, s. f., تأثير *tèèçîr*, نفوذ *nufouz*, مدخل *mèdkhal.*

INFLUENCER, v. a., تأثير ا *tèèçîr èt*, نفوذلو او *noufouzlou ol.*

INFLUENT, E, adj., نفوذلو *noufouzlou*, سوزى كچر *seuzu guètchèr.*

INFLUER, v. a., تأثير ا *tèèçîr èt*, ايشلمك *ichlèmèk.*

INFORMATION, s. f., سؤال *suval*, استخبار *istykhbar*, استفسار *istifsar*, استعلام *isty'lam.* – T. de jurisprudence, كشف *kèchf.*

INFORMER, v. a., بلدرمك *bildirmèk*, خبر و *khabèr vèr*, وقوف ا *vouqouf èt*, اگاه ا *aguiah èt*. — S'informer, صورمق *sormaq*, سؤال ا *su'al èt*, استفسار ا *istifsar èt*, خبر المق *khabèr almaq*. — Il s'informe de l'état de votre précieuse santé, خاطركزى صورار *khathereneze sorar*, خاطر شريفكزى استفسار ايدر *khatheri chèrîfinizi istifsar èdèr*. — Informé, e, خبر المش *khabèr almech*, خبردار اولمش *khabèrdar olmouch*.

INFORTUNE, s. f., بختسزلق *bakhtsezleq*, بد بختلق *bèd bakhtleq*, بلا *bèla*.

INFORTUNÉ, E, adj., بختسز *bakhtsez*, طالعسز *thaly'çiz*, بى دولت *bi dèvlèt*.

INFRACTION, s. f., تجاوز *tèdjavuz*, نقص عهد *naqsy 'aht*.

INFRUCTUEUX, SE, adj., محصولسز *mahçoulsouz*, فائدهسز *faïdèçiz*.

INFUSER, v. a., اصلاتمق *eslatmaq*, منقوع ا *mènqou' èt*.

INFUSION, s. f., نقوع *nouqou'*, منقوع *mènqou'*.

INGÉNIER (S') v. r., دوشنمك *duchunmèk*, صرف ذهن ا *sarf-i zihn èt*.

INGÉNIEUR, s. m., مهندس *muhèndis*.

INGÉNIEUX, SE, adj., فراستلو *firaçètli*, هنرلو *hunèrli*, فهيم *fèhîm*, ذكى *zèkii*.

INGÉNU, E, adj., ساده دل *sadè dil*, صافى القلب *safi ul-qalb*, درست *durust*.

INGÉNUITÉ, s. f., يورك پاكلكى *iurèk pakliyi*, صافدرونلق *safdèrounlouq*.

INGRAT, E, adj., نامكوز *namkeur*. — Au fig., بركتسز *bèrèkètsiz*, خيرسز *khaïrsez*. — Quels sont les illustres in-

grats? مشهور نامكورلر كيملردر *mèchhour namkeurlèr kîmlèrdir.*

Ingratitude, s. f., نامكورلك *namkeurluk,* انكار نعمت *inkiari ny'mèt.*

Ingrédient, s. m., اجزا *èdjza,* قاتندى *qatente.*

Inhabile, adj., قابليّتسز *qabiliïètsiz,* نا اهل *na èhl.*

Inhabileté, s. f., قابليّتسزلك *qabiliïètsizlik,* عدم لياقت *'adèmi lïaqat.*

Inhabitable, adj., اوطورلماز *othouroulmaz,* ساكن اولنماز *sakin olounmaz.*

Inhabité, e, adj., نا مسكون *na mèskioun,* غير مسكون *ghaïri mèskioun,* متروك *mètrouk,* خراب *kharab.*

Inhérent, ente, adj., مربوط *mèrbouth,* لازم غير مفارق *lazem-i ghaïre mufariq,* ياپشق *iapecheq,* بتشك *bitichik.*

Inhumain, e, adj., انسانيّتسز *insaniïètsiz,* مروّتسز *muruvvètsiz,* بى مرحمت *bi mèrhamèt.*

Inhumanité, s. f., انسانيّتسزلك *insaniïètsizlik.*

Inhumer, v. a., كوممك *gueummèk,* دفن ا *dèfn èt.*

Inimitable, adj., بكزنلمز *bènzènilmèz,* تشبيهه كلمز *tèchbîhè guèlmèz,* مشابهه اولنمز *muchabihè olounmaz.*

Inimitié, s. f., دشمنلق *duchmanleq,* عداوت *'adavèt,* بغض *boughz.*

Inintelligible, adj., اكلاشلماز *anlachelmaz,* فهم اولنماز *fehm olounmaz.*

Inique, adj., عدالتسز *'adalètsiz,* انصافسز *insafsez,* نا حقّ *na haqq,* غدّار *ghaddar.*

Iniquement, adv., حقسز يره *haqqsez ïèrè,* ظلمًا *zoulmèn.*

INIQUITÉ, s. f., عدالتسزلك *'adalètsizlik*, انصافسزلق *insafsezleq*, ظلم *zoulm*. — Péché, صوچ *soutch*, كناه *gunah*.

INITIAL, E, adj., اوّلكى *èvvèlki*.

INITIATIVE, s. f., باشلانغج *bachlanghedj*, تقدّم رأى *tèqaddum-i rèï*.

INITIER, v. a., محرم ا *mahrèm èt*, وقوف ا *vouqouf èt*. — Initié, e, محرم *mahrèm*.

INJECTER, v. a., ايچنه صو فشقرتمق *itchinè sou fechqertmaq*, شرنغه ايله صوارمق *chiringha ilè souvarmaq*.

INJONCTION, s. f., امر *èmr*, تنبيه *tèmbîh*.

INJURE, s. f., ستم *sitèm*, شتم *chètm*, كفر *kufur*.

INJURIER, v. a., سوكمك *seuïmèk*, شتم ا *chètm èt*, ستم و *sitèm vèr*. — S'injurier, سوكشمك *seuïuchmèk*.

INJURIEUSEMENT, adv., حرمتسزلكله *hurmètsizlik ilè*.

INJURIEUX, SE, adj., حرمتسز *hurmètsiz*, ستملو *sitèmli*, عرضه طوقنان *'erza dhoqounan*.

INJUSTE, adj., انصافسز *insafsez*, عدالتسز *'adalètsiz*, غير عادل *ghaïri 'adil*, حقّسز *haqqsez*, نا حق *na haqq*, بی حقّ *bi haqq*, ظالم *zalim*, ظلمكار *zoulmkiar*.

INJUSTEMENT, adv., نا حقّ يره *na haqq ïèrè*, حقّسز اولەرق *haqqsez olaraq*, ظلمًا *zoulmèn*.

INJUSTICE, s. f., نا حقّلق *na haqqleq*, عدالتسزلك *'adalètsizlik*, ظلم *zoulm*, غدر *ghadr*.

INNAVIGABLE, adj., كمی ايشلنمز *guèmi ichlènmèz*.

INNÉ, E, adj., برابر طوغمش *bèrabèr dhoghmouch*, مجبول *mèdjboul*.

INNOCEMMENT, adv., صوچسزلغله *soutchsouzloughela*, پاكلك ايله *paklik ilè*.

INNOCENCE, s. f., صوچسزلق *soutchsouzlouq*, كناهسزلق *gunahsezleq*, پاكلك *paklik.*

INNOCENT, E, adj., صوچسز *soutchsouz*, بى جرم *bi djurm*, بى كناه *bi gunah*, پاك *pak.* – Petit enfant, معصوم *ma'çoum.* — Idiot, بودالا *boudala.* — Chez les Turcs, on donne aux dames et aux demoiselles les deux noms suivants: عصمتلو *'ysmètli* « innocente », et عفتلو *'yffètli* « chaste ».

INNOMBRABLE, adj., صايلمز *saïlmaz*, حسابسز *hyçabsez*, لا يحصى *la ïouhsa*, غير معدود *ghaïri ma'doud.*

INNOMBRABLEMENT, adv., حسابسز ايله *hyçabsez ilè.*

INNOVATEUR, TRICE, adj., ايجاد ايدن *idjad èdèn*, اهل بدعت *èhli bid'at*, محدث *muhdis.*

INNOVATION, s. f., يكى ايجاد *ïèni idjad*, اختراع *ykhtira'.*

INNOVER, v. a., يكيدن ايجاد ا *ïènîdèn idjad èt.*

INOCCUPÉ, E, adj., ايشسز *ichsiz*, ايشدن بوش *ichdèn boch*, مشغول دكل *mèchghoul dèïl*, مشغوليتدن خالى *mèchghouliïèttèn khali.*

INOCULATION, s. f., اشلامه *achlama.*

INOCULER, v. a., اشيلمق *achlamaq*, اشلامق *achlamaq.*

INODORE, adj., قوقوسز *qoqouçouz*, رايحهسز *raïhaçez.*

INOFFENSIF, VE, adj., ضررسز *zararsez*, ضرر ايتمز *zarar ètmèz.*

INONDATION, s. f., صو طاشمهسى *sou thachmaçe*, صو باصمه *sou basma*, فيضان *fèïzan*, طغيان ما *thoughyani ma.* – du Nil, فيضان نيل *fèïzani nîl.*

INONDER, v. a., صو طاشمق *sou thachmaq*, طاشوب باصمق *thachep basmaq.*

INOPINÉMENT, adv., اكسزين *ansezen*, على الغفله *alèl ghaflè*, بغتة *baghtètèn.*

INOPPORTUN, E, adj., مناسبتسز *munaçibètsiz*, وقتسز *vaqetsez.*

INOUÏ, E, adj., ایشدلمامش *ichidilmèmich*, غیر مسموع *ghaïri mèsmou'.*

INQUALIFIABLE, adj., توصیفدن خارج *tavsifdèn kharedj.*

INQUIET, ÈTE, adj., راحتسز *rahatsez*, بی حضور *bi houzour*, مضطرب البال *mouztharib ul-bal.*

INQUIÉTANT, E, adj., راحتسزلق ویریجی *rahatsezleq vèrîdji*, راحتسز ایدر *rahatsez èdèr.*

INQUIÉTER, v. a., راحتسز ا *rahatsez èt*, اضطراب و *eztherab vèr.* — S'inquiéter, راحتسز او *rahatsez ol*, مضطرب او *mouztharib ol*, وسوسه ا *vèsvèçè èt*, مراق واندیشه ا *mèraq vè èndîchè èt.* – Ne vous en inquiétez pas, وسوسه اینمه – اینمیک *vèsvèçè ètmè, ètmèïn.*

INQUIÉTUDE, s. f., راحتسزلق *rahatsezleq*. اضطراب *eztherab*, قساوت *qaçavèt*, وسوسه *vèsvèçè*, اندیشه *èndîchè*, مراق *mèraq.*

INQUISITEUR, s. m., مفتّش *mufèttich.*

INQUISITION, s. f., دین تفتیشی *dîn tèftîchi*, تفتیش عقاید *tèftîchi 'aqaïd.*

INSAISISSABLE, adj., طوتلمز *toutoulmaz*, ممتنع الحبس *mumtèni ul-habs.*

INSALUBRE, adj., مزاجه ضررلو *mizadja zararle*, مضرّ *mouzyrr.*

INSANITÉ, s. f., جنون *djunoun.*

INSATIÀBLE, adj., طویمز *dhoïmaz*, آچ کوزلو *atch gueuzlu.*

INSCRIPTION, s. f., یازو *ïaze*, کتابت *kitabèt.*

INSCRIRE, v. a., دفتره یازمق *dèftèrè ïazmaq*, قید جریده ا *qaïdi djèrîdè èt.*-S'inscrire, دفتره یازلمق *dèftèrè ïazelmaq*, سجلّده تحریر اولنمق *sidjilldè tahrîr olounmaq.*

Insecte, s. m., بوجك *beudjèk.*

Insecticide, adj., قاتل الحشرات *qatil ul-hachèrat,* بوجك قيران *beudjèk qeran,* بوجك توزى *beudjèk tozou.*

Insensé, e, adj., دلى *dèli,* عقلسز *'aqelsez,* ديوانه *dîvanè.*

Insensibilité, s. f., طويمزلق *dhouïmazleq,* يوركك تاثيرسزلكى *ïurèyin tèèçîrsizliyi.*

Insensible, adj., طويمز *dhouïmaz,* طويلمز *dhouïoulmaz.*

Insensiblement, adv., طويمدن *dhouïmadan.*

Inséparable, adj., ايرلمز *aïrelmaz,* غير منفصل *ghaïri munfaçyl,* نا مفروق *na mèfrouq.*

Inséparablement, adv., ايرلقسزين *aïrelmaqsezen.*

Insérer, v. a., ايچنه قومق *itchinè qomaq,* صوقمق *soqmaq,* علاوه ا *'ylavè èt,* ادخال ا - درج *dèrdj, idkhal èt.* — Faire insérer dans le journal, غزتهيه كچورمك *ghazètaïa guètchirmèk.* – Inséré, e, قونمش *qonmouch,* درج اولنمش *dèrdj olounmouch,* مندرج *mundèridj.*

Insertion, s. f., ايچنه قومه *itchinè qoma,* علاوه *'ylavè,* درج *dèrdj.*

Insidieusement, adv., الداتمغله *aldatmaghela,* حيله ايله *hylè îlè.*

Insidieux, se, adj., حيلهكار *hylèkiar,* الداديجى *aldadedje,* طولانديريجى *dholanderedje.*

Insigne, adj., مشهور *mèchhour,* عظيم *'azym.* — Faveur insigne, مساعدۀ جليله *muça'èdèï djèlîlè,* احسان عظيم *yhçani 'azym.*

Insignifiant, e, adj., مفهومسز *mèfhoumsouz,* بى معنا *bi ma'na,* عديم المال *'adîm ul-mè'al.*

INSINUANT, E, adj., مزاجکیر *mizadjguîr*, جلب ایدیجی *djèlb èdîdji.*

INSINUATION, s. f., کیرشمه *guîrichmè*, صوقلمه *soqoulma.* — Suggestion, اغوا *yghva.*

INSINUER, v. a., introduire, اصول ایله ایچنه صوقمق *ouçoul ilè itchinè soqmaq.* — Faire entendre adroitement, اصول ایله اکلاتمق *ouçoul ilè anlatmaq*, اشراب ا *ichrab èt.* — S'insinuer, اصول ایله کیرمك *ouçoul ilè guîrmèk*, صوقلمق *soqoulmaq.*

INSIPIDE, adj., دادسز *dadsez*, طاتسز *dhatsez*, لذتسز *lèz-zètsiz*, صووق *sovouq.*

INSIPIDITÉ, s. f., داتسزلق *datsezleq*, لذتسزلك *lèzzètsizlik.*

INSISTER, v. n., اقدام ا *yqdam èt*, اصرار ا *ysrar èt.* — Demander avec insistance, مطلق استمك *mouthlaq istèmèk.*

INSOCIABLE, adj., قونشلمز *qonouchoulmaz*, الفتسز *ulfètsiz*, عدیم المعاشرت *'adîm ul-mou'achèrèt.*

INSOLATION, s. f., كونشه سرمه *gunèchè sèrmè*, تشمیس *tèchmis*, تشریر *tèchrir.*

INSOLEMMENT, adv., ادبسزلکله *èdèbsizliylè*, ادبسزجه *èdèb-sizdjè.*

INSOLENCE, s. f., ادبسزلك *èdèbsizlik*, عارسزلق *'arsezleq*, جسارت *djèçarèt*, مغرورلق *maghrourlouq.*

INSOLENT, E, adj., ادبسز *èdèbsiz*, عارسز *'arsez*, دنسز *dènsiz*, کستاخ *kustakh*, فضول *fodhoul.*

INSOLITE, adj., عادتدن خارج - طشره *adètdèn kharidj*, *tachra*, نا معتاد *na mutad.*

INSOLUBILITÉ, s. f., چوزلمزلك *tcheuzulmèzlik.*

Insoluble, adj., چوزلمز *tcheuzulmèz*, اريمز *èrîmèz*.

Insolvable, adj., اودەنمز *eudènmèz*, عاجز بورج اودەمەدن *bordj eudèmèdèn adjiz*.

Insomnie, s. f., اويقوسزلق *ouïqouçouzlouq*, سهر *sèhèr*.

Insouciant, e, adj., قيدسز *qaïdsez*, حاجتسز *hadjètsiz*.

Insoumis, e, adj., اطاعت ايتمامش *itha'at ètmèmich*.

Inspecter, v. a., كوزتمك *gueuzètmèk*, دقت ايله نظر ا *deqqat ilè nazar èt*, نظارت ا *nèzarèt èt*.

Inspecteur, s. m., ناظر *nazer*, قوللايجى *qollaïdje*.

Inspection, s. f., كورتمه *gueuzètmè*, نظر *nazar*, رؤيت *rouïèt*, نظارت *nèzarèt*.

Inspiration, s. f., الهام *ilham*, وحى *vahy*. – divine, الهام ربانى *ilhami rèbbani*, وحى الاهى *vahyi ilahi*.

Inspirer, v. a., الهام ا *ilham èt*, قلبنه طوى و *qalbinè dhouï vèr*. — Souffler, اوفلمك *euflèmèk*.

Instabilité, s. f., قرارسزلق *qararsezleq*, عدم ثبات *'adèmi sèbat*.

Instable, adj., ثابت اولميان *sabit olmaïan*, بى قرار *bi qarar*, نا پايدار *na païdar*.

Installation, s. f., يرلشترمه *ïèrlèchtirmè*, اوطورتمه *othourtma*, نصب *nasb*.

Installer, v. a., اوطورتمق *othourtmaq*, يرلشترمك *ïèrlèchtirmèk*, نصب ا *nasb èt*, تمليك ا *tèmlîk èt*. – S'installer, يرلشمك *ïèrlèchmèk*, نصب او *nasb ol*, تمكن ا *tèmèkkun èt*.

Instance, s. f., الحاح *ilhah*, ابرام *ibram*, اقدام *yqdam*, رجا *ridja*, طلب *thalèb*.

Instant, s. m., آن *ân*, دم *dèm*, لحظه *lahza*, دقيقه *taqyqè*.

— A l'instant, انیده *ânîdè*, فی الحال *fil-hal*, همانده‌م *hèmandèm*, چاپوجق *chapoudjaq*. – Un instant, بر دقیقه *bir taqyqè*, بر لحظه *bir lahza*.

INSTANTANÉ, E, adj., بر دقیقه‌لك *bir taqyqèlik*, یکده‌م *ïèkdèm*.

INSTAR (A l'), adv., کبی *guibi*, مثللو *miçilli*.

INSTIGATION, s. f., فت *fit*, اغوا *yghva*, تحریك *tahrîk*.

INSTINCT, s. m., دورتش *deurtuch*, سوق طبیعت *sèvqy thaby'at*.

INSTITUER, v. a., نصب ا *nasb èt*, یکیدن قومق *ïènîdèn qomaq*, قورمق *qourmaq*, وضع ا *vaz' èt*, پیدا ا *pèïda èt*. — Institué, e, وضع اولنمش *vaz' olounmouch*, موضوع *mèvzou'*.

INSTITUT, s. m., ordre, طریقت *tharyqat*. — Règle, قانون *qanoun*, نظام *nizam*, ایین *âïïn*. – Établissement scientifique, مدرسه *mèdrèçè*, تعلیمخانه *ta'lîmkhanè*, مکتب *mèktèb*. – L'Institut de France, فرانسه جماعت علماسی *fransa djèma'ati 'ulèmaçe*.

INSTITUTEUR, TRICE, s., qui institue, وضع ایدیجی *vaz' èdîdji*, واضع *vazy'*. — Qui enseigne, خواجه *khodja*, معلّم *mou'allim*, مدرّس *mudèrris*.

INSTITUTION, s. f., نصب *nasb*, اقامت *yqamèt*, وضع *vaz'*. – Règle, قانون *qanoun*. — Coutume, عادت *'adèt*. — Maison d'éducation, مکتب *mèktèb*, تعلیمخانه *ta'lîmkhanè*.

INSTRUCTEUR, s. m., تعلیمجی *ta'lîmdji*.

INSTRUCTIF, VE, adj., علم اوکردیجی *'ylmi euïrèdîdji*, فائده‌لو *faïdèli*, مفید *mufîd*. — C'est un livre bien instructif, بغایت مفید بر کتابدر *bèghaïèt mufîd bir kitabtir*.

INSTRUCTION, s. f., تعليم *ta'lîm*, تربيه *tèrbiïè*. — Savoir, علم *'ylm*, معرفت *ma'rifèt*. — Ordre, تنبيه *tèmbîh*, امر *èmr*, تعليمات *ta'lîmat*. — Leçon, درس *dèrs*. — Connaissance, علم و خبر *'ylm u khabèr*.

INSTRUIRE, v. a., اوكرتمك *euïrètmèk*, تعليم ا *ta'lîm èt*, درس و *dèrs vèr*. — Informer, بلدرمك *bildirmèk*. — un procès, بر دعوايى دوزمك *bir da'vaïẹ duzmèk*, ضبط دعوا ا *zabt-i dava èt*. — S'informer, خبر المق *khabèr almaq*, خبردار او *khabèrdar ol*.

INSTRUIT, E, adj., اوكرنمش *euïrènmich*, تربيه اولنمش *tèrbiïè olounmouch*. – Lettré, عالم *'alim*, اوقومش *oqoumouch*. — Averti, خبردار *khabèrdar*. — Renseigné, واقف *vaqyf*.

INSTRUMENT, s. m., آلت *âlèt*, pl. آلات *âlat*, ادوات *èdèvat*. – de musique, ساز *saz*, چالغى *tchalghẹ*.

INSU (A l'), adv., بلميرك *bilmèïèrèk*, خبر اولميەرق *khabèr olmaïaraq*. — A votre insu, خبركز اولميەرق *khabèriniz olmaïaraq*.

INSUBORDINATION, s. f., اطاعتسزلق *itha'atsẹzlẹq*, عدم اطاعت *'adèmi itha'at*.

INSUBORDONNÉ, E, adj., اطاعتسز *itha'atsẹz*, عاصى *'açy*, سركش *sèrkèch*.

INSUCCÈS, s. m., نتيجەسزلك *nètîdjèçizlik*, عدم موفقيت *adèmi mouvafaqiyèt*.

INSUFFISAMMENT, adv., كفايتسزلك ايله *kifaïètsizlik ilè*.

INSUFFISANCE, s. f., كفايتسزلك *kifaïètsizlik*.

INSUFFISANT, E, adj., كفايتسز *kifaïètsiz*, يتمز *ïètmèz*, يتشمز *ïètichmèz*, كافى دكل *kiafi dèïl*.

INSULAIRE, s. et adj., اطهلق *adhale*, جزيرەلى *djèzîrèli*.

INSULTE, s. f., عرضه طوقنمه *'erza dhoqounma*, اهانت *ihanèt*, شتم *chètm*, بد معامله *bèd mou'amèlè*.

INSULTER, v. a., عرضه - شانه طوقنمق *'erza, chana dhoqounmaq*, سوكمك *seuïmèk*. — Manquer de respect, اعتبار اينتممك *y'tibar ètmèmèk*, حرمتسزلك كوسترمك *hurmètsizlik gueustèrmèk*.

INSUPPORTABLE, adj., چكلمز *tchèkilmèz*, طيانلمز *dhaïanelmaz*, تحمّل اولنماز *tèhammul olounmaz*.

INSURGÉ, s. m., زوربا *zorba*, اياغه قالقان *aïagha qalqan*. — Les insurgés, دائرۀ عصيانده اولانلر *daïrèi 'yçyanda olanlar*, اشقيا *èchqeya*.

INSURGER (S'), v. pron., باش قالدرمق *bach qaldermaq*, اياغه قالقمق *aïagha qalqmaq*, زوربالق ا *zorbaleq èt*.

INSURMONTABLE, adj., ممتنع الدفع *mumtèni ul dèf'*, يكلمز *ïènilmèz*, دفعى ممكنسز *dèfi mumkinsiz*.

INSURRECTION, s. f., اياغه قالقمه *aïagha qalqma*, زوربالق *zorbaleq*, عصيان *'yçyan*, شقاوت *chèqavèt*.

INSURRECTIONNEL, LE, adj., زوربالغه دائر *zorbalegha daïr*.

INTACT, E, adj., ال طوقنمامش *èl dhoqounmamech*, تامّ *tamm*.

INTARISSABLE, adj., قورومز *qouroumaz*, كسلمز *kèçilmèz*, بى نفاد *bi nèfad*.

INTÉGRAL, E, adj., تامّ *tamm*.

INTÉGRALITÉ, s. f., تماميّت *tamamiïèt*.

INTÈGRE, adj., صالح *salyh*, صادق *sadeq*, عادل *'adil*, عدالتلو *'adalètli*, اهل عرض *èhli 'erz*. — Un juge intègre, رشوت قبول اينتمز بر قاضى *richvèt qaboul ètmèz bir qadhe*.

INTÉGRITÉ, s. f., تماملق *tamamleq*, بتونلك *butunluk*,

كمال *kèmal*, كمال حال *kèmali hal*, تماميّت *tamamiïèt*. — Probité, عدالت *'adalèt*, صالحلك *salyhlik*, صادقلق *sadeqleq*. — L'intégrité et l'indépendance de l'empire ottoman, دولت عليهنك حقوق و استقلالى *dèvlèti 'aliïè-nin houqouq vè istyqlale*, ou حقوق حكومت و استقلال سلطنت سنيه *houqouqy hukioumèt vè istyqlali salthanati sèniïè*.

INTELLECTUEL, LE, adj., فكره مخصوص *fikrè makhsous*, ذهنى *zihni*. — Faculté intellectuelle, قوّت مدركه *qouvvèti mudrikè*.

INTELLIGENCE, s. f., عقل *'aqel*, فكر *fikir*, ذهن *zihn*.

INTELLIGENT, E, adj., عقللو *'aqelle*, ذهنلو *zihinli*, اهل ادراك *èhli idrak*, هوشيار *houchïar*.

INTELLIGIBLE, adj., اكلاشلور *anlacheler*, ممكن الفهم *mumkin ul-fèhm*.

INTEMPÉRANCE, s. f., اعتدالسزلق *y'tidalsezleq*.

INTEMPÉRANT, E, adj., اعتدالسز *y'tidalsez*, قناعتسز *qana'atsez*, اولچو بلمز *eultchu bilmèz*.

INTEMPÉRIE, s. f., عدم اعتدال *adèm-i itidal*, هوا اعتدالسزلغى *hava itidalsezleghe*.

INTEMPESTIF, IVE, adj., وقتسز *vaqtsez*, زمانسز *zèmansez*, بى محل *bi mahèll*.

INTENDANCE, s. f., ناظرلق *nazerleq*, نظارت *nèzarèt*. — Hôtel de l'intendance, ناظر قوناغى *nazer qonaghe*. — L'intendance sanitaire, تحفظ خانه *tèhaffuz khanè*. — Le conseil, مجلس تحفظ *mèdjliçi tèhaffuz*.

INTENDANT, E, s., ناظر *nazer*, امين *èmîn*, وكيل *vèkîl*, كتخدا *kètkhouda*, vulg. كحيا *kiahïa*.

Intensé, adj., شدید *chèdîd*, شدّتلو *chiddètli*, کسکین *kèskîn*.

Intenter, v. a., دعوا اچمق *da'va atchmaq*, دعوا ا *da'va èt*.

Intention, s. f., نیّت *niïèt*, مرام *mèram*, مقصود *maqsoud*, قصد *qasd*, مراد *murad*. — Mon intention est que..., بنم مرادم شویلهدر که *bènim muradem cheuïlèdir ki*.

Intercalation, s. f., ایچنه ادخال *itchinè idkhal*.

Intercaler, v. a., ایچنه ادخال ا *itchinè idkhal èt*, علاوه ا *'ylavè èt*.

Intercéder, v. n., شفاعت ا *chèfa'at èt*, رجا ا *ridja èt*.

Intercepter, v. a., طوتمق *thoutmaq*, ضبط ا *zabth èt*, اخذ ا *akhz èt*, الیقومق *aleqomaq*. — les chemins, یوللری کسمك *ïollare kèsmèk*.

Interception, s. f., اراسی کسلمه *araçe kèçilmè*, قطع *qath'*, انقطاع *inqytha'*.

Intercesseur, s. m., شفاعت ایدیجی *chèfa'at èdîdji*, شفیع *chèfy'*. – Je n'ai d'autre intercesseur que vous, سزدن بشقه بر شفیعم یوقدر *sizdèn bachqa bir chèfi'ym ïoqtour*.

Intercession, s. f., شفاعت *chèfa'at*, رجا *ridja*, میانجیلق *mïandjeleq*.

Interdiction, s. f., یساق *ïaçaq*, منع *mèn'*, عزل *'azl*, تعطیل مأموریت *taatil-i mèèmouriètt*.

Interdire, v. a., یساق ا *ïaçaq èt*, منع – نهی ا *mèn'*, *nèhi èt*. — Interdit, e, یساق *ïaçaq*, ممنوع *mèmnou'*, حرام *haram*.

Intéressant, e, adj., الزم *èlzèm*, واجب الاعتنا *vadjib ul-y'tina*, اقتضالو *yqtizale*, سزاوار نظر رغبت *sèzavar-i nazar-i raghbèt*.

INTÉRESSÉ, E, adj., كندى چيقارينه بقان *kèndi tchegarena baqan.* — Actionnaire, حصّه‌دار *hyssèdar.*

INTÉRESSER, v. a., حصّه‌دار ا *hyssèdar èt.* — Émouvoir, تپرتمك *tèprètmèk.* — Engager, جذب ا *djèzb èt,* هوسلندرمك *havèslèndirmèk.* — S'intéresser, حصّه‌دار او *hyssèdar ol,* قارشمق *garechmaq,* التزام ا *iltizam èt,* اعتنا ا *y'tina èt.*

INTÉRÊT, s. m., فائده *faïdè,* كار *kiar,* كندو چيقارى *kèndi tchegare.* — usuraire, معامله *mou'amèlè,* فائض *fayz,* مرابحه *murabiha.* — Affaire, مصلحت *maslahat.*

INTÉRIEUR, s. m., ايچ *itch,* ايچرو *itchèri,* درون *dèroun,* داخل *dakhyl,* باطن *bathen.* – de la maison, اوك ايچروسى *èvin itchèriçi.*

INTÉRIEUR, E, adj., ايچرده‌كى *itchèrdèki,* درونى *dèrouni,* داخلى *dakhyli,* باطنى *batheni.*

INTÉRIEUREMENT, adv., ايچرودن *itchèrdèn,* ايچروده *itchèrdè.*

INTÉRIM, s. m., وكالت *vèkialèt.* — Par intérim, وكالةً *vèkialètèn,* بر از واقت ايچون *bir az vaqet itchin.*

INTERJECTION, s. f., صوت *savt,* حرف ندا *harfi nida.*

INTERJETER, v. a., un appel, نقل - رفع الدعوى *naql, rèf' uddava,* دعوايى بشقه محكمه‌يه قالدرمق *davaïe bachqa mèhkèmèyè qaldermaq.*

INTERLIGNE, s. m., ايكى سطرك ارالغى *iki sathren araleghe,* ايكى سطر اراسى *iki sathr araçe.*

INTERLIGNER, v. a., سطر اراسى براقمق *sathr araçe braqmaq.*

INTERLOCUTEUR, TRICE, adj., متكلّم *mutèkèllim,* مخاطب *mukhateb.*

INTERLOQUER, v. a., دعوانك تمهيد مقدّماتنى امر ا *davanen*

tèmhid-i mouqaddèmatene èmr èt. — شاشرمق *cha-chermaq.*

Intermédiaire, s. m., میانجی *miïandje,* متوسط *mutèvès-syth.* — adj., ایکیسی اورتهسی *ikîçi ortaçe,* ما بین *ma bèïn.*

Interminable, adj., بتمز *bitmèz,* نهایت بولماز *nèhaïèt boulmaz.*

Intermission, s. f., آرالق *araleq,* انقطاع *inqytha',* کسلمه *kèçilmè.*

Intermittent, e, adj., متناوب *mutènavib,* ارا ویرن *ara vèrèn,* بعض بعض کسلان *ba'ze ba'ze kèçilèn.*

Internat, s. m., کیجهلو کوندزلو مکتب *guèdjèli gunduzlu mèktèb.*

International, ale, adj., بین الملل *bèïn èl milèl.*

Interne, adj., ایچرودهکی *itchèrdèki,* داخلی *dakhyli,* درونی *dèrouni.* — Élève, کیجهلی وکوندزلی شاکرد *guè-djèli vè gunduzlu chaïrd,* مقیمی *muqymi.*

Internonce, s. m., اورته ایلچی *orta èltchi.*

Interpellation, s. f., سؤال *su'al,* صورمه *sorma.*

Interpeller, v. a., سؤال ا *su'al èt,* صورشدرمق *sorouch-tourmaq.*

Interposer, v. a., ارایه قومق *araïa qomaq.* — S'interpo-ser, ارایه کیرمک *araïa guîrmèk.* – Intervenir, توسط ا *tèvèssouth èt.*

Interprétation, s. f., ترجمه *tèrdjumè,* تفسیر *tafsîr,* شرح *chèrh,* تعبیر *ta'bîr.*

Interprète, s. m., ترجمان *tèrdjuman.* — Traducteur, مترجم *mutèrdjim.* — Premier interprète, باش ترجمان

bach tèrdjuman, ترجمان اول *tèrdjumani èvvèl*. — du gouvernement, دولت ترجمانى *dèvlèt tèrdjumane*. — Charge d'interprète, ترجمانلق *tèrdjumanleq*. – Servir d'interprète, ترجمانلق ا *tèrdjumanleq èt*. – Celui qui explique, مفسّر *mufèssir*.

Interpréter, v. a., ترجمه ا *tèrdjumè èt*. — Expliquer, معنا ويرمك *ma'na vèrmèk*, تفسير ا *tèfsîr èt*.

Interrègne, s. m., پادشاهسز اولندیغی وقت *padechahsez oloundoughou vaqet*, حلول مملكت *houlouli mèmlèkèt*, فترت *fetrèt*.

Interrogatif, ve, adj., استفهامى *istifhami*. — Particule interrogative, ادات استفهام *adati istifham*, حرف استفهام *harfi istifham*.

Interrogation, s. f., صورش *sorouch*, سؤال *su'al*, استنطاق *istinthaq*, استفهام *istifham*.

Interrogatoire, s. m., سویلتمه *seuïlètmè*, استنطاق *istinthaq*.

Interroger, v. a., صورمق *sormaq*, سویلندرمك *seuïlèttirmèk*, سؤال ا *su'al èt*, استنطاق ا *istinthaq èt*. — Examiner, تفتيش ا *tèftîch èt*, امتحان ا *imtihan èt*. — Être interrogé, subir une interrogation, استنطاق اولنمق *istinthaq olounmaq*. – Interrogé, e, استنطاق اولنمش *istinthaq olounmouch*.

Interrompre, v. a., آراسنى كسمك *araçene kèsmèk*, قطع ا *qath' èt*, انقطاع و *inqytha' vèr*. – Interrompu, e, آرهسى كسلمش *araçe kèçilmich*, منقطع *mounqathy'*.

Interruption, s. f., آراسى كسلمه *araçe kèçilmè*, انقطاع *inqytha'*, انفصال *infiçal*.

INTERSECTION, s. f., مقطع *maqtha'*, محل مقاطع *mahall-i maqati.*

INTERSTICE, s. m., فرجه *fèrdjè*, ارالق *araleq*, چاتلاق *tchatlaq.*

INTERVALLE, s. m., اره – ارا *ara*, ارالق *araleq*, بين *bèïn*, اثنالق *èsnaleq*. — Distance, مسافه *muçafè.*

INTERVENIR, v. n., ارايه كيرمك *araïa guîrmèk*, سكره‌دن دخول ا *sonradan doukhoul èt*. – Se rendre médiateur, توسط ا *tèvèssouth èt*, ميانجي اوِ *mïandje ol.*

INTERVENTION, s. f., ارايه كيرمه *araïa guîrmè*, وساطت *vèçathat*, توسّط *tèvèssouth*. — dans une affaire, قارشمه *garechma*, مداخله *mudakhèlè*, تداخل *tèdakhoul.*

INTERVERSION, s. f., انقلاب نظام *inqylabi nizam*, انعكاس ترتيب *in'ykaçi tèrtîb.*

INTERVERTIR, v. a., صره‌يي بوزمق *seraïi bozmaq*, الت اوست ا *alt ust èt.*

INTESTAT, adj., وصيتسز *vaçyiètsiz.*

INTESTIN, s. m., بغرساق *baghersaq.*

INTESTIN, E, adj., ايچ *itch*, ايچروده‌كي *itchèrdèki.*

INTIME, adj., درونى *dèrouni*, صادق *sadeq*, باطنى *batheni*, صميمى *samîmii*.–Il est mon ami intime, عزيز دوستمدر *'azîz dostoumder*, عظيم دوستمدر *'azym dostoumder.*

INTIMÉMENT, adv., جان وكوكلدن *djan u gueunuldèn*, از دل و جان *èz dil u djan*, عن صميم البال *'an samîm ul-bal.*

INTIMER, v. a., بيورمق *bouïourmaq*, رسمًا بلدرمك *rèsmèn bildirmèk.*

INTIMIDER, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, شاشورمق *chachermaq*, تخويف ا *takhvîf èt.*

INTIMITÉ, s. f., پك صوق دوستلق *pèk seq dostlouq*, الفت

ulfèt, جان و كوكلدن دوستلق *djan u gueunuldèn dostlouq*.

Intitulé, s. m., عنوان *'unvan*, اسم *ism*, تلقيب *tèlqyb*.

Intituler, v. a., عنوان قومق *'unvan qomaq*, تسميه ا *tèsmiïè èt*, آد ويرمك *âd vèrmèk*. – Intitulé, e, عنوانلنمش *'unvanlanmech*, تسميه اولنمش *tèsmiïè olounmouch*.

Intolérable, adj., چكلمز *tchèkilmèz*, تحمله كلمز *tèhammulè guèlmèz*.

Intolérance, s. f., تحملسزلك *tèhammulsuzluk*, عدم مساعده *'adèmi muça'èdè*.

Intolérant, e, adj., تحملسز *tèhammulsuz*, غير مسامح *ghaïri muçamyh*, آخرك دييننه قارشو اولان *âkherin dîninè qarche olan*, مضادد امور الدين *mouzadidi oumour ud-dîn*.

Intoxication, s. f., زهرلنمه *zèhirlènmè*, تسمم *tèçèmmum*.

Intraduisible, adj., ترجمه اولنماز *tèrdjumè olounmaz*, ترجمه‌يه كلمز *tèrdjumèïè guèlmèz*.

Intraitable, adj., قونشلماز *qonouchoulmaz*, تتيز *titîz*, عديم الامتزاج *'adîm ul-imtizadj*.

Intrépide, adj., قورقوسز *qorqouçouz*, جسور *djèçour*.

Intrigant, e, adj., سوز قارشترىجى *seuz qarechteredje*, ال التندن ايشلين *èl altendan ichlèïèn*, دسيسه كار *dèçîçèkiar*.

Intrigue, s. f., قارشترمه *qarechterma*, دولاب *dolab*, انتريقا *intiriqa*.

Intriguer, v. a., قارشترمق *qarechtermaq*, كيزلو چالشمق *guîzli tchalechmaq*, دولاب قورمق *dolab qourmaq*, دسيسه – حيله‌بازلق ا *dèçîçè, hylèbazleq èt*.

Intrinsèque, adj., اصل *açel*, ذاتى *zati*, حقيقى *haqyqy*.

Introducteur, s. m., ايچرو كوتوريجى *itchèri gueuturu-dju.* — des ambassadeurs, ايلچيلر تشريفاتجيسى *èltchîlèr tèchrîfattcheçe.*

Introduction, s. f., ايچرو كوتورمه *itchèri gueuturmè,* صوقمه *soqma,* ادخال *idkhal.* – Discours préliminaire, مقدّمه *mouqaddèmè,* فاتحه *fatyha.*

Introduire, v. a., كيردرمك *guîrdirmèk,* ايچرو المق *itchèri almaq,* صوقمق *soqmaq,* ادخال ا *idkhal èt.* – quelqu'un auprès d'un haut personnage, بر كمسنهيى تقديم ا *bir kimèsnèïi taqdîm èt.*

Intronisation, s. f., رسم اجلاس *rèsm-i idjlas,* تخته اوتورتمه *takhta otourtma,* جلوس *djulous.*

Introuvable, adj., بولنماز *boulounmaz,* نا ياب *na ïab.*

Intrus, use, adj., دخيل بلا استحقاق *dakhil-i bila istih-qaq,* خارجى *kharidji,* صاپلمهدن كلمه *saplamadan guèlmè,* يولسز صوقلمش *ïolsouz soqoulmouch.*

Intuition, s. f., vision de Dieu, معاينة الله *mouaïènèt oul-lah.* – Perception interne, نظر عقلى *nazar-i aqli,* ادراك بغير الحواس *idrak bighaïr ul-havas.*

Inusable, adj., اسكمز *èskimèz,* اسكمك بيلمز *èskimèk bilmèz.*

Inusité, e, adj., عادتدن خارج *'adèttèn kharidj,* قوللانلمز *qoullanelmaz,* غير مستعمل *ghaïri musta'mèl.*

Inutile, adj., فائدهسز *faïdèçiz,* منفعتسز *mènfa'atsez,* بى فائده *bi faïdè,* عبث *'abès,* نافله *nafilè,* بوش *boch.*

Inutilement, adv., فائدهسز *faïdèçiz,* نافله *nafilè,* بوش يره *boch ïèrè,* يبانه *ïabanè.*

Inutilité, s. f., فائدهسزلك *faïdèçizlik.*

Invalide, adj., قوتسز *qouvvètsiz*, عليل *'alîl*. — Soldat, سقط نفر *saqath nèfèr*, عملمانده *amèlmandè*.

Invalider, v. a., بوزمق *bozmaq*, ابطال ا *ibthal èt*.

Invariable, adj., دكشلمز *dèïchilmèz*, بى اختلاف *bi ykhtilaf*.

Invariablement, adv., دكشلميه‌رك *dèïchilmèïèrèk*, برقرار *bèrqarar*.

Invasion, s. f., باصقين *basqen*, يوريش *ïuruïuch*, حامله *hamlè*, استيلا *istîla*.

Invective, s. f., سوكش *seuïuch*, شتم *chètm*, سنم *sitèm*, ازار *azar*.

Invendu, e, adj., صاتلمامش *satelmamech*.

Inventaire, s. m., دفتر *dèftèr*, pl. دفاتر *dèfater*.

Inventer, v. a., بولمق *boulmaq*, يكيدن چيقارمق *ïènîdèn tcheqarmaq*, ايجاد ا *idjad èt*.

Inventeur, s. m., ايجاد ايديجى *idjad èdîdji*, مخترع *moukhtary'*.

Invention, s. f., اجاد *idjad*, اختراع *ykhtira'*, پيدا *pèïda*.

Inverse, adj., عكس *'aks*, vulg. عكسى *'aksi*, ترس *tèrs*. — A l'inverse, عكسنه *'aksinè*, ترسنه *tèrsinè*, عكسنجه *'aksindjè*.

Investigation, s. f., تفتيش *tèftich*, تفحص *tèfahhous*, استقصا *istiqsa*, اراشدرمه *arachderma*.

Investir, v. a., قوشاتمق *qouchatmaq*, محاصره ا *mouhaçara èt*. — Mettre en possession, تمليك ا *tèmlîk èt*.

Investiture, s. f., توجيه *tèvdjîh*, توجيه رتبه براتى *tèvdjih-i rutbè bèrate*.

Invétéré, ée, adj., مزمن *muzmin*, قديم *qadim*, عتيق *atiq*, اسكيمش *èskimich*, اسكى *èski*.

Invincible, adj., يكلمز *iènilmèz*, غير مغلوب *ghaïri maghloub*.

Inviolable, adj., بوزلماز *bozoulmaz*, فسخ اولنماز *fèskh olounmaz*, برى عن التعرّض *bèri an èttèarruz*.

Invisible, adj., كورنمز *gueurunmèz*, نا پيدا *na pèïda*, غير منظور *ghaïri manzour*.

Invisiblement, adv., كورنمكسزين *gueurunmèksizîn*.

Invitation, s. f., دعوت *da'vèt*. – Billet d'invitation, دعوت تذكرەسى *da'vèt tèzkèrèçi*.

Inviter, v. a., دعوت ا *da'vèt èt*. — à dîner, اويلن طعامنه دعوت ا *euïlèn tha'amena da'vèt èt*. – Être invité, دعوتلو اولمق *da'vètli olmaq*.– Il est invité, دعوتلودر *da'vètlidir*.

Invocation, s. f., دعا *dou'a*, استدعا *istid'a*.

Involontaire, adj., استكسز *istèksiz*, ارادتسز *iradètsiz*, غير اختيارى *ghaïri ikhtiyari*, نا خواه *na khah*.

Involontairement, adv., استميەرك *istèmèïèrèk*, استمكسز *istèmèksiz*. — Par force, جبرًا *djèbrèn*. — Par erreur, سهوًا *sèhvèn*.

Invoquer, v. a., مدد چاغرمق *mèdèd tchaghermaq*, یاردم استمك *ïardem istèmèk*, استمداد ا - استعانت *isti'anèt*, *istimdad èt*. — le nom du Seigneur, ربّك آدنى اوقومق *rèbbin âdene oqoumaq*. — Citer, ذكر ا *zikr èt*.

Invraisemblable, adj., احتمالسز *yhtimalsez*, غير ملحوظ *ghaïri mèlhouz*.

Invulnérable, adj., یارەلنمز *ïaralanmaz*, مجروح اولماز *mèdjrouh olmaz*.

Ionie, province, صاروخان سنجاغى *saroukhan sandjaghe*.

Irak, contrée, عراق *'yraq*. – Arabique, عراق عرب *'yraqy 'arab*. — Persique, عراق عجم *'yraqy 'adjèm*.

Iran, pays, ايران *iran*, عجم مملكتى *'adjèm memlèkèti*, ممالك ايران *mèmaliki iran.*

Irascible, adj., خرصلو *khersle*, اوكهلى *eukèli.*

Iris, s. m., arc-en-ciel, الكم صاغمه *èlèïm saghma*, (علائم سما *'alayimi sama.*) – Fleur et plante, سوسن *souçèn*, ماوى زنبق *mavi zambaq.* – de l'oeil, كوز ببكى دائرەسى *gueuz bèbèyi daïrèçi.*

Irlande, île, ايرلانده *irlanda.*

Irlandais, e, adj. et s., ايرلاندهلو *irlandale.*

Ironie, s. f., ذوقلنمه *zèvqlènmè*, استهزا *istihza*, هزالة *hèzalèt.*

Ironique, adj., هزلى *hèzli.*

Ironiquement, adv., ذوقلنەرك *zèvqlènèrèk*, استهزا ايله *istihza ilè*, هزلاً *hèzlèn.*

Irraisonnable, adj., عقلسز *'aqelsez*, بى عقل *bi 'aql.*

Irrégulier, ère, adj., قاعدەسز *qa'ydèçiz*, نظامسز *nizamçez*, رابطهسز *rabethaçez.* — En gram., سماعىّ *sèmaï.*

Irrégulièrement, adv., رابطهسزجه *rabethaçezdja.*

Irréligieux, se, adj., دينه مخالف *dînè moukhalif*, دينسز *dînsiz.*

Irrémissible, adj., عفو اولنماز *'af olounmaz.*

Irréparable, adj., چارەسز *tcharèçiz*, مرمّت اولنماز *mèrèmmèt olounmaz*, بر دخى اله كيرمز *bir dakhi èlè guirmèz*, تلافى - تعمير قبول ايتمز *tèlafi, taamir qaboul ètmèz.*

Irréprochable, adj., عيبسز *aïebsez*, لكهسز *lèkèçiz*, ذميمەدن مبرّا *zamimèdèn mubèrra.*

Irrésolu, e, adj., قرارسز *qararsez*, بى قرار *bi qarar.*

Irrésolution, s. f., قرارسزلق *qararsezleq*, تردد *tèrèddud.*

Irresponsable, adj., غير مسئول *ghaïre mèç'oul.*

Irrévocable, adj., كيرو النماز *guèri al<u>e</u>nmaz*, دونمز *deunmèz.*
Irrigation, s. f., صولامه *soulama*, صوارمه *souvarma.*
Irritation, s. f., قزدرمه *q<u>e</u>zd<u>e</u>rma*, تحريك *tahrîk.*
Irriter, v. a., قزدرمق *q<u>e</u>zd<u>e</u>rmaq*, ازدرمق *azd<u>e</u>rmaq*, اكشتمك *èkchitmèk*, تپرتمك *tèprètmèk.* — Irrité, e, طارلمش *dhar<u>e</u>lm<u>e</u>ch*, اوكهلى *eukèli.* — Mer irritée, تپرنمش دكز *tèprènmich dèniz.*
Irruption, s. f., باصقين *basq<u>e</u>n*, چاپول *tchapoul*, هجوم *hudjoum*, حمله *hamlè*, غارت *gharèt*, يوريش *ïuruïuch.*
Isaac, n. pr., اسحاق *ishaq.*
Ischurie, s. f., سدك طوتقونلغى *sidik thoutqounloughou.*
Islamisme, s. m., اسلام *islam*, دين اسلام *dîni islam*, مسلمانلق *muçulmanl<u>e</u>q.*
Islande, île, اسلانده جزيرهسى *islanda djèzîrèçi.*
Ismael, n. pr., اسماعيل *isma'yl.*
Isolement, s. m., يالكزلق *ïal<u>e</u>n<u>e</u>zl<u>e</u>q*, انفراد *infirad*, تنهالق *tènhal<u>e</u>q.*
Isolément, adv., يالكز اولهرق *ïal<u>e</u>n<u>e</u>z olaraq*, منفصلاً *munfaçylèn.*
Isoler, v. a., آيرمق *âïrmaq.* — S'isoler, آيرلمق *âïr<u>e</u>lmaq.* — Isolé, e, آيرى *âïri*, آيرلمش *âïr<u>e</u>lm<u>e</u>ch*, يالكز *ïal<u>e</u>n<u>e</u>z*, منفرد *munfèrid.*
Ispahan, ville, اصفهان *ysfahan.*
Israel, n. pr., اسرائيل *isra'ïl.* — Le peuple d'Israël, بنى اسرائيل *bèni isra'ïl.*
Israélite, adj., يهودى *ïèhoudi*, pl. يهود *ïèhoud.*
Issu, e, adj., طوغمش *dhoghmouch*, چيقمش *tch<u>e</u>qm<u>e</u>ch.*
Issue, s. f., چيقش *tch<u>e</u>q<u>e</u>ch*, چيقهجق ير *tch<u>e</u>qadjaq ïèr*,

چیقەجق یول *tche̱qadjaq ïol*, مخرج *makhradj.* — نتیجه *nètidjè.*

Isthme, s. m., دل *dil*, بوغاز *boughaz*, ایکی قره اراسندەکی دل *iki qara araçe̱ndaki dil*, جدول *djèdvèl.*

Italie, pays, ایتالیا *italïa*, ایتالیا مملکتی *italïa mèmlèkèti.*

Italien, ne, adj., ایتالیان *italïan*, طالیان *thalïan.* — En italien, طالیانجه *thalïandja.* – Parler l'italien, طالیانجه سویلمك *thalïandja seuïlèmèk.* – Traduisez-moi cela en italien, بونی طالیانجەیه بکا ترجمه ایت *bonou thalïandjaïa bana tèrdjumè èt.*

Itérativement, adv., مکرّراً *mukèrrèrèn*, بالدفعات *biddèfat*, بر قاچ کرّه *bir qatch kèrrè.*

Itinéraire, s. m., یول دفتری *ïol dèftèri*, راهنامه *rahnamè.*

Ivoire, s. m., فیل دیشی *fil dîchi*, فیل کمیکی *fîl kèmîyi*, عاج *'adj.* — Tour d'ivoire, برج العاج *bourdj ul-'adj.*

Ivraie, s. f., دلیجه *dèlidjè*, قراموق *qaramouq.*

Ivre, adj., سرخوش (*sèrkhoch*) *sarkhoch.*

Ivresse, s. f., سرخوشلق *sarkhochlouq.*

Ivrogne, adj., سرخوش *sarkhoch*, بکری *bèkri.*

Ivrognerie, s. f., سرخوشلق *sarkhochlouq*, بکریلك *bèkrîlik.*

J.

Jabot, s. m., قورساق *qoursaq*, حوصله *havsala.*

Jabotter, v. n., کوزەلك ا *guèvèzèlik èt.*

Jachère, s. f., بوش تارله *boch tarla.*

Jacinthe, s. f., سنبل *sumbul.* — Oignons de jacinthe, سنبل صوغانی *sumbul soghane̱.*

Jacob, n. pr. يعقوب *ïa'qoub*, vulg. اغوب *aghop*.

Jaconat, s. m., چچكلو تلبند *tchitchèkli tulbènd*.

Jactance, s. f., لاف وكذاف *laf u guzaf*, اوكنش *euïunuch*, فخريّه *fakhriyè*, آورد *avourd*.

Jadis, adv., كچن زمانده *guètchèn zèmanda*, اسكى زمانلرده *èski zèmanlarda*, مقدما *mouqaddèma*.

Jaffa, ville, يافا *ïafa*.

Jaillir, v. n., صچرامق *setchramaq*, پسكورمك *puskurmèk*, فشقرمق *fechqermaq*.

Jaillissement, s. m., پسكورمه *puskurmè*, فشقرمه *fechqerma*, فوران *fèvran*.

Jalon, s. m., قازيق *qazeq*.

Jalousie, s. f., قزقنجلق *qezqandjleq*, قزقانمه *qezqanma*, حسد *haçèd*. — Treillis, قفس *qafès*, پنجره قفسى *pèndjèrè qafèçi*.

Jaloux, se, adj., قزقنج *qezqandj*, حسود *haçoud*. — Au fig., غيرت الان *ghaïrèt alan*.

Jamais, adv., هيچ بر وقت *hîtch bir vaqet*, هيچ بر زمان *hîtch bir zèman*, اصلا *asla*. — A jamais, دائما *daïma*, الى الابد *ilèl-èbèd*, ابد الاباد *èbèd ul-èbad*.

Jambe, s. f., بجاق *badjaq*, بالدر *balder*. — L'os de la jambe, انجك *indjik*. — Croiser les jambes, بغداش قورمق *baghdach qourmaq*. — Courir à toutes jambes, پك سكرتمك *pèk sèïrtmèk*.

Jambon, s. m., طوكز پاصترمهسى *dhomouz pastermaçe*.

Janina, ville, يانيا *ïanïa*.

Janissaire, s. m., يكيچرى *ïènîtchèri*.

Janvier, s. m., كانون ثانى *kianouni sani*.

Japon, pays, ياپونيا مملكتى *ïapounïa mèmlèkèti.*

Japper, v. n., اورومك *urmèk, urumèk,* هولامق *havlamaq,* عوعو ا *avav èt.*

Jaquette, s. f., جاكته *djakèta,* يارم سترى *ïarem sètri.*

Jardin, s. m., باغچه *baghtchè,* بستان *bostan.*

Jardinage, s. m., باغچوانلق *baghtchèvanleq.*

Jardinier, ère, s., باغچوان *baghtchèvan,* بستانجى *bostandje,* باغبان *baghban.*

Jardinière, s. f., چچك صندغى *tchitchèk sandeghe.*

Jargon, s. m., بوزق دل *bozouq dil,* قبا لسان *qaba liçan,* قوش ديلى *qouch dili,* قايش لسانى *qaïch liçane.*

Jarre, s. f., كوپ *kup.*

Jarret, s. m., ديزك ايچ طرفى - ايچ يوزى *dizin itch tarafe, itch ïuzu.*

Jarretière, s. f., چوراب باغى *tchorab baghe,* ديز بندلرى *dîz bèndlèri.*

Jaser, v. n., ياكشامق *ianchamaq,* لاف آتمق *laf atmaq,* چكه چالمق *tchènè tchalmaq.* — Réveler un secret, فويا ويرمك *foïa vèrmèk.*

Jaseur, se, s., لافزن *lafazan,* كوزه *guèvèzè.*

Jasmin, s. m., ياسمين *ïasmîn.*

Jaspe, s. m., يشم *ïèchim.*

Jatte, s. f., چناق *tchanaq.*

Jattée, s. f., چناق طوليسى *tchanaq dholouçou.*

Jauge, s. f., عيار *'aïar,* استمار *istimar,* استماره *istimara.*

Jauger, v. a., استمار ا *istimar èt.*

Jaunâtre, adj., صارمترق *saremteraq,* صارمسى *saremsi,* صارمجه *saremdja.*

Jaune, adj., صارى *sare*. — d'œuf, يمورطه صاريسى *ïoumourtha sareçe.*

Jaunir, v. a., صارارتمق *sarartmaq.* — v. n., صارارمق *sararmaq*, صارى او *sare ol.*

Jaunisse, s. f., صاريلق *sareleq.*

Javelot, s. m., جريد *djèrîd*, خشت *khecht.*

Je, pron. sing. de la 1re pers., بن *bèn.*

Jean, n. pr., يوحنا *ïuhanna*, vulg. جوانى *djèvvanni*, يانى *ïani.* — Jean-Baptiste, وافتزلايجى *vaftizlèïdji*, حضرت يحيى *hazrèti ïahya.*

Jérémie, n. pr., ارميا *èrèmiïa*, يرميا *ïèrèmiïa.*

Jérusalem, ville, قدس شريف *qoudsi chèrîf*, اورشليم *ourchèlîm.*

JÉSUS ou **Jésus-Christ**, n. pr., حضرت عيسى *hazrèti 'yça.*

Jet, s. m., آتم *âtem.* — d'eau, شادروان *chadirvan.*

Jeter, v. a., آتمق *âtmaq*, فرلاتمق *ferlatmaq.* – Se jeter, اتلمق *atelmaq.* — sur quelqu'un, اوزرينه دوشمك *uzèrinè duchmèk.*

Jeton, s. m., منغر *mangher*, پول *poul.*

Jeu, s. m., اويون *oïoun.* — de cartes, كاغد اويونى *kiaghat oïounou.* – de dames, داما اويونى *dama oïounou.* – Jeu de dés, زار اتمسى *zar atmaçe.* — de javelot, جريد اويونى *djèrîd oïounou.* – Jeux de hasard, قمار *qoumar.* – Jouer gros jeu, مخاطرهيه كيرمك *moukhatharaïa guîrmèk.* — Jeux de mains, jeux de vilains, ال خوراتهسى رزيللرك اويونى *èl khorataçe rèzîllèrin oïounou.*

Jeudi, s. m., پنجشنبه (*pèndjchèmbè*) vulg. *pèrchèmbè.*

Jeun (A), adv., اج قرننه *adj qarnena.*

Jeûne, s. m., اوروج *oroudj*, پرهیز *pèrhîz*, صیام *syam*. — des musulmans, رمضان *ramazan*.

Jeune, adj., كنج *guèndj*, جوان *djivan*. — Jeune homme, كنج *guèndj*, دلی قانلو *dèli qanle*. — Jeune fille, كنج قز *guèndj qez*. — Cadet, كوچك *kutchuk*, صغیر *saghyr*.

Jeunesse, s. f., كنجلك *guèndjlik*, حداثت *hadaçèt*. — Fleur de la jeunesse, عنفوان شبوبیّت *'ounfuvani chuboubiïèt*. — Les jeunes gens, تازه‌لر *tazèlèr*, جوانلر *djivanlar*.

Joaillerie, s. f., جواهرجیلك *djèvahirdjîlik*.

Joaillier, s. m., جواهرجی *djèvahirdji*.

Joie, s. f., سونج *sèvindj*, شاذلق *chazleq*, فرح *farah*, سرور *surour*. – La patience est la clef de la joie, صبر ایلمك شاذلق انختاریدر *sabr èïlèmèk chazleq anakhtareder*.

Joindre, v. a., قاتمق *qatmaq*, بتشترمك *bitichtirmèk*, وصل ا *vasl èt*, برلشترمك *birlèchtirmèk*, الحاق - الصاق ا *ilhaq*, *ilsaq èt*. – les mains, ال قاوشدرمق *èl qavouchdourmaq*. – Atteindre, یتشمك *ïètichmèk*. – Se joindre, بتشمك *bitichmèk*, برلشمك *birlèchmèk*. – Se rencontrer, قونشمق *qonouchmaq*, جمع او *djèm' ol*.

Joint, e, adj., بتشمش *bitichmich*, یاپشمش *ïapechmech*, منضم *munzamm*, متصل *mouttaçyl*. – Ci-joint, ایچنده قونلمش *itchinè qonoulmouch*, برابر اولەرق *bèrabèr olaraq*.

Jointure, s. f., اویناق *oïnaq*, مفصل *mèfsyl*, pl. مفاصل *mèfaçyl*.

Joli, e, adj., كوزل *guzèl*, ظریف *zarîf*, دلبر *dilbèr*, دلپسند *dilpèçènd*.

Joliment, adv., كوزلجه *guzèldjè*, ظريفجه *zarîfdjè*, ظريفانه *zarîfanè*, خوشلق ايله *khochlouq ilè*.

Jonas, n. pr., يونس *ïonis*, حضرت يونس *hazrèti ïonis*.

Jonc, s. m., ساز *saz*, حصير اوتى *haçyr otou*.

Joncher, v. a., يره سرپمك *ïèrè sèrpmèk*, دوشهمك *duchèmèk*.

Jonction, s. f., قاوشمه *qavouchma*, اجتماع *idjtima'*.

Jonglerie, s. f., حقهبازلق *hoqqabazleq*.

Jongleur, s. m., حقهباز *hoqqabaz*.

Jonquille, s. f., مصر كلى *meçer gulu*, فوليه *foulïa*.

Joseph, n. pr., يوسف *ïouçouf*.

Joubarbe, s. f., قولاق اوتى *qoulaq otou*, قيا قوروغى *qaïa qoroughou*.

Joue, s. f., يناق - يكاك *ïanaq*, وجنة *vèdjnèt*. – Qui a les joues rouges, ال يكاقلو *al ïanaqle*, قرمزى يناقلو *qermeze ïanaqle*.

Jouer, v. a. et n., اوينامق *oïnamaq*. — d'un instrument, چالمق *tchalmaq*. — Tromper, الداتمق *aldatmaq*.

Jouet, s. m., اويونجق *oïoundjaq*. — d'enfant, چوجق اويونجغى *tchodjouq oïoundjaghe*. — Au fig., مسخره *maskhara*.

Joueur, se, adj., اويونجى *oïoundjou*, اوينايجى *oïnaïdje*.

Joufflu, ue, adj., يوغون يكاقلو *ïoghoun ïanakle*, ابلاق چهرهلو *ablaq tchèhrèli*.

Joug, s. m., بويندرق *bouïoundourouq*, كوملدرك *gueumulduruk*. — de bœufs, چفت *tchift*. — de l'esclavage, رق العبودية *ryq ul-'ouboudïïèt*.

Jouir, v. n., فائدهلنمك *faïdèlènmèk*, خيرنى كورمك *khaïrene gueurmèk*, صفاسنى سورمك *sèfaçene surmèk*, ذوقنى

چیقارمق *zèvqyni tche̱qarmaq*, قوللانمق *qollanmaq*. — Posséder, مالك او *malik ol*, متصرّف او *mutèçarrif ol*, تصرّف ا *tèçarruf èt*.

Jouissance, s. f., ذوقنی سورمه *zèvqyni surmè*, صفا *sèfa*, جنبش *djunbuch*. — Possession, تصرّف *tèçarruf*, تمتّع *tèmèttu'*.

Joujou, s. m., چوجق اویونجغی *tchodjouq oïoundjaghou*, جیجی *djîdji*.

Jour, s. m., کون *gun*, یوم *ïèvm*, pl. ایام *èïam*, روز *rouz*. — Les jours de la semaine, هفته کونلری *hafta gunlèri*. — Jour de fête, یورتی کونی *iortou gunu*, بیرام کونی *baï-ram gunu*. — de Pâques, پاسقالیه کونی *pasqalïa gunu*. — du jugement dernier, قیامت کونی *qe̱yamèt gunu*. — Chaque jour, هر کون *hèr gun*. — Pendant le jour, کوندز *gunduz*. — Jour et nuit, nuit et jour, کیجه کوندز *guèdjè gunduz*, لیل و نهار *lèïl u nèhar*, روز وشب *rouz u chèb*. — De jour en jour, کون بکون *gun bègun*, کوندن کونه *gundèn gunè*. — Au point du jour, چین صباح *tchîn sabah*, على السحر *alès-sahar*. — Il fait jour, کون اولدی *gun oldou*. — Mettre au jour, اورتایه چیقارمق *ortaïa tche̱qarmaq*, اشکاره ا *achikiarè èt*. — Un beau jour, کونك برینده *gunun birîndè*. — Par jour, کونده *gundè*, کوندهلك *gundèlik*. — Ces jours-ci, بو کونلرده *bou gunlèrdè*.

Jourdain, fleuve, اردن *èrdèn*, نهر الاردن *nèhr ul-urdun*.

Journal, s. m., حوادثنامه *havadisnamè*, روزنامه *rouznamè*, ژورنال *jornal*, غزته *ghazèta*. — Livre-journal, ژورنال *jornal*, دفتر *dèftèr*, مضبطه *mazbatha*.

Journalier, ère, adj., هر کونکی *hèr gunki*, هر کونلك *hèr gunluk.*

Journaliste, s. m., غزتهجی *ghazètadje*, ژورنالجی *jornaldje.*

Journée, s. f., بر کون *bir gun.* — de marche, قوناق *qonaq*, مرحله *mèrhalè.* – (Travail d'une), کوندهلك *gundèlik.* – Salaire, کوندهلك *gundèlik*, اجرت یومیه *udjrèt-i yèvmiyè.*

Journellement, adv., کون بکون *gun bègun*, هر کون *hèr gun*, کل یوم *kulli ïèvmin.*

Joûte, s. f., صربیق – مزراق اویونی *sereq, mezraq oïounou.* des coqs, خروس دوکشی – کورشی *khoros deuïuchu, gurèchi.*

Jouvenceau, elle, adj., کوزل و خوش انداملو دلی قانلو *guzèl vè khoch èndamle dèli qanle.*

Joyau, s. m., دوزکن *duzgun*, مجوهر *mudjèvhèr.* – Joyaux, جواهر *djèvahir.*

Joyeusement, adv., شاذلغله *chazleghela*, مسروراً *mèsrourèn.*

Joyeux, se, adj., شاذ *chaz*, شن *chèn*, ذوقلو *zèvqli*, سونجلو *sèvindjli*, مسرور *mèsrour*, دلشاد *dilchad*, فرحلو *farahle.* — Qui donne de la joie, موجب السرور *moudjib us-sèrour*, مفرّح *mufèrryh*, فرحفزا *farahfèza.*

Jubilation, s. f., شنلك *chènlik*, مسرّت *mèçèrrèt*, شادمانلق *chadumanleq.*

Jubilé, s. m., عموماً عفو ذنوب *'oumoumèn 'afvi zunoub.*

Jucher, v. n., دونمك *dunèmèk*, دونكه چیقمق *dunèïè tcheqmaq.*

Judaïque, adj., یهودی *ïèhoudi.*

Judaïsme, s. m., یهود دینی *ïèhoud dîni.*

Judas, n. pr., یهودا *ïèhouda.*

Judée, pays, یهودیّت *ïèhoudïïèt,* یهودا ولایتی *ïèhouda vilaïèti.*

Judiciaire, adj., شرعی *chèr'y.*

Judicieux, se, adj., عقللو *'aqelle,* فراستلو *firaçètli,* اهل درایت *èhli diraïèt.*

Juge, s. m., حاکم *hakim,* قاضی *qadhe.* — Monsieur le juge, قاضی افندی *qadhe èfèndi.* – Juge d'une grande ville, en Turquie, مولا *molla.* – d'une armée, قاضیعسکر *qazy'asker.* — Capable de juger d'une chose, ممیّز *mumèïiz.*

Jugement, s. m., حکم *hukm,* pl. احکام *ahkiam,* شریعت vulg., *chèra'at.* — Faculté de l'esprit, فراست *firaçèt,* عقل *'aqel,* تمیز *tèmiïz.* — Avis, قیاس *qyias.*

Juger, v. a., حکم ا *hukm èt,* شریعت ا *chèra'at èt,* احقاق حق ا *yhqaqy haqq èt.* — Penser, قیاس ا *qyias èt,* صانمق *sanmaq.*

Juif, ve, s. et adj., یهودی *ïèhoudi, ïahoudi.* — Au fig., avide, چفوت *tchifit, tchifout,* خسیس *khaçîs,* نکس *nèkès.*

Juillet, s. m., تموز *tèmouz.*

Juin, s. m., حزیران *hazîran.*

Juiverie, s. f., یهودی محلّسی *ïèhoudi mahallèçi.*

Jujube, s. f., عنّاب *'unnab.*

Jumeau, elle, adj., en parlant des personnes et des animaux, ایکز *èkiz.* – des choses, چفت *tchift,* چفته *tchiftè.*

Jumelles, s. f. pl., چفته دوربین *tchiftè durbun.*

Jument, s. f., قصراق *qesraq,* یوندا *ïounda.* — Grande ju-

ment, ايرى قصراق *iri qesraq*. — pleine, كبه يوندا *guèbè ïounda*.

Jupe, s. f., فستان *fistan*, يارم فستان *ïarem fistan*.

Jupiter, s. m., مشترى *muchtèri*, هرموز *hourmouz*.

Jurer, v. a. et n., يمين ا *ïèmîn èt*, قسم ا *qaçèm èt*, آند ايچمك *ând itchmèk*.

Juridiction, s. f., حكومت *hukioumèt*. — Sous sa juridiction, زير حكومتنده *zîri hukioumètindè*.

Juridique, adj., شرعى *chèr'y*. — Formes juridiques, رسوم شرعيه *rouçoumi chèri'yè*.

Juridiquement, adv., وجه شرعى اوزره *vèdjhi chèr'y uzrè*, شريعتجه *chèra'attcha*, شرعًا *chèr'èn*.

Jurisconsulte, s. m., فقيه *faqyh*, pl. فقها *fuqaha*.

Jurisprudence, s. f., علم فقه *'ylmi fiqyh*, علم شرع *'ylmi chèr'*.

Juriste, s. m., اهل علم شريعت *èhli 'ylmi chèra'at*.

Juron, s. m., كفر *kufr (kufur)*, كفر سوزى *kufr seuzu*.

Jus, s. m., صو *sou*, سزنتى *sezente*.

Jusque, prép., دك *dèk*, دكين *dèyîn*, قدر *qadar*. – Jusqu'à présent, شمدى‌يه دك *chimdiïè dèk*, شمديه قدر *chimdïè qadar*. — On se sert aussi des prép. تا *ta*, وارنجه *varendja*.

Juste, adj., حق *haqq*, طوغرى *dhoghrou*, صالح *salyh*, عادل *'adil*, تمام *tamam*. — Cela est juste, حقدر *haqqtir*. – Ce calcul est juste, بوحساب طوغرودر *bou hyçab dhoghroudour*. — Poids juste, وزن صحيح *vèzni sahyh*. — Au juste, طوغريجه *dhoghroudja*, حقيقت اوزره *haqyqat uzrè*, صحيحًا *sahyhèn*.

Justement, adv., حق اوزره haqq uzrè, عدالتجه 'adalèttchè. — Précisément, تاس تمام tas tamam, اصل açyl.

Justesse, s. f., طوغريلق dhoghroulouq, تماملق tamamleq, صحت syhhat.

Justice, s. f., عدالت 'adalèt, انصاف insaf, عدل 'adl, حق haqq. — La loi, شريعت chèrî'at, vulg. شراعت chèra'at. – Tribunal, cour de justice, محكمه mèhkèmè. – Par voie de justice, معرفت شرع ايله ma'rifèti chèr'y ilè. – Rendre justice à quelqu'un, بر كمسه‌نك حقنى اجرا ا bir kimsènin haqqene idjra èt. — Faire droit, احقاق حق ا yhqaqy haqq èt.

Justifiable, adj., عذرى ممكن 'euzru mumkin.

Justificatif, ve, adj., صوچسزلغنى اثبات ايديجى soutchsouzloughounou ispat èdîdji.

Justification, s. f., صوچسزلق اثباتى soutchsouzlouq ispate, صوچسز چيقمه soutchsouz tcheqma, تبريه tèbrïè.

Justifier, v. a., صوچسزلغنى كوسترمك soutchsouzloughounou gueustèrmèk, پاك چيقارمق pak tcheqarmaq, اثبات برايت ا ispati bèraïèt èt. — Prouver, تحقيق ا tahqyq èt, اثبات ا ispat èt. — Se justifier, صوچسزلغنى اثبات ا soutchsouzloughounou ispat èt. — Justifié, e, پاكه چيقمش paka tcheqmech, مبرّا mubèrra.

Juteux, se, adj., صولو soulou, آبدار âbdar, اوزلو euzlu.

Juxtaposer, v. a., يان يانه قومق ïan ïana qomaq.

K.

Kaaba (La), n. pr., كعبه ki'abè.

Kambin, s. m., كامبين kiambîn, نكاح nikiah.

Kamiech, ville, قاميش *qamïèch.*

Kan, s. m., خان *khan.*

Kandjar, s. m., خنجر *khandjèr.*

Kapidji-bachi, s. m., قپوجی باشی *qapoudje bache.*

Kermès, s. m., قرمز *qermez.*

Khan, s. m., titre du grand-seigneur, خان *khan.* – Sa majesté impériale le sultan Abdul-Medjid khan, شوكتلو عظمتلو پادشاه سلطان عبد المجيد خان حضرتلری *chèvkètli 'azamètli padichah soulthan abdul-mèdjîd khan hazrètlèri.*

Khasséki, s. m., garde du corps du sultan, خاصه‌كی *khassèki.*

Khirka, s. m., vêtement, خرقه *kherqa.* — Manteau de Mahomet, خرقهٔ شریفه *kherqaï chèrîfè.*

Khodja, s. m., maître, خواجه *khodja.*

Khodjaguian, s. m., titre, خواجكانلق *khodjaguianleq.*

Khorassan, pays, خراسان *khoraçan.*

Kilo, s. m., كیله *kîlè,* كیل *kèïl.* – de Constantinople, كیل استانبولی *kèïli istanboli.*

Kilogramme, s. m., بیك غرام *bîn ghram.*

Kilomètre, s. m., بیك مترو *bîn mètro.*

Kiosque, s. m., كوشك *keuchk,* قصر *qasr.*

Kiste, s. m., نمچه یپاغی *nèmtchè ïapaghe.*

Kizil-ermak, s. m., قزل ایرمق *qezel ermaq.*

Kizlar-aga, s. m., قزلر اغاسی *qezlar aghaçe.*

Konieh, ville, قونیه *qonïa.*

Koran, s. m., قران شریف *qourani chèrîf,* القران *èl-qouran.*

Kordofan (Le), pays, كوردفان *kordofan.*

Kurdistan, pays, كردستان *kurdistan.*
Kutahia, ville, كوتاهيه *kutahïa.*
Kyrielle, s. f., صره *sera,* قطار *qatar.*
Kyste, s. m., كيسه *kèçè,* كيس *kes,* كيستو *kisto.*

L.

La, art. et pron. rel. fém. sing. Voy. Le.

Là, adv., av. mouvem., اورايه *oraïa,* شورايه *chouraïa.* — Sans mouvem., اوراده *orada,* شوراده *chourada.* — De là, اندن *ondan,* اورادن *oradan,* شورادن *chouradan,* اولطرفدن *oltharaftan.* – Allez là, اورايه كيت – اوتهيه *eutèïè, oraïa guît.* — Allez-vous-en de là, اورادن كيت *guît oradan.* — Restez là, اوراده طور *orada dhour.* — Là-bas, اوراده *orada,* اشاغده *achaghda.* — Là-haut, يوقارده *ïoqarda,* انده *onda.* — D'ici là, بورادن اورايه *bouradan oraïa.* – De ce côté-là, او لطرفده *ol tharafta.*

Labeur, s. m., امك *èmèk,* زحمت *zahmèt,* ايش *ich.*

Laboratoire, s. m., دستكاه *dèstguiah,* (*tèzguiah*).

Laborieux, se, adj., چالشقان *tchalechqan,* مجدّ *mudjidd.* — Pénible, زحمتلو *zahmètli.*

Labourable, adj., سوريلور *surulur.*

Labourage, s. m., چفتجيلك *tchiftdjîlik,* زراعت *zira'at.*

Labourer, v. a., چفت سورمك *tchift surmèk,* طپراغى اقدارمق *thopraghe aqdarmaq.*

Laboureur, s. m., چفتجى *tchifttchi,* فلّاح *fèllah,* حرّاث *harras.*

Labyrinthe, s. m., ياكلتماج *ïaneltmadj,* مغلطه *maghlatha.*

Lac, s. m., كول *gueul,* اقمز صو *aqmaz sou,* بحيره *bouhaïrè.*

Lacer, v. a., غیطان باغلامق *ghaïthan baghlamaq*, ایلکلمك *iliklèmèk.*

Lacérer, v. a., خرق - شق ا *kharq, chaqq èt*, یرتمق *ïertmaq.*

Lacet, s. m., باغ *bagh*, شرید *chèrît*, قیطان *qaïthan.*

Lâche, adj., poltron, کوشك *guèvchèk*, الچق *altchaq*, قورقاق *qorqaq*, قحبه یورکلی *qahbè ïurèkli.*

Lâcher, v. a., کوشتمك *guèvchètmèk*, براقمق *braqmaq*, صالیویرمك *salevermèk*, قویویرمك *qoïvèrmèk.* – de l'eau, صو دوکمك *sou deukmèk.* — un prisonnier, بر اسیری ازاد ا *bir ïèçîri azad èt.*

Lâcheté, s. f., کوشکلك *guèvchèklik*, جبانت *djèbanèt*, عدم جسارت *'adèmi djèçarèt*, الچقلق *altchaqleq.*

Laconique, adj., مختصر *moukhtaçar*, قصه *qeça.*

Laconiquement, adv., مختصراً *moukhtaçarèn*, قصهجه *qeçadja.*

Lacune, s. f., اکسك *èksik*, نقصان *noqsan.*

Ladre, s. m., lépreux, الاتنلو *alatènlu*, ابراشلو *abrachlou.* — Insensible, طویمز *douïmaz*, مسلوب الحواس *mèsloub ul-havas.* — Très avare, پیس طمعکار *piss tamakiar*, خسیس *khaçis*, پنتی *pente.*

Lady, s. f., انکلیز قادنی *inglîz qadene.*

Lagune, s. f., کولجك *gueuldjuk.*

Laid, e, adj., چرکین *tchirkîn*, قبیح *qabyh.* — Figure laide, چرکین صورت *tchirkîn sourèt*, صورت قبیحه *sourèti qabyhè*, صورت کریهه *sourèti kèrîhè.*

Laideron, s. f., چرکین قز *tchirkîn qez*, چرکین قاری *tchirkîn qare.*

LAIDEUR, s. f., چركينلك *tchirkînlik*, بدلك *bèdlik.*

LAIE, s. f., دیشی یبان طوكزی *dichi ïaban domouzou.* — چوبان یولی *tchoban ïolou*, چیغیر *tchegher.*

LAINE, s. f., یوك *ïun*, صوف *sof.* — fine et longue, يپاق *ïapaq.*

LAINEUX, SE, adj., یوكلو *ïunlu*, يپاقلو *ïapaqle.*

LAÏQUE, adj., دنیوی *dunïèvi*, پاپاز اولمیان *papaz olmaïan.*

LAISSE, s. f., یولتار *ïoltar*, قایش *qaïech*, ایپ *ip*, یدك ایپی *ïèdèk ipi.*

LAISSER, v. a., براقمق *braqmaq*, قویویرمك *qoïvèrmèk*, ترك ا *tèrk èt.* — Donner, ویرمك *vèrmèk.* — Abandonner, واز كچمك *vaz guètchmèk.* — Laissé, e, براغلمش *bra-ghelmech*, متروك *mètrouk*, براغنتی *braghente.*

LAIT, s. m., سود *sud.* — coupé, یغورت *ïoghourt.* — aigre, اكشی سود *èkchi sud.*

LAITAGE, s. m., سودلی یمكلر *sudlu ïèmèklèr*, سودلك *sudluk.*

LAITERIE, s. f., سودخانه *sudkhanè*, سود دكانی *sud dukkiane.*

LAITEUX, SE, adj., سودلی *sudlu.*

LAITIER, ÈRE, s., سودجی *sudchu.*

LAITON, s. m., پرنج *pirindj.*

LAITUE, s. f., مارول *maroul.* — amère, اجی مارول *adje maroul.*

LAMANEUR, s. m., لیمان قولاغوزی *lîman qoulaghouzou.*

LAMBEAU, s. m., پارچه *partcha*, قطعه *qyth'a*, لقمه *loqma.*

LAMBRIS, s. m., دیوار قاپلمهسی - دوشمهسی *divar qapla-maçe*, *deuchèmèçi.* — d'un plafond, چاتمه ایشلنمش تاوان *tchatma ichlènmich tavan.*

LAME, s. f., تخته *takhta*, تنكه *tènèkè.* — d'épée, de cou-

teau, etc.,ناملی *namle*, دمر *dèmir*. — de sabre, قلیچ نامليسى *qeledj namleçe*. — d'un canif, اغز *aghz*.

Lamentable, adj., اغلانەجق *aghlanadjaq*, اجنەجق *adjenadjaq*, حزین *hazîn*.

Lamentation, s. f., اغلايش *aghlaïch*, فرياد وفيغان *fèrïad u feghan*.

Lamenter (Se), v. pr., اغلامق *aghlamaq*, شكايت ا *chikiaïèt èt*, فرياد - فيغان ا *fèrïad, feghan èt*.

Laminer, v. a., يصّيلتمق *ïasselatmaq*, تنكەوارى ا *tènèkèvari èt*.

Lampe, s. f., قنديل *qandîl*, چراغ *tchiragh*, لامپە *lampa*. – suspendue, اصقى *asqe*, تريّا *turèïia*. – d'argent, كومش قنديل *gumuch qandîl*.

Lamperon, s. m., قنديل بورنى *qandîl bournou*.

Lampiste, s. m., لامپەجى *lampadje*, قنديلجى *qandîldji*.

Lance, s. f., مزراق *mezraq*, خشت *khecht*, رمح *roumh*.

Lancer, v. a., آتمق *âtmaq*, فرلاتمق *ferlatmaq*, اورمق *vourmaq*. — Se lancer, اتلمق *atelmaq*, صچرامق *setchramaq*, هجوم ا *hudjoum èt*.

Lancette, s. f., نشتر *nèchtèr*.

Lancier, s. m., مزراقلو *mezraqle*.

Lande, s. f., قير *qer*, بوز *boz*, خالى ير *khali ïèr*.

Langage, s. m., دل *dil*, لسان *liçan*, زبان *zèban*, كلام *kèlam*, سويليش *seuïlèïch*, لغت *loughat*, اغز *aghez*.

Lange, s. m., قونداق *qoundaq*.

Langoureux, se, adj., كوشك *guèvchèk*, فاتر *fatir*, درمانسز *dèrmansez*.

Langouste, s. f., sorte de sauterelle, بر نوع چكركە *bir*

nèv' tchèkirguè. — Sorte d'écrevisse de mer, تكه *tèkè.*

Langue, s. f., دل *dil,* لسان *liçan,* pl. السنه *èlsinè,* زبان *zèban.* — La langue turque, تركچه *turktchè,* لسان تركى *liçani turki.* – Les langues orientales, السنهٔ شرقيه *èlsinèï charqyiè.* – Professeur de langues orientales, السنهٔ شرقيه خواجهسى *èlsinèï charqyiè khodjaçe.* — Langue vivante, لسان مستعمل *liçani musta'mèl.* — de terre, دل *dil.*

Langueur, s. f., درمانسزلق *dèrmansezleq,* فتور *futour.* – des yeux, مخمورلق *makhmourlouq.*

Languir, v. n., ضعيفلنمق *za'yflanmaq,* درمانسز او *dèrmansez ol,* چكمك – زجرت وير – ثقلت *seqlèt, zidjrèt vèrmèk, tchèkmèk.* – Tout languit, هر شى طورغونلقدهدر *hèr chèï dhourghounlouqtatir.*

Languissant, e, adj., درمانسز *dèrmansez,* كوشك *guèvchèk,* هلاك *hèlak.*

Lanière, s. f., انجه قايش *indjè qaïch,* صريم *serem.*

Lanterne, s. f., فنر *fènèr,* فانوس *fanous.* — de verre, جام فنر *djam fènèr.* — de papier, كاغد فنر *kiaghat fènèr.* – sourde, خرسز فنرى *khersez fènèri.* — magique, خيال فنرى *khaïal fènèri.*

Lanternier, s. m., فنرجى *fènèrdji.* — Qui allume les lanternes, فنر ياقيجى *fènèr ïaqedje.*

Laper, v. a., كوپك كبى ايچمك *keupèk guibi itchmèk,* ديل اوجى ايله ايچمك *dil oudjou ilè itchmèk.*

Lapidaire, s. m., جواهرجى *djèvahirdji,* طاشجى *thachdje,* حكاك *hakkiak.*

Lapider, v. a., طاشلامق *thachlamaq.*

Lapin, s. m., اطه طاوشانی *adha thavchane*.

Lapine, s. f., دیشی اطه طاوشانی *dîchi adha thavchane*.

Lapis-lazuli, s. m., لاجورد طاشی *ladjivèrd thache*.

Laps, s. m., de temps, وقت کچمهسی *vaqt guètchmèçi*, مرور زمان *mirour-i zèman*. — مدّت *muddèt*.

Lapsus, s. m., سهو *sèhv*, خطا *khata*, دیلدن - قلمدن قاچمه *dildèn, qalèmdèn qatchma*.

Laquais, s. m., خدمتکار *khezmètkiar*, اوشاق *ouchaq*, چوقهدار *tchoqadar*.

Laque, s. f., لوك *leuk*.

Laquelle, pron. rel. fém. Voy. **Lequel**.

Larcin, s. m., خرسزلق *khersezleq*, سرقت *sirqat*. — L'objet dérobé, چالنمش شی *tchalenmech chèï*, شیء مسروق *chèïi mèsrouq*, pl. اشیای مسروقه *èchïaï mèsrouqa*.

Lard, s. m., طوموز یاغی *dhomouz ïaghe*.

Large, adj., اکلی *ènli*, بول *bol*, ککش *guèïnich*, واسع *vaçy'*. — Prendre le large, اچلمق *atchelmaq*, اچغه چیقمق *atchegha tcheqmaq*. — En large, عرضًا *'arzèn*.

Largement, adv., بول بول *bol bol*, بولجه *boldja*. — Il dépense largement, بول بول خرج ایدیور *bol bol khardj èdèïor*.

Largesse, s. f., جومردلك *djeumèrtlik*, عطیه *'athyia*, انعام *inam*, کرم *kèrèm*.

Largeur, s. f., اك *èn*, اكلك *ènlik*, عرض *'arz*.

Largue, s. m., انکین *ènguîn*, الارغه *alargha*. — Prendre le largue, انکینه چیقمق *ènguînè tcheqmaq*.

Larguer, v. a., یلکنلری کوشتمك *ïèlkènlèri guèvchètmèk*.

Larme, s. f., كوز ياشى *gueuz ïache*, ياش *ïach*. – Ses larmes coulent, كوز ياشى آقيور *gueuz ïache âqeïor*.

Larmoyant, e, adj., كوزى ياشلو *gueuzu ïachle*, اغلايجى *aghlaïdje*.

Larmoyer, v. n., كوز ياشى دوكمك *gueuz ïache deukmèk*.

Larron, onnesse, s. m. et f., خرسز *khersez*, اوغرى *oghrou*, ساريق *sareq*.

Larve, s. f., ياورى بوجك *ïavrou beudjèk*.

Larynx, s. m., خرتلاق *khertlaq*.

Las, se, adj., يورغون *ïorghoun*, يورلمش *ïoroulmouch*. — Ennuyé, اوصانمش *oçanmech*.

Lascif, ve, adj., شهوتلو *chèhvètli*, فاحش *fahich*.

Lassant, e, adj., يورغونلق ويرن *ïorghounlouq vèrèn*, متعب *mut'yb*.

Lasser, v. a., يورمق *ïormaq*, هلاك ا *hèlak èt*. – Se lasser, يورلمق *ïoroulmaq*. — Lassé, e, يورلمش *ïoroulmouch*, بزمش *bèzmich*, بقمش *beqmech*.

Lassitude, s. f., يورغونلق *ïorghounlouq*.

Latent, ente, adj., كيزلو *guizli*, خفى *khafi*, مكتوم *mèktoum*.

Latéral, e, adj., يان *ïan*, ياندهكى *ïandaki*.

Latéralement, adv., ياندن *ïandan*, يانندن *ïanendan*, جانبدن *djanibtèn*, طرفدن *tharaftan*.

Latin, e, adj., لاتين *latîn*, لاطين *lathyn*. — En latin, لاتينجه *latîndjè*. — L'Église latine, ايين لاطين *aïini lathyn*.

Latiniser, v. a., لاتين ا *latîn èt*.

Latiniste, s. m., لسان لاتينده ماهر *liçani latîndè mahir*.

Latitude, s. f., عرض *'arz*, اك *èn*. — septentrionale, عرض شمالی *'arzy chimali*. — méridionale, عرض جنوبی *'arzy djènoubi*. — Espace, میدان *mèïdan*, وسعت *vuç'at*.

Latrines, s. f. pl., كنف *kènèf*, اياق يولی *aïaq ïolou*, ممشا *mèmcha*, خلا *khala*, ادبخانه *èdèbkhanè*.

Laurier s. m., دفنه *tèfnè*. — Couronne de laurier, دفنه استفانی *tèfnè istifani*. — Laurier-rose, زقوم (*zaqoum*) *zeqem*. — Au fig., victoire, ظفر *zafèr*.

Lavage, s. m., ييقامه *ïeqama*, غسيل *ghaçîl*.

Lavande, s. f., لاونده *lavanda*, نردين *nèrdîn*.

Lavé, e, adj., ييقانمش *ïeqanmech*, مغسول *maghsoul*.

Lavement, s. m., ييقانمقلق *ïeqanmaqleq*, غسل *ghasl*, *ghousl*. — Clystère, حقنه *hoqna*, احتقان *yhtiqan*.

Laver, v. a., ييقامق *ïeqamaq*, يومق *ïoumaq*. – Se laver, ييقانمق *ïeqanmaq*. — avant la prière, à la manière des musulmans, ابدست آلمق *abdèst âlmaq*.

Laveur, se, s., ييقايجی *ïeqaïdje*.

Lavoir, s. m., ييقايهجق ير *ïeqaïadjaq ïèr*, ابدستخانه *abdèstkhanè*. — de linges, چماشير خانه *tchamacher khanè*, تكنه *tèknè*. — de bain, قورنه *qourna*.

Laxatif, ve, adj., اسهال ايديجی *ishal èdîdji*, ملايملاديجی *mulaïmladedje*, مسهل *muçhil*.

Layetier, s. m., صندقچی *sandeqtche*.

Layette, s. f., صندقچه *sandeqtcha*, چوجوغك بزلری طاقمی *tchodjoughoun bèzlèri taqeme*.

Lazaret, s. m., لازارتو *lazarèto*, وبا خسته خانهسی *vèba khasta khanèçi*, قرانتنه محلی *qarantina mahalle*, صحيه ادارهسنك يری *sehhiè idarèçinin ièri*.

Lazzi, s. m., كوز اشارتی *gueuz icharèti*, رمز *rèmz*. — مسخره‌لق *maskharaleq*.

Le, fém. **La**, pl. **Les**, art. s'exprimant en turc par le nominatif même. Ex.: Le monde, دنیا *dunïa*, la mer, دكز *dèniz*, l'hiver, قیش *qech*, les écrivains, کاتبلر *kiatiblèr*. – Pron. rel. s'exprimant par l'acc. du pron. pers. Ex.: Je le prends, انی آلورم *onou âlerem*, je la vois, انی كوریورم *onou gueuruïoroum*, je l'aime, انی سورم *onou sèvèrim*, je les ai vendus, انلری صاتدم *onlare sattem*.

Lécher, v. a., یلامق *ïalamaq*.

Leçon, s. f., درس *dèrs*, اوكرنمه *euïrènmè*, تعلیم *ta'lîm*. — Avis, اوكت *euïut*, نصیحت *naçyhat*, پند *pènd*. — Faire la leçon, اوكرتمك *euïrètmèk*. — Savez-vous votre leçon? درسكی بلورمیسن *dèrsini bilirmîçin*.

Lecteur, trice, s., اوقویان *oqouïan*, اوقویجی *oqouïoudjou*, قاری *qari*.

Lecture, s. f., اوقومه *oqouma*, قرائت *qera'èt*, تلاوت *tèlavèt*.

Légal, e, adj., شرعی *chèr'y*, قانونی *qanouni*.

Légalement, adv., شرعًا *chèr'èn*, قانونجه *qanoundja*.

Légalisation, s. f., تصدیق شرعی *tasdîqy chèr'y*, صحیح اولدیغنه شهادت *sahyh oldoughouna chèhadèt*.

Légaliser, v. a., صحیح اولدیغنی شهادت ویرمك *sahyh oldoughounou chèhadèt vèrmèk*, طرف شرعدن تصدیق ا *taraf-i chèridèn tasdiq èt*.

Légalité, s. f., شرعیلك *chèr'ylik*.

Légat, s. m., ریم پاپا ایلچیسی *rîm papa èltchîçi*.

Légation, s. f., سفارت *sèfarèt*, ایلچیلك *èltchîlik*. — Le

secrétaire de la légation de France à Constantinople, درعليهده فرانسه دولتی سفارتینك سر كاتبی *dèri 'aliïèdè fransa dèvlèti sèfarètînin serr kiatibi.*

Légende, s. f., d'une médaille, etc., يازو *ïaze*, كتابت *kitabèt.* — Récit mythique et traditionnel, افسانه *èfsanè.*

Léger, ère, adj., خفيف *khafîf.* — d'esprit, عقلی خفيف *'aqle khafîf,* ou خفيف العقل *khafîf ul-'aqel.* — Un léger fardeau, خفيف يوك *khafîf ïuk.* – Volage, خفيف باشلو *khafîf bachle,* قرارسز *qararsez.* — Mince, انجه *indjè,* يوفقه *ïoufqa.*

Légèrement, adv., خفيفجه *khafîfdjè.*

Légèreté, s. f., خفيفلك *khafîflik,* خفّت *kheffèt.*

Légion, s. f., بولك *beuluk,* طابور *thabour.*

Législateur, s. m., قانون قويان *qanoun qoïan,* صاحب شريعت *sahybi chèrî'at,* واضع قانون *vazy'y qanoun.*

Législation, s. f., قانون قومه *qanoun qoma,* قانون *qanoun,* ناموس *namous.*

Législature, s. f., ارباب شريعت *èrbabi chèrî'at.*

Légiste, s. m., شريعت اربابی *chèrî'at èrbabe,* اهل شرع *èhli chèr'.*

Légitime, adj., حلال *halal,* شرعی *chèr'y.* — Juste, حق *haqq.* — Epouse légitime, حليله *halîlè.*

Légitimement, adv., شرعًا *chèr'èn,* حقجه *haqqdja.*

Légitimité, s. f., شرعيلك *chèr'ylik,* حلاللق *halalleq.*

Legs, s. m., ميراث *mîras,* هبه وصيّت ايله ترك اولنمش *vaçyièt ilè tèrk olounmouch hibè.* — pieux, وقف *vaqf,* pl. اوقاف *èvqaf.*

Léguer, v. a., وصيت ايله ويرمك vaçyièt ilè vèrmèk, وقف ا vaqf èt, باغشلامق baghechlamaq.

Légume, s. m., سبزوات (sèbzèvat) zèrzèvat, zavzavat, حبوبات houboubat.

Lendemain, s. m., ايرتسى كون èrtèçi gun, فرداسى كون fèrdaçe gun.

Lent, e, adj., اغر agher, كوشك guèvchèk, يواش ïavach, اهسته ahèstè.

Lente, s. f., بت سركه سى bit sirkèçi, سركه sirkè.

Lentement, adv., يواش ïavach, اغرلغله agherleghela.

Lenteur, s. f., اغرلق agherleq, يواشلق ïavachleq, كوشكلك guèvchèklik, بطائت bètha'èt. — Au fig., ذهن بطائتى zihn bètha'èti.

Lentille, s. f., مرجمك mèrdjimèk. — d'eau, صو يوصونى sou ïouçounou. — زجاج محدب zidjadji mouhaddèb.

Lentisque, s. m., ساقز اغاجى saqez aghadje.

Léopard, s. m., پارس - پرس pars.

Lèpre, s. f., جذاملق djudamleq, اويوز ouïouz, برص baras.

Lépreux, se, adj., جذاملى djudamle, ابرص èbras.

Lequel, Laquelle, Lesquels, Lesquelles, pron. rel., كى ki, اول كى ol ki, قنغيسى hanghece. – Pron. interrog., قنغيسى hanghece, قنغيلرى hanghelare.

Les, art. et pron. rel. pl. Voy. Le.

Léser, v. a., ضرر ويرمك zarar vèrmèk, ضرر چكدرمك zarar tchèktirmèk, غدر ا ghadr èt.

Lésine, s. f., خسيسلك khaçîslik, نكسلك nèkèslik, جمريلك djimrilik.

Lésiner, v. n., خسيسلك ا khaçîslik èt.

Lésion, s. f., ضرر *zarar*, زيان *zïan*. — Blessure, يارە *ïara*, زدە *zèdè*.

Lessive, s. f., كل صويى *kul souïou*, بوغادە *boughada*.

Lessiver, v. a., كل صوييلە ييقامق *kul souïouïla ieqamaq*.

Lest, s. m., صفرا *safra*, صابورە *saboura*.

Leste, adj., ييني *ïini*, چاپوق *tchapouq*, سريع *sèry'*, خفيف *khafif*, ييل قوان *ïèl qovan*.

Lester, v. a., كمى ايچنە صفرا قومق *guèmi itchinè safra qomaq*.

Léthargie, s.f., درد سبات *dèrdi subat*, اويوشمقلق *ouïouch-maqleq*. — Négligence, غفلت اويقوسى *ghaflèt ouïou-qouçou*.

Lettre, s. f., de l'alphabet, حرف *harf*, pl. حروف *hourouf*, يازو *ïaze*. — A la lettre, حرف بحرف *harf bèharf*, تمامنجە *tamamendja*. — Missive, مكتوب *mèktoub*, نامە *namè*, نميقە *nèmîqa*, شقە *chouqqa*, تحرير *tahrîr*, pl. تحريرات *tahrîrat*. — de change, پولیچە *polîtcha*, پولیچە كاغدى *polîtcha kiaghate*. — de créance, اعتماد نامە *y'timad namè*. — amicale, محبت نامە *mou-habbèt namè*. – impériale ou royale, نامە همايون *namèï humaïoun*. – Écrire une lettre, بر قطعە مكتوب يازمق *bir qeth'a mèktoub ïazmaq*. — Recevez-vous des let-tres de votre famille? فاميليا كزدن مكتوب اليورميسكز *famîlïanezdan mèktoub alïormouçounouz*. — Billet, تذكرە *tèzkèrè*.

Lettré, e, adj., اوقومش *oqoumouch*, اهل علم *èhli 'ylm*, عالم *'alim*, دانشمند *danichmènd*, دانا *dana*.

Leur, pron. pers., انلرە *onlara*, كندولرينە *kèndilèrînè*. —

adj. poss., انلرك *onlaren*, كنديلرك *kèndîlèrin*. – Affixe, لرى *lare*, *lèri*. — Je leur ai dit, انلره سويلدم *onlara seuïlèdim*. — Leur maison, انلرك اوى *onlaren èvi*, ou اولرى *èvlèri*. — Le leur, انلرككى *onlaren-ki*.

Leurre, s. m., تلپه *talapa*, بفتره *bèftèrè*. — يم *ïèm*, اويون *oïoun*, حيله *hilè*.

Levain, s. m., مايه *maïa*, خمير *khamour*.

Levant, s. m., شرق *charq*, مشرق *mèchryq*, كون طوغيسى *gun dhoghouçou*, ممالك شرقيه *mèmaliki charqyiè*.

Levantin, e, adj., شرقى *charqy*, اهل شرق *èhli charq*.

Levée, s. f., قالدرمه *qalderma*, رفع *rèf'*. — du siége de Silistrie, رفع محاصرهٔ سلستره *rèf'y mouhaçaraï silistrè*. — des impôts, تحصيل ويركو *tahçyli vèrgui*. — des troupes, عسكر طوپلامه *'askèr thoplama*.

Lever, v. a., قالدرمق *qaldermaq*. — Se lever, قالقمق *qalqmaq*. – En parlant des astres, طوغمق *dhoghmaq*, چيقمق *tcheqmaq*. – Lève-toi, قالق *qalq*. – Levons-nous de table, صفره دن قالقه لم *sofradan qalqalem*. — Au fig., دفع ا *dèf' èt*.

Levier, s. m., يوك قالدره جق صرق *ïuk qalderadjaq sereq*, مانله *manila*.

Levis (Pont-), s. m., قالقار كوپرى *qalqar keupru*.

Levraut, s. m., طاوشان ياوريسى *thavchan ïavrouçou*.

Lèvre, s. f., دوداق *doudaq*.

Lévrier, s. m., تازى *taze*. — Grand lévrier, ايرى تازى *iri taze*.

Lexicographe, s. m., لغت يازان *loughat ïazan*, لغت نويس *loughat nèvîs*.

Lexicographie, s. f., علم لغت *'ylmi loughat.*

Lexique, s. m., لغت *loughat, loughèt.*

Lézard, s. m., كلر *kèlèr,* كرتنكله *kèrtènkèlè.*

Lézarder (Se) v. r., كدلمك *guèdilmèk,* يارلمق *ïarelmaq,* چاتلامق *tchatlamaq.*

Liaison, s. f., باغ *bagh,* باغلامه *baghlama,* ارتباط *irtibath,* وصل *vasl.* — Au fig., رابطه *rabetha.* – Rapports, علاقه *'alaqa,* تعلّق *tè'allouq.* – d'amitié, علاقهٔ محبّت *'alaqaï mouhabbèt.*

Liban (Mont), n. pr., لبنان *lubnan,* درزى طاغى *durzi dhaghe.*

Libelle, s. m., هجو رسالهسى *hidjv riçalèçi.*

Libera, s. m., ميت نمازى *mèït namaze.*

Libéral, e, adj., جومرد *djeumèrd,* الى اچق *èli atcheq,* سخى *sakhy,* سخاوتلو *sakhavètli,* كريم *kèrîm,* سربستيّت طرفدارى *sèrbèstiïèt tharafdare.* — Les arts libéraux, صنايع نفيسه – شريفه *sanai-i nèfiçè, chèrifè.*

Libéralisme, s. m., اصول سربستيّه *ouçoul-ou sèrbèstiè.*

Libéralité, s. f., جومردلك *djeumèrdlik;* سخا *sakha,* سخاوت *sakhavèt,* كرم *kèrèm,* جود *djoud,* احسان *yhsan.*

Libérateur, trice, s., قورتارجى *qourtaredje,* مخلّص *moukhallys,* خلّاص *khallas.*

Libérer, v. a., تخليص ا *takhlis èt,* قورتارمق *qourtarmaq.*

Liberté, s. f., سربستلك *sèrbèstlik,* ازادلق *azadleq.* — de volonté, رخصت *roukhsat.* — Hardiesse, جسارت *djèçarèt,* اجتسار *idjtiçar.*

Libertin, s. et adj., فاحش *fahych,* ادبسز *èdèbsiz,* چاپقن

tchapqen, مسيب الاخلاق *muçèïb ul-akhlaq.* – Adonné au libertinage, زنپاره *zampara.*

Libertinage, s. m., برباداق *bèrbatleq,* سفيهلك *sèfihlik,* شهوت *chèhvèt,* زنپارهلق *zamparaleq.*

Libertine, s. f., فاحشه *fahychè,* قحپه *qahpè,* روسپو *orospou.*

Libitum (Ad), adv., كيفنه *kèïfinè.*

Libraire, s. m., صحاف *sahhaf,* كتابجى *kitabje.*

Librairie, s. f., كتابجى دكانى *kitabje dukkiane,* كتاب مغازهسى *kitab maghazaçe.*

Libre, adj., ازاد *azad,* سربست *sèrbèst.* — Indépendant, مستقل *mustaqyll.* — Etre libre, n'avoir rien à faire, ايشدن خالى اولمق *ichtèn khali olmaq,* ايشى اولمامق *ichi olmamaq.*

Librement, adv., ازادجه *azaddja,* سربستجه *sèrbèsttchè,* حسن ارادت ايله *husni iradèt ilè.*

Licence, s. f., permission, اذن *izin,* اجازت *idjazèt.* — Liberté excessive, ضبطسزلق *zabthsezleq,* ادبسزلك *èdèbsizlik.* — Dérèglement des mœurs, سفيهلك *sèfihlik,* مسيبلك *mouçèïèblik.*

Licencié, s. m., en droit etc., مخرج *moukhèrradj,* مدرس *mudèrris.*

Licenciement, s. m., des troupes, عسكرلكدن اطلاق اذنى *'askèrliktèn ythlaq izni,* خدمت عسكريهدن اطلاق اذنى *khezmèti 'askèrïïèdèn ythlaq izni.*

Licencier, v. a., عسكره خدمتندن اطلاق اذنى ويرمك *'askèrè khezmètindèn ythlaq izni vèrmèk.* – Licencié, e, عسكرلكدن اطلاق اولنمش *'askèrliktèn ythlaq olounmouch,* تقاعد اولمش *tèqa'oud olmouch.*

Licitation, s. f., مزاد الملك المشاع *mèzad èl-mulk èl-mècha'.*

Licite, adj., حلال *hèlal,* جائز *djaïz,* اذنلو *izinli.*

Licou, s. m., يولار *ïoular,* باشلق *bachleq.*

Lie, s. f., طورتی *thortou,* چوکنتی *tcheukuntu.* — de vin, شراب طورتیسی *charab thortouçou.* — du peuple, الچق طاقم *altchaq thaqem,* ارازل ناس *èrazili nas,* اسافل ناس *èçafili nas.*

Liége, s. m., منطر *manthar.*

Lien, s. m., باغ *bagh,* رباط *ribath,* ارتباط *irtibath.* — Au fig., رابطه *rabetha,* علاقه *'alaqa.* – Chaîne, زنجیر *zindjîr.*

Lier, v. a., باغلامق *baghlamaq,* ربط ا – عقد *'aqt, rabth èt.* – Lié, e, باغلنمش *baghlanmech,* باغلو *baghle,* مربوط *mèrbouth,* بسته *bèstè.*

Lierre, s. m., صارمشق *sarmacheq.*

Lieu, s. m., یر *ïèr,* محل *mahall,* مکان *mèkian.* — Lieux d'aisance, ادبخانه *èdèbkhanè,* ممشا *mèmcha,* کنف *kè-nèf.* — En premier lieu, اوّلا *èvvèla.* — Au lieu de..., یرینه *ïèrînè,* یره *ïèrè,* بدلنه *bèdèlinè,* اکا مقابل *ona mou-qabil.* — Au lieu de me dire, بکا سویلیه‌جکنه *bana seuïlèïèdjèïnè.* — Avoir lieu, اولمق *olmaq,* ظهور ایتمك *zouhour ètmèk.*

Lieue, s. f., اوچ میل *utch mîl,* بر ساعتلق یول *bir sa'atleq ïol,* فرسنك *fèrsènk,* میل *mîl.*

Lieutenant, s. m., قائممقام *qaïmaqam,* وکیل *vèkîl,* نائب مناب *naïbi mènab.* — général, فریق *fèryq.* — de cavalerie, ملازم *mulazem.* — en premier, ملازم اوّل *mu-lazemi èvvèl.* — en second, ملازم ثانی *mulazemi sani.*

31

Lièvre, s. m., طوشان *thavchan*, ارنب *èrnèb*.

Ligature, s. f., صارغی *sarghe*, باغ *bagh*, بند *bènd*.

Ligne, s. f., trait, چزغی *tchezghe*. – d'écriture, سطر *sathr*, صره *sera*. — Au fig., یول *ïol*, طریق *tharyq*, سلك *silk*. – T. de guerre, صف *saff*. خط *khathth*, عسکر صره‌سی *'askèr seraçe*. — Retranchement, مترس *mètèris*. — Ligne à pêcher, اولته *olta*. — Ligne de bateaux à vapeur, واپور *vapor*, واپورلر *vaporlar*, کلن کیدن واپورلر *guèlèn guidèn vaporlar*. – de Constantinople, استانبول واپوری *istanbol vaporou*, استانبوله آمد شد واپورلر *istanbola âmèd chud vaporlar*. — de chemin de fer, خط *khatt*.

Lignée, s. f., صوی *soï*, نسل *nèsl*, جنس *djins*, ذریت *zouriïèt*, سلسله *silsilè*.

Ligue, s. f., عهد *'aht*, برلك *birlik*, برلشمه *birlèchmè*.

Lilas, s. m., لیلاك *lèïlak*.

Limaçon, s. m., سموکلو بوجك *sumuklu beudjèk*, صالیانغوز *salïanghos*.

Limaille, s. f., اکنتی *èïènti*, تلاش *talach*.

Limbe, s. m., کنار *kènar*, دامن *damèn*, قاش *qach*. – Limbes, برزخ *bèrzoukh*.

Lime, s. f., pour les métaux, اکه *èïè*. – pour le bois, تورپی *teurpu*.

Limer, v. a., اکه‌لمك *èïèlèmèk*.

Limitation, s. f., تحدید *tahdîd*, تعیین *ta'yïn*.

Limite, s. f., حد *hadd*, pl. حدود *houdoud*, سنور *sener*.

Limiter, v. a., سنور کسمك *sener kesmèk*, حصر و تحدید ا *hasr vè tahdid èt*.

Limitrophe, adj., سنوِرداش *senerdach*, همحدود *hèm-houdoud*.

Limon, s. m., boue, چامور *tchamour*, بالچق *baltcheq*, بتاق *bataq*. — Fruit, ليمون *lîmon*.

Limonade, s. f., ايليموناطه *ilîmonatha*.

Limonadier, ère, s., ليموناطهجى *lîmonathadje*, شربتجى *chèrbèttchi*.

Limpide, adj., پاك *pak*, صافى *safi*, زلال *zulal*.

Limpidité, s. f., پاكلك *paklik*, براقلق *bèraqleq*.

Lin, s. m., كتان *kètèn*. – très-fin, كرپاس *kirpas*. – Huile de lin, بزر ياغى *bèzir ïaghe*. – (Graine de), كتان تخمى *kètèn tokhoumou*.

Linceul, s. m., كفن *kèfin*, چارشب vulg. چارشف *tcharchaf*.

Linéament, s. m., سيما اثرى *sima èçèri*, چهرهنك كورينان يرلرى *tchèhrènin gueurunèn ïèrlèri*.

Linge, s. m., toile, بز *bèz*. — de corps, چماشير *tchamacher*. — de table, سفره بزى *sofra bèzi*. — Changer de linge, چماشير دكشترمك *tchamacher dèïchtirmèk*.

Lingère, s. f., بزجى *bèzdji*, استرجى *astardje*.

Lingerie, s. f., چماشير اوطهسى *tchamacher odhaçe*, چماشير خانه *tchamacher khanè*. — Où l'on vend le linge, بزجى دكانى *bèzdji dukkiane*, بزلر چارشوسى *bèzdjilèr tcharcheçe*, بزستان *bèzistèn*.

Lingot, s. m., كلچه *kultchè*.

Linguiste, s. m., چوق لسان بلن *tchoq liçan bilèn*.

Linière, s. f., كتان ترلاسى *kètèn tarlaçe*.

Linote, s. f., كتان قوشى *kètèn qouchou*.

Lion, s. m., ارسلان *(arslan) aslan*, اسد *èçèd*, شير *chîr*.

Lionceau, s. m., ارسلان ياوريسى *aslan ïavrouçou.*

Lionne, s. f., ديشى ارسلان *dîchi aslan.*

Lippée, s. f., اغز طولوسى *aghez dholouçou*, لقمه *loqma.*

Liquéfier, v. a., اريتمك *èrîtmèk*, دوكمك *deukmèk*, – Se liquéfier, اريمك *èrîmèk.*

Liqueur, s. f., عنبريه *'anbèriïè*, ايچكى *itchki.*

Liquidation, s. f., حساب تميزلمسى *hyçab tèmîzlèmèçi*, قطع حساب *qath'y hyçab.*

Liquide, s. m., صولو نسنه *soulou nesnè*, مايعات *maï'at.* — adj., صولو *soulou*, ملايم *mulaïm*, صيويق *s̱ev̱e̱q*, اقيجى *aqe̱dje̱.*

Liquider, v. a., حسابى كسمك *hyçabe̱ kesmèk*, قطع حساب ا *qath'y hyçab èt.* — Vendre des marchandises, des biens, حسابى تميزلمه ايچون مال صاتمق *hyçabe̱ tèmîzlèmè itchin mal satmaq.*

Liquoriste, s. m., عنبريه‌جى *'anbèriïèdji.*

Lire, v. a., اوقومق *oqoumaq*, قرائت ا *qe̱ra'èt èt.* – Faire lire, اوقوتمق *oqoutmaq.* – Que lisez-vous? نه اوقويورسكز *nè oqouïorsounouz.* — Je lis la gazette, غزته اوقويورم *ghazèta oqouïouroum.* – Lire couramment, دوز اوقومق *duz oqoumaq.*

Lis, s. m., زنبق *zanbaq.* — Oignon de lis, زنبق صوغانى *zanbaq soghane̱.*

Lisible, adj., اوقونور *oqounour*, اوقونمسى قولاى *oqounmaçe̱ qolaï*, اوقوناقلى *oqounaqle̱.*

Lisiblement, adv., اچقجه *atche̱qtcha.*

Lisière, s. f., كنار *kènar*, اوج *oudj*, باش *bach*, قييى *qe̱ye̱.*

Lisse, adj., پرداخلو *perdakhle̱*, دپ دوز *dup duz.*

Lisser, v. a., پرداخلمق *perdakhlamaq*, دپدوز ا *dupduz èt*, مصقللمق *masqallamaq*.

Liste, s. f., دفتر *dèftèr*, قائمه *qaïmè*, پوصله *pouçoula*. — Civile, جيب همايون *djèb-i humayoun*.

Lit, s. m., يتق *ïataq*, دوشك *deuchèk*. — de repos, صوفه *sofa*, كروت *kèrèvèt*. — de plumes, پوپله دوشك *poupla deuchèk*. - Faire le lit, دوشك دوشهمك - ياپمق *deuchèk duchèmèk*, *ïapmaq*. — Garder le lit, دوشكده ياتمق *deuchèktè ïatmaq*, يتاقده طورمق *ïataqta dhourmaq*. - de rivière, مجراى نهر *mèdjra-i nèhr*.

Literie, s, f., يتاق طقمى *ïataq thaqeme*.

Lithographe, s. m., طاش اوستنه يازان *thach ustunè ïazan*, طاش باصمه‌جيسى *thach basmadjeçe*.

Lithographie, s. f., طاش اوستنه يازمه - باصمه *thach ustunè ïazma*, *basma*, طاش باصمه‌سى *thach basmaçe*, ليطوغرافيا *lîthoghrafïa*.

Litière, s. f., تخت روان *takhti rèvan*.

Litige, s. m., غوغا *qavgha*, منازعه *munazè'a*.

Littéraire, adj., علمى *'ylmi*, fém. علميه *'ylmiïè*, علمه متعلق *'ylmè mutè'allyq*, كتابى *kitabi*.

Littéral, e, adj., لغوى *loughavi*, تحت اللفظ *takht ul-lafz*, حرفى *harfi*. — Traduction littérale, لغت بلغت ترجمه *loughèt bè-loughèt tèrdjumè*, ترجمهٔ حرفيه *tèrdjumèï harfiïè*.

Littéralement, adv., حرف بحرف *harf bè-harf*, لغت بلغت *loughèt bè-loughèt*.

Littérateur, s. m., اوقومش كمسنه *oqoumouch kimèsnè*, اهل دانش *èhli danich*, دانشمند *danichmènd*, علمدار

'ylmdar, عالم الادبيّات *'alim ul-èdèbiïat*, اديب *adib*. — distingué, مشهور علمدار *mèchhour 'ylmdar*.

Littérature, s. f., معرفت الادبيّات *ma'rifèt ul-èdèbiïat*, معرفت ادبيّات *ma'rifèti èdèbiïat*. — La littérature ottomane, عثمانلولرك كتب ادبيّه‌لرى *'osmanlelaren kutbi èdèbiïèlèri*. — orientale, كتب ادبيّات شرقيّه *kutbi èdèbiïati charqyiè*.

Liturgie, s. f., ليتوريه *lîtourïa*, قدّاس شريف *qouddaçi chèrîf*.

Livide, adj., مور *mor*, مورارمش *morarmech*.

Lividité, s. f., مورلق *morlouq*.

Livourne, ville, ليفورنه *lîvorna*, اليغورنه *alîghourna*.

Livraison, s. f., تسليم *tèslîm*, pl. تسليمات *tèslîmat*. — Cahier, جزء *djuz'*.

Livre, s. m., كتاب *kitab*, pl. كتب *kutub*, *kutb*. — Manuscrit, ال يازوسى كتاب *èl ïazeçe kitab*. – Original, مسوّده (*muçèvvèdè*) vulg. *musvèddè*. – Composition, انشا *incha*, تأليف *tèèlif*. — Petit livre, brochure, رساله *riçalè*, pl. رسالات *riçalat*. — de comptes, حساب دفترى *hyçab dèftèri*. — Enregistrer dans le livre, قيد دفتر ا *qaïdi dèftèr èt*. — Partie d'un ouvrage, جزء *djuz'*. — On emploie dans le même sens le mot نامه *namè*. Ex.: لغتنامه *loughètnamè* « livre de langue, dictionnaire ».

Livre, s. f., poids, لدره *lidrè*, فوند *fount*. — Pièce de monnaie, ليرا *lîra*. — La livre française vaut cent piastres, la livre anglaise cent vingt-cinq, et la livre turque cent dix-sept, فرانسز ليراسى يوز غروش انكليز ليراسى يوز يكرمى بش غروش وعثمانلو ليراسى يوز اون

ايدر غروش يدى *fransez lîraçe ïuz ghourouch inguilîz lîraçe ïuz ïirmi bèch ghourouch vè 'osmanle lîraçe ïuz on ïèdi ghourouch èdèr.*

Livrée, s. f., خدمتكار لباسى *khezmètkiar libaçe.*

Livrer, v. a., تسليم ا *tèslîm èt*, ويرمك *vèrmèk.* — Abandonner, براقمق *braqmaq.* – Se livrer, s'appliquer à..., مشغول او *mèchghoul ol*, چالشمق *tchalechmaq.*

Livret, s. m., كتابجق *kitabdjeq.*

Local, s. m., قوناق *qonaq*, يـر *ïèr*, محل *mahall*, مكان *mèkian.*

Local, e, adj., يره مخصوص *ïèrè makhsous*, بلديه متعلق *bèldèïè mute'allyq*, مكانى *mèkiani*, محلى *mahalli.* — Le gouverneur local, حاكم بلده *hakimi bèldè.* — L'autorité locale, حكومت بلده *hukioumèti bèldè.*

Localiser v. a., تحديد ا - بر محله حصر *bir mahallè hasr, tahdid èt.*

Localité, s. f., يرك احواللرى *ïèrin èhvallare*, محلك اقتضاى حالى *mahallen yqtizaï hali.* — Les lieux, يرلر *ïèrlèr*, محل *mahall.*

Locataire, s., كراجى *kiradje.* – Qui loue du propriétaire, مستاجر *mustèèdjir.* – Qui loue à quelqu'un كرايه ويرن *kiraïa vèrèn.*

Location, s. f., كرا *kira*, ايجار *idjar.*

Locution, s. f., كلام *kèlam*, تعبير *ta'bir.*

Loge, s. f., اوطهجق *odhadjeq*, قولبه *qoulibè.* — de spectacle, لوجه *lodjia.*

Logement, s. m., اوطورهجق يـر *othouradjaq ïèur*, خانه *khanè*, قوناق *qonaq*, محل اقامت *mahalli iqamèt.*

Loger, v. a., اوطورمق *othourmaq.* – Se loger, مكان طوتمق *mèkian thoutmaq*, ساكن او *sakin ol.* – Donner à loger, قوندرمق *qondourmaq.*

Logeur, s. m., قوناقجى *qonaqtche.*

Logique, s. f., منطق *mantheq*, علم منطق *'ylmi mantheq.* — adj., منطقى *manthequy.*

Logiquement, adv., علم منطق اوزره *'ylmi mantheq uzrè*, منطقجه *muntheqtchè, mantheqdja.*

Logis, s. m., مكان *mèkian*, مسكن *mèskèn*, منزل *mènzil*, او *èv*, خانه *khanè*, بناكاه *binaguiah.* — Maréchal des logis, قوناقجى *qonaqtche.*

Loi, s. f., قانون *qanoun*, شرع *chèr'.* — ancienne, ناموس *namous*, سنت *sunnèt.* — sacrée, divine, شرع شريف *chèr'y chèrîf.* – Règle, قاعده *qa'ydè*, pl. قواعد *qava'yd.*

Loin, adv., اوزاق *ouzaq*, ايراق *iraq.* – Ce qui est loin des yeux est encore plus loin du cœur, كوزدن اوزاق اولان كوكلدن دها اوزاقدر *gueuzdèn ouzaq olan gueunuldèn daha ouzaqter.* — De loin, اوزاقدن *ouzaqtan.*

Lointain, s. m., اوزاق *ouzaq*, اوزاقلق *ouzaqleq*, بعديت *bou'dïièt.*

Lointain, e, adj., پك اوزاق *pèk ouzaq*, بعيد *ba'yd.* – Des pays lointains, ممالك بعيده *mèmaliki ba'ydè.*

Loir, s. m., تارله صچانى *tarla setchane.*

Loisible, adj., جائز *djaïz.*

Loisir, s. m., بوش وقت *boch vaqet*, وقت فراغ *vaqti firagh*, قولايلق *qolaïleq*, فرصت *ferçat*, راحتلو وقت *rahatle vaqet*, وقت راحت - خالى *vaqt-i rahat, khali.*

Lombes, s. m. pl., بل *bèl*, ياجق اتلرى *ïandjeq ètlèri.*

Londres, ville, لوندره *londra*, لوندره شهری *londra chèhri.* — Londres est la capitale du royaume d'Angleterre, لوندره انکلیز پادشاهلغنك پایتختیدر *londra inguilîz padichahleghenen païtakhtîdir.* — Le drap de Londres est renommé, لوندره چوقه‌سی مشهوردر *londra tchoqaçe mèchhourdour.*

Long, gue, adj., اوزون *ouzoun.* — Un peu long, اوزونجه *ouzoundja.* — Barbe longue, اوزون صقال *ouzoun saqal.* – Au long, اوزونجه *ouzoundja,* اوزون اوزادیه *ouzoun ouzadïa,* تفصیلاً *tafsylèn.* – A la longue, وقت ایله *vaqt ilè.* — En long et en large, طولاً وعرضاً *thoulèn vè 'arzèn.* — Le long du chemin, یولك اوزونلغنه *ïoloun ouzounloughouna,* — Lent, کچ *guètch.* — Les nuits de l'hiver sont longues, قیش کیجه‌لری اوزوندرلر *qech guèdjèlèri ouzoundourlar.* — Longue vie, اوزون عمر *ouzoun 'eumr,* طول عمر *thouli 'eumr.*

Longanimité, s. f., تحمّل *tèhammul,* صبر و قرار *sabr ou qarar.*

Longer, v. a., اوزونلغنه کتمك *ouzounloughouna guitmèk.*

Longévité, s. f., عمر اوزونلغی *'eumr ouzounloughou,* طولة العمر *thoulèt ul-'eumr,* چوق یشامه *tchoq ïachama.*

Longitude, s. f., طول *thoul.*

Longuement, adv., اوزونجه *ouzoundja,* اوزون اوزادیه *ouzoun ouzadïa.*

Longueur, s. f., اوزونلق *ouzounlouq,* طول *thoul.* — Trois pics de longueur, طولاً اوچ ذراع *thoulèn utch zira'.*

Longue-vue, s. f., دوربین *durbun.*

Lopin, s. m., پارچه *partcha,* لقمه *loqma.* – Mon lopin me

suffit, بنم پارچهم بكا يتشور *bènim partcham bana ïètichir.*

Loquet, s. m., مندال *mandal*, چرتلاق *tchertlaq*, دمر سورمه *dèmir surmè*, قپو سورگوسی *qapou surguçu.*

Lord, s. m., لورد *lord*, انكليز بكی *inguilîz bèï.*

Lorgner, v. a., كوزك اوجيله باقمق *gueuzun oudjouïla baqmaq*, كوزلك ايله باقمق *gueuzluk ilè baqmaq.*

Lorgnette, s. f., كوچك دوربين *kutchuk durbun*, ايكی جاملو ال كوزلكی *iki djamle èl gueuzluïu.*

Lorgnon, s. m., تك جاملو ال كوزلكی *tèk djamle èl gueuzluïu.*

Loriot, s. m., فلوريه قوشی *filorïa qouchou.*

Lors, adv., اول زمان *ol zèman*, ده *da, dè*, حين *hyn.* – Dès lors, او لزماندنبرو *ol zèmandanbèri.*

Lorsque, adv., نه زمان – نزمان *nè zaman*, نه وقت *nè vaqt*, قچان *hatchan.*

Lot, s. m., پای *paï*, حصّه *hyssè, hyssa*, سهم *sèhm.* — Au fig., sort, نصيب *naçyb.*

Loterie, s. f., پيانقو *pïanqo*, لوتريا *lotarïa.* — Billet de loterie, پيانقو تذكرهسی *pïanqo tèzkèrèçi.*

Lotion, s. f., ييقمه *ïeqama.*

Louable, adj., ممدوح *mèmdouh*, مدحه لائق *mèdhè la'yq*, حميد *hamîd.*

Louage, s. m., كرا *kira*, اجاره *idjarè.* – Prendre à louage, كرايه المق *kiraïa almaq*, كرايه طوتمق *kiraïa thoutmaq*, استكرا – استيجار ا *istikra, istîdjar èt.* — Donner à louage, كرايه ويرمك *kiraïa vèrmèk*, ايجار ا *idjar èt.*

Louange, s. f., مدح *mèdh*, ثنا *sèna.* — à Dieu! شكر اللهه

chukr allaha, الحمد لله *èl-hamdu lillah.* — Approbation, آفرين *âfèrîn,* تحسين *tahçîn.*

Louche, adj., شاشى *chache,* شاشى كوزلو *chache gueuzlu.* — Au fig., شبهلو *chubhèli.*

Loucher, v. n., شاشى اولمق *chache olmaq,* يان باقمق *ïan baqmaq.*

Louer, v, a., faire l'éloge, مدح ا *mèdh èt,* اوكمك *euïmèk.* — Rendre grâce à Dieu, اللهه شكر و حمد ايتمك *allaha chukr u hamd ètmèk.* — Donner à louage, كرايه ويرمك *kiraïa vèrmèk.* — Prendre à louage, كرايه المق *kiraïa âlmaq.* — Loué, e, كرالنمش *kiralanmech,* كرايه ويرلمش *kiraïa vèrilmich.*

Loueur, se, s., كراجى *kiradje,* كرايه ويرن *kiraïa vèrèn.*

Louis, s. m., monnaie d'or, فرانسز التونى *fransez altene,* يوزلك *ïuzluk.*

Loup, s. m., قورد *qourd.* – cervier, وشاق *vachaq.* – garou, قره قونجلوز *qara qondjoloz.*

Loupe, s. f., اور *our.* – Verre qui grossit les objets, پرتوسوز *pèrtèvsouz.*

Lourd, e, adj., اغر *agher,* ثقيل *saqyl.* – Importun, صقنتيلو *seqentele.*

Lourdaud, aude, adj., قبا *qaba,* خوبرات *khoïrat,* هودوك *heuduk,* زپر *zeper.*

Lourdement, adv., اغرجه *aghèrdja.*

Loustic, s. m., سويتارى *soïtare,* شقلابان *chaqlaban.*

Loutre, s. f., صو ستمورى *sou (sèmmourou) samourou.*

Louve, s. f., ديشى قورد *dîchi qourd.*

Louveteau, s. m., قورد ياوريسى *qourd ïavrouçou.*

Loyal, e, adj., شرعی *chèr'y*, جائز *djaïz*, قانونی *qanouni*, قانونه مطابق *qanouna muthabeq*. — Plein d'honneur et de probité, طوغری *dhoghrou*, حیلەسز *hylèçiz*, صادق *sadeq*, اهل عرض *èhli 'erz*.

Loyalement, adv., طوغریجه *dhoghroudja*, صادقانه *sadeqanè*.

Loyauté, s. f., طوغرولق *dhoghroulouq*, صادقلق *sadeqleq*, استقامت *istiqamèt*, صداقت *sadaqat*.

Loyer, s. m., کرا *kira*, اجاره *idjarè*. — d'une maison, او کراسی *èv kiraçe*. — d'un magasin, مغازه اجارەسی *maghaza idjarèçi*.

Lucarne, s. f., باجه *badja*, طوان دلکی *thavan dèliyi*.

Lucide, adj., اچق *atcheq*, اشکار *achikiar*, روشن *rouchèn*, نورانی *nourani*, پارلق *parlaq*, اویانق *ouyaneq*.

Lucidité, s. f., روشنلك *rouchènlik*, پارلقلق *parlaqleq*.

Lucratif, ve, adj., کارلو *kiarle*, فائدەلو *faïdèli*.

Lueur, s. f., اشق *echeq*. — Éclat, رونق *rèvnaq*, لمعه *lèm'a*.

Lugubre, adj., تاسەلو *taçale*, یاسلو *ïasle*, ماتملی *matèmli*, مصیبتلو *muçybètli*, حزین *hazîn*.

Lugubrement, adv., یاسلیجه *ïasledja*, حزیناً *hazînèn*.

Lui, pron. pers., او *o*, اول *ol*. — Lui-même, کندی *kèndi*, کندیسی *kèndîçi*. — C'est lui, اودر *odour*. — C'est à lui, انکدر *onoundour*. – Je lui dirai, بن اکا سویلیەجکم *bèn ona seuïlèïèdjèïm*. — Dites-lui, اکا سویله *ona seuïlè*, کندیسنه سویله *kèndîçinè seuïlè*.

Luire, v. n., اشق ویرمك *echeq vèrmèk*, نور – ضیا ویرمك *nour, zya vèrmèk*, پارلامق *parlamaq*. — Il pleut, et

le soleil luit, يغمور ياغيور وكونش پارلايور *ïaghmour ïaghyior vè gunèch parlaïor.*

Luisant, s. m., پارلاقلق *parlaqleq*, جلا *djila.* – adj., نورلو *nourlou*, پارلاق *parlaq*, مجلّا *mudjella*, جلالو *djilale.*

Lumière, s. f., ایدنلق *aïdenleq*, شفق *chafq*, اشق *echeq*, نور *nour.* — du soleil, کونش ایدنلغی *gunèch aïdenleghe.* — de la lune, آی ایدنلغی *âï aïdenleghe.* — Éclat de la lumière, مهتاب (*mèhtab*) *mahitab*, ایاز *aïaz.* — Apportez une lumière, بر اشق کتور *bir echeq guètir.*

Luminaire, s. m., نیّر *nèïir.*

Lumineux, se, adj., پارلاق *parlaq*, اشقلو *echeqle*, نورلو *nourlou*, ضیالو *zyale*, پر ضیا *pur zya*, روشن *rouchèn.* – Corps lumineux, اجرام نیّره *èdjram-i nèïirè.*

Lunaire, adj., قمری *qamèri*, ماهی *mahi*, آیه دائر *âïa daïr.*

Lunaison, s. f., آی دوری *âï dèvri.*

Lunatique, adj., آی باصمش *âï basmech*, آی چرپلو *âï tcharple*, چالق *tchaleq.*

Lundi, s. m., بازار ایرتسی *bazar èrtèçi.*

Lune, s. f., آی *âï*, ماه *mah*, قمر *qamèr.* — Nouvelle lune, یکی آی *ïèni âï*, هلال *hilal.* — Pleine lune, بدر *bèdr*, آیك اون دردی *âïen on deurtu.* — Il fait un beau clair de lune, کوزل بر مهتاب کیجهسیدر *guzèl bir mahitab guèdjèçîdir.* — Quel quantième de la lune est-ce aujourd'hui? بو کون آیك قاچنجیسیدر *bou gun âïen qatchendjeçeder.*

Lunette, s. f., دوربین *durbun.* – Au pl., کوزلك *gueuzluk.*

Lupin, s. m., اجی بقله *adje baqla*, ترموس *tèrmous.*

Lustre, s. m., جلا *djila*, پارلاقلق *parlaqleq*. — Girandole de cristal, آویزه *âvîzè*, اصقی *asqe*.

Lustrer, v. a., جلا ویرمك *djila vèrmèk*.

Lustrine, s. f., استبراق *istibraq*.

Luthéranisme, s. m., لوتران مذهبی *lotran mèzhèbi*, لوترانلق *lotranleq*.

Luthérien, ne, adj., لوتران *lotran*, لوترانی *lotranii*.

Lutin, s. m., جنّ *djinn*, پری *pèri*, قره قونجلوز *qara qondjolos*. — Vif, pétulant, عارسز *'arsez*, شیطان *chèïthan*.

Lutte, s. f., کورش *gurèch*, vulg. کولش *gulèch*, پهلوانلق *pèhlivanleq*, مصارعه *mouçarè'a*. – Combat, جنك *djènk*.

Lutter, v. n., کولشمك *gulèchmèk*, مصارعه ا *mouçarè'a èt*. — Résister, طاورانمق *dhavranmaq*, جنکلشمك *djènklèchmèk*. — Lutter contre la mort, جان چکشمك *djan tchèkichmèk*. – Au fig., faire des efforts, چالشمق *tchalechmaq*, سعی واقدام ایتمك *sa'y u yqtam ètmèk*.

Lutteur, s. m., کولشجی *gulèchdji*, پهلوان *pèhlivan*.

Luxation, s. f., کمیك یرندن ایرلمسی *kèmîk ïèrindèn aïrelmaçe*, انخلاع *inkhylah*. — du pied, ایاق برتلمسی *aïaq bèrtilmèçi*.

Luxe, s. m., اسراف *israf*, سفاهت *sèfahèt*, سلطنت *salthanat*. — des Ottomans, سلطنت آل عثمان *salthanat âli 'osman*. — Objets de luxe, تجمّلات *tèdjèmmulat*, اسرافلو متاع *israfli mata'*.

Luxurieux, se, adj., شهوتلو *chèhvètli*, زانی *zani*, نفسانی *nèfsani*.

Luzerne, s. f., قبا یونجه *qaba ïondja*.

Lycée, s. m., مدرسه *mèdrèçè*.

Lycium, s. m., سنجان دیکنی *sèndjan dîkèni.*
Lymphe, s. f., قانلو صو *qanle sou,* لیمفه *limfa,* صولو اخلاط *soulou akhlat.*
Lynx, s. m., وشاق *vachaq.*
Lyon, ville, لیون شهری *lïon chèhri.*
Lyre, s. f., بربوط *bèrbouth,* ساز *saz,* کمانچه *kèmantchè.*

M.

Ma, pron. poss. fém. Voy. **Mon.**
Macaron, s. m., شکرلو بادم *chèkèrli badèm.*
Macaroni, s. m., مقارنه *maqarna,* مقارونیه *maqaronïa.*
Macédoine, pays, فیلبه ولایتی *fîlibè vilaïèti,* مکدونیه *makèdonïa.*
Macérer, v. a., اصلاتمق *eslatmaq,* صویه قومق *souïa qomaq.* — le corps, ریاضت ا *rïazèt èt.*
Mâchefer, s. m., دمر بوقی *dèmir boqou.*
Mâcher, v. a., چکنمک *tchèïnèmèk,* چنمک *tchènèmèk,* مضغ ا *mazgh èt.*
Mâcheur, s. m., چکنیجی *tchèïnèïdji.*
Machinalement, adv., آلت مثالی *âlèt miçali,* قسرًا *qasrèn.*
Machination, s. f., دولاب *dolab,* غرض *gharaz,* قصد *qasd,* فساد *fèçad,* حیله *hylè.*
Machine, s. f., آلت *âlèt,* pl. آلات *âlat,* ادوات *èdèvat,* ماکنه *makina,* منجنیک *mèndjènîk.*
Machiner, v. a., فساد-دولاب قورمق *fèçad, dolab qourmaq.*
Machiniste, s. m., آلتکر *âlètguèr,* ماکنه‌جی *makinadje,* ماکنیستا *makinîsta.*

Mâchoire, s. f., چكه *tchènè*, آورد *âvourd*. — **Mâchoires**, قصاج *qeçadj*.

Maçon, s. m., ياپيجى *ïapedje*, ديوارجى *douvardje*.

Maçonnerie, s. f., ديوارجى ايشى *douvardje ichi*, ديوارجيلق *douvardjeleq*.

Macule, s. f., لكه *lèkè*.

Madame, s. f., قادين *qaden*, خانم *khanem*, خاتون *khatoun*, مادامه *madama*.

Mademoiselle, s. f., قز *qez*, خانم *khanem*.

Madré, ée, adj., الاجه *aladja*, بنكلو *bènèkli*. — **Fin, rusé**, دوبارهجى *dubarèdji*, فتان *fèttan*, قلاش *qallach*.

Madrid, ville, ماديد *madrîd*.

Magasin, s. m., مخزن *makhzèn*, مغازه *maghaza*, انبار *anbar*.

Magasinage, s. m., مغازهيه قومه *maghazaïa qoma*. — مغازهده قالمه مدّتى *maghazada qalma muddèti*. — (Le prix payé pour), ارضيه *arziè*.

Mage, s. m., مجوس *mèdjous*, منجّم *munèdjdjim*.

Magicien, ne, s., سحرباز *sihyrbaz*, بوكيجى *buïudju*, ساحر *sahyr*.

Magie, s. f., سحر *sihyr*, سحربازلق *sihyrbazleq*, منجّملك *munèdjdjimlik*.

Magique, adj., سحربازه دائر *sihyrbaza daïr*.

Magistrat, s. m., حاكم *hakim*, ضابط *zabyth*.

Magnanime, adj., جلالتلو *djèlalètlu*, ابهتلو *ubhètlu*, بيوك كوكللو *beuïuk gueunullu*, عالى جناب *'ali djènab*, اولو همّتلو *oulou himmètli*.

Magnanimité, s. f., علوّ همّت *'uluvvi himmèt*, جلالت *djèlalèt*.

Magnésie, pays, مغنیسا *maghnîça*, صاروخان سنجاغی *saroukhan sandjaghe.*

Magnétique, adj., مقناطیسه مخصوص *meqnathiça makh-sous.*

Magnétisme, s. m., مقناطیس قوّتی (*meqnathis*) *mekhladez qouvvèti*, مغناطیس خاصیّتی (*meqnathis*) *mekhladez khaçyïèti*, مانیتیزمو *manïètîzmo.*

Magnificence, s. f., اولولق *ouloulouq*, عظمت *'azamèt*, کرامت *kèramèt*, سلطنت *salthanat*, طنطنه *thanthana*, دبدبه *dèbdèbè.*

Magnifique, adj., اولو *oulou*, عظمتلو *'azamètli*, سلطنتلو *salthanatle*, عنوانلو *'unvanle*, حشمتلو *hachmètli.* — Très magnifique, اعظم *'azam.*

Magnifiquement, adv., عظمتله *'azamètlè.*

Mahomet, n. pr., محمّد *mouhammèd*, vulg. *mèhèmèt.*

Mahométan, e, s. et adj., محمّدی *mouhammèdi*, مسلمان (*musliman*) *musluman.* — La religion mahométane, دین محمّدی *dîni mouhammèdi*, اسلام *islam.* — La nation musulmane, امّت محمّد *ummèti mouhammèd.*

Mahométisme, s. m., دین محمّد *dîni mouhammèd*, اسلام *islam.*

Mai, s. m., مایس *maïs*, ایار *aïar.*

Maigre, adj., ارق *areq*, ضعیف *za'yf*, زبون *zaboun*, نحیف *nahyf.* — Jour maigre, اوروج کونی *oroudj gunu.* — Faire maigre, اوروج طوتمق *oroudj thoutmaq*, ات و یاغلو ییممک *èt vè ïaghle ïèmèmèk.*

Maigreur, s. f., ارقلق *areqleq*, ضعیفلك *za'yflik.*

Mail, s. m., چوکان *tchèvguian.*

Maille, s. f., كوز *gueuz*, حلقه *halqa*. – Tache, بنك *bènèk*.

Maillet, s. m., توقمق *toqmaq*.

Maillot, s. m., قونداق *qoundaq*, باغرداق *bagherdaq*.

Main, s. f., ال *èl*, يد *ïèd*, دست *dèst*. — de papier, كاغد دستهسى *kiaghat dèstèçi*, بر دسته كاغد *bir destè kiaghat*. — Main-forte, یاردم *ïardem*. — Coup de main, یاردم *ïardem*, امداد *imdad*, معاونت *mou'avènèt*. — Attaque subite, صالدرش *salderech*, حمله *hamlè*.

Main-d'oeuvre, s. f., استادیه *oustadiè*, ایشلمه اجرتی *ichlèmè udjrèti*.

Main-forte, s. f., ال یاردمی *èl ïardeme*, امداد *imdad*, معاونت *mouavènèt*.

Maint, e, adj., چوق *tchoq*, خیلی *khaïle*, نیجه *nîdjè*.

Maintenant, adv., شمدی *chimdi*, حالا *hala*, الان *èlan*, شمدیلك *chimdîlik*.

Maintenir, v. a., طوتمق *thoutmaq*, صاقلمق *saqlamaq*, محافظه – صیانت ا *mouhafaza, syanèt èt*, ابقا ا *ibqa èt*.

Maintien, s. m., conservation, طوتمه *thoutma*, صقلایش *saqlaïch*, وقایه *viqaïè*. — Contenance, كوسترش *gueustèrich*, هیئت *hèïèt*, اندام *èndam*.

Maire, s. m., مختار *moukhtar*, كهیا *kèhïa*.

Mairie, s. f., كهیالق *kèhïaleq*, باش اعیان پایهسی *bach a'yan païèçi*. — Maison de maire, كهیا قوناغی *kèhïa qonaghe*, باش اعیان قپوسی *bach a'yan qapeçe*, مختار قوناغی *moukhtar qonaghe*.

Mais, conj., امّا *amma*, لكن *lakin*, آلا *illa*, انجق *andjaq*.

Maïs, s. m., مصر بوغدایی *meçer boughdaïi*.

Maison, s. f., او *èv*, خانه *khanè*, بیت *bèït*, دار *dar*. —

Grande maison, قوناق *qonaq*. – de campagne, كوى اوى *keuï èvi*, چفتلك *tchiftlik*. — Grande maison sur le bord de la mer (surtout à Constantinople), يالى *ïale*. — Maison du ministre des affaires étrangères, خارجيه ناظرى ياليسى *kharidjiïè nazere ïalece*. – de commerce, تجارتخانه *tidjarètkhanè*. — basse, الچق او *altchaq èv*. – haute, يوكسك او *ïuksèk èv*. – à vendre, صاتلق او *sateleq èv*. – à louer, كرايه ويريلهجك او *kiraïa vèrîlèdjèk èv*. – bâtie en pierre, كاركير *kiarguîr*, بنا *bina*. – Personnes qui composent la maison, la famille, او برق *èv barq*, اهل *èhl*, اهل بيت *èhli bèït*, عيال *'aïal*, حرم *harèm*, فاميليا *famîlïa*. — La maison éternelle, دار بقا *dari baqa*. — Race illustre, آل *âl*, خاندان *khandan*, اوجاق *odjaq*. — Maison des fous, تيمار خانه *tîmar khanè*.

Maisonnette, s. f., اوجكز *èvdjèïz*, خانهجك *khanèdjik*.

Maître, s. m., chef, اغا *agha*, افندى *èfèndi*, چلبى *tchèlèbi*. — Professeur, خواجه *khodja*, معلّم *mou'allim*. — Qui enseigne un art, استاذ – اوستا *ousta*. — Propriétaire, صاحب *sahyb*. — Petit-maître, ظريف *zarîf*. — Grand-maître des cérémonies, تشريفاتجى *tèchrîfattchi*. — Si tu es le maître, je le suis aussi (prov.), سنده چلبى بنده چلبى *sèndè tchèlèbi bèndè tchèlèbi*.

Maîtresse, s. f., او صاحبى *èv sahybi*, خاتون *khatoun*. — Qui enseigne, درس ويرن قارى *dèrs vèrèn qare*. — Amante, ياوقلو *ïavouqlou*, معشوقه *ma'chouqa*, محبوبه *mahboubè*.

Maîtriser, v. a., حكم ا *hukm èt*, ضبط ا *zabth èt*, بيورمق

bouïourmaq. — Celui qui maîtrise sa langue sauve sa tête, لسانني ضبط ايدن باشني قورتارر *liçanene zabth èdèn bachene qourtarer.*

Majesté, s. f., عظمت *'azamèt*, شوكت *chèvkèt*, سلطنت *salthanat.* — Titre donné aux empereurs et aux rois, شوكتلو *chèvkètlu*, مهابتلو *muhabètlu*, قدرتلو *qoudrètlu*, جناب شوكتماب *djènab chèvkèt-mè'ab*, حشمتلو *hachmètlu.* – Sa majesté la reine d'Angleterre, حشمتلو انكلتره قراليچهسي حضرتلري *hachmètlu inguiltèra qeralîtchaçe hazrètlèri.*

Majestueusement, adv., عظمت ايله *'azamèt ilè*, سلطنت ايله *salthanat ilè.*

Majestueux, se, adj., عظمتلو *'azamètlu*, سلطنتلو *salthanatlu.*

Majeur, e, adj., بالغ *balygh*, يتشمش *ïètichmich.* – Fille majeure, بالغه *baligha.* – Affaire majeure, امر مهم *èmri muhimm.* – La majeure partie, چوغي *tchoghou*, اكثري *èksèri.*

Major, s. m., بيوك *beuïuk.* — État major, ضابطان *zabithan*, بيوك اوفيچيالر *beuïuk ofitchïallar*, اركان حرب *èrkiani harb.*

Majorité. s. f., بلوغيت *buloughyièt.* — La plus grande partie, چوغي *tchoghou*, اكثريسي *èksèrîçi*, اكثريت *èksèriyèt.*

Mal, s. m., فنالق *fènaleq*, كوتيلك *keutuluk*, كملك *kèmlik*, فنا *fèna*, ضرر *zarar*, زيان *zïan.* — Douleur, اغري *aghre*, درد *dèrd*, وجع *vèdja'*, صزي *seze.* — Maladie, خستهلك *khastalik*, مرض *maraz*, علت *'yllèt.* – Mal de

tête, باش اغريسى *bach aghreçe.* — de cœur, يورك بولانمسى *ïurèk boulanmaçe.* — Faire du mal, كملك ا *kèmlik èt*, فنالق ا *fènaleq èt.* – Se trouver mal, كيفى بوزلمق *kèïfi bozoulmaq*, انحراف مزاج او *inhyrafi mizadj ol.* — Malheur, بلا *bèla*, pl. بلالر *bèlalar*, مصيبت *muçybèt*, pl. مصايب *mèçaïb*, بليّه *bèlïïè.* — Défaut, عيب *'aïb*, قصور *qouçour.* — Quel mal y a-t-il? نه ضرر وار *nè zarar var.* — Il n'y a pas de mal, ضرر يوق *zarar ïoq.*

Mal, adv., فنا *fèna*, كوتى *keutu*, ياكلش *ïanlech.*

Malade, s. et adj., خسته *khasta.* — Indisposé, كيفسز *kèïfsiz*, نا مزاج *na mizadj.*

Maladie, s. f., خستەلق *khastaleq*, مرض *maraz*, علّت *'yllèt.* — légère, كيفسزلك *kèïfsizlik.* — contagieuse, علّت ساريّه *'yllèti sariïè.* — secrète, كيزلو خستەلق *guîzli khastaleq.*

Maladif, ve, adj., خسته مزاج *khasta mizadj*, مرضلو *marazle.*

Maladresse, s. f., ال اويغونسزلغى *èl ouïghounsouzloughou*, يولسز حركت *ïolsouz harèkèt.*

Maladroit, e, adj., الى اويغونسز *èli ouïghounsouz*, چولپه *tcholpa*, بجركسز *bèdjèriksiz.*

Malaise, s. m., حضورسزلق *houzoursouzlouq*, راحتسزلق *rahatsezleq*, قساوت *qaçavèt.*

Malaisé, e, adj., چتين *tchètîn*, مشكل *muchkil.*

Malaisément, adv., كوج ايله *gudj ilè.*

Mal à propos, adv., وقتسز *vaqetsez*, مناسبتسز *munaçibètsiz.*

Mâle, s. et adj., اركك *èrkèk.* — Le mâle et la femelle, اركك وديشى *èrkèk vè dîchi.*

Malédiction, s. f., لعنت *la'nèt*, بد دعا *bèd dou'a.*

Maléfice, s. m., بوکو *buïu*, سحر *sihr*, جادولق *djadeleq*, بدکارلق *bèdkiarleq.*

Malencontre, s. f., اوغورسزلق *oughoursouzlouq.*

Malentendu, s. m., یاکلش *ïanlech*, غلط *ghalath*, یاکلشلق *ïanlechleq*, یاکلش آکلمه *ïanlech anlama.*

Mal-être, s. m., کیفسزلک *kèïfsizlik.*

Malfaire, v. n., فنالک ا *fènaleq èt.*

Malfait, e, adj., فنا یاپلمش *fèna ïapelmech*, بچمسز *bitchimsiz.*

Malfaiteur, s. m., اهل فساد *èhli fèçad*, مفسد *mufsid*, خرسز *khersez*, یرامز *ïaramaz.*

Malfamé, e, adj., بد نام *bèd nam*, مزموم *mèzmoum.*

Malgracieux, se, adj., خوریاد *khorïat.*

Malgré, prép., کوکلسز *gueunulsuz*, قارشو *qarche*, بالضروره *biz-zarourè*, زورهکی *zoraki.* – Malgré la pluie, یغمور وار ایکن *ïaghmour var ikèn.* — مع ماڤیه *ma' mafihi*, با وجود *ba vudjoud*, وار ایکن *var ikèn.* — نسبةً *nisbètèn*, رغماً *raghmèn.*

Malhabile, adj., اهلیتسز *èhliïètsiz*, عاجمی *'adjèmi.*

Malheur, s. m., بختسزلق *bakhtsezleq*, طالعسزلك *thaly'çizlik*, بلا *bèla*, مصیبت *mouçybèt*, فلاکت *fèlakèt.* — Porter malheur, اوغورسزلق کتورمک *oughoursouzlouq guètirmèk.* — Par malheur, قضا ایله *qaza ilè.* – Malheur à toi! وای سکا *vaï sana.* — à lui! الله بلا ویرسون *allah bèla vèrsin*, الله بلاسنی ویرسون *allah bèlaçene vèrsin.*

Malheureusement, adv., فنا حالده *fèna haldè*, طالعسزلکله

thaly'çizlyïlè. — Malheureusement que..., وای كه *vaï ki*, يازق كه *ïazeq ki.*

Malheureux, se, adj., بختسز *bakhtsez*, زواللو *zavalle.* — Pauvre, فقير *faqyr*, pl. فقرا *fouqara*, ديلنجى *dîlèndji*, مسكين *mèskîn.* — Vil, سفيل *sèfîl*, حقير *haqyr.* — Insolent, سفيه *sèfîh.* — Funeste, مصيبتلو *mouçybètli.* — Qui porte malheur, اوغورسز *oughoursouz*, منحوس *mènhous.*

Malhonnête, adj., ادبسز *èdèbsiz*, بى ادب *bi èdèb*, عارسز *'arsez*, تربيّهسز *tèrbiïèçiz*, خورياد *khorïat*, الچق *altchaq.* — Indécent, مردار *mourdar*, فاحش *fahych.*

Malhonnêtement, adv., ادبسزلكله *èdèbsizliylè*, خوريادجه *khorïattcha.*

Malhonnêteté, s. f., ادبسزلك *èdèbsizlik*, خوريادلق *khorïatleq.*

Malice, s. f., يرامزلق *ïaramazleq*, فنالق *fènaleq*, شيطانلق *chèïthanleq*, ماريوللق *marïollouq*, فتنه *fitnè*, خباثت *khabaçèt.* — Ruse, حيله *hylè.*

Malicieusement, adv., فنا فكر ايله *fèna fikr ilè.*

Malicieux, se, adj., كم *kèm*, يرامز *ïaramaz*, كوتى *keutu*, فنا يوركلو *fèna ïurèkli*, شيطان *chèïthan.* – Rusé, قلّاش *qallach*, حيلهكار *hylèkiar.*

Malignité, s. f., فنالق *fènaleq*, كملك *kèmlik*, فساد *fèçad.*

Malin, gne, adj., بد قصدلو *bèd qastle*, كم *kèm*, شرير *chèrîr*, خبيث *khabîs*, فتنهجى *fitnèdji.*

Mal-jugé, s. m., يولسز حكم *ïolsouz hukm*, حكم غير صحيح *hukmi ghaïri sahyh.*

Malle, s. f., صندق *sandeq*, جامهدان *djamèdan.*

Malléable, adj., چكلوب اوزانور *tchèkilip ouzaner*, مارن *marin*, يايلور *ïaïler*.

Malle-poste, s. f., پوسته *posta*, قورير عربەسى *qourïèr 'arabaçe*.

Malmener, v. a., خرپالمق *kherpalamaq*, انجتمك *indjitmèk*, تكدير ا *tèkdir èt*, يره اورمق *ïèrè vourmaq*.

Malôtru, s. m., سومسوك *sumsuk*, يانقبوز *ïanqabouz*, آلچاق *altchaq*.

Malpropre, adj., مردار *mourdar*, كرلى *kirli*, پيس *pîs*.

Malproprement, adv., مردارجه *mourdardja*, پيسلكله *pîslik ilè*.

Malpropreté, s. f., مردارلق *mourdarleq*, كرليلك *kirlîlik*, پيسلك *pîslik*.

Malsain, e, adj., مزاجسز *mizadjsez*, ضررلو *zararle*, مضرّ *mouzyrr*.

Malsonnant, ante, adj., نا مقبول *na maqboul*, مردود *mèrdoud*, ادب و تربيەيە قارشو *èdèb vè tèrbièïè qarche*.

Malte, île, مالطه – مالته *malta*.

Maltraiter, v. a., انجتمك *indjitmèk*, تكدير ا *tèkdîr èt*, رنجيده ا *rèndjîdè èt*, خرپالامق *kherpalamaq*, – بد سؤ معامله ا *bèd, sui mouamèlè èt*.

Malveillance, s. f., بد خواهلق *bèd khahleq*, ضدّلق *zeddleq*.

Malveillant, e, adj., بد خواه *bèd khah*, ضدّ *zett*, غرضلى *gharezli*.

Malversation, s. f., مصادره *mouçadèrè*, ظلم *zoulm*, ارتكاب *irtikiab*, غدر *ghadr*.

Maman, s. f., ننه *ninè*, والده *validè*, ماما *mama*.

Mamelle, s. f., ممه *mèmè*. — Petite mamelle, ممه‌جك *mèmèdjik*.

Mamelon, s. m., امجك *èmdjik*, ممه باشی *mèmè bache*. — d'une montagne, دپه‌جك *tèpèdjik*.

Mammifère, adj., ممه‌لی *mèmèli*, سود ویرن حیوان *sud vèrèn haïvan*.

Manche, s. m., d'un outil, صاپ *sap*, ال *èl*, قبضه *qabzè*. — d'un violon, etc., قول *qol*.

Manche, s. f., d'habit, یاك *ïèn*.

Manche (La), انكلتره بوغازی *inguiltèra boghaze*.

Mancheron, s. m., صپان اغاجی *sapan aghadje*, صپان قولبی *sapan qoulbou*.

Manchon, s. m., قولچاق *qoltchaq*.

Manchot, s. m., چولاق *tcholaq*.

Mandat, s. m., امر *èmr*, وكالت *vèkialèt*. – Ordre de payer, حواله كاغدی *havalè kiaghate*.

Mandataire, s. m., وكيل *vèkîl*, مأمور *mèèmour*.

Mandement, s. m., امر *èmr*, بیورلدی *bouïroultou*, تنبیه *tènbîh*. — d'un évêque, پسقپوس امری *pisqopos èmri*.

Mander, v. a., faire savoir, بلدرمك *bildirmèk*. — Faire venir, چاغرمق *tchaghermaq*, احضار ا *yhzar èt*, جلب ا *djèlb èt*.

Manége, s. m., le lieu, آت تعلیمكاهی *ât ta'lîmguiahi*. — l'exercice, آت تعلیمی *ât ta'lîmi*. — Ruse, فنّ *fènn*.

Mânes, s. m. pl., اولولرك جانی *eululèrin djane*, خورتلاق *khortlaq*.

Mangeable, adj., ینور *ïènir*, مأكول *mèèkioul*, pl. مأكولات *mèèkioulat*.

Mangeaille, s. f., يم *ïèm*, ييەجك *ïèïèdjèk*, طعام *tha'am*.

Mangeoire, s. f., يملك *ïèmlik*.

Manger, s. m., ييەجك *ïèïèdjèk*, ماجه *mandja*, يمك *ïèmèk*, طعام *tha'am*, pl. اطعمه *èth'ymè*, آش *âch*. — Manger délicat, طعام نفيس *tha'ami nèfîs*.

Manger, v. a., ييمك *ïèmèk*. – Prendre ses repas, طعام ا *tha'am èt*. – Manger avec les mains, ال ايله ييمك *el ilè ïèmèk*.

Mangeur, se, s., ييەن *ïèïèn*, چوق ييجى *tchoq ïèïdji*.

Maniable, adj, يومشاق *ïoumchaq*.

Maniaque, adj., مجنون *mèdjnoun*, دلى *dèli*, ديوانه *dîvanè*, مراقلو *mèraqle*.

Manicle, s. f., منكنه *mènguènè*, قايش *qaïch*.

Manie, s. f., مجنونيّت *mèdjnouniïèt*, جنون *djunoun*, دليلك *dèlîlik*. — Passion, اشتياق *ichtïaq*, بيوك آرزو *beuïuk ârzou*, مرام عظيم *mèrami 'azym*.

Maniement, s. m., يوقلامه *ïoqlama*, قملدانمه *qemeldanma*, قوللانمه *qoullanma*, اداره *idarè*, اعمال *i'mal*.

Manier, v. a., يوقلامق *ïoqlamaq*, ياپشمق *ïapechmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*. — Diriger, قوللانمق *qoullanmaq*, اداره ا *idarè èt*, چويرمك *tchèvîrmèk*.

Manière, s. f., شكل *chèkil*, منوال *minval*, وجه *vèdjh*, طرز *tharz*, يول *ïol*, اصول *ouçoul*, اسلوب *ousloub*, صورت *sourèt*. — De cette manière, بو منوال اوزره *bou minval uzrè*, اويله *euïlè*, بويله *beuïlè*, شويله *cheuïlè*. — De manière que..., اويله كه *euïlè ki*. — Usage, عادت *'adèt*, خوى *khouï*, طور *thavr*. — Par manière de dire, سوز كليشى *seuz guèlîchi*. — d'acquit, انغاريه اولەرق *angharïa olaraq*.

Manifestation, s. f., اظهار *yzhar*, بیان *bèïan*, اعلان *y'lan*, كوسترش *gueustèrich*, نمایش *numaïch*.

Manifeste, s. m., بیان نامه *bèïan namè*, اعلاننامه *y'lan-namè*. — du gouvernement, دولت اعلاننامه‌سی *dèvlèt y'lannamèçi*.

Manifeste, adj., بللو *bèlli*, ظاهر *zahir*, اشكار *achikiar*, واضح *vazyh*, عیان *'aïan*.

Manifester, v. a., اظهار ا *yzhar èt*, ظهور - بیان ا *zouhour*, *bèïan èt*, اعلان ا *y'lan èt*, كوسترمك *gueustèrmèk*. — Se manifester, ظهوره كلمك *zouhoura guèlmèk*, ظاهر او *zahir ol*. – Manifesté, e, اشكار اولمش *achikiar olmouch*, مبیّن *mubèïèn*.

Manigance, s. f., حیله‌بازلق *hilèbazlęq*, اویون *oïoun*, رنك *rènk*.

Manipulation, s. f., ال ایله ایشلمه - یاپمه *èl ilè ichlèmè*, *ïapma*.

Manipuler, v. a., ال ایله ایشلمك - یاپمق *èl ilè ichlèmèk*, *ïapmaq*.

Manivelle, s. f., صاپ *sap*, قول *qol*, زنبرك *zèmbèrèk*.

Manne, s. f., قدرت حلواسی *qoudrèt halvaçe*, منّ *mènn*. – Panier, عربه سپدی *'araba sèpèti*.

Mannequin, s. m., كوفه *keufè*, سپد *sèpèt*. — یاپمه آدم *ïapma adam*.

Manoeuvre, s. m., ارغاد *irghad*, رنجبر *rèndjbèr*.

Manoeuvre, s.f., de marine, صناعت بحریّه *sana'ati bahriïè*. – Mouvements de troupes, تعلیم *ta'lîm*, عسكر حركتی *'askèr harèkèti*, مانوره *manovra*. — Les grandes manœuvres, بیوك مانورهلر *beuïuk manovralar*.

Manoeuvrer, v.a., les voiles d'un navire, يلكنلری قوللانمق *ïèlkènlèri qoullanmaq*. — Faire manœuvrer des troupes, تعليم ا *ta'lîm èt*, عسكره حركت ايتدرمك *'askerè harèkèt èttirmèk*, مانوره ا *manovra èt*.

Manque, s. m., اكسكلك *èksiklik*, يوقلق *ïoqlouq*, عدم *'adèm*, اكسك *èksik*, نقصان *noqsan*, قصور *qouçour*. — de vivres, قحطلق *qehthleq*. — de forces, قوتسزلك *qouvvètsizlik*. — de soin, غفلت *ghaflèt*, اهمال *ihmal*.

Manquer, v. a. et n., اكسلمك *èksilmèk*, ياكلمق *ïanelmaq*, خطا ا *khatha èt*. — Être sur le point de..., از قالمق *az qalmaq*. — Ne pas réussir, باشه چيقمامق *bacha tcheqmamaq*. — Manquer de parole, سوزنی طوتمامق *suzunu thoutmamaq*, سوزنده طورممق *suzundè dhourmamaq*. — son coup, راست كلممك *rast guèlmèmèk*, اصابت ايتممك *içabèt ètmèmèk*. – à son devoir, بورجنی ادا ايتممك *bordjounou èda ètmèmèk*. – d'argent, پارەسی اولمامق *paraçe olmamaq*. — Son fusil a manqué, تفنكی آتش آلمادی *tufèngui âtèch âlmade*. — Le pied lui a manqué, اياغی قايدی *aïaghe qaïdi*. — Il a manqué d'être tué, از قالدی اولدرلەجكيدی *az qalde euldurulèdjèïdi*. — d'être pris, از قالديكه طوتلەجغيدی *az qalde ki thoutouladjaghede*. — Il a manqué de respect, حرمتسزلك ايتدی *heurmètsizlik ètti*. — Je ne manquerai pas, قصور ايتميەجكم *qouçour ètmèïèdjèïm*. — Oublier, اونتمق *onoutmaq*. — Perdre, قاچرمق *qatchermaq*, بولمامق *boulmamaq*.

Mansarde, s. f., طوان ايچی *thavan itchi*.

Mansuétude, s. f., مظلوملق *mazloumleq*, حلم *hilm*, يواشلق *ïavachleq*, ملايملك *mulaïmlik*.

Mante, s. f., كبه *kiëbè*, احرام *yhram*, حرمانى *harmani*.

Manteau, s. m., de dessus, قپوت *qapot*, مانتو *manto*. — à manches fendues, جبّه *djubbè*, بنش *binich*. – à manches taillées, كراكه *kèrakè*. – de femme, فراجه *fèradjè*, قونتوش *qontouch*. — contre la pluie, يغمورلق *ïaghmourlouq*. — doublé et piqué, manteau du prophète, خرقه *kherqa*. — Au fig., لباس *libas*, اورتو *eurtu*. — de cheminée, باجه *badja*.

Mantelet, s. m., قپوتجق *qapotdjouq*.

Mantille, s. f., كوچك كراكه *kutchuk kèrakè*, تانتلەدن قپوتجق *tantèladan qapotdjouq*.

Manture, s. f., بوره *bora*, طالغەلر چاتمەسى *dhalghalar tchatmaçe*.

Manuel, s. m., كتابجق *kitabdjeq*, مجموعه *madjmou'a*. — épistolaire, انشا كتابى *incha kitabe*.

Manuel, le, adj., ال ايله اولان *èl ilè olan*. — Travail manuel, ال ايشى *èl ichi*.

Manufacture, s. f., ايش *ich*, ايشلمه *ichlèmè*, ماليفانوره – مانيفاتوره *manîfatoura*. – Lieu où l'on fabrique, كارخانه *kèrkhanè*, فابريقه *fabrîqa*.

Manufacturier, s. m., كارخانه صاحبى *kèrkhanè sahybi*, كارخانەجى *kèrkhanèdji*.– كارخانه عملەسى – ايشجيسى *kèrkhanè amèlèçi*, *ichdjiçi*.

Manuscrit, s. m., ال يازوسى *èl ïazeçe*, دست خطّ *dèst khathth*.

Manuscrit, e, adj., ال ايله يازلمش *èl ilè ïazelmech*.

Manutention, s. f., conservation, محافظه *mouhafaza.* — Administration, اداره *idarè.* — Boulangerie, اکمکخانه *èkmèkkhanè.*

Mappemonde, s. f., کرهٔ مسطحه *kurrèï muçaththyha,* دنیا خریطهسی *dunïa kharthaçe.*

Maquereau, s. m., اسقومری *usqumru.* — پزونک *pèzèvènk,* دیّوث *dèïyoss.*

Maquignon, s. m., آت تجاری *at tudjare,* آت جانبازی *at djanbaze.*

Maquillage, s. m., بویا سورنمه *boïa surunmè.*

Marais, s. m., بتاق *bataq,* بالچق *baltcheq.*

Marasme, s. m., ورم *vèrèm,* قحول *qouhoul.*

Marâtre, s. f., اوکه انا *euïè ana,* غدّار والده *ghaddar validè.*

Maraud, s. m., یرامز *ïaramaz,* چاپقن *tchapqen.*

Maraude, s.f., چته *tchètè,* چارقه *tcharqa,* عسکر یغماجیلغی *askèr ïaghmadjeleghe.*

Marauder, v. n., یغماجیلغه چیقمق *ïaghmadjelegha tcheqmaq,* چته ایشلمک *tchètè ichlèmèk.*

Maraudeur, s. m., چتهجی *tchètèdji,* اقینجی *aqendje.*

Marbre, s. m., مرمر *mèrmèr,* مرمر طاشی *mèrmèr thache.*

Marbré, e, adj., مرمره بکزر *mèrmèrè bènzèr,* مرمری *mèrmèri.*

Marbrier, s. m., مرمرجی *mèrmèrdji.*

Marbrière, s. f., مرمر معدنی *mèrmèr ma'dèni.*

Marc, s. m., poids de huit onces, التمش درت درهم وزنی *altmech deurt dirhèm vèzni.* — Résidu du raisin, جبره *djibrè.* — du cafè, تلوه *tèlvè.* — des fruits, etc., کوسبه *kusbè,* پوصه *pouça.*

Marchand, e, s., بازركان *baziryuian*, تجّار *tudjdjar* (pl. de تاجر *tadjir*). — Qui vend, دكّانجى *dukkiandje*. — Navire marchand, تجّار سفينەسى *tudjdjar sèfînèçi*, تجّار كميسى *tudjdjar guèmîçi*, تكنەسى *tèknèçi*. — Place marchande, تجارتكاه *tidjarètguiah*.

Marchander, v. a., بازار ا *bazar èt*. — Au fig., تردّد ا *tèrèddud èt*.

Marchandise, s. f., مال *mal*, pl. اموال *èmval*, متاع *mèta'*, pl. امتعه *èmti'a*, بازركان مالى *bazirguian mali*. – Petites marchandises, چرچيلك *tchèrtchîlik*, خوردوات *khordèvat*.

Marche, s. f., يوريش *ïuruïuch*, كيدش *guîdich*, حركت *harèkèt*. – d'un ouvrage, سياق *sïaq*. – Conduite, سلوك *sulouk*, طاورانش *dhavranech*. — d'escalier, باصاماق *baçamaq*, اياق *aïaq*. – Un jour de marche, بر كونلك يول *bir gunluk ïol*. — Être en marche, يولده او *ïolda ol*, يولده بولنمق *ïolda boulounmaq*. – T. milit. عرش *'arch*.

Marché, s. m., بازار *bazar, pazar*, چارشو *tcharche*. — aux chevaux, ات بازارى *ât pazare*. — aux poissons, بالق بازارى *baleq pazare*. – bâti et couvert, بزستان *bèzèstèn*. — Prix de la chose qu'on achète, بازارلق *pazarleq*. — Débit qui se fait dans le marché, الش ويرش *alech vèrich*. – Bon marché, اوجوزلق *oudjouzlouq*. – A bon marché, اوجوز *oudjouz*.–Faire le marché, بازار ا *pazar èt*.

Marchepied, s. m., باصاماق *baçamaq*, قدمه *qadèmè*.

Marcher, v. n., يوريمك *ïurumèk*, كتمك *guitmèk*. – Sur.., fouler aux pieds, باصمق *basmaq*, چغنامق *tchegnamaq*. — Au fig., faire marcher, يولنه قومق *ïolouna qomaq*.

MARCHEUR. s. m., يوريجى *ïuruïudju.*

MARDI, s. m., صالى *salḙ,* صالى كونى *salḙ gunu.*

MARE, s. f., اركلمش صو *irkilmich sou.*

MARÉCAGE, s. m., بتاق *bataq,* بالچق *baltchḙq.*

MARÉCAGEUX, SE, adj., بتاقلو *bataqlḙ,* بالچقلو *baltchḙqlḙ,* چپللو *tchèpèlli.*

MARÉCHAL, s. m., ferrant, نعلبند *na'lband,* — دميرجى تيمورجى *dèmirdji.* — d'armée, سر عسكر *sèr 'askèr,* مارشال *marèchal.* — des logis, قوناقجى *qonaqtchḙ,* قوناق مباشرى *qonaq mubachḙrḙ.*

MARÉCHALERIE, s. f., نعلبندلق *na'lbandlḙq.*

MARÉE, s.f., مدّ و جزر *mèdd u djèzr,* دكزك ارتوب اكسلمسى *dènizin artḙb èksilmèçi.* — Poissons de mer, دكز بالغى *dèniz balḙghḙ.*

MARGE, s. f., كنار *kènar,* حاشيه *hachïè,* هامش *hamich,* اوج *oudj.* — Ecrire en marge, تحشيه ا *tahchïè èt.*

MARGER, v. a., كنار يابمق *kènar ïapmaq.*

MARI, s. m., قوجه *qodja,* ار *èr,* زوج *zèvdj,* اهل *èhl,* اغا *agha.*

MARIABLE, adj., اولنهجك *èvlènèdjèk.*

MARIAGE, s. m., اولنمه *èvlènmè,* نكاه *nikiah,* تأهّل *tèèhhul,* تزوّج *tèzèvvudj,* ازدواج *izdivadj.* — illicite, نكاح حرام *nikiahi haram.*

MARIE, n. pr., ماريا *marïa,* مريم *mèrïèm.* — La Sainte-Vierge, حضرت مريم *hazrèti mèrïèm.*

MARIÉ, E, adj., اولنمش *èvlènmich,* اولى *èvli,* برقلو *barqlḙ,* متأهّل *mutèèhhil,* متزوّج *mutèzèvvidj.* — Le marié, كويكو *guvèyi.* — La mariée, كلين *guèlîn.* — Femme mariée, اولو قارى *èvli qarḙ.*

Marier, v. a., اولندرمك *èvlèndirmèk*, تزويج ا *tèzvîdj èt*, تأهيل ا *tèèhîl èt*, تأهّل ايتدرمك *tèèhhul èttirmèk*. — Se marier, اولنمك *èvlènmèk*, تأهّل ا *tèèhhul èt*, نكاح باغلامق *nikiah baghlamaq*. – En parlant d'un homme, قارى المق *qare âlmaq*. — d'une femme, قوجهيه وارمق *qodjaïa varmaq*.

Marin, s. m., دكز ادمى *dèniz adame*, بحرى *bahri*. — Matelot, كميجى *guèmîdji*. — de vaisseau de guerre, قاليونجى *qalïondjou*.

Marin, e, adj., دكزلى *dènizli*, بحرى *bahri*. – Carte marine, دكز خريطهسى *dèniz kharthaçe*.

Marine, s. f., كميجيلك *guèmîdjîlik*, صنعت بحريّه *sana'ati bahrïïè*. – Force navale, دونانمه *donanma*, قوت بحريّه *qouvvèti bahrïïè*. — Le ministre de la marine, امور بحريّه ناظرى *oumouri bahrïïè nazere*. — en Turquie, قپودان پاشا *qaptan pacha*.

Mariner, v. a, توزلامق *touzlamaq*, صلاموره قومق *salamoura qomaq*.

Marionnette, s. f., ايازل *èïazil*, قوقله *qougla*, قره كوز *qara gueuz*.

Maritalement, adv., قوجهجه *qodjadja*, قارى قوجه كبى *qare qodja guibi*.

Maritime, adj., دكزه يقين اولان *dènizè ïaqen olan*, دكز كنارندهكى *dèniz kènarendaki*, بحرى *bahri*. – L'Angleterre est une grande puissance maritime, انكلتره بر عظيم دولت بحريّهدر *inguiltèra bir 'azym dèvlèti bahrïïèdir*. — Les pays maritimes, ممالك ساحليّه *mèmaliki sahylïïè*.

Marmaille, s. f., چوجق چوقلغى *tchodjouq tchoqlou-ghou*, اولوق چوجق *olouq tchodjouq*.

Marmara (Mer de), مارمره دكزى *marmara dènizi*.

Marmelade, s. f., ازمه *èzmè*, رچل *rètchèl*.

Marmite, s. f., چوملك *tcheumlèk*, تنجره *tèndjirè*.

Marmiton, s. m., يماق *ïamaq*.

Marmotte, s. f., طاغ صچانى *dhagh setchane*.

Marmotter, v. n., مرلدانمق *mereldanmaq*, مريل مريل سويلمك *merel merel seuïlèmèk*.

Maroc, pays, فاس مملكتى *fès mèmlèkèti*. — Ville de Maroc, مراكش *mèrakèch*.

Maroquin, s. m., سختيان *sakhtïan*, كوسله *keuçèlè*.

Marque, s. f., نشان *nichan*, نشانه *nichanè*, اشارت *icharèt*, علامت *'alàmèt*, دلالت *dèlalèt*, دليل *dèlil*. — Empreinte, دامغه *damgha*.

Marquer, v. a., نشانلمق *nichanlamaq*, نشان قومق *nichan qomaq*, نشان ا *nichan èt*, دامغهلمق *damghalamaq*.

Marqueterie, s. f., رنكاميز اغاجلر ايله ياپلمش ايش *rèngamiz aghatchlar ilè ïapelmech ich*. — (Parquet de), الواح مختلفهدن ياپلمش دوشمه *èlvah-i mukhtèlifèdèn ïapelmech deuchèmè*.

Marqueur, s. m., دامغهجى *damghadje*, نشانجى *nichandje*.

Marraine, s. f., وافتيز انا *vaftîz ana*, صاغدج انا *saghdedj ana*.

Marron, s. m., كستانه *kèstanè*.

Marronner, v. n., خموردانمق *homourdanmaq*, سفتنمك *zivtinmèk*.

Mars, s. m., مارت *mart*, آذار *âdar*. — Planète, مرّيخ *mèrrykh*.

Marseille, ville, مارسيليا *marsîlïa*.

Marseillais, se, s. et adj., مارسيليالو *marsîlïale*.

Marsouin, s. m., اوفاق يونس بالغى *oufaq ïonis baleghe*.

Marteau, s. m., چكيچ *tchèkîtch*. — Petit marteau, كسر *kèçèr*. — de porte, طوقمق *thoqmaq*, چاق چاق *tchaq-tchaq*, قپو چاق چاغى *qapou tchaqtchaghe*.

Martial, e, adj., جنكى *djèngui*, حربى *harbi*. — Loi martiale, قانون حربى *qanouni harbi*.

Martinet, s. m., oiseau, ابابيل *ababoul*. — Marteau mû par un moulin, دكرمن چكيجى *dèïirmèn tchèkidji*. — Petit fouet, ايپ قامچى *ip qamtche*. — Chandelier à un manche, ال شمعدانى *èl chamdane*.

Martin-pêcheur, s. m., مارتى قوشى *marte qouchou*.

Martre, s. f., زردوا *zèrdèva*. — Pelisse de martre, زردوا كوركى *zèrdèva kurku*. — Martre-zibeline, سمور *samour*.

Martyr, e, s., شهيد *chèhîd*, pl. شهدا *chuhèda*.

Martyre, s. m., شهيدلك *chèhîdlik*, شهادت *chèhadèt*.

Martyriser, v. a., شهيد ا *chèhîd èt*. — Faire souffrir, انجتمك *indjitmèk*, ازيّت ا *èzïïèt èt*. — Martyrisé, e, ازيّت اولمش *èzïïèt olmouch*.

Martyrologe, s. m., تذكرة الشهدا *tèzkèrèt èch-chuhèda*.

Mascarade, s. f., مسخرەلق *maskharaleq*, مسخرەلر *maskharalar*.

Masculin, e, adj., اركككك *èrkèïn*, مذكّر *muzèkkèr*. — Le masculin et le féminin, مذكّر و مؤنّث *muzèkkèr u muènnès*.

Masque, s. m., صورت *sourat*, یاپمه یوز *ïapma ïuz.* — Personne masquée, مسخره *maskhara.*

Masquer, v. a., صورت قومق *sourat qomaq*, قپامق *qapamaq*, اورتمك *eurtmèk*, تبدیل ا *tèbdîl èt.* — Se masquer, اورتنمك *eurtunmèk*, تبدیله کیرمك *tèbdîlè guîrmèk.* — Masqué, e, مسخرهلنمش *maskharalanmech.*

Massacre, s. m., اولدرمه *euldurmè*, قتل *qatl*, قیرغن *qerghen.* — général, قتل عامّ *qatli 'amm*, قتل عظیم *qatli 'azym.*

Massacrer, v. a., اولدرمك *euldurmèk*, قتل ا *qatl èt*, قیرمق *qermaq.*

Masse, s. f., یغین *yïghen*, کومه *kumè*, طوب *thop.* — En masse, چوغی بردن *tchoghou birdèn*, طوپی بردن *thopou birdèn.* — Masse d'armes, طپوز *thopouz*, بوزداغان *bozdaghan.*

Massepain, s. m., بادملو بورك *badèmli beurèk*, تفشیره *tèfchîrè*, بقلاوا *baqlava.*

Masser, v. a., ال ایله باصمق *èl ilè basmaq*, دلّاکلك ا *dèllaklik èt.*

Massif, ive, adj., قالن *qalen.* — Grossier, قبا *qaba.* — Qui est d'une seule pièce, یکپاره *ïèkparè.*

Massue, s. f., طپوز *thopouz*, چوماق *tchomaq*, صوپا *sopa*, جوب *djob.* — Au fig., اپانسز قضا *apansez qaza.*

Mastic, s. m., ساقز *saqez*, مصطیقه *masthyqa.* — Composition pour coller, معاجون *ma'djoun.*

Mastication, s. f., چکنمه *tchèïnèmè.*

Mastiquer, v. a., معاجون ایله یاپشدرمق *ma'djoun ilè ïapechedermaq.*

Masure, s. f., ويرانه *vîranè*, ويران ير *vîran ïèr*.

Mât, s. m., ديرك *dîrèk*. – de navire, كمى ديركى *guèmi dîrèyi*. — Le grand-mât, اورته ديرك *orta dîrèk*, باش ديرك *bach dîrèk*. – Navire à trois mâts, اوچ ديركلو كمى *utch dîrèkli guèmi*.

Mat, e, adj., دونوق *donouq*, پرداخسز - پرداهسز *perdahsez*, جلاسز *djilaçez*.

Matelas, s. m., مندر *mindèr*, دوشك *deuchèk*, شلته *chiltè*.

Matelot, s. m., كميجى *guèmîdji*, مارنل *marnèl*.

Matérialité, s. f., مادّيّت *maddiïèt*.

Matériaux, s. m. pl., بنايه لازم اولان شيلر *binaïa lazem olan chèïlèr*, لوازم بنا *lèvazimi bina*, كرسته *kèrèstè*.

Matériel, le, adj., مادّى *maddi*, جسمانى *djismani*. — Grossier, قبا *qaba*, غليظ *ghalyz*, يوغون عقللو *ïoghoun 'aqelle*.

Maternel, le, adj., انايه مخصوص *anaïa makhsous*, مادرانه *madèranè*, مادرى *madèri*. — Tendresse maternelle, عطوفت مادرانه *'outhoufèti madèranè*.

Maternellement, adv., اناجه *anadja*, والدهجه *validèdjè*.

Maternité, s. f., انالق *analeq*, والدهلك *validèlik*.

Mathématicien, s. m., ارباب علم رياضت *èrbabi 'ylmi rïazèt*.

Mathématique, adj., رياضى *rïazyi*, علم رياضته دائر *'ylmi rïazètè daïr*.

Mathématiquement, adv., رياضيانه *rïazyanè*. — Au fig., ظاهرًا *zahirèn*.

Mathématiques, s. f. pl., علم رياضى *'ylmi rïazyi*, علوم رياضيّه *'ouloumi rïaziïè*.

Mathieu, n. pr., متّى *mètta*.

Matière, s. f., مادّه *maddè*, vulg. *mattè*, pl. موادّ *mèvadd*, اجزا *èdjza*.– En matière de..., بابنده *babe̱nda*, خصوصنده *khouçouçounda*, امرنده *èmrindè*.

Matin, s. m., صباح *sabah*. — De bon matin, چين صباح *tchîn sabah*, اركن *èrkèn*, على السحر *alès-sèhèr*.

Mâtin, s. m., gros chien, صامسون *samsoun*, چومار *tchomar*.

Matinal, e, adj., صباحلو *sabahle̱*, صباح قالقان - اركن *èrkèn*, *sabah qalqan*.

Matinée, s. f., صباح وقتى *sabah vaqte̱*, صبحكاه *soubouh-guiah*. — Le milieu de la matinée, قوشلق *qouchlouq*.

Matineux, se, adj., اركن قالقان *èrkèn qalqan*, صباحجى *sabahdje̱*.

Matrice, s. f., رحم *rahm*, دول يتاغى *deul ïataghe̱*. – Moule, حروف قالبى *hourouf qale̱be̱*.

Matricule, s. f., انا دفترى *ana dèftèri*, باش دفتر *bach dèftèr*, سجل *sidjil*, كتوك *kutuk*.

Matrimonial, e, adj., نكاحىّ *nikiahyi*, نكاحه متعلّق *nikiaha mutè'allyq*.

Maturation, s. f., پشمه *pichmè*, انتضاج *intizadj*.

Maturité, s. f., اولمشلق *olmouchlouq*, نضج *nazdj*, حدّ كمال - نصاب *hadd-i kèmal*, *ne̱çab*.

Maudire, v. a., بد دعا ا *bèd dou'a èt*, لعنت اوقومق *la'nèt* (vulg. *na'lèt*) *oqoumaq*.

Maudit, e, adj., لعنتلو *la'nètli*, لعنتلنمش *la'nètlènmich*, ملعون *mèl'oun*. – Très-mauvais, پك فنا *pèk fèna*, اقبح *aqbah*.

Maugréer, v. n., شتم ا *chètm èt*, خرلدامق *khe̱re̱ldamaq*.

Maure, Mauresque, s. et adj., مغربلو *maghreblę*, مغربى *maghrebi.*

Mauritanie, pays, مغرب مملكتى *maghreb mèmlèkèti.*

Mausolée, s. m., تربه *turbè.*

Maussade, adj., طاتسز *thatsez*, دادسز *dadsez*, نا خوش *na khoch*, بچمسز *bitchimsiz.*

Maussaderie, s. f., طاتسزلق *thatsezleq*, لطافتسزلك *lèthafètsizlik.*

Mauvais, e, adj., فنا *fèna*, كوتو *keutu*, كم *kèm*, يرامز *ïaramaz.* — Nuisible, ضررلو *zararlę*, مضرّ *mouzyrr.* – Qui n'est pas bon, قبيح *qabyh*, ردى *rèdïi.* – Il fait mauvais, le temps est mauvais, هوا فنادر *hava fènadir.*

Mauve, s. f., ابم كومجى *èbèm gueumèdji.*

Mauviette, s. f., طويغار قوشى *doïghar qouchou.*

Maxime, s. f., قاعده *qa'ydè*, pl. قواعد *qava'yd*, اصول *ouçoul.* — Sentence, قول صحيح *qavli sahyh.*

Maximum, s. m., اك يوكسك درجه *èn ïuksèk dèrèdjè*, حدّ كمال *haddi kèmal.*

Mazette, s. f., mauvais petit cheval, قوراده آت *qourada at.* – Celui qui manque d'ardeur, etc. جانسز *djansez.* – Inhabile au jeu, عاجمى *adjèmi.*

Me, pron. pers., بكا *bana*, بنى *bèni*, بندن *bèndèn.* – Il me parle, بكا سويليور *bana seuïlèïor.* – Il me voit, بنى كوريور *bèni gueuruïor.*

Mécanicien, s. m., ماكنه‌جى *makinadję.*

Mécanique, s. f., علم جرّ اثقال *'ylmi djèrri èsqal*, تركيب الات و ادوات *tèrkîbi âlat u èdèvat.*

Mécanique, adj., علم جرّ اثقاله دائر *'ylmi djèrri èsqala*

daïr, آلتى *âlèti.* – Travail mécanique, ال ايشى *èl ichi*, چرخ ايشى *tcharkh ichi.*

Mécanisme, s. m., تركيب *tèrkîb*, تركيب اجزا *tèrkîbi èdjza*, قورش *qourouch.*

Méchanceté, s. f., فنالق *fènaleq*, كوتولك *keutuluk*, كملك *kèmlik*, يرامزلق *ïaramazleq*, شر *chèrr.*

Méchant, e, adj., فنا *fèna*, كوتو *keutu*, يرامز *ïaramaz*, اهل شر *èhli chèrr.* – Méchante intention, نيّت فاسده *niïèti façidè.*

Mèche, s. f., فتيل *fitîl.* – de lampe, قنديل فتيلى *qandîl fitîli.*

Mécompte, s. m., ياكلش *ïanlech*, غلط *ghalath*, سهو *sèhv.*

Méconnaissable, adj., طانلماز *thanelmaz*, بيلنمز *bîlinmèz.*

Méconnaître, v. a., طانيمامق *thanemamaq*, بيلممك *bilmèmèk.* — Être ingrat, نامكور او *namkeur ol.*

Mécontent, e, adj., خشنودسز *khochnoudsouz.* — Fâché, كوجنمش *gudjènmich*, كوسكون *keuskun*, منفعل *munfè'yl.*

Mécontentement, s. m., خشنودسزلق *khochnoudsouzlouq*, انفعال *infi'al*, اغبرار خاطر *yghbirari khather.*

Mécontenter, v. a., خشنودسزلق ا *khochnoudsouzlouq èt*, يورك قيرمق *ïurèk qermaq*, خاطره طوقنمق *khathera dhoqounmaq.*

Mecque (La), ville, مكه *mèkkè*, مكهٔ مكرّمه *mèkkèï mukèrrèmè.* – Les deux villes sacrées, la Mecque et Médine, حرمين شريفين *harèmèïni chèrîfèïn.*

Médaille, s. f., مداليه *mèdalïa.* — Ancienne monnaie, مانقر *manqer*, مانغر *mangher*, اسكى زمان سكّه سى *èski zèman sikkèçi.*

Médecin, s. m., هكيم (حكيم) *hèkîm*, طبيب *thabîb*, دوقتور *doqteur*. — du sultan, هكيم باشى *hèkîm bache*.

Médecine, s.f., art, هكيملك (حكيملك) *hèkîmlik*, علم طبابت *'ylmi thebabèt*. — Potion médicale, علاج *'yladj*, شربت *chèrbèt*.

Médiateur, s. m., ميانجى *mïandje*, مصلح *mouslyh*, pl. مصلحين *mouslihyn*. — Être médiateur, ارايه كيرمك *araïa guîrmèk*.

Médiation, s. f., ميانجيلق *mïandjeleq*, توسّط *tèvassouth*.

Médical, e, adj., هكيملكه دائر *hèkîmliyè daïr*, طبّى *thebbi*.

Médicament, s. m., علاج *'yladj*.

Médication, s. f., تداوى *tèdavi*.

Médine, ville, مدينه *mèdînè*, مدينهٔ منوّره *mèdînèï munèvvèrè*.

Médiocre, adj., اورته *orta*, اوسط *èvsath*, متوسّط *mutèvèssyth*.

Médiocrement, adv., اعتدال اوزره *y'tidal uzrè*, اورته قرار *orta qarar*.

Médiocrité, s. f., اورتهلق *ortaleq*, حال عدالت *hali 'adalèt*, اورته قرارلق *orta qararleq*.

Médire, v. n., فصل ا *fasl èt*, ذمّ ا *zèmm èt*, بد - غيبت سويلمك *bèd, ghaïbèt seuïlèmèk*.

Médisance, s. f., غيبت *ghaibèt*, فصل *fasl*, ذمّ *zèmm*, مذمّت *mèzèmmèt*, بهتان *bouhtan*.

Médisant, e, adj., غيبت سويليجى *ghaïbèt seuïlèïdji*, ذمّكار *zèmmkiar*.

Méditation, s. f., دوشنمه *duchunmè*, تفكّر *tèfèkkur*.

Méditer, v. n., دوشنمك *duchunmèk*, تفكّر ا *tèfèkkur èt*, مطالعه ا *mouthala'a èt*.

Méditerranée, mer, اق دكز *aq dèniz*, ايچ دكز *itch dèniz.*

Méfait, s. m., كوتو ايش *keutu ich*, سوء عمل *suï 'amèl.*

Méfiance, s. f., ايناغزلق *inanmazleq*, عدم اعتماد *'adèmi y'timad*, سوء ظن *sui zann.* – Avec méfiance, ايناغيوب *inanmaïip.*

Méfiant, e, adj., اعتماد ايتمين *y'timad ètmèïèn*, شبهه كار *chubhèkiar*, وسوسهلو *vèsvèçèli.*

Méfier (Se), v. pron., ايناغمق *inanmamaq*, اعتماد ايتممك *y'timad ètmèmèk*, امنيت ايتممك *èmnïèt ètmèmèk*, قوجنمق *qodjounmaq.*

Mégarde, s. f., دقتسزلق *deqqatsezleq*, غفلت *ghaflèt*, سهو *sèhv.* — Par mégarde, دقتسزلغله *deqqatsezleghela*, بلمزلكله *bilmèzliyilè.*

Mégisserie, s. f., سختيانجيلق *sakhtïandjeleq*, دباغت *dèbbaghat.*

Meilleur, e, adj., دها ايو *daha èïi*, ايوجه *èïidjè*, يك *ïèk*, اولى *èvla*, اك ايو *èn èïi*, اعلا *a'la*, احسن *ahsèn.* — Le meilleur, ايوسى *èïiçi*, اك ايوسى *èn èïiçi*, اعلاسى *a'laçe.*

Mélancolie, s. f., قره سودا *qara sèvda.* – Tristesse, قساوت *qaçavèt*, غمّ *ghamm.*

Mélancolique, adj., قره سودالو *qara sèvdale*, مراقلو *mèraqle.* – Triste, مغموم *maghmoum*, مكدّر *mukèddèr.* – Chose mélancolique, كدرلو شى *kèdèrli chèï.*

Mélancoliquement, adv., سودا ايله *sèvda ilè*, كدر ايله *kèdèr ilè*, محزوناً *mahzounèn*, تاسه ايله *taça ilè.*

Mélange, s. m., قارشقلق *qarecheqleq*, قارشترمه *qarechterma*, قارشترش *qarechterech*, مخلوط *makhlouth.* — Mélanges, écrits, مجموعه *mèdjmou'a.*

Mélanger, v. a., قارشترمق *qar̲echt̲ermaq*, خلط ا *khalth èt*. — Mélangé, e, قارشمش *qar̲echm̲ech*.

Mélasse, s. f., شكر شروبی *chèkèr churoubou*, شكر پوصه‌سی *chèkèr pouçaç̲e*.

Mêlée, s. f., چكش *tchèkich*, دوكش *deuïuch*, غوغا *qavgha*. — Au fig., مجادله *mudjadèlè*.

Mêler, v. a., قارشترمق *qar̲echt̲ermaq*, قاتمق *qatmaq*, تخليط ا *takhlyth èt*, قارش مورش ا *qar̲ech mourouch èt*. — Se mêler, قارشمق *qar̲echmaq*, خلط ا *khalth èt*, مداخله ا *mudakhèlè èt*. — Mêlé, e, قارشق *qar̲eche̲q*, قارمه قارشق *qarma qar̲eche̲q*.

Mélisse, s. f., اوغل اوتی *oghl otou*, مليسا *mèlîça*.

Mélodie, s. f., آهنكلو سس *âhènkli sès*, نغمه *naghmè*, pl. نغمات *naghamat*, خوش ازكی *khoch èzgui*.

Mélodieux, se, adj., خوش آوازلو *khoch âvazl̲e*, كوزل صدالو *guzèl sèdal̲e*. – Voix mélodieuse, طاتلو سس *thatl̲e sès*.

Melon, s. m., قاون *qavoun*. — de Kassaba, قصبه قاونی *qaçaba qavounou*. — d'eau, ou pastèque, قارپوز *qarpouz*.

Melongène, s. f., aubergine, پطلجان *pathlidjan*.

Membrane, s. f., دریجك *dèrîdjik*, پرده *pèrdè*, زار *zar*.

Membre, s. m., عضو *'yzv*, *'ouzv*, pl. اعضا *a'za*. – d'un conseil, اعضا *a'za* (pl. employé pour le sing.).– Il est membre du grand-conseil, مجلس والا اعضاسندندر *mèdjliçi vala a'zaç̲endand̲er*. – du conseil de commerce, مجلس تجارت اعضاسی *mèdjliçi tidjarèt a'zaç̲e*. – جزء *djuz*, pl. اجزا *èdjza*, قطعه *q̲eta'*, پارچه *partcha*.

Même, adj., بر *bir*, هپ بر *hèp bir*, او *o*, كنديسی *kèndîçi*, عينی *'aïni*. — C'est le même, ينه اودر *ïnè odour*. —

C'est la même chose, هپسی بردر *hèpsi birdir.* – Moi-même, کندوم *kèndim.* — Toi-même, کندوك *kèndin.* – Lui-même, کندو *kèndi,* کندوسی *kèndiçi.* — Nous-mêmes, کندومز *kèndimiz.* — Vous-mêmes, کندوکز *kèndiniz.* — Eux-mêmes, کندولری *kèndilèri.* — Pur, محض *mahz.* — Pareil, مثل *misl,* مامند *manènd.*

Même, adv., دخی *dakhy,* بیله *bîlè,* ده *da, dè.* — Être à même de..., قادر اولمق *qader olmaq.* — De même, tout de même, طبقی *thebqe,* بعینه *bi-'aïnihi,* ینه *ïnè,* بویله *beuïlè,* کبی *guibi.* — Et même, و حتّی *vè hatta.* — De même que..., نصل که *naçel ki,* نیجه که *nîdjè ki.*

Mémoire, s. m., note, قائمه *qaïmè,* تذکره *tèzkèrè,* دفتر *dèftèr.* — Facture, حساب *hyçab.* — Écrit, تقریر *taqrîr,* اجمال *idjmal.*

Mémoire, s. f., faculté, حافظه *hafiza,* قوّت حافظه *qouvvèti hafiza,* حفظ *hefz,* خاطر *khather.* — Souvenir, یاد *ïad,* ذکر *zikr.*

Mémorable, adj., ذکر اولنه‌جق *zikr olounadjaq,* خاطرده قالور *khatherda qaler,* مشهور *mèchhour,* شایان ذکر *chaïan-i zikr.*

Mémorandum, s. m., بیاننامه *bèïannamè.*

Mémorial, s. m., یادکار (*ïadkiar*) *ïadikiar.* — Placet, تقریر *taqrîr.* — Livre-journal, دفتر *dèftèr.*

Menaçant, **e**, adj., عرفلو *'eurflu,* قورقنج *qorqoundj,* قورقدیجی *qorqoudoudjou,* تخویف ایدن *takhvîf èdèn,* تهدید آمیز *tèhdid amiz.*

Menace, s. f., قورقتمه *qorqoutma,* عرف *'eurf,* تهدید *tehdîd,* چیقش *tcheqech.*

Menacer, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, تهديد - تخويف ا *tèhdîd, takhvîf èt*, چيقش ا *tchèqèch èt*. – Être menacé, قورقلمق *qorqoulmaq*, قورقوسى او - خوفى *khèvfi, qorqouçou olmaq*.

Ménage, s. m., او كوزتمسى *èv gueuzètmèçi*. — Famille, او برق *èv barq*. — Maison, او *èv*, خانه *khanè*. — Économie, اداره *idarè*. — Meubles, اوادنلق *avadanlèq*. — Objets et effets, طاقم *thaqèm*. — Faire bon ménage, ايو كچنمك *èïi guètchinmèk*.

Ménagement, s. m., égard, صايغى *saïghè*, رعايت *ri'aïèt*, خاطر كوكل باقمه *khathèr gueunul baqma*. – Précaution, احتياط *yhtïath*, احتراز *yhtiraz*, مدارا *mudara*.

Ménager, v. a., مالنى كوزتمك *malènè gueuzètmèk*, اداره ايله قوللانمق *idarè ilè qoullanmaq*. — Avoir des égards, رعايت ا *ri'aïèt èt*, خاطره باقمق *khathèra baqmaq*. — Se ménager, كنديني كوزتمك *kèndînı gueuzètmèk*, كندوسنى ايو باقمق *kèndiçini èïi baqmaq*. — حفظ صيانت ا *hèfz, sianèt èt*, اسركمك *èçirguèmèk*.

Ménager, ère, adj., ادارهلو *idarèli*, خانهدار *khanèdar*, اوجمن *èvdjimèn*, مدير *mudîr*.

Ménagerie, s. f., ارسلانخانه *aslankhanè*, حيوانسراى *haïvansèraï*.

Mendiant, e, s., ديلنجى *dîlèndji*.

Mendicité, s. f., ديلنجيلك *dîlèndjîlik*, سائليت *saïliyèt*.

Mendier, v. a., ديلمك *dîlèmèk*, تسوّل ا *tèçèvvul èt*. — Demander l'aumône, صدقه استمك *sadaqa istèmèk*, ديلنمك *dilènmèk*.

Menée, s. f., فنّ *fènn*, دسيسه *dèçîçè*, دولاب *dolab*.

MENER, v. a., كوتورمك *gueuturmèk*, كترمك *guètirmèk*. — Tirer, چكمك *tchèkmèk*. — Diriger, اداره ا *idarè èt*. — Mener par la douceur, طاتلولق ايله طوتمق *thatl<u>e</u>l<u>e</u>q ilè thoutmaq*. — قوللانمق *qoullanmaq*. — la vie, تعيّش ا *tèaïuch èt*, كچنمك *guètchinmèk*.

MENOTTES, s. f. pl., كلبچه *kèlèbtchè*.

MENSONGE, s. m., يلان *ïalan*, كذب *kizb*, خلاف *khylaf*.

MENSONGER, ÈRE, adj., يلان *ïalan*, يلاندن عبارت *ïalandan 'ybarèt*, اصلى يوق *asl<u>e</u> ïoq*, كاذب *kiazib*.

MENSTRUEL, LE, adj., حيضى *haïzy*, ايلق *aïl<u>e</u>q*. — Sang menstruel, حيض قانى *hayz qan<u>e</u>*.

MENSTRUES, s. f. pl., حيض *hayz*, قارينك آى باشى كورمسى *qar<u>e</u>n<u>e</u>n âï bach<u>e</u> gueurmèçi*. — Une femme dirait pour son jour: بو كون اى باشى كوردم *bou gun âï bach<u>e</u> gueurdum*.

MENSUEL, LE, adj., شهرى *chèhri*, ماهى *mahi*, آيده يايپلان *âïda ïap<u>e</u>lan*.

MENTAL, E, adj., عقلى *'aqli*, فكرى *fikri*, فكر ايله اولان *fikr ilè olan*.

MENTALEMENT, adv., فكر ايله *fikr ilè*, فكرًا *fikrèn*.

MENTEUR, SE, s., يلانجى *ïalandj<u>e</u>*, يلان سويليجى *ïalan seuïlèïdji*, كاذب *kiazib*, كذاب *kèzzab*.

MENTHE, s. f., نعنع *na'nè'*.

MENTION, s. f., ذكر *zikr*.

MENTIONNER, v. a., ذكر ا *zikr èt*, آكمق *anmaq*. — Mentionné, e, ذكر اولنمش *zikr olounmouch*, ذكر اولنان *zikr olounan*, مذكور *mèzkiour*. — Ce qui est mentionné ci-dessus, بالاده ذكر اولنان *balada zikr olounan*.

MENTIR, v. n., يلان سويلمك *ïalan seuïlèmèk*, خلاف سويلمك *khylaf seuïlèmèk*, كذب ا *kizb èt*. — Sans mentir, خلاف دكل *khylaf dèïl*, طوغروسى *dhoghrouçou*.

MENTON, s. m., چكه *tchènè*, انك *ènèk*.

MENTOR, s. m., لالا *lala*, خواجه *khodja*, مرشد *murchid*.

MENU, E, adj., اوفاق *oufaq*, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*. — Menus-plaisirs, جيب خرجلغى *djèb khardjleghe*. — En petits morceaux, پارچه پارچه *partcha partcha*, اوفاق اوفاق *oufaq oufaq*.

MENUISERIE, s. f., طوغرامهجيلق *dhoghramadjeleq*.

MENUISIER, s. m., طوغرامهجى *dhoghramadje*, دولكر *dulguèr*, دوركر *durguèr*, مرانغوس *maranghos*.

MÉPRENDRE (Se), v. pron., ياكلمق *ïanelmaq*, الدانمق *aldanmaq*, غلط ا - ياكلش *ïanlech*, *ghalath èt*.

MÉPRIS, s. m., خورلق *khorlouq*, حقارت *haqarèt*, اهانت *ihanèt*, تحقير *tahqyr*. - Au mépris de..., اعتبار ايتميهرك *y'tibar ètmèïèrèk*, صايميهرق *saïmaïaraq*.

MÉPRISABLE, adj., الچق *altchaq*, خور *khor*.

MÉPRISE, s. f., سهو *sèhv*, خطا *khata*, ياكلش *ïanlech*.

MÉPRISER, v. a., خورلامق *khorlamaq*, خور كورمك - باقمق *khor gueurmèk*, *baqmaq*. — Compter une personne pour rien, صايمامق *saïmamaq*, اعتبار ايتممك *y'tibar ètmèmèk*, ادم يرينه قومامق *adam ïèrînè qomamaq*.

MER, s. f., دكز *dèniz*, دريا *dèrïa*, بحر *bahr*. — La grande mer, l'Océan, بحر محيط *bahri mouhyth*. — La mer Méditerranée, بحر سفيد *bahri sèfîd*, اق دكز *aq dèniz*, ايچ دكز *itch dèniz*. — La mer Noire, قره دكز *qara dèniz*, بحر سياه *bahri sïah*. — La mer Rouge,

سويش دكزى *suèïch dènizi*, بحر قلزم *bahri qoulzoum.* — La mer de Marmara, مرمره دكزى *marmara dènizi.* — La mer Adriatique, وندیك دكزى - كورفزى *vènèdîk dènizi, keurfèzi.* — La mer Morte, لوط دكزى *louth dènizi.* — La mer Glaciale, بحر منجمد *bahri mun-djèmid.* — La mer Baltique, بالطق دكزى *baltheq dènizi*, بحر بالطق *bahri baltheq.* — La mer d'Azof, ازاق دكزى *azaq dènizi.* — La mer du Sud, بحر محيط جنوبى *bahri mouhythy djènoubi.* — Mer orageuse, فرطونەلو دكز *ferthenale dèniz.* — Calme, ليمانلق دكز *lîmanleq dèniz.* — agitée, دالغەلو دكز *dalghale dè-niz.* — Le bord de la mer, يالى *ïale*, دكز يالیسى *dèniz ïaleçe.* — Les côtes de la mer, دريا كنارلرى *dèrïa kènarlare.*

Mercantile, adj., تجارته دائر *tidjarètè daïr*, بازركانلغه متعلق *bazirguianlegha mutèalliq.* — (Profession), حرفت تاجريه *hirfèt-i tadjirïiè.*

Mercenaire, s. m., كوندەلكجى *gundèliktchi*, ارغاد *irghad*, اجير *èdjîr.*

Mercerie, s. f., قزازلك *qazazlik*, قزاز متاعى *qazaz mèta'y*, چرچيلك *tchirtchilik.* — چرچى دكانى *tchirtchi dukkiane.*

Merci, s. m., شكر *chukr*, تشكر *tèchèkkur.* — Dieu merci! اللهه شكر *allaha chukur*, الحمد لله *èl-hamdu lillah.* — Merci! (Je vous remercie), تشكر ايدرم *tèchèkkur èdèrim.*

Merci, s. f., امان *aman*, مدد *mèdèd.*

Mercredi, s. m., چهارشنبه *tcharchènbè.*

Mercure, s. m., vif-argent, جيوا *djîva.*

Merde, s. f., بوق *boq*, نجاست *nèdjaçèt*.

Mère, s. f., انا *ana*, والده *validè*, مادر *madèr*. — Sultane-mère, والده سلطان *validè soulthan*.

Méridien, s. m., ظهريّه *zouhriïè*, نصف ليل ونهار *nesf lèïl u nèhar*.

Méridienne, s. f., خطّ طول *khaththy thoul*. — Repos, اويلن اويقوسى *euïlèn ouïqouçou*.

Méridional, e, adj., جنوبى *djènoubi*.

Mérite, s. m., لياقت *lïaqat*, هنر *hunèr*, معرفت *ma'rifèt*, اجرت *udjrèt*, استحقاق *istyhqaq*.

Mériter, v. a., مستحقّ اولمق *mustahaqq olmaq*, لايق او *layq ol*, استحقاق ا *istyhqaq èt*. – Cette nouvelle mérite confirmation, بو خبر تصديقه محتاجدر *bou khabèr tastîqa muhtadjdir*. — Mérité, e, مستحقّ *mustahaqq*, سزاوار *sèzavar*, شايان *chaïan*.

Méritoire, adj., اجرته لايق *udjrètè layq*, ثوابلو *sèvable*.

Merle, s. m., قره طاوق *qara thavouq*.

Merveille, s. f., عجايب *'adjaïb*, حكمت *hykmèt*, معجزت *mu'djizèt*. — A merveille, پک ايو - اعلا *pèk èïi*, *a'la*.

Merveilleux, se, adj., عجيب *'adjîb*, غريب *gharîb*, حكمتلو *hykmètli*, معجزتلو *mu'djizètli*.

Mes, pron. poss. pl., لرم *larem*, *lèrim*. – Mes amis, دوستلرم *dostlarem*. — Mes plumes, قلملرم *qalèmlèrim*.

Mésaventure, s. f., حادثهء منحوسه - موحشه *hadiçè-i mènhouçè*, *mèvhichè*, ترس ايش *tèrs ich*.

Mésintelligence, s. f., اتفاقسزلق *ittifaqsezleq*, عدم اتفاق *'adèmi ittifaq*, بوزشقلق *bozouchouqlouq*, اختلاف *ykhtilaf*, عدم امتزاج *'adèmi imtizadj*.

Mésopotamie, pays, دياربكر *dïarbèkir*, الجزيره *èl-djèzîrè*.

Mesquin, e, adj., chiche, ناكس *nèkès*, خسيس *khaçîs*. — Qui manque de noblesse, de goût, مسكين *mèskîn*, الچق *altchaq*, بچمسز *bitchimsiz*, فنا *fèna*.

Message, s. m., خبر *khabèr*, پيام *pèïam*, نامه *namè*.

Messager, s. m., à pied, ساعى *sa'y*. — à cheval, اولاق *oulaq*. — du gouvernement, مباشير *mubachîr*, مأمور *mèèmour*. — Qui fait un message, خبرجى *khabèrdji*, موصل خبر *mèvçyli khabèr*.

Messagerie, s. f., منزلخانه *mènzilkhanè*.

Messe, s. f., ليتوريه *lîtourïa*, بادراق *badraq*, قدّاس *qouddas*. – basse, زينتسز ليتوريه *zînètsiz lîtourïa*. – Grand'-messe, زينتلو ليتوريه *zînètli lîtourïa*.

Messie, s. m., le Christ., المسيح *èl-mèçyh*.

Mesurable, adj., اولچيلور *eultchulur*, اولنور قياس *qçyas olounour*.

Mesurage, s. m., اولچمه *eultchmè*.

Mesure, s. f., اولچى *eultchu*, اولچك *eultchèk*. – de grains, كيله *kîlè*. – d'étoffes, انداز *èndazè*. – de terrains, ارشون *archin*, ذراع *zira'*. — Règle, قياس *qçyas*. — de poésie, وزن *vèzn*. – de musique, اصول *ouçoul*. – Au fig., تدبير *tèdbir*, اصول *ouçoul*. — A mesure que..., قدر *qadar*, كوره *gueurè*. — Sans mesure, اولچيسز *eultchuçuz*, حدسز *haddsez*. — Outre mesure, حدّدن زياده *haddèn ziadè*. – Prendre la mesure, اولچى آلمق *eultchu almaq*. – ses mesures, تدارك كورمك *tèdarik gueurmèk*. – les mesures nécessaires, اقتضا ايدن تدابير و اسبابه تشبّث ا *yqtiza èdèn tèdabir u èsbabè tèchèbbus èt*.

MESURER, v. a., اولچمك *eultchmèk*, مساحه ا *mèçaha èt*. — ses paroles, دوشنەرك سويلمك *duchunèrèk seuïlèmèk*.

MÉTAL, s. m., معدن *ma'dèn*. — Métaux, معدنيات *ma'dèniyat*.

MÉTALLIQUE, adj., معدنی *ma'dèni*, معدنلی *ma'dènli*.

MÉTALLISER, v. a., معدنه دوندرمك *ma'dènè deundurmèk*.

MÉTALLURGIE, s. f., معدنجيلك *ma'dèndjîlik*, علم المعادن *'ylm ul-mè'adèn*.

MÉTAMORPHOSE, s. f., تبديل هيئت *tèbdili hiyèt*, بشقه صورته دونمه *bachqa sourètè deunmè*, تبدّل - تغيّر حال *tèbèddul*, *tèghaïuri hal*.

MÉTAPHORE, s. f., استعاره *isti'arè*, مجاز *mèdjaz*.

MÉTAPHORIQUE, adj., استعاری *isti'ari*, مجازی *mèdjazi*.

MÉTAPHORIQUEMENT, adj., استعاره ايله *isti'arè ilè*, مجازًا *mèdjazèn*.

MÉTAPHYSICIEN, s. m., اهل علم كلام *èhli 'ylmi kèlam*.

MÉTAPHYSIQUE, s. f., علم كلام *'ylmi kèlam*.

MÉTAPHYSIQUEMENT, adv., علم كلام اوزره *'ylmi kèlam uzrè*.

MÉTAYER, s. m., چفتلك ملتزمی *tchiftlik multèzimi*.

MÉTÉORE, s. m., علامت سماويّه *'alamèti sèmaviïè*, اثار علويّه *èçare 'ulviïè*.

MÉTÉOROLOGIE, s. f., علم اثار علويّه *'ylmi èçare 'ulviïè*.

MÉTHODE, s. f., اصول *ouçoul*, قاعده *qa'ydè*, ترتيب *tèrtîb*, يول *ïol*, اسلوب *usloub*, نظام *nizam*.

MÉTHODIQUE, adj., اصوللی *ouçoullou*, ترتيبلی *tèrtîbli*.

MÉTHODIQUEMENT, adv., اوصول ايله *ouçoul ilè*, اوصولجه *ouçouldja*, اسلوب ايله *usloub ilè*.

MÉTIER, s. m., صنعت *san'at*, vulg. *zan'at*, صناعت *sena'at*,

sana'at, vulg. *zana'at.* — Machine, دستکاه (*dèstguiah*) *tèzguiah.*

Métis, isse, adj., ملز *mèlèz*, حبشی *habèchi*, مولّد *muvèllèd.*

Mètre, s. m., وزن *vèzn.* — مترو *mètro.*

Métrique, adj., وزنلو *vèznli*, موزون *mèvzoun.*

Métropole, s. f., باش شهر *bach chèhir*, پایتخت *païtakht*, تختکاه *takhtguiah*, حکومتکاه *hukioumètguiah*, مقرّ حکومت *maqarri hukioumèt.*

Métropolitain, s. m., متریولیت *mitropolît.*

Mets, s. m., طعام *tha'am*, یمك *ïèmèk*, آش *âch.* — exquis, طاتلو یمك *thatle ïèmèk*, اطعمهٔ نفیسه *ath'ymèï nèfîçè.*

Mettre, v. a., قومق *qomaq*, قویمق *qoïmaq*, وضع ا *vaz' èt.* — un habit, etc., کیمك *guèïmèk.* — Se mettre, se placer, طورمق *dhourmaq*, اوطورمق *othourmaq.* — Mettez-vous là, شورایه اوطور *chouraïa othour*, شورایه اوطورك *chouraïa othouroun.* — Se mettre à... باشلامق *bachlamaq.* — Se vêtir, کینمك *guèïnmèk.* — Mis, e, قونمش *qonmouch*, وضع اولنمش *vaz' olounmouch*, موضوع *mèvzou'*, کینمش *guèïnmich.* – Bien mis, bien vêtu, قوشانمش کینمش *guèïnmich qouchanmech.* — Il a été mis en vente, فروخت اولنمقده بولنمش *froukht olounmaqta boulounmouch.*

Meuble, s. m., او طاقمی *èv thaqeme*, دوشمه *deuchèmè*, اشیا *èchïa*, اوادانلق *avadanleq.*

Meubler, v. a., اوی دوناتمق - دوشمهمك *èvi donatmaq*, *deuchèmèk.* – Meublé, e, دوشنمش *deuchènmich*, دوشمهلو *deuchèmèli.*

Meule, s. f., دکرمن طاشی *dèïrmèn thache.* – à aiguiser,

بیلکی چرخی *bilèyi tcharkhe̱.* — de foin, etc., یغین *ye̱ghe̱n.*

Meunier, ère, s., دکرمنجی *dèïrmèndji.*

Meurtre, s. m., اولدرمه *euldurmè,* قان *qan,* قتل *qatl.*

Meurtrier, ère, s. et adj., قاتل *qatil,* fém. قاتله *qatilè,* قانلو *qanle̱.*

Meurtrière, s. f., مازغال دلیکی *mazghal dèliyi.*

Meurtrir, v. a., ازمك *ezmèk,* موس مور ا *mos mor èt,* برهلمك *bèrèlèmèk.*

Meurtrissure, s. f., ازيك *èzik,* بره *bèrè.*

Meute, s. f., زغر سوریسی *zaghar suruçu.* — کوپك سوریسی *keupèk suruçu.*

Mi, partic., یاری *ïare̱,* یارم *ïare̱m,* یاریسی *ïare̱çe̱,* نصف *ne̱sf.* — Mi-partie, نصف حصه *ne̱sf hyssa.* — La mi-août, اغستوسك اورتهسی *aghostoçoun ortaçe̱.* — A mi-chemin, یاری یولده *yare̱ yolda.*

Miasmes, s. m. pl., فنا قوقو *fèna qoqou,* ابخارهٔ متعفنه *èb-kharèï mutè'affinè.*

Miauler, v. n., میاو ا *mïav èt,* میاولمق *mïavlamaq.*

Microscope, s. m., خوردبین *khourdèbîn.*

Midi, s. m., le sud, قبله *qe̱blè,* جنوب *djunoub.* — Milieu du jour, اویلن *euïlèn,* ظهر *zouhr.* — Vent du midi, لدوس *lodos.*

Mie, s. f., اکمك ایچی *èkmèk itchi.*

Miel, s. m., بال *bal,* عسل *'açèl.* — Rayon de miel, کومج *gumèdj,* کومج بالی *gumèdj bale̱.* — Ce n'est pas en disant miel, miel, que la bouche devient douce, بال بال دیمکله اغز طاتلو اولماز *bal bal dèmèïlè aghe̱z thatle̱ olmaz.*

Mielleux, se, adj., باللو *balle*, بال كبى طاتلو *bal guibi thatle*.

Mien, ne, adj. poss., بنم *bènim*, كندومك *kèndimin*. — Le mien, la mienne, بنمكى *bènimki*, pl. بنمكيلر *bènimkîlèr*.

Miette, s. f., اكمك اوفاغى *ekmèk oufaghe*, اكمك قيرنتيسى *èkmèk qerenteçe*.

Mieux, adv., دها ايو *daha èïi*, ايوجه *èïidjè*, اعلا *a'la*. — De mieux en mieux, كيتدكچه ايو *guittiktchè èïi*. — Il est mieux que lui, اندن دها ايودر *ondan daha èïidir*. — Il est mieux, ايوجهدر *èïidjèdir*. — Le mieux du monde, پك اعلا *pèk a'la*. — Au mieux, پك ايو *pèk èïi*. — Tant mieux, اصابت *içabèt*, فهو احسن *fèhou ahsèn*. — Plus convenable, دها مناسب *daha munaçib*, دها كوزل *daha guzèl*.

Mignard, e, adj., نازك *nazik*, دلبر *dilbèr*, شيرين *chîrîn*, كوزل *guzèl*, ظريف *zarîf*, نازلو *nazle*, شيوهلى *chîvèli*.

Mignardement, adv., نازلوجه *nazledja*, بالتظرّف *bittèzarruf*.

Mignarder, v. a., اوخشامق *okhchamaq*, ظريفلك كوسترمك *zarîflik gueustèrmèk*. — Se mignarder, نازلنمق *nazlanmaq*, تظرّف ا *tèzarruf èt*. — Cette femme se mignarde trop, بو قارى پك ناز وشيوه ايدر *bou qare pèk naz u chîvè èdèr*.

Mignardise, s. f., شيرينلك *chîrînlik*, ظريفلك *zarîflik*, كوزللك *guzèllik*, جلوه *djilvè*. — Au pl., ناز *naz*, ناز و شيوه *naz u chîvè*, جاذبه *djazibè*, جلوهلر *djilvèlèr*.

Mignon, ne, adj., ظريف *zarîf*, نازك *nazik*, كوزل *guzèl*, نازنين *nazènîn*, نازلو *nazle*, سوكلو *sèvgulu*.

Mignonnement, adv., ظريفانه *zarîfanè*, نازكانه *nazikianè*, كوزلجه *guzèldjè*.

Migraine, s. f., يارم باش اغريسى *ïarem bach aghreçe*, يارمجه *ïaremdjè*, شقيقه *chaqiqè*.

Migration, s. f., ترك ديار *tèrki dïar*, ارتحال *irtihal*, كوچمكلك *gueutchmèklik*.

Mijoter, v. a., از اتش اوستنده يواش يواش پيشورمك *az atèch ustundè ïavach ïavach pichirmèk*. – Traiter avec un excès de délicatesse, پك نازك طوتمق *pèk nazik thoutmaq*, چوق يوز ويرمك *tchoq ïuz vèrmèk*. — Se tramer, قينامق *qaïnamaq*, قپردامق *qeperdamaq*.

Mil, adj. num., بيك *bîn*. – L'an mil huit cent cinquante cinq, بيك سكز يوز اللى بش سنه‌سى *bîn sèkiz ïuz èlli bèch sènèçi*.

Milan, ville, ميلان شهرى *mîlan chèhiri*.

Milan, s. m., چايلاق *tchaïlaq*.

Milice, s. f., عسكر *'askèr*, رديف *rèdif*.

Milicien, s. m., عسكرى *'askèri*, عسكرى نفرى *'askèri nèfèri*, رديف عسكرى *rèdif 'askèri*.

Milieu, s. m., اورته *orta*, آرا *âra*, بين *bèïn*, ميان *mïan*, وسط *vaçath*. — Au milieu de tout cela, بو جمله ايله *bou djumlè ilè*.

Militaire, s. m., عسكر *'askèr*, جنكجى *djènktchi*, نفر *nèfèr*, اهل سيف *èhli sèïf*.

Militaire, adj., عسكرى *'askèri*, عسكره دائر *'askèrè daïr*, حربى *harbi*.

Militairement, adv., عسكريجه *'askèrîdjè*, عسكر كبى *'askèr guibi*, حربيه‌جه *harbiyèdjè*.

Militer, v. n., مساعد - موافق او *muçaïd, mouvafeq ol.*

Mille, s. m., mesure, ميل *mîl.* — Deux milles d'Italie font une lieue de France, ايتاليانك ايكى ميلى فرانسەنك بر ساعت مسافەسى ايدر *italïanen iki mîli françanen bir sa'at muçafèçi èdèr.*

Mille, adj. num., بيك *bîn,* هزار *hèzar.* — Trois mille piastres, اوچ بيك غروش *utch bîn ghourouch.*

Millénaire, adj., بيكدن عبارت *bîndèn 'ybarèt.*

Mille-pieds, s. m., قرق اياق *qerq aïaq.*

Millet, s. m., دارى *dare.*

Milliard, s. m., بيك كرّە يوز بيك *bîn kèrrè ïuz bîn,* بيك ميليون *bîn milïon.*

Millième, adj., بيكنجى *bînindji,* بيكدە بر *bîndè bir.*

Millier, s. m., بيك *bîn,* بيك دانە *bîn tanè.* — Par milliers, حسابسز *hyçabsez,* بيكر بيكر *bînèr bînèr,* هزار بهزار *hèzar bè-hèzar,* بيكلرجە *bînlèrdjè.*

Million, s. m., ميليون *mîlïon,* بيك كرّە بيك *bîn kèrrè bîn,* اون كرّە يوز بيك *on kèrrè ïuz bîn.*

Millionnaire, s. m., ميليون صاحبى *mîlïon sahybi,* پك زنكين *pèk zènguîn.*

Mime, s. m., تقليدجى *taqlîddji,* مقلّد *mouqallid.*

Mimologie, s. f., تقليد *taqlîd.*

Minaret, s. m., منارە *minarè.*

Minauder, v. n., نازلنمق *nazlanmaq,* ناز و شيوە ا *naz u chîvè èt,* نازكلك كوسترمك *naziklik gueustèrmèk,* ازلوب بوزلمك *èzilib buzulmèk.*

Minauderie, s. f., ناز *naz,* شيوەكارلق *chîvèkiarleq.*

Mince, adj., انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*, اوفاق *oufaq*. — Au fig., از *az*, قاصر *qaçer*, قصه *qeça*.

Mine, s. f., air, يوز *ïuz*, چهره *tchèhrè*, صورت *sourat*. — de métal, معدن *ma'dèn*. – Cavité, لغم *laghem*, *lagham*. – Faire la mine, صورت ا *sourat èt*. — Exploiter une mine, زمينى سوكوب معدن چيقارمق *zèmîni seukup ma'dèn tcheqarmaq*, اخراج ا *ykhradj èt*, اشلتمك *ichlètmèk*.

Miner, v. a., لغم اجمق *lagham atchmaq*. – Creuser, قازمق *qazmaq*, حفر ا *hafr èt*.– Au fig., افنا ا *ifna èt*, چورتمك *tchurutmèk*.

Minerai, s. m., معدن *ma'dèn*, معدن طاشى *ma'dèn thache*.

Minéral, Voy. Minerai.

Minéral, **e**, adj., معدنى *ma'dèni*.

Minéralogie, s. f., علم معادن *'ylmi mè'adèn*, معدنجيلك *ma'dèndjîlik*.

Minéraux, s. m., (pl. de Minéral), معادن *mè'adèn*.

Minet, s. m., كدى ياوريسى *kèdi yavrouçou*, پسى *piçi*.

Mineur, s. m., معدنجى *ma'dèndji*, لغمجى *laghamdji*.

Mineur, **e**, adj., نا بالغ *na balygh*, ينتشمامش *ïètichmèmich*, صبى *sabi*. — Plus petit, كوچكرك *kutchurèk*, اصغر *asghar*.

Miniature, s. f., مينياتوره *minïatoura*, انجه نقش *indjè naqch*.

Minime, adj., جزءى *djuz'i*, اوفاجق *oufadjeq*.

Minimum, s. m., اك كوچك *èn kutchuk*, اك از *èn az*, اقلّى *aqalli*.

Ministère, s. m., منصب *mançeb*, حكم *hukm*. — ال *èl*,

واسطه *vaçytha,* معرفت *ma'rifèt.* — نظارت *nèzarèt,* وزارت *vèzarèt,* وكالت *vèkialèt.* — suprême, باش وكالت *bach vèkialèt,* وزارت عظما *vèzarèti 'ouzma,* وكالت مطلقه *vèkialèti mouthlaqa.* — Le ministère de l'intérieur, امور داخليّه نظارتی *oumouri dakhyliïè nèzarèti;* en Turquie, le grand-vizirat, صدارت عظما *sèdarèti 'ouzma,* وكالت پناهی *vèkialèt pènahi.* – Les ministres, en général, وكلای دولت *vukèlaï dèvlèt,* وكلای سلطنت *vukèlaï salthanat,* رجال دولت *ridjali dèvlèt.* – Bureaux d'un ministre, قپو *qapou,* باب *bab.* — Le mimistère de la guerre, سر عسكر قپوسی *sèr 'askèr qapouçou,* باب سر عسكری *babi sèr 'askèri.*

Ministériel, le, adj., دولتك *dèvlètin,* امور دولته متعلّق *oumouri dèvlètè mutè'allyq.* — Lettre ministérielle, دولت مكتوبی – نامه *dèvlèt mèktoubou, namè.*

Ministre, s. m., ناظر *nazer,* وكيل *vèkîl,* pl. وكلا *vukèla,* دولت وكيلی *dèvlèt vèkîli.* — Les ministres, وكلای دولت *vukèlaï dèvlèt,* رجال دولت *ridjali dèvlèt.* — du gouvernement ottoman, رجال دولت عليّه *ridjali dèvlèti 'aliïè,* وكلای سلطنت سنيّه *vukèlaï salthanati sèniïè.* — Le premier ministre, ou ministre de l'intérieur, داخليّه وكيلی *dakhyliïè vèkîli;* en Turquie, grand-vizir, صدر اعظم (*sadre 'azam*) *sadr-'azam.* – des affaires étrangères, خارجيّه مشيری *kharidjiïè muchîri,* خارجيّه ناظری *kharidjiïè nazere.* — de la guerre, سر عسكر *sèr 'askèr,* حربيّه وكيلی *harbiïè vèkîli,* سردار اكرم *sèrdare èkrèm.* — de la marine, en Turquie, premier amiral, قپودان پاشا *qaptan pacha,* قپودان دريا *qaptani dèrïa,*

بحريّه وكيلى *bahriïè vèkîli.* – des finances, ماليّه ناظرى *maliïè nazere.* — du commerce, تجارت ناظرى *tidjarèt nazere.* – de la police, ضبطيّه مشيرى - ناظرى *zabthyïè muchîri, nazere.* — de l'instruction publique, معارف عموميّه ناظرى *mè'arifi 'oumoumiïè nazere.* — de l'agriculture, زراعت ناظرى *zera'at nazere.* — de l'utilité publique, نافعه ناظرى *nafi'a nazere.* — Ambassadeur, ايلچى *èltchi.*–Ministre plénipotentiaire, مرخّص ايلچى *mourakhkhas èltchi,* اورته ايلچى *orta èltchi.* — Les ministres de la religion, مشايخ دين *mèchaïkhy dîn.*– — Prêtre, پاپاس *papas.*

Minorité, s. f., état d'un mineur, حال صغر *hal-i seghar.* – Le petit nombre, par opposition à la majorité, قلّت *qellèt,* ازلق طرفى *azleq tarafe,* طرف اقلّ *taraf-i aqall.*

Minuit, s. m., كيجه ياريسى *guèdjè ïareçe,* نصف الليل *nesf ul-lèïl.*

Minute, s. f., دقيقه *daqeqa,* vulg. *taqyqè.* — Dans une minute, بر دقيقه‌دن *bir daqeqadan,* بر دقيقه ايچنده *bir daqeqa itchindè,* چاپوق *tchapouq.* — Brouillon, مسوده *musvèddè,* تسويد *tèsvid.* – Original d'un acte, بطّال *battal,* نسخه اصليّه *nouskhè-i asliïè.*

Minutie, s. f., اوفاق تفك شى *oufaq tèfèk chèï,* اوفاق تفك نسنه *oufaq tèfèk nesnè.* – Minuties, جزئيات *djuz'iyat.*

Minutieusement, adv., اينجه‌دن اينجه *indjèdèn indjè,* تدقيق ايله *tèdqeq ilè.*

Minutieux, euse, adj., اوفاق تفك نسنه‌لرى ارايان *oufaq tèfèq nèsnèlèri araïan,* مدقق *mudaqqeq.* — Recherches minutieuses, اينجه اينجه اراشدرمه‌لر *indjè indjè*

arachdermalar. — Soins minutieux, اينجه‌دن اينجه اهتماملر *indjèdèn indjè ihtimamlar.*

MIRACLE, s. m., معجزت *mu'djizèt*, pl. معجزات *mu'djizat.*

MIRACULEUX, SE, adj., معجزتلو *mu'djizètli.*

MIRE, s. f. Point de mire, نشانگاه *nichanguiah.* — مراد *murad*, مرام *mèram*, مقصد *maqsad.*

MIRER, v. a., viser, نشان آلمق *nichan âlmaq*, باقمق *baqmaq.* — Se mirer, آينه‌يه باقمق *âïnaïa baqmaq.*

MIRMIDON, s. m., بودور *bodour.*

MIROIR, s. m., ايينه *ayinè*, vulg. آينه *âïna.*

MIROITERIE, s. f., آينه‌جيلق *âïnadjeleq.*

MISAINE, s. f. Mât de misaine, ميجانه ديركى *midjanè dirèïi.* — Voile de misaine, ميجانه يلكنى *mîdjanè ïèlkèni.*

MISANTHROPE, s. m., انساندن قاچان - حظ ايتميين *insandan qatchan, hazz ètmèïèn.*

MISANTHROPIE, s. f., انساندن نفرت ايتمكلك *insandan nèfrèt ètmèklik*, انساندن اكراه ايتمه *insandan ikrah ètmè.*

MISE, s. f., ce qu'on met au jeu, اويون اقچه‌سى *oïoun aqtchèçi.* — Enchère, مزاد بهاسى *mèzad pahaçe.* — Intérêt dans une société, etc., حصه (*hessa*) *hissè.* — Manière de se vêtir, كيينش *guèïïnich*, اثواب *èsbab.* — Mise en vente, صاتمه‌يه چيقارمه *satmaïa tcheqarma.* — en possession, تمليك *tèmlîk.*

MISÉRABLE, adj., دوشكون *duchkun*, زواللو *zavalle*, سفيل *sèfîl*, مسكين *mèskîn*, حقير *haqyr*, رزيل *rèzîl*, الچق *altchaq.*

MISÉRABLEMENT, adv., سفيلجه *sèfîldjè.* — Vivre miséra-

blement, مضايقه ايله كچنمك *mouzaïaqa ilè guètchinmèk.*

Misère, s. f., pauvreté, فقيرلق *faqerleq,* فقر *faqr,* سفيللك *sèfîllik.* — Besoin, مضايقه *mouzaïaqa,* احتياج *yhtïadj,* اقتضا *yqtiza.* — Peine, ثقلت *seqlèt,* محنت *myhnèt.* — Malheur, بلا *bèla,* زوال *zèval.* — Bagatelle, ايين اويون شى *aïin oïoun chèï.*

Miséréré, s. m., بغرساق اغريسى *baghersaq aghreçe,* ايلاوس *ilavous.*

Miséricorde, s. f., مرحمت *mèrhamèt,* رحمت *rahmèt,* رافت *rèèfèt,* شفقت *chèfqat.* — Pardon, عفو *'af.* — Faire miséricorde, مرحمت ا *mèrhamèt èt.* — Miséricorde! interj., امان *aman.*

Miséricordieux, se, adj., مرحمتلو *mèrhamètli,* شفقتلو *chèfqatle.* — En parlant de Dieu, رحيم *rahym,* رحمن *rahman,* كريم *kèrîm.* — Au nom de Dieu clément et miséricordieux, بسم الله الرحمن الرحيم *bism-illah-irrahman-irrahym.*

Missel, s. m., ليتوريه كتابى *lîtourïa kitabe,* كتاب القدّاس *kitab ul-qouddas.*

Mission, s. f., charge, مأموريّت *mèèmourïièt.* — Commission, سپارش *siparich.* — Prédication, رسالت *rèçalèt.*

Missionnaire, s. m., رسول *rèçoul,* مرسل *murçèl,* انجيل شريف واعظى *indjîli chèrîf va'yzy.* — apostolique, مرسل رسولى *murçèli rèçouli.*

Missive, s. f., et adj., مكتوب *mèktoub,* نامه *namè,* رساله *rèçalè,* كاغد *kiaghat,* تحريرات *tahrîrat.*

Mitaine, s. f., يارم الدوان *ïarem èldivèn,* نيم الجك *nîm èldjèk.*

Mite, s. f., پنیر قوردی *pènir qourdou.*

Mitiger, v. a., یومشاتمق *ïoumchatmaq*, ملایملتمق *mulaïmlatmaq*, ایندرمک *èndirmèk*, خفیفلتمک *khafiflètmèk*, تعدیل ا *tèadil èt.*

Mitonner, v. n., قیناتمق *qaïnatmaq*, ترید اصلاتمق *tirid eslatmaq.* — Dorloter, نازلو بسلمک *nazle bèslèmèk.* — une affaire, مصلحتنک سهولتنی تهیّه ا *maslahaten souhoulètini tèhiïè èt.* — Voy. Mijoter.

Mitoyen, ne, adj., مشترک *muchtèrek*, اورته قرار *orta qarar.* — Mur mitoyen, مشترک دیوار *muchtèrek douvar.*

Mitraille, s. f., صالقم *salqem*, طوب صالقمی *thop salqeme.* — Basse monnaie, منغر *mangher*, پول *poul.*

Mitrailler, v. a., صالقم اتمق *salqem atmaq*, صالقم ایله قیرمق *salqem ilè qermaq.*

Mitre, s. f., پسقپوس تاجی *pisqopos tadje*, میترپولیت تاجی *mîtropolît tadje.*

Mitré, e, adj., تاجلی *tadjle.*

Mitron, s. m., اکمکچی اوشاغی *èkmèktchi ouchaghe.*

Mixte, adj., قارشق *qarecheq*, مرکّب *murèkkèb*, مخلوط *makhlouth*, مختلط *mukhtèlit.* — Commission mixte, قومیسیون مخلوط *qoumiçioun makhlouth.*

Mobile, adj., قملدانور *qelmedaner*, متحرّک *mutèharrik*, نا پایدار *na païdar.* — Changeant, دکشلور *dèïchilir*, قرارسز *qararsez*, اویناق *oynaq.* – Mois mobiles, قرارسز ایلر *qararsez âïlar.*

Mobile, s. m., باعث *ba'ys*, سبب *sèbèb.* — جسم متحرّک *djismi mutèharrik.* — آلت محرّکه *alèti mouharrèkè.*

Mobilier, s. m., اوادانلق *avadanleq*, اشیا *èchïa.*

Mobiliser, v. a., mettre en campagne, عسکر چیقرمق *askèr tcheqarmaq.*

Mobilité, s. f., حرکت *harèkèt*, قیملدانمه قابلیّتی *qemeldanma qabiliïèti.* — Inconstance, قرارسزلق *qararsezleq*, عدم ثبات *'adèmi sèbat.*

Mode, s. m., t. de gram., صورت *sourèt.*

Mode, s. f., چیقمه *tcheqma*, مودا *moda.* – Nouvelle mode, یکی مودا *ïèni moda.* — C'est la mode, مودا بویلهدر *moda beuïlèdir.* — Usage, عادت *'adèt*, طرز *tharz.*

Modèle, s. m., اورنك *eurnèk*, مثال *miçal*, نمونه *numounè*, موسترا *mostra.* — Forme, قالب *qaleb.* — Exemple à suivre, عبرت *'ybrèt.* – Modèle d'écriture, مشق *mèchq.*

Modeler, v. a., اورنکنی چیقارمق *eurnèïni tcheqarmaq*, قالبنی آلمق *qalebene âlmaq.*

Modération, s. f., انصاف *insaf*, اعتدال *y'tidal.*

Modéré, e, adj., انصافلو *insafle*, اعتداللو *y'tidalle*, اوصلو *ouslou*, معتدل *mu'tèdil.*

Modérément, adv., انصافجه *insafdja*, اعتدال اوزره *y'tidal uzrè*, چرپی ایله *tcherpe ilè.*

Modérer, v. a., اعتدال ا *y'tidal èt*, تعدیل ا *ta'dîl èt*, چرپی قومق *tcherpe qomaq*, تنزیل ا *tènzîl èt.* — Se modérer, کندینی ضبط ا *kèndîni zabth èt*, اینمك *ènmèk.*

Moderne, adj., شمدیکی *chimdîki*, یکی *ïèni*, جدید *djèdîd.* — Langue moderne, لسان جاری *liçani djari.*

Modeste, adj., ادبلو *èdèbli*, اهل حجاب *èhli hydjab*, مؤدّب *mu'èddèb*, حدّینی بیلور *haddîni bilir.* – اهل حیا *èhli haïa.*

Modestement, adv., ادب ایله *èdèb ilè*, حجاب ایله *hydjab ilè*, ادیبانه *èdîbanè.*

Modestie, s. f., ادب *èdèb*, حجاب *hydjab*, ارکان *èrkian*, کوکل الچقلغی *gueunul altchaqleghe*. – Humilité, تواضع *tèvazou'*. — Pudeur, حیا *haïa*.

Modicité, s. f., ازلق *azleq*, قلّت *qellèt*, جزءیت *djuz'ïèt*.

Modification, s. f., تشکیل *tèchkîl*, تعدیل *ta'dîl*, اصلاح *islah*.

Modifier, v. a., تشکیل ا *tèchkîl èt*, تعدیل ا *ta'dîl èt*, دکشترمک *dèïchtirmèk*.

Modique, adj., از *az*, قط *qeth*, جزءی *djuz'i*, قلیل المقدار *qalîl ul-myqtar*.

Modiquement, adv., از اولەرق *az olaraq*, جزئیا *djuziïèn*.

Modiste, s. f., موداجی *modadje*, مودستره *modistra*.

Modulation, s. f., نغمه *naghmè*, ترنم *tèrènnum*, مقام *maqam*, ازکی *èzgui*.

Module, s. m., چاپ *tchap*, اولچی *eultchu*, قطر *qouthr*, قیاس *qeyas*.

Moduler, v. a., وزن ایله ایرلمق *vèzn ilè irlamaq*, ترنم ا *tèrènnum èt*, مقام ویرمک *maqam vèrmèk*.

Moelle, s. f., ایلیك *ilik*, مغز *maghz*. – des arbres, اوز *euz*.

Moelleux, se, adj., ایلکلو *ilîkli*, اوزلو *euzlu*, مغزلو *maghzli*. — Voix moelleuse, طاتلو سس *thatle sès*. — Tendre, یومشاق *ïoumchaq*.

Moellon, s. m., دیوار طاشی *divar thache*, مولوز طاشی *moloz thache*.

Moeurs, s. f. pl., خوی *khouï*, خویلر *khouïlèr*, اخلاق *akhlaq*, خصال *khyçal*.

Mogol, pays, مغول *moghol*, مغولستان *mogholistan*, چغتای *tchaghataï*.

Moi, pron. de la 1re pers., بن *bèn*. — Moi-même, كندوم *kèndim*. — Quant à moi, بن ايسه *bèn içè*, بندن يكا *bèndèn ïèna*, بكا قالسه *bana qalsa*. – Dis-moi, سويله بكا *seuïlè bana*. — Il l'a pris de moi, بندن آلدى *bèndèn âlde̱*. — Moi aussi, بنده *bèndè*, بن دخى *bèn dakhy*. – C'est moi, بن *bèn*, بن يم *bèn im*.

Moindre, adj., از *az*, ازجه *azdja*, كوچك *kutchuk*. — Le moindre, اك كوچك *èn kutchuk*, اك اشاغى *èn achaghe̱*. — Je n'en ai pas le moindre doute, بوندن هيچ بر شبهم يوقدر *boundan hîtch bir chubhèm ïoqtour*.

Moine, s. m., راهب *rahib*, pl. رهبان *rouhban*, كشيش *kèchîch*. — mahométan, درويش *dèrvîch*, زاهد *zahid*.

Moineau, s. m., سرچه *sèrtchè*, سرچه قوشى *sèrtchè qouchou*.

Moins, adv., اكسك *èksik*, اشاغى *achaghe̱*, دها از *daha az*, اقل *aqall*. — Au moins, هيچ دكل ايسه *hîtch dèïl içè*, هيچ اولماز ايسه *hîtch olmaz iça*. — A moins, اشاغى *achaghe̱*.–A moins que..., الا *illa*, مكر *mèïèr*, انجق *andjaq*.

Mois, s. m., آى *âï*, ماه *mah*, شهر *chèhr*, pl. شهور *chouhour*. — Le premier du mois, آى باشى *âï bache̱*. — Mois solaire, شهر شمسى *chèhri chèmsi*, pl. شهور شمسيّه *chouhouri chèmsiïè*. — lunaires, شهور قمريّه *chouhouri qamèriïè*. — Tous les mois, chaque mois, هر اى *hèr âï*. — Par mois, آيده *âïda*. — Salaire mensuel, ايلق *âïle̱q*, ماهيّه *mahiïè*.

Moïse, n. pr., موسى *mouça*.

Moisi, e, adj., كوفلو *kuflu*, كوفلنمش *kuflènmich*.

Moisir, v. a., كوفلندرمك *kuflèndirmèk*. — v. n. et pron., كوفلنمك *kuflènmèk*.

Moisissure, s. f., كوف *kuf*.

Moisson, s. f., بچيم *bitchîm*, اوراق *oraq*, خرمان *kharman*, محصول *mahçoul*. — Temps de la moisson, اوراق وقتى *oraq vaqte*, حصاد وقتى *haçad vaqte*, وقت حصاد *vaqti haçad*.

Moissonner, v. a., بچمك *bitchmèk*, اكين بچمك *èkîn bitchmèk*, اوراقلمق *oraqlamaq*. — Au fig., طوپلامق *thoplamaq*, جمع ا *djèm' èt*, كسب ا *kisb èt*.

Moissonneur, se, s., بچيجى *bitchîdji*, اوراقچى *oraqtche*, خرمانجى *kharmandje*.

Moite, adj., نمناك *nèmnak*, اصلاق *eslaq*, ياش *ïach*.

Moiteur, s. f., نملك *nèmlik*, ياشلق *ïachleq*, رطوبت *routhoubèt*.

Moitié, s. f., يارى *ïare*, يارم *ïarem*, نصف *nesf*. — La moitié de..., ياريسى *ïareçe*. — Donnez-moi la moitié, ياريسنى بكا وير *ïareçene bana vèr*. — La moitié à toi, la moitié à moi, ياريسى سنك ياريسى بنم *ïareçe sènin ïareçe bènim*.

Moka, ville, مخا *moukha*. — Pays, يمن *ïèmèn*. – Le café de Moka, يمن قهوه‌سى *ïèmèn qahvèçi*.

Mol, le, adj. Voy. **Mou**.

Molaire, adj. Dent molaire, ازو ديشى *aze dîchi*.

Moldave, adj., بغدانلو *boghdanle*.

Moldavie, pays, بغدان مملكتى *boghdan mèmlèkèti*, بغدان ايالتى *boghdan èïalèti*. — Les deux principautés, la Valachie et la Moldavie, افلاق بغدان *iflaq boghdan*, مملكتين *mèmlèkètèïn*.

Môle, s. m., ليمان بندى *lîman bèndi*.

Molécule, s. f., پارچه‌جق *partchadjeq*, جزءی دقیق *djuz'i daqyq*.

Molester, v. a., انجتمك *indjitmèk*, ازار ا *azar èt*, خرپالمق *kherpalamaq*. — Molesté, e, انجدلمش *indjidilmich*, انجنمش *indjinmich*, خرپالنمش *kherpalanmech*.

Mollasse, adj., كوشك *guèvchèk*, سلپوك *seulpuk*.

Mollement, adv., aisément, حضورلیجه *houzourloudja*. — Lâchement, كوشكلك ايله *guèvchèklik ilè*, كوشكچه *guèvchèktchè*.

Mollesse, s. f., یومشاقلق *ïoumchaqleq*, ملايمت *mulaïmèt*. – Faiblesse, كوشكلك *guèvchèklik*, رخاوت *rèkhavèt*.

Mollet, s. m., بالدر *balder*.

Mollet, te, adj., یومشاق *ïoumchaq*, یومشاجق *ïoumchadjeq*. — Pain mollet, یومشاق اكمك *ïoumchaq èkmèk*.

Mollifier, v. a., یومشاتمق *ïoumchatmaq*. – Se mollifier, یومشامق *ïoumchamaq*.

Mollir, v. n., یومشامق *ïoumchamaq*, یومشانمق *ïoumchanmaq*, ملايم او *mulaïm ol*. — Fléchir, كوشمك *guèvchèmèk*, كوشنمك *guèvchènmèk*.

Moment, s. m., آن *ân*, دم *dèm*. — Petit espace de temps, لحظه *lahza*, دقيقه *taqyqè*. – A tout moment, هر آن *hèr ân*, هر دائم *hèr daïm*. — Par moment, ارالق ارالق *araleq araleq*, ارالقده *araleqta*.

Momentané, e, adj., بر دقيقه‌لك *bir taqyqèlik*.

Momentanément, adv., بر دقيقه *bir taqyqè*, از وقت *az vaqet*, وقت يسير *vaqti ïèçîr*.

Momie, s. f., موميا *moumïa*.

Mon, **Ma**, **Mes**, pron. poss., بنم *bènim*, م *im*, *oum*, *um*. — Mon livre, بنم كتابم *bènim kitabem*, ou simplement, كتابم *kitabem*. — J'écrirai une lettre à mon père, پدرمه بر مكتوب يازهجغم *pèdèrimè bir mèktoub ïazadjaghem*.

Monacal, **e**, adj., رهبانى *rouhbani*, كشيشانه *kèchîchanè*.

Monarchie, s. f., پادشاهلق *padichahleq*, سلطنت *salthanat*. – absolue, حكومت مطلقه *hukioumèti mouthlaqa*.

Monarchique, adj., پادشاهى *padichahi*, سلطانى *soulthani*, ملوكانه *muloukianè*, ملوكى *mulouki*.

Monarchiquement, adv., پادشاهجه *padichahdja*, ملوكانه *muloukianè*.

Monarque, s. m., پادشاه *padichah*, شهنشاه *chèhinchah*, سلطان *soulthan*, pl. سلاطين *sèlathyn*, ملك *mèlik*, pl. ملوك *mulouk*.

Monastère, s. m., chrétien, مناستر *manaster*. – musulman, تكيه *tèkiè*, vulg. تكّه *tèkkè*. — de filles, قزلر مناسترى *qezlar manastere*.

Monastique, adj., رهبانى *rouhbani*, زاهدى *zahidi*.

Monceau, s. m., يغين *yeghen*, كومه *kumè*.

Mondain, **e**, adj., دنيالو *dunïale*, دنيوى *dunïèvi*.

Monde, s. m., دنيا *dunïa*, عالم *'alèm*, جهان *djihan*, خلق *khalq*. — Le nouveau monde, يكى دنيا *ïèni dunïa*. – L'autre monde, آخرت *âkhyrèt*, او بر دنيا *o bir dunïa*. — Tout le monde, هر كس *hèr kès*, دنيا عالم *dunïa 'alem*, بتون خلق *butun khalq*. — Mettre au monde, دنيايه كتورمك *dunïaïa guètirmèk*, طوغرمق *dhoghourmaq*. — Venir au monde, دنيايه كلمك *dunïaïa guèl-*

mèk, طوغمق *dhoghmaq*. — Il y avait beaucoup de monde, چوق ادم وار ایدی *tchoq adam var ede*.

MONDER, v. a., تميزلمك *tèmîzlèmèk*, ايرتلمق *aïrtlamaq*. — Mondé, e, تميزلنمش *tèmîzlènmich*, ايرتلنمش *aïrtlanmech*.

MONITEUR, s. m., خبر ويريجى *khabèr vèrîdji*. — Moniteur de l'Empire Ottoman, تقويم وقايع *taqvîmi vaqay'*. — Journal semi-officiel de cet empire, جريدهٔ حوادث *djèrîdèï havadis*.

MONNAIE, s. f., اقچه *aqtchè*, پاره *para*, سكّه *sikkè*. – courante, كچر اقچه *guètchèr aqtchè*. — Fausse-monnaie, قلب اقچه *qalb aqtchè*. — Papier monnaie, قائمه *qaïmè*. — Hôtel des monnaies, ضربخانه *zarbkhanè*.— Monnaie en argent, بياض اقچه *bèïaz aqtchè*. — en or, التون پاره *alten para*.

MONNAYER, v. a., سكّه اورمق *sikkè vourmaq*, ضرب سكّه ا *zarbi sikkè èt*, سكّه باصمق *sikkè basmaq*, سكّه كسمك *sikkè kèsmèk*.

MONNAYEUR. s. m., سكّهجى *sikkèdji*.

MONOGRAMME, s. m., طغرا *thoughra*.

MONOPOLE, s. m., يد واحد *ïèdi vahyd*, احتكار *yhtikiar*, انحصار *inhiçar*.

MONOSYLLABE, s. m., بر هجالو لغت *bir hèdjèèli loughèt*, بر هجالو سوز *bir hèdjèèli seuz*.

MONOTONE, adj., بر صدالو *bir sèdale*, بر سسلى *bir sèsli*, بر طرز اوزره *bir tharz uzrè*, عديل المقام *'adîl ul-maqam*.

MONOTONIE, s. f., يك صدالق *ïèk sèdaleq*, دائم برطرز اوزره اولمه *daïm bir tharz uzrè olma*, وحدة السياق *vahdèt ussïaq*.

Monseigneur, s. m., سلطانم *soulthanem*, افندم *èfèndim.*

Monsieur, s. m. pl. **Messieurs**, افندی *èfèndi*, اغا *agha.* – En parlant directement, Monsieur, افندم *èfèndim.* — Messieurs, افندیلرم *èfèndîlèrim.*

Monstre, s. m., جنوار *djanavar*, غریب نسنه *gharîb nèsnè.*

Monstrueux, se, adj., حکمتلو *hykmètli*, ایقری *aïqere*, هیبتلو *hèïbètli*, عجایب *adjaïib.*

Mont, s. m., طاغ *dhagh*, جبل *djèbèl.* — Le mont Liban, جبل لبنان *djèbèli lubnan.* — Le mont Sinaï, طور سینا *thouri sîna.*

Montagnard, e, s., طاغلو *dhaghle*, جبلی *djèbèli.*

Montagne, s. f., طاغ *dhagh*, جبل *djèbèl*, pl. جبال *djibal.*

Montagneux, se, adj., طاغلق *dhaghleq.*

Montant, s. m., total, یکونی *ïèkouni*, جمعی *djèm'y*, طوپی *thopou.* — Somme, مبلغ *mèblagh.*

Mont-de-piété, s. m., بیت الرهن *bèït ur-rèhin*, رهنخانه *rèhinkhanè.*

Montée, s. f., یوقش *ïoqouch*, بایر *bayer.*

Monter, v. n., یوقاری چیقمق *ïoqare tcheqmaq.* — Etablir, دوزمك *duzmèk*, قورمق *qourmaq.* — à cheval, آته بنمك *âta binmèk.* — à bord d'un navire, کمی یه بنمك *guèmiïè binmèk.* – en voiture, عربه یه بنمك *'arabaïa binmèk.* — une montre, ساعتی قورمق *sa'ate qourmaq.* – sur le trône, تخته جلوس ا *takhta djulous èt.* – Hausser de prix, بهایه چیقمق *pahaïa tcheqmaq*, ترقی بولمق *tèraqqy boulmaq.* — la garde, نوبتجیلك ا *nèvbètdjilik ètmèk.* — Monter à..., وارمق *varmaq*, بالغ

او baligh ol. — Se monter la tête, عقلنه قورمق aqlena qourmaq.

Montre, s. f., ساعت sa'at, قويين ساعتى qoïoun sa'ate.

Montrer, v. a., كوسترمك gueustèrmèk, ارايت ا iraïèt èt. — Manifester, اظهار ا yzhar èt, عرض ا 'arz èt. — du courage, ابراز غيرت ا ibrazi ghaïrèt èt. — du dévouement, ابراز صداقت ا ibrazi sadaqat èt. — Enseigner, اوكرتمك euïrètmèk, درس ويرمك dèrs vèrmèk, تعليم ا ta'lîm èt. — Se montrer, كورنمك gueurunmèk, كنديني كوسترمك kèndîni gueustèrmèk, ظهور ا zouhour èt.

Montueux, se, adj., يوقشلو ïoqouchlou, بايرلو baïerle. — Lieu montueux, يوقشلق ïoqouchlouq.

Monture, s. f., bête qu'on monte, بنك binèk, حيوان haïvan, مركب mèrkèb. – Ce qui sert à assembler, à supporter les parties principales d'un objet, etc., صاپ sap, پرواز pèrvaz, چرچوه tchèrtchivè. — d'une bague, يوزك قاشى yuzuk qache.

Monument, s. m., édifice, بنا bina. — Ouvrage célèbre, اثر èçèr, pl. اثار açar. — Souvenir, يادكار ïadkiar. — Tombeau, تربه turbè, قبر qabr.

Monumental, e, adj., اثرلو èçèrli.

Moquer (Se), v. pron., ذوقلنمك zèvqlènmèk, مسخره ا maskhara èt, استهزا ا istihza èt, مسخره‌يه آلمق maskharaïa âlmaq, كسنتى‌يه آلمق kèçintiïè âlmaq, صقاله كولمك saqala gulmèk.

Moquerie, s. f., ذوقلنمه zèvqlènmè, مسخره maskhara, استهزا istihza, كسنتى kèçinti.

Moqueur, se, adj., ذوقلنجى zèvqlènîdji.

Moral, s. m., عقل *'aqel.*

Moral, e, adj., عقلی *'aqlii,* ادبی *èdèbii,* اخلاقه دائر *akhlaqa daïr.* — Les vertus morales, فضائل عقلیّه *fazaïli 'aqliïè.*

Morale, s. f., ادب *èdèb,* pl. اداب *èdab,* علم ادب *'ylmi èdèb.* — Réprimande, تعذیر *ta'zîr,* نصیحت *naçyhat.*

Moralement, adv., علم ادب اوزره *'ylmi èdèb uzrè,* ادبانه *èdèbanè,* حسب الاستدلال العقلی *hasb ul-istidlal ulaqli.*

Moraliser, v. a., ادبلمك *èdèblèmèk,* نصیحت ویرمك *naçyhat vèrmèk,* ادبه دائر مطالعه ا *èdèbè daïr mouthala'a èt.*

Moraliste, s. m., علم ادب مؤلّفی *'ylmi èdèb muèllifi.*

Moralité, s. f., principe, ادب *èdèb,* pl. اداب *adab,* ادبیّات *èdèbïat,* قانون *qanoun,* اخلاق *akhlaq.* — Réflexion, مطالعت ادبیّه *mouthala'ati èdèbiïè.*

Morbide, adj., مراضی *marazi.*

Morbleu! interj., وای *vaï,* های *haï,* نه دیمکدر *nè dèmèktir.*

Morceau, s. m., پارچه *partcha,* پاره *parè.* — à manger, لقمه *loqma.* — d'un ouvrage, قطعه *qeth'a.* — Passage d'un écrit, d'un auteur, فقره *feqrè.*

Morceler, v. a., پارچه پارچه بولمك *partcha partcha beulmèk.*

Morcellement, s. m., پارچه پارچه بولمه *partcha partcha beulmè,* پارچهلامه *partchalama.*

Mordant, s. m., حدّت *hiddèt,* کسکینلك *kèskinlik.*

Mordant, e, adj., اصریجی *eçeredje,* اصرغان *eçerghan.*

Mordicus, adv., عناد ایله *inad ilè.*

Mordre, v. a., اصرمق *eçermaq*, دیشلمك *dîchlèmèk*. — En parlant des métaux, ییمك *ïèmèk*. — Mordu, e, اصرلمش *eçerelmech*.

Morée, pays, موره *mora*, موره ولایتی *mora vilaïèti*.

Moresque, adj., مغربی *maghrebi*.

Morgue, s. f., مغرورلق *maghrourlouq*, غرور *ghourour*, طفره *thafra*, فضوللق *fodhoullouq*.- جنازه‌لك *djènazèlik*.

Moribond, e, adj., جان چکشن *djan tchèkichèn*, اولەجك کمسنه *eulèdjèk kimèsnè*, اولومجل خسته *eulumdjul khastè*.

Moricaud, e, adj., اسمر چهره‌لو *èsmèr tchèhrèli*, قره یاغز *qara ïaghez*.

Morne, adj., قساوتلو *qaçavètli*, مکدر *mukèddèr*, تاسه‌لی *taçale*, محزون *mahzoun*.

Morose, adj., یکاز *ïanaz*, تاسه‌لو *taçale*, تتیز *titîz*.

Morosité, s. f., یکازلق *ïanazleq*, تاسه *taça*.

Mors, s. m., کم *guèm*.

Morsure, s. f., اصرش *eçerech*, اصرمه *eçerma*, اصرلمش یر *eçerelmech ïèr*, اصرق نشانی *eçereq nichane*.

Mort, s. m., اولو *eulu*, اولمش کمسنه *eulmuch kimèsnè*, میّت *mèït*. — Les morts, اولولر *eululèr*, اموات *èmvat*, موتی *mèvta*.

Mort, s. f., اولم *eulum*, وفات *vèfat*, اجل *èdjèl*, موت *mèvt*.

Mort, e, adj., اولمش *eulmuch*, متوفی *mutèvèffa*, مرده *murdè*.

Mortalité, s. f., اولمه تابع اولمه *eulumè taby' olma*, اولمكلك *eulmèklik*. — Épidémie, قیرغن *qerghen*, علّت *'yllèt*, قیرغن علّتی *qerghen 'yllèti*, مرض الموت *marz ul-mèvt*.

Mortel, le, adj., اولەجك *eulèdjèk*, فانی *fani*, هالك *halik*. —

Qui cause la mort, اولدريجى *euldurudju*, قاتل *qatil*. — Péché mortel, بيوك كناه *beuïuk gunah*, ذنب كبير *zènbi kèbîr*. — Ennemi mortel, جان دشمنى *djan duchmane*.

Mortellement, adv., اولەجك مرتبەدە *eulèdjèk mèrtèbèdè*, مهلكا *muhlikèn*. — Excessivement, غايت *ghaïèt*, وافر *vafir*, افراط *ifrath*.

Morte-saison, s. f., كسادلق *kèçadleq*, كساد وقتى *kèçad vaqte*.

Mortier, s. m., هاون *havan*, دیبك *dîbèk*. — Pièce d'artillerie, هاون طوپى *havan thopou*.

Mortifiant, e, adj., الم ويرن *èlèm vèrèn*, تكدير ايدن *tèkdîr èdèn*.

Mortification, s. f., كسر نفس *kèsri nèfs*. – Humiliation, تكدير *tèkdîr*, تحقير *tahqyr*, ذل *zull*.

Mortifier, v. a., son corps, كسر نفس ا *kèsri nèfs èt*, نفسنى ضبط ا *nèfsini zabth èt*, رياضت ا *rïazèt èt*. — Humilier, اوتاندرمق *outandermaq*, محجوب ا *mahdjoub èt*, تكدير ا *tèkdîr èt*, تذليل ا *tèzlîl èt*, باشنى ازمك *bachene èzmèk*.

Mortuaire, adj., اولويه دائر *euluïè daïr*, جنازەيە مخصوص *djènazèïè makhsous*. — Maison mortuaire, اولو اوى *eulu èvi*. — Drap mortuaire, جنازه اورتيسى *djènazè eurtuçu*.

Morue, s. f., بقله بالغى *baqala baleghe*, مزيد بالغى *mèzid baleghe*.

Morve, s. f., سموك *sumuk*.

Mosaïque, adj., موسى نك *mouçanen*, موسوى *mouçavii*. –

s. f., رنكاميز خرده طاشلر ايله ايشلمه نسنه *rènguiamiz khurdè tachlar ilè ichlèmè nèsnè.*

Moscou, ville, مسقو شهری *mosqov chèhiri.*

Moscovie, pays, مسقو ولايتی *mosqov vilaïèti.*

Moscovite, adj., مسقو *mosqov*, مسقولو *mosqovlu.*

Mosquée, s. f., جامع *djamy'.*

Mot, s. m., لغت *loughèt*, سوز *seuz*, لقردی *laqerde*, كلمه *kèlimè*, لفظ *lafz.* — Mot à mot, لغت بلغت *loughèt bèloughèt.* — Mot grossier, قبا سوز *qaba seuz.* — En un mot, نتيجهٔ كلام *nètîdjèï kèlam*, خلاصهٔ كلام *khoulaçèï kèlam*, والحاصل *vèl-haçel*, اوزاتميهيم *ouzatmaïaïm*, اوزاتميهلم *ouzatmaïalem.* – Jeu de mots, تجنيس *tèdjnîs.* — Bon mot, مضمون *mazmoun*, نكته *nuktè.* – A demi mot, نيم اشارت ايله *nim icharèt ilè.*

Mot-d'ordre, s. m., پارولە *parola.*

Moteur, trice, adj., قملدادیجی *qemeldadedje*, دپرديجی *tèprèdîdji*, محرّك *mouharrik.*

Motif, s. m., سبب *sèbèb*, موجب *moudjib*, بادی *badi.* — puissant, سبب قوی *sèbèbi qavi.*

Motion, s. f., عرض *'arz*, رأی *rèï.* — Mouvement, accent, حركت *harèkèt.*

Motiver, v. a., سببنی بيان ا *sèbèbini bèïan èt.*

Motte, s. f., كسك *kèçèk*, تپه *tèpè*, طپراق يغينی *thopraq ïeghene.*

Mou, **Mol**, le, adj., يومشاق *ïoumchaq*, ملايم *mulaïm*, نرم *nèrm.* — Sans vigueur, كوشك *guèvchèk*, قوتسز *qouvvètsiz.*

Mou, s. m., اق جكر *aq djiïèr.*

Mouchard, s. m., espion, جاسوس *djaçous*, vulg. چاشد *tchachit.*

Mouche, s. f., سنك *sinèk.*

Moucher, v. a., بورنى سلمك *bournou silmèk.* — la chandelle, مومك باشنى آلمق *moumoun bachene âlmaq*, مومك فتيلنى كسمك *moumoun fitîlini kèsmèk.* – Se moucher, سومكرمك *sumkurmèk*, بورننى سلمك *bournounou silmèk.* –Il s'est mouché avec les doigts, كندى پارمقلريله بورننى سلدى *kèndi parmaqlarela bournounou sildi.*

Moucheron, s. m., سنكجك *sinèkdjik.* — d'une bougie, فتيلك اوجى *fitîlin oudjou.*

Moucheté, e, adj., بنكلو *bènèkli*, الاجه *aladja.*

Mouchettes, s. f. pl., موم مقصى *moum maqasse*, موم مقراضى *moum meqraze.*

Mouchoir, s. m., ياغلق *ïaghleq*, محرمه *mahrama*, منديل *mèndîl.*

Mouchure, s. f., فتيل كسنتيسى *fitîl kèçintîçi.*

Moudre, v. a., اوكتمك *uïutmèk*, طحن ا *thahn èt*, دوكمك *deuïmèk*, ازمك *èzmèk.*

Moue, s. f., اكشى يوز *èkchi ïuz*, چهره *tchèhrè*, ترش روى *tourchi rouï.*

Mouharrem, s. m., premier mois de l'année des musulmans, محرّم *mouharrèm.*

Mouillage, s. m., دمر آتمغه مناسب ير *dèmir âtmagha minaçib ïèr*, كمى يتاغى *guèmi ïataghe*, ليمان *liman*, مرسا *mèrsa.*

Mouiller, v. a., اصلاتمق *eslatmaq*, ياشارتمق *ïachartmaq*, تبليل ا *tèblîl èt.* – v. n., jeter l'ancre, دمر آتمق *dèmir*

âtmaq, لنكر براقمق *lènguèr braqmaq*. — Se mouiller, اصلانمق *eslanmaq*, يلش او *ïach ol*. – Mouillé, e, اصلق *eslaq*, اصلانمش *eslanmech*, يلش *ïach*. — Qui a jeté l'ancre, دمر اوزرنده طورمش *dèmir uzèrindè dhormouch*.

Mouillure, s. f., اصلايش *eslaïch*, تبليل *tèblîl*.

Moule, s. m., قالب *qaleb*. — Jeter dans le moule, قالبه دوكمك *qaleba deukmèk*.

Moule, s. f., مديه *midia*.

Mouler, v. a., قالبه دوكمك *qaleba deukmèk*, قالب چيقارمق *qaleb tcheqarmaq*, دوكمك *deukmèk*.

Mouleur, s. m., قالبجى *qalebdje*.

Moulin, s. m., دكرمن *dèïrmèn*, طاحون *thahoun*. – à eau, صو دكرمنى *sou dèïrmèni*. – à vent, يل دكرمنى *ïèl dèïrmèni*. — à café, قهوه چرخى *qahvè tcharkhe*.

Moulinet, s. m., يل دكرمنينك تكرلكى *ièl dèïrmènînin tèkèrlèyi*, چرخ *tcharkh*.

Mourant, e, adj., اولن *eulèn*, جان چكشن *djan tchèkichèn*. — Languissant, زبون *zèboun*, ضعيف *za'yf*.

Mourir, v. n., اولمك *eulmèk*, وفات ا *vèfat èt*, فوت او *fèvt ol*, آخرته كتمك *âkherètè guitmèk*, تسليم جان ا *tèslîmi djan èt*, شراب موتى نوش ا *charabe mèvti nouch èt*, فانى دنيايى ترك ا *fani dunïaïe tèrk èt*. – de mort naturelle, اجليله وفات ا *èdjèlîlè vèfat èt*. — de mort subite, فجاءة وفات ا *fudjètèn vèfat èt*. — de faim, اجلقدن اولمك *atchleqtan eulmèk*. – de soif, صوسزلقدن اولمك *souçouzlouqtan eulmèk*. – pour la foi, en combattant, شهيد او *chèhîd ol*, شراب شهادتى نوش ا *charabe chèhadèti nouch èt*. — En parlant des animaux, crever, كبرمك *guèbèr*-

mèk. — des végétaux, تلف او *tèlèf ol.* — Se mourir, اولمكه يقين او *eulmèïè ïaqen ol,* جان چكشمك *djan tchèkichmèk,* اولم وقتنه تقرّب ا *eulum vaqtena tèqarrub èt.* — Faire mourir, اولدرمك *euldurmèk,* قتل ا *qatl èt.* — Mort, اولمش *eulmuch.* — Il est mort, اولدى *euldu.*

Mousquet, s. m., تفنك *tufènk.*

Mousquetaire, s. m., تفنكلو *tufènkli.*

Mousse, s. m., jeune maletot, ميچو *mîtcho.*

Mousse, s. f., plante, يوصون *ïoçoun.* – Écume, كپوك *keupuk.*

Mousseline, s. f., دلبند *dulbènd.*

Mousser, v. n., كپورمك *keupurmèk,* كپوكلنمك *keupuklènmèk.*

Moustache, s. f., بيق *beyeq.*

Moustiquaire, s. f., ناموسيّه *namouçïïè,* جبنلك *djibinlik.*

Moustique, s. f., سورى سنك *sivri sinèk.*

Moût, s. m., شيره *chîra.* — cuit, پكمز *pèkmèz,* vulg. *pètmèz.*

Moutard, s. m., چوجق *tchodjouq,* اوغلانجق *oghlandjeq.*

Moutarde, s. f., خردل *khardal.*

Moutardier, s. m., vase, خردل فنجانى *khardal fildjane.* — Marchand de moutarde, خردلجى *khardaldje.*

Mouton, s. m., قويون *qoïoun,* غنم *ghanèm,* pl. اغنام *aghnam,* قيورجق *qeverdjeq.* – Viande de mouton, قويون اتى *qoïoun èti.* — Pied de mouton, قويون پاچەسى *qoïoun patchaçe.* — Gros marteau, طوقماق *thoqmaq.*

Mouvement, s. m., قملدانمه *qemeldanma,* دپرنمه *tèprènmè,* حركت *harèkèt,* pl. حركات *harèkiat.*

Mouvoir, v. a., قملداتمق *qemeldatmaq,* دپرتمك *tèprèt-*

mèk, تحريك ا *tahrîk èt.* — Se mouvoir, قيملدانمق *qe-meldanmaq*, حركته كلمك *harèkètè guèlmèk*, اوينامق *oïnamaq.*

Moyen, s. m., وجه *vèdjh*, طرز *tharz*, منوال *minval*, واسطه *vacitha*, يول *ïol*, چاره *tcharè*, طريق *tharyq*, سبب *sèbèb*, باعث *ba'ys*, بادي *badi*, وسيله *vèçîlè.* — Facultés pécuniaires, وارلق *varleq*, قوّت ماليّه *qouvvèti maliïè.* — Pouvoir, قدرت *qoudrèt*, اقتدار *yqtidar.* — Au moyen de..., ايله *ilè*, الى ايله *èli ilè.*

Moyen, ne, adj., اورته *orta*, اورته قرار *orta qarar*, متوسّط *mutèvèssyth*, معتدل *mu'tèdil.*

Moyennant, prép., ايله *ilè*, الى ايله *èli ilè*, واسطهسيله *vacithaçeilè*, تقريب ايله *taqrîb ilè.* — Moyennant la somme de cent piastres par mois, آيده يوز غروش ايله *âïda ïuz ghourouch ilè.*

Mû, e, adj., قيملدانمش *qemeldanmech*, متحرّك *mutèharrik.*

Muable, adj., دكشلور *dèïchilir*, بى قرار *bi qarar*, متحوّل *mutèhavvil.*

Mucilage, s. m., لعاب *lou'ab*, فدانلردن چيقان اوزلو صو *fidanlardan tcheqan euzlu sou.*

Mue, s. f., توى ودرى دكشلمسى *tuï vè dèri deïchilmèçi*, قرنصه *qarnaça.*

Muet, te, adj.. دلسز *dilsiz*, ابكم *èbkèm.* – En t. de gram., حرف ساكن *harfi sakit*, سسسز *sèssiz.*

Mufle, s. m., حيوان بورنى *haïvan bournou.*

Mufti, s. m., مفتى *mufti.* – Chef de la religion mahométane, à Constantinople, شيخ الاسلام *chèykh ul-islam.*

Muge, s. m., كفال بالغى *kèfal baleghe.*

Mugir, v. n., بوكرمك *beuïurmèk*, بوغرمق *boghourmaq*. – En parlant de la mer, كورلدمك *guruldèmèk*.

Mugissant, e, adj., حيقرجى *haïqeredje*, بوكرن *beuïu-rèn*, كورلدين *guruldèïèn*.

Mugissement, s. m., بوكرش *beuïuruch*, بوكرمه *beuïur-mè*. – de la mer, كورلدمه *guruldèmè*, دكز كورلدمسى *dèniz guruldèmèçi*, دكز شماطهسى *dèniz chamathaçe*.

Muguet, s. m., مايس چيچكى *maïs tchîtchèyi*, اينجو-پيغامبر چيچكى *indji*, *pèïghambèr tchitchèyi*. — Au fig., زنپاره *zampara*.

Mulâtre, adj., ملز *mèlèz*, سياه وبياض اتالردن طوغمه *sïah vè bèïaz atalardan dhoghma*, مولّد *muvèllèd*.

Mulet, s. m., قاطر *qather*. — Au fém., mule, ديشى قاطر *dîchi qather*.

Muletier, s. m., قاطرجى *qatherdje*.

Mulot, s. m., ترلا سچانى *tarla setchane*.

Multiple, adj., چوق قات *tchoq qat*, مضروب *mazroub*.

Multipliable, adj., ممكن الضرب *mumkin uz-zarb*.

Multiplicande, s. m., مضروب عليه *mazroub 'alèïh*, ضرب اولنهجق عدد *zarb olounadjaq 'adèd*.

Multiplicateur, s. m., مضروب فيه *mazroub fîhi*, ضرب ايديجى صايى *zarb èdîdji saïi*.

Multiplication, s. f., t. d'arith., ضرب *zarb*.

Multiplicité, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, كثرت *kèsrèt*, وفرت *vèfrèt*.

Multiplier, v. a., چوغلتمق *tchoghaltmaq*, ارترمق *arter-maq*, تكثير ا *tèksîr èt*, قات قات ا *qat qat èt*. – En arith., ضرب ا *zarb èt*.

MULTITUDE, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, كثرت *kèsrèt*, وفرت *vèfrèt*. – Foule, غلبەلق *qalabaleq*, جماعت *djèma'at*, ازدحام *izdiham*.

MUNICIPAL, E, adj., بلدیه دائر *beldèyè daïr*, بلدی *bèlèdi*.

MUNICIPALITÉ, s. f., corps municipal, شهر مشاورلری *chèhir muchavirlèri*. — Lieu, شهر مشاورلرینك قوناغی *chèhir muchavirlèrînin qonaghe*.

MUNIFICENCE, s. f., جومردلك *djeumèrdlik*, سخاوت *sakhavèt*, كرم *kèrèm*.

MUNIR, v. a., تدارك ا *tèdarik èt*, تدارك كورمك *tèdarik gueurmèk*, تجهیز ا *tèdjhîz èt*. — Se munir, آلمق *âlmaq*, برابر طوتمق *bèrabèr thoutmaq*.

MUNITION, s. f., تدارك *tèdarik*, pl. تداركات *tèdarikiat*, مهمّات *muhimmat*. – de guerre, جنك تداركی *djènk tèdariki*, سفر مهمّاتی *sèfèr muhimmati*, مهمّات حربیّه *muhimmati harbiïè*. – de bouche, ذخیره *zakhyrè*, vulg. ذخره *zakhrè*, pl. ذخایر *zakhaïr*. – Pain de munition, تعیین اكمكی *ta'yïn èkmèïi*.

MUQUEUX, SE, adj., سموكلو *sumuklu*, یاپشغان *ïapechghan*, صمغلو *zamqle*.

MUR, s. m., et MURAILLE, s. f., دیوار *douvar*. – de pierre, طاش - طاشدن دیوار *thach*, *thachtan douvar*. — de briques, كرپیج دیوار *kèrpîdj douvar*. – de terre, بالچق دیوار *baltcheq douvar*. — Mur mitoyen, مشترك دیوار *muchtèrèk douvar*.

MÛR, E, adj., اولمش *olmouch*, یتشمش *ïètichmich*, ایرشمش *èrichmich*. — Homme mûr, پشكین *pichkîn*, صاحب عقل *sahybi 'aqel*, اهل تدبیر *èhli tèdbîr*.

Muraille, s. f., دیوار *douvar*, حصار *hyçar*, سور *sour*, pl. اسوار *èsvar*.

Mûre, s. f., دود *doud*, توت *tout*.

Mûrement, adv., عاقلانه *'aqelanè*, تأمّل ایله *tèèmmul ilè*, پشکین رأی اوزره *pichkîn rèï uzrè*.

Murène, s. f., دکز ییلان بالغی *dèniz ïilan baleghe*, مورینه بالغی *mourîna baleghe*.

Murer, v. a., اطرافنه دیوار چکمك *èthrafena douvar tchèkmèk*, دیوار ایله سدّ و بند ا *douvar ilè sèdd u bènd èt*. — Muré, e, دیوار ایله قپانمش *douvar ila qapanmech*.

Mûrier, s. m., توت اغاجی *tout aghadje*.

Murir, v. a., یتشدرمك *ïètichdirmèk*, پشورمك *pichirmèk*. — v. n., اولمق *olmaq*, یتشمك *ïètichmèk*, ایریشمك *èrîchmèk*. – Mûri, e, اولمش *olmouch*, پشمش *pichmich*, کمالنی بولمش *kèmalene boulmouch*, رسیده *rèçîdè*.

Murmure, s. m., مرلتی *merelte*, مرلدانمه *mereldanma*, فسلدی *feçelte*, چاغلدی *tchaghelte*, قال و قیل *qal u qyl*.

Murmurer, v. n., فسلدامق *feçeldamaq*, مرلدامق *mereldamaq*, مرلدانمق *mereldanmaq*, دردرلنمق *derderlanmaq*.

Musc, s. m., مسك *misk*.

Muscade, s. f., هند جوزی *hind djèvizi*, مازه‌لق *mazalaq*.

Muscat, e, adj., مسکت *miskèt*, مسکی *miski*, مسك قوقولو *misk qoqoulou*. — Raisin muscat, مسکت اوزمی *miskèt uzumu*.

Muscle, s. m., سکرلی ات *sinirli èt*, عضلت *'azalèt*, بالق اتی *baleq èti*.

Muse, s. f., موزه *muzè*, الاهت الشعر *ilahèt èch-chy'r*.

Museau, s. m., بورن *bourn, bouroun,* آورد *avourd.*

Musée, s. m., نادر نسنهلر خزینهسی *nadir nèsnèlèr khazînèçi.* — Le musée de Paris, پارس نمونه خانهسی *paris numounè khanèçi.*

Muselière, s. f., بورنصالق *bourounsaleq,* اسنك *èsnèk,* اغزلق *aghezleq.*

Musette, s. f., تولوم *touloum,* قیده *qaïdè.*

Musical, e, adj., موسیقییه دائر vulg. *mouzîqaïa daïr,* موسیقی vulg. *mouzîqy.*

Musicien, ne, s., چالغیجی *tchalghedje,* موسیقیجی vulg. *mouzîqadje,* ساز چالان *saz tchalan,* سازنده *sazèndè.*

Musique, s. f., موزیقه - موسیقی *mouzîqa,* مقام *maqam.* — Maître de musique, موسیقی خواجهسی *mouzîqa khodjaçe.*

Musulman, e, adj., مسلمان *muçulman* (au lieu de مسلمین *muslimîn,* pl. de مسلم *muslim*), اهل اسلام *èhli islam.* — La religion musulmane, دین اسلام *dîni islam.*

Mutabilité, s. f., قرارسزلق *qararsezleq,* عدم ثبات *'adèmi sèbat.* — La mutabilité de nos désirs, بزم مراملرمزك قرارسزلغی *bizim mèramlèrimizin qararsezleghe.*

Mutiler, v. a., سقطلمق *saqathlamaq,* کسمك *kèsmèk.*

Mutin, e, adj., عنادجی *'ynaddje,* اطاعتسز *itha'atsez.*

Mutisme, s. m., دیلسزلك *dilsizlik,* بکامت *bèkiamèt,* بکم *bukm,* سکوت *sukiout.*

Mutuel, le, adj., مشارکهلو *mucharèkèli,* طرفینلو *tharafèïnli,* بر برینه اولان *biri birînè olan.* — Amour mutuel, عشق و محبت طرفین *'achq u muhabbèti tharafèïn.*

Mutuellement, adv., مشاركت ايله *mucharèkèt ilè*, بالمعاوضه *bil-mou'avèzè*, قارشولق ايله *qarcheleq ilè*.

Myope, s., كوزى ايراق كورمز *gueuzu iraq gueurmèz*.

Myopie, s. f, كوز ايراغه كورممزلك *gueuz iragha gueurmèmèzlik*, قصر نظر *qesre nazar*, ضعف البصر *za'f ul-baçar*.

Myosotis, s. m., سچان قولاغى *setchan qoulaghe*.

Myriade, s. f., اون بيك *on bîn*, اون بيكلك *on binlik*.

Myrrhe, s. f., مرّ *murr*, مرّ صافى *murri safi*.

Myrte, s. m., مرسين *mèrsîn*, مرسين اغاجى *mèrsîn aghadje*.

Mystère, s. m., سرّ *serr*, pl. اسرار *èsrar*, حكمت *hykmèt*.

Mystérieusement, adv., سرًّا *serrèn*, خفيًّا *khafiïèn*, كيزلوجه *guîzlidjè*.

Mystérieux, e, adj., سرّى *serri*, كيزلى *guîzli*. — Qui fait mystère, كيزلو فكرلو *guîzli fikirli*, اسرارجى *èsrardje*.

Mystification, s. f., ذوقلنمه *zèvqlènmè*, مسخره لغه آلمه *maskharalegha alma*, اوينامه *oïnama*.

Mystique, s. m., اهل تصوّف *èhli tèçavvouf*. — Adj., رمزى *ramziï*, رموزلو *roumouzlou*, مرموز *mèrmouz*.

Mythologie, s. f., اساطير اوّلين *èçathyri èvvèlîn*, پتپرستلك دستانى *poutpèrèstlik dèstane*.

Mythologique, adj., پتپرستلك مثللرينه دائر *poutpèrèstlik maçallarena daïr*.

N.

Nabot, s. m., بودور *bodour*, بجاقسز *badjaqsez*, جوجه *djudjè*, قصه بويلو *qeça boïlu*, قصير القامه *qaçyr ul-qamè*.

NACELLE, s. f., صندال *sandal*, كوچك قايق *kutchuk qayq*, فلكه *feleka* ou فلوقه *filouqa*.

NACRE, s. f., صدف *sèdef*.

NACRÉ, E, adj., صدفلو *sèdèfli*, صدفكارى *sèdèfkiari*, صدف كبى *sèdèf guibi*.

NAGE, s. f., يوزمكلك *ïuzmèklik*, يوزمه *ïuzmè*. – A la nage, يوزەرك *ïuzèrèk*, يوزه يوزه *ïuzè ïuzè*. — Etre en nage, en sueur, تر ايچندە يوزمك *tèr itchindè ïuzmèk*, تره بولانمق *tèrè boulanmaq*, تره باتمق *tèrè batmaq*.

NAGEOIRE, s. f., de poisson, بالق قنادى *baleq qanade*. — pour aider à nager, يوزەجك قلاپوشت *ïuzèdjèk qalapoucht*.

NAGER, v. n., يوزمك *ïuzmèk*, سباحت ا *sèbahat èt*. — Au fig., nager dans le sang, قانه باتمق *qana batmaq*, قانه بولانمق *qana boulanmaq*.

NAGEUR, SE, s., يوزيجى *ïuzudju*, صوده يوزيجى *souda ïuzudju*.

NAGUÈRE, adv., بوندن اقدم *boundan aqdèm*, اقدمجه *aqdèmdjè*, بر از اوّل *bir az èvvèl*, چوق وقت دكل *tchoq vaqet dèïl*.

NAÏADE, s. f., صو كلينى *sou guèlîni*.

NAÏF, VE, adj., ساده دل *sadè dil*, صافى درون *safdèroun*, خالص القلب *khalys ul-qalb*, حيلەسز *hylèçiz*. – Ingénu, بون *beun*.

NAIN, E, adj., جوجه *djudjè*, بودور *bodour*.

NAISSANCE, s. f., طوغش *dhoghouch*, طوغمه *dhoghma*, ولادت *vèladèt*, مولود *mèvloud*. — Commencement, مبدا *mèbdèè*, اصل *asl*, ظهور *zouhour*, نشات *nèchèt*. — Race,

extraction, نسب *nèçèb*, صوی *soï*. — Noblesse, زادهلك *zadèlik*.

NAISSANT, E, part., یکی طوغان *ïèni dhoghan*, یکی چیقان *ïèni tcheqan*, نو زاده *nèv zadè*.

NAÎTRE, v. n., طوغمق *dhoghmaq*, دنیایه کلمك *duniaïa guèlmèk*. — Être produit, پیدا ا *pèïda èt*, نشات ا *nèchèt èt*, ناشی او *nachi ol*, میدانه چیقمق *mèïdana tcheqmaq*. — Né, e, طوغمش *dhoghmouch*.

NAÏVEMENT, adv., صافدرونلغله *safdèrounloughela*, صادقانه *sadeqanè*, طوغریجه *dhoghroudja*, بونجه *beundjè*.

NAÏVETÉ, s. f., صافدرونلق *safdèrounlouq*, ساده دللك *sadè dillik*, طوغربلق *dhoghroulouq*, خلوص *khoulous*, اوغوزلق *oughouzlouq*, بلاهت *bèlahèt*.

NANTISSEMENT, s. m., رهن *rèhin*, امانت *èmanèt*.

NAPHTE, s. f., نفت *nèft*, نفت یاغی *nèft ïaghe*.

NAPLES, ville, ناپولی *napoli*, ناپولی شهری *napoli chèhiri*.

NAPOLÉON, n. pr., ناپولیون *napolïon*. — Napoléon III, اوچنجی ناپولیون *utchundju napolïon*.

NAPOLITAIN, E, adj., ناپولیتان *napolîtan*.

NAPPE, s. f., سفره بزی *sofra bèzi*.

NARCISSE, s. m., نرکس *nèrguis*, زرین *zèrîn*. — double, قتمر زرین *qatmèr zèrîn*.

NARCOTIQUE, s. m., منوّم *munèvvim*, خوابخش *khabbakhch*.

NARD, s. m., نردین *nèrdîn*.

NARGUE! interj., هایده *haïdè*, پوف *puf*.

NARGUER, v. a., استحقار ا *istyhqar èt*, صایمامق *saïmamaq*, یرینه قومامق *ïèrînè qomamaq*.

NARINE, s. f., بورن دلکی *bouroun dèliyi*.

Narrateur, s. m., روایت ایدیجی *rèvaïèt èdîdji*, راوی *ravi*, ناقل *naqyl*.

Narration, s. f., روایت *rèvaïèt*, نقل *naql*, حکایه *hykiaïè*, pl. حکایات *hykiaïat*.

Narrer, v. a., روایت ا *rèvaïèt èt*, نقل ا *naql èt*, حکایه ا *hykiaïè èt*, تقریر کلام ا *taqrîri kèlam èt*.

Nasal, e, adj., بورنه متعلّق *bourouna mutè'allyq*. — Son nasal, بورندن چیقان صدا - سس *bouroundan tcheqan sèda, sès*.

Nasalement, adv., خمخمجه *khemkhemdja*.

Naseau, s. m., حیوان بورننك دلکی *haïvan bournounoun dèliyi*.

Nasillard, e, adj., بورندن سویلین *bournoundan seuïlèïèn*, خم خم *khemkhem*. — L'un nasillard, l'autre sans nez, l'un est plus malheureux que l'autre (prov.), بری خم خم بری بورنسز بر برندن اوغورسز *biri khem khem biri bourounsouz biri birindèn oughoursouz*.

Nasiller, v. n., بورندن سویلمك *bouroundan seuïlèmèk*, خمخم سویلمك *khemkhem seuïlèmèk*.

Natal, e, adj., مولد *mèvlid*, طوغش *dhoghouch*, طوغدوغی *dhogdoghou*. — Pays natal, وطن *vathan*.

Natation, s. f., یوزمه *ïuzmè*, سباحت *sèbahèt*.

Natif, ve, adj., طوغمه *dhoghma*, طوغمش *dhoghmouch*, یرلو *ïèrli*, مولود *mèvloud*, اصلی *asli*, ذاتی *zati*.

Nation, s. f., ملّت *millèt*, pl. ملل *milèl*, قوم *qavm*, pl. اقوام *aqvam*, امّت *ummèt*, pl. امم *umèm*, طائفه *thaïfè*, pl. طوائف *thavaïf*.

National, e, adj., ملّته منسوب *millètè mènsoub*, ملّتك

millètin, ملّی *milli*. — Garde nationale, ردیف عسکری *rèdîf 'askèri*, عساکر ملّیه *açakiri milliïè*.

Nationalité, s. f., ملّتلك *millètlik*, ملّیّت *milliyèt*.

Nativité, s. f., طوغش *dhoghouch*, ولادت *vèladèt*, میلاد *mîlad*, مولود *mèvloud*, مولد *mèvlid*. – de Jésus-Christ, میلاد حضرت عیسی *mîladi hazrèti 'yça*. — de la Sainte-Vierge, میلاد حضرت بتول مریم *mîladi hazrèti bètouli mèrïèm*. — de Mahomet, مولود کونی *mèvloud gunu*, یوم مولود *ïèvmi mèvloud*, ou simplem. مولود *mèvloud*, مولود شریف *mèvloudi chèrîf*.

Natte, s. f., حصیر *haçer*. — de cheveux, صاچ اورکوسی *satch eurguçu*.

Natter, v. a., اورمك *eurmèk*.

Naturalisation, s. f., ملّت جریدهسنه دخول ایتمه *millèt djèrîdèçinè doukhoul ètmè*, یرلو اولمه *ïèrli olma*.

Naturaliser, v. a., ملّت جریدهسنه ادخال ا *millèt djèrîdèçinè idkhal èt*, قبول ا *qaboul èt*. — Acclimater, یره الشدرمق *ïèrè alechdermaq*.

Naturalité, s. f., یرلولك *ïèrlilik*, ابن بلدیّت *ibni bèlèdiïèt*.

Nature, s. f., (La) طبیعت *thabî'at*. — L'universalité des choses créées, مخلوقات *makhlouqat*, موجودات *mèvdjoudat*, کائنات *kiaïnat*. – Caractère, طبیعت *thabî'at*, طبع *thab'*, مزاج *mizadj*, ذات *zat*, خوی *khouï*.

Naturel, s. m., طبیعت *thabî'at*, ذات *zat*, مشرب *mèchrèb*, جبلّت *djibillèt*.

Naturel, le, adj., طبیعی *thabî'y*, ذاتی *zati*. — Simple, طبیعی *thabî'y*, خالص *khalys*, صافی *safi*, ساده *sadè*.

Naturellement, adv., طبیعتلو *thabî'yètli*, طبعًا *thab'èn*,

بالطبع *byth-thab'*. — Sans efforts, قولايجه *qolaïdja*, سهولت ايله *souhoulèt ilè*, كندندن *kèndindèn*.

Naufrage, s. m., كمى پارهلنمسى *guèmi paralanmaçe*, سفينه باتمسى *sèfînè batmaçe*, غرق *gharq*, غرق و شكست *gharq u chikèst*.—Faire naufrage, كمى پارهلنمق *guèmi paralanmaq*, باتمق *batmaq*, غرق ا *gharq èt*.

Naufragé, e, adj., باتمش *batmech*, غريق *gharyq*, قضايه اوغرامش *qazaïa oghramech*.

Nausée, s. f., يورك بولانمهسى *ïurèk boulanmaçe*.

Nautique, adj., كميجيلكه دائر *guèmîdjîliïè daïr*, بحرى *bahri*.

Naval, e, adj., دكزه متعلّق *dènizè mutè'allyq*, كمىيه دائر *guèmiïè daïr*. بحرى *bahri*. — Combat naval, دكز جنكى *dèniz djèngui*.

Navarin, ville, اناورين *anavarîn*.

Navet, s. m., شلغم *chalgham*.

Navette, s. f., مكوك *mèkik*. — Vase où l'on met de l'encens, كونلك قابى *gunluk qabe*.

Navigable, adj., كمى ايشلنور *guèmi ichlènir*, كمىنك دخول و خروجنه قابل *guèmînin doukhoul vè khouroudjouna qabil*.

Navigateur, s. m., كميجى *guèmîdji*, دكز يولجيلغى ايدن *dèniz ïoldjouloughou èdèn*, دريادة سير و تماشا ايدن *dèrïada sèïr u tèmacha èdèn*.

Navigation, s. f., كميجيلك *guèmîdjîlik*, دكز سفرى *dèniz sèfèri*, كمى ايله كتمه *guèmi ilè guitmè*, سير سفينه *sèïr-i sèfinè*.

Naviguer, v. n., كمى ايله كتمك *guèmi ilè guitmèk*, سفر

بحری ! *sèfèri bahri èt,* روی دریاده یوریمك *roui dèrïada ïurumèk.*

Navire, s. m., کمی *guèmi,* سفینه *sèfînè,* pl. سفاین *sèfaïn,* سفن *sufun.* — de guerre, جنك کمیسی *djènk guèmîçi,* بکلك کمیسی *bèïlik guèmîçi.* – marchand, بازرکان کمیسی *bazerguian guèmîçi,* تجار سفینه‌سی *tudjdjar sèfînèçi,* تجار تکنه‌سی *tudjdjar tèknèçi.*

Navrer, v. a., یاره‌لامق *ïaralamaq,* الم شدید ویرمك *èlèmi chèdîd vèrmèk.* — J'ai le cœur navré, یورکم یاره‌لیدر *ïurèïm ïaraleder.*

Nazareth, ville, ناصرت *naçyrèt.*

Ne, part. nég., se rend par م, ما et مه *ma, mè.* — Prenez, آل *âl,* ne prenez pas, آلمه *âlma.* — N'allez pas, کتمه *guitmè.* – Il aime, سویور *sèvèïor* ou سور *sèvèr,* il n'aime pas, سومیور *sèvmèïor,* سومز *sèvmèz.*

Né, e, adj., طوغمش *dhoghmouch,* مولود *mèvloud.* – Nouveau né, یکی طوغمش چوجق *ïèni dhoghmouch tchodjouq,* مولود جدید *mèvloud djèdîd,* نو زاده *nèv zadè,* نو رسیده *nèv rèçîdè.*

Néanmoins, adv., ینه *ïnè,* لکن *lakin,* ولکن *vèlakin,* انجق *andjaq,* بو جمله ایله *bou djumlè ilè,* مع هذا *ma' haza.*

Néant, s. m., هیچ *hîtch,* لا شی *la chèï,* لا شیء مقوله‌سی *la chèï maqoulèçi.* — Le néant, یوقلق *ïoqlouq,* عدم *'adèm.*

Nébuleux, se, adj., بلوطلو *boulouthlou.* — Ciel, temps nébuleux, بلوطلو هوا *boulouthlou hava,* هوای مغموم *havaï maghmoum.*

Nécessaire, s. m., لازم اولان شی *lazem olan chèï.* – Sub-

sistance, كچنجك *guètchinèdjèk.* — Boîte, صندقچه *sandeqtcha,* چكمجه *tchèkmèdjè.*

Nécessaire, adj., لازم *lazem,* كرك *guèrèk,* اقتضالو *yqtizale,* لازملو *lazemle.* — Il est nécessaire, لازمدر *lazemder,* اقتضا ايدر *yqtiza èdèr,* اقتضالودر *yqtizaleder,* ايجاب ايدر *idjab èdèr.* — Ce n'est pas nécessaire, لازم دكل *lazem dèïl,* لازم دكلدر *lazem dèïldir,* اقتضا ايتمز *yqtiza ètmèz,* ايجاب ايتمز *idjab ètmèz,* حاجت يوق *hadjèt ïoq.* — Devenir nécessaire, لازم كلمك *lazem guèlmèk.*

Nécessairement, adv., البتّه *èlbèttè,* بالضروره *biz-zarourè,* حسب الاقتضا *hasb ul-yqtiza,* حسب الايجاب *hasb ul-idjab.* — Infailliblement, البتّه *èlbèttè,* بهر حال *bèhèr hal,* بهمه حال *bèhèmè hal,* لابدّ *labudd.*

Nécessité, s. f., لزوم *luzoum,* لازملق *lazemleq,* اقتضا *yqtiza,* احتياج *yhtïadj,* حاجت *hadjèt,* ضرورت *zarourèt.* – De toute nécessité, هر وجهله *hèr vèdjh ilè.* – Quelle nécessité? نه حاجت *nè hadjèt,* نه لازم *nè lazem,* لزومى نه *luzoumou nè.*

Nécessiter, v. a., مجبور ا *mèdjbour èt,* ناچار ا *natchar èt.* – Causer, سبب - باعث او *sèbèb, ba'is ol.*

Nécessiteux, se, adj., محتاج *muhtadj,* بى چاره *bi tcharè,* زكورد *zuyurd.*

Nec-plus-ultra, s. m., نهايت *nèhaïèt,* اك صوك درجه *èn son dèrèdjè,* اعلاسى يوق *a'laçe ïoq.*

Nécrologie, s. f., ميتلرك دفترى *mèïtlèrin dèftèri.*

Nectar, s. m., تسنيم *tèsnîm,* اعلا ايچكى *a'la itchki.*

Nef, s. f., رواق كنيسه *rèvaqi kèniçè,* كنيسه اورتهسى *kèniçè ortaçe.*

Néfaste, adj., اوغورسز *oughoursouz*, نا مبارك *na mubarèk*, نا سعيد *na sa'yd*. — Jours néfastes, اوغورسز كونلر *oughoursouz gunlèr*.

Nèfle, s. f., مشمله *mouchmoula*, دونكل *deunguèl*.

Néflier, s. m., مشمله اغاجی *mouchmoula aghadje*.

Négatif, ve, adj., نافی *nafi*, نفی *nèfi*, انكار ايديجی *inkiar èdîdji*, يوق *ïoq*. — Particule négative, حرف نفی *harfi nèfi*.

Négation, s. f., نفی *nèfi*, انكار *inkiar*.

Négativement, adv., نفی ايله *nèfi ilè*, انكاراً *inkiarèn*, يوق ديهرك *ïoq dèïèrèk*.

Négligé, s. m., دوزكونسزلك حالی *duzgunsuzluk hali*, او روباسی *èv roubaçe*.

Négligé, e, adj., اوندلمش *onoudoulmouch*, اهتمامسز *ihtimamsez*, اهمال اولنمش *èhmal olounmouch*.

Négligemment, adv., اهمالا *èhmalèn*, اهتمامسزلغله *ihtimamsezleghela*, اهمال و تكاسل ايله *èhmal u tèkiaçul ilè*.

Négligence, s. f., اهمال *ihmal*, vulg. *èhmal*, اهمالجيلق *èhmaldjeleq*, اهتمامسزلق *ihtimamsezleq*, مسامحت *muçamèhat*, تكاسل *tèkiaçul*, غفلت *ghaflèt*.

Négligent, e, adj., اهمالجی *èhmaldje*, مهمل *mouhmil*, غافل *ghafil*, متكاسل *mutèkiaçil*, قيدسز *qaïdsez*.

Négliger, v. a., اهمال ا *èhmal èt*, غفلت ا *ghaflèt èt*, اهتمامسزلق ا *ihtimamsezleq èt*. — l'occasion, فرصتی قاچرمق *fersate qatchermaq*, فوت فرصت ا *fèvti fersat èt*. — Se négliger, كنديني باقمامق *kèndîni baqmamaq*, كندوسنی كوزتممك *kèndiçini gueuzètmèmèk*, چولپەلق ا *tcholpaleq èt*.

Négoce, s. m., الش ويرش *alech vèrich*, بازرکانلق *bazerguianleq*, تجارت *tidjarèt*, اخذ واعطا *akhz u a'tha*, بیع وشرا *bèy' u chira.*

Négociable, adj., النوب صاتلور *alenep sateler*, اخذ و اعطاسی ممکن *akhz u a'thaçe mumkin.*

Négociant, s. m., بازرکان *bazerguian*, تاجار *tudjdjar* (pl. de تاجر *tadjir*). — Grand négociant, بیوك بازرکان *beuïuk bazerguian.* — Petit négociant, کوچك بازرکان *kutchuk bazerguian*, سرمایه‌سی از *sèrmaïèçi az.*

Négociateur, trice, s., مصلحت کوریجی *maslahat gueurudju*, میانجی *mïandje*, اهل مذاکره *èhli muzakèrè*, مدبّر *mudèbbir.*

Négociation, s. f., میانجیلق *mèïandjeleq.* – Trafic, بازارلق *bazarleq*, بازارلشمه *bazarlachma*, اخذ و اعطا *akhz ou a'tha.* — pour les affaires publiques, مذاکره *muzakèrè.* — pour la paix, مصالحه مذاکره‌سی *muçalaha muzakèrèçi*, مذاکرهٔ صلح *muzakèrèï soulh*, مکالمه *mukialèmè.*

Négocier, v. n., faire du commerce, الش ويرش ا *alech vèrich èt*, تجّارلق ا *tudjdjarleq èt*, تجارت ا *tidjarèt èt*, بازرکانلق ا *bazerguianleq èt.* — Traiter une affaire, بر مصلحت اوزرینه سویلشمك *bir maslahat uzèrînè seuïlèchmèk*, مذاکره ا *muzakèrè èt.* — Négocier la paix, مذاکرهٔ صلح ا *muzakèrèï soulh èt*, بارشق اوزره مذاکره ا *barecheq uzrè muzakèrè èt.*

Nègre, s. m., عرب *'arab*, سیاه *siïah*, عرب کوله‌سی *'arab keulèçi*, زنکی *zèngui.*

Négresse, s. f., عرب جاریه‌سی *'arab djarïèçi.*

NEIGE, s. f., قار *qar*, ثلج *sèldj*, برف *bèrf*.

NEIGER, v. imp., قار یاغمق *qar ïaghmaq*. — Il neige, قار یغار *qar ïaghar*.

NEIGEUX, SE, adj., قارلو *qarle*.

NÉNUFAR, s. m., نیلوفر *niloufèr*, کول سوسنی *gueul souçèni*.

NÉOGRAPHE, s. m., یکی املا ایجاد ایدن *ïèni imla idjad èdèn*.

NÉOGRAPHIE, s. f., یکی املا *ïèni imla*, املاء جدید *ïmlaï djèdîd*.

NÉOLOGIE, s. f., ایجاد الفاظ *idjadi èlfaz*, یکی لغتلر ایجاد ایتمه *ïèni loughètlèr idjad ètmè*.

NÉOLOGIQUE, adj., جدید *djèdîd*, نو *nèv*, غیر معتاد *ghaïri mu'tad*.

NÉOLOGISME, s. m., کلمۀ جدیده *kèlimèï djèdidè*, یکی کلمه *ïèni kèlimè*.

NÉOPHYTE, s. m., دینه ینه کلمش *dînè ïèni guèlmich*, مهتدی *muhtèdi*.

NÉPOTISME, s. m., خصملرینی ایلرو سورمه *khesmlarene ilèri surmè*.

NÉRÉIDES, s. f. pl., دریا دخترلری *dèrïa dokhtèrlèri*.

NERF, s. m., سکر *sinir*.

NERVEUX, SE, adj., سکرلی *sinirli*.

NERVURE, s. f., شیرازه *chîrazè*.

NET, adv., تکمیل *tèkmîl*, تمام *tamam*, بردن بره *birdèn birè*.

NET, TE, adj., تمیز *tèmîz*, پاك *pak*. — پروزسز *puruzsuz*, صافی *safi*, درست *durust*. — Mettre au net, تمیزینی چکمك *tèmîzîni tchèkmèk*. – un écrit, بیاضه چیقارمق *bèïaza tcheqarmaq*, تبییض ا *tèbiyz èt*.

NETTEMENT, adv., تمیزجه *tèmîzdjè*, آشکاره *âchikiarè*.

Netteté, s. f., تمیزلك *tèmîzlik*, پاكلك *paklik*, نظافت *nèzafèt*, طهارت *thaharèt*.

Nettoiement et **Nettoyage**, s. m., تمیزلمه *tèmîzlèmè*, پاك ایتمه *pak ètmè*, تنظیف *tanzyf*, تطهیر *tathhîr*.

Nettoyer, v. a., تمیزلمك *tèmîzlèmèk*, سلمك *silmèk*, تطهیر ا *tathhîr èt*, تنظیف ا *tanzyf èt*. — Balayer, سپورمك *supurmèk*. — Nettoyé, e, تمیزلنمش *tèmîzlènmich*.

Neuf, adj. num., طقوز *dhoqouz*.

Neuf, ve, adj., یکی *ïèni*, تازه *tazè*, جدید *djèdîd*, نو *nèv*. — A neuf, تجدیداً *tèdjdidèn*. — De neuf, یکیدن *ïènîdèn*, مجدّداً *mudjèddèdèn*. – Novice, عاجمی *'adjèmi*, مبتدی *mubtèdi*.

Neutralisation, s. f., ابطال *ibthal*, ازاله *izalè*.

Neutraliser, v. a., ابطال ا *ibthal èt*, ازاله ا *izalè èt*, تأثیرسز ا *tèèçîrsiz èt*, قوتنی کسمك *qouvvètini kèsmèk*, ضعیفلتمك *za'yflètmèk*.

Neutralité, s. f., طرفسزلق *tharafsezleq*, بی طرفلق *bi tharafleq*.

Neutre, adj., طرفسز *tharafsez*, بی طرف *bi tharaf*, منفرد *munfèrid*. — Verbe neutre, فعل لازم *fy'li lazem*, pl. افعال لازمه *èf'ali lazemè*. — Être neutre, قارشمامق *qarechmamaq*, مداخله ایتممك *mudakhèlè ètmèmèk*, بی طرف اولمق *bi tharaf olmaq*.

Neuvième, adj. ord. et s. m., طقوزنجی *dhoqouzoundjou*. — Le neuvième, طقوزده بر *dhoqouzda bir*.

Neuvièmement, adv., طقوزنجی اولەرق *dhoqouzoundjou olaraq*.

Neveu, s. m., یکن *ïèïèn*, *ïèèn*. — Fils de frère, قرنداش

اوغلو *qardach oghlou*, برادر زاده *biradèr zadè*, برادر مخدومی *biradèr makhdoumou.* — de la sœur, همشیره زاده *hèmchîrè zadè.* — Petit-neveu, ییکن اوغلو *ïèïèn oghlou.* — Nos neveux, اخلاف *akhlaf*, احفاد *ahvad.*

NÉVRALGIE, s. f., سکر اغریسی *sinir aghreçe.*

NÉVRALGIQUE, adj., سکر اغریسنه متعلق *sinir aghreçena mutè'allyq.*

NEZ, s. m., بورن *bouroun.* — Grand nez, ایری بورن *iri bouroun.*

NI, part. conj. et nég., نه *nè.* – Ni grand, ni petit, نه بیوك نه کوچك *nè beuïuk nè kutchuk.* — Ni de ce côté-ci, ni de ce côté-là, نه بو طرفدن نه اولطرفدن *nè bou tharaftan nè ol tharaftan.*

NIABLE, adj., انکار اولنه بیلور *inkiar olouna bîlir*, انکاره کلور *inkiara guèlir.*

NIAIS, E, adj., بون *beun*, عقلسز *'aqelsez*, بودالا *boudala.*

NIAISEMENT, adv., بونجه *beundjè.*

NIAISERIE, s. f., bagatelle, بوش شیلر *boch chèïlèr*, عبث *'abès.* — Caractère niais, بونلك *beunluk*, عقلسزلق *'aqelsezleq*, بودالالق *boudalaleq*, دیوانهلك *dîvanèlik*, لوقهلق *louqaleq*, اوغوزلق *oughouzlouq.*

NICHE, s. f., حجره *hudjrè.* — Tour de malice, دولاب *dolab*, دوباره *doubara*, مخاتله *moukhatèlè.*

NICHÉE, s. f., یوالق *ïouvaleq*, فوللق *follouq.*

NICHER, v. n., یوا یاپمق *ïouva ïapmaq.* – v. a., بر یره قومق *bir ïèrè qomaq.* – Se nicher, یرلشمك *ïèrlèchmèk*, کیرمك *guîrmèk*, اوطورمق *othourmaq.*

NICOMÉDIE, ville, ازمید *izmîd.*

Nid, s. m., یوا *ïouva*, قوش یواسی *qouch ïouvaçe.* — de voleurs, خرسز یتاغی *khersez ïataghe.*

Nièce, s. f., fille du frère, قرنداش قزی *qardach qeze.* — Fille de la sœur, همشیره قزی *hemchîrè qeze.*

Nielle, s, f., maladie des grains, صاك *san.* — Plante qui croit dans les blés, دلوجه *dèlidjè.*

Nier, v. a., انکار ا *inkiar èt*, یوق دیمك *ïoq dèmèk.* – Comment pourrais-je nier cela? بونی نصل انکار ایده بلورم *bounou naçel inkiar èdè bilirim.*

Nigaud, adj., بودالا *boudala*, احمق *ahmaq*, زوزك *zèvzèk.*

Nigauderie, s. f., بودالالق *boudalaleq*, احمقلق *ahmaqleq*, زوزكلك *zèvzèklik.*

Nil, fleuve, نیل *nîl*, نیل مبارك *nîli mubarèk.*

Nilomètre, s. m., مقیاس *miqyas.*

Nitre, s. m., كوهرچله *gueuhèrtchèlè*, بوره *bora.*

Niveau, s. m., horizontalité, تسویه *tesviïè.* – Instrument, آلت استوا *âlèt-i istiva*, چرپی *tcherpe.* – État de ce qui est horizontal, برابرلك *bèrabèrlik*, دوزلك *duzluk*, بر درجه *bir dèrèdjè.*

Niveler, v. a., چرپی ایله اولچمك *tcherpe ilè eultchmèk*, تسویه ا *tèsviïè èt*, دوزلمك *duzlèmèk*, دمدوز ا *dumduz èt.*

Nivellement, s. m., تسویه *tèsviïè*, دومدوز ایتمه *dumduz ètmè*, تسطیح *tasthyh.*

Noble, adj., de naissance, شریف *chèrîf*, کشی زاده *kichi zadè*, اصلزاده *açelzadè*, چلبی *tchèlèbi.* – Distingué, اولو *oulou*, کریم *kèrîm.*

Noblement, adv., اصلزادهجه *açelzadèdjè*, کریمانه *kèrîmanè*, شرف ایله *chèrèf ilè.*

Noblesse, s. f., qualité, كشى زادهلك *kichi zadèlik*, شرف *chèrèf*, اصلزادهلك *açelzadèlik*, صوى *soï*, اصالت *açalèt*. — Élévation, شرافت *chèrafèt*, علوّ *'uluvv*, اولولق *ouloulouq*. — de caractère, علوّ اخلاق *'uluvvi akhlaq*. — de sentiments, شرافت افكار *chèrafèti èfkiar*. – Les nobles, اصلزادكان *açelzadèguian*.

Noce, s. f., اولنمه *èvlènmè*, دوكون *duïun*, نكاح *nikiah*, سور *sour*. — Repas de noce, دوكون ضيافتى *duïun zïafèti*.

Nocturne, adj., كيجهكى *guèdjèki*, كيجهدهكى *guèdjèdèki*, ليلى *lèïli*.

Noel, s. m., مولود عيسى *mèvloudi 'yça*, ميلاد عيسى *miladi 'yça*.

Noeud, s. m., دوكم *duïum*, باغ *bagh*, قيد *qaïd*, بند *bènd*, عقده *'ouqdè*. – Lien, رابطه *rabitha*, pl. روابط *rèvabyth*.

Noir, e, adj., قره *qara*, سياه *sïah*. – Devenir noir, قرارمق *qararmaq*, سياه او *sïah ol*. – Des yeux noirs, قره كوزلر *qara gueuzlèr*. — Une redingote noire, بر سياه سترى *bir sïah sètri*.

Noirâtre, adj., قرهجه *qaradja*, سياهجه *sïahdjè*, اسمر *èsmèr*, قرامتق *qaramteq*.

Noirceur, s. f., قرهلق *qaraleq*, سياهلق *sïahleq*.

Noircir, v. a., قرارتمق *qarartmaq*, سياهلتمق *sïahlatmaq*. – Au fig., رسواى ا *rusvaï èt*. – Se noircir, قرارمق *qararmaq*, سياهلنمق *sïahlanmaq*.

Noircissure, s. f., قره لكه *qara lèkè*, سياه لكه *sïah lèkè*.

Noise, s. f., غوغا *qavga*, نزاع *niza*, مجادله *mudjadèlè*.— Chercher noise, غوغا آرانمق *qavga aranmaq* ou simplement, آرانمق *aranmaq*.

Noisetier, s. m., فندق اغاجی *f*e*nd*e*q aghadj*e*.*

Noisette, s. f., فندق *f*e*nd*e*q.* — Couleur noisette, فندق رنکی *f*e*nd*e*q rèngui.*

Noix, s. f., جوز *djèviz.* — de galle, مازی *maz*e*.* — muscade, جوز بوا *djèviz bèva.* — de coco, هندستان جوزی *hindistan djèvizi.* – de pipe, توتون لولهسی *tutun lulèçi.*

Nolis, s. m., ناولون *navloun.*

Nom, s. m., آد *âd*, اسم *ism*, pl. اسامی *èçami*, نام *nam.* — Quel est ton nom? آدك ندر *âd*e*n nèdir.* — De nom, اسم ایله *ism ilè*, سوزده *seuzdè.* – Nom substantif, اسم موصوف *ismi mèvsouf.* — adjectif, اسم صفت *ismi syfet.* — masculin, اسم مذكر *ismi muzèkkèr.* — féminin, اسم مؤنث *ismi muènnès.*

Nomade, adj., بدوی *bèdèvi*, كوچبه *gueutchbè.*

Nombre, s. m., صایی *say*e*,* صایش *saïch*, عدد *'adèd*, pl. اعداد *a'dad.* – pair, چفت *tchift.* – impair, تك *tèk.* – Multitude, متعدد *mutèaddid*, چوق *tchoq.* – Au nombre, du nombre, صرەسنه *s*e*raç*e*na.*

Nombreux, se, adj., چوق *tchoq*, بول *bol*, كثير *kèçîr*, كلّیتلو *kulliïètli.*

Nombril, s. m., كوبك *gueubèk.*

Nomenclature, s. f., اسامی *èçami*, مفردات دفتری *mufrèdat dèftèri.*

Nominal, e, adj., ادی ایله *âd*e *ilè*, اسمی ایله *ismi ilè*, باسمه *bi-ismihi.*

Nominatif, s. m., مبتدا *mubtèda*, مجرّد *mudjèrrèd.*

Nomination, s. f., نصب *nasb*, تعیین *ta'yïn*, توجیه *tèvdjîh*, pl. توجیهات *tèvdjîhat.*

Nommé, e, adj., نام *nam*, نامنده *namenda*, تسمیه اولنمش *tèsmiïè olounmouch*, معروف دینمکله *dènmèklè ma'rouf*, آدلی *adle*.

Nommer, v. a., آد قومق *âd qomaq*, آد ویرمک *âd vèrmèk*, تسمیه ا *tèsmiïè èt*. — Faire mention, ذکر ا *zikr èt*. — Désigner pour quelque emploi, نصب ا *nasb èt*, تعیین ا *ta'yïn èt*, توجیه ا *tèvdjîh èt*. — Se nommer, بر اد ایله تسمیه اولنمق *bir âd ilè tèsmiïè olounmaq*. — Comment vous nommez-vous? اسمکز نەدر *isminiz nèdir*. — Comment se nomme ce quartier? بو محلّەنك آدی نەدر *bou mahallènin âde nèdir*. — Il se nomme..., انك آدی *onoun âde*.

Non, part. nég., یوق *ïoq*, دکل *dèïl*, خیر *khaïr*, لا *la*. — Non plus, دخی *dakhy*. — Non, non, je ne l'aime pas, یوق یوق انی هیچ سومم *ïoq ïoq onou hîtch sèvmèm*.

Nonagénaire, adj., طقسان یاشنده *dhoqsan yachenda*.

Nonante, adj. num., طقسان *dhoqsan*.

Nonantième, adj., طقسانجی *dhoqsandje*.

Non-avenu, e, adj., باطل *bathel*, ملغا *mulgha*, غیر واقع *ghair-i vaqi*.

Nonce, s. m., ریم پاپا ایلچیسی *rîm papa èltchîçi*.

Nonchalamment, adv., اهمال ایله *èhmal ilè*, بالتوانی *bittèvani*.

Nonchalance, s. f., اهمال *èhmal*, توانی *tèvani*, کوشکلك *guèvchèklik*.

Non-conformité, s. f., مطابقتسزلق *muthabaqatsezleq*, عدم موافقت *'adèmi muvafaqat*.

Non-intervention, s. f., عدم مداخله *'adèm-i mudakhèlè*.

NONOBSTANT, prép., صرف نظر *sarf-i nazar*, باقمیه‌رق *baq-maïaraq*, ینه بو جمله *ïinè bou djumlè*, با وجود *ba vu-djoud.*

NON-SENS, s. m., کلام عدیم المعنا *kèlami 'adîm ul-ma'na.*

NON-SEULEMENT, adv., دکل که *dèïl ki*, ماعدا *ma'ada.*

NON-USAGE, s. m., عدم استعمال *'adèmi isty'mal.*

NON-VALEUR, s. f., برکتسزلك *bèrèkètsizlik*, قیمتسزلك *qeïmètsizlik.*

NORD, s. m., شمال *chimal*, پویراز vulg. *porïaz.* – Nord-est, شمال و شرق اراسی *chimal vè charq araçe.* — Nord-ouest, قره یل طرفی *qara ïèl tharafe*, شمال وغرب اراسی *chimal vè gharb araçe.*

NORMAL. E, adj., کوستریجی *gueustèrîdji*, مرتّب *murèttib.* — École normale, مدرّس مکتبی *mudèrris mèktèbi.*

NOS, pron. poss. pl., بزم *bizim*, لرمز *laremez*, *lèrimiz.* — Nos maîtres, خواجه‌لرمز *khodjalaremez.* — Nos écoles, مکتبلرمز *mèktèblèrimiz.*

NOSTALGIE, s. f., حسرت وطن *hasrèt-i vatan*, – وطن ارزوسی خستەلغی *vatan arzouçou*, *khastaleghe.*

NOTABLE, adj., بیوك *beuïuk*, عظیم *'azym*, کلّیتلو *kulliïètli*, معتبر *meutèbèr.* — Les notables, اعیان *àyan*, وجوه *vudjouh.*

NOTAIRE, s. m., کاتب *kiatib*, کاتب شرعی *kiatibi chèr'y*, محکمه کاتبی *mèhkèmè kiatibi*, pl. کتّاب *kuttab.*

NOTAMMENT, adv., خصوصا *khouçouça.*

NOTARIAT, s. m., محکمه کاتبلکی *mèhkèmè kiatibliyi.*

NOTE, s. f., marque, نشان *nichan*, اشارت *icharèt*, علامت *'alamèt*, دامغه *damgha.* — Liste, تذکره *tèzkèrè*, دفتر

dèftèr, حساب *hyçab*, تعريفة *ta'rîfa*, پوصله *pouçoula.* — Mémoire, exposé, قائمه *qaïmè*, تقرير *taqrîr.* — Explication, شرح *chèrh.* — marginale, حاشيه *hachïè.* – de musique, موزيقه خطّى *mouzîqa khaththe*, موزيقه نشانى *mouzîqa nichane*.

Noter, v. a., نشان قومق *nichan qomaq*, دفتره يازمق *dèftèrè ïazmaq.* — Remarquer, دقّت ا *deqqat èt*, ميملمك *mimlèmèk.*

Notice, s. f., رساله *rèçalè*, حكايه *hykiaïè.* — Biographie abrégée, ترجمه *tèrdjumè*, تذكرۀ احوال *tèzkèrè-i ahval.*

Notification, s. f., بلدرمه *bildirmè*, افاده *ifadè*, خبر *khabèr*, pl. اخبار *ykhbar.*

Notifier, v. a., بلدرمك *bildirmèk*, خبر ويرمك *khabèr vèrmèk*, اعلام ا *y'lam èt*, انها ا *inha èt.*

Notion, s. f., بلكو *bilgui*, خبر *khabèr*, وقوف *vouqouf*, علم *'ylm*, معلومات *ma'loumat*, اشنالق *achinaleq.*

Notoire, adj., اشكار *achikiar*, واضح *vazih*, معلوم *maloum*, عيان *aïan*, علنى *alèni*, بللو *bèlli*, اورتده *ortada.*

Notoriété, s. f., صراحت *sèrahèt*, اشكارهلك *achikiarèlik.*

Notre, pron. poss., بزم *bizim*, مز *miz*, *mouz*, *muz.* – Notre Père, qui êtes aux cieux, كوكلرده اولان پدرمز *gueuklèrdè olan pèdèrimiz.* — Notre maison, بزم او *bizim èv*, mieux اومز *èvimiz.* — Le nôtre, بزمكى *bizimki.* — Les nôtres, بزمكيلر *bizimkîlèr.*

Noue, s. f., كنك *kunk.*

Nouer, v. a., بغلامق *baghlamaq*, عقد ا *'aqd èt*, بند ا *bènd èt*, دوكملمك *duïumlèmèk.* – Nouer amitié, دوستناق

باغلامق *dostlouq baghlamaq*, عقد محبّت ا *'aqdi mou-habbèt èt.* — Noué, e, باغلو *baghle*, باغلنمش *baghlan-mech*, مربوط *marbouth.*

Nougat, s. m., بادم حلواسی *badèm halvaçe*, بادملی حلوا *badèmli halva.*

Nourrice, s. f., سود انا *sud ana*, دایه *daïè.*

Nourricier, adj., بسلیجی *bèslèyidji.* — (Père), سود انا قوجهسی *sud ana qodjaçe.*

Nourrir, v. a., بسلمك *bèslèmèk*, یدرمك *ïèdirmèk.* — Allaiter, سود ویرمك *sud vèrmèk*, ممه ویرمك *mèmè vèrmèk.* — Se nourrir, بسلنمك *bèslènmèk*, ازقلنمق *azeq-lanmaq.*

Nourrissant, e, adj., بسلین *bèslèïèn*, بسلایجی *bèslèïdji.*

Nourrisson, s. m., ممه چوجغی *mèmè tchodjoughou*, سود انا یانندہ اولان چوجق *sud ana ïanenda olan tchodjouq.*

Nourriture, s. f., طعام *tha'am*, یمك *ïèmèk*, ییهجك *ïèïè-djèk*, ییهجك ایچهجك *ïèïèdjèk itchèdjèk*, رزق *rezq.* — La nourriture d'abord, puis le discours, اوّل طعام صکره کلام *èvvèl tha'am sonra kèlam.*

Nous, pron. pers. pl. بز *biz.* — Entre nous, آرامزده *âra-mezda*, بینمزده *bèïnimizdè.* — Nous irons, کیدرز *guî-dèriz.*

Nouveau, Nouvel, le, adj., یکی *ïèni*, جدید *djèdîd*, نو *nèv.* — De nouveau, یکیدن *ïènîdèn*, تکرار *tèkrar*, ینه *ïnè.*

Nouveauté, s. f., یکیلك *ïènîlik*, تازهلك *tazèlik.* — Mode, یکی چیقمه *ïèni tcheqma*, نو ظهور *nèv zouhour.*

Nouvelle, s. f., خبر *khabèr*, pl. اخبار *akhbar*, حوادث *ha-vadis.* — Une bonne nouvelle, خیرلو بر حوادث *khaïrle*

bir havadis, مژده *mujdè*. – Mauvaise nouvelle, فنا خبر *fèna khabèr*. — Nouvelle fâcheuse, كدرلی حوادث *kèdèrli havadis*. — Quelle nouvelle y a-t-il? نه حوادث وار *nè havadis var*, نه خبر *nè khabèr*. — Demander des nouvelles, s'informer de..., صورمق *sormaq*, سؤال ا *su'al èt*, استفسار ا *istifsar èt*. — Elle demande de vos bonnes nouvelles, مبارك خاطركزی سؤال ایدر *mubarèk khathereneze su'al èdèr*. – Nouvelle, histoire, حكايه *hykiaïè*, داستان *daçitan*.

Nouvellement, adv., یكی *ïèni*, یكیدن *ïènîdèn*, از وقتدن برو *az vaqettan bèri*, مؤخرًا *mou'akhkharèn*.

Nouvelliste, s. m., حوادثجی *havadisdji*, خبرجی *khabèrdji*.

Novateur, s. m., یكی شی چیقران *ïèni chèï tcheqaran*, یكیدن پیدا ایدیجی *ïènîdèn pèïda èdîdji*, یكیلك سون *ïènîlik sèvèn*, اهل بدعت *èhli bid'at*, موجد *moudjid*.

Novation, s. f., تبدیل سند *tèbdîli sènèd*, تبدیل مقاوله *tèbdîli mouqavèlè*.

Novembre, s. m., تشرین ثانی *tèchrîni sani*.

Novice, adj. et s., qui a pris nouvellement l'habit religieux, مرید *murîd*, مبتدی *mubtèdi*. — Apprenti, شاكرد *chaïrd*, تلمیذ *tèlmîz*. — Peu exercé, عجمی *'adjèmi*, مبتدی *mubtèdi*.

Noviciat, s. m., مریدلك *murîdlik*, مبتدیلك *mubtèdîlik*. – L'endroit, مریدخانه *murîdkhanè*, شاكردلك *chaïrdlik*.

Noyau, s. m., چكردك *tchèkirdèk*. — Au fig., اصل *asl*.

Noyer, s. m., جویز اغاجی *djèvîz aghadje*.

Noyer, v. a., بوغمق *boghmaq*, غرق ا *gharq èt*. — Se

noyer, بوغلمق *boghoulmaq*, صوده بوغلمق *souda boghoulmaq*, باتمق *batmaq*. — Noyé, e, صوده بوغلمش *souda boghoulmouch*, غرق اولنمش *gharq olounmouch*, باتمش *batmech*. — Au fig., غريق *gharyq*, مستغرق *moustaghryq*.

Nu, e, adj., چپلاق *tcheplaq*, يالين *ïalen*. — Nu-tête, باش آچق *bach âtcheq*. — Nu-pieds, يالين آياق *ïalen aïaq*.

Nuage, s. m., بلوط *boulouth*. — Se couvrir de nuages, بلوطلنمق *boulouthlanmaq*.

Nuageux, se, adj., بلوطلو *boulouthlou*.

Nuance, s. f., رنك *rènk*, چشيد *tchèchît*. — Différence presque insensible, بلورسز فرق *bèlirçiz farq*, تفاوت دقيق *tèfavèt-i daqiq*.

Nubie, pays, نوبيه *noubïè*.

Nubile, adj., يتشمش *ïètichmich*, بالغ *balygh*, fém. بالغه *baligha*. — Fille nubile, اولنهجك قز *èvlènèdjèk qez*.

Nubilité, s. f., بلوغ *bulough*, بلوغيت *buloughïïèt*, اولنهجك يلش *èvlènèdjèk ïach*.

Nudité, s. f., چپلاقلق *tcheplaqleq*, يالينلق *ïalenleq*. — Parties naturelles, اود يرى *oud ïèri*.

Nuée, s. f., بلوط *boulouth*. – Multitude, سورى *suru*, كثرت *kèsrèt*, فوج *fèvdj*, pl. افواج *èfvadj*, كروه *gurouh*.

Nuire, v. n., ضرر ا *zarar èt*, ضرر و زيان ا *zarar u zïan èt*, كدر ويرمك *kèdèr vèrmèk*. — Se nuire, ضررلشمق *zararlachmaq*.

Nuisible, adj., ضررلو *zararle*, مضر *mouzyrr*.

Nuit, s. f., كيجه *guèdjè*, ليل *lèïl*, pl. ليال *lèïal* et ليالى *lèyali*, شب *chèb*. — Une nuit, بر كيجه *bir guèdjè*. —

L'espace d'une nuit, بر كيجه‌لك *bir guèdjèlik.* — Nuit et jour, كيجه كوندز *guèdjè gunduz,* ليل و نهار *lèïl u nèhar,* روز وشب *rouz u chèb.* — De nuit, كيجه‌ده *guèdjèdè,* كيجه‌لين *guèdjèlèïn.*

Nuitamment, adv., كيجه‌لين *guèdjèlèïn,* ليلاً *lèïlèn,* في الليل *fil-lèïl.*

Nul, le, adj., هيچ *hîtch,* هيچ بر *hîtch bir.* — Sans valeur, باطل *bathyl,* اعتبارسز *y'tibarsez,* بوش *boch.*

Nullement, adv., هيچ بر وجهله *hîtch bir vèdjh ilè,* اصلا *asla,* قطعًا *qath'èn.*

Nullité, s. f., هيچلك *hîtchlik,* اعتبارسزلق *y'tibarsezleq,* بطلان *bouthlan,* ايشه يرامزلق *ichè ïaramazleq.* – Nullité de moyens, عجز *'adjz.*

Nûment, adv., اچقدن اچغه *atcheqtan atchegha,* اشكاره *achikiarè.*

Numéraire, s. m., نقد اقچه *naqd aqtchè,* نقد *naqd,* pl. نقود *nouqoud.* — adj., قيمت اعتباری *qeymèt y'tibari.*

Numéral, e, adj., عددی *'adèdiï,* صايی كوسترن *saïi gueustèrèn.*

Numérateur, s. m., عاد *'adid,* صاييجی *saïidje.*

Numération, s. f., حساب *hyçab,* صايمه *saïma,* صايش *saïch,* صايی *saïi,* عدد *'adèd,* pl. اعداد *a'dad.*

Numérique, adj., صاييه دائر *saïiïa daïr,* عددی *'adèdiï.*

Numériquement, adv., عدد ايله *'adèd ilè.*

Numéro, s. m., رقم *raqam,* نومرو *noumèro,* نشان *nichan.*

Numéroter, v. a., رقم – نشان قومق *raqam, nichan qomaq.* — Numéroté, e, رقملنمش *raqamlanmech,* نشانلنمش *nichanlanmech.*

Numismate ou Numismatiste, s. m., اسکی زمان اقچه‌لرینه آشنا èski zèman aqtchèlèrînè âchina, دراهمشناس dè-rahimchinas.

Nuptial, e, adj., نکاحی nikiahy, عروسی 'arouçi. — Le lit nuptial, فراش عروسی firachi 'arouçi, زفاف یتاغی zifaf ïataghe̱.

Nuque, s. f., اکسه ènçè, اکسه چقوری ènçè tchouqourou.

Nutritif, ve, adj., بسلین bèslèïèn, سمیردیجی sèmîrdîdji.

Nutrition, s. f., بسلمکلک bèslèmèklik, بسلیش bèslèïch, بسلنش bèslènich, اغتدا ightida. — En méd. بدل ما یتحلل bèdèl-i ma ïètèhallul.

Nymphe, s. f., حوری قزی houri qe̱ze̱. – Belle fille, کوزل قز guzèl qe̱z. – Belle femme, کوزل قاری guzèl qare̱, حسن پریزاد husn-i pèrizad.

O.

O! interj., یا ïa, ای èï, ایا èïa. – O mon ami! ای بنم دوستم èï bènim dostoum.

Oasis, s. f., چولده چایر چمنلو یر tcheuldè tchaïr tchi-mènli ïèr.

Obédience, s. f., اطاعت itha'at, باش اکمه bach èïmè. — Congé par écrit, اذن تذکره‌سی izin tèzkèrèçi.

Obéir, v. n., اطاعت ا itha'at èt, مطیع او mouthy' ol, تابع او tabi ol.

Obéissance, s. f., اطاعت itha'at, مطیعلک mouthy'lik, تبعیت tèbaïyèt.

Obéissant, e, adj., مطیع mouthy', اطاعتلو itha'atle̱, یواش ïavach, یومشق ïoumchaq.

OBÉLISQUE, s. m., دیکیلی طاش *dîkîli thach.*

OBÉRÉ, E, adj., بورجلو *bordjlou,* مدیون *mèdïoun.*

OBÉSITÉ, s. f., غایت سمیزلك *ghaïèt sèmîzlik,* ایقرى ششمانلق *aïqere chichmanleq.*

OBJECTER, v. a., سوز قارشولمق *seuz qarchelamaq,* اعتراض ا *y'tiraz èt.*

OBJECTIF, s. m., دوربینك مقصود طرفنه باقن شیشهسی *durbunun maqsoud tarafena baqan chichèçi.* – Au fig. مطمح نظر *matmah-i nazar,* مقصود *maqsoud.*

OBJECTION, s. f., قارشولق *qarcheleq,* اعتراض *y'tiraz,* pl. اعتراضات *y'tirazat,* معارضه *mou'ariza.*

OBJET, s. m., نظرگاه *nazarguiah,* مظهر *mazhèr,* مادّه *maddè,* شی *chèï,* pl. اشیا *èchïa,* صورت *sourèt.* — But, مقصود *maqsoud,* مرام *mèram,* غرض *gharaz.*

OBJURGATION, s. f., توبیخ شدید *tèvbikh-i chèdid,* تعزیر شدید *tazir-i chèdid,* آزارلمه *azarlama,* چیقش *tcheqech.*

OBLIGATION, s. f., de conscience, ذمّت *zimmèt,* بورج *bordj,* واجبت *vadjibèt,* واجبهٔ ذمّت *vadjibèï zimmèt.* — de la religion, فرض *farz,* فریضه *fèrîza.* — pour un service rendu, منّت *minnèt,* ممنونیّت *mèmnouniïèt.* — Contrainte, مجبوریّت *mèdjbouriïèt.* — Billet, تمسّك *tèmèssuk,* pl. تمسّكات *tèmèssukiat,* سند *sènèd,* pl. سندات *sènèdat.* — Obligation par écrit, دین سندی *dèïn sènèdi.*

OBLIGATOIRE, adj., بورجلو ایدن *bordjlou èdèn,* مجبور ایدیجی *mèdjbour èdîdji,* ملزم ذمّت *mulzèmi zimmèt.*

OBLIGÉ, E, adj., بورجلو *bordjlou,* مجبور *mèdjbour.* – Redevable d'un service, منّت التنده اولان *minnèt altenda*

olan, منّتلو *minnètli.* — Reconnaissant, ممنون *mèmnoun* منّتدار *minnètdar.* — Je vous suis bien obligé, سزه پك ممنونم *sizè pèk mèmnounoum.*

Obligeamment, adv., مروّت ايله *muruvvèt ilè*, انسانيّت ايله *insaniïèt ilè*, دلنوازانه *dilnuvazanè*, خاطر شناسلغله *khather chinasleghela.*

Obligeance, s. f., خاطر شناسلق *khather chinasleq*, خاطر نوازلق *khather nuvazleq*, مروّت *muruvvèt.* — Ayez l'obligeance..., مروّت بيورك *muruvvèt bouïouroun*, كرم ايدك *kèrèm èdin.*

Obligeant, e, adj., خاطر شناس *khather chinas*, دلنواز *dilnuvaz*, مروّتلو *muruvvètli.* – Vous êtes trop obligeant, سز پك مروّتلوسكز *siz pèk muruvvètlisiniz.*

Obliger, v. a., مجبور ا *mèdjbour èt*, الزام ا *ilzam èt.* – Faire plaisir, ممنون ا *mèmnoun èt*, منّتدار ا *minnètdar èt.*

Oblique, adj., اكرى *èïri*, يانپورى *iampourou.*

Obliquement, adv., اكرى *èïri*, اكريجه *èïrîdjè.*

Obliquité, s. f., اكريلك *èïrîlik.*

Oblitérer, v. a., سيلمك *silmèk*, بوزمق *bozmaq*, محو ا *mahv èt.* — طيقامق *teqamaq.*

Oblong, gue, adj., اوزونجه *ouzoundja*, مستطيل *moustathyl.*

Obole, s. f., منغر *mangher*, پول *poul.*

Obombrer, v. a., كولكهلندرمك *gueulguèlèndirmèk*, تظليل ا *tazlîl èt.*

Obscène, adj., عارسز *'arsez*, ادبسز *èdèbsiz*, ناپاك *napak*, فاحش *fahych*, حياسز *haïaçez.*

Obscénité, s. f., عارسزلق *'arsezleq*, ادبسزلك *èdèbsizlik*, ناپاكلك *napaklik*, فحش *fahch*, فاحشلك *fahychlyq.*

OBSCUR, E, adj., قراكلق *qaranl̲e̲q*, ايدينسزلك *aïd̲e̲ns̲e̲zl̲e̲k*, بولانق *boulan̲e̲q*. — Peu connu, ادسز *ads̲e̲z*, مجهول *mèdjhoul*. — Inintelligible, اكلاشلماز *anlach̲e̲lmaz*, بللوسز *bèlliçiz*. – Nuit obscure, قراكلق كيجه *qaranl̲e̲q guèdjè*, ليلهٔ ظلمت *lèïlèï zoulmèt*. — Temps obscur, بولانق هوا *boulan̲e̲q hava*. — Discours obscur, كلام مبهم *kèlami mubhèm*. — Couleur obscure, قويو رنك *qoïou rènk*.

OBSCURCIR, v. a., قرارتمق *qarartmaq*, بولاندرمق *boulan-d̲e̲rmaq*. — S'obscurcir, قرارمق *qararmaq*.

OBSCURÉMENT, adv., قراكلغله *qaranl̲e̲gh̲e̲la*, طانلميەرق *tha-n̲e̲lmaïaraq*.

OBSCURITÉ, s. f., قراكلق *qaranl̲e̲q*, ظلمت *zoulmèt*. — Défaut de clarté, ابهام *ibham*, بلليسزلك *bèllîçizlik*. – Vie cachée, يالكزلق *ïal̲e̲n̲e̲zl̲e̲q*, وحدت *vahdat*.

OBSÉDER, v. a., ملازمت ا *mulazèmèt èt*. — Tourmenter, بى حضور ا *bi houzour èt*.

OBSÈQUES, s. f. pl., جنازهٔ الاى *djenazè alay̲e̲*, نعش *na'ch*.

OBSERVATEUR, TRICE, s., كوزدیجی *gueuzèdîdji*, تنبيه طوتيجى *tèmbîh thoutoudjou*, رعايتكار *rè'aïètkiar*, رصاد *rassad*.

OBSERVATION, s. f., دقت *d̲e̲qqat*, تفتيش *tèftîch*. – Action d'observer les lois, sa promesse, طوتمه *thoutma*, صاقلمه *saqlama*, حفظ *h̲e̲fz*, رعايت *rè'aïèt*. – Remarque, حاشيه *hachïè*, مطالعه *mouthala'a*.

OBSERVATOIRE, s. m., رصدكاه *raçadguiah*, مرصد *marçad*.

OBSERVER, v. a., دقت ا *d̲e̲qqat èt*, تفتيش ا *tèftîch èt*, كوزتمك *gueuzètmèk*, ملاحظه ا *mulahaza èt*. – Accom-

plir ce qui est prescrit, طوتمق *thoutmaq*, رعايت ا *rè'aïèt èt*, صيانت ا *syanèt èt*, تابع او *taby' ol.* – Remarquer, نظر ا *nazar èt*, مطالعه ا *mouthala'a èt.*

Obsolète, adj., قوللانلمز *qoullanelmaz*, غير مستعمل *ghaïre mustaamèl.*

Obstacle, s. m., طوتق *thoutouq*, انكل *ènguèl*, مانع *many'*, pl. موانع *mèvany'.*

Obstination, s. f., عناد *'ynad*, اصرار *esrar*, اونكولك *eunguluk.*

Obstiné, e, adj., عنادجى *'ynadje*, مصر *mouçyrr.*

Obstinément, adv., عناد ايله *'ynad ilè*, بالاصرار *bil-ysrar.*

Obstiner (S'), v. pron., عناد ا *'ynad èt*, اصرار ا *ysrar èt.*

Obstructif, ve, adj., طيقاديجى *theqadedje.*

Obstruction, s. f., طيقانمه *theqanma*, طيقانقلق *theqaneqleq.*

Obstruer, v. a., طيقامق *theqamaq*, قپامق *qapamaq*, سد ا *sèdd èt.* — S'obstruer, طيقانمق *theqanmaq*, قپانمق *qapanmaq*, انسداد بولمق *insidad boulmaq.*

Obtempérer, v. n., امتثال – اطاعت ا *imtiçal, ithaat èt.*

Obtenir, v. a., المق *almaq*, اله كتورمك *èlè guètirmèk*, نائل او *naïl ol*, تحصيل ا *tahçyl èt*, استحصال ا *istyhçal èt.*

Obus, s. m., اوبوز قنبرهسى *obouz qoumbaraçe.*

Obusier, s. m., اوبوز طوپى *obouz thopou.*

Occasion, s. m., فرصت *ferçat*, وسيله *vèçîlè*, pl. وسائل *vèçaïl*, وقت *vaqet*, سبب *sèbèb*, باعث *ba'ys.* – D'occasion, راست كلمه *rast guèlmè*, الدن دوشمه *èldèn duchmè*, اوجوز *oudjouz.* — Perdre l'occasion, فرصتى فوت ايتمك *ferçate fèvt ètmèk*, فوت فرصت ا *fèvti ferçat èt*, فرصتى

قاچرمق *fe̱rçate̱ qatche̱rmaq.* — Cherchant une occasion favorable, بر فرصت مناسبه ارار ایکن *bir fe̱rçati munaçibè arar ikèn.* — Il ne faut pas perdre cette belle occasion, بو فرصت حسنه‌یی فوت ایتممك كرك *bou fe̱rçate̱ haçènèïi fèvt ètmèmèk guèrèk.*

Occasionnel, le, adj., باعث اولان *ba'ys olan*, موجب *moudjib.*

Occasionner, v. a., سبب او *sèbèb ol*, وسیله ویرمك *vèçîlè vèrmèk.*

Occident, s. m., مغرب *maghre̱b*, غرب *gharb*, باتی *bate̱*, كون باتیسی *gun bate̱çe̱.*

Occidental, e, adj., مغربی *maghre̱bi*, غربی *gharbi*, اوروپالو *èvropale̱.* — Les puissances occidentales, دول اوروپا *duvèli èvropa.*

Occiput, s. m., انكسه *ènçè.*

Occulte, adj., كیزلو *guïzli*, خفی *khafiï.* — Maladie occulte, مرض خفی *marazy khafiï.*

Occupant, e, adj., ضبط ایدن *zabth èdèn*, متصرف *mutèçarrif.*

Occupation, s. f., ایش *ich*, مشغولیت *mèchghouliïèt.* — Prise, ضبط ایتمه *zabth ètmè*, طوتمه *thoutma*, استیلا *istîla.* — Séjour, اقامت *iqamèt.* — Avoir de l'occupation, مشغول او *mèchghoul ol.* — Être sans occupation, بی شغل و كار او *bi choughl u kiar ol.* — J'ai beaucoup d'occupations, چوق مشغولیتم وار *tchoq mèchghouliïètim var.*

Occuper, v. a., ایشلتمك *ichlètmèk*, ایش ویرمك *ich vèrmèk.* — Habiter, اوطورمق *othourmaq*, ساكن او *sakin ol.* —

S'emparer de, ضبط ا zabth èt, طوتمق thoutmaq. — S'occuper, چالشمق tchalechmaq, مشغول او mèchghoul ol, ایشلمك ichlèmèk. — Occupé, e, ایشی کوجی چوق ichi gudju tchoq, مشغول mèchghoul. — Il est occupé, ایشی وار ichi var.

Occurrence, s. f., ظهورات zouhourat, وقوع vouqou', فرصت fèrçat, اتفاق ittifaq.

Océan, s. m., بحر محیط bahri mouhyth, طیش دکز dhech dèniz.

Ocque, s. f., اوقه oqqa, قیه qyiè.

Octave, s. f., سکز کونلك sèkiz gunluk. — L'octave, سکزنجی کونی sèkizindji gunu.

Octobre, s. m., تشرین اوّل tèchrîni èvvèl.

Octogénaire, s. m. et f., سکسان یاشنده sèksèn yachenda.

Octogone, adj., سکز کوشه‌لو sèkiz keuchèli.

Octroi, s. m., concession, مساعده muça'adè, انعام in'am. — Droits, عواید 'avaïd. — Rente, ایراد irad, pl. ایرادات iradat, رسم rèsm, pl. رسومات rouçoumat.

Octroyer, v. a., باغشلامق baghechlamaq, احسان ا yhçan èt, انعام ا in'am èt, ارزانی قیلمق èrzani qelmaq, ویرمك vèrmèk.

Oculaire, s. m., verre, دوربیننده کوز طرفنده‌کی جام durbundè gueuz tharafendaki djam. — adj. Témoin oculaire, کوز ایله کورن شاهد gueuz ilè gueurèn chahid, مشاهده بالعین شاهد muchahèdè bil-'aïn chahid.

Oculiste, s. m., کحّال kèhhal, کوز حکیمی gueuz hèkîmi.

Ode, s. f., نغمه naghmè, قصیده qaçydè.

Odessa, ville, خوجه بك (قوجه qodja) hodja bèï.

Odeur, s. f., قوقو *qoqou*, رايحه *raïha*. – Bonne odeur, كوزل قوقو *guzèl qoqou*, رايحهٔ طيّبه *raïhaï thaïibè*. – Mauvaise odeur, فنا قوقو *fèna qoqou*, مردار قوقو *mourdar qoqou*, رايحهٔ رديّه *raïhaï rèdïè*.

Odieusement, adv., وجه مكروه اوزره *vèdjhi mèkrouh uzrè*, كريهًا *kèrîhèn*.

Odieux, se, adj., مكروه *mèkrouh*, نا مقبول *na maqboul*, غير مقبول *ghaïri maqboul*, ايكرديجى *iyrèdidji*.

Odorant, e, adj., كوزل قوقولو *guzèl qoqoulou*, كوزل رايحهلو *guzèl raïhale*.

Odorat, s. m., قوّت شامّه *qouvvèti chammè*, بورن *bouroun*. — Avoir de l'odorat, قوقولمق *qoqoulamaq*, استشمام ا *istichmam èt*.

Odoriférant, e, adj., كوزل قوقولو *guzèl qoqoulou*, قوقو يايلديجى *qoqou ïaïderedje*.

Œcuménique, adj., عمومى *'oumoumi*.

Œcuméniquement, adv., عمومًا *'oumoumèn*.

Œil, s. m., كوز *gueuz*, عين *'aïn*, pl. عيون *'ouïoun*, چشم *tchèchm*, ديده *dîdè*. — Coup d'œil, باقش *baqech*, نظر *nazar*. — Sauter aux yeux, كوزه اورمق *gueuzè vourmaq*, پك بللو او *pèk bèlli ol*. — Sous les yeux, كوز اوكنده *gueuz eunundè*. — Lumière de mes yeux (caresse paternelle ou maternelle)! نور عينم *nouri 'aïnim*, كوزمك نورى *gueuzumun nouri*.

Œillade, s. f., باقش *baqech*, كوز *gueuz*, غمزه *ghamzè*, لحظه *lahza*. — Œillade amoureuse, غمزهٔ عشقانه *ghamzèï 'achiqanè*.

Œillet, s. m., قرنفل *qaranfil*.

Œuf, s. m., يمورطه *ïoumourtha.* — Blanc d'œuf, يمورطه آق *ïoumourtha âqe.* — Jaune d'œuf, يمورطه صاريسى *ïoumourtha sareçe.* — Œuf frais, تازه يمورطه *tazè ïoumourtha.* — gâté, قوقمش يمورطه *qoqmouch ïoumourtha.* — à la coque, رفدان يمورطه *rafadan ïoumourtha.* — en omelette, قيغنه *qaïghana.*

Œuvre, s. f., ايش *ich*, عمل *'amèl*, كار *kiar.* — Mettre en œuvre, ايشلتمك *ichlètmèk*, استعمال ا *isty'mal èt.* — Au pl., œuvres, اثر *èçèr*, اثار *açar*, تأليف *tèèlîf*, تأليفات *tèèlîfat.* — Bonne œuvre, كوزل عمل *guzèl 'amèl.*

Offensant, e, adj., انجديجى *indjidîdji*, عرضه طوقنور *'erza dhoqounour*, شتم اميز *chètm 'amîz.*

Offense, s. f., injure, ازار *azar*, شتم *chètm*, ستم *sitèm*, تكدير *tèkdîr.* — Faute, تقصير *taqsyr*, pl. تقصيرات *taqsyrat.* — Péché, كناه *gunah*, صوچ *soutch.*

Offenser, v. a., طوقنمق *dhoqounmaq*, ازار ا *azar èt*, — شتم - ستم - جفا - تكدير ا *chètm, sitèm, djèfa, tèkdîr èt*, انجتمك *indjitmèk.* – Offenser Dieu, pécher, كناه - خطا ا *gunah, khatha èt.* — S'offenser, انجنمك *indjinmèk*, خاطرى قالمق *khathere qalmaq.*

Offensif, ve, adj., انجديجى *indjidîdji*, ضرر ويريجى *zarar vèrîdji.* — Arme offensive, الت حرب *alèti harb.* — Prendre l'offensive, محاربۀ تعرّضيّهيه مبادرت ا *mouharèbèï tè'arruziïèïè mubadèrèt èt.*

Offert, e, adj., تقديم اولنمش *taqdîm olounmouch.*

Office, s. m., charge, منصب *mançeb*, vulg. *mançoub*, ايش *ich*, خدمت vulg. *khyzmèt*, وظيفه *vazyfè.* – Devoir, بورج *bordj*, واجبت *vadjibèt.* — Prières publiques, نماز *na-*

maz. — Assistance, یاردم *ïardem*, ایولك *èïilik*, همت *himmèt.* — Bons offices, حسن همت *husni himmèt*, pl. همم حسنه *hèmèmi haçènè*, مساعی جمیله *mèça'y djèmîlè*, — Fonction, خدمت *khyzmèt.* — Garde-manger, کلار *kilèr.* — Celui qui est chargé de l'office, کلارجی *kilèrdji.* — Office sanitaire, قرنتنه خانه *qarantina khanè*, قرنتنه *qourountina*, تحفظ خانه *tèhaffuz khanè.*

Officiel, le, adj., رسمی *rèsmi.*

Officiellement, adv., رسمًا *rèsmèn.*

Officier, s. m., اهل منصب *èhli mançeb*, ضابط *zabeth*, اوفچیال *ofitchïal*, حاکم *hakim.* – Les officiers, ضابطان *zabethan*, اوفچیاللر *ofitchïallar.* — Les officiers ou autorités civiles et militaires, حکّام و ضابطان *hukkiam u zabethan.* — Officier de bouche, کلارجی *kilèrdji.*

Officier, v. n., ادای صلاة ا *èdaï salat èt*, لیتوریه ا *lîtourïa èt*, نماز قلمق *namaz qelmaq.*

Officieusement, adv., کریمانه *kèrîmanè*, محبّانه *mouhybbanè*, انسانیّت ایله *inçaniïèt ilè*, دوستانه *dostanè*, محرمانه *mahrèmanè.*

Officieux, se, adj., کریم *kèrîm*, انسانیّتلو *inçaniïètli*, چلبی *tchèlèbi*, خاطر پرور *khather pèrvèr.*

Offrande, s. f., حقّ یولنه ویرلن *haqq ïolouna vèrilèn*, نسیکت *nèçîkèt*, زکات *zèkiat.* – Présent, don, هدیه *hèdïïè*, پشکش *pèchkèch.* — Sacrifice, قربان *qourban.*

Offre, s. f., صونمه *sounma*, عرض ایتمه *'arz ètmè*, ویرمه *vèrmè*, تکلیف *tèklif.*

Offrir, v. a., صونمق *sounmaq*, تقدیم ا *taqdîm èt.* – Pro-

poser, عرض ا *'arz èt.* — Donner, اهدا ا *ihda èt.* — Offrir en sacrifice, قربان ا *qourban èt.* — S'offrir, survenir, ظهور ا *zouhour èt,* ظهوره كلمك *zouhoura guèlmèk.*

Offusquer, v. a., empêcher l'effet de la vue, de la lumière, etc., ستر ا *sètr èt,* قپاتمق *qapatmaq,* نظارتى كسمك *nèzarèti kèsmèk,* حائل او *haïl ol.* – Troubler, بولاندرمق *boulandermaq.* – Voy. Éblouir. – Choquer, donner de l'ombrage, كوزه دكن او *gueuzè dikèn ol.*

Oh! interj., اوف *ouf,* واى *vaï,* هاى *haï.*

Oie, s. f., قاز *qaz.* — sauvage, يبان قازى *ïaban qaze.* — domestique, اوده بسلنن قاز *èvdè bèslènèn qaz.*

Oïdium, s. m., كوللمه *kullèmè.*

Oignon, s. m., صوغان *soghan,* vulg. *soan.* – de mer, عنصل *'unçol.* — de fleur, چيچك صوغانى *tchîtchèk soghane.* – de lis, زنبق صوغانى *zambaq soghane.*

Oignonière, s. f., صوغانلق *soghanleq,* صوغان ترلاسى *soghan tarlaçe.*

Oindre, v. a., ياغلمق *ïaghlamaq,* اومق – ياغ ايله سورمك *ïagh ela surmèk, ovmaq.*

Oiseau, s. m., قوش *qouch.*

Oiseler, v. a., قوشى آوه الشترمق *qouchou âva alechtermaq.* — Chasser aux oiseaux, قوش آولامق *qouch âvlamaq.*

Oiseleur, s. m., قوشباز *qouchbaz,* قوش آوجيسى *qouch âvdjeçe.*

Oiselier, s. m., قوشجى *qouchdjou.*

Oisif, ve, adj., ايشسز *ichsiz,* بوش *boch,* آواره *âvarè,* بوش كزان *boch guèzèn,* ايشسز كوجسز *ichsiz gudjsuz.*

Oisivement, adv., ایشسزجه *ichsizdjè*, بوش اولەرق *boch olaraq*.

Oisiveté, s. f., ایشسزلك *ichsizlik*, آوارەلك *âvarèlik*, بطالت *bathalèt*.

Oléandre, s. m., زقوم *zaqoum*, vulg. *zeqem*.

Olive, s. f., زیتون (*zèïtoun*) *zèïtin*. — Huile d'olivè, زیتون یاغی *zèïtin iaghe*, روغن زیت *roughani zèït*.

Olivier, s. m., زیتون اغاجی *zèïtin aghadje*. — Mont des Oliviers, زیتون طاغی *zèïtin dhaghe*.

Olympe, s. m., le ciel, كوك *gueuk*, عرش اعلا *'archi a'la*. – Montagne, لیمپوس طاغی *lîmpos dhaghe*.

Ombrage, s. m., كولكه *gueulguè*, كولكەلك *gueulguèlik*. — Au fig., قورنتی *qourountou*, اندیشه *èndichè*, وسوسه *vèsvèçè*, توحّش *tèvahhouch*. — Donner ombrage, effrayer, اورکتمك *urkutmèk*.

Ombrager, v. a., كولكەلندرمك *gueulguèlèndirmèk*, تظلیل ا *tazlîl èt*.

Ombrageux, se, adj., soupçonneux, qui s'effraie facilement, قورقاق *qorqaq*, اورکك *urkèk*, وسوسەلی *vèsvèçèli*.

Ombre, s. f., كولكه *gueulguè*, سایه *saïè*, ظلّ *zell*. — Ces arbres font une belle ombre, بو اغاجلر كوزل كولكه ویریورلر *bou aghadjlar guzèl gueulguè vèrïïorlar*. — Protection, حمایت *hymaïèt*, حمایه *hymaïè*, سایه *saïè*. – Trace, vestige, marque, indice, اثر *èçèr*, pl. اثار *açar*, نشان *nichan*.

Ombrelle, s. f., زنّه شمسیّەسی *zènnè chèmsiïèçi*.

Ombreux, se, adj., كولكەلی *gueulguèli*.

Omelette, s. f., چلبر *tchelber*, قیغنه *qaïghana*.

Omettre, v. a., براقمق *braqmaq*, فوت ا *fèvt èt*, ترك ا *tèrk èt*, قصور ا *qouçour èt*, سهو ا *sèhv èt*.

Omission, s. f., براقمه *braqma*, فوت *fèvt*, ترك *tèrk*, قصور *qouçour*, سهو *sèhv*, اهمال *èhmal*.

Omnibus, s. m., عربه *'araba*, طولمش عربه‌سی *dholmouch 'arabaçe*.

Omnivore, adj., هر شی ییین *hèr chèï ïèïèn*.

Omoplate, s. f., مشط الكتف *mucht ul-kètf*, كورك كميكى *kurèk kèmiyi*.

On, pron. pers. indéf. Ce pronom se rend, en turc, par la 3e pers. du pl. du verbe, ou par le passif de la 3e pers. du sing.; ex.: On dit, دیرلر *dèrlèr*, دیورلر *dèïorlar*, ou دینلور *dènilir*, سویلنور *seuïlènir*. — On sait, بیلورلر *bîlirlèr*. – Que mange-t-on? نه ییرلر *nè ïèrlèr*. – On boit, ایچرلر *itchèrlèr*. — On a bu, ایچدیلر *itchtîlèr*.

Onagre, s. m., بیبان اشکی *ïaban èchèyi*.

Once, s. f., اونتزا *ontza*, سکز درهم وزنی *sèkiz dirhèm vèzni*.

Oncle, s. m., frère du père, عموجه *'amoudja*, *'amdja*, عمّ *'amm*. — frère de la mère, دایی *daïi*.

Onction, s. f., یغلامه *ïaghlama*, تدهین *tèdhîn*. — كلامك طاتلولغی *kèlamen thatleleghe*.

Onctueux, se, adj., یاغلو *ïaghle*.

Onde, s. f., دالغه - طالغه *dhalgha*, موج *mèvdj*, pl. امواج *èmvadj*.

Ondée, s. f., صغناق *saghanaq*. – Ce n'était qu'une ondée, انجق صغناق ایدی *andjaq saghanaq idi*.

Ondoyant, e, adj., طالغه‌لنیجی *dhalghalanedje*, متموّج *mutèmèvvidj*.

Ondoyer, v. n., flotter, طالغەلنمق *dhalghalanmaq*, تموّج ا *tèmèvvudj èt*, چالقانمق *tchalqanmaq*.

Ondulation, s. f., طالغەلنمه *dhalghalanma*, چالقنتی *tchalqente*, صالنتی *salente*, تموّج *tèmèvvudj*.

Ondulé, e, adj., طالغەلو *dhalghale*, موجلو *mèvdjli*.

Onduler, v. n., طالغەلنمق *dhalghalanmaq*, موج موج ا *mèvdj mèvdj èt*.

Onduleux, se, adj., طالغەلو *dhalghale*.

Onéraire, adj., وكيل *vèkîl*, متكفّل *mutèkèffil*.

Onéreux, se, adj., آغر *âgher*, زحمتلو *zahmètli*, ثقيل *saqyl*, كران *guiran*.

Ongle, s. m., طرنق *thernaq*.

Onglé, e, adj., طرنقلو *thernaqle*.

Onguent, s. m., مرهم *mèrhèm*, vulg. ملهم *mèlhèm*.

Onomatopée, s. f., صوت *savt*, اصوات *asvat*.

Onyx, s. m., سليمانى *sulèïmani*.

Onze, adj. num., اون بر *on bir*.

Onzième, adj., اون برنجى *on birindji*. – Le onzième, اون برنجى پاى *on birindji paï*.

Opacité, s. f., كثافت *kèçafèt*.

Opale, s. f., عين الشمس *'aïn uch-chèms*.

Opaque, adj., مظلم *mouzlim*, كثيف *kèçîf*, شفق كچمز *chafq guètchmèz*.

Opéra, s. m., اوپره *opèra*, سس و ساز ايله تياترو اويونى *sès u saz ilè tèatro oïounou*.

Opérateur, s. m., en chirurgie, جراحلق صنعتلرى اجرا ايدن *djèrahleq san'atlèri idjra èdèn*, جرّاح *djèrrah*. – Charlatan, ياپمه حكيم *yapma hèkim*.

Opération, s. f., ایش *ich*, عمل *'amèl*. — chirurgicale, جرّاح عملی *djèrrah 'amèli*, جرّاحیّه صنعت *san'ati djèrrahyïè*. – militaire, عسکر عملی *'askèr 'amèli*, اعمال حربیّه *a'mali harbiïè*, حرکات عسکریّه *harèkiati 'askèriïè*. — Calcul, علم رقم حسابی *'ylmi raqam hyçabe*.

Opérer, v. a., ایتمك *ètmèk*, یاپمق *ïapmaq*, ایشلمك *ich-lèmèk*, عمل ا *'amèl èt*. — Couper, کسمك *kèsmèk*. — Produire un effet, تأثیر ا *tèèçîr èt*. – Calculer, حساب ا *hyçab èt*.

Ophite, adj., یشیل مرمر *ïèchîl mèrmèr*, مصر مرمری *meçer mèrmèri*.

Ophtalmie, s. f., کوز اغریسی *gueuz aghreçe*, رمد *rèmèd*.

Opiat, s. m., معاجون *ma'djoun*.

Opiniâtre, adj., عنادجی *'ynaddje*, عنید *'anîd*, معاند *mou'anid*, مصرّ *mouçyrr*, اونکو *eungu*. — Combat opiniâtre, محاربهٔ بالمعانده *mouharèbèï bil-mou'anèdè*.

Opiniâtreté, s. f., عناد *'ynad*, عنادجیلق *'ynaddjeleq*, تمرّد *tèmèrrud*, اصرار *ysrar*.

Opinion, s. f., قیاس *qeyas*, رأی *rèï*, فکر *fikr*, اعتقاد *y'tiqad*, ظنّ *zann*. — Bonne opinion, حسن ظنّ *husni zann*. — Fausse opinion, سوء ظنّ *souï zann*, فکر فاسد *fikri façid*.

Opium, s. m., افیون *afïoun*.

Opportun, e, adj., مناسب *munaçib*, موافق *muvafeq*, مساعد *muça'id*, چسپان *tchèspan*.

Opportunité, s. f., مناسبت *munaçibèt*, موافقت *muvafaqat*, فرصت *ferçat*.

Opposant, e, adj., قارشو طوران *qarche dhouran*, معارض *mou'aryz.*

Opposé, e, adj., contraire, قارشو *qarche*, ضد *zedd*, مخالف *moukhalif.* — Placé vis-à-vis, قارشو بقارشو *qarche bi-qarche.*

Opposer, v. a., قارشو قومق *qarche qomaq*, اوكه قومق *eunè qomaq.* — Objecter, اعتراض ا *y'tiraz èt*, تعرّض ا *tè'arrouz èt*, — S'opposer, قارشو طورمق *qarche dhour-maq*, مخالفت ا *moukhalèfèt èt.*

Opposition, s. f., قارشو قومه *qarche qoma*, انكل *ènguèl*, ضدلق *zeddleq*, مخالفت *moukhalèfèt*, معارضه *mou'a-riza*, تعرّض *tè'arrouz*, ممانعت *mumana'at.*

Oppresser, v. a., چوق صيقمق *tchoq seqmaq*, صقنتى ويرمك *seqente vèrmèk*, بصقلق كتورمك *baçeqleq guè-tirmèk.*

Oppresseur, s. m., ظالم *zalim*, ظلمكار *zouloumkiar*, جبّار *djèbbar.*

Oppressif, adj., جبّارى *djèbbari*, ظلمكارى *zouloumkiari.*

Oppression, s. f., ظلم *zoulm*, جور *djèvr*, تعدّى *tè'addi.* — بوغلش *boghoulouch*, صقنتى *seqente.*

Opprimer, v. a., صقمق *seqmaq*, ظلم ا *zoulm èt*, جور و تعدّى ا *djèvr u tè'addi èt.*

Opprobre, s. m., ذلّ *zull*, عار *'ar*, رزالت *rèzalèt*, رزيللك *rèzîllik*, رسوايلق *risvaïleq.*

Opter, v. n., اختيار ا *ikhtiïar èt*, سچمك *sètchmèk*, اورولمك *eurulèmèk* ou اورونده‌لمك *eurundèlèmèk.*

Opticien, s. m., كوزلكچى *gueuzluktchu*, دوربينجى *dur-bundju.*

Optimiste, s. m. et f., هر شئی تصويب و استحسان ايدن *hèr chèyi tasvib vè istihçan èdèn.*

Optique, s. f., science, علم البصر *'ylm ul-baçar.* — Apparence des objets vus dans l'éloignement, نظارت *nèzarèt*, كورنش *gueurunuch.* — Spectacle optique, تماشا *tèmacha.*

Optique, adj., نظری *nazarii*, بصری *baçarii.*

Opulemment, adv., زنكينلكله *zènguînliilè*, مالدارلغله *maldarleghela*, غانی غانی *ghani ghani.*

Opulence, s. f., زنكينلك *zènguînlik*, مالدارلق *maldarleq*, غنا *ghana*, غنيلك *ghanilik.*

Opulent, e, adj., زنكين *zènguîn*, مالدار *maldar*,ماللو *malli*, مالی چوق *male tchoq*, غنی *ghani.*

Opuscule, s. m., كتابجق *kitabdjeq*, رساله *rèçalè.*

Or, conj., لكن *lakin*, هله *hèlè*, بو صورتده *bou sourèttè*, چونكه *tchunki.* — Or donc, ايمدی *imdi*, *indi.*

Or, s. m., التون *alten.* — D'or, التون *alten*, التوندن *altendan.* — Mine d'or, التون معدنی *alten ma'dèni.*

Oracle, s. m., آيت *âïèt*, آيت كريمه *âïèti kèrîmè*, وحی الاهی *vahyi ilahi.*

Orage, s. m., بوره *bora*, قاصرغه *qaçergha*, صغناق *saghnaq*, فرطونه *ferthena.*

Orageux, se, adj., بورهلو *borale*, فرطونهلو *ferthenale*, پاتردیلو *paterdele*, دغدغهلو *daghdaghale.*

Oraison, s. f., prière, دعا *dou'a*, صلاة *salat.* — Discours, خطبه *khouthbè*, خطابت *khethabèt.*

Oral, ale, adj., اغزدن اغزه كچرك سويلنان *aghezdan agheza guètchèrèk seuïlènèn*, منقول *mènqoul*, شفاهی *chifahi.*

ORANGE, s. f., پورتقال *portouqal.* — amère, ترنج *touroundj.*

ORANGÉ, E, adj., پورتقالی *portouqali,* ترنجی *touroundji.*

ORANGER, s. m., پورتقال اغاجی *portouqal aghadje.*

ORANGERIE, s. f., پورتقاللق *portouqalleq.*

ORATEUR, s. m., اهل كلام *èhli kèlam,* فصیح الکلام *façyh ul-kèlam,* خاطب *khathyb.*

ORATOIRE, s. m., نماز یری *namaz ïèri,* عبادتكاه *'ybadèt-guiah.* — adj., خطیبی *khatibi,* اهل كلامه منسوب *èhli kèlamè mançoub.* — L'art oratoire, خطابت *khe-thabèt* علم خطابت *'ylmi khethabèt.*

ORBITE, s. f., d'une planète, مدار *mèdar,* دوره *dèvrè.* — de l'oeil, كوز اویومی *gueuz oïoumou,* چشم خانه *tchèchm khanè.*

ORCHESTRE, s. m., تیاترو چالغیجیلری *tèatro tchalghedje-lare,* چالغیجیلرك یری *tchalghedjelaren ïèri.*

ORDINAIRE, adj., اوله كلمش *ola guèlmich,* معتاد *mu'tad,* عادی *'adi,* عادتا *'adèta,* بیاغی *baïaghe.* — A l'ordinaire, عادت اوزره *'adèt uzrè,* عادتجه *'adèttchè,* عادتا *'adèta.*

ORDINAIREMENT, adv., اكثریيه *èksèriïè,* عادتا *'adèta.*

ORDINATION, s. f., پاپاش ایتمه *papas ètmè,* توجیه مراتب رهبانیّه *tèvdjîhi muratibi rouhbaniïè.*

ORDONNANCE, s. f., دوزن *duzèn,* ترتیب *tèrtîb,* نظام *nizam,* صره *sera,* انتظام *intizam.* — Édit, امر *èmr,* فرمان *fèr-man,* بیورلدی *bouïroultou,* اراده *iradè,* حكم *hukm,* قانون *qanoun.* — Par ordonnance impériale, باراده شاهانه *bèiradèï chahanè.* — Prescription du médecin, رچته *rètchèta.*

ORDONNANCER, v. a., اداسنه امر ویرمك *èdaçena èmr vèr-*

mèk, اذا امری - تنبیهی ویرمك *èda èmri, tènbihi vèrmèk.*

Ordonner, v. a., mettre en ordre, دوزمك *duzmèk*, صرهیه قومق *seraïa qomaq*, نظام ویرمك *nizam vèrmèk*, - ترتیب تنظیم ا *tèrtîb, tanzym èt.* — Commander, بیورمق *bouïourmaq*, امر ا *èmr èt*, تنبیه ا *tèmbîh èt.* — Conférer les ordres, پاپاش ا *papas èt.* — Donner une commission, اصمرلمق *esmarlamaq*, سپارش ا *siparech èt.*

Ordre, s. m., disposition, صره *sera*, نظام *nizam*, ترتیب *tèrtîb.* — Commandement, امر *èmr*, تنبیه *tèmbîh.* — File, rang, صفّ *saff.* — Corps, طایفه *thaïfè*, طریقت *tharîqat.* — Règle, قاعده *qa'ydè.*

Ordure, s. f., نجاست *nèdjaçèt*, مردارلق *mourdarleq*, بوق *boq.*

Oreille, s. f., قولاق *qoulaq.* – Prêter l'oreille, قولاق اصمق *qoulaq asmaq*, اصغا ا *ysgha èt.* — Faire la sourde oreille, قولاق اصمامق *qoulaq asmamaq*, ایشتمزلکدن کلمك *èchitmèzlikdèn guèlmèk.*

Oreiller, s. m., یصدق *ïasteq*, یوز یصدغی *ïuz ïasteghe.*

Orfèvre, s. m., قیومجی *qouïoumdjou.*

Orfévrerie, s. f., قیومجیلق *qouïoumdjoulouq*, صیاغت *syaghat.* – Objets d'orfévrerie, قیومجی ایشی *qouïoumdjou ichi.*

Orfraie, s. f., لوری قوشی *lorè qouchou.* — بایقوش *baïqouch*, کیجه قوشی *guèdjè qouchou.*

Organe, s. m., la voix, سس *sès*, آواز *âvaz*, صوت *savt.* — Moyen, واسطه *vaçitha*, معرفت *ma'rifèt*, میانجیلق *mïandjeleq.* – Partie du corps, تن آلتی *tèn âlèti*, اعضا *a'za* (pl. de عضو *'azv*).

ORGANISATION, s. f., تركيب *tèrkîb*, ترتيب *tèrtib*, تنظيم *tanzym*, تشكيل *tèchkîl*, قورلش *qouroulouch*.

ORGANISER, v. a., قورمق *qourmaq*, صره‌يه قومق *seraïa qomaq*, تركيب ا *tèrkîb èt*, تنظيم - تشكيل ا *tanzym*, *tèchkîl èt*. – Organisé, e, نظام بولمش *nizam boulmouch*, قورلمش *qouroulmouch*, رابطه‌لو *rabethale*.

ORGANISTE, s. m., qui joue de l'orgue, ارغنون چالیجی *èrghanoun tchaledje*. — Facteur, ارغنونجی *èrghanoun-djou*.

ORGE, s. f. et m., اربه *arpa*, شعير *cha'yr*. — perlé, فرنك اربه‌سی *frènk arpaçe*.

ORGEAT, s. m., صوبيه *subïè*.

ORGIE, s. f., عيش و عشرت *'aïch u 'ychrèt*, ييوب ايچمه *ïèïip itchmè*, خراباتيلق *kharabateleq*.

ORGUE, s. m., ORGUES, s. f. pl., ارغنون *èrghanoun*. – Jouer de l'orgue, ارغنون چالمق *èrghanoun tchalmaq*.

ORGUEIL, s. m., مغرورلق *maghrourlouq*, فضوللق *fodhoul-louq*, غرور *ghourour*, مغروريت *maghrourïièt*, تكبر *tè-kèbbur*. — Noble orgueil, افتخار *iftikhar*.

ORGUEILLEUSEMENT, adv., مغرورلق ايله *maghrourlouq ilè*, غرور ايله *ghourour ilè*, ظفره ايله *thafra ilè*, مغرورانه *maghrouranè*.

ORGUEILLEUX, SE, adj., مغرور *maghrour*, فضول *fodhoul*, متكبر *mutèkèbbir*. — C'est un homme extrêmement orgueilleux, بغايت متكبر بر آدمدر *bèghaïèt mutèkèbbir bir âdamder*.

ORIENT, s. m., مشرق *mèchryq*, شرق *charq*, كون طوغيسی *gun dhoghouçou*. — Les affaires d'Orient, امور شرقيه

umouri charqyïè.– L'armée d'Orient, شرقه سوق اولنان عسكر *charqa sevq olounan 'askèr.*

ORIENTER, v. a., اويدرمق *ouïdourmaq,* ترتيب ا *tèrtib èt,* طنبيقلامق *tatbeqlamaq.* — S'orienter, قبلهيى بولمق *qeblèïi boulmaq.*– Au fig., سمت وجهت اكلامق *sèmt ou djihèt aghnamaq.*

ORIENTAL, E, adj., شرقى *charqy,* مشرقى *mèchriqy.* — Les Orientaux, اهل شرق *èhli charq,* شرقيون *charqyïoun.* – Les langues orientales, مشرق دللرى *mèchryq dillèri,* السنهٔ شرقيه *èlsinèï charqyïè.*

ORIENTALISTE, s. m., مشرق لسانلرينه اشنا *mèchryq liçanlèrînè achna,* السنهٔ شرقيهده عالم *èlsinèï charqyïèdè 'alim.*

ORIFICE, s. m., آغز *âghez.*

ORIGINAIRE, adj., طوغمه *dhoghma,* اصللو *acelle,* اصلى *asli,* ذاتى *zati.*

ORIGINAIREMENT, adv., اصلنده *aslenda,* فى الاصل *fil-asl.*

ORIGINAL, s. m., ايلك اورنك *ilk eurnèk,* نسخهٔ اصليه *nouskhèï asliïè.*

ORIGINAL, E, adj., اصلى *asli,* عينى *'aïni.* — Bizarre, singulier, عجايب *'adjaïb,* غريب *gharîb.*

ORIGINALEMENT, adv., وجه غريب اوزره *vèdjhi gharîb uzrè.*

ORIGINALITÉ, s. f., عادتدن خارج حركت *'adèttèn kharidj harèkèt,* غرابت *gharabèt,* عجايبلك *'adjaïblik.*

ORIGINE, s. f., ابتدا *ibtida,* اصل *asl,* مبدا *mèbdèè,* منشا *mènchèè,* باشلنغج *bachlanghedj.*

ORIGINEL, LE, adj., اصلى *aslî,* قديمى *qadîmiï.*

ORIPEAU, s. f., پرنج تل *pirindj tèl,* قلب التون ورقى *qalb altoun varaqe.* — Au fig., ساخته دوزن *sakhtè duzèn.*

ORME, s. m., قره اغاج *qara aghadj.*

ORNE, s. m., اق اغاج *aq aghadj.*

ORNEMENT, s. m., دوزن *duzèn,* بزك *bèzèk,* زينت *zînèt,* تزيين *tèzèïiun,* زين *zèïn,* زيب *zîb.*

ORNER, v. a., بزهمك *bèzèmèk,* دونانمق *donatmaq,* تزيين ا *tèzïïn èt,* زينتلمك *zînètlèmèk.* — Orné, e, دونانمش *donanmech,* مزيّن *muzèïièn.*

ORNIÈRE, s. f., تكرلك ايزى *tèkèrlèk izi.*

ORPHELIN, E, s., اوكسز *euksuz,* يتيم *ïètîm,* pl. ايتام *itam,* يتامى *ïètama.* – de père et de mère, بابادن انادن اوكسز *babadan anadan euksuz.*

ORTEIL, s. m., اياغك باش پارمغى *aïaghen bach parmaghe.*

ORTHODOXE, adj., مؤمن *muumin,* pl. مومنين *muminin,* اهل ايمان *èhli iman,* دين حقه موافق *dîni haqqa mouvafeq.*

ORTHOGRAPHE, s. f., املا *imla,* رسم خط *rèsmi khathth.*

ORTHOGRAPHIQUE, adj., املايه دائر *imlaïa daïr.*

ORTIE, s. f., اصرغان اوتى *eçerghan otou.*

ORTOLAN, s. m., يلوه قوشى *ïelvè qouchou.*

OS, s. m., كميك *kèmîk.*

OSCILLATION, s. f., صاللنمه *sallanma,* چالقانمه *tchalqanma.*

OSCILLER, v. n., صالنمق *salennaq,* صاللنمق *sallanmaq,* چالقانمق *tchalqanmaq,* كيدوب كلمك *guîdip guèlmèk.*

OSEILLE, s. f., قوزى قولاغى *qouzou qoulaghe.*

OSER, v. n. et a., avoir la hardiesse, جسارت ا *djèçarèt èt,* اجتسار ا *idjtiçar èt.* — Pouvoir, قادر اولمق *qadir olmaq.*

OSIER, s. m., سوكت اغاجى-فدانى *seuïut aghadje, fidane.*

OSSELET, s. m., petit os, اوفاق كميك *oufaq kèmîk.* – pour

jouer, آشق *âcheq*. – Jeu d'osselets, آشق اویونی *âcheq oïounou.*

OSSEMENTS, s. m. pl., کموکلر – کمیکلر *kèmîklèr*, اولولرك کمیکلری *eululèrin kèmîklèri.*

OSSEUX, adj., کمیکلو *kèmikli.*

OSTENSIBLE, adj., کوستریلور *gueustèrîlir*, ظاهر *zahir.*

OSTENSOIR, s. m., قربان مقدس قابی *qourbani mouqaddès qabe.*

OSTENTATION, s. f., کوسترش *gueustèrich*, مباهات *mubahat*, تفخر *tèfakhkhur.*

OTAGE, s. m., رهن *rèhin*, امانت *èmanèt.*

OTER, v. a., قالدرمق *qaldermaq*, چیقارمق *tcheqarmaq*, اخراج ا *ykhradj èt*, رفع ا *rèf' èt.* — Eloigner, دفع ا *dèf' èt.* – Prendre, آلمق *âlmaq*, اخذ ا *akhz èt.* – Otez la table, سفره‌یی قالدر *sofraïe qalder.*

OTTOMAN, E, adj., عثمانلو *'osmanle*, عثمانی *'osmani.* – Empire ottoman, ممالك عثمانیّه *mèmaliki 'osmaniïè*, عثمانلو اولکه‌سی *'osmanle eulkèçi*, عثمانلو مملکتی *'osmanle mèmlèkèti.*

OU, conj., یا *ïa*, یاخود *ïakhod.*

OÙ, adv., نره *nèrè.* — Av. mouv., نره‌یه *nèrèïè.* — Sans mouv., نره‌ده *nèrèdè*, قنیا *hanïa.* — Où souffrez-vous? نره‌کز اغریور *nèrèniz aghryïor.* – Où allez-vous? نره‌یه کیدیورسکز *nèrèïè guîdïorsounouz.* – Où est-il? نره‌ده‌در *nèrèdèdir.* – Où est votre tente, چادرکز نره‌ده‌در *tchaderenez nèrèdèdir*, ou قنیا چادرك *hanïa tchaderen.* – Où hivernez-vous, cette année? بو سنه نره‌ده قشلایه‌جقسکز *bou sènè nèrèdè qechlaïadjaqsenez.* — D'où vient cette

armée? بو عسكر نرەدن كليور bou 'askèr nèrèdèn guèlïor. — Par où? نه طرفدن nè tharaftan, قنغى طرفدن hanghe tharaftan.

Ouais! interj., واى vaï, ياه ïah.

Ouate, s. f., پنبوق pambouq, واتغه vatga.

Oubli, s. m., اونتمقلق ounoutmaqleq, اونتمه ounoutma, اوندلش ounoudoulouch, نسيان niçïan, فراموش fèramouch.

Oublier, v. a., اونتمق ounoutmaq, ا نسيان - فراموش niçïan, fèramouch èt. — S'oublier, اوندلق ounoudoulmaq. — N'oubliez pas, اونتمه ounoutma, اونتميك ounoutmaïn.

Oublieux, se, adj., اونتغان ounoutghan, اونديجى ounoudoudjou.

Ouest, s. m., باتى bate, غرب gharb, مغرب maghreb. — Vent d'ouest, باتى يلى bate ïèli. — du sud-ouest, لدوس lodos. — du nord-ouest, قره يل qara ïèl.

Ouf! interj., اوف ouf, euf.

Oui, adv., اوت èvèt, اوّت èvvèt, بلى bèli.

Ouïe, s. f., اشتمكلك ichitmèklik, سمع sèm', قوّت سامعه qouvvèti sami'è.- قولاق qoulaq.- Au pl., بالق قولاقلرى baleq qoulaqlare.

Ouïr, v. a., entendre, اشتمك ichitmèk, ا استماع istima' èt. — Écouter, دكلمك diynèmèk. — Ouï, e, اشدلش ichidilmich, مسموع mèsmou'.

Ouragan, s. m., قاى qaï, بوره bora, بيوك فورطنه beuïuk ferthena, قاصرغه qaçergha.

Ourdir, v. a., دوقمق - طوقومق dhoqoumaq, ا نسج nèsdj

èt. — de la toile, بز دوقمق *bèz doqoumaq.* – Machiner, دولاب قورمق *dolab qourmaq.* — Ourdi, e, طوقونمش *dhoqounmouch,* منسوج *mènsoudj.*

Ourler, v. a., قویرمق *qevermaq,* قورنتی ا *qevrente èt.*

Ourlet, s. m., قورنتی *qevrente,* قویرمه *qeverma.*

Ours, s. m., ایی ou ایو *aïe.*

Ourse, s. f., دیشی ایی *dîchi aïe.*

Oursin, s. m., دکز کستنهسی *dèniz kèstanèçi.*

Ourson, s. m., ایی یاوریسی *aïe ïavrouçou.*

Outarde, s. f., طوی *thoï.*

Outil, s. m., آلت *âlèt,* pl. آلات *âlat,* اوادانلق *avadanleq,* پوساط *pouçath.*

Outrage, s. m., سوکمه *seuïmè,* ستم *sitèm,* رزالت *rèzalèt,* رزیللک *rèzîllik.*

Outrageant, e, adj., سوکیجی *seuïudju,* شتّام *chèttam,* ستملی *sitèmli,* ستمکار *sitèmkiar,* ستم آمیز *sitèm âmîz.*

Outrager, v. a., سوکمک *seuïmèk,* ستم ویرمک *sitèm vèrmèk,* رزیل ا *rèzîl èt,* ازارلمق *azarlamaq.*

Outrance (A), adv., افراط *ifrath,* افراط ایله *ifrath ilè,* پك چوق *pèk tchoq,* غایت الغایه *ghaïèt ul-ghaïè,* اشوری *achere.*

Outre, s. f., طلوم *thouloum,* قربه *qerba.*

Outre, prép., ماعدا *ma'ada,* غیری *ghaïre.* — En outre, بوندن بشقه *boundan bachqa,* کذلک *kèzalik,* بوندن قطع نظر *boundan qath'y nazar.* — En plus, حدّدن دیشره *haddèn dichare,* زیاده *zïadè.*

Outré, e, adj., حدّدن متجاوز *haddèn mutèdjaviz,* حدّدن بیرون *haddèn bîroun,* فوق الحدّ *fèvq ul-hadd,* مفرط

moufryth. — Au fig., پك طارلمش *pèk dharelmech*, پك قزمش *pèk qezmech.*

Outrecuidance, s. f., Voy. Présomption.

Outre-passer, v. a., اوتهیه كچمك *eutèïè guètchmèk*, حددن تجاوز ا *haddèn tèdjavouz èt.*

Outrer, v. a., accabler, زحمت ویرمك *zahmèt vèrmèk*, تعاجیز ا *ta'djîz èt.* — Pousser à bout, حددن طشره چیقارمق *haddèn dichare tcheqarmaq*, كرتددن اشورمق *kèrtèdèn âchermaq*, چیزغیدن چیقارمق *tchezguedan tcheqarmaq.*

Ouvert, e, adj., آچق *âtcheq.*

Ouvertement, adv., آچقدن اچغه *âtcheqtan âtchegha*, اشكاره *achikiarè*, ظاهرًا *zahirèn*, عیانًا *'aïanèn.*

Ouverture, s. f., action d'ouvrir, آچمه *âtchma*, آچلمه *âtchelma*, فتح *fèth.* — Commencement, ابتدا *ibtida*, بدایت *bèdaïèt*, باشلامه *bachlama*, افتتاح *iftitah.* — Propositions, تكالیف *tèkialif*, مقدّمات *mouqaddèmat.*— Fente, trou, آغز *âghez*, یارق *ïareq*, دلیك *dèlîk.* — Occasion, وسیله *vèçîlè*, pl. وسائل *vèçaïl.*

Ouvrable, adj., jour, ایش كونی *ich gunu.*

Ouvrage, s. m., travail, عمل *'amèl*, ایش *ich*, مصلحت *maslahat.* — Composition, تألیف *tèèlîf*, تصنیف *tasnîf*, كتاب *kitab.* — de fortification, طابیه *thabïa*, استحكام *istyhkiam*, pl. استحكامات *istyhkiamat*, مترس *mètèris.*

Ouvragé, e, adj., ایشی چوق *ichi tchoq*, چوق زحمتلو *tchoq zahmètli.*

Ouvrager, v. a., زینتلمك *zînètlèmèk.*

Ouvreur, se, s., آچیجی *âtchedje*, فتّاح *fèttah.*

Ouvrier, s. m., ایشجی *ichdji*, عامل *'amil*, pl. عمله *'amèlè*, رنجبر *rèndjbèr*, اهل صنعت *èhli san'at*. — Au fig., مصنّف *mouçannif*, مؤلّف *muèllif*.

Ouvrière, s. f., ایشجی قاری *ichdji qare*.

Ouvrir, v. a., آچمق *âtchmaq*, فتح ا *fèth èt*, کشاده ا *kuchadè èt*. — Commencer, باشلامق *bachlamaq*, آچمق *âtchmaq*, افتتاح ا *iftitah èt*. — S'ouvrir, اچلمق *âtchelmaq*. — Ouvert, e, آچق *âtcheq*, آچلمش *âtchelmech*, مفتوح *mèftouh*.

Ovaire, s. m., غدّهٔ مولّدهٔ البیضه *gouddèt-i muvèllidèt ul-bèïza*.

Ovation, s. f., honneurs, پک چوق عزّت *pèk tchoq 'yzzèt*, اکرام کلّی *ikrami kulli*. – Triomphe, ظفر شنلکی *zafèr chènliyi*.

Ovipare, adj., یمورطه‌دن حاصل اولان *ïoumourtadan haçel olan*, متولّد من البیض *mutèvèllid min èl-bèïz*.

Oxycrat, s. m., سرکه‌لی سو *sirkèli sou*.

Oxydable, adj., پاسلنور *paslaner*.

Oxydation, s. f., پاسلنمه *paslanma*.

Oxyde, s. m., پاس *pas*.

Oxyder, v. a., پاسلندرمق *paslandermaq*. – (S'), پاسلنمق *paslanmaq*.

Oxygène, s. m., والدحمیض *validhamiz*.

Oxysaccharum, s. m., شکرلو سرکه *chèkerli sirkè*.

P.

Pacage, s. m., اوتلاق *otlaq*.

Pacha, s. m., پاشا *pacha*.

Pachalik, s. m., پاشالق *pachaleq.*

Pacificateur, s. m., بارشترجی *barechteredje*, صلح ایدیجی *soulh èdîdji*, مصلح *mouslyh*, pl. مصلحین *mouslihyn.*

Pacifier, v. a., بارشترمق *barechtermaq*, صلح ا *soulh èt*, راحتلندرمق *rahatlandermaq*, بصدرمق *basdermaq*, تسکین ا *tèskin èt.* — Se pacifier, بارشمق *barechmaq*, مصالحه ا *mouçalaha èt.* — Pacifié, e, صلح اولنمش *soulh olounmouch.*

Pacifique, adj., بارشی سور *bareche sèvèr*, صلحه مائل *soulha maïl*, صلح ایدیجی *soulh èdîdji.* — Tranquille, راحت *rahat*, ساکن *sakin.*

Pacifiquement, adv., بارشقلغله *barecheqleghela*, بالصلح *bis-soulh.*

Pacotille, s. f., گمیجی مالی *guèmidji male*, قوراده مال *qourada mal.*

Pacte, s. m., قول *qavl*, شرط *charth*, عهد *'ahd*, معاهده *mou'ahèdè*, مقاوله *mouqavèlè.*

Paf, interj., (pif! paf!), پات کوت *pat kut*, چاته پات *tchata pat.*

Paganisme, s. m., پتپرستلك *poutpèrèstlik.*

Page, s. m., ایچ اوغلانی *itch oghlane*, چوقه‌دار *tchoqadar.*

Page, s. f., صحیفه *sahyfè*, یوز *ïuz.*

Pagne, s. m., پشتمال *pèchtemal*, فوطه *foutha.*

Païen, ne, s. et adj., پتپرست *poutpèrèst.*

Paillard, arde, adj. et s., چاپقین *tchapqen*, خوارده *hovarda*, شهوته دوشکون *chèhvètè duchgun.*

Paillasse, s. f., صمان مندری *saman mindèri.*— S. m., mauvais bouffon, یوغورتجی *ïoghourtdjou*, مسخره *maskhara.*

Paillasson, s. m., قبا حصير *qaba haçer.*

Paille, s. f., صمان *saman.*

Paillette, s. f., پول *poul*, قواره *qavara* ou قباره *qabara*, اوفاق التون پارچه‌لری *oufaq altoun partchalare.*

Pailleur, se, s., صمانجی *samandje.*

Pain, s. m., اتمك - اكمك *èkmèk*, نان *nan*, خبز *khoubz.* — rond, entier, صمون *somoun.* — frais, تازه اكمك *tazè èkmèk.* — rassis, بيات اكمك *bèïat èkmèk.* — blanc, خاص اكمك *khass èkmèk*, بياض اكمك *bèïaz èkmèk.* — petit, فرانجله *frandjèla.* — de ration, تعيين اكمكی *ta'yïn èkmèyi.* — Au fig., nourriture, ييه‌جك *ïeïèdjèk*, رزق *rezq*, قوت *qout*, pl. اقوات *aqvat.* – Pain quotidien, هر كونلك اكمك *hèr gunluk èkmèk*, هر كونكی اكمك *hèr gunki èkmèk*, نفقهٔ يوميه *nafaqaï ïèvmiïè*, روزی *rouzi.* – Pain à cacheter, پول *poul*, ياپشاق *ïapechaq.* – Pain de sucre, de cire, etc., كله *kèllè*, كلچه *kultchè.*

Pair, s. m., مجلس اعضاسی *mèdjlis a'zaçe.*

Pair, adj., égal, pareil, مثل *misl*, pl. امثال *èmsal*, نظير *nazyr*, اقران *aqran*, اش *èch.* — Nombre pair, چفت *tchift*, زوج *zèvdj.* — De pair, برابر *bèrabèr.* — Être au pair, چفت او *tchift ol*, برابر او *bèrabèr ol.* — Aller de pair, چفت كتمك *tchift guitmèk*, برابر كتمك *bèrabèr guitmèk.* — Pair ou impair? چفتمی تكمی *tchiftmi tèkmi.*

Paire, s. f., چفت *tchift.* — Une paire de pistolets, بر چفت طبانجه *bir tchift thabandja.* – Une paire d'amis, بر چفت احباب *bir tchift ahbab.*

Paisible, adj., يواش *ïavach*, راحت *rahat*, آسوده *âçoudè.* –

شماطەسز *chamataçez*, کورلدیسز *gurultuçuz*, سزلدیسز *sezelteçez*.

PAISIBLEMENT, adv., راحتلغلە *rahatleghela*, حضور ایلە *houzour ilè*.

PAÎTRE, v. n., اوتلامق *otlamaq*, اوتلانمق *otlanmaq*, یایمق *ïaïmaq*. — Faire paître, اوتلاتمق *otlatmaq*.

PAIX, s. f., بارش *barech*, بارشق *barecheq*, بارشقلق *barecheqleq*, صلح *soulh*, مصالحە *mouçalaha*. – Tranquillité, راحت *rahat*, آسایش *âçaïch*, حضور *houzour*, سلامت *sèlamèt*. — La paix que Dieu seul donne, سلام *sèlam*. — La paix soit sur vous! سلام علیکم *sèlamun 'alèïkum*. — On répond : و علیکم السلام *vè 'alèïkum us-sèlam*, que la même paix soit aussi sur vous! Ce salut appartient exclusivement aux musulmans. — Faire la paix, بارشمق *barechmaq*, بارشق ا *barecheq èt*, مصالحە ا *mouçalaha èt*. – Vivre en paix, خوش کچنمك *khoch guètchinmèk*. — Paix! silence! سوس *sous*, سوس اول *sous ol*, سکوت ایت *sukiout èt*.

PAL, s. m., قازق *qazeq*, وتد *vètèd*.

PALAIS, s. m., سرای *sèraï*. – impérial, سرای همایون *sèraï humaïoun*. – d'un gouverneur, قپو *qapou*, قوناق *qonaq*. — Le lieu où se rend la justice, محکمە *mèhkèmè*. — Palais de la bouche, دماغ *damagh*, اوست چکە *ust tchènè*.

PALANQUE, s. f., پلانقە *palanqa*.

PALANQUIN, s. m., تخت روان *takhti rèvan*.

PALE, s. f., d'écluse, صواجق *savadjeq*. — d'aviron, کورك *kurèk*.

Pâle, adj., صاری *sare*, صرارمش *sararmech*, بکزی آتمش *bènzi âtmech*, صولمش *solmouch*. — En parlant des astres, بولانق *boulaneq*, فرسز *fèrsiz*.

Palefrenier, s. m., سایس *sèïs*.

Palestine, pays, ارض فلسطین *arzy filisthyn*.

Palet, s. m., قیراق *qaïraq*, قیدراق *qaïderaq*.

Paletot, s. m., پالطو *palto*.

Palette, s. f., نقّاش لوحهسی *naqqach lohèçi*. — بویا طبلهسی *boya thablaçe*. - طوقماق *toqmaq*. — کاسهجك *kiaçèdjik*.

Pâleur, s. f., صاریلق *sareleq*, اصفرار *ysfirar*, صونقلق *sounouqlouq*.

Palier, s. m., بردبانك اره صاحنلغی *mèrdivènin ara sahanleghe*.

Palinodie, s. f., سوزندن دونمه *seuzundèn deunmè*, رجوع عن الکلام *rudjou 'an èl-kèlam*. - Chanter la palinodie, سوزندن دونمك *seuzundèn deunmèk*, توکوردیکنی یالامق *tukurduïunu ïalamaq*.

Pâlir, v. n., صرارمق *sararmaq*, صولمق *solmaq*, بکزی آتمق *bènzi âtmaq*.

Palis, s. m., قازق *qazeq*, صرق *sereq*.

Palissade, s. f., شرامپول *chèrampol*.

Palissader, v. a., شرمپول ایله چویرمك *chèrampol ilè tchèvîrmèk*, قازقلر دکمك *qazeqlar dikmèk*. — Palissadé, e, شرامپول ایله چویرلمش *chèrampol ilè tchèvîrilmich*.

Pallier, v. a., قپامق *qapamaq*, اورتمك *eurtmèk*, کیزلمك *guîzlèmèk*. — Guérir en apparence, موقّتا شفا ویرمك *muvèqqètèn chifa vèrmèk*.

Palme, s. f., خورما دالى *khourma dale.* — Victoire, نصرت *nousrèt,* ظفر *zafèr.* — Mesure, قارش *qarech.*

Palmier, s. m., خورما اغاجى *khourma aghadje.*

Palmyre, ville, تدمر *tèdmir.*

Palpable, adj., ال ايله طوتلور - طوقنلور *èl ilè thoutoulour, dhoqaneler,* يد ايله ياپشلور *ïèd ilè ïapecheler.* — Très-évident, آشكاره *âchikiarè,* ظاهر *zahir.*

Palper, v. a., ال ايله طوتمق *èl ilè thoutmaq,* يد ايله طوقنمق *ïèd ilè dhoqanmaq,* يوقلامق *ïoqlamaq,* اللمك *èllèmèk,* لمس ا *lèms èt.*

Palpitant, e, adj., طپ طپ اوينايان *thep thep oïnaïan.*

Palpitation, s. f., يورك اوينامسى *ïurèk oïnamaçe,* اختفاق *ikhtifaq,* چارپندى *tcharpente.*

Palpiter, v. n., اوينامق *oïnamaq,* دترهمك *titrèmèk,* طپ طپ اورمق *thep thep vourmaq,* دق دق اورمق *teq teq vourmaq,* چارپمق *tcharpmaq.*

Pâmer (Se), v. pron., بايلمق *baïelmaq,* غشيانه دوشمك *ghachïana duchmèk.* — de rire, كولمكدن بايلمق *gulmèktèn baïelmaq.*

Pâmoison, s. f., بايلمه *baïelma,* غشيان *ghachïan.*

Pamphlet, s. m., هجو رسالهسى *hidjv rèçalèçi.*

Pampre, s. m., اصمه دالى *asma dale.*

Pan, s. m., اتك *ètèk,* دامن *damèn,* پارچه *partcha.*

Panacée, s. f., هر شيئه يرار علاج *hèr chèïè ïarar 'yladj.*

Panache, s. m., صورغوچ *sorghoudj,* تل *tèl.*

Panade, s. f., اكمك چورباسى *èkmèk tchorbaçe.*

Panaris, s. m., ات يارن *èt ïaran,* طولامه *dolama.*

Pancarte, s. f., يافته *ïafta,* اوراق مختلفه *èvraq i mukhtèlifè.*

Panégyrique, s. m., مدح *mèdh*, مديح *mèdyh*, اوكمه *euïmè*, ستايش *sitaïch*.

Panégyriste, s. m., مدح ايدن *mèdh èdèn*, اوكيجى *euïu-dju*, نعّات *na'at*, مدّاح *mèttah*, وصّاف *vèssaf*.

Panier, s. m., سپت *sèpèt*, سلّه *sèllè*. — Corbeille, زنبيل *zènbîl*.

Panique, adj., terreur, اپانسز قورقو *apansez qorqou*, سببسز خوف *sèbèbsiz khavf*, دهشت *dèhchèt*.

Panneau, s. m., pièce de bois dans une bordure, ايچ تخته *itch takhta*. — Chacune des rembourrures des côtés d'une selle, تكلتى *tèïèlti*. — Filet pour prendre des lièvres, طاوشان دوزاغى *tavchan douzaghe*.

Panorama, s. m., منظرۀ كليّه *mènzarè-i kulliyè*.

Pansage, s. m., آتك تيمارى *âten tîmare*.

Panser, v. a., ياره يى صارمق *ïaraye sarmaq*. — un cheval, آتى تيمار ا *âte tîmar èt*, بقمق *baqmaq*.

Pantalon, s. m, اوزون طون *ouzoun dhon*, پانتالون *pan-talon*. — large, شلوار *chalvar*. — ordinaire, چاقشر *tchaqchir*. — à l'usage des femmes turques, چنتيان *tchintïan*.

Panteler, v. n., صولوق - نفس كسلمك *solouq*, *nèfès kè-çilmèk*, بايلمق *baïelmaq*, مبهور او *mèbhour ol*.

Panthère, s. f., يوز *ïouz*, پارس *pars*, نمر *nèmir*.

Pantin, s. m., حاجى عيواض *hadje aïvaz*, حاجايواط *hadjaïvat*.

Pantomime, s. m., دلسز اويونى اويناايان *dilsiz oïounou oïnaïan*, دلسزلك مقلّدى *dilsizlik mouqallidi*.

Pantomime, s. f., دلسز اويونى *dilsiz oïounou*, رمز *ramz*, پاندوميم *pantomim*.

PANTOUFLE, s. f., پاپوش *papouch*, (*pabouch*), پاپوچ *papoutch.*

PAON, s. m., طاوس قوشی *thavous qouchou.*

PAPAL, E, adj., پاپایه دائر *papaïa daïr*, پاپانك *papanen* (*gén.*)

PAPAS, s. m., prêtre, پاپاس *papas*, پاپاز *papaz.*

PAPAUTÉ, s. f., پاپالق *papaleq.*

PAPE, s. m., پاپا *papa*, ریم پاپا *rîm papa.*

PAPELARD, s. m., صوفیلق صاتان *sofoulouq satan.*

PAPERASSE, s. f., بطال کاغدلر *baththal kiaghatlar.*

PAPETERIE, s. f., fabrique, کاغدخانه *kiaghatkhanè*, کاغد فابریقهسی *kiaghat fabrîqaçe.*—Le commerce, کاغدجیلق *kiaghattcheleq*, کاغد تجارتی *kiaghat tidjarèti.*

PAPETIER, s. m., کاغدجی *kiaghatdje*, *kiaghattche.* – Boutique de papetier, کاغدجی دکانی *kiaghattche dukkiane.*

PAPIER, s. m., کاغد (*kiaghed*) *kiaghat*, *kiahat.* – fin, اعلا کاغد *a'la kiaghat.* — timbré, دامغهلو کاغد *damghale kiaghat.* — pour enveloppe, صارمق کاغدی *sarmaq kiaghate*, ظرفلق کاغد *zarfleq*, *kiaghat.* — à lettre, مکتوب کاغدی *mèktoub kiaghate.* – Billets, سند *sènèd*, pl. سندات *sènèdat.* — du méhkémé, حجت *hudjdjèt.* – Mémoires, ورقه *varaqa*, pl. اوراق *èvraq*, دفتر *dèftèr*, کاغد *kiaghat.* — Papier-monnaie, قائمه *qaïmè.*

PAPILLON, s. m., کلبك *kèlèpèk*, vulg. *kèpènèk*, پروانه *pèrvanè.*

PAPILLONNER, v. n., دالدن داله قونمق *daldan dala qonmaq*, اوته بری اوچمق *eutè bèri outchmaq.*

PAPILLOTE, s. f., زلف *zuluf*, زلف کاغدی *zuluf kiaghate.*

Papilloter, v. n., en parlant des yeux, كوز اوينامق *gueuz oïnamaq.*— v. a., les cheveux, صاچی زلف كاغدنه قومق *satche zuluf kiaghatena qomaq*, زلفلمك *zuluflèmèk.*

Papiste, s. m., پاپا مذهبلوسی *papa mèzhèbliçi*, پاپیستا *papîsta.*

Pâque, s. f., et **Pâques**, pl. پاسقالیه *pasqalïa.* — Le jour de Pâques, پاسقالیه كونی *pasqalïa gunu* — Œufs de Pâques, پسقالیه یمورطهسی *pasqalïa ïoumourthaçe*, قزل یمورطه *qezel ïoumourtha.*

Paquebot, s. m., مكتوب كمیسی *mèktoub guèmîçi*, پوسته واپوری *posta vaporou.*

Paquet, s. m., بوغچه *boghtcha*, چقین *tcheqen*, دمت *dèmèt*, رزمه *rèzmè*, یوك *ïuk.* — Paquet de linge, چماشیر بوغچهسی *tchamacher boghtchaçe.* — Faire son paquet, كوچ ا *gueutch èt*, كتمكه حاضرلق كورمك *guitmèïè hazerleq gueurmèk*, چقیننی باغلامق *tcheqenene baghlamaq.*

Par, prép., دن *dan*, *dèn*, ایله *ilè*, از *èz*, من *min*, ب *bè*, *bi*, با *ba*, مع *ma'*, عن *'an.* — Par force, زور ایله *zor ilè.* — Par mer et par terre, دكزدن و قرهدن *dènizdèn vè qaradan.* — Par an, ییلده *yïlda*, سنوی *sènèvi*, سنویّه *sènèvïïè*, سالیّه *salïïè*, سال بسال *sal bè sal.* — Par ici, بورادن *bouradan.* — Par là, اورادن *oradan*, شورادن *chouradan.* — Par-ci, par-là, انده بونده *onda bounda*, شورایه بورایه *chouraïa bouraïa*, اوتهیه بری‌یه *eutèïè bèrïïè.* — Par-dessus, اوستنده *ustundè*, اوستندن *ustundèn.* — Par-dessous, التنده *altenda*, التندن *altendan.* — De par..., طرفندن *tharafendan*, عن جانب *'an dja-*

nib. — Il est allé par Vienne, ويانه طريقيله كتمشدر *vièna tharyqiilè guitmichdir.* — Ils viennent par le bateau, واپور ايله كليورلر *vapor ilè guèlïorlar.* — Par hasard, راست كله *rast guèlè.*

Para, s. m., پاره *para.* — Voyez aussi Paras.

Parabole, s. f., تمثيل *tèmsîl,* مثل *mèçel,* تشبيه *tèchbîh,* pl. تشبيهات *tèchbîhat.*

Parade, s. f., كوسترش *gueustèrich,* نمايش *numaïch,* سلطنت *salthanat,* الاى *alaï,* زينت *zînèt.*

Paradigme, s. m., مثل *mèçèl,* وزن *vèzn.*

Paradis, s. m., جنت *djènnèt,* pl. جنان *djènan,* فردوس *firdèvs,* بهشت *bèhicht.* — terrestre, جنت عدن *djènnèti 'adèn.*

Paradoxe, s. m., عقلدن تشره *aqeldan tachra,* غريب *gharib,* بيرون از دائره عقل *biroun èz daïrè-i aql.*

Parafe, s. m., صح *sahh.*

Parage, s. m., qualité, نسب *nèçèb,* رتبه *rutbè,* درجه *dèrèdjè.* — Côté, طرف *tharaf,* pl. اطراف *èthraf,* جانب *djanib,* pl. جوانب *djèvanib,* ناحيه *nahyè,* pl. نواحى *nèvahy,* جهت *djihèt,* pl. جهات *djihat.*

Paragraphe, s. m., بند *bènd,* فصل *fasl.*

Paraître, v. n., كورنمك *gueurunmèk,* چيقمق *tcheqmaq,* ظهوره كلمك *zouhoura guèlmèk,* ظاهر اول *zahir ol.* — Faire paraître, كوسترمك *gueustèrmèk,* چيقارمق *tcheqarmaq.* — Il n'a pas encore paru, دها ظهور ايتمدى *daha zouhour ètmèdi.* – Il paraît, كورنيور *gueurunuïor.* — Il me paraît ainsi, بكا اويله كورنيور *bana euïlè gueurunuïor.*

Parallèle, s. m., comparaison, تشبيه *tèchbîh*, مقايسه *mouqaïèçè*. — Cercle, خطّ استوايه متوازى اولان دائره *khaththy istivaïè mutèvazi olan daïrè*. — adj., متوازى *mutèvazi*. — Ligne parallèle, متوازى چزغى *mutèvazi tchezghe*.

Parallèlement, adv., موازات اوزره *mouvazat uzrè*.

Parallélisme, s. m., توازى *tèvazi*, موازات *mouvazat*.

Paralogisme, s. m., رأى باطل *rèï bathyl*, قياس كاذب *qeyïaçi kiazib*.

Paralyser, v. a., كوترم ا *keuturum èt*. — Rendre inutile, بطّال ا *baththal èt*, مانع او *many' ol*.

Paralysie, s. f., كوترملك *keuturumluk*, فلج *fèldj*.

Paralytique, s. et adj., كوترم *keuturum*, مفلوج *mèfloudj*.

Parangon, s. m., قياس *qeïas*, نمونه *numounè*, اورنك *eurnèk*, محكّ *mèhèkk*.

Parapet, s. m., قورقولق *qorqoulouq*, تختهپرده *takhtapèrdè*.

Paraphrase, s. f., شرح *chèrh*, تعبير *ta'bîr*, تفسير *tèfsîr*.

Parapluie, s. m., شمسيّه *chèmsiïè*, چادر *tchader*, يغمور چادرى *ïaghmour tchadere*, اومبرلا *omrèla*.

Paras, s. m. pl., پاره *para*, اقچه *aqtchè*. – Pièce de cinq, dix, vingt paras, بشلك *bèchlik*, اونلق *onlouq*, يكرميلك *yirmîlik*. — de trente paras, زولطه *zolatha*. — de soixante paras, التمشلق *altmechleq*. — Quarante paras font une piastre, qui représente vingt centimes de la monnaie française, قرق پاره بر غروش ايدركه فرانسز اقچهسى حسابنجه يكرمى سنتيم ايدر *qerq para bir ghourouch èdèrki fransez aqtchèçi hyçabendja yirmi sèntîm èdèr*. — Voy. **Monnaie**.

PARASANGE, s. f., mesure d'environ quatre milles, فرسخ *fèrsakh*, فرسنك *fèrsènk*.

PARASÉLÈNE, s. f., آيك عكسى *âyen 'aksi*.

PARASITE, s. m., دال قاوق *dal qavouq*, مفت خوار *muft khar*.

PARASOL, s. m., شمسيّه *chèmsiïè*.

PARATONNERRE, s.m., يلدرمدن ايدن حفظ تيمور *yelderem-dan hefz èdèn dèmir*, مقناطيس تيمورى *meqladez dèmiri*.

PARAVENT, s. m., روزكاردن ايدن حفظ پرده *ruzguiardan hefz èdèn pèrdè*, صوندرمه *seundurmè*.

PARBLEU! interj., sorte de jurement, والله *vallah*, *vallahi*, عجايب *'adjaïb*, نصل *naçel*.

PARC, s. m., à bestiaux, اغل *aghel*. — planté d'arbres, باغچه *baghtchè*. — aux huitres, حوض *havouz*.

PARCELLE, s. f., پارچەجق *partchadjeq*, جز *djuz*, جزى *djuzi*, ذرّه *zèrrè*, pl. ذرّات *zèrrat*.

PARCE QUE, conj., زيرا *zîra*, چونكه *tchunki*. Cette conjonction se rend souvent, en turc, par le participe du verbe joint aux affixes. — Parce qu'il est venu trop tard, il n'a rien trouvé, كچ كلديكندن هيچ بر شى بولمدى *guètch guèldiyïndèn hîtch bir chèï boulmade*.

PARCHEMIN, s. m., ترشه *tirchè*, كودرى *gudèri*.

PARCHEMINERIE, s. f., ترشه فابريقەسى *tirchè fabrîqaçe*. — Art, ترشەجيلك *tirchèdjîlik*.

PARCHEMINIER, s. m., ترشەجى *tirchèdji*.

PARCIMONIE, s. f., امساك *imsak*, بخل *boukhl*, خسيسلك *khaçîslik*, ناكسلك *nèkèslik*, جمريلك *djimrîlik*.

PARCIMONIEUX, SE, adj., بخيل *bakhyl*, خسيس *khaçis*, ناكس *nèkès*, جمرى *djimri*.

Parcourir, v. a., كزمك *guèzmèk*, دولاشمق *dolachmaq*, طولاشمق *dholachmaq*, سير ا *sèïr èt*, كشت وكذار ا *guècht u guzar èt*, سير و تماشا ا *sèïr u tèmacha èt*, سياحت ا *sïahèt èt*, دور ا *dèvr èt*. — Parcourir des yeux, كوزدن كچورمك *gueuzdèn guètchirmèk*. — Je veux parcourir la ville de Constantinople, استانبولي طولاشمق استرم *istambolou dholachmaq istèrim*.

Parcours, s. m., دوران *dèvèran*, سير و حركت *sèïr ou harèkèt*.

Pardieu, interj., آلله آلله *allah allah*, هاى هاى *haï haï*.

Pardon, s. m., عفو *'af*, مغفرت *maghfirèt*, مسامحه *muçamèha*, صفح *safh*, صوچ باغشلامهسى *soutch baghechlamaçe*. — Demander pardon, عفو استمك *'af istèmèk*, امان ديلمك *aman dîlèmèk*. — Je vous demande pardon, عفو ايدرسكز *'af èdèrsîniz*.

Pardonnable, adj., عفو اولنور *'af olounour*, عفوى ممكن *'afvi mumkin*.

Pardonner, v. a., عفو ا *'af èt*, باغشلامق *baghechlamaq*. – Excuser, معذور طوتمق *ma'zour thoutmaq*. – Faire grâce, امان ويرمك *aman vèrmèk*. — Pardonné, e, عفو اولنمش *'af olounmouch*, معذور *ma'zour*.

Pareil, le, adj., مثللو *miçilli*, اش *èch*, مثل *misl*, pl. امثال *èmçal*, نظير *nazer*, طبقى *thebqe*, مانند *manènd*. — Égal, اقران *aqran*. — Sans pareil, بى نظير *bi nazer*.

Pareillement, adv., كذلك *kèzalik*, دخى *dakhy*, ده *da*, *dè*. — Et moi pareillement, بن دخى *bèn dakhy*, بنده *bèndè*.

Parent, e, s., خصم *kheçem*, اقربا *aqraba*. — Les parents,

اقربا *aqraba*, اقربالر *aqrabalar*. — Le père et la mère, انا بابا *ana baba*, والدين *validèïn*. — Les ancêtres, آتالر *âtalar*, اجداد *èdjdad*, اسلاف *èslaf*. — Parents éloignés, اوزاقدن اقربا *ouzaqtan aqraba*.

Parenté, s. f, خصملق *kheçemleq*, اقربالق *aqrabaleq*, قرابت *qarabèt*.

Parenthèse, s. f., جملهٔ اعتراضيّه *djumlèï y'tirazyiè*.

Parer, v. a., دوناتمق *donatmaq*, دوزن ويرمك *duzèn vèrmèk*. — Se parer, كنديته دوزن ويرمك *kèndînè duzèn vèrmèk*, (دوزنوب دونانمق *duzènib donanmaq*. – Paré, e, دونانمش *donanmech*, بزهنمش *bèzènmich*, مزيّن *muzèïièn*.

Paresse, s. f., تنبللك *tèmbèllik*, كسل *kèçèl*, تكاسل *tèkiaçul*. — La paresse ne fait pas manger du miel, تنبللك بال يدرمز *tèmbèllik bal ïèdirmèz*. On dit en arabe: الكسل ما يطعم عسل *èl-kèçèl ma ïèth'am 'açèl*. — Lenteur, كوشكلك *guèvchèklik*.

Paresseux, se, adj., تنبل *tèmbèl*, كسلان *kèslan*. — Faire le paresseux, تنبللك ا *tèmbèllik èt*. — Être paresseux, تنبل او *tèmbèl ol*.

Parfait, e, adj., تمام *tamam*, تامّ *tamm*, كامل *kiamil*, تكميل *tèkmîl* قصورسز *qouçoursouz*, مكمّل *mukèmmèl*.

Parfaitement, adv., تماماً *tèmamèn*, بالكمال *bil-kèmal*.

Parfois, adv., بعض كرّه *ba'ze kèrrè*, بعضا *ba'zèn*, احياناً *ahyanèn*.

Parfum, s. m., كوزل قوقو *guzèl qoqou*, رايحهٔ طيّبه *raïhaï thaïibè*, بخور *boukhour*, عطر *'ythr*.

Parfumer, v. a., répandre une bonne odeur, كوزل قوقو يايمق *guzèl qoqou ïaïmaq*. — Faire prendre un par-

fum, كوزل قوقو ويرمك *guzèl qoqou vèrmèk*, بخورلمق *boukhourlamaq*, دوتسی ويرمک *tutsu vèrmèk*. — Parfumé, e, بخورلنمش *boukhourlanmech*, معطر *mou'aththar*.

Parfumeur, s. m., بخورجی *boukhourdjou*, مسکچی *misktchi*.

Pari, s. m., بحث *bahs*, *bèhs*, مباحثه *mubahaçè*. — Gagner un pari, بحث قزانمق *bahs qazanmaq*. – Perdre un pari, بحث غيب ا *bahs ghaïb èt*.

Parier, v. a., بحث ا *bahs èt*, بحث طوتمق *bahs thoutmaq*, بحث قومق *bahs qomaq*.

Pariétal, e, adj. Os pariétaux, قفا کمکی *qafa kèmiyi*, جمجمه *djèmdjèmè*.

Paris, ville, پارس *paris*. — Paris est la capitale de la France, پارس فرانسەنك پایتختیدر *paris françanen païtakhteder*.

Parisien, ne, adj., پارسلو *parisli*.

Parité, s. f., برلك *birlik*, برابرلك *bèrabèrlik*, مساوات *muçavat*. — Comparaison, مشابهه *muchabèhè*.

Parjure, s. m., faux serment, يلان يمين *ïalan ïèmîn*, يمين كاذب *ïèmîni kiazib*. — Serment violé, بوزلمش آند *bozoulmouch ând*. – Qui commet un parjure, آند بوزيجی *ând bozoudjou*, يميني بوزان *ïèmîni bozan*. — adj., يلان يمين ايديجی *ïalan ïèmîn èdîdji*.

Parjurer (Se), v. pron., يلان يمين ا *ïalan ïèmîn èt*. — Violer son serment, آند بوزمق *ând bozmaq*, نقص عهد ا *naqsy 'aht èt*.

Parlant, e, adj., سويليجی *seuïlèïdji*, ناطق *natheq*, متكلم *mutèkèllim*.

Parlement, s. m., مجلس *mèdjlis*, پارلامنتو *parlamento*.

Parlementaire, s. m., خبر كتوريجى *khabèr guètirîdji*.

Parlementer, v. n., سويلشمك *seuïlèchmèk*, خبرلشمك *khabèrlèchmèk*, اوزلشمق *ouzlachmaq*, مخابره ا *moukhabèrè èt*.

Parler, v. n. et a., سويلمك *seuïlèmèk*, لقردى ا *laqerde èt*, تكلّم ا *tèkèllum èt*. — Discourir, سويلشمك *seuïlèchmèk*, صحبت ا *sohbèt èt*. — Parler contre quelqu'un, بر كمسه‌نك عليهنه سويلمك *bir kimsènin 'alèïhinè seuïlèmèk*. — Parler français, en français, فرانسزجه سويلمك *fransezdja seuïlèmèk*. — en turc, تركچه سويلمك *turktchè seuïlèmèk*. — Parlez-vous le turc? تركچه سويلرميسكز *turktchè seuïlèrmîçiniz* (au sing. سويلرميسن *seuïlèrmîçin*). — Je parle le turc, تركچه سويلرم *turktchè seuïlèrim*. — Je ne sais pas parler en anglais, انكليزجه سويلمك بلمم *inguilîzdjè seuïlèmèk bilmèm*. — Il est nécessaire, dans ce pays, de savoir parler le turc, بو مملكتده تركچه سويلمك بلمك لازمدر *bou mèmlèkèttè turktchè seuïlèmèk bilmèk lazemder*.

Parleur, se, s., چوق سويلر *tchoq seuïlèr*, لافزن *lafazan*.

Parloir, s. m., سلاملق *sèlamleq*, ديوانخانه *dîvankhanè*, صحبت اوطه‌سى *sohbèt odhaçe*, پارلاتوريو *parlatorïo*.

Parmi, prép., آرا *âra*, بين *bèïn*, ما بين *ma bèïn*, ميان *mïan*, ايچ *itch*. — Parmi nous, آرامزده *âramezda*, بينمزده *bèïnimizdè*. — Parmi vous, آراكزده *âranezda*, ايچكزده *itchinizdè*. — Parmi eux, آرالرنده *âralarenda*, بينلرنده *bèïnlèrindè*. — Parmi les amis, دوستلر آراسنده *dostlar âraçenda*.

Paroi, s. f., یوز *iuz*, یان *ïan*, طرف *tharaf*. — En t. d'anatomie, اغشیۀ تجاویف *aghchiïè-i tèdjavif*.

Paroisse, s. f., محلّه *mahallè*, pl. محلّات *mahallat*. — Le curé de la paroisse, محلّه پاپازی *mahallè papaze*.

Paroissien, ne, s., اهل محلّه *èhli mahallè*. — Livre de prières, دعا کتابی *dou'a kitabe*.

Parole, s. f., سوز *seuz*, لقردی *laqerde*, کلمه *kèlèmè*, کلام *kèlam*, قول *qavl*. — Promesse, سوز *seuz*, وعد *va'd*, پاروله *parola*. — Parole d'honneur, اعتبار سوزی *y'tibar seuzu*, عهد میثاق *'ahti mîçaq*.

Paroxisme, s. m., احتداد - شدّت مرض *ihtidad*, *chiddèt-i maraz*, علّتک آزمهسی *illètin azmaçe*.

Parquer, v. a., اغیله صوقمق - قومق *aghela soqmaq*, *qomaq*, محفوظ بر محلّه قومق *mahfouz bir mahallè qomaq*.

Parquet, s. m., تخته دوشمه *takhta deuchèmè*.

Parqueter, v. a., تخته دوشمك *takhta deuchèmèk*.

Parrain, s. m., صاغدج *saghdedj*, وافتیز باباسی *vaftîz babaçe*.

Parricide, s. m. f., باباسنی اولدرن *babaçene euldurèn*, قاتل الاب *qatil ul-ab*, پدرکش *pèdèrkuch*. — باباسنی اولدرمه *babaçene euldurmè*, قتل الاب *qatl ul-ab*.

Parsemer, v. a., صاچمق *satchmaq*, نثر ا *nèsr èt*.

Part, s. f., portion, پای *paï*, حصّه *hyssa*, *hyssè*, pl. حصص *hyças*, سهم *sihm*, pl. اسهام *asham*, قسم *qesm*, pl. اقسام *aqsam*. — Côté, یان *ïan*, طرف *tharaf*, جانب *djanib*, جهت *djihèt*, صوب *savb*, سوی *souï*, یر *ïèr*. — De part et d'autre, ایکی طرفدن *iki tharaftan*, طرفیندن *thara-*

fèïndèn. — De votre part, طرفکزدن *tharafe̱ne̱zdan,* سزدن یکا *sizdèn ïana.* — De toutes parts, هر طرفدن *hèr tharaftan.* — Nulle part, هیچ بر یرده *hîtch bir ïèrdè.* — A part, آیریجه *âïre̱dja,* یالکز *ïale̱ne̱z,* بشقه *bachqa.* — Faire part, بلدرمك *bildirmèk,* خبر ویرمك *khabèr vèrmèk.* — Prendre part, حصه‌دار اولمق *hyssè-dar olmaq,* الحاق او *ilhaq ol.*

Partage, s. m., بولمه *beulmè,* تقسیم *taqsîm,* توزیع *tèvzy'.* — Portion, حصه *hyssè.* – Sort, قسمت *qe̱smèt,* نصیب *naçyb.*

Partager, v. a., حصه حصه آیرمق *hyssè hyssè âïe̱rmaq,* بولمك *beulmèk,* ا تقسیم *taqsîm èt,* ا پای *paï èt,* ا توزیع *tèvzy' èt.* — Partagé, e, پای اولمش *paï olmouch.*

Partance, s. f., عزیمت *'azîmèt,* حرکت *harèkèt.*

Partenaire, s. m. f., اورتاق *ortaq,* اش *èch.*

Parterre, s. m., jardin, چیچکلك *tchîtchèklik,* چیچك باغچه‌سی *tchîtchèk baghtchèçi.* — de théâtre, تیاترو میدانی *tèatro mèïdane̱.*

Parti, s. m., فرقه *fe̱rqa,* طرف *tharaf.* — Résolution, قرار *qarar,* نیّت *nïïèt.* — Expédient, تدبیر *tèdbîr,* یول *ïol,* چاره *tcharè,* اصول *ouçoul.* — Profession, طریقت *tha-rîqat,* صنعت *zèna'at.* — Tirer parti, فائده‌لنمك *faïdè-lènmèk,* ا تحصیل منفعت *tahçîli mènfa'at èt.*– Prendre son parti, قرار ویرمك *qarar vèrmèk,* ا تصمیم *tasmîm èt.*

Partial, e, adj., طرفدار *tharafdar,* طرفگیر *tharafguîr,* جانبدار *djanibdar.*

Partialement, adv., طرفدارلغله *tharafdarle̱ghe̱la,* طرف طوتەرق *tharaf thoutaraq,* غرض ایله *gharaz ilè.*

PARTIALITÉ, s. f., طرفدارلق *tharafdarl͟eq*, طرف طوتمه *tharaf thoutma*, تصاحب *tèçahub*.

PARTICIPANT, E, adj., حصّه دار *hyssèdar*, حصّه مند *hyssèmènd*, مشارك *mucharik*.

PARTICIPATION, s. f., حصّه دارلق *hyssèdarl͟eq*, اشتراك *ichtirak*, مشاركت *mucharèkèt*.

PARTICIPE, s. m., actif, اسم فاعل *ismi fa'yl*. — passif, اسم مفعول *ismi mèf'oul*.

PARTICIPER, v. n., حصّه دار او *hyssèdar ol*, پای آلمق *paï âlmaq*, اورتاقلشمق *ortaqlachmaq*.

PARTICULARITÉ, s. f., خصوصيّت *khouçouçiïèt*, كيفيّت *kèïfiïèt*.

PARTICULE, s. f., حرف *harf*, حرف معنا *harfi ma'na*, ادات *adat*, pl. ادوات *èdèvat*.

PARTICULIER, s. m., يالكز باشنده بر آدم *ïal͟en͟ez bach͟enda bir adam*, شخص منفرد *chakhsi munfèrid*, آيرى باشنه ادم *âïr͟e bach͟ena adam*. — En particulier, بشقه‌جه *bachqadja*, آيريجه *âïr͟edja*, مخصوص *makhsous*, تنهده *tènhèdè*, خلوتده *khalvèttè*. — En secret, كيزلوجه *guïzlidjè*, محرمانه *mahrèmanè*.

PARTICULIER, ÈRE, adj., مخصوص *makhsous*, خاص *khass*, مختص *moukhtass*, عادتدن خارج *'adèttèn kharidj*.

PARTICULIÈREMENT, adv., مخصوصًا *makhsouçèn*, مخصوصا *makhsouça*.

PARTIE, s. f., پارچه *partcha*, قطعه *q͟eth'a*, جزء *djuz'*, حصّه *hyssè*, مقدار *m͟eqdar*, *m͟eqtar*. — du corps humain, عضو *'azv*, pl. اعضا *a'za*. — Divertissement, جنبش *djumbuch*. — Jeu, فصل *fasl*, اويون *oïoun*. — Côté,

طرف *tharaf.* – Division, قسم *qesm*, pl. اقسام *aqsam.* – Les parties du discours, اجزای کلام *èdjzaï kèlam.* — Plaideur, خاصم *khaçem*, دعواجی *da'vadje*, طرف *tharaf.* — Les deux parties, ایکی طرف *iki tharaf*, طرفین *tharafèïn.* — Les parties belligérantes, دول محاربین *duvèli mouharèbèïn.* – La partie orientale, سمت شرقی *sèmti charqy.* — Les cinq parties du monde, جهات خمسهٔ عالم *djèhati khamsèï 'alèm.* — Les cinq parties du monde sont: l'Europe, l'Asie, l'Afrique, l'Amérique et l'Océanie, زمیننك بش اقسامی بونلردر اوروپا و آسیا و آفریقا و آمریقا و اوسترالیا *zèmînin bèch aqsame bounlarder avropa vè âçïa vè âfrîqa vè âmèrîqa vè ostralïa.* — La plus grande partie, اكثری *èksèri*, اكثربیسی *èksèrîçi.* — En partie, بر مقداری *bir meqtare*, بعضًا *ba'zèn*, یاری بچوق *ïare boutchouq.*

Partiel, le, adj., پارچه *partcha*, جزءی *djuzïi.*

Partiellement, adv., پارچه پارچه *partcha partcha*, ازار ازار *azar azar*, جزءیًا *djuz'ïèn.*

Partir, v. n., كتمك *guitmèk*, قالقمق *qalqmaq*, یوله چیقمق *ïola tcheqmaq*, عزیمت ا *'azîmèt èt.* — A partir de..., اعتبارًا *i'tibarèn.* — A partir d'aujourd'hui, بو كوندن صكره *bou gundèn sonra*, بو كوندن باشلایه‌رق *bou gundèn bachlaïaraq.*

Partisan, s. m., طرفدار *tharafdar*, طرفكیر *tharafguîr.*

Partition, s. f., تقسیم *taqsîm*, توزیع *tèvzy'.* – بر موسیقی تألیفینك كافهٔ اجزاسی *bir mouçiqi tèèlifinin kiaffèï èdjzaçe.*

Partout, adv., هر یرده *hèr ïèrdè*, هر طرفده *hèr tharafta.*

— Aller partout, هر يره كتمك hèr ïèrè guitmèk. — Il met son nez partout, هر يره قارشور hèr ïèrè qarechèr.

Parure, s. f., دوزن duzèn, زينت zînèt, تزيّن tèzèïïun.

Parvenir, v. n., اريشمك èrîchmèk, ايرمك èrmèk, يتشمك ïètichmèk, وصول بولمق vuçoul boulmaq, واصل او vaçel ol, دسترس او dèstrès ol. — Obtenir, نائل او naïl ol.

Parvenu, e, adj., اريشمش èrîchmich, واصل اولمش vaçel olmouch. — صكرەدن دولته اريشمش sonradan dèvlètè èrîchmich, ميدانه چيقمش mèïdana tcheqmech.

Parvis, s. m., كليسه قپوسنك اوكى kilîçè qapouçounoun eunu, دهليز dèhlîz.

Pas, prép. nég., مه - م ma, mè, خير khaïr, يوق ïoq. - Je ne veux pas, استمم istèmèm. — N'allez pas, كتمه guitmè. — Il n'est pas venu, كلمدى guèlmèdi. — Pas un, بر دانه يوق bir tanè ïoq.

Pas, s. m., آدم âdem, قدم qadèm, خطوه khathvè. — Mesure, ادم adem.

Pascal, e, adj., پاسقاليالق pasqalïaleq, پاسقاليالو pasqalïale.

Passable, adj., ال ويرر èl vèrir, اپ ايو èp èïi, فنا دكل fèna dèïl.

Passablement, adv., اپ ايوجه èp èïidjè, اولدقچه oldouqtcha.

Passage, s. m., كوچمه gueutchmè, مرور murour, عبور 'oubour. — Chemin, كچيد guètchîd, يول ïol. — Droit qu'on paye, كچيد اقچەسى guètchîd aqtchèçi. — Endroit d'un auteur, ايراد irad, موضع mèvza', فقره fèqra.

Passager, s. m., يولجى ïoldjou. – Étranger, مسافر muçafir.

Passager, ère, adj., كچر guètchèr, فانى fani.

Passant, s. m., کچن *guètchèn.* — Fréquenté, ایشلك *ichlèk.* — En passant, کچرك *guètchèrèk*, کچرکن *guètchèrkèn.*

Passation, s. f., حجت یازمه *heuddjèt ïazma*, ثبت حجت *sèbti heuddjèt.*

Passé, s. m., کچمش زمان *guètchmich zèman*, زمان کذران *zèmani guzèran*, زمان ماضی *zèmani mazy.*

Passé, e, adj., کچمش *guètchmich*, کچن *guètchèn.* — Temps passé, زمان سابق *zèmani sabeq.*

Passement, s. m. et **Passementerie**, s. f., شریت *chèrît*, قیطان *qaïthan.* — d'or, صرمه شریت *serma chèrît.*

Passementier, ère, s. m. et f., شریتجی *chèrittdji*, قیطانجی *qaïthandje.*

Passe-partout, s. m., هر کلیدی آچار اختار *hèr kilîdi âtchar anakhtar.*

Passe-passe, s. m., حقه بازلق *hoqqabazleq*, حیله بازلق *hilèbazleq*, ال چابوقلغی *èl tchabouqloughou.*

Passe-port, s. m., یول تذکرهسی *ïol tèzkèrèçi*, مرور تذکرهسی *murour tèzkèrèçi*, کذار نامه *guzar namè*, پساپورت *paçaport.*

Passer, v. n., کچمك *guètchmèk*, مرور ا *murour èt*, عبور ا *'oubour èt*, کذار ا *guzar èt.* — par la fenêtre, پنجرهدن کچمك *pèndjèrèdèn guètchmèk.* — Passer pour..., صایلمق *saïelmaq*, بر شی یرینه کچمك *bir chèï ïèrînè guètchmèk.* — Passer le temps, وقت کچورمك *vaqet guètchirmèk*, اکلنمك *eïlènmèk.* — de la tête, خاطردن چیقمق *khatherdan tcheqmaq.* — au fil de l'épée, قلجدن کچورمك *qeledjtan guètchirmèk.* — par les

armes, تفنكلمك *tufènklèmèk*, سونكيلمك *sungulèmèk*. — en revue, عسكری کوزدن کچورمک *'askèri gueuzdèn guètchirmèk*. — Se passer de..., فراغت ا *fèraghat èt*, کیرو طورمق *guèri dhourmaq*. — S'écouler, کچمك *guètchmèk*. — Se faner, صولمق *solmaq*, رنکنی آتمق *rènguini âtmaq*.

Passereau, s. m. — Voy. **Moineau**.

Passe-temps, s. m., اکلنجه *eïlèndjè*, ذوق *zèvq*.

Passible, adj., صزی چکه بیلور *s̱eẕe tchèkè bilir*, قابل تألم *qabil-i tèèllum*. — حکم اولنه بیلور *hukm olouna bilir*, اوغرایه بیلور *oughraïa bilir*.

Passif, s. m., آلهجق *âladjaq*, مطلوب *mathloub*, pl. مطلوبات *mathloubat*. — Dette passive, ویرهجک *vèrèdjèk*, بورج *bordj*, دین *dèïn*, pl. دیون *duïoun*. — T. de gram., مفعول *mèf'oul*. — Participe passif, اسم مفعول *ismi mèf'oul*. — Verbe passif, مجهول *mèdjhoul*, فعل مجهول *fy'li mèdjhoul*.

Passion, s. f., mouvement de l'âme, هوای نفس *hèvaï nèfs*. — Affection violente, عشق *'achq*, حسرت *hasrèt*, سودا *sèvda*, هوس *hèvès*, ابتلا *ibtila*. — La Passion de Notre Seigneur Jésus-Christ, حضرت عیسی‌نک سیاستلری *hazrèti 'yçaneṉ sïaçètlèri*.

Passionné, **e**, adj., عاشق *'acheq̱*, حسرتلو *hasrètli*, سودالو *sèvdale̱*.

Passionnément, adv., عشق ایله *'achq ilè*, اشتیاق ایله *ichtïaq ilè*.

Passionner (Se), v. pron., عاشق او *'acheq̱ ol*, مبتلا او *mubtèla ol*.

PASSOIRE, s. f., سوزكچ *suzguèdj.*
PASTÈQUE, s. f., قاربوز *qarbouz.*
PASTEUR, s. m., چوبان *tchoban,* راعى *ra'y.*
PASTILLE, s. f., composition de pâte d'odeur, قرص *qours,* تنسوخ *tènsoukh.* — Bonbon, رايحه‌لو حبّه *raïèhale hab-bè,* نعنع شكرى *na'nè' chèkèri,* طارچين شكرى *thartchîn chèkèri.*
PASTORAL, E, adj., چوبانك *tchobanen.* — Poésie pastorale, چوبان تركيسى *tchoban turkuçu.*
PATATE, s. f., ير الماسى *ïèr èlmaçe,* باتات *batat.*
PATATRAS, interj., پات اشاغى *pat achaghe,* پاتر كوتر *pater kutur.*
PATAUGER, v. n., چامورده يوريمك *tchamourda ïurumèk.*
PÂTE, s. f., خمور *khamour.* — Mettre en pâte, خمورلمق *khamourlamaq.*
PÂTÉ, s. m., بورك *beurèk,* خمور آشى *khamour âche.* — de perdrix, ككليك بوركى *kèklîk beurèyi.* – de pigeons, كوكرجين بوركى *gueuvèrdjîn beurèyi.* — Petit pâté, اوفاق بورك *oufaq beurèk.*
PATENTE, s. f., برات *bèrat,* پاتنته *patènta.*
PATERNEL, LE, adj., پدرانه *pèdèranè,* ابوى *èbèvii,* پدرى *pèdèri.*
PATERNELLEMENT, adv., پدرانه *pèdèranè,* بابايانه *babaïanè.*
PATERNITÉ, s. f., بابالق *babaleq,* ابوت *ubuvvèt,* ابويت *èbèviïèt.*
PÂTEUX, SE, adj., خمور كبى *khamour guibi,* خمورمسى *khamourimsi,* خموره بكزر *khamoura bènzèr.* — Pain pâteux, خمور كبى اكمك *khamour guibi èkmèk.*
PATHÉTIQUE, adj., يانق *ïaneq,* رقت ويرن *ryqqat vèrèn.*

Pathologie, s. f., وصف امراض *vasfi èmraz.*

Patiemment, adv., صبر ایله *sabr ilè,* تحمّلا *tèhammulèn,* بالصبر *bis-sabr.*

Patience, s. f., صبر *sabr,* تحمّل *tèhammul.*

Patient, e, adj. et s., qui a de la patience, صبرلو *saberle,* صبور *sabour.* — Malade, خسته *khasta,* کیفسز *kèïfsiz,* نا مزاج *na mizadj.* — Criminel condamné, قتله حکم اولنمش کمسه *qatlè hukm olounmouch kimsè.*

Patienter, v. n., صبر ا *sabr èt,* تحمّل ا *tèhammul èt.*

Patin, s. m., نعلین *na'len.*

Patiner, v. n., بوز اوستنده قایمق *bouz ustundè qaïmaq.*

Patisserie, s. f., خمور آشی *khamour âche,* بورك *beurèk.*

Patissier, s. m., بورکجی *beurèktchi,* بوغاچه‌جی *boghatchadje.* — Boutique de pâtissier, بورکجی دکانی *beurèktchi dukkiane.*

Patois, s. m., کویلو لسانی *keuïlu liçane.*

Patraque, s. f., قوراده *qourada.*

Pâtre, s. m. — Voy. Pasteur, Berger.

Patriarcal, e, adj., پطریقی *pathryqy,* پطریقه منسوب *pathryqè mènçoub.* — Maison patriarcale, پطریقخانه *pathryqkhanè.*

Patriarcat, s. m., پطریقلق *pathryqlyq,* پطریقیّت *pathryqïïèt.*

Patriarche, s. m., پطریق *pathryq.* — Chef de l'Église grecque, روم پطریقی *roum pathryqy.* — de l'Église arménienne, ارمنی پطریقی *èrmèni pathryqy.* — Le patriarche des Turcs, شیخ الاسلام *chèykh ul-islam,* مفتی *mufti.*

Patricien, ne, adj., بكزاده *bèïzadè.*

Patrie, s. f., وطن *vathan.* — Défendre sa patrie, وطننى محافظه ا *vathanene mouhafaza èt.*

Patrimoine, s. m., بابا مالى *baba male*, ميراث *mîras.* — de la mère, انا مالى *ana male.*

Patriote, s. et adj., وطننى سون *vathanene sèvèn*, وطن غيرتلوسى *vathan ghaïrètliçi.*

Patriotique, adj., وطن غيرتنه دائر *vathan ghaïrètinè daïr.*

Patriotisme, s. m., وطن غيرتى *vathan ghaïrèti*, حبّ وطن *hubbi vathan.*

Patron, s.m., protecteur, حمايتچى *hymaïèttchi*, ارقه *arqa.* — Saint, ولى *vèli.* — Chef d'un établissement, صاحب *sahib.* — Maître de la maison, او صاحبى *èv sahybi*, صاحب البيت *sahyb ul-bèït.* — Modèle, قالب *qaleb*, اورنك *eurnèk.*

Patronage, s. m., حمايت *hymaïèt.*

Patrouille, s. f., قول *qol*, قوللق *qollouq.*

Patte, s. f., پنچه *pèntchè*, اياق *aïaq.*

Pâturage, s. m., يم *ïèm*, اوتلق *otlaq.*

Pâture, s. f., اوتلق *otlouq*, يم *ïèm*, غدا *gheda.*

Pâturer, v. n., اوتلامق *otlamaq*, اوتلانمق *otlanmaq.*

Paume, s. f., de la main, آوج *âvoudj.* — Balle à jouer, طوپ *thop.*

Paupière, s. f., كوز قپاغى *gueuz qapaghe.*

Pause, s. f., اكلنمه *eïlènmè*, ديكلنمه *dînlènmè*, استراحت *istirahat.*

Pauvre, adj., فقير *faqer*, pl. فقرا *fouqara*, vulg. *fouqarè.* — Mendiant, ديلنجى *dîlèndji.*

Pauvrement, adv., فقیرانه *faqeranè*, فقراجه *fouqaradja.*

Pauvresse, s. f., دیلنجی قاری *dîlèndji qare.*

Pauvreté, s. f., فقیرلق *faqerleq*, فقرالك *fouqarèlik*, فقر *faqr*, فاقه *faqa.* — Grande pauvreté, فقر کلی *faqri kulli*, شدّت فاقه *chiddèti faqa.*

Pavage, s. m., دوشمه *deuchèmè*, قالدرم ایشی *qalderem ichi.*

Pavaner (Se), v. pron., طاوسلنمق *thavouslanmaq*, خروسلنمق *khoroslanmaq.*

Pavé, s. m., قالدرم *qalderem*, قالدرم طاشی *qalderem thache*, دوشمه *deuchèmè.*

Paver, v. a., قالدرم یاپمق *qalderem ïapmaq*, دوشمك *deuchèmèk.*

Paveur, s. m., قالدرمجی *qalderemdje.*

Pavillon, s. m., étendard, بیراق *baïraq*, سنجاق *sandjaq*, علم *'alèm.* — Hisser le pavillon, سنجاغی چکمك *sandjaghe tchèkmèk.* — Baisser le pavillon, بیراغی ایندرمك *baïraghe èndirmèk.* — Au fig., باش اکمك *bach èymèk.* — Tente, چادر *tchader*, خیمه *khaïmè.* — Petit bâtiment, کوشك *keuchk.* — Corps de bâtiment, دائره *daïrè.*

Pavoiser, v. a., بیراقلرایله دوناتمق - تزیین ا *baïraqlarilè donatmaq*, *tèzïin èt.*

Pavot, s. m., خشخاش *khachkhach.*

Payable, adj., ویرلهجك *vèrilèdjèk*, اودنهجك *eudènèdjèk*, ادا اولنهجق *èda olounadjaq*, واجب الادا *vadjib ul-èda*, لازم القضا *lazem ul-qaza.*

Payant, e, adj., اودهیین *eudèïèn*, ادا ایدن *èda èdèn.*

Paye, s. f., salaire, علوفه *'eulufè*, معاش *ma'ach*, اجرت *udjrèt.* — Ration, تعيين *ta'yïn.*

Payement, s. m., اودەمه *eudèmè*, ادا *èda*, تأديه *tèèdïè.* — Faire un payement, اودەمك *eudèmèk.*

Payer, v. a., اودەمك *eudèmèk*, ادا ا *èda èt*, تأديه ا *tèèdïè èt*, اعطا و تأديه ا *y'tha u tèèdïè èt.*

Payeur, s. m., اقچه ويرن *aqtchè vèrèn*, ادا ايدن *èda èdèn.*

Pays, s. m., ولايت *vilaïèt*, مملكت *mèmlèkèt*, pl. ممالك *mèmalik*, ير *ïèr*, ديار *dïar.*

Paysage, s. m., بقعه *bouq'a.* — Tableau, بقعه تصويرى *bouq'a tasvîri.*

Paysan, e, s., كويلو *keuïlu*, اهل قريه *èhli qarïè.* — Grossier, خوريات *khorïat.* — A la paysane, كويلوجه *keuïludjè*, كويلو كبى *keuïlu guibi.*

Pays-Bas, pays, فلمنك اولكەسى *filèmènk eulkèçi.*

Péage, s. m., كچيد عوايدى *guètchîd 'avaïdi*, باج *badj.*

Peau, s. f., درى *dèri*, جلد *djild.*

Péché, s. m., كناه *gunah.* — Faute, صوچ *soutch*, خطا *khatha.*

Pêche, s. f., fruit, شفتالو *chèftali.* — Action de pêcher, بالق آولمه *baleq avlama.*

Pécher, v. n., كناه ا *gunah èt*, كناه ايشلمك *gunah ichlèmèk*, خطا ا *khatha èt.*

Pêcher, v. a., prendre du poisson, بالق آولامق *baleq âvlamaq*, صيد ماهى ا *saïdi mahi èt*, صيد سمك ا *saïdi sèmèk èt.*

Pêcher, s. m., شفتالو اغاجى *chèftali aghadje.*

PÉCHEUR, PÉCHERESSE, s., كناهكار *gunahkiar*, صوچلو *sou-tchlou.*

PÊCHEUR, SE, s., بالقچی *baleqtche*, صياد السمك *sèïyad us-sèmèk.*

PECTEN, s. m., قاسق كمكی *qaçeq kèmiyi.*

PECTORAL, E, adj., كوكسه دائر *gueuksè daïr*, كوكسه يرار - فايدهلو *gueuksè ïarar, faïdèli*, صدره نافع *sadrè nafi'.* — Le pectoral, muscle, الصدری *ès-sadri.*

PÉCULE, s. m., كسب خاص *kisbi khass.*

PÉCUNIAIRE, adj., اقچهيه دائر *aqtchèïè daïr*, اقچهيه متعلق *aqtchèïè mutè'allyq*, پارهيه باغلو *paraïa baghle*, نقدی *naqdi*, نقديه *naqdiïè.*

PÉDAGOGIE, s. f., چوجق تربيهسی *tchodjouq tèrbïèçi*, تربية اطفال *tèrbïèï athfal.*

PÉDAGOGIQUE, adj., چوجقلرك تربيهسنه دائر *tchodjouqlaren tèrbïèçinè daïr.*

PÉDAGOGUE, s. m., خواجه *khodja*, مكتب خواجهسی *mèk-tèb khodjaçe*, لالا *lala.*

PÉDANT, s. m., عرفان صاتيجی *irfan satedje*, هنر كوستريجی *hunèr gueustèridji.*-بيلكيج *bilguidj*, متفضل *mutèfazzel.*

PÉDANTERIE, هنر صاتيجيلق - كوستريشی *hunèr satedjeleq, gueustèrichi.* — بيلكيجلك *bilguidjlik*, تفضل *tèfazzul.*

PÉDESTRE, adj., يايا *yaya*, اياق اوزرنده *aïaq uzèrindè.*

PÉDICULAIRE, adj., كهلهلی *kèhlèli.*

PÉDICURE, s. m., اياق حكيمی *aïaq hèkîmi.*

PÉDILUVE, s. m., اياقلری صويه قومه *aïaqlare souïa qoma*, اياق حمّامی *aïaq hammame.*

PÉDONCULE, s. m., چيچك صاپی *tchitchèk sape.*

Peigne, s. m., طراق *tharaq.* — d'ivoire, فيل ديشى طراق *fîl dîchi tharaq.*

Peigner, v. a., طرامق *tharamaq.* — Se peigner, طرانمق *tharanmaq.* — Peigné, e, طرانمش *tharanmech.*

Peignier, s. m., طراقچى *tharaqtche.*

Peignoir, s. m., اوموز پشكيرى *omouz pèchkîri,* اوموز بزى *omouz bèzi.*

Peignures, s. f. pl., طرانتى *tharante,* صاچ طرانتيسى *satch tharanteçe.*

Peindre, v. a., چكمك *tchèkmèk,* صورت چكمك *sourèt tchèkmèk,* تصوير ا *tasvîr èt,* نقش ا *naqch èt.* — بويامق *boïamaq,* رنك ا *rènk èt.*

Peine, s. f., الم *èlèm,* درد *dèrd,* كدر *kèdèr,* صزى *seze.* – Punition, عذاب *'azab,* vulg. *qazèb,* جزا *djèza,* تأديب *tèèdîb.* – Fatigue, زحمت *zahmèt.* – A peine, انجق *andjaq,* كوچ ايله *gudj ilè.* – Ce n'est pas la peine, حاجت دكل *hadjèt dèïl.* — Ne vous donnez pas la peine, زحمت چكميك *zahmèt tchèkmèïn.* — Il me fait de la peine, كوجمه كلور *gudjumè guèlir.*

Peiné, adj., كدرلو *kèdèrli,* كوجنمش *gudjènmich,* مغموم *maghmoum.*

Peintre, s. m., نقاش *naqqach,* تصويرجى *tasvîrdji.* – بوياجى *boïadje.*

Peinture, s. f., نقش *naqch,* تصويرجيلك *tasvirdjilik,* نقاشلق *naqqachleq,* فن تصوير *fènni tasvir.* – بويا *boïa.*

Pêle-mêle, adv., قارش مورش *qarech mourouch,* قارمه قارشق *qarma qarecheq,* هرج ومرج *hèrdj u mèrdj,* تار و مار *tar u mar.*

Peler, v. a., توبی چیقارمق *tuïu tche̱qarmaq*, صویمق *soïmaq*.

Pèlerin, e, s., حاجی *hadje̱*, حاجّ *haddj*, pl. حجّاج *hudjdjadj*.

Pèlerinage, s. m., حاجیلق *hadje̱le̱q*, حجّ *hadjdj*.

Pélican, s. m., oiseau, قاشیقچین *qache̱qdjin*. — Instrument de dentiste, دیشجی کلبتانی *dichdji kèlpètini*.

Pelisse, s. f., کورك *kurk*.

Pelle, s. f., کورك *kurèk*.

Pelletier, s. m., کورکچی *kurktchu*.

Pellicule, s. f., دریجك *dèrîdjik*, انجه دری *indjè dèri*, انجه زار *indjè zar*, کپك *kèpèk*.

Pelote, s. f., یومق *ïoumaq*, طوپ *thop* ou طوب *thob*. — Coussinet, طوپلو یصدیغی *thoqlou ïaste̱ghe̱*. — de neige, قار طوپی *qar thopou*.

Peloter, v. a., یومق صارمق *ïoumaq sarmaq*. — طوب اویناماق *tob oïnamaq*. — اورمق *vourmaq*, چاقمق *tchaqmaq*.

Peloton, s. m., petite pelote, یومق *ïoumaq*. — Balle à jouer, طوب *tob*. – Petite bande de soldats, بلوك *beuluk*.

Pelotonner, v. a., یومغه صارمق *ïoumagha sarmaq*. — (Se), طوپلنمق *thoplanmaq*, یوس یوارلق اول *ïous ïouvarlaq ol*.

Pelouse, s. f., چایرلق *tchaïrle̱q*, چایر چمن *tchaïr tchimèn*.

Pelu, e, adj., تویلو *tuïlu*, قیللو *qe̱lle̱*.

Peluche, s. f., خاولو - تویلو قماش (*khavle̱*) *havle̱*, *tuïlu qomach*.

Peluché, e, adj., تویلو *tuïlu*, خاولو (*khavle̱*) *havle̱*.

PELURE, s. f., ميوه قابوغی *meïvè qaboughou.*

PÉNAL, E, adj., جزايی *djèzaï,* قصاصی *qeçaçi.*

PÉNALITÉ, s. f., جزا *djèza,* قصاص *qeças.*

PENAUD, AUDE, adj., شاشمش *chachmech,* حيران *haïran.*

PENCHANT, s. m., انيش *ènîch,* يوقوش *ïoqouch.* — Inclination, ميل *mèïl,* ميل درون *mèïli dèroun.*

PENCHÉ, E, adj., اكلمش *èïlmich,* مائل *maïl.*

PENCHER, v. a., اكمك *èïmèk,* اكلتمك *èïltmèk.* — Se pencher, اكلمك *èïlmèk.* — Être porté à quelque chose, ميلی ارلمق *mèïli olmaq,* مايل او *maïl ol.*

PENDAISON, s. f., آصمقلق *asmaqleq.*

PENDANT, prép., وقتنده *vaqtenda,* ظرفنده *zarfenda.* — Pendant que, اثناده *èsnadè,* حالده *halda,* قچان *hatchan,* نه زمان كه *nè zèman ki,* ايكن *ikèn.*

PENDANT, s. m., le pareil, اش *èch,* طبقيسی *thebqeçe,* نظيری *nazere.*

PENDANT, E, adj., معلّق *mou'allaq.*

PENDANTS, s. m. pl., d'oreilles, كوپه *kupè.*

PENDARD, E, adj., يرامز *ïaramaz,* ناكس *nakès,* اصلهجق *açeladjak.*

PENDELOQUE, s. f., اصقی *asqe.*

PENDRE, v. a., آصمق *âsmaq,* آصه قومق *âça qomaq,* تعليق ا *ta'lyq èt.* — v. n., آصلمق *âçelmaq.* — Pendu, e, آصلمش *âçelmech,* آصلی *âçele,* معلّق *mou'allaq.*

PENDULE, s. m., balancier d'horloge, ساعت رقّاصی *sa'at raqqaçe,* شاقل *chaqel.*

PENDULE, s. f., اصمه ساعت *asma sa'at,* پاندول *pandoul.*

PÊNE, s. m., كليد پريسی *kilid pèriçi,* فرنكی ديلی *frèngui dili.*

Pénétrable, adj., كچلور *guètchilir*, ایچنه کچلور *itchinè guètchilir*, ممکن العبور *mumkin ul 'oubour*, اوتهیه کچله بیلور *eutèïè guètchilè bilir*.

Pénétrant, e, adj., ایچنه کچن *itchinè guètchèn*, نافذ *nafez*, مؤثر *muèççir*, کسکین *kèskin*. — Au fig., فراستلو *firaçètli*.

Pénétration, s. f., نفوذ *nufouz*, تأثیر *tèèçir*. — Au fig., فراست *firaçèt*, بصیرت *baçerèt*.

Pénétrer, v. a., کچمك *guètchmèk*, ایچرو کیرمك *itchèri guîrmèk*. – تأثیر ا *tèèçîr èt*. – Comprendre, deviner, فهم ا *fèhm èt*. – Se pénétrer, ذهننی قپلامق *zihnini qaplamaq*, یورکی طولدرمق *ïurèyi dholdourmaq*. – d'une chose, بر شیبی ذهننه قومق *bir chèïi zihninè qomaq*. – Pénétré, e, ایچنه کیرمش *itchinè guîrmich*, ملزم *mulzèm*, یورکی طولمش *ïurèyi dolmouch*.

Pénible, adj., زحمتلو *zahmètli*, امکلو *èmèkli*, کوج *gudj*. – جان صقیجی *djan seqedje*, کدرلو *kèdèrli*.

Péniblement, adv., زحمت ایله *zahmèt ilè*.

Péninsule, s. f., نیم جزیره *nîm djèzîrè*.

Pénitence, s. f., repentir, توبه *teubè*, ندامت *nèdamèt*. — Peine expiatoire, کفارت *kèfarèt*. – Punition, جزا *djèza*.

Pénitent, e, adj., توبه‌کار *teubèkiar*, توبه ایدن *teubè èdèn*.

Pensant, e, adj., دوشنن *duchunèn*, متفکر *mutèfèkkir*. — Bien pensant, ایو فکرلو *èïi fikirli*, خیر اندیش *khaïr èndich*. — Mal pensant, فنا فکرلو *fèna fikirli*, فساد اندیش *fèçad èndich*.

Pensée, s. f., دوشنمه *duchunmè*, ملاحظه *mulahaza*. — Projet, فکر *fikr*, قیاس *qeyas*, نیت *nïïèt*, مراد *murad*. –

Opinion, رای *rèï*, اعتقاد *y'tiqad.* – Fleur, هرجای منکشه *hèrdjaï mènèkchè.*

Penser, v. n., دوشنمك *duchunmèk*, ملاحظه ا *mulahaza èt*, فکر ا *fikr èt.* –Croire, ظنّ ا *zann èt*, قیاس ا *qeyas èt.*

Penseur, s. m., فکّیر *fikkir*, دوشنن *duchunèn*, کثیر الفکر *kèçir ul-fikr.*

Pensif, ve, adj., دوشنجه‌لی *duchundjèli*, طالغن *dhalghen*, متفکّر *mutèfèkkir.*

Pension, s. f., revenu annuel, تعیین *ta'yïn*, علوفه *'eulufè*, معاش *ma'ach.* — Maison d'éducation, کیجه‌لو کوندزلو مکتب *guèdjèli gunduzlu mèktèb.* — Maison où l'on prend son logement et sa nourriture au mois, اجرت مقطوعه ایله قونه‌جق و ییه‌جك یر *udjrèti maqthou'è ilè qonadjaq vè ïeïèdjèk ïèr.* — Prix de la pension, اجرت مقطوعه *udjrèt-i maqtouè.*

Pensionnaire, adj. et s., élève, کیجه‌لو کوندزلو شاکرد *guèdjèli gunduzlu chaïrd*, ایچرلی *itchèrli*, تمللی *tèmèlli.* — Qui reçoit une pension, معاشلو *ma'achle*, علوفه‌لو *'eulufèli*, تعیینلو *ta'yïnli.* — Qui paye une pension, کرا ایله بر یرده ساکن - ییوب اولان *kira ilè bir ïèrdè sakin, ïèïib olan.*

Pensionnat, s. m., کیجه‌لی کوندزلی مکتب *guèdjèli gunduzlu mèktèb.*

Pentagone, s. m., بش کوشه‌لو صورت *bèch keuchèli sourèt.*

Pentateuque, s. m., تورات *tèvrat.*

Pente, s. f., انیش *ènîch*, یوقش *ïoqouch*, شیو *chîv.*

Pentecôte, s. f., کل بیرامی *gul baïrame*, عید خمسین *'ydi khamsîn.*

Pénurie, s. f., قحطلق (*qahthleq*), *qetleq*, يوقلق *ïoqlouq*, فقدان *feqdan*.

Pépie, s. f., دلجك *dildjik*, دل التى *dil alte*, عقدۀ لسان *'ouqdèï liçan*.

Pépier, v. n., چويلدمك *tchivîldèmèk*. — Le moineau pépie, سرچه چويلدر *sèrtchè tchivîldèr*.

Pepin, s. m., چكردك *tchèkirdèk*, تخم *tokhoum*. — Raisin sans pepins, چكردكسز اوزم *tchèkirdèksiz uzum*.

Pépinière, s. f., فدانلق *fidanleq*, فدان باغچه‌سى *fidan baghtchèçi*.

Percale, s. f., همايون بزى *humaïoun bèzi*.

Perçant, e, adj., دليجى *dèlîdji*, ايچنه كيرن *itchinè guîrèn*, كسكين *kèskîn*, سورى *sivri*.

Percée, s. f., كچه‌جك يول *guètchèdjèk ïol*, منفذ *mènfèz*.

Percement, s. m., دلمه *dèlmè*, اچمه *atchma*.

Percepteur, s. m , تحصيلدار *tahçyldar*, محصّل *mouhaççel*.

Perception, s. f , تحصيل *tahçyl*. — Au fig., درك *dèrk*, فهم *fèhm*.

Percer, v. a., دلمك *dèlmèk*, دلك آچمق *dèlik âtchmaq*. — Passer à travers, ايچنه كچمك *itchinè guètchmèk*, ايچرو كيرمك *itchèri guîrmèk*, ياروب كچمك *ïareb guètchmèk*. — Percé, e, دلنمش *dèlinmich*, دلكلو *dèlikli*, مثقوب *mèsqoub*. — Percer, se manifester, ظاهره چيقمق *zahirè tcheqmaq*, باش كوسترمك *bach gueustermèk*.

Percevoir, v. a., recueillir des revenus, تحصيل ا *tahçyl èt*, ديوشورمك *dèvchirmèk*, آلمق *almaq*. — Recevoir par les sens, طويمق *douïmaq*, حس ا *hiss èt*.

PERCHE, s. f., صرق *sereq.* — de batelier, قایقچی قانجهسی *qayeqtche qandjaçe.*

PERCHER, v. n., قونمق *qonmaq,* دونهمک *dunèmèk.*

PERCHOIR, s. m., دونک *dunèk,* قوش قونهجق صرق *qouch qonadjaq sereq.*

PERCLUS, E, adj., کوترم *keuturum.*

PERÇOIR, s. m., بر جنس بورغو *bir djins bourghou.*

PERCUSSION, s. f., اورش *vourouch,* مصادمه *muçadèmè.*

PERDRE, v. a. غیب ا *ghaïb èt,* ضایع ا *zay' èt.* — la vie, وفات ا *vèfat èt.* — l'occasion, فوت فرصت ا *fèvti ferçat èt.* — la tête, devenir fou, عقلنی غیب ا *'aqlene ghaïb èt,* چیلدرمق *tcheldermaq.* — le chemin, یولی شاشورمق *ïolou chachermaq.* — Diminuer de valeur et de profit, ضرر چکمک *zarar tchèkmèk,* ضرر - زیان ا *zarar, zian èt.* — Se perdre, غائب او *ghaïb ol,* ضایع او *zay' ol.*

PERDRIX, s. f., ککلیک *kèklîk.*

PERDU, E, adj., غیب اولمش *ghaïb olmouch,* ضایع *zay'.*

PÈRE, s. m., بابا *baba,* پدر *pèdèr.* — Grand-père, اتا *ata,* دده *dèdè.* — Père et mère, انا بابا *ana baba,* والدین *validèïn.* — De père en fils, اولاددن اولاده *èvladdan èvlada.* — Père de famille, فامیلیا صاحبی *famîlïa sahybi.*

PÉREMPTOIRE, adj., صوک *son,* دعوایی کسن *da'vaïi kèçèn,* قاطع *qathy'.*

PÉREMPTOIREMENT, adv., جزما *djèzmèn,* سوزی کسهرک *seuzu kèçèrèk,* قطعیا *qatiyèn.*

PERFECTION, s. f., کامللک *kiamillik,* کمال *kèmal,* کمالیت *kèmaliïèt.* — Achèvement, ختام *khitam,* تمامیت *tèmamiyèt.* — En perfection, کمال اوزره *kèmal uzrè.*

Perfectionnement, s. m., اكمال *ikmal*, كماله كتورمه *kèmalè guètirmè.*

Perfectionner, v. a., كمال ويرمك *kèmal vèrmèk*, اكمال ا *ikmal èt*, حدّ كماله كتورمك *haddi kèmalè guètirmèk.* — Se perfectionner, كمال بولمق *kèmal boulmaq*, كماله كلمك *kèmalè guèlmèk.*

Perfide, adj., خاين *khaïn*, خيانتلو *khyanètli*, غدّار *ghaddar*, خيانت آميز *khyanèt âmîz.*

Perfidie, s. f., خاينلق *khaïnleq*, خيانت *khyanèt*, غدر *ghadr.*

Perforation, s. f., دلمه *dèlmè*, ثقب *saqb.*

Perforer, v. a., دلمك *dèlmèk*, بورغولمق *bourghoulamaq*, ثقب ا *saqb èt*, حكّ ا *hakk èt.*

Péricliter, v. n., مخاطرهده او *moukhatarada ol*, تهلكهيه وارمق *tèhlikèïè varmaq.*

Péril, s. m., مخاطره *moukhathara*, تهلكه *tèhlikè.*

Périlleusement, adv., مخاطره ايله *moukhathara ilè.*

Périlleux, se, adj., مخاطرهلو *moukhatharale*, تهلكهلو *tèhlikèli*, مخوف *makhouf*, خطرناك *khatharnak*, قورقولو *qorqoulou.*

Périmer, v. n., ابطال او *ibtal ol*, سقوط بولمق *souqout boulmaq.*

Périmètre, s. m., چوره *tchèvrè*, اطراف *èthraf*, دوره *dèvrè*, جرم *djirm.*

Période, s. f., espace de temps, époque, مدّت *muddèt*, وقت *vaqet*, زمان *zèman.* — Révolution d'un astre, دور *dèvr*, دوران *dèvran*, دائره *daïrè*, دور سيّاره *dèvri sèïiarè.* — d'une fièvre, صتمه نوبتى *setma nèvbèti.* — d'une phrase, فقره *feqrè.*

Périodique, adj., دوّاری *dèvvari*, نوبتلو *nèvbètli*, دورى *dèvrïi*, متناوب *mutènavib*.

Périodiquement, adv., نوبت ایله *nèvbèt ilè*, معیّن وقت ایله *mou'aïïèn vaqt ilè*, بالمناوبه *bil-munavèbè*, بالدور *bid-dèvr*.

Péripétie, s.f., حادثه *hadiçè*, ظهورات *zouhourat*, واقعه *vaqia*.

Périphrase, s. f., طولاشق سوز *dholacheq seuz*, تعریف حال *taarif-i hal*.

Périphraser, v. n., افادهٔ کلام ا *ifadèï kèlam èt*, تعریف حال ا *ta'rîfi hal èt*.

Périr, v. n., غایب او *ghaïb ol*, تلف او *tèlèf ol*, هلاك او *hèlak ol*, یوق او *ïoq ol*. — Péri, e, تلف اولمش *tèlèf olmouch*, هالك *halik*.

Périssable, adj., غائب اولور *ghaïb olour*, فانی *fani*, زائل *zaïl*, نا پایدار *na païdar*.

Péristyle, s. m., دیرکلك *dîrèklik*, دیرکلی صوفه *dîrèkli sofa*, دیرك صره‌سی *dirèk seraçe*.

Perle, s. f., انجو *indji*, *indjou*, درّ *durr*, لؤلو *luulu*.

Perlé, e, adj., انجولو *indjili*.

Permanence, s. f., دوام *dèvam*, مداومت *mudavèmèt*, استمرار *istimrar*, بقا *baqa*.

Permanent, e, adj., باقی *baqy*, دائم *daïm*, طورور *dhourour*, بر قرار *bèr qarar*, مستمرّ *mustèmirr*, پایدار *païdar*.

Perméable, adj., کچلور *guètchilir*, اورته‌سندن کچلور *ortaçendan guètchilir*.

Permettre, v. a., اذن ویرمك *izin vèrmèk*, رخصت ویرمك *roukhsat vèrmèk*, اجازت - دستور ویرمك *idjazèt*, *dèstour vèrmèk*. — Est-il permis? جائزمیدر *djaïzmîdir*, اذن وارمی *izin varme*. – Se permettre, جسارت ا *djèçarèt èt*.

Permis, s. m., اذن *izin*, اذن تذكرەسی *izin tèzkèrèçi.*

Permis, e, adj., جائز *djaïz*, اذن ویرلمش *izin vèrilmich.*

Permission, s. f., اذن *izin*, اجازت *idjazèt*, رخصت *roukhsat*, دستور *dèstour*. — Avec votre permission, اذنکز ایله *izniniz ilè.*

Permutation, s. f., بجایش *bèdjaïch*, مبادله *mubadèlè*, دکش *dèïich.*

Permuter, v. a., ا دکش *dèïich èt*, ا استبدال *istibdal èt.*

Pernicieux, se, adj., ضررلو *zararle*, مضر *mouzyrr.*

Péroraison, s. f., خاتمه *khatèmè*, فذلکۀ کلام *fèzlèkè-i kèlam.*

Perpendiculaire, adj., قائم *qaïm*, دیک *dîk*, عمودی *'amoudi*, دوز طوغری یوقاروردن اشاغه چکلمش *duz dhoghrou ïoqardan achagha tchèkilmich.*

Perpendiculairement, adv., عموداً *'amoudèn*, دوز طوغری یوقاروردن اشاغه *duz dhoghrou ïoqardan achagha.*

Perpétrer, v. a., ایتمک *ètmèk*, ایشلمک *ichlèmèk*, ا ارتکاب *irtikiab èt.*

Perpétuel, le, adj., دائم *daïm*, ابدی *èbèdi.*

Perpétuellement, adv., دائما *daïma*, علی الدوام *'alèd-dèvam*, همیشه *hèmîchè.*

Perpétuer, v. a., ا ابدی *èbèdi èt.* — Se perpétuer, ابدی او *èbèdi ol.*

Perpétuité, s. f., ابدیلک *èbèdîlik*, دائملک *daïmlik*, دوام *dèvam.* – A perpétuité, دائمًا *daïmèn*, الی الابد *ilal-èbèd.*

Perplexe, adj., شبهه‌لی *chubhèli*, متردد *mutèrèddid.*

Perplexité, s. f., شبهه *chubhè*, تردد *tèrèddud*, مشوشلک *muchèvvèchlik.*

Perquisition, s. f., اراشدرمه *arachtḛrma*, تفتيش *tèftîch*, تفحّص *tèfahhous*.

Perroquet, s. m., پپاغان *papaghan*, طوطی قوشی *thouthy qouchou*.

Perruche, s. f., دیشی پپاغان *dîchi papaghan*, دودو قوشی *doudou qouchou*.

Perruque, s. f., پروکه *pèrouka*.

Perruquier, s. m., بربر *bèrbèr*, پروکه‌جی *pèroukiadjḛ*.

Persan, e, s. et adj., عجم *'adjèm*, عجمی *'adjèmi*, فارسی *fariçi*. — La langue persane, فارسی دلی *fariçi dili*, فارسی زبانی *fariçi zèbanḛ*, لسان فارسی *liçani fariçi*.

Perse, pays, عجم مملکتی *'adjèm mèmlèkèti*, عجمستان *'adjèmistan*, ایران *iran*. — Toile, بصمه *basma*, چیت *tchît*, عجم الاجه‌سی *'adjèm aladjaçḛ*.

Persécuter, v. a., ظلم ا *zoulm èt*, طرد ا *thard èt*, قوولامق *qovalamaq*. — Persécuté, e, مظلوم *mazloum*, تعجیز - طرد اولنمش *ta'djîz, thard olounmouch*.

Persécuteur, trice, s., ظلم ایدن *zoulm èdèn*, قووله‌یان *qovalaïan*, طارد *tharid*.

Persécution, s. f., ظلم *zouloum*, جور *djèvr*, جفا *djèfa*, طرد *thard*, اذیّت *èziïèt*.

Persévérance, s. f., مداومت *mudavèmèt*, مواظبت *muvazèbèt*, استمرار *istimrar*, ثبات *sèbat*, قاویلك *qavilik*.

Persévérant, e, adj., مداومت ایدن *mudavèmèt èdèn*, مداوم *mudavim*, مواظب *muvazib*.

Persévérer, v. n., مداومت ا *mudavèmèt èt*, استمرار ا *istimrar èt*, مداوم او *mudavim ol*, طیانمق *dhaïanmaq*.

Persicaire, s. f., صو ببری *sou bibèri*.

Persienne, s. f., پنجره قفسی *pèndjèrè qafèçi*, پرسیانا *pèr-siana*, پانجور *pandjour*.

Persifleur, s.m., ذوقلنیجی *zèvqlènîdji*, مستهزی *mustèhzi*.

Persil, s. m., مغدانوس *maghdanos*, معدانوس *ma'danos*.

Persister, v. n., طیانمق *dhaïanmaq*, طورمق *dhourmaq*, استمرار ا *istimrar èt*, قاوی طورمق *qavi dourmaq*, اصرار ا *israr èt*.

Personnage, s. m., ذات *zat*, pl. ذوات *zèvat*, رجل *rèdjul*, pl. رجال *ridjal*, شخص *chakhs*, pl. اشخاص *èchkhas*, کشی *kichi*. — Grand personnage, ذوات کرامدن *zèvati kiramdan*.

Personnalité, s. f., شخصیّت *chakhsyïèt*. — Égoïsme, بنلک *bènlik*, انانیّت *ènanïièt*.

Personne, s. f., کشی *kichi*, کمسنه *kimèsnè*, کس *kès*, شخص *chakhs*, ذات *zat*, نفر *nèfèr*. — Une personne, بر کشی *bir kichi*, بر کمسنه *bir kimesnè*. — Une personne bien intentionnée, خیر خواه اولان بر ذات *khaïr khah olan bir zat*. — En personne, بالنفس *bin-nèfs*, ذاتاً *zatèn*, کندیسی *kèndîçi*. — Personne, av. nég., کمسه *kimsè*, هیچ بر کمسنه *hîtch bir kimèsnè*. – Personne n'est venu, کمسه کلمدی *kimsè guèlmèdi* ou هیچ بر کمسه کلمدی *hîtch bir kimsè guèlmèdi*. — Il n'y a personne, کمسه یوق *kimsè ïoq*, هیچ کمسه یوق *hîtch kimsè ïoq*. — Je ne veux personne, کمسه‌یی استمم *kimsèïi istèmèm*. — T. de gram., la première personne, المتکلم *èl-mutèkèllim*, شخص متکلم *chakhsy mutèkèllim* ou نفس متکلم *nèfsi mutèkèllim*. — La deuxième personne, مخاطب *moukhathab*. — La trois-

ième personne, غائب *ghaïb.* — La première personne du pluriel, جمع متكلم *djèm'y mutèkèllim.*

Personnel, s. m., ذوات *zèvat.*

Personnel, le, adj., كنديننك *kèndînin,* كندي *kèndi,* ذاتى *zati,* ذاته مخصوص *zata makhsous,* شخصى *chakhsy.* – Pronoms personnels, ضمائر شخصيّه *zamaïri chakhsyïè.*

Personnellement, adv., بالذات *biz-zat,* كندي *kèndi,* ذاتًا *zatèn,* شخصيًّا *chakhsyïèn.*

Personnifier, v. a., صورت شخص ويرمك *sourèti chakhs vèrmèk.*

Perspective, s. f., فنّ مقايسهٔ نظارت *fènni muqaïçèï nazarèt.* — Vue perspective, نظر *nazar,* كوسترش *gueustèrich.* — s. f., ترقّب *tèraqqub.* – En perspective, اوزاقدن اوزاغه *ouzaqdan ouzagha.*

Perspicacité, s. f., فراست *firaçèt,* بصيرت *baçerèt,* ذكاوت *zèkiavèt.*

Persuader, v. a., اينانديرمق *inandermaq,* قانديرمق *qandermaq.* — Se persuader, ايناغمق *inanmaq,* قنمق *qanmaq.* — Persuadé, e, ملزم *mulzèm,* معتقد *mou'taqyd.*

Persuasif, ve, adj., قانديريجى *qanderedje,* الزام ايديجى *ilzam èdîdji,* ملزم *mulzim.*

Persuasion, s. f., action de persuader, قانمه *qanma,* القا *ilqa,* الزام *ilzam.* — Croyance, foi, اعتقاد *y'tiqad.*

Perte, s. f., ضرر *zarar,* غيب *ghaïb,* زيان *ziän,* مضرّت *mazarrèt,* اضاعه *iza'a,* فوت *fèvt,* خسارت *khaçarèt.* — A perte, ضررًا *zararèn.* — A perte de vue, پك اوزاق *pèk*

ouzaq, كورنمز اوجى *oudjou gueurunmèz.* — En pure perte, sans utilité, فائدهسز *faïdaçez, faïdèçiz*, بلا فائده *bila faïdè*, نافله *nafilè*, بوش يرينه *boch ïèrînè*, عبث يره *abès ïèrè.*

Pertinemment, adv., كركى كبى *guèrègui guibi*, يوليله *ïolîlè*, بر وجه مناسب *bèr vèdjhi munaçib.*

Pertinent, e, adj., يوللو *ïollou*, لايق *laïq*, مناسب *munaçib*, چسپان *tchèspan*, سزا *sèza.*

Perturbateur, trice, s., قارشترجى *qarechteredje*, مفسد *mufsid*, ولولهجى *vèlvèlèdji.*

Perturbation, s. f., قارشقلق *qarecheqleq*, اختلال *ykhtilal*, فساد *fèçad.*

Pervers, e, adj., méchant, يرامز *ïaramaz*, كوتى *keutu.* — Dépravé, ازغون *azghoun*, فاسد *façid*, ملحد *mulhyd.*

Perversion, s. f., فساد *fèçad*, بوزغونلق *bozghounlouq.*

Perversité, s. f., فنالق *fènaleq*, فسق *fisq.*

Pervertir, v. a., بوزمق *bozmaq*, ازدرمق *azdermaq*, افساد ا *ifsad èt*, باشدن چيقارمق *bachtan tcheqarmaq*, ايارتمق *aïartmaq.*

Pesamment, adv., آغرجه *âgherdja.*

Pesant, e, adj., آغر *âgher*, ثقيل *saqyl.*

Pesanteur, s. f., آغرلق *âgherleq*, ثقالت *sèqalèt.*

Pesée, s. f., طارتش *thartech*, طارتمه *thartma*, وزن *vèzn*, *vèzin.*

Pèse-liqueur, s. m., ميزان مايعات *mîzani maï'at.*

Peser, v. a., طارتمق *thartmaq*, وزن ا *vèzn èt*, وزن چكمك *vèzn tchèkmèk.* — Examiner, تفتيش ا *tèftîch èt.* — v. n., آغر كلمك *âgher guèlmèk*, آغر چكمك *âgher*

tchèkmèk. — Pesé, e, طارتلمش *thartelmech,* موزون *mèvzoun.*

Peseur, s. m., طارتيجى *thartedje,* قنطارجى *qanthardje,* وزنهدار *vèznèdar.*

Pessimiste, s. m., هر شيبى فنا كورن *hèr chèïï fèna gueurèn.*

Peste, s. f., يمورجق *ïoumourdjaq,* طاعون *tha'oun,* وبا *vèba.*

Pester, v. n., سوكمك *seuïmèk,* لعنت اوقومق *la'nèt oqoumaq.*

Pestifère, adj., يمورجق كتوريجى *ïoumourdjaq guètîrîdji.*

Pestiféré, e, adj., يمورجقلو *ïoumourdjaqle,* طاونلو *tha'ounlou,* وبالو *vèbale,* مطعون *math'oun.*

Pestilentiel, le, adj., يمورجقلو *ïoumourdjaqle,* طاعونلو *tha'ounlou,* وبايى *vèbaïï.*

Pet, s. m., يل *ïèl,* اوصرق *oçourouq,* قواره *qavara,* زورت *zort,* ضرطه *zartha.*

Pétale, s. m., چيچك ييپراغى *tchitchèk ïapraghe.*

Pétard, s. m., كستانه فشنكى *kèstanè fichèngui,* پاتلانغج *patlanghedj.*

Pétaudière, s. f., هر قفادن بر سس كلان درنك *hèr qafadan bir sès guèlèn dèrnèk,* خروسى چوق مجلس *khoroçou tchoq mèdjlis.*

Péter, v. n., اوصرمق *oçourmaq,* قواره اورمق *qavara vourmaq,* چاتردامق *tchaterdamaq.*

Péteur, se, s., اوصرغان *oçourghan,* اوصريجى *oçouroudjou.*

Pétillant, e, adj., چاترداىجى *tchaterdaïdje,* قپر قپر قيناىان *qeper qeper qaïnaïan,* اتشى *âtèchi,* قيوراق *qevraq.* — Qui brille, پارلاق *parlaq,* متلالى *mutèlali.*

Pétillement, s. m., چاتردی *tchaterde*, چتیردی *tcheterde*.

Pétiller, v. n., en parlant du feu, صچرامق *setchramaq*, چاتردامق *tchaterdamaq*. — des liquides, قینامق *qaïnamaq*, فوران ا *fèvran èt*. – Briller, پارلامق *parlamaq*. — Être impatient de..., قانی قپر قپر قینامق *qane qeper qeper qaïnamaq*, قپردامق *qeperdamaq*, چوق آرزولمق *tchoq ârzoulamaq*, یانوب یاقلمق *ïanep ïaqelmaq*.

Petit, s. m., یاورو *ïavrou*, یاوری *ïavri*, انیك *ènîk*. – Faire des petits, یاورولمق *ïavroulamaq*.

Petit, e, adj., کوچك *kutchuk*, صغر *sagher*. – Bas, الچق *altchaq*. — Mince, اوفاق *oufaq*, انجه *indjè*. — Court, قصه *qeça*. — Petit à petit, ازار ازار *azar azar*, کیده کیده *guîdè guîdè*, یواش یواش *ïavach ïavach*, جسته جسته *djèstè djèstè*, بالتدریج *bit-tèdrîdj*.

Petitement, adv., کوچکجه *kutchukdjè*, ازجه *azdjè*, قلیلاً *qalilèn*. — مضایقه ایله *mouzaïaqa ilè*. — امساك ایله *imsak ilè*. — طارلغله *dharleghela*, طار یرده *dhar ïèrdè*.

Petitesse, s. f., کوچکلك *kutchukluk*. – Bassesse, الچقلق *altchaqleq*, خسیسلك *khaçîslik*. – Modicité, ازلق *azleq*, قلت *qellèt*.

Petite-vérole, s. f., چیچك *tchîtchèk*, جدری *djèdri*.

Petit-fils, s. m., طورن *thouroun*, اوغل اوغلو *oghoul oghlou*. — Petite fille, قز طورن *qez thouroun*.

Pétition, s. f., عرضحال *'arzouhal*, عریضه *'arîza*.

Pétitionnaire, s. m., عرضحال ویرن - صاحبی *'arzouhal vèrèn*, *sahybi*.

Petit-lait, s. m., سود کسکی *sud kèçiyi*.

Pétrée, adj. Arabie-Pétrée, حجاز *hydjaz*.

PÉTRIFICATION, s. f., طاش كسلمه *thach kèçilmè*, تحجر *tèhadjdjur*. – La chose pétrifiée, متحجر *mutèhadjdjur*.

PÉTRIFIER, v. a., طاشه دوندرمك *thacha deundurmèk*. — Se pétrifier, طاشه دونمك *thacha deunmèk*, طاش كسلمك *thach kèçilmèk*. — Pétrifié, e, طاشه دونمش *thacha deunmuch*.

PÉTRIN, s. m., خمور تكنهسی - خمير *khamour tèknèçi*.

PÉTRIR, v. a., يوغورمق *ïoghourmaq*, خمور يوغورمق *khamour ïoghourmaq*, تعجين ا *ta'djîn èt*. — Pétri, e, يوغورلمش *ïoghouroulmouch*, تخمير اولنمش *takhmîr olounmouch*, عجين *'adjîn*.

PÉTRISSAGE, s. m., يوغورمه *ïoghourma*, عجن *'adjn*.

PÉTROLE, s. m., نفط *nafth*, نفط ياغى *nafth ïaghe*.

PÉTULANCE, s. f., تيز مزاجلق *tèz mizadjleq*, شدّت مشرب *chiddèti mèchrèb*, حدّت طبع *hiddèti thab'*.

PÉTULANT, E, adj., تيز مزاج *tèz mizadj*, سرت مزاجلو *sèrt mizadjle*, شدّتلو *chiddètli*, كسكين *kèskîn*.

PEU, adv., آز *âz*, قليل *qalîl*, قليلًا *qalîlèn*. – C'est peu, آزدر *âzder*. — Dépenser peu, آز مصرف ا *âz maçraf èt*. — Dans peu, sous peu, آز وقتدن *âz vaqettan*, آز زمان ايچنده *âz zèman itchindè*. — Un peu, بر آز *bir âz*. — Tant soit peu, بر آز *bir âz*, آزجق *âzadjeq*, جزيجه *djuzîdjè*, بر مقدار *bir meqdar*. — En peu de mots, قصه‌جه *qeçadja*, مختصرًا *moukhtaçarèn*. — Peu après, بر آز صكره *bir âz sonra*. — Attendez un peu, طور بر آز *dhour bir âz*, بكله آزجق *bèklè âzadjeq*. — A peu près, تقريبًا *taqrîbèn*, تخمينًا *takhmînèn*.

PEUPLADE, s. f., طائفه *thaïfè*, قبيله *qabilè*.

Peuple, s. m., قوم *qavm*, خلق *khalq*, جماعت *djèma'at.* — Nation, ملت *millèt.* — Les habitants, اهالی *èhali.* — Les sujets, رعایا *ra'ïa, rè'aïa.*

Peuplé, e, adj., شن *chèn*, معمور *ma'mour.*

Peupler, v. a., شنلتمك *chènlètmèk*, شنلندرمك *chènlèndirmèk*, جماعت ایله طولدرمق *djèma'at ilè dholdourmaq*, اعمار ا *y'mar èt.* — Se peupler, شنلنمك *chènlènmèk*, معمور او *ma'mour ol.*

Peuplier, s. m., قواق اغاجی *qavaq aghadje.*

Peur, s. f., قورقو *qorqou*, خوف *khavf.* — De peur que..., de peur de..., قورقوسندن *qorqouçoundan*, اولمیه که *olmaïa ki.* — Avoir peur, قورقمق *qorqmaq*, خوف ا *khavf èt.* – Faire peur, قورقتمق *qorqoutmaq*, تخویف ا *takhvîf èt.*

Peureux, se, adj., قورقاق *qorqaq*, خائف *khaïf*, اوڭلك *eudlèk.*

Peut-être, adv., بلکه *bèlki*, احتمال که *yhtimal ki.*

Phalange, s. f., os des doigts, پارمق کمکی - قلمی *parmaq kèmiyi, qalèmi.*

Phalène, s. f., کیجه کلبکی *guèdjè kèlèbèïi.*

Pharaon, n. pr., فرعون *fir'avn.*

Phare, s. m., فنر *fènèr*, فانوس *fanos.* — Tour de phare, فنر قلهسی *fènèr qoullèçi.*

Pharisien, s. m., فریسی *fèrîçïi.* – Au fig., hypocrite, مرائی *muraïi.*

Pharmacie, s. f., اجزاجی دکانی *èzadje dukkiane*, اسپیچار دکانی *ispîtchar dukkiane.* – Art, اجزاجیلق vulg. *èzadjeleq*, علم اجزا *'ylmi èdjza.*

PHARMACIEN, s. m., اجزاجی *èdjzadje*, vulg. ازاجی *èzadje*, اسپیچار *ispîtchar*.

PHARYNX, s.m., قرتلاق-خرتلاق *qertlaq*, حنجور *houndjour*.

PHASE, s. f., صفح *safh*, pl. صفحات *safhat*, وجه *vèdjh*.

PHÉNIX, s. m., عنقا قوشی *'anqa qouchou*, قوقنوس *qouqnous*. – Rare, unique, یکانهٔ عصر *ïèguianèï 'asr*, ماندی یوق *manèndi ïoq*, هپسندن اوستن *hèpsindan ustun*.

PHÉNOMÈNE, s. m., dans la nature, نمایش هوا *numaïchi hava*, علامت سماویّه *'alamèti sèmaviïè*.– Au fig., chose extraordinaire, عجایب شی *'adjaïb chèï*, غریبه *gharîbè*, pl. غرایب *gharaïb*, نمایش *numaïch*.

PHILANTHROPE, s. m., انسانیّتلو *insaniïètli*, انسان سون *insan sèvèn*, محبّ الناس *mouhybb un-nas*.

PHILANTHROPIE, s. f., انسان سومه *insan sèvmè*, محبّت الناس *mouhabbèt un-nas*, شفقت الناس *chèfqat un-nas*.

PHILANTHROPIQUE, adj., شفقت ناسه دائر *chèfqati naçè daïr*.

PHILOLOGIE, s. f., علم اللغت و الادب *'ylm èl-loghat vèl-èdèb*, معرفت ادبیّات *ma'rifèti èdèbiïat*, مجوّدات *mudjèvvèdat*.

PHILOLOGIQUE, adj., ادبی *èdèbi*, مجوّدی *mudjèvvèdi*.

PHILOLOGUE, s. m., اهل معرفت ادبیّات *èhli ma'rifèti èdèbiïat*.

PHILOSOPHE, s. m., فیلسوف *fèïlèçouf*, حکیم *hèkîm*.

PHILOSOPHIE, s. f., فیلسوفلق *fèïlèçouflouq*, فلسفت *fèlçèfèt*, فیلسوفیّت *fèïlèçoufiïèt*, حکمت *hykmèt*.

PHILOSOPHIQUE, adj., فیلسوفی *fèïlèçoufi*.

PHILOSOPHIQUEMENT, adv., فیلسوفانه *fèïlèçoufanè*.

PHOQUE, s. m., دکز دانهسی *dèniz danaçe*.

PHRASE, s. f., عبارت *'ybarèt*, عباره *'ybarè*, pl. عبارات *'ybarat*, ترکیب *tèrkib*, تعبیر *ta'bîr*, pl. تعبیرات *ta'bîrat*, جمله *djumlè*.

PHTHISIE, s. f., ورم *vèrèm*, قورو خسته‌لق *qourou khastaleq*.

PHTHISIQUE, adj., ورملی *vèrèmli*, مسلول *mèsloul*.

PHYSICIEN, s. m., اهل علم حکمت *èhli 'ylmi hykmèt*, اهل علم طبیعیّات *èhli 'ylmi thabî'ïat*, طبیعیّ *thabi'ïi*, pl. طبیعیّون *thabî'ïoun*.

PHYSIOGNOMONIE, s. f., چهره *tchèhrè*, سیما *sîma*, لقا *liqa*, سیماشناسلق *sîmachinasleq*. – Art, فراست *firaçèt*, علم قیافت *'ylmi qeyafèt*.

PHYSIOLOGIE, s. f., علم بنیّت *'ylmi biniïèt*, علم بنوّت *'ylmi bunuvvèt*.

PHYSIOLOGIQUE, adj., علم بنوّته دائر *'ylmi bunuvvètè daïr*.

PHYSIOLOGISTE, s. m., ارباب - اهل علم بنیّت *èrbabi*, *èhli 'ylmi biniïèt*.

PHYSIONOMIE, s. f., وجه *vèdjh*, سیما *sîma*, صفات *sefat*.

PHYSIONOMISTE, s. m., اهل علم وجه *èhli 'ylmi vèdjh*, سیماشناس *sîmachinas*.

PHYSIQUE, s. m., هیئت *hiïèt*, بنیّت *biniïèt*. – Bon physique, هیئت مرغوبه *hiïèti mèrghoubè*.

PHYSIQUE, s. f., علم طبیعیات *'ylmi thaby'ïat*, علم حکمت *'ylmi hykmèt*, فیزیقا *fiziqa*.–Adj., علم حکمته مخصوص *'ylmi hykmètè makhçous*, طبیعی *thabî'ïi*.

PHYSIQUEMENT, adv., حسب الطبیعة *hasb uth-thaby'at*.

PIAFFER, v. n., آت طوردیغی یرده اوینامق *ât dhourdoughou ïèrdè oïnamaq*.

PIAILLER, v. n., جیویردهمك *djivirdèmèk*, جیولدامق *dje-*

veldamaq, وججردامق *vedjerdamaq*. — باغرشمق *bagh-rechmaq*, حيقرمق *haïqermaq*.

PIANISTE, s., پيانو چالان *pïano tchalan*, پيانوجى *piano-djou*.

PIANO, s. m., پيانو *pïano*.

PIASTRE, s. f., غروش *ghourouch*. – Piastre forte d'Espagne, ريال *rïal*, اريال *èrïal*. — Colonnade, ديركلى ريال *dîrèkli rïal*.

PIAULER, v. n., جيويلدهمك *djîvîldèmèk*, جيويل جيويل اوتمك *djîvîl djîvîl eutmèk*.

PIC, s. m., instrument de fer, كولنك *kulunk*, چپا *tchapa*. — Mètre turc, ارشون *archen*, اندازه *èndazè*, ذراع *zira'*. — Montagne très-haute, يوكسك طاغ *ïuksèk dhagh*, طود *thavd*. — A pic, عموداً *'amoudèn*, قائماً *qaïmèn*, دوز طوغرى يوقاروذن اشاغه *duz dhoghrou ïoqardan achagha*, ديم ديك *dim dik*.

PICOT, s. m., اغاج قيمغى *aghadj qymeghe*, چوپ پاره *tcheup parè*.

PICOTÉ, E, adj., marqué de petite-vérole, چيچك بوزقلو *tchîtchèk bozouqlou*.

PICOTEMENT, s. m., كدجشمه *guidjichmè*, صوقش *soqouch*, صزلمه *sezlama*.

PICOTER, v. a., كدجشدرمك *guidjichtirmèk*, صوقمق *soq-maq*, صزلمق *sezlamaq*.

PIE, s. f., صقصغان *saqseghan*. — La pie babille, صقصغان چوق اوتر *saqseghan tchoq eutèr*.

PIE, adj. f., oeuvre pie, خيرات *khaïrat*.

PIÈCE, s. f., morceau, پارچه *partcha*, پاره *parè*, قطعه *qeth'a*

دانه *tanè.* — Chambre, اوطه *odha,* دائره *daïrè.* – Canon, طوپ *thop.* — Monnaie, اقچه *aqtchè.* — de théâtre, تياترو اويونى *tèatro oïounou.* – Tonneau, فوچى *fetche.* – Acte, سند *sènèd,* pl. سندات *sènèdat.* — Lettre, écrit, تحرير *tahrîr,* pl. تحريرات *tahrîrat.* — Un tout complet, توب *top.* — Une pièce de drap, بر توب چوقه *bir top tchoqa,* بر بسطه چوقه *bir bastha tchoqa.* — Une pièce d'eau, حوض *havouz.* — Armé de toutes pièces, باشدن اياغهدق پر سلاح *bachtan aïaghadaq pur silah.* — En parlant du bétail, رأس *rèès.* — Pièce, ouvrage, تأليف *tèèlîf,* pl. تأليفات *tèèlîfat.* — Une pièce d'or, بر آلتون *bir alten.* — pour raccommoder, يامه *ïama.*

Pied, s. m., اياق *aïaq.* — Mesure, اياق *aïaq,* قدم *qadèm.* — de montagne, طاغ اتكى *dhagh ètèyi,* ديب *dîb,* ذيل جبل *zèïli djèbèl.* — A pied, يايا *ïaïa,* يايان *ïaïan.* — Le pied droit, صاغ اياق *sagh aïaq.* — Le pied gauche, صول اياق *sol aïaq.* — Lâcher pied, طبان قالدرمق *dhaban qaldermaq,* قاچمق *qatchmaq.* — Se tenir à pied, اياق اوزرنده طورمق *aïaq uzèrindè dhourmaq,* اياقده طورمق *aïaqta dhourmaq.* — Aller à pied, يايان كتمك *ïaïan guitmèk.* — Se jeter aux pieds de quelqu'un, بر كمسنهنك اياغنه صارلمق *bir kimèsnènin aïaghena sarelmaq.* — Mettre pied à terre, قريه چيقمق *qaraïa tcheqmaq,* اينمك *ènmèk.* — Donner un coup de pied, تكمه اورمق *tèkmè vourmaq,* تيپمك *tèpmèk.* — Mettre une armée sur pied, عسكر قالدرمق *'askèr qaldermaq,* عسكر حاضرلمق *'askèr hazerlamaq,* عسكر تجهيز ا *'askèr tèdjhîz èt.* — De pied ferme, قملدانميدرق *qemeldan-*

maïaraq, قوجه *qavîdjè.* — Cinq pieds carrés, تربيعًا بش قدم *tèrbï'èn bèch qadèm.*

Piédestal, s. m., ديرك ديبى *dirèk dibi*, برصنمك قعدهسى *bir sanèmin qaïdèçi.*

Piége, s. m., دوزاق *douzaq.* — Au fig., كمين *kèmîn*, حيله *hylè.*

Pierraille, s. f., اوفاق طاش *oufaq thach*, ملوز *moloz.*

Pierre, n. pr., بطرس *bothros*, بدروس *bèdros.*

Pierre, s. f., طاش *thach.* – à fusil, چاقمق طاشى *tchaqmaq thache.* — de touche, محنك طاشى *mèhènk thache.* – à aiguiser, بيلكى طاشى *bîlèyi thache.* – à chaux, كيرج طاشى *kîrèdj thache.* — précieuse, مجوهر *mudjèvhèr.* — Bâtiment en pierres, كاركير بنا *kiarguîr bina.*

Pierrée, s. f., صو يولى *sou ïolou*, كريز *kèrîz.*

Pierreries, s. f. pl., جواهر *djèvahir*, مجوهرات *mudjèvhèrat.*

Pierreux, se, adj., طاشلو *thachle*, طاشلق *thachleq.*

Pierrot, s. m., moineau, سرچه قوشى *sèrtchè qouchou.* — Bateleur, مقلد *mouqallid.*

Piété, s. f., dévotion, ديندارلق *dîndarleq*, ديانت *dïanèt*, تقوى *taqva*, تعبّد *tè'abbud.* – filiale, اولاد محبّتى *èvlad mouhabbèti.* — envers les morts, شفقت على الاموات *chèfqat 'alèl-èmvat.*

Piétiner, v. n., اياغله باصمق *aïaghela basmaq*, اياقلرى تپرتمك *aïaqlare tèprètmèk*, چغنامق *tcheghnamaq.*

Piéton, s. m., يايان *ïaïan*, يايا يوريين *ïaïa ïuruyèn*, پياده *pïadè.* — Soldat à pied, يايا نفر *ïaïa nèfèr.* – Messager, ساعى *sa'y.*

Piètre, adj., كوتی *keutu*, كمايه *kèmmaïè*, زواللو *zavallę*.
Pieu, s. m., قازق *qazęq*.
Pieusement, adv., ديندارلق ايله *dîndarlęq ilè*, بالتقوى *bit-taqva*, بالديانت *bid-dïanèt*.
Pieux, se, adj., ديندار *dîndar*, عبادتكار *'ybadètkiar*, اهل تقوى *èhli taqva*, پارسا *pariça*. — Fondation pieuse, وقف *vaqf*, pl. اوقاف *èvqaf*.
Pigeon, s. m., كوكرجين *gueuvèrdjîn*.
Pigeonneau, s. m., كوكرجين ياوريسى *gueuvèrdjîn ïavrouçou*, پلاز *palaz*.
Pigeonnier, s. m., كوكرجينلك *gueuvèrdjînlik*.
Pilau, s. m., پلاو *pilav*.
Pile, s. f., amas, يغين *yęghęn*, استيف *istîf*, كومه *kumè*. — Grosse pierre pour piler, ديبك *dibèk*, هاون الی *havan èli*. — d'un pont, كوپرى كمرلرينك طياق ديوارى *keupru kèmèrlèrinin dhaïaq douvarę*. — Un des côtés d'une pièce de monnaie, طغرا *thoughra*, *thoura*. — Pile ou face? طغرامى يازومى نه ديرسك *thoughramę ïazęmę nè dèrsin*.
Piler, v. a., ازمك *èzmèk*, دوكمك *deuïmèk*, سحق ا *sahq èt*. — Pilé, e, ازلمش *èzilmich*, دوكلمش *deuïulmuch*, مسحوق *mashouq*.
Pilier, s. m., طياق *dhaïaq*, ديرك *dîrèk*, ركن *rukn*, pl. اركان *èrkian*.
Pillage, s. m., يغما *ïaghma*, نهب *nèhb*, غارت *gharèt*.
Pillard, e, adj. et s., يغماجى *ïaghmadję*, غارتكر *gharètguèr*.
Piller, v. a., يغما ا *ïaghma èt*, صويمق *soïmaq*, نهب

نهب و غارت ا *nèhb u gharèt èt*, قاپشمق *qapechmaq.* — Pillé, e, يغمالنمش *ïaghmalanmech*, منهوب *mènhoub.*

Pillerie, s. f., يغما *ïaghma*, يغمالق *ïaghmaleq*, صارقنتيلق *sarqenteleq.*

Pilon, s. m., هاون الى *havan èli.*

Pilote, s. m., قلاغوز *qelavouz*, دومنجى *dumèndji.*

Pilule, s. f., حبّ *habb.* — Pilules purgatives, مسهل *muçhil.* — Avaler la pilule, حبّى يوتمق *habbe ïoutmaq.*

Piment, s. m., باج بيبر *badj bîbèr*, كبابيه *kèbabiyè.*

Pin, s. m., چام *tcham*, چام اغاجى *tcham aghadje.*

Pince, s. f., مشا *macha*, قصاج *qeçadj.*

Pinceau, s. m., قل قلمى *qel qalèmi*, توى قلم *tuï qalèm.*

Pincer, v. a., serrer la peau entre les doigts, چمدكلمك *tchimdiklèmèk.* — Serrer fortement, قيصمق *qes-maq.* — Saisir, arrêter, طوتمق *thoutmaq*, اله كچورمك *èlè guètchirmèk.*

Pincettes, s. f. pl., ماشا *macha.* — pour arracher le poil, جنبز *djimbez*, جنبستره *djimbistra.*

Pinson, s. m., oiseau, اسپينوس *ispînos.*

Pioche, s. f., قازمه *qazma*, چپا *tchapa.*

Piocher, v. a., قازمق *qazmaq*, چپالامق *tchapalamaq*, حفر ا *hafr èt.*

Pion, s. m., du jeu d'échecs, پياده *piadè.* — du damier, دامه طاشى *dama tache.*

Pionnier, s. m , قازمه‌جى *qazmadje.*

Pipe, s. f., چبوق *tchoubouq*, توتن چبوغى *tutun tchou-boughou.* — Une pipe de tabac, بر لوله توتن *bir lulè*

tutun. — Pipe persane, نارکیله *narguîlè.* — Fumer la pipe, چبوق ایچمک *tchoubouq itchmèk.*

Pipeau, s. m., قوال *qaval*, چوبان قوالی *tchoban qavale.*

Pipeaux, s. m. pl., اوکسه چبوغی *euksè tchouboughou.*

Pipée, s. f., اوکسه ایله آولامه *euksè ilè âvlama.*

Piquant, s. m., دیکن *dikèn*, شوك *chèvk.*

Piquant, e, adj., صوقوجی *soqoudjou*, اصرغان *eçerghan*, طوقنقلی *doqanaqle.* — دلکش *dilkèch*, دلربا *dilruba.*

Pique, s. f., arme, حربه *harba*, مزراق *mezraq.* – Couleur au jeu, ماچه *matcha.*

Piquer, v. a., صوقمق *soqmaq*, سانجمق *sandjmaq*, اصرمق *eçermaq*, چمدیمك *tchimdîmèk.* – Offenser, کوجندرمك *gudjèndirmèk.* خاطرنه طوقنمق *khatherena dhoqounmaq.* – En couture, نکندهلمك *niguèndèlèmèk*, تکللمك *tèyèllèmèk*, کوزهمك *gueuzèmèk.* — Se piquer, تاسلامق *taslamaq*, قورلمق *qouroulmaq.* – Piqué, e, سانجیلمش *sandjelmech.* – Offensé, کوجنمش *gudjènmich*, خاطری قالمش *khathere qalmech.*

Piquet, s. m., قازق *qazeq.* — Les piquets d'une tente, چادر قازقلری *tchader qazeqlare.* — Un piquet de cavalerie, اتلی بلوکی *atle beuluïu.* — d'infanterie, یایا بلوکی *ïaïa beuluïu.*

Piquier, s. m., حربهجی *harbadje.*

Piqûre, s. f., صوقش *soqouch*, صوقمه *soqma*, یاره *ïara.*

Pirate, s. m., قورصان *qourçan*, دکز خرسزی *dèniz kherseze.*

Piraterie, s. f., قورصانلق *qourçanleq.*

Pire, adj., دها فنا *daha fèna*, دها کوتی *daha keutu*, کوتیرك *keuturèk*, بدتر *bèdtèr.*

PIROUETTE, s. f., jouet, فرلاق *ferlaq*, فرلداق *fereldaq*. — ایاق اوزرنده دونمه *aïaq uzèrindè deunmè*.

PIROUETTER, v. n., دونمك *deunmèk*, فرلداق کبی دونمک *fereldaq guibi deunmèk*.

PIS, s. m., حیوانك ممهسی *haïvanen mèmèçi*.

PIS, adj., دها فنا *daha fèna*, بدترین *bèdtèrîn*. — De mal en pis, فنادن فنایه *fènadèn fènaïa*.

PISCINE, s. f., حوض *havouz*, برکه *birkè*.

PISSAT, s. m., سدك *sidik*, بول *bèvl*.

PISSER, v. a. et n., صو دوکمك *sou deukmèk*, ایشمك *ichèmèk*. — En parlant des chevaux, قاشنمق *qachanmaq*.

PISSEUR, SE, s., چوق ایشر *tchoq ichèr*, شخاخ *chakhkhakh*.

PISSOIR, s. m., صو دوکه جك یر *sou deukèdjèk ïèr*.

PISTACHE, s. f., فستق *festeq*, شام فستغی *cham festeghe*. — d'Alep, حلب فستغی *halèb festeghe*.

PISTACHIER, s. m., فستق اغاجی *festeq aghadje*.

PISTE, s. f., ایز *iz*, اثر *èçèr*, pl. اثار *açar*. — Suivre à la piste, ایزلمك *izlèmèk*.

PISTOLET, s. m., طبانجه *thabandja*, پیشتو *pîchtov*. — de poche, جیب پیشتوی *djèb pîchtovi*.

PISTON, s. m., طولمبه صرغی *thouloumba sereghe*, طولمبه صاپی *thouloumba sape*.

PITEUSEMENT, adv., سفیلانه *sèfilanè*.

PITEUX, SE, adj., آجنه جق *âdjenadjaq*, مسکین *mèskîn*, مستحق مرحمت *moustahaqqe mèrhamèt*.

PITIÉ, s. f., مرحمت *mèrhamèt*, شفقت *chèfqat*, ترحّم *tèrahhoum*, اجیمه *adjema*. — Avoir pitié, مرحمت ا *mèr-*

hamèt èt, اسیرکمك *èçîrguèmèk.* – Sans pitié, شفقتسز *chèfqatsez,* بلا مرحمت *bila mèrhamèt.*

PITON, s. m., باشی حلقەلو انکسر *bache halqale ènksèr.*

PITOYABLE, adj., qui excite la pitié, آجینەجق *âdjenadjaq,* شایان مرحمت *chaïani mèrhamèt.* — Qui a de la pitié, مرحمتلو *mèrhamètli,* کثیر المرحمت *kèçîr ul-mèrhamèt.* — Misérable, الچق *altchaq,* سفیل *sèfîl,* پك فنا *pèk fèna,* ردی *rèdïi.*

PITTORESQUE, adj., نقشە دائر *naqcha daïr,* تصویر اولنمغە لایق *taçvîr olounmagha layeq,* تصویری النمغە سزاوار *tasvîri alenmagha sèzavar,* نقش آمیز *naqch amîz.*

PITUITE, s. f., بلغم *balgham.*

PITUITEUX, SE, adj., بلغملو *balghamle.*

PIVOT, s. m., میل *mîl,* دینکیل *dînguîl,* قطب *qouthb,* pl. اقطاب *aqthab.*

PIVOTER, v. n., دونمك *deunmèk,* دور ا *dèvr èt.*

PLACARD, s. m., affiche, یافتە *ïafta.* – Assemblage de menuiserie qui s'élève au-dessus d'une porte, etc. صچاق *satchaq.* — Armoire, دولاب *dolab.*

PLACARDER, v. a., دیوارە یافتە یاپشدرمق *douvara ïafta ïapechtermaq,* یافتەلمق *ïaftalamaq.*

PLACE, s. f., یر *ïèr,* محل *mahall,* مکان *mèkian,* مقام *maqam.* — Mettre chaque chose à sa place, هر شیئی یرلو یرینە قومق *hèr chèïi ïèrli ïerînè qomaq.* — Changer de place, تبدیل مکان ا *tèbdîli mèkian èt.* — Emploi, منصب *mançoub,* پوست *post,* جاه *djah.* – Forteresse, قلعە *qal'è.* — publique, میدان *mèïdan.* — Ne bougez pas de votre place, یرکدن قملدانمە *ïèrindèn qemel-*

dunma. – Otez-vous de ma place, یرمدن قالق *ïèrimdèn qalq.* — Sur la place, یرنده *ïèrindè*, انیده *ânîdè*, اوراده *orada.* — Se mettre à la place de quelqu'un, بریسینك یرینه کچمك *birîçînin ïèrînè guètchmèk*, بریسینك یرنده اوطورمق *birîçînin ïèrindè othourmaq.* — Faire place, یر آچمق *ïèr âtchmaq.* — Place, service, خدمت vulg. *khezmèt*, ایش *ich.*

Placement, s. m., action de placer de l'argent, اقچه‌یی بر یره یاترمه *aqtchèïi bir ïèrè ïaterma*, وضع مال *vaz'e mal.* — Occasion de vendre, صاتمه *satma*, فروخت *furoukht*, *froukht*, بیع *bèy'.*

Placer, v. a., قومق *qomaq*, وضع ا *vaz' èt*, یرلشدرمك *ïèrlèchtirmèk.* — de l'argent, اقچه‌یی بر یره یاتورمق *aqtchèïi bir ïèrè ïatermaq*, فائضه اقچه ویرمك *faïzè aqtchè vèrmèk.* — une personne, بر کمسنه‌یه ایش بولمق *bir kimèsnèïè ich boulmaq*, بریسنی خدمتده قومق *birîçini khezmèttè qomaq.* – Indiquer une place, یر کوسترمك *ïèr gueustèrmèk.* — Se placer, اوطورمق *othourmaq.*

Placet, s. m., عرضحال *'arzouhal.*

Plafond, s. m., طوان *thavan*, تاوان *tavan.* – doré, یلدزلو طوان *ïaldezle thavan.*

Plage, s. f, دکز کناری *dèniz kènare*, یالی *ïale*, ساحل *sahyl*, pl. سواحل *sèvahyl.*

Plagiaire, s. m., تألیف خرسزی *tèèlîf kherseze.*

Plagiat, s. m., تألیف خرسزلغی *tèèlîf khersezleghe*, دیرمه چاتمه *dèrmè tchatma.*

Plaidant, e, adj., دعوا ایدن *da'va èdèn*, مخاصم *moukhaçem.*

PLAIDER, v. n., دعوا ا *da'va èt*, مرافعه او *mourafa'a ol.*

PLAIDEUR, s. m., دعواجی *da'vadje.* — Qui aime à plaider, à chicaner, مزوّر *muzèvvir*, شرّت *chirrèt.*

PLAIDOIRIE, s. f., دعوا *da'va*, مرافعه *mourafa'a.* — Profession, فنّ مرافعه *fènni mourafa'a.*

PLAIE, s. f., یاره *ïara.* — Au fig., بلا *bèla*, بليّه *bèliïè*, مصيبت *mouçybèt*, pl. مصايب *mèçaïb.*

PLAIGNANT, E, adj. et s., دعواجی *da'vadje*, شکايت ايدن *chikiaïèt èdèn*, مدّعی *muddè'y.*

PLAIN, E, adj., uni, دوز *duz*, مستوی *mustèvi.*

PLAINDRE, v. a., آجيمق *âdjemaq.* — Je la plains, انی آجيورم *onou âdjeïoroum.* — Se plaindre, اغلاشمق *aghlachmaq*, شکايت ا *chikiaïèt èt*, شکوا ا *chèkva èt*, فغان ا *fighan èt.* — Regretter, soupirer, تأسف ا *tèèçuf èt.*

PLAINE, s. f., اوه *ova*, صحره *sahra.*

PLAINTE, s. f., gémissement, اکليش *inlèïch*, انين *ènîn*, فغان *fighan.* — Exposé d'un grief, شکايت *chikiaïèt*, شکوا *chèkva*, اشتکا *ichtikia.*

PLAINTIF, VE, adj., qui se lamente, اغلاشان *aghlachan*, اکليجی *înlèïdji.* — Triste, حزين *hazîn*, آجيلی *âdjele.*

PLAIRE, v. n., بکنلمک *bèïènilmèk*, مقبول او *maqboul ol*, خوشه کلمک *khocha guèlmèk*, پسنديده او *pèçèndîdè ol*, مقبوله کچمک *maqboula guètchmèk.* — Se plaire, بکنمک *bèïènmèk*, حظ ا *hazz èt*, خوشلنمق *khochlanmaq.* — S'il vous plaît, کرم ايدك *kèrèm èdin*, اکر استرسکز *èïèr istèrsiniz.* — A Dieu ne plaise! الله ايتمسون *allah ètmèçin*, الله کوسترمسون *allah gueustèrmèçin*, معاذ الله *ma'az allah*, حاشا *hacha.* — Plût à Dieu!

ویرسون اللّه *allah vèrsin*, ویره اللّه *allah vèrè*, کاشکی *kèchkè*. — Plaît-il? لبّی *lèbbi*, vulg. pour, لبّیک *lèbbèïk*.

Plaisamment, adv., ایله خوشلوق *khochlouq ilè*, باللطافت *billèthafèt*. — Ridiculement, ایله لطیفه *lathyfè ilè*, مسخره‌جه *maskharadja*.

Plaisance, s. f., maison de plaisance, یازلق او *ïazleq èv*, کوی اوی *keuï èvi*.

Plaisant, e, adj., agréable, لطیف *lathyf*, مقبول *maqboul*, پسندیده *pèçèndîdè*. – Risible, کولدریجی *guldurudju*, شقاجی *chaqadje*. — Ridicule, مسخره *maskhara*.

Plaisanter, v. n., شقا ا *chaqa èt*, خوراته ا *khorata èt*, هزل ا *hèzl èt*, مسخره‌لق ا *maskharaleq èt*.

Plaisanterie, s. f., خوراته *khorata*, شقا *chaqa*, لطیفه *lathyfè*, pl. لطائف *lathaïf*.

Plaisir, s. m., کوکل خوشلغی *gueunul khochloughou*, حظّ *hazz*, صفا *sèfa*, محظوظیّت *mahzouziïèt*. — Divertissement, اکلنجه *èïlèndjè*, ذوق و صفا *zèvq u sèfa*. – Volonté, رضا *riza*, مراد *murad*, کیف *kèïf*. — Grâce, کرم *kèrèm*, ایولك *èïilik*, لطف *louthf*, همّت *himmèt*. – Faites-moi le plaisir, کرم.ایله *kèrèm èïlè*, کرم ایلیه‌ك *kèrèm èïlèïn*, لطف ایله *louthf èïlè*. — Faites-moi le plaisir de..., کرم ایدوب *kèrèm èdip*. — Avec plaisir, پك ایو *pèk èïi*, باش اوستنه *bach ustunè*, کوکل خشنودلغله *gueunul khochnoudloughela*. — Faire plaisir, خوشنه کلمك *khochouna guèlmèk*. – Prendre plaisir, خوشلانمق *khochlanmaq*, حظّ ا *hazz èt*, صفا بولمق *sèfa boulmaq*. Par plaisir, ذوق ایچون *zèvq itchin*, کیف ایچون *kèïf itchin*.

· **Plan**, s. m., رسم *rèsm*, تصویر *taçvîr*. — Dessein, projet, قصد *qasd*, ترتیب *tèrtîb*. — Surface, سطح *sathh*, صفحه *safha*.

Plan, e, adj., دوز *duz*, یصّی *ïasse*, مستوی *mustèvi*.

Planche, s. f., تخته *takhta*. — de chêne, میشه تختهسی *mîchè takhtaçe*. — Forme, قالب *qaleb*, pl. قوالب *qavalib*. — Faire la planche, ارقه اوزره یوزمک *arqa uzèrè ïuzmèk*. — Planche d'un jardin potager, اولک *èvlèk*.

Planchéié, e, adj., تخته دوشهلی *takhta deuchèli*.

Planchéier, v. a., تخته دوشهمك *takhta deuchèmèk*.

Plancher, s. m., plafond, طوان *thavan*, سقف *saqf*. — Sol, دوشهمه *deuchèmè*, فرش *fèrch*.

Planchette, s. f., تختهجق *takhtadjeq*, اوفاق تخته *oufaq takhta*.

Plane, s. f., outil, رنده *rèndè*.

Planer, v. a., unir, polir, رندهلمک *rèndèlèmèk*, دوزلمك *duzlèmèk*. – Se soutenir en l'air, قنادلرینی آچوب هواده طورمق *qanadlarene âtchep havada dhourmaq*. — Au fig., یوکسکدن کورمک *ïuksèkdèn gueurmèk*, ذهن احاطه ا *zihin ihatè èt*.

Planète, s. f., کزن یلدز *guèzèn ïeldez*, سیّاره *sèïiarè*.

Planisphère, s. m., کرّهٔ سطح *kurrèï sathh*.

Plant, s. m., دیکلهجک دال چبوغی *dîkilèdjèk dal tchouboughou*, فدان *fidan*.

Plantation, s. f., دیکش *dîkich*, دیکمکلک *dîkmèklik*, اغاج دیکمی *aghadj dîkimi*, غرس *ghars*.

Plante, s. f., نبات *nèbat*, pl. نباتات *nèbatat*, فدان *fidan*, اوت *ot*. — des pieds, طبان *daban*.

Planter, v. a., دیكمك *dîkmèk*, غرس ا *ghars èt*. – Planté, e, دیكلمش *dîkilmich*, دیكیلو *dîkîli*, مغروس *maghrous*. – Planter là, abandonner, quitter, قویه قومق *qoya qomaq*. — Planter au nez, faire un reproche en face, یوزه اورمق *ïuzè vourmaq*.

Planteur, s. m., دیكیجی *dîkîdji*, غارس *gharis*.

Plantureux, euse, adj., بول *bol*, چوق *tchoq*, طولو *dolou*.

Planure, s. f., یونغه *ïongha*, تلاش *talach*.

Plaque, s. f., لوح *lèvh*. – de fer, تیمور تخته *dèmir takhta*, تنكه *tènèkè*. — des militaires, فراحی *fèrahy*.

Plaquer, v. a., قاپلامق *qaplamaq*. — un soufflet, توقات اورمق *toqat vourmaq*. — Plaqué, e, قاپلانمش *qaplanmech*, قاپلو *qaple*. — d'argent, كومش قاپلو *gumuch qaple*.

Plasme, s. f., زمرد توزی *zumrud tozou*.

Plastron, s. m., صدری *sadri*, صدریه *sadriïè*, كوكس جبهسی *gueuïus djèbèçi*.

Plat, s. m., طباق *thabaq*, صحن *sahan*, چناق *tchanaq*, پیاته *pïata*. — Mets, طعام *tha'am*, یمك *ïèmèk*.

Plat, e, adj. دوز *duz*, یصّی *ïasse*, یایوان *ïaïvan*. – Calme plat, سود لیمانلق *sud limanleq*. — Insipide, طاتسز *tatsez*. — Au fig., بیاغی *baïaghe*.

Platane, s. m., چنار اغاجی *tchenar aghadje*.

Plat-bord, s. m., كمی كوكرتهسنك دیواری *guèmi gueuvèrtèçinin dîvare*.

Plateau, s. m., petit plat, تپسی *tèpsi*, صینی *sini*, طابله *thabla*. — d'une balance, ترازو كوزی *tèraze geuzu*. — Terrain élevé, تپه *tèpè*, طاغ تپهسی *dhagh tèpèçi*.

Plate-bande, s. f., ترلا كنارى *tarla kènare.*

Plate-forme, s. f., سطح *sathh*, pl. سطوح *southouh*, طام *dam.*

Platitude, s. f., طادسزلق *tadsezleq*, بياغيلق *baïagheleq.*

Platon, n. pr., افلاطون *èflathoun.*

Plâtrage, s. m., الچو ايشى *altche ichi.*

Plâtre, s. m., الچى *altche.* – Pierre à plâtre, الچو طاشى *altche thache.* — Four à plâtre, الچو اوجاغى *altche odjaghe.*

Plâtrer, v. a., enduire de plâtre, الچولمق *altchelamaq*, الچو ايله صوامق *altche èla sevamaq.* — Cacher, كيزلمك *guïzlèmèk*, قپاتمق *qapatmaq*, بدانه‌لمق *badanalamaq.*

Plâtreux, euse, adj., الچولو *altchele.*

Plâtrier, s. m., الچوجى *altchedje.*

Plâtrière, s. m., carrière de plâtre, الچو معدنى *altche ma'dèni.*

Plausible, adj., يوللو *ïollou*, معقول *ma'qoul*, عقل يتار *'aqel ïatar*, عقله اويار *'aqela ouïar*, با صواب *ba sèvab.*

Plébiscite, s. m., Décret de la plèbe romaine, حكم اصناف *hukm-i èsnaf.* — Dans le sens moderne, رأى اهاليه *rèï èhaliyè* مراجعت *muradjaat*, خلق فتواسى *khalq fètvaçe.*

Pléiades, s. f. pl., اولكر *eulkèr*, ثريّا *surèïia*, پروين *pèrvîn.*

Plein, e, adj., طولى *dholou*, مشحون *mèchhoun*, پر *pur.* – Entier, تمام *tamam*, كامل *kiamil*, تامّ *tamm.* – La pleine lune, آيك اون دردنى *âïn on deurtu*, بدر *bèdr.* — En pleine mer, انكينده *ènguîndè*, آچقده *atcheqta.* – Tout

plein, دوز طولی *duz dholou.* – A pleines mains, بول بول *bol bol.* – En plein, اورتەسندە *ortaçenda.* — کلّیاً *kulliyèn,* بسبتون *busbutun.*

Pleinement, adv., بالتمام *bit-tèmam,* تماماً *tèmamèn,* بسبتون *busbutun,* بالکلّیّه *bil-kulliïè.*

Plénière, adj. f., عمومی *'oumoumi,* عامّ *'amm.* – Cour plénière, دیوان عمومی *divani 'oumoumi.*

Plénipotentiaire, s. m., مرخّص *mourakhkhas.* – Ministre plénipotentiaire, مرخّص ایلچی *mourakhkhas èltchi.*

Plénitude, s. f., طولولق *dholoulouq,* افراط *ifrath,* طغیان *thoughyan,* طاشقنلق *tachqenleq,* کمال *kèmal.*

Pléonasme, s. m., کلام زاید *kèlami zaïd,* لزومسز سوز *luzoumsez seuz.*

Pleurer, v. n., اغلامق *aghlamaq,* کوز یاشی دوکمك *gueuz ïache deukmèk,* بکا ا *bukia èt.* — Faire pleurer, اغلتمق *aghlatmaq.*

Pleurésie, s. f., ذات الجنب *zat ul-djènb,* (صانلجان *satlidjan*).

Pleureur, se, adj. et s., اغلایجی *aghlaïdje.* — (Saule), صالقم سکود *salqem seuyud.*

Pleureuse, s. f., اغنجی *aghendje,* صاغوجی *saghoudjou,* نایحه *naïhat,* pl. نایحات *naïhât.*

Pleurnicher, v. n., یلاندن اغلامق *ïalandan aghlamaq.*

Pleuro-pneumonie, s. f., صاتلجانلو حمّا *satledjanle humma.*

Pleurs, s. m. pl., اغلایش *aghlaïch,* کوز یاشی *gueuz ïache,* فغان *fighan,* اغلامه *aghlama,* بکا *bukia.*

Pleuvoir, v. imp., یاغمق *ïaghmaq,* یغمور یاغمق *ïaghmour*

ïaghmaq. — Il pleut, يغمور ياغيور *ïaghmour ïaghaïor.* — Il ne pleut plus, يغمور كسلدى *ïaghmour kèçildi.*

Pli, s. m., بوكلم *bukulum*, دورمه *durmè*, قات *qat*, بوروش *bourouch.* — d'une lettre, ظرف *zarf*, ظرفى مكتوب *mèktoub zarfe.* – Pli, lettre, تحريرات *tahrîrat*, مكتوب *mèktoub*, بيوك مكتوب *beuïuk mèktoub*, مغلّف *moughallèf.*

Pliage, s. m., دورمه *durmè*, دورم *durum.*

Pliant, s. m., ايكى دورلور اسكمله *iki durulur iskèmlè.*

Pliant, e, adj., اكيلور *èïilir*, دورلور *durulur*, بوكلمسى آسان *bukulmèçi âçan.*

Plier, v. a., بوكمك *bukmèk*, دورمك *durmèk*, صارمق *sarmaq.* – Courber, اكمك *eïmèk.* – Ramasser, دوشيرمك *dèvchîrmèk.* — Lier, باغلامق *baghlamaq.* — Envelopper, ظرفلمق *zarflamaq.* — V. n., se courber, اكلمك *èïilmèk.* — Céder, يوز چويرمك *ïuz tchèvirmèk*, كرويه چكلمك *guèrïïè tchèkilmèk.* — Se plier, s'accommoder à..., اويمق *ouïmaq.*

Plisser, v. a., قاتلمق *qatlamaq*, قات قات ا *qat qat èt*, قات قات بوكمك *qat qat bukmèk*, قرم قرم قويرمق *qerem qerem qevermaq.* — Se plisser, قات قات او *qat qat ol*, بوروشمق *bourouchmaq*, قيورلمق *qevrelmaq*, دورلمك *durulmèk.*

Plissure, s. f., قات قات دورم *qat qat durum*, بوروشق *bourouchouq*, قيورم *qevrem.*

Plomb, s. m., قورشون *qourchoun.* — Fil à plomb, چرپى *tcherpe*, ديوارجى ترازوسى *douvardje tèrazeçe.*

Plombage, s. m., قورشون قپلامه *qourchoun qaplama.*

Plomber, v.a., قورشونلمق *qourchounlamaq*, قورشون قپلامق

qourchoun qaplamaq. — Attacher un plomb ou du plomb, قورشون یاپشدرمق *qourchoun ïapechtermaq.* — Plombé, e, قورشونلو *qourchounlou.*

Plombier, s. m., قورشونجی *qourchoundjou.*

Plongé, e, adj., طالمش *dhalmech*, باتمش *batmech*, غرق اولمش *gharq olmouch*, مستغرق *mustaghreq.*

Plongée, s. f., شیو *chîv.*

Plonger, v. a., طالدرمق *dhaldermaq*, باترمق *batermaq*, غرق ا *gharq èt.* — Se plonger, طالمق *thalmaq*, باتمق *batmaq*, غرق او *gharq ol.*

Plongeur, s. m., طالغج *dhalghedj*, غوّاص *ghavvas.*

Ployer, v. a., بوکمك *bukmèk*, اکمك *èïmèk.* – Voy. plier.

Pluie, s. f., یغمور *ïaghmour*, باران *baran*, رحمت *rahmèt.*

Plumage, s. m., قوش تویلری *qouch tuïlèri.*

Plume, s. f., توی *tuï*, قوش تویی *qouch tuïu*, یلك *ïèlèk.* – Petites plumes, پوپله *poupla.* — pour écrire, قلم *qalèm.* – Plume d'oie, توی قلم *tuï qalèm.* – Tailler une plume, قلم کسمك *qalèm kèsmèk.* – Vivre de sa plume, قلمی ایله کچنمك *qalèmi ilè guètchinmèk.* — Gens de plume, اهل قلم *èhli qalèm.*

Plumeau, s. m., توی سپورکه *tuï supurguè.*

Plumer, v. a., توی یولمق *tuï ïolmaq.*

Plumet, s. m., توی *tuï*, تل *tèl*, صورغج *sorghoudj.*

Plupart (La), s. f., چوغی *tchoghou*, ان چوغی *èn tchoghou*, اکثر *èksèr*, اکثری *èksèri.* – La plupart du temps, چوق دفعه *tchoq dèf'a*, اکثری *èksèri.*

Pluralité, s. f., زیادت *ziadèt*, اکثریّت *èksèriïèt.* – Multiplicité, کثرت *kèsrèt*, تعدّد *tèaddud*, چوقلق *tchoqlouq.*

Pluriel, s. m., جمع *djèmy'*.

Plus, adv., زياده *zïadè*, آرتق *ârteq*, دها *daha*, چوق *tchoq*, دخى *dakhy*. — Le plus, اك *èn*. — De plus en plus, كيتدكچه *guîttiktchè*. — Tout au plus, اك چوغى *èn tchoghou*, اولسه اولسه *olsa olsa*. — Plus ou moins, تقريبًا *taqrîbèn*. – Ni plus ni moins, نه زياده و نه اكسك *nè zïadè vè nè èksik*. — Plus tôt, اوّل *èvvèl*, اوّلجه *èvvèl-djè*. — Au plus tôt, vite, چاپوق *tchapouq*, تيز *tèz*. — Plus tard, بوندنصكره *boundansonra*, صكره *sonra*.

Plusieurs, adj. pl., چوق *tchoq*, بر قاچ *bir qatch*, نيجه *nîdjè*, متعدّد *mutè'addid*, عديد *'adîd*.

Plus-que-parfait, s. m., ماضى اتمّ *mazyï ètèmm*.

Plus-value, s. f., فضله *fazla*, آرتق *arteq*.

Plutôt, adv., يك *ïèg*, ايسه *içè*, اولا - اولى *èvla*.

Pluviale, adj. f., eau, يغمور صويى *ïaghmour souïou*.

Pluvieux, se, adj., يغمورلو *ïaghmourlou*. — Temps pluvieux, يغمورلو هوا *ïaghmourlou hava*.

Pneumatique, adj., machine, هوا بوشاجق آلت *hava bo-chadjaq alèt*.

Pneumonie, s. f., ذات الرية *zat ul-rïèt*.

Poche, s. f., جيب *djèb*.

Podagre, s. f. نقرس *niqris*. — Adj., نقرسلو *niqrisli*.

Poêle, s. m , fourneau, صوبا *soba*, اوجاق *odjaq*, تاندور *tandour*.

Poêle, s. f., pour frire, تاوه *tava*.

Poêlier, s. m., صوباجى *sobadje*.

Poème, s. m., قصيده *qaçîdè*, pl. قصايد *qaçaïd*, منظومه *manzoumè*, pl. منظومات *manzoumat*.

Poésie, s. f., art, شعر *chy'r*, فنّ شعر *fènni chy'r*, علم شعر *'ylmi chy'r*. — Vers, شعر *chy'r*, pl. اشعار *èch'ar*. — Recueil de poésies, ديوان *dîvan*.

Poète, s. m., شاعر *cha'yr*, pl. شعرا *chou'ara*.

Poétique, adj., شعرى *chy'ri*.

Poétiquement, adv., شاعرانه *cha'yranè*.

Poids, s. m., pesanteur, آغرلق *âgherleq*, ثقالت *saqalèt*, وزانت *vèzanèt*, يوك *ïuk*. — Ce que pèse une chose, طارتى *tharte*, وزن *vèzn*, *vèzin*. — Morceau de métal pour peser, درهم *dirhèm*.

Poignant, e, adj., كسكين *kèskîn*, حادّ *hadd*, موجع *moudji'*.

Poignard, s. m., خنجر *khantchèr*, *khandjèr*.

Poignarder, v. a., خنجر ايله اورمق *khantchèr ilè vourmaq*.

Poignée, s. f., آوج *âvoudj*, طوتام *thoutam*, — آوج طولبسى *âvoudj dholouçou*. — d'une épée, d'un sabre, ال *èl*, صاپ *sap*, قبضه *qabza*.

Poil, s. m., قيل *qel*, توى *tuï*.

Poilu, e, adj., قيللى *qelle*, تويلو *tuïlu*.

Poinçon, s. m., بيز *bîz*. — de graveur, قلم *qalèm*.

Poinçonner, v. a., دلمك *dèlmèk*. — Marquer, دامغهلمق *damghalamaq*.

Poindre, v. n., چيقمق *tcheqmaq*, ظهور ا *zouhour èt*. — En parlant du jour, صباح اغرمق *sabah agharmaq*, كون طوغمق *gun dhoghmaq*, شفق سوكمك *chèfaq seukmèk*. — En parlant des herbes, اوج كوسترمك *oudj gueustèrmèk*.

Poing, s. m., يومرق *ïoumrouq*. — Donner un coup de poing, يومرق اورمق *ïoumrouq vourmaq*.

Point, s. m., نقطه *noqtha.* — État, حال *hal.* — Objet, matière, باب *bab,* خصوص *khouçous,* وجه *vèdjh.* — Article, مادّه *maddè.* — Point du jour, كون اغرمهسى *gun agharmaçe,* هنكام سحر *hènguiami sahar,* فجر *fèdjr.* — Au point du jour, على السحر *'alès-sahar.* — Au dernier point, غايت *ghaïèt,* افراط *ifrath.* — Sur le point de, اوزره *uzrè.* — Il est sur le point de partir, كتمك اوزره در *guitmèk uzrè dir.* — Point de côté, يان اغريسى *ïan aghreçe.*

Point, adv., هيچ *hîtch,* آصلا *âsla,* قطعا *qath'a.* — Point, pas, يوق *ïoq,* يوقدر *ïoqtour.* - Il n'a point d'argent, اقچهسى يوقدر *aqtchèçi ïoqtour.*

Pointe, s. f., اوج *oudj.* — d'une montagne, اوج *oudj,* تپه *tèpè.* — Pointe du jour, شفق *chèfaq.* — d'esprit, مضمون *mazmoun,* نكته *nuktè.*

Pointer, v. a., طوغرلتمق *dhoghroultmaq,* نشان آلمق *nichan almaq.* - En parlant de la verdure, des feuilles, اوج - باش كوسترمك *oudj, bach gueustèrmèk.*

Pointilleux, euse, adj., چكشكن *tchèkichguèn,* ديدى قودى سون *dèdi qodou sèvèn,* اينجهلشور *indjèlèchir.* - نزاع ايدن *niza èdèn,* چابوق النان *tchabouq alenan.*

Pointu, e, adj., اوجلو *oudjlou,* سورى *sivri.*

Poire, s. f., امرود *èmroud.* امروت *èmrout,* ارمود *armoud, armout.*

Poireau, s. m., پراسه *praça.* — Voy. aussi **Verrue**.

Poirier, s. m., ارمود اغاجى *armoud aghadje.*

Pois, s. m. Pois chiches, نخود *nokhoud* vulg. *nohoud.* — Petits-pois, پزليه *pizèlïa.* - Pois verts, عراقه *'araqa.* - Pois rôtis, لبلبى *lèblèbi.*

Poison, s. m., زهر *zèhir*, آغو *aghou*, سم *sèmm*.

Poisson, s. m., بالق *baleq*.

Poissonnerie, s. f., بالق پازاری *baleq pazare*, بالق پازار *baleq pazar*, بالقخانه *baleqkhanè*.

Poissonneux,se, adj., بالغی چوق *baleghe tchoq*, بالقلو *baleqle*.

Poissonnier, ère, s., بالقچی *baleqtche*.

Poitrail, s. m., ات کوکسی *at gueuïuçu*.

Poitrinaire, adj., کوکس علتلی *gueuïus 'yllètli*, ورملی *vèrèmli*.

Poitrine, s. f., کوکس *gueuïus*, *gueunus*, سینه *sînè*, صدر *sadr*.

Poivre, s. m., ببر *bibèr*.

Poivrer, v. a., ببرلمک *bibèrlèmèk*, ببر قومق *bibèr qomaq*. — Poivré, e, ببرلو *bibèrli*, ببرلنمش *bibèrlènmich*.

Poivrette, s. f., plante, ببر اوتی *bibèr otou*.

Poivrier, s. m., arbrisseau, ببر فدانی *bibèr fidane*.

Poivrière, s. f., ببردان *bibèrdan*, ببر قابی *bibèr qabe*.

Poix, s. f., زفت *zift*, قره ساقز *qara saqez*.

Polaire, adj., قطبی *qouthbi*.

Pôle, s. m., قطب *qouthb*. — du monde, قطب عالم *qouthbi 'alèm*.

Polémique, s. f., یازو ایله اولان مباحثه *ïaze èla olan mubahèçè*, مطارحه *moutarèhè*.

Polémique, adj., مطارحهیه دائر *moutarèhèyè daïr*, جدالی *djèdali*, مباحثهلی *mubahèçèli*.

Poli, s. m., جلا *djila*, پرداه *pèrdah*.

Poli, e, adj., luisant, سلنمش *silinmich*, جلالو *djilale*, پرداهلو *perdahle*. — Civil, honnête, تربیهلو *tèrbïèli*, ادبلو *èdèbli*, چلبی *tchèlèbi*, ارکانلو *èrkianle*.

Police, s. f., ضبطيّه *zabthyïè*, پولیس *polîs*. – Ordre, نظام *nizam*. — Contrat d'assurance, كفالت سندى *kèfalèt sènèdi*, سقورطه سندى *siqourtha sènèdi*.

Policer, v. a., تربيه ا *tèrbïè èt*.

Polichinelle, s. m., قره كوز *qara gueuz*.

Poliment, adv., ادب ايله *èdèb ilè*, چلبيلك ايله *tchèlèbîlik ilè*, ظريفجه *zarîfdjè*, ملاطفت ايله *mulathèfèt ilè*, طاتلولغله *thatleleghela*, ادبانه *èdèbanè*.

Polir, v. a., جلا ويرمك *djila vèrmèk*, پرداخلمق *pèrdahlamaq*, پارلاتمق *parlatmaq*.

Polisseur, se, s., جلاجى *djiladje*, پرداهجى *perdahdje*, صقّال *saqqal*.

Polissoir, s. m., مصقله *masqala*.

Polisson, ne, s. et adj., سورتك *surtuk*, خوارده *khovarda*, چاپقين *tchapqen*, ادبسز *èdèbsiz*. — Petit garçon malpropre, صوقاق اوغلانى *soqaq oghlane*, سورتك چوجق *surtuk tchodjouq*.

Polissonner, v. n., خوارده لق ا *khovardaleq èt*.

Polissonnerie, s. f., خوارده لق *khovardaleq*, چاپقينلق *tchapqenleq*, ادبسزلك *èdèbsizlik*, فحش *fahch*.

Politesse, s. f., چلبيلك *tchèlèbîlik*, اكرام *ikram*, اركان *èrkian*, ادب *èdèb*, تربيه *tèrbïè*, ظرافت *zarafèt*, حسن اطوار *husni athvar*.

Politique, s. f., ادارهٔ ملك *idarèï mulk*. – Système, مدبّرلك *mudèbbirlik*, پوليتيقه *polîtiqa*, اصول معاملات دول *ouçouli mou'amèlati duvèl*. — Conduite, تدبير *tèdbîr*, يول *ïol*, حركت *harèkèt*, سلوك *sulouk*.

Politique, adj., پوليتيقه يه دائر *polîtiqaïa daïr*, پوليتيقه لو

polîtiqalḙ. — Versé dans la politique, پولیتیقەشناس *polîtiqachinas*, امور دولە آشنا *oumouri duvèlè achina.* — Adroit, مماسیح *mumaçyh*, مزاجکیر *mizadjguîr.* — Rusé, مماذق *mumazḙq*, مدارا ایدیجی *mudara èdidji.*

Pollution, s. f., volontaire, جنابت *djènabèt.* — involontaire, احتلام *yhtilam.* — Profanation, مردارلمە *mourdarlama*, تنجیس *tèndjîs.*

Pologne, pays, لە *lèh*, مملکتی لە *lèh mèmlèkèti.*

Polonais, e, s. et adj., لهلی *lèhli*, لە *lèh.*

Poltron,ne,s., قورقاق *qorqaq*, یورکسز *ïurèksiz*, اودلك *eudlèk.*

Poltronnerie, s. f., قورقاقلق *qorqaqlḙq*, یورکسزلک *ïurèksizlik.*

Polygame, s., qui a plusieurs femmes, چوق قاریسی اولان *tchoq qarḙçḙ olan.*—Qui a plusieurs maris, چوق قوجەسی اولان *tchoq qodjaçḙ olan.*

Polygamie, s. f., کثرة النکاح *kèsrèt un-nikiah*, چوق قاریسی اولمە *tchoq qarḙçḙ olma*, چوق قوجەسی اولمە *tchoq qodjaçḙ olma.*

Polyglotte, adj., چوق دلدن اولان *tchoq dildèn olan*, مختلف الالسنە *moukhtèlif ul-èlsinè.* — Qui sait plusieurs langues, چوق لسان بیلن *tchoq liçan bîlèn.* — Dictionnaire polyglotte, السنۀ مختلفەیی حاوی لغت *èlsinèï moukhtèlifèïi havi loughat.*

Polygone, s. m., چوق کوشەلو صورت *tchoq keuchèli sourèt.*

Polype, s. m., اختاپوت *èkhtabout*, اختاپود *èkhtapot.*

Polysyllabe, adj., چوق هجەلو *tchoq hèdjèli.*

Polythéisme, s. m., شرك *chirk*, چوق الهلر طاپمە *tchoq ilahlèr thapma.*

Polythéiste, adj., اهل شرك *èhli chirk*, مشرك *muchrik.*

Pommade, s. f., ياغ *ïagh*, مرهم *mèrhèm*, vulg. مهلم *mèhlèm*, پوماطه *poumada.*

Pommader, v. a., پوماطه سورمك *poumada surmèk.*

Pomme, s. f., الما *èlma.* — de terre, ير الماسى *ïèr èlmaçe*, پاتات *patat.* – d'amour, توماتس *tomatès*, فرنك پاطلجانى *frènk patheldjane.*

Pommelé, e, adj., cheval, اخرج *akhrèdj*, پلنك رنكى *pèlènk rèngui.* – En parlant du ciel, پارچه پارچه بلوطلو *partcha partcha boulouthlou.*

Pommer, v. n., كوبكلنمك *gueubèklènmèk*, كوبك باغلمق *gueubèk baghlamaq.*

Pommier, s. m., الما اغاجى *èlma aghadje.*

Pompe, s. f., طلومبه *thouloumba*, تولومبه *touloumba.* — Somptuosité, الاى *alaï*, طنطنه *thanthana*, موكب *mèvkèb*, سلطنت *salthanat*, عظمت *'azamèt*, دبدبه *dèbdèbè.* — funèbre, جنازه الايى *djènazè alaïe*, جنازه تشريفاتى *djènazè tèchrîfate.*

Pomper, v. a., طلومبه ايله چكمك *thouloumba ilè tchèkmèk*, تولومبه چكمك *touloumba tchèkmèk.*

Pompeusement, adv., الاى ايله *alaï ilè*, طنطنه ايله *thantana ilè*, سلطنت ايله *salthanat ilè*, دبدبه ايله *dèbdèbè ilè*, عظمتله *'azamètlè.*

Pompeux, se, adj., طنطنه‌لو *thanthanale*, سلطنتلو *salthanatle.*

Pompier, s. m., طلومبه‌جى - تولومبه‌جى *thouloumbadje.*

Pompon, s. m., بزك *bèzèk*, جيجى بيجى دوزن *djîdji bîdji duzèn.*

Ponce, adj., pierre, پومزا طاشی *pomza thache*, سونکر طاشی *sunguèr thache.*

Ponctualité, s. f., دقت *dyqqat*, تقیّد *tèqaïïud.*

Ponctuation, s. f., نقطله‌مه *noqthalama*, تنقیط *tanqyth*, نشان قومه *nichan qoma.*

Ponctuel, le, adj., مقیّد *mouqaïïèd*, دقتلو *dyqqatle.*

Ponctuellement, adv., دقت ایله *deqqat ilè*, تقیّد ایله *tè-qaïïud ilè*, دقتلوجه *deqqatledja.*

Ponctuer, v. a., نقطه قومق *noqtha qomaq.*

Pondérable, adj., طارتلمسی ممکن *thartelmaçe mumkin.*

Pondeuse, adj., f., یمورطلیجی *ïoumourthlaïdje*, چوق یمورطلین طاوق *tchoq ïoumourthlaïan thavouq.*

Pondre, v. a. et n., یمورطه ا *ïoumourtha èt*, یمورطلمق *ïoumourtlamaq.*

Pont, s. m., کوپری *keupru*, کمر *kèmèr*, جسر *djisr.* — de bateaux, قایق کوپریسی *qayeq keupruçu.* — levis, قالقار کوپری *qalqar keupru.* — de navire, کمی اوستی *guèmi ustu*, کوکرته *gueuvèrtè*, انبار *ambar.* — Vaisseau à trois ponts, اوچ انبارلو کمی *utch ambarle guèmi*, قپاق *qapaq.*

Ponte, s. f., یمورطلمه *ïoumourthlama.*

Ponté, e, adj., انبارلو *ambarle.*

Pont-euxin, s. m., قره دکز *qara dèniz*, بحر سیاه *bahr-i sïah.*

Pontife, s. m., باش پاپاز *bach papaz.* — Le souverain-pontife, le pape, ریم پاپاسی *rîm papaçe*, ریم پاپا *rîm papa*, حبر اعظم *habri a'zam.*

Pontificat, s. m., پاپالق *papaleq.*

Ponton, s. m., طومباز *thombaz*, صال *sal*, کچید *guètchid*.

Pontonier, s. m., کوپریجی *keuprudju*.

Pope, s. m., مسقو پاپاسی *mosqov papaçe*.

Populace, s. f., بیاغی خلق *baïaghe khalq*, اسافل الناس *èçafil un-nas*.

Populaire, adj., خلقك *khalqen*. – خلقه دائر *khalqa daïr*. – Qui se fait aimer du peuple, کندینی خلقه سودرن *kendîni khalqa sèvdirèn*. عوامّ پسند *avamm pèçènd*. – خلق اراسنده مشهور *khalq araçenda mèchhour*.

Populariser, v. a., خلق بیننده نشر واعلان ا *khalq bèïnindè nèchr u y'lan èt*. – Se populariser, کندینی خلقه سودرمك *kèndîni khalqa sèvdirmèk*, خلقه سوکلو او *khalqa sèvgulu ol*.

Popularité, s. f., کندینی خلقه سودرەجك حرکت *kèndîni khalqa sèvdirèdjèk harèkèt*. — Faveur populaire, خلقك محبّتی *khalqen mouhabbèti*, عوامّ پسندی *'avamm pèçèndi*.

Population, s. f., اهالی *èhali* (pl. de اهل *èhl*). – Quelle est la population de cette localité? بو یرك اهالیسی نقدردر *bou ïèrin èhalîçi nèqadarder*.

Populeux, se, adj., معمور *ma'mour*, اهالیسی چوق *èhalîçi tchoq*, شن *chèn*.

Porc, s. m., طوکز ou طوکوز *dhonouz*, vulg. طوموز *dhomouz*, خنزیر *khenzîr*. — Porc mâle, ارکك طوکوز *èrkèk dhomouz*. — Etable à porcs, طوکوزلق *dhomouzlouq*. — Viande de porc, طوکوز اتی *dhomouz èti*. — Porc frais, تازه طوکوز اتی *tazè dhomouz èti*.

Porcelaine, s. f., فغفور *faghfour*, فرفوری *farfouri*.

Porc-épic, s. m., كرپی *kirpi.*

Porcher, s. m., طوكوز چوبانی *dhomouz tchobanẹ.*

Pores, s. m. pl., دری دلكلری *dèri dèliklèri,* مسامّات *mèçammat.*

Poreux, se, adj., مسامّلو *mèçammlẹ,* دلكلو *dèlikli.*

Porosité, s. f., مسامّلولق *mèçammlẹlẹq.*

Porphyre, s. m., سمّاق طاشی *soummaq thachẹ,* سمّاق مرمر *soummaqẹ mèrmèr.*

Port, s. m., ليمان *lîman,* اسكله *iskèlè,* يالی *ïalẹ,* مرسا *mèrsa.* – Direction du port, ليمان دايره‌سی *liman daïrèçi.* — Capitaine de port, قپودان دیپورط *qaptan dèport.* - Salaire, اجرت *udjrèt.* — Action de porter, طاشيمه *tachẹma.* — Port d'une lettre, پوسته پاره‌سی *posta paraçẹ.* — Maintien, contenance, وضع *vaz',* هيئت *hiïèt,* ادا *èda.*

Portable, adj., كوتورلور *gueuturulur,* كوتورلمسی ممكن *gueuturulmèçi mumkin,* كينلور *guiïnilir.*

·Portant, e, adj. Bien portant, صاغ *sagh,* صاغ سليم *sagh sèlîm.* — Mal portant, مزاجسز *mizadjsẹz,* كيفسز *kèïfsiz,* ناخوش *nakhoch.*

Portatif, ve, adj., كوتورلور *gueuturulur,* كوچك *kutchuk,* سهل النقل *sèhl ul-naql,* طاشيمه‌سی قولای *thachẹmaçẹ qolaï.*

Porte, s. f., قپو *qapou, qapẹ,* باب *bab,* در *dèr.* — Grande porte, بيوك قپو *beuïuk qapou.* — Petite porte, كوچك قپو *kutchuk qapou.* — Porte à deux battants, ايكی قنادلو قپو *iki qanadlẹ qapou.* — Fausse-porte, ساخته قپو *sakhtè qapou.* — La Porte-Ottomane ou la Su-

blime-Porte, باب همايون *babe humaïoun*, باب عالى *babe a'ali*, در سعادت *dèri sè'adèt*, دولت عليّه *dèvlèt-i 'aliïè*.

Porté, e, adj., enclin, مايل *maïl*.

Porte-crayon, s. m., قورشون قلم قابى *qourchoun qalèm qabe*.

Porte-drapeau, s. m., بيراقدار *baïraqtar*.

Portée, s. f., ventrée, بر طوغش ياوريلرى *bir doghouch ïavroulare*, نتاج واحد *nitadj-i vahid*. – Distance qu'on peut atteindre avec une arme, etc. منزل *mènzil*, ايرم *èrim*, الم *alem*. — Etendue, capacité d'esprit, استطاعه *istitaè*, لياقت *liyaqat*, اقتدار *iqtidar*.

Porte-épée, s. m., قليج باغى *qeledj baghe*.

Porte-étendard et **Porte-enseigne**, s. m., سنجاقدار *sandjaqtar*, مير علم *mîri 'alèm*.

Portefaix, s. m., حمّال *hammal*.

Portefeuille, s. m., جزدان *djezdan*.

Porte-malheur, s. m., اوغورسز *oughoursouz*.

Portemanteau, s. m., جامه‌دان *djamèdan*, هكبه *hèïbè*.

Porte-montre, s. m., ساعت يصديغى *sa'at ïasteghe*.

Porte-mouchettes, s. m., مقصّدان *maqassdan*, موم مقصّى طابلەسى *moum maqasse thablaçe*.

Porte-plume, s. m., قلم صاپى *qalèm sape*.

Porter, v. a., كوتورمك *gueuturmèk*, كتورمك *guètirmèk*. – bonheur, اغور كتورمك *oghour guètirmèk*. – Se porter, كتمك *guitmèk*, وارمق *varmaq*, عزيمت ا *'azîmèt èt*. – Se porter bien, ايو او *èïi ol*, صحّت و عافيت اوزره او *syhhat u 'afiïèt uzrè ol*. — mal, فنا او *fèna ol*, كيفسز او *kèïfsiz ol*. — Avoir de l'inclination, مائل او *maïl ol*. –

Porter, avoir sur soi, tenir à la main, طاشيمق *tache-maq.* — Se vêtir, mettre, طاقنمق *taqenmaq,* كييمك *guiymèk.* — Tenir son corps, sa tête, etc., طوتمق *toutmaq.* — Produire, محصول ويرمك *mahçoul vèr-mèk.* – Souffrir, چكمك *tchèkmèk.* – Contenir, ناطق-متضمّن اول *nateq, mutèzammin ol.* — V. n. Reposer sur..., طورمق *dhourmaq.* — Porter à faux, بوشده طورمق *bochda dhourmaq.* – Atteindre, ايرشمك *irich-mèk,* وارمق *varmaq.* — Toucher au but, نشانه اورمق *nichanè vourmaq.* — Porter à la tête (vin), باشه اورمق *bacha vourmaq.*

PORTEUR, SE, s., كوتوريجى *gueuturudju,* كتوريجى *guèti-rîdji,* حمّال *hammal.* – d'eau, سقّا *saqqa.* – d'une lettre, حامل مكتوب *hamili mèktoub,* حامل شقه *hamili chouqqa.*

PORTE-VOIX, s. m., بورو *borou,* سيپسى *sîpsi.*

PORTIER, ÈRE, s., قپوجى *qapoudjou.*

PORTIÈRE, s. f., عربه قپوسى *'araba qapouçou.* — Rideau, قپو پردهسى *qapou pèrdèçi.*

PORTION, s. f., پارچه *partcha,* پاى *paï,* حصّه *hyssa, hyssè,* قطعه *qeth'a,* قسم *qesm,* pl. اقسام *aqsam,* سهم *sèhm,* pl. اسهام *èsham.* — Portion, ration, تعيين *ta'yïn,* pl. تعيينات *ta'yïnat.*

PORTIQUE, s.m., دهليز *dèhlîz,* رواق *rèvaq,* چارداق *tchardaq.*

PORTRAIT, s. m., تصوير *tasvîr,* صورت *sourèt,* رسم *rèsm.* — du sultan, تصوير همايون *tasvîri humaïoun.*

PORTUGAL, pays, پورتكيز مملكتى *portuguîz mèmlèkèti,* پورتقال ولايتى *portouqal vilaïèti.*

Pose, s. f., يرلشمه *ïèrlèchmè*, قويش *qoïouch*, وضع *vaz'*. — Attitude, طورش *dhourouch*.

Posé, **e**, adj., قونمش *qonmouch*, قونلمش *qonoulmouch*, موضوع *mèvzou'*. — Grave, كامل *kiamil*, آغر باشلو *âgher bachle*, رزين *rèzîn*, راسخ العقل *raçekh ul-'aql*, ثابت *sabit*, متمكن *mutèmèkkin*.

Poser, v. a., قومق *qomaq*, يرلشدرمك *ïèrlèchtirmèk*, وضع ا *vaz' èt*. — les armes, سلاحى براقمق *sîlahe braqmaq*, سلاحلرى اشاغى قومق *silahlare achaghe qomaq*. — Être posé, طورمق *dhourmaq*, اوطورمق *othourmaq*.

Positif, **ve**, adj., كرچك *guèrtchèk*, بللى *bèlli*, صحيح *sahyh*.

Position, s. f., état, حال *hal*. – Site, ير *ïèr*, مكان *mèkian*, محلّ *mahall*, موقع *mèvqi*.

Positivement, adv., كرچكدن *guèrtchèktèn*, حقيقا *haqyqa*.

Possédé, **e**, s. et adj., جنلو *djinnli*, جنّ چارپمش *djinn tcharpmech*.

Posséder, v. a., مالك او *malik ol*, متصرّف او - صاحب *sahyb*, *mutèçarrif ol*, تصرّف ا - ضبط *zabth*, *tèçarruf èt*.

Possesseur, s. m., مالك *malik*, صاحب *sahyb*, pl. اصحاب *ashab*, متصرّف *mutèçarrif*, pl. متصرّفين *mutèçarrifîn*.

Possessif, adj., pronom, ضمير منسوب *zamîri mènçoub*.

Possession, s. f., تملّك *tèmèlluk*, ملك *mulk*, pl. املاك *èmlak*, ملكيّت *mulkiïèt*, تصرّف *tèçarruf*, صاحبلك *sahyblik*.

Possibilité, s. f., قابليّت *qabiliïèt*, امكان *imkian*, قابللك *qabillik*, ممكنلك *mumkinlik*, امكانيّت *imkianiïèt*.

Possible, adj., ممكن *mumkin*, قابل *qabil*, الدن كلن *èldèn guèlèn*. — C'est possible, ممكندر *mumkindir*. – Est-

il possible? ممکنمیدر *mumkinmîdir.* — Ce n'est pas possible, ممکن دکلدر *mumkin dèïldir.* — Autant que possible, ممکن اولدیغی قدر *mumkin oldoughou qadar.* — Faire son possible, النّدن کلنی ا *èlindèn guèlèni èt.*

Poste, s. m., fonction, منصب *mançeb*, vulg. *mançoub*, مسند *mèsnèd*, پوست *post*, محلّ ماموریّت *mahall-i mèèmouriïèt.* — Occuper un poste élevé, مسند عالیده او *mèsnèdi 'alîdè ol.* – Poste militaire, عسکر مکانی *'askèr mèkiani*, موقف عسکر *mèvqyfi 'askèr*, قوللق *qoullouq.*

Poste, s. f., پوسته *posta*, منزل *mènzil*, اولاق *oulaq.* — Bureau de poste, پوسته خانه *posta khanè.*

Poster, v. a., قومق *qomaq*, طوردرمق *dhourdourmaq.* — Posté, e, adj., قونمش *qonmouch*, موضوع *mèvzou'.*

Postérieur, e, adj., صکرهکی *sonraki*, لاحق *lahyq*, اردده‌کی *arddèki*, مؤخّر *mou'akhkhèr.*

Postérieurement, adv., صکره *sonra*, مؤخّرًا *mou'akhkhèrèn.*

Postérité, s. f., آل *âl*, نسل *nèsl*, انساب *ènsab*, ذرّیّت *zourriïèt*, اولاد *èvlad.*

Postiche, adj., یاپمه *ïapma*, عاریتی *'ariïèti*, vulg. اکرتی *èïrèti.*

Postillon, s. m., سوروجی *surudju*, تاتار *tatar.*

Post-scriptum, s. m., مکتوب علاوه‌سی *mèktoub 'ylavèçi*, حاشیّه *hachiïè*, تحشیّه *tahchiïè*, در کنار *dèr kènar.*

Postulant, e, adj., التماس ایدیجی *iltimas èdîdji*, طلبکار *thalèbkiar*, طالب *thalib.*

Postuler, v. a., دیلمک *dîlèmèk*, التماس ا *iltimas èt*, طلب ا *thalèb*, *thalab èt.*

Posture, s. f., وضع *vaz'*, هیئت *hïïèt*, طوش *dourouch*, قورلش *qouroulouch*.

Pot, s. m., چولمك *tcheulmèk* ou چوملك *tcheumlèk*, قاب *qab*. — Écuelle, چناق *tchanaq*. — de terre, pour boire, بارداق *bardaq*. — en terre cuite, صاقسی *saqse̱*. — à fleur, چیچك صاقسیسی *tchîtchèk saqse̱çe̱*. — Petite jarre pour l'eau, کوز *kiouz*. – Pot d'argent, کومش قاب *gumuch qab*. – de chambre, حوروز *havrouz*, اوردك *eurdèk*, بولدان *bèvildan*, چوقالی *tchouqali*. – Pot-au-feu, صو ایچنده پشمش ات *sou itchindè pichmich èt*, خشلامه *khachlama*, سوکوش *seuïuch*.

Potable, adj., ایچیلور *itchilir*, ایچیلهبیلور *itchilèbilir*. — Eau potable, ایچمه صویی *itchmè souïou*.

Potage, s. m., چوربا *tchorba*, اش *âch*. – gras, یاغلو چوربا *ïaghle̱ tchorba*. — aux herbes, پرهیز چورباسی *pèrhîz tchorbaçe̱*. — Aimez-vous le potage? چوربادن حظ ایدرمیسکز *tchorbadan hazz èdèrmîçiniz*.

Potager, s. m., jardin, بستان *bostan*.

Potasse, s. f., قالیّه طاشی *qalïïè thache̱*, قالیّه طوپراغی *qalïïè thopraghe̱*.

Poteau, s. m., قازق *qaze̱q*, صرق *se̱re̱q*, دیرك *dîrèk*.

Potelé, e, adj., ششمان *chichman*, سمیز *sèmîz*, طولغون *dholghoun*, طوپهجق *topadje̱q*.

Potence, s. f., gibet, دار اغاجی *dar aghadje̱*.

Poterie, s. f., vaisselle, چوملك *tcheumlèk*, چناق *tchanaq*. — Art, چوملكچیلك *tcheumlèktchîlik*.

Potier, s. m., چوملكچی *tcheumlèktchi*.

Potion, s. f., شربت *chèrbèt*, مشروبات *mèchroubat*.

Potiron, s. m., بال قباغی *bal qabaghe̱.*

Pou, s.m., بت *bit*, کهله *kèhlè.*–Avoir des poux, بتلو او *bitli ol.*

Pouah! interj., پوف *puf.*

Pouce, s. m., باش پارمق *bach parmaq.* — Mesure, پارمق *parmaq.*

Pouding, s. m., pâtisserie, بودین *boudîn.*

Poudre, s. f., poussière, توز *toz.* — à canon, باروت *barout.* — pour sécher l'écriture, ریک *rîk.*

Poudreux, se, adj., توزلو *tozlou.*

Poudrier, s. m., باروتچی *barouttchou.* – Sablier, ریکدان *rîkdan*, ریک حققسی *rîk hoqqaçe̱.*

Poudrière, s. f., fabrique, باروتخانه *baroutkhanè.* – Boîte, باروت قوطیسی *barout qouthouçou.*

Pouf! adv., پاف *paf*, پوف *pouf*, طاپ *thap*, پات *pat.*

Pouffer, v. n., de rire, كولمه‌دن چاتلامق *gulmèdèn tchatlamaq.*

Poulailler, s. m., gîte des poules, کومس *kumès*, طاوقلق *thavouqlouq.* — Marchand de volaille, طاوقچی *thavouqtchou.*

Poulain, s. m., طای *thaï.*

Poule, s. f., طاوق *thavouq.*

Poulet, s. m., پلیج *pilîdj.*

Pouliche, s. f., قصراق طای *qe̱sraq thaï.*

Poulie, s. f., مقاره *maqara.*

Pouls, s. m., نبض *nabz, namz, navz.* — Tâter le pouls, نبضنه باقمق *namze̱na baqmaq.*

Poumon, s. m., آق جکر *âq djiyèr.*

Poupe, s. f., قیچ *qe̱tch.*

Poupée, s. f., ببك *bèbèk*, قوقله *qouqla*.

Pour, prép., ايچون *itchin*, اوترو *euturu*, كوره *gueurè*, اوزره *uzrè*, دائر *daïr*, متدائر *mutdaïr*, طولايى - دولايى *dholaïi*. — Pour vous سزك ايچون *sizin itchin*. — Pour moi, بكا كوره *bana gueurè*, بكا دائر *bana daïr*. — Pour cela, اندن اوترو *ondan euturu*, اندن طولايى *ondan dholaïi*. — Pour écrire, يازمق ايچون *ïazmaq itchin*, يازمق اوزره *ïazmaq uzrè*, يازمغه دائر *ïazmagha daïr*.

Pourboire, s. m., بخشيش *bakhchîch*, قهوه پارهسى *qahvè paraçe*, شربتلك *chèrbètlik*.

Pourparler, s. m., مكالمه *mukialèmè*, سويلشمه *seuïlèchmè*.

Pourpier, s. m., سميز اوتى *sèmîz otou*.

Pourpre, s. m., coquillage, اسكرلت بوجكى *iskèrlèt beudjèyi*. – Couleur, اسكرلت بوياسى *iskèrlèt boïaçe*, آل بويا *âl boïa*. — Maladie, حصبه *hasba*. — s. f., étoffe, اسكرلت *iskèrlèt*, آل لباس *âl libas*.

Pourquoi? adv., نيچون *nîtchin*, ندن *nèdèn*. — C'est pourquoi, بونك ايچون *bounoun itchin*, بو اجلدن *bou èdjildèn*.

Pourrir, v. a., چورتمك *tchurutmèk*, بوزمق *bozmaq*. — v. n., چورمك *tchurumèk*, بوزلمق *bozoulmaq*, تعفن ا *tè'affun èt*. — Pourri, e, چورك *tchuruk*, چورمش *tchurumuch*, متعفن *mutè'affun*, قوقمش *qoqmouch*.

Pourriture, s. f., چوركلك *tchurukluk*, عفونت *'oufounèt*.

Poursuite, s. f., قوالمه *qovalama*, اكسسنه دوشمه *eksèçinè duchmè*, تعقيب *ta'qyb*. — مطالبات *moutalèbat*.

Poursuivant, s. m., طالب *thalib*, طلبكار *thalèbkiar*, هوسكار *havèskiar*.

Poursuivre, v. a., قوالمق *qovalamaq*, آردنه دوشمك *ârdena duchmèk*, اكسەسنه قوشمق *eksèçinè qochmaq.* — Continuer, بوشلامامق *bochlamamaq.* — En matière de procès, دعوا آچمق *dava atchmaq.*

Pourtant, conj., لكن *lakin*, بو جمله ايله *bou djumlè ilè*, فقط *faqath*, مع ذلك *ma' zalik*, مع هذا *ma' haza.*

Pourtour, s. m., چوره *tchèvrè*, دائره *daïrè.*

Pourvoir, v. a., كورمك *gueurmèk*, قايرمق *qaïërmaq*, تدارك ا *tèdarik èt*, نظام - ترتيب - تدبير ا *nizam, tèrtîb, tèdbîr èt.* – Se pourvoir, تداركنى كورمك *tèdariguini guermèk*, برابر طوتمق *bèrabèr thoutmaq*, ايدنمك *èdinmèk.* — en justice, دعوا ا *da'va èt.*

Pourvu que, conj., همان *hèman*, vulg. *hèmèn*, اكر ا *èïèr*, يتركه *ïètèrki*, بو شرطله كه *bou charth ilè ki.*

Pousser, v. a., ايتويرمك *itivîrmèk*, قاقمق *qaqmaq*, سورمك *surmèk*, ايلرو كوتورمك *ilèri gueuturmèk.* — v. n., végéter, فليسلنمك *filîslènmèk.*– Presser, offenser, تعرّض ا *tèarruz èt*, صيقشدرمق *seqechdermaq.* — des cris, فرياد ا *fèriad èt*, حيقرمق *haïqermaq.* – des soupirs, اه واه ا *ah vah èt.*

Poussière, s. f., توز *toz.*

Poussif, ive, adj. (cheval), صولغان *soloughan.* — (Personne), ضيق نفسلو *deq nèfèsli*, نفسى طار *nèfèçi dar.*

Poussin, s. m., پليچ ياوريسى *pilîdj ïavrouçou*, يكى پليچ *ïèni pilîdj*, هنوز طوغمش پليچ *hènouz dhoghmouch pilîdj.*

Poussoir, s. m., ديشجى آلتى *dîchdji âlèti.*

Poutre, s. f., مرتك *mèrtèk*, ديرك *dirèk*, طبان ديركى *dhaban dirèïi.*

Pouvoir, v. a. et n., ایده بلمك *èdè bilmèk*, قادر او *qadir ol*, قدرتی او *qoudrèti ol.* – Je peux le faire, یاپه بیلورم *ïapa bîlirim.* – Je ne peux pas, یاپهمم *ïapamam*, قدرتم یوق *qoudrètim ïoq.*

Pouvoir, s. m., حکم *hukm*, حکومت *hukioumèt.* — قوّت *qouvvèt*, قدرت *qoudrèt*, اقتدار *yqtidar.* — Cela n'est pas en mon pouvoir, بو شی المدن کلمز *bou chèï èlimdèn guèlmèz.* — Possession, تصرّف *tèçarruf*, تملّك *tèmèlluk.* — Droit, faculté, رخصت *roukhsat.*

Prairie, s. f., چایر *tchaïr*, چایرلق *tchaïrleq*, مرج *mèrdj*, pl. مروج *muroudj.*

Praline, s. f., بادم شکری *badèm chèkèri.*

Praticable, adj., اوله بیلور *ola bîlir*, اجرا اولنهجق *idjra olounadjaq*, قابلیّتلو *qabiliïètli.* — Chemin praticable, کچلور یول *guètchilir ïol*, کیدلور یول *guîdilir ïol.*

Pratique, s. f., عمل *'amèl*, اجرا *idjra*, پراتیقه *pratîqa.* — Mettre en pratique, اجرا ا *idjra èt.* — Pratique, chaland, مشتری *muchtèri.* — Coutume, عادت *'adèt*, pl. عادات *'adât.* — Permission de débarquer, کمیدن چیقمغه رخصت *guèmidèn tcheqmagha roukhsat*, پراتیقه *pratîqa.*

Pratique, adj., عملی *a'mèli.*

Pratiquement, adv., عملاً *'amèlèn*, فی العمل *fil 'amèl.*

Pratiquer, v. a., ایشلمك *ichlèmèk*, اجرا ا *idjra èt*, عمله کتورمك *'amèlè guètirmèk*, پراتیقه ا *pratîqa èt.*

Pré, s. m., چایر *tchaïr.*

Préalable, adj., اوّل *èvvèl*, مقدّم *mouqaddèm*, اقدم امور *aqdèmi oumour.*

Préalablement, adv., تيز الدن *tèz èldèn*, اوّل باوّل *èvvèl bè-èvvèl*, الك اوّل *ilk èvvèl*, ابتدا *ibtida*, پشين *pèchîn*.

Préambule, s. m., مقدّمه *mouqaddèmè*, ديباجه *dîbadjè*.

Précaire, adj., قرارسز *qararsez*, ثباتسز *sèbatsez*, بى ثبات *bi-sèbat*, اكرتى *eïrèti*.

Précaution, s. f., احتياط *yhtïath*, احتراز *yhtiraz*, حذر *hazèr*, صاقنمه *saqenma*. — Avec précaution, احتياط ايله *ihtïath ilè*. – Par précaution, احتياطاً *ihtïathèn*.- User de précaution, احتياط ا *ihtïath èt*.

Précautionner, v. a., صاقندرمق *saqendermaq*, صاقلامق *saqlamaq*, قورتمق *qouroutmaq*, ايقاظ ا *iqâz èt*. — Se précautionner, صاقنمق *saqenmaq*, احتياط اوزره او *ihtïath uzrè ol*, احتراز ا *ihtiraz èt*.

Précédemment, adv., بوندن اقدم *boundan aqdèm*, مقدّما *mouqaddèma*, سابقا *sabiqa*.

Précédent, e, adj., سابق *sabeq*, مقدّم *mouqaddèm*, اوّلكى *èvvèlki*, كچن *guètchèn*. — s. m., امثال *èmsal*.

Précéder, v. a., اوكدن كتمك *eundèn guitmèk*, ايلرو كچمك *ilèri guètchmèk*, سبقت ا *sèbqat èt*, تقدّم ا *tèqaddum èt*.

Précepte, s. m., تعليم *ta'lîm*, pl. تعليمات *ta'lîmat*, تنبيه *tèmbîh*, pl. تنبيهات *tèmbîhat*, قاعده *qa'ydè*, pl. قواعد *qava'yd*.

Précepteur, s. m., خواجه *khodja*, معلّم *mou'allim*, pl. معلّمين *mou'allimîn*.

Préceptorat, s. m., خواجه‌لق *khodjaleq*, معلّملك *mou'allimlik*.

Prêche, s. m., sermon, وعظ *va'z*.

Prêcher, v. a., ا وعظ *va'z èt.*

Prêcheur, s. m., واعظ *va'yz,* وعظ ويرن *va'z vèrèn.*

Précieusement, adv., كمال تقيّد ايله *kèmali tèqaïïud ilè,* اهتمام تامّ ايله *ihtimami tâmm ilè.*

Précieux, se, adj., عزيز *'azîz,* قيمتلو *qeïmètli,* بهالو *pahale.* — Béni, sacré, مبارك *mubarèk,* شريف *chèrîf.*

Précipice, s. m., اوچرم *outchouroum,* ورطه *vartha.*

Précipitamment, adv., عجله ايله *'adjèlè ilè,* سرعتاً *sur'atèn,* تكر مكر *tèkèr mèkèr,* اپال طپال *apal tapal.*

Précipitation, s. f., عجله *'adjèlè,* استعجال *isty'djal.*

Précipiter, v. a., اوچرمق *outchourmaq,* يوقاردن اشاغى آتمق *ïoqardan achaghe âtmaq.* – Se précipiter, آتلمق *âtelmaq.* — Se jeter sur, ا هجوم *hudjoum èt.*

Précis, s. m., abrégé, اجمال *idjmal,* خلاصه *khoulaçè,* مختصر *moukhtaçar,* رساله *riçalè,* نبذه *nèbzè.*

Précis, e, adj., معيّن *mou'aïièn,* مخصّص *moukhassès,* كسلمش *kèçilmich,* مقرّر *mouqarrèr.*

Précisément, adv., تمام *tamam,* تماماً *tamamèn.* – A l'heure marquée, وقتنده *vaqtenda.*

Précision, s. f., طبقيلق *thebqeleq,* تكميللك *tèkmîllik,* دقّت *deqqat,* تدقيق *tadqeq.*

Précoce, adj., وقتندن اوّل يتشمش *vaqtendan èvvèl ïètichmich,* موسمسز *mèvsimsiz,* طورفنده-تورفنده *thourfanda.* — Hors de temps, بى وقت *bi vaqet.*

Préconiser, v. a., ا چوق مدح *tchoq mèdh èt,* افراط ايله اوكمك *ifrath ilè euïmèk.* — ا اهليتنى رسماً تصديق *èhliïèti rèsmèn tasdiq èt.*

Précurseur, s. m., ايلرويه كلان خبرجى *ilèriïè guèlèn*

khabèrdji, قلاغوز *qelavouz*, مبشّر قدوم *mubèchchiri qoudoum*. – En parlant des évènements, ايلرو كلان *ilèri guèlèn*, مقدّمه *mouqaddèmè*.

PRÉDÉCÉDÉ, adj., اوّل اولن *èvvèl eulèn*.

PRÉDÉCESSEUR, s. m., سلف *sèlèf*, pl. اسلاف *èslaf*, اوّلكى *èvvèlki*.

PRÉDESTINATION, s. f., تقدير *taqdîr*, قدر *qadèr*.

PRÉDESTINER, v. a., تقدير ا *taqdîr èt*, مقدّر ا *mouqaddèr èt*. — Prédestiné, e, مختار *moukhtar*, مقدّر *mouqaddèr*.

PRÉDICATEUR, s. m., وعظ ويرجى *va'z vèrîdji*, واعظ *va'yz*.

PRÉDICATION, s. f., وعظ *va'z*.

PRÉDICTION, s. f., غيبدن خبر ويرمه *ghaïbdan khabèr vèrmè*, پيشين سويلمه *pèchin seuïlèmè*, خبر الغيب *khabèr ul-ghaïb*.

PRÉDILECTION, s. f., زياده سومه *zïadè sèvmè*, ميل و رغبت زيادهلكى *mèïl ou raghbèt ziadèliyi*.

PRÉDIRE, v. a., غيبدن خبر ويرمك *ghaïbdèn khabèr vèrmèk*, پشين خبر ويرمك *pèchîn khabèr vèrmèk*.

PRÉDISPOSITION, s. f., اوّلدن حاضرلق *èvvèldèn hazerleq*, استعداد *isti'dad*, ميل *mèïl*.

PRÉDOMINANT, E, adj., غالب *ghalib*, اوست *ust*, اوستن *ustun*.

PRÉDOMINATION, s. f., غلبت *ghalèbèt* ou غلبه *ghalèbè*, تغلّب *tèghallub*, استيلا *istîla*, اوست كلمكلك *ust guèlmèklik*.

PRÉDOMINER, v. n., غالب او *ghalib ol*, اوست كلمك *ust guèlmèk*.

PRÉÉMINENCE, s. f., تقدّم *tèqaddum*, تفوّق *tèfavvuq*, امتياز *imtïaz*, اوستونلك *ustunluk*.

Prééminent, e, adj., اوست *ust*, فائق *fayq*, افضل *èfzal*, اعلا *a'la.*

Préface, s. f., دیباجه *dîbadjè*, مقدمه *mouqaddèmè.* — Introduction, فاتحه *fatiha.*

Préfecture, s. f., والیلک *valîlik*, وکالت *vèkialèt.* — Juridiction, ایالت *èïalèt*, سنجاق *sandjaq.* — Hôtel de la Préfecture, والی قپوسی *vali qapouçou.*

Préférable, adj., یک *ïèk*, اوستن *ustun*, اولی *oula, èvla*, ارجح *èrdjèh*, دها ایو *daha èïi*, خیرلوسی *khaïrleçe.*

Préférence, s. f., اوستن طوتمه *ustun thoutma*, تفضیل *tèfzyl*, ترجیح *tèrdjyh*, رجحان *rèdjhan.*

Préférer, v. a., مقدم طوتمق *mouqaddèm thoutmaq*, دها ایو طوتمق *daha èïi thoutmaq*, ترجیح - رجحان ا *tèrdjyh, rèdjhan èt*, تفضیل ا *tèfzyl èt.* — Préféré, e, مرجح *murèdjdjèh.*

Préfet, s. m., والی *vali*, حاکم *hakim.* — de police, ضبطیه ناظری *zabtheyè nazere.*

Préjudice, s. m., ضرر *zarar*, زیان *zïan*, غدر *ghadr.*

Préjudiciable, adj., ضررلو *zararle*, مضر *mouzyrr.*

Préjudicier, v. n., ضرر کتورمک *zarar guètirmèk*, اضرار ا *yzrar èt.*

Préjugé, s. m., اعتقاد باطل *y'tiqadi bathel*, تملسز قیاس *tèmèlsiz qeïas.*

Préjuger, v. a., صانمق *sanmaq*, تخمین ا *takhmîn èt*, قیاس ا *qeïas èt.*

Prélat, s. m., پاپازلر باشی *papazlar bache*, رئیس الرهبان *rèïs ur-rouhban.*

Prélever, v. a., افراز ا *ifraz èt*, آیرمق *aïermaq.*

Préliminaire, s. m., مقدمه *mouqaddèmè*, pl. مقدمات *mouqaddèmat.* — adj., مقدّم *mouqaddèm*, اوّلی *èvvèli.*

Prélude, s. m., مقدّمه *mouqaddèmè*, ابتدا *iptida.* — de musique, تقسیم *taqsîm*, سرآهنك *sèrahènk.*

Prématuré, e, adj., وقتندن اوّل اولمش *vaqtendan èvvèl olmouch*, قبل الوقت یتشمش *qalb ul-vaqt ïètichmich.*

Prématurément, adv., وقتسز *vaqetsez*, قبل الوقت *qabl ul-vaqt.*

Préméditation, s.f., تأمّل *tèèmmul*, تفكّر *tèfèkkur*, اوّل دوشنمه *èvvèl duchunmè*, تقدّم مطالعه *tèqaddum mouthalèa.* — Avec préméditation, عن قصد *'an qaçd.*

Préméditer, v. a., اوّل دوشنمك *èvvèl duchunmèk*, اوّلدن فكر - مطالعه ا *èvvèldèn fikr, mouthalèa èt.* — Prémédité, مقدّم مطالعه اولمش *mouqaddèm mouthalèa olmouch.*

Prémices, s. f. pl., طورفنده - تورفنده *thourfanda*, ایلك یتشمش میوه *ilk ïètichmich mèïvè.* — Au fig., ابكار *èbkiar.*

Premier, ère, adj., ایلك *ilk*, برنجی *birindji*, اوّلكی *èvvèlki*, ابتدا كی *iptidaki*, اوّل *èvvèl*, باش *bach.*

Premièrement, adv., اوّلا *evvèla*, اوّلا *èvvèlèn*, ابتدا *ibtida.*

Prémotion, s. f., القاء الهی *ilqaï ilahi.*

Prémunir, v. a., بر شیدن قورومق *bir chèïdèn qoroumaq*, اوّلندن تداركلندرمك *èvvèlindèn tèdariklèndirmèk.* — Se prémunir, اوّلدن تدارك كورمك *èvvèldèn tèdarik gueurmèk.*

Prenable, adj., النور *alener*, ضبطی - فتحی - تسخیری ممكن *zabthy, fèthy, tèskhyri mumkin.*

Prendre, v. a., آلمق *âlmaq*, اخذ ا *akhz èt.* — Attraper, tenir, طوتمق *thoutmaq.*–Prendre les armes, سلاحلنمق *silahlanmaq.* — garde, صاقنمق *saqenmaq.* — feu, طوتشمق *thoutouchmaq.* – la fuite, قاچمق *qatchmaq*, فرار ا *firar èt*, منهزم او *munhèzim ol.* — en considération, اعتبار ا *y'tibar èt.* — sur soi, اوستنه آلمق *ustunè âlmaq.* — sous sa protection, زير حمايتنه المق *zîri himaïètinè âlmaq.* — le chemin, يول طوتمق *ïol thoutmaq.* — Avaler, manger, boire, ييمك *ïèmèk*, ايچمك *itchmèk.* – S'emparer de, ضبط ا *zubth èt.* – Se prendre, s'attacher, طوتلمق *thoutoulmaq*, ايلشمك *ilichmèk.* — S'en prendre à quelqu'un, بريسينك اوزرينه آتمق *biriçînin uzèrînè âtmaq.* — Prendre au mot, اقرارينه بصمق *iqrarena basmaq.* — Se geler, طوكمق *donmaq*, بوز باغلمق *bouz baghlamaq.* — Prendre à tâche, ايش ايدنمك *ich èdinmèk.*

Prénom, s. m., لقب *laqab*, vulg. *laghab*, pl. القاب *èlqab*, مخلص vulg. *mahlez.*

Préoccupation, s. f., انشغال *inchighal*, انشغال فكر *inchighali fikr*, عقل صاپلنمه *aqel saplanma.*

Préoccuper, v. a., فكريني پك يورمق *fikrîni pèk ïormaq*, مشغول ا *mèchghoul èt.* — Se préoccuper, مشغول او *mèchghoul ol*, دائما دوشنمك *daïma duchunmèk*, متفكر او *mutèfèkkir ol.* — Préoccupé, e, عقلى صاپلنمش *'aqle saplanmech.* – Très-occupé, پك مشغول *pèk mèchghoul.*

Préparatif, s. m., تدارك *tèdarik*, حاضرلق *hazerleq.*

Préparation, s. f., حاضرلمه *hazerlama*, حاضرلنمه *hazer-*

lanma, تهیّه *tèhiïè*, pl. تهیّات *tèhiïat*, ترکیب *tèrkib*, ترتیب *tèrtib*.

Préparatoire, adj., حاضرلیجی *hazerlaïdje*, تدارك ایدیجی *tèdarik èdîdji*. — اعدادی *idadi*.

Préparer, v. a., حاضرلمق *hazerlamaq*, تدارك ا *tèdarik èt*, حاضر - آماده ا *hazer, âmadè èt*. — Se préparer, حاضرلنمق *hazerlanmaq*. — Préparé, e, حاضرلنمش *hazerlanmech*.

Prépondérance, s. f., استیلا *istîla*, نفوذ *nufouz*, اوستنلك *ustunluk*.

Prépondérant, e, adj., غالب *ghalib*, فائق *fayq*, اوستن *ustun*.

Préposer, v. a., مأمور ا *mèèmour èt*, نصب - تعیین ا *nasb, ta'yïn èt*. — Préposé, e, مأمور *mèèmour*, تعیین اولنمش *ta'yïn olounmouch*.

Préposition, s. f., حرف الجرّ *harf ul-djèrr*, حرف *harf*, pl. حروف *hourouf*.

Prérogative, s. f., امتیاز *imtïaz*, pl. امتیازات *imtïazat*.

Près, prép., یقین *ïaqen*, قریب *qarîb*, یان *ïan*, نزد *nèzd*, عند *'ynd*. — De près, یقیندن *ïaqendan*. — Environ, à peu près, قدر *qadar*, تقریبًا *taqrîbèn*, تخمینًا *takhmînèn*.

Présage, s. m., علامت *'alamèt*, دلالت *dèlalèt*.

Présager, v. a., علامت ا *'alamèt èt*, پشین سویلمك *pèchîn seuïlèmèk*, تخمین ا *takhmîn èt*, استخراج - استدلال ا *istikhradj, istidlal èt*.

Presbyte, s. m., اوزاقدن ایو کورن *ouzaqtan èïi gueurèn*.

Prescription, s. f., ابطال - کسب - مرور زمان ایله اولان

murouri zèman ilè olan kèsb, ibthal. — Ordre, امر *èmr* تنبيه *tèmbîh.*

Prescrire, v. a., بيورمق *bouïourmaq*, امر ا *èmr èt*, تنبيه ا *tèmbîh èt.*

Préséance, s. f., تقدّم *tèqaddum*, تصدّر *tèçaddur*, ايلروده اوتورمه *ilèridè otourma.*

Présence, s. f., حضور *houzour*, موجودلق *mèvdjoudlouq.* — En votre présence, حضوركزده *houzourounouzda.* – d'esprit, بداهت فكر *bèdahèt-i fikr*, بولوش چاپوقلغى *boulouch tchapouqloughou.*

Présent, s. m., هديّه *hèdiïè*, pl. هدايا *hèdaïa*, پشكش *pèchkèch*, بركذار *bèrguzar.* — Faire présent, هديّه ا *hèdiïè èt*, اهدا ا *ihda èt.*

Présent, e, adj., حاضر *hazer*, موجود *mèvdjoud*, بولنان *boulounan*, موجود اولان *mèvdjoud olan.* — Être présent, حاضر او *hazer ol*, بولنمق *boulounmaq.* — Le temps présent, actuel, حال *hal*, زمان حاضر *zèmani hazer*, شمديكى وقت *chimdîki vaqet.* — Le présent, temps du verbe, فعل حاضر *fy'li hazer*, حال *hal.* — La présente (lettre), بو مكتوب *bou mèktoub.* – A présent, شمدى *chimdi*, الآن *èl-ân*, حالا *hala*, الحالة هذه *èl-halètu hazi.* — Jusqu'à présent, شمديهدك *chimdiïèdèk*, بو آنه قدر *bou ânè qadar*, هنوز *hènouz.*

Présentable, adj., كوستريلور *gueustèrîlir*, تقديم اولنه بيلور *taqdîm olouna bîlir*, شايان عرض *chaïani 'arz.*

Présentateur, s. m., عرض صاحبى *'arz sahybi*, مقدّم *mouqaddim.*

Présentation, s. f., عرض *'arz*, تقديم *taqdîm.*

PRÉSENTEMENT, adv., شمديلك *chimdîlik*, الآن *èl-ân*.

PRÉSENTER, v. a., تقديم ا *taqdîm èt*, عرض ا *'arz èt*, صونمق *sonmaq*, حضورنه چيقارمق *houzourouna tcheqarmaq*, كوسترمك *gueustèrmèk*. – Se présenter, حضورنه چيقمق *houzourouna tcheqmaq*, قارشوسنه چيقمق *qarcheçena tcheqmaq*, كورنمك *gueurunmèk*. — à l'esprit, خاطره كلمك *khathera guèlmèk*. — Se présenter pour une place ou autre chose, طالب چيقمق *talib tcheqmaq*. — Présenter les armes, سلام طورمق *sèlam dourmaq*, سلاح طوتمق *silah toutmaq*.

PRÉSERVATIF, IVE, adj., حفظ ايديجى *hefz èdîdji*, صقلايجى *saqlaïdje*.

PRÉSERVATION, s. f., صاقلمه *saqlama*, صيانت *syanèt*, وقايه *viqaïè*, محافظه *mouhafaza*.

PRÉSERVER, v. a., صاقلمق *saqlamaq*, حفظ ا *hefz èt*, صيانت – وقايه ا *syanèt*, *viqaïè èt*. — Préservé, e, صاقلنمش *saqlanmech*, محفوظ *mahfouz*, مصون *maçoun*.

PRÉSIDENCE, s. f., رياست *rïaçèt*, صدارت *sadarèt*.

PRÉSIDENT, s. m., رئيس *rèïs*, pl. روسا *rouèça*, باش *bach*, رئيس مجلس *rèïçi mèdjlis*. — Le président du conseil de justice, احكام عدليّه مجلسنك رئيسى *ahkiami 'adliïè mèdjliçinin rèïçi*.

PRÉSIDER, v. a. et n., باشده اوطورمق *bachta othourmaq*, تصدّر ا *tèçaddur èt*, صدر نشين او *sadr nichîn ol*.

PRÉSOMPTIF, IVE, adj., (Héritier, ère), اك يقين وارث *èn ïaqen varis*, ولىّ عهد *vèlïi 'ahd*.

PRÉSOMPTION, s. f., كندينه كونمه *kèndînè guvènmè*, غرور *ghourour*, مغرورلق *maghrourlouq*. – ظنّ غالب *zann-i ghalib*.

Présomptueusement, adv., غرور ايله *ghourour ilè.*

Présomptueux, se, adj., مغرور *maghrour*, خود پسند *khod pèçènd.* خود بين *khod bîn*, كندينه كونن *kèndînè guvènèn.*

Presque, adv., همان *hèman*, vulg. *hèmèn*, كبى *guibi*, صانكه *sanki.*

Presqu'île, s. f., نيم جزيره *nîm djèzîrè.*

Pressage, s. m., بصمه *basma*, صقمقلق *seqmaqleq*, تعصير *ta'çyr.*

Pressant, e, adj., violent, كسكين *kèskîn*, شديد *chèdîd.* – Urgent, جديد *bèdjîd*, ضرورى *zarouri*, مجبر *mudjbir*, صقى *seqe.*

Presse, s. f., machine, منكنه *mènguènè*, ماكنه *makina.* — typographique, ملزمه *mèlzèmè.*

Pressentiment, s. m., شهادت قلب *chèhadèt-i qalb*, كوكل شاهدلكى *gueunul chahidliii*, اوّلدن طويمه – بيلمه *èvvèldèn dhouïma, bilmè.*

Presser, v. a., صقمق *seqmaq*, باصمق *basmaq.* — Hâter, عجله ايتدرمك *'adjèlè èttirmèk.* – Se presser, صقشمق *seqechmaq.* – Se hâter, عجله ا *'adjèlè èt.* – Pressé, e, عجلهلى *'adjèlèli*, اقتضالو *yqtizale*, تأخير قبول ايتمز *tèèkher qaboul ètmèz.*

Pression, s. f., بصقى *basqe*, بصقلق *baçeqleq*, مزاحمه *muzahèmè*, جبر *djèbr*, صيقشدرمه *seqechderma.*

Pressoir, s. m., جندره *djèndèrè*, معصره *ma'çèrè.*

Pressurer, v. a., اوزم باصمق *uzum baçmaq*, تعصير ا *ta'çîr èt.* — Au fig., تضييق ا *taziïq èt.*

Prestance, s. f., وجاهت *vèdjahèt*, وقارت *vaqarèt*, حسن

سیما *husni sima*, كوسترش *gueustèrich*, كورپزلك *keurpèzlik.*

Prestation, s. f., ایتمه *ètmè*, ادا *èda*, اعطا *ita.*

Preste, adj., چاپق *tchapeq*, تيز *tèz.* — Avoir la main preste, الى چاپق او *èli tchapeq ol.*

Prestement, adv., چاپقجه *tchapeqdja*, تيزجه *tèzdjè*, عاجله ايله *adjèlè ilè*, سرعت ايله *sur'atla.*

Prestidigitateur, s. m., حقه باز *hoqqabaz.*

Prestige, s. m., سحر *sihyr*, بايجيلك *baïdjîlik.* – Au fig., حقه بازلق *hoqqabazleq*, بيوجيلك *buïudjuluk.*

Prestigieux, se, adj., كوز باغيجى *gueuz baghedje*, حقه باز *hoqqabaz.*

Présumable, adj., قياس اولنه بيلور *qeyas olouna bîlir*, قابل *qabil*, محتمل *muhtèmil.*

Présumer, v. a., قياس ا *qeyas èt*, ظن - تخمين ا *takhmîn*, *zann èt.* — Présumé, e, ظن اولنمش *zann olounmouch*, مظنون *maznoun.*

Présure, s. f., مايه *maïa*, سود مايه سى *sud maïaçe.*

Prêt, s. m., اودنج *eudundj*, قرض *qarz.*

Prêt, e, adj., حاضر *hazer*, آماده *âmadè*, مهيّا *muhèïia.* — Être prêt, حاضر او *hazer ol.* — Êtes-vous prêt? حاضرميسكز *hazermeçenez.*

Prétendant, s. m., طالب *thalib*, راغب *raghyb*, استكلو *istèkli*, طلبكار *thalèbkiar.*

Prétendre, v. n., طلب ا *thalèb èt*, ادّعا ا *iddi'a èt.*

Prétendu, e, adj., faux, supposé, يابمه *ïapma*, يلان *ïalan*, كاذب *kiazib.* — Soi-disant, دينلن *dînilèn*, *dènilèn*, ديمكله معروف *dèmèïilè ma'rouf.*– Le prétendu, le futur

époux, کویکو *guvèyi.* — La prétendue, کلین *guèlîn.*

PRÉTENTIEUX, SE, adj., ادّعاجی *iddi'adje*, ادّعاسی چوق *iddi'açe tchoq.* — طفرەلو *thafrale.*

PRÉTENTION, s. f., ادّعا *iddi'a*, طلب *thalèb*, مطلوب *mathloub*, pl. مطلوبات *mathloubat.* — طفرە *thafra.*

PRÊTER, v. a., اودنج ویرمك *eudundj vèrmèk*, اعارە ا *i'arè èt*, ویرمك (vulg. اکرتی) عاریتی *'ariyèti* (vulg. *èïrèti*) *vèrmèk*, قرض ویرمك *qarz vèrmèk*, اقراض ا *yqraz èt.* — Prêter à intérêt, معاملە ایلە ویرمك *mou'amèlè ilè vèrmèk.* — Prêter secours, aide, یاردم ا *ïardem èt*, اعانت ا *y'anèt èt.* — l'oreille, قولاق ویرمك *qoulaq vermèk*, قولاق آصمق *qoulaq âsmaq*, اصغا ا *isgha èt*, دکلمك *dinlèmèk.* – serment, یمین ا *ïèmîn èt*, آند ایچمك *ând itchmèk.* – Se prêter à, consentir, اویمق *ouïmaq*, رضا ویرمك *riza vèrmèk*, راضی – قایل او *razy*, *qaïl ol*, مماشات ا *mumachat èt.* — Prêter, attribuer, اسناد ا – عزو *azv*, *isnad èt.*

PRÉTÉRIT, s. m., فعل ماضی *fy'li mazy.*

PRÊTEUR, EUSE, adj., اکرتی ویریجی *èïrèti vèridji*, اودنج ویرن *eudundj vèrèn.*

PRÉTEXTE, s. m., بهانە *bèhanè*, vulg. *mahana*, عذر *'euzr*, علّت *'yllèt.*

PRÉTEXTER, v. a., بهانە ا *bèhanè èt*, عذر بولمق *'euzr boulmaq.* — Chercher un prétexte, بهانە آرامق – استمك *bèhanè âramaq*, *istèmèk.*

PRÊTRE, s. m., chrétien, پاپاس *papas*, پاپاز *papaz*, کشیش *kèchîch.* — musulman, امام *imam.*

PRÊTRISE, s. f., پاپازلق *papazleq*, کشیشلك *kèchîchlik.*

Preuve, s. f., دليل *dèlîl*, pl. دلايل *dèlaïl*, برهان *burhan*, pl. براهين *bèrahîn*. — Démonstration, اثبات *ispat*. — juridique, حجّت *heudjdjèt*. — judiciaire, بيّنه *bèïinè*, pl. بيّنات *bèïinat*.

Prévaloir, v. n., اوست كلمك *ust guèlmèk*, غالب او *ghalib ol*, غلبه ا *ghalèbè èt*. — (Se), v. pron., فائدەلنمك *faïdèlènmèk*, انتفاع ا *intifa' èt*, استفاده ا *istifadè èt*, اوست او *ust ol*.

Prévaricateur, s. m., خيانتلك ايدن *kheyanètlik èdèn*, خيانتكار *kheyanètkiar*.

Prévenance, s. f., عزّت *'yzzèt*, همّت *himmèt*, اكرام *ikram*, التفات *iltifat*, مروّت *muruvvèt*.

Prévenant, e, adj., غايت ايله التفات ايديجى *ghaïèt ilè iltifat èdîdji*, كندولكندن همّت ايدن *kendiliïnden himmèt èdèn*, مروّتلو *muruvvètli*. — Agréable, طاتلو *thatle*, لطيف *lathyf*, خوش *khoch*.

Prévenir, v. a., devancer, اوّل كلمك *èvvèl guèlmèk*, ايلرو كلمك *ilèri guèlmèk*. — Avertir d'avance, اوّلدن خبر ويرمك *èvvèldèn khabèr vèrmèk*. — Rendre de bons offices sans en être prié, بربنك مرامنى كندندن اجرا ا *birînin mèramene kèndindèn idjra èt*. — Prendre des mesures pour empêcher quelque chose de se produire, اوكنى آلمق *eununu almaq*, چارەسنه باقمق *tcharèçinè baqmaq*.

Préventif, ve, adj., احتياطى *ihtiïati*, بر وجه احتياط *bèr vèdjh-i ihtiïat*.

Prévention, s. f., غرض *gharaz*, تملسز قياس *tèmèlsiz qeyas*, ذهاب باطل *zèhabi bathel*, وهم *vèhm*.

Prévenu, ue, adj., خبر آلمش *khabèr almech.* — Au fig., متهم *muttèhim,* قباحتلو *qabahatle,* صوچ صاحبی *soutch sahibi.*

Prévoir, v. a., اوّلدن طويمق *èvvèldèn dhouïmaq,* پشين كورمك *pèchîn gueurmèk,* سزمك *sèzmèk.*

Prévôt, s. m., حاكم *hakim,* محتسب *muhtèçib,* كتخيا *kèhya.*

Prévoyance, s. f., پشين كورمه *pèchîn gueurmè,* احتياط *ihtïiath,* بصيرت *baçerèt,* صاقنمه *saqenma.*

Prévoyant, e, adj., صوكه باقيجی *sona baqedje,* اوّل كورن *èvvèl gueurèn,* اهل بصيرت *èhli baçerèt.*

Prie-dieu, s. m., ديز چوكهجك *dîz tcheukèdjèk.*

Prier, v. a., يالوارمق *ïalvarmaq,* رجا ا *ridja èt,* نياز ا *nïaz èt,* التماس ا *iltimas èt.* — Prier Dieu, دعا ا *dou'a èt.* — Faire la prière, نماز قلمق *namaz qelmaq,* نماز اوقومق *namaz oqoumaq.* – Je vous prie, je vous en prie, سزه يالواررم *sizè ïalvarerem,* رجا ايدرم *ridja èdèrim.* — Je vous prie instamment, پك يالواررم *pèk ïalvarerem,* رجا و نياز ايدرم *ridja vè nïaz èdèrim.* — Prié, e, يالوارلمش *ïalvarelmech,* مرجو *mèrdjou.* – Invité, دعوتلو *da'vètli,* دعوت اولنمش *da'vèt olounmouch.*

Prière, s. f., رجا *ridja,* نياز *nïaz,* التماس *iltimas.* – Acte de religion, دعا *dou'a.* — Action d'implorer, تمنّا *tèmènna.* – Mon humble prière, نياز عاجزانهم *nïazi adjizanèm.* – Prières des musulmans, نماز *namaz.* – Leur appel à la prière, اذان *èzan.*

Prieur, s. m., باش راهب *bach rahib.*

Prieuré, s. m., كشيشلر جماعتی *kèchîchlèr djèma'ati.*

Primaire, adj., اوّلى *èvvèli*, ايلك *ilk*. — École primaire, چوجق مكتبى *tchodjouq mèktèbi.*

Primat, s. m., باش پسقوپوس *bach pisqopos*. — Chef de communauté, قوجه باشى *qodja bache.*

Primauté, s. f., باش اولمه *bach olma*, تقدّم *tèqaddum*, رياست *riaçèt*, سرورى *sèrvèri.*

Prime, s. f., اجرت *udjrèt*.– عدئيّه *'athyiè*.– De prime abord, بردن بره *birdèn birè*, اوّل باوّل *èvvèl bè-èvvèl.*

Primer, v. n., اوست اولمق *ust olmaq*, تفوّق ا *tèfèvvuq èt*, تقدّم ا *tèqaddum èt.*

Primeur, s. f., طورفندهلق موسمى *thourfandaleq mèvsimi.* — Primeurs, fruits précoces, طورفنده *thourfanda*, ايلك ميوه *ilk mèïvè.*

Primevère, s. f., اوّل (ايلك) بهار چيچكى *èvvèl (ilk) bahar tchîtchèyi.*

Primitif, ve, adj., ايلك *ilk*, اوّلكى *èvvèlki*, سابق *sabeq*, اصلى *asli*, قديمى *qadîmi.*

Primitivement, adv., اوّلندن *èvvèlindèn*, ابتدا *ibtida*, اصلندن *aslendan*, فى الاصل *fil-asl.*

Primo, adv., اوّلا *èvvèla*, ابتدا *ibtida.*

Prince, s. m., بك *bèï*, امير *èmîr*. — royal ou impérial, شاهزاده *chahzadè*, شهزاده *chèhzadè*. — Roi, empereur, سلطان *soulthan*, خنكار *hunkiar*, پادشاه *padichah*, شاه *chah*. — Vaïvode de Valachie, افلاق ويودهسى *iflaq vaïvodaçe.*

Princesse, s. f., بكزاده خانم *beïzadè khanem*, شهزاده خانم *chèhzadè khanem.*

Princier, ère, adj., بكزادهيه منسوب *bèïzadèïè mènçoub.*

PRINCIPAL, E, adj., باشلو *bachle*, اعظم *a'zam*, اقدم *aqdèm*. — Le principal, باش *bach*, اصل *asl*, *açel*, رأس *rèès*. — Capital, سرمایه *sèrmaïè*, اصل مال *açle mal*.

PRINCIPALEMENT, adv., خصوصا *khouçouça*, على الخصوص *'alèl-khouçous*.

PRINCIPAUTÉ, s. f., dignité, بکلک *bèïlik*, امارت *imarèt*. — Pays, مملکت *mèmlèkèt*. — Les deux principautés, مملکتین *mèmlèkètèïn*.

PRINCIPE, s. m., اصل *asl*, pl. اصول *ouçoul*, سبب *sèbèb*, مبداء *mèbdè*. — Maxime, قاعده *qa'ydè*, قانون *qanoun*, اساس *èças*. – Principes de morale, اصول اخلاق *ouçouli akhlaq*.

PRINTANIER, ÈRE, adj., بهاری *bahari*. – Fleurs printanières, ایلک بهار چیچکلری *ilk bahar tchîtchèklèri*.

PRINTEMPS, s. m., ایلك بهار *ilk bahar*, اوّل بهار *èvvèl bahar*, فصل بهار *fasli bahar*.

PRIORITÉ, s. f., اوّلیت *èvvèliïèt*, ایلکلک *ilklik*, تقدّم زمان *tèqaddum-i zèman*.

PRIS, E, adj., آلنمش *âlenmech*, طوتلمش *thoutoulmouch*, ضبط اولنمش *zabth olounmouch*, مأخوذ *mèèkhouz*.

PRISE, s. f., آلش *âlech*, طوتمه *thoutma*, اخذ *akhz*, ضبط *zabth*. — Conquête, فتح *fèth*, pl. فتوحات *futouhat*, تسخیر *tèskhyr*. – Querelle, غوغا *qavgha*, نزاع *niza'*. – Être aux prises, دوکشمك *deuïuchmèk*, محاربه ا *mou-harèbè èt*, اوغراشمق *oughrachmaq*. — Ce qui a été pris, اخذ اولنان *akhz olounan*. — Une prise de tabac, بر چکم انفیه *bir tchèkim ènfiïè*, بر انفیه *bir ènfiïè*.

PRISER, v. a., mettre le prix à une chose, بها کسمك *paha*

kèsmèk, ا وضع قيمت *vaze' qeïmèt èt.* — Estimer, قيمتلو طوتمق *qeïmètli thoutmaq*, ا اعتبار *i'tibar èt.* صايمق *saïmaq.* — du tabac, انفيه چكمك *ènfiiè tchèkmèk.*

Priseur, s. m., بها كسيجى *paha kèçîdji*, بها قويان *paha qoïan.*—Qui prend du tabac, انفيه چكن *ènfiiè tchèkèn.*

Prismatique, adj., موشورى *mèvchouri.*

Prisme, s. m., موشور *mèvchour.*

Prison, s. f., حبس *habs*, محبس *mèhbès*, زندان *zendan.* — Mettre en prison, ا حبس *habs èt*, ا محبسه القا *mèhbèçè ilqa èt.*

Prisonnier, ère, adj. et s., محبوس *mahbous*, حبس *habs.*— Pris à la guerre, اسير *ïèçîr*, pl. اسرا *uçèra*, طوتساق *thoutsaq.*

Privation, s. f., يوقلق *ïoqlouq*, محروملق *mahroumlouq*, محروميّت *mahroumiïèt.*

Privauté, s. f., اشورى تكليفسزلك *achere tèklifsizlik*, عارسزلق *'arsezleq.* — Prendre des privautés, بى ادبانه عمل و حركت *bi èdèbanè 'amèl ou harèkèt èt.*

Privé, e, adj., افرادى ناسدن اولان *èfradi nastèn olan.* — محروم *mahroum.* — اليشق *alecheq.* — Particulier, خاصّ *khass.*

Priver, v. a., ا محروم *mahroum èt*, محروم قلمق *mahroum qelmaq.* — d'un emploi, ا عزل - معزول *'azl, ma'zoul èt.* — de la vie, اولدرمك *euldurmèk*, ا اعدام *y'dam èt.* — Se priver, محروم او *mahroum ol*, كيرو طورمق *guèri dhourmaq.* — S'abstenir, ا امتناع *imtina' èt*, ا پرهيز *pèrhîz èt.*

Privilége, s. m., امتياز *imtïaz*, pl. امتيازات *imtïazat*, رخصت *roukhsat*, سربستلك *sèrbèstlik*.

Privilégié, e, adj., امتيازلو *imtïazle*, رخصتلو *roukhsatle*, صاحب امتياز *sahybi imtïaz*, مرخص *mourakhkhas*. — Lieu privilégié, امتيازلو ير *imtïazle ïèr*.

Privilégier, v. a., امتياز ويرمك *imtïaz vèrmèk*.

Prix, s. m., بها *paha*, قيمت *qeïmèt*, اعتبار *y'tibar*, قدر *qadr*, دكر *dèïèr*, ثمن *sèmèn*, pl. اثمان *èsman*. — Récompense, پيشكش *pèchkèch*, اجرت *udjrèt*, مقابله *mouqabèlè*. — Prix fixe, كسلمش بها *kèçilmich paha*, ثمن مقطوع *sèmèni maqthou'*. — A juste prix, دكر بهاسنه *dèïèr pahaçena*. — Bas prix, اوجوز *oudjouz*. — Haut prix, يوكسك بها *ïuksèk paha*. — Vil prix, الچق بها *altchaq paha*. — A quel prix? نه بهاده *nè pahada*. — Quel est le prix? بهاسى ندر *pahaçe nèdir*.

Probabilité, s. f., احتمال *yhtimal*.

Probable, adj., محتمل *muhtèmèl*, قابل *qabil*, عقله صيغار *'aqla seghar*. — Il est propable, قابلدر *qabildir*.

Probablement, adv., غالبا *ghaliba*, احتمالكه *yhtimalki*.

Probe, adj., طوغرى *dhoghrou*, صالح *salyh*, صادق *sadeq*, ايو *èïi*.

Probité, s. f., طوغرولق *dhoghroulouq*, صالحلك *salyhlik*, صلاحيت *salahyïèt*, استقامت *istiqamèt*.

Problématique, adj., شبهه‌لو *chubhèli*, بللوسز *bèlliçiz*.

Problème, s. m., مسئله *mèçèlè*, سؤال *su'al*.

Procédé, s. m., manière d'agir, طورانش *dhavranech*, طور *thavr*, pl. اطوار *athvar*, حركت *harèkèt*, pl. حركات *harèkiat*, معامله *mou'amèlè*, pl. معاملات *mou'amèlat*, سلوك *sulouk*. — Méthode, اصول *ouçoul*, طرز *tharz*.

PROCÉDER, v. n., provenir, چیقمق *tcheqmaq*, نشأت ا *nèchèt èt*, صادر او *sader ol*, صدور ا *soudour èt*. — Agir, حركت ا *harèkèt èt*, طورانمق *dhavranmaq*. – Entreprendre, مبادرت ا *mubadèrèt èt*.

PROCÉDURE, s. f., مرافعه *murafa'a*, pl. مرافعات *murafa'at*.

PROCÈS, s. m., دعوا *da'va*, pl. دعاوى *da'avi*.– verbal, حكايت حال *hykaïèti hal*, ژورنال *journal*, مضبطه *mazbatha*.

PROCESSION, s. f., آلاى *âlaï*, موكب *mèvkèb*, طابور *thabour*.

PROCHAIN, s. m., قرين *qarîn*, ابن جنس *ibni djins*. — Autrui, ايل *il*, *èl*.

PROCHAIN, E, adj., قريب *qarîb*, يقين *ïaqen*, كلهجك *guèlèdjèk*. — La semaine prochaine, كلهجك هفته *guèlèdjèk hafta*. — L'année prochaine, كلهجك سنه *guèlèdjèk sènè*, سنهٔ آتيّه *sènèï âtiïè*.

PROCHAINEMENT, adv., يقين *ïaqen*, يقينده *ïaqenda*, يقينلرده *ïaqenlarda*, بر قاچ كوندن *bir qatch gundèn*, عن قريب *'an qarîb*, قريبًا *qarîbèn*.

PROCHE, adj., يقين اولان *ïaqen olan*, قريب *qarîb*. — Voisin, قومشو-قوكشو *qomchou*, مجاور *mudjavir*, همجوار *hèmdjivar*, جيران *djîran*.

PROCHE, prép., يقين *ïaqen*, يانڭده *ïanenda*, قربنده *qourbindè*, قرب و جوارنده *qourb u djivarenda*.

PROCHE, adv., يقينده *ïaqenda*, قرب و جوارده *qourb u djivarda*.

PROCHES, s. m. pl., parents, خصملر *kheçemlar*, اقربا *aqraba*, vulg. pl. du pl. اقربالر *aqrabalar*.

PROCLAMATION, s. f., ندا *nida*, ندا نامه *nida namè*, اعلاننامه *y'lan namè*.

Proclamer, v. a., ندا ا *nida èt*, چاغروب بلدرمك *tchaghe̤rep bildirmèk*, اعلان ا *y'lan èt*.

Procuration, s. f., وكيللك *vèkîllik*, وكالت *vèkialèt*. — L'acte écrit de la procuration, وكالتنامه *vèkialètnamè*.

Procurer, v. a., بولمق *boulmaq*, تحصيل ايتدرمك *tahçyl èttirmèk*, بجرمك *bèdjèrmèk*. — Causer, سبب او *sèbèb ol*. — Se procurer, آلمق *âlmaq*, تحصيل ا *tahçyl èt*, پيدا ا *pèïda èt*, ايجاد ا *idjad èt*.

Procureur, s. m., وكيل *vèkîl*, pl. وكلا *vukèla*. – fondé, وكيل شرعى *vèkîli chèr'y*. — général, وكيل مطلق *vèkîli mouthlaq*.

Prodigalité, s. f., مسرفلك *musriflik*, اسراف *israf*, سفيهلك *sèfihlik*.

Prodige, s. m., حكمت *hykmèt*, اعجوبه *u'djoubè*, غريبت *gharîbèt*, معجزت *mu'djizèt*.

Prodigieusement, adv., عجايب بر طرز اوزره *'adjaïb bir tharz uzrè*, عجيبًا *'adjîbèn*. — Excessivement, افراط *ifrath*, افراط ايله *ifrath ilè*, فوق الغايه *fèvq ul-ghaïè*, اشورى *ache̤re̤*.

Prodigieux, se, adj., عجايب *'adjaïb*, عجيب *'adjîb*, غريب *gharîb*, حكمتلو *hykmètli*, كورلمش *gueurulmèmich*.

Prodigue, adj., مسرف *musrif*, متلف *mutlif*, الى دليك *èli dèlik*, سفيه *sèfih*.

Prodiguer, v. a., طاغتمق *dhaghe̤tmaq*, اسراف ا *israf èt*, تلف ا *tèlèf èt*, اسيركمامك *èçîrguèmèmèk*. – son bien, مالنى اتلاف ا *male̤ne̤ itlaf èt*. – ses soins, صرف همت ا *sarfi himmèt èt*.

PRODUCTIF, VE, adj., محصوللو *mahçoullou*, فائدهلو *faïdèli*, كارلو *kiarlę*, مثمر *musmir*, محصولدار *mahçouldar*.

PRODUCTION, s. f., محصول *mahçoul*, pl. محصولات *mahçoulat*, حاصل *haçel*, pl. حاصلات *haçelat*, ميوه *mèïvè*, ثمره *sèmèrè*. — de l'esprit, اثر *èçèr*, اثار *açar*, تأليف *tèèlîf*, pl. تأليفات *tèèlîfat*. — Résultat, نتيجه *nètîdjè*. — Revenu, عائده *'aïdè*, ايراد *irad*, pl. ايرادات *iradat*.

PRODUIRE, v. a., يراتمق *ïaratmaq*, وار ا *var èt*, حاصل ا *haçel èt*, فائده كتورمك *faïdè guètirmèk*. — Causer, باعث او *ba'ys ol*, سبب او *sèbèb ol*, موجب او *moudjib ol*. — Rapporter, كار - ايراد كتورمك *kiar, irad guètirmèk*. — Se produire, ظهوره كلمك *zouhoura guèlmèk*, ظهور ا *zouhour èt*, چيقمق *tcheqmaq*, كورنمك *gueurunmèk*, كنديني كوسترمك *kèndîni gueustermèk*.

PRODUIT, s. m. — Voy. PRODUCTION.

PROÉMINENCE, s. f., يوكسكلك *ïuksèklik*, تپهلك *tèpèlik*, تومسكلك *tumsèklik*.

PROÉMINENT, E, adj., يوكسك *ïuksèk*, تومسك *tumsèk*.

PROFANATEUR, s. m., تنجيس ايديجى *tèndjîs èdîdji*.

PROFANATION, s. f., تنجيس *tèndjîs*, حرمتسزلك *heurmètsizlik*.

PROFANER, v. a., تنجيس ا *tèndjîs èt*, حرمتسزلك ا *heurmètsizlik èt*, بوزمق *bozmaq*, مردارلمق *mourdarlamaq*.

PROFÉRER, v. a., سويلمك *seuïlèmèk*, تلفظ ا *tèlèffouz èt*.

PROFÈS, ESSE, adj. et s., نذر ايديجى *nèzr èdîdji*, منذور *mènzour*, ناذر بالرهبنت *nazir bir-rouhbanèt*, راهب *rahib*, pl. رهبان *ruhban*.

PROFESSER, v a., avouer, اقرار ا *yqrar èt*, اشكاره سويلمك

achikiarè seuïlèmèk. — Exercer, pratiquer, ایتمك *ètmèk*, ایشلمك *ichlèmèk.* — Enseigner, خواجهلق ا *khodjaleq èt*, درس ویرمك *dèrs vèrmèk*, تعلیم ا *ta'lîm èt*, اوكرتمك *euïrètmèk.* — Professer une doctrine, بر مذهبدن او *bir mèzhèbtèn ol*, قائل او *qaïl ol.*

PROFESSEUR, s. m., خواجه *khodja*, معلّم *mu'allim*, pl. معلّمین *mou'allimîn*, مدرّس *mudèrris*, pl. مدرّسین *mudèrriçîn.*

PROFESSION, s. f., aveu, اقرار *yqrar.* — État, صناعت *sena'at*, vulg. *zana'at.*

PROFESSORAT, s. m., خواجهلق *khodjaleq*, مدرّسلك *mudèrrislik*, معلّملك *mou'allimlik.*

PROFIL, s. m., بر یاندن كورنن شكل *bir ïandan gueurunèn chèkil*, یاری یوز رسمی *ïare ïuz rèsmi*, كسیم *kèçîm.*

PROFIT, s. m., فائده *faïda, faïdè*, pl. فوائد *fèvaïd*, منفعت *mènfa'at*, كار *kiar*, استفاده *istifadè.* — Mettre à profit, فائده چیقارمق *faïdè tcheqarmaq.* — Sans profit, فائدهسز *faïdaçez, faïdèçiz*, بلا فائده *bila faïdè*, بی فائده *bi faïdè.*

PROFITABLE, adj., فائدهلو *faïdèli, faïdale*, كارلو *kiarle*, نافع *nafy'.*

PROFITER, v. n., قزانمق *qazanmaq*, فائده كورمك *faïdè gueurmèk*, كار ا *kiar èt*, كسب - فائده ا *faïdè, kisb èt*, فائدهلنمك *faïdèlènmèk*, یرامق *ïaramaq.* — Jouir, انتفاع ا *intifa' èt.* — Profiter de l'occasion, اغتنام فرصت ا *yghtinami ferçat èt.*

PROFOND, E, adj., درین *dèrîn*, عمیق *'amyq.*

PROFONDÉMENT, adv., درینجه *dèrîndjè*, عمیقًا *'amîqèn.*

Profondeur, s. f., درینلك *dèrînlik*, عمق *'oumq.*

Profusément, adv., بول بول *bol bol*, غایت بول *ghaïèt bol*, استفاضة *istifazatèn.*

Profusion, s. f., بوللق *bollouq*, غایت جومردلك *ghaïèt djeumèrdlik*, استفاضه *istifaza*, اسراف *israf.*

Progéniture, s. f., نسل *nèsl*, اولاد *èvlad.*

Programme, s. m., اعلاننامه *y'lannamè*, دعوتنامه *da'vèt-namè.*

Progrès, s. m., ایلرولمه *ilèrilèmè*, *ilèrlèmè*, ایلرولنمه *ilèri-lènmè*, اقبال *yqbal*, استقدام *istyqdam*, استفاده *istifadè*, ترقی *tèraqqy.* — Faire des progrès, ایلرو کتمك *ilèri guitmèk*, ایلرولنمك *ilèrilènmèk*, استفاده ا *istifadè èt.*

Progressif, ve, adj., ایلرو کیدیجی *ilèri guîdîdji*, متقدم *mutèqaddim.*

Progression, s. f., تدرج *tèdèrrudj*, تدریج *tèdrîdj*, حرکت استقدامیه *harèkèti istyqdamiïè.* — arithmétique, صره *sera*, توالی *tèvali.*

Progressivement, adv., ایلرولیه‌رك *ilèrilèïèrèk*, صره ایله *sera èla*, بالتدریج *bit-tèdrîdj.*

Prohiber, v. a., یساق ا *ïaçaq èt*, منع ا *mèn' èt*, نهی ا *nèhi èt.* — Prohibé, e, یساق اولمش *ïaçaq olmouch*, یساق *ïaçaq*, ممنوع *mèmnou'*, pl. ممنوعات *mèmnou'at.*

Prohibitif, ve, adj., یساق ایدیجی *ïaçaq èdîdji*, مانع *many'.*

Prohibition, s. f., یساق *ïaçaq*, منع *mèn'*, ممنوعیت *mèm-nou'yïèt.*

Proie, s. f., آو *âv*, صید *saïd*, شکار *chikiar*, یم *ièm.* — Butin, یغما *ïaghma*, کلیپیر *kèlèpîr*, غنیمت *ghanîmèt.* —

Au fig., être en proie, مبتلا او *mubtèla ol*, كرفتار او *guiriftar ol.*

Projectile, s. m., هوايه آتلان شي - جرم *havaïa âtelan chèï, djirm.* — Boulet, obus, قنبره *qoumbara*, خنبره *khoumbara*, اوبوز *obouz.*

Projet, s. m., نيّت *niïèt*, قصد *qasd*, مرام *mèram*, تدبير *tèdbîr*, ترتيب *tèrtîb.* — par écrit, لايحه *laïha.* – Plan, رسم *rèsm.*

Projeter, v. a., آتمق *âtmaq*, فرلاتمق *ferlatmaq.* — Se projeter, آتلمق *âtelmaq*, ديشارى چيقمق *dîchare tcheqmaq.* — Au fig., نيّت - تصوّر ا *niyèt, taçavvour èt*, قورمق *qourmaq.*

Prolétaire, s. m., ادنا *èdna*, اسافل ناس *èçafil-i nas.*

Prolixe, adj., چوق سوزلو *tchoq seuzlu*, اوزون سوزلو *ouzoun seuzlu*, كثير الكلام *kèçîr ul-kèlam.*

Prolixité, s. f., سوز چوقلغى *seuz tchoqloughou*, سوز اوزونلغى *seuz ouzounloughou*, تطويل كلام *tathvîli kèlam*, كثرت كلام *kèsrèti kèlam.*

Prologue, s. m., فاتحه *fatiha*, مقدّمه *mouqaddèmè.*

Prolongation, s. f., اوزاتمه *ouzatma*, اوزانمه *ouzanma*, تطويل *tathvîl.* — Délai, مهلت *muhlèt*, مدّ *mèdd.*

Prolongement, s. m., اوزادلش *ouzadelech*, امتداد *imtidad*, استطاله *istithalè.*

Prolonger, v. a., اوزاتمق *ouzatmaq*, كچكدرمك *guèdjiktirmèk*, تطويل - تمديد ا *tèmdîd, tathvîl èt.* – Donner un délai, مهلت ويرمك *muhlèt vèrmèk.* – Prolongé, e, اوزانمش *ouzanmech*, اوزادلمش *ouzadelmech.*

Promenade, s. f., كزمه *guèzmè*, كزنمه *guèzinmè*, سير *sèïr*,

تماشا *tèmacha*, تفرّج *tèfèrrudj.* – Aller à la promenade, كزمكه كتمك *guèzmèïè guitmèk*, كتمك سيره *sèïrè guitmèk.* — Lieu de promenade, كزه‌جك ير *guèzèdjèk ïèr*, مسيره *mèçîrè*, سيرانكاه *sèïranguiah*, تفرّجكاه *tèfèrrudjguiah*, نزهتكاه *nuzhètguiah.*

Promener, v. a., كزدرمك *guèzdirmèk.* — Se promener, كزمك *guèzmèk*, كزنمك *guèzinmèk*, سير ا *sèïr èt*, سير و تماشا ا *sèïr u tèmacha èt.* – En se promenant, كزه‌رك *guèzèrèk.*

Promeneur, se, s., كزن *guèzèn*, سير ايدن *sèïr èdèn*, تفرّج ايدن *tèfèrrudj èdèn.*

Promesse, s. f., وعد *va'd*, سوز *seuz.* – Promesses, مواعيد *mèva'yd.* – Tenir, remplir sa promesse, سوزنى طوتمق *seuzunu thoutmaq.* — La violer, سوزنى طوتمامق *seuzunu thoutmamaq*, اخلاف وعد ا *ikhlafi va'd èt.*

Prometteur, se, s., وعد ايديجى *va'd èdîdji*, واعد *va'yd.*

Promettre, v. a., وعد ا *va'd èt*, سوز ويرمك *seuz vèrmèk.* – Faire espérer, اميد ويرمك *umîd vèrmèk.* – Promis, se, وعد اولنمش *va'd olounmouch*, موعود *mèv'oud.* — Espéré, مأمول *mèèmoul.*

Promission, s. f. (terre de), ارض الميعاد *arz ul-mï'ad.*

Promontoire, s.m., طاغ بورنى *dhagh bournou*, بورن *bouroun.*

Promoteur, s. m., qui prend le soin d'une affaire, ايش كوريجى *ich gueurudju*, ناظم *nazem*, مرتّب *murèttib.* – Qui donne la première impulsion, سبب *sèbèb.* – d'une querelle, باعث النزاع *ba'ys un-niza'.*

Promotion, s. f., منصبه ارمه *mançeba èrmè*, توجيه *tèvdjîh*, pl. توجيهات *tèvdjîhat*, نصب *nasb.*

Promouvoir, v. a., ايلرو كوتورمك ilèri gueuturmèk, منصبه اردرمك mançeba èrdirmèk.

Prompt, e, adj., چاپوق tchapouq, تيز tèz, سريع sèry'.

Promptement, adv., تيز tèz, چاپوجق tchapoudjaq, سرعت ايله sur'at ilè, سريعًا sèrï'èn.

Promptitude, s. f., چاپوقلق tchapouqlouq, تيزلك tèzlik, عجله 'adjèlè, سرعت sur'at.

Promulgation, s. f., احكام انتشارى ahkiam intichare, انتشار قوانين intichari qavanîn, ناموسى شيوع ايتمه namouçou chuïou' ètmè, اعلان i'lan.

Promulguer, v. a., يكى قانون ايله شيوع ايتمك ïèni qanoun ilè chuïou' ètmèk, نشر ا nèchr èt. – Promulgué, e, منتشر muntèchir, شيوع بولمش chuïou' boulmouch.

Prône, s. m., وعظ va'z, خطبه khouthbè.

Prôner, v. a., وعظ ا va'z èt, وعظ و va'z vèr. — Louer avec excès, غايت مدح ا ghaïèt mèdh èt, اوچرمق outchourmaq, اوكمك euymèk. – Faire d'ennuyeuses remontrances, تعذير ا ta'zîr èt.

Pronom, s. m., ضمير zamîr, pl. ضمائر zamaïr. — Pronom personnel, ضمير شخصى zamîri chakhsy, pl. ضمائر شخصيّه zamaïri chakhsyïè. – démonstratif, اسم اشارت ismi icharèt. — Pronoms possessifs, ضمائر وصفيّه zamaïri vasfiïè. – relatifs, ضمائر منسوبه zamaïri mènçoubè.

Pronominal, e, adj., ضميرى zamîri. — Les affixes pronominaux possessifs, ضمائر متّصله zamaïri mouttaçylè.

Prononcer, v. a., تلفّظ ا tèlaffouz èt, سويلمك seuïlèmèk. – Prononcé, e, سويلنمش seuïlènmich, تلفّظ اولنمش tèlaffouz olounmouch. — Prononcer, déclarer en vertu

d'une autorité, حکم ا *hukm èt.* — (Se), faire voir son intention, مرامنی بیلدرمک *mèramene bildirmèk,* بیان رای ا *bèyan-i rèï èt.*

PRONONCIATION, s. f., تلفظ *tèlaffouz,* سویلیش *seuïlèïch,* نطق *nouthq.*

PRONOSTIC, s. m., نشان *nichan,* دلالت *dèlalèt,* علامت *'alamèt,* کشف *kèchf.*

PRONOSTIQUER, v. a., پشین سویلمک *pèchîn seuïlèmèk,* اوّلدن اکلامق *èvvèldèn anlamaq,* کشف - استخراج ا *kèchf, istikhradj èt.*

PRONOSTIQUEUR, s. m., پشین سویلیجی *pèchîn seuïlèïdji,* فالجی *faldje.*

PROPAGANDE, s. f., پروپاغانده *propaghanda.* — نشر الدین مجلسی *nèchr èd-dîn mèdjliçi.*

PROPAGATION, s.f., یایلمه *ïaïelma,* انتشار *intichar,* نشر *nèchr,* تنشیر *tènchîr,* تشهیر *tèchhîr,* اشهار *ichhar.*

PROPAGER, v. a., چوغالتمق *tchoghaltmaq,* نشر ا *nèchr èt,* انتشار ا *intichar èt,* تنشیر ا *tènchîr èt,* یایمق *ïaïmaq.* — Se propager, یایلمق *ïaïelmaq,* انتشار بولمق *intichar boulmaq,* منتشر او *muntèchir ol,* شیوع بولمق *chuïou' boulmaq.*

PROPENSION, s. f., میل *mèïl.* — Montrer de la propension, میل کوسترمک *mèïl gueustèrmèk,* مائل او *maïl ol.*

PROPHÈTE, s. m., پیغمبر *pèïghambèr,* نبی *nèbi,* pl. انبیا *ènbïa.* — Envoyé, رسول *rèçoul.*

PROPHÉTESSE, s. f., نبیّة *nèbiïèt.*

PROPHÉTIE, s. f., پیغمبرلك *pèïghambèrlik,* نبوّت *nubuvvèt.* — Mission, رسالت *rèçalèt.*

PROPHÉTIQUE, adj., پیغمبری *pèïghambèri,* نبوی *nèbèvi.*

Prophétiquement, adv., پیغمبر کبی *pèïghambèr guibi.*

Prophétiser, v. a., پیغمبرلك ا *pèïghambèrlik èt*, پشین سویلمك *pèchîn seuïlèmèk.*

Propice, adj., موفق *muvèffyq*, میسر *muïèssèr*, اویغون *ouïghoun*, مساعد *muçaïd.*

Proportion, s. f., یاقشقلق *ïaqechegleq*, تناسب *tènaçub*, مناسبت *munaçibèt*, معادلت *mu'adèlèt*, اندام *èndam*, اویغونلق *ouïyhounlouq*, مقایست *mouqaïèçèt*, قیاس *qeïas.*

Proportionnel, le, adj., مناسب *munaçib*, متناسب *mutènaçib*, اندامل *èndamle.*

Proportionnellement, adv., مناسبتنه کوره *munaçibètinè gueurè*, اندامنه کوره *èndamena gueurè*, مناسبتنجه *munaçibètindjè.*

Proportionner, v. a., اویدرمق *ouïdourmaq*, یاقشدرمق *ïaqechtermaq*, مناسبتنجه یاپمق *munaçibètindjè ïapmaq*, قیاس ا *qeïas èt*, هموار ا *hèmvar èt*, مطابق او *moutabeq ol.*

Propos, s. m., سوز *seuz*, کلام *kèlam.* — A propos (convenable), مناسب *munaçib*, یوللو *ïollou*, اویغون *ouïghoun.* — A propos, j'ai oublié de vous dire, ایو خاطرمه کلدی اونودیورایدم سزه دیمکه که *èïi khatherema guèldi ounoudouïoroudoum sizè dèmèïè ki.* — A propos (convenablement), وقتنده *vaqtenda*, محلنده *mahallenda*, وقت مناسبده *vaqte munaçibdè.* — Mal à propos, وقتسز *vaqtsez, vaqetsez*, مناسبتسز *munaçibètsiz*, اویغونسز *ouïghounsouz.* — Résolution, قصد *qasd*, نیّت *niïèt*, عزم *'azm*, ضمیر *zamîr.*

Proposable, adj., تکلیف اولنور *tèklîf olounour.*

Proposer, v. a., تكليف ا *tèklîf èt*, ايراد - عرض ا *irad*, *'arz èt*, سرد و ايراد ا *sèrd u irad èt*. — Se proposer, نيت ا *niïèt èt*, قصد - تصميم ا *qasd*, *tasmîm èt*. – Proposé, e, تكليف اولنمش *tèklîf olounmouch*, معروض *ma'rouz*.

Proposition, s. f., قول *qavl*. — Discours, قضيّة *qazyïè*, pl. قضايا *qazaïa*. — Ce qu'on propose, تكليف *tèklîf*, عرض *'arz*. – Conditions, شروط *churout*. – En Mathém. مطلب *matlèb*, مطالب *mètalib*.

Propre, s. m., خاصّت *khassèt*, خاصّه *khassè*. – Adj., كندى *kèndi*, مخصوص *makhsous*, خاصّ *khass*. – Propre, convenable, لايق *layeq*, شايان *chaïan*, سزا *sèza*, چسپان *tchèspan*, ياقشق *ïaqecheq*. – Nom propre, اسم خاص *ismi khass*, اسم علم *ismi 'alèm*. — Propre, net, تميز *tèmîz*, پاك *pak*, نظيف *nazyf*. — Trop parler est propre aux femmes, چوق سويلمك قاريلره مخصوص *tchoq seuïlèmèk qarelara makhsous*.

Proprement, adv., précisément, مخصوصًا *makhsouçèn*, خاصّةً *khassètèn*, تمام *tamam*, حقيقةً *haqeqatèn*. — Proprement parlant, حق تعبيرى اوزره ديمك ايچون *haqq ta'bîri uzrè dèmèk itchin*.– Avec propreté, تميزجه *tèmîzdjè*, تميزلك ايله *tèmîzlik ilè*.

Propreté, s. f., تميزلك *tèmîzlik*, پاكلك *paklik*, نظافت *nèzafèt*, طهارت *thèharèt*.

Propriétaire, s., صاحب *sahyb*, vulg. *sahab*, pl. اصحاب *ashab*, مالك *malik*. — d'une maison, او صاحبى *èv sahybi*, خانه صاحبى *khanè sahybi*.

Propriété, s. f., ملك *mulk*, pl. املاك *èmlak*, ملكيّت *mulkiïèt*, مال *mal*, pl. اموال *èmval*. — Qualité, كيفيّت

مخصوصه *kèyfiyèt-i makhsouçè.* — Particularité, خاصّه *khassè.*

Prorata (Au), loc. adv., على قدر *ala qadr,* مقدارنجه *meqdarendja.*

Prorogation, s. f., مهلت *muhlèt,* تأخير *tèèkhyr,* اوزاتمه *ouzatma,* تعويق *ta'vyq,* انقطاع *inqita.*

Proroger, v. a., اوزاتمق *ouzatmaq,* كچكدرمك *guèdjikdirmèk,* تأخير ا *tèèkhyr èt,* تعويق ا *ta'vyq èt.*

Prosaïque, adj., نثرى *nèsri.* — Au fig., قبا *qaba.*

Prosateur, s. m., نثر مؤلّفى *nèsr muèllifi.*

Proscrire, v. a., قومق *qovmaq,* طرد ا *thard èt,* سورمك *surmèk,* نفى ا *nèfi èt.* — Abolir, قالدرمق *qaldermaq,* نسخ - ابطال ا *nèskh, ibthal èt.* — Condamner à mort, قتله حكم ا *qatlè hukm èt.*— Proscrit, e, قوولمش *qovoulmouch,* مطرود *mèthroud,* سوركن *surgun.* - Défendu, ممنوع *mèmnou'.*

Prose, s. f., نثر *nèsr,* كلام منثور *kèlami mènsour.*

Prosélyte, s. m., converti, يكى ايمانه كلان *ièni imana guèlèn,* مهتدى *muhtèdi.* — Partisan, تابع *taby',* طرفدار *tharafdar.*

Prosodie, s. f., عروض *'arouz,* علم عروض *'ylmi 'arouz.*

Prosodique, adj., عروضى *'arouzy.*

Prospectus, s. m., اعلاننامه *y'lannamè,* بياننامه *bèïannamè.*

Prospère, adj., سعيد *sa'yd,* مقبل *mouqbil,* سعادتلو *sè'adètli,* بختلو *bakhtle.*

Prospérer, v. n., سعيد او *sa'yd ol,* مقبل او *mouqbil ol,* بختلو او *bakhtle ol,* راست - ايلرو كتمك *rast, ilèri guitmèk,* طالعيه اوغرامق *thale'ya oughramaq.*

Prospérité, s. f., اقبال *yqbal*, دولت *dèvlèt*, سعادت *sè'adèt*, موتلولق *moutloulouq*.

Prosternation, s. f., يره قپانمه *ïèrè qapanma*, سجده *sèdjdè*, pl. سجدات *sèdjdat*, سجود *sudjoud*.

Prosterner (Se), v. pron., يره قپانمق *ïèrè qapanmaq*, اياغنه دوشمك *aïaghena duchmèk*, سجده قيلمق *sèdjdè qelmaq*.

Prostituée, s. f., قحپه *qahpè*, فاحشه *fahychè*, روسپو *ros-pou*, *orospou*.

Prostituer, v. a., زنايه القا ا *zinaïa ilqa èt*, روسپولق ايتدرمك *rospoulouq èttirmèk*. – Se prostituer, كنديني زنايه ويرمك *kèndîni zinaïa vèrmèk*, روسپولق ا *rospou-louq èt*. – Prostitué, e, زنايه دوشمش *zinaïa duchmuch*, رسواى اولمش *resvaï olmouch*. – Au fig., رسواى ا – پايمال *païmal*, *resvaï èt*.

Prostitution, s. f., روسپولق *rospoulouq*, قحپه‌لك *qahpèlik*.

Prostration, s. f., قوتسزلك *qouvvètsizlik*, درمانسزلق *dèr-mansezleq*, دوشكونلك *duchgunluk*.

Prote, s. m., بصمه خانه ناظرى *basma khanè nazere*, مدبّر المطبعة *mudèbbir ul-mathba'at*.

Protecteur, trice, s., حمايتجى *hymaïètchi*, حمايتكار *hymaïètkiar*, صاحب چيقان *sahyb tcheqan*, تصاحب ايدن *tèçahub èdèn*, حامى *hami*, محامى *mouhami*, معين *mou'yn*, ارقه *arqa*, صاحب *sahyb*.

Protection, s. f., حمايت *hymaïèt*, صيانت *seïanèt*, ارقه *arqa*. — Sous sa protection, زير حمايتنده *zîri hy-maïètindè*, تحت حمايه‌سنده *tahti hymaïèçindè*.

Protectorat, s. m., حمايت *hymaïèt*, حمايتكارلق *hymaïèt-kiarleq*.

Protéger, v. a., حمایت ا *hymaïèt èt*, قورومق *qoroumaq*, حفظ ا *hefz èt*, صیانت ا *seïanèt èt*, ارقه اول *arqa ol.* — Protégé,e, حمایتنده اولان *hymaïètindè olan*, حمایه‌سنده اولان *hymaïèçindè olan*, محمی *mahmiï.*

Protestant, e, adj. et s., پروتستان *protèstan.*

Protestantisme, s. m., پروتستانلق *protèstanleq.*

Protestation, s. f., قبول ایتممه عرضی *qaboul ètmèmè 'arzy*, عرض مدّعا *'arzy muddè'a*, پروتستو *protèsto.* — Promesse, وعد *va'd*, سوز *seuz.*

Protester, v. n., مقبولم دکل دیمک *maqbouloum dèïl dèmèk*, قارشو چیقمق *qarche tcheqmaq*, پروتستو ا *protèsto èt*, استنکاف ا *istinkiaf èt.* — Assurer, promettre, اقرار ا *yqrar èt*, وعد ا *va'd èt*, تعهّد ا *tè'ahhud èt.*

Protêt, s. m., پولیچه‌نك قبول اولنمدیغنه قارشو اعلان *polîtchanen qaboul olounmadeghena qarche y'lan*, پروتستو *protèsto.*

Protocole, s. m., سند *sènèd*, pl. سندات *sènèdat*, سجلّ *sidjill*, pl. سجلات *sidjillat*, مضبطه *mazbatha*, دفتر *dèftèr.*

Protonotaire, s. m., باش کاتب *bach kiatib.*

Proue, s. f., کمینك باش طرفی *guèmînin bach tharafe.*

Prouesse, s. f., بهادرلق *bèhaderleq*, ییکتلك *yiïitlik*, اثر شجاعت *èçèr-i chèdjaat.*

Prouver, v. a., اثبات ا *ispat èt*, کوسترمك *gueustèrmèk.* — Prouvé, e, اثبات اولمش *ispat olmouch.*

Provenance, s. f., ممالك اجنبیّه‌دن کلان اموال مختلفه *mèmaliki èdjnèbiïèdèn guèlèn èmvali moukhtèlifè*, دیشاردن وارد اولان مال *dîchardan varid olan mal.* — محلّ اخراج *mahèll-i ikhradj.*

Provenant, e, adj., كلان *guèlèn*, حاصل *haçel*, ناشى *nachi*, نشأت ايدن *nèchèèt èdèn*, متناشى *mutènachi*.

Provenir, v. n., كلمك *guèlmèk*, حاصل او *haçel ol*, حصوله كلمك *houçoula guèlmèk*, نشأت ا *nèchèèt èt*, ناشى او *nachi ol*, صادر او *sader ol*. — Provenu, e, حاصل اولمش *haçel olmouch*.

Provenu, s. m., محصول *mahçoul*.

Proverbe, s. m., ضرب مثل *zarbi mèçèl*, pl. ضروب امثال *zouroubi èmsal*, مثل *mèçèl*, vulg. *maçal*, pl. امثال *èmsal*, آتالر سوزى *atalar seuzu*.

Proverbial, e, adj., مثلى *mèçèli*.

Proverbialement, adv., مثل اوزره *mèçel uzrè*.

Providence, s. f., قدرت الهيّة *qoudrèti ilahiïè*, حكمة الله *hykmèt oullah*, حكمت ربّانيّة *hykmèti rèbbaniïè*, قدرت *qoudrèt*.

Providentiel, le, adj., حكمتلو *hykmètli*.

Province, s. f., ايالت *èïalèt*, pl. ايالات *èïalat*, مملكت *mèmlèkèt*, pl. ممالك *mèmalik*, ولايت *vilaïèt*, pl. ولايات *vilaïat*, سنجق *sandjaq*, pl. سناجق *sanadjeq*. — La province d'Aïdin, ايدين سنجاغى *aïdîn sandjaghe*.

Provincial, e, adj., ايالتلو *èïalètli*, اهل ايالت *èhli èïalèt*, ديشارولو *dîcharle*. — s. m., supérieur d'une province religieuse, ناظر *nazer*.

Proviseur, s. m., شاهانه مكتبك ناظرى *chahanè mèktèbin nazere*.

Provision, s. f., ذخيره *zakhyrè*, vulg. *zakhrè*, pl. ذخاير *zakhaïr*, تدارك *tèdarik*, قومانيه *qomania*, آزق *azeq*.

Provisoire, adj., شمديلك ايچون اولان *chimdîlik itchin*

olan, از وقت ایچون اولان *az vaqet itchin olan*, موقت *mouvaqqat*, وقتی *vaqtï*.

Provisoirement, adv., شمدیلک ایچون *chimdîlik itchin*, از وقت ایچون *az vaqet itchin*, موقتاً *mouvaqqatèn*.

Provocateur, trice, adj., فت ویریجی *fit vèrîdji*, تحریك ایدیجی *tahrîk èdîdji*.

Provocation, s. f., فت *fit*, قندرمه *qenderma*, تحریك *tahrîk*, قشقرتمه *qechqertma*.

Provoquer, v. a., فت ویرمك *fit vèrmèk*, قندرمق *qendermaq*, تحریك - دعوت ا *tahrîk, da'vèt èt*, اوقومق *oqoumaq*. — au combat, défier, میدانه دعوت ا - اوقومق *mèïdana da'vèt èt*, *oqoumaq*.

Proximité, s. f., یقینلق *ïaqenleq*, قرب *qourb*, قربیت *qourbiïèt*.

Prude, adj. des 2 genres et s. f., عفت فروش *'yffèt furouch*. — Une femme prude et coquette, عفت فروش وعشقباز بر قاری *'yffèt furouch vè 'achqbaz bir qare*.

Prudemment, adv., عقللوجه *'aqelledja*, عاقلانه *'aqelanè*. — — Avec précaution, احتیاط ایله *yhtïath ilè*.

Prudence, s. f., عقللولق *'aqelleleq*, بصیرت *baçerèt*, تدبیر *tèdbîr*, درایت *diraïèt*.

Prudent, e, adj., عقللو *'aqelle*, اوصلو *ouslou*, تدبیرلو *tèdbîrli*, عاقل *'aqyl*, pl. عقلا *'ouqala*.

Pruderie, s. f., عفت فروشلق *'yffèt furouchlouq*, اهل عرضلق صاتمه *èhl erzleq satma*.

Prune, s. f., ارك - اریك *èrîk*.

Pruneau, s. m., قوری اریك *qourou èrîk*.

Prunelle, s. f., طاغ - يبان اريكى *dhagh, ïaban èrïïi.* — de l'œil, كوز بيكى *gueuz bèbèyi.*

Prunier, s. m., اريك اغاجى *èrîk aghadje.*

Prusse, pays, پروسيا مملكتى *prouçïa mèmlèkèti.*

Prussien, ne, adj. et s., پروسيالو *prouçïale.*

Psaume, s. m., زبور *zèbour*, مزمور *mèzmour*, pl. مزامير *mèzamîr.* — Les psaumes de David, زبور داود *zèbouri davoud.*

Psautier, s. m., زبور داود كتابى *zèbouri davoud kitabe*, زبور شريف *zèbouri chèrîf.*

Pseudonyme, s. m., آدى يلان *âde ïalan*, موضوع اسم *mèvzou ism.*

Psychologie, s. f., علم احوال نفس *'ylmi ahvali nèfs.*

Puant, e, adj., فنا قوقولى *fèna qoqoulou*, قوقمش *qoqmouch*, منتن *muntin.*

Puanteur, s. f., فنا قوقو *fèna qoqou*, مردار قوقو *mourdar qoqou*, نتانت *nètanèt.*

Pubère, adj., يتشمش *ïètichmich*, بالغ *balygh.*

Puberté, s. f., يتشمشلك *ïètichmichlik*, بلوغيّت *bulou-ghiïèt*, حدّ بلوغ *haddi bulough.*

Pubis, s. m., قاسيق *qaçeq.*

Public, s. m., خلق *khalq*, ناس *nas*, عامّه *'ammè*, جماعت *djèma'at*, عباد الله *'ybad oullah.*

Public, que, adj., عمومى *'oumoumi*, عامّيه دائر *'ammèïè daïr.* — Public, généralement connu, مشهور *mèchhour*, مشتهر *muchtèhir*, vulg. *mènchour*, متواتر *mutèvatir*, شهرت بولمش *cheuhrèt boulmouch*, تواتر اولمش *tèvatur olmouch*, شايع *chay'*, جملهيه معلوم *djumlèïè ma'loum.*

— Les édifices publics, بكلك بنالرى *bèïlik binalare*, ابنيهٔ ميريّه *èbnïèï mîriïè*. — Les charges publiques, تكاليف ميريّه *tèkialîfi mîriïè*. — Femme publique, رسپو قارى *rospou qare*.—Fille publique, رسپو قز *rospou qez*. — Le conseil de l'Instruction publique, مجلس معارف عموميّه *mèdjliçi mè'arifi 'oumoumiïè*.

PUBLICATION, s. f., اعلان *y'lan*, انتشار *intichar*, اشاعه *icha'a*, اشهار *ichhar*, تشهير *tèchhîr*.

PUBLICITÉ, s. f., آشكارلق *âchikiarleq*, علانيّت *'ylaniïèt*.

PUBLIER, v. a., جملهيه بلدرمك *djumlèïè bildirmèk*, آشكاره ا *âchikiarè èt*, نشر ا *nèchr èt*, يايمق *ïaïmaq*.

PUBLIQUEMENT, adv., آشكاره *âchikiarè*, اچقدن آچغه *âtcheqtan âtchegha*, علنا *'alènèn*.

PUCE, s. f., پيره *pîrè*.

PUCELLE, adj. et s. f., قز *qez*, بكر *bikir*, باكره *bakirè*, بكيره *bikîrè*, قيز اوغلان قيز *qez oghlan qez*.

PUDEUR, s. f., حجاب *hydjab*, عار *'ar*, ادب *èdèb*, حيا *haïa*.

PUDICITÉ, s. f., پاكلك *paklik*, عفت *'yffèt*, عصمت *'ysmèt*.

PUDIQUE, adj., حجابلو *hydjable*, ادبلى *èdèbli*, اهل حجاب *èhli hydjab*, اهل عرض *èhli 'erz*.

PUER, v. n., فنا قوقمق *fèna qoqmaq*, قوقمق *qoqmaq*, اكمك *iymèk*.

PUÉRIL, E, adj., چوجقجه *tchodjouqtcha*, چوجقوارى *tchodjouqvari*. — Frivole, باطل *bathel*.

PUÉRILEMENT, adv., چوجق كبى *tchodjouq guibi*.

PUÉRILITÉ, s. f., چوجقلق *tchodjouqlouq*, طفوليّت *thoufouliïèt*.

PUGILAT, s. m., يومروق دوكشى *ïoumrouq deuïuchu*.

Puis, adv., صکره *sonra*, اندنصکره *ondansonra*, بعد *ba'd*, بعد ذلك *ba'di zalik*, بعده *ba'dèhou*.

Puiser, v. a., de l'eau, صو چکمك *sou tchèkmèk*, صو آلمق *sou âlmaq*. – Au fig., استنباط ا *istinbath èt*, اخذ ا *akhz èt*.

Puisque, conj., چونکه *tchunki*, نتکم - نتکم *nètèkim*, مادامکه *madamki*.

Puissamment, adv., قوتلوجه *qouvvètlidjè*, قويّا *qaviïèn*. — Extrêmement, پك چوق *pèk tchoq*, بغايت *bèghaïèt*.

Puissance, s. f., قدرت *qoudrèt*, قوّت *qouvvèt*, اقتدار *yqtidar*. – Domination, empire, حکومت *hukioumèt*, دولت *dèvlèt*, سلطنت *salthanèt*. — État souverain, دولت *dèvlèt*, pl. دول *duvèl*. — Les puissances étrangères, دول اجنبيّه *duvèli èdjnèbiïè*. — alliées, دول متفقه *duvèli muttèfiqa*. — amies, دول متحابّه *duvèli mutèhabbè*.

Puissant, e, adj., قدرتلو *qoudrètli*, قوّتلو *qouvvètli*, قوی *qavi*, قادر *qadir*, ذی قدرت *zi qoudrèt*. — Tout-puissant, هر شیئه قادر *hèr chèiïè qadir*. — Très-puissant prince, شوکتلو - قدرتلو - عظمتلو *chèvkètlu*, *qoudrètlu*, *'azamètlu*, titres donnés au Grand-Seigneur.

Puits, s. m., قيو *qouïou*.

Pulluler, v. n., چوغلمق *tchoghalmaq*, بوللنمق *bollanmaq*, کورلنمك *gurlènmèk*, ريعان ا *rian èt*. — Au fig., يايلمق *ïaïe̲lmaq*, انتشار ا *intichar èt*, رايکان او *raïguian ol*.

Pulmonaire, adj., آق جکره دائر *âq djiyèrè daïr*.

Pulmonie, s. f., آق جکر مرضی *âq djiyèr maraze̲*.

Pulmonique, adj., آق جکر مرضنه مبتلا *âq djiyèr marazena mubtèla*, مسلول *mèsloul*.

Pulpe, s. f., اوز *euz*, ات *èt*, قره ات *qara èt*.

Pulsation, s. f., نبض آتمه *namz* (*nabz*) *âtma*, طمر اورشی *dhamar vourouchou*.

Pulvérisation, s. f., توزه دوكمه *toza deuïmè*, سحق *sahq*.

Pulvériser, v. a., توز ا *toz èt*, ازمك *èzmèk*, سحق ا *sahq èt*. — Pulvérisé, e, دوكيلوب توز اولمش *deuïulup toz olmouch*, توز كبی اولمش *toz guibi olmouch*, مسحوق *mèshouq*.

Punaise, s. f., تخته بتی *takhta biti*.

Punir, v. a., تأديب ا *tèèdîb èt*, جزاسنی ويرمك *djèzaçene vèrmèk*, حقندن كلمك *haqqendan guèlmèk*.

Punissable, adj., جزايه مستحق *djèzaïa mustahaqq*.

Punisseur, s. m., جزا ويرن *djèza vèrèn*.

Punition, s. f., تأديب *tèèdîb*, جزا *djèza*, عقوبت *'ouqoubèt*, عذاب *'azab*, vulg. *qazèb*, قصاص *qeças*. — Punition d'un criminel, سياست *sïaçèt*.

Pupille, s., يتيم *ïètîm*, پرورده *pèrvèrdè*.

Pupitre, s. m., پيشتخته *pîchtakhta*, يازوخانه *ïazekhanè*.

Pur, e, adj., صافی *safi*, خالص *khalys*. — Sans tache, تميز *tèmîz*, پاك *pak*. — Correct, قصورسز *qouçoursouz*, بی قصور *bi qouçour*, ياكلشسز *ïanlechsez*. — Un air très-pur, بغايت لطيف بر هوا *bèghaïèt lathyf bir hava*. — Pur et simple, شرطسز - قيدسز *chartsez*, *qaïdsez*. — En pure perte, عبث يره *abès ïèrè*, بيهوده *bihoudè*.

Purée, s. f., ازمه *ezmè*. — de lentilles, مرجمك ازمه‌سی *mèrdjimèk èzmèçi*.

Purement, adv., صلط *salth*, يالكز *ïalenez*, محضا *mahzèn*, مجرد *mudjerrèd*, مجردا *mudjèrrèdèn*, خالصا *khaliçèn*. —

D'une manière propre, تميزلكله *tèmîzliïlè*, پاكلكله *pakliïlè*. — Simplement, سادهجه *sadèdjè*. – Exactement, تماماً *tamamèn*, بلا قصور *bila qouçour*, بسبتون *busbutun*, كاملاً *kiamilèn*.

Pureté, s. f., تميزلك *tèmîzlik*, پاكلك *paklik*, صافيلك *safîlik*, طهارت *thèharèt*. — Sincérité, خلوص *khoulous*, صفوت *safvèt*. — Chasteté, عفت *'yffèt*.

Purgatif, s. m., شربت *chèrbèt*, سورمه *surmè*.

Purgatif, ve, adj., يورك سوريجى *iurèk surudju*, مسهل *mushil*.

Purgation, s. f., يورك سورمهسى *iurèk surmèçi*, اسهال *ishal*, عمل *'amèl*. — Remède, شربت *chèrbèt*.

Purgatoire, s. m., اعراف *a'raf*, مطهر *mathhèr*.

Purger, v. a., تميزلمك *tèmîzlèmèk*, شربت ويرمك *chèrbèt vèrmèk*. — Se purger, شربت ايچمك *chèrbèt itchmèk*, شربت آلمق *chèrbèt âlmaq*. — Purgé, e, تميزلنمش *tèmîzlènmich*, تطهير اولنمش *tathhîr olounmouch*. — Acquitter toutes ses dettes, تنقيح ا *tènqih èt*. — Se purger d'une accusation, تبريهٔ نفس ا *tèbriyè-i nèfs èt*, كنديى پاكه چيقارمق *kèndiyi paka tchegarmaq*.

Purification, s. f., تميزليش *tèmîzlèïch*, تطهير *tathhîr*, طهارت *thèharèt*, تصفيّه *tasfiïè*. — Fête, عيد تقدمه *'ydi taqdimè*.

Purifier, v. a., تميزلمك *tèmîzlèmèk*. – Se purifier, تميزلنمك *tèmîzlènmèk*, پاك او *pak ol*, تطهّر ا *tèthahhur èt*. — Purifié, e, تميزلنمش *tèmîzlènmich*.

Purulent, ente, adj., ايرنلو *irinli*, مقيّح *mouqaïih*.

Pus, s. m., ايرك *irin*.

Pusillanime, adj., قورقاق *qorqaq*, يوركسز *iurèksiz*, غير جسور *ghaïri djèçour*, اودلك *eudlèk*.

Pusillanimité, s. f., قورقاقلق *qorqaqleq*, يوركسزلك *iurèksizlik*, غيرتسزلك *ghaïrètsizlik*, جبانت *djèbanèt*.

Pustule, s. f., چبان *tchiban*, سيولجك *sîvildjik*.

Putréfaction, s. f., چوريمه *tchurumè*, چوركلك *tchurukluk*, تعفن *tè'affun*.

Putréfier, v. a., چورتمك *tchurutmèk*, بوزمق *bozmaq*, افساد ا *ifsad èt*. — Se putréfier, چوريمك *tchurumèk*, بوزلمق *bozoulmaq*, تعفن ا *tè'affun èt*. — Putréfié, e, چوريمش *tchurumuch*, متعفن *mutè'affun*.

Putride, adj., چورك *tchuruk*, قوقمش *qoqmouch*, بوزق *bozouq*, عفني *'afnïï*.

Putridité, s. f., چوركلك *tchurukluk*, ييزلق *iïzleq*, عفونت *'oufounèt*. — La putridité d'un marais, بطاغك عفونتى *bathaghen 'oufounèti*.

Pygmée, s. m., جوجه *djudjè*.

Pyramide, s. f., هرم *hèrèm*, pl. اهرام *ahram*, ديكلو طاش *dîkili thach*, مصر تپهلرى *meçer tèpèlèri*.

Q.

Quadragénaire, adj., قرق ياشنده *qerq ïachenda*. — S. m., قرق ياشنده بر ادم *qerq ïachenda bir adam*.

Quadrangulaire, adj., درت كوشهلى *deurt keuchèli*.

Quadrilatère, adj., درت يانلو *deurt ïanle*, رباعى *rouba'y*. — S. m., درت يانلو صورت *deurt ïanle sourèt*.

Quadrisyllabe, adj., درت هجالو *deurt hidjale*.

Quadrupède, adj., درت ایاقلو *deurt aïaqle̱.* — S. m., درت ایاقلو حیوان *deurt aïaqle̱ haïvan.*

Quadruple, adj., درت قات *deurt qat,* درت اولقدر *deurt olqadar.*

Quai, s. m., یالی *ïale̱,* دکز کناری *dèniz kènare̱,* دکز یالیسی *dèniz ïale̱çe̱.*

Qualificatif, ve, adj., وصفیّ *vasfiï.*

Qualification, s. f., آد *âd,* صفت *se̱fèt,* pl. صفات *se̱fat,* وصف *vasf,* pl. اوصاف *èvsaf.*

Qualifier, v. a., آد قومق *âd qomaq,* وصف ا *vasf èt,* توصیف ا *tèvsyf èt.* — Se qualifier, صفتلنمك *se̱fètlènmèk.* — Qualifié, موصوف *mèvsouf.*

Qualité, s. f., کیفیّت *kèïfiïèt,* صفت *se̱fèt,* pl. صفات *se̱fat,* شیمه *chîmè,* pl. شیم *chèïèm.* — Mérite, talent, هنر *hunèr,* معرفت *ma'rifèt.* - Noblesse, شرف *chèrèf,* شرف ذات *chèrèfi zat,* صوی زادهلك *soï zadèlik.* — Titre, لقب *laqab,* pl. القاب *èlqab,* عنوان *'unvan.* — En qualité de..., کبی *guibi,* بناءً *binaèn.* — En qualité d'ambassadeur, الچی کبی *èltchi guibi.* — Qualités naturelles, خصایل ذاتیّه *khaçaïli zatiïè.* — Qualités louables, اوصاف حمیده *èvsafi hamîdè,* اخلاق جمیله *akhlaqy djèmîlè.* — Celui qui a des qualités louables, حمید الخصال *hamîd ul-khe̱çal,* خمیل الشیم *djèmîl uch-chèïèm.* — Il m'a pris en qualité de secrétaire, سرّ کاتب مقامنده بنی آلدی *sirr kiatib maqame̱nda bèni âlde̱.*

Quand, adv., قچان *hatchan,* وقتده *vaqe̱tta,* زمان *zèman,* وقت *vaqe̱t.* — Quand il est allé, کیتدیکی وقت *guît-*

tiyi vaqe̱t. — Quand? نه وقت *nè vaqe̱t,* نه زمان *nè zèman.* — Quand partira-t-il? نه وقت كيده‌جك *nè vaqe̱t guîdèdjèk.* — Quand le donnerez-vous? انى نه زمان ويره‌جكسن *onou nè zèman vèrèdjèksin,* au pl. ويره‌جكسكز *vèrèdjèksiniz.* — Quand, conj., كرچه *guèrtchi,* اكرچه *èïrtchi,* بيله *bîlè,* حالده *halda.* — Si, اكر *èïèr,* ايسه *içè, èça.*

Quant à, adv., ايسه *içè, èça,* هله *hèlè,* كوره *gueurè.* — Quant à moi, بن ايسه *bèn içè,* بندن يكا *bèndèn ïana,* بكا كوره *bana gueurè,* بكا قالسه *bana qalsa.*

Quantième, s. m., قاچنجى *qatche̱ndje̱.* — Quel est le quantième du mois aujourd'hui? بوكون آيك قاچنجيسى *bou gun âïn qatche̱ndje̱çe̱.*

Quantité, s. f., مقدار *me̱qdar,* كميّت *kèmïïèt,* قدر *qadar.* — Multitude, چوقلق *tchoqlouq,* كثرت *kèsrèt,* وفرت *vèfrèt.*

Quarantaine, s. f., قرق قدر *qe̱rq qadar,* قرق مقدارى *qe̱rq me̱qdare̱.* – Lazaret, قرانتنه *qarantina,* تحفظ خانه *tèhaffuz khanè.* — Faire quarantaine, قرانتنه ا *qarantina èt.*

Quarante, adj. num., قرق *qe̱rq.*

Quarantième, adj., قرقنجى *qe̱rqe̱ndje̱.* – Un quarantième, قرقده بر *qe̱rqta bir.*

Quart, s. m., چيرك - چايرك *tchèïrèk,* ربع *roub',* pl. ارباع *èrba'.*

Quartier, s. m., quart, ربع *roub'.* – Division d'une ville, محلّه *mahallè, mahalla,* سمت *sèmt.* – Partie d'un tout, پارچه *partcha,* قطعه *qe̱th'a,* دلم *dilim.* — Camp, اردو

ordou. — général, اردو بیوك *beuïuk ordou*, اردوی كبير *ordouï kèbîr.* — Quartier d'hiver, قشلا وقتی *qeç̱hla vaqte̱.* — Lieu, قشلا *qe̱chla*, قشلاق *qe̱chlaq.* — Quartier, grâce, امان *aman.*

Quasi, adv., كبی *guibi*, همان *hèman*, vulg. *hèmèn.*

Quaternaire, adj., درتلو *deurtlu*, رباعی *rouba'y.*

Quatorze, adj. num., اون درت *on deurt.*

Quatorzième, adj., اون دردنجی *on deurdundju.* — Un quatorzième, اون درتده بر *on deurttè bir.*

Quatre, adj. num., درت *deurt.* — Quatre cent cinquante piastres, درت يوز اللی غروش *deurt ïuz èlli ghourouch.* — Faire le diable à quatre, دنيايی آلت اوست ا *dunïaïi âlt ust èt.*

Quatre-vingts, adj. num., سكسان *sèksèn.* – Quatre-vingts hommes, سكسان آدم *sèksèn âdam.* — Quatre-vingt-deux chevaux, سكسان ايكی ات *sèksèn iki ât.* — L'an mil sept cent quatre-vingts, بيك يدی يوز سكسان سنهسی *bîn ïèdi ïuz sèksèn sènèçi.*

Quatre-vingt-dix, adj. num., طقسان *dhoqsan.*

Quatre-vingtième, adj., سكسننجی *sèksènindji.*

Quatrième, adj., دردنجی *deurdundju.*

Quatrièmement, adv., دردنجيسی *deurdundjuçu*, دردنجی *deurdundju.*

Que, pron. rel, اول *ol*, اولكی *olki*, اوكی *oki*, انیكی *onouki*, كی *ki.* — Ce pronom se rend en turc par le participe avec l'affixe : La lettre que j'ai écrite, يازديغيم مكتوب *ïazde̱ghe̱m mèktoub.* — La maison que vous avez vue, كورديككز او *gueurduïunuz èv.* — Que fait-il?

نه ياپار *nè ïapar.* — Que ferez-vous? نه ياپه‌جقسکز *nè ïapadjaqsenez.* — Que ne vous hâtez-vous? نيچون عجله ايتميورسن *nîtchin 'adjèlè ètmèïorsoun.*– Je crois que vous êtes fou, صانورمکه دلی سن *saneremki dèliçin.* – Que son écriture est belle! نه قدر يازوسی کوزلدر *nè qadar ïazeçe guzèldir.* — Il ne dit que la vérité, انجق حقيقت سويلر *andjaq haqeqat seuïlèr.* — Il est plus heureux que moi, او بندن بختلودر *o bèndèn bakhtleder.*

Quel, le, adj., av. interrog., نه *nè*, نصل *naçel*, قنغی *hanghe.* — Quel est votre nom? آدك ندر *âden nèdir.* — Quel temps fait-il? هوا نصل *hava naçel.* – Quelle heure est-il? ساعت قاچدر *sa'at qatchter.* — Quel livre voulez-vous? قنغی کتاب استرسن *hanghe kitab istèrsin.* – Quel qu'il soit, هر نه ايسه *hèr nè içè*, نه اولورسه اولسون *nè oloursa olsoun.* – Quel courage! quelle hardiesse! نه جسارت *nè djèçarèt.*

Quelconque, adj., هر قنغی *hèr hanghe*, هر نه‌کی *hèr nèki*, هر بر کونه *hèr bir guiounè*, نه اولورسه اولسون *nè oloursa olsoun.*

Quelque, adj., بر *bir*, بر مقدار *bir meqtar.* — Quelques, بر قاچ *bir qatch*, بعض - بعضی *ba'ze*, بر نيجه *bir nîdjè.* — Quelques personnes, بر قاچ کشی *bir qatch kichi*, بر قاچ کمسنه *bir qatch kimèsnè*, بعضيلر *ba'zelar.* — Savez-vous quelque chose de nouveau? يکيدن بر شی بيلورميسکز *ïènîdèn bir chèï bîlirmîçiniz.* — Quelque part, بر ير *bir ïèr.* — Quelque..., هر نه قدر *hèr nè qadar.*

Quelquefois, adv., بر قاچ كرّه *bir qatch kèrrè*, بعض كرّه *ba'ze kèrrè*, بعض دفعه *ba'ze dèf'a*.

Quelqu'un, e, adj., برى *biri*, بريسى *birîçi*, بر كمسنه *bir kimèsnè*, بر كشى *bir kichi*, انلردن برى *onlardan biri*. — Y a-t-il quelqu'un chez lui? يانندە كمسه وارمى *ïanenda kimsè varme*. — Quelques-uns, quelques-unes, بعضيسى *ba'zeçe*, بعضيلرى *ba'zelare*.

Quémander, v. n., كيزلوجه ديلنمك *guizlidjè dilènmèk*, تعاجيز ا *taadjiz èt*, باش اغرتمق *bach aghretmaq*.

Quenouille, s. f., اوركه *eurèkè*, *eurèyi*.

Querelle, s. f., غوغا *qavgha*, چكشمه *tchèkichmè*, نزاع *niza'*, منازعه *munazè'a*, مجادله *mudjadèlè*.

Quereller, v. a., غوغا ا *qavgha èt*, نزاع ا *niza' èt*. — Se quereller, نزاعلشمق *niza'lachmaq*.

Querelleur, se, s., غوغاجى *qavghadje*, نزاعجى *niza'dje*.

Questeur, s. m., خرج و مصرف وكيلى *khardj u masraf vèkîli*.

Question, s. f., صورش *sorouch*, سؤال *su'al*, صورمه *sorma*, مسئله *mèçèlè*.

Questionner, v. a., سؤال ا *su'al èt*, صورمق *sormaq*, استنطاق ا *istinthaq èt*.

Questionneur, se, s., صوريجى *soroudjou*, مستنطق *mustènthyq*.

Quête, s. f., تفتيش *tèftîch*, تفحص *tèfahhus*, آرايش *araïch*. —pour les pauvres, دوشرمه *dèvchirmè*, صدقه دوشرمسى *sadaqa dèvchirmèçi*.

Quêter, v. a., chercher, آرامق *âramaq*. – Faire la quête, صدقه دوشرمك *sadaqa dèvchirmèk*.

Quêteur, se, s., صدقه دوشرن *sadaqa dèvchirèn.*

Queue, s. f., قويرق *qouïrouq.* — de martre-zibeline, سمور قويرغى *sèmour qouïroughou.* – Pan, اتك *ètèk*, ذيل *zèïl*, دامن *damèn.* – Pacha à trois queues, اوچ طوغلى بر پاشا *utch thoughlou bir pacha.* — Queue, dernier, صوك *son* آرد *ârd*, آخر *âkhèr.* — Faire queue, آرد آرده ديزلوب طورمق *ârd ârda dîzilip dhourmaq.*

Qui, pron. rel., كى *ki*, اوكى *oki*, اولكى *olki.* — Qui que ce soit, هر كيم ايسه *hèr kîm içè.* – L'homme qui vient, كلن آدم *guèlèn âdam.* — Qui est-ce? كيمدر *kîmdir*, كيمدر او *kimdir o.*– Qui est venu? كيم كلدى *kîm guèldi.*

Quiconque, pron. ind. m. sing., هر كيم كى *hèr kîm ki.*

Quiétude, s. f., راحتلق *rahatleq*, آسوده حال *âçoudè hal.*

Quille, s. f., d'un navire, كمى اوكورغهسى *guèmi onourghaçe.* — pour jouer, رومباله *roumbala*, چليك *tchilîk*, چوماق *tchomaq.*

Quincaillerie, s. f., خورداوات *khourdavat.*

Quincaillier, s. m., خورداواتجى *khourdavattche.*

Quinine, s. f., قيناقينا خلاصهسى *qenaqena khoulaçèçi.*

Quinquina, s. m., قيناقينا *qenaqena*, قينا *qena.*

Quinquet, s. m., قنديل *qandîl*, آصقى قنديل *âsqe qandîl.*

Quint, s. m., بشده بر *bèchtè bir.* – adj., بشنجى *bèchindji.*

Quintal, s. m., قنطار *qanthar*, pl. قناطير *qanather.*

Quinte, s. f., toux violente, بوغمهجه - قتى اوكسرك *boghmadja*, *qate euksuruk.* — Mauvaise humeur, يكازلق *ïanazleq*, چالقلق *tchaleqleq.*

Quintessence, s. f., اعلاسى *a'laçe*, خلاصهسى *khoulaçèçi*, روح *rouh.*

Quintuple, adj., بش قات *bèch qat.*

Quinzaine, s. f., اون بش مقداری *on bèch meqdare*, اون بش *on bèch.* — Une quinzaine, quinze jours, اون بش كون *on bèch gun.*

Quinze, adj. num., اون بش *on bèch.*

Quinzième, adj., اون بشنجی *on bèchindji.* — Le quinzième, اون بشده بر *on bèchtè bir.*

Quinzièmement, adv., اون بشنجی مقولهده *on bèchindji maqoulèdè.*

Quiproquo, s. m. — Voy. **Méprise**.

Quittance, s. f., ابرا كاغدی *ibra kiaghate*, ابرا سندی *ibra sènèdi*, قطع علاقه سندی *qath'y 'alaqa sènèdi*, علم و خبر *ïlm ou khabèr.*

Quitte, adj., آزاد *âzad*, قورتلمش *qourtoulmouch.* — Être quitte, آلوب ویرهجكی قالمق *âlep vèrèdjèyi qalmamaq*, قورتلمق *qourtoulmaq*, خلاص او *khylas ol*, فت او *fit ol.*

Quitter, v. a., براقمق *braqmaq*, ترك ا *tèrk èt.* — Se séparer de quelqu'un, آیرلمق *âïrelmaq*, مفارقت ا *mufaraqat èt.* — Quitter sa femme, la répudier, عورتنی بوشامق *'avrètini bochamaq.* — Quitté, e, براغلمش *braghel-mech*, متروك *mètrouk.*

Qui-vive? int., كیمدر او *kîmdir o.*

Quoi, pron. rel., نه *nè.* – De quoi? sur quoi? نهدن - ندن *nèdèn*, ندن اوترو *nèdèn euturu.* — A quoi? نهیه - نیه *nèïè.* — A quoi bon? نیه لازم *nèïè lazem*, نیه یرار *nèïè ïarar.* — Quoi? que signifie cela? بو نه دیمكدر *bou nè dèmèktir*, ندر بو *nèdir bou.* — Quoi? plaît-il? نه استرسكز *nè istèrsiniz*, لبّیك vulg. *lèbbèï*, *lèbbi.* – Quoi

que ce soit, هر نه ایسه *hèr nè içè.* – Quoi qu'il en soit, هر نه ایسه *hèr nè içè,* هله *hèlè.* — Un je ne sais quoi, بلمم نه *bilmèm nè.* – Quoi! comment! نصل *naçel,* نیجه *nîdjè.*

Quoique, conj., کرچه *guèrtchi,* اکرچه *èïèrtchi,* ایسهده *içèdè,* فرضا *farza.*

Quolibet, s. m., مناسبتسز لطیفه *minaçibètsiz latifè,* طادسز شاقه *tatsez chaqa.*

Quote-part, s. f., پای *paï,* حصّه *hissè.*

Quotidien, ne, adj., هر کونکی *hèr gunki,* هر کونلك *hèr gunluk,* یومیّ *ïèvmiï.* – Notre pain quotidien, هر کونکی اکمکمز *hèr gunki èkmèïimiz,* هر کونلك اتمکمز *hèr gunluk ètmèïimiz.* — Fièvre quotidienne, حمّای یومیّ *hoummaï ïèvmiï,* هر کونلك صتمه *hèr gunluk setma.*

Quotient, s. m., خارج قسمت *kharidj-i qesmèt.*

R.

Rabachage, s. m., بیك کرّه سویلمه *bîn kèrrè seuïlèmè,* کوزهلك *guèvèzèlik.*

Rabacher, v. a. et n., بیك کرّه سویلمك *bîn kèrrè seuïlèmèk.*

Rabacheur, se, s., بیك کرّه سویلیجی *bîn kèrrè seuïlèïdji,* کوزه *guèvèzè.*

Rabais, s. m., بهایی ایندرمه *pahaïe èndirmè,* نقصان *noqsan,* مناقصه *munaqaçè.*

Rabaissement, s. m., تنزیل *tènzîl.*

Rabaisser, v. a., اشاغی ایندرمك *achaghe èndirmèk,*

الچقلتمق *altchaqlatmaq.* — le prix, بهایی ایندرمك *pahaïe̱ èndirmèk,* تنزیل ا *tènzîl èt.*

Rabattre, v. a., اشاغی ایندرمك *achaghe̱ èndirmèk,* تنزیل ا *tènzîl èt.*

Rabbin, s. m., خاخام *khakham.* — Grand-rabbin, خاخام باشی *khakham bache̱.*

Rabot, s. m., رنده *rèndè.*

Raboter, v. a., رنده لمك *rèndèlèmèk.*

Raboteux, se, adj., بوغملو *boghoumlou,* بودوقلو *boudaqle̱.* — Inégal, اکری بوکری *èïri beuïru,* چاقر چقور *tchaqe̱r tchoqour,* یامرو یومرو *ïamrou ïoumrou,* صرپ *sarp,* قبا صبا *qaba saba.*

Rabougri, ie, adj., سینمش *se̱nme̱ch,* اورەمامش *urèmèmich,* اکری بوکری *èïri buïru,* اندامسز *èndamse̱z.*

Raccommodage, s. m., مرمت *mèrèmèt,* تعمیر *ta'mîr.*

Raccommodement, s. m., بارش *bare̱ch,* بارشق *bare̱che̱q.*

Raccommoder, v. a., تعمیر - ترمیم - مرمت ا *mèrèmèt, tèrmîm, ta'mîr èt,* یکیلملك *ïènîlèmèk.* — Rapiéceter, یمه‌لمق *ïamalamaq,* یمه قومق *ïama qomaq.* — Réconcilier les personnes brouillées, بارشدرمق *bare̱chte̱rmaq.* — Se raccommoder, بارشمق *bare̱chmaq,* مصالحه ا *mouçalaha èt,* اوزلشمق *ouzlachmaq.*

Raccorder, v. a., اویدرمق *ouïdourmaq,* دوزلمك *duzlèmèk,* دوزلتمك *duzèltmèk,* اوکرمق *onarmaq,* مرامتلمك *mèramètlèmèk,* تسویه ا *tèsviè èt.*

Raccourcir, v. a., قیصالتمق *qe̱çalatmaq,* قیصاتمق *qe̱çatmaq.* — Se raccourcir, قیصالمق *qe̱çalmaq,* قیصالنمق *qe̱çalanmaq.*

RACE, s. f., صوی *soï*, آل *âl*, نسل *nèsl*, سلسله *silsilè*. – La race d'Osman, ال عثمان *âli 'osman*.

RACHAT, s. m., تکرار صاتون آلمه *tèkrar saten âlma*. — Délivrance, خلاص *khylas*, فدیه *fidiyè*.

RACHETER, v. a., تکرار صاتون آلمق *tèkrar saten âlmaq*, صاتلمش مالی ینه صاتون آلمق *satelmech male inè saten âlmaq*. – Délivrer, قورتارمق *qourtarmaq*, تخلیص - ازاد ا *takhlys, azad èt*. — Compenser, تعویض ا *tèaviz èt*. — Se racheter, تخلیص نفس ا *takhliç-i nèfs èt*. — Etre compensé par..., تعویض او *tèaviz olounmaq*.

RACHITIQUE, adj., سود اورغونی *sud vourghounou*, سود خیرەسی *sud khirèçi*.

RACHITIS, s. m., سود اورغونلغی *sud vourghounloughou*.

RACINAL, s. m., طبان *thaban*.

RACINE, s. f., کوك *keuk*, اصل *asl*, عرق *'yrq*.

RACLER, v. a., قازیمق *qazemaq*, صییرمق *seïermaq*, رندەلمك *rèndèlèmèk*.

RACLOIR, s. m., بچقی *betchqe*, دورپی *deurpu*, رندە *rèndè*.

RACLURE, s. f., قازنتی *qazente*.

RACONTER, v. a., نقل ا *naql èt*, روایت - حکایت ا *rivaïèt, hykiaïèt èt*, دیویرمك *dèïivèrmèk*. — Raconté, e, نقل اولنمش *naql olounmouch*, منقول *mènqoul*.

RADE, s. f., کمی یتاغی - یری *guèmi ïataghe, ïèri*, لیمان *lîman*, مرسی *mèrsa*.

RADEAU, s. m., صال *sal*.

RADIATION, s. f., تشعشع *tècha'cha'*, پارلدمه *pareldama*. – Action de rayer, biffer, etc., ترقین *tèrqen*, چزمه *tchizmè*, بوزمه *bozma*, ابطال *ibtal*.

Radical, e, adj., کوکه دائر *keukè daïr.* – باش *bach,* اصل *açel,* اصلی *asli.*

Radicalement, adv., کوکدن *keuktèn,* اصلندن *aslendan,* من الاصل *min èl-asl,* دیبندن *dîbindèn,* بتون بتونه *butun butunè.*

Radié, e, adj., مشعشع *mècha'cha'.*

Radieux, se, adj., پارلاق *parlaq,* پارلایجی *parlaïdji,* شعلهدار *cheu'lèdar,* شعشعلی *cha'cha'ale.* — Au fig., مسرور *mèsrour.*

Radis, s. m., تورب *tourp.*

Radotage, s. m., یکشاقلق *ïanchaqleq,* بیهوده سوز *bihoudè seuz,* خلط کلام *khalthy kèlam,* هزیان *hèzèyan.*

Radoter, v. n., صایقلمق *saïeqlamaq,* یکشاقلق ا *ïanchaqleq èt.*

Radoteur, se, s., یکشاق *ïanchaq,* صاچمه سویلین *satchma seuïlèïèn.*

Radoub, s. m., کمی مرمتی - تعمیری *guèmi mèrèmèti, ta'miri.*

Radouber, v. a., کمی تعمیر ا *guèmi ta'mir èt.*

Rafale, s. f., صاورندی *savrountou,* قاصرغه *qaçerga,* بورا *bora.*

Raffermir, v. a., قوتلندرمک *qouvvètlèndirmèk,* تقویه ا *taqviè èt,* متانت و استحکام ویرمک *mètanèt u istihkiam vèrmèk.* – Se raffermir, قویلشمک *qavilèchmèk,* قویلنمک *qavilènmèk,* کسب متانت ا *kèsbi mètanèt èt.*

Raffermissement, s. m., قویلشمه *qavilèchmè,* استحکام *istihkiam,* تاکید *tèèkid,* متانت *mètanèt.*

Raffiner, v. a., انجلتمک *indjèltmèk,* تمیزلمک *tèmizlèmèk,*

ا تصفيه tasfiïè èt. — Se raffiner, انجلمك indjèlmèk, تميزلنمك tèmîzlènmèk.

Raffinerie, s. f., شکر تصفيه خانه‌سی chèkèr tasfiïè khanèçi.

Raffoler, v. n., دلی - دلیسی - مفتونی او dèli, dèlîçi, mèftouni ol.

Rafistoler, v. a., مرامتلمك mèramètlèmèk, قالایلمق qalaïlamaq, اوستون کوی تعمیر ا ustun keuy ta'mîr èt.

Râfle, s. f., اوزم صالقمك چوپی uzum salqemen tcheupu.

Râfler, v. a., سیلوب سپورمك sîlip supurmèk.

Rafraîchir, v. a., سرینلتمك sèrînlètmèk, سرین ا sèrîn èt. — Devenir frais, سرینلنمك sèrînlènmèk. — Le temps s'est rafraîchi, هوا سریندر hava sèrîndir.

Rafraîchissant, e, adj., سرینلدیجی sèrînlèdîdji, مرطب murèththyb, مبرّد mubèrrid.

Rafraîchissement, s. m., سرینلك sèrînlik, سرینلده‌جك شی sèrînlèdèdjèk chèi. — Au pl., vins, liqueurs, etc. شربت chèrbèt, pl. مشروبات mèchroubat.

Rage, s. f., قودوزلق qoudouzlouq, اوکه euvkè. – Au fig., مجنونلق mèdjnounlouq.

Ragoût, s. m., باصتی baste, یخنی ïakhne, تربیه‌لی طعام tèrbiïèli tha'am.

Ragoûtant, e, adj., اشتها اچن ichtah atchan.

Ragoûter, v. a., اشتها ویرمك - کتورمك ichtah vèrmèk, guètirmèk.

Raie, s. f., چزکی tchizgui, چزی tchizi, vulg. چزغی tchezghe, چزی tcheze. – Ligne sur les étoffes, چیبوق tchebouq, tchebeq. — Poisson, پسی بالغی piçi baleghe.

RAIFORT, s. m., بایر تورپی *baïer tourpou*, یبان تورب *ïaban tourp.*

RAILLER, v. a., ذوقلنمك *zèvqlènmèk*, مسخره - استهزا ا *maskhara, istihza èt.*–Se railler, خوراطه-شقا-لطیفه ا *khoratha, chaqa, lathyfè èt.*

RAILLEUR, SE, s., ذوقلنجی *zevqlènîdji*, مستهزی *mustèhzi.*

RAINURE, s. f., کرتك *kèrtik*, اویوق *oïouq.*

RAIS, s. m., تکرلك پارمغی *tèkèrlèk parmaghe.*

RAISIN, s. m., اوزم *uzum.* — Une grappe de raisin, اوزم صالقمی *uzum salqeme.* — Un grain de raisin, اوزم دانهسی *uzum danèçi.* — Raisin muscat, مسکت اوزمی *miskèt uzumu.* — sec, قوری اوزم *qourou uzum.*

RAISON, s. f., عقل *'aql, 'aqel*, ادراك *idrak*, اوص *ous.* — Droit, حقّ *haqq.* — Il a raison, حقّی وار *haqqe var.* – Preuve, دلیل *dèlîl*, برهان *burhan.* — Motif, سبب *sèbèb*, موجب *moudjib.* — A plus forte raison, دها زیاده *daha zïadè.* — Sans raison, حقّسز *haqqsez*, بی حقّ *bi haqq*, نا حقّ *na haqq*, بلا حقّ *bila haqq.* – A raison, en raison, کوره *gueurè*, قیاس ایله *qeïas ilè*, حساب ایله *hiçab ilè.*

RAISONNABLE, adj., عقللو *'aqelle*, ذو عقل *zou 'aqel*, صاحب عقل *sahybi 'aqel*, ناطق *natheq.* — Convenable, یولی *ïollou*, حقّ *haqq*, مناسب *munaçib.*

RAISONNABLEMENT, adv., عقللولق ایله *'aqelleleq èla*, عقلانه *'aqelanè*, حقّ اوزره *haqq uzrè*, مناسبت وجهله *muniçibèt vèdjhilè.* — Passablement, اپ ایوجه *èp èïidjè.*

RAISONNEMENT, s. m., مطالعه *mouthala'a*, ملاحظه *mulahaza*, فکر *fikr*, قیاس *qeïas*, دلیل *dèlîl.*

Raisonner, v. n., فكر ا *fikr èt*, مطالعه ا *mouthala'a èt*, دوشنمك *duchunmèk*, مجادله ا *mudjadèlè èt.* — Alléguer des excuses, بهانه بولمق *mahana* (*bèhanè*) *boulmaq.*

Raisonneur, se. s., مناسبتسز يره سويلايجى *munaçibètsiz ïèrè seuïlèïdji*, بهانه آرايجى *mahana* (*bèhanè*) *âraïdje.*

Rajeunir, v. a., rendre jeune, كنجلتمك *guèndjlètmèk*, كنج ا *guèndj èt.* — v. n., redevenir jeune, كنجلنمك *guèndjlènmèk*, كنج او *guèndj ol*, تازەلنمك *tazèlènmèk.*

Rajeunissement, s. m., كنجلنمه *guèndjlènmè*, كنجلك *guèndjlik*, تازەلنمه *tazèlènmè.*

Rajuster, v. a., يكيدن دوزتمك *ïènîdèn duzètmèk*, دوزمك *duzmèk*, تكرار اويدرمق *tèkrar ouïdourmaq*, اوكارمق *onarmaq.*

Râle ou **Râlement**, s. m., خرلدامه *kherèldama*, خرلدى *kherèlde.*

Ralentir, v. a., يواشلتمق *ïavachlatmaq*, كوشتمك *guèvchètmèk*, عوق وتأخير ا *'avq u tèèkhyr èt.* — Se ralentir, يواشلنمق *ïavachlanmaq*, آغرلنمق *âgherlanmaq*, كوشمك *guèvchèmèk.*

Ralentissement, s. m., يواشلنمه *ïavachlanma*, كوشنمه *guèvchènmè*, كوشمه *guèvchèmè*, اغرلنمه *agherlanma.*

Râler, v. n., خرلدامق *kherèldamaq.*

Ralliement, s. m., طوپلانمه *thoplanma*, جمع اولمه *djèm' olma*, تجمّع *tèdjèmmu'*, عسكرك تكرار جمع اولمسى *'askèrin tèkrar djèm' olmaçe*, اجتماع جيوش منهزمه *idjtima'y djuïouchi munhèzimè.*

Rallier, v. a., تكرار طوپلامق *tèkrar thoplamaq*, پريشان اولمش عسكرى جمع ا *pèrîchan olmouch 'askèri djèm'*

èt. — Rallié, e, جمع اولنمش *djèm' olounmouch*, مجتمع *mudjtèmy'*.

Rallongement, s. m., اوزاتمه *ouzatma*, تطويل *tathvîl*.

Rallonger, v. a., اوزاتمق *ouzatmaq*.

Rallumer, v. a., يكيدن ياقمق *ïènîdèn ïaqmaq*, تكرار طوتشدرمق *tèkrar thoutouchtourmaq*. — Se rallumer, يكيدن يانمق *ïènîdèn ïanmaq*, طوتشمق *thoutouchmaq*.

Ramage, s. m., قوش اوتمسى *qouch eutmèçi*, جيولدى *djîvilti*.

Ramager, v. n., اوتمك *eutmèk*, جيولدمك *djivildèmèk*.

Ramas, s. m., يغين *yeghen*, كومه *keumè*.

Ramasser, v. a. يغمق *yeghmaq*. — Relever, دوشرمك *dèvchirmèk*, قالدرمق *qaldermaq*, طوپلامق *thoplamaq*, جمع ا *djèm' èt*. — avec la pelle, كورهمك *kurèmèk*.

Ramasseur, s. m., دوشريجى *dèvchiridji*, جمع ايديجى *djèm' èdîdji*.

Ramassis, s. m., اجتمع *idjtima'*, مجمع *mèdjma'*, درنتى *dèrinti*, يغين *ïeghen*.

Ramazan, s. m., رمضان *ramazan*, رمضان شريف *ramazani chèrîf*.

Rame, s. f., aviron, كورك *kurèk*, مقداف *meqdaf*. — de papier, طوپ *top*, *tob*.

Rameau, s. m., دال *dal*, بوداق *boudaq*. – La fête des Rameaux, قامش بيرامى *qamech baïrame*.

Ramener, v. a., ينه كتورمك *ïnè guètirmèk*, تكرار كتورمك *tèkrar guètirmèk*, كيرو چويرمك *guèri tchèvîrmèk*, اعاده ا *iadè èt*.

Ramer, v. n., كورك چكمك *kurèk tchèkmèk*.

Rameur, s. m., کورکچی *kurèktchi*, کورك چکیجی *kurèk tchèkîdji*.

Rameux, se, adj., داللو *dallẹ*, بوداقلو *boudaqlẹ*.

Ramification, s. f., داللنمه *dallanma*, دال *dal*, بلوك *beuluk*, فصل *fasl*, تشعّب *tècha'oub*, فرع *fèr'*.

Ramifier (Se), v. pron., داللنمق *dallanmaq*, بلونمك *beulunmèk*, شعبه‌لنمك *cha'bèlènmèk*, تفرّع ا *tèfèrru' èt*.

Ramollir, v. a., یومشاتمق *ïoumouchatmaq*, تلیین ا *tèlïîn èt*, کوشتمك *guèvchètmèk*. — Se ramollir, یومشامق *ïoumouchamaq*, کوشمك *guèvchèmèk*. — Au fig., faiblir, غیرتنی غائب ا *ghaïrètini ghaïb èt*.

Ramollissant, e, adj., ملایملدیجی *mulaïẹmladẹdjẹ*.

Ramoner, v. a., اوجاق سپورمك *odjaq supurmèk*, باجه سلمك *badja silmèk*.

Ramoneur, s. m., اوجاق سپوریجی *odjaq supurudju*.

Rampant, e, adj., سورتنن *surtunèn*, یره یاپیلان *ïèrè ïaïẹlan*. — Au fig., آلچق *altchaq*.

Rampe, s. f., suite des marches d'un escalier d'un palier à l'autre, نردبان بولمه‌سی *mèrdivèn* (*nèrduban*) *beulmèçi*. – Balustrade, طرابزان *trabèzan*, پرمقلق *parmaqlẹq*. – Pente, قایدرمه *qaïdẹrma*, شیو *chiv*, انیش *ènich*.

Rampement, s. m., سورتنش *surtunuch*, سورتنمه *surtunmè*.

Ramper, v. n., سورتنمك *surtunmèk*, سورکلنمك *suruklènmèk*.

Rance, adj., اجمتراق *adjẹmtraq*, قوقمش *qoqmouch*. — s. m., اجمتراقلق *adjẹmtraqlẹq*.

Rancir, v. n., اجمتراق او *adjẹmtraq ol*, قوقمق *qoqmaq*.

Rançon, s. f., اسیر بهاسی *ïèçîr pahaçẹ*, فدیه *fidiïè*.

Rançonner, v. a., پاره ایله قورتارمق *para ilè qourtarmaq*, آقچه ایله تخلیص ا *aqtchè ilè takhlys èt.*

Rancune, s. f., غرض *gharèz, gharaz*, کین *kîn*, حقد *hẹqd*, عداوت *'adavèt.*

Rancunier, ère, adj., غرضلو *gharèzli*, کین طوتان *kîn thoutan*, حقود *haqoud.*

Rang, s. m., ordre, صره *sẹra*, صف *saff*, pl. صفوف *sofouf.* — Dignité, رتبه *rutbè*, pl. رتب *rutèb*, مرتبه *mèrtèbè*, pl. مراتب *mèratib*, پایه *païè*, طبقه *thabaqa*, pl. طبقات *thabaqat.*

Rangée, s. f., صره *sẹra*, دیزی *dîzi*, صف *saff*, سطر *sathr.*

Ranger, v. a., دیزمك *dîzmèk*, دوزمك *duzmèk*, ترتیب تنظیم ا *tèrtîb, tènzîm èt.* – Mettre en rang, صره‌یه قومق *sẹraïa qomaq*, صره‌سنه قومق *sẹraçẹna qomaq.* – Mettre chaque chose à sa place, یرلی یرینه قومق *ïèrli ïèrînè qomaq.* — Se ranger, دیزلمك *dîzilmèk*, صره‌یه کیرمك *sẹraïa guîrmèk.*

Ranimer, v. a., صاغلتمق *saghaltmaq*, دیریلتمك *dîrîltmèk*, یورك ویرمك *ïurèk vèrmèk*, تقویهٔ قلب ا *taqvïèï qalb èt.*

Rapace, adj., یرتیجی *ïẹrtẹdjẹ*, قاپیجی *qapẹdjẹ.*

Rapacité, s. f., یرتیجیلق *ïẹrtẹdjẹlẹq*, قاپیجیلق *qapẹdjẹlẹq.* — Au fig., اغتصاب *yghtiçab.*

Rapatrier, v. a., ramener dans la patrie, وطننه اعاده ا *vatana ïadè èt.* – Réconcilier, etc., بارشدرمق *barẹchdẹrmaq*, اوزلاشدرمق *ouzlachdẹrmaq.*

Râpe, s. f., رنده *rèndè.* — دورپی *deurpu.* — اوزوم چوپی *uzum tcheupu.*

Râper, v. a., رندەلمك *rèndèlèmèk.*

Rapetasser, v. a., يمەلمق *ïamalamaq.*

Rapetisser, v. a., كوچلتمك *kutchultmèk*, كوچك ا *kutchuk èt.* – Au fig., كوچكلەمك *kutchuklèmèk.* – v. n., كوچلمك *kutchulmèk*, كوچك او *kutchuk ol.*

Rapide, adj., چاپوق *tchapeq*, تيز *tèz*, سريع *sèry'.*

Rapidement, adv., پك چاپوق *pèk tchapouq*, تيز *tèz*, سرعتله *sur'atilè*, سريعًا *sèrî'an*, يلدرم كبى *ïelderem guibi.*

Rapidité, s. f., چاپوقلق *tchapouqlouq*, تيزلك *tèzlik*, سرعت *sur'at.*

Rapiécer et **Rapiéceter**, v. a., پارچه قومق *partcha qomaq*, يمەلمق *ïamalamaq.*

Rapiécetage, s. m., يمەلمه *ïamalama*, يامه – يمه *ïama.*

Rapière, s. f., اويون قلبجى *oïoun qeledje*, شيش قلبجى *chîch qeledje.*

Rapine, s. f., قاپمه *qapma*, يغما *ïaghma*, غارت *gharèt.*

Rapiner, v. a., قاپمق *qapmaq*, يغمالمق *ïaghmalamaq*, سرقت ا *sirqat èt.*

Rappel, s. m., كيرو چاغرمه *guèri tchaghèrma*, اطلاق *ythlaq.*

Rappeler, v. a., كيرو چاغرمق *guèri tchaghermaq*, ينه چاغرمق *inè tchaghermaq.* — Faire grâce, عفو ا *'af èt*, اطلاق ا *ythlaq èt.* — Faire souvenir, فكرينه براقمق *fikrînè braqmaq*, خاطرينه كتورمك *khatherena guètirmèk.* — Se rappeler, فكرينه كلمك *fikrînè guèlmèk*, خاطرينه كلمك *khatherena guèlmèk*, در خاطر ا *dèr khather èt.* — Je me le rappelle très-bien, بنم پك ايو خاطرمدەدر *bènim pèk èïi khatheremdader.*

Rapport, s. m., produit, كار *kiar*, محصول *mahçoul*, حاصل

haçel. — Récit, تقرير *taqrîr,* اخبار *ykhbar,* افاده *ifadè,* انها *inha.* — Accusation, غمز *ghamz,* غمّازلق *ghammazleq,* نقل *naql.* — Conformité, موافقت *muvafaqat,* مطابقت *mouthabaqat,* ياقشقلق *ïaqechegleq.* — Relation, تعلّق *tè'alluq,* نسبت *nisbèt,* علاقه *'alaqa.* — d'amitié, الفت *ulfèt,* آشنالق *âchinaleq.*

Rapporter, v. a., كيرو كتورمك *guèri guètirmèk,* اعاده ا *i'adè èt.* — Citer, نقل ا *naql èt.* – Accuser, dénoncer, غمّازلمق *ghammazlamaq.* – S'en rapporter à quelqu'un, تسليم اولـ *tèslîm ol,* تسليم - حواله ا *tèslîm, havalè èt,* قايل اولـ *qaïl ol,* اينانمق *inanmaq,* اعتماد ا *y'timad èt.*

Rapporteur, s. m., نقل ايديجى *naql èdîdji,* خبر ويريجى *khabèr vèrîdji,* حوادثجى *havadisdji.* – Délateur, غمّاز *ghammaz,* نمّام *nèmmam.* — Rapporteur du divan, آمدجى *âmèdtchi,* صاحب تقرير *sahibi taqrir.*

Rapprendre, v. a., يكيدن اوكرنمك *ïènîdèn euïrènmèk,* تكرار بيلمك *tèkrar bîlmèk.*

Rapprochement, s. m., يناشمه *ïanachma,* يقلاشمه *ïaqlachma,* تقريب *taqrîb.*

Rapprocher, v. a., يقلاشترمق *ïaqlachtermaq,* يناشدرمق *ïanachtermaq,* ينه تقريب ا *inè taqrîb èt.* — Se rapprocher, يقلاشمق *ïaqlachmaq,* دها يقين كلمك *daha ïaqen guèlmèk.* — Mettre deux objets en regard, بالمقابله تطبيق ا *bil mouqabèlè tatbiq èt.* — Réconcilier deux personnes, تأليف ا *tèèlif èt,* اوزلاشدرمق *ouzlachdermaq,* آره بولمق *ara boulmaq.*

Rapt, s. m., زور ايله قاپمه *zor ilè qapma,* غصب النفوس *ghasb un-nufous.*

Raquette, s. f., طوپ چلەجکی *thop tchèlèdjèyi.*

Rare, adj., از بولنور *âz boulounour*, نادر *nadir*, قت *qet*, نادر الوجود *nadir ul-vudjoud.* — Rare, excellent, عزيز *'azîz*, غريب *gharîb.*

Raréfactif, ve, adj., سيرکلك کتوريجی *sèïrèklik guètirîdji.*

Raréfaction, s. f., سيرکلك *sèïrèklik*, انجەلمە *indjèlmè*, ارتخا *irtikha.*

Raréfier, v. a., سيرکلتمك *sèïrèklètmèk*, انجەلتمك *indjèltmèk*, يايمق *iaïmaq*, سيرك ا *sèïrèk èt*, ايراث تخلخل ا *iraçi tèkhalkhul èt.*

Rarement, adv., پك نادر *pèk nadir*, نادرًا *nadirèn*, سيرك *sèïrèk*, كاهده بر *guiahtè bir.*

Rareté, s. f., نادرلك *nadirlik*, ندرت *nèdrèt*, سيركلك *sèïrèklik.* — Chose rare, نادر شی *nadir chèï*, نادرت *nadirèt*, نادره *nadirè*, pl. نوادر *nèvadir.*

Ras, ase, adj., تويی قيصه *tuïu qeça.* — تويسز *tuïsuz.* — Rase campagne, دوز اوه *duz ova*, اچيق صحرا *atcheq sahra.* — Table rase, دوز تخته *duz takhta.*

Raser, v. a., تراش ا *trach èt.* – Abattre, ييقمق *ïeqmaq*, هدم ا *hèdm èt.* – Se raser, تراش او *trach ol.* – Se raser soi-même, تراش او *trach ol.* — Rasé, e, تراش اولمش *trach olmouch.*

Rasoir, s. m., اوستره *oustoura.*

Rassasiant, e, adj., طويوريجی *dhoïouroudjou*, طوقلاندريجی *thoqlanderedje.*

Rassasiement, s. m., طوقلق *thoqlouq*, شبع *chaba'.*

Rassasier, v. a., طويورمق *dhoïourmaq*, طويدرمق *dhoï-*

dourmaq.–Se rassasier, طويمق *dhoïmaq*, طوق او *thoq ol.*

Rassemblement, s. m., طوپلانمه *thoplanma*, جمع اولمه *djèm' olma*, برکمه *birikmè.*

Rassembler, v. a., طوپلامق *thoplamaq*, دوشرمك *dèvchirmèk*, جمع - طوپ ا *djèm', thop èt.* — Se rassembler, طوپ - جمع او *thop, djèm' ol*, جمع اولنمق *djèm' olounmaq*, تجمّع ا *tèdjèmmu' èt.* — Rassemblé, e, جمع اولنمش *djèm' olounmouch*, طوپلانمش *thoplanmech*, مجتمع *mudjtèmy'.*

Rasseoir, v. a., ينه يرلشدرمك *ïnè ïèrlèchdirmèk*, ينه يرلو يرينه قومق - وضع ا *ïnè ïèrli ïèrinè qomaq, vaz' èt.* – Se rasseoir, بر دخی اوتورمق *bir dakhy otourmaq.* — Au fig., سکون بولمق *sukioun boulmaq*, راحتلانمق *rahatlanmaq.*

Rassis, e, adj., ينه يرلشمش *ïnè ïèrlèchmich*, متمکّن *mutèmèkkin.* — Calme, posé, پشمش *pichmich*, اغر باشلو *agher bachle.* – Pain rassis, بيات اكمك *baïat èkmèk.*

Rassurant, e, adj., امين ايديجی *èmîn èdîdji*, تأمين ايديجی *tèèmîn èdîdji.*

Rassurer, v. a., امين ا *èmîn èt*, تأمين ا *tèèmîn èt*, راحتلندرمق *rahatlandermaq*, يورك ويرمك *ïurèk vèrmèk.* — Se rassurer, غيرته كلمك *ghaïrètè guèlmèk.* — Rassuré, e, استحكام بولمش *istyhkiam boulmouch*, مستحکم *mustahkèm.*

Rat, s. m., سچان *setchan.* – Gros rat, بيوك سچان *beuïuk setchan.*

Ratatiner (Se), v. pron., بوزلمك *buzulmèk*, بوروشمق *bourouchmaq.*

Rate, s. f., طلق *talaq, dalaq.*

Râteau, s. m., باغچوان طراغی *baghtchèvan tharaghe.*

Râteler, v. a., طراق ایله دوشرمك *tharaqela dèvchirmèk.*

Râtelier, يملك *ïèmlik.* — En parlant des dents, كندەلك *kèndèlik.*

Rater, v. n., آتش آلمامق *âtèch âlmamaq*, طوتشمامق *thoutouchmamaq.* — Au fig., راست کلممك *rast guèlmèmèk*, قاچرمق *qatchermaq*, فوت ا *fèvt èt.*

Ratière, s. f., قپان *qapan*, سچان قپانی *setchan qapane*, سچان طوزاغی *setchan thouzaghe.*

Ratificatif, ve, adj., تصدیق ایدن *tasdyq èdèn.*

Ratification, s. f., تصدیق *tasdyq, tastyq.* — Lettre de ratification, تصدیقنامه *tasdyqnamè.* — Échanger les ratifications, تصدیقنامەلری مبادله ا *tasdyqnamèlèri mubadèlè èt.*

Ratifier, v. a., تصدیق ا *tasdyq èt.* — Ratifié, e, تصدیق اولنمش *tasdyq olounmouch.*

Ration, s. f., تعیین *ta'yîn*, pl. تعیینات *ta'yînat.* – Double ration, ایکی قات تعیین *iki qat ta'yîn.* — Demi-ration, نصف تعیین *nesfi ta'yîn.*

Rationnel, le, adj., عقلی *'aqlïï*, عقله مبنی *'aqlè mèbni.*

Ratisser, v. a., قازیمق *qazemaq.*

Rattacher, v. a., ینه یاپشدرمق *ïnè ïapechtermaq*, باغلامق *baghlamaq*, مجدداً ربط ا *mudjèddèdèn rabth èt.* — Au fig., ضم - الحاق ا *zamm, ilhaq èt.* – Se rattacher, متعلق - باغلو - مربوط او *mutèalleq, baghle, mèrbouth ol.*

Rattraper, v. a., تکرار طوتمق *tèkrar thoutmaq*, اله کچورمك *èlè guètchirmèk.*

Raturer, v. a., چیزمک *tchizmèk*, قازیمق *qazemaq*, بوزمق *bozmaq*, ترقین - محو ا *tèrqin, mahv èt.*

Rauque, adj., آوازی طوتقون *âvaze thoutqoun*, بوغق *boghouq*, بوغق سسلی *boghouq sèsli.*

Ravage, s. m., خراب *kharab*, ضرر *zarar*, تخریب *takhrîb*, خسارت *khaçarèt.*

Ravager, v. a., خراب ا *kharab èt.* — Ravagé, e, خراب اولمش *kharab olmouch.*

Ravalement, s. m., صوامه *sevama*, صوا ایشی *seva ichi*, دیوارك صوامهسی *douvaren sevamaçe.*

Ravaler, v. a., ایندرمك *èndirmèk*, تنزیل ا *tènzîl èt.* — Crépir, صوامق *sevamaq*, صوا سورمك *seva surmèk.* — Au fig., آلچقلمق *altchaqlamaq*, تحقیر - تذلیل ا *tahqîr, tazlîl èt.* — Se ravaler, کندویی آلچقلمق *kèndiyi altchaqlamaq*, استحقار نفس ا *istihqari nèfs èt*, تذلل ا *tèzèllul èt.*

Ravaudage, s. m., یمالامه *ïamalama*, دوزلتمه *duzèltmè.*

Ravauder, v. a., یمالامق *ïamalamaq*, دوزلتمك *duzèltmèk.* — بزدرمك *bèzdirmèk*, اینجهتمك *indjètmèk.*

Ravauderie, s. f., بوش لاقردی *boch laqerde*, بیهوده سوز *bihoudè seuz.*

Ravaudeur, se, s., یمالایجی *ïamalaïdji.* — Au fig., ثقلت ویریجی *seqlèt vèridji.* — بوش لاقردی سویلین *boch laqerde seuïlèïèn.*

Rave, s. f., تورب *tourp.*

Ravi, e, adj., حیران اولمش *haïran olmouch*, ممنون *mèmnoun*, غایت مسرور *ghaïèt mèsrour.* — J'en serais ravi, جانمه منت *djanema minnèt.*

Ravilir, v. a., الچقلمق *altchaqlamaq*, تحقير ا *tahqîr èt.*

Ravin, s. m., دره *dèrè.*

Ravine, s. f., سيل *sèïl, sèl.*

Ravir, v. a., قاپمق *qapmaq*, طوتمق - زورايله آلمق *zorela âlmaq, thoutmaq.* – Transporter d'admiration, de joie, حيران ا *haïran èt*, حيرته براقمق *haïrètè braqmaq.* — A ravir, پك كوزل *pèk guzèl*, پك اعلا *pèk a'la.*

Raviser (Se), v. pr., فكريني دكشدرمك *fikrini dèyichtirmèk*, تبديل نيّت ا *tèbdîli nïïèt èt.*

Ravissant, e, adj., قاپيجى *qapedje*, خاطف *khathyf.* — Qui charme, حيران اولهجق *haïran oladjaq*, جاذب الفؤاد *djazib ul-fuvad*, جاذب القلوب *djazib ul-qouloub*, دلربا *dilrouba*, خوش *khoch*, دلبر *dilbèr.*

Ravissement, s. m., قاپمه *qapma*, اختلاس *ykhtilâs.* – Transport, حيران اولمه *haïran olma*, انجذاب قلب *indjizabi qalb*, فرط تعجّب *firthy tè'adjdjub.*

Ravisseur, s. m., قاپيجى *qapedje*, خاطف *khathyf.*

Ravitailler, v. a., تكرار ذخيره دوزمك *tèkrar zakhrè duzmèk.* — une ville, شهره ذخيره ادخال ا *chèhirè zakhrè idkhal èt.*

Rayer, v. a., خط چيزمك *khathth tchîzmèk*, چزغى چكمك *tchezghe tchèkmèk.* — Effacer, چزغى چكوب بوزمق *tchezghe tchèkip bozmaq.* – Rayé, e, چزغيلى *tchezghele*, چزغيلنمش *tchezghelanmech.* — En parlant des armes à feu, ششخانەلو *chèchkhanèli.* — Fusil rayé, canon rayé, ششخانەلو توفنك - طوب *chèchkhanèli tufènk, thop.*

Rayon, s. m., پرتو *pèrtèv*, شفق *chafq*, شعاع *chou'a'.* – du soleil, شعاع شمس *chou'a'y chèms.* — de miel, كومچ

gumèdj. — d'une roue, تکرلك پارمغی *tèkèrlèk parmaghe.* — d'une armoire, راف *raf.*

Rayonnant, e, adj., شفق صالیجی *chafq saledje,* شفقلو *chafqle,* پارلاق *parlaq,* پرتو افشان *pèrtèv èfchan.*

Rayonnement, s. m., شفق صالمه *chafq salma,* پارلتی *parelte,* پارلایش *parlaïch,* لمعان *lem'an.*

Rayonner, v. n., شفق صالمق *chafq salmaq,* پرتو صالمق *pèrtèv salmaq,* پارلامق *parlamaq.*

Rayure, s. f., چزغی *tchezghe.*

Razzia, s. f., اقین *aqen,* چاپول *tchapoul,* هجوم *hudjoum,* قپاروز *qaparoz.*

Réactif, ve, adj., عکس عمل ایدیجی *'aksi 'amèl èdîdji.*

Réaction, s. f., عکس عمل *'aksi 'amèl.* – Vengeance, اخذ انتقام *akhzi intiqam,* اخذ ثار *akhzi sar.*

Réagir, v. n., عکس عمل ا *'aksi 'amèl èt,* عکس تأثیر ا *'aksi tèèçîr èt.*

Réal, s. m., piastre forte d'Espagne, ریال *rïal,* اریال *èrïal.*

Réalisation, s. f., اجرا ایتمه *idjra ètmè,* اجرا *idjra,* فعله کتورمه *fy'lè guètirmè,* تحقیق *tahqyq.*

Réaliser, v. a., اجرا ا *idjra èt,* فعله کتورمك *fy'lè guètirmèk.* — Se réaliser, تحقیق اولنمق *tahqyq olounmaq,* حصول بولمق *houçoul boulmaq.* — Réalisé, e, اجرا اولنمش *idjra olounmouch,* تحقیق اولنمش *tahqyq olounmouch.* — Réaliser un fonds, نقد ا *naqd èt.*

Réalité, s. f., حقیقت *haqyqat,* صحیحلك *sahyhlik,* صحت *sehhèt.* – En réalité, حقیقةً *haqyqèn,* صحیحاً *sahyhèn,* تحقیقاً *tahqyqèn.*

Rébarbatif, ive, adj., سرت *sèrt,* تیتز *titiz,* طارغین *darghen.*

Rebâtir, v. a., يكيدن ياپمق *ïènîdèn ïapmaq*, مجدّدًا بنا ا *mudjèddèdèn bina èt.*

Rebelle, adj., زوربا *zorba*, عاصى *'açe*, سركش *sèrkèch*, اطاعت ايتميين *itha'at ètmèïèn*. — Être rebelle, باش قالدرمق *bach qaldermaq*, زوربا او *zorba ol.*

Rébellion, s. f., زوربالق *zorbaleq*, عاصيلق *'açeleq*, عصيان *'yçyan*, طغيان *thoughyan*, اطاعتسزلق *itha'atsezleq*, سركشلك *sèrkèchlik.*

Rebéquer (Se), v. pron., دل اوزاتمق *dil ouzatmaq*, تطويل لسان ا *tathvîli liçan èt.*

Rebord, s. m., كنار *kènar*, پرواز *pèrvaz.*

Reborder, v. a., يكى كنار قومق *ïèni kènar qomaq*, يكى سنجف قومق *ïèni zindjèf qomaq*, زهلمك *zèhlèmèk.*

Reboucher, v. a., يكيدن قپاتمق *ïènîdèn qapatmaq*, بر دخى طيقامق *bir dakhy theqamaq.*

Rebours, s. m., ترسى *tèrsi*, عكسى *'aksi*, عكسيسى *'aksîçi.* — Le rebours, ترس *tèrs*, عكس *'aks.* – A rebours, au rebours, ترسنه *tèrsinè*, عكسنه *'aksinè*, بالعكس *bil-'aks.*

Rebrousser, v. a., ترسنه چويرمك - صيغامق *tèrsinè tchèvirmèk*, *seghamaq.* - chemin, كرو دونمك *guèri deunmèk.*

Rébus, s. m., معمّى *mouamma*, بيلمجه *bilmèdjè.*

Rebut, s. m., ردّ ايتمه *rèdd ètmè*, ردّ *rèdd*, عدم قبول *'adèmi qaboul.* — Chose rebutée, آتلمش شى *âtelmech chèï*, ايشه يرامز *ichè ïaramaz*, براقندى *braqente.*

Rebutant, e, adj., بزدريجى *bèzdirîdji*, ايكرندريجى *iyrèndirîdji*, نا خوش *na khoch*, نا مقبول *na maqboul*, نا مرضى *na mèrzy*, چركين *tchirkîn.*

Rebuter, v. a., بزدرمك *bèzdirmèk*, اكرندرمك *iyrèndirmèk*, ردّ ا *rèdd èt*, قبول ايتمامك *qaboul ètmèmèk.*

Récalcitrant, e, adj., عنادجى *'ynattche*, سركش *sèrkèch*, متمرّد *mutèmèrrid.*

Récalcitrer, v. n., عناد ايله قارشو طورمق *'ynad ilè qarche dhourmaq*, مخالفت ا *moukhalèfèt èt*, تمرّد اوزره او *tèmèrrud uzrè ol.*

Récapitulation, s. f., مختصرًا تكرارلمه *moukhtaçarèn tèkrarlama*, اجمال *idjmal*, خلاصه *khoulaça.*

Récapituler, v. a., مختصرًا تكرارلمق *moukhtaçarèn tèkrarlamaq*, خلاصه ا *khoulaça èt.*

Recéler, v. a., كيزلمك *guizlèmèk*, صقلمق *saqlamaq*, اخفا - كتم - حفظ ا *ikhfa, kètm, hefz èt.* — Cacher les effets d'une succession, تركه ماللى قاچرمق *tèrèkè malene qatchermaq.*

Recéleur, se, s., يناق *ïataq.*

Récemment, adv., يكيدن *ïènîdèn*, يقينده *ïaqenda*, مؤخرًا *mou'akhkharèn.*

Recensement, s. m., تكرار صايمه *tèkrar saïma*, تعداد *tè'adad*, تعدّد *tè'addud*, شمار *chumar.*

Récent, e, adj., يكى *ïèni*, تازه *tazè*, جديد *djèdîd*, نو *nèr*, يقينده اولمش *ïaqenda olmouch.*

Recéper, v. a., un pieu, قازق ديبندن كسمك *qazeq dibindèn kèsmèk.*

Récépissé, s. m., مقبوض سند *maqbouz sènèd*, علم و خبر *ilm ou khabèr.*

Réceptacle, s. m., بركندى يرى *birikènti ïèri*, محلّ *mahall*, يير *ïèr.* — يناق *ïataq.* — pour les eaux, حوض *havouz*, محلّ *mahall*, خزينه *khazinè.*

Réception, s. f., آلمه *âlma*, اخذ *akhz*, وصول *vuçoul*. — Accueil, قبول ایتمه *qaboul ètmè*, قبول *qaboul*, التفات *iltifat*, تلقی *tèlaqqy*, تلاقی *tèlaqy*, ملاقات *mulaqat*. — Admission, ادخال *idkhal*, رسم قبول *rèsmi qaboul*.

Recette, s. f., ایراد *irad*, pl. ایرادات *iradat*, مقبوض *maqbouz*, pl. مقبوضات *maqbouzat*, دخل *dakhl*. — médicale, رچته *rètchèta*.

Recevable, adj., قبول اولنور *qaboul olounour*, قبول اولنهجق *qaboul olounadjaq*, مقبول *maqboul*, ممکن القبول *mumkin ul-qaboul*.

Receveur, s. m., des dîmes, اعشار تحصیلداری *a'char tahçyldare*, قابض المال *qabiz ul-mal*, vulg. *qapsimal*.

Recevoir, v. a., آلمق *âlmaq*, اخذ ا *akhz èt*, قبول ا *qaboul èt*, اتخاذ ا *ittikhaz èt*. – Toucher ce qui est dû, تحصیل - قبض ا *tahçyl*, *qabz èt*. — Agréer, مقبول طوتمق *maqboul thoutmaq*, قبول ا *qaboul èt*. – Recevoir quelqu'un, lui faire une réception, تلقی ا *tèlaqqy èt*, التفات ا *iltifat èt*, قبول ا *qaboul èt*. — Recevoir en usage, عادت ا *'adèt èt*, استعمال ا *isty'mal èt*. — Reçu, e, قبول اولنمش *qaboul olounmouch*, مقبول *maqboul*.

Rechange, s. m., یدك *ïèdèk*, یدکلك *ïèdèklik*.

Réchaud, s. m., منغل *manghal*, منقل *manqal*, آتشدان *âtèchdan*.

Réchauffer, v. a., تکرار اصتمق *tèkrar eçetmaq*. — Se réchauffer, تکرار اصنمق *tèkrar eçenmaq*.

Recherche, s. f., آرامه *ârama*, یوقلامه *ïoqlama*, تفتیش *tèftîch*, تفحص *tèfahhous*, تجسس *tèdjèssus*. — Au fig., تکلف *tèkalluf*.

Rechercher, v. a., ینه آرامق *inè âramaq*, آرشدرمق *ârachtermaq*, تحرّی ا *tèharri èt*, طلب ا *thalèb èt*, طالب او *thalib ol.* — Recherché, e, آرانمش *âranmech*, مطلوب *mathloub.* — تکلّفلی *tèkèllluflu.*

Rechigner, v. n., یوز بورشدرمق *iuz bourouchdourmaq*, چهره ا *tchèhrè èt*, اوشنمك *uchènmèk.*

Rechûte, s. f., تکرار دوشمه *tèkrar duchmè.* — d'un malade, اوزنك *uznuk*, نکس *nèkus.*

Récidive, s. f., تکرّر خطا *tèkèrrur-i khata*, اعادهٔ کناه *iadè-i gunah.*

Récif, s. m., قیا *qaïa.*

Récipiendaire, s. m., طالب *thalib*, pl. طلّاب *thellab*, طلبه *thalèbè*, طالب الدخول *thalib ud-dokhoul*, بر جماعته کیرمك استین *bir djèma'ètè guirmèk istèïèn.*

Récipient, s. m., انبیق کاسهسی *èmbîq kiaçèçi.* — Vase, en général, قاب *qab.*

Réciprocité, s. f., مشارکت *mucharèkèt*, طرفیندن مقابله *tharafèïndèn mouqabèlè*, مقابله بالمثل *mouqabèlè bil-misl.*

Réciproque, adj., مشارکتلو *mucharèkètli*, طرفیندن اولان *tharafèïndèn olan*, بربرینه اولان *biribirînè olan*, قارشولقلو *qarchoulouqlou.* — Verbe réciproque, فعل مشارکت *fy'li mucharèkèt.*

Réciproquement, adv., طرفیندن *tharafèïndèn*, بر برلرینه *biribirlèrînè*, بالمقابله *bil-mouqabèlè.*

Récit, s. m., نقل *naql*, تقریر *taqrîr*, حکایه *hykiaïè.*

Réciter, v. a., ازبردن سویلمك-دیمك *èzbèrdèn seuïlèmèk, dèmèk*, نقل ا *naql èt*, نقل کلام ا *naqli kèlam èt.*

RÉCLAMATION, s. f., demande, كيرو استمه *guèri istèmè*, طلب *thalèb*. – Action de revendiquer, ادّعا *iddi'a*, استدعا *istid'a*. — Action de s'élever contre, مخالفت *moukhalèfèt*, اعتراض *y'tiraz*.

RÉCLAME, s.f., t. d'imprim., تعقيبت *ta'qybèt*, رابطه *rabetha*. — de théâtre, خبر *khabèr*, افاده *ifadè*. — Article dans les journaux, اعلان *y'lan*.

RÉCLAMER, v. a., implorer, ديلمك *dîlèmèk*, استمك *istèmèk*, التماس ا *iltimas èt*, استدعا ا *istid'a èt*. — Revendiquer, كيرو استمك *guèri istèmèk*, طلب ا *thalèb èt*, ادّعا ا *iddi'a èt*. – Contredire, مخالفت ا *moukhalèfèt èt*, اعتراض ا *y'tiraz èt*.

RÉCLUSION, s. f., حبس *habs*, محبوسيّت *mahbouçïèt*. — Cellule, demeure d'un reclus, تنهالق يير *tènhaleq ïèr*, كوشهٔ انزوا *keuchèï inziva*. — Lieu de réclusion, محبس *mahbès*.

RECOIN, s. m., كوشه *keuchè*, بوجاق *boudjaq*.

RÉCOLTE, s. f., دوشرمه *dèvchirmè*, بچم *bitchim*, حصاد *haçad*. — Produits, محصول *mahçoul*, pl. محصولات *mahçoulat*.

RÉCOLTER, v. a., دوشرمك *dèvchirmèk*, بچمك *bitchmèk*, حصاد ا *haçad èt*. — Récolté, e, بچلمش *bitchilmich*.

RECOMMANDABLE, adj., اعتبارلو *y'tibarle*, معتبر *mu'tèbèr*, ممدوح *mèmdouh*, واجب الاعتبار *vadjib ul-y'tibar*.

RECOMMANDATION, s. f., اصمرلمه *esmarlama*, توصيّه *tèvsyïè*, سپارش *sipare̲ch*, امر *èmr*. — Une forte recommandation, قوى بر توصيّه *qavi bir tèvsyïè*. — Lettre de recommandation, توصيّه نامه *tèvsyïè namè*.

RECOMMANDER, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, امر ا *èmr èt*, توصیه ا *tèvsyïè èt*, تنبیه ا *tèmbîh èt*, سپارش ا *siparech èt*, اصمرلمق *esmarlamaq*.

RECOMMENCER, v. a., یکیدن باشلامق *ïènîdèn bachlamaq*, تکرار باشلامق *tèkrar bachlamaq*. — v. n., یکیلنمك *ïènîlènmèk*, تجدد ا *tèdjaddud èt*.

RÉCOMPENSE, s. f., مکافات *mukiafat*, اجرت *udjrèt*, بدل *bèdèl*, قارشولق *qarcheleq*, اجر *èdjr*, عوض *'yvaz*. — impériale, مکافات شاهانه *mukiafati chahanè*. — Châtiment, جزا *djèza*, مجازات *mudjazat*.

RÉCOMPENSER, v. a., مکافات ا *mukiafat èt*, بدل - اجرت - عوض ویرمك *bèdèl, udjrèt, 'yvaz vèrmèk*.

RECOMPOSER, v. a., تکرار یاپمق *tèkrar ïapmaq*, یکیدن ترکیب ا *ïènîdèn tèrkîb èt*.

RECOMPTER, v. a., تکرار صایمق *tèkrar saïmaq*.

RÉCONCILIABLE, adj., بارشلور *barecheler*, قابل مصالحه *qabili mouçalaha*.

RÉCONCILIATEUR, TRICE, s., بارشدریجی *barechteredje*, مصلح *mouslyh*, pl. مصلحین *mouslihyn*, اصلاح ایدن *yslah èdèn*.

RÉCONCILIATION, s. f., بارش *barech*, مصالحه *mouçalaha*.

RÉCONCILIER, v. a., بارشدرمق *barechtermaq*, اصلاح ا *yslah èt*, صلح ایتدرمك *soulh èttirmèk*, اوزلاشدرمق *ouzlachtermaq*. — Se réconcilier, بارشمق *barechmaq*, مصالحه ا *mouçalaha èt*.

RÉCONFORTER, v. a., قوتلندرمك *qouvvètlèndirmèk*, تقویه ا *taqvïè èt*.

RECONNAISSABLE, adj., طانلور *thaneler*, بلمسی ممکن *bilmèçi mumkin*.

Reconnaissance, s. f., بلمه *bilmè*, طانمه *thanema*, معرفت *ma'rifèt*. — Gratitude, ایولك بلمه *èïilik bilmè*, شكران نعمت *chukrani ny'mèt*, شكر *chukr*, تشكّر *tèchèkkur*, ممنونيّت *mèmnouniïèt*. – Témoigner de la reconnaissance, عرض ممنونيّت ا *'arze mèmnouniïèt èt*, اظهار تشكّر ا *yzhari tèchèkkur èt*. – Examen détaillé, تفتيش *tèftîch*, تفتيش بالتحرّى *tèftîch bit-tèharri*, جاسوسلق *tchachoudlouq*, *tchachetleq*, كشف *kèchf*, استكشاف *istikchaf*. — Ecrit par lequel l'on reconnait avoir reçu une valeur, etc., علم و خبر *ilm ou khabèr*.

Reconnaissant, e, adj., ایولك بلن *èïilik bilèn*, شاكر النعمت *chakir un-ny'mèt*, متشكّر *mutèchèkkir*, ممنون *mèmnoun*. — Je vous en suis toujours reconnaissant, سزه دائما متشكّرم *sizè daïma mutèchèkkirim*.

Reconnaître, v. a., طانيمق *thanemaq*, بلمك *bilmèk*. — Avouer, اعتراف ا *y'tiraf èt*, اقرار ا *yqrar èt*. – Admettre pour..., قبول ا *qaboul èt*. — Etre reconnaissant, ایولك بلمك *èyilik bilmèk*, شاكر النعمت او *chakir un-ni'mèt ol*, تشكّر ا *tèchèkkur èt*. — Reconnu, e, بلنمش *bilinmich*, طانلمش *thanelmech*, بللى *bèlli*, معروف *ma'rouf*, معلوم *ma'loum*. – Certifié, محقّق *mouhaqqaq*. – Avoué, مسلّم *muçèllèm*.

Reconquérir, v. a., يكيدن ضبط و تسخير ا *ïènîdèn zabth u tèskhyr èt*, مجدّدًا فتح و تسخير ا *mudjèddèdèn fèth u tèskhyr èt*.

Recopier, v. a., تكرار صورتنى آلمق *tèkrar sourètini âlmaq*, مجدّدًا نسخەسنى آلمق *mudjèddèdèn nuskhèçini âlmaq*.

Recourir, v. n., تكرار قوشمق *tèkrar qochmaq.* — Demander du secours, یاردم استمك *ïardem istèmèk*, استعانه ا *isti'anè èt*, استمداد ا *istimdad èt.* – Se réfugier, صغنمق *seghenmaq.* — Avoir recours à..., مراجعت ا *muradjè'at èt.*

Recours, s. m., صغنمه *seghenma*, استمداد *istimdad*, یاردم استمه *ïardem istèmè*, التجا *iltidja*, مراجعت *muradjè'at.*

Recouvrer, v. a., تكرار تحصیل ا *tèkrar tahçyl èt*, یكیدن اله كتورمك *ïènîdèn èlè guètirmèk.*

Recouvrir, v. a., تكرار قپامق *tèkrar qapamaq*, اورتمك *eurtmèk*, ستر ا *sètr èt.*

Récréation, s. f., اكلنجه *èïlèndjè*, استراحت *istirahat*, تفرج *tèfèrrudj.* – Temps de la récréation, اویون وقتی *oïoun vaqte.*

Récréer, v. a., اكلندرمك *èïlèndirmèk*, سوندرمك *sèvindirmèk.* — Se récréer, اكلنمك *èïlènmèk*, سونمك *sèvinmèk.*

Récrier (Se), v. r., فریاد ا *fèrïad èt*, چاغرمق *tchaghermaq*, حیقرمق *haïqermaq.*

Récriminer, v. n., معاتبه - ملاومه ا *mouatebè*, *mulavèmè èt*, تجریم ا *tèdjrim èt*, قنمق *qenamaq.*

Recrudescence, s. f., كسب اشتداد *kèsb-i ichtidad*, ازدیاد *izdïïad*, اوستلمه *ustèlèmè*, قیزشمه *qezechma.*

Recrue, s. f., nouvelle levée de soldats, یكی عسكر طوپلامه *ïèni 'askèr thoplama*, تحریر عساكر جدیده *tahrîri 'açakiri djèdîdè.* — Conscrit, یكی طوپلانمش عسكر *ïèni thoplanmech 'askèr*, یكی یازلمش عسكر *ïèni ïazelmech 'askèr.* — Au fig., یكی كلنلر *ïèni guèlènlèr*, مسافرلر *muçafirlèr.*

Recruter, v. a., یکیدن عسکر طوپلامق *ïènîdèn 'askèr thoplamaq*, عسکر یازمق *'askèr ïazmaq*, عسکر جدید تحریر ا *'askèri djèdîd tahrîr èt.*

Rectangle, s. m., مستطیل *moustathyl.* — adj., شکل قائم *chèkli qaïm.*

Rectangulaire, adj., قائم *qaïm*, قائم الزوایا *qaïm uz-zèvaïa.*

Recteur, s. m., ناظر *nazer*, مدیر *mudir.*

Rectification, s. f., طوغرولتمه *dhoghroultma*, دوزلتمه *duzèltmè*, تصحیح *taçhyh.*

Rectifier, v. a., طوغرولتمق *dhoghroultmaq*, دوزتمك *duzètmèk*, تصحیح - تقویم ا *taçhyh, taqvîm èt*, تسویه ا *tèsviïè èt.*

Rectiligne, adj., مستقیم الخطوط *mustaqîm ul-khoutout.*

Rectitude, s. f., طوغرولق *dhoghroulouq*, استقامت *istiqamèt.*

Recto, s. m., صحیفه‌نك یوزو *sahifènin ïuzu.*

Reçu, s. m., تحویل *tahvîl*, رجعه *ridj'a*, مقبوض سندی *maqbouz sènèdi*, قبولنامه *qaboulnamè.*

Recueil, s. m., مجموعه *mèdjmou'a.* — de poésies, دیوان *dîvan.*

Recueillement, s. m., جمعیّت خاطر *djèm'iïèti khather.* — تفکر *tèfèkkur*, تأمّل *tèèmmul.*

Recueillir, v. a., دوشرمك *dèvchirmèk*, طوپلامق *thoplamaq*, جمع ا *djèm' èt.* — Recevoir chez soi, قبول ا *qaboul èt*, قوناق ویرمك *qonaq vèrmèk.* — Se recueillir, دوشنمك *duchunmèk*, تفکر ا *tèfèkkur èt*, فکرینی طوپلامق *fikrini thoplamaq.*

Recul, s. m., کیرو دپمه *guèri tèpmè.*

Reculade, s. f., كيرو كيرو كتمه *guèri guèri guitmè*, كيرولمه *guèrilèmè*, رجعت *ridj'at*.

Reculé, e, adj., اوزاق *ouzaq*, ايراق *ïeraq*, بعيد *ba'yd*.

Reculement, s. m., كيرولمه *guèrilèmè*, كيرولنمه *guèrilènmè*, كيرويه دونمه *guèriïè deunmè*.

Reculer, v. a., كيرو چكمك *guèri tchèkmèk*, اوتهيه چكمك *eutèïè tchèkmèk*. — Aller en arrière, كيرو كتمك *guèri guitmèk*, كيرولنمك *guèrilènmèk*. — Se reculer, كيرو چكلمك *guèri tchèkilmèk*, قاچنمق *qatchenmaq*, اجتناب ا *idjtinab èt*. – Reculé, e, كيرو دونمش *guèri deunmuch*, كيرو قالمش *guèri qalmech*.

Reculons (A), adv., كيرو كيرو *guèri guèri*, قچين قچين *qetchen qetchen*.

Récuser, v. a., ردّ ا *rèdd èt*, قبول ايتمامك *qaboul ètmèmèk*.

Rédacteur, s. m., يازان *ïazan*, مؤلّف *muèllif*, كاتب *kiatib*, محرّر *mouharrir*.

Rédaction, s. f., انشا *incha*, تأليف *tèèlîf*, تحرير *tahrîr*.

Reddition, s. f., تسليم *tèslim*, ويره *vîrè*.

Redemander, v. a., تكرار صورمق *tèkrar sormaq*, مجدّداً سؤال ا *mudjèddèdèn su'al èt*. — كيرو استمك *guèri istèmèk*.

Rédempteur, s. m., قورتاريجى *qourtaredje*, ناجى *nadji*.

Rédemption, s. f., خلاص *khylas*, قورتارش *qortarech*.

Redescendre, v. n., تكرار اشاغى اينمك *tèkrar achaghe ènmèk*.

Redevable, adj., بورجلو *bordjlou*, مديون *mèdïoun*. — Au fig., ممنون *mèmnoun*, منّتدار *minnètdar*, منّتلو *minnètli*.

Redevance, s. f., بهر سنه كلان ايراد *bèhèr sènè guèlèn irad.* — جائزه *djaïzè.* – annuelle, سنوى جائزه *sènèvi djaïzè*, معلوم سنوى *ma'loumi sènèvi.*

Redevenir, v. n., ينه اولمق *ïinè olmaq.*

Rédiger, v. a., قلمه آلمق *qalèmè âlmaq*, تأليف – انشا ا *tèèlîf, incha èt*, اجمال ا *idjmal èt*, درج ا *dèrdj èt.*

Redingote, s. f., سترى *sètri.*

Redire, v. a., تكرار سويلمك *tèkrar seuïlèmèk.* — Au fig., قنامق *qenamaq*, قصورات بولمق – دييجك *dèïèdjèk*, *qouçourat boulmaq.*

Redite, s. f., تكرّر الكلام *tèkèrrur ul-kèlam*, تكرّر اقوال *tèkèrrur-i aqval*, سوزى تكرارلمه *seuzu tèkrarlama.*

Redondance, s. f., سوز چوقلوغى *seuz tchoqloughou*, كثرت كلام *kèsrèti kèlam.*

Redondant, e, adj., زايد *zaïd*, ارتق *arteq.* — ارتق سوزلو *arteq seuzlu.*

Redoubler, v. a., ايكى قات ا *iki qat èt*, ارترمق *artermaq*, تزييد ا *tèzïîd èt*, زياده ا *zïadè èt.* – Remettre une doublure, يكيدن استرلمق *ïènîdèn astarlamaq.*

Redoutable, adj., پك قورقولى *pèk qorqoulou*, قورقنج *qorqoundj*, قورقه‌جق *qorqadjaq*, مخوف *makhouf*, هيبتلو *hèïbètli.*

Redoute, s. f., پلانقه *palanqa*, قلعه‌جك *qal'èdjik*, ضابيه *thabia.*

Redouter, v. a., قورقمق *qorqmaq*, خوف ا *khavf èt.*

Redresser, v. a., طوغرلتمق *doghroultmaq.* – طوغرى يولى كوسترمك *doghrou ïolou gueustèrmèk.*

Réduction, s. f., اكسلمه *èksilmè*, آزالمه *âzalma*, ايندرمه *èndirmè*, تنزيل *tènzîl*, تقليل *taqlîl*, تنقيص *tanqys.*

Réduire, v. a., diminuer, اكسلتمك *èksiltmèk*, آزالتمق *âzaltmaq*, ایندرمك *èndirmèk*, تنقیص ا *tanqys èt.* — Obliger, ایندیرمك *èttîrmèk*, زور ایله ایندرمك *zor èla èttirmèk.* – Soumettre, ضبط ا *zabth èt*, ادخال ا *idkhal èt.* — Réduire à...., القا ا *ilqa èt*, دوشرمك *duchurmèk.* – Organiser d'une certaine manière, صورت ویرمك *sourèt vèrmèk*, حاله قویمق *halè qomaq.* — Se réduire, se terminer, منتج او *muntidj ol.* — Diminuer, اكسلمك *èksilmèk*, نقصان بولمق *noqçan boulmaq.*

Réduit, s. m., عزلتكاه *azlètguiah*, وحدتخانه *vahdètkhanè.* – En terme de fortifications, ایچ آی طابیه‌سی *itch aï tabièçi.* — Voy. aussi Galetas.

Réel, le, adj., كرچك *guèrtchèk*, حقیقی *haqyqy*, فعلی *fy'li*, صحیح *sahyh*, تحقیق *tahqyq.*

Réellement, adv., كرچكدن *guèrtchèktèn*, فی الحقیقه *fil-haqeqa*, حقیقةً *haqeqatèn.*

Refaire, v. a., یكیدن یاپمق *ïènîdèn ïapmaq*, یكیلمك *ïènîlèmèk*, تجدید ا *tèdjdîd èt.*

Réfectoire, s. m., یمك اوطه‌سی *ïèmèk odhaçe*, سفره اوطه‌سی *sofra odhaçe*, طعام یری *tha'am ïèri.*

Référence, s. f., action de renvoyer à..., اشارت *icharèt.* – Renseignement, معلومات *maloumat*, خبر *khabèr*, توصیه *tavsiè.*

Référer, v. a., rapporter une chose à une autre, اسناد ا *isnad èt*, نسبت ا *nisbet èt.* — Faire rapporter, احاله ا *ihalè èt*, حواله ا *havalè èt.* — Faire un rapport, حالی بیان ا *hale bèïan èt.* — Se reférer à quelqu'un, برینك رأینه راضی او *birînin rèïnè razi ol*, حواله ا *havalè èt.*

Réfléchir, v. n., دوشنمك *duchunmèk*, تفكّر ا *tèfèkkur èt*. — Au fig., عكس ا *'aks èt*, ردّ ا *rèdd èt*.

Réfléchissement, s. m., انعكاس *in'ykias*.

Reflet, s. m., عكس *'aks*, شفق *chafq*.

Refléter, v. a., عكس ا *'aks èt*, شفق صالمق *chafq salmaq*.

Refleurir, v. n., يكيدن چيچكلنمك *ïènîdèn tchîtchèklènmèk*.

Réflexion, s. f., méditation, دوشنمه *duchunmè*, فكر *fikr*, تفكّر *tèfèkkur*, تأمّل *tèèmmul*, ملاحظه *mulahaza*, مطالعه *mouthala'a*, انديشه *èndîchè*. – Réverbération, عكس نور *'aksi nour*, انعكاس ضيا *in'ykiaçi zeya*. — La réflexion de la lune, آيك شفقى *âïen chafqe*.

Reflux, s. m., جزر *djèzr*. – Le flux et le reflux, جزر و مدّ *djèzr u mèdd*.

Refondre, v. a., تكرار دوكمك *tèkrar deukmèk*, يكيدن اريتمك *ïènîdèn èrîtmèk*, بر دخى قالبه افراغ ا *bir dakhe qaleba ifragh èt*.

Réformable, adj., قابل التنظيم *qabil ut-tanzym*, دوزلمسى ممكن *duzulmèçi mumkin*.

Réformateur, s. m., يكيدن دوزديجى *ïènîdèn duzèdîdji*, تعمير ايديجى *ta'mîr èdîdji*, نظام قويان *nizam qoïan*, مجدّد *mudjèddid*.

Réforme, s. f., تعمير *ta'mîr*, تنظيم *tanzym*, تجديد *tèdjdîd*, نظام *nizam*. — Nouvelle réforme, نظام جديد *nizami djèdîd*, اصلاحات *eslahat*. — Réformes, ou nouvelle organisation en Turquie, تنظيمات خيريّه *tanzymati khaïriïè*, ou simplem. تنظيمات *tanzymat*. — Conseil des réformes, dites *tanzimat*, à Constantinople, مجلس تنظيمات *mèdjliçi tanzymat*.

RÉFORMER, v. a., يكيدن دوزتمك *ïènidèn duzètmèk*, تعمير ا *ta'mîr èt*, اصلاح ا *eslah èt*, يكيدن نظام ويرمك *ïènïdèn nizam vèrmèk*, مجدّداً اصلاح ا *mudjèddèdèn eslah èt.*

REFOULER, v. a., تكرار باصمق *tèkrar basmaq*, سورمك *surmèk*, ارجاع ا *irdja èt.*

RÉFRACTAIRE, adj., اطاعتسز *itha'atsez*, سركش *sèrkèch*, عاصى *'açe*. — Peu fusible, سرت *sèrt*, پك *pèk*.

RÉFRACTER, v. a., تحريف ا *tahrif èt*, انحراف ا *inhyraf èt.*

RÉFRACTION, s. f., انحراف *inhyraf*, انكسار شعاع *inkiçari chu'a'*.

REFRAIN, s. m., نقرات *naqarat*, پرسنك *pèrsènk*. — En t. de mar., تلاطم امواج *tèlatum-i èmvadj.*

REFROGNER (Se), v. a. pr., يوز اكشتمك *ïuz èkchitmèk*. — Voy. aussi RECHIGNER.

REFROIDIR, v. a., صوغوتمق *sovoutmaq*, *sooutmaq*, صوغوق ا *sovouq*, *soouq èt*. — Se refroidir, صوغومق *sovoumaq*, صوغوق آلمق *sovouq âlmaq*, صوغوقلانمق *sovouqlanmaq*.- Refroidi, e, صوغومش *sovoumouch*, صوغوقلانمش *sovouqlanmech.*

REFROIDISSEMENT, s. m., صوغوقلق *sovouqlouq*, صوغومه *sovouma*, برودت *bèroudèt*, صوغوق المه *sovouq âlma.*

REFUGE, s. m., صغنه‌جق ير *seghenadjaq ïèr*, ملجا *mèldja*, ملاذ *mèlaz*, پناه *pènah*. — Au fig., قاچه‌جق ير *qatchadjaq ïèr*, سپر *sipèr.*

RÉFUGIÉ, s. m., مهاجر *muhadjir.*

RÉFUGIER (Se), v. pron., صغنمق *seghenmaq*, التجا ا *iltidja èt*. — Réfugié, e, صغنمش *seghenmech*, ملتجى *multèdji.*

Refus, s. m., اینتممه قبول *qaboul ètmèmè*, عدم قبول *'adèmi qaboul*, انکار *inkiar*, رد *rèdd*, امتناع *imtina'*.

Refuser, v. a., استممك *istèmèmèk*, قبول اینتمامك *qaboul ètmèmèk*, ابا ا *èba èt*, یوق دیمك *ïoq dèmèk*, انکار - امتناع ا *inkiar, imtina' èt*, دریغ ا *dirygh èt*. – Réfusé, e, قبول اولنمامش *qaboul olounmamich*, دریغ اولنمش *dirygh olounmouch*, غیر مقبول *ghaïri maqboul*, مردود *mèrdoud*. – Se refuser, کندوندن اسرکمك *kèndindèn èçirguèmèk*, ممانعت - مخالفت ا *mumanè'at, moukhalèfèt èt*.

Réfutation, s. f., رد کلام *rèddi kèlam*, جرح *djèrh*, رد *rèdd*.

Réfuter, v. a., رد کلام ا *rèddi kèlam èt*, خلافنی کوسترمك *khelafene gueustèrmèk*.

Regagner, v. a., تکرار قزانمق *tèkrar qazanmaq*, تکرار ینمك *tèkrar ïènmèk*, یکیدن ایدنمك *ïènîdèn èdinmèk*, مجدداً کسب ا *mudjèddèdèn kisb èt*. — Regagnons le chemin que nous avons perdu, غیب ایتدیکمز یولی یکیدن قزانهلم *ghaïb èttîyimiz ïolou ïènîdèn qazanalem*.

Régal, s. m., festin, ضیافت *zyafèt*, ولیمه *vèlîmè*. — Présent, پشکش *pèchkèch*, هدیه *hèdiïè*.

Régaler, v.a., ضیافت ویرمك *zyafèt vèrmèk*, ذوق باغشلامق *zèvq baghechlamaq*, اکلندرمك *èïlèndirmèk*.

Regard, s. m., باقش *baqech*, نظر *nazar*, pl. انظار *ènzar*, نکاه *niguiah*. — Regard favorable, حسن نظر *husni nazar*, au pl. حسن انظار *husni ènzar*. — En regard, قارشوسنده *qarcheçenda*. مقابلهسنده *mouqabèlèçindè*.

Regardant, e, adj., بقان *baqan*, سیرجی *sèïrdji*, ناظر *nazer*, نظر ایدن *nazar èdèn*. — Au fig., ممسك *mumsik*, خسیس *khaçîs*.

Regarder, v. a., باقمق *baqmaq*, نظر ا *nazar èt.* – en face, يوزه باقمق *ïuzè baqmaq.* — Concerner, طوقنمق *dhoqounmaq*, راجع - عايد او *radjy'*, *'aïd ol.* — Cela ne me regarde pas, امورم دكلدر *oumouroum dèïldir.*

Régence, s. f., دولت تولیّتی *dèvlèt tèvlïïèti*, ولايت السلطنت *vilaïèt us-salthanèt.*

Régénération, s. f., تكرار طوغمه *tèkrar dhoghma*, حاصله كلمه *haçela guèlmè*, تجديد *tèdjdîd*, حيات جديد *hayat-i djèdid.*

Régénérer, v. a., تكرار طوغرمق *tèkrar dhoghourmaq*, يكيدن پيدا ايتدرمك *ïènîdèn pèïda èttirmèk*, تجديد حال ا *tèdjdîdi hal èt*, حاصله كتورمك *haçela guètirmèk.*

Régie, s. f., انحصار ادارهسی *inhiçar idarèçi*, رژی *règie.* — La régie des Tabacs, دخان انحصاری *doukhan inhiçare*, دخّان رژيسی *doukhkhan règiçi.*

Regimber, v. n., دپمك *tèpmèk.* – Au fig., قارشو طورمق *qarche dhourmaq*, سركشلك ا *sèrkèchlik èt*, ايتشمك *itichmèk.*

Régime, s. m., پهريز *pèhrîz*, au lieu de پرهيز *pèrhîz.* – Gouvernement, administration, تصرّف *taçarrouf*, اداره *idarè.* — Manière de gouverner, صورت حكمداری *sourèt-i hukumdari*, حكومت *hukioumèt.*

Régiment, s. m., آلای *âlaï*, رجيمنت *rèdjîmènt.* – De quel régiment êtes-vous? قنغی آلايدن سن *hanghe âlaïdan sen.*

Région, s. f., قطر *qathr*, pl. اقطار *aqthar*, اقليم *eqlem*, pl. اقاليم *èqalîm.* — de l'atmosphère, طبقه *thabaqa.*

Régir, v. a., اداره ا *idarè èt.*

Régisseur, s. m., امين *èmîn*, وكيل *vèkîl.*

Registre, s. m., دفتر *dèftèr*, *tèftèr*, pl. دفاتر *dèfatir*, سجلّ *sidjill*, pl. سجلّات *sidjillat*, جريده *djèrîdè*.

Registrer, v. a., دفتره يازمق *dèftèrè ïazmaq*, قيد ا *qaïd èt*.

Règle, s. f., principe, قاعده *qa'ydè*, pl. قواعد *qava'yd*, قانون *qanoun*, pl. قوانين *qavanîn*, اصول *ouçoul*. — Instrument, جدول *djèdvèl*, مسطر *masthar*. — Bon ordre, نظام *nizam*, pl. نظامات *nizamat*, يول *ïol*, رابطه *rabe̱tha*. — Coutume, عادت *'adèt*. — Usage religieux, آيين *âïïn*. – Règle de conduite, دستور العمل *dèstour ul-amèl*. — Règles, menstrues, حيض *haïe̱z*, اى باشى *aï bache̱*.

Règlement, s. m., نظام *nizam*, pl. نظامات *nizamat*, امر *èmr*, pl. اوامر *èvamir*, قانوننامه *qanounamè*.

Régler, v. a., تنظيم ا *tanzym èt*, صره يه قومق *se̱raïa qomaq*, رابطه يه - نظامه قومق *rabe̱thaïa*, *nizama qomaq*, كسمك *kèsmèk*, تسويه ا *tèsviïè èt*. — une montre, une pendule, عيار ا *aïar èt*, تنظيم ا *tanzîm èt*. — Tirer des lignes, چزغى چكمك *tche̱zghe̱ (tchizgui) tchèkmèk*.

Réglisse, s. f., (Racine de), ميان (بيان , بويان) كوكى *mïan (bèïan, bouïan) keuku*. – Jus de réglisse, ميان بالى *mïan bale̱*.

Régnant, e, adj., حالا پادشاه اولان *hala padichah olan*, پادشاهلق سورن *padichahle̱q surèn*. — Au fig., en parlant des choses, غالب *ghalib*.

Règne, s. m., سلطنت *salthanèt*, پادشاهلق *padichahle̱q*, قراللق *qralle̱q*, حكومت *hukioumèt*.

Régner, v. n., سلطنت ا *salthanèt èt*, پادشاهلق سورمك *padichahle̱q surmèk*. — Au fig., مستولى او *mustèvli ol*.

Regorger, v. n., طاشمق *tachmaq*, طوپ طولو اولمق *dop dolou ol*, ملامال او *malamal ol*, فيضان ا *fèïzan èt.* — Au fig., قوصدرمق *qousdourmaq.*

Regrattier, s. m., بقّال *baqqal.*

Regret, s. m., آجی *âdje*, صزی *seze*, تأسّف *tèèssuf.* – Repentir, پشمانلق *pichmanleq*, ندامت *nèdamèt.* — A regret, آجیه‌رق *âdjeïaraq*, استمیه‌رك *istèmèïèrèk*, تأسّف ايله *tèèssuf ilè.*

Regrettable, adj., آجینه‌جق *âdjenadjaq*, واجب التأسّف *vadjib ut-tèèssuf.*

Regretter, v. a., آجیمق *âdjemaq*, حسرت چکمك *hasrèt tchèkmèk*, تأسّف - حسرت - تحسّر ا *tèèssuf, hasrèt, tèhassur èt.*

Régulariser, v. a., نظام ويرمك *nizam vèrmèk*, صره‌يه قومق *seraïa qomaq*, ترتيب و تنظيم ا *tèrtîb u tanzym èt.*

Régularité, s. f., نظام *nizam*, حسن ترتيب *husni tèrtîb*, رابطه *rabetha*, قانونه موافقت *qanouna muvafaqat.*

Régulier, ère, adj., مرتّب *murèttèb*, ترتيب اوزره اولان *tèrtîb uzrè olan*, نظاملو *nizamle*, قانونه موافق *qanouna muvafeq.* — Verbe régulier, فعل قياسی *fy'li qeïaçi*, فعل سالم *fy'li salim.*

Régulièrement, adv., نظام اوزره *nizam uzrè*, قرار اوزره *qarar uzrè*, بر دوزبه *bir duzuïè.*

Réhabiliter, v. a., اوّلكی حالنه قومق - كتورمك *èvvèlki halinè qomaq, guètirmèk*, مقدّمكی حالنه دوندرمك *mouqaddèmki halinè deundurmèk*, اوّلكی منصبنه كتورمك - نصب ا *èvvèlki mançebena guètirmèk, nasb èt.* – un condamné, حكم اولنمش كمسنه‌نك حسن صيت

و شهرتنى تجديد ا *hukm olounmouch kimèsnènin husni set u cheuhrètini tèdjdid èt.*

Rehausser, v. a., يوقارى قالدرمق *ïoqare qaldermaq*, يوكسلتمك *ïuksèltmèk*, ترفيع ا *tèrfy' èt.* – Faire paraître davantage, آچمق *âtchmaq*, كوسترمك *gueustèrmèk.*

Réimpression, s. f., تكرار باصمه *tèkrar basma*, بر دخى باصمه *bir dakhy basma.*

Réimprimer, v. a., تكرار باصمق *tèkrar basmaq*, مجدداً طبع ا *mudjèddèdèn thab' èt.*

Rein, s. m., بوبرك *beubrèk*, بل *bèl.*

Reine, s. f., قراليچه *qeralîtcha*, ملكه *mèlikè.* – Sa Majesté la reine d'Angleterre, حشمتلو انكلتره قراليچه‌سى حضرتلرى *huchmètlu inguiltèra qralîtchaçe hazrètlèri.* — Reine-mère, en Turquie, والده سلطان *validè soulthan.* — Reine au jeu, فرز *fèrz*, بنت *bint.*

Reine-claude, s. f., فرنك اريكى *frènk èrîyi.*

Réintégrer, v. a., كما كان ابقا ا *kèma kian ibqa èt.*

Réitérer, v. a., تكرارلمق *tèkrarlamaq*, تكرار ا *tèkrar èt.* — Réitéré, e, تكرارلنمش *tèkrarlanmech*, مكرّر *mukèrrèr.*

Rejaillir, v. n., صچرامق *setchramaq*, فشقرمق *fechqermaq*, پسكورمك *puskurmèk*, فوران ا *fèvran èt.* – Au fig., راجع او *radji ol*, عكس ا *aks èt.*

Rejeter, v. a., كيرو آتمق *guèri âtmaq*, رد ا *rèdd èt*, عدم قبول ا *'adèmi qaboul èt.*

Rejeton, s. m., فليس *filîs*, فدان *fidan*, شاخ *chakh.*

Rejoindre, v. a., قاوشدرمق *qavouchtourmaq*, بتشدرمك *bitichtirmèk*, اولاشدرمق *oulachtermaq*, الحاق ا *ilhaq èt.* — Ratteindre, قاوشمق *qavouchmaq*, بولشمق *boulouch-*

maq, يتشمك *ïètichmèk*. – Se rejoindre, ياپشمق *ïapech-maq*, مجتمع او *mudjtèmy' ol*.

Réjouir, v. a., سوندرمك *sèvindirmèk*, كيف ويرمك *kèïf vèrmèk*, فرحلندرمق *fèrahlandermaq*, – شاز – مسرور – شادان ا *chaz*, *mèsrour*, *chadan èt*. – Se réjouir, سونمك *sèvinmèk*, فراحلنمق *fèrahlanmaq*, حظ ا *hazz èt*, – شاز مسرور او *chaz*, *mèsrour ol*, شادمان او *chaduman ol*.

Réjouissance, s. f., شنلك *chènlik*, شاذلق *chazleq*, سرور *surour*, سونج *sèvindj*, تفرج *tèfèrrudj*, شادمانلق *chadu-manleq*. – Divertissement, جنبش *djunbuch*. – Réjouissances publiques, دونانمه *donanma*.

Réjouissant, e, adj., شاذلق ويرن *chazleq vèrèn*.

Relâche, s. f., دكلنمه *dinlènmè*, تعطيل *ta'thyl*, ارالق *ara-leq*, انقطاع *inqytha'*, فاصله *façylè*. – Sans relâche, فاصلهسز *façylèçiz*, بلا انقطاع *bila inqytha'*, اردسز آراسز *ardsez araçez*.

Relâchement, s. m., كوشكلك *guèvchèklik*, ارتخا *irtikha*, رخاوت *rèkhavèt*, استرخا *istirkha*.

Relâcher, v. a., كوشتمك *guèvchètmèk*, ارتخا ايتدرمك *irti-kha èttirmèk*. — Remettre en liberté, براقمق *braqmaq*, قوى ويرمك *qoï vèrmèk*, صالبويرمك *salevèrmèk*, – ازاد – اطلاق ا *azad*, *ythlaq èt*. — Céder de ses droits, de ses prétentions, واز كلمك *vaz guèlmèk*, بوشلامق *bochla-maq*. – Se relâcher, agir avec moins d'ardeur, فتور كتورمك *fitour guètirmèk*. — T. de mar. يناشمق *ïanachmaq*, توقف ا *tèvaqqouf èt*. — Relâché, e, براغلمش *braghel-mech*, اطلاق اولنمش *ythlaq olounmouch*, متروك *mè-trouk*. — Détendu, كوشك *guèvchèk*, كوشمش *guèv-chèmich*.

RELAIS, s. m., (Chevaux de), منزل آتلری *mènzil atlarę*, یدك حیوانی *ïèdèk haïvanę*. — (Lieu de), منزلخانه *mènzil-khanè.*

RELATIF, VE, adj., دائر *daïr*, متعلّق *mutè'allyq*, منسوب *mènsoub*, مخصوص *makhsous*. — Pronom relatif, ضمیر منسوب *zamîri mènsoub*. – Adjectif relatif, اسم منسوب *ismi mènsoub*, معطوف *ma'thouf.*

RELATION, s. f., مناسبت *munaçibèt*, تعلّق *tè'allouq*, علاقه *'alaqa*, الفت *ulfèt*, مؤالفت *mu'alèfèt*, رابطهٔ الفت *rabęthaï ulfèt*. -- Récit, تقریر *taqrîr*, نقل *naql*, حکایه *hy-kiaïè*, روایت *rèvaïèt.*

RELATIVEMENT, adv., بقدرق *baqaraq*, نظرًا *nazarèn*, نسبةً *nisbètèn*, دائر *daïr*, متدائر *mutèdaïr*, طولاییی *dholaïę*. – Relativement à cela, بوکا دائر *bouna daïr*, بوکا متدائر *bouna mutèdaïr*, بوندن طولاییی *boundan dholaïę.*

RELAYER, v. a., نوبت ایله ایشلتدرمک *nèvbèt ilè ichlètdir-mèk*. — les chevaux, بارکیر دکشدرمک *barguir dèïchdirmèk.*

RELÉGUER, v. a., نفی ا - سورکون *surgun*, *nèfi èt*, سورمک *surmèk*, آتمق *atmaq.*

RELEVÉ, s. m., اجمال *idjmal*, نبذه *nèbzè*, خلاصه *khoulaça.*

RELEVÉE, s. f., ایکندی وقتی *ikindi vaqtę.*

RELEVER, v. a., قالدرمق *qaldęrmaq*, یوقاری آلمق *ïoqarę âlmaq*, رفع ا *rèf' èt*. — de maladie, ییاتاقدن قالقمق *ïa-taqtan qalqmaq*, شفا بولمق *chifa boulmaq*. – Rétablir, rendre, remettre, تجدید ا *tèdjdid èt*, احیا ا *ihya èt*. – Hausser, اعلا ا - ترفیع *tèrfi, ila èt*. — Exalter, faire valoir, اعظام ا *izam èt*, بالندرمق *ballandęrmaq*. — un

mot, ميملمك *mimlèmèk*, رد جواب ا *rèdd-i djèvab èt.* – T. de guerre, تبديل ا *tèbdil èt*, دكشترمك *dèyichtirmèk.* — Délier des obligations, قورتارمق *qourtarmaq*, عفو - تخليص ا *afv, takhlis èt*, وارسته قلمق *varèstè qe̱lmaq.* — Dépendre de, تابع او *tabi ol.* — Se relever, قالقمق *qalqmaq*, طوغرولمق *dhoghroulmaq.*

Relief, s. m., قبارمه *qabarma*, قبارتمه *qabartma.* – Au fig., پارلاقلق *parlaqle̱q*, رونق *rèvnaq.*

Relier, v. a., باغلامق *baghlamaq*, جلدلمك *djildlèmèk.* – un livre, كتاب باغلامق *kitab baghlamaq*, بر كتابه جلد ياپمق *bir kitaba djild ïapmaq*, تجليد ا *tèdjlîd èt.* — Relié, e, باغلانمش *baghlanme̱ch*, جلدلنمش *djildlènmich*, باغلو *baghle̱.* — Réunir, ربط ا *rabt èt.*

Relieur, s. m., مجلّد *mudjèllid*, كتاب باغلايجى *kitab baghlaïdje̱.*

Religieuse, s. f., راهبه *rahibè*, كشيشه *kèchichè.* — En parlant des sœurs religieuses, قز *qe̱z*, pl. قزلر *qe̱zlar.*

Religieusement. adv., عبادتكارلغله *'ybadètkiarle̱ghe̱la*, ديندارانه *dîndaranè*, ديانت ايله *dïanèt ilè*, ديانةً *dïanètèn.*

Religieux, s. m., راهب *rahib*, pl. رهبان *rouhban*, كشيش *kèchîch.*

Religieux, se, adj., دينه متعلّق اولان *dînè mutè'allyq olan*, دينى *dîni.* — Pieux, صوفى *sofou*, ديانتلى *dïanètli*, ديندار *dîndar*, عبادتكار *'ybadètkiar*, اهل ديانت *èhli dïanèt*, متعبّد *mutè'abbid.* – D'un ordre religieux, رهبانى *rouhbani.*

Religion, s. f., دين *dîn*, pl. اديان *èdïan*, مذهب *mèzhèb*,

pl. مذاهب *mèzahib.* — La religion chrétienne, دين عيسوی *dîni 'yçèvi.* — mahométane, دين محمّدی *dîni mohammèdi,* اسلام *islam.*-juive, دين يهود *dîni ïèhoud.* — Foi, ايمان *iman.* — Piété, ديانت *dïanèt,* تقوا *taqva,* تعبّد *tè'abbud,* ديندارلق *dîndarleq.*

Reliquaire, s. m., بقايای مباركه صندغی *bèqaïaï mubarèkè sandeghe,* بقيات قابی *baqeïat qabe.*

Relique, s. f., بقايای شريفه *bèqaïaï chèrîfè,* اوليا بقياتی *èvlïa baqeïate.*

Relire, v. a., تكرار اوقومق *tèkrar oqoumaq.*

Reliure, s. f., قاب *qab,* جلد *djild,* تجليد *tèdjlîd,* باغلامه *baghlama.*

Reluire, v. n., پارلامق *parlamaq,* ايدينلق ويرمك *aïdenleq vèrmèk.*

Reluisant, e, adj., پارلاق *parlaq,* پارلايجی *parlaïdje,* لامع *lamy',* درخشان *dirakhchan.*

Remaniement, s. m., يكيدن دوزلتمه *ïènidèn duzèltmè,* تنظيم مكرّر - جديد *tanzimi mukèrrèr, djèdîd.*

Remanier, v. a., تكرار ال ايله يوقلامق *tèkrar èl ilè ïoqlamaq.* - دوزتمك *duzètmèk,* مجدّداً تنظيم ا *mudjèddèdèn tanzim èt.*

Remarier, v. a., تكرار اولندرمك *tèkrar èvlèndirmèk.* - Se remarier, تكرار اولنمك *tèkrar èvlènmèk,* مجدّداً تزوّج ا *mudjèddèdèn tèzèvvudj èt.* — Remarié, e, تكرار اولنمش *tèkrar èvlènmich.*

Remarquable, adj., مشهور *mèchhour,* نامدار *namdar,* شايان دقت *chaïani deqqat.*

Remarque, s. f., observation, ملاحظه *moulahaza,* pl.

ملاحظات *moulahazat*, مطالعه *mouthala'a*, pl. مطالعات *mouthala'at.*— Signe, اشارت *icharèt*, اثار *açar*, علامت *'alamèt.* — Attention, دقت *deqqat.* — Avertissement, تنبيه *tèmbîh.*

Remarquer, v. a., كوزتمك *gueuzètmèk*, ا نظر - دقت *nazar, deqqat èt*, ا ملاحظه *moulahaza èt.* – Distinguer, سزمك *sèzmèk*, ا تمييز - فرق *farq, tèmîîz èt.* — Faire une seconde marque, تكرار نشان قومق *tèkrar nichan qomaq.*

Rembarquer, v. a., – تكرار كمي يه بندرمك - يوكلتمك - تحميل ا *tèkrar guèmiïè bindirmèk, ïuklètmèk, tahmîl èt.* — Se rembarquer, ينه كمي يه بنمك *ïnè guèmiïè binmèk.*

Remblai, s. m., طولدرمه طپراق *doldourma topraq.*

Remblayer, v. a., طپراق طولدرمق *topraq doldourmaq.*

Rembourrer, v. a., قيتيقلامق *qeteqlamaq*, قل ايله طولدرمق *qel èla doldourmaq.*

Remboursable, adj., ادا اولنه جق *èda olounadjaq*, اودنه جك *eudènèdjèk.*

Remboursement, s. m., اودمه *eudèmè*, ادا *èda*, تأديه *tèèdiïè*, اعطا *y'tha.*

Rembourser, v. a., اودمك *eudèmèk*, ا ادا - تأديه *èda, tèèdiïè èt*, ا اعطا *y'tha èt.*

Remède, s. m., علاج *'yladj, 'ylatch*, چاره *tcharè.* – Trouver un remède, چاره بولمق *tcharè boulmaq*, بر چاره بولمق *bir tcharè boulmaq.* – Quel remède à cela? que faire? چاره نه *tcharè nè*, نه چاره *nè tcharè.* — Il n'y a point de remède, چاره يوقدر *tcharè ïoqtour.*

Remédier, v. a., ا علاج *'yladj èt*, چاره بولمق *tcharè boul-*

maq. — Il faut tâcher d'y remédier, بر چاره بولملى *bir tcharè boulmale.*

Remener, v. a., كيرو كتورمك *guèri guètirmèk,* اعاده ا *y'adè èt.*

Remercier, v. a., شكر ا *chukr èt,* تشكر ا *tèchèkkur èt,* الله راضى اولسون ديمك *allah razy olsoun dèmèk.* – Je remercie Dieu, je rends grâces à Dieu, اللهه شكر *allaha chukr,* شكر اللهه *chukr allaha,* اللهه شكر ويريرم *allaha chukur vèrîrim.* — Je vous remercie, ممنونم *mèmnounoum,* تشكرم *tèchèkkurum,* متشكرم *mutèchèkkirim,* بركات ويرسون *bèrèkiat vèrsîn,* الله راضى اولسون *allah razy olsoun,* الله راضى اوله *allah razy ola,* اى والله *èï vallah,* معمر اولك *mou'ammèr oloun,* صاغ اولك *sagh oloun.* — Disgracier, استثقال ا *istisqal èt,* يول ويرمك *ïol vèrmèk.*

Remettre, v. a., يرينه قومق *ïèrînè qomaq,* تكرار قومق *tèkrar qomaq.* — Consigner une chose, تسليم ا *tèslîm èt.* — Différer, كجكدرمك *guèdjiktirmèk,* كوندن كونه تاخير ا *gundèn gunè tèèkhyr èt.* – Pardonner, باغشلامق *bayhechlamaq,* عفو – مغفرت ا *'af, maghfirèt èt.* – Rétablir la santé, شفا ويرمك *chifa vèrmèk,* دوزلتمك *duzèltmèk.* – Se remettre, recouvrer la santé, شفا بولمق *chifa boulmaq,* دوزلمك *duzèlmèk.* — Se rassurer, se calmer, كنديه كلمك *kèndiyè guèlmèk,* يورك راحتلنمق *ïurèk rahatlanmaq.* – Se rappeler, آكمق *anmaq,* خاطره كتورمك *khatera guètirmèk.*

Remeubler, v. a., اوى تكرار دوشهمك *èvi tèkrar deuchèmèk.*

Remise, s. f., délai, retard, مهلت *mihlèt,* تعويق *ta'vyq.* –

Abri pour une voiture, عربه خانه *'araba khanè*, هنتو یری *hinthov ïèri.* — Argent remis, پاره تسلیمی *para teslîmi,* اقچه ارسالی *aqtchè irsale.* — Remise dans le prix, باغشلامه *baghechlama,* تنزیل *tènzîl,* اکرام *ikram.*

Rémissible, adj., عفو اولنور *'af olounour,* باغشلانور *baghechlaner.*

Rémission, s. f., باغشلامه *baghechlama,* عفو *'af,* مغفرت *maghfirèt.*

Remmener, v. a., آلوب کوتورمک *âlep gueuturmèk,* تکرار برابر کتورمک *tèkrar bèrabèr guètirmèk.*

Remonter, v. a. et n., تکرار یوقاری چیقمق *tèkrar ïoqare tcheqmaq,* تکرار بنمك *tèkrar binmèk.* – un fleuve, چایه قارشو کتمک *tchaïa qarche guitmèk.* – un montre, ساعتی قورمق *sa'ate qourmaq.* — le courage, یورك ویرمك *ïurèk vèrmèk.* — Reprendre les choses de plus loin, اوّلندن-باشندن طوتمق *èvvèlindèn, bachendan toutmaq.*

Remontrance, s. f., تعزیر *ta'zîr,* سنم *sitèm.*

Remontrer, v. a., محذوراتی بیان ا *mahzourate bèïan èt.* — عرض ا *'arz èt.*

Remords, s. m., یورکی اورمه *ïurèyi vourma,* حسرت درون *hasrèti dèroun,* اضطراب قلب *ezthèrabi qalb.*

Remorquer, v. a., un navire, کمی چکمک *guèmi tchèkmèk.* — à la vapeur, واپور ایله کمی چکمك *vapor ilè guèmi tchèkmèk.* — un train de chemin de fer, دمیر یولك عربهلرینی چکمك *dèmir ïoloun arabalarene tchèkmèk.*

Remorqueur, s. m., کمی چکن واپور *guèmi tchèkèn vapor.*

Rémouleur, s. m., بیلهجی *bîlèïdji.*

Rempailler, v. a., ینه صمان ایله طولدرمق - دوزمك *ïnè saman ilè dholdourmaq, duzmèk.*

Rempart, s. m., طابیه *thabïa*, دیواری قلعه *qal'è douvare*, مترس *mètèris.*

Remplaçant, s. m., بشقه‌سنك یرینی طوتان *bachqaçenen ïèrini thoutan.* — Successeur, خلف *khalèf.* — Substitut, وکیل *vèkîl.*

Remplacement, s. m., باشقه‌سنك یرینی طوتمه *bachqaçenen ïèrîni thoutma*, عوض *'yvaz*, تعویض *ta'vyz*, بدل *bèdèl.*

Remplacer, v. a., یرینه کچمك *ïèrînè guètchmèk*, بریسنك یرینی طوتمق *biriçinin ïèrîni thoutmaq.*–Être substitut, وکیل اول *vèkîl ol.* – Être successeur, خلف اول *khalèf ol.*

Rempli, s. m., قاصمه *qasma*, قاصنتی *qaçente.*

Rempli, e, adj., طولی *dholou*, طولمش *dholmouch*, مملو *mèmlou*, مشحون *mèchhoun.*

Remplier, v. a., قاصمق *qasmaq.*

Remplir, v. a., طولدرمق *dholdourmaq*, املا ا *imla èt.* — Remplissez ce verre, بو قدحی طولدر *bou qadèhy dholdour.* — sa promesse, سوزینی طوتمق *seuzunu thoutmaq*, ایفای وعد ا *ifaï va'd èt.*

Remplissage, s. m., طولدرمه *dholdourma*, تشحین *tèchhyn.* — sa chose qui sert à remplir, طولمه *dholma.*

Remporter, v. a., تکرار کوتورمك *tèkrar gueuturmèk.* — Gagner, قزانمق *qazanmaq*, ینمك *ïènmèk*, غالب کلمك *ghalib guèlmèk.* — Remporter la victoire, ظفر بولمق *zafèr boulmaq.*

Remuage, s. m., اویناتمه *oïnatma*, تحریك *tahrîk.* — des liquides, چالقاتمه *tchalqatma.*

Remuant, e, adj., قملداىجى *qemeldaïdje*, صالانجى *sallanedje*, تك طورمز *tèk dourmaz*. — فساد قارشدريجى *fèçad qarechderedje*.

Remue-ménage, s. m., اشيا طاغنقلغى *èchïa dhagheneqleghe*, الت اوستلك *alt ustluk*.

Remuer, v. a., قملداتمق *qemeldatmaq*, تپرتمك *tèprètmèk*, صاللامق *sallamaq*, تحريك ا *tahrîk èt*. — Se remuer, قملدانمق *qemeldanmaq*, قپردانمق *qeperdanmaq*, صاللانمق *sallanmaq*.

Rémunérateur, s. m., مكافات ويريجى *mukiafat vèrîdji*, مجازى *mudjazi*.

Rémunération, s. f., مكافات *mukiafat*, مجازات *mudjazat*, اجرت *udjrèt*.

Rémunératoire, adj., بدل مكافات *bèdèli mukiafat*.

Rémunérer, v. a., جزا ويرمك *djèza vèrmèk*. — مجازات مكافات ا *mudjazat, mukiafat èt*.

Renaissance, s. f., تكرار طوغمه *tèkrar dhoghma*, تجدد حيات *tèdjèddudi haïat*, يكيلنمه *ïènîlènmè*.

Renaissant, e, adj., تكرار طوغمش *tèkrar dhoghmouch*, كسب حيات تازه ايدن *kisbi haïati tazè èdèn*.

Renaître, v. n., تكرار طوغمق *tèkrar dhoghmaq*, يكيدن وجوده كلمك *ïènîdèn vudjoudè guèlmèk*, يكيلنمك *ïènîlènmèk*, كسب حيات جديده ا *kisbi haïati djèdîdè èt*.

Renard, s. m., دلكى - تلكى *tilki*.

Renchérir, v. a., بهالنمق *pahalatmaq*, بها آرترمق *paha ârtermaq*. — V. n., devenir cher, بهالنمق *pahalanmaq*, زياده بهالو او *zïadè pahale ol*.

Rencontre, s. f., راست كلمه *rast guèlmè*, قاوشمه *qavouch-*

ma, تصادف *tèçaduf,* مصادفت *muçadèfèt.* — Aller à la rencontre, استقبال ا *istyqbal èt,* استقباله چيقمق *istyqbala tcheqmaq.* — Occasion, فرصت *ferçat.* — Conjoncture, حال *hal.*

Rencontrer, v. a., راست كلمك *rast guèlmèk,* تصادف ا *tèçaduf èt,* اوغرامق *oghramaq.* – Se rencontrer, بر برينه راست كلمك *biri birînè rast guèlmèk,* اوغراشمق *oghrachmaq.* — Se heurter, چاتمق *tchatmaq.*

Rendement, s. m., حاصلات *haçelat.*

Rendez-vous, s. m., بر يرده بولشمق ايچون اولان سوز برلكى *bir ïèrdè boulouchmaq itchin olan seuz birliyi,* ميعاد ملاقات *mï'adi mulaqat.* — Lieu de rendez-vous, بولشهجق ير *boulouchadjaq ïèr.* – Donner un rendez-vous, ميعاد ملاقات تخصيص ا *mï'adi mulaqat takhsîs èt.*

Rendormir, v. a., بر دخى اويوتمق *bir dakhi ouïoutmaq.* – Se rendormir, بر دخى اويومق *bir dakhi ouïoumaq,* تكرار اويقويه وارمق *tèkrar ouïqouïa varmaq.*

Rendre, v. a., ويرمك *vèrmèk,* كيرو ويرمك *guèri vèrmèk,* رد ا *rèdd èt,* دوندرمك *dundurmèk.* — Transporter, كوتورمك *gueuturmèk,* نقل و تنزيل ا *naql u tènzîl èt.* – Rendre compte, اداى حساب ا *èdaï hyçab èt.* — le salut, رد سلام ا *rèddi sèlam èt.* — grâce, شكر ويرمك *chukur vèrmèk,* تشكر ا *tèchèkkur èt.* — visite, زيارت ا *zïarèt èt,* ويزته ا *vîzita èt.* — témoignage, شهادت ا *chèhadèt èt.* — la place, قلعه‌يى تسليم ا *qal'èïi tèslîm èt.* — l'âme, تسليم جان ا *tèslîmi djan èt.* — justice, حقنى حق ا *haqqene haqq èt,* احقاق حق ا *yhqaqy haqq èt,* حق ويرمك *haqq vèrmèk.* — Vomir, قوصمق

qousmaq, استفراغ ا *istifragh èt.*– Produire, محصول ويرمك *mahçoul vèrmèk.* — Se rendre, aller, كتمك *guitmèk*, وارمق *varmaq.* — Devenir, اولمق *olmaq.* — Se soumettre, تسليم او *tèslîm ol*, اطاعت ا *itha'at èt.*

Rêne, s. f., ديزكن *dîzguin*, كم *guèm*, عنان *inan.*

Renégat, s. m., مرتد *murtèdd*, *mourtadd*, دونمه *deunmè.*

Renfermer, v. a., قپاتمق *qapatmaq*, ايچرو قويوب قپامق *itchèri qoïoup qapamaq.* — Comprendre, contenir, ايچنه آلمق *itchinè âlmaq*, قپلامق *qaplamaq*, – احاطه اشتمال ا *ihatha*, *ichtimal èt*, – شامل – مشتمل – حاوی – محتوی او *chamil*, *muchtèmil*, *havi*, *muhtèvi ol.* — Se renfermer, être renfermé, قپانمق *qapanmaq*, چكلمك *tchèkilmèk.* – Se cacher, كيزلنمك *guîzlènmèk*, صقلانمق *saqlanmaq.*

Renfler, v. n., قبارمق *qabarmaq*, شيشمك *chîchmèk.*

Renforcer, v. a., دها زياده قويلمك *daha zïadè qavîlèmèk*, استحكام ويرمك *istyhkiam vèrmèk.* — Envoyer des renforts, امداد كوندرمك *imdad gueundermèk.* — Se renforcer, قوّت بولمق *qouvvèt boulmaq*, قويلنمك *qavîlènmèk.* — Renforcé, e, تقويه اولنمش *taqvïè olounmouch*, محكم *muhkèm.*

Renfort, s. m., ياردم *ïardem*, امداد *imdad.* — Troupes, امداد عسكری *imdad 'askèri.* — Un renfort considérable, كلّيتلو امداد *kulliïètli imdad.*

Rengaîner, v. a., قيننه صوقمق *qenena soqmaq.*

Renié, e, adj., منكر *munkèr*, انكار اولنمش *inkiar olounmouch.* — Apostat, مرتد *murtadd*, منكر *munkir*, ناكر *nakir*, جاحد *djahid.*

Reniement, s. m., انكار *inkiar*, جحد *djèhd.*

Renier, v. a., انكار ا *inkiar èt.* — ses parents, اقرباسنى انكار ا *aqrabaçene inkiar èt.*

Renifler, v. n., برون چكمك *bouroun tchèkmèk.*— Au fig., برون ايله ايتمك *bouroun ilè ïitmèk.*

Renom, s. m., شهرت *cheuhrèt*, نيك نام *nîk nam.*

Renommé, e, adj., مشهور *mèchhour* (vulg. *mènchour*), نامدار *namdar*,ناملى *namle*, شهرتلى *cheuhrètli.*

Renommée, s. f., شان *chan*, شهرت *cheuhrèt*, تواتر *tèvatour*, آد *âd.* — Belle, grande renommée, شهرت جليله *cheuhrèti djèlîlè*, شهرت عظيمه *cheuhrèti 'azymè*, شان و شهرت *chan u cheuhrèt.*

Renommer, v. a., تكرار تسميه ا *tèkrar tèsmiyè èt*, يكيدن نصب و انتخاب ا *ïènîdèn nasb u intikhab èt.*

Renoncer, v. n., واز كلمك *vaz guèlmèk*, واز كچمك *vaz guètchmèk*, كيرو چكلمك *guèri tchèkilmèk*, فراغت ا *fèraghat èt*, قطع علاقه ا *qathy' 'alaqa èt*, بوشلمق *bochlamaq.*

Renonciation, s. f., واز كچمه *vaz guetchmè*, كيرو چكلمه *guèri tchèkilmè*, ترك *tèrk*, فراغ *firagh*, فراغت *fèraghat*, قطع علاقه *qathy' 'alaqa.*

Renoncule, s. f. (plante), دوكون چيچكى *duyun tchîtchèyi.*

Renouement, s. m., d'amitié, تجدّد حبّ و موالات *tèdjèddudi hubb u muvalat.*

Renouer, v. a., تكرار باغلامق *tèkrar baghlamaq*, مجدّدًا ربط - عقد ا *mudjèddèdèn rabth, 'aqd èt.* — l'amitié, تجديد محبّت ا *tèdjdîdi mouhabbèt èt.* — Renoué, e,

مجدّدًا عقد اولنمش *mudjèddèdèn 'aqd olounmouch.* تكرار باغلانمش *tèkrar baghlanmech,*

Renoueur, se, s., qui remet les membres disloqués, چقوقجی *tcheqeqtche,* قیرقجی *qereqtche.*

Renouveler, v. a., یکیلمک *ïènîlèmèk,* یکیلتمك *ïènîlètmèk,* تجدید ا *tèdjdîd èt.* — Se renouveler, یکیلنمك *ïènîlènmèk,* تازەلنمك *tazèlènmèk.* — Arriver de nouveau, یکیدن واقع او *ïènîdèn vaqy' ol.* – Recommencer, تكرار باشلامق *tèkrar bachlamaq.*

Renouvellement, s. m., یکیلنمه *ïènîlènmè,* تجدید *tèdjdîd,* تجدّد *tèdjèddud.* – de l'amitié, تجدّد محبّت *tèdjèddudi mouhabbèt.*

Renseignement, s. m., خبر *khabèr,* دلالت *dèlalèt,* وقوفیّت *vouqoufiïèt,* استعلام *isty'lam,* معلومات *maloumat.* — Demander des renseignements, استخبار - استعلام ا *istikhbar, isti'lam èt.* — Donner des renseignements, خبر ویرمك *khabèr vèrmèk,* وقوف ا *vouqouf èt.*

Rente, s. f., كلور *guèlir,* ایراد *irad,* pl. ایرادات *iradat,* عائده *'aïdè,* pl. عوائد *'avaïd,* حاصل *haçel,* pl. حاصلات *haçelat.* – Produit, محصول *mahçoul,* pl. محصولات *mahçoulat.*

Rentier, ère, s., ایراد صاحبی *irad sahybi,* ایراد ایله کچنن *irad ilè guètchinèn.*

Rentraire, v. a., اورمك *eurmèk,* یمامق *ïamamaq.*

Rentrant, adj. m., داخل *dakhyl.*

Rentrayeur, se, s., اوریجی *eurîdji,* یماجی *ïamadje.*

Rentrée, s. f., تكرار كیرمه *tèkrar guîrmè,* مجدّدًا دخول *mudjèddèdèn dukhoul,* عودت *'avdèt,* كشاد *kuchad.* — Arrivée, كیرمه *guîrmè,* وصول *vuçoul,* ورود *vuroud.*

Rentrer, v. n., تكرار كيرمك *tèkrar guîrmèk*, ينه دخول ا *ïnè dukhoul èt*, مجدّداً داخل او *mudjèddèdèn dakhyl ol*, كيرو دونمك *guèri deunmèk*.

Renverse (A la), adv., ارقه اوزرينه *arqa uzèrînè*.

Renversement, s. m., دويرمه *dèvîrmè*, ييقلمه *yeqelma*, انقلاب *inqylab*, انهدام *inhidam*, پريشانلق *pèrîchanleq*, آلت اوستلك *âlt ustluk*, برباذلق *bèrbatleq*, اخلال *ikhlal*.

Renverser, v. a., دوندرمك *deundurmèk*, دويرمك *dèvîrmèk*, اقتارمق *aqtarmaq*, دوشرمك *duchurmèk*. — Détruire, بوزمق *bozmaq*, ييقمق *yeqmaq*, هدم ا *hèdm èt*. — Se renverser, چويرلمك *tchèvîrilmèk*, دورلمك *dèvirilmèk*, يره دوشمك *ïèrè duchmèk*. — Se retirer en désordre, پريشان او *pèrîchan ol*, تار و مار او *tar u mar ol*. — Renversé, e, ييقلمش *yeqelmech*, منهدم *munhèdim*.

Renvoi, s. m., كيرو يوللامه *guèri ïollama*, ردّ *rèdd*, اعاده *y'adè*. — Congé, يول ويرمه *ïol vèrmè*, اجازت *idjazèt*. — Marque, اشارت *icharèt*. — Note, حاشيه *hachïè*. — Ajournement, بشقه كونه براقمه *bachqa gunè braqma*. — Action de renvoyer, de chasser, قومه *qovma*, دفع *dèf'*, طرد *thard*.

Renvoyer, v. a., كيرو يوللامق - كوندرمك *guèri ïollamaq*, *gueundèrmèk*, كيرو ارسال ا *guèri irsal èt*, ردّ - اعاده ا *rèdd*, *y'adè èt*, حواله ا *hèvalè èt*. — Chasser, قومق *qovmaq*, طرد ا *thard èt*. — Congédier, يول ويرمك *ïol vèrmèk*. — Ajourner, بشقه كونه براقمق *bachqa gunè braqmaq*, وقت اخره تعليق ا *vaqti âkhyrè ta'lyq èt*.

Repaire, s. m., اين *in*, يتاق *ïataq*. — de tigres, قپلان

يتاغی *qaplan ïataghe̱*. – de brigands, – حيدود يتاغی نشانی *haïdoud ïataghe̱, nichani.*

Repaître, v. a., بسلمك *bèslèmèk*. — Se repaître, بسلنمك *bèslènmèk*, يمك *ïèmèk*. – Se repaître d'espérances chimériques, امال بيهوده ايله بسلنمك *amali bihoudè ilè bèslènmèk.*

Répandre, v. a., دوكمك *deukmèk*, طاغتمق *dhaghe̱tmaq*, آقتمق *âqe̱tmaq*. — le sang, قان دوكمك *qan deukmèk*, سفك دم ا *sèfki dèm èt*. — des larmes, كوز ياشی دوكمك *gueuz ïache̱ deukmèk*. – Étendre au loin, يايمق *ïaïmaq*, نشر ا *nèchr èt*. — Se répandre, يايلمق *ïaïe̱lmaq*, شيوع بولمق *chouïou' boulmaq*, انتشار بولمق *intichar boulmaq*, نشر اولنمق *nèchr olounmaq*, منتشر او *muntèchir ol.*

Réparable, adj., تعمير اولنور *ta'mîr olounour*, چارهسی ممكن *tcharèçi mumkin.*

Reparaître, v. n., تكرار كورنمك *tèkrar gueurunmèk*, مجدّدًا ظهور ا *mudjèddèdèn zouhour èt.*

Réparation, s. f., مرمت *mèrèmèt*, ترميم *tèrmîm*, تعمير *ta'mîr*. — Au fig., ترضيه *tèrzyïè*, تضمين ضرر *tazmîni zarar.*

Réparer, v. a., مرمت - ترميم - تعمير ا *mèrèmèt, tèrmîm, ta'mîr èt*, دوزلتمك *duzèltmèk*, چاره بولمق *tcharè boulmaq.*

Répartie, s. f., جواب *djèvab*, حاضر جواب *haze̱r djèvab*, قارشولق *qarche̱le̱q.*

Repartir, v. n., تكرار كتمك *tèkrar guitmèk*, تكرار يوله چيقمق *tèkrar ïola tche̱qmaq.*

Répartir, v. a., حصّه حصّه بولمك *hissè hissè beulmèk*, پای ا *paï èt*, توزیع - تقسیم ا *tèvzi*, *taqsim èt*.

Répartition, s. f., مقاسمه *mouqaçèmè*, تقسیم *taqsim*, پایلمه *païlama*.

Repas, s. m., یمك *ïèmèk*, طعام *tha'am*. — Repas prié, festin, ضیافت *zyafèt*, ولیمه *vèlîmè*.

Repassage, s. m., بیلمه *bîlèmè*. — du linge, اوتیلمه *utulèmè*.

Repasser, v. n., تکرار کچمك *tèkrar guètchmèk*, مجدّداً مرور ا *mudjèddèdèn murour èt*. – V. a., du linge, اوتیلمك *utulèmèk*. – sa leçon, درسنی تکرار ازبرلمك *dèrsini tèkrar èzbèrlèmèk*, درسنی اوستندن کچمك *dèrsini ustunden guètchmèk*. – un ouvrage, تکرار کوزدن کچورمك *tèkrar gueuzdèn guètchirmèk*, یکیدن مطالعه ا *ïènidèn mouthala'a èt*. — Aiguiser, بیلهمك *bîlèmèk*.

Repasseur, s. m., de couteaux, de ciseaux. — Voy. Rémouleur.

Repasseuse, s. f., اوتیلین - اوتیلیجی قاری *utulèïèn*, *utulèïdji qare*.

Repêcher, v. a., صودن چیقارمق *soudan tchegarmaq*.

Repenti, e, adj., پشیمان *pèchiman*, *pichman*.

Repentir, s. m., پشیمانلق *pichmanleq*.

Repentir (Se), v. pron., پشیمان او *pichman ol*, نادم او *nadim ol*, ندامت چکمك *nèdamèt tchèkmèk*.

Répercussion, s. f., کیرو - ایچرو اورمه *guèri*, *itchèri vourma*, انعکاس *inikias*.

Répercuter, v. a., کیرو اورمق *guèri vourmaq*, عکس ا *'aks èt*.

Repère, s. m., نشان *nichan*, علامت *alamèt*.

Répertoire, s. m., فهرست دفتری *fihrist dèftèri.*

Répéter, v. a., تكرار سویلمك *tèkrar seuïlèmèk,* تكرار دیمك *tèkrar dèmèk,* تكرارلمق *tèkrarlamaq,* اعاده ا *y'adè èt.* – Répété, e, تكرارلنمش *tèkrarlanmech,* مكرّر *mukèrrèr.*

Répétiteur, s. m., درسی تكرارلیان *dèrsi tèkrarlaïan,* ایكنجی خواجه *ikindji khodja.*

Répétition, s. f., تكرارلمه *tèkrarlama,* تكرار *tèkrar,* تكرّر كلام *tèkèrruri kèlam.* — Montre à répétition, چالار ساعت *tchalar sa'at.*

Repeupler, v. a., یكیدن شنلتمك *ïènidèn chènlètmèk,* مجدّدا اعمار ا *mudjèddèdèn i'mar èt.*

Répit, s. m., مهلت *muhlèt,* استراحت *istirahat,* تنفّس *tènèffus.*

Replâtrage, s. m., بدانه *badana,* صوامه *sevama.*

Repli, s. m., اورم *durum,* بوكلم *buklum, bukulum.* – Les replis du cœur, قلبك درونی *qalben dèrouni,* ضمائر *zamaïr.*

Replier, v. a., ایكی قات ا *iki qat èt,* دورمك *durmèk.* – Se replier, كیرو چكلمك *guèri tchèkilmèk.*

Réplique, s. f., جواب *djèvab,* ردّ جواب *rèddi djèvab.*

Répliquer, v. a. et n., جواب ویرمك *djèvab vèrmèk,* ردّ جواب ا *rèddi djèvab èt.*

Répondant, s. m., كفیل *kèfil.*

Répondre, v. a. et n., جواب ویرمك – ا *djèvab vèrmèk, èt.* — Etre en rapport, توافق ا *tèvafeq èt,* اویغون او *ouïghoun ol.* — Etre égal, دنك او *dènk ol.* — Agir avec réciprocité, قارشولغنی ا *qarchouloughounou èt.* — Être caution, كفیل او *kèfil ol,* مسئول او *mès'oul ol.* — J'en réponds, بن كفیل اولورم *bèn kèfil olouroum.*

Réponse, s. f., جواب *djèvab*, pl. اجوبه *èdjvèbè.* — Lettre de réponse, جوابنامه *djèvabnamè.*

Report, s. m. d'une somme, نقل يكون *naql-i ïèkun.* – Le total reporté, يكون *ïèkun.*

Reporter, v. a, تكرار كتورمك *tèkrar guètirmèk.* — une conversation, كلامى نقل ا *kèlami naql èt.* — Se reporter (en idée), اكمق *anmaq*, تذكر ا *tèzèkkur èt*, فكرًا اورمق *fikrèn varmaq.* — نقل ا *naql èt.*

Repos, s. m., راحتلق *rahatleq*, راحت *rahat*, حضور *houzour*, استراحت *istirahat*, سكون *sukioun.* — Jour de repos, راحت كونى *rahat gunu.* — Prendre du repos, راحت ا *rahat èt*, راحتلنمق *rahatlanmaq*, استراحت ا *istirahat èt.* – Qui est en repos, راحتلو *rahatle*, حضورلى *houzourlou.*

Reposer, v. a., راحتلتمق *rahatlatmaq*, دیکلندرمك *dinlèndirmèk.*– V.n., être dans un état de repos, راحتلنمق *rahatlanmaq*, استراحت ا *istirahat èt.* — Se reposer, راحتلنمق *rahatlanmaq*, دیکلنمك *dinlènmèk*, استراحت تنفس ا – *istirahat, tènèffus èt.* — Dormir, اويومق *ouïoumaq.* – Se reposer sur quelqu'un, طيانمق *dhaïanmaq*, كونمك *guvènmèk*, اعتماد ا *y'timad èt*, استناد ا *istinad èt.*

Repoussant, e, adj., ايكرندريجك *iïrèndirîdji*, كريه *kèrih.*

Repousser, v. a., كيرو آتمق *guèri âtmaq*, قاقمق *qaqmaq*, ايتيويرمك *itîvèrmèk*, رد ا *rèdd èt.* — En parlant d'une arme à feu, كيرويه دپمك *guèriyè tèpmèk.* – Pousser de nouveau, يكيدن بتمك - سورمك *ïènidèn bitmèk, surmèk.*

Répréhensible, adj., عيبلانه‌جق *'aïblanadjaq.*

Répréhension, s. f., عیبلامه *'aïblama*, قنامه *qenama*, تعذیر *ta'zîr*, ازارلمه *âzarlama*.

Reprendre, v. a., کیرو - تکرار آلمق *guèri, tèkrar âlmaq*, ینه طوتمق *ïnè thoutmaq*. — Censurer, blâmer, قنامق *qenamaq*, آزارلمق *âzarlamaq*, تعزیر - تعییب ا *ta'zîr, ta'ïïb èt*. – Trouver à redire, critiquer, خلافنه سوز بولمق *khelafena seuz boulmaq*, اعتراض ا *i'tiraz èt*.

Représaille, s. f., مقابلۀ بالمثل *mouqabèlè-i bilmisl*, کملکه قارشولق کملک *kèmliïè qarcheleq kèmlik*.

Représentant, s. m., وکیل *vèkîl*, pl. وکلا *vukèla*.

Représentation, s. f., کوسترمه *gueustèrmè*, عرض *'arz*, تقدیم *taqdîm*, صورت *sourèt*. — Imitation, تقلید *taqlîd*. — théâtrale, قومدیه *qomèdïa*, تماشا *tèmacha*. — Droit de succéder, نیابت *nïabèt*.

Représenter, v. a., exposer, عرض - افاده - بیان ا *'arz, ifadè, bèïan èt*. — Offrir, تقدیم ا *taqdîm èt*. — Jouer, اوینامق *oïnamaq*. — Se représenter, چیقمق *tcheqmaq*, وکیل او *vèkîl ol*.

Répressif, ssive, adj., منع ایدیجی *mèn' èdidji*, مانع *mani'*, زاجر *zadjir*.

Répression, s. f., باصدرمه *basterma*, منع ایتمه *mèn' ètmè*.

Réprimander, v. a., ازارلمق *azarlamaq*, تعزیر ا *ta'zîr èt*, باشه قاقمق *bacha qaqmaq*.

Réprimer, v. a., باصدرمق *bastermaq*, ضبط ا *zabth èt*.

Repris, ise, adj., de justice, سابقه‌لو *sabeqale*.

Reprise, s. f., تکرار المه *tèkrar alma*, تکرار مباشرت *tèkrar moubachèrèt*, اعاده *ïadè*. — à une étoffe, اورمه *eurmè*. — A plusieurs reprises, چوق دفعه *tchoq dèf'a*.

Réprobation, s. f., رد *rèdd*, لعنت *la'nèt*.

Reproche, s. m., آزارلمه *âzarlama*, تعزير *ta'zîr*, تعييب *ta'iïb*, ستم *sitèm*, يوزه اورمه *ïuzè vourma*.

Reprocher, v. a., آزارلمق *âzarlamaq*, تعزير ا *ta'zîr èt*, عيبلامق *'aïblamaq*, قنامق *qenamaq*.

Reproduction, s. f., تكرار حاصل ايتمه *tèkrar haçel ètmè*, يكيدن حصوله كلمه *ïènîdèn houçoulè guèlmè*, محصول جديد *mahçouli djèdîd*.

Reproduire, v. a., تكرار حاصل ا *tèkrar haçel èt*, يكيدن وجوده كتورمك *ïènîdèn vudjoudè guètirmèk*, بر دخى چيقارمق *bir daha tchegarmaq*.

Réprouver, v. a., رد ا *rèdd èt*, قبول ايتمامك *qaboul ètmèmèk*, آتمق *atmaq*.

Reptile, s. m., سورتنن حيوان *surtunèn haïvan*, دابه *dabbè*, هامّت *hammèt*, pl. هوامّ *hèvamm*.

Républicain, e, adj., جمهورى *djumhouri*.

République, s. f., جمهور *djumhour*, pl. جماهير *djumahîr*. — La république française, فرانسز جمهورى *fransez djumhourou*.

Répudier, v. a., بوشاتمق *bochatmaq*, بوشامق *bochamaq*, تطليق ا *tathleq èt*, طلاق ويرمك *thalaq vèrmèk*. — Au fig., واز كچمك *vaz guètchmèk*, فراغت كلمك *fèraghat guèlmèk*.

Répugnance, s. f., ضدلق *zettleq*, استكسزلك *istèksizlik*, كوكلسزلك *gueunulsuzluk*, تنفّر *tènèffur*.

Répugnant, e, adj., ضد *zedd*, *zett*, مخالف *moukhalif*.

Répugner, v. n., ضد او *zett ol*, قارشو كلمك *garche guelmèk*, مخالف او *moukhalif ol*, استممك *istèmèmèk*.

Répulsion, s. f., كيرو تپمه *guèri tèpmè*, دفع *dèf'*.

Réputation, s. f., آد *âd*, نام *nam*, شهرت *cheuhrèt*, صيت *sṣt*.

Réputer, v. a., صايمق *saïmaq*, عدّ ا *add èt*.

Requérir, v. a., استمك *istèmèk*, طلب ا *talèb èt*, استدعا ا *istida èt*.

Requête, s. f., عرضحال *'arzouhal*, استدعا *istida*, نياز *niyaz*.

Requin, s. m., كوپك بالغى *keupèk baleghe*.

Réquisition, s. f., طلب *talèb*, مطالبه *mutalèbè*, استدعا *istida*, ديلك *dèlèk*, التماس *iltimas*.

Rescision, s. f., ابطال *ibtal*, نسخ *nèskh*.

Rescrit, s. m., خط *khatt*. — Bulle, فتوا *fètva*.

Réserve, s. f., discrétion, صاقنمه *saqenma*, چكنمه *tchèkinmè*, احتراز *yhtiraz*, احتياط *yhtïath*. — Troupes, صاقلى عسكر *saqle 'askèr*, احتياط عسكرى *yhtïath 'askèri*, رديف *rèdîf*. – A la réserve de..., غيرى *ghaïri*, ماعدا *ma'ada*. — Sans réserve, صاقنميه‌رق *saqenmaïaraq*, بلا استثنا *bila istisna*.

Réservé, e, adj., صاقنغان *saqenghan*, محترز *muhtèriz*, ادبلى *èdèbli*.

Réserver, v. a., صاقلمق *saqlamaq*, حفظ ا *hefz èt*, احتراز ا *yhtiraz èt*. — Retenir, اليقومق *aleqomaq*, توقيف ا *tèvqyf èt*.

Réservoir, s. m., حوض *havouz*, خزينه (*khazinè*) *khaznè*, صو خزينه‌سى *sou khaznèci*. – Au fig., كيسه *kèçè*, محفظه *mahfaza*.

Résidant, e, adj., اوطوران *othouran*, مقيم *mouqym*, ساكن *sakin*, متمكن *mutèmèkkin*.

Résidence, s. f., اوطورلان ير *othouroulan ïèr*, محل - مقرّ

اقامت *mahalli, maqarri iqamèt.* — d'un gouverneur, d'un prince, مقرّ حكومت *maqarri hukioumèt.* — Capitale, پايتخت *païtakht.*

Résident, s. m., رتبهٔ ثلثه ايلچيسی *rutbèï sèlèçè èltchiçi.*

Résider, v. n., اوطورمق *othourmaq,* ساكن - مقيم اولمق *sakin, mouqym ol,* اقامت - تمكن ا *iqamèt, tèmèkkun èt.*

Résidu, s. m., دورتی *dortou.* — باقی قالان *baqi qalan.*

Résignation, s. f., توكّل *tèvèkkul,* رضا *riza,* تسليميّت *tèslîmiïèt.* — Patience, صبر *sabr,* تحمّل *tèhammul.*

Résigner, v. a., بشقه‌سنه براقمق *bachqaçena braqmaq,* تسليم ا *tèslîm èt.* — Se résigner, توكّل ا *tèvèkkul èt,* كنديني اللهه تسليم ا *kèndîni allaha tèslîm èt.*

Résilier, v. a., فسخ - الغا - ابطال ا *fèskh, ilgha, ibtal èt,* اقاله ا *iqalè èt,* بوزمق *bozmaq.*

Résine, s. f., چام ساقزی *tcham saqeze,* رچينه *rètchîna.*

Résineux, se, adj., رچينه‌لو *rètchinale,* چام ساقزلو *tcham saqezle.*

Résipiscence, s. f., توبه *tèvbè,* كندی‌يه كلمه *kèndiïè guèlmè.*

Résistance, s. f., قارشو طورمه *qarche dhourma,* مقاومت *muqavèmèt,* ضدّيّت *zeddiïèt.*

Résister, v. n., قارشو طورمق *qarche dhourmaq,* قارشو قومق *qarche qomaq,* طيانمق *dhaïanmaq,* مقاومت - مدافعت - مخالفت ا *muqavèmèt, mudafè'at, moukhalèfèt èt.* — Supporter, چكمك *tchèkmèk,* تحمّل ا *tèhammul èt,* طاقت كتورمك *thaqat guètirmèk.*

Résolu, e, adj., décidé, قرار ويرلمش *qarar vèrilmich,* مصمّم *mouçammèm.* — Hardi, جسور *djèçour,* جسارتلو *djèçarètli,* شجاعتلو *chèdja'atli.*

Résolument, adv., قوى نيّت ايله *qavi niïèt ilè.* — جسارتله *djèçarètlè,* جسورانه *djèçouranè.*

Résolution, s. f., قرار *qarar,* نيّت *niïèt,* عزم *'azm,* تصميم *tasmîm.* — déterminée, عزم قاطع *'azmi qathy'.* – Fermeté, courage, جسارت *djèçarèt,* متانت *mètanèt.* — Cessation de consistance et réduction, انحلال *inhilal,* سوكلمه *seukulmè,* طاغلمه *daghelma.* — Dissolution, انفساخ *infiçakh.*

Résonner, v. n., اوتمك *eutmèk,* كورلدهمك *guruldèmèk,* اطنان صوت ا *ythnani savt èt,* چنلهمك *tchinlèmèk.*

Résoudre, v. a., چوزمك *tcheuzmèk,* اريتمك *èrîtmèk,* حلّ ا *hall èt.* — Expliquer, سوكمك *seukmèk,* معنا ويرمك *ma'na vèrmèk.* — Décider, قرار ويرمك *qarar vèrmèk,* تصميم ا *tasmîm èt.*– Se résoudre, se transformer, دونمك *deunmèk.* — Se déterminer, تصميم ا *tasmîm èt.* — à une chose, بر شيئه قرار ويرمك *bir chèïiè qarar vèrmèk.* — Consentir, رضا ويرمك *riza vèrmèk,* قائل او *qaïl ol.* – Se dissoudre, چوزلمك *tcheuzulmèk.* — En parlant des abcès, des tumeurs, طاغلمق *daghelmaq.*

Respect, s.m., حرمت *hurmèt, heurmèt,* احترام *yhtiram,* توقير *tèvqyr,* تعظيم *ta'zym,* تكريم *tèkrîm,* اعتبار *y'tibar,* رعايت *ri'aïèt,* رغبت *raghbèt.* – Avec un profond respect, كمال احترام ايله *kèmali yhtiram ilè.* — Par respect, حرمةً *hurmètèn, heurmètèn.*

Respectable, adj., حرمتلو *hurmètli, heurmètli,* اعتبارلى *y'tibarle,* رغبتلو *raghbètli,* واجب - ذوى الاحترام *vadjib, zèvi ul-yhtiram,* محترم *muhtèrèm,* معتبر *mu'tèbèr.*

Respecter, v. a., حرمت ا *hurmèt èt,* احترام - اعتبار ا

yhtiram, *y'tibar èt*. – Se respecter, عرض وشانی وقایه ا *'erz vè chanene viqaïè èt*, کندو شاننه کوره طاورانمق *kèndi chanena gueurè dhavranmaq*. — Respecté, e, اعتبارلیو *i'tibarle*, حرمتلو *heurmètli*, محترم *mouhtèrèm*, موقر *muvaqqar*.

Respectif, ve, adj., هر برینه مخصوص *hèr birînè makhsous*, هر برینه متعلق *hèr birînè mutèalliq*.

Respectivement, adv., بر برلرینه *bir birlèrînè*.

Respectueusement, adv., حرمت ایله *hurmèt ilè*, ادیبانه *èdîbanè*.

Respectueux, euse, adj., ادبلو *èdèbli*, مؤدب *muèddèb*, رعایتکار *ri'aïètkiar*. — ادبانه *èdèbanè*, رعایتکارانه *ri'aïètkiaranè*.

Respiration, s. f., نفس آلمه *nèfès âlma*, نفس *nèfès*, تنفس *tènèffus*, صولوق *solouq*.

Respirer, v. n., نفس – صولوق آلمق *nèfès*, *solouq âlmaq*. – Marquer, témoigner, ارائت ا *irayèt èt*, کوسترمک *gueustèrmèk*. – Reprendre haleine, راحتلنمق *rahatlanmaq*, تنفس ا *tènèffus èt*.

Resplendir, v. n., پارلمق *parlamaq*, ایدینلق ویرمك *aïdenleq vèrmèk*, متلالی و دراخشان او *mutèlali u dirakhchan ol*.

Resplendissant, e, adj., پارلاق *parlaq*, ضیالو *zyale*, لامع *lamy'*, دراخشان *dirakhchan*.

Resplendissement, s. m., پارلایش *parlaïch*, ضیا *zya*, لمعان *lèm'an*, شعشعه *cha'cha'a*.

Responsabilité, s. f., مسؤلیت *mèç'ouliïèt*, کفالت *kèfalèt*, جواب *djèvab*.

Responsable, adj., مسؤل *mèç'oul*, ضامن *zamin*, كفيل *kèfil*, جواب ويرمكه متكفل *djèvab vermèïè mutèkèffil.*

Ressemblance, s.f., بكزرلك *bènzèrlik*, مشابهت *muchabèhèt.*

Ressemblant, e, adj., بكزر *bènzèr*, مشابه *muchabih.*

Ressembler, v. n., بكزهمك *bènzèmèk*, مشابه اول *muchabih ol*, مشابهت ا *muchabèhèt èt.* — Il vous ressemble, سزه بكزر *sizè bènzèr.* — Cela ne ressemble à rien, بو هيچ بر شيئه بكزهمز *bou hitch bir chèïè bènzèmèz.*

Ressentiment, s. m., اوج *eudj*, كين *kîn*, غرض *gharèz*, صزى اثرى *seze èçèri*, قويرق آجيسى *qouïrouq adjeçe.* — Conserver du ressentiment, كين طوتمق *kîn thoutmaq.*

Ressentir, v. a., دويمق *douïmaq*, حس ا *hiss èt.* — Se ressentir, اثرينى حس ا *èçèrini hiss èt.* — Avoir part à quelque chose, اثرى طوقنمش *èçèri doqounmaq*, اثرينى دويمق *èçèrini douïmaq.* — Se souvenir avec amertume, كين طوتمق-باغلمق *kèn toutmaq, baghlamaq.*

Resserrer, v. a., قصمق *qesmaq*, صقمق *seqmaq*, زياده محكم باغلمق *ziadè muhkèm baghlamaq.* — Rétrécir, طارلتمق *dharlatmaq.* — Réduire à l'étroit, تضييق ا *tazïïq èt*, طار ا *dhar èt.*

Ressort, s. m., زنبرك *zènbèrèk.* — d'une machine, چرخ *tchèrkh.* — Au fig., قوّت *qouvvèt.* — اسباب *èsbab.* — Juridiction, حكومت *hukioumèt*, ناحيه *nahiïè*, قلمرو حكومت *qalèmrèvi hukioumèt.* — En dernier ressort, فيما بعد استماعى جائز اولمامق شرطيله *fima ba'd istima'i djaïz olmamaq chartheèla*, آخر محكمهده استماعى تجويز اولنمامق شرطيله *akhèr mouhakèmèdè istima'i tèdjviz olounmamaq chartheèla.*

Ressortir, v. n., يكيدن چيقمق *ïènidèn tcheqmaq*, تكرار خروج ا *tèkrar khoroudj èt.* — Faire ressortir, طشره چيقارمق *dichare tcheqarmaq.* – Au fig., اورتهيه اخراج ا *ortaïa ykhradj èt.* — Etre du ressort d'une juridiction, راجع او *radje ol*, تابع او *tabi' ol*, متعلّق او *mutèalliq ol.*

Ressortissant, e, adj., تابع *taby'*, تابع اولان *taby' olan*, متعلّق اولان *mutèalliq olan.*

Ressouder, v. a., تكرار لهملمك *tèkrar lèhimlèmèk.*

Ressource, s. f., چاره *tcha·è*, ياردم *ïardem*, مدار *mèdar*, درمان *dèrman.*

Ressusciter, v. a., ديرلتمك *dîriltmèk*, حيات ويرمك *haïat vèrmèk*, احيا ا *ihya èt.* — Au fig., يكيلمك *ïènîlèmèk*, تجديد ا *tèdjdîd èt.* — v. n., كسب حيات ا *kisbi haïat èt*, احيا اولنمق *ihya olounmaq*, قيامت ا *qeïamèt èt.*

Restant, e, adj., قالان *qalan*, باقى *baqy*, باقى قالان *baqy qalan*, قصور *qouçour.*

Restaurant, s. m., لوستاريه *lostarïa*, آشجى دكانى *âchdje dukkiane*, لوقانطه *loqandha.*

Restaurateur, s. m., traiteur, لوستاريهجى *lostarïadje*, آشجى *âchdje*, لوقانطهجى *loqandhadje.* – Qui répare, تعمير ايدن *ta'mîr èdèn*, تعميرجى *ta'mîrdji*, مجدد *mudjèddid.*

Restauration, s. f., تعمير *ta'mîr*, مرمت *mèrèmèt*, تجديد *tèdjdîd*, يكيلمه *ïènîlèmè.*

Restaurer, v. a., دوزلتمك *duzèltmèk*, تعمير - تجديد - ترميم - مرمت ا *ta'mîr, tèdjdîd, tèrmîm, mèrèmèt èt*, يكيدن ياپمق *ïènîdèn ïapmaq.*

Reste, s. m., باقى قالان *baqy qalan*, باقى *baqy*, قصور اولان

qouçour olan, ارتق *arteq*, ارتان *artan*. – Au reste, du reste, قالدیکه *qaldeki*, باقی *baqy*, انجق *andjaq*. – Restes, جنازه *djènazè*.

RESTER, v. n., قالمق *qalmaq*, باقی قالمق *baqy qalmaq*, ارتمق *artmaq*, ارته قالمق *arta qalmaq*. — Demeurer, اکلنمك *èïlènmèk*, طورمق *dhourmaq*, - اوتورمق - اوطورمق *otourmaq*. — Habiter, اوتورمق *otourmaq*, ساکن او *sakin ol*, اقامت ا *iqamèt èt*. – Rester après les autres, کیرو قلمق *guèri qalmaq*. — Tarder, کیچ قالمق *guètch qalmaq*.

RESTITUER, v. a., کیرو چویرمك *guèri tchèvîrmèk*, ادا ا *èda èt*, استرداد ا *istirdad èt*.

RESTITUTION, s. f, کیرو ویرمه *guèri vermè*, ادا *èda*, ردّ ایلمه *rèdd èïlèmè*, استرداد *istirdad*.

RESTREINDRE, v. a., قبض ا *qabz èt*. — حصر - تحدید ا *hasr*, *tahdid èt*, ازالتمق *azaltmaq*.

RESTRICTION, s. f., قید *qaïd*. — Sans restriction, بلا قید *bila qaïd*. — mentale, قید وجدانی *qaïd-i vèdjdani*.

RESTRINGENT, E, adj., قابض *qabez*, قبض ایدیجی *qabz èdîdji*.

RÉSULTANT, E, adj., حاصل اولان *haçel olan*, لازم کلان *lazem guèlèn*, ظهور ایدن *zouhour èdèn*, مستلزم *mustèlzèm*.

RÉSULTAT, s. m., نتیجه *nètîdjè*, حاصل *haçel*, قرار *qarar*, صوك *son*. — Bon résultat, نتیجهٔ حسنه *nètîdjèï haçènè*.

RÉSULTER, v. n., حاصل او *haçel ol*, لازم کلمك *lazem guèlmèk*, نشأت ا *nèch'èt èt*, ناشی او *nachi ol*, چیقمق *tcheqmaq*.

RÉSUMÉ, s. m., اجمال *idjmal*, خلاصه *khoulaçè*, *khoulaça*, خلاصهٔ کلام *khoulaçèï kèlam*, مختصر کلام *moukhtaçari*

kèlam. — Au résumé, خلاصهٔ كلام *khoulaçèï kèlam,* نتیجهٔ كلام *nètîdjèï kèlam,* والحاصل *vèl-haçel,* والخلاصه *vèl-khoulaçè, vèl-khoulaça.*

Résumer, v. a., اجمال ا *idjmal èt,* خلاصه‌سنى آلمق *khoulaçaçene âlmaq,* خلاصه ا *khoulaça èt.* — Résumé, e, خلاصه اولنمش *khoulaça olounmouch.*

Résurrection, s. f., ديريلمه *dîrîlmè,* قيامت *qeïamèt.* — Jour de la résurrection, يوم قيامت *ïèvmi qeïamèt,* قيامت كونى *qeïamèt gunu.*

Rétablir, v. a., تجديد ا *tèdjdîd èt,* دوزتمك *duzètmèk,* اوّلكى حالنه كتورمك *èvvèlki halinè guètirmèk,* كما كان تصحيح - ابقا ا *kèma kian taçhih, ibqa èt.* — la santé, تصحيح مزاج ا *taçhîh-i mizadj èt.* — Se rétablir, شفا بولمق *chifa boulmaq,* دوزلمك *duzèlmèk.*

Rétablissement, s. m., دوزلتمه *duzèltmè,* ابقا *ibqa,* تجديد *tèdjdîd.* — de la santé, تصحيح مزاج *taçhîh-i mizadj.*

Retard, s. m., اكلنمه *eïlènmè,* مكس *mèks, mèkis,* تأخير *tèèkhyr,* تراخى *tèrakhy,* توقّف *tèvaqqouf,* كاجكمه *guèdjikmè.* — Sans retard, كاجكمدن *guèdjikmèdèn,* بلا تأخير *bila tèèkhyr,* بلا توقّف *bila tèvaqqouf.*

Retarder, v. a., كاجكدرمك *guèdjiktirmèk.* – V. n., être en retard, كاجكمك *guèdjikmèk,* كچ قالمق *guètch qalmaq,* كيرو قالمق *guèri qalmaq.*

Retenir, v. a., آليقومق *âleqomaq,* طوتمق *thoutmaq,* يانِنه توقيف ا *ïanena tevqyf èt.* — Garder dans sa mémoire, فكرنده صقلامق *fikrindè saqlamaq,* حفظ ا *hefz èt.* — Se retenir, كنديسنى ضبط ا *kèndîçini zabth èt.*

RÉTENTION, s. f., احتباس *ihtibas*, طوتلمه *toutoulma*.

RETENTIR, v. n., اوتمك *eutmèk*, صدا ويرمك *sèda vèrmèk*, كورلمك *gurlèmèk*, عكس ا *aks èt*.

RETENTISSEMENT, s. m., اوتمه *eutmè*, كورلتى *gurultu*, صدا *sèda*, طنين *thanîn*. – Produire du retentissement, ولوله براقمق *vèlvèlè braqmaq*.

RETENUE, s. f., modération, صاقنمه *saqenma*, اوران *oran*, انصاف *insaf*, اعتدال *y'tidal*, احتراز *yhtiraz*, صايغيلياق *saïgheleleq*. — T. de finance, افراز مقنّن *ifraz-i mouqannin*.

RÉTICENCE, s. f., قصدًا سكوت *qasdèn sukiout*, كتم *kètm*.

RÉTIF, IVE, adj., حارون *haren*, خويلو *khouïlou*, سركش *sèrkèch*, تيتز *titiz*, سرت *sèrt*, حشارى *hachare*.

RÉTINE, s.f., كوزك طبقۀ شبكيّه‌سى *gueuzun thabaqa-ï chèbèkiïèçi*.

RETIRÉ, E, adj., چكلمش *tchèkilmich*. – du service, متقاعد *mutèqa'ïd*. — Solitaire, peu fréquenté, تنها *tènha*.

RETIRER, v. a., چكمك *tchèkmèk*, كيرو چكمك *guèri tchèkmèk*, آلمق *âlmaq*, چيقارمق *tcheqarmaq*, اخراج ا *ykhradj èt*, جذب ا *djèzb èt*. — Se retirer, چكلمك *tchèkilmèk*, صاوولمق *savoulmaq*.

RETOMBER, v. n., تكرار دوشمك *tèkrar duchmèk*, اوزنك ا *uzunuk èt*, بر دخى اوغرامق *bir dakhy oghramaq*. — Au fig., طوقنمق *doqounmaq*, راجع او *radji ol*.

RETORQUER, v. a., عليهنه چويرمك *alèïhinè tchèvirmèk*.

RETOUCHER, v. a., تكرار طوقنمق *tèkrar dhoqounmaq*, دوزتمك *duzètmèk*. — Corriger, دوزلتمك *duzèltmèk*, تصحيح ا *taçhyh èt*.

RETOUR, s. m., دونش *deunuch*, عودت *'avdèt*, رجوع *rudjou'*, رجعت *ridj'at*. — Être de retour, دونمك *deunmèk*, عودت ا *'avdèt èt*. — Échange, بدل *bèdèl*, مقابله *mouqabèlè*, عوض *'yvaz*.

RETOURNER, v. a., دوندرمك *deundurmèk*, چویرمك *tchèvîrmèk*. – V. n., s'en retourner, دونمك *deunmèk*, عودت ا *'avdèt èt*. — Se retourner, دونمك *deunmèk*. — Au fig., بشقه چاره بولمق *bachqa tcharè boulmaq*.

RETRACER, v. a., rappeler à la mémoire, تذكير ا *tèzkîr èt*. — Raconter, نقل ا *naql èt*.

RÉTRACTATION, s. f., سوزینی كیرو آلمه *seuzunu guèri âlma*, رجوع *rudjou'*, نكول *nukioul*.

RÉTRACTER, v. a., سوزینی كیرو آلمق *seuzunu guèri âlmaq*, سوزندن دونمك *seuzundèn deunmèk*, نكول ا *nukioul èt*.

RÉTRACTION, s. f., چكلمه *tchèkilmè*, بوزلمه *buzulmè*, بورشقلق *bourouchouqlouq*.

RETRAITE, s. f., كیرو چكلمه *guèri tchèkilmè*, عودت *'avdèt*, رجعت *ridj'at*. – Éloignement, چكلمه *tchèkilmè*, عزلت *'euzlèt*. — Retraite des religieux, خلوت *khalvèt*, چله *tchillè*, ریاضت *rïazèt*. — militaire ou civile, تقاعد *tèqa'oud*.

RETRAITÉ, E, adj., متقاعد *mutèqa'ïd*.

RETRANCHEMENT, s. m., suppression, كسلمه *kèçilmè*, قطع *qath'*, انقطاع *inqytha'*. — Ouvrages de guerre, مترس *mètèris*, pl. متارس *mètaris*.

RETRANCHER, v. a, كسمك *kèsmèk*, قطع ا *qath' èt*, آیرمق *âïġrmaq*, چیقارمق *tcheġarmaq*. — Fortifier, مترسلمك *mètèrislèmèk*, مترس ا *mètèris èt*. — Se retrancher,

خرجلغنی آزالتمق *masrafene èksiltmèk*, مصرفنی اکسلتمك *khardjleghene âzaltmaq.* — Faire des retranchements, متریس آلتنده حفظ او *mètèris âltenda hefz ol.* — Retranché, e, مترسلنمش *mètèrislènmich*, متحصّن *mutèhassun.*

Rétrécir, v. a., طار ا *dhar èt*, طارلتمق *dharlatmaq.* – Se rétrécir, طارلنمق *dharlanmaq*, چكلمك *tçhèkilmèk.*

Rétrécissement, s. m., بوزلوب چكلمه *buzulup tchèkilmè*, تضییق *tazïiq*, بوزلوب قصدلمه *buzulup qessalma.*

Retremper, v. a., بر دخی اصلاتمق *bir dakhy eslatmaq.* — le fer, بر دخی دمیری صوارمق *bir dakhy dèmîri souvarmaq.* — Au fig., یکیدن قوّت ویرمك *ïènidèn qouvvèt vèrmèk*, تقویه ا *taqvïè èt.* – Se retremper, تقویه بولمق *taqvïè boulmaq*, تجدید قوّت ا *tèdjdîdi qouvvèt èt.*

Rétribuer, v. a., مكافات ا *mukiafat èt*, اجرت ویرمك *udjrèt vèrmèk.*

Rétribution, s. f., مكافات *mukiafat*, اجرت *udjrèt*, اجر *èdjr*, مقابله *mouqabèlè.*

Rétroactif, ive, adj., ماضی یه عامل *maziyè amil*, کچمش زمانه حکمی اولان *guètchmich zèmana hukmu olan.*

Rétrograde, adj., کیرو کلان *guèri guèlèn*, راجع *radjy'.*

Rétrograder, v. n., کیرو دونمك *guèri deunmèk*, رجعت ا *ridj'at èt.*

Retrousser, v. a., یوقاری قالدرمق *ïoqare qaldermaq*, بورمق *bourmaq*, قویرمق *qevermaq*, تشمیر ا *tèchmîr èt*, صیغهمق *seghamaq.*

Retrouver, v. a., بولمق *boulmaq.* – Se retrouver, بولشمق *boulouchmaq.* – Au fig., یونیی بولمق *ïolounou boulmaq.*

Rets, s. m., آغ *âgh*, شبکه *chèbèkè*, طوزاق *dhouzaq*.

Réunion, s. f., جمعیّت *djèm'yïèt*, مجلس *mèdjlis*, اجتماع *idjtima'*.

Réunir, v. a., برلتمک *birlètmèk*, جمع ا *djèm' èt*. — Joindre, قاتمق *qatmaq*, ضمّ ا *zamm èt*, قاوشدرمق *qavouchdourmaq*, بتشدرمک *bitichdirmèk*, ربط ا *rabt èt*, باغلمق *baghlamaq*. — Se réunir, برلشمک *birlèchmèk*, جمع او *djèm' ol*, طوپ او *thop ol*.

Réussir, v. n., باشه چیقمق *bacha tcheqmaq*, راست کتمک *rast guitmèk*, راست کلمک *rast guèlmèk*, بجرمک *bèdjèrmèk*, موفّق او *mouvaffaq ol*. — Que votre affaire réussisse! ایشکز راست کله *ichiniz rast guèlè*.

Réussite, s. f., راست کلمه *rast guèlmè*, نتیجه *nètîdjè*, حسن نتیجه *husni nètîdjè*.

Revanche, s. f., اوج *eudj*, بدل *bèdèl*, اخذ انتقام *akhzi intiqam*. — En revanche, اکا بدل *ona bèdèl*, بالمقابله *bilmouqabèlè*.

Rêve, s. m., دوش *duch*, رویا *rouïa*.

Revêche, adj., ککره *kèkrè*, اکشی *èkchi*. — Au fig., حشاری *hacharе*, جارس *djarеs*, افاجان *afadjan*, سرکش *sèrkèch*, معاند *mouanid*.

Réveil, s. m., اویانمه *oïanma*, اویانقلق *oïaneqleq*, اویانمق وقتی *oïanmaq vaqtе*.

Réveille-matin, s. m., اویاندریجی ساعت *oïanderedje sa'at*, منبه *munèbbih*.

Réveiller, v. a., اویاندرمق *oïandermaq*, ایقاظ ا *iqaz èt*. — Se réveiller, اویانمق *oïanmaq*. — Réveillé, e, اویانمش *oïanmech*.

Réveillon, s. m., كيجه طعامى *guèdjè taamẹ.*

Révélation, s. f., آشكارهيه چيقارمه *âchikiarèïè tchẹqarma*, بيان *bèïan.* — Inspiration, الهام *ilham*, pl. الهامات *il-hamat*, وحى *vahy.*

Révéler, v. a., آشكارهيه چيقارمق *âchikiarèïè tchẹqar-maq*, كشف - بيان ا *kèchf, bèïan èt*, افشا ا *ifcha èt.*

Revenant, s. m., spectre, جن *djinn*, پرى *pèri*, خورتلاق *khortlaq*, قره قونجلوس *qara qondjolos.*

Revenant, e, adj., qui plaît, كوكل سودريجى *gueunul sèv-dirîdji*, دلپسند *dilpèçènd.*

Revendiquer, v. a., كيرو استمك *guèri istèmèk*, طلب وادّعا ا *thalèb u iddi'a èt.*

Revendre, v. a., تكرار صاتمق *tèkrar satmaq*, تكرار بيع ا *tèkrar bèy' èt*, مجدّداً فروخت ا *mudjèddèdèn fu-roukht èt*, آلوب صاتمق *âlẹp satmaq.*

Revenir, v. n., تكرار كلمك *tèkrar guèlmèk*, ينه كلمك *ïnè guèlmèk.* – Retourner, كيرو كلمك *guèri guèlmèk*, عودت ا *'avdèt èt*, رجوع - رجعت ا *rudjou', ridj'at èt.* – Revenir sur ses pas, كيرويه عودت ا *guèriïè 'avdèt èt.* — Réi-térer, تكرار باشلامق *tèkrar bachlamaq*, تكرارلامق *tè-krarlamaq.* – Coûter, دكمك *dèïmèk*, چيقمق *tcheq-maq*, كلمك *guèlmèk*, اولمق *olmaq*, اوطورمق *otourmaq.* — Il me revient à cent cinquante piastres par mois, آيده بكا يوز اللى غروشه كلور *âïda bana ïuz èlli ghou-roucha guèlir.* — Revenir à soi, عقلى باشنه كلمك *'aqlẹ bachẹna guèlmèk*, كنديـنه كلمك *kèndînè guèlmèk.*

Revenu, s. m., كلور *guèlir*, ايراد *irad.* — Les revenus de l'Etat, واردات ميريّه *varidat-i mîriïè.*

Rêver, v. n., دوش كورمك *duch gueurmèk*, رويا كورمك *rouïa gueurmèk*, صايقلامق *sayqlamaq*. — J'ai rêvé que..., دوشمده كوردمكه *duchumdè gueurdumki*.

Reverdir, v. n., يشللنمك *ïèchillènmèk*.

Révérence, s. f., حرمت *hurmèt*, *heurmèt*, احترام *yhtiram*. — تمنّا *tèmènna*. — Titre d'honneur, جناب فضيلت ماب *djènabi fazylèt mè'ab*.

Révérend, e, adj., حرمتلى *hurmètli*, *heurmètli*, فضيلتلى *fazylètli*, محترم *mouhtèrèm*.

Révérer, v. a., ا حرمت *hurmèt*, *heurmèt èt*, ا تعظيم *ta'zym èt*, ا تكريم و تعظيم *tèkrîm u ta'zym èt*.

Rêverie, s. f., افكار *èfkiar*, ذهن طالغنلغى *zihn dhalghen-leghe*. — Chimères, خيال *khaïal*, pl. خيالات *khaïalat*, خليا *khoulia*.

Revers, s. m., ترس طرفى *tèrs tharafe*, ترسى *tèrsi*, آردى *ârde*, قفايى *qafaïi*. — Disgrâce, بلا *bèla*, فلاكت *fè-lakèt*.

Reversible, adj., رجوع ايدر *rudjou' èdèr*.

Revêtement, s. m., قپلامه *qaplama*, ديوار *douvar*, ديوار قپلامهسى *douvar qaplamaçe*.

Revêtir, v. a., habiller, كيدرمك *guiïdirmèk*, ا اكسا *iksa èt*. — Faire un revêtement, قپلامق *qaplamaq*. — Se revêtir, كيمك *guiïmèk*, كينمك *guiïnmèk*, ا تلبّس *tè-lèbbus èt*. — Au fig., ا توجيه *tèvdjîh èt*.

Revirement, s. m., چويرمه *tchèvirmè*, تغيّر *tèghaïïur*, تبدّل *tèbèddul*.

Réviser, v. a., ا رويت *rouïèt èt*.

Révision, s. f., en terme milit., يوقلمه *ïoqlama*, معاينه

mouaïènè.— d'un compte, d'un procès, etc., تكرار رؤيت تمييز *tèkrar rouïèt, tèmiïz.*

Révocation, s. f., كيرو چاغرمه *guèri tchagherma*,— كيرو آلمه *guèri âlma*, نسخ *nèskh*, ابطال *ibthal*, عزل *'azl.*

Revoir, v. a., تكرار كورمك *tèkrar gueurmèk.* — Examiner de nouveau, ينه باقمق *ïnè baqmaq*, تكرار كوزدن كچورمك *tèkrar gueuzdèn guètchirmèk.* — Se revoir, بر دخى كورشمك *bir dakhy gueuruchmèk.*

Révoltant, e, adj., خاطره طوقنان *khathera dhoqounan*, جان صقجى *djan seqedje*, عنيف *'anîf*, نفس قبول ايتمز *nèfs qaboul ètmèz.*

Révolte, s. f., زوربالق *zorbaleq*, عاصيلك *'açylik*, عصيان *'yçyan.*

Révolter, v. a., اياغه قالدرمق *aïagha qaldermaq*, تحريك عصيان ا *tahrîki 'yçyan èt.* — Indigner, قزدرمق *qezdermaq*, جاننى صقمق *djanene seqmaq*, كوجندرمك *gudjèndirmèk.* — Se révolter, زوربالق ا *zorbaleq èt*, اياغه قالقمق *aïagha qalqmaq*, باش قالدرمق *bach qaldermaq*, حركت فساد ا *harèkèti fèçad èt.* — Révolté, e, زوربا *zorba*, عاصى *'açy*, pl. عصات *'ouçat.*

Révolu, e, adj., achevé, fini, تمام *tamam*, تمام اولمش *tamam olmouch*, كامل *kiamil.*

Révolution, s. f., d'un astre, دور *dèvr*, pl. دوران *dèvran.* — du temps, انقلاب زمان *inqylabi zèman.* — Changement, تبديل *tèbdîl*, pl. تبديلات *tèbdîlat*, تحول *tèhavvul.* — Trouble, انقلاب نظام *inqylabi nizam*, اختلال *ykhtilal*, فساد *fèçad*, رووليسيون *rèvoluçïon.*

Révolutionnaire, s. m., اختلال ايديجى *ykhtilal èdîdji*,

مفسد *mufsid*, روولیسیونر *rèvoluçïonèr*, مختلّ *moukhtill.*

Révolutionner, v. a., اختلاله کتورمك *ykhtilalè guètirmèk*, الت اوست ا *alt ust èt*. فساد چیقارمق *fèçad tcheqarmaq*,

Révoquer. v. a , rappeler, کیرو چاغرمق *guèri tchagher-maq.* — Destituer, عزل ا *'azl èt.* — Annuler, بوزمق *bozmaq*, ابطال ا *ibthal èt.* — Révoquer en doute, شبهه چیقارمق *chubhè tcheqarmaq.*

Revue, s. f., یوقلامه *ïoqlama*, تفتیش *tèftîch*, نظارت *nèza-rèt.* — de troupes, تعلیم *ta'lîm*, عسکر یوقلامسی *'askèr ïoqlamaçe*, رسم کچید *rèsm-i guètchid.* — Passer la revue, یوقلامق *ïoqlamaq*, معاینه ایلمك *mouaïènè èïlèmèk.*

Rez-de-chaussée, s. m., یر یوزی *ïèr ïuzu*, وجه ارض *vèdjhi arz*, روی زمین *rouï zèmîn.* — Appartements de rez-de-chaussée, اشاغیکی قات *achagheki qat*, یر اوستندهکی قات *ïèr ustundèki qat*, قپودن کیرمه *qapoudan guirmè.*

Rhéteur, s. m., اهل کلام *èhli kèlam.*

Rhétoricien, s. m., علم کلامه آشنا *'ylmi kèlama âchina*, اهل علم بیان *èhli 'ylmi bèïan.*

Rhétorique, s. f., علم کلام *'ylmi kèlam*, علم خطاب *'ylmi khethab.*

Rhinocéros, s. m., کرکدان *guèrguèdan.*

Rhodes, île, ردوس *rados*, *rodos.*

Rhubarbe, s. f., راوند *ravènd.*

Rhum, s. m., روم *rom.*

Rhumatisme, s. m., یل *ïèl*, وجع مفاصل *vèdja'y mèfaçel.*

Rhume, s. m., زکام *zukiam*, نزله *nèzlè*, pl. نوازل *nèvazil.*

RHYTHME, s. m., وزن *vèzn*, pl. اوزان *èvzan*, شعر وزنی *chy'r vèzni.*

RIANT, E, adj., کولر *gulèr*, شاذ *chaz*, خندان *khandan.*

RIBOTE, s. f., چوق ییوب ایچمه *tchoq ïèïip itchmè*, عیش و عشرت *'ych u 'ychrèt.*

RIBOTER, v. n., چوق ییوب ایچمك *ïèïip itchmèk*, جنبش ا *djumbuch èt*, کیف او *kèf ol.*

RICANER, v. n., فرسز فرسز کولمك *fèrsiz fèrsiz gulmèk*, ذوقلنەرك کولمك *zèvqlènèrèk gulmèk*, صیریتمق *s̲er̲e̲tmaq.*

RICHARD, s. m., پك زنکین *pèk zènguîn.*

RICHE, adj., زنکین *zènguîn*, مالدار *maldar*, غنی *ghani*, pl. اغنیا *aghnïa.* – Le riche et le pauvre, غنی و فقیر *ghani u faqyr*, بای و کدا *baï u guèda*, au pl. اغنیا و فقرا *aghnïa u fouqara.*

RICHEMENT, adv., زنکینجه *zènguîndjè*, غنیًّا *ghaniïèn.*

RICHESSE, s. f., زنکینلك *zènguînlik*, غنیلك *ghanîlik*, غنایت *gh̲e̲naïèt*, کثرت مال *kèsrèti mal*, مال *mal.* – Les richesses sont aux Indes, les lumières en Europe, le luxe en Turquie (prov.), مال هندستان عقل فرنکستان سلطنت آل عثمان *mal hindistan 'aql frènguistan salthanat âli osman.*

RICIN s. m., خروع *kharva'.* — (Huile de), هند یاغی *hind ïagh̲e̲.*

RICOCHER, v. n., سکمك *sèkmèk.*

RICOCHET, s. m., سکدرمه *sèkdirmè.*

RIDE, s. f., بورشق *bourouchouq*, بورش *bourouch*, چوپور *tcheupur.*

RIDEAU, s. m., پرده *pèrdè.* — de fenêtre, پنجره پردەسی

pèndjèrè pèrdèçi. — Lever le rideau, پردهیی قالدرمق *pèrdèïi qaldermaq.*

Rider, v. a., بورشدرمق *bourouchtourmaq.* — Se rider, بورشمق *bourouchmaq.* — Ridé, e, بورشمش *bourouchmouch.*

Ridicule, adj., ذوقلنلهجك *zèvqlènilèdjèk,* کولهجك *gulèdjèk,* مسخره *maskhara.* — Tourner en ridicule, مسخره ا *maskhara èt,* ذوقلنمك *zèvqlènmèk,* استهزا ا *istihza èt.*

Rien, adv., هیچ *hîtch,* هیچ بر شی *hîtch bir chèï,* لا شی *la chèï.* — Ce n'est rien, بر شی دکل *bir chèï dèïl.* — Il n'y a rien, بر شی یوقدر *bir chèï ïoqtour.* — Je ne dis rien, هیچ برشی سویلمم *hîtch bir chèï seuïlèmèm.* — Rien du tout, هیچ *hîtch.*

Rigide, adj., سرت *sèrt,* صقی *seqe,* متصلب *moutèçallib.*

Rigidité, s. f., سرتلك *sèrtlik,* صلابت *salabèt,* عنف *'ounf.*

Rigole, s. f., اولق *olouq,* صو آریغی *sou âreghe,* صو یولی *sou ïolou.*

Rigoureusement, adv., کسکینلك ایله *kèskînlik ilè,* سرتجه *sèrttchè, sèrtdjè,* شدیداً *chèdîdèn,* طبقی طبقنه *tebqe tebqena,* بعینه *biaïnihi.*

Rigoureux, se, adj., کسکین *kèskîn,* سرت *sèrt,* شدید *chèdîd,* شدّتلو *chiddètli.*

Rigueur, s. f., کسکینلك *kèskînlik,* سرتلك *sèrtlik,* شدّت *chiddèt.* — La rigueur de l'hiver, قیشك شدّتی *qechen chiddèti,* شدّت شتا *chiddèti chita.* — Grande exactitude, مقتضا *mouqtaza.* — En rigueur, قویّا *qaviïèn,* شدیداً *chèdîdèn.* — De rigueur, واجب *vadjib.*

Rime, s. f., قافیه *qafiïè,* pl. قوافی *qavafi.*

Rimer, v. a., قافیه یاپمق *qafiïè ïapmaq.* – V. n., نظمه کلمك *nazmè guèlmèk*, قافیه اویغون کلمك *qafiïè ouighoun guèlmèk.* — Rimé, e, قافیه‌لی *qafiïèli*, منظوم *manzoum.*

Rincer, v. a., چالقمق *tchalqamaq*, تمیزلمك *tèmîzlèmèk*, ییقامق *ïeqamaq.* — Rincez les verres, قدحلری ییقا *qadèhlèri ïeqa.* — Se rincer, چالقنمق *tchalqanmaq*, ییقانمق *ïeqanmaq.*

Rinçure, s. f., مردار صو *mourdar sou*, چرکاب *tchirkiab.*

Riposter, v. n., جواب ویرمك *djèvab vèrmèk*, مقابله ا *mouqabèlè èt*, قارشولق ویرمك *qarcheleq vèrmèk.*

Rire, v. n., کولمك *gulmèk*, ضحك ا *zehk èt.* — Badiner, شقا - لطیفه ا *chaqa, lathyfè èt.* — Faire rire, کولدرمك *guldurmèk.*

Rire et **Ris**, s m., کولمه *gulmè*, کولش *guluch*, ضحك *zehk*, *zahk.*

Risée, s. f., قهقهه *qahqaha*, ذوقلنمه *zèvqlènmè.* — مسخره *maskhara*, کولنج *gulundj.*– Devenir la risée du monde, خلقك مسخره‌سی او *khalqen maskharaçe ol.*

Risque, s. m., خطر *khathar*, مخاطره *moukhathara*, تهلکه *tèhlikè.*

Risquer, v. a., مخاطره‌یه قومق *moukhatharaïa qomaq*, تهلکه‌یه قومق *tèhlikèïè qomaq*, بخته حواله قومق *bakhta havalè qomaq.* – Se risquer, مخاطره‌یه کیرمك *moukhatharaïa guîrmèk.*

Rissolé, s. m., قزارتمه *qezartma*, آتشده قزارمش ات *atèchdè qezarmech èt.*

Rissoler, v. a., قزارتمق *qezartmaq.*

Rit ou **Rite**, s. m., ایین *âïîn*, طقس *thaqs*, رسم عبادت *rèsmi 'ibadèt*, منسك *mènsèk.*

Rituel, s. m., طقسيّه *thaqsiïè*, تشريفاتنامه *tèchrîfatnamè*.

Rivage, s. m., قيي *qei*, يالى *ïale*, كنار *kènar*, ساحل *sahyl*, pl. سواحل *sèvahyl*.

Rival, e, adj. et s., انكل *ènguèl*, رقيب *raqeb*, pl. رقبا *rouqèba*, هم مطلب *hèm mathlèb*, خاصم *khaçem*.

Rivaliser, v. n., رقيب او *raqeb ol*, يارش طوتمق *ïarech thoutmaq*, طارتشمق *thartechmaq*.

Rivalité, s.f., رقيبلق *raqebleq*, رقابت *rèqabèt*, يارش *ïarech*.

Rive, s. f., كنار *kènar*, قيي *qei*, ساحل *sahyl*.

River, v. a., برچينلمك *bèrtchinlèmèk*, بركتمك *bèrkitmèk*.

Rivière, s. f., چاى *tchaï*, ايرمق *ermaq*, نهر *nèhr*.

Rixe, s. f., غوغا *qavgha*, چكش *tchèkich*, منازعت *munazè'at*, نزاع *niza'*. — Débat, چكشمه *tchèkichmè*, مجادله *mudjadèlè*.

Riz, s. m., پرنج *pirindj*. — Riz cuit à la manière des Orientaux, pilau, پلاو *pilav*.

Rizière, s. f., پرنجلك *pirindjlik*, پرنج تارلاسى *pirindj tarlaçe*.

Robe, s. f., روبا *rouba*, vulg. اوروبا *ourouba*, اثواب *èsbab*, كسوه *kisvè*, لباس *libas*, pl. البسه *èlbiçè*, قفتان *qaftan*. – des femmes, فستان *fistan*, فراجه *fradjè*. — des animaux, طون *don*, رنك *rènk*.

Robinet, s. m., موصلوق *mouslouq*, لوله *lulè*.

Robuste, adj., قوّتلو *qouvvètli*, قوى *qavi*, دنج *dindj*.

Roc et **Rocher**, s. m., **Roche**, s. f., قيا *qaïa*, قيا طاشى *qaïa thache*.

Rocaille, s. f., چاقل طاشى *tchaqel thache*.

Rocailleux, se, adj., چاقل طاشلو *tchaqel thachle*.

RÔDER, v. n., كزمك *guèzmèk*, كزنمك *guèzinmèk*, دونوب طولاشمق *deunup dholachmaq*, اوتديه بريه كزمك *eutèïè bèriïè guèzmèk.*

ROGNER, v. a., كسمك *kèsmèk*, قيرمق *q͟ermaq*, قيرقمق *q͟erqmaq*, قيرپمق *q͟erpmaq*, اوجلريني - كنارلريني كسمك *oudjlar͟en͟e*, *kènarlar͟en͟e kèsmèk*, يونمق *ïonmaq.*

ROGNON, s. m., بوبرك *beubrèk.*

ROGNURE, s. f., كسنتي *kèçinti*, پارچه *partcha.*

ROI, s. m., شاه *chah*, پادشاه *padichah*, ملك *mèlik*, pl. ملوك *mulouk*, سلطان *soulthan*, pl. سلاطين *sèlathyn*, قرال *q͟eral.* — Au jeu de carte, طاغلو *taghl͟e.*

ROIDE ou RAIDE, adj., قاتي *qat͟e*, كركين *guèrguin*, اكلمز *èïlmèz*, قاس قاتي *qas qat͟e.* — Tomber raide mort, اوله قالمق *eulè qalmaq.*— En parlant d'une montagne, etc., ديك *dik*, صارب *sarp.*

ROITELET, s. m., چالي قوشي *tchal͟e qouchou*, چالي بلبلي *tchal͟e bulbulu.*

RÔLE, s. m., rang, صره *s͟era.* — d'acteur, اويون *oïoun.* — Liste, catalogue, دفتر *dèftèr.* — Un feuillet d'écriture, ورقه *varaqa.* — A tour de rôle, نوبت ايله *neubèt ilè.*

ROMAIN, E, adj., روماليو *romal͟e*, روماني *romani.*

ROMAINE, s. f., espèce de laitue longue, مارول *maroul*, طوپ سلطه *thop salatha.* — Instrument pour peser, قنطار *qanthar.*

ROMAN, s. m., مثال *maçal*, حكايه مثالدن عبارت *maçaldan 'ybarèt hykiaïè*, رومان *roman*, رومانتزو *romantzo.*

ROMANCIER, s. m., مثال يازان *maçal ïazan*, مؤلف خرافات *muèllifi khourafat.*

Romanesque, adj., مثالی *maçali*, مثالواری *maçalvari*.

Romarin, s. m., ببریّه *bibèriïè*.

Rompre, v. a., قیرمق - قرمق *qermaq*, یارمق *ïarmaq*, بوزمق *bozmaq*, کسمک *kèsmèk*, کسر - شکست ا *kèsr*, *chikèst èt*, قطع ا *qath' èt*. — les relations, قطع مخابره ا *qath'y moukhabèrè èt*. — Cesser d'être ami, بوزشمق *bozouchmaq*. – Se rompre, قیرلمق *qerelmaq*. – Rompu, e, قیرلمش *qerelmech*, قیرق *qereq*, بوزلمش *bozoulmouch*, منکسر *munkèçir*. — Rompu aux affaires, امور ایچنده پشمش *oumour itchindè pichmich*, پك اوسته *pèk ousta*.

Ronce, s. f., چالی *tchale*.

Rond, e, adj., یوارلاق *ïouvarlaq*, دکرمی *dèyirmi*, مدوّر *mudèvvèr*.

Ronde, s. f., کیجه طولاشمسی *guèdjè dholachmaçe*, قول *qol*, عسّاسلق *'assasleq*. — Faire la ronde, طولاشمق *dholachmaq*, قول کزمك *qol guèzmèk*, قولجیلق ا *qoldjouloug èt*.

Rondement, adv., sans façon, تکلیفسز *tèklîfsiz*, بی تکلیف *bi tèklîf*. — Franchement, طوغریجه *dhoghroudja*, استقامت اوزره *istiqamèt uzrè*. – Promptement, – چاپوق چاپق *tchapouq*, تیز *tèz*, سریعًا *sèri'èn*.

Rondeur, s. f., یوارلاقلق *ïouvarlaqleq*, مدوّرلك *mudèvvèrlik*.

Rondin, s. m., صوپه *sopa*.

Rond-point, s. m., یوارلاق یر *ïouvarlaq ïèr*.

Ronflement, s. m., خرلتی *kherelte*, خرلدامه *khereldama*.

Ronfler, v. n., خرلامق *kherlamaq*, خورلدامق *khorouldamaq*, خرلدامق *khereldamaq*.

Ronfleur, s. m., خرلایان *kherlaïan*, خرلدایجی *khereldaïdje*.

Ronger, v. a., دیش ایله کسمک *dîch ilè kèsmèk*, ییمک *ïèmèk*, کمورمک *guèmirmèk*.

Rongeur, s. m., کمورن *guèmirèn*, ییجی *ïèïdji*.

Roquette, s. f., روقه سلطه *roqa salatha*, جرجر *djèrdjèr*.

Rosaire, s. f., تسبیح *tèsbyh*.

Rosat, adj., کللو *gullu*. — Miel rosat, کل بالی *gul balẹ*.

Rosbif, s. m., صغر اتی کبابی *sẹghẹr èti kèbabẹ*.

Rose, s. f., کل *gul*, ورد *vèrd*. — double, قتمر کل *qatmèr gul*. — Couleur, کل رنکی *gul rèngui*. — Eau de rose, کل صویی *gul soïou*. – Huile de rose, کل یاغی *gul ïaghẹ*. — Bouton de rose, غنچه *ghontchè*. — Rue, quartier des Roses, à Smyrne, کل محلّەسی *gul mahallèçi*.

Rosé, ée, adj., قرمزی *qẹrmẹzẹ*, کلکون *gulguioun*, کلفام *gulfam*.

Roseau, s. m., قامش *gamẹch*.

Rosée, s. f., چه *tchih*.

Roseraie, s. f., کل باغچەسی *gul baghtchèçi*, کلستان *gulistan*.

Rosier, s. m., کل اغاجی *gul aghadjẹ*.

Rosse, s. f., قوّتسز آت *qouvvètsiz at*; چورك بکیر *tchuruk bèguir*, قورادە حیوان *gourada haïvan*.

Rosser, v. a., دپەلمك *dèpèlèmèk*, زلغید - طیاق آتمق *zẹlghẹd*, *dhaïaq atmaq*.

Rossignol, s. m., بلبل *bulbul*, عندلیب *'andèlîb*.

Rossolis, s. m., liqueur, عنبریّه *'ambèriïè*.

Rot, s. m., ککرمه *guèïrmè*.

Rôt, s. m., کباب *kèbab*.

Rotation, s. f., دور *dèvr*, دونمه *deunmè*, دوران *dèvran*, دونەرك تپرنش *deunèrèk tèprènich*.

Roter, v. n., گكرمك guèïrmèk.

Rôtie, s. f., قزارمش اكمك دليمى qezarmech èkmèk dilîmi.

Rôti, s. m., كباب kèbab.

Rotin, s. m., plante, هند قامشى hind qameche.

Rôtir, v. a., كباب ا kèbab èt, كباب پشورمك kèbab pichirmèk, بريان ا burïan èt, قاورمق qavourmaq, قزارتمق qezartmaq. — V. n., كباب او kèbab ol, قزارمق qezarmaq, قاورلمق qavroulmaq, پشمك pichmèk.

Rôtisseur, s. m., كباجى kèbabdje.

Rotonde, s. f., يوارلاق بنا ïouvarlaq bina.

Rotule, s. f., ديز قپاغى diz qapaghe, ديز الماسى diz èlmaçe.

Roturier, ière, adj., دنى النسب dèni un-nèçèb, فرومايه furoumaïè, صويى الچاق soïou altchaq, بياغى baïaghe, قبا qaba.

Rouage, s. m., چرخلر tcharkhlar, تكرلكلر tèkèrlèklèr. — Bois de rouage, تكرلك كراستەسى tèkèrlèk kèrastèçi.

Roucouler, v. n., اوتمك eutmèk, فرياد ا fèrïad èt, (كوكرجين gueuvèrdjin).

Roue, s. f., تكرلك tèkèrlèk. - d'une machine, چرخ tcharkh.

Rouet, s. m., چقرق tcheqreq, زنبرك zèmbèrèk, چرخ tcharkh.

Rouge, s. m., قرمزى رنك qermeze rènk, قرمزى qermeze.

Rouge, adj., قرمزى qermeze, قزل qezel, آل âl, احمر ahmèr. — Encre rouge, قرمزى مركب qermeze murèkkèb, لعل la'l. — Devenir rouge, قزل او qezel ol, قزارمق qezarmaq. — de honte, اوتانمق outanmaq. — Boulet rouge, قزغين كله qezghen gullè. — Fard, قزلجه qezeldja. — Oiseau de rivière, انقط anqet.

Rougeâtre, adj., قزلجه qezeldja, قرمزيجه qermezedja.

Rouge-gorge, s. m., سقا قوشی *saqqa qouchou.*

Rougeole, s. f., قزامق *qe̱zame̱q*, حصبه *hasba.*

Rouget, s. m., تکر بالغی *tèkir bale̱ghe̱*, باربونیا *barbounïa.*

Rougeur, s. f., قرمزیلق *qe̱rme̱ze̱le̱q*, قزللق *qe̱ze̱lle̱q.*

Rougir, v. n., devenir rouge, قزارمق *qe̱zarmaq*, قرمزیلنمق *qe̱rme̱ze̱lanmaq.* — Avoir honte, قزارمق *qe̱zarmaq*, اوتانمق *outanmaq.* — Rendre rouge, قزارتمق *qe̱zartmaq.* — Faire rougir de honte, اوتاندرمق *outande̱rmaq.* — Rougi, e, قزمش *qe̱zme̱ch*, قزغین *qe̱zghe̱n.* — اوتانمش *outanme̱ch.*

Rouille, s. f., پاس *pas.*

Rouiller, v. a., پاسلاندرمق *paslande̱rmaq.* — Se rouiller, پاسلنمق *paslanmaq.*

Rouilleux, se, adj., پاسلی *pasle̱.*

Rouillure, s. f., پاسلولق *pasle̱le̱q*, پاس *pas.*

Roulage, s. m., یواش یورر مال عربه‌سی *ïavach ïurur mal 'arabaçe̱.* — Facilité de rouler, یوارلمه *ïouvarlama.*

Rouleau, s. m., طومار *thoumar.* — Cylindre, اوقلاغی *oqlaghe̱.*

Roulement, s. m., یوارلمه *ïouvarlama*, تکرلنمه *tèkèrlènmè.*

Rouler, v. a., یوارلمق *ïouvarlamaq*, تکرلمك *tèkèrlèmèk.* — Se rouler, یوارلنمق *ïouvarlanmaq*, تکرلنمك *tèkèrlènmèk.*

Roulette, s. f., تکرلکجك *tèkèrlèkdjik.* — d'un enfant, چوجق عربه‌سی *tchodjouq 'arabaçe̱.*

Roulis, s. m., کمی صالنتیسی *guèmi sale̱nte̱çe̱.*

Roupie, s. f., برون طاملمه‌سی *bouroun damlamaçe̱.*

Roupiller, v. n., اویوقلامق *ouïouqlamaq.*

ROUPILLEUR, s. m., اويوقلايجى ouïouqlaïdje.

ROUSSEUR, s. f., صاريلق sareleq, قزللق qezelleq. — Taches rousses au visage, etc., چيغيت tcheghet.

ROUTE, s. f., يول ïol, طريق tharyq, راه rah. – Grand'route, voie publique, اولو يول oulou ïol, طريق عامّ tharyqy 'amm, جادّه djaddè. – Se mettre en route, يوله چيقمق ïola tcheqmaq, عزيمت ا 'azîmèt èt.

ROUTINE, s. f., ملكه mèlèkè, الشقلق alechegleq, اسكيمش عادت èskîmich 'adèt.

ROUTINER, v. a., الشمغله اوكرتمك alechmaghla euïrètmèk. — Se routiner, الشمق alechmaq.

ROUTINIER, ÈRE, s., الشمغله اوكرنمش alechmaghla euïrènmich, ممارست ايله الشمش mumarèçèt ilè alechmech.

ROUVRIR, v. a., تكرار آچمق tèkrar âtchmaq, مجدّدًا فتح ا tèmudjèddèdèn fèth èt. — Se rouvrir, تكرار آچلمق tèkrar âtchelmaq.

ROUX, s. m., قزل رنك qezel rènk, صارى قرمزى sare qermeze.

ROUX, SE, adj., قرمزى qermeze, قزل qezel, صارى قرمزى sare qermeze.

ROYAL, E, adj., همايون humaïoun, پادشاهى padichahi, سلطانى soulthani, ملوكانه muloukianè, شاهانه chahanè, جهاندارى djihandari.

ROYALEMENT, adv., پادشاه كبى padichah guibi, پادشاهانه padichahanè, ملوكانه muloukianè.

ROYALISME, s. m., پادشاه طرفلوسى اولمه padichah tharafleçe olma.

ROYALISTE, adj., پادشاه طرفلوسى padichah tharafleçe, قرال طرفدارى qeral tharafdare.

ROYAUME, s. m., پادشاهلق *padichahleq*, مملكت *mèmlèkèt* دولت *dèvlèt*.

ROYAUTÉ, s. f., پادشاهلق *padichahleq*, سلطنت *salthanèt*, قراللق *qeralleq*, تاجداری *tadjdari*.

RUBAN, s. m., شریت *chèrît*, قوردله *qordèla*.

RUBICOND, ONDE, adj., قپ قرمزی *qep qermeze*, لعل رنكين *la'l rènguin*, آل *al*.

RUBIS, s. m., یاقوت *iaqout*.

RUCHE, s. f., قوان *qovan*, آری قوانی *âre qovane*.

RUDE, adj., سرت *sèrt*, دیك *dîk*. — Difficile, چتین *tchètîn*, كوج *gudj*, زور *zor*.

RUDESSE, s. f., سرتلك *sèrtlik*.

RUDIMENT, s. m., اصول *ouçoul*, قواعد *qavaïd*, مبادئ علم *mubadi-i ilm*. — Livre qui contient les premiers principes, امثله كتابی *èmsilè kitabe*.

RUE, s. f., صوقاق - سوقاق *soqaq*, یول *iol*. — Petite rue, كوچك صوقاق *kutchuk soqaq*. — Rue fréquentée, ایشلك صوقاق *ichlèk soqaq*.

RUELLE, s. f., كوچك صوقاق *kutchuk soqaq*.

RUER, v. pron., تپمك *tèpmèk*, تكمه اورمق *tèkmè vourmaq*. — Se ruer sur quelqu'un, اوزرینه قپانمق - قویلمق *uzèrinè qapanmaq*, *gouyoulmaq*.

RUGIR, v. n., كمردنمك *gumurdènmèk*, بوكرمك *beuïurmèk*.

RUGISSEMENT, s. m., كومرتی *gumurtu*, بوكرمه *beuïurmè*.

RUGOSITÉ, s. f., چوپور *tcheupur*.

RUINE, s. f., ییقم *ieqem*, خراب *kharab*, خرابیت *kharabiïèt*.

Ruiner, v. a., يقمق - ييقمق *ïeqmaq*, هدم ا - خراب *kharab*, *hèdm èt*. — Se ruiner, يقلمق - ييقلمق *ïeqelmaq*, خراب او *kharab ol*. — Ruiné, e, ييقلمش *ïeqelmech*, خراب اولمش *kharab olmouch*, ويران *vîran*, منهدم *munhèdim*.

Ruines, s. f. pl., ييقنتى *ïeqente*, ويرانه *vèranè*, خرابات *kharabat*.

Ruineux, se, adj., ييقيجى *ïeqedje*, خرابه يوز طوتان *kharaba ïuz thoutan*.

Ruisseau, s. m., ايرمق *ermaq*, صو آريغى *sou âreghe*, آرغ *âr gh*.

Ruisseler, v. n., آقمق *âqmaq*, هارل هارل آقمق *harl harl âqmaq*, سيل كبى آقمق *sèl guibi âqmaq*, سيلان ا *sèïlan èt*.

Rumeur, s. f., پاتردى *paterde*, شماطه *chamatha*, كورلتى *gurultu*, قيل و قال *qil ou qal*.

Rumination, s. f., كويش *guèvîch*, كومه *guèvmè*.

Ruminer, v. a., كومك *guèvmèk*, كويش كتورمك *guèvîch guètirmèk*. – Au fig., ايو دوشنمك *èïi duchunmèk*, تفكر ا *tèfèkkur èt*.

Rupture, s. f., قيرمه *qerma*, قيرقلق *qereqleq*, انكسار *inkiçar*, شكست *chikèst*. — Division, بوزشقلق *bozouchouqlouq*, بوزشمه *bozouchma*. — La rupture de la paix, فسخ صلح *fèskhy soulh*, نقض صلح *naqzy soulh*.

Ruse, s. f., حيله *hylè*, دولاب *dolab*, دوباره *doubara*, فن *fènn*, vulg. *fènd*. – User de ruses, حيله ا *hylè èt*, فند ا *fènd èt*, دك ا - دسيسه *dèçîçè*, *dèkk èt*.

Rusé, e, adj., حیله‌کار *hylèkiar*, حیله‌باز *hylèbaz*, دوباره‌جی *doubaradje*, مکّار *mèkkiar*, دسیسه‌دار *dèçîçèdar.*

Russe, adj. et s., مسقوف - مسقو *mosqof*, مسقوفلو *mosqoflou*, روسیالو *rouçïale*. — Les Russes, روسیالیلر *rouçïalelar*. – Le gouvernement russe, روسیه دولتی *rouçïa dèvlèti*.

Russie, pays, مسقوف *mosqof*, روسیه *rouçïa*, ممالك روسیه *mèmaliki rouçia.*

Rusticité, s. f., قبالق *qabaleq*, خوریادلق *khorïatleq*, کویلولك *keuïluluk.*

Rustique, adj., کویه دائر *keuïè daïr*. – Grossier, قبا *qaba*, خوریات - خوریاد *khorïat*, یوغون *ïoghoun*, غلیظ *ghalyz.*

Rustre, adj. et s., پك قبا *pèk qaba*, پك خوریات *pèk khorïat*, هدوك *heuduk.*

Rutilant, ante, adj., پارلق قرمزی *parlaq qermeze*, آل *al.*

S.

Sa, pron. poss. fém. — Voy. Son.

Sabbat, s. m., سبت کونی *sèbt gunu*, سبت *sèbt.*— Au fig., کورلدی *gurultu*, پاتردی *paterde*.

Sabine, s. f., plante, ابهل *èbhèl.*

Sable, s. m., قوم *qoum*, ریك *rîk*, توز *toz.*

Sabler, v. a., قوم صاچمق - دوکمك *qoum satchmaq*, *deukmèk*, قوم دوشه‌مك *qoum deuchèmèk.*

Sableux, se, adj., قوملی *qoumlou.*

Sablier, s. m., ریکدان *rîkdan.* — Sorte d'horloge, قوم ساعت *qoum sa'at.*

SABLIÈRE, s. f., قوملق *qoumlouq.*

SABLON, s. m., انجه قوم *indjè qoum.*

SABLONNER, v. a., قوم ايله تمیزلمك *qoum ilè tèmîzlèmèk,* قوم ايله سيلمك *qoum ilè silmèk.*

SABLONNEUX, SE, adj., قوملى *qoumlou,* قومسال *qoumsal.*

SABOT, s. m., اغاج پابوش *aghadj paboudj,* نالين *nalen.* — du cheval, etc., طرناق *ternaq.* — Espèce de toupie, فرلداق *fereldaq,* پرلنغج *perlanghedj.*

SABRE, s. m., قليج *qeledj,* سيف *sèïf,* pl. سيوف *suïouf,* شمشير *chimchîr.*

SABRER, v. a., قليج ايله اورمق *qeledj èla vourmaq,* قليجله كسمك *qeledjèla kèsmèk,* ضرب بالسيف ا *zarb bis-sèïf èt.*

SAC, s. m. grand, چوال *tchouval.* — Petit, كيسه *kèçè,* توبره *tobra,* طوربه *thorba.* — de nuit, چانطه *tchantha.* — Pillage, etc., تاراج و تالان *taradj ou talan,* قتل عام *qatl-i 'amm,* قيروب كچورمه *qerep guètchirmè.*

SACCADER, v. a., سلكمك *silkmèk,* آتك يولارينى صارسمق *âten ïoularene sarsmaq,* چكمك *tchèkmèk.* — Saccadé (style), چوزك اصطلاح *tcheuzuk ysthylah.*

SACCAGEMENT, s. m., يغمالمه *ïaghmalama,* نهب *nèhb.*

SACCAGER, v. a., ياغمه-يغمه ا *ïaghma èt,* يغمالمق *ïaghmalamaq,* نهب و غارت ا *nèhb u gharèt èt.* — Saccagé, e, يغمالنمش *ïaghmalanmech,* نهب و غارت اولنمش *nèhb u gharèt olounmouch,* منهوب *mènhoub.*

SACCAGEUR, s. m., يغماجى *ïaghmadje,* غارت ايديجي *gharèt èdîdji.*

SACERDOCE, s.m., پاپازلق *papazleq,* امامت *imamèt,* رهبانيت

rouhbaniïèt. – Le corps ecclésiastique, رهبان طائفه‌سی *rouhban thaïfèçi*, طایفهٔ رهبان *thaïfèï rouhban.*

Sacerdotal, e, adj., پاپازلغه دائر *papazlegha daïr*, رهبانی *rouhbaniï.*

Sachet, s. m., کیسه‌جک *kèçèdjik*, قوقولو کیسه *qoqoulou kèçè.*

Sacoche, s. f., هکبه *hèïbè*, خرج *khourdj.*

Sacre, s. m., تقدیس *taqdîs.* — d'un roi, پادشاهک رسم تقدیسی *padichahen rèsmi taqdîçi.* — d'un évêque, پسقوپ تقدیسی *pisqop taqdîçi.*

Sacré, e, adj., تقدیس اولنمش *taqdîs olounmouch.* – مبارك *mubarèk*, مقدّس *mouqaddès.*

Sacrement, s. m., سرّ *serr*, pl. اسرار *èsrar*, حکمت *hykmèt.*

Sacrer, v. a., تقدیس ا *taqdîs èt.*

Sacrifice, s. m., قربان *qourban*, pl. قرابین *qourabîn.* — Immolation, ذبح *zèbh.* — de la messe, قدّاس *qouddas* vulg. *qoudas.* – Au fig., privation qu'on s'impose, فدا *fida*, فدای جان *fidaï djan.* – Abandon, ترك *tèrk*, فراغت *fèraghèt.*

Sacrifier, v. a., قربان ا *qourban èt.* — Immoler, ذبح ا *zèbh èt*, قربان کسمك *qourban kèsmèk*, ذبح قرابین ا *zèbhy qourabîn èt.* – Au fig., فدا ا *fida èt.* — Se sacrifier, فدای نفس ا *fidaï nèfs èt*, کندینی فدا ا *kèndîni fida èt.*

Sacrilége, s. m., حرمتسزلك *heurmètsizlik.* – Qui s'en rend coupable, حرمتسز *heurmètsiz*, کافر *kiafir*, کفر آلود *kufr âloud.* — Commettre un sacrilége, ارتکاب کفر ا *irtikiabi kufr èt.*

SACRIPANT, s. m., خوپبا vulg. *hoppa*, مرطولجی *marta-valdje*, یرامز *ïaramaz*.

SACRISTAIN, s. m., جامعکاهبان *djamèguiahban*, کلیسه جامعکاهبانی *kilîçè djamèguiahbane*.

SACRISTIE, s. f., کلیسه جامعکاهی *kilîçè djamèguiahe*, کلیسه اشیاسی خزینهسی *kilîçè èchïaçe khazînèçi*.

SAFRAN, s. m., زعفران *za'fran*.

SAFRANÉ, E, adj., زعفرانلو *za'franle*. — Pilau safrané, زعفرانلو پلاو *za'franle pilav*.

SAGACITÉ, s. f., عقللولق *'aqelleleq*, فراست *firaçèt*, بصیرت *baçerèt*, فطانت *fèthanèt*.

SAGE, adj., prudent, posé, اوصلو *ouslou*, عقللو *'aqelle*, عاقل *'aqyl*, هوشیار *houchïar*. — Instruit, عالم *'alim*, علمدار *'ylmdar*, عریف *'arîf*. — Cheval sage, یواش آت *ïavach ât*. — S. m., حکیم *hèkîm*, pl. حکما *hukèma*.

SAGE-FEMME, s. f., ابه *èbè*, ابه قادن *èbè qaden*.

SAGEMENT, adv., عاقلانه *'aqelanè*, عریفانه *'arîfanè*, اوصلوجه *ousloudja*.

SAGESSE, s. f., حکمت *hykmèt*, عقللولق *'aqelleleq*, درایت *diraïèt*, عقل *'aqel*, علمدارلق *'ylimdarleq*, عارفلك *'ariflik*. — Tranquillité, اوصلولق *ousloulouq*, یواشلق *ïavachleq*.

SAIGNANT, E, adj., قانلو *qanle*, قانی اوستنده *qane ustundè*.

SAIGNÉE, s. f., قان آلمه *qan âlma*. — Sang tiré, النمش قان *alenmech qan*.

SAIGNER, v. a., قان آلمق *qan âlmaq*. — V. n., قان اقمق *qan qanmaq*. — du nez, بورندن قان اقمق *bouroundan qan aqmaq*. — Se faire saigner, قان آلدرمق *qan âldermaq*. — Saigné, e, قان آلمش *qan âlmech*.

Saigneur, s. m., قان آلیجی *qan âle̲dje̲.*

Saigneux, se, adj., قانلو *qanle̲.*

Saillant, e, adj., طشره چیقان *dichare̲ tche̲qan*, چیقمه‌لی *tche̲qmale̲*, خارج *kharidj.* — Au fig., پارلاق *parlaq*, شایان استماع *chaïani istima'*, شایان نظر *chaïani nazar.*

Saillie, s. f., sortie, فشقرمه *fe̲chqe̲rma*, صچرامه *se̲tchrama.* — Trait d'esprit, لطیفه *lathyfè*, نکته *neuktè*, نکته‌لی سوز *neuktèli seuz*, بدیهت *bèdîhèt.* — Emportement, خشم *khe̲chm*, اوکه *euvkè*, تیز میزاجلق *tèz mîzadjle̲q.* — Avance en dehors, چقمه *tche̲qma*, شاهنشین *chahnichîn.*

Saillir, v. a., la femelle, ارکك حیوان دیشی‌یه اشمق *èrkèk haïvan dîchiïè âchmaq.* — Faire saillir, آشترمق *âchte̲rmaq*, آشورمق *ache̲rmaq.* — V. n., فشقرمق *fe̲chqe̲rmaq*, صچرامق *se̲tchramaq*, پسکورمك *puskurmèk.* — Avancer en dehors, dépasser, طشره ـ دیشارو چیقمق *dîchare̲ tche̲qmaq.*

Sain, e, adj., صاغ *sagh*, سلیم *sèlîm*, تندرست *tèndurust.* — Salubre, شفالو *chifale̲.* — Exempt de défauts, قصورسز *qouçoursouz*, بی قصور *bi qouçour.* — En parlant de l'air, صاغلم *saghlam*, مزاجه یرار *mizadjè ïarar.*

Saindoux, s. m., طوکوز یاغی *dhomouz ïaghe̲.*

Sainement, adv., صاغ سلیم *sagh sèlîm.* — Avec justesse, عاقلانه *'aqe̲lanè.*

Saint, e, adj., pur, پاك *pak*, طاهر *thahir.* — Consacré, مبارك *mubarèk*, عزیز *'azîz*, مقدس *mouqaddès.* — Le Saint-Esprit, روح القدس *rouh ul-qouds (goudous).* — Les lieux saints, اراضیء مبارکه *èrazyi mubarèkè*, امکنهٔ مقدسه *èmkènèï mouqaddèçè.* — Les livres saints

كتب شريفه *kutbi chèrîfè*, كتب مباركه *kutbi mubarèkè.* — Saint, e, s. et adj., ولی *vèli*, ولی اللّه *vèli oullah*, pl. اوليا *èvlïa.* — C'est un saint, اولیادر *èvlïader* ou اولیادندر *èvlïadander.* – La sainte Vierge, حضرت مریم *hazrèti mèrïèm.*

Sainte-barbe, s. f., صانته باربه *santa barba*, كمى جبخانه سى *guèmi djèbhanèçi.*

Saintement, adv., عزیز کبی *'azîz guibi*, عزیزانه *'azîzanè.*

Sainteté, s. f., مباركلك *mubarèklik*, پاكلك *paklik*, عزیزلك *'azîzlik*, شرافت *chèrafèt*, قداست *qadaçèt*, قدسيت *qoudsiïèt.*

Saisie, s. f., ضبط *zabth*, اخذ *akhdz.*

Saisir, v. a., طوتمق *thoutmaq*, قاورامق *qavramaq*, ضبط ا *zabth èt*, اخذ ا - قبض *qabz, akhz èt.* — Comprendre, اکلامق *anlamaq*, فهم ا *fèhm èt.* — Saisir l'occasion, اغتنام فرصت ا *yghtinami fèrçat èt.* — فرصت بولمق *fèrçat boulmaq*, — Saisi, e, طوتلمش *thoutoulmouch*, ضبط اولنمش *zabth olounmouch.* — مدهوش *mèdhouch*, كندويى آلدرمش *kèndiyi aldèrmèch.* — par la justice, مضبوط *mazbouth.*

Saisissable, adj., ضبط اولنور *zabth olounour.*

Saisissant, e, adj., قاورايجى *qavraïdjè*, شديد *chèdîd*, كسكين *kèskin.* — شاشرىجى *chacheredje.* — شديد التأثير *chèdid ut-tèèçîr.*

Saisissement, s. m., دهشت *dèhchèt*, حيرت *haïrèt.* — Eprouver un saisissement, حيرته دوشمك *haïrètè duchmèk.* — Causer du saisissement, حيرته براقمق *haïrètè braqmaq.*

Saison, s. f., فصل *fasl*, pl. فصول *fouçoul*, موسم *mèvsim*, pl. مواسم *mèvaçim*. – Les quatre saisons, فصول اربعه *fouçouli èrba'a*.

Salade, s. f., صلطه *salatha*.

Saladier, s. m., سلطه كاسهسى *salatha kiaçèçi*.

Salaire, s. m., علوفه *'eulufè*, معاش *ma'ach*, اجرت *udjrèt*.

Salaison, s. f., طوزلمه *thouzlama*, تمليح *tèmlyh*. — Au pl., viandes salées, طوزلو اتلر *thouzlou ètlèr*, پاسطرمه *pastèrma*. – Poisson salé, طوزلو بالق *thouzlou baleq*, صلاموره بالغى *salamoura baleghe*.

Salarier, v. a., علوفه ويرمك *'eulufè vèrmèk*, اجرت–حق ويرمك *udjrèt, haqq vèrmèk*.

Sale, adj., كيرلو *kîrli*, مردار *mourdar*, پيس *pîs*.

Salé, e, adj., تورلو–طوزلو *touzlou, thouzlou*, طوزلنمش *thouzlanmech*.

Salement, adv., كيرلوجه *kîrlidjè*, مردارجه *mourdardja*, پيساجه *pîsdjè*.

Salep, s. m., صالب *salèb*.

Saler, v. a., طوزلامق *thouzlamaq*, طوز قومق *thouz qomaq*.

Saleté, s. f., مردارلق *mourdarleq*, كيرلولك *kîrlilik*, پيسلك *pîslik*. – Au pl., فحشيّات *fahchiyat*, مردار سوزلر *mourdar seuzlèr*.

Salière, s. f., طوزلق *thouzlouq*, توزلق *touzlouq*, طوز قابى *thouz qabe*.

Saline, s. f., طوزله *thouzla*, مملحه *mèmlaha*.

Salir, v. a., مردارلمق *mourdarlamaq*, كيرلتمك *kîrlètmèk*, پيسلتمك *pîslètmèk*, تلويث ا *tèlvîs èt*. – Tacher, entacher, لكهلمك *lèkèlèmèk*. — Souiller, تدنيس ا *tèdnîs èt*. — Se salir, مردارلنمق *mourdarlanmaq*, كيرلنمك *kîr-*

lènmèk. — En parlant des couleurs, des étoffes, كير طوتمق *kîr thoutmaq,* وسخ اخذ ا *akhze vaçakh èt.*

Salissant, e, adj., qui salit, كيرلديجى *kîrlèdîdji.* — Qui se salit aisément, تيز كيرلنور *tèz kîrlènir,* كير طوتار *kîr thoutar.*

Salive, s. f., صاليه (ساليه) *salïa,* صاليار (ساليار) *salïar,* آغزدن آقان صو *âghezdan âqan sou.*

Salle, s. f., صفه - صوفه *sofa,* ديوانخانه *dîvankhanè,* بيوك اوطه *beuïuk odha.* — à manger, يمك اوطه‌سى *ïèmèk odhaçe.* — de réception, سلاملق *sèlamleq.* — Grande salle, dortoir, قوغوش *qoghouch, qovouch.*

Saloir, s. m., طوز فوچيسى *thouz fetcheçe.*

Salomon, n. pr., سليمان *sulèïman.*

Salon, s. m., صفه - صوفه بيوك *beuïuk sofa,* ديوانخانه *dîvankhanè,* مسافر اوطه‌سى *muçafir odhaçe.*

Salonique, ville, سلانيك *sèlanîk.*

Salope, s. f., femme de mauvaise vie, مردار بر قارى *mourdar bir qare,* روسپو قارى (rospou) *orospou qare.*

Saloperie, s. f., فنا و مردار شى *fèna vè mourdar chèï.*

Salpêtre, s. m., كهرچله *guhèrtchilè,* ملح البارود *milh ul-barout.*

Salpêtrière, s. f., كهرچله فابريقه‌سى *guhèrtchilè fabrîqaçe.*

Salsepareille, s. f., سپارنا *saparna.*

Salsifis, s. m., اسقرچينه *usqurtchîna.*

Saltimbanque, s. m., حقه‌باز *hoqqabaz,* جانباز *djambaz,* مسخره *maskhara.*

Salubre, adj., صحته نافع *sehhata nafy',* شفالو *chifale,* هواسى كوزل *havaçe guzèl.* — ايو *èïi,* صاغ *sagh,* سالم *salim.*

SALUER, v. a., سلام ويرمك *sèlam vèrmèk*, سلاملمق *sèlamlamaq*, ا اداى رسم سلام *èdaï rèsmi sèlam èt.* — Saluer en ôtant son chapeau, شپقه‌يى چيقارەرق سلام ويرمك *chapqaïe tcheqararaq sèlam vèrmèk.* — en tirant le canon, طوپ انداختله سلام ويرمك *thop èndakhtilè sèlam vèrmèk.* — Se saluer mutuellement, سلاملشمق *sèlamlachmaq*, ا مسالمه *muçalèmè èt.*

SALUT, s. m., سلاملمه *sèlamlama*, سلام *sèlam.* – Délivrance, قورتلمه *qourtoulma*, سلامت *sèlamèt*, خلاص *khylas*, رها *rèha.* — La félicité éternelle, فلاح *fèlah*, سعادت ابديّه *sè'adèti èbèdiïè.*–Allons au salut! هيّا على الفلاح *haïa 'ala èl-fèlah.* – Retour à la santé, شفا *chifa*, صاغلق *saghleq.*

SALUTAIRE, adj., خيرلو *khaïrle*, فائدەلو *faïdèli*, نافع *nafy'*, شفا ويرجى *chifa vèrîdji.*

SALUTATION, s. f., سلام *sèlam.* — angélique, سلام ملايكى *sèlami mèlaïki.* — Salutation, révérence ou formule pour se saluer, réservée aux musulmans seuls, سلام عليكم *sèlamun 'alèïkum.* On répond : و عليكم السلام *vè 'alèïkum us-sèlam.*

SALVE, s. f., طوپ آتلمسى *thop âtelmaçe*, طوپ شنلكى *thop chènliyi.*

SAMARCANDE, ville, سمرقند *sèmèrqand.*

SAMEDI, s. m., جمعه ايرتسى *djum'a èrtèçi.*

SAMOS, île, سوسام اطەسى *souçam adhaçe.*

SANCTIFICATION, s. f., تقديس ايتمه *taqdîs ètmè*, تقدّس *tèqaddus.*

SANCTIFIER, v. a., ا تقديس *taqdîs èt*, مباركلندرمك *mubarèklèndirmèk*, ا تزكيّه *tèzkiïè èt.* — Se sanctifier,

تقدس ا tèqaddus èt, تطهر ا tèthahhur èt. – Sanctifié, e, مبارکلنمش mubarèklènmich, مقدس mouqaddès.

SANCTION, s. f., تصدیق tasdyq, قبول qaboul, ابقا ibqa.

SANCTIONNER, v. a., تصدیق ا tasdyq èt, قبول ا – ابقا ibqa, qaboul èt. — Sanctionné, e, تصدیق اولنمش tasdyq olounmouch.

SANCTUAIRE, s. m., حرم harèm, حرم شریف harèmi chèrîf. — Les deux sanctuaires de la Mecque et de Médine, حرمین شریفین harèmèïn chèrîfèïn.

SANDALE, s. f., باشمق bachmaq, چارق tchareq.

SANDARAQUE, s. f., سندروس sèndèrous.

SANG, s. m., قان qan, دم dèm, خون khoun. — Cracher du sang, قان توکرمك qan tukurmèk. — Répandre, verser le sang, قان دوکمك qan deukmèk, سفك دم ا sèfki dèm èt. — Prince du sang, شاهزاده chahzadè.

SANG-FROID, s. m., اضطرابسزلق ezthecrabsezleq, اطمنان قلب ythminani qalb.

SANGLANT, E, adj., قانلو qanle.

SANGLE, s. f., قولان qolan, قایش qaïch. – Lâcher la sangle, قولانی چوزمك qolani tcheuzmèk.

SANGLER, v. a., قولانلمق qolanlamaq, قولان طاقمق qolan thaqmaq.

SANGLIER, s. m., یبان طوکوزی ïaban dhomouzou.

SANGLOT, s. m., انچقرق intchqereq, اشقرق ichqereq.

SANGLOTER, v. n., انچقرق چکمك intchqereq tchèkmèk, ایچ چکمك itch tchèkmèk, انچقرمق intchqermaq.

SANGSUE, s. f., سلوك suluk. – Appliquer des sangsues, سلوك قومق suluk qomaq.

Sanguin, e, adj., قانلو *qanle*, قانی چوق *qane tchoq*. — Couleur de sang, قان قرمزی *qan qermeze*, قان رنکی *qan rèngui*.

Sanguinaire, adj., قان دوکیجی *qan deukudju*, قتّال *qattal*, سفّاك دم *sèffaki dèm*.

Sanitaire, adj., وجود صاغلغنه دائر *vudjoud saghleghena daïr*, صحّیّی *sehhiï*. — Conseil sanitaire, مجلس صحّیّی *mèdjliçi sehhiï*. – Lois sanitaires, اصول صحّیّه *ouçouli sehhiïè*. — Patente sanitaire, پاتنتهٔ صحّیّه *patèntèï sehhiïè*.

Sans, prép., سز *siz*, بلا *bila*, بی *bi*, نا *na*, بغیر *bighaïr*, من غیر *min ghaïr*. — Sans doute, شبهه‌سز *chubhèçiz*, بی اشتباه *bi ichtibah*. — Sans réponse, بلا جواب *bila djèvab*. — Sans pareil, بی نظیر *bi nazer*. — Sans pudeur, ادبسز *èdèbsîz*, بی ادب *bi èdèb*. — Sans espoir, امیدسز *umîdsiz*, نا امید *na umîd*.

Sans-gêne, s. m., غمسز *ghamsez*, صایغوسز *saïgheçez*, قایغوسز *qaïghouçouz*. — غمسزلق *ghamsezleq*, *etc.*

Santé, s. f., صاغلق *saghleq*, خوشلق *khochlouq*, صحّت *sehhat*, عافیّت *'afiïèt*. — Bonne santé, حسن صحّت و عافیّت *husni sehhat u 'afiïèt*. – Parfaite santé, صحّت کامله *sehhati kiamilè*. — Mauvaise santé, ناخوشلق *nakhochlouq*, ضعف مزاج *za'fi mizadj*. — Être en bonne santé, صاغ او *sagh ol*, حال صحّت و عافیّتده او *hali sehhat u 'afiïèttè ol*. — Comment va la santé? مزاجکز نصلدر *mizadjenez naçelder*, کیفکز نیجه‌در *kèïfiniz nidjèdir*. — Comment va votre précieuse santé? مزاج شریفکز نصلدر *mizadji chèrifiniz naçelder*. — Je suis

venu pour m'informer de votre santé, خاطرکزی صورمغه کلدم *khathe̱re̱ne̱ze̱ sormagha guèldim.* – A votre santé ! عشقکزه *'achqe̱ne̱za*, صاغلغکزه *saghle̱ghe̱ne̱za*, ایولککزه *èïiliyinizè.*

Sape, s. f., تمل ییقمه *tèmèl ïe̱qma*, هدم اساس *hèdmi èças.*

Saper, v. a., خندق آچمق *khande̱q âtchmaq*, تملنی قازمق *tèmèlini qazmaq*, هدم اساس ا *hèdmi èças èt.*

Sapeur, s. m., قازمه‌جی *qazmadje̱*, بالطه‌جی *balthadje̱.*

Saphir, s. m., کوك یاقوت *gueuk ïaqout.*

Sapin, s. m., چام *tcham*, چام اغاجی *tcham aghadje̱.*

Sarcasme, s. m., raillerie, ذوقلنمه *zèvqlènmè*, استهزا *istihza*, هجو *hidjv.*

Sarcastique, adj., ذوقلنیجی *zèvqlènîdji*, استهزا ایدن *istihza èdèn.*

Sarcler, v. a., چاپه‌لمق *tchapalamaq*, یرامز اوتلری آیرتلمق – چیقارمق *ïaramaz otlare̱ aïe̱rtlamaq*, *tche̱qarmaq.*

Sardaigne, pays, ساردنیا *sardinïa.*

Sarde, adj., ساردنیالو *sardinïale̱.* – L'armée sarde, ساردنیا عسکری *sardinïa 'askèri.*

Sardine, s. f., ساردله *sardèla.*

Sarment, s. m., اصمه دالی *asma dale̱*, باغ بوداغی *bagh boudaghe̱.*

Sarrasin, s.m., شرقی *charqyi*, pl. شرقیین *charqyïn*, ترك *turk.*

Sarriette, s. f., plante, اپار *ipar.*

Sas, s. m., الک *èlèk*, قیل الک *qe̱l èlèk.*

Sasser, v. a., الکدن کچورمك *èlèktèn guètchirmèk*, الهمك *èlèmèk.*

Satan, s. m., شيطان *chèïthan*, ابليس *iblìs*.

Satanique, adj., شيطانى *chèïthani*.

Satellite, s. m., معاون *mou'avin*, ياور *ïavèr*, تابع *tabi'*. — Planète subalterne, رديف *rèdîf*.

Satiété, s. f., دويمه *doïma*, طوقلق *thoqlouq*, شبع *chèba'*. — Jusqu'à satiété, دوينجه *doïoundja*. — Jusqu'au dégoût, بيقنجه *b̲eq̲endja*.

Satin, s. m., اطلس *athlas*.

Satinage, s. m., اطلس كبى پارلتمه *athlas guibi parlatma*.

Satiner, v. a., اطلس كبى پارلاتمق *athlas guibi parlatmaq*.

Satire, s. f., هجو *hidjv*, هجويّت *hidjviïèt*.

Satirique, adj., هجوى *hidjvi*, هجو آميز *hidjv âmîz*.

Satiriser, v. a., هجو ا *hidjv èt*, يرمك *ïèrmèk*.

Satisfaction, s. f., خشنودلق *khochnoudlouq*, خشنوديّت *khochnoudiïèt*, محظوظيّت *mahzouziïèt*, ممنونيّت *mèmnouniïèt*, رضا *riza*. — قناعت *qana'at*. — Réparation, ترضيه *tèrzyïè*. — Donner satisfaction, قناعت ويرمك *qana'at vèrmèk*.

Satisfaire, v. a., خشنود ا *khochnoud èt*, خشنودلق كتورمك *khochnoudlouq guètirmèk*, راضى ا *razy èt*, خاطرى خوش ا *khather̲e̲ khoch èt*. — Contenter, اقنع ا *iqna' èt*. — Se satisfaire, خشنود او *khochnoud ol*, مرامنى اجرا ا *mèramen̲e̲ idjra èt*. — Satisfait, e, خشنود *khochnoud*, ممنون *mèmnoun*, راضى *razy*.

Satisfaisant, e, adj., خشنود ايديجى *khochnoud èdîdji*, مقنع *maqna'*, شافى *chafi*, مرضىّ *mèrzii*.

Satrape, s. m., والى *vali*, pl. ولات *vulat*, خان *khan*, مرزبان *mèrzuban*.

Satrapie, s. f., ایالت *èïalèt.*

Saturer, v. a., طويرمق *dhoïourmaq,* اشباع ا *ichba' èt.*

Saturne, s. m., زحال *zouhal,* زخل *zoukhal.*

Satyre, s. m., ديو مردم *dîvi mèrdum,* نسناس *nèsnas.*

Sauce, s. f., تربيه *tèrbiïè,* طعام تربيهسى *tha'am tèrbiïèçi,* سالسه *salsa.*

Saucière, s. f., تربيه قابى *tèrbiïè qabe.*

Saucisse, s. f., سجوق *soudjouq.*

Saucisson, s. m., سجوق *soudjouq,* بومبار *boumbar,* كودن *gueudèn.* — de viandes fumées, پاسطرمه *pasterma.*

Sauf, prép., ماعدا *ma'ada,* غيرى *ghaïri,* باشقه *bachqa.* — Sauf votre respect, حاشا حرمتكزه *hacha hurmètinizè,* حاشا حضوردن *hacha houzourdan,* سوزم اكا *seuzum ona.*

Sauf, ve, adj., صاغ *sagh,* سليم *sèlîm.* — Sain et sauf, صاغ سليم *sagh sèlîm.*

Sauf-conduit, s. m., اذن تذكرهسى *izin tèzkèrèçi.*

Sauge, s. f., ديش اوتى *dîçh otou.*

Saule, s. m., سوكت اغاجى *seuïut aghadje,* صفصاف *sefsaf.*

Saumâtre, adj., اجمتراق *adjemtraq,* توزلو *touzlou.*

Saumon, s. m., صالامون بالغى *salamon baleghe,* يايين بالغى *ïaïen baleghe.*

Saumure, s. f., صالاموره *salamoura.*

Saupoudrer, v. a., اكمك *èkmèk,* صاچمق *satchmaq,* سرپمك *sèrpmèk.*

Saut, s. m., صچرايش *setchraïch,* صچرامه *setchrama.*

Sauter, v. a., صچرامق *setchramaq,* آتلامق *âtlamaq,* پرتاو ا *pèrtav èt.* — aux yeux, كوزه اورمق *gueuzè vourmaq,* آشكار او *âchikiar ol.*

Sauterelle, s. f., چكركه *tchèkirguè*, جراد *djèrad*, ملخ *mèlkh*.

Sautiller, v, n., هوب هوب صچرامق *hop hop setchramaq*, سكمك *sèkmèk*.

Sautoir, s. m., چپراست *tchaprast* (*tchapraz*), حاچواری *hatchvari*.

Sauvage, adj., يبان *ïaban*, وحشى *vahchi*, يبانى *ïabani*. – s. m., يبان ادمى *ïaban adèmi*.

Sauvagerie, s. f., يبانيلك *ïabanîlik*, وحشيلك *vahchîlik*, وحشيّت *vahchiïèt*.

Sauvegarde, s. f., حمايت *hymaïèt*, صون و حمايت *savn u hymaïèt*.

Sauver, v. a., قورتارمق *qourtarmaq*, خلاص ا *khylas èt*, تخليص ا *takhlys èt*, رها ا *rèha èt*. – Se sauver, قورتلمق *qourtoulmaq*, خلاص بولمق *khylas boulmaq*. – Trouver son salut, نجات بولمق *nèdjat boulmaq*. — Fuir, قاچمق *qatchmaq*. – Sauvé, e, قورتلمش *qourtoulmouch*, خلاص بولمش *khylas boulmouch*.

Sauvetage, s. m., صودن و سائرەدن قورتارمه *soudan vè saïrèdèn qourtarma*.

Sauveur, s. m., قورتاريجى *qourtaredje*, ناجى *nadji*, مخلّص *moukhallys*.

Savamment, adv., عالمانه *'alimanè*, عالمجه *'alimdjè*.

Savant, e, adj., عالم *'alim*, عليم *'alîm*, pl. علما *'oulèma*, علم صاحبى *'ylm sahybi*, علمدار *'ylmdar*, اوقومش *oqoumouch*.

Savate, s. f., اسكى پاپوچ *èski papoutch*.

Savetier, s. m., اسكيجى *èskîdji*.

Saveur, s. f., طاد *dhad*, داد *dad*, لذت *lèzzèt*.

Savoir, v. a., بلمك - بيلمك *bilmèk*, معلومى او *ma'loumou ol*, واقف او *vaqyf ol*, عريف - اكاه - خبردار او *'arîf, aguiah, khabèrdar ol*. — Je sais le chemin, يولى بيلورم *ïolou bîlirim*. – Je ne sais pas, بلمم - بيلمم *bîlmèm*. – Sachez que..., بلهسكز كه *bilèçiniz ki*, معلومكز اوله كه *ma'loumounouz ola ki*. — Tout le monde sait que....., جملهنك معلومى اولديغى اوزره *djumlènin ma'loumou oldoughou uzrè*. — Savoir gré, تشكر ا *tèchèkkur èt*. – Savoir par cœur, ازبردن بيلمك *èzbèrdèn bilmèk*, قپالو بيلمك *qapalę bilmèk*. — Faire savoir, بيلدرمك *bildirmèk*, خبر ويرمك *khabèr vèrmèk*. — Su, e, بيلنمش *bilinmich*, معلوم *ma'loum*.

Savoir, s. m., بلش *bilich*, بلكو *bilgui*, علم *'ylm*, معرفت *ma'rifèt*, وقوف *vouqouf*, دانش *danich*, معلومات *ma'loumat*.

Savoir, conj., c'est-à-dire, يعنى *ïa'ni*. – شويله كه *cheuïlè ki*.

Savoir-faire, s. m., مهارت *mèharèt*, حذاقت *hazaqat*.

Savoir-vivre, s. m., قونشمه بلمه *qonouchma bilmè*, كورشمهنك يولنى بلمه *gueuruchmènin ïolounou bilmè*.

Savon, s. m., صابون *saboun*. — Donner un savon à quelqu'un, le réprimander, تعزير ا *ta'zîr èt*, تكدير ا *tèkdîr èt*.

Savonnage, s. m., صابونلمه *sabounlama*.

Savonner, v. a., صابونلمق *sabounlamaq*, صابون ايله بيقامق *saboun ilè ïęqamaq*.

Savonnerie, s. f., صابون كارخانهسى *saboun kèrkhanèçi*, صابونخانه *sabounkhanè*.

Savonnette, s. f., فنجان صابونى *fildjan sabounou*.

SAVONNEUX, SE, adj., صابونلی *sabounlou.*

SAVONNIER, s. m., صابونجی *saboundjou.*

SAVOURER, v. a., ذوقنی - لذّتنی - طادینی المق - اکلمق *zèvqini, lèzzètini, dhadene almaq, aghnamaq,* رشف ا *rèchf èt,* ا تمتّع *tèmèttu' èt.*

SAVOUREUX, SE, adj., لذّتلو *lèzzètli,* لذیذ *lèzîz,* چشنیلو *tchèchnîli.*

SBIRE, s. m., قوّاص *qavvas,* عسس *'aças.*

SCABREUX, SE, adj., یامری یومری *ïamrou ïoumrou,* صرب *sarp,* سرت *sèrt.* – Au fig., مشکل *muchkil,* چتین *tchètîn,* چپرهشك *tchèprèchik,* چپارز *tchaparez.*

SCALPEL, s. m., جرّاح اوسترهسی *djèrrah oustouraçe.*

SCANDALE, s. m., کناه سببی *gunah sèbèbi,* شكّ *chèkk,* فنا عبرت *fèna 'ybrèt.*

SCANDALEUX, SE, adj., کناهه دوشریجی *gunaha duchurudju,* فنا عبرت ویریجی *fèna 'ybrèt vèrîdji,* عیب (*'aïb*) *'aïp.* — C'est scandaleux, عیبدر *'aïptir.*

SCANDALISER, v. a., کناهه دوشرمك *gunaha duchurmèk,* کناهه صوقمق *gunaha soqmaq,* کناهه سبب او *gunaha sèbèb ol,* فنا عبرت ویرمك *fèna 'ybrèt vèrmèk.* — Se scandaliser, کناهه دوشمك - کیرمك *gunaha duchmèk, guîrmèk,* فنا عبرت المق *fèna 'ybrèt âlmaq.* — S'offenser, کوجنمك *gudjènmèk,* خاطری قالمق *khathere qalmaq.* – Scandalisé, e, کوجنمش *gudjènmich,* خاطری قالمش *khathere qalmech.*

SCAPULAIRE, s. m., عبادتکار کیسهسی *'ybadètkiar kèçèçi,* حمایل *hamaïl.*

SCARABÉE, s. m., بوق بوجکی *boq beudjèyi.*

SCARIFIER, v. a., حجامت ا *hadjamèt èt.*

SCARLATINE, s. f., قزل حمّا *qezel houmma*, قزاموق *qezamouq.*

SCEAU, s. m., مهر *meuhur*, خاتم *khatèm*, ختم *khatm.*

SCÉLÉRAT, E, adj., شرّير *chèrrîr*, pl. اشرار *èchrar*, شقيّ *chaqyi*, pl. اشقيا *èchqya*, مفسد *mufsid*, اهل فساد *èhli fèçad*, بدكار *bèdkiar*, يرامز *ïaramaz*, كوتي *keutu.*

SCELLER, v. a., مهرلمك *meuhurlèmèk*, مهر اورمق *meuhur vourmaq*, تمهير ا *tèmhîr èt.* — Fixer, ياپشدرمق *ïapechtermaq.* — Au fig., توثيق ا *tèvsiq èt*, تاكيد ا *tèèkid èt.* — Scellé, e, مهرلو *meuhurlu*, ممهور *mèmhour.*

SCÈNE, s. f., division d'une pièce de théâtre, فصل *fasl*, pl. فصول *fuçoul*, تماشا *tèmacha.* — Partie du théâtre, تماشاگاه *tèmachaguiah.* — Dispute, querelle, غوغا *qavgha*, نزاع *niza'.*

SCEPTIQUE, adj., اهل - ارباب شكّ *èhl-i*, *èrbab-i chèkk*, شبهه‌لو *chupèli*, اينانمز *inanmaz.*

SCEPTRE, s. m., عصا *'aça*, طپوز *thopouz.*

SCHISMATIQUE, adj., شيعي *chî'y*, اهل اعتزال *èhli y'tizal.*

SCHISME, s. m., شيعت *chî'at*, اعتزال *y'tizal*, اشتقاق *ichtiqaq.*

SCIE, s. f., دستره *destèrè*, بچقي *betchqe.*

SCIEMMENT, adv., بيلهرك *bîlèrèk*, بعلم *bi-'ylm.*

SCIENCE, s. f., علم *'ylm*, *'ylim*, بلش *bilich.* – Connaissance sur un sujet quelconque, علم *'ylm*, pl. علوم *'ouloum.* – Savoir, علم و معرفت *'ylm u ma'rifèt.* — Acquérir de la science, تحصيل علم ا *tahçyli 'ylm èt.*

SCIENTIFIQUE, adj., علميّ *'ylmiï*, علومه دائر *'ouloumа daïr.*

SCIENTIFIQUEMENT, adv., علمي اوزره *'ylmi uzrè*, علميّا *'ylmiïèn.*

SCIER, v. a., دسترهلمك *dèstèrèlèmèk*, *tèstèrèlèmèk*, بچمك *bitchmèk.*

SCIEUR, s. m., بچقجی *b̲etchq̲edj̲e.* — du blé, اوراقچی *oraqtch̲e.*

SCINDER, v. a., بولمك *beulmèk*, تقسيم ا *taqsim èt*, شق ا *chaqq èt.*

SCINTILLATION, s. f., ييلدرمه *ïe̲lde̲rma*, پارلامه *parlama.*

SCINTILLER, v. n., ييلدرمق *ïe̲lde̲rmaq*, پارل پارل پارلامق *pare̲l pare̲l parlamaq*, التماع ا *iltima' èt.*

SCISSION, s. f., بولنمه *beulunmè*, اتّفاقسزلق *ittifaqse̲zle̲q*, شقاق *chiqaq*, اختلاف *ykhtilaf.*

SCIURE, s. f., دستره توزی *destèrè tozou*, بچقی تلاشی *be̲tchqe̲ talache̲.*

SCORBUT, s. m., اسقوربيت علّتی *isqorpît 'yllèti.*

SCORIE, s. f., معدن بوقی *madèn boqou.*

SCORPION, s. m., عقرب *'aqrèb*, pl. عقارب *'aqarib.*

SCROFULES, s. f. pl., صراجه *se̲radja.*

SCROFULEUX, SE, adj., صراجه‌لی *se̲radjale̲.*

SCRUPULE, s. m., اشكيل *ichkîl*, كوكل اضطرابی *gueunul e̲zthe̲rabe̲*, وسوسه *vèsvèçè*, قورونتی *qourountou.*

SCRUPULEUX, SE, adj., قورونتيلو *qourountoulou*, موسوس *muvèsvès*, غايت دقّتلو *ghaïèt de̲qqatle̲.*

SCRUTER, v. a., تفتيش ا *tèftîch èt*, اراشدرمق *arachte̲rmaq.*

SCRUTIN, s. m., قوره *qoura*, رای خفی *rèïi khafi.*

SCULPTER, v. a., اويمق *oïmaq*, نقش ا *naqch èt*, قلمكارلق ا *qalèmkiarle̲q èt.*

SCULPTEUR, s. m., اويماجی *oïmadje̲*, قلمكار *qalèmkiar*, نقّاش *naqqach.*

Sculpture, s. f., اويماجيلق *oïmadjeleq*, قلمكارلق *qalèm-kiarleq*. — Ouvrage de sculpture, اويمه *oïma*, قلمكار ايشي *qalèmkiar ichi*.

Scutari, ville, اسكدار *uskudar*. — d'Albanie, اشقودره *ichqodra*.

Se, pron. de la 3e pers., كندى - كندو *kèndi*, كنديني *kèndîni*, كندينه *kèndînè*. – Se tuer, كندى كنديني اولدرمك *kèndi kèndîni euldurmèk*. — Se faire du mal, كندينه فنالق ا *kèndînè fènaleq èt*.

Séance, s. f., مجلس *mèdjlis*, pl. مجالس *mèdjalis*.

Seau, s. m., قوغه *qova*. — en cuir pour les voyageurs, قربه *qerba*.

Sec, Sèche, adj., قورى - قورو *qourou*.

Sèche, s. f., مركب بالغى *murèkkèb baleghe*, سبيا بالغى *subia baleghe*.

Sèchement, adv., قورىجه *qouroudja*, قورى اولهرق *qourou olaraq*. — Sévèrement, سرتلك ايله *sèrtlik ilè*.

Sécher, v. a., قوروتمق *qouroutmaq*. — V. n., devenir sec, قورومق *qouroumaq*. – Séché, e, قورومش *qouroumouch*.

Sécheresse, s. f., قورولق *qouroulouq*, يبوست *ïèbouçèt*, قوراقلق *qouraqleq*.

Second, e, adj., ايكنجى *ikindji*, ثانى *sani*.

Secondaire, adj., متلاحق *mutèlahyq*, درجهٔ ثانيه‌ده اولان *dèrèdjèï saniïèdè olan*.

Secondairement, adv., ثانيًا *saniïèn*, متلاحقًا *mutèlahyqèn*.

Seconde, s. f., ثانيّه *saniïè*.

Secondement, adv., ثانيًا *saniïèn*, ايكنجى اولهرق *ikindji olaraq*.

SECONDER, v. a., یاردم - اعانت ا *ïardem, i'anèt èt.*

SECOUER, v. a., سلكمك *silkmèk*, صارسمق *sarsmaq.* — Au fig., secouer le joug, ربقهٔ اطاعتدن خروج ا *ribqaï itha'attèn khouroudj èt.* — Se secouer, سلكنمك *silkinmèk*, صارسلمق *sarselmaq*, تپرنمك *tèprènmèk.*

SECOURIR, v. a., یاردم - امداد ا *ïardem, imdad èt*, امداده كلمك *imdada guèlmèk*, امداد ویرمك *imdad vèrmèk.*

SECOURS, s. m., یاردم *ïardem*, امداد *imdad*, اعانت *i'anèt*, اعانه *i'anè*, عون *'avn.* — Renfort, امداد عسكری *imdad 'askèri.* — Demander du secours, امداد استمك *imdad istèmèk.* — Crier au secours, مدد چاغرمق *mèdèd tchaghermaq.*— Au secours! بره مدد *brè mèdèd*, یا مدد *ïa mèdèd*, وای مدد *vaï mèdèd.*

SECOUSSE, s. f., سلكمه *silkmè*, صارسمه *sarsma*, صارسلش *sarselech*, رجفت *rèdjfèt*, تزلزل *tèzèlzul*, حركت *harèkèt.*

SECRET, s. m., سرّ *serr*, pl. اسرار *èsrar*, كیزلو شی *guîzli chèï.* — Être dans le secret, سرّه الحاق او *serra ilhaq ol.* — En secret, كیزلوجه *guîzlidjè*, محرمانه *mahramanè*, سرًّا *serrèn.*

SECRET, ÈTE, adj., كیزلی *guîzli*, سرّی *serri*, خفیّ *khafiï.*

SECRÉTAIRE, s. m., سرّ كاتبی *serr kiatibi*, یازیجی *ïazedje*, كاتب *kiatib*, pl. كتّاب *kuttab.*– Bureau, یازوخانه *ïazekhanè*, پیشتخته *pèchtakhta.*

SECRÉTARIAT, s. m., emploi, سرّ كاتبلكی *serr kiatibliyi*, سرّ كتابتی *serr kitabèti.* — Le lieu, سرّ كاتبی اوطهسی *serr kiatibi odhaçe*, سرّ كاتبی قلمی *serr kiatibi qalèmi.*

SECRÈTEMENT, adv., كیزلوجه *guîzlidjè*, خفیًّا *khafiïèn*, محرمانه *mahramanè*, مكتومًا *mèktoumèn.*

Secrétion, s. f., ترشّح *tèrèchchouh*, استمازه *istimazè*. – Matières qui sortent du corps, اندفاع فضلات *indifa-i fuzulat*.

Sectateur, s. m., تابع *taby'*, هم مذهب *hèm mèzhèb*.

Secte, s. f., طايفه *thaïfè'*, فرقه *ferqa*, مذهب *mèzhèb*.

Section, s. f., فصل *fasl*, pl. فصول *fuçoul*.

Séculaire, adj., عصرى *'asri*, يوز ييللق *ïuz ïelleq*.

Séculier, ère, adj., دنيوى *dunïèvïi*, علمانى *'ylmani*, كشيش اولميان *kèchîch olmaïan*.

Sécurité, s. f., امنيّت *èmnïièt*, امينلك *èmînlik*, امن *èmn*.

Sédentaire, adj., اوطورغان *othourghan*, اوده طوران *èvdè dhouran*, متقاعد *mutèqa'yd*.

Sédiment, s. m., چوكك *tcheukuk*, دردى vulg. *tortou*, ثفل *sufl*.

Séditieux, se, adj., فتنه كار *fitnèkiar*, زوربا *zorba*, عاصى *'açy*, فساد چيقاريجى *fèçad tcheqaredje*.

Sédition, s. f., فتنه *fitnè*, زوربالق *zorbaleq*, عاصيلك *'açylik*, فساد *fèçad*, عصيان *'yçyan*.

Séducteur, trice, s. et adj., آزدريجى *âzderedje*, باشدن چيقاريجى *bachtan tcheqaredje*, اضلال ايديجى *yzlal èdîdji*, اغوا ايدن *yghva èdèn*.

Séduction, s. f., آزدرمه *âzderma*, آيارتمه *âïartma*, جاذبت *djazibèt*, اغوا *yghva*.

Séduire, v. a., ازدرمق *azdermaq*, ايارتمق *aïartmaq*, باشدن چيقارمق *bachtan tcheqarmaq*, قلبنى جلب ا *qalbini djèlb èt*, اغوا – اضلال ا *yghva, yzlal èt*.

Séduisant, e, adj., ايارديجى *aïardedje*, جاذب القلوب *djazib ul-qouloub*.

SEIGLE, s m., چاودار *tchavdar.*

SEIGNEUR, s. m., اغا *agha,* افندى *èfèndi,* بك *bèï,* سيد *sèïd,* pl. سادات *sadat,* امير *èmîr,* pl. امرا *umèra.* — Le Seigneur des seigneurs, ربّ الارباب *rabb ul-èrbab.* — Mon Seigneur! mon Dieu! ربّى *rabbi.* — O mon Seigneur! يا ربّم *ïa rabbim.* — Le grand-seigneur, l'empereur des Ottomans, پادشاهٔ آل عثمان حضرتلرى *padichahi âli 'osman hazrètlèri,* سلطان آل عثمان *soulthani âli 'osman.*

SEIN, s. m., كوكس *gueuyus,* سينه *sînè,* قوين *qoïn,* قوجاق *qoudjaq,* صدر *sadr.* – Ventre, قرن *qarn,* بطن *bathn.* – Les mamelles, ممه *mèmè.* — On ne donne pas le sein à l'enfant qui ne pleure pas (prov.), اغلاميان چوجغه ممه ويرمزلر *âghlamaïan tchodjougha mèmè vèrmèzlèr.* – La commission formée dans le sein de l'assemblée, مجلس دائرهسندهٔ تشكيل اولنان قومسيون *mèdjlis daïrèçindè tèchkîl olounan qomiçioun.*

SEIZE, adj. num., اون النى *on alte.*

SEIZIÈME, adj., اون النتجى *on altendje.*

SÉJOUR, s. m., اوطورمه *othourma,* اقامت *iqamèt,* مكث *mèks.* — Pendant son séjour, اثناى اقامتنده *èsnaï iqamètindè.*

SÉJOURNER, v. n., اوطورمق *othourmaq,* ساكن او *sakin ol,* اقامت ا *iqamèt èt.*

SEL, s. m., طوز *thouz,* ملح *milh,* نمك *nèmèk.*

SELLE, s. f., سمر *sèmèr,* اكر - اير *èïèr,* سرج *sèrdj.* – Cheval de selle, بنك آت *binèk ât.* – Aller à la selle, ممشايه كتمك *mèmchaïa guitmèk,* عمل ا *'amèl èt.*

Seller, v. a., ایرلمك - اكرلمك *èïèrlèmèk*, اكر - ایر طاقمق *èïèr thaqmaq.*

Sellerie, s. f., les parties du harnais, آت طاقمی *ât thaqemę.* – Lieu où l'on serre les harnais, ایر انباری *èïèr ambarę.*

Sellette, s. f., اسكمله *iskèmlè.* – (Tenir sur la), استنطاق ا *istinthaq èt.*

Sellier, s. m., سرّاج *sèrradj*, *saradj*, اكرجی - ایرجی *èïèrdji.*

Selon, prép., suivant, كوره *gueurè*, اوزره *uzrè*, حسب *hasb.* — Selon le temps, وقته كوره *vaqtè gueurè*, زمانه كوره *zèmanè gueurè.* — Selon ses forces, قادر اولدیغی اوزره *qadir oldoughou uzrè*, قوّتنه كوره *qouvvètinè gueurè*, قدرتنه كوره *qoudrètinè gueurè.* — Selon moi, بكا كوره *bana gueurè.* — Selon vous, سزه كوره *sizè gueurè.* — Selon mon sentiment, اعتقادمجه *y'tiqadęmdja.* – Selon la volonté, حسب الاراده *hasb ul-iradè*, ارادت اوزره *iradèt uzrè.* — Selon le pouvoir, la possibilité, حسب الامكان *hasb ul-èmkian*, حسب الطاقه *hasb uth-thaqa*, طاقته كوره *thaqata gueurè.* — Selon la nécessité, le besoin, حسب الواجب *hasb ul-vadjib*, اقتضاسنجه *yqtizaçęndja.*

Semaille, s. f., temps, اكین وقتی *èkîn vaqtę*, موسم زراعت *mèvsimi zira'at.* – Grains semés, اكین *èkîn*, اكلمش تخم *èkilmich tokhoum*, مزروعات *mèzrou'at.*

Semaine, s. f., هفته *hafta.* — Une semaine entière, تمام بر هفته *tamam bir hafta.* – La semaine prochaine, كله‌جك هفته *guèlèdjèk hafta.* — La semaine dernière, je vous ai écrit que..., كچن هفته سزه یازدمكه *guètchèn hafta sizè ïazdęm ki.*

Sémaphore, s. m., اشارت *icharèt.*

Semblable, adj., بکزر *bènzèr,* اویغون *ouïghoun,* مثللو *miçilli,* مشابه *muchabih,* نظیر *nazer,* مثل *misl,* pl. امثال *èmsal.* — Tout à fait semblable, طبقی *thebqe.* — Qui n'a pas son semblable, مثلی یوق *misli ïoq,* لا نظیر *la nazer,* بی نظیر *bi nazer,* مانندسز *manèndsiz,* بی مثیل *bi mèçîl.*

Semblablement, adv., انک کبی *onoun guibi,* کذلک *kèzalik,* هکذا *hakaza.*

Semblant, s. m., کوسترش *gueustèrich,* ظاهر حال *zahiri hal,* نمایش *numaïch.* — Faire semblant de ne pas savoir, بلمزلکدن کلمك *bilmèzliktèn guèlmèk,* بلمزلك ا *bilmèzlik èt.* – de ne pas voir, کورمزلکدن کلمك *gueurmèzliktèn guèlmèk.* — de ne pas entendre, اشتمزلکه اورمق *ichitmèzliïè vourmaq.* — En apparence, صورتا *sourètèn.*

Sembler, v. n., کورنمك *gueurunmèk,* ظن اولنمق *zann olounmaq.* — Ce me semble, ظنمده *zannemda,* ظنمه کوره *zannema gueurè,* صانورم *sanerem.* – Il me semble que..., بکا کورنور که *bana gueurunur ki,* بکا کلورکه *bana guèlirki.*

Semelle, s. f., طبان *thaban.*

Semence, s. f., تخم *tokhoum,* بزر *bèzr.* — de melon, قاون چکردکی *qavoun tchèkirdèyi.*

Semer, v. a., اکمك *èkmèk,* اکین اکمك *èkîn èkmèk,* تخم آتمق *tokhoum âtmaq,* زرع ا *zèr' èt.* — du blé, بغدای اکمك *boughdaï èkmèk.* — un champ, ترلایی اکمك *tarlaïi èkmèk.* – Semé, e, اکلمش *èkilmich,* مزروع *mèzrou'.*

Semestre, s. m., التى آى *altẹ âï*, التى آياق *altẹ âïlẹq*. — Traitement de six mois, التى آياق اجرت *altẹ âïlẹq udjrèt*, التى آيلق معاش *altẹ âïlẹq ma'ach*.

Semeur, s. m., اكينجى *èkîndji*, تخم اكيجى *tokhoum èkîdji*.

Semi, adv., pour demi, يارى *ïarẹ*, يارم *ïarẹm*, نصف *nẹsf*, نيم *nîm*. — Semi-officiel, نيمرسمى *nîmrèsmi*.

Sémillant, ante, adj., قينناق *qaïnaq*, قيوراق *qẹvraq*, نشاطلو *nèchatlẹ*, جيولك *djivèlèk*.

Séminaire, s. m., كشيش مدرسسى *kèchîch mèdrèçèçi*.

Séminariste, s. m., كشيش مدرسسى شاكردى *kèchîch mèdrèçèçi chaïrdi*.

Semoir, s. m., تخم تورباسى *tokhoum torbaçẹ*.

Semonce, s. f., تعزير *tazir*, تكدير *tèkdir*.

Semoule, s. f., اوفاق بلغور *oufaq boulghour*, امريك *imrik*.

Sénat, s. m., ارباب ديوان *èrbabi dîvan*, سنات تعبير اولنور ديوان *sènat ta'bîr olounour dîvan*, مجلس اعيان *mèdjliçi a'yan*.

Sénateur, s. m., اهل ديوان *èhli dîvan*, وكلا *vukèla*.

Séné, s. m., سنا *sènè*, سنامكى *sinamèki*.

Sénile, adj., اختيارلغه دائر - مخصوص *ikhtiïarlẹgha daïr*, *makhsous*.

Sens, s. m., حسّ *hyss*, حاسّه *hassè*, pl. حواس *havas*. — Les cinq sens, حواس خمسه *havaçi khamsè*. — Sens, faculté de comprendre et de juger, عقل *'aqẹl*, فراست *firaçèt*, ادراك *idrak*, درايت *diraïèt*. — Signification, معنا *ma'na*, مفهوم *mèfhoum*, مآل *mèal*. — Opinion, avis, فكر *fikr*, رأى *rèï*, قياس *qẹïas*.

Sensation, s. f., حسّ *hyss*, طويش *dhoïouch*, تأثير *tèèçîr*.

SENSÉ, E, adj., عقللو *'aqelle*, فراستلو *firaçètli*, ارباب درايت *èrbabi diraïèt.*

SENSÉMENT, adv., عاقلانه *'aqelanè.*

SENSIBILITÉ, s. f., طويجيلق *dhouïoudjoulouq*, حاسيّت *hassyïèt.* — Émotion, رقت قلب *reqqati qalb*, تأثر بال *tèèssuri bal.* — Compassion, شفقت *chèfqat*, مرحمت *mèrhèmèt*, آجيقلق *âdjeqleq.*

SENSIBLE, adj., qui a du sentiment, چاپوق طويار *tchapouq dhouïar*, ذو حاسّه *zou hassè.* – Qui se fait sentir, حاسّهلى *hassèli*, شديد *chèdîd*, سريع التأثير *sèry' ul-tèèçir.* — Compatissant, آجيقلى *âdjeqle*, مرحمتلى *mèrhèmètli*, رقيق القلب *raqeq ul-qalb.*

SENSIBLEMENT, adv., كوز كوره *gueuz gueurè*, آشكاره *âchi-kiarè*, بالتأثير *bit-tèèçîr.* — Beaucoup, درجهسز *dèrè-djèçiz.*

SENSUALITÉ, s. f., نفس *nèfs*, شهوت *chèhvèt.*

SENSUEL, LE, adj., نفسانى *nèfsani*, شهوتلو *chèhvètli.*

SENTENCE, s. f., حكم *hukm*, pl. احكام *ahkiam*, فتوا - فتوى *fètva*, اعلام *y'lam*, اعلام شرعى *y'lami chèr'y.* – Prononcer une sentence, حكم ايتمك *hukm ètmèk.* – Dit mémorable, maxime, معتبر سوز *mu'tèbèr seuz*, قول *qavl*, pl. اقوال *aqval*, قول معتبر *qavli mu'tèbèr*, حكمت *hykmèt.*

SENTEUR, s. f., قوقو *qoqou*, رايحه *raïha.*

SENTIER, s. m., طار يول *dhar ïol*, ايز *îz.* — Au fig., مسلك *mèslèk*, منهج *mènhèdj.*

SENTIMENT, s. m., حاسّه *hassè*, طويغى *dhouïghou*, فكر *fikr*, pl. افكار *èfkiar*, خاطره *khathyrè.* — Opinion, رأى *rèï*,

اعتقاد *y'tiqad*, قياس *qe̱ïas*. — Humanité, مروّت *muruvvèt*, انسانيّت *insaniïèt*.

Sentimental, e, adj., ذو الحاسّه *zoul-hassè*, رقيق القلب *raqe̱q ul-qalb*.

Sentinelle, s. f., بكجى *bèktchi*, نوبتجى *nèvbètchi*, قراغول *qaraghol*, *qaraqol*.

Sentir, v. a., دويمق *douïmaq*, طويمق *dhouïmaq*, حسّ ا *hyss èt*. — Flairer, قوقلمق *qoqlamaq*, استشمام ا *istichmam èt*. — Connaître, اكلامق *anlamaq*, vulg. *aghnamaq*, ادراك ا - فهم *fèhm*, *idrak èt*. — Donner à sentir, قوقوتمق *qoqoutmaq*. — V. n., répandre une odeur, قوقمق *qoqmaq*, نشر رايحه ا *nèchri raïha èt*. — Sentir bon, كوزل قوقمق *guzèl qoqmaq*. — mauvais, فنا قوقمق *fèna qoqmaq*. — Cela sent bon, بونك قوقوسى كوزلدر *bounoun qoqouçou guzèldir*. — Se sentir, حسّ ا *hyss èt*, طويمق *dhouïmaq*.

Séparation, s. f., آيرمه *âïe̱rma*, افتراق *iftiraq*, مفارقت *mufaraqat*, فراق *firaq*, انفصال *infiçal*.

Séparément, adv., آيريجه *âïre̱dja*, بشقه بشقه *bachqa bachqa*, بشقهجه *bachqadja*, فراده فراده *furadè furadè*.

Séparer, v. a., آيرمق *âïe̱rmaq*, آيرى قومق *âïe̱re̱ qomaq*. — Se séparer, آيريلمق *âïe̱re̱lmaq*, منفصل او *munfaçyl ol*. — Séparé, e, آيرلمش *âïe̱re̱lme̱ch*, آيرى *âïe̱re̱*.

Sept, adj. num., يدى *ïèdi*.

Septante, adj. num., يتمش *ïètmich*.

Septembre, s. m., ايلول *èïloul*.

Septentrion, s. m., شمال *chimal*.

Septentrional, e, adj., شمالى *chimali*. — Les contrées

septentrionales, اقطار شماليّه *aqthari chimaliïè.*

SEPTIÈME, adj., يدنجى *ïèdindji.* — Le septième, يديده بر *ïèdîdè bir.*

SEPTIÈMEMENT, adv., يدنجيده *ïèdindjîdè*, يدنجى اولهرق *ïèdindji olaraq.*

SEPTUAGÉNAIRE, adj., يتمش ياشنده *ïètmich ïachenda.*

SEPTUPLE, adj., يدى قات *ïèdi qat.*

SEPTUPLER, v. a., يدى قات ا *ïèdi qat èt.*

SÉPULCRAL, E, adj., مزارى *mèzari*, لحدى *lahadi.* – Pierre sépulcrale, مزار طاشى *mèzar thache.*

SÉPULCRE, s. m., مزار *mèzar*, قبر *qabr*, pl. قبور *qoubour.*

SÉPULTURE, s. f., مزار يرى *mèzar ïèri*, مزارلق *mèzarleq*, مقبره *maqbèrè.* – Inhumation, كومه *gueummè*, دفن *dèfn.*

SÉQUELLE, s. f., توابع *tèvabi*, قفادار – طرفدار اولانلر *qafadar, tharafdar olanlar.*

SÉQUESTRATION, s. f., ضبط ايتمه *zabth ètmè*, اليقومه *âleqoma.*

SÉQUESTRE, s. m., ضبط و توقيف *zabth ou tèvqef.*

SÉQUESTRER, v. a., ضبط ا *zabth èt*, آليقومق *âleqomaq*, قپاتمق *qapatmaq*, توقيف ا *tèvqyf èt*, حجز ا *hadjz èt.* – Séquestré, آليقونمش *âleqonmouch*, ضبط اولنمش *zabth olounmouch*, مضبوط *mazbouth.*

SEQUIN, s. m., التون *alten.* — hongrois, مجار التونى *madjar altene.*

SÉRAIL, s. m., سراى *saraï, sèraï.*

SÉRAPHIN, s. m., اسرافيل *israfîl.*

SEREIN, s. m., چه *tchih*, شبنم *chèbnèm*, اياز *aïaz.*

SEREIN, E, adj., آچق *âtcheq*, روشن *rouchèn*, براق *bèraq.*

Sérénade, s. f., كيجه چالغيسى *guèdjè tchalgheçe*, سرناده *sèrènada.*

Sérénité, s. f., اچقلق *atcheqleq*, صفوت *safvèt*, براقلق *bèraqleq*, روشنلك *rouchènlik.*

Serf, **ve**, adj. — Voy. **Esclave**.

Serge, s. f., صوف *sof.*

Sergent, s. m., چاوش *tchavouch*, ملازم *mulazem.*

Sériciculture, s. f., تربيهٔ حرير *tèrbiyè-i harir*, قوزه جيلق *qozadjeleq.*

Série, s. f., صره *sera*, صف *saff*, pl. صفوف *soufouf*, ديزى *dîzi*, سلسله *silsilè.*

Sérieusement, adv., اغرلغله *agherleghelè*, بالوقار *bil-vèqar.* — لطيفه‌سز *lathyfèçiz*, شقاسز *chaqaçez.* — كرچكدن *guèrtchèktèn.*

Sérieux, **se**, adj., grave, آغر *agher*, كامل *kiamil*, تمكينلو *tèmkînli*, رزين *rèzîn.* — Important, آغر *âgher*, الزم *èlzèm*, مهمّ *muhimm.* — Vrai, كرچك *guèrtchèk*, طوغرى *dhoghrou*, صحيح *sahyh.* — شقاسز *chaqaçez.*

Serin, s. m., قناريه *qanarïa.*

Seringue, s. f., حقنه *hoqna*, شرنغه *chiringha.*

Seringuer, v. a., حقنه ايله سرپمك *hoqna ilè sèrpmèk*, شرنغه ايله فشقرتمق *chiringha èla fechqertmaq.*

Serment, s. m., يمين *ïèmîn*, قسم *qaçèm*, حلف *halèf*, تحليف *tahlîf*, آند *ând.* — Prêter serment, يمين ا *ïèmîn èt*, آند ايچمك *ând itchmèk.* — Faux-serment, يلان يمين *ïalan ïèmîn*, يمين كاذب *ïèmîni kiazib.*

Sermenté, **e**, adj., يمينلو *ïèmînli.*

Sermon, s. m., وعظ *va'z.*

SERPE, s. f., باغچوان بچقیسی *baghtchèvan betchqeçe.*

SERPENT, s. m., ییلان *ïelan.*

SERPENTER, v. n., ییلان کبی یوریمك - سورتنمك *ïelan guibi ïurumèk, surtunmèk,* ییلان قاوی اقوب کتمك *ïelan qavi aqeb guitmèk.*

SERPETTE, s. f., باغچوان چاقیسی *baghtchèvan tchaqeçe,* باغ بچاغی *bagh betchaghe.*

SERPILLIÈRE, s. f., چوال بزی *tchouval bèzi,* قبا بز *qaba bèz.*

SERPOLET, s. m., ساتر اوتی *sater otou,* یبانی ککیك اوتی *ïabane kèkik otou,* زاترین *zaterin.*

SERRE, s. f., اغاجلر قشلاسی *aghadjlar qechlaçe,* ایلیمونلق *ilîmonlouq.* — Pied d'oiseau de proie, پنچه *pèntchè,* قوش پنچهسی *qouch pèntchèçi.*

SERRER, v. a., صقمق *seqmaq,* صقی طوتمق *seqe thoutmaq.* — Serrez votre argent, - اقچهکزی حفظ ایلیك صاقلیك *aqtchènizi hefz èïlèïn, saqlaïn.* — Se serrer, صقشمق *seqechmaq.* — Serré, e, صقشمش *seqechmech,* صقی *seqe.* — Étroit, طار *dhar.*

SERRE-TÊTE, s. m., باش یاغلغی *bach ïaghleghe,* کیجهلك تاقیه *guèdjèlik taqyè.*

SERRURE, s. f., کلید *kilîd.*

SERRURIER, s. m., چلنکر *tchilinguir,* کلیدجی *kilîdtchi.*

SERVANTE, s. f., بسلمه *bèslèmè,* جاریه *djarïiè.*

SERVIABLE, adj., خیرخواه *khaïrkhah,* معین *mou'in.*

SERVICE, s. m., خدمت vulg. *khezmèt.* - Assistance, همّت *himmèt,* pl. همم *himèm.* - Le service militaire, خدمت عسکریّه *khezmèti 'askèrïiè.* — Service de table, صفره طاقمی *sofra thaqeme.*

Servie, pays, صرب *se̱rb.*

Serviette, s. f., پشكير *pèchkîr*, ال مقرمهسى *èl maqramaçe̱* (*mahramaçe̱*), پچته *pètchèta.*

Servile, adj., خدمتكارى *khe̱zmètkiari*, ادنا *èdna*, الچق *altchaq*, سفيل *sèfîl.*

Servilement, adv., خدمتكار كبى *khe̱zmètkiar guibi*, عبيدانه *'abîdanè*, الچقچه *altchaqtcha.*

Servilité, s. f., خدمتكارلق *khe̱zmètkiarle̱q*, عبيدانهلك *'abîdanèlik*, الچقلق *altchaqle̱q*, حقارت *haqarèt.*

Servir, v. a., خدمت ا' *khe̱zmèt èt*, خدمتكارلق ا' *khe̱zmètkiarle̱q èt*, خدمتكار او' *khe̱zmètkiar ol.* — Servir le gouvernement, دولته خدمت ا' *dèvlètè khe̱zmèt èt.* — Dieu, اللهه عبادت ا' *allaha 'ybadèt èt.* — La table est servie, صفره حاضردر *sofra haze̱rde̱r*, يمك حاضردر *ïèmèk haze̱rde̱r.* — V. n., يرامق *ïaramaq*, ايشه يرامق *ichè ïaramaq.* — A quoi sert? نيه يرار *nèïè ïarar.* — Cela ne sert à rien, بو هيچ بر شئيه يرامز *bou hîtch bir chèïè ïaramaz.* — Être d'usage, قوللانلمق *qoullane̱lmaq*, استعمال اولنمق *isty'mal olounmaq.* — Se servir de..., قوللانمق *qoullanmaq*, استعمال ا' *isty'mal èt.* — Employer, استخدام ا' *istykhdam èt.* — Servez-vous, veuillez prendre telle chose, بيورك *bouïouroun.*

Serviteur, s. m., domestique, خدمتكار *khe̱zmètkiar*, اوشاق *ouchaq.* — Ancien domestique, اسكى خدمتكار *èski khe̱zmètkiar*, امكدار *èmèkdar.* — Serviteur, en t. de politesse, بنده *bèndè*, قول *qoul*, چاكر *tchakèr*, كوله *keulè*, ثناور *sènavèr*, ثناكار *sènakiar*, ستايشور *sitaïchvèr*, كمينه *kèmînè*, عبد *'abd.* — Votre serviteur, بندهكز

bèndèniz, قولكز *qoulounouz*, چاكركز *tchakèriniz*. — On emploie souvent la 3e pers. du pl., et l'on dit: بو بندهلرى *bou bèndèlèri*, بو قوللرى *bou qoullare*, بو چاكرلرى *bou tchakèrlèri*, littéralement: «ce leur serviteur», c.-à-d. «ce moi... votre serviteur».

SERVITUDE, s. f., قوللق *qoullouq*, اسيرلك *ïèçîrlik*, عبوديّت *'ouboudiïèt*.

SES, pron. poss. pl. — Voy. SON.

SÉSAME, s. m., سيسام *souçam*.

SESSION, s. f., جمعيت *djèm'yièt*, مشاوره *muchavèrè*, مكالمه *mukialèmè*, وقت مجلس *vaqte mèdjlis*.

SÉTON, s. m., قيطان ياقيسى *qaïtan ïaqçe*.

SEUIL, s. m., اشيك *èchîk*, عتبه *'atabè*. – Lieu où l'on ôte les souliers en entrant, chez les Turcs, پاپوچلق *papoutchlouq*.

SEUL, E, adj., يالكز *ïalenez*, صلط *salth*.

SEULEMENT, adv., يالكز *ïalenez*, صلط *salth*, انجق *andjaq*, فقط *faqath*, همان *hèmèn*, الا *illa*.

SÈVE, s. f., اوز *euz*.

SÉVÈRE, adj., سرت *sèrt*, كسكين *kèskîn*, شديد المزاج *chèdîd ul-mizadj*, شديد *chèdîd*, قوى *qavi*.

SÉVÈREMENT, adv., سرتجه *sèrtchè*, سرتلك ايله *sèrtlik ilè*, شديدا *chèdîdèn*.

SÉVÉRITÉ, s. f., سرتلك *sèrtlik*, كسكينلك *kèskînlik*, شدت *chiddèt*, صلابت *salabèt*.

SÉVIR, v. n., traiter avec rigueur, اعمال شدت ا *imal-i chiddèt èt*, سرت طورانمق *sèrt davranmaq*. — Punir, تأديب ا *tèèdib èt*, حقندن كلمك *haqqendan guèlmèk*. –

Exercer des ravages, خسارات - افت ا *khaçarat, afèt èt.*

Sevrer, v. a., ممەدن كسمك *mèmèdèn kèsmèk,* سودن كسدرماك *suddèn kèstirmèk.* – Sevré, e, سودن كسلمش *suddèn kèçilmich,* ممەدن كسلمش *mèmèdèn kèçilmich.* — Au fig., محروم *mahroum.*

Sexagénaire, adj., آلتمش ياشنده *altmech ïachenda.*

Sexe, s. m., جنس *djins.* – Les deux sexes, جنسين *djinsèïn.* — Le beau sexe, نسا قسمی *niça qesme,* قاریلر *qarelar.*

Sextuple, adj., آلتی قات *alte qat.*

Sextupler, v. a., آلتی قات ا *alte qat èt.*

Sexuel, le, adj., جنسی *djinsïï.*

Si, conj., اکر *èïèr,* سه - ایسه *iça, içè,* حالده *haldè.* — Si vous voulez, اکر استرایسهکز *èïèr istèrsèniz,* استرایسهکز *istèrsèniz.* – J'irai, si le temps est beau, هوا کوزل ایسه کیدهجکم - کیدرم *hava guzèl içè guîdèdjèïm, guîdèrim.* — S'il en est ainsi, اویله اولدیغی حالده *euïlè oldoughou haldè,* اویله ایسه *euïlè içè.* — Si, autant, à tel point, اول قدر *ol qadar,* اولدرجه *oldèrèdjè.* — Je ne suis pas si savant que vous, سزك قدر اوقومش دکلم *sizin qadar oqoumouch dèïlim.* — Je n'en suis pas si digne, او قدر مستحق دکلم *o qadar mustahaqq dèïlim.* — Si, oui, اوت *èvèt,* بلی *bèli,* نعم *nè'am.*

Sicaire, s. m., قاتل *qatil,* قانلو *qanle.*

Siccatif, ve, adj., قورودیجی *qouroudoudjou,* مجفف *mudjèffif.*

Siccité, s. f., قوریلق *qouroulouq,* يبوست *ïèbouçèt,* حال جفاف *hali djèfaf.*

Sicile, île, سچليا *sitchilïa*, سچليا اطهسى *sitchilïa adhaçe*.

Siècle, s. m., يوز ييل *ïuz ïel*, يوز ييللق *ïuz ïelleq*, دهر *dèhr*, عصر *'asr*, دور *dèvr*, وقت *vaqet*, زمان *zèman*. — Les gens du siècle, اهل دنيا *èhli dunïa*.

Siége, s. m., اسكمله *iskèmlè*, صندالیه *sandalïè*, كرسى *kursi*. — du gouvernement, دار السلطنت *dar us-salthanat*, مقرّ حكومت *maqarri hukioumèt*, پاى تخت *paï takht*. – de la justice, محكمه *mèhkèmè*, كرسىء حكومت *kursiï hukioumèt*, حكومت يرى *hukioumèt ïèri*, مسند *mèsnèd*. — Opération d'une armée pour prendre une place, محاصره *mouhaçara*, *mouhaçèrè*. — Le siége de Silistrie, سلستره محاصرهسى *silistrè mouhaçaraçe*. — Mettre le siége, محاصره ا *mouhaçara èt*. — Lever le siége, محاصرهيى قالدرمق *mouhacèrèïi qaldermaq*.

Siéger, v. n., اوتورمق *otourmaq*, اقامت ا *iqamèt èt*.

Sien, ne, adj., انك *onoun*, انككى *onounki*, كندونك *kèndinin*.

Sieste, s. f., اويله اويقوسى *euïlè ouïqouçou*.

Sieur, s. m., اغا *agha*, افندى *èfèndi*, خواجه *khodja*.

Sifflement, s. m., اصلق *esleq*, فسلدى *feçelde*.

Siffler, v. n., اصلق چالمق *esleq tchalmaq*, فسلامق *feslamaq*. — En parlant du vent, اسمك *èsmèk*, وزلامق *vezlamaq*. — des oiseaux, اوتمك *eutmèk*. – des serpents, ييلان فسلدانمق *ïelan feçeldanmaq*. — V. a., désapprouver, مسخرهلغه آلمق *maskharalegha âlmaq*.

Sifflet, s. m., اصلق *esleq*, دودك *duduk*.

Siffleur, s. m., اصلق چالان *esleq tchalan*, فسلايان *feslaïan*.

Signal, s. m., نشان *nichan*, اشارت *icharèt*.

Signalement, s. m., اشكال *èchkial*, اسم و رسم *ism ou rèsm*, قيافت *qeïafèt*.

Signaler, v. a., اشارت ا *icharèt èt*. – Se signaler, نامدار او *namdar ol*. — Signalé, e, شهرتلو *cheuhrètli*, مشهور *mèchhour*, جليل *djèlil*.

Signataire, s. m., امضاليان *imzalaïan*, امضا قويان *imza qoïan*.

Signature, s. f., امضا *imza*.

Signe, s. m., نشان *nichan*, علامت *'alamèt*, اشارت *icharèt*, دليل *dèlîl*. — Bon signe, خير علامت *khaïr 'alamèt*. – Ce n'est pas mauvais signe, فنا علامت دكل *fèna 'alamèt dèïl*. — Signe du zodiaque, برج *burdj*, pl. بروج *bouroudj*.

Signer, v. a., امضالمق *imzalamaq*, امضا قومق *imza qomaq*. — Signé, e, امضالو *imzale*, امضالنمش *imzalanmech*, ممضى *moumzy*.

Signifiant, e, adj., بللى ايديجى *bèlli èdîdji*, معنالى *ma'nale*.

Significatif, ive, adj., مفسّل الحال *mufèssil ul-hal*, ذو المآل *zul-mèal*.

Signification, s. f., معنى – معنا *ma'na*. — Dites-moi la signification de ce mot, بكا شو لقرديندك معناسنى وير *bana chou laqerdenen ma'naçene vèr*. — Quelle est la signification de ce mot? بو لفظك معناسى ندر *bou lafzen ma'naçe nèdir*. — Notification, اخبار *ikhbar*, اعلام *i'lam*.

Signifier, v. a., معناسى او *ma'naçe ol*, بيان ا *bèïan èt*. — Que signifie cela? بو نه ديمكدر *bou nè dèmèktir*. —

Cela ne signifie rien, بو بر شي ديمك دكل *bou bir chèï dèmèk dèïl.* — Notifier, déclarer, بيلدرمق *bildirmèk,* اخبار - اشعار ا *ikhbar, ich'ar èt.* - Signifié, e, بيلدرلمش *bildirilmich,* انها اولنمش *inha olounmouch.*

Silence, s. m., سوسلق *souslouq,* سكوت *sukiout,* ساكتلك *sakitlik.* — Faire silence, سكوت ا *sukiout èt,* سوس او *sous ol,* سوسمق *sousmaq.*

Silence! interj., سوس *sous,* سوس او *sous ol,* سوس اولك *sous oloun.*

Silencieusement, adv., سوس پوس *sous pous,* سسسز *sèssiz,* صداسز *sèdaçez,* ساكتانه *sakitanè.*

Silencieux, se, adj., سوس *sous,* ساكت *sakit,* سكوت *sukiout,* آز سويلر *âz seuïlèr,* قليل الكلام *qalîl ul-kèlam.*

Silex, s. m., چاقمق طاشي *tchaqmaq thache,* چاقل طاشي *tchaqel thache.*

Silistrie, ville, سلستره *silistrè.*

Sillage, s. m., كمينك يولي *guèminin ïolou.*

Siller, v. n., كمي دكزي ياروب كتمك *guèmi dènizi ïarep guitmèk.*

Sillon, s. m., اولك *èvlèk,* ايز *iz.* - Au fig., چزكي *tchizgui,* vulg. چزغي *tchezghe.*

Sillonner, v. a., اولك اچمق *èvlèk âtchmaq,* يارمق *ïarmaq,* ايز براقمق *iz braqmaq.*

Simagrée, s. f., نازلنمه *nazlanma,* ناز و شيوه *naz ou chivè.*

Simarre, s. f., لباس طويل *libaçi thavîl,* اوزون فراجه *ouzoun fèradjè.*

Similitude, s. f., بكزيش *bènzèïch,* تشبيه *tèchbîh,* تمثيل *tèmsîl.*

Simonie, s. f., مقدّس نسنه‌لری صاتمه *mouqaddès nèsnèlèri satma*, حرام قزانج *haram qazandj*, کسب حرام *kisbi haram.*

Simple, adj., ساده *sadè*, صافی *safi*, ترکیبسز *tèrkîbsiz.* — Ordinaire, بیاغی *baïaghe.* — Niais, احمق *ahmaq*, بون *beun.*

Simplement, adv., ساده‌جه *sadèdjè.* — Sans cérémonie, تکلیفسز *tèklîfsiz*, بی تکلیف *bi tèklîf.* — Seulement, uniquement, یالکز *ïalenez*, فقط *faqath*, انجق *andjaq.*

Simplicité, s. f., ساده‌لک *sadèlik*, سداجت *sèdadjèt.* — Niaiserie, bêtise, حماقت *hamaqat*, بونلک *beunluk.* — Naïveté, صافدرونلق *safdèrounlouq*, بساطت *bèçathèt.*

Simplification, s.f., ساده‌لتمه *sadèlètmè*, صافیلتمه *safîlètmè.*

Simplifier, v. a., ساده‌لتمك *sadèlètmèk*, صافیلتمک *safîlètmèk*, ساده ا *sadè èt.*

Simulacre, s. m., پت *pout*, صنم *sanèm*, اویلمش صورت *oïoulmouch sourèt.* – Vaine démonstration, اصلی یوقدن کوسترش *asle ïoqtan gueustèrich.*

Simulation, s. f., کوسترش *gueustèrich*, صورت معامله *sourèti mou'amèlè*, مرائیلك *muraïilik.*

Simuler, v. a., صورت کوسترمک *sourèt gueustèrmèk*, اصلی یوقدن یاپمق *asle ïoqtan ïapmaq*, مرائیلک ا *muraïilik èt*, تجاهل ا *tèdjahul èt.*

Simultané, e, adj., بر وقتده اولان *bir vaqetta olan.*

Simultanément, adv., بر وقتده *bir vaqetta*, برلکده *birliktè.*

Sinaï, mont, طور سینا *thouri sîna*, جبل سینا *djèbèli sîna.*

Sinapisme, s. m., خردل اونی ایله یاپلمش لاپه *khardal ounou èla ïapelmech lapa.*

SINCÈRE, adj., طوغری *dhoghrou*, صافدرون *safdèroun*, کرچك *guèrtchèk*, صادق *sadeq*, صداقتلو *sadaqatle*, صداقتکار *sadaqatkiar*, خالص *khalys*, بی ریا *bi rïa*, درست *durust*, خلوصکار *khoulouskiar*, خلوصور *khoulousvèr*.

SINCÈREMENT, adv., صافدرونلغله *safdèrounloughela*, خلوص ايله *khoulous ilè*, خالصانه *khaliçanè*, صادقانه *sadeqanè*.

SINCÉRITÉ, s. f., صافدرونلق *safdèrounlouq*, صداقت *sadaqat*, استقامت *istiqamèt*, صدق *sedq*, خلوص *khoulous*.

SINÉCURE, s.f., مشغولیتسز منصب *mèchghouliïètsiz mançeb*.

SINE QUA NON, loc. adv., مطلق *moutlaq*.

SINGE, s. m., میمون *maïmoun*.

SINGER, v. a., تقليد ا *taqlîd èt.*

SINGERIE, s. f., میمون تقلیدی *maïmoun taqlîdi*, میمون حرکتی *maïmoun harèkèti*.

SINGULARISER (Se), v. pr., کمسهیه اویمامق *kimsèïè ouïmamaq*.

SINGULARITÉ, s. f., عجايبلك *'adjaïblik*, تکلك *tèklik*, غرابت *gharabèt*.

SINGULIER, s. m., t. de gram., مفرد *mufrèd*. — Le singulier et le pluriel, مفرد و جمع *mufrèd u djèm'*.

SINGULIER, ÈRE, adj., عجايب *'adjaïb*, عجيب *'adjîb*, غريب *gharîb*, تك *tèk*. — C'est une chose singulière, عجايب بر شيدر *'adjaïb bir chèïdir*. — Très-singulier, پك عجايب *pèk 'adjaïb*.

SINGULIÈREMENT, adv., خصوصا *khouçouçèn*, خاصة *khassatan*, عجايب بر طرز اوزره *'adjaïb bir tharz uzrè*.

SINISTRE, adj., اوغورسز *oughoursouz*, مشوم *mèchoum*, بلالی *bèlale*, فلاکتلی *fèlakètli*.

Sinistrement, adv., اوغورسزلغله *oughoursouzloughela.*

Sinon, conj., يوغيسه *ïoghęça*, والّا *vè illa.*

Sinueux, se, adj., طولاشق *dholacheq*, اكرى بوكرى *èïri beuïri*, كيرشلى چيقشلى *guîrichli tcheqechle*, ييلان قاوى *ïęlan qavi.*

Sinuosité, s. f., طولاشقلق *dholacheqleq*, اكريلك *èïrîlik.*

Sion, montagne, قدس شريف طاغى *qoudsi chèrîf dhaghę.*

Siphon, s. m., جام لوله *djam lulè*, قصبت *qaçabèt*, خرطوم *khorthoum.*

Sire, s. m., پادشاه *padichah*, پادشاهم *padichahem*, افندم *èfèndim*, سلطانم *soulthanem*, شوكتلو پادشاه افندمز حضرتلرى *chèvkètlu padichah èfèndimiz hazrètlèri.*

Sirène, s. f, دريا جنّتى *dèrïa djinnèti.*

Sirop, s. m., شروب *chirob* (*churob, chouroup*), فرنك شربتى *frènk chèrbèti.*

Siroter, v. a., صوره صوره ايچمك *sora sora itchmèk.*

Sis, e, adj., واقع *vaqy'*, كائن *kiaïn*, اولان *olan.*

Site, s. m., طورش *dhourouch*, موقع *mèvqy'*, ير *ïèr.*

Sitôt, adv., اويله چابق *euïlè tchabeq.* — que, كبى *guibi.* — Sitôt qu'il entra, كيردكى كبى *guirdiyi guibi.*

Situation, s. f., ير *ïèr*, موقع *mèvqy'.* — Au fig., حال *hal*, pl. احوال *ahval*, كيفيّت *kèïfiïèt.*

Situer, v. a., قومق *qomaq*, يرلشترمك *ïerlèchtirmèk*, وضع ا *vaz' èt.* — Situé, e, وضع اولنمش *vaz' olounmouch*, موضوع *mèvzou'*, واقع *vaqy'.*

Six, adj. num., التى *altę.*

Sixième, adj., التنجى *altęndję.*

Sixièmement, adv., التنجيسى *altendjeçe*, التنجيده *altendjeda.*

Smyrne, ville, ازمير *izmîr.* — Le collége de Smyrne, ازمير مكتبى *izmîr mèktèbi.* — Le gouverneur de Smyrne, ازمير واليسى *izmîr valîçi.* — Les figues de Smyrne, ازميرك انجيرى *izmîrin indjîri.* — Le consul français de Smyrne, ازميرده فرانسه دولتى قونسلوسى *izmîrdè françça dèvlèti qonçoloçou.*

Sobre, adj., اهل قناعت *èhli qana'at*, پرهيزكار *pèhrîzkiar.*

Sobrement, adv., قناعت ايله *qana'at ilè.*

Sobriété, s. f., قناعت *qana'at*, پرهيزكارلق *pèhrîzkiarleq.*

Sobriquet, s. m., بد لقب *bèd laqab.*

Soc, s. m., صپان دمرى *sapan dèmiri.*

Sociable, adj., يارانى *ïarani*, قونشلور *qonouchoulour*, انيس *ènîs*, قابل انسيّت *qabili unsiïèt*, قابل الفت *qabili ulfèt.*

Social, e, adj., جماعت ناسه مخصوص *djèma'ati naçè makhsous.*

Société, s. f., vie, الفت *ulfèt*, معاشرت *mou'achèrèt.* — Assemblage, اجتماع *idjtima'*, جماعت *djèma'at.* — Compagnie, يولداشلق *ïoldachleq*, ارقداشلق *arqadachleq*, يارانلق *ïaranleq*, شراكت *chèrakèt*, اورتاقلق *ortaqleq.* — Réunion de personnes, جماعت *djèma'at*, مجلس *mèdjlis*, زمره *zumrè.* — Société de commerce, اورتاقلغى تجارت *tidjarèt ortaqleghe*, شركت تجارت *chirkèti tidjarèt.* – Faire une société, s'associer, اورتاقلق باغلامق *ortaqleq baghlamaq*, عقد شراكت ا *'aqdi chèrakèt èt.* — La rompre, فسخ شراكت ا *fèskhy chèrakèt èt*, فسخ مشاركت ا *fèskhy mucharèkèt èt.* – Société...,

طایفه *thaïfè*, زمره *zumrè*, كروه *gurouh*, جمعیّت *djèm'yièt* مجلس *mèdjlis*, مشاركت *mucharèkèt*. — Une société d'amis, احباب جمعیّتی *ahbab djèm'yièti*, جماعت احباب *djèma'ati ahbab*. – de médecins, زمرهٔ اطبّا *zumrèï athebba*. — religieuse, رهبان طائفه‌سی *rouhban thaïfèçi*. — de savants, انجمن دانش *èndjumèni danich*, مجلس ارباب علوم *mèdjliçi èrbabi 'ouloum*. – La Société asiatique de Paris, بنام مجلس دانش جمعیّت شرقیّه در پارس *bènami mèdjliçi danich djèm'yièt charqyiè dèr paris*.

Socle, s. m., طبان *thaban*, ایاق *aïaq*, بصمق *baçamaq*, دیبلك *dîblik*.

Socrate, n. pr., سقراط *soqrath*.

Sodome, ville, لوط شهری *louth chèhiri*, صادوم *sadoum*.

Sodomie, s. f., غلامپاره‌لك *ghoulamparèlik*.

Sodomite, s. m., غلامپاره *ghoulamparè*, لوطیّ *louthyi*, پوشت *poucht*.

Soeur, s. f , قز قرنداش *qez qardach*, همشیره *hèmchîrè*. — — Ma chère sœur, بنم عزیز قز قرنداشم *bènim 'azîz qez qarendachem*, بنم همشیرهٔ عزیزم *bènim hèmchîrèï 'azîzèm*. – Sœur, religieuse, راهبه *rahibè*, كشیشه *kèchichè*, قز *qez*. — Les sœurs, قزلر *qezlar*. — Belle-sœur, بالدز *baldez*, كورمجه *gueurumdjè*. — Sœur de lait, سود قز قرنداش *sud qez qardach*.

Sofa, s. m., سدیر *sèdîr*, صفه *sofa*.

Soi, pron. pers., كندی *kèndi*.

Soi-disant, adj., سوزده *seuzdè*, اولەجق *oladjaq*.

Soie, s. f., ایپك *ipèk*. — apprêtée, ایشلنمش ایپك *ichlèn-*

mich ipèk. — Fil de soie, soie torse, ابریشیم *èbrichîm.*

SOIERIE, s. f., ایپك *ipèk,* ایپکلی قماش *ipèkli qoumach.* — Fabrique, ایپکخانه *ipèkkhanè.*

SOIF, s. f., صوسزلق *souçouzlouq.* — Grande soif, کسکین صوسزلق *kèskîn souçouzlouq.* – ardente, حرارت *hararèt.* — Avoir soif, صوسامق *souçamaq,* عطشان او *'athchan ol,* صوسز او *souçouz ol.* — Souffrir de la soif, صوسزلق چکمك *souçouzlouq tchèkmèk.* — Etancher la soif, صوسزلغی کچورمك *souçouzloughou guètchirmèk.*

SOIGNER, v. a., کوزتمك *gueuzètmèk,* قایرمق *qaïẹrmaq,* باقمق *baqmaq,* تقیّد - همّت ا *tèqaïiud, himmèt èt,* اوزنمك *euzènmèk.*

SOIGNEUSEMENT, adv., تقیّد ایله *tèqaïiud ilè,* دقّت ایله *dẹq-qat ilè,* اهتماملوجه *ihtimamlẹdja.*

SOIGNEUX, SE, adj., مقیّد *mouqaïïèd,* دقّتلو *dẹqqatlẹ,* اهتماملو *ihtimamlẹ.*

SOIN, s. m., تقیّد *tèqaïiud,* دقّت *dẹqqat,* اهتمام *ihtimam,* اقدام *yqdam, yqtam,* همّت *himmèt,* قایغی *qaïghẹ.* – Prendre, avoir soin, قایرمق *qaïẹrmaq,* دقّت ا *dẹqqat èt.* – Mettre ses soins à..., بذل سعی و اقدام ا *bèzli sa'y u yqtam èt,* صرف اهتمام ا *sarfi ihtimam èt,* بذل همّت ا *bèzli himmèt èt.*

SOIR, s. m., اخشام *akhcham.* — Ce soir, بو اخشام *bou akhcham.* — Hier soir, دون اخشام *dun akhcham.* — Demain soir, یارین اخشام *ïarẹn akhcham.* — Vers le soir, اخشام اوستی *akhcham ustu.*

SOIRÉE, s. f., اخشام وقتی *akhcham vaqtẹ.* — Réunion de personnes, اخشام مجلسی *akhcham mèdjliçi,* صواره *soirè.*

Soit, conj., كرك *guèrèk*. — Soit qu'il vienne, soit qu'il ne vienne pas, كرك كلسون كرك كلمسون *guèrèk guèlsin guèrèk guèlmèçin*. — Soit! اولسون *olsoun*.

Soixantaine, s. f., آلتمش قدر *altmech qadar*, آلتمش دانه *altmech tanè*.

Soixante, adj. num., آلتمش *altmech*.

Soixante-dix, adj. num., يتمش *ïètmich*.

Sol, s. m., ير *ïèr*, طوپراق *thopraq*, زمين *zèmîn*.

Solaire, adj., شمسى *chèmsi*, كونشك *gunèchin*, كونشه دائر *gunèchè daïr*. — Année solaire, سنۀ شمسيّه *sènèï chèmsiïè*.

Soldat, s. m., عسكر *'askèr*, جنكجى *djènktchi*, نفر *nèfèr*, صلتات *soltat*.

Soldatesque, adj., عسكرى *'askèri*, جنكجى‌يه دائر *djènktchiïè daïr*. — S. f., نفرات عسكريّه *nèfèrat-i askèriïè*.

Solde, s. f., علوفه *'oulloufè*, *'ulèfè*, *eulufè*. — S. m., complément d'un payement, قصور *qouçour*, باقى *baqy*, بقيۀ دين *baqyïèï dèïn*.

Solder, v. a., علوفه ويرمك *'oulloufè vèrmèk*. — Acquitter un compte, حسابى قپامق *hyçabe qapamaq*, حسابدن قالانى اودهمك *hyçabtan qalane eudèmèk*, قطع حساب ا *qathy hyçab èt*. — Soldé, e, اودنمش حساب *eudènmich hyçab*.

Sole, s. f., t. d'agriculture, نوبت ايله اكيلور ترلا *nèvbèt ilè èkilir tarla*. — Le dessous du pied d'un cheval, d'un mulet, etc., طبان *daban*.— Poisson de mer, دل بالغى *dil baleghe*.

Solécisme, s. m., خطاى تركيب *khata-i tèrkib*.

Soleil, s. m., كونش *gunèch*, شمس *chèms*, آفتاب *âfitab*, خورشيد *khourchîd*.

Solennel, le, adj., طنطنه‌لو *thanthanale*, رسمى *rèsmi*, زينتلى *zînètli*.

Solennellement, adv., طنطنه ايله *thanthana ilè*, طنطنه ودبدبه ايله *thanthana u dèbdèbè ilè*, آلاى ايله *âlaï èla*, زينت ايله *zînèt ilè*.

Solennité, s. f., زينت *zînèt*, شنلك *chènlik*, آلاى *âlaï*, رسوم *rouçoum*, اجراى رسوم *idjraï rouçoum*, اجراى مراسم *idjraï mèraçim*. — Jour de fête, يورتى كونى *ïortou gunu*, يوم عيد *ïèvmi 'yd*.

Solfége, s. m., موزيقا مشقلرى مجموعه‌سى *mouzîqa mèch-qlare mèdjmou'açe*.

Solfier, v. a., موزيقا نوته‌لرينى هجالمك *mouzîqa notala-rene hèdjèlèmèk*.

Solidaire, adj., كفيل بالمال *kèfil bil-mal*, ضامن *zamin*, مشترك *muchtèrèk*, جهت جامعه‌ده اولان *djïhèt-i djamièdè olan*.

Solidarité, s. f., ضمانت *zamanèt*, بربرلرينه تكفل *birbirlè-rinè tèkèfful*, جهت جامعه *djihèt-i djamiè*.

Solide, adj., پك *pèk*, قوى *qavi*, ثابت *sabit*, محكم *muhkèm*, متين *mètîn*, قتى *qate*. — S. m., جرم ثابت *djirmi sabit*.

Solidement, adv., قويجه *qavîdjè*, محكمانه *muhkèmanè*, بالمتانت *bil-mètanèt*.

Solidité, s f., قويلك *qavîlik*, طيانقلق *dhaïaneqleq*, محكملك *muhkèmlik*, متانت *mètanèt*, رسوخ *ruçoukh*.

Solitaire, adj., qui est seul, qui aime à être seul, يالكز *ïalenez*, يالكزلقدن حظ ايدن *ïalenezleqtan hazz èdèn*,

منفرد *munfèrid*, متوحّد *mutèvahhyd*. — Isolé, تنها یر *tènha ïèr*, خلوت *khalvèt*.– S. m., anachorète, خلوتنشین *khalvètnichîn*, زاهد *zahid*, درویش *dèrvîch*.

Solitairement, adv., تنهاجه *tènhadja*, منفرداً *munfèridèn*.

Solitude, s. f., یالکزلق *ïalenezleq*, تنهالق *tènhaleq*, خلوت *khalvèt*. — Au fig., تنها یر *tènha ïèr*.

Solive, s. f., کرش *kirich*, کرشلمه دیرکی *kirichlèmè dirèïi*.

Sollicitation, s. f., فت (*fit*) *fet*, قندرمه *qenderma*, تحریك *tahrîk*, ترغیب *tèrghyb*. – Demande, دیلمه *dîlèmè*, ابرام *ibram*, الحاح *ilhah*, استدعا *istid'a*.

Solliciter, v. a., قندرمق *qendermaq*, فت ویرمك *fet vèrmèk*, تحریك - ترغیب - تشویق ا *tahrîk*, *tèrghyb*, *tèchvyq èt*. — Demander, دیلمك *dîlèmèk*, طلب - التماس ا *thalèb*, *iltimas èt*.

Sollicitude, s. f., اهتمام *ihtimam*, سعی *sa'y*, غیرت *ghaïrèt*, اقدام *yqdam*, همّت *himmèt*, pl. همم *hèmèm*.

Solstice, s. m., تحویل شمس *tahvîli chèms*.

Solsticial, e, adj., تحویل شمسه دائر *tahvîli chèmsè daïr*.

Solubilité, s. f., انحلال *inhylal*, اریمه *èrîmè*.

Soluble, adj., qui peut être résolu, معنا ویریلور *ma'na vèrîlir*, حلّی ممکن *halli mumkin*. – Qui peut se fondre, اریر *èrîr*, اریبه بیلور *èriïè bîlir*.

Solution, s. f., حلّ *hall*, معنا *ma'na*, تفصیل *tafsyl*. — Action de se fondre, اریمه *èrîmè*, اریش *èriïch*.

Solvabilité, s.f., اودهمکه قدرت - مقدرت *eudèmèïè qoudrèt*, *maqdèrèt*.

Solvable, adj., ایفای دینه قادر *ifaï dèïnè qadir*.

Sombre, adj., قرالکو *qaranle*, قپانق *qapaneq*, قلیل الضیا

qalîl uz-zeya. — Temps sombre, بولانق هوا *boulaneq hava.* — Au fig., triste, تاسعلی *taçale*, قساوتلو *qaçavètli*, مغموم *maghmoum*, مكدر *mukèddèr.*

Sombrer, v. n., سفینه باتمق *sèfinè batmaq.*

Sommaire, s. m., خلاصه *khoulaça*, اجمال *idjmal.* — Adj., مختصر *moukhtaçar*, قصه *qeça.*

Sommairement, adv., مختصرجه *moukhtaçardja*, قصهجه *qeçadja*, مختصرًا *moukhtaçarèn*, اجمالًا *idjmalèn.*

Sommation, s. f., تكليف *tèklif*, تنبیه قوی *tèmbîhi qavi.*

Somme, s. f., charge, یوك *ïuk*, حمل *haml*, حموله *hamoulè.* — Quantité d'argent, اقچه مقداری *aqtchè meqdare*, مبلغ *mèblagh*, pl. مبالغ *mèbalygh.* – Total, یكون *ïèkioun*, جمع *djèm'*, جمعًا یكون *djèm'èn ïèkioun.* — La somme, یكونی *ïèkiouni.* – En somme, والحاصل *vèl-haçel*, خلاصهٔ كلام *khoulaçèï kèlam.*

Sommeil, s. m., اویقو *ouïouqou*, *ouïqou*, خواب *khab.* — Avoir sommeil, اویقوسی او *ouïqouçou ol*, اویقوسی كلمك *ouïqouçou guèlmèk.*

Sommeiller, v. n., اویوقلامق *ouïouqlamaq*, امزغنمق *imizghanmaq.*

Sommer, v. a, تكليف ا *tèklîf èt*, تنبیه قوی ا *tèmbîhi qavi èt*, امرًا و رسمًا خبر ویرمك *èmrèn vè rèsmèn khabèr vèrmèk.*

Sommet, s. m., تپه *tèpè*, باش *bach*, اوج *oudj*, رأس *rèès.*

Somnambule, s., كیجه اویور ایكن كزن و ایشلین *guèdjè ouïour ikèn guèzèn vè ichlèïèn.*

Somnambulisme, s. m., اویقوده كزمه *ouïqouda guèzmè.*

Somnifère, adj. et s. m., اویقو كتوریجی *ouïqou guètirîdji.*

Somnolent, e, adj., اويقوجى *ouïqoudjou.*

Somptueusement, adv., عظمت ايله *'azamèt ilè*, سلطنت ايله *salthanat ilè*, عنوان و احتشام ايله *'unvan u yhticham ilè*, چوق اصراف ايله *tchoq ysraf èla.*

Somptueux, se, adj., سلطنتلو *salthanatle*, عنوانلو *'unvanle*, مكلّف *mukèllèf*, مصرفى چوق *masrafe tchoq.*

Somptuosité, s. f., عظمت *'azamèt*, سلطنت *salthanèt*, عنوان *'unvan*, حشمت *hachmèt*, دارات *darat.*

Son, Sa, Ses, pron. poss., انك *onoun.* Il s'exprime en turc par ى *i, e*, si le mot est terminé par une consonne, par سى *çi, çe*, s'il est terminé par une voyelle, et par لرى *lèri, lare* pour le pl. Ex.: Son père, پدرى *pèdèri*, باباسى *babaçe*, sa sœur, قز قرنداشى *qez qardache*, همشيرهسى *hèmchîrèçi*, ses livres, كتابلرى *kitablare.*

Son, s. m., سس *sès*, صدا *sèda*, صوت *savt*, آواز *âvaz.* — du blé, كپك *kèpèk.*

Sonde, s. f, اسقنديل *isqandîl.* — Jeter la sonde, اسقنديلى آتمق *isqandîli âtmaq.*

Sonder, v. a., اسقنديل ايله اولچمك *isqandîl ilè eultchmèk*, اسقنديل ايله يوقلامق *isqandîl ilè ïoqlamaq.* — Au fig., تفتيش ا *tèftîch èt*, اراشترمق *arachtermaq*, يوقلامق *ïoqlamaq.*

Sondeur, s.m., اسقنديل ايله يوقلايجى *isqandîl ilè ïoqlaïdje.*

Songe, s. m., دوش *duch*, رويا *rouïa.* — J'ai vu en songe, دوشمده كوردم *duchumdè gueurdum.* — Au fig., خيال *khaïal*, pl. خيالات *khaïalat.* — Écart d'imagination, خيال باطل *khaïali bathel*, pl. خيالات باطله *khaïalati bathelè.*

SONGE-CREUX, s. m., روياجی *rouïadje*, بوش خيالری دوشنن *boch khaïallare duchunèn.*

SONGER, v. n., دوش کورمك *duch gueurmèk*, دوشده کورمك *duchdè gueurmèk*, رويا کورمك *rouïa gueurmèk.* – Penser, دوشنمك *duchunmèk*, تفکر ا *tèfèkkur èt*, فکری او *fikri ol.*

SONNANT, E, adj., اوتر *eutèr*, سسلی *sèsli*, چالار *tchalar.* — A huit heures sonnantes, ساعت سکز اوررايکن *sa'at sèkiz vourourikèn.* — Espèces sonnantes, نقد اقچه *naqd aqtchè*, نقود *nouqoud.*

SONNER, v. n., rendre un son, اوتمك *eutmèk*, سس ويرمك *sès vèrmèk*, صدا ويرمك *sèda vèrmèk*, سس چيقارمق *sès tcheqarmaq.* — چالنمق *tchalenmaq.* — En parlant des heures, اورمق *vourmaq.* — L'heure vient de sonner, ساعت شمدی اوردی *sa'at chimdi vourdou.* — V. a., faire rendre un son, چالمق *tchalmaq.* — la cloche, چاك چالمق *tchan tchalmaq*, چاکی چالمق *tchane tchalmaq.*

SONNET, s. m., غزل *ghazèl*, pl. غزليات *ghazèliïat.*

SONNETTE, s. f., چنغرداق *tchengherdaq*, چنغراق *tchengheraq.*

SONNEUR, s. m., چاك چالیجی *tchan tchaledje.*

SONORE, adj., سسی کوزل *sèçi guzèl*, خوب صدالو *khoub sèdale.* — En parlant des lieux, يانقولی *ïanqolou.*

SOPHISME, s. m., مغلطه *maghlatha*, تلبيسلك *tèlbîslik.*

SOPHISTE, s. m., تلبيس *tèlbîs*, مغلطه ايديجی *maghlatha èdîdji.*

SOPORATIF, VE, SOPORIFÈRE et (plus us.) SOPORIFIQUE, adj., اويقو کتوريجی *ouïouqou guètirîdji.* — Ennuyeux,

اوصاندرەجى *oçandęręǳę*, ثقيل *saqyl.* — S. m., اويوقو كتورىجى بر علاج *ouïqou guètiridji bir 'iladj*, دواى منوّم *dèvaï munèvvim.*

Sorbet, s. m., شربت *chèrbèt.*

Sorbier, s. m., اوز اغاجى *uvèz aghadję.*

Sorcellerie, s. f., بوكىجيلك *buïudjuluk*, سحربازلق *sihyrbazlęq.*

Sorcier, ère, s., بوكىجى *buïudju*, (f. بوكىجى قارى *buïudju qarę*), ساحر *sahyr*, (f. ساحره *sahyrè*).

Sordide, adj., vilain, مردار *mourdar*, الچق *altchaq.* — Avare, خسيس *khaçîs*, ناكس *nèkès.*

Sornette, s. f., بيهوده سوزلر *bîhoudè seuzlèr*, بوش لقردى *boch laqęrdę*, شلّاف *chèllaf.*

Sort, s. m., طالع *thalè'*, بخت *bakht*, قسمت *qęsmèt*, نصيب *naçyb*, فلك *fèlèk.* — État de vie, حال *hal.* — Tirer au sort, قرعه آتمق *qour'a âtmaq.*

Sorte, s. f., نوع *nèv'*, pl. انواع *ènva'*, جنس *djins*, pl. اجناس *èdjnas*, مقوله *maqoulè*, درلو *turlu*, صوى *soï*, كونه *guiounè*, طرز *tharz.* — Toute sorte, هر درلو *hèr turlu.* — De la sorte, بويله *beuïlè*, بو طرز *bou tharz.* — De sorte, en sorte que, شويله كه *cheuïlè ki*, اويله كه *euïlè ki.* — En quelque sorte, صانكه *sanki*, همان *hèmèn.* — Sorte, manière, شكل *chèkil*, وجه *vèdjh*, اسلوب *usloub*, طريق *tharyq*, يول *ïol.*

Sortie, s. f., چيقش *tchęqęch*, طشره چيقمه *dicharę tchęqma*, خروج *khouroudj.* — Issue, قپو *qapou*, يول *ïol*, مخرج *makhradj.* – Attaque, خروج *khouroudj*, يوريش *ïuruch.* — Réprimande, چيقش *tchęqęch*, تعزير *ta'zîr*, آزار *azar.*

Sortilége, s. m., بوكيلجيلك *buïudjuluk*, سحر *syhr*, فأل *fèèl*, *fal*.

Sortir, v. n., چيقمق *tcheqmaq*, طشره چيقمق *dichare tcheqmaq*, خروج ا *khouroudj èt*. – Faire sortir, چيقارمق *tcheqarmaq*, اخراج ا *ykhradj èt*.

Sot, te, adj., احمق *ahmaq*, عقلسز *'aqelsez*, بودالا *boudala*, ديوانه *dîvanè*, شاشقين *chachqen*.

Sottement, adv., احمقجه *ahmaqtcha*, عقلسزلغله *'aqelsezleghela*, شاشقينجه *chachqendja*, ديوانهجه *dîvanèdjè*.

Sottise, s. f., احمقلق *ahmaqleq*, شاشقينلق *chachqenleq*, عقلسزلق *'aqelsezleq*, حماقت *hamaqat*.

Sou, s. m., منغر *mangher*, اقچه *aqtchè*, باقر پاره *baqer para*.

Soubassement, s. m., اتكلك *ètèklik*, اياق *aïaq*. — T. d'architecture, قاعده *qaïdè*, ديبلك *diblik*. – d'une colonne, ديرك اوتوراغى *dirèk otouraghe*.

Soubresaut, s. m., سيلكنمه *silkinmè*, سكيرمه *sèïrmè*. — Secousse morale, خلجان *khalèdjan*, اضطراب *eztherab*.

Soubrette, s. f., فتانهٔ پسپايه *fèttanè-i pèspayè*, مكارهٔ پسپايه *mèkkiarè-i pèspayè*.

Souche, s. f., كوتك *kutuk*. — اصل *asl*, نسب *nèçèb*. — Registre à souche, قوچان - قوچانلو دفتر *goutchan*, *goutchanle dèftèr*.

Souci, s. m., تاسه *taça*, قساوت *qaçavèt*, درد *dèrd*, غمّ *ghamm*, pl. غموم *ghoumoum*, مراق *mèraq*. — Plante et fleur, كون چيچكى *gun tchîtchèyi*, عين صفا *'aïni sèfa*.

Soucier (Se), v. pron., قساوت چكمك *qaçavèt tchèkmèk*, غمّ - درد چكمك *ghamm*, *dèrd tchèkmèk*, امورى او *oumourou ol*, حاجاتى او *hadjate ol*, قيد ا *qaïd èt*.

SOUCIEUX, SE, adj., قساوتلو *qaçavètli*, دردلو *dèrdli*, مغموم *maghmoum*, اندیشناك *èndîchnak*.

SOUCOUPE, s. f., فنجان طباغی *fildjan (findjan) thabaghẹ*, فنجان تپسیسی *fildjan tèpsîçi*, ظرف *zarf*.

SOUDAIN, adv., اپانسز *apansẹz*, چاپوق *tchapouq*, همان‌دم *hèmandèm*.

SOUDAIN, E, adj., آنسز *ânsẹz*, تیز *tèz*, ناکهانی *naguièhani*.

SOUDAINEMENT, adv., آنسزین *ânsẹzẹn*, اپانسز *apansẹz*, بغتةً *baghtètèn*, چاپچق - چاپوجق *tchapoudjaq*.

SOUDAINETÉ, s. f., انسزلق *ânsẹzlẹq*, اپانسزلق *apansẹzlẹq*.

SOUDE, s. f., قالیه *qalïa*, اشنان *uchnan*. — Sel de soude, اشنان طوزی *uchnan thouzou*.

SOUDER, v. a., لهیملمك *lèhymlèmèk*, یاپشدرمق *ïapẹch-tẹrmaq*.

SOUDOYER, v. a., علوفه ویرمك *'ouloufè vèrmèk*, اجرت ایله طوتمق *udjrèt ilè thoutmaq*. – une armée, موظف عسکر بسلمك *mouvazzaf askèr bèslèmèk*.

SOUDURE, s. f., لهیم *lèhym*. — Endroit soudé, لهیم یری *lèhym ïèri*.

SOUFFLAGE, s. m., اوفرمه *ufurmè*, اوفلمه *uflèmè*, نفخ *nafkh*.

SOUFFLE, s. m., respiration, نفس *nèfès*, صولق *solouq*. — du vent, اسمه *èsmè*, اسیش *èçîch*.

SOUFFLER, v. n., اوفرمك *ufurmèk*, اوفلمك *uflèmèk*, نفخ ا *nafkh èt*. — Respirer avec effort, صولومق *soloumaq*, هارل هارل نفس آلمق *harẹl harẹl nèfès âlmaq*. – Le vent souffle, روزکار اسر *ruzguiar èçèr*. — v. a., suggérer, فت ویرمك *fẹt vèrmèk*, فسلدامق *fẹçẹldamaq*, فسلامق *fẹs-lamaq*.

Soufflet, s. m., instrument, كورك *keuruk.* — Coup, توقات *toqat,* شمار *chamar,* سلّه *sillè.* — Recevoir un soufflet, شمار ييمك *chamar ïèmèk.*

Souffleter, v. a., سلّه - شمار اورمق *sillè, chamar vourmaq,* توقات اورمق *toqat vourmaq.*

Souffrance, s. f., درد *dèrd,* الم *èlèm,* آغرى *âghre,* زحمت *zahmèt,* اذيّت *èziïèt,* اسكنجه *iskèndjè.*

Souffrant, e, adj., دردلو *dèrdli,* آغريلو *âghrele,* راحتسز *rahatsez.*

Souffrir, v. a. et n., چكمك *tchèkmèk,* زحمت - الم - درد - آغرى - كدر چكمك *zahmèt, èlèm, dèrd, aghre, kèdèr tchèkmèk.* — Tolérer, قويويرمك *qoïvèrmèk,* چكمك *tchèkmèk.* – Endurer, طيانمق *dhaïanmaq,* صبر - تحمّل ا *sabr, tèhammul èt.*

Soufre, s. m., كوكرد *kukurd,* كبريت *kibrît.*

Souhait, s. m., آرزو *ârzou,* استك *istèk,* حسرت *hasrèt,* مراد *murad,* خواهش *khahich.* — A souhait, مرادى اوزره *murade uzrè,* آرزوسنجه *ârzouçoundja.*

Souhaiter, v. a., آرزولمق *ârzoulamaq,* ديلمك *dîlèmèk,* آرزو ا *ârzou èt.* — Souhaiter la fête, تبريك عيد ا *tèbrîki 'yd èt.* — Je vous souhaite le bonjour, صباحكز خير اولسون *sabahenez khaïr olsoun.*

Souiller, v. a., مردارلمق *mourdarlamaq,* پيسلمك *pîslèmèk,* كيرلتمك *kîrlètmèk,* بولاشدرمق *boulachtermaq,* تلويث - تدنيس ا *tèlvîs, tèdnîs èt.* — Se souiller, مردارلنمق *mourdarlanmaq,* پيسلنمك *pîslènmèk,* كيرلنمك *kîrlènmèk,* ملوّث او *mulèvvès ol.* — de boue, چامورة بولاشمق *tchamoura boulachmaq.*– de sang, قانه بولاشمق

qana boulachmaq. — Souillé, e, مردارلنمش *mourdar-lanmech,* پیسلنمش *pîslènmich,* لکه‌لنمش *lèkèlènmich.*

SOUILLURE, s. f., کیر - کر *kîr,* لکه *lèkè,* مردارلق *mourdarleq.*

SOÛL, OÛLE, adj., طوق *thoq,* طولو *dholou,* سرخوش *sèrkhoch, sarkhoch,* سکران *sèkran.*

SOULAGEMENT, s. m., خفیفلك *khafîflik,* فراحلق *fèrahleq,* تخفیف *takhfîf,* تسکین *tèskîn,* تسلّی *tèçèlli.*

SOULAGER, v. a., خفیفلتمك *khafîflètmèk,* تخفیف ا *takhfîf èt,* تسکین - تسلّی ا *tèskîn, tèçèlli èt,* فراحلتمق *fèrahlat-maq.* — Se soulager, خفیفلنمك *khafîflènmèk,* کسب خفّت ا *kisbi kheffèt èt,* راحتلنمق *rahatlanmaq.*

SOULÈVEMENT, s. m., révolte, ایاغه قالقمه *aïagha qalqma,* زوربالق *zorbaleq,* عصیان *'yçyan,* طغیان *thoughyan.*

SOULEVER, v. a., lever, قالدرمق *qaldermaq,* رفع ا *rèf' èt.* — Exciter à la révolte, ایاغه قالدرمق *aïagha qalder-maq,* عاصی ا *'açy èt,* عصیانه سوق ا *'yçyana sèvq èt.* — Se soulever, قالقمق *qalqmaq,* چیقمق *tcheqmaq.* — Se révolter, باش قالدرمق *bach qaldermaq,* رفع لوای عصیان ا *rèf'y livaï 'yçyan èt,* دائرهٔ طغیانه داخل اول *daïrèï thoughyana dakhyl ol,* زوربالق ا *zorbaleq èt.* — Le cœur lui soulève, یورکی بولانیور *ïurèyi boulanïor.* Les flots se soulèvent, طالغه‌لر قباریورلر *dhalghalar qa-barïorlar.* — Soulevé, e, قالدرلمش *qalderelmech,* مرفوع *mèrfou',* ایاغه قالقمش *aïagha qalqmech,* عاصی *'açy.*

SOULIER, s. m., پاپوچ - پاپوش *papouch,* قوندره *qoundoura,* ایاق قابی *aïaq qabe.*

SOULIGNER, v. a., آلتنه (چزکی) چزغی چکمك *altena (tchizgui) tchezghe tchèkmèk,* مملمك *mimlèmèk.*

Soumettre, v. a., التنه الموق *altena âlmaq*, ضبط ا *zabth èt*, اطاعت ایتدرمك *itha'at ètdirmèk*, تابع ا *taby' èt*, دائرهٔ اطاعته ادخال ا *daïrèï itha'ata idkhal èt.* — Se soumettre, اطاعت ا *itha'at èt*, مطيع او *mouthy' ol*, دائرهٔ اطاعته دخول ا *daïrèï itha'ata doukhoul èt.* — Se conformer, امتثال - انقياد ا *imtiçal, inqyad èt.* — Soumis, e, مطيع *mouthy'*, اطاعتلو *itha'atle*, منقاد *munqad*, ممتثل *mumtèçil.*

Soumission, s. f., اطاعت *itha'at*, مطيعلك *mouthy'lik*, انقياد *inqyad*, امتثال *imtiçal.* — تعهّد *tèahhud.*

Soumissionnaire, s. m., در عهده ایدهجك *dèr 'euhdè èdèdjèk.*

Soumissionner, v. a., اوزرینه آلمق *uzèrinè almaq*, قائل او *qaïl ol*, در عهده - تعهّد ا *dèr 'euhdè, tèahhud èt.*

Soupape, s. f., قپاق *qapaq*, طقاج *theqadj*, طپه *thapa.*

Soupçon, s. m., شبهه *chubhè*, اشتباه *ichtibah*, اشکیل *ichkîl*, وسوسه *vèsvèçè*, سوء ظنّ *souï zann.* — Très-petite quantité, جزئ *djuzi*, ازجق *azadjeq.*

Soupçonner, v. a., سوء ظنّ ا *souï zann èt*, سوء ظنّه دوشمك *souï zanna duchmèk*, سوء ظنّه ذاهب او *souï zanna zahib ol*, شبهه - وسوسه ا *chubhè, vèsvèçè èt*, اشکیللنمك *ichkîllènmèk*, ظنّ و وهم ا *zann u vèhm èt.* – Soupçonné, e, حقنه سوء ظنّ اولنمش *haqqena souï zann olounmouch.*

Soupçonneux, se, adj., شبههلنن *chubhèlènèn*, اشکیللو *ichkîlli*, وسوسهسی چوق *vèsvèçèçi tchoq*, وهام *vèhham.*

Soupe, s. f., چوربا *tchorba*, آش *âch*, صوپا *soupa.*

Souper, v. n., اخشام طعامنی ا *akhcham tha'amene èt*, اخشام مانجهسنی ییمك *akhcham mandjaçene ïèmèk.*

Souper ou Soupé, s. m., اخشام طعامى *akhcham tha'amẹ*, اخشام يمكى *akhcham ïèmèyi*, اخشام ماجەسى *akhcham mandjaçẹ*.

Soupière, s. f., چوربالق *tchorbalẹq*, چوربا كاسەسى *tchorba kiaçèçi*, چوربا طاسى *tchorba thaçẹ*.

Soupir, s. m., آه *âh*, آخ *âkh*, آخ وزار *âkh vè zar*, آخ و واه *âkh ou vah*, حسرت *hasrèt*. — Dernier soupir, صوك نفس *son nèfès*, آخر نفس *âkhẹr nèfès*. — Rendre le dernier soupir, صوك نفسى تسليم ا *son nèfèçi tèslîm èt*.

Soupirail, s. m., يل باجەسى *ïèl badjaçẹ*.

Soupirant, s. m., عاشق *'achẹq*.

Soupirer, v. n., آه ا - چكمك *âh èt*, *tchèkmèk*, آخ و آه ا *âkh u âh èt*. — Désirer ardemment, حسرت چكمك *hasrèt tchèkmèk*, پك آرزوملق *pèk ârzoulamaq*.

Souple, adj., flexible, يومشاق *ïoumouchaq*, اكلور *èyilir*. — Docile, مطيع *mouthy'*, لطيف *lathyf*, ملايم *mulaïm*. — Agile, خفيف *khafîf*.

Souplesse, s. f., يومشاقلق *ïoumouchaqlẹq*, قولاى اكلمه *qolaï èyilmè*.

Source, s. f., پيكار - بيكار *pounar*, پيكار صويى *pounar souïou*, اشمه *èchmè*. — La source de la richesse, منبع ثروت *mènba-ï sèrvèt*. — Cause, سبب *sèbèb*, اصل *açẹl*, مبدا *mèbda*, *mèbdèè*.

Sourcil, s. m., قاش *qach*, ابرو *èbrou*.

Sourciller, v.n., قاش اويناتمق *qach oïnatmaq*, يوز اكشتمك *ïuz èkchitmèk*.

Sourd, e, adj., صاغر *saghẹr*, قولاغى اشتمز *goulaghẹ ichitmèz*. — Il est sourd et muet, هم صاغر هم دلسز *hèm*

sagher hèm dilsiz. — Bruit sourd, درین سس *dèrîn sès.*

Sourdement, adv., كیزلی سس ایله *guîzli sès ilè.* — Au fig., secrètement, كیزلیجه *guîzlîdjè*, خفیة *khafiïètèn.*

Sourdine, s. f., صدایی تنزیل ایدر آلت *sèdaïe tènzîl èdèr âlèt.* — A la sourdine, كیزلوجه *guizlidjè.*

Sourdre, v. n., (صو) یردن چیقمق (*sou*) *ïèrdèn tcheqmaq*, نبع - تنبّع ا *nèb'*, *tènèbbu' èt.*

Souriceau, s. m., سچان یاوریسی *setchan ïavrouçou.*

Souricière, s. f., سچان قپانجسی *setchan qapandjaçe*, سچان قپانی *setchan qapane.*

Sourire, v. n., كولمسمك *gulumsèmèk*, تبسّم ا *tèbèssum èt.* — Se sourire, كولسنمك *gulumsinmèk.*

Sourire, s. m., كولمسمه *gulumsèmè*, تبسّم *tèbèssum*, خند *khand*, خنده *khandè.*

Souris, s. m., سچان *setchan*, فاره *farè.*

Sournois, oise, adj., مرائی *muraï*, قورناز *qournaz*, صمان التندن صو یوریدن *saman altendan sou ïeurudèn.*

Sous, prép., الت *alt*, التنه *altena*, التنده *altenda*, تحت *taht*, زیر *zîr.* — Sous votre autorité, تحت حكومتكزده *tahti hukioumètinizdè*, زیر حكمكزده *zîri hukminizdè.* — Sous son commandement, زیر قوماندهسنده *zîri qomandaçenda.* — Sous le drapeau, بیراق التنده *baïraq altenda.* — Sous, du temps de, وقتنده *vaqtenda*, ایّامنده *èïïamenda*, كوننده *gunundè.* — Sous peu de temps, یقیننده *ïaqenda*, آز وقتنده *âz vaqtenda*, عن قریب *'an qarîb.* — Sous main, ال التندن *èl altendan.* — Sous ce rapport, بو طرفدن *bou tharaftan*, بو جهتدن *bou djihèttèn*, بو خصوصده *bou khouçousta.* — Sous condi-

tion de..., بو قول ایله که *bou qavl ilè ki.* – Sous prétexte, بهانه‌سیله *bèhanèçîlè.*

Souscripteur, s. m., شریک *chèrîk,* اعضا *a'za,* واضع امضا *vazy'y imza.*

Souscription, s. f., امضا *imza,* شراکت *chèrakèt,* اعانه دفتری *ianè dèftèri.* — nationale, اعانهٔ عمومیه *i'anèï 'oumoumiïè.*

Souscrire, v. a., امضا قومق *imza qomaq,* وضع امضا ا *vaz'e imza èt.* — Souscrire à, یازلمق *ïazelmaq,* شریک او *chèrîk ol.* — Souscrit, e, امضالو *imzale.*

Sous-diacre, s. m., شماس ملازمی *chèmmas mulazeme.*

Sous-directeur, s. m., ناظر وکیلی *nazer vèkîli,* ناظر ثانی *nazere sani.*

Sous-entendre, v. a, ضمنًا اکلامق - فهم ا *zemnèn anlamaq, fèhm èt.*

Sous-entendu, s.m., ضمنًا اولنان فهم *zemnèn olounan fèhm,* لفظ مقدر *lafze mouqaddèr,* معنای مستتر *ma'naï mustètèr.* — Adj., ضمنی *zamni,* - ضمنًا فهم اولنمش منفهم *zemnèn fèhm olounmouch, munfèhim.*

Sous-entente, s. f., گیزلو مراد *guîzli mourad,* مراد ضمنی *mouradi zemni.*

Sous-gouverneur, s. m., محافظ وکیلی *mouhafez vèkîli,* معاون *mouavin.*

Sous-lieutenant, s. m., ایکنجی قائمقام *ikindi qaïmmaqam,* قائمقام وکیلی *qaïmmaqam vèkîli,* ملازم ثانی *mulazemi sani.*

Sous-locataire, s. m., کراجینک کراجیسی *kiradjenen kiradjeçe,* مستأجرك مستأجری *mustèèdjirin mustèèdjiri.*

SOUS-LOUER, v. a., كرا ايله طوتلمش اوك يا يرك بر طرفني تكرار كرايه ويرمك *kira èla thoutoulmouch èvin ïa ïèrin bir tharafene tèkrar kiraïa vèrmèk.*

SOUS-MARIN, E, adj., دكز التنده اولان *dèniz altenda olan.*

SOUSSIGNÉ, E, adj., امضا قومش *imza qomouch*, امضالديان *imzalaïan*, واضع الامضا *vazy' ul-imza.* — Le soussigné, زيرده محرّر الامضا *zirdè mouharrèr ul-imza.*

SOUSSIGNER, v. a., امضا قومق *imza qomaq*, آديني يازمق *âdene ïazmaq.*

SOUSTRACTION, s. f., آلمه *âlma*, چالمه *tchalma*, سرقت *serqat.* — Opér. mathém. افراز *ifraz*, چيقمه *tcheqma*, چيقارمه *tcheqarma*, تنزيل *tènzîl*, اخراج *ykhradj.*

SOUSTRAIRE, v. a., آلمق *âlmaq*, قالدرمق *qaldermaq*, رفع ا *rèf' èt*, چالمق *tchalmaq*, سرقت ا *serqat èt.* — En arithm., چيقارمق *tcheqarmaq*, چيقمه ا *tcheqma èt*, تنزيل ا *tènzîl èt.* – Se soustraire, قورتلمق *qourtoulmaq*, خلاص بولمق *khylas boulmaq*, چيقمق *tcheqmaq.*

SOUTANE, s. f., پاپاس قفتاني *papas qaftane*, عنتري *èntari.*

SOUTENABLE, adj., حفظ اولنور *hefz olounour*, چكلور *tchèkilir*, تحمّل اولنور *tèhammul olounour*, تأييد - اثبات اولنه بيلور *tèèyid, ispat olounabilir.*

SOUTENIR, v. a., قالدرمق *qaldermaq*, طوتمق *thoutmaq.* – Appuyer, طيانتمق *dhaïatmaq*, طياندرمق *dhaïandermaq.* — Protéger, حمايت ا *hymaïèt èt*, يان چيقمق *ïan tcheqmaq*, ارقه او *arqa ol.* – Secourir, ياردم ا *ïardem èt*, همّت ا *himmèt èt*, اعانه ا *i'anè èt*, امداد ا *imdad èt.* – Résister, چكمك *tchèkmèk*, طيانمق *dhaïanmaq*,

ا مقاومت *muqavèmèt èt.* — Se soutenir, اياق اوستندە طورمق *aïaq ustundè dhourmaq,* ا قيام *qe̤ïam èt.*

Souterrain, s. m., ير التى *ïèr alte̤,* بودرم *boudroum,* زير زمين *zîri zèmîn,* سرداب *sèrdab,* ير التندە يول *ïèr altenda ïol.*

Souterrain, e, adj., ير التندە اولان *ïèr alte̤nda olan.*

Soutien, s. m., طياق *dhaïaq,* دستك *dèstèk,* عامود *'amoud,* ركن *rukn,* مسند *mèsnèd.* — Au fig., ارقە *arqa,* طرف *tharaf,* امداد *imdad.*

Soutirer, v. a., بر فوچيدن بشقە فوچىيە بوشالتمق *bir foutchoudan bachqa foutchouïa bochaltmaq,* اختارمق *akhtarmaq.* – Enlever petit à petit, – ازار ازار چيقارمق – چكمك – چالمق *azar azar tche̤qarmaq, tchèkmèk, tchalmaq.* – le secret de quelqu'un, اغزدن ساقز اولامق *aghe̤zdan saqe̤z avlamaq.*

Souvenir, s. m., ياد *ïad,* يادكار *ïadikiar,* ذكر *zikr,* pl. اذكار *èzkiar,* خاطرنشان *khathe̤r nichan,* اثر *èçèr,* pl. اثار *açar.* — Souvenir d'amitié, يادكار دوستانە *ïadikiari dostanè.*

Souvenir (Se), v. pron., آنمق – آكمق *ânmaq,* خاطردە او *khathe̤rda ol,* متبادر خاطر او *mutèbadiri khathe̤r ol,* خاطرينە كلمك *khathe̤re̤na guèlmèk.* – Je m'en souviens, خاطرمدەدر *khathe̤re̤mdade̤r,* عقلمدەدر *'aqle̤mdade̤r.* – Je ne m'en souviens pas, خاطرمە كلميور *khathe̤re̤ma guèlmèïor,* خاطرمدە دكل *khathe̤re̤mda dèïl.*

Souvent, adv., چوق كرە *tchoq kèrrè,* چوق دفعە *tchoq dèf'a,* بالدفعات *bid-dèf'at,* صق صق *se̤q se̤q.* — Le plus souvent, اكثر اوقاتدە *èksèri èvqatta,* اكثرى *èksèri.*

Souverain, e, s., پادشاە *padichah,* شاە *chah,* ملك *mèlik,*

pl. ملوك *mulouk*, سلطان *soulthan*, pl. سلاطين *sèlathyn*. — Adj , اك بيوك *èn buïuk*, على *a'ali*, اعظم *a'zèm*.

Souverainement, adv., parfaitement, غايتده *ghaïètdè*, كمالده *kèmaldè*, غايت الغايه *ghaïèt ul-ghaïè*, پك چوق *pèk tchoq*. — D'une manière souveraine, بالاستقلال *bil-istyqlal*.

Souveraineté, s. f., حكومت *hukioumèt*, سلطنت *salthanèt*, پادشاهلق *padichahleq*.

Soyeux, se, adj., ايپكلى *ipèkli*, يمشاق - يومشاق *ïoumouchaq*. — تويلو *tuïlu*.

Spacieusement, adv., وسعتله *vuç'atela*, واسعًا *vaçi'èn*, ككشلك ايله *guènichlik ilè*.

Spacieux, se, adj., وسعتلو *vuç'atle*, واسع *vaçy'*, ككش *guènich*.

Spasme, s. m., سكر چكلمسى *sinir tchèkilmèçi*, اختلاج *ykhtiladj*, اسپازموز *ispazmos*.

Spatule, s. f., مبلق *mèblaq* ou *mablaq*, ملهمكش *mèlhèmkèch*.

Spécial, e, adj., خاصّ *khass*, مخصوص *makhsous*.

Spécialement, adv., خصوصيله *khouçouçylè*, خصوصًا *khouçouçèn*, مخصوصًا *makhsouçèn*, خصوصا *khouçouça*, ايريجه *aïredja*.

Spécialiste, s. m., اهل مخصوص *èhl-i makhsous*, ارباب *èrbab*.

Spécialité, s. f., خصوصيت *khouçouçiïèt*, خصوص *khouçous*.

Spécieux, euse, adj., صورت حقده اولان - كورينان *sourèt-i haqqda olan*, *gueurunèn*. — Opposé à réel, بوش *boch*, واهى *vahi*.

Spécifier, v. a., تخصيص ا *takhsys èt*, نوعنى بيان ا *nèv'yni bèïan èt*, تعيين ا *ta'yîn èt.*

Spécifique, adj., مخصوص *makhsous*, مختصّ *moukhtass.* — S. m., دواى مخصوص *dèvaï makhsous*, دواى خاصّ *dèvaï khass.*

Spécifiquement, adv., على وجه الخصوص *'ala vèdjh ul-khouçous.*

Spécimen, s. m., نمونه *numounè*, اورنك *eurnèk.*

Spectacle, s. m., سير *sèïr*, سيران *sèïran*, تماشا *tèmacha*, منظر *manzar.* — Représentation théâtrale, تماشا *tèmacha*, قومديه *qomèdïa*, تياترو *tèatro.* — Aller au spectacle, تياترويه كيتمك *tèatroïa guîtmèk.* — Allons-nous ce soir au spectacle? بو اخشام تياترويه كيدهلم‌مى *bou akhcham tèatroïa guîdèlim-mi.*

Spectateur, trice, s., سيرجى *sèïrdji.*

Spectre, s. m., خيال *khaïal*, pl. خيالات *khaïalat*, جنّ *djinn.*

Spéculateur, s. m., تدبيرلر قوران *tèdbîrlèr qouran*, كار كوزديجى *kiar gueuzèdîdji.*

Spéculation, s. f., financière, مطالعه *mouthala'a*, تدبير *tèdbîr.* — Théorie, نظر *nazar.*

Spéculer, v. n., méditer, دوشنمك *duchunmèk*, تفكّر ا *tèfèkkur èt*, مطالعه ا *mouthala'a èt.* — Faire des opérations de commerce, تجارت امورلرنده تدبيرلر قورمق *tidjarèt oumourlarenda tèdbîrlèr qourmaq.*

Sperme, s. m., تخم *tokhoum*, منى *mèni*, نطفه *nouthfè.*

Sphère, s. f., كره *kurè.* — La sphère ou globe terrestre, كرهٔ ارض *kurèï arz*, كرهٔ زمين *kurèï zèmîn.* — Au fig., حدّ *hadd.*

Sphérique, adj., كرى *kuri*, كروى *kurèvi*, f., كرويّه *kurèviïè*, يوارلق *ïouvarlaq*.

Sphériquement, adv., كريّاً *kuriïèn*, يوارلق اوزره *ïouvarlaq uzrè*.

Sphinx, s. m., ابو الهول *èboul-houl*.

Spirale, s. f., خطّ ملتفّ *khatte multiff*.

Spiritualité, s. f., روحانيّت *rouhaniïèt*, روحانيلك *rouhanîlik*.

Spirituel, e, adj., روحانى *rouhani*, روحى *rouhy*. — Qui a de l'esprit, عقللو *'aqelle*, ذهنلو *zihinli*, فراستلو *fira-çètli*, آچق كوز *âtcheq gueuz*.

Spiritueux, se, adj., روحلو *rouhlou*, كسكين *kèskîn*. – Les spiritueux, مسكرات *muskirat*. — Droit sur les spiritueux, زجريّه *zèdjriïè*.

Spleen (pr. spline), s. m., قره سودا *qara sèvda*, ملخوليه *malèkhoulya*, pour ملاخوليا *mèlakhoulya*. — Avoir le spleen, قره سودايه مبتلا او *qara sèvdaïè mubtèla ol*, سودازده او *sèvdazèdè ol*.

Splendeur, s. f., پارلايش *parlaïch*, ايدين *aïden*, روشنلك *rouchènlik*, ضيا *zeya*, شفق *chafq*. — Beauté, رونق *rèvnaq*. — Pompe, شهرت *cheuhrèt*, عظمت *'azamèt*, عنوان *'unvan*.

Splendide, adj., احتشاملو *ihtichamle*, كثير الاحتشام *kèçir ul-ihticham*.

Spoliateur, trice, adj., صويجى *soïoudjou*, نهّاب *nèhhab*.

Spoliation, s. f., غصب *ghasb*, نهب *nèhb*, سرقت *serqat*, صويش *soïouch*, صويغون *soïghoun*, قاپش *qapech*.

Spolier, v. a., صويمق *soïmaq*, غصب ا *ghasb èt*.

Spongieux, euse, adj., سونکر کبی *sunguèr guibi*, اسفنجی *isfèndji.*

Spontané, e, adj., کوکللو *gueunullu*, اختیاری *ykhtïari*, کندیلیکندن *kèndiliyindèn.*

Spontanément, adv., کندو ارادتیله *kèndi iradètiïlè*, بالاختیار *bil-ikhtiïar*. – کندولکنلن قوپارق *kèndiliïndèn qoparaq.*

Squale, s. m., کوپک بالغی *keupèk baleghe.*

Squelette, s. m., اسکلت *iskèlèt*, بدن قفسی *bèdèn qafèçi.*

Stabilité, s. f., طیانق *dhaïaneq*, متانت *mètanèt*, استحکام *istyhkiam.* — Au fig., durée, پایدارلق *païdarleq*, قرار *qarar*, دوام *dèvam*, بقا *baqa.*

Stable, adj., طیانور *dhaïaner*, طیانقلو *dhaïaneqle*, متین *mètîn*, قرارلو *qararle*, پایدار *païdar*, دائم *daïm*, باقی *baqy*, ثابت *sabit*, مستقرّ *moustaqyrr.*

Stagiaire, adj., ملازم *mulazem.*

Stagnant, e, adj., ارکلمش *irkilmich*, قالمش *qalmech*, آقمیان *âqmaïan*, واقف *vaqef.*

Stagnation, s. f., طورغونلق *dhourghounlouq*, رکود *rukioud*, وقوف *vuqouf*, سکون *sukioun.*

Stambol ou Stamboul, ville, استانبول *istambol.*

Stanchio, île, استانکوی *istankeuï*, *stankeuï.*

Station, s. f., مکث *mèks*, اکلنمه *èïlènmè*. – Lieu, منزلخانه *mènzilkhanè*, آرامکاه *âramguiah*, قوناق *qonaq*, موقف *mèvqef.*

Stationnaire, adj., متوقّف *mutèvaqqef*, بر یرده طوران *bir ïèrdè douran*, طورغون *dourghoun.*

Stationner, v. n., بر یرده طورمق *bir ïèrdè dhourmaq*, بر محلده اقامت ا *bir mahallda iqamèt èt.*

STATISTIQUE, s. f., علم احوال مملكت *'ylmi ahvali mèmlèkèt*, استاتستيق *istatistiq*.

STATUAIRE, s. m., صنمجى *sanèmdji*.

STATUE, s. f., اويمه - يونمه صورت *oïma, ïonma sourèt*, مجسّم صورت *mudjèssim sourèt*, صنم *sanèm*.

STATUER, v. a., قرار ويرمك *qarar vèrmèk*.

STATU QUO, s. m., احوال حاليّه *ahvali haliïè*, امور حاليّه *oumouri haliïè*, حال حاضر *hal-i hazer*, شرط استاتوقو *charthi istatouqo*, على حاله صورتى *'ala halihi sourèti*. — L'affaire est restée dans le statu quo, مصلحت على حاله قالمش *maçlahat 'ala halihi qalmech*.

STATURE, s. f., بوى *boï*, قامت *qamèt*, اندام *èndam*.

STATUT, s. m., قانون *qanoun*, pl. قوانين *qavanîn*, ناموس *na-mous*, pl. نواميس *nèvamîs*, نظام *nizam*.

STÉNOGRAPHE, s. m., خط مختصر يازان *khaththy moukhtaçar ïazan*.

STÉNOGRAPHIER, v. a., خط مختصر ايله يازمق *khaththy moukhtaçar ilè ïazmaq*.

STÉRILE, adj., قصر *qeçer*, عقيم *'aqym*, چوجق طوغرمز عورت *tchodjouq dhoghourmaz 'avrèt*, عاقر *'aqyr*, fém. عاقره *'aqyrè*. — Qui ne produit point de fruits, محصولسز *mahçoulsouz*, ميوهسز *mèïvèçiz*, بركتسز *bèrèkètsiz*. — Année stérile, قتلق ييل *qetleq ïil*, قحط سنهسى *qeth sènèçi*.

STÉRILITÉ, s. f., قصرلق *qeçerleq*, محصولسزلق *mahçoul-souzlouq*, قتلق - قحطلق *qetleq*.

STIGMATE, s. m., ياره نشانى *ïara nichane*, بره *bèrè*. — دامغه *damgha*, اثر *èçèr*, علامت *'alamèt*.

Stigmatiser, v. a., عیبلامق *'aïblamaq*, رسوای ا *resvaï èt.*

Stimulant, e, adj., درتیجی *durtudju*, محرّك *mouharrik.* — S. m., دوای محرّك *dèvaï mouharrik*, pl. ادویهٔ محرّکه *èdviïèï mouharrikè.* — Au fig., تشویق ایدیجی *tèchviq èdidji*, سایق *saïq.*

Stimuler, v. a., قندرمق *qendermaq*, درتمك *durtmèk*, تحریك ا *tahrîk èt.* — Animer, اویاندرمق *oïandermaq*, ایقاظ ا *iqaz èt.*

Stipulation, s. f., قول *qavl*, شرط *charth*, عهد *'ahd.*

Stipuler, v. a., قول - شرط ا *qavl, charth èt*, قوللشمك *qavillèchmèk*, شرطلشمق *charthlachmaq.*

Stomacal, e, et Stomachique, adj., معدهیه قوّت ویریجی *my'dèïè qouvvèt vèrîdji*, معدهیه یرار *my'dèïè ïarar*, معدهیه نافع *my'dèïè nafy'.*

Storax, s. m., قره کونلیك *qara gunluk.*

Store, s. m., پرده *pèrdè*, نقشلی پنجره پردهسی *naqechli pèndjèrè pèrdèçi.*

Strangulation, s. f., بوغمه *boghma.*

Stras, s. m., یاپمه - ساخته الماس *ïapma, sakhtè èlmas.*

Stratagème, s. m., جنك حیلهسی *djènk hylèçi*, محاربه حیلهسی *mouharèbè hylèçi*, خدعهٔ حرب *khad'ayi harb*, حیلهٔ حربیّه *hylèï harbiïè.* — Au fig., دوباره *doubara*, فند *fènd*, اویون *oïoun.*

Stratégie, s. f., فنّ محاربه *fènni mouharèbè*, علم جنك *'ylmi djènk.*

Stratégique, adj., فنّ محاربهیه دائر *fènni mouharèbèïè daïr*, علم جنکه متعلّق *'ylmi djèngué mutè'allyq.*

Strict, e, adj., صقی *seqe*, مطلق *mouthlaq.*

Strictement, adv., صقيجه *seqedja*, مطلقا *mouthlaqa*, البته *èlbèttè*, اكيدًا *èkîdèn*.

Strophe, s. f., قطعه *qeth'a*, بيت *bèït*.

Structure, s. f., ياپى *ïape*, تركيب *tèrkib*, انتظام *intizam*, هيئت *hiïèt*, بنا *bina*.

Stuc, s. m., صوا *seva*, مرمر صوا *mèrmèr seva*.

Studieux, se, adj., چالشقان *tchalechqan*, اوقومغه هوسلى *oqoumagha hèvèsli*, علمه طالب *'ylmè thalib*.

Stupéfaction, s. f., حيرت *haïrèt*, بى هوشى *bi houchi*, شاشمه *chachma*.

Stupéfait, e, adj., شاشمش *chachmech*, حيران *haïran*, متحير *mutèhaïir*.

Stupéfier, v. a., شاشرمق *chachermaq*, ولَه كتورمك *vèlèh guètirmèk*, حيران ا *haïran èt*.

Stupide, adj., شاشقين *chachqen*, بودالا *boudala*, بون *beun*, عقلسز *'aqelsez*, احمق *ahmaq*, بليد *bèlîd*.

Stupidité, s. f., شاشقينلق *chachqenleq*, بودالالق *boudalaleq*, بونلك *beunluk*, عقلسزلق *'aqelsezleq*, حماقت *hamaqat*, بلادت *bèladèt*.

Style, s. m., انشا *incha*, نسق كلام *nèsqy kèlam*, اصطلاح *ysthylah*, سبك *sèbk*. — Manière d'écrire, كتابت *kitabèt*. — Compte, حساب *hyçab*, حساب تقويم *hyçabi taqvîm*, تاريخ *tarykh*. — Nouveau style, حساب تقويم جديد *hyçabi taqvîmi djèdîd*.

Stylet, s. m., شيش *chich*, خنجر *khandjèr*.

Suaire, s. m., كفن *kèfèn*.

Suant, e, adj., ترلو *tèrli*, ترلين *tèrlèïèn*.

Suave, adj., طاتلو *thatle*, خوش *khoch*, لذيذ *lèzîz*.

SUAVITÉ, s. f., طاتلولق *thatleleq*, خوشلق *khochlouq*, لذّت *lèzzèt*, عذوبت *'ouzoubèt.*

SUBALTERNE, adj., آخرك حكمى التنده *âkhèrin hukmu altenda*, تابع *taby'*, ايكنجى *ikindji.*

SUBDIVISER, v. a., تقسيم اولنمش نسنه‌يى تكرار بولمك *taqsîm olounmouch nèsnèïi tèkrar beulmèk.* – Subdivisé, e, بر دخى بولنمش *bir dakhy beulunmuch.*

SUBDIVISION, s. f., تكرار تقسيم ايتمه *tèkrar taqsîm ètmè*, بر دخى بولمه *bir dakhy beulmè.* — قسم *qesm*, فرقة *ferqa.*

SUBIR, v. a., چكمك *tchèkmèk*, اوغرامق *oghramaq*, مظهر او *mazhèr ol*, مبتلا او *mubtèla ol.*

SUBIT, E, adj., انسز *ânsez*, اپانسز *apansez*, ناكاهانى *na-guièhani.*

SUBITEMENT, adv., انسزين *ânsezen*, اول دم *ol dèm*, بغتةً *baghtètèn*, فجاءة – فجئةً *fèdjètèn.*

SUBJONCTIF, s. m., وصلى *vasli*, فعل التزامى *fy'li iltizami.*

SUBJUGUER, v. a., الت ايتمك *alt ètmèk*, قهر ا *qahr èt*, مقهور قيلمق *maqhour qelmaq*, ضبط ا *zabth èt*, اوستن او *ustun ol.* — Soumettre, ضبطنه آلمق *zabthena âlmaq.*

SUBLIME, adj., يوكسك *ïuksèk*, يوجه *ïudjè*, عالى *a'ali*, سامى *sami*, جليل *djèlîl.* — La Sublime-Porte, la Porte Ottomane, باب همايون *babi humaïoun*, باب عالى *babi a'ali*, دولت عليّه *dèvlèti 'aliïè*, سلطنت سنيّه *salthanati sèniïè.*

SUBLIMITÉ, s. f., يوكسكلك *ïuksèklik*, يوجه‌لك *ïudjèlik*, علو *'ulv*, رفعت *rif'at*, علوّ *'uluvv.*

SUBMERGER, v. a., صو باصمق *sou basmaq*, صويه باتزمق *souïa batermaq*, غرق ا *gharq èt.*

SUBMERSION, s. f., سو باصمه *sou basma*, صویه باتمه *souïa batma*, غرق *gharq*, اغراق *yghraq*.

SUBORDINATION, s. f., آخرك حكمى التنده اولمه *âkhèrin hukmu altenda olma*, تابعلك *taby'lik*, تبعيّت *tèb'yïèt*.

SUBORDONNER, v. a., اطاعت ايتدرمك *itha'at èttirmèk*, تابعلك ايتدرمك *taby'lik èttirmèk*. — Etre subordonné à..., تابع او *taby' ol*, منوط او *mènouth ol*.

SUBORNER, v. a., آيارتمق *aïartmaq*, آزدرمق *azdermaq*, اضلال ا *izlal èt*, اغوا - اطماع ا *ighva, itma' èt*, رشوت ويرمك *richvèt vèrmèk*, افساد ا *ifsad èt*.

SUBREPTICEMENT, adv., خفيًّا *khafiïèn*, بالكذب *bil-kizb*.

SUBROGER, v. a., وكيل ا *vèkîl èt*, توكيل ا *tèvkîl èt*, نصب وكيل ا *nasbi vèkîl èt*.

SUBSIDE, s. m., اعانه *i'anè*, امداديّه *imdadiïè*.

SUBSISTANCE, s. f., كچنهجك *guètchinèdjèk*, كچنمه *guètchinmè*, ييهجك *ïèïèdjèk*, ذخيره *zakhrè*, نفقه *nafaqa*, رزق *rizq*.

SUBSISTER, v. n., طورمق *dhourmaq*, طيانمق *dhaïanmaq*, باقى و موجود او *baqy vu mèvdjoud ol*. — Vivre, كچنمك *guètchinmèk*, يشامق *ïachamaq*.

SUBSTANCE, s. f., جوهر *djèvhèr*. – Toute sorte de matière, مادّه *maddè*, pl. موادّ *mèvadd*. — Ce qu'il y a de meilleur, de précis en quelque chose, اوز *euz*, زبده *zubdè*, خلاصه *khoulaça, khoulaçè*, اجمال *idjmal*, مفهوم *mèfhoum*.

SUBSTANTIEL, LE, adj., جوهرى *djèvhèri*, اوزلو *euzlu*.

SUBSTANTIELLEMENT, adv., جوهريجه *djèvhèrîdjè*, جوهريًّا *djèvhèriïèn*.

SUBSTANTIF, s. m., اسم *ism*, موصوف *mèvsouf*.

Substantivement, adv., اسم كبى *ism guibi*, اسمجه *ismdjè*.

Substituer, v. a., آخرك يرينه قومق *âkhèrîn ïèrînè qomaq*, بدل قلمق *bèdèl qelmaq*, بدلا وضع ا *bèdèlèn vaz' èt*.

Substitut, s. m., نائب *naïb*, وكيل *vèkîl*.

Subterfuge, s. m., قچامق يول *qatchamaq ïol*, قچامق *qatchamaq*, مهرب *mèhrèb*, سيوشمه *sîvichmè*.

Subtil, e, adj., délié, fin, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*. — Qui pénètre, فراستلو *firaçètli*, دقيق النظر *daqyq un-nazar*. — Très-adroit, انجه *indjè*, آچق كوزلى *âtcheq gueuzlu*, بصيرتلو *baçerètli*.

Subtiliser, v. a., انجهلنمك *indjèlètmèk*.-Tromper, الداتمق *aldatmaq*, حيله ا *hylè èt*.

Subtilité, s. f., انجهلك *indjèlik*, نازكلك *naziklik*, خفت *kheffèt*.

Subvenir, v. n., امداده يتشمك *imdadè ïètichmèk*, ياردم ا *ïardem èt*, ال ويرمك *èl vèrmèk*.

Subvention, s. f., اقچه امداديهسى *aqtchè imdadiïèçi*, اعانت ماليه *i'anèt-i maliïè*, اعانه اقچهسى *i'anè aqtchèçi*. — annuelle, اعانهٔ سنويه *i'anèï sènèviïè*.

Subversion, s. f., انتكاس *intikias*, انقلاب *inqilab*, انهدام *inhidam*, التنى اوستنه چويرمه *altene ustunè tchèvirmè*.

Suc, s. m., صو *sou*, اوز *euz*. — Au fig., قيمق *qaïmaq*, زبده *zubdè*.

Succéder, v. n., صكره كلمك *sonra guèlmèk*, يرينه كچمك *ïèrînè guètchmèk*, خلفى او *khalèfi ol*, وارث او *varis ol*.

Succès, s. m., نتيجه *nètîdjè*, اوغور *oughour*, اقبال *yqbal*, موافقت *mouvafaqat*.

Successeur, s. m., خلف *khalèf*, pl. اخلاف *akhlaf*, يرينه

كچن *ïèrînè guètchèn,* بر كمسه‌نك يرينه كلان *bir kim-sènin ïèrînè guèlèn.* — Héritier, ميراث ييجى *mîras ïèïdji,* ميراث خور *mîras khor,* وارث *varis.*

Successif, ve, adj., آرد آرده *ârd ârda,* متعاقب *mutè'aqyb,* متوالى *mutèvali,* متتابع *mutètaby'.*

Succession, s. f., بربر آردنجه *biribir ârdendja,* تعاقب *te'a-qoub,* توالى *tèvali,* تتابع *tètabou',* خلافت *khèlafèt,* صره *sera.* — ميراث *miras,* وراثت *vèraçèt.*

Successivement, adv., بربر آردنجه *biribir ârdendja,* على التعقيب *'alèt-ta'qyb,* على التوالى *'alèt-tèvali,* متعاقبًا *mu-tè'aqybèn,* پيياپى *pèïapèï,* پى در پى *pèï dèr pèï.*

Succinct, e, adj., قصه *qeça,* مختصر *moukhtaçar.*

Succinctement, adv., قصه‌جه *qeçadja,* مختصرًا *moukhtaçarèn.*

Succion, s. f., اممه *èmmè,* امش *èmich,* مص *mass.*

Succomber, v. n., دوشمك *duchmèk,* عاجز قالمق *'adjiz qal-maq,* طاقتى قالمامق *thaqate qalmamaq,* بى تاب او *bi tab ol.* — à la tentation, اغوايه دوچار او *yghvaïa doutchar ol,* تجربه‌يه كرفتار او *tèdjrubèïè guiriftar ol.* — Mourir, اولمك *eulmèk,* وفات ا *vèfat èt.*

Succulent, ente, adj., صولو *soulou,* ابدار *abdar,* غدائيتلو *ghedaïiètli.*

Succursale, s. f., لاحق *laheq,* تابع *tabi,* ملحق *mulhaq.* — Succursale temporaire de la douane, موقتًا كمركه الحاق قلنان محل *muvaqqatan gumruyè ilhaq qelenan mahall.*

Sucer, v. a., اممك *èmmèk,* امزمك *èmzèmèk,* صورمق *sormaq.*

Sucre, s. m., شكر *chèkèr.* — candi, نبات شكرى *nèbat chè-kèri.* — en poudre, توز شكرى *toz chèkèri.* — brut, خام

شكر *kham chèkèr.* — Canne à sucre, شكر قامشى *chèkèr qameche.*

SUCRER, v. a., شكرلمك *chèkèrlèmèk*, شكر قومق *chèkèr qomaq.* — Sucré, e, شكرلو *chèkèrli.*

SUCRERIE, s. f., شكرخانه *chèkèrkhanè.* — Au pl., choses sucrées, dragées, شكر ايشى *chèkèr ichi*, شكرلمه *chèkèrlèmè.*

SUCRIER, s. m , شكر قبى *chèkèr qabe*, شكردان *chèkèrdan.*

SUD, s. m., قبله *qeblè*, جنوب *djènoub.* — Vent du sud ou sud-ouest, لدوس *lodos*, قبله يلى *qeblè ïèli.*

SUD-EST, s. m., كششلمه *kèchichlèmè*, شرق و جنوب آراسى *charq vè djènoub âraçe.*

SUDORIFIQUE, adj., ترلديجى *tèrlèdîdji*, تر كتوريجى *tèr guètirîdji.*

SUD-OUEST, s. m., باطى - باتى لدوس *bathe lodos*, جنوب و غرب آراسى *djènoub u gharb âraçe.*

SUÈDE, pays, اسويج مملكتى *isvèdj mèmlèkèti.*

SUER, v. n., ترلمك *tèrlèmèk.*

SUEUR, s. f., تر *tèr.*

SUEZ, ville, سويش *suvèïch.*

SUFFIRE, v. n., يتمك *ïètmèk*, يتشمك *ïètichmèk*, كفايت ا *kifaïèt èt*, كافى او *kiafi ol.* — Cela suffit, يتر *ïètèr*, يتشور *ïètichir*, ال ويرر *èl vèrir.* — Cela ne suffit pas, يتشمز *ïètichmèz*, كفايت ايتمز *kifaïèt ètmèz*, ال ويرمز *èl vèrmèz.*

SUFFISAMMENT, adv., ال ويرهجك قدر *èl vèrèdjèk qadar*, كافيجه *kiafîdjè.*

SUFFISANCE, s. f., ال ويرمه *èl vèrmè*, كافيلك *kiafîlik*, كفايت *kifaïèt.* — فضوللق *fodoulloug.*

Suffisant, e, adj., يتر *ïètèr*, يتشور *ïètichir*, كافى *kiafi*, ال ويرر *èl vèrir*, كفايت ايدر *kifaïèt èdèr*, كافى المقدار *kiafi ul-meqdar*. — Présomptueux, مغرور *maghrour*, فضول *fodhoul*, كبير *kibîr*.

Suffocant, e, adj., بوغيجى *boghoudjou*, ثقلتلو *seqlètli*.

Suffocation, s. f., بوغلش *boghoulouch*, اختناق *ykhtinaq*.

Suffoquer, v. a., بوغمق *boghmaq*. — V. n., بوغلمق *boghoulmaq*. – Suffoqué, e, بوغلمش *boghoulmouch*, مخنوق *makhnouq*.

Suffrage, s. m., قرعه *qour'a*, راى *rèï*, pl. آرا *âra*. — universel, اتّفاق آراى عموميّه *ittifaq araï oumoumiïè*. — Approbation, استحسان *istyhsan*, استصواب *istysvab*, رضا *riza*, بكنمه *bèïènmè*.

Suggérer, v. a., فت ويرمك *fet vèrmèk*, عقلنه قومق *'aqlena qomaq*, اغوا - القا ا *yghva, ilqa èt*.

Suggestion, s. f., فت *fet*, اغوا *yghva*, تحريك *tahrîk*.

Suicide, s. m., كندو كنديني اولدرمه *kèndi kèndîni euldurmè*, قتل النفس *qatl un-nèfs*. — Qui se suicide, كندى كنديني اولدرن *kèndi kèndîni euldurèn*.

Suicider (Se), v. pron., كندى كنديني اولدرمك *kèndi kèndîni euldurmèk*.

Suie, s. f., قورم *qouroum*, ايس *is*.

Suif, s. m., طوك ياغى *dhon ïaghe*, ايچ ياغى *itch ïaghe*, شحم *chahm*.

Suinter, v. n., صزمق *sezmaq*, داملهلمق *damlalamaq*, يواشجه آقمق *ïavachdja âqmaq*, نشف ا *nèchf èt*.

Suisse, pays, اسويچر مملكتى *izvîtchèr mèmlèkèti*. — Adj. et s., اسويچرلو *izvîtchèrli*.

Suite, s. f., cortége, ارقەدن كلنلر *arqadan guèllènlèr*, اتباع *ètba'a*, آلاى *âlaï.* — Ce qui suit, صكرە كلان *sonra guèlèn.* – Fin, عاقبت *'aqybèt*, صوك *son*, آخر *âkhèr.* – Série, ديزى *dîzi*, صره *sera*, سلك *silk.* — A la suite, برابر *bèraber*, آردندنصكره *ârdendansonra.* – Tout de suite, آنيده *ânîdè*, در حال *dèr hal*, فى الحال *fil-hal*, چاپچق *tchapoudjaq.* — Immédiatement, عقبنجه *'aqabindjè*, در عقب *dèr 'aqab.* — Sans interruption, بلا انقطاع *bila inqytha'*, بلا فاصله *bila façylè.*

Suivant, prép., كوره *gueurè*, موجبنجه *moudjibindjè*, بر موجب *bèr moudjib*, حسب *hasb.* — Suivant la nécessité, حسب الاقتضا *hasbul-yqtiza.*

Suivant, e, adj., صكرەكى *sonraki*, صكره كلان *sonra guèlèn*, آتى *âti*, ما بعد *ma ba'd.* — Le jour suivant, ايرتسى كون *èrtèçi gun.* — La semaine suivante, هفتۀ آتيّه *haftaï âtiïè.* — Qui accompagne, تابع *taby'*, pl. اتباع *ètba'a*, يولداش *ïoldach.*

Suiver, v. a., ياغلمق *ïaghlamaq.*

Suivre, v. a., آردنجه كتمك *ârdendja guitmèk*, آردندن كلمك *ârdendan guèlmèk.* – Courir après, ارده دوشمك *ârdena duchmèk*, قووالامق *qovalamaq*, تعقيب ا *ta'qyb èt.* — Accompagner, معيّتنه - معيّتيله كتمك *mè'ïètinè, mè'ïètîlè guitmèk*, معيّتنده او *mè'ïètindè ol*, رفاقت ا *rèfaqat èt.* — Se conformer, اويمق *ouïmaq*, تابع او *taby' ol*, تبعيّت ا *tèby'ïèt èt.* – Suivi, e, qui a de l'ordre, رابطەلو *rabethale*, منتظم *mountazèm.*

Sujet, s. m., soumis à une autorité, تابع *taby'*, pl. تبعه *tèb'a.* – Sujet du gouvernement français, فرانسز تبعەسى

fransez tèb'açe, فرانسه دولتی تبعه‌سندن *fransa dèvlèti tèb'açendan.* – Sujet ottoman non musulman, رعایا *ra'ya, rè'aya.* — Personne, کمسنه *kimèsnè*, ذات *zat*, pl. ذوات *zèvat*, آدم *âdam*, انسان *insan.* — Cause, سبب *sèbèb*, وسیله *vèçîlè*, اصل *asl, açel.* — Matière, مادّه *maddè.* — Objet d'une science, موضوع *mèvzou'.* — Sujet, t. de gram., مبتدا *mubtèda.*

SUJET, TE, adj., تابع *taby'*, زیر حکمنده *zîri hukmundè.* — Par nature, مبتلا *mubtèla*, دوشکون *duchkun*, افتاده *uftadè.*

SUJÉTION, s. f., تابعلك *taby'lik*, تبعیّت *tèby'ièt*, ملازمت *mulazèmèt.*

SULFATE, s. m., توتیا *toutïa*, زاج *zadj.*

SULFURE, s. m., کوکرد *kukurd*, کبریت *kibrît.*

SULFUREUX, SE, adj., کوکردلو *kukurdlu*, کبریتلو *kibrîtli.*

SULFURIQUE, adj., کوکردی *kukurdi*, زاج یاغی *zadj ïaghe.*

SULTAN, s. m., سلطان *soulthan*, pl. سلاطین *sèlathyn.*

SULTANE, s. f., سلطان *soulthan* pour سلطانه *soulthanè.* — La sultane mère, والده سلطان *validè soulthan.*

SUMAC, s. m., سمّاق *summaq, soummaq*, سماق *somaq.*

SUPERBE, adj., magnifique, پك کوزل *pèk guzèl*, پك اعلا *pèk a'la*, اعلا *a'la*, مکلّف *mukèllèf.* – Orgueilleux, مغرور *maghrour*, تفره‌لو *tafrale*, متکبّر *mutèkèbbir.*

SUPERCHERIE, s.f., حیله *hilè*, آل *al*, دك *dèk*, الداتمه *aldatma.*

SUPERFICIE, s. f., یوز *ïuz*, وجه *vèdjh*, اوست *ust*, سطح *sathh.*

SUPERFICIEL, LE, adj., سطحی *sathhy*, ظاهری *zahiri*, اوستن کویی *ustun keuïu*, باشدن صاومه *bachdan savma.*

SUPERFICIELLEMENT, adv., اوست یوزنده *ust ïuzundè*,

سطحیجه *sathhydjè.* – Au fig., اوستنکوبی *ustun keuïu,* حربیجه *harbîdjè.*

Superfin, e, adj., پك انجه *pèk indjè,* پك اعلا *pèk a'la,* اعلا *a'la,* فوق الاعلا *fèvq ul-a'la.*

Superflu, e, adj., زیاده *zïadè,* زاید *zaïd,* لازمسز *lazemsez.* — Inutile, فائدەسز *faïdèçiz,* بیهوده *bîhoudè.*

Superfluité, s. f., زیادەلك *zïadèlik,* زایدلك *zaïdlik.* — Surabondance, كثرت *kèsrèt.*

Supérieur, e, adj., qui est au-dessus, اوست *ust,* اوستن *ustun,* یوقاروده‌كی *ïoqardaki,* اعلا *a'la,* عالی *a'ali.* – Qui a l'autorité, باش *bach,* رئس *rèïs,* pl. روسا *ruèça.* — Le supérieur d'un couvent chrétien, رهبان باشی *rouhban bache.* -- des prêtres, باش پاپاس *bach papaz,* ناظر *nazer,* رئس *rèïs.* – d'un couvent musulman, شیخ *chèykh,* تكه (تكیه) شیخی *tèkkè (tèkiè) chèïkhy.*

Supérieurement, adv., اوست اولەرق *ust olaraq,* پك اعلا *pèk a'la,* كمال مرتبه اوزره *kèmali mèrtèbè uzrè,* بر وجه اعلا *bèr vèdjhi a'la.*

Supériorité, s. f., اوستلك *ustluk,* تفوق *tèfèvvuq,* تقدم *tèqaddum.* — Autorité, ریاست *rïaçèt.*

Superlatif, s. m., t. de gram., اسم تفضیل *ismi tafdhyl, ismi tafzyl.*

Superposer, v. a., اوست اوستە قومق *ust ustè qomaq.*

Superstitieux, se, adj., بوش شیلره اعتقاد ایدن *boch chèïlèrè y'tiqad èdèn,* متعصب *mutè'assyb.*

Superstition, s. f., اعتقاد باطل *y'tiqadi bathel,* pl. اعتقادات باطله *y'tiqadati bathelè,* تعصب *tè'assub,* اصلسز شیلره ایننامه *aslsez chèïlèrè inanma.*

Supplanter, v. a., برينك اياغنى چلمك *birînin aïagheṇe tchèlmèk*, بر كمسەنك يرينه كچمك *bir kimsènin ïèrînè guètchmèk.*

Suppléant, s. m., يرينى طوتان *ïèrîni thoutan*, وكيل *vèkîl*, نصب اولنان خلف *nasb olounan khalèf.*

Suppléer, v. a., ajouter ce qui manque, تماملمق *tamamlamaq*, نقصاننى تكميل ا *noqsaneṇe tèkmîl èt.* — Remplacer, يرينى طوتمق *ïèrîni thoutmaq*, وكيل او *vèkîl ol*, يرينه بدل او *ïèrînè bèdèl ol.*

Supplément, s. m., تتمّه *tètimmè*, علاوه *'ylavè*, لايحه *laïha.* – Le supplément qui a paru aujourd'hui, بو كون چيقان علاوه *bou gun tcheqan 'ylavè.*

Suppliant, e, adj., يالوارىجى *ïalvareḍjẹ*, نيازمند *nïazmènd*, متضرّع *mutèzarry'.* — S., qui présente une requête, حاجتمند *hadjètmènd.*

Supplication, s. f., يالوارمه *ïalvarma*, رجا *ridja*, نياز *nïaz*, ضراعت *zoura'at*, تضرّع *tèzarrou'.*

Supplice, s m., سياست *sïaçèt*, عقوبت *'ouqoubèt*, ترتيب جزا *tèrtîbi djèza.*

Supplicier, v. a., ترتيب جزا ا *tèrtîbi djèza èt*, شرعًا قتل ا *chèr'èn qatl èt.*

Supplier, v. a., يالوارمق *ïalvarmaq*, رجا ا *ridja èt*, نياز ا *nïaz èt.* — Je vous en supplie, نيازمدر سزه *nïazẹmdẹr sizè*, سزه رجا و نياز ايدرم *sizè ridja vè nïaz èdèrim*, پك يالوارررم *pèk ïalvarẹrẹm.*

Supplique, s. f., نيازنامه *nïaznamè*, عرضحال *'arzouhal.*

Support, s. m., طياق *dhaïaq*, اياق *aïaq*, دستك *dèstèk.* — Au fig., ارقه *arqa*, طرف *tharaf.*

Supportable, adj., چكلور *tchèkilir*, تحمّل اولنور *tèhammul olounour*. — Permis, جائز *djaïz*, روا *rèva*.

Supporter, v. a., قالدرمق *qaldermaq*, طاقت كتورمك *thaqat guètirmèk*, طاقتلو اول *thaqatle ol*, چكمك *tchèkmèk*, تحمّل ا *tèhammul èt*. — Être supporté, چكلمك *tchèkilmèk*.

Supposable, adj., فرض اولنور *farz olounour*.

Supposé, e, adj., فرض اولنمش *farz olounmouch*, تقدير اولنمش *taqdîr olounmouch*, اوهام *èvham*, خيالات *khaïalat*. — Supposé que..., بالفرض *bil-farz*, قويهلم كه *qoyalem ki*.

Supposer, v. a., فرض ا *farz èt*, فرض طوتمق *farz thoutmaq*, قياس ا *qeïas èt*. — Supposons que..., فرض ايدهلم كه *farz èdèlim ki*, ديهلم كه *dèïèlim ki*. — Je suppose, فرض ايدرم *farz èdèrim*, ديهلم *dèïèlim*.

Supposition, s. f., فرض *farz*, قياس *qeïas*, تقدير *taqdîr*, زعم *zu'm*. — Par supposition, فرضا *farza*, بالفرض *bil-farz*.

Suppôt, s. m., معين *mouïn*, عاون *avin*, هوادار *havadar*, تابع *tabi*.

Suppression, s. f., قالدرمه *qalderma*, رفع *rèf'*, ابطال *ibthal*, منع *mèn'*, يساق *ïaçaq*. – T. de médec., انقطاع *inqytha'*.

Supprimer, v. a., قالدرمق *qaldermaq*, رفع ا *rèf' èt*, منع ا *mèn' èt*, ابطال ا *ibthal èt*, يساق ا *ïaçaq èt*. – Retrancher, چيقارمق *tcheqarmaq*, كسمك *kèsmèk*. — Supprimé, e, قالدرلمش *qalderelmech*, الغا اولنمش *ilgha olounmouch*, منسوخ *mènsoukh*.

Suppuration, s. f., ارگلنمه *irinlènmè*, تقيّح *tèqaïiuh*.

Suppurer, v. n., ارکلنمك *irinlènmèk*.

Supputer, v. a., صایمق *saïmaq*, حساب - تعداد ا *hiçab*, *ta'dad èt*.

Suprématie, s. f., اوستلك *ustluk*, اوستنلك *ustunluk*, تفوق *tèfèvvouq*, ریاست *rïaçèt*, امامت *imamèt*, اوّلیّت *èvvèlïièt*, غلبه *ghalèbè*.

Suprême, adj., اك یوقاری اولان *èn ïoqarɐ olan*, اك اوست اولان *èn ust olan*, اعلا *a'la*, اعظم *a'zèm*, عالی *a'ali*, سامی *sami*. — Ordre suprême, امر عالی *èmri a'ali*. — Au suprême degré, صوك درجه *son dèrèdjè*, رتبهٔ نهایه *rutbèï nihaïè*.

Sur, prép., اوزره *uzrè*, اوزرنده *uzèrindè*, اوستنده *ustundè*, اوزرینه *uzèrînè*, بر *bèr*, علی *'ala*, فوق *fèvq*. — Prendre sur soi, اوستنه آلمق *ustunè âlmaq*. — sur lui, اوستنده *ustundè*. — sur moi, اوستمده *ustumdè*. — sur nous, اوستمزده *ustumuzdè*. — sur vous, اوستکزده *ustunuzdè*. — Sur la terre, یر اوستنده *ïèr ustundè*, فوق الارض *fèvq ul-arz*.

Sur, e, adj., aigrelet, اکشی *èkchi*, اکشیجه *èkchidjè*.

Sûr, e, adj., certain, کرچك *guèrtchèk*, صحیح *sahyh*, محقق *mouhaqqaq*. — Fort, solide, قوی *qavi*, متین *mètîn*. — En qui on peut se fier, امین *èmîn*, معتمد *mu'tèmèd*. — Un homme sûr, اینانلهجق بر آدم *inanɐladjaq bir âdam*. — Une personne sûre, امین بر کمسه *èmîn bir kimsè*. — Les chemins sont sûrs, یوللر امیندر *ïollar èmîndir*. — Une échelle sûre, متین بر نردبان *mètin bir mèrdivèn*. — A coup sûr, شبهه‌سز *chubhèçiz*, البته *èlbèttè*. — Pour sûr, شبهه‌سز *chubhèçiz*, بی اشتباه *bi ichtibah*.

SURABONDAMMENT, adv., زيادەسيله *zïadèçîlè*, حددن زياده *haddèn zïadè*, بول بول *bol bol*.

SURABONDANCE, s. f., بوللق *bollouq*, چوقلق *tchoqlouq*, زيادەلك *zïadèlik*, كثرت *kèsrèt*, وفرت *vèfrèt*, غزارت *ghazarèt*.

SURABONDANT, E, adj., پك بول *pèk bol*, پك چوق *pèk tchoq*, زياده *zïadè*, كثير *kèçîr*, غزير *ghazîr*, فراوان *fèravan*, بسيار فراوان *biçïari fèravan*.

SURABONDER, v. n., بول او *bol ol*, متزايد او *mutèzaïd ol*, آشورى - فراوان او *âchere, fèravan ol*.

SURAJOUTER, v. a., ارتلمش شيئك اوستنه آرترمق *artelmech chèïn ustunè ârtermaq*, ضم على الضم ا *zamm 'alèz-zamm èt*, علاوۀ ضم ا *'ylavèï zamm èt*.

SURANNÉ, E, adj., بطّال *baththal*, اسكى *èski*, عتيق *'atyq*.

SURCHARGER, v. a., زياده يوك قومق *zïadè ïuk qomaq*, زياده يوكلتمك *zïadè ïuklètmèk*.

SURCROÎT, s. m., ازدياد *izdïad*, ترقّى *tèraqqy*, علاوه *'ylavè*.

SURDENT, s. f., ارتق ديش *arteq dîch*.

SURDITÉ, s. f., صاغرلق *sagherleq*.

SURDORER, v. a., تكرار يالدزلمق *tèkrar ïaldezlamaq*.

SUREAU, s. m., مرور اغاجى *murvèr aghadje*.

SÛREMENT, adv., امينلك ايله *èmînliylè*, امنيّت ايله *èmniïèt ilè*, بالامن *bil-èmn*. — Certainement, كرچكدن *guèrtchèktèn*, فى الواقع *fil-vaqy'*.

SURENCHÉRIR, v. n., مزادده ارترمق *mèzadda artermaq*.

SÛRETÉ, s. f., امينلك *èmînlik*, قورقوسزلق *qorqouçouzlouq*, امنيّت *èmniïèt*. — La sûreté générale, امنيّت عموميۀ اهالى *èmniïèti 'oumoumiïèï èhali*.

Surexcitation, s. f., مبالغهٔ تهيّج *mubalagha-i tèhaïïudj*, شدّت تحرّك *chiddèt-i tèharruk.*

Surface, s. f., يوز *ïuz*, وجه *vèdjh*, رو *rou*, روى *rouï*. — La surface de la terre, ير يوزى *ïèr ïuzu*, وجه الارض *vèdjh ul-arz*, روى زمين *rouï zèmîn.*

Surfaire, v. a., بهاسنى آرترمق *pahaçenę ârtęrmaq.*

Surgeon, s. m., فليس *filîs*, شاخ *chakh.*

Surgir, v. n., چيقمق *tchęqmaq*, ظاهر او *zahir ol*, ظهور ا *zouhour èt*, اورتەيه چيقمق *ortaïa tchęqmaq*. — Il a surgi une foule de difficultés, بر طاقم مشكلات ايقاع اولنمش در *bir thaqęm muchkilat iqa' olounmouch dour.*

Surhumain, e, adj., انسان طبيعتندن اوستن *insan thabî'yatęndan ustun.*

Surintendance, s. f., باش نظارت *bach nèzarèt.*

Surintendant, s. m., باش ناظر *bach nazęr.*

Surjet, s. m., تيل *tèïèl.*

Surjeter, v. a., تيللمك *tèïèllèmèk.*

Surlendemain, s. m., يارين دكل او بر كون *ïaręn dèïl o bir gun.*

Surmontable, adj., اوستن اولنور *ustun olounour*, يكلور *ïènilir.*

Surmonter, v. a., اوستنه چيقمق *ustunè tchęqmaq*, يوقارى چيقمق *ïoqarę tchęqmaq*, اشمق *âchmaq*, الت ا *alt èt*, غالب او *ghalib ol*, غلبه ا *ghalèbè èt*, يكمك *ïènmèk*. — Surpasser, ايلرو كچمك *ilèri guètchmèk*, تقدّم ا *tèqaddum èt*, مسابقت ا *muçabaqat èt*. — Surmonté de..., باشنده - اوجنده اولان *bachęnda, oudjounda olan.*

Surnager, v. n., صو اوزرنده يوزمك *sou uzèrindè ïuzmèk*, صو يوزينه چيقمق *sou ïuzunè tchęqmaq.*

Surnaturel, le, adj., حدّ طبيعتدن اوستن *haddi thabî'attan ustun*, عجايب *'adjaïb*, فوق الطبيعه *fèvq uth-thabî'a*.

Surnom, s. m., لقب *laqab*, vulg. *laghab*, pl. القاب *èlqab*.

Surnommer, v. a., لقب ويرمك - قومق *laqab vèrmèk, qomaq*, تلقيب ا *tèlqyb èt*. – Surnommé, e, لقبلو *laghablę* (*laqablę*) ملقّب *mulaqqab*.

Surnuméraire, adj., فوق العدد المحدود *fèvq ul-adèd ul-mahdoud*. – S. m., علوفهسز مأمور *'ouloufèçiz mèèmour*.

Surpasser, v. a., ايلرو كچمك *ilèri guètchmèk*, تجاوز ا *tèdjavuz èt*. — Étonner, شاشرمق *chachęrmaq*.

Surplis, s. m., پاپاسك كليسهده قوديغى بياض اوست كوملك *papazęn kilîçèdè qodoughou bèïaz ust gueumlèk*.

Surplus, s. m., ارتان *artan*, ارتق *artęq*, زياده *zïadè*, باق *baqy*. — Au surplus, ارتق *artęq*, بوندن ماعدا *boundan ma'ada*, باق *baqy*, هله *hèlè*.

Surprenant, e, adj., عجيب *'adjîb*, غريب *gharîb*, عجايب *'adjaïb*.

Surprendre, v. a., آنسزين طوتمق *ânsęzęn thoutmaq*.- باصمق *basmaq*. — شاشرمق *chachęrmaq*, حيران ا *hèïran èt*.

Surpris, e, adj., شاشمش *chachmęch*, متعجّب *mutè'adjdjib*. — Trompé, آلدانمش *âldanmęch*.

Surprise, s. f., شاشمه *chachma*, حيرت *haïrèt*. — Tromperie, حيله *hilè*, خيانت *khaïanèt*. — Attaque, باصقن *basqęn*.

Sursaut, s. m., بليكلمه *bèlinlèmè*. – S'éveiller en sursaut, اويقودن قورقو ايله اويانمق *ouïqoudan qorqou ilè ouïanmaq*.

SURSEOIR, v. a. et n., صكرييه براقمق *sonraïa braqmaq*, تأخير ا *tèèkhîr èt*, تمهيل ا *tèmhîl èt*.

SURSIS, s. m., مهلت *meuhlèt*, تأخير *tèèkhir*.

SURTAXE, s. f., ضميمه *zamimè*, علاوهء تكليف *ilavè-i tèklif*.

SURTOUT, adv., خصوصا *khouçouça*, على الخصوص *'alèl-khouçous*, خاصّتن *khassatèn*, الا *illa*, *illè*.

SURTOUT, s. m., ستری *sètri*, سرتو *surtou*.

SURVEILLANCE, s. f., كوزتمه *gueuzètmè*, نظارت *nèzarèt*, نكهبانی *niguièhbani*.

SURVEILLANT, s. m., كوزديجی *gueuzèdîdji*, ناظر *nazer*, نكهبان *niguièhban*.

SURVEILLE, s. f., اوّلكی كون *èvvèlki gun*.

SURVEILLER, v. a., كوزتمك *gueuzètmèk*, نظارت ا *nèzarèt èt*. – Surveiller l'exécution d'une mesure, بر اصولك اجراسنه نظارت ايلمك *bir ouçouloun idjraçena nèzarèt èïlèmèk*.

SURVENANCE, s. f., لاحقًا ظهور *lahyqèn zouhour*, ظهور غير مترقّب *zouhouri ghaïri mutèraqqyb*.

SURVENANT, E, adj., حادث اولان *hadis olan*, آپانسز ظهور ايدن *âpansez zouhour èdèn*.

SURVENIR, v. n., آپانسز كلمك *âpansez guèlmèk*, بغتةً ظهور ا *baghtètèn zouhour èt*, عارض او *'aryz ol*.

SURVIVRE, v. n., بشقه‌سندن زياده يشامق *bachqaçendan zïadè ïachamaq*.

SUS, prép., اوزرينه *uzèrînè*, اوستنده *ustundè*, على *'ala*, بر *bèr*. — En sus, اندن فضله *ondan fazla*, زياده اولەرق *zïadè olaraq*.

SUSCEPTIBLE, adj., capable de recevoir certaine quantité, certaine modification, قبول ايدر *qaboul èdèr*, قابل *qabil*,

قادر *qadir*, آلور *âl̲er*, آله بيلور *âla bîlir*. — Qui s'offense aisément, چاپوق كوجنور *tchapouq gudjènir*, قولاى انجنن *qolaï indjinèn*, سريع الانفعال *sèry' ul-infi'al.*

Suscitation, s. f., تحريك *tahrîk*, اغوا *yghva.*

Susciter, v. a., اورتهيه چيقارمق *ortaïa tcheqarmaq*, ولوله قوپارمق *vèlvèlè qoparmaq*, پيدا ايتدرمك *pèïda èt-dirmèk.*

Suscription, s. f., مكتوب اوستى *mèktoub ustu*, مكتوب اوزرى *mèktoub uzèri.*

Susdit, e, adj., en parlant d'un chrétien, مرسوم *mèrsoum.* — d'un sujet des puissances européennes, مسفور *mès-four.* — d'un musulman, مرقوم *mèrqoum.* — d'un très-haut personnage, مشار اليه *mucharun ilèïh*, *mucha-rilèïh*, au pl. مشار اليهم *mucharun ilèïhim.* — de toute personne de considération, مومى اليه *mouma ilèïh.* — des choses et des animaux, مذكور *mèzkiour*, مزبور *mèz-bour*, ذكر اولنان *zikr olounan*, مارّ البيان *marr ul-bèïan.*

Suspect, e, adj., شبهه‌لو *chubhèli*, امين دكل *èmîn dèïl*, اشكيللى *ichkîlli*, اعتماد اولنماز *y'timad olounmaz*, مظنون *maznoun*, مجهول *mèdjhoul.* — Lieu suspect, مظنهٔ سوء اولان محل *mazannè-ï suu olan mahall.*

Suspecter, v. a., شبهه‌لنمك *chubhèlènmèk*, سوء ظن ا *soui zann èt.* – Suspecté, e, شبهه‌لى *chubhèli*, مظنون *maznoun.*

Suspendre, v. a., اصمق *asmaq*, اصه قومق *aça qomaq*, تعليق ا *ta'lyq èt.* — Interdire, منع ا *mèn' èt*, معطّل ا *mou'aththal èt.* — Différer, surseoir, صكره‌يه براقمق *sonraïa braqmaq*, كچكدرمك *guèdjiktirmèk*, تأخير ا *tèèkhyr èt*, تعويق ا *ta'vyq èt.* — Suspendu, e, آصلمش

âçelmech, آصلمش *âçele*, معلّق *mou'allaq*. — Différé, تأخير اولنمش *tèèkhyr olounmouch*, توقيف اولنمش *tèvqyf olounmouch*.

Suspens (En), loc. adv., حال تردّد اوزره *hali tèrèddud uzrè*, توقيف اوزره *tèvqyf uzrè*, قرارسزلق يولنجه *qararsezleq ïoloundja*, معلّق *mou'allaq*. — Réservé, مخيّر *moukhaïièr*.

Suspense, s. f., منع *mèn'*, ربط *rabth*.

Suspensif, ve, adj., اليقويجى *aleqoïdji*, موجب التأخير *moudjib ut-tèèkhyr*, موقّف *mouvaqqef*, معوّق *mouavvyq*.

Suspension, s. f., état, اصمه *asma*, اصلمه *açelma*, تعليق *ta'lyq*. — Cessation, تعطّل *tè'aththul*, تأخير *tèèkhyr*. — Armistice, متاركه *mutarèkè*. — Interdiction, موقّتا منع *muvaqqatèn mèn'*.

Suspensoir, s. m., قاسق باغى *qaçeq baghe*, طشاق باغى *thachaq baghe*.

Suspicion, s. f., اشكيل *ichkil*, شبهه *chubhè*, وسوسه *vèsvèçè*, سوء ظنّ *souï zann*.

Sustenter, v. a., بسلمك *bèslèmèk*, طويورمق *dhoïourmaq*.

Suture, s. f., كميك چاتيسى *kèmik tchateçe*. — ياره ديكشى *ïara dikichi*, يارهيى بتشدرمه *ïaraïe bitichdirmè*, اولاشدرمه *oulachderma*.

Suzerain, e, adj., التزام صاحبى *iltizam sahybi*, ملتزم *multèzim*. — Seigneur suzerain, اغا *agha*, متبوع *matbou'*.

Suzeraineté, s. f., اغالق *aghaleq*, سيادت *sïadèt*, متبوعيّت *matbou'yïèt*, التزاميّت *iltizamiïèt*.

Svelte, adj., انجه *indjè*, خفيف *khafîf*, نازك *nazik*, دنج *dindj*.

Sycomore, s. m., يبان انجيرى *ïaban indjîri*, يبان انجيرى اغاجى *ïaban indjîri aghadje*, جمّيز *djèmmèïz*.

Syllabaire, s. m., الف جزءى *èlif djuz'i*, هجأ كتابى *hèdjè kitabe*.

Syllabe, s. f., هجأ *hèdjè*.

Syllogisme, s. m., قياس *qeïas*, دليل *dèlîl*.

Symbole, s. m., نشان *nichan*, علامت *'alamèt*, اشارت *ichar̀èt*, تمثيل *tèmsîl*, نمونه *numounè*, صورت مثاليّت *sourèti mèçaliïèt*. — de foi, دين آياتى *dîn âïate*, قانون الايمان *qanoun ul-iman*.

Symbolique, adj., مثالى *mèçali*, تمثيلى *tèmsîli*, رمزى *rèmzi*.

Symétrie, s. f., تناسب *tènaçub*, اندام *èndam*, حسن نظام *husni nizam*, حسن ترتيب *husni tèrtîb*, سيمتريه *sîmètrïa*.

Symétrique, adj., اوزره وجه تناسب *vèdjhi tènaçub uzrè*, متناسب *mutènaçib*.

Symétriquement, adv., وجه تناسب اوزره *vèdjhi tènaçub uzrè*, بالتناسب *bit-tènaçub*.

Sympathie, s. f., امتزاج *imtizadj*, امتزاج طبيعى *imtizadji thabî'y*, اتّفاق طبيعى *ittifaqy thabî'y*, علاقه *'alaqa*, ميل *mèïl*, انجذاب *indjizab*.

Sympathique, adj., علاقه‌لو *'alaqale*, جاذبى *djazibi*.

Symphonie, s. f., آهنك *âhènk*, هم آهنكلك *hèm âhènklik*, توافق نغمت *tèvafuqy naghmèt*.

Symptôme, s. m., خسته‌لق نشانى *khastaleq nichane*, عارض *'arez*, عارضه *'ariza*, pl. عوارض *'avarez*. – Au fig., علامت *'alamèt*, اشارت *icharèt*.

Synagogue, s. f., خورا *khavra*, يهودى خوراسى *ïahoudi khavraçe*.

Synallagmatique, adj., متضمّن التعاهد *mutèzammin ul-tèahud*, تعهّد طرفينى حاوى *tèahhud-i tarafèïni havi*.

SYNCHRONISME, s. m., يكوقتيلق *ïèkvaqteleq*, بر وقتده اولمه *bir vaqetta olma.*

SYNCOPE, s. f., défaillance, بايلمه *baïelma*, يورك بايلمسى *ïurèk baïelmaçe.* — Tomber en syncope, بايلمق *baïel-maq.* — T. de gram., حذف *hazf.*

SYNCOPÉ, E, adj., حذف اولنمش *hazf olounmouch*, محذوف *mahzouf.*

SYNDIC, s. m., وكيل *vèkîl*, وكيل دعوا *vèkîli da'va*, كتخدا - كحيا *kiahya*, سنديق *sindiq.* — Scrutateur, مفتش *mufèttich.*

SYNDICAT, s. m., وكيللك *vèkîllik*, كتخدالق - كحيالق *kia-hyaleq.*

SYNODE, s. m., جماعت *djèma'at.*

SYNONYME, adj. et s., معناسى بر *ma'naçe bir*, مترادف المعنا *mutèradif ul-ma'na*, هم معنا *hèm ma'na*, معناى مترادف *ma'naï mutèradif.*

SYNOPTIQUE, adj., مجملاً جامع *mèdjmèlèn djami.*

SYNTAXE, s. f., ترتيب كلام *tèrtîbi kèlam*, نحو *nahv.*

SYNTHÈSE, s. f., تأليف *tèèlif*, اصول تأليف *ouçoul-i tèèlif.* — En t. de chirur., الساق *ilçaq.* — En t. de pharm., تركيب *tèrkib.*

SYPHILIS, s. f., فرنك علتى *frènk 'yllèti*, فرنكى *frèngui.*

SYPHILITIQUE, adj., فرنك علتنه دائر *frènk 'yllètinè daïr.* — S. m., فرنكيلو *frènguili.*

SYRA, île, شيرا اطهسى *chîra adhaçe.*

SYRIAQUE, adj., سريانى *surïani.* — En langue syriaque, سريان دلنجه *surïan dilindjè.*

SYRIE, contrée, شام ايالتى *cham èïalèti*, برّ الشام *bèrr èchcham.*

Systématique, adj., ترتيبلو *tèrtîbli,* نظاملو *nizamle,* اصوللو *ouçoullou,* قانونلو *qanounlou,* قياسى *qeïaçi.*

Systématiquement, adv., ترتيب اوزره *tèrtîb uzrè,* حسب الاصول *hasb ul-ouçoul.* — قصدًا *qastèn* (*qasdèn*).

Système, s. m., اصول *ouçoul,* ترتيب *tèrtîb,* قاعده *qa'ydè,* pl. قواعد *qava'yd,* قانون *qanoun,* pl. قوانين *qavanîn,* عادت *'adèt,* pl. عوايد *'avaïd.* — Opinion, قياس *qeïas.* — D'après le nouveau système..., يكى اصولده *ïèni ouçoulda.*

T.

Ta, pron. poss. fém. — Voy. Ton.

Tabac, s. m., à fumer, توتون *tutun,* دخان *doukhan.* — à priser, انفيّه *ènfiïè.* — à chiquer, اغز توتونى *aghez tutunu.* — Tabac coupé, قييلمش دخان *qeïelmech doukhan.* — Fumer du tabac, توتون ايچمك *tutun itchmèk.* — Priser du tabac, انفيّه چكمك *ènfiïè tchèkmèk.* — Tabac de Constantinople, استانبول توتنى *istambol tutunu.* — Marchand de tabac, توتنجى *tutundju.* — Coupeur de tabac, توتون قييجى *tutun qeïedje.*

Tabatière, s. f., انفيّه قوطيسى *ènfiïè qouthouçou,* قوتى *qoutou,* قطو - قوطى *qouthou.* - enrichie de diamants, مرصّع انفيّه قوطيسى *mourassa' ènfiïè qouthouçou.*

Tabernacle, s. m., بارگاه شريف *barguiahi chèrif.* — des Juifs, چركه *tchèrguè.*

Table, s. f., سفره *sofra.* - à manger, طعام سفرەسى *tha'am sofraçe,* يمك سفرەسى *ïèmèk sofraçe,* سفره *sofra.* —

Dresser, mettre la table, سفره‌یی قورمق *sofraïe gour-maq*, سفره قومق *sofra qomaq*. — Se mettre à table, سفره‌یه اوطورمق *sofraïa othourmaq*, سفره‌ده اوطورمق *sofrada othourmaq*. — Se lever de table, سفره‌دن قالقمق *sofradan qalqmaq*. — Oter, lever la table, سفره‌یی قالدرمق *sofraïe qaldermaq*. — Table d'un livre, فهرس *fihris*, فهرست *fihrist*, فهرست كتاب *fihristi kitab*. – de nombres, جدول *djèdvèl*. – Plaque de métal, de marbre, etc., sur laquelle on peut écrire ou graver, تخته *takhta*, لوحه *louhè*.

Tableau, s. m., تصویر *tasvîr*, رسم *rèsm*, صورت *sourèt*. — Description, وصف *vasf*, بیان *bèïan*. — Liste nominale, قائمه *qaïmè*, دفتر *dèftèr*. — Tableau noir, سیاه تخته *sïah takhta*.

Tablette, s. f., راف *raf*, تخته *takhta*. – Au pl., carnet, etc., یازار بوزار *ïazar bozar*.

Tablier, s. m., پشتمال *pèchtemal*, فوطه *foutha*, پروستلا *prostèla*.

Tabouret, s. m., صرتسز اسکمله *sertsez iskèmlè*, ارقه‌سز اسکمله *arqaçez iskèmlè*.

Tache, s. f., saleté, لکه *lèkè*. — Défaut, عیب *'aïb*, نقصان *noqsan*, نقیصت *naqeçat*. — Marque sur la peau, لکه *lèkè*, بنك *bènèk*, چل - چیل *tchil*.

Tâche, s. f., ouvrage, قبل *qabal*, ایش *ich*. — A la tâche, کوتری *gueuturu*, کوتری پازار *gueuturu pazar*.

Tacher, v. a., لکه‌لمك *lèkèlèmèk*, لکه‌لندرمك *lèkèlèndirmèk*, کیرلتمك *kîrlètmèk*, تلویث ا *tèlvîs èt*, مردار ا *mourdar èt*. – Au fig., blesser l'honneur, هتك عرض ا *hètki 'erz*

èt. — Se tacher, se souiller, لكهلنمك *lèkèlènmèk.* — Taché, e, لكهلنمش *lèkèlènmich,* لكهلو *lèkèli.*

Tâcher, v. n., prendre à tâche, s'efforcer de..., چالشمق *tchaleçhmaq,* سعی و اقدام ا *sa'y u yqdam èt,* غیرت ا *ghaïrèt èt,* جهد ا *djaht (djahd) èt,* جد و جهد ا *djidd u djahd èt.* – Je tâcherai de vous contenter, سزی خشنود ایتمکه جدّ و جهد ایدهجکم *sizi khochnoud ètmèïè djidd u djahd èdèdjèïm.*

Tacheter, v. a., بنکلمك *bènèklèmèk,* بنك بنك ا *bènèk bènèk èt,* منقّط ا *munaqqath èt.*

Tacite, adj., ضمنی *zemni.* — Consentement tacite, رضای ضمنی *rizaï zemni.*

Tacitement, adv., ضمناً *zemnèn,* قپالودن *qapaledan.*

Taciturne, adj., صوص *sous,* سکوت *sukiout,* ساکت *sakit.*

Taciturnité, s. f., ساکتلك *sakitlik,* سکوت *sukiout.*

Tact, s. m., لمس *lèms,* قوّت لمس *qouvvèti lèms,* طوقنش *dhoqounouch.* – Au fig., طبیعت *thabî'at,* مذاق *mèzaq.*

Tac-tac, s. m., تق تق *teq teq,* چقاچق *tchaqatchaq.*

Tacticien, s. m., فنّ تصفیف عساکره آشنا *fènni tasfîfi 'açakirè âchina,* عسکر دیزمسنه ماهر *'askèr dizmèçinè mahir.*

Tactique, s. f., فنّ تصفیف عسکر *fènni tasfîfi 'askèr,* علم نظام عسکر *'ylmi nizami 'askèr.*

Taffetas, s. m., جانفس *djanfès.*

Taie, s f., d'oreiller, یوز یصدیغی قلفی *ïuz ïasteghe qelefe.* — Tache, لکه *lèkè.*

Taille, s. f., بوی *boï,* اندام *èndam,* قامت *qamèt,* چلیم *tchèlim.* – Milieu du corps, بل *bèl,* قدّ *qadd.* – Action

de tailler, کسمه *kèsmè*, بچم *bitchim.* — des arbres, بودامه *boudama.* — d'une plume, کسيم *kèçîm.* — Marque, چتله *tchètèlè.* — des pierres, ايشلمه *ichlèmè.* — Pierre de taille, ابنيّه طاشى *èbniïè thache*, يونمه طاش *ionma thach.*

Tailler, v. a., کسمك *kèsmèk*, قطع ا *qath' èt.* – une plume, قلم کسمك – يونمق *qalèm kèsmèk, ïonmaq.* – un arbre, بودامق *boudamaq.* – Voudriez-vous avoir la bonté de me tailler une plume? بندکزه بر قلم ایدرمیسکز کسمسنى کرم *bèndènizè bir qalèm kèsmèçini kèrèm èdèrmîçiniz.* – Taillé, e, کسلمش *kèçilmich.* – Cette plume n'est pas bien taillée, بو قلم ايو کسلممش *bou qalem èïi kèçilmèmich.*

Tailleur, s. m., درزى – ترزى *tèrzi.* – de pierres, طاشجى *thachdje.*

Taire (Se), v. pron., سوس او *sous ol*, سوس طورمق *sous dhourmaq*, سکوت طورمق *sukiout dhourmaq.* – Taisez-vous! سوس اول *sous ol*, سکوت طور *sukiout dhour.*

Talent, s. m., poids, قنطار *qanthar.* — Somme d'argent, يوك *ïuk*, بر يوك اقچه *bir ïuk aqtchè.* — Habileté, capacité, هنر *hunèr*, استعداد *isty'dad*, معرفت *ma'rifèt*, قابليّت *qabiliïèt.*

Talion, s. m., قصاص *qeças.*

Talisman, s. m., طلسم *thelsem.*

Taloche, s. f., سلله *sillè*, توقات *toqat.*

Talon, s. m., اوکچه *euktchè*, اياق اوکچهسى *aïaq euktchèçi*, طپوق – طوپوق *thopouq.*

Talus, s. m., شيو *chîv*, يوقش *ïoqouch*, انيش *ènîch.*

Tamarin, s. m., تمر هندی *tèmèr hindi*, هند خورماسی *hind khourmaçe.*

Tambour, s. m., طاول *dhavoul.* — Battre le tambour, طاول چالمق *dhavoul tchalmaq.* – Tambour de basque, – تف دف *tèf.*

Tambourin, s. m., طاولجق - داولجق *dhavouldjouq*, دنبلک *dumbèlèk.*

Tamis, s. m., الک *èlèk.*

Tamiser, v. a., الهمک *èlèmèk*, الکدن کچورمك *èlèktèn guè-tchirmèk.* — de la farine, اون الهمك *oun èlèmèk.*

Tampon, s. m., طپه *thapa*, طقاج *theqadj.*

Tamponner, v. a., طقامق *theqamaq*, طقاج قومق *theqadj qomaq.*

Tan, s. m., میشه قابوغی توزی *mèchè qaboughou tozou*, پلاموط (پلامود) توزی *palamouth* (*palamoud*) *tozou.*

Tancer, v. a., تعزیر ا *ta'zîr èt*, آزارلمق *azarlamaq.*

Tandis que, conj., قچانکه *hatchanki*, مادامکه *madam-ki*, ایکن *ikèn*, اثناده *èsnadè.* — Tandis que j'étais là, بن اوراده ایکن *bèn orada ikèn.*

Tangage, s. m., بوینه صاللانمه *boyouna sallanma.*

Tangente, s. f., خطّ مماس *khaththi mèmass*, خطّ ملاقی *khaththi mulaqi.*

Tanière, s. f., این *in*, ییتاق *ïataq.*

Tanner, v. a., صپلمك *sèplèmèk.*

Tanneur, s. m., دبّاغ *dèbbagh*, vulg. طبّاق *thabbaq.*

Tant, adv., اولقدر *ol qadar*, او قدر *o qadar*, شو قدر *chou qadar*, بو قدر *bou qadar*, نیجه *nîdjè.* — Il a tant de sœurs, او قدر قز قرنداشلری واردر *o qadar qez qardach-*

larẹ varder. — Il a tant d'amis, que..., اولقدر دوستلری واردر كه *ol qadar dostlarẹ varder ki.* — Il a tant mangé, qu'il s'est fait mal, او قدر يديكه كنديىه ضرر ايتدی *o qadar ïèdiki kèndînè zarar ètti.* — Tant que je vivrai, je ne vous oublierai pas, عمرم اولدقچه سزی اونتمام *'eumrum oldouqtcha sizi ounoutmam.* — Tant que je pourrai, قادر اولديغم قدر - مرتبه‌ده *qadir oldou-ghoum qadar, mèrtèbèdè.* — Tant soit peu, ازجق *aza-djẹq,* جزءيجه *djuz'ïdjè.* — Tant par mois, آيده شو قدر *âïda chou qadar.* — Tant mieux, دها ايو *daha èïi,* اصابت *içabèt,* فهو احسن *fèhouè ahçèn,* نه اعلا *nè a'la.* — Tant pis, دها فنا *daha fèna,* يازق *ïazẹq.*

Tante, s. f., sœur du père, خاله *khala.* — de la mère, تيزه *tèïzè.* — Femme de l'oncle, ينكه *ïèngué.*

Tantôt, adv., bientôt, بر از صكره *bir az sonra,* بر ازدن *bir azdan,* شمدی *chimdi,* بر از اوّل *bir az èvvèl,* اوّلجه *èv-vèldjè,* دمين *dèmîn.* – Conj., alternativement, كاه *guiah,* بعض كرّه *ba'zẹ kèrrè,* بعضًا *ba'zèn,* احيانًا *èhyanèn.*

Taon, s. m., آت سيككی *at sinèïi,* آريسی اشك *èchèk arẹçẹ.*

Tapage, s. m., شماطه *chamatha,* پاتردی *patẹrdẹ,* كورلتی *gurultu,* يايغره *ïaïghara.*–Ne faites pas de tapage, شماطه اينمه *chamatha ètmè,* پاتردی اينمه *patẹrdẹ ètmè.*

Tapageur, se, adj. et s., شماطه‌جی *chamathadjẹ,* غوغاجی *qavghadjẹ.*

Tape, s. f., ال اورشی *èl vourouchou,* توقات *toqat,* سله *sillè.*

Taper, v. a., اورمق *vourmaq,* دوكمك *deuïmèk.*

Tapinois (En), loc. adv., كيزلوجه *guizlidjè,* مخفيجه *makh-fidjè.* — En sous main, ال التندن *èl altẹndan.*

Tapir (Se), v. r., چوممك *tcheummèk*, سیكمك *sinmèk*, كیزلنمك *guizlènmèk*.

Tapis, s. m., خالی *khale*, سجاده *sèdjdjadè*, كلیم *kilîm*, قالیجه *qalîdjè*.

Tapisser, v. a., خالی اورتمك - دوشهمك *khale eurtmèk*, *deuchèmèk*, سجاده سرمك *sèdjdjadè sèrmèk*.

Tapisserie, s. f., خالی *khale*, خالیلر *khalîlar*, سجاده *sèdjdjadè*.

Tapissier, s. m., خالیجی *khaledje*, یورغانجی *ïorghandje*.

Taquin, e, adj., چكشكن *tchèkichguèn*, اونكو *eungu*, قارغشه *qarghacha*.

Taquiner, v. a., چكشمك *tchèkichmèk*, بری ایله دوشمك *biri ilè duchmèk*, ضدلنه كتمك *zedtena guitmèk*, اجنمك *indjitmèk*, تعاجیز ا *ta'djîz èt*, اوزمك *uzmèk*, - انكللك *ènguèllik*, مخالفت ا *moukhalèfèt èt*.

Taquinerie, s. f., چكشمه *tchèkichmè*, ضدلق *zedtleq*, قارشو قومه *qarche qoma*, بریله دوشمه *biri ilè duchmè*.

Tard, adv., كیچ *guètch*. — Il se fait tard, وقت كیچدر *vaqet guètchtir*. — Il n'est pas tard, وقت كیچ دكلدر *vaqet guètch dèïldir*. — C'est trop tard, ایش ایشدن كیچدی *ich ichdèn guètchdi*.

Tarder, v. n., كیجكمك *guèdjikmèk*, كیچ قالمق *guètch qalmaq*. — S'arrêter, اكلنمك *èïlènmèk*, مكث ا *mèks èt*. — Il me tarde, چوق ارزولرم *tchoq arzoularem*.

Tardif, ve, adj., كیچ كلان *guètch guèlèn*.

Tare, s. f., poids, طاره *thara*, *dhara*. — Défaut, vice, عیب *'aïb*, قصور *qoçour*.

Taré, e, adj., بوزوق *bozouq*. — Au fig., بدنام *bèdnam*.

TARENTULE, s. f., زهرلو اورمجك *zèhirli eurumdjèk*, بوى *beuy.*

TARGUER (Se), v. r., اوكنمك *euïunmèk*, افتخار ا *iftikhar èt*, دم اورمق *dèm vourmaq*, آتوب طوتمق *ateb toutmaq.*

TARIÈRE, s. f., بورغو - بورغى *bourghou.*

TARIF, s. m., تعريف *ta'rîf*, تعريفه *ta'rîfè.* – de la douane, كمرك تعريفه‌سى *gumruk ta'rîfèçi.*

TARIFER, v. a., تعريفه‌سنى قومق *ta'rifèçini qomaq.*

TARIR, v. a., قوروتمق *qouroutmaq.* — V. n., s'épuiser, قورومق *qouroumaq*, دوكنمك - توكنمك *tukènmèk.*

TARISSABLE, adj., قورور *qourour*, توكنور *tukènir.*

TARSOUS, ville, طرسوس *tharsous.*

TARTARE, s. et adj., تاتار *tatar.*

TARTARIE, contrée, تاتارستان *tataristan.*

TARTINE, s. f., ياغلو يا رچللو اكمك ديليمى *ïaghle ïa rètchèlli èkmèk dilimi.*

TARTRE, s. m., طورتى - تورتى *thortou*, شراب طورتيسى *charab thortouçou*, قرم تارتار *qerem tartar.* — des dents, ديش كيرى *dîch kîri.*

TARTUFE, s. m., منافق *munafeq*, يلاندن صوفى *ïalandan sofou*, صورتا زاهد *sourèta zahid*, ملحد *mulhyd.*

TARTUFERIE, s. f., منافقلق *munafeqleq*, ريا *rïa.*

TARTUFIER, v. n., منافقلق ا *munafeqleq èt*, زاهدلك كوسترمك *zahidlik gueustèrmèk.*

TAS, s. m., يغين *ïeghen*, كومه *kumè.*

TASSE, s. f., طاس *thas*, كاسه *kiaçè*, مشربه *machraba.* — à café, فنجان (*findjan*) *fildjan.*

TASSEAU, s. m., طباق *dhaïaq.*

Tasser, v. a., يغمق *ïeghmaq*, يغين ا *ïeghen èt.* — du blé, بغداى - حنطه يغمق *boghdaï, hentha ïeghmaq.* — Tasser ou se tasser, en parlant des constructions, اينمك *ènmèk*, آشاغيلنمق *achaghelanmaq*, اشاغى يه اينمك *achagheïa ènmèk.*

Tâter, v. a., ال ايله طوقنمق *èl ilè dhoqanmaq*, يوقلامق *ïoqlamaq*, اراشدرمق *arachdermaq.* — le pouls, نبضه باقمق *navza, namza baqmaq.* — Au fig., essayer, دنهمك *dènèmèk*, تجربه ا *tèdjrubè èt*, امتحان ا *imtihan èt.*

Tâtonnement, s. m., ال ايله يوقلامه *èl ilè ïoqlama.* — Au fig., تجربه *tèdjrubè*, شبهه‌لنمه *chubhèlènmè.*

Tâtonner, v. a., ال ايله يوقلامق *èl ilè ïoqlamaq*, قرانلقده آرامق *qaranleqta âramaq*, يوقلايه‌رق كتمك *ïoqlaïaraq guitmèk.* — Hésiter, شبهه‌لنمك *chubhèlènmèk*, شبهه ا *chubhè èt.*

Tâtons (A), loc. adv., يوقلايه‌رق *ïoqlaïaraq*, قرانلقده آرايه‌رق *qaranleqta âraïaraq.* – Au fig., avec incertitude, شبهه ايله *chubhè ilè*, بلميه‌رك *bilmèïèrèk.*

Tatouage, s. m., حاجى نشانى *hadje nichane*, نعل *na'l*, دامغه‌لمه *damghalama*, بنكلمه *bènèklèmè.*

Tatouer, v. a., حاجى نشانى ا *hadje nichane èt*, درى اوزرينه نشان ياپمق *dèri uzèrînè nichan ïapmaq*, دامغه‌لمق *damghalamaq.*

Taudis, s. m., قولبه *qoulibè*, ايزبه *izbè*, چركه *tchèrguè*, طام *dham.*

Taupe, s. f., كوستبك *keustèbèk*, يير سچانى *ïèr setchane*, كوزسز كوپك *gueuzsuz keupèk.*

Taureau, s. m., بوغا *bougha.*

Taux, s. m., نرخ *narkh*, vulg. نارق *narq*, *nargh*, فیئات *fiïat*.

Taverne, s. f., میخانه (*mèïkhanè*) *mèkhanè*.

Tavernier, s. m., میخانه‌جی (*mèïkhanèdji*) *mèkhanèdji*.

Taxation, s. f., نارق کسمه *nargh kèsmè*, نارق *nargh*. — Certains usages, عواید *'avaïd*.

Taxe, s. f., نرخ *narkh*, vulg. نارق *nargh*, فیئات *fiïat*, بها *paha*.

Taxer, v. a., نارق کسمك *nargh kèsmèk*, فیئات قومق *fiïat qomaq*, وضع سعر ا *vaz'e sa'r èt*. - ویرکو آتمق - صالمق *vèrgui atmaq*, *salmaq*. — Se taxer, غرامته کیرمك *gharamètè guirmèk*.

Technique, adj., اصطلاحی *ysthylahy*, صناعتی *sana'ati*, صنعته دائر *sana'ata daïr*. — Terme technique, لفظ اصطلاحی *lafze ysthylahy*, اصطلاح *ysthylah*.

Te Deum, s. m., تشکر دعاسی *tèchèkkur dou'açe*. — Chanter un Te Deum, تشکر دعاسنی قرائت ا *tèchèkkur dou'açene qera'èt èt*.

Tégument, s. m., غشا *ghecha*, غشاوه *ghechavè*, اورتو *eurtu*.

Teigne, s. f., کل *kèl*, کللك *kèllik*. — Insecte, کوه *guvè*.

Teigneux, se, adj., کل *kèl*, کللی *kèlli*.

Teindre, v. a., بویاتمق *boïatmaq*, بویامق *boïamaq*.

Teint, s. m., بویا *boïa*, بویامه *boïama*. — Coloris du visage, یوز رنکی *ïuz rèngui*, بکز *bènz*, لون *lèvn*, چهره *tchèhrè*.

Teinte, s. f., رنك *rènk*, لون *lèvn*, صورت *sourèt*.

Teinture, s. f., بویا *boïa*, بویامه *boïama*, صباغ *sebagh*. — T. de chimie, نقاعت *niqaèt*, اصلانتی *eslante*. — Connaissance superficielle, اثر *èçèr*.

Teinturerie, s. f., بویاجیلق *boïadjeleq*, بویاخانه *boïakhanè*.

Teinturier, s. m., بویاجی *boïadjȩ.*

Tel, le, adj., بویله *beuïlè,* بو مقوله *bou maqoulè,* بو مثللو *bou miçilli,* کبی *guibi.* — Un tel, فلان *filan,* اول *ol* — Telle chose, فلان شی *filan chèï.* — Tel homme, فلان آدم *filan âdam.* — Telle personne, فلان کمسنه *filan kimèsnè.* — Tel que, عینیله *'aïnîilè,* بعینه *bi-'aïnihi.* — Un homme tel que lui, انك کبی بر آدم *onoun guibi bir âdam.* — Tel que, adj., او قدر *o qadar.* — De sorte que, اویله که *euïlè ki,* شویله که *cheuïlè ki.* — Tel qu'il est, هیئتیله *hiïètiïlè.*

Télégramme, s. m., تلغرافنامه *tèlèghrafnamè.*

Télégraphe, s. m., تلغراف *tèlèghraf,* دور نویس آلاتی *dour nuvîs alatȩ.* — Sous-marin, تلغراف بحری *tèlèghraf bahri.* — Les lignes télégraphiques, خطوط تلغرافیّه *khothouthi tèlègrafiïè.* — Fil télégraphique, تلغراف تلی *tèlèghraf tèli.*

Télégraphie, s. f., فنّ تلغرافیّه *fènni tèlègrafiïè.*

Télégraphier, v. a., تلغراف چکمك *tèlèghraf tchèkmèk,* تلغراف ایله خبر ویرمك - کوندرمك *tèlèghraf ilè khabèr vèrmèk, gueundèrmèk.*

Télégraphique, adj., تلغرافی *tèlèghrafi.* — Dépêche télégraphique, تلغرافنامه *tèlèghrafnamè.* – Correspondance télégraphique, مخابرات تلغرافیّه *moukhabèrati tèlèghrafiïè.*

Télescope, s. m., دوربین (*dourbîn*) *durbun.*

Tellement, adv., شویله *cheuïlè,* اویله *euïlè,* اولوجهله *ol vèdjhilè,* هکذا *hèkèza,* حتی *hatta.* — Tellement que, اویله که *euïlè ki.* — Tellement, tant, او قدر *o qadar.*

Téméraire, adj., پرواسز *pervaçȩz,* صالدرجی *saldȩrȩdjȩ.* –

Jugement téméraire, حکم فاحش - ناروا *hukmu fahich, narèva.*

Témérité, s. f., پرواسزلق *pervaçezleq,* کستاخلق *kustakhleq,* جسارت *djèçarèt.*

Témoignage, s. m., شاهدلك *chahidlik,* vulg. *chahadleq,* شهادت *chèhadèt.* — Preuve, نشانه *nichanè,* اثبات *ispat,* دلالت *dèlalèt,* دليل *dèlîl.* — Bon témoignage, حسن شهادت *husni chèhadèt.*

Témoigner, v. a., شهادت ا *chèhadèt èt.* – Marquer, كوسترمك *gueustèrmèk,* اظهار ا *yzhar èt,* عرض ا *'arz èt.*

Témoin, s. m., شاهد *chahid,* vulg. *chahad,* pl. شهود *chouhoud.* — Les témoins à charge et à décharge, لهنده و عليهنده خبر ويرنلر *lèhindè vè alèïhindè khabèr vèrènlèr.*

Tempe, s. f., قولاق توزى *qoulaq tozou.*

Tempérament, s. m., مزاج *mizadj,* طبيعت *thabî'at.* — Au fig., سهولت *souhoulèt,* اعتدال *y'tidal.*

Tempérance, s. f., اعتدال *y'tidal,* ضبط نفس *zabthi nèfs,* پرهيز *pèhrîz.*

Température, s. f., هوانك كيفيتى *havanen kèïfiïèti,* كيفيت هوا *kèïfiïèti hava,* مزاج هوا *mizadji hava,* هوا *hava.*

Tempérer, v. a., يومشاتمق *ïoumouchatmaq,* اعتدال ا *y'tidal èt,* ملايملتمق *mulaïmlatmaq.* — Tempéré, اعتداللو *y'tidalle,* اعتدال بولمش *y'tidal boulmouch,* معتدل *mou'tèdil,* ملايم *mulaïm.* — Posé, اوصلو *ouslou,* ساكن المزاج *sakin ul-mizadj.*

Tempête, s. f., فرطنه - فرطونه *fortouna,* et mieux, *ferthena,* بورا *bora,* قاى *qaï.*

Temple, s. m., عبادت يرى *'ybadèt ïèri,* عبادتكاه *'ybadèt-*

guiah, معبد *ma'bid*, هیکل *hèïkèl*. — des païens, پتخانه *poutkhanè*. — mahométan, mosquée, جامع *djamy'*, مسجد *mèsdjid*. – Le temple de Jupiter, هیکل مشتری *hèïkèli muchtèri*.

Temporaire, adj., بر وقت ایچون *bir vaqet itchin*, زمانی *zèmani*, موقت *mouvaqqat*, *muvaqqat*.

Temporairement, adv., موقتا *mouvaqqatèn*, *muvaqqatan*.

Temporel, le, adj., کچر *guètchèr*, کچیجی *guètchîdji*, زایل *zaïl*, فانی *fani*, ناپایدار *napaïdar*. — عالمی *'alèmi*, دنیوی *dunïèvi*, جسمانی *djismani*. — Le pouvoir temporel du Pape, حشمتلو پاپا حضرتلرینک حکومت جسمانیه‌سی *hachmètli papa hazrètlèrinin hukioumèti djismaniïèçi*.

Temporisation, s.f., کچکدرمه *guèdjiktirmè*, تأخیر *tèèkhyr*.

Temporiser, v. n., کچکدرمک *guèdjiktirmèk*, اوزاتمق *ouzatmaq*, عوق و تأخیر ا *'avq u tèèkhyr èt*.

Temporiseur, s. m., کچکدریجی *guèdjiktirîdji*, اوزادیجی *ouzadedje*, تأخیرجی *tèèkhyrdji*, ممهل *mumèhhil*.

Temps, s. m., وقت *vaqt*, *vaqet*, pl. اوقات *èvqat*, زمان *zèman*, pl. ازمان *èzman*, ازمنه *èzminè*, حین *hïn*, pl. احیان *èhyan*, هنکام *hènguiam*, کاه *guîah*. — Un long temps, زمان مدید *zèmani mèdîd*. — Un temps court, وقت قلیل *vaqti qalîl*. — Le temps présent, شمدیکی وقت *chimdîki vaqet*, وقت حاضر *vaqti hazer*. — passé, کچن زمان *guètchèn zèman*, زمان ماضی *zèmani mazy*. – futur, کلهجک زمان *guèlèdjèk zèman*, کلهجك وقت *guèlèdjèk vaqet*, زمان مستقبل *zèmani mustaqbil*. — Au temps passé, کچن زمانده *guètchèn zèmanda*. — En peu de temps, آز وقت ایچنده *âz vaqet itchindè*. — Avec le

temps, وقتيله *vaqtïlè*, كيتدكچه *guïttiktchè.* — De temps en temps, وقت بوقت *vaqet bè-vaqet*, كاه بكاه *guiah bè-guiah*, بعضى بعضى *ba'ze ba'ze*, بعضا *ba'zèn*, احيانا *èhyanèn.* — Peu de temps après, بر آز وقتدنصكره *bir âz vaqettansonra.* — Se conformer, s'accommoder au temps, وقته اويمق *vaqta ouïmaq*, امتثال وقت ا *imtiçali vaqt èt.* — Perdre le temps, son temps, وقتى ضايع ا *vaqte zay' èt*, وقتنى غيب ا *vaqtene ghaïb èt.* — Je n'ai pas le temps, وقتم يوقدر *vaqtem ïoqtour.* — Ce n'est pas le temps, وقت دكل *vaqet dèïl*, وقتى دكل *vaqte dèïl.* — Ce n'est plus le temps, وقت كچدى *vaqet guètchti.* — Tuer le temps, وقت كچورمك *vaqet guètchirmèk.* — Temps, terme précis, وعده *va'dè.* – Délai, مهلت *meuhlèt.* — Occasion, فرصت *ferçat.* — Saison, موسم *mèvsim*, وقت *vaqet*, زمان *zèman.* — Siècle, عصر *'asr*, عهد *'ahd*, *'aht*, دور *dèvr.* – Temps de l'air, هوا *hava.* – Beau temps, كوزل هوا *guzèl hava.* – Le temps est beau, هوا كوزلدر *hava guzèldir.* – Mauvais temps, فنا هوا *fèna hava.* – Temps froid, صوغوق هوا *soouq* (*sovouq*) *hava.* – chaud, صيجاق هوا *sedjaq hava.* — T. de gram., temps des verbes, زمان *zèman*, فعل *fy'l.* — présent, زمان حال *zèmani hal.* – passé, زمان ماضى *zèmani mazy*, فعل ماضى *fy'li mazy.* — futur, مستقبل *mustaqbil.* — A temps, وقتنده *vaqtenda*, — En même temps, بر وقتده *bir vaqetta*, همان او وقت *hèman o vaqet*, برابر *bèrabèr.* — De tout temps, toujours, هر وقتده *hèr vaqetta*, هر وقت *hèr vaqet*, دائما *daïma.* – De temps à autre, ارالق ارالق *araleq araleq*, بعضا *ba'zèn*, بعضى بعضى *ba'ze ba'ze.* –

En temps et lieu, وقتنده ومناسب يرده *vaqtenda vè munaçib ïèrdè.* – En temps de guerre, وقت سفرده *vaqti sèfèrdè,* اثناى محاربهده *èsnaï mouharèbèdè,* محاربه اثناسنده *mouharèbè esnaçenda,* جنك وقتنده *djènk vaqtenda.* — de paix, حال مصالحهده *hali mouçalahada.*

Tenable, adj., محافظهسى ممكن *mouhafazaçe mumkin,* متانتلو *mètanètli.* — Au fig., طورلور *dhouroulour.* – La place n'est pas tenable (il n'est pas possible de rester ici) بو يرده طورلمز *bou ïèrdè dhouroulmaz.*

Tenace, adj., لازق *lazeq,* ياپشقان *iapechqan.* — Au fig., براقمز *braqmaz,* ممسك *mumsèk,* معاند *mouanid,* مصرّ *mouçirr,* پك *pèk.*

Tenacité, s. f., ياپشقانلق *ïapechqanleq,* ياپشقلق *ïapecheqleq.* — Avarice, خسيسلك *khaçislik.* — Opiniâtreté, عناد *'inad.*

Tenaille, s. f., قصاچ *qeçatch,* كلپتين *kèlpètîn.*

Tendance, s. f., ميل *mèïl,* ارتجاح *irtidjah,* ركون *rukioun,* تمايل *tèmaïul.*

Tendant, e, adj., ميللى *mèïlli,* موصل *mouçyl.*

Tendon, s. m., سكر – سكير *sinir,* عصبه *'açabè.*

Tendre, adj., يومشاق *ïoumouchaq, ïumuchaq,* لين *lèïin.* — Frais, تازه *tazè.* — Délicat, نازك *nazik,* نزاكتلو *nèzakètli.* — Touchant, ترحيملو *tèrahimli,* مرحمت كتوريجى *mèrhèmèt guètirîdji.* – Qui a de la tendresse, شفقتلو *chèfqatle,* محبتلو *mouhabbètlu,* سوكلو *sèvgulu.* — Agréable, لطيف *lathyf.* — Au fig., ملايم *mulaïm.*

Tendre, v. a., چكمك *tchèkmèk,* چكوب اوزاتمق *tchèkip ouzatmaq,* كرمك *guèrmèk.* – Dresser, قورمق *qourmaq.*

— Étendre, tapisser, سرمك *sèrmèk*, يايمق *ïaïmaq*, دوشه‌مك *deuchèmèk*, فرش ا *fèrch èt*, تبسيط ا *tèbsyth èt*, آچمق *âtchmaq*. – Offrir, اوزاتمق *ouzatmaq*, ويرمك *vèrmèk*, عرض ا *'arz èt*, تكليف ا *tèklîf èt*. — Tendre la main à quelqu'un, ال اوزاتمق *èl ouzatmaq*, ياردم ا *ïardem èt*. — Tendre la main, mendier, ديلمك *dilèmèk*, ديلنمك *dilènmèk*, استمك *istèmèk*. — un piége, دوزاق قورمق *douzaq qourmaq*. — Tendu, e, اوزانمش *ouzanmech*, چكلمش *tchèkilmich*, قورلمش *qouroulmouch*.

Tendrement, adv., جان و كوكلدن *djan u gueunuldèn*, پك محبّت ايله *pèk mouhabbèt ilè*, درونى دلدن *dèrouni dildèn*, فرط محبّت ايله *farthe mouhabbèt ilè*. — Aimer tendrement, جان و دلدن سومك *djan u dildèn sèvmèk*.

Tendresse, s. f., نزاكت *nèzakèt*, نازكلك *naziklik*, شفقت *chèfqat*, محبّت *mouhabbèt*, رقّت *ryqqat*. — Tendresse maternelle, عطوفت مادرانه *'outhoufèti madèranè*.

Ténèbres, s. f. pl., قرانلق - قراكلق *qaranleq*, ظلمت *zoulmèt*, pl. ظلمات *zoulmat*.

Ténédos, île, بوغچه اطهسى *boghtcha adhaçe*.

Teneur, s. m., de livres, يازيجى *ïazedje*, دفتر كاتبى *dèftèr kiatibi*, دفتردار *dèftèrdar*.

Teneur, s. f., مضمون *mazmoun*, منطوق *manthouq*, مآل *mè'al*, فحوا *fèhva*, vulg. *faha*, سياق *siïaq*, زمين *zèmin*.

Tenia, s. m., صفر *safour*, صوغلجان *soghouldjan*.

Tenir, v. a., طوتمق *thoutmaq*, اخذ - قبض ا *akhz, qabz èt*, چكمك *tchèkmèk*. — Contenir, آلمق *âlmaq*, صغمق *seghmaq*, حاوى - مشتمل او *havi, muchtèmil ol*. – Tenir tête, قارشو قومق - طورمق *qarche qomaq, dhourmaq*. —

Tenir bon, ferme, قوى طورمق *qavi dhourmaq.* – Tenir sa parole, سوزبنی طوتمق *seuzunu thoutmaq*, سوزنده طورمق *seuzundè dhourmaq.* — Se tenir, طوتمق *thoutmaq*, یاپشمق *ïapechmaq*, طیانمق *dhaïanmaq*, طورمق *dhourmaq.* — En parlant d'une réunion, d'un conseil, etc., عقد اولنمق *'aqd olounmaq.* — Se tenir sur ses gardes, صاقنمق *saqenmaq.*

Tension, s. f., کرلمه *guèrilmè*, کرکیلك *guèrguîlik.* – Grande application d'esprit, جهد *djahd*, غیرت *ghaïrèt*, فرط تقیّد *farthe tèqaïiud.*

Tentant, e, adj., ارزو کتوریجی *arzou guètiridji*, جاذب *djazib.*

Tentateur, trice, adj., اغوا ایدیجی *yghva èdîdji*, اضلال ایدیجی *yzlal èdîdji*, ازدریجی *azderedje.* — En parlant du démon, شیطان *chèïthan.*

Tentation, s. f., اغوا *yghva*, وسوسه *vèsvèçè*, تجربه *tèdjrubè.* — Envie, ارزو *arzou*, استك *istèk.*

Tentative, s. f., تجربه *tèdjrubè*, دنمه *dènèmè.* — Effort, سعی *sa'y*, اقدام *yqdam.*

Tente, s. f., چادر *tchader*, اوتاق *otaq*, خیمه *khaïmè.* — Dresser une tente, چادر قورمق *tchader qourmaq.* — Tente pour le souverain, tente impériale, suite, موکب همایون *mèvkèbi humaïoun.*

Tenter, v. a., solliciter au mal, اغوا - اغفال - اضلال - تجربه ا *yghva, ighfal, izlal, tèdjrubè èt*, ایارتمق *aïartmaq.* — Essayer, دنمك *dènèmèk*, صنامق *senamaq*, تجربه ا *tèdjrubè èt.* — Donner envie, استك کتورمك *istèk guètirmèk.* — Etre tenté, avoir envie, استکلك - هوس ا *istèklik, havès èt.*

Tenture, s. f., چادروان *tchadervan*, پرده *pèrdè*, اورتی *eurtu*, خالی *khale*.

Ténu, e, adj., اوفاق *oufaq*, انجه *indjè*.

Tenue, s. f, séance, مجلس *mèdjlis*. – Durée d'une assemblée, بر مجلسک وقت دوامی *bir mèdjliçin vaqti dèvami*, مدّت مجلس *muddèti mèdjlis*. – Manière, maintien, قیافت *qeïafèt*, قلق *qeleq*, هیئت *hèïièt*, شکل *chèkil*, اندام *èndam*. — des livres, دفتر طوتمه *dèftèr thoutma*, دفتردارلق *dèftèrdarleq*,

Ténuité, s. f., اوفاقلق *oufaqleq*, انجهلك *indjèlik*.

Térébenthine, s. f., طرهمنتین *thyrèmèntîn*, ترمنتی *tirèmènti*.

Térébinthe, s. m., طیرهمنتین اغاجی *thyrèmèntîn aghadje*.

Tergiversation, s. f., تعلّل *tè'allul*, تردّد *tèrèddud*, قچامق *qatchamaq*.

Tergiverser, v. n., تعلّل ا *tè'allul èt*, قچامق ویرمک *qatchamaq vèrmèk*, دونمک *deunmèk*, تردّد ا *tèrèddud èt*.

Terme, s. m., fin, صوك *son*, نهایت *nihaïèt*. – Temps, وعده *va'dè*, مهلت *meuhlèt*, میعاد *mî'ad*, وقت *vaqet*. — Terme (de paiement), قسط *qysth*, تقسیط *taqsyth*. – Mot, لفظ *lafz*, pl. الفاظ *èlfaz*, لغت *loughèt*, pl. لغات *loughat*, سوز *seuz*. — En termes convenables, لسان مناسب ایله *liçani munaçib ilè*. — Mettre un terme, نهایت ویرمك *nihaïèt vèrmèk*. — Il devient très important de mettre un terme à cette situation, بو حاله ارتق بر نهایت ویرلمسی درجهٔ اهمّیتنده کورنمش *bou halè arteq bir nihaïèt vèrilmèçi dèrèdjèï èhèmmiïètdè gueurunmuch*. — Terme technique, اصطلاح *ysthylah*, pl. اصطلاحات *ysthylahat*.

Terminaison, s. f., نهایت *nihaïèt.* — d'un mot, لغت صوکی *loughèt sonou*, آخر الکلمه *âkhèr ul-kèlimè.*

Terminer, v. a., limiter, borner, سنور کسمك *sener kèsmèk*, تحدید حدود ا *tahdîdi houdoud èt*, حدود قومق *houdoud qomaq.* — Finir, بتورمك *bitirmèk*, تکمیل - اتمام ا *tèkmîl, itmam èt.* — Terminer le discours, ختم کلام ا *khatmi kèlam èt.* – Se terminer, s'achever, بتمك *bitmèk*, توکنمك *tukènmèk*, ختام بولمق *khetham boulmaq*, ختام پذیر او *khetham pèzîr ol*, منتهی او *muntèhi ol*, انتها بولمق *intiha boulmuq.* — Terminé, e, بتمش *bitmich*, تمام اولمش *tamam olmouch.* – C'est une affaire terminée, بتمش مادّەدر *bitmich maddèdir.*

Terne, adj., جلاسز *djilaçez*, طوکق *dhonouq*, صولق *solouq*, صونق *sonouq.*

Ternir, v. a., قرارتمق *qarartmaq*, طوکق ا *dhonouq èt*, صولدرمق *soldourmaq.* — Au fig., کدر کتورمك *kèdèr guètirmèk.*

Ternissure, s. f., طوکقلق *dhonouqlouq*, صونقلق *sonouqlouq.*

Terrage, s. m., یر حقّی *ïèr haqqe*, اجارۂ زمین *idjarèï zèmîn.*

Terrain, s. m., یر *ïèr*, طپراق *thopraq*, عرصه *'arça.* — Espace, میدان *mèïdan.* – Terrains salubres, هواسی کوزل بولنان اراضی *havaçe guzèl boulounan èrazi.*

Terrasse, s. f., levée de terre, سد, vulg. *sèt.* — d'une maison, دام - طام *dham.*

Terrasser, v. a., یره اورمق - چارپمق - ییقمق *ïèrè vourmaq, tcharpmaq, ïeqmaq.* – Au fig., شاشورمق *chachermaq-*

maq, حیرته براقمق *haïrètè braqmaq*, سراسیمه ا *sèraçimè èt*. — Convaincre, الزام - اسکات ا *ilzam*, *iskiat èt*.

Terre, s. f., یر *ïèr*, طپراق *thoprap*, ارض *èrz*, *arz*, pl. اراضی *èrazy*. — Ferme, چفتلک *tchiftlik*. — Continent, قره *qara*, برّ *bèrr*. — Par terre et par mer, قره‌دن وکزدن *qaradan vè dènizdèn*, برّا و بحرا *bèrrèn u bahrèn*. — L'armée, les troupes de terre, قره عسکرلری *qara 'askèrlèri*, عساکر برّیّه *'açakiri bèrriïè*. — Terre, poussière, طپراق *thopraq*, تراب *turab*.

Terreau, s. m., فشقیلو طپراق *fechqele thopraq*.

Terrestre, adj., طپراغه دائر *thopragha daïr*, یر اوستنده اولان *ïèr ustundè olan*, دنیوی *dunïèvi*, ارضی *èrzi*. — Le paradis terrestre, روضهٔ جنت *rèvzèï djènnèt*, جنت عدن *djènnèti 'adèn*, عدن *'adèn*. — Le globe terrestre, کرهٔ ارض *kurèï èrz*.

Terreur, s. f., قورقو *qorqou*, خوف *khavf*, اورکنتی *urkuntu*, خشیّت *khachiïèt*.

Terreux, se, adj., طپراقلو *thopraqle*.

Terrible, adj., قورقولی *qorqoulou*, هیبتلو *hèïbètli*, قورقه‌جق *qorqadjaq*. — Au fig., عجایب *'adjaïb*, غریب *gharîb*.

Terrien, ne, adj., ملك صاحبی *mulk* (*sahybi*) *sahabe*, املاك صاحبی *èmlak sahybi*, زمیندار *zèmîndar*.

Terrier, s. m., یتاق *ïataq*, این *in*, طپراق دلکی *thopraq dèliyi*. — de renard, تلکی یتاغی *tilki ïataghe*.

Terrifier, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, تخویف ا *takhvif èt*.

Terrine, s. f., کوج *guvèdi*, چناق *tchanaq*, طپراق کاسه *thopraq kiaçè*.

Territoire, s. m., ناحیه *nahyiè*, قضا *qaza*, حکم *hukm*,

قلمرو حكومت *qalèmrèvi hukioumèt*, ايالت *èïalèt*, ملك *mulk*, اولكه *eulkiè*.

Territorial, e, adj., ناحيه‌يه دائر *nahyièïè daïr*, ايالته مخصوص *èïalètè makhsous*, قلمرو حكومته متعلق *qalèmrèvi hukioumètè mutè'allyq*.

Tertre, s. m., دپه *dèpè*, تپه *tèpè*, دپه‌جك *dèpèdjik*.

Testament, s. m., وصيّت *vaçyièt*, وصيّتنامه *vaçyiètnamè*. – Le Nouveau Testament, l'Évangile, عهد جديد كتابى *'ahdi djèdîd kitabe̱*, انجيل *indjîl*. — L'Ancien Testament, la Bible, عهد قديم كتابى *'ahdi qadîm kitabe̱*.

Testamentaire, adj., وصيّته دائر *vaçyiètè daïr*.

Testateur, trice, s., وصيّت ايدن *vaçyièt èdèn*, موصّى *muvassy*.

Tester, v. n., وصيّت ا *vaçyièt èt*.

Testicule, s. m., طشاق *thachaq*, خايه *khaïa*, حيا *haïa*.

Testimonial, e, adj., شهادت ايدن *chèhadèt èdèn*.

Têtard, s. m., قورباغى (قوربغا) ياوريسى *qourbagha ïavrouçou*.

Tête, s. f., باش *bach*, كلّه *kèllè*, رأس *rèès*, سر *sèr*. – Couper la tête, باشى كسمك *bache̱ kèsmèk*. — La tête me tourne, je suis étourdi, باشم دونر *bache̱m deunèr*. — La tête lui tourne, باشى سرسم اولور *bache̱ sèrsèm olour*. – Mal de tête, باش آغريسى *bach âghre̱çe̱*, وجع رأس *vèdja'y rèès*. — Perdre la tête, se troubler, باشدن چيقمق *bachtan tche̱qmaq*, شاشمق *chachmaq*. – Lever la tête, se révolter, باش قالدرمق *bach qalde̱rmarq*. – Tenir tête à quelqu'un, قارشو قومق *qarche qomaq*, باشه چيقمق *bacha tche̱qmaq*. – Tête, esprit, عقل *'aql*,

'*aqel*. — Personne, آدم *âdam*, نفر *nèfèr*. — Par tête, par personne, بهر ادم باشنه *bèhèr adam bachena*. — Au fig., le premier, باش *bach*. — Être à la tête, باشده او *bachta ol*.

Téter, v. a., امـمك *èmmèk*, امزرمك *èmzèrmèk*, سود ييمك *sud ïèmèk*, ممه امـمك *mèmè èmmèk*. — Donner à téter, ممه ويرمك *mèmè vèrmèk*, سود ويرمك *sud vèrmèk*.

Têtière, s. f., باشلق *bachleq*.

Tétin, s. m., امجك باشى *èmdjèk bache*, ممه *mèmè*.

Tétraèdre, s. m., درت يوزلو جسم *deurt ïuzlu djism*.

Tétragone, adj., درت كوشهلى *deurt keuchèli*, شكل تربيع *chèkli tèrby'*.

Têtu, s. m., poisson, كفال بالغى *kèfal baleghe*.

Têtu, e, adj., عنادجى *'ynattche*, معاند *mou'anid*, باشى پك *bache pèk*.

Texte, s. m., متن *mètn*, نصّ *nass*.

Textuel, le, adj., متنى *mètni*.

Textuellement, adv., لفظًا بلفظ *lafzèn bi-lafzyn*.

Texture, s. f., أوركى *eurgu*, طوقويش *dhoqouïouch*, نسج *nèsdj*.

Thé, s. m., چاى *tchaï*. — de Russie, مسقوف چايى *mosqof tchaïi*. — Prendre du thé, چاى ايچمك *tchaï itchmèk*.

Théatral, e, adj., تياتروية دائر *tèatroïa daïr*.

Théatre, s. m., سيرانكاه *sèïranguiah*, تماشاكاه *tèmachaguiah*, تياترو *tèatro*. — Au fig., ميدان *mèïdan*. — Théâtre de la guerre, ميدان محاربه *mèïdani mouharèbè*.

Thébaïde, pays, صعيد *sa'yd*.

Théière, s. f., چای ابریغی *tchaï ebreghe*, چایدان *tchaïdan*.

Thème, s. m., مادّه *maddè*, کلام موضوع له *kèlami mèvzou' lèhou*. — Traduction d'écolier, ترجمه درسی *tèrdjumè dèrsi*, انشا *incha*. – T. de gram., اصل الفعل *asl ul-fy'l*.

Théocratie, s. f., حکم الاهی *hukmi ilahi*.

Théologal, e, adj., لاهوتی *lahouti*.

Théologie, s. f., علم الاهی *'ylmi ilahi*, علم لاهوت *'ylmi lahout*.

Théologien, s. m., اهل علم الاهی *èhli 'ylmi ilahi*, اهل علم لاهوت *èhli 'ylmi lahout*.

Théologique, adj., علم الاهیه دائر *'ylmi ilahiïè daïr*, علم لاهوته متعلّق *'ylmi lahoutè mutè'allyq*.

Théologiquement, adv., علم الاهی قانونی اوزره *'ylmi ilahi qanouni uzrè*.

Théorème, s. m., قضیّت *qazyïèt*, pl. قضایا *qazaïa*.

Théoricien, s. m., اهل علم نظری *èhli 'ylmi nazari*.

Théorie, s. f., علم نظری *'ylmi nazari*. – قول *qavl*, مذهب *mèzhèb*, طریق *thariq*, نظر *nazar*, یول *ïol*.

Théorique, adj., علم نظریه مخصوص *'ylmi nazariïè makhsous*, نظری *nazariï*.

Thérapeutique, s. f., فنّ مداوات *fènni mudavat*, علم طبّ *'ilmi thebb*.

Thériaque, s. f., تریاق *tirïaq*.

Thermal, e, adj., قابلجه یه دائر *qapledjaïa daïr*.

Thermes, s. m. pl., قابلجه *qapledja*, ایلجه *eledja*.

Thermomètre, s. m., حرارت ترازیسی *hararèt tèrazeçe*, میزان حرارت هوا *mîzani hararèti hava*.

THÉSAURISER, v. a., مال ييغمق *mal ïeghmaq.*

THÈSE, s. f., مسئله *mèçèlè*, pl. مسايل *mèçaïl*, مطلب *mathlab*, pl. مطالب *mèthalib.*

THESSALIE, pays, ترخاله *tirkhala.*

THIBET, pays, تبّت *tibbèt.*

THON, s. m., پلامود بالغى *palamoud baleghe.*

THONINE, s. f., لاكرده *lakèrda.*

THORACIQUE, adj., كوكسه دائر *gueukçè daïr.*

THORAX, s. m., كوكس *gueukus, gueuks*, صدر *sadr.*

THYM, s. m., ككيك اوتى *kèkîk otou*, سعتر *sa'tèr.*

TIARE, s. f., تاج *tadj*, پاپا تاجى *papa tadje.*

TIBIA, s. m., انجك *indjik.*

TIC, s. m., خوى *khouï.* — حركت تشنّجيّه *karèkèti tèchènnudjiïè.* — عادت رديّه *'adèti rèdiïè.*

TIÈDE, adj., ايلى *ele*, ايليق *eleq*, ايلجق *eledjaq.* — Eau tiède, ايلجق صو *eledjaq sou.* — Au fig., فاتر *fatir*, بارد *barid*, صوغوق *soghouq, sovouq*, كوشك *guèvchèk.*

TIÉDEUR, s. f., ايلجقلق *eledjaqleq.* – Au fig., فتور *futour*, برودت *buroudèt*, صوغوقلق *soghouqlouq, sovouqlouq*, كوشكلك *guèvchèklik.*

TIÉDIR, v. n., ايلجمق *eledjamaq*, ايلجق او *eledjaq ol.* – Faire tiédir, ايليتمق *eletmaq*, ايليندرمق *elendermaq.*

TIEN, NE, pron. poss., سنك *sènin.* — Le tien, la tienne, سنككى *sèninki.*

TIERCE, s. f., التمش ثانيه‌نك بر جزيسى *altmech saniïènin bir djuzîçi.* — Adj. une tierce personne, بر ديكر كمسه *bir diguèr kimsè.*

TIERS, s. m., اوچده بر *utchtè bir*, ثلث *suls, tult.* — Une

troisième personne, اوچنجی کمسنه *utchundju kimèsnè*, شخص ثالث *chakhsi salis*, بر دیکر *bir diguèr*.

Tige, s. f., صاپ *sap*, ساق *saq*, باجاق *badjaq*.

Tigre, fleuve, دجله *dèdjlè*. — Le Tigre et l'Euphrate, شطّ العرب *chathth ul-'arab*.

Tigre, esse, s., قپلان *qaplan*.

Tilleul, s. m., اوخلامور اغاجی *okhlamour aghadje*.

Timbale, s. f., gobelet, کومش طاس *gumuch thas*, قدح *qadèh*. — Espèce de tambour, دنبلك *dumbèlèk*.

Timbre, s. m., cloche frappée par un marteau, چاك *tchan*, ساعت چاکی *sa'at tchane*, ساعت طاسی *sa'at thaçe*. — Son, صدا *sèda*, سس *sès*. — Marque sur le papier, دامغه *damgha*, تمغه *tamgha*. — de poste, پول *poul*.

Timbrer, v. a., دامغەلمق *damghalamaq*, میری دامغەسنی اورمق - باصمق *mîri damghaçene vourmaq, basmaq*. — Timbré, e, دامغەلو *damghale*, دامغەلنمش *damghalanmech*. — Papier timbré, ورقهٔ صحیحه *varaqaï sahihè*.

Timbreur, s. m., دامغەجی *damghadje*.

Timide, adj., قورقاق *qorqaq*, خائف *khaïf*, محجوب *mahdjoub*, جبان *djèban*, جسارتسز *djèçarètsiz*.

Timidement, adv., قورقاقلغله *qorqaqleghela*.

Timidité, s. f., قورقاقلق *qorqaqleq*, حجاب *hydjab*.

Timon, s. m., عربەنك اوقی - سهمی *'arabanen oqou, sèhmi*. — Gouvernail, دومن *dumèn*.

Timonier, s. m., دومنجی *dumèndji*. — Maître de timonerie, دومن خواجەسی *dumèn khodjaçe*.

Tinette, s. f., تکنه *tèknè*.

Tintamarre, s. m., شماطه *chamatha*, پاتردی *paterde*, کورلتی *gurultu*, ولوله *vèlvèlè*.

Tintement, s. m., اوتمه *eutmè*, چالنمه *tchalenma*, صدا *sèda*. — d'oreille, چنلامه *tchinlèmè*, طنین *thenîn*.

Tinter, v. a., sonner lentement, آغر اغر چالمق *âgher âgher tchalmaq*. — Faire sonner lentement, يواش يواش چالدرمق *ïavach ïavach tchaldermaq*. – v. n., en parlant de l'oreille, چنلامق *tchinlèmèq*.

Tique, s. f., كنه *kènè*, *guènè*.

Tir, s. m., آتمه *âtma*, آتم *âtem*, رمی *rèmi*. — L'exercice du tir, نشان تعلیمی *nichan ta'lîmi*.

Tirage, s. m., چکمه *tchèkmè*, چکش *tchèkich*, جر *djèrr*.– d'une loterie, چیقارمه *tcheqarma*.

Tiraillement, s. m., چکشدرمه *tchèkichtirmè*. — تذبذب *tèzèbzub*, پریشانلق *pèrichanleq*, طاغنقلق *dagheneqleq*.

Tirailler, v. a., چکشدرمك *tchèkichtirmèk*, اوتەیە بری یه چکمك *eutèïè bèriïè tchèkmèk*.

Tiraillerie, s. f., مناسبتسز قورشون آتمه *munaçibètsiz qourchoun âtma*.

Tirailleur, s. m., بلوك بوزان *beuluk bozan*.

Tire-botte, s. m., tissu de fil attaché aux bottes, قولاق *qoulaq*, چزمەنك قولاغی *tchizmènin qoulaghe*. — Machine pour ôter les bottes, چزمەیی چیقارەجق آلت *tchizmèïi tcheqaradjaq âlèt*.

Tire-bouchon, s. m., طپه چکەجکی *thapa tchèkèdjèyi*, بورغو *bourghou*, طرابشون *therabchon*.

Tire-ligne, s.m., (چزکی) چزغی چکەجك جدول-آلت-قلم *tchizgui*) *tchezghe tchèkèdjèk djèdvèl, alèt, qalèm*.

Tirelire, s. f., قنبره *qounbara*, خنبره *khounbara*.

Tirer, v. a., چكمك *tchèkmèk*, چيقارمق *tchegarmaq*. — Décharger des armes à feu, اتمق *âtmaq*. — Tirer le canon, طوپ اندخت ا *thop èndakht èt*. — Tirer une traite, پوليچه چكمك - كشيده ا *politcha tchèkmèk, kèchidè èt*. — Imprimer, باصمق *basmaq*. — Tirer au sort, قرعه آتمق *qour'a atmaq*. — une ligne, چزكى چيزمك *tchizgui tchizmèk*. — les cartes, اويون كاغدلريله فال آچمق *ouïoun kiaghedlareèla fal atchmaq*.

Tireur, s. m., تفنك آتان *tufènk âtan*, تفنك انداز *tufènk èndaz*. — d'or, صرمه كش *serma kèch*.

Tiroir, s. m., درك *dèrèk*, چكمجه *tchèkmèdjè*, كوز *gueuz*, سورمه *surmè*.

Tisane, s. f., مطبوخ *mathboukh*, قينامش اوت صويى *qaïnamech ot souïou*.

Tison, s. m., يانمش اودون *ïanmech odoun*, اكسى *iksi*, كوسكى *kusgu*.

Tisonner, v. a., اتشى قارشدرمق *atèchi qarechtermaq*.

Tisonnier, s. m., اتش قارشدره جغى *atèch qarechteradjaghe*.

Tissage, s. m., طوقومه *dhoqouma*, اوركى *eurgu*, نسج *nèsdj*.

Tisser, v. a., دوقومق *doqoumaq*, طوقومق *dhoqoumaq*, اورمك *eurmèk*, نسج ا *nèsdj èt*.

Tisserand, s. m., بز طوقويان *bèz dhoqouïan*, چولاح *tchoulah*. — en draps, چوقه طوقوجيسى *tchoqa dhoqouïoudjouçou*.

Tisseranderie, s. f., چولاحلق *tchoulahleq*, حياكت *hyakèt*.

Tissu, s. m., ايشلمه *ichlèmè*, نسيج *nèçîdj*, اورمه *eurmè*. —

Au fig., ordre, انتظام *intizam*, رابطه *rabetha*, سلك *silk*.

Tissu, e, adj., طوقونمش *dhoqounmouch*, منسوج *mènsoudj*.

Tissure, s. f., طوقويش *dhoqouïouch*, نسج *nèsdj*, نساجت *nèçadjèt*, غزل *ghazl*. — Au fig., دوزلش *duzèlich*, رابطه *rabetha*, ربط *rabth*, انتساق *intiçaq*.

Titre, s. m., عنوان *'unvan*, لقب *laqab*, صفت *sefèt*, نام *nam*, اد *âd*, اسم *ism*. — Il prit le titre de Victorieux, غازى عنوانى اتخاذ ايلمشدر *ghazi 'unvane ittikhaz eïlèmichtir*. — Acte, حجت *heudjdjèt*, pl. حجج *hudjèdj*, سند *sènèd*, pl. سندات *sènèdat*.— des monnaies, عيار *'aïar*.— Titre défectueux, عيار ناقص *'aïare naqis*. — Droit, mérite, استحقاق *istyhqaq*. — A aucun titre et sous quelque prétexte que ce soit, هيچ بر نام و بهانه ايله *hitch bir nam vè bèhanè ilè*. – A titre de renseignement, يالكز معلومات اولمق اوزره *ïalenez ma'loumat olmaq uzrè*.

Tituber, v. n., سندلمك *sèndèlèmèk*, صاللانمق *sallanmaq*, ايكى يانه دوريلور كبى يوريمك *iki ïana dèvrilir guibi ïurumèk*.

Titulaire, adj., عنواندار *'unvandar*, پايه‌لو *païèli*, باپايه *bapaïè*, منصب صاحبى *mansoub sahybi*, صاحب الرتبه *sahyb èr-rutbè*, اهل منصب *èhli mansoub*.

Toast, s. m., Porter un toast, عشقنه ايچمك *'achqena itchmèk*. — Voy. aussi Toste.

Tocsin, s. m., مصيبت چاكى *mouçybèt tchane*.

Tohu-bohu, s. m., هيولا *hèïoula*. — Au fig., انا بابا كونى *ana baba gunu*, هرج مرج *hèrdj mèrdj*.

Toile, s. f., بز *bèz*. – écrue et fine, كرپاس *kirpas*, خام بز

kham bèz. — fine, انجه بز *indjè bèz.* — de lin, كتان بزى *kètèn bèzi.* – de coton, پنبوق بزى *panbouq bèzi.* – cirée, مشمّع (*mouchèmma'*) *mouchamba'.* — indienne, الاجه *aladja*, الاجه بز *aladja bèz.*– imprimée, چيت *tchît.*– d'or, d'argent, تللو قماش *tèlli qoumach.* – d'araignée, اورمجك آغى *eurumdjèk âghe.* – d'un moulin à vent, يل دكرمنى يلكنى *ïèl dèïrmèni ïèlkèni.* – Toile, rideau, پرده *pèrdè.* – Lever la toile, پردهيى قالدرمق *pèrdèïi qaldermaq.* – La baisser, پردهيى ايندرمك *pèrdèïi èndirmèk.* – Toile, tente, چادر *tchader.*

Toilette, s. f., دوزن *duzèn*, تزيّين *tèzèïïun*, آوادانلق *âva-danleq*, توالت *toualèt.*

Toilier, ère, s., بزجى *bèzdji*, بزّاز *bèzzaz.*

Toise, s. f., mesure, قولاج *qouladj*, اولچمه *eultchmè*, ارشون *archen.*

Toiser, v. a., قولاجلمق *qouladjlamaq*, اولچمك *eultchmèk.* — Au fig., بريسنى سوزمك *biriçini seuzmèk.*

Toison, s. f., قويون يوكى - يونى *qoïoun ïunu*, يپاق *ïapaq.*

Toit, s.m., طام-دام *dham*, سطح *sathh*, سقف *saqf*, چاتى *tchate.*

Tôle, s. f., تنكه - دمر تخته - تيمور *dèmir takhta, tènèkè.*

Tolérable, adj., قابل تحمّل *qabili tèhammul*, تحمّل اولنور *tèhammul olounour*, مساعده اولنور *muça'adè olounour.*

Tolérablement, adv., تحمّل اوزره *tèhammul uzrè.*

Tolérance, s. f., تحمّل *tèhammul*, مساعده *muça'adè*, اجازت *idjazèt*, قوى ويرمه *qoï vèrmè.*

Tolérant, e, adj., مساعده ايدن *muça'adè èdèn*, مساهل *muçahil.*

Tolérer, v. a., تحمّل - مساعده ا *tèhammul, muça'adè èt,*

قوی ویرمك *qoï vèrmèk.* — Permettre, رخصت - اجازت ویرمك *roukhsat, idjazèt vèrmèk.*

Tomate, s. f., تومات *tomat,* تومانس *tomatès,* فرنك پاطلجانی *frènk pathledjane.*

Tombant, e, adj., دوشن *duchèn,* نازل *nazil.* — A la nuit tombante, كیجه بصارایكن *guèdjè baçarikèn.*

Tombe, s. f., la pierre, مزار طاشی *mèzar thache.* — Sépulcre, مزار *mèzar,* تربه *turbè,* قبر *qabr,* pl. قبور *qoubour.*

Tombeau, s. m., مزار *mèzar,* سین *sîn,* قبر *qabr,* pl. قبور *qoubour.* — Au fig., la mort, اولم *eulum,* صوك نفس *son nèfès,* آخر العمر *âkhèr èl-'eumr.*

Tombée, s. f. A la tombée de la nuit, اخشام اوستی *akhcham ustu,* كیجه ایله *guèdjè ilè.*

Tomber, v. n., دوشمك *duchmèk,* سقوط ا *souqouth èt.* — en ruine, ییقلمق *ïeqelmaq,* خراب او *kharab ol,* منهدم او *munhèdim ol.* — malade, خسته او *khasta ol,* كیفسز او *kèïfsiz ol,* انحراف مزاج او *inhyrafi mizadj ol,* كیفی بوزلمق *kèïfi bozoulmaq.* — d'accord, اتفاق ا *ittifaq èt,* سوز بر چیقمق *seuz bir tcheqmaq,* اوزلاشمق *ouzlachmaq.* — sur quelqu'un, بریسنك اوزرینه دوشمك *birîçinin uzèrînè duchmèk,* هجوم ا *hudjoum èt,* آتلمق *âtelmaq.* — Faire tomber, دوشرمك *duchurmèk,* ایقاع ا *iqa'a èt.* — Il tombe de la pluie, یغمور یاغیور *ïaghmour ïaghaïor.* — de la neige, قار یاغیور *qar ïaghaïor.*

Tombereau, s. m., طپراق عربه‌سی *thopraq arabaçe.*

Tome, s. m., جلد *djild.* — Le tome premier, جلد اوّل *djildi èvvèl.* — second, جلد ثانی *djildi sani.* — troisième, جلد ثالث *djildi salis.*

Ton, s. m., آواز *âvaz*, سس *sès*, سس پردهسی *sès pèrdèçi*, صدا *sèda*, صوت *savt*, مقام *maqam*. — ازگی *èzgui*. — Manière, طور *thavr*. – de couleur, کسکینلك *kèskînlik*.

Ton, Ta, Tes, pron. poss., سنك *sènin*. – Se rend aussi par l'affixe pron. poss. ك *in*, *oun*, *un*. — Ton livre, سنك کتابك *sènin kitaben*, ou simplem. کتابك *kitaben*. — Ton sel, طوزك *thouzoun*. — Ton père, پدرك *pèdèrin*. – Ta rose, کلك *gulun*. — Ta maison, اوك *èvin*, خانهك *khanèn*. – Tes livres, کتابلرك *kitablaren* ou سنك کتابلرك *sènin kitablaren*.

Tondre, v. a., قیرقمق *qerqmaq*, قرپمق *qerpmaq*, کسمك *kèsmèk*, یوك کسمك *ïun kèsmèk*. — Tondu, e, قیرقلمش *qerqelmech*, کسلمش صاچی *satche kèçilmich*.

Tonique, adj. et s. m., قوتلندریجی *qouvvètlèndirîdji*.

Tonnage, s. m., کمینك بیوكلكی – صیغشی – استیعابی *guèminin beuïukluïu*, *segheche*, *isti'abe*. — کمینك طونلاتهسی *guèminin thonèlataçe*.

Tonne, s. f., بیوك فوچی *beuïuk (foutchou) fetche*.

Tonneau, s. m., فوچی *(foutchou) fetche*. — de vin, شراب فوچیسی *charab fetcheçe*. – de mer, طونلاته *thonèlata*. – — Navire de trois cents tonneaux, اوچ یوز طونلاتهلق کمی *utch ïuz thonèlataleq guèmi*.

Tonnelier, s. m., فوچیجی *fetchedje*.

Tonnellerie, s. f., فوچیجیلق *fetchedjeleq*. — Fabrique, فوچی کرخانهسی *fetche kèrkhanèçi*.

Tonner, v. n., کورلمك *gurlèmèk*, کورلدهمك *guruldèmèk*, کورلدهنمك *guruldènmèk*. – Il tonne, کوك کورلیور *gueuk gurlèïor*.

TONNERRE, s. m., كوك كورلمسى *gueuk gurlèmèçi*, كورلتى *gurultu*, كورلدمه *guruldèmè*. – La foudre, يلدرم *ïe̱lde̱-re̱m*, صاعقه *sa'yqa*.

TONSURE, s. f., كشيش تپه‌لكى *kèchîch tèpèliyi*.

TONTE, s. f., action de tondre, قرقمه *qe̱rqma*, قرپمه *qe̱rp-ma*. — Laine qu'on tire de la tonte, قرقندى *qe̱rqe̱nte̱*. – Le temps où l'on tond les troupeaux, قرپم *qe̱rpe̱m*, قرپم وقتى *qerpe̱m vaqte̱*.

TOPAZE, s. f., طوپاچ *thopatch*, طوپاچ طاشى *thopatch thache̱*, صارى ياقوت *sare̱ ïaqout*.

TOPIQUE, s. m., remède, فرديات *fèrdiïat*. — Au pl., Traité des lieux communs d'où l'on tire des arguments, رساله فى موارد الكلام *riçalè fi mèvarid ul-kèlam*.

TOPOGRAPHIE, s. f., وصف مكان *vasfi mèkian*. — Partage des terres, تقسيم اراضى *taqsîmi èrazi*.

TOPOGRAPHIQUE, adj., وصف مكانه دائر *vasfi mèkianè daïr*.

TOQUADE, s. f., دليلك *dèlilik*, ميل *mèïl*, اشتياق *ichtiïaq*, علاقه *'alaqa*.

TOQUE, s. f., تاقيه *taqya*, *taqyè*, vulg. *taqqè*.

TOQUÉ, ÉE, adj., قاچيق *qatche̱q*, مجنون *mèdjnoun*, صاوروق *savrouq*.

TOQUET, s. m., چوجق تاقيه‌سى *tchodjouq taqqèçi*, اسكوفه *uskioufè*.

TORCHE, s. f., مشعله *mach'ala*. – Torches funéraires, جنازه آلاينه مخصوص مشعله‌لر *djènazè âlaïnè makhsous ma-ch'alalar*.

TORCHER, v. a., سلمك *silmèk*.

TORCHON, s. m., پچاوره - پاچوره *patcharra*, چاپوت *tchapout*.

TORDRE, v. a., بوکمك *bukmèk*, بورمق *bourmaq*.

TORPEUR, s. f., اویوشقلق *ouïouchouqlouq*, سرسملك *sèrsèmlik*.

TORPILLE, s. f., poisson, رعّاد. — دکز لغمی *dèniz laghamę*, توريپيد *torpid*, طورپيل *thorpil*.

TORRÉFACTION, s. f., قاورمه *qavourma*.

TORRÉFIER, v. a., قاورمق *qavourmaq*.

TORRENT, s. m., سيل *sèïl*, *sèl*, pl. سيول *suïoul*, سيلاب *sîlab*.

TORRIDE, adj. Zône torride, منطقهٔ محروقه *minthaqaï mahrouqè*.

TORS, E, adj., بوکلمش *bukulmuch*, بوکلو *bukulu*.

TORSADE, s. f., بوکلو صچاق *bukulu satchaq*.

TORSION, s. f., بوکم *bukum*, بوکلمه *bukulmè*.

TORT, s. m., حقه مغاير اولان *haqqa moughaïr olan*, ناحقلق *nahaqqleq*, غدر *ghadr*, ضرر *zarar*. — Il a tort, حقی یوق *haqqę ïoq*. — Vous avez tort, حقك یوق *haqqen ïoq*, حقکز یوق *haqqenez ïoq*. — Vous avez tort, vous vous trompez, یاکلشکز وار *ïaghnechenez var*. — A tort, حقسز *haqqsez*, نا حق یره *na haqq ïèrè*, بغیر حق *bighaïri haqqyn*. — A tort et à travers, دوشنمدن *duchunmèdèn*, مناسبتسز *munaçibètsiz*. — Tort, faute, قباحت *qabahat*, تهمت *teuhmèt*, جنحه *djunha*. — Faire tort, ضرر و زيان ويرمك *zarar u ziïan vèrmèk*, غدر ا *ghadr èt*.

TORTICOLIS, s. m., بویون اغريسی *boïoun aghręçę*.

TORTILLER, v. a , صارمق *sarmaq*, بوکمك *bukmèk*, بورمق

bourmaq. — Au fig., قچامق يوللرى آرامق *qatchamaq ïollare aramaq.*

Tortis, s. m., قنقال *qanqal*, قنغال *qanghal.*

Tortu, e, adj., اكرى *èïri*, اكرى بوكرى *èïri buïuru.*

Tortue, s. f., قپلومپغه *qaploumbagha*, توسباغه *tosbagha.*

Tortueusement, adv., اكرى بوكرى *èïri buïuru*, اكريجه *èïrîdjè*, ييلان قاوى *ïelan qavi.*

Tortueux, se, adj., اكرى *èïri*, اكرى بوكرى *èïri buïuru*, ييلان قاوى *ïelan qavi*, طولاشق *dholacheq.*

Tortuosité, s. f., اكرى بوكريلك *èïri buïruluk*, ييلان قاويلك *ïelan qavîlik.*

Torture, s. f., اذيّت *èziïèt*, جفا *djèfa*, اسكنجه *iskèndjè.*

Torturer, v. a., اذيّت - اسكنجه ويرمك *èziïèt, iskèndjè vèrmèk.*

Toscane, pays, طوسقان *thosqan.*

Toste, s. m., طولو *dholou.* — Porter un toste, عشقنه - ايونكنه ايچمك *'achqena, èïiliïinè itchmèk.*

Toster, v. n., عشقنه - اوغورينه ايچمك *'achqena, oughourouna itchmèk.*

Tôt, adv., چاپوق *tchapouq*, تيز *tèz.* — De bonne heure, اركن *èrkèn*, اركنجه *èrkèndjè.* - Tôt ou tard, ار كچ *èr guèdj*, اوّل و آخر *èvvèl vè akhèr.*

Total, s. m., هپسى *hèpsi*, بتون *butun*, جمله *djumlè*, مجموع *mèdjmou'*, يكون *ïèkioun.*

Total, e, adj., هپيسى *hèpîçi*, طوپى *thopou*, جملهسى *djumlèçi*, تمام *tamam*, تامّ *tamm*, كامل *kiamil*, كلى *kulli.*

Totalement, adv., بسبتون *busbutun*, بالكلّيه *bil-kulliïè*, بالتمام *bit-tamam.*

Totalité, s. f., هپسی *hèpiçi*, كمال *kèmal*, مجموع *mèdj-mou'*, اجمال *idjmal*, كلّيّت *kulliïèt*.

Toton, s. m., زار اويونی *zar oïounou*.

Touchant, prép., ظولايی *dholaïe*, دائر *daïr*, متداير *mu-tèdaïr*.

Touchant, e, adj., طوقنيجی *dhoqounoudjou*, مرحمت كتوريجی *mèrhamèt guètirîdji*, يوركه تأثير ايديجی *ïurèïè tèèçîr èdîdji*.

Touche, s. f., پيانو ديشی *piano dîchi*.

Toucher, v. a., طوقنمق *dhoqounmaq*, *dhoqanmaq*, ال اورمق *èl vourmaq*, يوقلامق *ïoqlamaq*. — Comme cela touche à certains interêts particuliers...., بر طاقم منافع مخصوصه يه طوقنديغی جهتله *bir thaqem mènafi'i makh-couçèïè dhoqoundoughou djihètlè*. – Concerner, تعلّق ا *tè'allouq èt*, متعلّق او *mutè'allyq ol*. — Recevoir de l'argent, پاره آلمق *para âlmaq*. — Jouer d'un instru-ment, چالمق *tchalmaq*. — Émouvoir, يوركه تأثير ا *ïurèïè tèèçîr èt*. — Toucher à, passer par, اوغرامق *oghramaq*. — Toucher à un port, – اسكلهيه يانشمق اوغرامق *iskèlèïè ïanachmaq*, *oghramaq*. — Se toucher, بری برينه طوقنمق *biri birinè dhoqounmaq*. — Etre contigu, بتشمك *bitichmèk*, متّصل او – بتشك *bitichik*, *mouttaçel ol*. — Touché, e, طوقنمش *dhoqounmouch*. – Au fig., مرحمته كلمه *mèrhamètè guèlmich*, متأثّر *mu-tèèççir*. — Etre touché, مرحمته كلمك *mèrhamètè guèl-mèk*, متأثّر بال او *mutèèççiri bal ol*.

Toucher, s. m., قوّت لمس *qouvvèti lèms*.

Touer, v. a., هالاتله كمی چكمك *halatla guèmi tchèkmèk*.

TOUFFE, s. f., دمت *dèmèt*, دسته *dèstè*.

TOUFFU, E, adj., صق *seq*, چاتيق *tchateq*, كور *gur*.

TOUJOURS, adv., دائما *daïma*, هر زمان *hèr zèman*, هر وقت *hèr vaqet*, هر بار *hèr bar*, على الدوام *'alèd-dèvam*.

TOULON, ville, طولون *thoulon*.

TOUPET, s. m., پرچم *pèrtchèm*, كاكل *kiakul*. — Au fig., audace, يوز پكلكى *ïuz pèkliïi*, عارسزلق *'arsezleq*, جسارت *djèçarèt*. — Avoir du toupet, چوق جسارتى او *tchoq djèçarèti ol*.

TOUPIE, s. f., فرلداق *fereldaq*. — Jouer à la toupie, فرلداغى دوندرمك *fereldaghe deundurmèk*, فرلاغى قامچيلمق *ferlaghe qamtchelamaq*.

TOUR, s. f., قله *qoullè*, برج *burdj*. – Aux échecs, رخ *roukh*.

TOUR, s. m., mouvement en rond, طولاشمه *dholachma*, دونمه *deunmè*, دور *dèvr*. – Circonférence, چوره *tchèvrè*, دائره *daïrè*. — Allée et venue, promenade, طولاشمه *dholachma*, كيدوب كلمه *guîdip guèlmè*, كزمه *guèzmè*, كزنمه *guèzinmè*. — Trait de ruse, اويون *oïoun*, دوباره *doubara*, حيله *hylè*, دولاب *dolab*. — Trait de subtilité et d'adresse de main, ال چاپوقلغى *èl tchabouqloughou*. — Tour de force, زوربازلق *zorbazleq*, زور ايشى *zor ichi*. — Rang successif, ordre alternatif, نوبت *neubèt*, صره *sera*. – Ce n'est pas mon tour, نوبتم دكلدر *neubètim dèïldir*, صرهم دكل *seram dèïl*. — A mon tour, صرهم كلدكده *seram guèldiktè*. — C'est votre tour, صره سزكدر *sera sizindir*. — Tour à tour, نوبت ايله *neubèt ilè*, صره ايله *sera èla*, بالمناوبه *bil-mènavèbè*. — Machine, چرخ *tcharkh*. — Faire un tour de prome-

nade, بر آز طولاشمق *bir az dholachmaq*, كزمكه كيتمك *guèzmèïè guitmèk*, كزنمك *guèzinmèk*. — Jouer un tour, رنك ا *rènk èt*, طولاب قورمق *dholab qourmaq*, اويون اوينامق *oïoun oïnamaq*. – Faire le tour de..., دوريني ا *dèvrini èt*.

Tourbe, s. f., توربا كموری *tourba keumuru*, قوری يوصون *qourou ïouçoun*. — Brûler de la tourbe, توربا كموری ياقمق *tourba keumuru ïaqmaq*. — Multitude confuse composée du menu peuple, ديرنتی خلق *dèrinti khalq*.

Tourbillon, s. m., قصرغه *qaçergha*, بوره *bora*.

Tourelle, s. f., قلّهجك *goullèdjik*, برج صغير *burdji saghyr*.

Tourillon, s. m., رزه *rèzè*, حلقه *halqa*.

Tourment, s. m., صزی *seze*, كسكين آغری *kèskîn âghre*, الم *èlèm*, ازيّت *èzïièt*, صقنتی *seqente*.

Tourmente, s. f., بوره *bora*, فورطنه *fertena*. — de neige, تيپی *tipi*, بورام *bouram*.

Tourmenter, v. a., ازيّت ا *èzïièt èt*, ازيّت ويرمك *èzïièt vèrmèk*. — Importuner, تعجيز ا *ta'djîz èt*. – Ennuyer, اوصاندرمق *oçandermaq*.

Tournant, e, adj., دونر *deunèr*, دونيجی *deunudju*. – Pont tournant, دونر كوپری *deunèr keupru*.

Tournant, s. m., d'une rue, d'un chemin, يولك صپهجق يری *ïoloun sapadjaq ïèri*. — d'une rivière, چايك صاپديغی ير *tchaïen sapdeghe ïèr*. — Endroit de la mer où l'eau tourne continuellement, كرداب *guirdab*, چورنتی *tchèvrinti*.

Tournebroche, s. m., كباب طولابی *kèbab dholabe*.

TOURNÉE, s. f., طولاشمه *dholachma*, كزنمه *guèzinmè*. — Voyage, يولجيلق *ïoldjoulouq*. — دور *dèvr*.

TOURNER, v. a., دوندرمك *deundurmèk*, چويرمك *tchèvîrmèk*. — le dos, ارقه چويرمك *arqa tchèvirmèk*, قاچمق *qatchmaq*. — bride, كيرو دونمك *guèri deunmèk*. — en ridicule, مسخرهيه المق - طوتمق *maskharaïa almaq*, *thoutmaq*. — Au fig., صورت دكشمك *sourèt dèïchmèk*. — V. n., دونمك *deunmèk*. — Façonner, au tour, des ouvrages de bois, métal, etc., چرخده ايشلمك *tcharkhda ichlèmèk*. — S'altérer, se corrompre, بوزلمق *bozoulmaq*, كسلمك *kèçilmèk*, اكشيمك *èkchimèk*.

TOURNESOL, s. m., كون چيچكى *gun tchitchèïi*, دوه طبانى *dèvè dhabane*.

TOURNEUR, s. m., چرقچى *tcharqtche*, چقرقچى *tcheqerqtche*, خرّاط *kharrath*.

TOURNEVIS, s. m., تورناويده *tornavida*, - چيوى سوكن دوندرن *tchivi seukèn*, *deundurèn*.

TOURNOI, s. m., جريد *djirîd*, جريد اويونى *djirîd oïounou*, ايون مجلسى *oïoun mèdjliçi*.

TOURNURE, s. f., شكل *chèkil*, صورت *sourèt*. — du corps, هيئت *hiïèt*, بچم *bitchim*.

TOURTE, s. f., بورك *beurèk*.

TOURTEREAU, s. m., قومرى ياوريسى *qoumrou ïavrouçou*.

TOURTERELLE, s. f., قومرى *qoumrou*.

TOURTIÈRE, s. f., بورك تاوهسى *beurèk tavaçe*.

TOUSSAINT, s. f., جمله اوليا يورتيسى *djumlè èvlïa ïortouçou*.

TOUSSER, v. n., اوكسرمك *euksurmèk*.

TOUT, s. m., هپسى *hèpsi*, طوپى *thopou*, يكون *ïèkioun*.

Tout, e, adj., بتون *butun*, هب *hèp*, جميع *djèmy'*, جمله *djumlè*, كافه *kiaffè*. — Chaque, هر *hèr*, هر بر *hèr bir*, كل *kull*. — Tout homme, هر آدم *hèr âdam*. — Tout le monde, هر كس *hèr kès*, كافّهٔ ناس *kiaffèï nas*. — Tous les trois jours, هر اوچ كونده *hèr utch gundè*. — Tous les hommes, عموم الناس *'oumoum èn-nas*. — Tous les habitants, عموم اهالى *'oumoum èhali*. — Toute espèce, هر درلو *hèr turlu*, هر جنس *hèr djins*. — Tout à coup, بردن بره *birdèn birè*, انسزين *ansezen*. — Tout à fait, بسبتون *busbutun*, بالكلّيّه *bil-kulliïè*. — Tout à l'heure, شمدى *chimdi*, دمين *dèmîn*, الان *èlan*. — Tout de suite, اول ساعت *ol sa'at*, در حال *dèr hal*, فى الحال *fil-hal*. — Tout de bon, كرچكدن *guèrtchèktèn*. — Tout au plus, اك چوغى *èn tchoghou*, اولسه اولسه *olsa olsa*. — Tout au moins, هيچ اولماز ايسه *hîtch olmaz iça*. — Tout, encore que, هر نه قدر *hèr nè qadar*. — Point du tout, هيچ *hîtch*, اصلا *asla*, قطعًا *qath'èn*. — Je ne veux rien du tout, هيچ بر شى استمم *hîtch bir cheï istèmèm*. — En tout, هپ هپ *hèp hèp*, هپيسى *hèpîçi*, جمعًا *djèm'èn*.

Toutefois, adv., ينه *ïnè*, لكن *lakin*, فقط *faqath*, مع ذلك *ma' zalik*, بو جمله ايله *bou djumlè ilè*.

Toute-puissance, s. f., قدرت مطلقه *qoudrèti mouthlaqa*, همه قادرلق *hèmè qaderleq*.

Tout-puissant, adj. et s., قادر مطلق *qaderi mouthlaq*, همه قادر *hèmè qader*.

Toux, s. f., اوكسروك *euksuruk*. — sèche, قورى اوكسروك *qourou euksuruk*.

Toxique, adj., اغولو *aghoulou*, زهرلو *zèhirli*, مسموم *mèsmoum*. — S. m., زهر *zèhir*, سمّ *sèmm*, pl. سموم *sèmoum*, اغو *aghou*.

Tracas, s. m., شماطه *chamatha*, غلبهلق *qalabaleq*, دغدغه *daghdagha*.

Tracasser, v. a., انجتمك *indjitmèk*, راحتسز ا *rahatsez èt*, ثقلت ويرمك *seqlèt vèrmèk*.

Tracasserie, s. f., اذيّت *èziïèt*, مزوّرلك *muzèvvirlik*, نزاع *niza'*.

Tracassier, ère, s., چكشكن *tchèkichguèn*, نزاعجى *niza'dje*. — قارشدرجى *qarechderedje*.

Trace, s. f., ايز *iz*, اثر *èçèr*, نشان *nichan*. — Suivre les traces de quelqu'un, بر كمسنهنك اثرينه اقتفا ا *bir kimèsnènin èçèrinè iqtifa èt*.

Tracer, v. a., چيزمق *tchezmaq*, چيزمك *tchîzmèk*, چكمك *tchèkmèk*, رسم - ترسيم ا *rèsm*, *tèrsîm èt*. — des caractères, يازمق *ïazmaq*. - le chemin, يول آچمق - كوسترمك *ïol âtchmaq*, *gueustèrmèk*.

Traçoir, s. m., دمر قلم *dèmir qalèm*.

Tradition, s. f., روايت *rivaïèt*, نقل *naql*, اثار *açar*. — Paroles ou faits de Mahomet conservés par tradition, حديث *hadîs*, حديث شريف *hadîçi chèrîf*. - Action de livrer une chose, تسليم *tèslim*, ويرمه *vèrmè*.

Traditionnel, le, adj., روايته دائر *rivaïètè daïr*, روايته مبنى *rivaïètè mèbni*.

Traditionnellement, adv., روايت اوزره *rivaïèt uzrè*, رواينًا *rivaïètèn*.

Traducteur, s. m., ترجمه ايدن *tèrdjumè èdèn*, مترجم *mutèrdjim*, pl. مترجمين *mutèrdjimîn*.

TRADUCTION, s. f., ترجمه *tèrdjumè.*

TRADUIRE, v. a., ترجمه ا *tèrdjumè èt.* – Traduire de l'arabe en turc, عربجه دن ترکجه یه ترجمه ا *'arabtchadan turktchèïè tèrdjumè èt.* — du turc en français, زبان ترکیدن لسان فرانسوی یه نقل و ترجمه ا *zèbani turkîdèn liçani fransèvîïè naql vè tèrdjumè èt.* — Traduisez-moi cela en anglais, بونی بکا انکلیزجه ترجمه ایدیکز *bounou bana inguilîzdjè tèrdjumè èdîniz.*–Citer, احضار ا *ihzar èt.* — Traduit, e, ترجمه اولنمش *tèrdjumè olounmouch*, مترجم *mutèrdjèm.*

TRADUISIBLE, adj., ترجمه اولنور *tèrdjumè olounour.*

TRAFIC, s. m., آلش ویرش *âlech vèrich*, بیع وشرا *bèy' u chira*, اخذ و عطا *akhz ou 'atha*, تجارت *tidjarèt.*

TRAFICANT, s. m., بازرکان *bazirguian*, تجّار *tudjdjar* (pl. de تاجر *tadjir*).

TRAFIQUER, v. n., آلش ویرش ا *âlech vèrich èt*, بازرکانلق ا *bazirguianleq èt.*

TRAGÉDIE, s. f., طراکیدیا *thraguîdïa*, مصیبت قومدیه سی *mouçybèt qomèdïaçi*, فاجعه *fadjiè.* — Au fig., فلاکت *fèlakèt*, مصیبت *mouçybèt.*

TRAGÉDIEN, NE, s., طراکیدیاجی *thraguîdïadje.*

TRAGIQUE, adj., طراکیدیایه دائر *thraguîdïaïa daïr.*–Funeste, فلاکتلی *fèlakètli*, مصیبتلی *mouçybètli*, اوغورسز *oughoursouz.*

TRAHIR, v. a., خیانت ا *kheyanèt èt*, خاینلق ا *khaïnleq èt*, غدر ا *ghadr èt*, اله ویرمک *èlè vèrmèk*, غمّازلق ا *ghammazleq èt.* — Au fig., وفاسزلق ا *vèfaçezleq èt.*

TRAHISON, s. f., خیانت *kheyanèt*, خیانتلک *kheyanètlik*, خاینلق *khaïnleq*, اله ویرمه *èlè vèrmè.*

Train, s. m., allure, كیدش *guîdich*, رفتار *rèftar*. – Suite de valets, etc., اتباع *ètba'a*, سوری *suru*. — d'artillerie, طوپ و جبه‌خانه طاقمی *thop thaqeme*, طوپ طاقمی *thop vè djèpkhanè thaqeme*, قطار *qatar*. — de chemin de fer, دمیر یولی قطاری *dèmir ïolou qathare*. — Il est parti en train spécial pour Smyrne, قطار مخصوص ایله ازمیره عزیمت اتدی *qathari makhçous ilè izmirè 'azimèt ètti*. — Aller bon train, چاپوق کتمک *tchapouq guitmèk*. – Être en train, حرکت اوزره او *harèkèt uzrè ol*. – Être en bon train, ایو حالده او *èïi haldè ol*, حسن حال اوزره او *husni hal uzrè ol*. — Je ne suis pas en train, کیفم یرنده دکلدر *kèïfim ïèrindè dèïldir*, هوسم یوقدر *havèçim ïoqtour*. — Disposition à..., غیرت *ghaïrèt*, هوس *havès*. — Mettre en train, commencer, باشلامق *bachlamaq*, باشلاتمق *bachlatmaq*.

Traîneau, s. m., قزاق *qezaq*.

Traîner, v. a., چکمک *tchèkmèk*, چکوب کوتورمك *tchèkip gueuturmèk*, سورکلمك *suruklèmèk*, اوزاتمق *ouzatmaq*. — V. n., سورنمك *surunmèk*, — صارقمق *sarqmaq*. — Traîner, se prolonger, سورکلنمك *suruklènmèk*, اوزامق *ouzamaq*. — L'affaire traîne en longueur, کیفیت دوچار تأخرات اولور *kèïfiïèt doutchare tèèkhkhurat olour*, ایش اوزادی *ich ouzade*. — Se traîner, سورکلنمك *suruklènmèk*. — زحمت ایله کتمك *zahmèt ilè guitmèk*. – Rester en arrière, کیرو قالمق *guèri qalmaq*.

Traîneur, s. m., آردنه چکن *ârdena tchèkèn*. — کیرو قالان *guèri qalan*.

Traire, v. a., صاغمق *saghmaq*, سود صاغمق *sud sagh-*

maq. — les vaches, اینکلری صاغمق *inèklèri saghmaq.* — Trait, صاغلمش *saghelmech*, محلوب *mahloub.*

Trait, s. m., چزکی *tchizgui*, vulg. چزغی *tchezghe*, خطّ *khathth.*— Cheval de trait, عربه آتی *'araba âte.* — Trait d'attelage, عربه چکر قایش *'araba tchèkèr qaïch.* — Arme, اوق *oq.* — du visage, سیما *sima*, بکز *bènz.* — Action, ایش *ich*, عمل *'amèl*, طور *thavr.* — Ce qu'on avale de liqueur en une gorgée, بر نفس *bir nèfès*, بر یودم *bir ïoudoum*, بر ایچم *bir itchim.* — Trait d'esprit, نکته *nuktè*, لطیفه *lathifè.* — Trait d'union, خطّ الوصل *khathth ul-vasl*, چزکی *tchizgui.* — Beaux endroits d'un discours, etc., مطایب *mètaïb*, کوزل یرلر *guzèl ïèrlèr.* — Rapport, مناسبت *munaçibèt*, علاقه *'alaqa.*

Traite, s. f., Etendue de chemin qu'un voyageur fait d'un lieu à un autre sans se reposer, منزل *mènzil.* — Transport de marchandises d'un pays à un autre, نقل *naql.* — Vente et achat des esclaves, کوله تجارتی *keulè tidjarèti.* — Lettre de change, پولیچه *politcha*, *politchè.* — Les traites tirées sur Mr. N. ont été payées, فلان افندینک اوزرینه کشیده اولمش اولان پولیچه‌لر ادا قیلنمشدر *filan èfèndinin uzèrinè kèchidè olmouch olan politchalar èda qelenmech der.*

Traité, s. m , ouvrage, رساله *riçalè*, *rèçalè*, تألیف *tèèlîf.* — Convention, معاهده *mou'ahèdè*, عهدنامه *'ahdnamè.* — de paix, صلح معاهده‌سی *soulh mou'ahèdèçi*, شرط *charth.* — de commerce, تجارت معاهده‌سی *tidjarèt mou'ahèdèçi.* — Convention entre particuliers, مقاوله *mouqavèlè*, مقاوله‌نامه *mouqavèlènamè*, قول *qavl.* — Acte

écrit du traité, مقاولەنامە سندی *mouqavèlènamè sènèdi.* — Faire un traité, مقاولە ا *mouqavèlè èt.* – Sous la protection spéciale des traités, حمایت مخصوصە عهدیّە تحتندە *himaïèti makhsouçèï ahdiïè tahtenda.*

Traitement, s. m., معاملە *mou'amèlè.* — Bon traitement, حسن معاملە *husni mou'amèlè.* — Mauvais traitement, بد معاملە *bèd mou'amèlè.* — Honneurs, اکرام *ikram,* رسم اکرام *rèsmi ikram.* – Appointements, علوفە *'ouloufè 'ulèfè,* معاش *ma'ach,* ماهیّە *mahiïè.* — Supprimer un traitement, معاش قطع ا *ma'ach qath èt.* — Traitement d'un malade, خستەیە باقمە *khastaïa baqma,* معالجە *mou'alèdjè,* مداوات *mudavat,* تیمار *tîmar.*

Traiter, v. a., discuter, کلام ا *kèlam èt,* خطاب ا *khethab èt,* سویلمك *seuïlèmèk.* — Négocier, بر مصلحت اوزرە سویلشمك *bir maslahat uzrè seuïlèchmèk.* — Accueillir, معاملە ا *mou'amèlè èt,* عمل و حرکت ا *'amèl vè harèkèt èt.* – Bien traiter quelqu'un, بر کمسنەیە اکرام ا *bir kimèsnèïè ikram èt.* — Régaler, ضیافت ا *zyafèt èt,* اکرام ا *ikram èt.* — Médicamenter, علاج ویرمك *'yladj vèrmèk,* باقمق *baqmaq,* تیمار ا *tîmar èt.* – Traiter de..., qualifier de..., یرینە قومق *ïèrînè qomaq.*

Traiteur, s. m., لوستاریەجی *lostarïadje,* اشجی *âchdje.*

Traître, esse, adj., خیانتلك ایدن *kheyanètlik èdèn,* خاین *khaïn,* خیانت *kheyanèt,* غدّار *ghaddar.*

Trajet, s. m., کچید *guètchîd,* معبر *ma'bèr,* کچمە *guètchmè,* عبور *oubour.*

Trame, s. f., ارغاچ *arghatch.* — Complot, فساد *fèçad.*

Tramer, v. a., ارغاچلمق *arghatchlamaq.* — Comploter,

دولاب قورمق *dolab qourmaq*, نسج حيل ا *nèsdji hyèl èt.*

Tramontane, s. f., يلدز *ïeldez*, يلدز پوريازى *ïeldez porïaze*, باد شمال *bad-i chimal.* — (Perdre la), پوصلهيى شاشرمق *pouçoulaïe chachermaq.*

Tramway, s. m., ترامواى — ترامويه *tramwè.*

Tranchant, s. m., قلاغو *qelaghe*, آغز *âghez*, چالم يرى *tchalem ïèri.*

Tranchant, e, adj., كسكين *kèskîn*, كسيجى *kèçîdji*, قاطع *qathy'.*

Tranche, s. f., دلم *dilim*, پارچه *partcha.* — d'un livre, كنار *kènar.*

Tranchée, s. f., خندق *khandaq*, *handèk*, مترس *mètèris*, صيچان يولى *setchan ïolou.*

Trancher, v. a., كسمك *kèsmèk*, قطع ا *qath' èt.* — une difficulté, حلّ مشكل ا *halli muchkil èt.* — En parlant des couleurs, پارلدامق *pareldamaq.*

Tranchet, s. m., قوندرهجى بچاغى *qondouradje betchaghe.*

Tranquille, adj., اوصلو *ouslou*, يواش *ïavach*, ساكن *sakin*, راحت *rahat*, راحتلو *rahatle.* — C'est un enfant tranquille, اوصلو بر چوجق *ouslou bir tchodjouq.* — Laissez-moi tranquille! قويوير بنى *qoïvèr bèni*, براق بنى *braq bèni.* — Restez tranquille, راحت طور *rahat dhour.*

Tranquilliser, v. a., راحتلندرمق *rahatlandermaq.* — Se tranquilliser, راحتلنمق *rahatlanmaq*, راحت او *rahat ol.* — Tranquillisé, e, راحتلنمش *rahatlanmech.*

Tranquillité, s. f., راحت *rahat*, آرام *âram*, سكونت *su-*

kiounèt, حضور *houzour,* آسايش *âçaïch.* — La tranquillité publique, امنيّت و حضور اهالى *èmniïèt vè houzouri èhali.*

Transaction, s. f., صلح *soulh,* اوزلاشمه سندى *ouzlachma sènèdi.* — مقاوله *mouqavèlè.* — Faire une transaction, عقد سند صلح ا *'aqdi sènèdi soulh èt.* — مقاوله ا *mouqavèlè èt.*

Transborder, v. a., اختارمه - اقترمه ا *akhtarma, aqtarma èt,* حمولهيى ديكر سفينهيه نقل ا *hamoulèïi diguèr sèfinèïè naql èt.* — امتعه كميدن كمىيه نقل ا *èmti'a guèmidèn guèmiïè naql èt.*

Transcrire, v. a., اورنكنى آلمق *eurnèïni âlmaq,* صورتنى المق - چيقارمق *sourètini âlmaq, tchеqarmaq.*

Transe, s. f., بلكلنمه *bèlinlènmè,* هول *hèvl,* اضطراب *ezthеrab.*

Transférer, v. a., كوتورمك *gueuturmèk,* نقل ا *naql èt,* بشقه يره كوتورمك *bachqa ïèrè gueuturmèk.*

Transfert, s. m., نقل *naql,* حواله *havalè,* انتقال *intiqal,* فراغ *firagh.* — Acte de transfert, فراغنامه *firaghnamè.*

Transformation, s. f., تشكّل *tèchèkkul,* استحاله *istihalè,* تبديل صورت *tèbdil-i sourèt,* بشقه صورته كيرمه *bachqa sourètè guirmè,* دكشمه *dèïchmè.*

Transformer, v. a., شكلنى دكشديرمك *chèklini dèïchtirmèk,* تبديل صورت ا *tèbdîli sourèt èt,* بشقه هيئته قومق *bachqa hèïïètè qomaq.* — Se transformer, هيئتى تحويل ا *hèïïèti tahvîl èt.* — Se changer en..., هيئتنه قونلمق *hèïïètinè qonoulmaq.* — Sa maison s'est transformée en auberge, اوى لوقانده هيئتنه قونلمشدر *èvi loqanda hèïïètinè qonoulmouchdour.*

Transfuge, s. m., قاچغن *qatchghen*, فراری *firari*.

Transgresser, v. a., خلافنه حرکت ا *khylafinè harèkèt èt*, عصیان - تجاوز ا *'yçyan, tèdjavouz èt*.

Transgression, s. f., عصیان *'yçyan*, تجاوز *tèdjavouz*.

Transiger, v. n., اوزلشمق *ouzlachmaq*.– صلح اولمق *soulh olmaq*.

Transir, v. a., طوکدرمق *dondourmaq*, اوشتمك *uchutmèk*, دترتمك *titrètmèk*.

Transit, s. m., مرور اموال (*murour-i*) *mirour-i èmval*, مرور تذکرەسی (*murour*) *mirour tèzkèrèçi*, کچید کاغدی *guètchîd kiaghate*. — Droit de transit, مروريّه (*murouriïè*) *mirouriïè*, رسم مروريّه *rèsmi murouriïè*.

Transitif, ve, adj., متعدّی *mutè'addi*. – Verbe transitif, فعل متعدّی *fy'li mutè'addi*.

Transition, s. f., تبدّل *tèbèddul*.

Transitoire, adj., کچیجی *guètchidji*, موقّت *muvaqqat*.

Translation, s. f., کوتورمه *gueuturmè*, نقل *naql*, یرینی دکشترمه *ïèrîni dèïchtirmè*, انتقال *intiqal*.

Transmettre, v. a., کچورمك *guètchurmèk*, ویرمك *vèrmèk*, تسلیم ا *tèslîm èt*, حواله ا *havalè èt*, بشقەسنه کچورمك *bachqaçena guètchirmèk*. — Faire parvenir à..., تبلیغ ا *tablîgh èt*.

Transmigration, s. f., کوچ *gueutch*, هجرت *hidjrèt*.

Transmissible, adj., بشقه یره کوتورلور *bachqa ïèrè gueuturulur*, بشقەسنه کچورلور *bachqaçena guètchirilir*.

Transmission, s. f., غیریسنه کچورمه *ghaïreçena guètchirmè*, حواله *havalè, hèvalè*, انتقال *intiqal*.

Transmuable, adj., بشقه شیئه تبدیل اولنور *bachqa chèïè*

tèbdîl olounour, دکشلور *dèïchilir,* ممکن الاستحاله *mumkin ul-istihalè.*

Transparent, s. m., مسطر *masthar,* آلتلق *altleq.*

Transparent, e, adj , بر طرفدن او بر طرفی کورنور *bir tharaftan o bir tharafe gueurunur,* شفاف *chèffaf,* نورلو *nourlou.*

Transpiration, s. f., تر *tèr,* وجود ترلمسی *vudjoud tèrlèmèçi.*

Transpirer, v. n., وجود نفسلمك *vudjoud nèfèslèmèk,* بوغی صالمق *boughou salmaq,* صیزمق *sezmaq.* – Suer, ترلمك *tèrlèmèk.* — Au fig., سزلمك *sèzilmèk,* فش او *fach ol.*

Transplanter, v. a., بشقه یره دکمك *bachqa ïèrè dikmèk,* یرینی دکشترمك *ïèrîni dèïchtirmèk.*

Transport, s. m., action de transporter, کوتورمه *gueuturmè,* طاشیمه *thachema,* نقل *naql.* — Enthousiasme, تپرنمه *tèprènmè,* هیجان *hèïdjan,* هزهزه *hèzhèzè,* فرلایش *ferlaïch.* – Un transport ou navire de transport, مهمات کمیسی *muhimmat guèmiçi,* ترانسپور سفینه‌سی *transpor sèfinèçi.*

Transporter, v. a., بشقه یره کوتورمك *bachqa ïèrè gueuturmèk,* طاشیمق *thachemaq,* نقل ا *naql èt.* – Se transporter, وارمق *varmaq,* کتمك *guitmèk,* انتقال ا *intiqal èt.*

Transposer, v. a., صره‌سنی دکشترمك *seraçene dèïchtirmèk,* یرینی تبدیل ا *ïèrîni tèbdîl èt,* بشقه یره قومق *bachqa ïèrè qomaq.*

Transsubstantiation, s. f., تغییر جوهر *tèghaïïuri djèvhèr,* استحالهٔ جوهر *istihalèï djèvhèr.*

TRANSVASER, v. a., بوشاتمق *bochatmaq*, بشقه قابه بوشاتمق *bachqa qaba bochatmaq*, بشقه قابه چکمك *bachqa qaba tchèkmèk.*

TRANSVERSAL, E, adj., اکری *èïri*, ایقوری *aïqe̱re̱*, منحرف *munharif.*

TRANSVERSALEMENT, adv., اکریجه *èïrîdiè*, منحرفًا *munharifèn.*

TRAPÈZE, s. m., شبیه بالمنحرف *chèbîh bil-munharif.*

TRAPPE, s. f., espèce de porte, کپنك *kèpènk.* — Piége, دوزاق *douzaq*, طوزاق *thouzaq*, قپان *qapan.*

TRAPU, UE, adj., بودور *bodour*, طقناز *te̱qnaz.*

TRAQUE, s. f., قپاتمه *qapatma.*

TRAQUENARD, s. m., sorte de piège, دوزاق *douzaq*, قپان *qapan.*

TRAQUER, v. a., اطرافنی قوشاتمق *ètrafe̱ne̱ qouchatmaq*, طاره طیقمق *dara de̱qmaq*. محاصره ا *mouhaçèrè èt*,

TRAVAIL, s. m., ایش *ich*, عمل *'amèl*, شغل *choughl.* — Fatigue, امك *èmèk*, زحمت *zahmèt*, کوشش *kiouchich*, سعی *sa'y.* — Les travaux publics, اعمال عمومیّه *a'mali 'oumoumiïè.* — Le Ministère des Travaux Publics, نظارت امور نافعه *nèzarèt-i oumouri nafi'è.* — Le conseil des Travaux Publics (des Ponts et Chaussées), معابر مجلسی *mè'abir mèdjliçi.* — La direction des Travaux Publics (des Ponts et Chaussées), طرق و معابر اداره‌سی *thourouq vè mè'abir idarèçi.* — Travaux extraordinaires, فوق العاده اعمالات *fèvq ul-a'adè i'malat.*

TRAVAILLER, v. n., ایشلمك *ichlèmèk*, چالشمق *tchale̱chmaq.* — Travaillé, e, ایشلنمش *ichlènmich*, مصنوع *masnou'.*

Travailleur, se, s., چالشقان *tchalechqan*, مجد *mudjidd*.

Travers, s. m., اينلك *ènlik*, اينليلك *ènlîlik*, اينى *èni*, عرض *'arz*. — En travers, اينينه *ènînè*. — De travers, اكرى *èïri*, عكسى *'aksi*, ترسنه *tèrsinè*. – A travers, au travers, ايچندن *itchindèn*, اورتەسندن *ortaçendan*, آراسندن *âraçendan*. — A tort et à travers, صاللاپاته *sallapata*, صاغه صوله *sagha sola*, دوشنميەرك *duchèn-mèïèrèk*.

Traverse, s. f., (chemin de), كسدرمه يول *kèsdirmè ïol*.

Traversée, s. f., كچيد *guètchid*, معبر *ma'bèr*. — دكز سفرى *dèniz sèfèri*.

Traverser, v. a., كچمك *guètchmèk*, بر ياندن او بر يانه كتمك *bir ïandan o bir ïana guitmèk*, اوتەيه كچمك *eutèïè guètchmèk*, قارشويه كچمك *qarcheïa guètchmèk*, ايچندن كچمك *itchindèn guètchmèk*.

Traversin, s. m., باش يصدغى *bach ïasteghe*, اوزون يوز يصدغى *ouzoun ïuz ïasteghe*.

Travestir, v. a., قيافت دكشترمك *qeïafèt dèïchtir-mèk*, تبديل كسوه ا *tèbdil-i kisvè ètdirmèk*.–une pensée, تغيير معنا ا *taghïïr-i mana èt*. — Se travestir, تبديل قيافت ا *tèbdîli qeïafèt èt*, بشقه قيافته كيرمك *bachqa qeïafètè guirmèk*.

Trayon, s. m., امجك *èmdjèk*.

Trébisonde, ville, طرابزون *tharabèzoun*.

Trébucher, v. n., faire un faux pas, قايمق *qaïmaq*, سورچمك *surtchmèk*, دوشمك *duchmèk*. – Emporter par son poids, آغر كلمك *âgher guèlmèk*.

Trébuchet, s. m., piége, قپانجه *qapandja*, قوش طوزاغى

qouch dhouzaghe. — Balance, التون وزنهسی *alten vèznèçi.*

TRÈFLE, s. m., يونجه *ïondja.* — Jeu, اسباتی *isbati.*

TREILLAGE, s. m., قفس *qafès.*

TREILLE, s.f., اصمهلق *asmaleq.* — Cep de vigne, کوتك *kutuk,* اصمه کوتکی *asma kutuïu,* اوزم اصمهسی *uzum asmaçe.* — Au fig., le vin, شراب *charab,* اصمه صویی *asma souïou.*

TREILLIS, s. m., قفس *qafès,* مشبّك *mouchèbbèk.* — چوال بزی *tchouval bèzi.*

TREIZE, adj., اون اوچ *on utch.*

TREIZIÈME, adj., اون اوچنجی *on utchundju.* — S. m., اون اوچده بر *on utchdè bir.*

TREMBLANT, E, adj., دترهیجی *titrèïdji,* دترهین *titrèïèn.* — En tremblant, دترهیهرك *titrèïèrèk.*

TREMBLE, s. m., اق توز اغاجی *aq toz aghadje,* بیاض قواق اغاجی *bèïaz qavaq aghadje.*

TREMBLEMENT, s. m., دترمه *titrèmè,* دتریش *titrèïch.* — de terre, زلزله *zèlzèlè,* یر دترمهسی *ïèr titrèmèçi.*

TREMBLER, v. n., دترمك *titrèmèk.*

TRÉMIE, s. f., دکرمن سپدی *dèïrmèn sèpèdi.*

TRÉMOUSSER, v. a., چبالمق *tchabalamaq,* چالقنمق *tchalqanmaq,* چارپنمق *tcharpenmaq.* — Se trémousser, چبالنمق *tchabalanmaq.* — Au fig., چبالنمق *tchabalanmaq,* جهد ا *djahd èt.*

TREMPE, s. f., صو *sou,* صو ویرمه *sou vèrmè,* اصلادش *esladech.* — Humeur, مزاج *mizadj,* مشرب *mèchrèb.*

TREMPER, v. a., اصلاتمق *eslatmaq,* اصلامق *eslamaq,* صویه باترمق *souïa batermaq.* — le fer, دمره صو ویرمك *dèmirè sou vèrmèk.*

Trentaine, s. f., اوتوز دانه *otouz tanè*, اوتوزلق *otouzlouq*.

Trente, adj. num., اوتوز *otouz*.

Trentième, adj., اوتوزنجی *otouzoundjou*. — Le trentième, اوتوزده بر *otouzda bir*.

Trépas, s. m., اولم *eulum*, وفات *vèfat*, موت *mèvt*.

Trépasser, v. n., اولمك *eulmèk*, وفات ا *vèfat èt*. – Trépassé, e, اولمش *eulmuch*, متوفّی *mutèvèffa*. — S., اولو *eulu*, میت *mèït*.

Trépied, s. m., ساج ایاق *sadj aïaq*, *sadjaïaq*.

Trépignement, s. m., ایاغنی یره اورمه *aïaghene ïèrè vourma*, پاتردی *paterde*, ایاق پاتردیسی *aïaq paterdeçe*.

Trépigner, v. n., ایاغنی یره اورمق *aïaghene ïèrè vourmaq*, پاتردی ا *paterde èt*, دپنمك *dèpinmèk*.

Très, adv., پك *pèk*, قتی *qate*, خیلی *khaïle*, چوق *tchoq*, بغایت *bèghaïèt*, افراط *ifrath*, زیادهسیله *ziadèçiilè*. — Très-bien, پك ایو *pèk èïi*. — Très-mal, très-mauvais, پك فنا *pèk fèna*. — Très-beau, پك كوزل *pèk guzèl*. — Très-riche, پك زنكین *pèk zènguin*. — Le Très-haut, حق تعالی *haqq tè'ala*.

Trésor, s. m., خزینه *khazînè*, vulg. خزنه *khaznè*, pl. خزاین *khazaïn*. — Trésor inépuisable, توكنمز خزینه *tukènmèz khaznè*. — Le trésor royal, خزینه اوطهسی *khaznè odhaçe*. – Le trésor impérial du sultan, خزینهٔ عامره *khazînèï 'amirè*, خزینهٔ همایون *khazînèï humaïoun*. — Le trésor privé, خزینهٔ خاصّه *khazinèï khassè*. — Le trésor public ou de l'état, بیت المال *bèït ul-mal*, خزینهٔ میریّه *khazînèï mîriïè*, خزینهٔ دولت *khazînèï dèvlèt*, خزینهٔ جلیله *khazînèï djèlilè*. — Les agents du

trésor, اموال ميريّه مأمورلری *èmvali mîriïè mèèmourlèri.* — Bon du trésor ottoman, خزينه تحويلى *khaznè tahvîli.* – Le trésor des sciences, كنز العلوم *kènz ul-'ouloum.*

Trésorier, s. m., خزينه‌دار *khaznèdar*, خزينه امينى *khaznè èmîni.*

Tressaillement, s. m., دترمه *titrèmè*, دتريش *titrèïch.*

Tressaillir, v. n., دترمك *titrèmèk*, اهتزاز ا *ihtizaz èt*, يورك اويناموق - طلابيمق *ïurèk oïnamaq, dhalabemaq.*

Tresse, s. f., اورمه *eurmè*, اورکو *eurgu.*

Tresser, v. a., اورمك *eurmèk.*

Tréteau, s. m., كروت *kèrèvèt*, طياق *dhaïaq.* — de table, اياق *aïaq.*

Treuil, s. m., يوك قالدرەجق محور *ïuk qalderadjaq mihvèr.*

Trêve, s. f., متاركه *mutarèkè.* — Au fig., راحتلق *rahatleq*, حضور *houzour*, آرام *âram.*

Triage, s. m., سچمه *sètchmè*, انتخاب *intikhab.*

Triangle, s. m., اوچ كوشه‌لو صورت *utch keuchèli sourèt*, مثلّث *muçèllès.*

Triangulaire, adj., اوچ كوشه‌لى *utch keuchèli.*

Tribord, s. m., كمى‌نك صاغ طرفى *guèmînin sagh tharafe*, كمى‌نك صاغ يانى - ديوارەسى *guèmînin sagh ïane, douvarèçi.*

Tribu, s. f., قبيله *qabîlè*, pl. قبايل *qabaïl*, صوى *soï*, سبط *sibth*, قوم *qavm*, pl. اقوام *aqvam*, عشيرت *'achîrèt*, pl. عشاير *'achaïr.*

Tribulation, s. f., كدر *kèdèr*, الم *èlèm*, محنت *myhnèt*, بلا *bèla*, مصيبت *mouçybèt*, شدّت *chiddèt.*

Tribunal, s. m., محكمه *mèhkèmè.*– Tribunal ou cour d'ap-

pel, استیناف مجلسی *istinaf mèdjliçi.* — civil, محکمهٔ قانونیّه *mèhkèmèï qanouniïè.* — de commerce, مجلس تجارت *mèdjliçi tidjarèt,* تجارت مجلسی *tidjarèt mèdjliçi.* — consulaire, قونسلوسخانه محکمه‌سی *qonsoloskhanè mèhkèmèçi.* — correctionnel, محکمهٔ جزائیه *mèhkèmèï djèzaïïè,* جزا محکمه‌سی *djèza mèhkèmèçi.* — criminel, مجلس جنایت و جنحه *mèdjliçi djinaïèt u djinha.* — Les tribunaux ordinaires, محاکم عادیّه *mèhakimi 'adiïè.* – Tribunal de 1ère instance, محکمهٔ ابتدائیه *mèhkèmèï ibtidaïïè.* — Le tribunal supérieur, بیوك محکمه *beuïuk mèhkèmè.* — compétent, حکم و قضایه صلاحیّتی اولان محکمه *hukm u qazaïa salahiïèti olan mèhkèmè.* — Le tribunal s'est déclaré incompétent, حکم و قضایه صلاحیّتی اولمادیغنی محکمه اعلان ایلدی *hukm u qazaïa salahiïèti olmadeghene mèhkèmè i'lan èïlèdi.*

Tribune, s. f., منبر *mènbèr,* وعظ کرسیسی *va'z kursîçi.* — محفل *mahfil.*

Tribut, s. m., ویرکو *vèrgui,* خراج *kharadj,* جزیّه *djèziïè.*

Tributaire, adj., ویرکو ویرن *vèrgui vèrèn,* خراج کذار *kharadj guzar.*

Tricher, v. a. et n., الداتمق *aldatmaq,* حیله ا *hylè èt,* بیزیقجیلق ا *bezeqdjeleq èt,* جنیمق *djenemaq.*

Tricherie, s. f., بیزیقجیلق *bezeqdjeleq.*

Tricheur, s. m., الدادیجی *aldadedje,* حیله‌باز *hylèbaz.* بیزیقجی *bezeqdje.*

Tricolore, adj., اوچ رنکلو *utch rènkli.* — Le drapeau tricolore français, فرانسز اوچ رنکلو بیراغی *françez utch rènkli baïraghe.*

Tricot, s. m., اورکو *eurgu*, اورمه ایش *eurmè ich*.

Tricoter, v. a., اورمك *eurmèk*.

Trictrac, s. m., طاوله *thavla*.

Trident, s. m., اوچ دیشلی چتال *utch dîchli tchatal*, یبا *ïaba*.

Trier, v. a., سچمك *sètchmèk*, آیرمق *âïermaq*, اینتلامق *aïetlamaq*, انتخاب ا *intikhab èt*, اختیار ا *ykhtïar èt*. — Trié, e, سچلمش *sètchilmich*, منتخب *muntakhab*.

Trieste, ville, تریسته *trïèsta*.

Trigonométrie, s. f., علم مساحت مثلثات *'ylmi mèçahèti muçèllèçat*.

Trilatéral, e, adj., اوچ یانلو *utch ïanle*, اوچ طرفلو *utch tharafle*, مثلث *muçèllès*.

Trillion, s. m., بیك كرّه بیك ملیون *bîn kèrrè bîn milïon*.

Trimestre, s. m., اوچ آی مقداری *utch âï meqtare*, اوچ آی *utch âï*. — Ce qu'on paye ou ce qu'on reçoit à la fin de chaque trimestre, اوچ آیلق *utch âïleq*.

Trimestriel, le, adj., اوچ آیلق *utch aïleq*.

Tringle, s. f., پرده دمری *pèrdè dèmiri*, دمیر چبوق *dèmîr tchibouq*.

Trinité, s. f., تثلیث *tèslîs*, عزیز اوچلك *'azîz utchluk*.

Trinquer, v. n., قدح طوقشدرمق *qadèh dhoqouchtourmaq*, برابر ایچمك *bèrabèr itchmèk*, طوقه ا *toqa èt*.

Triomphal, e, adj., نصری *nasrïï*, فوزی *fèvzïï*, فتحی *fèthyï*.

Triomphant, e, adj., مظفر *mouzaffèr*, منصور *mansour*, غالب *ghalib*. — Pompeux, طنطنه‌لو *thanthanale*.

Triomphe, s. m., نصرت *nousrèt*, ظفر *zafèr*, فتح *fèth*, فتوح *futouh*, pl. فتوحات *futouhat*.

Triompher, v. n., غالب كلمك *ghalib guèlmèk*, غالب او *ghalib ol*, مظفر او *mouzaffèr ol*, ظفر بولمق *zafèr boulmaq*, فتح ا *fèth èt*, منصور او *mansour ol.*

Tripe, s. f., اشكنبه *ichkènbè*, شكنبه *chikènbè.*

Triperie, s. f., اشكنبه بازاری - چارشوسی *ichkènbè bazarẹ, tcharcheçẹ.*

Tripier, ère, s., اشكنبه‌جی *ichkènbèdji.*

Triple, adj., اوچ قات *utch qat.*

Tripler, v. a., اوچ قات ا *utch qat èt.* — V. n., اوچ قات او *utch qat ol.*

Tripoli, ville, طرابلس - طرابلوس *tharaboulous.* – d'Afrique ou de Barbarie, طرابلوس غرب *tharaboulouçi gharb.* — de Syrie, طرابلوس شام *tharaboulouçi cham.*

Tripotage, s. m., قارمه قارش شی *qarma qarẹch chèï.* — Intrigue, شیطانلق *chèïthanlẹq*, فتنه‌لك *fitnèlik*, سوز قارشدرمه *seuz qarẹchtẹrma.*

Tripoter, v. n., قارمه قارش ا *qarma qarẹch èt*, قارش مورش ا *qarẹch mourouch èt*, قارشدرمق *qarẹchtẹrmaq.*

Tripotier, ère, s., قارشدرجی *qarẹchtẹrẹdjẹ*, سوز قارشدرجی *seuz qarẹchtẹrẹdjẹ*, فتنه‌جی *fitnèdji.*

Trique, s. f., صوپا *sopa.*

Trirème, s. f., قادرغه *qadẹrgha*, چكدرمه *tchèktirmè.*

Trissyllabe, adj., اوچ هجالو *utch hèdjèli.*

Triste, adj., تاسه‌لو *taçalẹ*, قساوتلو *qaçavètli*, كدرلو *kèdèrli*, محزون *mahzoun*, مغموم *maghmoum*, مكدر *mukèddèr.* – Affligeant, اجنه‌جق *âdjẹnadjaq*, سفيل *sèfîl.* – Mélancolique, مراقلو *mèraqlẹ.* – Être triste, محزون او *mahzoun ol*, مكدر او *mukèddèr ol*, قساوتلنمك *qaçavètlènmèk*,

قساوت چکمك *qaçavèt tchèkmèk.* — Triste, obscur, ایدینلغی آز *aïde̲nle̲ghe̲ âz.* — Temps triste, obscur, بولانق هوا *boulane̲q hava,* قپانق *qapane̲q.*

TRISTESSE, s. f., تاسه *taça,* کدر *kèdèr,* حزن *huzn,* محزونیّت *mahzouniïèt,* قساوت *qaçavèt.*

TRITURER, v. a., ازمك *èzmèk,* توز ا *toz èt.*

TRIVIAIRE, adj., اوچ یول آغزی *utch ïol âghze̲.*

TRIVIAL, E, adj., بیاغی *baïaghe̲,* قبا *qaba,* الچق *altchaq.*

TRIVIALITÉ, s. f., بیاغیلق *baïaghe̲le̲q,* قبالق *qabale̲q,* الچقلق *altchaqle̲q.*

TROC, s. m., دکش *dèïch,* ترامپه *te̲rampa,* مبادله *mubadèlè.*

TROËNE, s. m., قینا اغاجی *qe̲na aghadje̲.*

TROGNON, s. m., قوچان *qotchan,* میوه‌نك ایچ صاپی *mèïvènin itch sape̲.*

TROIS, adj. num., اوچ *utch.*

TROISIÈME, adj., اوچنجی *utchundju.*

TROISIÈMEMENT, adv., اوچنجیسی *utchundjuçu,* اوچنجیده *utchundjudè.*

TROIS-MATS, s. m., اوچ دیرکلی کمی *utch dîrèkli guèmi.*

TROMBE, s. f., قصرغه *qaçe̲rgha.*

TROMPE, s. f., بوری *borou,* زورنا *zourna.* — d'éléphant, فیل خرطومی *fîl khorthoumou.*

TROMPER, v. a., آلداتمق *âldatmaq,* اغفال اینمك *ighfal ètmèk.* - Se tromper, آلدانمق *âldanmaq.* — Se tromper, errer, یاکلمق *ïane̲lmaq,* یاکلش ا *ïanle̲ch èt.* - Trompé, e, الدانمش *aldanme̲ch.*

TROMPERIE, s. f., الدانمه *aldanma,* آلدایش *âldaïch,* فند *fènd,* حیله *hylè,* مکر *mèkr,* تلبیسلك *tèlbîslik.*

Trompette, s. f., زورنا *zourna*, بورى *borou*, ترومپته *trompèta*, ترامپته *trampèta*. — Sonner de la trompette, ترومپته - ترامپته چالمق *trompèta, trampèta tchalmaq*. - S. m., ترامپته‌جى *trampètadje*.

Trompeur, se, adj. et s., آلداديجى *âldadedje*, حيله‌كار *hylèkiar*, حيله‌باز *hylèbaz*, مكّار *mèkkiar*, يلانجى *ïalandje*.

Tronc, s. m., كوتك *kutuk*. — Boîte pour les aumônes, صدقه صندوغى *sadaqa sandeghe*.

Tronçon, s. m., پارچه *partcha*, ديلم *dilim*.

Trône, s. m., تخت *takht*, سرير *sèrîr*, اريكه *èrîkè*. — Le trône impérial, royal, تخت پادشاهى *takhti padichahi*, تخت ملوكانه *takhti muloukianè*. — La puissance souveraine, سلطنت *salthanèt*, ملك *mulk*.

Tronquer, v. a., كسمك *kèsmèk*, قطع ا *qath' èt*, قيرمق *qermaq*, اوجندن آلمق *oudjoundan almaq*, كدمك *guèdmèk*.

Trop, adv., چوق *tchoq*, پك *pèk*, پك چوق *pèk tchoq*, افراط *ifrath*, زياده‌سيله *zïadèçiilè*. - C'est trop, چوقدر *tchoqtour*. — Ce n'est pas trop, چوق دكل *tchoq dèïl*.

Trophée, s. m., اثر مظفريّت *èçèri mouzaffèriïèt*, فتوحات نشانه‌سى *futouhat nichanèçi*, نصرت *nousrèt*, فتح *fèth*, غلبه *ghalèbè*.

Tropique, s. m., دائرهٔ انقلاب *daïrèï inqylab*. — Adj., دائرهٔ انقلابه متعلّق *daïrèï inqylaba moutè'allyq*.

Troquer, v. a., دكش ا *dèïch èt*, مبادله - ترامپه ا *mubadèlè, terampa èt*.

Trot, s. m., لنك لنك *link link*, تيرز *tîriz*, تيرس *teress*.

Trotte, s. f., طبان *thaban*, يول *ïol*, اوزاقلق *ouzaqleq*.

Trotter, v. n., لنك چالمق *link tchalmaq*, لنك لنك كتمك *link link guitmèk.*

Trottoir, s. m., قالدرم *qalderem*, دوشمه *deuchèmè.*

Trou, s. m., دلك *dèlik*, ثقب *saqb*, يرتق *ïrteq.*

Trouble, s. m., بولانقلق *boulaneqleq*, قارشقلق *qarecheqleq*, نظامسزلق *nizamsezleq*, اختلال *ykhtilal*, فساد *fèçad*, فتنه *fitnè*, اويغونسزلق *oïghounsouzlouq.* — Dispute, غوغا *qavgha.*

Troubler, v. a., بولاندرمق *boulandermaq*, قارشترمق *qarechtermaq*, خلل كتورمك *khalèl guètirmèk.* – Inquiéter, بيحضور ا *bi-houzour èt*, انجتمك *indjitmèk*, رنجيده ا *rèndjîdè èt.* – Se troubler, بولانمق *boulanmaq.* – S'embarrasser, شاشرمق *chachermaq*, الت اوست او *alt ust ol.* — S'intimider, شاشمق *chachmaq*, مضطرب او *mouztharib ol.* — Troublé, e, بولانمش *boulanmech*, بولانق *boulaneq*, مكدر *mukèddèr*, قارشمش *qarechmech*, شاشمش *chachmech*, مضطرب *mouztharib.*

Trouer, v. a., دلمك *dèlmèk*, دليك ا *dèlîk èt*, دليك آچمق *dèlik âtchmaq.* — Troué, e, دلنمش *dèlinmich*, دليكلى *dèlikli*, مثقوب *mèsqoub.*

Troupe, s. f., غلبهلق *qalabaleq*, آلاى *âlaï*, سورى *suru*, بلوك *beuluk*, جماعت *djèma'at*, فوج *fèvdj.* — Corps d'armée, عسكر *'askèr*, pl. عساكر *'açakir.* — Troupes régulières, نظام عسكرى *nizam 'askèri.* – irrégulières, نظامسز عسكر *nizamsez 'askèr*, باشى بوزوق *bache bouzouq.* — de réserve, قوۀ اختياطيه *qouvvèï ikhtïathiïè*, اختياط عسكرى *ikhtïath 'askèri.* – auxiliaires, عساكر عونيه *'açakiri 'avniïè.*

TROUPEAU, s. m., سوری *suru.* — de moutons ou de brebis, قویون سوریسی *qoïoun suruçu.* — de vaches, اینك سوریسی *inèk suruçu.* – d'oies, قز سوریسی *qaz suruçu.*

TROUSSE, s. f., باغ *bagh,* دمت *dèmèt,* دسته *dèstè.* — de chirurgien, جرّاح آلتی طاقمی – جزدانی *djèrrah alèti thaqeme, djèzdane.* – Etre aux trousses de quelqu'un, برینك اردینه دوشمك *birinin ardena duchmèk.*

TROUSSEAU, s. m., چماشور طاقمی *tchamacher thaqeme.*

TROUSSER, v. a., قاسمق *qasmaq,* قویرمق *qevermaq,* صیغهمق *seghamaq.* — Se trousser, اتکنی قالدرمق *ètèïini qaldermaq.*

TROUSSIS, s. m., قاسمه *qasma.*

TROUVAILLE, s. f., بولش *boulouch,* بولنتی *boulountou,* بولنمش شی *boulounmouch chèï,* کلپیر *kèlèpîr.* — J'ai fait une bonne trouvaille, ایو بر شی بولدم *èïi bir chèï bouldoum,* کلپیر بولدم *kèlèpîr bouldoum.*

TROUVER, v. a., بولمق *boulmaq.* — J'ai trouvé mon ami en chemin, دوستمی یولده بولدم *dostoumou ïolda bouldoum.* — Juger, croire, صانمق *sanmaq.* ظنّ ا *zann èt.* – Trouver bon, بکنمك *bèïènmèk.* – Trouver mauvais, بکنممك *bèïènmèmèk.* — Se trouver, بولنمق *boulounmaq,* موجود بولنمق *mèvdjoud boulounmaq.* — Se rencontrer, بولشمق *boulouchmaq,* راست کلمك *rast guèlmèk,* قاوشمق *qavouchmaq.* – Se trouver bien de quelque chose, خشنود او *khochnoud ol,* ممنون او *mèmnoun ol.* — Se trouver bien, en bonne santé, ایو او *èïi ol.* — Se trouver mal, فنا او *fèna ol.* — Se trouver en mauvaise santé, کیفسز او *kèïfsiz ol,* نا خوش او *na khoch ol.* — Il

se trouva que..., شویله اولدی که cheuïlè oldou ki, ظاهر اولدیکه zahir oldouki. — Trouvé, بولنمش bouloun-mouch, موجود mèvdjoud. — Enfant trouvé, براغلمش چوجق braghelmech tchodjouq, پیچ pîtch.

Truc, s. m., سرّ serr, فند fènd, صنعت خفیّه sènaat-i khafiïè.

Trucheman, s. m., ترجمان tèrdjuman.

Truelle, s. f., ماله mala.

Truffe, s. f., طوموز الماسی dhomouz èlmaçe.

Truie, s. f., دیشی طوموز dîchi dhomouz.

Truite, s. f., الا بالق ala baleq.

Tu, pron. de la 2e pers., سن sèn.

Tuant, e, adj., اولدریجی euldurudju, پك زحمتلو pèk zahmètli.

Tube, s. m., بوری borou, اولق olouq.

Tubercule, s. m., en t. de jardinage, دوکوم duïum, یومرو ïoumrou, تومسك tumsèk. — En t. de médecine, اوفاق اور oufaq our, شیش chich, ورم vèrèm, ورم شیشی vèrèm chichi.

Tudesque, adj., نمچه‌لو nèmtchèli, جرمانی djèrmani.

Tuer, v. a., اولدرمك euldurmèk, قتل ا qatl èt. — Il n'y a eu personne de tué dans cette affaire, او کارده بر تلفات وقوعبولمامش o kiarda bir tèlèfat vouqou'boulmamech. — Égorger, بوغازلمق boghazlamaq, ذبح ا zèbh èt. — Ennuyer, fatiguer, اوصاندرمق oçandermaq, ثقلت ویرمك seqlèt vèrmèk. — Tuer le temps, وقت کچورمك vaqet guètchirmèk. — Se tuer, کندی کندینی اولدرمك kèndi kèndîni euldurmèk.

Tuerie, s. f., قیرغن qerghen, مقاتله mouqatèlè.

TUF, s. m., ایاق طاشی *aïaq thache.*

TUILE, s. f., کرمید *kirèmîd,* کرمیت *kirèmît.*

TUILIER, s. m., کرمیدجی *kirèmîddji.*

TULIPE, s. f., لاله *lalè.*

TULLE, s. m., تول *tul.*

TUMÉFACTION, s. f., شیشمه *chîchmè,* شیش *chîch.*

TUMÉFIER, v. a., شیشورمك *chîchirmèk.* — Se tuméfier, شیشمك *chîchmèk.*

TUMEUR, s. f., شیش *chîch,* قبارتی *qabarte.*

TUMULAIRE, adj. (pierre), مزار طاشی *mèzar tache.*—(Inscription), مزار کتابتی *mèzar kitabèti.*

TUMULTE, s. m., شماطه *chamatha,* پاتردی *paterde,* ولوله *vèlvèlè,* کورلتی و غوغا *gurultu vè qavgha.*

TUMULTUEUX, SE, adj., شماطه‌لو *chamathale,* پاتردیلو *paterdele,* ولوله‌لی *vèlvèlèli.*

TUNIQUE, s. f., عبا *'aba,* لباس *libas,* ستری *sètri.*

TUNIS, ville et province, تونس *tunis, tounous.*

TUNNEL, s. m., تونل *tunèl,* یر التنده یول *ïèr altenda ïol.*

TURBAN, s. m., صارق *sareq,* چالمه *tchalma.* — Mettre ou arranger un turban, صارق صارمق *sareq sarmaq.*

TURBOT, s. m., قلقان بالغی *qalqan baleghe.*

TURBULENCE, s. f., یرامزلق *ïaramazleq,* زوربالق *zorbaleq.*

TURBULENT, E, adj., یرامز *ïaramaz,* ولوله‌جی *vèlvèlèdji,* قرغاشه *qarghacha.*

TURC, s. m., ترك - تورك *turk,* pl. اتراك *ètrak.* — Ottoman, عثمانلو *'osmanle.*

TURC, QUE, adj., ترك - تورك *turk,* ترکی - تورکی *turki,* عثمانلو *'osmanle.* — Le gouvernement turc, ottoman,

دولت عثمانيّه *dèvlèti 'osmaniïè*, دولت عليّه *dèvlèti 'aliïè*, سلطنت سنيّه *salthanèti sèniïè*. – Femme turque, عثمانلو قارى *'osmanle qare*. — La langue turque, تورك لسانى *turk liçane*, لسان توركى *liçani turki*, زبان تركى *zèbani turki*, توركجه *turktchè*, تركى - عثمانلوجه *'osmanledja*. — Parler le turc, توركجه سويلمك *turktchè seuïlèmèk*. — Nous apprenons la langue turque, لسان توركيىي تحصيل ايديورز *liçani turkiyi tahçyl èdèïorouz*. – Parlez-vous turc? تركجه سويلرميسكز *turktchè seuïlèrmîçiniz*. — A la turque, عثمانلوجه *'osmanledja*, الا توركه *ala turka*.

Turkestan, pays, تركستان *turkistan*.

Turlupiner, v. a. et n., مسخره ا *maskhara èt*, ذوقه آلمق *zèvquè almaq*, مزه‌لنمك *mèzèlènmèk*, چركين مضمون سويلمك *tchirkin mazmoun seuïlèmèk*.

Turpitude, s. f., رزيللك *rèzîllik*, رسوايلق *risvaïleq*, عيب *'aïb*.

Turquie, pays, عثمانلو مملكتى *'osmanle mèmlèkèti*, ممالك عثمانيّه *mèmaliki 'osmaniïè*, دولت عثمانيّه *dèvlèti 'osmaniïè*, دولت عليّه ممالكى *dèvlèti 'aliïè mèmaliki*. – La Turquie d'Europe, ou Roumélie, روم ايلى *roumèli*. — La Turquie d'Asie, ou Anatolie, اناطولى *anadholou*.

Turquoise, s. f., پيروزه *pîrouzè*.

Tutelle, s. f., وصيلك *vaçylik*, وصايت *viçaïèt*.

Tuteur, trice, s., وصى *vaçy*, ولى *vèliï*.

Tutie, s. f., توتيا *toutïa*.

Tutoyer, v. a., سن ديمك *sèn dèmèk*, بر برينه سن ديه‌رك لقردى ا *biri birînè sèn dèïèrèk laqerde èt*.

Tuyau, s. m., بورى *borou*, لوله *lulè*, اولق *olouq*. — Tuyau de lunette à longue vue, دوربين بوريسى *durbun bo-rouçou*. — Conduit, كونك *kunk*, قبور *qoubour*. — de fontaine, چشمه لولهسى *tchèchmè lulèçi*. — de pipe, چبوق *tchibouq*. — de cheminée, اوجاق قبورى *odjaq qoubourou*.

Tympan, s. m., قولاق پردهسى *qoulaq pèrdèçi*.

Tympanon, s. m., صنطور *santhour*. — Jouer du tympanon, صنطور چالمق *santhour tchalmaq*.

Type, s. m., مثل *misl*, اصل صورتى *asl sourèti*, صورت اصليّه *sourèti asliïè*, اورنك *eurnèk*, قالب *qaleb*.

Typhus, s. m., تيفوس صتمهسى *tifos setmaçe*, صارى صتمه *sare setma*.

Typographe, s. m., باصمهجى *basmadje*.

Typographie, s. f., l'art, باصمهجيلق *basmadjeleq*, فنّ طباعت *fènni thèba'at*. — L'établissement, باصمهخانه *basmakhanè*, طبعخانه *thab'khanè*.

Tyr, ville, صور *sour*, مدينهٔ صور *mèdînèï sour*.

Tyran, s. m., زوربا *zorba*, جبّار *djèbbar*, ظالم *zalim*, ظلمكار *zouloumkiar*.

Tyrannie, s. f., زوربالق *zorbaleq*, جبّارلق *djèbbarleq*, ظلم *zouloum*.

Tyrannique, adj., ظالمانه *zalimanè*, ظلمكارانه *zouloum-kiaranè*.

Tyranniser, v. a., زوربالق ا *zorbaleq èt*, ظلم ا *zoulm èt*, ظالم او *zalim ol*, اذيّت ويرمك *èziïèt vèrmèk*. — Tyran-nisé, e, ظلم اولنمش *zoulm olounmouch*, مظلوم *mazloum*.

TZAR, s. m., چار *tchar*, روسیه ایمپراطوری *rouçia impèrathorou.*

TZARINE, s. f., چاریچه *tcharitcha*, روسیه ایمپراطوریچهسی *rouçia impèrathoritchaçe.*

U.

UKASE, s. m., اوقاز *ouqaz*, مسقو ایمپراطوری فرمانی *mosqov impèrathorou fèrmane.*

UKRAINE, pays, اوقرانیا ولایتی *uqranïa vilaïèti*, قزاق ولایتی *qazaq vilaïèti.*

ULCÈRE, s. m., یاره *ïara*, قرحه *qariha.*

ULCÉRER, v. a., یاره‌لمق *ïaralamaq*, اریكلتمك *irînlètmèk.* — S'ulcérer, یاره فنالشمق *ïara fènalachmaq*, اریكلنمك *ïrînlènmèk.*

ULCÉREUX, SE, adj., یاره‌لو *ïarale.*

ULÉMA, s. m., membre du clergé, des gens de loi, en Turquie, علما *'oulèma.*

ULTÉRIEUR, E, adj., اوتهكی *eutèki*, صكره‌كی *sonraki*, صوك *son*, مؤخر *mouakhkhèr.*

ULTÉRIEUREMENT, adv., بوندن بویله *boundan beuïlè*, دخی *dakhy*, ایلروده *ilèridè.*

ULTIMATUM, s. m., صوك لقردی *son laqerde*, اخر الكلام *âkhèr ul-kèlam.*

UN, E, adj., بر *bir*, واحد *vahyd*, یك *ïèk.* — Un homme, بر ادم *bir âdam.* — Une chose, بر شی *bir chèï.* – L'un et l'autre, بری و اوبری *biri vè obiri*, ایكیسی *ikiçi.* — L'un l'autre, بر برینی *bir birini*, بری برینی *biri birini.*

— L'un à l'autre, بر برینه *bir birinè.* – L'un de l'autre, بر برندن *bir birindèn.* — L'un avec l'autre, بر بریله *bir birilè.* — Un à un, برر برر *birèr birèr.* — L'un ou l'autre, یا بری یا اوبری *ïa biri ïa obiri.* — Ni l'un ni l'autre, نه بری نه دیکری *nè biri nè diguèri,* نه او نه بو *nè o nè bou.*

Unanime, adj., بر *bir,* یکدل *ïèkdil,* بر اغزدن *bir âghezdan,* بر فکرلو *bir fikirli,* متفق *muttèfiq,* متحد الارا *muttèhid ul-ara.* — Les avis sont unanimes à ce sujet, بو بابده خلقك رای و مطالعهلری متحد اولور *bou babdè khalqen rèï vè mouthala'alare muttèhid olour.*

Unanimement, adv., بر آغزدن *bir âghezdan,* بالاتفاق *bil-ittifaq.*

Unanimité, s. f., یکدللك *ïèkdillik,* برلك *birlik,* اتفاق *ittifaq,* سوز برلکی *seuz birliyi.* — A l'unanimité, اتفاق ارا ایله *ittifaq ara ilè,* علی الاتفاق *'alèl-ittifaq,* بالاتفاق *bil-ittifaq.* — A l'unanimité ou à la pluralité des voix, اتفاق ارا و یا اکثریت ارا ایله *ittifaq ara vè ïa èksèriïèti ara ilè.*

Uni, e, adj., دوز *duz,* دمدوز *dumduz.* — Lié, باغلو *baghle.* — Allié, متفق *muttèfyq.* — Les États-Unis, ممالك جماهیر مجتمعهٔ امریقا *mèmalik-i mudjtèmiè,* مجتمعه *djèmahiri mudjtèmi'èï amèriqa.* — Joint, برلشمش *birlèchmich.* — Simple, ساده *sadè.*

Uniforme, adj., بر شکلده *bir chèkildè,* بر شکللو *bir chèkilli,* شکلی بر *chèkli bir,* بر *bir,* متساوی *mutèçavi,* نظام *nizam.* — S. m., طاقم *thaqem,* اونیفورمه *ouniforma,* البسهٔ رسمیّه *èlbiçèï rèsmiïè,* الای البسهسی *alaï èlbiçèçi.*

Uniformément, adv., بر طرز اوزره *bir tharz uzrè*, نظام اوزره *nizam uzrè*, على السويّة *'alès-sèviïè*, متساويّا *mutèçaviïèn*.

Uniformité, s. f., بر شكلده اولمه *bir chèkildè olma*, سويّت *sèviïèt*.

Union, s. f., برلشمه *birlèchmè*, برلك *birlik*, اتّحاد *ittihad*, اتّفاق *ittifaq*, يكجهتى *ïèkdjihèti*, اجتماع *idjtima'*. — Mariage, مزاوجت *muzavèdjèt*, ازدواج *izdivadj*, تزوّج *tèzèvvudj*.

Unique, adj., يالكز *ïalenez*, بر *bir*, واحد *vahyd*, بر دانه‌جك *bir tanèdjik*, يكانه *ïèguianè*. — Fils unique, ولد يكانه *vèlèdi ïèguianè*. — Au fig., يكتا *ïèkta*, بى همتا *bi hèmta*.

Uniquement, adv., يالكز *ïalenez*, سلط *salth*, انجق *andjaq*, فقط *faqath*, مجرّد *mudjèrrèd*.

Unir, v. a., بر ا *bir èt*, برلشترمك *birlèchtirmèk*. — Au fig., باغلامق *baghlamaq*. — Marier, اولندرمك *èvlèndirmèk*, تزويج ا *tèzvidj èt*, ويرمك *vèrmèk*. — S'unir, بر او *bir ol*, برلك او *birlik ol*, برلشمك *birlèchmèk*, اتّحاد - اتّفاق ا *ittihad*, *ittifaq èt*. — Se marier, اولنمك *èvlènmèk*, نكاح باغلامق *nikiah baghlamaq*.

Unisson, s. m., وحدت اصوات *vahdèt-i asvat*, آهنك *ahènk*. – Au sens moral, اتّفاق *ittifaq*. – A l'unisson, بالاتّفاق *bil-ittifaq*.

Unité, s. f., برلك *birlik*, وحدانيّت *vahdaniïèt*. — Principe des nombres, احاد *ahad*.

Univers, s. m., دنيا *dunïa*, عالم *'alèm*, جهان *djihan*, كاينات *kiaïnat*.–Les parties de l'univers, اقطار عالم *aqthari 'alèm*.

Universalité, s. f., عموميّت *'oumoumiïèt*, عموم *'oumoum*.

Universel, le, adj., كلّى *kulli*, عمومى *'oumoumiï*, عامّ *'amm*.

Universellement, adv., عموماً *'oumoumèn*, على السويّه *'alès-sèviïè.*

Université, s. f., دار العلوم *dar ul-'ouloum.*

Univoque, adj., اسم عامّ *ismi 'amm.*

Urbain, e, adj., شهرلو *chèhirli*, بلدى *bèlèdi.*

Urbanité, s. f., ظريفلك *zarîflik*, چلبيلك *tchèlèbîlik*, اركان *èrkian.*

Urètre, s. m., سدك يولى *sidik ïolou*, مخرج البول *makhrèdj ul-bèvl.*

Urgence, s. f., اقتضا *yqtiza*, لزوم *luzoum*, ضرورت *zèrourèt*, حاجت *hadjèt*, اهمّيّت *èhèmmiïèt.* – Mesures d'urgence, تدابير سريعه *tèdabiri sèri'è.*

Urgent, e, adj., اقتضالو *yqtizale*, لازم *lazim*, *lazem*, اهمّ *èhèmm*, الزم *èlzèm*, ضرورى *zarouri*, عاجلهلى *'adjèlèli*, بجيد *bèdjîd.*

Urinaire, adj., سدكه دائر *sidiïè daïr*, بولى *bèvli.* — Se voies urinaires, مجارى بوليّه *mèdjarii bèvliïè.*

Urinal, s. m., اوردك *eurdèk*, بولدان *bèvildan.*

Urine, s. f., سدك *sidik*, بول *bèvl.*

Uriner, v. n., ايشهمك *ichèmèk*, صو دوكمك *sou deukmèk.*

Urne, s. f., قاب *qab*, قوانوس *qavanos*, كوپ *kup.*

Us, s. m. pl., usages, ايين *aïîn*, عرف *'eurf.* — Les us et coutumes du pays, عرف بلده *'eurfi bèldè*, مملكتك اصول و عاداتى *mèmlèkètin ouçoul vè 'adate.*

Usage, s. m., عادت *'adèt*, توره *teurè.* – Ancien usage, اسكى عادت *èski 'adèt*, عادت قديمه *'adèti qadîmè.* — Nouvel usage, يكى عادت *ïèni 'adèt*, عادت جديده *'adèti djèdîdè.* — C'est l'usage, عادتدر *'adèttir*, عادت بودر *'adèt boudour*, عادت بويلهدر *'adèt beuïlèdir.* — Cela est contraire

à l'usage, عادته مغايردر *'adètè moughaïrdir.* – Cela est hors d'usage, عادتدن خارجدر *'adèttèn kharidjdir.* — Selon l'usage, اصول متخذه وجهله *ouçouli mouttakhaza vèdjhilè.* — Conformément aux usages établis, اصول جاريّه موجبنجه *ouçouli djariïè moudjèbindjè.* — Selon les usages des transactions commerciales, اصول معاملات تجارت اقتضاسنجه *ouçouli mouamèlati tidjarèt iqtizaçendja.* — Le bon usage, حسن عادت *husni 'adèt,* حسن استعمال *husni isty'mal,* ايو عادت *èïi 'adèt.* — Emploi, قوللانش *qoullanech,* استعمال *isty'mal.* — Les effets à usage, ملبوسات مستعمله *malbouçati mousta'mèlè.* — Expérience de la société, آداب معاشرت *adab-i mouacherèt,* خلق قونشمه‌نك قاعده‌لری ایله *khalq ilè qonouchmanen qaïdèlèri.* — Faire usage de..., استعماله کتورمك *isty'malè guètirmèk.*

User, v. a., consommer, صرف ا *sarf èt,* اسکیتمك *èskîtmèk,* اشندرمق *achendermaq,* بوزمق *bozmaq.*— V. n., se servir, قوللانمق *qoullanmaq,* استعمال ا *isty'mal èt.* – S'user, اسکیمك *èskîmèk,* اشنمق *achenmaq.* – Usé, e, قوللانمش *qoullanmech,* اسکیمش *èskîmich,* اشنمش *achenmech,* اپرانمش *ipranmech.*

Usine, s. f., کارخانه *kèrkhanè,* فابریقه *fabrîqa.*

Usité, e, adj., قوللانلور *qoullaneler,* استعمال اولنان *isty'mal olounan,* مستعمل *musta'mèl.* — C'est une chose très-usitée, پك مستعمل بر شيدر *pèk musta'mèl bir chèïdir.*

Ustensile, s. m., آلت *âlèt.* — de cuisine, مطبخ طاقمی (*mathbakh*) *mouthbaq, moutvaq thaqeme.*

Ustion, s. f., یاقمه *ïaqma.*

USUEL, LE, adj., قوللانلور *goullanelér*, مستعمل *musta'mèl.* — Langage usuel, مستعمل لسان *musta'mèl liçan.*

USUFRUIT, s. m., حق تمتع *haqqe tèmèttu'*, تصرف محصولات *taçarrouf-i mahçoulat.*

USURE, s. f., معامله *mou'amèlè*, ربا *riba*, ربح *ribh.* — اشنمه *achenma.* — Prêter à usure, معاملهیه ویرمك *mou'amèlèïè vèrmèk.*

USURIER, s. m., معاملهجی *mou'amèlèdji.*

USURPATEUR, s. m., زور ايله آلان *zoroula âlan*, جبرًا ضبط ايدن *djèbrèn zabth èdèn.*

USURPATION, s. f., زورله آلمه *zoroula âlma*, جبرًا ضبط اينمه *djèbrèn zabth ètmè*, اغتصاب *ighticab.*

USURPER, v. a., زورله آلمق - قاپمق *zoroula âlmaq, qapmaq*, جبرًا ضبط ا *djèbrèn zabth èt.*

UTÉRIN, E, adj., اناسی بر باباسی آیری *anaçe bir babaçe âïre*, بر انادن طوغان *bir anadan dhoghan.*

UTÉRUS, s. m, رحم *rahm.*

UTILE, adj., فائدهلو *faïdèli*, منفعتلو *mènfa'atle*, نافع *nafy'*, مفيد *mufîd.*

UTILISER, v. a., فائده چيقارمق *faïdè tcheqarmaq.* – S'utiliser, فائده - فائدهلو چيقمق *faïdè, faïdèli tcheqmaq*, بر شيئه يرامق *bir chèïè ïaramaq.*

UTILITÉ, s. f., فائده *faïdè*, pl. فوائد *fèvaïd*, نفع *nèf'*, منفعت *mènfa'at.* – Utilité publique, منفعت عموميّه *mènfa'ati 'oumoumiïè.* — Travaux d'utilité publique, امور نافعه *oumouri nafi'è.* — Retirer de l'utilité, فائدهلنمك *faïdèlènmèk*, فائده بولمق *faïdè boulmaq*, فائده - منفعت كورمك *faïdè, mènfa'at gueurmèk.* — Quelle utilité en

retirez-vous? اندن سزه نه فائده اولور *ondan sizè nè faïdè olour.*

Utopie, s. f., خيال *khaïal,* فكر باطل *fikr-i batel.*

V.

Vacance, s. f. pl., Vacances, تعطيل *ta'thyl,* پايدوس *païdos,* وقانسه *vaqança.* — Place vacante, بوش ير *boch ïèr,* خالى ير *khali yèr,* محلول *mahloul.* — Le temps pendant lequel une place n'est pas remplie, محلوليّت *mahlouliïèt.*

Vacant, e, adj., بوش *boch,* محلول *mahloul,* معطّل *mou'aththal,* خالى *khali.*

Vacarme, s. m., شماطه *chamatha,* غوغا *qavgha.*

Vacation, s. f., موقت اشتغال *mèvqet-i ichtighal,* چالشمه وقتى *tchalechma vaqte.* — Cessation des séances, etc., تعطيل وقتى *ta'thyl vaqte.* — Vacance, محلوليّت *mahlouliïèt.*

Vaccine, s. f., جدرى بقرى *djèdèri baqari,* اش *ach.*

Vacciner, v. a., اشيلامق *achlamaq,* اش ا *ach èt,* تلقيح ا *tèlqeh èt.*

Vache, s. f., اينك *inèk.*

Vacher, ère, s., اينك چوبانى *inèk tchobane.*

Vacherie, s. f., اينك ماندرهسى *inèk mandraçe.*

Vacillant, e, adj., صاللنان *sallanan.* — قرارسز *qararsez,* متردّد *mutèrèddid.*

Vaciller, v. n., صارصلمق *sarselmaq,* صالنمق *salenmaq,* چالقنمق *tchalqanmaq.* — Hésiter, شبهه‌لنمك *chubhèlènmèk,* تردّد - تذبذب ا *tèrèddud, tèzèbzub èt.*

VAGABOND, E, adj., خوارده *khovarda*, بوش كزن *boch guèzèn*, سرسرى *sèrsèri*.

VAGABONDAGE, s. m., خواردهلق *khovardaleq*, بوش كزمه *boch guèzmè*, سرسريلك *sèrsèrilik*.

VAGABONDER, v. n., خواردهلق ا *khovardaleq èt*.

VAGIN, s. m., رحم يولى *rahm ïolou*.

VAGISSEMENT, s. m., چوجوق اغلمهسى - باغرمهسى *tchodjouq aghlamaçe, baghermaçe*.

VAGUE, s. f., طالغه - دالغه *dhalgha*, موج *mèvdj*.

VAGUE, adj., نا محدود *na mahdoud*, بللوسز *bèlliçiz*, بوش *boch*, غير معيّن *ghaïri mouaïièn*, بى معنا *bi mana*, بى مآل *bi mèal*.

VAGUEMENT, adv., بللوسز *bèlliçiz*, بللوسزجه *bèlliçizdjè*.

VAILLAMMENT, adv., مردانه *mèrdanè*, يكيتجه *ïyîtdjè*.

VAILLANCE, s. f., مردلك *mèrdlik*, يكيتلك *ïyîtlik*, غيرت *ghaïrèt*.

VAILLANT, E, adj., غيرتلو *ghaïrètli*, مرد *mèrd*, يكيت *ïyît*, جسور *djèçour*.

VAIN, E, adj., فائدهسز *faïdèçiz*, بوش *boch*, بيهوده *bîhoudè*. — En vain, نافله *nafilè*, بوش يره *boch ïèrè*, عبث يره *abès ïèrè*. — Vain, orgueilleux, superbe, باطل *batel*, كبرلو *kibirli*.

VAINCRE, v. a., يكمك *ïènmèk*, غالب كلمك *ghalib guèlmèk*, غالب او *ghalib ol*, اوست كلمك *ust guèlmèk*, فتح ا *fèth èt*. — Vaincu, e, يكلمش *ïènilmich*, مغلوب *maghloub*.

VAINEMENT, adv., نافله *nafilè*, بوش يره *boch ïèrè*.

VAINQUEUR, s. m., غالب *ghalib*, غازى *ghazi*, فاتح *fatyh*.

VAISSEAU, s. m., قاب *qab*. — Navire, كمى *guèmi*, سفينه

sèfînè. — de guerre, جنك كميسى *djènk guèmîçi.* — de ligne, قپاق *qapaq.* – à deux ponts, ايكى انبارلو كمى *iki anbarle guèmi.* — à trois ponts, اوچ انبارلو كمى *utch anbarle guèmi.* — marchand, بازركان كميسى *bazirguian guèmîçi,* تجار سفينەسى *tudjdjar sèfînèçi.* – En t. d'Anatomie, جائفه *djaïfè*, pl. جوائف *djèvaïf.*

Vaisselle, s. f., سفره طاقمى *sofra thaqeme,* سفره قابلرى *sofra qablare,* قاب قاجاق *qab qadjaq.*

Valable, adj., كچر *guètchèr,* يرار *ïarar,* مقبول *maqboul,* حكمى اولور *hukmu olour,* قبول اولنور *qaboul olounour,* معمول به *ma'moulun bihi.* — Billet valable, سند معمول به *sènèdi ma'moulun bihi,* معتبر *meutèbèr.* — Recevable, شايان قبول *chaïani qaboul.*

Valachie, pays, افلاق *iflaq*, vulg. *oulakh, oulah,* افلاق ايالتى *iflaq èïalèti.*

Valériane, s. f., كدى اوتى *kèdi otou.*

Valet, s. m., اوشاق *ouchaq,* خدمتكار *khezmètkiar.* — de chambre, قفتانجى *qaftandje,* قمريِر *qamarïèr.* – de pied, چوقەدار *tchohadar.* – Au jeu de cartes, اوغلان *oghlan,* بجاق *badjaq.*

Valeur, s. f., قيمت *qeïmèt,* بها *paha,* دكر *dèyèr.* — Juste signification des termes, معناى حقيقى *mana-i haqiqi.* — Attacher de la valeur à une chose, اعتبار ا *itibar èt.* – Valeur reçue, بدل مقابلى *bèdèl-i mouqabili,* بدل مثلى *bèdèl i misli.* – Bravoure, شجاعت *chèdjaat,* بهادرلق *bèhaderleq.*

Valide, adj., valable, كچر *guètchèr,* شرعى *chèr'y.* – Sain, صاغ سليم *sagh sèlîm,* قوتلو *qouvvètli.*

VALIDER, v. a., مقبول - معتبر قلمق *maqboul, meutèbèr qe̱lmaq.*

VALISE, s. f., هكبه *hèïbè,* جامه‌دان *djamèdan.*

VALLÉE, s. f., دره *dèrè,* وادی *vadi.* — Grande vallée, بیوك دره *beuïuk dèrè.*

VALLON, s. m., دره‌جك *dèrèdjik,* كوچك دره *kutchuk dèrè.*

VALOIR, v. n., دكمك *dèïmèk,* ایتمك *ètmèk,* قیمتی - بهاسی او *qe̱ïmèti, pahaçe̱ ol.* — Faire valoir, دكدرمك *dèïdirmèk,* دكرتمك *dèïèrtmèk,* كچرمك *guètchirmèk.* — Cela vaut mieux, بو دها ایودر *bou daha èïidir.* — Vaille que vaille, نه اولورسه اولسون *nè oloursa olsoun.*

VALSE, s. f., والتز *valtz.*

VALSER, v. n., والتز اوینامق *valtz oïnamaq.*

VALVE, s. f., قابوق *qabouq.*

VAMPIRE, s. m., مصّاصه *maççaçè,* جادی *djadi.* — Au fig., حرام ایله كسب ثروت ایدن *haram ilè kèsb-i sèrvèt èdèn.*

VAN, s. m., یبا *ïaba,* قلبور *qalbour.*

VANILLE, s. f., وانیلیا *vanîlïa.*

VANITÉ, s. f., بوش شی *boch chèï,* باطللق *bathe̱lle̱q,* فانیلك *fanîlik.* — Orgueil, كبیرلك *kibîrlik,* فضوللق *fodhoullouq,* هواییلك *hèvaïilik.*

VANITEUX, SE, adj., كبیر *kibîr,* فضول *fodhoul,* هوایی *hèvaïi.*

VANNEAU, s. m., یبان طاوسی *iaban tavouçou,* قز قوشی *qe̱z qouchou.*

VANNER, v. a., صاورمق *savourmaq,* قلبورلامق *qalbourlamaq.*

VANNEUR, s. m., صاوریجی *savouroudjou.*

Vannier, s. m., سپدجی *sèpèttchi*, سلهجی *sèlèdji*.

Vanter, v. a., اوکمک *euïmèk*, اوچورمق *outchourmaq*, مدح ا *mèdh èt*. — Se vanter, کندویی اوکمك *kèndiyi euïmèk*, اوکنمک *euïunmèk*.

Vanterie, s. f., اوکنمه *euïunmè*, لاف *laf*, لاف وکزاف *laf u guzaf*, لافزنلق *lafazanleq*, آورد *avourd*.

Va-nu-pieds, s. m., مسکین *miskin*, خایلاز *khaïlaz*.

Vapeur, s. f., بخار *boukhar*, pl. ابخره *èbkhyrè*, طومان *dhouman*, بوغی *boughou*. — Bateau à vapeur, چرخ کمیسی *tcharkh guèmîçi*, واپور *vapor*. — Machine à vapeur, واپور آلتی *vapor âlèti*, واپور ماکنهسی *vapor makinaçe*. — Moulin à vapeur, واپور دکرمنی *vapor dèïrmèni*.

Vaquer, v. n., être vacant, محلول او *mahloul ol*, محلول قالمق *mahloul qalmaq*. — Etre en vacance, تعطیلده او *tathildè ol*. – S'appliquer, چالشمق *tchalechmaq*, اشتغال ا *ichtighal èt*.

Varech, s. m., دکز دوکندیسی *dèniz deukuntuçu*, دکز سازی *dèniz saze*.

Vareuse, s. f., ابا *aba*, pour عبا *'aba*.

Variable, adj., دکشلور *dèïchilir*, قرارسز *qararsez*, بی قرار *bi qarar*, بر قرار دکل *bir qarar dèïl*, درلو درلو اولور *turlu turlu olour*.

Variante, s. f., اخر بر روایت *akhèr bir rivaïèt*, صور مختلفه *sivèr-i mukhtèlifè*.

Variation, s. f., تبدیلات *tèbdîlat*, دکشلمه *dèïchilmè*, فرق *farq*.

Varice, s. f., کوشك اور *guèvchèk our*.

Varicelle, s. f., صو چیچکی *sou tchîtchèyi*.

VARIÉ, E, adj., درلو درلو *turlu turlu,* مختلف *moukhtalèf.*

VARIER, v. a., درلو درلو ا - ياپمق *turlu turlu èt, ïapmaq,* چشيد چشيد ياپمق *tchèchît tchèchît ïapmaq.* — Changer, دكشترمك *dèïchtirmèk.* — V. n., دكشلمك *dèïchilmèk,* بشقه درلو اولمق *bachqa turlu olmaq,* اختلاف ا *ikhtilaf èt.*

VARIÉTÉ, s. f., درلولق *turluluq,* درلو درلو *turlu turlu,* درلو درلو اولمه *turlu turlu olma,* انواع *ènva'.* — Au pl., مجموعه *mèdjmoua.*

VARIOLE, s. f., چيچك *tchitchèk.*

VASE, s. m., قاب *qab,* كاسه *kiaçè,* ظرف *zarf,* pl. ظروف *zou-rouf,* انا *ana,* pl. اوانى *avani.*

VASE, s. f., بتاق *bataq,* چامور *tchamour,* چوراق *tchoraq.*

VASISTAS, s. m., ياورى - قوزى پنجره *ïavrou, qouzou pèn-djèrè.*

VASSAL, s. m., تابع *taby',* رعايا *raïa.*

VASTE, adj., ككش *guènich,* واسع *vaçy'.*

VAU-L'EAU (A), صويك اقنديسنه *souïoun aqentęçęna.*

VAURIEN, s. m., يرامز *ïaramaz,* بر ايشه يرامز *bir ichè ïara-maz,* نابكار *nabèkiar,* چاپقين *tchapqęn,* خوارده *khovarda.*

VAUTOUR, s, m., اق بابا *aq baba.*

VAUTRER(Se), v.pr., يوارلنمق *iouvarlanmaq,* دبلنمك *dèbèlèn-mèk.* — اوزانوب ياتمق *ouzanęp ïatmaq.* — غرق او *gharq ol.*

VEAU, s. m., بوزاغى *bouzaghę,* دانا *dana.*

VEDETTE, s. f., آتلو قراغول *âtlę qaraqol.* — Guérite, قراغول يرى *qaraqol ïèri.*

VÉGÉTAL, s. m., بتر شى *bitèr chèï,* نابت *nabit,* نبات *nè-bat,* فدان *fidan.* — Adj., نباتى *nèbati.*

Végétation, s. f., بتمه *bitmè*, نبت *nèbt*.

Végéter, v.n., بتمك *bitmèk*, طويغوسز ياشامق *dhouïghouçouz ïachamaq*.

Véhémence, s. f., شدّت *chiddèt*, كسكينلك *kèskînlik*, سرتلك *sèrtlik*, حدّت *hiddèt*.

Véhément, e, adj., شديد *chèdîd*, شدّتلو *chiddètli*, كسكين *kèskîn*.

Véhicule, s. m., عربه *'araba*. – Au fig., يول *ïol*, وسيله *vèçilè*, مدار سهولت *mèdar-i souhoulèt*.

Veille, s. f., اويانقلق *ouïaneqleq*, اويانمه *ouïanma*. — Le jour précédent, بر كون اوّل *bir gun èvvèl*, ايلك اخشام *ilk akhcham*. — La veille d'une fête, عرفه *'arèfè*, عرفه كونى *'arèfè gunu*. — Être à la veille de..., يقين او *ïaqen ol*.

Veillée, s. f., كيجه ايشلمه *guèdjè ichlèmè*.

Veiller, v. n., اويانق طورمق – او *ouïaneq dhourmaq, ol*, اويومامق *ouïoumamaq*, صباحلمق *sabahlamaq*. – Être attentif, كوزتمك *gueuzètmèk*, مقيّد او *mouqaïïèd ol*, قورومق *qoroumaq*. — Veiller auprès d'un malade, خستەنك يانندە طورمق *khastanen ïanenda dhourmaq*. — Le médecin l'a veillé pendant deux jours, ايكى كون يانندە حكيم طوردى *iki gun ïanenda hèkim dhourdou*.

Veilleuse, s. f., قنديل *qandîl*, كيجه قنديلى *guèdjè qandîli*.

Veine, s. f., طمار *dhamar*. — Au fig., بخت *bakht*.

Vélin, s. m., ترشه *tirchè*, رق *raqq*.

Velléité, s. f., ارادهٔ بيمآل *iradè-i bimèal*, مراد مالا يعنى *murad-i mala ïani*, خفيف استك *khafif istèk*.

Vélocité, s. f., چاپوقلق *tchapouqlouq*, تیزلك *tèzlik*, سرعت *sur'at*.

Velours, s. m., قطیفه *qadhyfè*.

Velouté, e, adj., قطیفه کبی *qadhyfè guibi*.

Velu, e, adj., تویلو *tuïlu*, قللی *qe̱lle̱*.

Venaison, s. f., آو اتی *av èti*.

Vénal, e, adj., صاتلور *sate̱le̱r*, رشوت البجی *richvèt ale̱dje̱*.

Venant, e, adj., کلان *guèlèn*, وارد *varid*, وارد اولان *varid olan*, توارد ایدن *tèvarud èdèn*, متوارد *mutèvarid*.

Vendange, s. f., باغ بوزمی *bagh bozoumou*.

Vendanger, v. a., باغ بوزمق *bagh bozmaq*, اوزم کسمك *uzum kèsmèk*.

Vendangeur, se, s., اوزم کسیجی *uzum kèçîdji*.

Vendeur, se, s., صاتیجی *sate̱dje̱*, بایع *bay'*.

Vendre, v. a., صاتمق *satmaq*, فروخت ا *furoukht èt*, بیع ا *bèy' èt*. — Se vendre, صاتلمق *sate̱lmaq*. — A vendre, صاتیلق *sate̱le̱q*. – Vendu, e, صاتلمش *sate̱lme̱ch*, مبیوع *mèbïou'*.

Vendredi, s. m., جمعه *djum'a*.

Vénéneux, se, adj., زهرلو *zèhirli*.

Vénérable, adj., حرمتلو *heurmètli*, عزتلو *'yzzètli*, حرمته لایق *heurmètè layq*, واجب الاحترام *vadjib ul-yhtiram*.

Vénération, s. f., حرمت *heurmèt*, عزت *'yzzèt*.

Vénérer, v. a., حرمت ا *heurmèt èt*, عزت ا *'yzzèt èt*, تعظیم - تکریم - احترام ا *ta'zym*, *tèkrîm*, *yhtiram èt*.

Vénérien, ne, adj., شهوتلو *chèhvètli*, نفسانی *nèfsani*. – Maladie vénérienne, فرنکی علتی *frèngui illèti*.

Veneur, s. m., آوجی *avdje̱*, زغرجی *zaghardje̱*.

VENGEANCE, s. f., انتقام *intiqam*, اوج *eudj*.

VENGER, v. a., انتقام المق *intiqam âlmaq*, اوج المق *eudj âlmaq*. — Se venger, انتقامنی المق *intiqamene âlmaq*, اوجنی المق *eudjunu âlmaq*, اجیسنی چیقارمق *adjeçene tcheqarmaq*.

VENGEUR, ERESSE, s., انتقام الیجی *intiqam âledje*, اوج الیجی *eudj âledje*, منتقم *muntaqym*.

VÉNIEL, ELLE, adj., عفو اولنور *afv olounour*. — Péché véniel, اوفاق صوچ *oufaq soutch*.

VENIMEUX, SE, adj., زهرلو *zèhirli*.

VENIN, s. m., زهر *zèhir*, اغو *aghe*.

VENIR, v. n., کلمک *guèlmèk*. — Arriver, کلمک *guèlmèk*, ییتشمك *ïètichmèk*, وارد - واصل او *vaçel*, *varid ol*, ورود ا *vuroud èt*, توارد ا *tèvarud èt*, ظهور ا *zouhour èt*. — Il va venir, شمدی کلور *chimdi guèlir*. — Il vient d'arriver, شمدی کلدی *chimdi guèldi*. — Il vient de dire, شمدی دیدی *chimdi dèdi*, هنوز سویلدی *hènouz seuïlèdi*. — Venir à bout de..., باشه چیقارمق *bacha tcheqarmaq*, بتورمك *bitirmèk*. — Venu, e, واصل اولمش *vaçel olmouch*, کلمش *guèlmich*, ایرشمش *irichmich*.

VENISE, ville, وندیك *vènèdîk*.

VÉNITIEN, NE, s. et adj., وندیکلو *vènèdîkli*.

VENT, s. m., روزکار *rouzguiar*, *rouzguièr*, ییل *ïèl*. — violent, سرت روزکار *sèrt rouzguiar*. — impétueux, کسکین روزکار *kèskîn rouzguiar*. — favorable, موافق روزکار *muvafeq rouzguiar*. — du nord, ییلدز *ïeldez*, باد شمال *badi chimal*. — d'est, کون طوغیسی *gun dhoghouçou*. — du nord-est, پوریاز *porïaz*. — du sud-est, کشیشلمه *kèchîch-*

lèmè, قبلى - قبله *qeblè*. — du sud-ouest, باتى *bate*. — du nord-ouest, قره يل *qara ïèl*. — Le vent souffle, روزكار اسر *rouzguiar èçèr*. — Qui va comme le vent, روزكار كبى كيدر *rouzguiar guibi guîdèr*.

Vente, s. f., صاتمه *satma*, بيع *bèy'*, فروخت *furoukht*. — Place publique pour la vente, بازار *bazar*, بازار يرى *bazar ïèri*

Ventilateur, s. m., هوا دكشترهجك آلت *hava dèïchtirèdjèk alèt*.

Ventilation, s. f., تجديد هوا *tèdjdid-i hava*.

Ventouse, s. f., بوينوز *bouïnouz*, حجامت شيشهسى *hadjamèt chîchèçi*.

Ventre, s. m., قارن - قرن *qarn*, *qaren*, بطن *bathn*.

Ventriloque, adj. et s., قرنندن سويلين *qarnendan seuïlèïèn*.

Ventru, e, adj., قرنلو *qarenle*, بيوك قرنلو *beuïuk qarenle*.

Venue, s. f., كلش *guèlich*, كلمه *guèlmè*, ورود *vuroud*, وصول *vuçoul*, ظهور *zouhour*. — Dès que j'appris votre venue, وصولكزدن خبردار اولديغمده *vuçoulounouzdan khabèrdar oldoughoumda*.

Vénus, n. pr., زهره *zuhrè*. — Planète, صباح يلدزى *sabah ïeldeze*, زهره *zuhrè*.

Vêpres, s. f. pl., ايكندى نمازى *ikindi namaze*.

Ver, s. m., قورد *qourd*, قورت *qourt*. — qui a des pieds, صوغلجان *soghouldjan*, دود *doud*. — à soie, ايپك قوردى - بوجكى *ipèk qourdou*, *beudjèyi*. — Semence (graine) de vers à soie, ايپك بوجكى تخمى *ipèk beudjèïi tokhoumou*. — Ver luisant, اتش بوجكى *âtèch beudjèyi*. — qui ronge le bois, اغاج قوردى *aghadj*

qourdou. — les étoffes, كوه *guvè.* — les grains, بغدای بتی *boghdaï biti.*

Véracité, s. f., طوغريلق *dhoughroulouq*, صحيحلك *sahyhlik.*

Verbal, e, adj., gram., فعلی *fy'li.* – Qui n'est que de vive voix, اغز ايله سويلنلن *aghez ela seuïlènilèn*, اغزدن *aghezdan*, لسانی *liçani*, تقريری *taqrîri.* — Adjectif verbal, صفات فعليه *sefati fy'lïiè.* — Procès-verbal, قيدنامه *qaïdnamè*, ژورنال *journal.*

Verbalement, adv., اغزدن *aghezdan*, اغزله *aghezla*, لسانًا *liçanèn*, شفاهًا *chifahèn.*

Verbaliser, v. n., تقرير كلام ا *taqrir-i kèlam èt.* – Dresser un procès-verbal, ژورنال ياپمق *journal ïapmaq.* –Parler beaucoup et inutilement, كوزهلك ا *guèvèzèlik èt.*

Verbe, s. m., فعل *fy'l*, pl. افعال *èf'al.* — Verbe simple primitif, فعل مجرّد *fy'li mudjèrrèd.* — dérivé de la 1re forme primitive, فعل مزيد فيه *fy'li mèzîdun fihi.* – sain, c.-à-d. qui n'a aucune des lettres, ا *èlif*, و *vav*, ی *yé*, appelées infirmes, فعل سالم *fy'li salim*, فعل صحيح *fy'li sahyh.* — infirme, فعل غير سالم *fy'li ghaïri salim.* — transitif, فعل متعدّی *fy'li mutè'addi*, واقع *vaqy'.* — intransitif, فعل غير متعدّی *fy'li ghaïri mutè'addi*, appelé encore, غير واقع *ghaïri vaqy'*, لازم *lazim.* — actif, فعل معلوم - معروف *fy'li ma'loum*, *ma'rouf.* – passif, فعل مجهول *fy'li mèdjhoul.* –réfléchi ou neutre, فعل لازم *fy'li lazim.* – réciproque, فعل مشاركت *fy'li mucharèkèt.* — négatif, فعل نفی *fy'li nèfi.* — interrogatif, فعل استفهام *fy'li istifham.* — régulier,

فعل قياسى *fy'li qeïaçi.* — irrégulier, فعل غير قياسى *fy'li ghaïri qeïaçi,* فعل سماعى *fy'li sèma'y.* – trilitère, فعل ثلاثى *fy'li sulaçi.* — quadrilitère, فعل رباعى *fy'li rouba'y.* — qui a cinq lettres radicales, فعل خماسى *fy'li khoumaçi.* — qui en a six, فعل سداسى *fy'li sudaçi.* — Verbe, parole, كلمه *kèlimè,* كلام *kèlam.* — Le Verbe, en t. de théologie, la seconde personne de la sainte Trinité, كلمة الله *kèlimèt oullah.*

Verbeux, euse, adj., چوق سوزلو *tchoq seuzlu,* كثير الكلام *kèçir ul-kèlam,* لافزن *lafazan,* لفظى چوق *lafze tchoq.*

Verdâtre, adj., يشيمتراق *ïèchîmtraq,* يشيلجه *ïèchîldjè,* يشيله چالر *ïèchilè tchalar.*

Verdeur, s. f., يشيللك *ïèchîllik.* — Acidité, اكشيمسيلك *èkchimsilik.* — Acreté, سرتلك *sèrtlik.* — Jeunesse et vigueur, تازهلك *tazèlik,* دنجلك *dindjlik,* طراوت *tèravèt.*

Verdict, s. m., اعلام *ilam,* حكم *hukm,* قرار *qarar.*

Verdir, v. a., يشيل بوياتمق *ïèchîl boïatmaq,* يشيل بويامق *ïèchîl boïamaq.* – V. n., devenir vert, يشيللنمك *ïèchîllènmèk,* يشيل او *ïèchîl ol.*

Verdoyant, e, adj., يشيللنن *ïèchîllènèn.*

Verdoyer, v. n., يشيللنمك *ïèchîllènmèk.*

Verdure, s. f., يشيللك *ïèchîllik,* چاير *tchaïr,* چمن *tchimèn.* — Plantes potagères, سبزوات (*sèbzèvat*) *zèrzèvat.*

Véreux, euse, adj., en parlant des fruits, قوردلو *qourdlou.* — Au fig., چورك *tchuruk,* فنا *fèna,* سقيم *saqim.*

Verge, s. f., چبوق *tchibouq,* دكنك *dèïnèk.* — Fouet, قامچى *qamtche.* – Membre viril, چوك *tchuk,* ذكر *zèkèr.*

Verger, s. m., ميوه باغچهسى *mèïvè baghtchèçi,* يمش

بستان, *aghadjleq*, اغاجلق, *ïèmich baghtchèçi*, باغچەسی, *bostan.*

Vergeter, v. a., كفلمك - كفەلمك *kèfèlèmèk*, چبوغله سلكمك *tchiboughela silkmèk.*

Vergette, s. f., كفه *kèfè*, چالی سپوركەسی *tchalẹ supurguièçi*, اثواب (èsvab) *èspab fẹrtchaçẹ* فورچەسی.

Verglas, s. m., انجه بوز *indjè bouz*, تپی - دپی *tipi.*

Vergogne, s. f., اوتانمه *outanma*, اوتانقلق *outanẹqlẹq*, حیا *haïa*, عار *'ar.* — C'est un homme sans vergogne, عارسز بر ادمدر *'arsẹz bir adamdẹr.*

Vergue, s. f., ارتنه *artina*, سرن *sèrèn.*

Véridicité, s. f., سوز طوغرولغی *seuz dhoghrouloughou*, صدق قول *sẹdqẹ qavl.* — Caractère du véridique, صدق *sẹdq*, صدقت *sadaqat.*

Véridique, adj., طوغری سویلر *dhoghrou seuïlèr*, كرچك سوزلو *guèrtchèk seuzlu*, صادق القول *sadẹq ul-qavl.*

Vérification, s. f., تحقیق *tahqyq*, تصدیق *tasdiq.*

Vérifier, v. a., بر شیئك كرچكلكنی آراشدرمق *bir chèïin guèrtchèkliyini arachdẹrmaq*, تحقیق - تصحیح ا *tahqyq, taçhyh èt*, تصدیق ا *tasdiq èt.* — des écritures, محررات تحقیق ا *mouharrèrat tahqyq èt.* — Vu et vérifié, تحقیق و تصحیح اولنمش *tahqyq u taçhyh olounmouch.*

Véritable, adj., كرچك *guèrtchèk*, صحیح *sahyh*, طوغری *dhoghrou*, تحقیق *tahqyq*, اصل *asl.* — Qui est véritable dans ses paroles, صادق القول *sadẹq ul-qavl.* — Un véritable ami, محبّ صادق *mouhybbi sadẹq*, كرچك بر دوست *guèrtchèk bir dost.*

Véritablement, adv., كرچكدن *guèrtchèktèn*, حقیقت

haqyqèt, بالصدق *bis-sedq*, صحيحًا *sahyhèn*. – Effectivement, في الحقيقه *fil haqyqa*, واقعا *vaqi'a*.

Vérité, s. f., كرچكلك *guèrtchèklik*, حقيقت *haqyqèt*, *haqyqat*. — Sincérité, طوغرولق *dhoghroulouq*, صدق *sedq*, خلوص *khoulous*. — En vérité, كرچكدن *guèrtchèktèn*, واقعا *vaqa'a*.

Verjus, s. m., raisin vert, قورق *qorouq*. – Jus, قورق صويى *qorouq souïou*.

Vermeil, s. m., يالدزلو كومش *ïaldezle gumuch*.

Vermeil, le, adj., آل *al*.

Vermicelle, s. m., شعريّه *cha'riïè*, vulg. شهريّه *chèhriïè*, ارشته *èrichtè*. — Fabricant de vermicelle, شهريّهجى *chèhriïèdji*.

Vermifuge, s. m., صوغلجان علاجى *soghouldjan 'yladje*.

Vermillon, s. m., سلكن *suluyèn*, زنجفره *zèndjifrè*. – Couleur vive, قزل بويا *qezel boïa*. — des joues, آل رنك *âl rènk*.

Vermine, s. f., حشرات *hachèrat*, كهله *kèhlè*, بت *bit*.

Vermisseau, s. m., قوردجغز *qourddjeghaz*, اوفاق صوغلجان *oufaq soghouldjan*.

Vermouler (Se), v. pron., قوردلنمق *qourdlanmaq*, قورددن ينلمك *qourdtan ïènilmèk*.

Vermoulu, e, adj., قورد ينكلو *qourd ïènikli*, كرمخورده *kèrmkhordè*. — Ce livre est vermoulu, بو كتاب كرمخوردهدر *bou kitab kèrmkhordèdir*. — Bois vermoulu, قورد ينكلو اغاج *qourd ïènikli aghadj*.

Vernir, v. a., روغن سورمك *roughèn* (*roughan*) *surmèk*, روغن ايله پارلتمق *roughèn* (*roughan*) *ilè parlatmaq*, صرلمق *serlamaq*, جلا ويرمك *djila vèrmèk*.

Vernis, s. m., روغن *roughan, roughèn*, صر *ser*, جلا *djila*.

Vernisseur, s. m., جلاجی *djiladje*, روغنجی *roughèndji*.

Vérole (Petite-), s.f., چیچك *tchîtchèk*, چیچك خستەلغی *tchîtchèk khastaleghe*.

Verrat, s. m., ارکك طوکز *èrkèk domouz*.

Verre, s. m., جام *djam*, صرچه *sertcha*. – Vase, قدح *qadèh*. – de cristal, بللور (بلّور) قدح *billour qadèh*. – Un verre d'eau, بر قدح صو *bir qadèh sou*. — Je boirai un verre de vin, بر قدح شراب ایچه‌جکم *bir qadèh charab itchèdjèïm*.

Verrier, s. m., جامجی *djamdje*.

Verrou, s. m., سورمه *surmè*, مندال *mandal*, رزه *rèzè*, سورکو *surgu*, قول دموری *qol dèmiri*.

Verrue, s. f., سکل *sèïl*, طاوق کوتی *thavouq gueutu*.

Vers, s. m., بیت *bèït*, pl. ابیات *èbïat*, شعر *chy'r*, pl. اشعار *èch'ar*, نظم *nazm*. — Un vers, بر بیت *bir bèït*.

Vers, prép. de lieu, طوغرو *dhoghrou*, یکا *ïana*, قارشو *qarche*, طرفه *tharafa*, سمته – فلان طرفه *filan tharafa*, *sèmtè*. – Vers le nord, شماله طوغری *chimalè dhoghrou*, جهتی شمالده *djihèti chimalda*. — Vers lui, اکا طوغری *ona dhoghrou*, جانبنه *djanibinè*, جهتنه *djihètinè*, طرفنه *tharafena*. — prép. de temps, یقین *ïaqen*, اثنالرده *èsnalarda*, صولرنده *soularenda*. — Vers les trois heures, ساعت اوچه یقین *sa'at utchè ïaqen*, ساعت اوچ صولرنده *sa'at utch soularenda*. — Vers le soir, اخشام اوستی *akhcham ustu*.

Versant, s. m., d'une montagne, شیب *chib*, انش *ènich*, جهت *djihèt*, یوز *ïuz*.

Versatile, adj., چپوق دكشلور *tchapouq dèïchilir*, قرارسز *qararsez.*

Versatilité, s. f., قرارسزلق *qararsezleq.*

Verse (A), adv., سيل كبى *sèl guibi.*

Versé, e, adj., واقف *vaqef*, وقوف *vouqouf*, اشنا *achina*, ارباب *èrbab.*

Versement, s. m., تسليم *tèslim*, ادا *èda*, پاره ياترمه *para ïaterma.*

Verser, v. a., répandre, دوكمك *deukmèk.* – Transvaser, بوشاتمق *bochatmaq.* — à boire, شراب طولدرمق *charab dholdourmaq.* — des larmes, كوز ياشى دوكمك *gueuz ïache deukmèk*, سكب دموع ا *sèkbi dèmou' èt*, اغلامق *aghlamaq*, بكا ا *bukia èt.* — son sang, قاننى دوكمك *qanene deukmèk.* — le sang, قان دوكمك *qan deukmèk*, سفك دم ا *sèfki dèm èt.* – Verser de l'argent, des fonds, etc., اقچه ياترمق *aqtchè ïatermaq*, مال قومق - وضع ا *mal qomaq, vaz' èt.* — V. n., دوكلمك *deukulmèk.* — En parlant d'une voiture, دوريلمك *dèvrilmèk*, ييقلمق *ïeqelmaq*, اختارمق *akhtarmaq.* — Versé, e, دوكلمش *deukulmuch.*

Verset, s. m., ايت *aïèt*, pl. ايات *aïat*, بيت *bèït.*

Versifier, v.n., شعر ياپمق *chy'r ïapmaq*; بيت ـ نظم ا - ياپمق *bèït, nazm èt, ïapmaq*, قصيده يازمق *qaçydè ïazmaq.*

Version, s. f, ترجمه *tèrdjumè.* — روايت *rivaïèt.*

Verso, s. m., صحيفه‌نك ارقه‌سى - اوته يوزى *sahifènin arqaçe, eutè ïuzu*, ظهر *zahr.*

Vert, s. m., يشيل رنك *ïèchîl rènk*, يشيل *ïèchîl.* — En parlant des herbes, چمن *tchimèn.*

Vert, **e**, adj., يشيل *ïèchîl.* – Papier vert, يشيل كاغد *ïèchîl kiaghat.* – Bois vert, ياش اودون *ïach odoun*, ياش اغاج *ïach aghadj.* — Des fruits verts, خام ميوه‌لر *kham mèïvèlèr.*

Vertébral, **e**, adj., اوكرغه كميكنه داير *onourgha kèmîïnè daïr.*

Vertèbre, s. f., اوكرغه كميكى *onourgha kèmîï.*

Vertement, adv., سرتلك ايله *sèrtlik ilè.* — شدّت ايله *chiddèt ilè.*

Vertical, **e**, adj., منتصب *muntaçyb*, عمودىّ *'amoudiï*, مستوزى *mustèvazi.*

Verticalement, adv., منتصبًا *muntaçybèn*, عمودًا *'amoudèn.*

Vertige, s. m., باش دونمه‌سى *bach deunmèçi*, دوار *dèvar.*

Vertu, s. f., فضيلت *fazylèt*, pl. فضايل *fazaïl*, صلاح *selah.* — Qualité particulière, خاصيّت *khassiyèt.* — Vertu morale, فضيلت اخلاق *fazylèti akhlaq.* — rare, فضيلت نادره *fazylèti nadirè.* — C'est une homme de grande vertu, فضيلت كامله صاحبى بر ادمدر *fazylèti kiamilè sahybi bir adamder.* – La fermeté (constance) est la première des vertus militaires, فضائل عسكريه‌نك اك اقدمى ثبات اولور *fazaïli 'askèriïènin èn aqdèmi sèbat olour.* – En vertu, en conséquence de..., موجبنجه *moudjibindjè*, مقتضاسنجه *mouqtèzaçendja*, قوّتيله *qouvvètiilè.* — En vertu d'une sentence du tribunal de commerce, تجارت مجلسنك بر قطعه اعلامى اقتضاسندنناشى *tidjarèt mèdjliçinin bir qeth'a i'lami iqtizaçendannachi.*

Vertueusement, adv., فضيلت ايله *fazylèt ilè*, فضيلانه *fazylanè.*

VERTUEUX, SE, adj., فضيلتلو *fazylètli*, صالح *salyh*. – C'est un homme vertueux, اهل عرض بر ادمدر *èhli 'erz bir âdamder*.– Vertueuse, پاکدامن *pakdamèn*, عفّتلو *'yffètli*, ادبلو *èdèbli*.

VERVE, s. f., عشق *'achq*, شدّت *chiddèt*, قیزغنلق *qezguenleq*.

VERVEINE, s. f., كوكرجين اوتی *geuvèrdjin otou*.

VESCE, s. f., برچاق *bourtchaq*.

VÉSICATOIRE, s. m., پهلوان یاقیسی *pèhlivan ïaqeçe*, یاقی *ïaqe*.

VÉSICULE, s. f., قاوقجق *qavouqdjouq*.

VESSIE, s. f., قاوق *qavouq*, قلاپوشت *qalapoucht*.

VESTE, s. f., زبون *zeboun*, منتان *mintan*.

VESTIAIRE, s. m., روبا اوطهسی (*rouba*) *ourouba odhaçe*, اثواب صقلایهجق اوطه (*èsvab*) *èspab saqlaïadjaq odha*.

VESTIBULE, s. m., دهلیز *dèhlîz*, حولی *havlou*, *havle*, حیات *haïat*.

VESTIGE, s. m., ایز *iz*, اثر *èçèr*, pl. اثار *açar*, نشانه *nichanè*.

VÊTEMENT, s. m., روبا *rouba*, *ourouba*, كییهجك *guèïèdjèk*, لباس *libas*, البسه *èlbiçè*, اثواب *èsvab*, *èspab*.

VÉTÉRINAIRE, s. m., حیوان حكیمی *haïvan hèkîmi*, بیطار *bèïthar*.

VÉTILLE, s. f., بوش شی *boch chèï*, هیچ مقولهسی *hitch maqoulèçi*.

VÉTILLEUX, SE, adj., چتین *tchètin*, مدقّق *moudaqqeq*, انجه اراشتران *indjè arachteran*.

VÊTIR, v. a., كییدرمك *guiïdirmèk*, روبا ویرمك *rouba vèrmèk*. — Se vêtir, كینمك *guiïnmèk*, قیافته كیرمك *qeïafètè guîrmèk*. — Vêtu, e, كینمش *guiïnmich*.

Veto, s. m., نا مقبول *na maqboul.*

Vétusté, s. f., اسکیلك *èskilik,* قدم *qoudm.*

Veuf, ve, adj., طول - دول *doul.* — Au fig., privé de..., مرحوم *marhoum.*

Veule, adj., کوشك *guèvchèk.* – Terre veule, خفیف طپراق *khafîf thopraq.*

Veuvage, s. m., دوللق *doullouq.*

Vexation, s. f., ازیّت *èziïèt,* تعدّی *tè'addi.*

Vexatoire, adj., ظلملو *zoulmlu,* ظلمی *zoulmiï.*

Vexer, v. a., ازیّت ویرمك *èziïèt vèrmèk,* تعدّی - جفا ا *tè'addi, djèfa èt,* ا رنجیده - ظلم *zoulm, rèndjîdè èt,* انجتمك *indjitmèk.*

Viable, adj., قابل حیات *qabil-i haïat,* یاشایه بیلور *ïachaïa bilir.*

Viager, ère, adj., قید حیات ایله *qaïd-i haïat ilè,* قید حیات ایله مشروط *qaïd-i haïat ilè mèchrouth.*

Viande, s. f., ات *èt.* — de mouton, قیون اتی *qoïoun èti.*

Viatique, s. m., یول مصرفی *ïol masrafe,* یول خرجلغی *ïol khardjleghe,* یول نفقهسی *ïol nafaqaçe.* — Sacrement de l'Eucharistie, اولم ساعتنده النان قدّاس *eulum sa'atenda alenan qouddas.*

Vibord, s. m., کمی کناری *guèmi kènare,* کمی قورقولغی *guèmi qorqouloughou.*

Vibration, s. f., صاللنمه *sallanma.*

Vibrer, v. n., صاللنمق *sallanmaq,* تترهمك - دترهمك *titrèmèk.*

Vicaire, s. m., نایب *naïb,* وکیل *vèkîl.* — Vicaire général, نایب مطلق *naïbi mouthlaq.*

Vicariat, s. m., نیابت *nïabèt*, وكالت *vèkialèt*, وكیللك *vèkîllik.*

Vice, s. m., اكسكلك *èksiklik*, قصور *qouçour*, نقص *naqs*, نقصان *noqsan*, تقصیرات *taqsyrat*, عیب *'aïb*, *aïp*, بوزوقلق *bozouqlouq.* — Disposition habituelle au mal, یرامزلق *ïaramazl̲eq*, بد خویلق *bèd khouïlouq*, فنا عادت *fèna 'adèt.* — Libertinage, برباطلق *bèrbatl̲eq.*

Vice-amiral, s. m., ایكنجی امیرال *ikindji amîral*, قپودان پاشا وكیلی *qaptan pacha vèkîli.*

Vice-consul, s. m., قونسلوس وكیلی *qonsolos vèkîli.*

Vice-consulat, s. m., قونسلوس وكیللكی *qonsolos vèkîlliyi.*

Vice-président, s. m., رئیس وكیلی *rèïs vèkîli*, رئیس ثانی *rèïçi sani.*

Vice-roi, s. m., پادشاه وكیلی *padichah vèkîli*, وزیر *vèzîr*, والی *vali*, خدیو *khe̲div.* — Vice-roi d'Égypte, مصر والیسی *meç̲e̲r valîçi.*

Vice-royauté, s. f., پادشاهلق وكالتی *padichahle̲q vèkialèti*, خدیویّت *khe̲diviïèt.*

Vice versa, loc. adv., قارشولقلو *qarche̲le̲qle̲*, ترسنه *tèrsinè.*

Vicier, v. a., بوزمق *bo̲zmaq*, برباد ا *bèrbad èt*, افساد ا *ifsad èt*, ایراث سقامت ا *iras-i sèqamèt èt.* – Rendre nul, ابطال ا *ibtal èt.*

Vicieux, se, adj., اكسكلو *èksikli*, قصورلو *qouçourlou*, ناقص *naqîs*, بد خوی *bèd khouï*, معیوب *ma'youb.* – En parlant des chevaux, خویلو *khouïlu.*

Vicissitude, s. f., دكشلمه *dèïchilmè*, تبدّل *tèbèddul*, مبادلت *mubadèlèt*, تقلّب *tèqallub*, انقلاب *inqilab.*

Victime, s. f., قربان *qourban.* — Au fig., فدا *fida.* — مغدور *maghdour.* — مبتلا *mubtèla,* دوچار *doutchar.*

Victoire, s. f., ظفر *zafèr,* نصرت *nousrèt,* غلبه *ghalèbè,* يكينلك *ïènînlik,* فتح *fèth,* pl. فتوحات *futouhat.*

Victorieusement, adv., غالبًا *ghalibèn,* منصورًا *mansourèn,* مظفّرًا *mouzaffèrèn.*

Victorieux, se, adj., مظفّر *mouzaffèr,* غالب *ghalib,* منصور *mansour,* فاتح *fatyh,* غازى *ghazi.*

Victuaille, s. f., ييه‌جك *ïèïèdjèk,* ماكولات *makioulat,* ارزاق *èrzaq.*

Vidange, s. f., بوشاتمه *bochatma.*

Vidangeur, s. m., لغمجى *laghemdje,* كاريزجى *kèrizdji,* كنفجى *kènèfdji.*

Vide, adj., بوش *boch,* خالى *khali,* تهى *tèhi,* باطل *bathel.*

Vider, v. a., بوشاتمق *bochatmaq.* — Se vider, بوشانمق *bochanmaq.*

Vie, s. f., حيات *haïat,* عمر *'eumr,* جان *djan.* — Être en vie, صاغ - حياتده او *sagh, haïatta ol.* — Sans vie, جانسز *djansez.* — Longue vie, اوزون عمر *ouzoun 'eumr,* عمر طويل *'eumri thavîl.* — Jouir d'une longue vie, چوق يشامق *tchoq ïachamaq.* — Durant ma vie, عمرم اولدقچه *'eumrum oldouqtcha.* — L'autre vie, اخرت *akherèt.* — A la vie, اولنجيه‌دك *eulundjèyèdèk.* — De la vie, عمرمده *'eumrumdè,* هيچ *hîtch.* — A vie, قيد حيات ايله *qaïdi haïat ilè.* — Vie, nourriture, subsistance, گچينه‌جك *guètchinèdjèk,* قوت *qout.* — Vie, conduite, سلوك *sulouk,* كيدش *guîdich,* حركت *harèkèt.* — Renoncer à la vie, ترك حيات ا *tèrki haïat*

èt. — Perdre la vie, فوت حیات ا *fèvti haïat èt*, اولمك *eulmèk.*

Vieil, Vieux, Vieille, adj., en parlant des hommes, اختیار *ykhtïar*, قوجه *qodja.* — des hommes et des animaux, یاشلو *ïachle*, مسنّ *muçinn.* — des hommes, des animaux et des choses, اسکی *èski.* — Usé, antique, اسکی *èski*, چوقدن کی *tchoqtan ki*, قدیم *qadîm.* — Vieil habit, اسکی روبا *èski rouba.* — Vin vieux, اسکی شراب *èski charab.* — Vieille femme, قوجه - اختیار قاری *qodja, ykhtïar qare.* — La vieille mode, طرز قدیم *tharzi qadîm*, اسکی عادت *èski 'adèt.*

Vieillard, s. m., اختیار *ykhtïar, èkhtïar*, اختیار آدم *èkhtïar âdam*, اسکیمش ادم *èskimich adam*, قوجهمان *qodjaman*, پیر *pîr.*

Vieillerie, s. f., اسکی پوسکی شی *èski pusku chèï.*

Vieillesse, s. f., اختیارلق *ykhtiarleq, èkhtïarleq*, قوجهلق *qodjaleq*, قوجهمانلق *qodjamanleq*, پیرلك *pîrlik.* – Ancienneté, اسکیلك *èskîlik.*

Vieillir, v. n., اختیارلنمق *èkhtïarlanmaq*, اختیار او *èkhtïar ol*, صاچ صقال اغارمق *satch saqal agharmaq.* — Cesser d'être en usage, اسکیمك *èskîmèk.* — Rendre vieux, اختیارلتمق *èkhtïarlatmaq.* — Vieilli, e, اختیارلنمش *èkhtïarlanmech*, قوجهمش *qodjamech*, اسکیمش *èskîmich.*

Vienne, ville, بچ *bètch*, ویانه *vïèna.*

Vierge, adj. et s., بکر *bikr, bikir.* — Pur, sans mélange, پاك *pak*, صافی *safi*, خالص *khalys.* – La Sainte-Vierge, حضرت مریم *hazrèti mèrïèm.*

Vif, ve, adj., دیری *dîri*, صاغ *sagh*, کسکین *kèskîn*. — Éclatant, پارلاق *parlaq*, اچیق *atcheq*, اتشی *atèchi*, اویناق *oïnaq*, دنج *dindj*. — Eau vive, اقر صو *aqar sou*, ماء جاری *ma-ï djari*. — Chaux vive, سونمامش کرچ *seunmèmich kirèdj*.–De vive voix, دل ایله *dil ilè*, اغز ایله *aghez ilè*. – De vive force, زور ایله *zor ilè*, جبرًا *djèbrèn*.

Vif-argent, s. m., جیوه *djîva*, زیبق *zibaq*.

Vigilance, s. f., کوز اچقلغی *gueuz atcheqleghe*, اویانقلق *ouïaneqleq*, اهتمام *ihtimam*.

Vigilant, e, adj., کوزی اچق *gueuzu âtcheq*, اویانق *ouïaneq*, مقیّد *mouqaïièd*.

Vigne, s. f., باغ *bagh*. — Plante, اصمه *asma*. — Tailler la vigne, اصمه‌لری بودامق *asmalare boudamaq*.

Vigneron, s. m., باغجی *baghdje*, باغبان *baghban*.

Vignette, s. f., شمسه *chèmsè*, شمست *chèmsèt*, کتاب بزکی *kitab bèzèyi*.

Vignoble, s. m., باغلق *baghleq*, باغستان *baghistan*, اوزوملك *uzumluk*.

Vigoureusement, adv., قوّتله - قوّت ایله *qouvvèt ilè*, *qouvvètlè*, شدّت ایله *chiddèt ilè*.

Vigoureux, se, adj., قوّتلو *qouvvètli*, کوجلو *gudjlu*, قوی *qavi*, شدید *chèdîd*, کسکین *kèskîn*.

Vigueur, s. f., قوّت *qouvvèt*, شدّت *chiddèt*. — En vigueur, مرعی الاجرا *mèr'yi ul-idjra*. — Etre en vigueur, جاری او *djari ol*.

Vil, e, adj., الچق *altchaq*, حقیر *haqyr*, رزیل *rèzîl*, ادنا *èdna*, کم *kèm*. — A vil prix, دون فیات ایله *doun fiïat ilè*, یوق بهاسنه *ïoq pahaçena*.

Vilain, e, adj., چرکین *tchirkîn*, قبیح *qabyh*. — Désagréable, فنا *fèna*, نا خوش *na khoch*, مکروه *mèkrouh*, ردی *rèdi*. — Sale, پیس *pîs*, نا پاك *na pak*, کوتی *keutu*, مردار *mourdar*.

Vilebrequin, s. m., بورغو *bourghou*.

Vilenie, s. f., ordure, saleté, مردارلق *mourdarl<u>e</u>q*, سپرندی *supruntu*. — Paroles injurieuses, مردار سوز *mourdar seuz*, شتم *chètm*, بد صحبت *bèt seuhbèt*. – Obscénité, عارسزلق *ars<u>e</u>zl<u>e</u>q*, فحش *fahch*. — Avarice sordide, خسیسلك *khaçislik*, پنتیلك *p<u>e</u>ntilik*, جمریلك *djimrilik*.

Vilipender, v. a., خورلمق *khorlamaq*, الچقلمق *altchaqlamaq*, تحقیر ا *tahqir èt*, اشاغی اورمق *achagh<u>e</u> vourmaq*.

Villa, s. f., کوی اوی *keuï èvi*.

Village, s. m., کوی *keuï*, قریه *qarïè*, pl. قری *qoura*.

Villageois, se, adj., کویلو *keuïlu*.

Ville, s. f., شهر *chèhir*, مدینه *mèdînè*, بلده *bèldè*. — Les habitants de la ville, شهر خلقی *chèhir khalq<u>e</u>*, اهالیء بلده *èhalïï bèldè*, اهالی *èhali*.

Villégiature, s. f., (Aller en), کویه – یازلغه کیتمك *keuïè, ïazl<u>e</u>gha guitmèk*.

Vin, s. m., شراب *charab*. — de Chypre, قبرس شرابی *q<u>e</u>br<u>e</u>s charab<u>e</u>*. — Esprit-de-vin, شراب روحی *charab rouhou*, سپیرتو *spîrito*. – Marchand de vin, شرابجی *charabdj<u>e</u>*, میخانه‌جی *mèïkhanèdji*.

Vinaigre, s. m., سرکه *sirkè*.

Vinaigrier, s. m., marchand de vinaigre, سرکه‌جی *sirkèdji*. — Vase, سرکه قابی *sirkè qab<u>e</u>*, سرکه شیشه‌سی *sirkè chîchèçi*.

VINDICATIF, VE, adj., اوج الیجی *eudj aledje.*

VINEUX, SE, adj., شرابلو *charable,* شرابی *charabi.*

VINGT, adj. num., یکرمی *ïyirmi.*

VINGTAINE, s. f., یکرمی دانه *ïyirmi tanè.*

VINGTIÈME, adj. num., یکرمنجی *ïyirmindji.*

VIOL, s. m., قز بوزمه *qez bozma,* زنه زورلمه *zènnè zorlama,* زور ایله عرض بوزمه *zor ilè erz bozma.*

VIOLATEUR, TRICE, s., بوزیجی *bozoudjou.*

VIOLATION, s. f., بوزمه *bozma,* تجاوز *tèdjavouz.*

VIOLE, s. f., کمانچه *kèmantchè,* کمان *kèman.*

VIOLEMMENT, adv., زور ایله *zor ilè,* شدت ایله *chiddèt ilè,* جبرًا *djèbrèn.*

VIOLENCE, s. f., زور *zor,* کسکینلك *kèskînlik,* جبر *djèbr,* شدت *chiddèt.*

VIOLENT, E, adj., زورلو *zorlou,* سرت *sèrt,* کسکین *kèskîn,* شدتلو *chiddètli,* شدید *chèdîd.*

VIOLENTER, v. a., زورلمق *zorlamaq,* جبر ا *djèbr èt.*

VIOLER, v. a., بوزمق *bozmaq,* تجاوز ا *tèdjavouz èt,* طوتمامق *thoutmamaq,* فسخ - نقض ا *fèskh, naqz èt,* خلافنه حرکت ا *khilafena harèkèt èt.* — une fille, قز بوزمق *qez bozmaq.*

VIOLET, TE, adj., مور *mor,* بنفشه (*bènèfchè*) منکشه رنکنده *mènèkchè rènguindè.*

VIOLETTE, s. f., منکشه - منوشه *mènèkchè, mènèvchè,* (بنفشه *bènèfchè*).

VIOLON, s. m., کمان *kèman,* کمانچه *kèmantchè.*

VIOLONISTE, s. m., کماجی *kèmandje,* کمانکش *kèmankèch.*

VIPÈRE, s. f., انکرك *ènguèrèk.*

VIREMENT, s. m., چویرمه *tchèvîrmè*, دوندرمه *deundurmè*.

VIRER, v. n., دونمك *deunmèk*, طولاشمق *dholachmaq*. — V. a., چویرمك *tchèvîrmèk*, دوندرمك *deundurmèk*. — Virer de bord, چویرمك *tchèvirmèk*, دونمك *deunmèk*. — Au fig., بیراغی دوندرمك *baïraghe̱ deundurmèk*, فکرینی چویرمك *fikrîni tchèvîrmèk*.

VIRGINAL, E, adj., بکری *bikiri*.

VIRGINITÉ, s. f., بکرلك *bikirlik*, بکارت *bèkiarèt*, قزلق *qe̱zle̱q*, مهر *muhr*. – Faire vœu de virginité, نذر بکارت ا *nèzri bèkiarèt èt*.

VIRGULE, s. f., جزم *djèzm*, علامت فاصله *'alamèt-i façe̱lè*.

VIRIL, E, adj., ار دائر *èrè daïr*, ارککه مخصوص *èrkèïè makhsous*, ارجه *èrdjè*, مردانه *mèrdanè*.

VIRILITÉ, s. f., ارلك *èrlik*, ارککلك *èrkèklik*, یکتلك چاغی *ïitlik tchaghe̱*.

VIROLE, s. f., حلقه *halqa*, پرازوانه *prazvanè*. — Au bout d'un objet, دیبلك *diblik*.

VIRTUEL, ELLE, adj., بالقوّت *bil-qouvvèt*.

VIRTUELLEMENT, adv., تقدیراً *taqdirèn*, بالقوّت *bil-qouvvèt*, ضمناً *ze̱mnèn*.

VIRULENCE, s. f., زهرلولك *zèhirlilik*, اجیلق *adje̱le̱q*, کسکینلك *kèskinlik*, شدّت *chiddèt*.

VIRUS, s. m., زهر *zèhir*, ارین *irîn*.

VIS, s. f., بورمه *bourma*, ویدا *vîda*.

VISA, s. m., صحّ *sahh*, امضا *imza*, ویزه *viza*.

VISAGE, s. m., یوز *ïuz*, چهره *tchèhrè*, وجه *vèdjh*, صورت *sou-rèt*, روی *rouï*.

VIS-A-VIS, adv., قارشو *qarche̱*, قارشو بقارشو *qarche̱ bè-qarche̱*.

— Prép., vis-à-vis de..., قارشوسنده *qarcheçenda.* — de vous, قارشكده *qarchenda,* قارشوكزده *qarchenezda.*

VISCÈRE, s. m., قرن ایچی *qarn itchi,* باغرساق *baghersaq,* باغر *bagher.*

VISER, v. n. et a., نشان آلمق *nichan âlmaq,* نشانلمق *nichanlamaq.* - كوز دیكمك *gueuz dîkmèk,* نظر ا *nazar èt,* اطماح نظر ا *itmah-i nazar èt,* غرضی او *gharaze ol.* — صح چكمك *sahh tchèkmèk,* ویزه ا *viza èt.* - Faire viser, ویزه ایتدرمك *viza èttirmèk.* - Les passeports seront visés gratis, پساپورطلر مجاناً ویزه ایدیله‌جكدر *paçapourtlar mèdjanèn viza èdilèdjèkdir.*

VISIBLE, adj., كورنور *gueurunur,* كورنن *gueurunèn,* كورنه‌جك *gueurunèdjèk,* منظور *manzour.* — Évident, manifeste, بللی *bèlli,* ظاهر *zahir,* اشكار *achikiar.*

VISIBLEMENT, adv., كوز كوره *gueuz gueurè,* اشكاره *achikiarè.*

VISIÈRE, s. f., باشلق اوكی *bachleq eunu.* - (Rompre en), جواب ردّ ایله مقابله ا *djèvab rèdd ilè mouqabèlè èt,* یوزه طورمق *ïuzè dourmaq.* — La vue, كوز *gueuz.* — Avoir la visière courte, عقلی قصّه او *aqle qessa ol.* — d'une arme à feu, ارپه‌جق *arpadjeq,* دوكمه‌جك *deuïmèdjik.*

VISION, s. f., بصر *baçar,* دیدار *dîdar,* كورش *gueuruch.* — خیال *khaïal,* دوش *duch.*

VISITE, s. f., زیارت *zïarèt,* ویزیته *vîzita.* - Faire des visites, زیارته كتمك - وارمق *zïarètè guitmèk, varmaq.* — Être en visite, زیارتده او *zïarèttè ol.* — Rendre une visite, اعادهٔ ویزیته ا *ï'adèï vizita èt.* — Émoluments du médecin, ایاق تری *aïaq tèri.* — Recherche, یوقلامه *ïoqla-*

ma, معاينه *mouaïènè.* – L'employé chargé de la visite des bagages des voyageurs, معاينه‌جى *mouaïènèdji.*

VISITER, v. a., زيارت ا *zïarèt èt,* ويزيته ا *vîzîta èt,* ويزيته ويرمك *vizîta vèrmèk,* معاينه ا *mouaïènè èt.*

VISITEUR, s. m., زيارتجى *zïarèttchi,* ويزيته‌جى *vizitadje,* يوقلايجى *ïoqlaïdje,* مفتش *mufèttich.*

VISQUEUX, SE, adj., اوكسه‌لو *euksèli,* اوزلو *euzlu,* ياپشغان *ïapechghan.*

VISSER, v. a., ويده‌لمق *vidalamaq,* بورغولمق *bourghoulamaq.*

VISUEL, LE, adj., نظرى *nazari,* كوره‌جك *gueurèdjèk.*

VITAL, E, adj., عمره دائر *'eumrè daïr,* حياتى *haïati.*

VITALITÉ, s. f., حيات *haïat,* صاغلق *saghleq.*

VITE, adv., تيز *tèz,* چاپوق *tchapouq,* چاپجق *tchapoudjaq,* عاجله ايله *'adjèlè ilè.* — Aller vite, تيز كتمك *tèz guitmèk.* — Faites vite! تيز اول *tèz ol,* چاپوق اول *tchapouq ol.*

VITESSE, s. f., چاپوقلق *tchapouqlouq,* سرعت *sur'at.*

VITICULTURE, s. f., باغ تيمارى *bagh timare,* تربيهٔ كروم *tèrbiïè-i kiuroum.*

VITRAGE, s. m., جام طاقمى *djam thaqeme,* جاملر *djamlar.*

VITRAUX, s. m. pl., كليسه‌نك جاملرى *kèliçènin djamlare.*

VITRE, s. f., جام *djam.*

VITRIER, s. m., جامجى *djamdje.*

VITRINE, s. f., جامكان *djamèkian.*

VITRIOL, s. m., زاج *zadj.*

VIVAT, interj., بيبك ياشه *bin ïacha,* آفرين *afèrin.* — Subst. m., القيش *alqech.*

VIVACITÉ, s. f., ديريلك *dîrîlik,* چستلك *tchustluk,* جيوجيونك

djivdjivlik. — Eclat, پارلاقلق *parlaqleq*, رونق *rèvnaq.* – Ardeur, promptitude, حرارت *hararèt*, قیزغینلق *qezghenleq*, شدّت *chiddèt.*

Vivant, e, adj., دیری *dîri*, صاغ *sagh*, حیاتده اولان *haïatta olan*, زنده *zèndè*, جانلو *djanle.* — Du vivant de..., صاغلغنده *saghleghenda.*

Vivement, adv., حدّت ایله *hyddèt ilè*, چوق *tchoq*, قویّا *qaviïèn.*

Vivier, s. m., بالق خانه – حوضی *baleq khanè, havouzou.*

Vivifier, v. a., دیریلتمک *dîrîltmèk*, صاغلتمق *saghlatmaq*, جان ویرمک *djan vèrmèk.*

Vivipare, adj., یاشار حالنده طوغان *ïachar halindè doghan.*

Vivoter, v. n., طار کچنمک *dar guètchinmèk*, کندی باغی ایله قاورلمق *kèndi ïaghe ilè qavroulmaq.*

Vivre, v. n., یاشامق *ïachamaq*, صاغ او *sagh ol*, عمر سورمك *'eumur surmèk.* — Puisse-t-il vivre longtemps! چوق یاشا *tchoq ïacha.* — Durer, باقی قالمق *baqy qalmaq.* — Se nourrir, کچنمک *guètchinmèk*, بسلنمك *bèslènmèk.* — Vive le roi! vive l'empereur! پادشاه بیک یاشا *padichah bîn ïacha.* — Qui vive? کیم در او *kim dir o.*

Vivres, s. m. pl., ییەجك *ïèïèdjèk*, قوت *qout.* – Provisions, ازق *azeq*, ذخیره *zakhyrè, zakhra*, تدارك *tèdarik.*

Vizir, s. m., وزیر *vèzir*, pl. وزرا *vuzèra.* — Le grand vizir, صدر اعظم (*sadri a'zam*) *sadrazam.* — Son Excellence le grand vizir, حضرت صدارتپناهی *hazrèti sèdarètpènahi.*

Vizirat, s. m., وزیرلک *vèzirlik*, وزارت *vèzarèt*, صدارت *sèdarèt.*

Vocabulaire, s. m., مختصر لغت كتابى *moukhtaçar loughèt kitabe.*

Vocal, e, adj., سسلو *sèsli,* اوازى *avazi.* — Musique vocale, سسلو موسيقى *sèsli mouçiqi.*

Vocatif, s. m., ندا *nida,* حرف ندا *harfi nida.*

Vocation, s. f., چاغرش *tchagherech,* طوى - دوى *dhouï,* دعوت *da'vèt,* هدايت *hidaïèt.* – Inclination, ميل *mèïl,* استعداد *isty'dad.*

Vociférer, v. n., باغرمق *baghermaq,* هايقرمق *haïqermaq.*

Voeu, s. m., نذر *nèzr,* اداق *adaq.* — Souhait, دعا *dou'a,* pl. ادعيه *èd'yïè,* خير دعالر *khaïr dou'alar.* — Simples désirs, مرام *mèram,* استك *istèk,* استكلر *istèklèr,* تمنا *tèmènna.* – Les vœux des populations, مستدعيات اهالى *mustèda'ati èhali.*

Vogue, s. f., آد *âd,* شان *chan,* اعتبار *y'tibar.* — Il a la vogue, انك اعتبارى وار *onoun y'tibare var.* — Etre en vogue, رواج - رواجلق بولمق *rèvadj, rèvadjleq boulmaq,* اعتبارده - معتبر او *y'tibarda, meu'tèbèr ol.*

Voguer, v. n., كورك ايله يوريمك *kurèk ilè ïurumèk,* كورك چكمك *kurèk tchèkmèk.*–Au fig., دكزده يوريمك *dènizdè ïurumèk.*

Voici, prép., اشته *ichtè.* — Le voici qui vient, اشته كليور *ichtè guèlïor.* — Nous voici trois personnes, اشته اوچ كشى ايز *ichtè utch kichi iz.*

Voie, s. f., يول *ïol,* طريق *tharyq,* راه *rah.* — Au fig., يول *ïol,* وسيله *vèçîlè,* واسطه *vaçitha,* چاره *tcharè.* — Mettre sur la voie, يول كوسترمك *ïol gueustèrmèk.* — Par voie de mer, دكزدن *dènizdèn.* — Par voie de terre, قرهدن *qaradan.* — Par voie de fer, دمير يول ايله *dèmir ïol*

ilè. — Une voie de bois, بر يوك اودون *bir ïuk odoun.* — d'eau (deux seaux), ايكي قوغه صو *iki qova sou.*

VOILE, s. m., اورتو - اورتی *eurtu,* پرده *pèrdè.* — de femme, برقع *burqa',* نقاب *niqab.* — de mariée, دواق *douvaq.* — Au fig., صورت *sourèt,* ظاهر حال *zahiri hal,* بهانه (*bèhanè*) *mahana.*

VOILE, s. f., يلكن *ïèlkèn.* — Faire voile, يلكن آچمق *ïèlkèn âtchmaq.*

VOILER, v. a., اورتمك *eurtmèk,* قپامق *qapamaq,* كيزلمك *guïzlèmèk.*

VOILIER, s. m., يلكنجی *ïèlkèndji.* — Au fig., bon voilier, يوروك كمی *ïuruk guèmi.* — Mauvais voilier, يورومز كمی *ïurumèz guèmi.*

VOILURE, s. f., يلكن طاقمی *ïèlkèn thaqeme.*

VOIR, v. a., كورمك *gueurmèk,* نظر ا *nazar èt,* مشاهده ا *muchahèdè èt.* — Regarder, باقمق *baqmaq,* نظر ا *nazar èt,* سير ا *sèïr èt.* — Avez-vous vu? كوردكمی *gueurdunmu,* pl. كوردكزمی *gueurdunuzmu.* — Faire voir, كوسترمك *gueustèrmèk.* — Vu, attendu, نظراً *nazarèn.* — Vu que, چونكه *tchounki,* زيرا *zira.*

VOIRIE, s. f., يول ناظرلغی *ïol nazerleghe.*

VOISIN, E, s., قومشو - قوكشو *qomchou,* جار *djar,* pl. جيران *djïran.* — Adj., يقين *ïaqen,* قريب *qarîb,* مجاور *mudjavir.*

VOISINAGE, s. m., يقينلق *ïaqenleq,* قرب *qourb,* قوكشولق *qomchoulouq.*

VOITURE, s. f., عربه *'araba.* — Monter en voiture, عربه‌يه بنمك *'arabaïa binmèk.* — En voiture, Messieurs! عربه‌يه كيرك افنديلر *'arabaïa guirin èfèndilèr.*

Voiturier, s. m., عربه‌جی *'arabadje.*

Voix, s. f., سس *sès*, صوت *savt*, صدا *sèda*, اواز *avaz.* — Une foix forte, سرت بر سس *sèrt bir sès.* — belle, کوزل سس *guzèl sès*, اواز خوش *khoch âvaz.* – A haute voix, بلند آواز ایله *bulènd avaz ilè.* — A voix basse, صوت خفی ایله *savti khafiï ilè*, یواش *ïavach.* – Au fig., avis, رای *rèï* pl. ارا *ara*, قیاس *qeïas.* – Suffrage, قرعه *qour'a*, رضا *riza.* — Ils ont voix délibérative dans les affaires gouvernementales, کافۀ مصالح ملکیه‌ده صاحب رائدرلر *kiaffè-ï maçalih-i mulkiïèdè sahibi rèïdirlèr.*

Vol, s. m., d'oiseau, قوش اوچمه‌سی *qouch outchmaçe*, اوچم *outchoum*, اوچش *outchouch.* – A vol d'oiseau, اوچه‌رق *outcharaq*, یوقاروده‌ن باقه‌رق *ïoqardan baqaraq.* – Action de dérober, چالمه *tchalma*, خرسزلق *khersezleq*, سرقت *serqèt*, *serqat.*

Volage, adj., دونک *deunèk*, قرارسز *qararsez*, یل قوان *ïèl qovan.*

Volaille, s. f., قنادلو حیوان *qanadle haïvan*, طاوق قسمی *tavouq qesme.*

Volant, s. m., فربالا *farbala.* — d'un moulin, قناد *qanad.*

Volant, e, adj., اوچار *outchar*, اوچان *outchan.*

Volatil, e, adj., هوایه اوچوب طاغلور *havaïa outchoup dhagheler.*

Volatiliser, v. a., هوایه اوچوروب طاغتمق *havaïa outchouroup dhaghetmaq.* – Se volatiliser, هوایه اوچمق *havaïa outchmaq.*

Volcan, s. m., آتش طاغی *âtèch dhaghe*, یانار طاغ *ïanar dagh.*

VOLÉE, s. f., d'oiseaux, قوش سوريسى *qouch suruçu.* — de coups de canon, بر يايلم طوپ *bir ïaïelem thop.* — de coups de bâton, بر ايو كوتك *bir èïi keutèk.*

VOLER, v. n., اوچمق *outchmaq.* — Faire voler, اوچرمق *outchourmaq.*– V. a., dérober, چالمق *tchalmaq,* اوغرلمق *oghourlamaq,* خرسزلق ا *khersezleq èt,* سرقت ا *serqat èt.* — Volé, e, چالنمش *tchalenmech,* مسروق *mèsrouq.*

VOLET, s. m., pigeonnier, كوكرجينلك *geuvèrdjïnlik.* – de fenêtre, قناد *qanad,* پنجره قنادى *pèndjèrè qanade,* كپنك *kèpènk.*

VOLEUR, SE, s., خرسز *khersez,* سارق *saryq.*

VOLIÈRE, s. f., قوشلق *qouchlouq,* چفتخانه *tchiftkhanè.*

VOLONTAIRE, adj., ارادتلو *iradètli,* كوكللو *gueunullu.*

VOLONTAIREMENT, adv., كندو ارادتيله *kèndi iradètiilè,* حسن ارادتيله *husni iradètilè,* استيه‌رك *istèïèrèk.*

VOLONTÉ, s. f., ارادت *iradèt,* مراد *murad.* – Je n'ai d'autre volonté que la sienne, انك مرادندن غيرى ارادهم يوقدر *onoun muradendan ghaïri iradèm ïoqtour.* — Est-ce là votre volonté? مطلوبكز بوميدر *mathloubounouz boumoudour.* — Dessein, نيّت *nïïèt.* — Désir, استك *istèk,* كوكل *gueunul.* – A volonté, استديكى كبى *istèdîyi guibi,* استديكى قدر *istèdîyi qadar.*

VOLONTIERS, adv., كوكل ايله *gueunul ilè,* صفاى خاطر ايله *sèfa-ï khather ilè,* باش اوستنه *bach ustunè.* – Soit! j'y consens très-volontiers, اولسون *olsoun,* باش اوستنه *bach ustunè.*

VOLTE-FACE, s. f., (Faire), يوز دوندرمك *ïuz deundurmèk,* دونك چالمق *deunèk tchalmaq.* – Au fig., تبديل افكار – حركت ا *tèbdil-i èfkiar, harèkèt èt.*

Voltiger, v. n., اوچشمق *outchouchmaq*, دالدن داله قونمق *daldan dala qonmaq.*

Voltigeur, s. m., خفیف پیاده نفری *khafîf pïadè nèfèri.*

Volubilité, s. f., تیز دونمه *tèz deunmè.* — دل چاپوقلغی *dil tchapouqloughou.*

Volume, s. m., جلد *djild.* — Premier volume, جلد اوّل *djildi èvvèl.* — Second volume, جلد ثانی *djildi sani.* — بیوکلك *beuïukluk,* جرم *djirm,* حجم *hadjm,* قالنلق *qalenleq,* قطعه *qetha'.*

Volumineux, se, adj., قالن *qalen,* بیوك *beuïuk,* ایری *îri,* کبیر الحجم *kèbir ul-hadjm.*

Volupté, s. f., شهوت *chèhvèt,* ذوق *zèvq.*

Voluptueusement, adv., ذوق و صفا ایله *zèvq u sèfa ilè.*

Voluptueux, se, adj., شهوتلو *chèhvètli,* ذوقلو *zèvqli,* فاحش *fahych.*

Vomir, v. a., قوصمق *qousmaq,* استفراغ ا *istifragh èt.* — Faire vomir, قوصدرمق *qoustourmaq.* — Avoir envie de vomir, یورکی بولانمق *ïurèyi boulanmaq.* — J'ai envie de vomir, یورکم بولانیور *ïurèïm boulanïor.* — Au fig., پوسکورمك *puskurmèk.*

Vomissement, s. m., قوصمه *qousma,* استفراغ *istifragh.* — قوصلان مادّه *qouçoulan maddè.*

Vomitif, s. m., مقیّی *mouqayyi.*

Vorace, adj., ات ییجی *èt ïèîdji,* یرتیجی *ïrtedje.* — Qui dévore, چوق ییجی *tchoq ïèîdji,* طویمز *dhoïmaz,* شیشبوغاز *chîchboghaz,* صوغومسز *soughoumsouz.*

Voracité, s. f., شیشبوغازلق *chîchboghazleq.*

Votant, s. m., قرعه اتان *qour'a âtan*, رأی ویرن *rèï vèrèn*.

Vote, s. m., قرعه *qour'a*, رأی *rèï*.

Voter, v. n., قرعه آتمق *qour'a âtmaq*, رای ویرمک *rèï vèrmèk*.

Votre, pron. poss., سزك *sizin*, کز *niz*, *iniz*.— Votre ami, سزك دوستکز *sizin dostounouz*, ou simplem. دوستکز *dostounouz*. — Votre maison, اوکز *èviniz*, خانه‌کز *khanèniz*. — Le vôtre, la vôtre, سزکی *sizinki*.

Vouer, v. a., اللهه وقف ا *allaha vaqf èt*, لله وقف ا *vaqf lillah èt*, ادامق *adamaq*, تقدیس - اهدا - نذر ا *taqdîs*, *ihda*, *nèzr èt*, اداق ا *adaq èt*. – Se vouer à Dieu, اللهه وقف نفس ا *allaha vaqfi nèfs èt*.–Voué, e, à Dieu, موقوف لله *mèvqouf lillah*. – Promis par vœu, نذر اولنمش *nèzr olounmouch*.— Promis, عهد اولنمش *'ahd olounmouch*.

Vouloir, v. a., استمک *istèmèk*. — Désirer, دیلمك *dîlèmèk*, ارزولمق *arzoulamaq*. – Exiger, بیورمق *bouïourmaq*, امر ا *èmr èt*, طلب ا *thalèb èt*, مراد ا *murad èt*. — Consentir, رضا ویرمك *riza vèrmèk*, راضی او *razy ol*, قایل او *qaïl ol*, قبول ا *qaboul èt*. — Il le veut ainsi, بویله مراد ایدر *beuïlè murad èdèr*, ارادهسی بویله‌در *iradèçi beuïlèdir*. — Que veut-il? نه استر *nè istèr*. — Que voulez-vous? نه استرسن *nè istèrsin*, نه استرسکز *nè istèrsiniz*. — Je ne veux rien, هیچ بر شی استمم *hîtch bir chèï istèmèm*. — Que veut dire...? نه دیمك *nè dèmèk*, نه دیمکدر *nè dèmèktir*. — Je le veux bien, j'y consens, بوکا راضی‌یم *bouna razyïm*. — En vouloir à quelqu'un, ضارلمق *dharelmaq*, کوجنمك *gudjènmèk*, غرض باغلامق *gharèz baghlamaq*.

VOUS, pron. de la 2e pers., سز *siz*, سزه *sizè*, سزی *sizi*. — Vous m'avez dit, سز بکا دیدیکز *siz bana dèdîniz*. – Je vous ai donné, سزه ویردم *sizè vèrdim*. — Je veux vous voir, سزی کورمك استرم *sizi gueurmèk istèrim*.

VOUSSOIR, s. m., کمر طاشی *kèmèr thache*.

VOÛTE, s. f., قبّه *qoubbè*, کمر *kèmèr*.

VOÛTER, v. a., کمر ا *kèmèr èt*, کمرلمك *kèmèrlèmèk*. — Se voûter, کمرلنمك *kèmèrlènmèk*, اکلمك *èïlmèk*.

VOYAGE, s. m., یولجیلق *ïoldjoulouq*, سفر *sèfèr*, یول *ïol*, سیاحت *sïahèt*. – par mer, دکزدن سفر *dènizdèn sèfèr*. – Adieu! je vous souhaite un bon voyage, یولکز مبارك اولسون *ïolounouz mubarèk olsoun*, الله یول اچقلغی ویره *allah ïol atcheqleghe vèrè*, الله سلامت ویرسون *allah sèlamèt vèrsin*. — Séjour, اقامت *iqamèt*, اوطورمه *othourma*, اکلنمه *èïlènmè*.

VOYAGER, v. n., یوله کتمك *ïola guitmèk*, یولجیلق ا *ïoldjoulouq èt*, سفر - سیاحت ا *sèfèr*, *sïahèt èt*. — Être en voyage, سفرده او *sèfèrdè ol*.

VOYAGEUR, s. m., یولجی *ïoldjou*, مسافر *muçafir*.

VOYELLE, s. f., سسلی حرف *sèsli harf*, حرکت *harèkèt*.

VOYER, adj., یوله دائر *ïola daïr*, یول *ïol*. — Agent voyer, یول ناظری *ïol nazere*.

VRAI, s. m., کرچکلك *guèrtchèklik*, حقیقت *haqyqat*, صحت *sehhat*, صحیحلك *sahyhlik*, صدق *sedq*, حق *haqq*.

VRAI, E, adj., کرچك *guèrtchèk*, صحیح *sahyh*. — Est-ce vrai? cela est-il vrai? کرچکمیدر *guèrtchèkmidir*, کرچکمی *guèrtchèkmi*, صحیحمی *sahyhmi*. — Cette nouvelle n'est pas vraie, بو خبر صحیح دکلدر *bou kha-*

bèr sahyh dèïldir. — De l'or vrai, خالص التون *khalys alten*, صافی التون *safi alten.* – Vrais amis, حقیق دوستلر *haqyq dostlar.* – La vraie cause, اصل سببی *asl sèbèbi.*

Vraiment, adv., كرچكدن *guèrtchèktèn*, حقيقت *haqyqat, haqyqèt*, في الحقيقه *fil-haqyqa*, حقيقتاً *haqyqatan, haqyqètèn*, حقًا *haqqèn*, صحيحًا *sahyhèn.*

Vraisemblable, adj., طوغربيه بكزر *dhoghrouïa bènzèr*, قابل *qabil*, محتمل *mouhtèmil*, غالب الاحتمال *ghalib ul-yhtimal.*

Vraisemblablement, adv., غالبا *ghaliba*, كورنشده *gueurunuchtè*, احتمال كه *yhtimal ki*, ظاهر حاله كوره *zahiri hala gueurè.* — Vraisemblablement il viendra aujourd'hui, غالبا بو كون كلهجكدر *ghaliba bou gun guèlèdjèktir.*

Vraisemblance, s. f., احتمال *yhtimal.*

Vrille, s. f., بورغی *bourghou.*

Vue, s. f., كورمه *gueurmè*, كوز *gueuz*, نظر *nazar.* – Perdre de vue, كوزدن غيب ا *gueuzdèn ghaïb èt.* — Vue, but, مرام *mèram*, قصد *qasd*, مقصد *maqsad*, مقصود *maqsoud*, غرض *gharèz*, نيّت *niïèt.* — Au fig., ملاحظه *mulahaza*, pl. ملاحظات *mulahazat*, فكر *fikr*, pl. افكار *èfkiar.* — Grandes vues, افكار جليله *èfkiari djèlîlè.* — Des vues bonnes, portées au bien, ملاحظات خيريّه *mulahazati khaïriïè.* — Etendue de ce que l'on peut voir d'un lieu, نظارت *nazarèt.* — Payable à vue, هر نه وقت مطالبه اولنور ايسه ايفا قلنمق اوزره *hèr nè vaqet mouthalèbè olounour içè ifa qelenmaq uzrè.* — Point de vue, نظرگاه *nazarguiah.*

Vulgaire, s. m., عوام ناس *'avami nas*, قبا خلق *qaba khalq*, جاهل خلق *djahil khalq*.

Vulgaire, adj., بياغى *baïaghe*, قبا *qaba*, عمومى *'oumoumi*. — La langue vulgaire, خلقك قوللانديغى دل *khalqen qoullandeghe dil*, عوام نلس بيننده مستعمل اولان لسان *'avami nas bèïnindè musta'mèl olan liçan*, عوام زبانزدى *avam zèbanzèdi*.

Vulgairement, adv., بياغى خلقجه *baïaghe khalqdja*.

Vulgariser, v. a., تعميم ا *tèamim èt*, يايمق *ïaïmaq*.

Vulgarité, s. f., قبالق *qabaleq*.

Vulnérable, adj., يارهلنور *ïaralaner*.

Vulnéraire, s. f., plante, ياره اوتى *ïara otou*.

Vulnéraire, adj., ياره‌يه نافع *ïaraïa nafy'*, يارهيه فايدهلو *ïaraïa faïdèli*. — S. m., يارهيه نافع علاج *ïaraïa nafy' 'yladj*.

Vu que, conj., چونكه *tchunki*, مادامكه *madamki*, زيرا *zîra*.

X.

Xanthium, s. m., شربين *chèrbîn*.

Xiphion, s. m., صارى زنبق *sare zambaq*.

Xylon, s. m., پنبوق اغاجى *pambouq aghadje*.

Y.

Y, adv. rel., en cet endroit-là, اوراده *orada*, انده *onda*, اول محلده *ol mahallda*, اول طرفده *ol tharafta*, اورايه *oraïa*. — Y est-il? اورادهميدر *oradameder*. — Voulez-vous y

aller? اول طرفه كتمك استرميسن *ol tharafa guitmèk istèrmiçin*, اورايه كتمك استرميسن *oraïa guitmèk istèrmiçin.* — Y, à cela, à cette personne-là, اكا *ona.* — J'y répondrai, بن اكا جواب ويره‌جكم *bèn ona djèvab vèrèdjèïm.* — Ne vous y fiez pas, اكا اينانمه *ona inanma.*

Yacht, s. m., يلكن وكورك ايله يوريين سفينه *ïèlkèn vè kurèk ilè ïuruïèn sèfînè*, چرنق *tcherneq.*

Yard, s. m., يارده *ïarda.*

Yeuse, s. f., پرنار اغاجى *pèrnar aghadje*, سنديان *sindïan.*

Yeux, s. m., pl. d'Œil, كوزلر *gueuzlèr*, ديده‌لر *dîdèlèr.* — Aux yeux de..., نظرنده *nazarenda.*

Z.

Zèbre, s. m., زرد *zèrd.*

Zélateur, trice, s., غيرت ايدن *ghaïrèt èdèn*, غيرتلو *ghaïrètli*, غيرتكش *ghaïrètkèch*, غيرتى چوق اولان كمسنه *ghaïrèti tchoq olan kimèsnè.*

Zèle, s. m., غيرت *ghaïrèt*, حميّت *hamiïèt.* — Zèle religieux ou pour la foi, غيرت دينيّه *ghaïrèti dîniïè*, غيرت دين *ghaïrèti dîn.* — pour la patrie, غيرت وطن *ghaïrèti vathan.* — Avoir du zèle pour le service de l'état, خدمت دولته صاحب غيرت او *khezmèti dèvlètè sahybi ghaïrèt ol.* — Zèle inutile, غيرت باطله *ghaïrèti bathelè.*

Zélé, e, adj., غيرتلو *ghaïrètli*, غيور *ghaïour*, حامى *hami.*

Zénith, s. m., سمت الراس *sèmt ur-rèès.*

Zéphyr, s. m., لطيف يل *lathyf ïèl*, نسيم *nèçîm*, باد صبا *badi saba.*

ZÉRO, s. m., صفر *s̲efr*, *s̲ef̲er*.
ZESTE, s. m., انجه زار *indjè zar*.
ZIBELINE, s. f., سمور *samour*.
ZIG-ZAG, s. m., ييلانقوى - ييلان قاوى *ïe̲lanqavi*.
ZINC, s. m., توتيا معدنى *tutïa ma'dèni*, توتيا *tutïa*, زينكو *zînco*.
ZIZANIE, s. f., نفاق *nifaq*, فتنه *fitnè*, شقاق *chiqaq*.
ZODIAQUE, s. m., منطق البرج *minthaq ul-bourdj*, منطقة البروج *minthaqat ul-buroudj*.
ZONE, s. f., منطقه *minthaqa*, منطق *minthaq*. – دائره *daïrè*, خط *khatt*. — torride, منطقهٔ محترقه *minthaqa-ï muhtèriqè*. – glaciale, منطقهٔ منجمده *minthaqa-ï mundjèmidè*. – tempérée, منطقهٔ معتدله *minthaqa-ï mu'tèdilè*.
ZOOLATRIE, s. f., حيوان پرستلك *haïvan pèrèstlik*, حيوانى طاپمه *haïvane̲ thapma*.
ZOOLOGIE, s. f., وصف الحيوانات *vasf ul-haïvanat*, معرفت حيوانات *ma'rifèti haïvanat*.

FIN.

OUVRAGES POUR L'ÉTUDE DE LA LANGUE TURQUE

EN VENTE CHEZ LES MÊMES ÉDITEURS.

BELLETÊTE. Contes turcs extraits des Quarante Vizirs. *Paris*, 1812, in-4, br. 257 pp. 7 fr.

BIANCHI et KIEFFER. Dictionnaire turc-français et français-turc. *Paris*, 1843-1850, 4 vol. in-8, br. 300 fr.

— Vocabulaire Français-Turc. *Paris*, 1829, in 8, br. 24 fr.

DORA D'ISTRIA. La poésie des Ottomans. Deuxième édition. *Paris*, 1877, un beau vol. in-12, imprimé par Quantin sur papier de Hollande et à petit nombre. 3 fr. 50

DUBEUX (L.). Eléments de la grammaire turque. *Paris*, 1856, in-12, br. XIII et 120 pp. 4 fr.

JAUBERT (A.). Relation de l'ambassade de Mohammed-Seid Wahid Efendi, texte turc. *Paris*, 1843, in-8, br. 1 fr. 50

LETELLIER (V.). Vocabulaire oriental: français, italien, arabe, turc et grec, pour la seule prononciation. *Paris*, 1838, in-8, oblong, br. 5 fr.

— Choix de fables, trad. en turc, et publiées avec une version française et un glossaire. *Paris*, 1826, un beau vol. in-8, br. 340 pp. 7 fr. 50

MALLOUF (N.). Grammaire élémentaire de la langue turque; suivie de dialogues familiers avec la prononciation figurée, et d'un petit secrétaire ou modèle de lettres, du Hatt impérial du 1er juillet 1861, et des Traités de commerce entre la Sublime Porte, la France et l'Angleterre, avec la traduction française et anglaise. *Paris*, 1862, in-8, br. 204 pp. 5 fr.

— Dictionnaire français-turc, 3e édition augmentée, avec la prononciation figurée. *Paris*, 1881, in-12, cart. 1026 pp. à 2 col. 20 fr.

— Dictionnaire turc-français, avec la prononciation figurée. *Paris*, 1862-67, 2 vol. in-12, br. 1489 pp. à 2 col. 30 fr.

— Guide de la conversation en cinq langues: *italien*, *grec moderne*, *turc*, *français et anglais*, deuxième édition. *Paris*, 1880, in-8, oblong, cart. toile. 5 fr.

— Guide de la conversation en quatre langues: *français*, *grec moderne*, *anglais et turc*, troisième édition. *Paris*, 1880, in-18, cart. toile. 3 fr.

— Nouveau guide de la conversation en quatre langues: *italien*, *grec moderne*, *français et anglais*, deuxième édition. *Paris*, 1880, in-18, cart. toile. 3 fr.

— Nouveau guide de la conversation en trois langues: *français*, *anglais*, *arabe* (dialecte d'Égypte et de Syrie) avec la prononciation figurée en lettres latines, deuxième édition. *Paris*, 1880, in-18, cart. toile. 4 fr.

MALLOUF (N.). New guide to *English and Turkish* conversation. Second edition. *Paris*, 1880, in-18, cart. toile. 2 fr.

— Guide de la conversation en trois langues: *français*, *anglais et turc*, avec la prononciation figurée, deuxième édition. *Paris*, 1880, in-18, cart. toile. 3 fr.

— *Elif-Djuzy*, ou Syllabaire ottoman. Nouvelle édition. *Paris*, 1863, in-8, cart. 64 pp. 2 fr. 50.

— *Et-teuhfét-uz-zéhiyèt-fil-loghat-ich-charqiyét.* Guide de la conversation en trois langues: turc, arabe et persan. *Smyrne*, 1853, in-12 oblong, 96 pp. 3 fr. 50

— Allocutions maloufiennes en turc et en arabe. *Constantinople*, 1859, in-8, br. 73 pp. 4 fr. 50

PAVET DE COURTEILLE. Histoire de la campagne de Mohacz par Kémal Pacha Zadeh, publiée en turc, avec la traduction française et des notes. *Paris*, *imp. imp.*, 1859, in-8, br. 300 pp. 8 fr.

REDHOUSE (J. W.). Grammaire raisonnée de la langue ottomane. Suivie d'un appendice contenant l'analyse d'un morceau de composition ottomane où sont démontrées les différentes règles auxquelles les mots sont assujettis. *Paris*, 1846, grand in-8, br. 340 pp. 18 fr.

SUAVI EFFENDI. Le Khiva en mars 1873. *Paris*, 1873, in-8, br. avec carte. 2 fr. 50

— Le même ouvrage, texte turc. *Paris*, 1873, in-8, br. carte. 2 fr. 50

— La Turquie en 1290 (1873), ou Géographie agricole, industrielle et commerciale de la Turquie (texte turc). *Paris*, 1873, in-8, br. 3 fr.

— Tacryr, ou Relation de Mohammed Effendi, ambassadeur à la cour de France en 1720, texte turc. *Paris*, 1872, in-8, br. 2 fr.

TIMONI (A.). Guide de la conversation français-turc, avec la prononciation figurée. *Paris*, 1854, in-12, br. XXXI et 182 pp. 4 fr.

TURC ORIENTAL ou DJAGATAI.

BABER. Mémoires de Baber (*Zahir-ed-din-Mohammed*), fondateur de la dynastie mongole dans l'Hindoustân. Traduits pour la première fois sur le texte djagatai par A. Pavet de Courteille, professeur au Collège de France. *Paris*, 1872, 2 beaux vol. in-8, br. 934 pp. 18 fr.

PAVET DE COURTEILLE (prof. au Collège de France). Dictionnaire turk oriental (djagatai), destiné principalement à faciliter la lecture des ouvrages de Baber, Aboul Gâzi et de Mir-Ali-Chir-Nevai. *Paris*, *impr. impér.*, 1870, gr. in-8, br. de 560 pp. 12 fr.

Grand Assortiment de Grammaires, de Dictionnaires, de Dialogues et de Textes par l'étude des langues orientales. Le Catalogue sera envoyé franco à toute personne qui en fera la demande.

Digitized by Google

